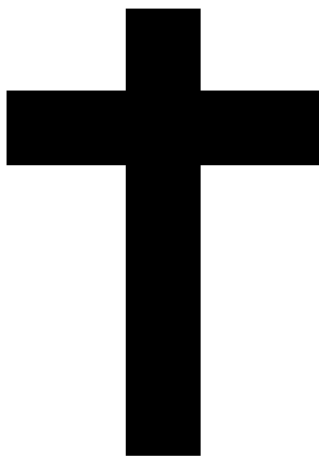

Píívyéébé ihjyu:
jetsocríjyodítýú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Píivýéébé ihjyu: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéo	1
Mááco	50
Róóca	80
Jóáa	128
Héécho	164
Romááno	205
1 Coríítio	222
2 Coríítio	239
Gáárata	250
Epéétsio	256
Piripéétse	262
Corotséétse	267
1 Tetseronitséétse	271
2 Tetseronitséétse	275
1 Timotéo	277
2 Timotéo	282
Tíito	286
Piremóo	288
Heeberéo	289
Tsajtiágo	302
1 Péédoro	307
2 Péédoro	312
1 Jóáa	315
2 Jóáa	320
3 Jóáa	321
Jóódaá	322
Apocaríhtsi	324

MATÉO Matéó Jetsóodítýú cáátúnuháámi

*Jetsocríjtó ihdé múnááúvu
(Rc 3.23-38)*

¹ Dabíi, Aavaráa, íjcyámútsiúvúj tsíiménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó íjcyáábé ihdé múnááúvú illuúme:

² Díibyhjáa Aavaráá tsíimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáá tsíimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jodáake tsíjtyehji íñahbémuma. ³ Aabéhjáa Jodáá tsíimavá Tamáadívú Páaréé, Tsááraá, íjcyámútsikyeye. Aabéhjáa Pááre tsíimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróó tsíimavá Aráake. ⁴ Aabéhjáa Aráá tsíimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáá tsíimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsíimavá Tsamóoke. ⁵ Aabéhjáa Tsamóó tsíimavá Bóoke Raadívú. Aabéhjáa Bóo tsíimavá Obéeke Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsíimavá Itsaikyeye. ⁶ Aabéhjáa Itsáíí tsíimavá ávyéjuube Dabíikyeye. Aabéhjáa Dabíí tsíimavá Tsaromóoke Oriá táabadívú.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóó tsíimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáá tsíimavá Abiake. Aabéhjáa Abiá tsíimavá Áatsáake. ⁸ Aabéhjáa Áátsa tsíimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáá tsíimavá Joráake. Aabéhjáa Joráá tsíimavá Otsiake. ⁹ Aabéhjáa Otsiá tsíimavá Joatáake. Aabéhjáa Joatáá tsíimavá Acáake. Aabéhjáa Acáá tsíimavá Etsekíake. ¹⁰ Aabéhjáa Etsekíá tsíimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsíimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóó tsíimavá Jotsiake. ¹¹ Aabéhjáa Jotsiá tsíimavá Jecóniake tsíjtyehji íñahbémuma. Téijyúhjáa Babiróóniá múnáá íñisiri méihdeéjte íjraéemu.

¹² Aaméhjáa diityé hójtsi pañétú íjchívyéné boone Jecóniá tsíimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsíimavá Tsorobabéke. ¹³ Aabéhjáa Tsorobabéé tsíimavá Abiáoke. Aabéhjáa Abiáó tsíimavá Eriakíikyeye. Aabéhjáa Eriakíí tsíimavá Atsóoke. ¹⁴ Aabéhjáa Atsóó tsíimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóó tsíimavá Akíikyeye. Aabéhjáa Akíí tsíimavá Eriáoke. ¹⁵ Aabéhjáa Eriáó tsíimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáá tsíimavá Matáake. Aabéhjáa Matáá tsíimavá Jacóóboke. ¹⁶ Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maariá tajíí íjcyáabeke. Aanéhjáa díille Maariá tsíimavá Jetsóoke, 'Pájtýetétsoobe' nééiyóné 'Críjtoó' némeíbyeke.

¹⁷ Éhduméhjáa Jetsóó ihdé múnááúvu. Díibyhjáa muurá Aavarááúvú tsíimavá tsáápiikyeye. Aabéhjáa dsíjívénetu díbyé hajchíyévúco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu díbyé hajchíyévúco cámaavéne. Ehdúhjáa icyóhbodu 'camácámá' lííyaatéhijcyámé 14-ihjyúvú Dabíiúvuke dítye tsíimávanévújucu. Áábeúvudítýúhjáa idyé lííyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Áijyúhjáa diityéké Babiróóniá múnáa mééñucátsityu itýááhámeke tsajtyé íñíñúvu. Téijyútúhjáa idyé dítye lííyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvú úújeténáa Críjtoréjucu tsíimávámeíñe.

*Jetsocríjtoke Maariá tsíimaváne
(Rc 2.1-7)*

¹⁸ Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtoke tsáápille tsíimaváne: Díbyéj tsíiuhjáa íjcyáille Maariake Jotséé áabajáá itýáábavaki. Áronáacáhjáa dítyétsíi úcújatsityúné ihdére tsúúca Maariá eevá Píívyééberéhjáa ihdyu Ípííchoj tééveri pícyoóne. ¹⁹ Aabéhjáa díibye Jotséé ímiáábé íjcyánéllíi tsá ímílléturó ehdu néellema íjcyane. Áánéllíihyéhjáa íjtsámeíbyé íllurévúco díilleke íhvéjtsóiyóné múha wáájácútúnáaaca. Aabéhjáa tsá ímíllétú míamúnáake iwáájácútsóné muhdú dílle íjcyane. ²⁰ Ááneríhjáa díbye ítsámeíhijcyánáa níjkyéji múnáajpi itýúwá pañe díbyedívú bóhówáávebe néehíí:

—Jótsej, Dabíiúvú tsíiménémúhaabe u íjcyáabej, tsá muhdú u íjtsámeítýú dítyáaba íjcyáille Maariadítyu. Tsá muurá dílle éévane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébere Ípííchoj tééveri pícyoone éévalle. Ahdícýane ihdyu wa duucu díillekej. ²¹ Muurá tsíimáváille wájpíikyeye. Áábe mémei Jetsóó díbye íhyájkímuke ímityuháñetu pájtýetétsoóíñéllíihyeye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke itýúwá pañe.

²²⁻²⁵ Ahdújucóhjáa díbye ípyééne díilleke újcujéné íhjávu. Áállekéhjáa tsá díbye dómájcotú dílle tsíimávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúuca dílle tsíimáváabeke meménuube Jetsóodívú. Ehdúhjáa pájtyéné Píívyéébe íhjávu uubálle múnáájpij tééveri illu néhdújucu:

Wájpiikye úújétúné badsíčaja éévaáhi. Aane tsíimáváille wájpiikye. Áábe mémei Emanóe, 'Íjcyabe Píivyéébe méémaá' nééiyóne. Ehdúhjáa Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáájpij tééveri néhdújuco tene pájtyene.

2

Waajácu múnáa Jetsóoke úújeténe

¹ Aanéhjáa Jodéa iinújivu dílbyeke tsíimavámé Beréé coomívú Heróóde téené iinújí avyéjuube íjcyánaáca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate mícúru waajácu múnáa tsáame wajtsí Jerotsaréevu. ² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kíá dílbye éhneva jodíómu avyéjuube íjcyáílbyeke tsáápille tsíimávaábe? Muurá ífne nuhba tsáhícyánéjcuri muha mejcyame máájtyumí tsúuca díbye íjcyane úúbálléné mícúruwake. Áánéllí muha metsáa dílbyeke medúúruváváme.

³ Aanéhjáa idyé téhdure Heróóde tsúuca waajácúhi. Aanéhjáa dílbyeke tsíwárejcaró pámeere teene Jerotsarée múnáamájuco. ⁴ Áánéllíihyéhjáa pihjúcuube pámeekéré llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa dílloobe kíavú dílbye Pájtyetsoobe íjcyáílbyeke dítye tsíimáváiñé némeíhijcyáne. ⁵ Áánéllíihyéhjáa némeé:

—Beréevu Jodéa iinújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáajpi caatúnúhi:

⁶ Jodéa iinújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóomí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnáa tahñéjté mejcyámedítýu tsaapi íjcyaa ámuhá avyéjuube ámuhákye téhméílbye.

⁷ Ehdúhjáa dítye úúbállénéllí Heróóde píuvá wáájácúratúné dítye mícúru waajácu múnáake. Áámekéhjáa dílloobe imíñeúvú mújyútújucóhjáa ímichi mícúruwa bóhówaavéne.

⁸ Átsihyúhjáa teene Beréevu iwállóomeke neébe:

—Cána mepéene imíñeúvú méwaajácute dílbye tsíiméneke. Aane ámuha dílbyeke maájtyumícooca oke méúúbálleco téhdure o dúúruvaté dílbyeke.

⁹ Ehdúhjáa avyéjuube Heróóde dítyémá íhjúvátshydu idyé pehíjcyámé dílbye mícúruwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúuca tétsihvu úújetenáa díbyévu íjcyátsíí hallúvú mícúruwa táchúúreevéhi. ¹⁰ Ááneríhjáa mítyane ímjyuvéme. ¹¹ Aaméhjáa tééj páñévu úcaavémé úújeté tsíju Maaríama íjcyáábéwúudívu. Áábéwúukéhjáa duurúvámé imíhmóúbánema. Átsihyúhjáa bohbanúmé dílbyéwúuke óoroó, íjtsiéetsoo, míraá, éhdunévu. ¹² Ááné boonéhjáa Píivyéébe dítyéké ityúwá pañe néé Heróóde íjcyáhullétú dítye íóómíjyucóótuki. Ahdújucóhjáa dítye óomíñe iinújivu tsiélléturéjuco.

Jetsóoma tsíijumútsí Ejíhtó iinújivu úmíváne

¹³ Aaméhjáa tsúuca iinújivu óomíñe déjuvu idyé tsiíñe níjkyéji múnáajpi Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówáávéne néé dílbyeke:

—Maájkyéne méumívá dítyáábá níhýoma Ejíhtó iinújivu. Aame ámuha méíjcyaa téhulle ámuhákye o néené hajchóta. Muurá Heróóde néhcoó aadi tsíiménéwúuke ídsíjívétsoki.

¹⁴ Ahdújucóhjáa dítye íajkyéne péene tépejócúco teene Ejíhtó iinújivu. ¹⁵ Áhulléhjáa ícyahíjcyámé dílbye Heróóde dsíjívétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáájpij tééveri íllu néhdújuco:

Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróóde tsíimédívú llíihyánutsóne

¹⁶ Aanéhjáa Heróóde avyétá íhnáhó cayóbáavaté dítye waajácu múnáa tsiélléturéjuco óomíñeri. Áánemáhjáa íjcyabe llíihyánutsó wapímúj tsíimédívú míñeécú píjcyábatu llííñevu íjcyáméhjidípívu, dítyéhjáa waajácu múnáa míñeécú píjcyábájuco ípyé mícúruwake íajtyumínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Beréé múnááj tsíimédívú llíihyánutsoobe técoomí únuri íjcyáméj tsíimemájuco. ¹⁷ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjúy uubáalle múnáajpi Jeremíá íllu néhdújuco:

¹⁸ Ramáa íjcyátsihyi dsíjívé maatyóbá mélleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchimúhá íjraéémuj tsíimé dsíjívéneri. Aalle tsá ímíllétú dílleke mebohíjtsóne.

¹⁹⁻²⁰ Aanéhjáa dílbye Heróóde tsúuca dsíjívénéllí níjkyéji múnáajpi tsiíñe Ejíhtovu Jotséedívú ityúwá pañe íbóhówáávéne nééhií:

—Maájkyéne wa meóomí ámuha íjraéémú iinújivu. Tsúuca dsíjívémé tsíiménéwúukée dsíjívétsóllehíjcyáme.

²¹ Ahdújucóhjáa ditye óómiñe iñiñújivu. ²² Áronáacáhjáa diibye Heróóde cápayóóvé illiyéjuco Akyeráó teene Jodéa iññúji avyéjuube Ijcyane Jotséé iwaájacúne illitye téhullévú ipyééiyóneri. Áanéllihyéhjáa Gariréa iññújivúréi péeme Pívyéébe diityéké ityúwá pañe téhullévú ditye pééityúné néénéllihye. ²³ Aaméhjáa úujeté Natsaréevu diibyhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi Ijcyaiñé tsúúcajatújuco Pívyéébe ihjyú uubálle múnáa nehijcyádújuco.

3

Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)

¹ Téjyúhjáa Jóáa tsojtsó múnáajpi úwáábohíjcyá míamúnáake Jodéa iññújiri iñnéubará pívyétútsihyi. ² Illúhjáa úwáábohíjcyaa:be:

—Méihvéjtsó imítýú ámuha meicyahíjcyáne. Ááne ámuhá ijtsaméi mécápayóóvé ímíanejúcúvuréjuco. Muurá njkýejiri Ijcyaae Pívyéébe íavyéjújete mejcyca meke újcuñíé tsúúca méhdivu piñhijucóóhi.

³ Diibyhjáa Jóáadityu Pívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Itsaiá néehi:
Mélleéboó iñnéubará pívyétúné iññújiri Ijcyaae keeváwu illu úwaabóne: “Mémibáávyé ímítýú ámuha meicyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha mejcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

⁴ Aanéhjáa diibye Jóáa camééllómú ihjinetu méénúmeñé wajyámúúnema Ijcyáábéj piñéú ócájmííhé chiúucunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpacýó ádohíjcyaa:be. ⁵ Áábé uwáábohjáa illéébúcutú tsáacunúhijcyámé pahúllévátú Jerotsarée múnáa, pámeere teene Jodéa iññúji múnáa, Joodáaj piñhíri Ijcyané iññúji múnáa, Ijcyame. ⁶ Áamédityúhjáa muhdú ícyahíjcyanehjí úúbállémeimykéjuco dibye tsótsohíjcyané teene Joodáatu.

⁷ Ájyúhjáa tétsihyi mítyame paritséó imyémé Ijcyáha múnáama, tsadotséó imyémé Ijcyáha múnáa Ijcyame idyé imúllerá téhdure itsójtsótsámeñé peecútére. Áromekéhjáa illure tsijpájuúbe. Neebéhjápeé:

—Ávyeta ámuha íñimiyémúeméjté mejcyámeke çmúha ámúhake néé peecútéré ámuha teene meméénuneri mepajtyetéyóné Pívyéébe meke méimiyuháñé hallútú ícúbáhrañé méumíwari Ijcyánetu? ⁸ Imiáané ámuha metsójtsótsámeñé meimílléhajchíi imityúné ámuha meicyahíjcyané méihvéjtsóne imiáámeréjuco mejcyá téneréjuco ámúhadítýú íbóhówaúcutúki. ⁹ Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe mejcyámeke tsá iná múúhake pajtyéityúne.” Tsá múu ehdu ihjyúvatúne. Muurá iñe néwayúúné Ijcyáronetu Pívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráaúvúj tsiiménémúháábeke. ¹⁰ Aabe muurá téhmejcyá ímityúmeke íwáágóoíñé ehne múúne tsaapi íbájtsoháñetu imiñe néévátuhéhjí illóne cóvajtsoódu. ¹¹ Muurá ihdyu imiáané ámúhake ó tsótsohíjcyá núpjacýori ámuhá imítýú ámuha méihvéjtsómé íjtsaméi tsihdyuréjuco cápayóóvémeke. Áánetu ihdyu Ijcyaae táhboone úwáábóibye ávyeta táehniñnevu íhstútuube Ijcyáábeke íjtyuhápáájjubaré o tácóriúcu díbyedívú o piñhívéityúroobe. Diibye ihdyu imiáané cáhcújtsómé pañévú pícyoó Pívyéébe Apíicho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúújwá pañévú waagóoibye. ¹² Aabe muurá míamúnáake ímibájchómeke dówajcároó ímítýumédityu. Ááne tsaímíyé pícyoóibye diitye imiáámeke. Áánetu ímítýúmeke waagóoibye cúújwá pañévú ehne múúne tsígoutu ímíuhjí meújcuñe íatéréne téjuuhójima mecóvajtsoódu. Ehdúhjáa paritséómuke neebe Jóáaá.

Jetsóó tsójtsótsámeñe
(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)

¹³ Téjyúhjáa Gariréa iññújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáa téhulle Ijcyáabe éllevu díbyedívú itsójtsótsámeiki. ¹⁴ Áronáacáhjáa Jóáa néé díbyeke:

—çAca muhdú cáábyerá uke ó tsójtsoó oke u tsójtsóiyóóbeke?

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe díbyeke:

—Áronáa ihdyu ú méénuú tehdu Pívyéébe ímillédújuco.

Ehdúhjáa dibye néénéllí Jóáa tsojtsó díbyeke. ¹⁶ Aabéhjáa itsójtsótsámeitsihdyu íjchívyeebe íiténáa cáámetu Pívyéébe Apíicho íjuuudú bóhówaavéné niityé díbyedívú. ¹⁷ Áanáacáhjáa idyé téhulléturé cáámetu Pívyéébe néehi:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó imjyúúhi.

4

*Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mc 1.12; Rc 4.1-13)*

¹ Aanéhjáa Jetsóó tsojtsótsámeifné boone Píivyéébe Apíichó dífbyeke tsajtyé íinéubá píivyéetúné iinújivu téhullévu Naavéné dífbyeke imávárijchoki.

² Aabéhjáa téhulle 40 coojívájucó májchótuube Ijcyaaabe ajyááavatéhi. ³ Áabekéhjáa Naavéné imújtátsóro néehii:

–Bo ímiáané Píivyéébe Hajchi u Ijcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áronáacáhjáa neebe dífbyeke:

–Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré májchó tájpi mejjcyatúne. Muurá téhdure Píivyéébe meke néhdu mejjcyame tééne tájpi méijcyáhi.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó añújcúnéllii tsajtyéébe dífbyeke Jerotsaréevúrjúco. Áabemáhjáa néríivymútsi cáamevu duurúvájá hallúvu. ⁶ Átsihvúhjáa idyé neebe dífbyeke:

–Áyu cána ímiáané Píivyéébe Hajchi u Ijcyáhajchíí íchihdu cátsiííivyé baavújúco. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe wáalloó níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme iiná uke ipájtyétuki. Aabe tsá íinéubátú u wápújúúvéityúne.

⁷ Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

–Téhdure muurá nééne dífbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memávárijchóityúne.”

⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa íhvéjtsótuube tsiíne tsajtyé dífbyeke cámehábu níjcaúvu. Áhábu níjcautúhjáa újjetsoobe páneere íinújí avyéjuvu. ⁹ Áánemáhjáa neébe:

–Páneevúré íneevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjyu.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa Jetsóó dífbyeke néehii:

–Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébeke méduúrúvábéke méíicúvéiyáhi.”

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu ílluréjuco díbye íhvétsoíñúné dífbyeke. Ááne boonéhjáa níjkyéji múnáaréjuco dífbyeke íicuvéne.

*Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréa iinúji múnáadityu
(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)*

¹² Aanéhjáa téjyju tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréa iinújivu íhcyóomi Natsaréevu. ¹³ Ácoomíyíhjáa wahájchotaré íjcyáne ííneebe Capenaóovu, teene Gariréa iinújiri Ijcyané unéúcbá únuri Taboróoo, Netariíi, Ijcyané dohjiba múnáa iinújicú únuri Ijcyácoomívu. ¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébe íhjuu uubállé múnáajpi Itsaía íllu néhdújúco:

¹⁵ Jodiómú Ijcyátúné míamúnáa Ijcyá Gariréa unéu Ijcyátsihyi Joodáá únuri, Taboróoo, Netariíi, Ijcyané dohjiba múnáa iinújicuri. ¹⁶ Aame ícyahíjcyá idáátsówu éhne múne cúúvétsihyi mejjcyadu ímiáájú wáájácúcutímé wágóóóvéiyóme. Árómemá tsúúca Ijcyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné úwááboju. Ehdúhjáa Itsaía néehii.

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehii:

–Méíhvétso ímityú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméi mécapayóóvé ímiánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca níjkyéjiri Ijcyaaabe Píivyéébe íavyéjúejte Ijcyáímyeke újcúíñe éévé újjetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénuube néehii.

*4-meva ímamyémú Ijcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)*

¹⁸ Aabéhjáa Gariréa unéu únuri péhíjcyaaabe úujeté tsaatétsi íñáhbema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Pééodoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderée.

¹⁹ Áámútsikyéhjáa neébe:

–Ookéréjuco meuráávyé. Muurá íne amómé lliíñája múnáajtétsi ámuhtsi mejjcyámútsikye ó pícyóó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávétsóíñé wákimyéivu.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénelii teenémáyé ijtsínuuháñé íhvéjtsóne peemútsi dífbyemáyéjuco.

²¹ Átsihvúdhjáa éhniíñéwúuri ájtyúmiíbe tsíjtyetsi íñáhbema Jacóóboo, Jóááa, Ijcyámútsi cááni Tsebedéoma íhmínee páñe íjtsínú pájáábohíjcyámútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaabe.

²² Aamútsihjáa téhdure íhmíneema cáániíkye íhvéjtsóne péé dífbyemáyéjuco.

*Jetsóo mítyámeke úwaabóne
(Rc 6.17-19)*

²³ Páneereé Gariréá iññújiri muuha ímamyémuma Jetsóo úwááboobéré pehíjycá míamúnáake diityé pihcyáávejááné pañévu. Úwáábohíjycyaabé ímiáájú Píivýéébé avyéjutu íjycyané uwááboju diityéke. Aabéé bóhíitsohíjycá páhduvaré nééne chémeháñeri chéméméhjike. ²⁴ Ehdú díbye méenuhíjycyanéhjáa páneere Tsíiriá iññúji múnaa iwáájácúne tsívahíjycá díbye éllevu páhduvaré nééne chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri íjycámeke, naavémú ípañe íjycámeke, méivatéméhjike, íjpi vááúmeityúneri chéméméhjike. Áamekéé bóhíitsohíjycyaabe.

²⁵ Ávyetáa pahúllévare múuhama díbye péhíjycáhulle mítyame míamúnáa dííbyeke úráávyehíjycá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéá iññúji, Joodáá tsiñéjcuu, íjcyátsíhji múnaa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóo úwaabóne

¹ Aaméé dííbyedívú pihcyáávéñéllii cáméhbaú hallúvú ácuúveébe. ² Áábedívúu muha mepihcyáávémeke pámeekéré úwááboobe néehíí:

*Muhdú nééné míamúnáa ímí íjycane
(Rc 6.20-23)*

³ Maímijyu dítye íjycane ídátso Píivýéébé icyánéjcu piáábójuri tsúúrámehíjycáme. Muurá tehdu néémé wáabyuta dííbyé avyéju.

⁴ Maímijyu dítye íjycane ídátso kímóhcó nénehji pátyehíjycáme. Muurá Píivýéébe tehdu nénehji pátyémeke ímíjyúúvetsóhi.

⁵ Maímijyu dítye íjycane 'mítyáhmítyá' néétume ímí tsaííbuwáaré ícyahíjycáme. Píivýéébé diityéke íajcuíñé nééné iññúji muurá diityé wáabyuta.

⁶ Maímijyu dítye íjycane Píivýéébe ímillédú íjcyáíyóneri tsúúrámehíjycáme. Muurá tehdu néémeke piááboobe díbye ímillédú éhniíñevu ímí dítye íjcyaki.

⁷ Maímijyu dítye íjycane pamévakéré ídaatsólléne piáábohíjycáme. Muurá tehdu néémedi téhdure Píivýéébe ídáatsóvéne piáabóhi.

⁸ Maímijyu dítye íjycane panévaturé ímiááméré íjcyáíyóneri tsúúrámehíjycáme. Muurá tehdu néeme tsaímíyé dííbyema íjcyáhi.

⁹ Maímijyu dítye íjycane tsaímíyé pamévamáyé íjcyáíyóneri tsúúrámehíjycáme. Muurá tehdu néémeke ímiááné Píivýéébe dílló ítsíímedi.

¹⁰ Maímijyu dítye íjycane ímiáájú Píivýéébe néhdújuco ímí iúráavyéné déjúcotu ícúbáhrámehíjycáme. Muurá ehdu néémé wáabyuta dííbyé avyéjú íjcyá níjkyéjiri.

¹¹ Maímijyu ámuha meíjycane tahñéjté ámuha meíjycyané déjúcotu míamúnáa ámúhadi ícúbáhrámedi iúúhívaténe nehníwu állíuháñé íhjuvahíjycáme. ¹² Muuráhjáa ehdu nénehji éjyúúvú téhdure Píivýéébé íhjuvú uubálle múnáake patyéhíjycáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhake pátyérónáa íllure méimíjyuhíjycaco. Muurá tehdu ámuha meícúbáhrámehíjycyané áhdó ávyeta íné ímíjyaú ámuha meíjycyaá níjkyéjiri.

*Píivýéébeke wáájácúúmé uwáábojte
(Mc 9.50; Rc 14.34-35)*

¹³ Aabe iññújiri ámuha meíjycá cánáamadú. Muurá teene cánáama íímúnéllii meke piáabóhi. ¿Aca íímútuca meke piáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene nééca mewáágoóné míamúnáa íteíñuhíjycáiyáhi. Ahdu ámuha oke meuráávyénetu meíhvetéhajhíí waagójtéréjucu ámuha meíjycyaiñe.

¹⁴ Muurá peetéú ámuha meíjycá iññújiri ímiáájú ámúhadityú bóhówaúcunúhíjycáme. Muurá tsácoomi cáméhbaú níjcauri íjcyacóómí tsá téévetúne. ¹⁵ Áhdure peete tsá mújyú tsíeménevu maávohjácoityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íájhúcunúki. ¹⁶ Ahdu ámuha menééme ihdyu óvi ímiáánéré ámuha meméénúnetu mébóhówaúcunú teene íajtyúmíne tsijtye íavyéjútso dúúrúvaméré níjkyéjiri íjcyaae Méécáánikye.

Píivýéébé taúhbaju Jetsóo úwaabóne

¹⁷ Állíuúmé ihdyu méjtsúcunúdí Píivýéébé taúhbaju, dííbyé íhjuvú uubálle múnaápe úwáábohíjycyanéhji, íjycane o tútávajtsóvaabe o tsáanéé. Muuráhjáa ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhíjycyané ímiñéúvú míamúnáadívu o bóhówájtso. ¹⁸ Aane ímiááneturé ámúhake o néé muurá Píivýéébé taúhbaju tsá mújyú wágóóóvéityú páneere níjkyéjima

ííñuji wágóóóóóóóóóóóó. Muurá páneere dííbyé waajácúhááamitu néhíjycanéhí pájtyéé muhdú tene néhijyadújuco. ¹⁹ Muurá tsaate dííbyé taúhbjajúnetu íhtsúnéwu íjcyaróné cáhcújtsotímé múhdurá dáíívehíjycámé tsá ávyéjúúllémeítýú dííbyé avyéjuvu. Áánetu panévaré dííbyé taúhbjajúné ímí cáhcujtsómé téjijtójuco míamúnáake úwáábohíjycámé dííbyé avyéjú níjkyéjiri íjycanéwú avyéjúúllémeííhi. ²⁰ Muurá ímíááné ámúhake o néesé eene taúhbjajúné úwáábojtemá parítsómú múhdurá ícyahíjycádú ámuha mejjcyáhajchíí tsá múijyu ámuha mejjcyáítyú Píívyéébé avyéjúéjte.

Cááyóba ímityúné íjcyánetu Jetsóó úwaabóne
(Rc 12.57-59)

²¹ Muurá ámuha méwaajácú éjjuuúvwú ámúhá ihde múnááuvuke íllu némeííne: “Tsá mú míamúnáake dsíjívetsotúne. Muurá tehdu néémema ínháhooííne tene ímíbájchoméííne.” ²² Áhdure ámúhake o néesé tsaate íñahbéjtedívú cáyobáávatéróné muurá téhdure ápíchó díityé hallúri. Áhdure idyé tsaate ehdííwá tsijtye néhajchíí díityémá ímityúné ímíbájchojte teene ímíbájchoóhi. Áhdure tsijtyeke ávyéeta néhni úhbámé hallúri ápíchó teene cúújúwá pañéwú dítye wágóóóóóóóóóóóó.

²³⁻²⁴ Áánéllíí múu dííñahbéébema ímityúné ámuhti medáíívéjcsáíhajchíí ímíbáchójcsáíhi. Áijyu ihdyu Píívyéébeke dúúrúwáméhíjycáíshvu tsieméné u tsájtyéneri u dúúrúwáne ímí íjtsúcunúúbe.

²⁵ Téhdure múu tsaatémá ámuha ímityunéhíí dítye ímíbájchóhulléwú metsátyéjcsáíhajchíí téhulléwú íúújetéúne ihde ímíneúwú cánájánújcásí avyéjújtédívú ámuha mecúvéhoojánútsójcsátyukí. ²⁶ Ímíáánetúrú ámúhake o néesé tsá muurá cúvéhoojatu ámuha mejjchívyéíturó páneere ámuha maáhdótúhájchííjyu.

Ihdícýamema míamúnáa dómácójcsáíñetu Jetsóó úwaabóne

²⁷ Tsúuca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éjjuuúvwú méíhdé múnááuvuke Píívyéébe íllu úwaabóne: “Tsá múu íhdícýamema dómácójcsáítyúne.” ²⁸ Áhdure idyé ámúhake o néesé muurá tsaapi pevénéré tsáápiiledi úmúúpívyérónáa tsúuca díllemá múu dómácójcsáítyú ímityúné méénuube íjtsaméíí pañe.

²⁹ Áhdícyane díhyáállúri u ííteneri ímityúné u méénuúyóneri u úmúúpivyéhajchíí múu waagóó teéu. Óvjyuco ihdyu tsau díhyállu u wájýurou wágóóóóóóóóóóóó u ímjpyeté tsájju múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañéwú u wágóóóóóóóóóóóó. ³⁰ Áhdure díhyóítsiri ímityúné u méénuube uke tútávátsohájchíí múu waagóó téhojtsi. Óvjyuco ihdyu téhojtsi u wájýurohojtsi wágóóóóóóóóóóóó u ímjpyeté tsájju múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañéwú u wágóóóóóóóóóóóó.

Táábávájcsáímyé wágóójcsáítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)

³¹ Áhdure muurá tsúuca ámuha méwaajácú ámúhá ihde múnááuvukéé Píívyéébe Moítsééúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsaapi múu méwake íñvéjtsócooca dílleke ajcú teene úúbálléne waajácúhaamívu.” ³² Áronáa ámúhake o néesé muurá tsaapi méwake ímityunéwú méénutso tsájpiima ícyahíjycátúrólleke díbye íñvéjtsolle tsájpiikye tájíváneri. Áhdure dííbye dílleke táábávaabe ímityúné meenu méwamájíí tsájpi táábama íjcyáneri.

Meíhjuvadáijjuco meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

³³ Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éjjuuúvwú ámúhá ihde múnááuvuke Píívyéébe Moítsééúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsane múu ímíáánetúrú ímyéénuííne Píívyéébe lléébónáa dííbye mémé idyómajcóné meenu muhdú íñéhdújuco.” ³⁴ Áronáa ámúhake o néesé téméné ámuha meméénúutukí. Tsá múu néétune: “Bo óví níjkyeji muhdú íjcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébé avyéjúéte teene. ³⁵ Áhdure tsá múu néétune: “Bo óví ííñuji muhdú íjcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébé éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá múu néétune: “Bo óví Jerotsaréé muhdú íjcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábe cóómíyé técoómí. ³⁶ Áhdure idyé dííñíwau íjcyáróutu tsá múu néétune: “Bo óví muhdú táhñíwau íjcyá o állíhajchííjyu.” Muurá u nééjuri tsá tsájúbaráe llíjycáítyuró dííñíwácotu. Áhdure tsá tsájúbaráe cúúvenúútyuró u nééjuri. ³⁷ Áánéllíí múu ímíáánéjuco íjcyane ápahajchíí néehíí: “Ééé ímíááné tehdujúco teene.” Áánetu ímíááné íjcyatúné múu ápahajchíí néehíí: “Tsáhaá tehdu néénehíívari.” Ehdú ííhjuvané tsá múu éjckétsotú Píívyéébedítyu. Muurá tehdu meíhjuvané Naavénedíturú tsááhíí.

Mepíámeítýuróné Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.29-30)

³⁸ Áhdure muurá ámuha méwaajácú éjyúúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke tsiíne Píívyéébe Moitsééuvuj tééveri illu úwaabóne: “Tsáápiikye íhyállu tsjipi bóhdúctúúbé hálluu téhdure bóhdúctúúvéehi. Áhdure tsáápi íhwájí wápyúúctúúbeéhí wápyúúvéehi.” ³⁹ Áronáa ihdyu ámúhake o néehí: Tsá múu ámúhake ímityúné tsaate dáriívéhachjí píámeityúne. Áhdure tsaate ámúhake méénuhachjí tsá múu píámeityúne. ⁴⁰ Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane íimibájcho ipíúvámedityú ámúhá caaméeja dójtúctúhachjí múu íiná néétuméré íhvejtso téhdure hállúeja ámúhá tsuucójá díbye ítsájtyeki. ⁴¹ Téhdure tsaate ámúhake ‘múúhá píichutátú múúhake mépiáábó wahájchotáwu’ néhachjí múu tsajtyé díityémá ehniíñevújuco. ⁴² Áhdure tsaate ámúhake tsiíne píáábó táumeihachjí múu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhake tsieméné bóónétu íóómíchoíne táumeihachjí múu ajcúhi.

Meke múnáájtórómeke mewájjune Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa illu úwáábócatsíhijyáne: “Uke wájýumemáyé múu wájýúcatsíhi. Áanetu uke múnáátsohijyámeke tsá múu wájýutúne.” ⁴⁴ Áronáa ámúhake o néehí: Ámúhake múnáájtórómeke múu wájýúhi. Áhdure ámúhake múhdurá dáriívéromé hallúvú múu píááboju táumeí Píívyéébeke. ⁴⁵ Ájyju ihdyu ámuha méjycaá ímiáané ámúháj Caani níjkyéjiri íjcyáábej tsiíme. Díibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúroméhjima ímiááméllíihye. Áhdure níjyaba állétsohijycaabe ímiájíjtó úráávyehíjcyámema téjijto úráávyehíjcyátúroméllíihye. ⁴⁶ Muurá ámúhake wájýúmekéré ámuha mewájjúhachjí tsá ímiá wájýú tene íjcyatúne. Ehdú ámuha mewájjúcatsíne tsá Píívyéébe ímí ámúhadívú íjtsúcunúttúne. Muurá ímityúme íjcyarómé téhdure díityéké wájýúmeke wájýúhi. ⁴⁷ Áhdure ámúhake ímí náhbévahíjcyámemáyé ímí ámuha meihjyúváhachjí tsá ámuha ímiáámé méjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí íhjúvájcatsíhi. ⁴⁸ Áhdícyane ímiááméré múu íjcyá ámúháj Caani níjkyéjiri íjcycaabe ímiáábé íjcyadu.

6

Ímiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

¹ Tsá múu míamúnaa ámúhadi iúllévenúkiyé méénutú ímiájíjtó ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénuhachjí níjkyéjiri íjcycaabe ámúháj Caani tsá ímí ámúhake íjtsúcunútyúne.

² Áánéllíi múu ídáátsómeke ipíaabóné tsá úbálléjcatsityú eene ímityúme bañú múnnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Díitye muurá teene méénuhíjcyá píhcyáávejáané pañevú, ulléjijtonéj píinévú, míamúnaa ímiáámé dítye íjcyane íjtsúcunúkiyé. Aane ténetu ámúhake ímiááneturé o néesé apááñéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa díityéké dúúrúvahíjcyáne. ³ Áánéllíi múu tsaatéké píaabó téévéneúvúre. ⁴ Ájyju ihdyu ámúháj Caani pane wáájácúube ímí ámuha meméénuhíjcyané íitene téene áhdó ámúhake píáábóohi.

Píívyéébema meihjyuvané Jetsóó úwaabóne
(Rc 11.2-4)

⁵ Áhdure tsá múu Píívyéébema ámuha meihjyúvácooca eene díitye ímiáámeúvúdu bañú múnnaa íjcyame méénuhíjcyádú méénutúne. Muurá eene píhcyáávejáané pañevú ulléjijtoné úniúvú Píívyéébema íhjúváhíjcyámé míamúnaa íitérokiyé. Aane ímiááneturé díityédítý ámúhake o néesé apááñéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa díityéké dúúrúvahíjcyáne. ⁶ Áánéllíi ihdyu múu dííbyema íhjúvácooca ímijcóhó pañevú iwátáháávéne íhjúvúvá múha wáájácúttúnáaca. Ájyju ihdyu ámúhake píáábóíhbye.

⁷ Áhdure idyé tsá múu íhdícyanehíjre íhjúvatú dííbyema íhjúvácooca. Pane tsá múu bíwáánéré wápihtsúcuhíjcyatú dííbyeke wáájácúttúme méénuhíjcyádu. Muurá ítsúcunúhíjcyámé dítye bíwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu díbye díityéké ílléébóne áñjúcúiyóne. ⁸ Áhdícyane tsá múu díityédú néétune. Muurá ihdyu Méécáani tsúúca waajácú íiná méhdityu píhtone dííbyeké metáúmeityúronáaca. ⁹ Áánéllíi múu illu íhjúvúvá dííbyema: Múúháj Caani níjkyéjiri u íjcycaábej, uke muha máávyéjujtsó dúúrúvamére. ¹⁰ Aabe ihdyu díávyéjuvu múúhake dúúctúne u ímillédú múúhake túkevejtsó ífíjijiri muha méjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ¹¹ Aabe ihdyu óví múúhake majchóvú ú ácuhijcyá pajyuvaré téene tájpi muha méjcyaki. ¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyané múúhadi dídáátsóvéne dáabajivé múúhake ímityúné

meénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájjívehíjcyádu. ¹³ Áhdure múuhakye íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijyú muhdú u íjcyáityuube páné avyējuubéré ú íjcyáhi. Áyu tehdújuco. Ehdú múu Píivýéébema íhjyúváhi.

¹⁴ Áhdícyane muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaae ámuhádi ídáátsóvéne ábájjíveé ámuha ímityúné meméénuhíjcyáné tsijtye ámuháma ímityúné meénuhíjcyáné diityédi ámuha meídáátsóvéne maábájjívehajchíjyú. ¹⁵ Áánetu ámuha diityédi meídáátsóvétúhahchíi téhdure tsá díbye ámuhádi ídáátsóvéityúne.

Píivýéébema meíhjyúvácooca tsáijyú majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

¹⁶ Áhdure múu ámuha tsáijyú díibyema meíhjyúva majcho maáwácooca tsá kehdóvémeíhjiúvú íjcyatú eene bañú múnaa íjcyame míamúnaa úllévenúkiyé ícyahíjcyádu. Muurá ímiááneturé o néé apááñééré tééne áhdójuco íjcyane míamúnaa diityédi úllévenúhíjcyáne. ¹⁷⁻¹⁸ Áhdícyane díibyema ámuha meíhjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówáneúvú meénutúne. Óvíi ihdyu díibyere ámuháj Caani waajácú tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáne. Áijyú muurá ámuhákye píáábóibye.

Ímí níjkyéjiri meíjcyáné uwáábo

(Rc 12.33-34)

¹⁹ Tsá múu íñújiri íéhnéváiyóneri tsúúrámeityú múhachótá tééne tájpi ámuha meíjcyáiyóneríjjiivari. Muurá ámuha tééne tájpi meíjcyáronéhí ámuhádivú tútávááveéhi. Áhdure nani múnaa ámuhádivú ícúbáhraáhi. ²⁰ Áánéllii múu tsúúramei níjkyejívú Píivýéébe ámuhákye ávyējuuttsóíñeri. Teene ihdyu tsá múijyú muhdú ámuhádivú íjcyáityúne. Áhdure tsá téhulle nani múnaa íjcyáityú ámuhá avyējuú ámuhádivú tútávájsóiyóme. ²¹ Muurá kénejcú éhniíñevu ímí ámuhákye pájtyénéjcuriyéjuco ámuha meíjjiiveíñe.

Méhálluúúcú peetédu nééneé

(Rc 11.34-36)

²² Muurá ámuhá hálluúúné peetédu nééneri ámuha ímiáánéré meíténeri metsúúrámehajchíi teene ámuhádivú bóhówaucúnuuhi. ²³ Áánetu ímityúnéré ámuha meíténeri metsúúrámehajchíi tééneturé ámuha mébóhówaucúnuuhi. Áijyú muurá Píivýéébe ícyánéjcyete ámuha meíjcyaróné tsáhájjuco wáájácúmeityú illuréjuco ámuha metútáváávéneélliihye.

Míijytócu meúraavyéné tsá ímityúne

(Rc 16.13)

²⁴ Tsá muurá tene ímityuró mítyétsikyé ámuha maávyējuubéváne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha méíicúvéiyá cáábyké éhniíñevu ámuha mewájyúúbeke. Áánetu tsijpiyo íicúvérátuube imíchi ámuha mewájyútuube. Ehdú nééneéllii tsá tene ímityú Píivýéébeke meúraavyémé metsúúráméíñe mítyane meéhnéváiyóneri.

Íhñéjete Píivýéébe téhmene

(Rc 12.22-31)

²⁵ Áhdícyane ámuhákye o néé tééne tájpi ámuha meíjcyáneriyé meíjcyacunútu majchoo, adoo, wájyamuu, íjcyáneri. ¿Aca páneere íiná ámuhádi íjcyáne tájpi tsaimiyé ámuha meíjcyáiyáhi? Tsáhaa, muurá íjcyáné tsane tééne tájpi éhniíñevu ímí meíjcyane. ²⁶ Cáhawáá meíjtsúcunu wahpéjete bajtsóubaré múijyú meénutúrómeke díibye ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaae máchótsohíjcyáne. Aanéjii muurá diityé éhniíñevu ámuha míamúnaa mewájyúmeíhi. Áámeke ámuhákye Píivýéébe tsá íinetú píhtótsóityúne. ²⁷ ¿Aca íjcyaae tsaapi ámuhádivú iyee éhniíñevu cáámenútsámeíyoóbe? Íjcyáábejjiivari.

²⁸ Aanéjii óvijyacóóné ámuha meíjtsámehijcyáné ámuha mewájyamúúváiyóneri. Cáhawáá meíjtsúcunu wajcóháñe múhdutú píivyeíhijcyáné pevétaré íjcyaróne. ²⁹ Muuráhjáa ávyējuube Tsaromótó tsijtye ávyējuute éhniíñevu íjcyaróóbé avyējuú wájyamu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñe ímivú. ³⁰ Ehdú muurá Píivýéébe tsaimiyé téhmehíjcyá wajcóháñe wahájchotaré ímiñe íllúhwuúré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámuhákye éhniíñevu tsaimiyé téhmeéhi. Ehdú teéne, ámuhá cáhcujtsópityúné míamúnaaj. ³¹ Ehdú muurá páneere Píivýéébe tájpiyé íjcyáhi. Áánéllii tsá múu néétune: ¿Aca íiná íñe mémájchoóhi? ¿Aca íñemá íñe mewájyamú meújcuúhi? Tsá múu ehdu íjtsámeityú Píivýéébe íjcyátúcoocájjivari. ³² Muurá ihdyu Píivýéébeke cáhcujtsotumé ehdu íjtsámeíhi. Áánetu tsá ámuha tehdú menéjúcootúne. Muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaae waajácú íiná ámuhádivú píhtone. Aabe ihdyu ámuhákye

piááboóhi. ³³ Áánéllii múu tsane ámuháditýu pihótóroneri íícúvetúmé tsúúrámehijcyá múhdutú tsaimýé Píivýéébeke iúráávyéne dílbyé avyéjuvu iúcaávéyóneri. Áijyu muurá tsá ámúhake díbye íinetú pihótósoityúne. ³⁴ Áánéllii tsá múu íjtsámeitýu muhdú ámúhá úmiwa íjcyáneri. Múu íjcyájócójiri muhdú íjcyáneríyé íjtsámeihi. Muurá Píivýéébe ámúhake piáábohijcyáá panévaturé pajcójiváre.

7

Tsijtye múhdurá íjcyáneri mehijyúvátýuróne (Rc 6.37-38, 41-42)

¹ Áhdícyane tsá múu tsijtye múhdurá íjcyáneri íhijyúvatú Píivýéébe ámúhake íñéétu téhdure ímityúmé ámuha meijcyane. ² Muurá tsijtyeke ámuha ímityúné medáíívéhájchíí téhdure ámúhake Píivýéébe méénuú muhdú ámuha díityéké meméénuhijcyádu. ³ ¿Aca íveekí ámuha méijyáacunúhijcyá ámúhá nahbémú hálluúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámúhá hálluúné pañe úménébáané íjcyane wáájácúmeitýume? ⁴ Muura úménébáané ámúhá hálluúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééitýuróne: “Cána muha ámúhake mebóhdo eene wááhyene ámúhá hálluúné pañe íjcyane.” ⁵ ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meijcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméí eene úménébáané ámúhá hálluúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúné pañe íjcyane. Ehdú nééne tsá múu tsate wahdíívané ímityúwu méénúneri íjyáacunútú tsáijyu múu éhniífínevu ímityúné ámuha meméénuhijcyáme.

⁶ Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcuítýuró bóónétu illure ámúhake dígújcúiyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénímudívú ámuha mepóvíhjúcuítýuró illure téuhji tádíríhcoíyómedívu. Ehdú nééne tsá múu ímiáájú Píivýéébe úwááboju bañúháñé úwáábotúne.

Píivýéébeke piááboju metáúmeíñe (Rc 11.9-13; 6.31)

⁷ Múu táúmeí Píivýéébeke tééne tájpi ámuha meicyahijcyáné ámúhake díbye íajcuki. Métsúúraméí ímí ámuha meijcyáíyóneri ámúhake díbye ipiááboki. Áhdure metáúmeí ámúhake díbye ityúkévétsoki. ⁸ Muurá tééne tájpi íjcyáne táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáíyóneri tsúúrámémyeke piááboóbe. Dílbyeke túkevétsoju táúmeímyeke túkévétsoóbe.

⁹ ¿Aca íjcyámé tsate ámúhaditýu íjtsíméné majcho táúmeicyooca nééwayúvúré ájcúiyóme? ¹⁰ Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táúmeíñáa ííñimyédivúré ájcúiyóme? ¹¹ Muurá ímityúmé ámuha míamúnaa meijcyarómé méimíllé ímiáánevúré ámúháj tsíimeke maájcone. Aanéjii awáá muurá ámúháj Caani níjkyejiri íjcyabe imíllé dílbyeke ámuha metáúmeímyeke ímiáánevúré íajcune.

¹² Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámúhama íjcyane. Áánéllii múu íéhnéjcutu díityémá ímiááméré íjcyá dítye téhdure ámúhama ímiáámé íjcyaki. Ehdú muurá Píivýéébe meke úwaabó Moitsééúvú waajácúháámitu, téhdure tsijtye dílbye íhijyú uubálle múnáá waajácúhaaminetu meke úwaabóne.

Ímiáájito (Rc 13.24)

¹³ Múu íhnáho iúráávyé néérojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjító. Muurá íjcyajító tsíijito tsaimýé meijcyajító. Áronáa téjito meúráavyerómé nihhéétsihvúré méicúbáhrámeihi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi. ¹⁴ Áanetu íhnáho iúráávyé néérojító meúraavyémé meúújeté mújyú muhdú meijcyáitýúhullévu. Ájijto uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meijcyánetu méwaajácúmeí muhdíívamé meijcyane (Rc 6.43-44)

¹⁵ Tsáma téiibúwá meijcyá álliu múnaa Píivýéébe íhijyú uubálle múnáadi díllómeihijcyámeke. Muurá pánehjídú éhne ímíwu obéejámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhake nahbévahijcyá ávyeta bájú oohímyédú néémeé. ¹⁶ Muurá téévetúné téeméjté íjcyánetu méwaajácú álliu múnaaré dítye íjcyane. Cáhawáá méijtsúcunuj, tsá muurá mújyú wacyónejke baaco néévátýuróne. Tsá átéréhe mújyú ímiáané néévátýuróne. ¹⁷ Áhdure ímiááhé tsá mújyú átéréene néévátýuróne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. ¹⁸ Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá néévátýuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahijcyaha tsá ímiáané néévátýuróne. ¹⁹ Áánéllii múúne átéréhe meíllóne mécójajtsóhi. ²⁰ Aane muurá

úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane íñéévatúre. Ahdu íivane cáhawáá óví ámuha méwaajácú állíu múnáake muhdú ditye íjcyánetúre.

*Píivyéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)*

²¹ Muurá oke ávyéjuubévahíjcyárómeke tsá pámeekéré níjyējiri íjcyaae Méécááni Píivyéébe íavyéjuvu újcuítýúne. Muurá íhdyu díbye ímillédú íjcyámekéré újcuíbye íavyéjuvu. ²² Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbájchómeícyooa mítyame oke avyéjuubévaá íllityénemáye. Aame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, muurá muha díuwaáboju meúwáábohíjcyáhi. Aame dímyémeri muha méwáámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdú muha dímyémeri méméénuhíjcyá méénúraítýúronéhji.” ²³ Ehdú oke ditye néérónáa ó neé díityéke: “Íllure ámuha máállíhi. Keenéiyó ámúhake o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meíñé óhdityu.” Ehdure ó neé díityéke.

*Mítýétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné úwááboju
(Mc 1.22; Rc 6.47-49)*

²⁴ Ahdícyané íñe caabyé o úwaabóné illéébone tehdújuco íjcyaae muurá éhne múúne wájácúnéjcuube cóhpétsihvu íhja méénuubédu. ²⁵ Muurá ávyéta cóhpé íhja díbye méénúnáa kíjyébama níjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáho cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cóhpé nétsihvu díbye méénúnéllíihye. ²⁶ Áánetu íñe o úwaabóné lléébjúccóoroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájácúnéjcuútuube cóhpétútsihvu néwáyúúhá hallúvúre íhja méénuubédu. ²⁷ Muurá íhdícýátsihvúré díbye íhja méénúnáa níjyaba ávyétá íhnáho kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wááoja cáhvyabáhi.

²⁸ Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme. ²⁹ Ávyétá ímí úwáábohíjcyaae díityéké tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjuvájítójuco. Tsáháa díbye úwáábohíjcyatú táuhbájú úwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

*Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhiísóne
(Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)*

¹ Aabéé Jetsóó teene cáméhbáutu nítyéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi. ² Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dííbye éllevu itsááne dííbyé líiñévu ímímóúúvéne neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, zaca muhdúiyó teene oke u bóhiísóne?

³ Áánéllíihyée neébe:

—Mu íhdyu tehdújucoj. Ehdúu neébere dííbyeke dócárájcóneri tsúúca bóhiíbe. ⁴ Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúbálledí íñe muhdú u bóhiíne. Tsaépéhdúré llúuváábe éllevu péene dííbyedívú dúljétsámeítýeco. Ááne Moitsééúvúu néhdu Píivyéébeke tsíeméneri ú íccúveé ténetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóone. Ehdúu Jetsóó neé dííbyeke.

*Tsodáhómú avyéjuúbé únú múnáájpike Jetsóó bóhiísóne
(Rc 7.1-10)*

⁵ Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújetenáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dííbye éllevu itsááne piáábó táúmeíhi. ⁶ Neebépeé:

—Ávyéjuúbej, táúnú múnáajpi chémeebe ávyétá íhnáho ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájucóo íjpi vááúmeítýúne.

⁷ Áánéllíihyée Jetsóó neéhií:

—Cána bo o péé o bóhiítso dííbyeke.

⁸ Áánéllíihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpiyé o íjcyaae ídátso o neébe jávú tsá u ááhívéityuróne. Áánéllíi íhdyu uke o neé íchihdyúré u íhjuváváne tujkéveri díbye íbóhiíki. Muurá ó cáhcujtsó díbye bóhiíñe. ⁹ Muurá táavyéjujte oke táuhbáné ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye díityédítýú tsíllevu o wállóócooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o píúvacooca tsaábe. Áhdure táúnú múnáájpike tsíeménevu o táuhbáné méénuúbe. Ahdícyané ó waajácú u néécooca táúnú múnáajpi bóhiíñe.

¹⁰ Ehdúu díibye tsodáhómú avyéjuube neéneri íullévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímiááneturé o neé tsá muurá tsáápiúbaré tamúnaa íjraéémudítýú cáhcújtótú íñe áánu cáhcujtsódu. ¹¹ Ehdú muurá pahúllévatú tsaáimyé mítyame íjraéémú íjcyáturómé íñe áánu romáánómuube cáhcujtsódu ímí Píivyéébeke cáhcújtsoímye. Aame dííbyé avyéjuvu úcaavémé

nahbévácátsíí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, Íjcyámema. ¹² Áánetu ijraéémudítýú mýtame wágóóové icyuuvétsíí pañévu Píívyéébé avyéjutu ímichi díitye wáábyuta Íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímýe tahíjcyaa íhwáñeene ííhdónema.

¹³ Ehdúu íñééné boonétú tsiíñe neebe dílbye tsodáhómú avyéjúúbeke:

—Áyu wa dípye díhýávuj. Óví ihdyu u cáhcujtsótú Íjcyane úúma díúnúu múnáajpi bohííhí. Ehdúu Jetsóó nééné tujkéveríhýaa tsúúca bóhííbe.

Péedoró báábeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)

¹⁴ Áhdurée dílbyema muha Péedoró javu mepéénáa dílbye Péedoró baabe áívyeri chémelle icyuwájá pañe. ¹⁵ Áállekée Jetsóó íhyójsitu ékééveneri tsúúca bóhíílle múúhake májchotsóhi.

Mítýameke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

¹⁶ Tépejcoó Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu íjchívyétsoobe díityéke. Áhdurée tsiíñe chémeri íjcyámeke bóhíitsoobe. ¹⁷ Ehdúu Jetsóó méénuhjycá téjyju Píívyéébé íhyú uubálle múnáajpíhýáa Itsaía íllu néhdújucó: “Dííbyere méhdítýu páhdúváré nééne chémeháñé waagóóhi.” Ehdúhýaa Itsaía néhdújucó dílbye méénuhjycáne.

Jetsóoke úraavyéné ímílleróme
(Rc 9.57-62)

¹⁸ Áábedívúu téjyju mítyanéjucó míamúnaa píhcyáávénéllii múúhake neebe muha únéúcobá tsiñéjucvu mepájtýeki. ¹⁹ Áánaacáa tsaapi taúhbájú uwaáboobe dílbye éllevu itsáane nééhií: —Uwááboobej, ó ímíllé úumaye o péhíjycáne kíávú u péhullévuújucó.

²⁰ Áánéllihýeé Jetsóó néé dílbyeke:

—Muurá iyámé óowamu Íjcyarómé íhyéjúnema téhejúj ípañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté íjycá icyúwáítsíhýima. Áánetu muurá íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe tsá tahýáúbamáyé o íjcyatúne.

²¹ Áíjýúree ídyé tsaapi dílbye déjuri péhíjycámedítýu néé dílbyeke:

—Ávyéjúubej, ói o péé llíhíyo éllevu. Óví ihdyu mújýú óhdivu dsíjýveebe úumayéjucó o úllehíjycaki.

²² Ááronáacáa Jetsóó néé dílbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímíajíjtó uráávyetúmé cúújycatsí ídsíjývecoóca. Wa ihdyu ookéréjucó duráavyej.

Kíjýebama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

²³ Átsihdyúu muha míñeri mepéé únéú tsiñéjucvu. ²⁴ Áánaacáa ávyéta tsíjpa nééné kíjýebari mítýane nohji Íjcyane múúhake pámaúctúyáhi. Áíjýúu Jetsóó cuwáhi. ²⁵ Áábekée muha ícúu maákyéjtsóne menééhií:

—ÍÁvyéjúubej, meke pájtyetétso! ÍTsuúca mémájcanúhí!

²⁶ Áánéllihýeé neebe múúhake:

—Íñineríami ámuha méíllityé ayájú íhnáhóhajaj? ÍTsháíkyéha ímí ámuha mecáhcújtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhake íñétsihdyu kíjýebama nohji Íjcyane úhbaabe tene íhvetéki. Ahdújucóo tene íhveténé dáíhañéréjucó. ²⁷ Ehdúu téjyju Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjycatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjycáábeke muhdú kíjýebama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane
(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

²⁸ Aanée tsúúca muha tsiñéjucéúvú méúújeté Gadáará íñújývu. Áánaacáa dílbyeke míityétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsí níjkyénéj píñeréhýaa ícyahíjcyamútsi. Aamútsíhýaa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjycánéllii tsá múha tétsii úllehíjcyatúne. ²⁹ Aamútsí Jetsóoke kévájycjó ílluú:

—ÍMúhtsikye ihdyu pátsáríjycodí Píívyéébé Hajchi u íjcyáabe! ÍTsháí muurá ícúbáhraméi éévé íjcyatúne!

³⁰ Áíjýúu tétsíj píhírí mítýame jéémú meenímú majchóri. ³¹ Áánéllihýeé naavémú díityétsi pañe íjcyame Jetsóoke nééhií:

—Múúhake íjtyétsi pañétú u wáágóóhajchíí aatye méénímú pañévuréjucó muha meújcámeíñe.

³² Áánéllihyéee neebe diityéke:

–Wa ihdyu méújcaméí diityé pañévu.

Ahdújucóo ditye ijchívyéne újcámeíñe diityé pañévu. Aamée únéú pañévu cáhtsíñibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénímuke tene pájtyéneri diityé tehmejté ávyétá ihnáó íllityéhi. Áánemáa íicúú tétsíj pihíri íjcyáméhji éllevu idsínéne úúballémé muhdú tene pájtyene. ³⁴ Áánéllihyéee pámeere tsáacunú Jetsóo éllevu. Aamée díbyeke néé tétsihdyu muha mepééki.

9

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó ímjpyetétsóne
(Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe bíwáhullévuré múúhá coomívu. ² Átsihyí muha meíjcyánáa Jetsóo éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeityúúbeke ííbotári. Aamée díbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne díbyeke ííténe neebe:

–Líhij, wa ílluréjucóo dímjyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítýú ó ábájívéjucóóhi. Ahdícyane tsáhájucóo íiná díhyallúri íjcyájúcootúne.

³ Ehdúu Jetsóó néene tsaate taúhbájú uwáábojte ílléébóne ííbuwááné pañe nééhi:

–¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí díbyedívú íjtsúcunéjívári?

⁴ Ehdúu ditye íjtsámeíñe Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

–¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi? ⁵ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé ímityuháñe diityemá o ímbajchóne. Áánéllí ó piivyété áánuke o nééne: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úúma ó ímbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééne: “Dímíjpyeténe dípye.” ⁶ Ahdícyane cáhawáá óví ámuha máájtymí Míamúnáájpidívú o ípivyéévebe muhdú o méénune.

Ehdúu diityéké íñétsihdyu tsiñe neebe díbyeke:

–Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye díhjávu.

⁷ Ahdújucóo díbye pééne. ⁸ Ehdúu Jetsóó méénúneri míamúnáa íllityéne Píívyéébeke ávyéjutsó dúúrúvaméré díbyé íhtsúteri díbye ehdu méénúnéllíhye.

Matéoke Jetsóó újcune
(Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)

⁹ Tsájyúu Jetsóó oke Matéoke ájtyumí múúhá íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíísike o áhdótsohíjcyátsihyí o íjcyáábeke. Aabée oke nééhi:

–Ookéréjucóo duráávej.

Ahdújucóo o pééne díbyemáyéjucóo.

¹⁰ Áábemáa téjyú tahjávu muha mémajchóhi. Áhdurée tsijtye tééneri dsíísí ahdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsijtye ímityúmé íjcyá múúhama. ¹¹ Áámekée ííténe paritséómú néé múúhake:

–¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímityúmema?

¹² Aanée Jetsóó ílléébóne néé diityéke:

–Tsá muurá taabóobé bóhiime tsaimíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboobe. ¹³ Cáhawáá ímíñéúvú meéévé ámuha mewáájácú Píívyéébe waajácúháámítu tsátsi nééne: “Muurá tsá apááñéré o ímíllétú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi meíicúvehíjcyáne. Téhdure ó imíllé ámuha pamévamáyé méídaatsólléjcatsíñe.” Ahdícyane tsáháa ímíáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá diityéké téénetu o ímbáávyétso Píívyéébe ícyánejcúvuréjucóo ditye ííbuwááveki. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuke.

Jetsóó mamýémú majcho áwatyúne
(Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)

¹⁴ Áhdurée tsájyú tsojtsóo múnáajpi Jóáá mamýémú Jetsóo éllevu itsááne díbyeke dílló tsájyú Píívyéébema íhijyúvácooca majcho íáwahíjcyánetu. Néémépeé:

–¿Aca íveekí tsájyú muha paritséómuma Píívyéébema meíhijyúvácooca majcho mááwahíjcyánáa tsá dímamýémú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánéllihyéee neebe diityéke:

–¿Aca tsaapi ityáábávacooca wáñehjívaténevu díbyé miñútsó múnaa tsááme kímodóvíyá díbyedívú iwájtsicoóca? Ehdu néene támamýémú tsá kímodóvítyuró diityémá o íjcyáné

hajchóta. Áronáa ihdyu ímiáané íjcyaiñé diityédítúyú o pééiñe. Ájyu ihdyu óví muhdú íñéhajchíí awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wáyyamu tsúúcáaja béhbátu mepájaabóne. Muurá íllure teeja meníjyúcooca éhniñevu táváajcároba. ¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpacýo bíinojpacýo mepicyoone tsúúcaau míihéneu cahpáyú pañévu. Muurá béjpacýo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcaau. Ájyu muurá wágóoovené tsanéécújuco bíinojpacýoma cahpáyú. Áánéllii ihdyu béjpacýo mepicyóó bééú pañévuré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdú neéne tsá tene ímityú íhdééne uwááboju béhné uwáábóju pañévú meúacóne.

Tsaatépíke Jetsóó bóhítsóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)

¹⁸ Ehdú Jóáá mamýmuma Jetsóó íhjyúvánáa tsaapi avyējuube wajtsí múúhadívu. Aabée díbyé líiñévú ímímóúúvéne neé díbyeke:

—Ájyúwa íhyajchíí óhdivu dsíjivéhi. Áronáa ó waajácú dille óoma tsiñe bóhíñé u péébe dílléke u dócárájcóneri.

¹⁹ Áánélliihyée téhullévú péébema muha mepééhií. ²⁰ Aamée muha téhullévú mepéénaacáhjáa tsáápile 12 pijcyábájuco dílléke ichémé tujpacýo íhvetépyúneri ícúbhárameñhíjcyalle píihívé Jetsóodívú idyéju éhnéjcutu. ²¹ Aalléhjáa dómajcó díbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíí ó bóhíñi’ íñéénema. Éhdúhjáa íjtsámeíñe dómájcólle díbyé wajyámu. ²² Aanéhjáa iwáájácúne díllédívú iyévóóvéne neébe:

—Íneri kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píívyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhíne.

Éhdú Jetsóó neénemáyé ímiáané tsúúca bóhílle.

²³ Aamée muha tsúúca meúújeté díbye avyējuube Jáiró javu. Áanáacáa mítyane tééjá pañe míamúnáa kímóóveri íjcyame máatyóba májtsí méénuhíjcyáhi. ²⁴ Áamekéé Jetsóó neéhií:

—Cána méjchívyéi áachívu. Muurá tsá dille dsíjívétúne. Íllure cúwalle.

Éhdú Jetsóó neéneri íllure goocómé díbyedi. ²⁵ Áamekéé tééjá pañétú íjchívyétsóné boone iyéjuco díbye iúcaávéne dílléwúúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhílle. ²⁶ Ehdú Jetsóó méénúné uubállé páneere tééne íñúji múnáa waajácúhi.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímjpyetétsóne

²⁷ Aanée tétsihdyu muha tsúúca meóómíñáa mítyétsi hállúvátúmútsi múúha déjutu dsíñeríyé tsáámútsi díbyedi wáníjcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—Ímúhtsidi bo dídaatsóvé Dabíúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyaaábej!

²⁸ Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájttsísihvu Jetsóó dílló dítyétsikye:

—Á ámuhtsi mecáhcujtsó ámuhtsikye o ímjpyetétsóiyóné ámuhtsi hállúúne? Áánélliihyée neemútsi:

—Éé Ávyējuúbej, muhtsi mecáhcujtsóhi.

²⁹ Ehdú dítyétsi neénéllii dítyétsikye íhyálluúúné idyócárájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujtsódújuco íjcyane tsúúca ámuhtsi hállúúúné ímjpyetéhi.

³⁰ Ahdújuco ímiáané tsúúca íhyálluúúné ímjpyetémútsi tsaímíyéjuco ítene. Áámútsikyé bójcyuube muuca teene dítyétsi iúúbállétuki.

³¹ Áronáacáhjáa tétsihdyu óómimútsi péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsíhí múnáake.

Íhjyúvátúúbeke Jetsóó íhjyúvatsóne

³² Áámútsi déjuvúu idyé tsaate tsíva íhjyúvátúúbeke Jetsóó éllevu naavéné ípañe íjcyáábeke. ³³ Áábé pañétúu díbye naavéneke díbye íjchívyétsóné boone tsúúca íhjyúvájúcoóbe. Ááneríí míamúnáa iúllévenúne neéhií:

—Ávyeta tsá mújyú ehdu neéne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

³⁴ Áronáacáa paritséómú neéhií:

—Aadi muurá eene naavémuke íchívyétsóhíjcyá páñétúejpi naavémú avyējuube píjábóneríyе.

Míamúnáadi Jetsóó ídáátsovéne

³⁵ Ehdú Jetsóó cómíñeri uwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Píívyéébé avyéjtu íjcyané uwááboju dítyé píhcyáávejáané pañévu. Aabée bóhítsóhíjcyá panéva chémeñáneri íjcyáméhjike. Téhdurée íhjyáhañévuré tsaatéké uwááboobéré pehíjcyáhi. ³⁶ Aabée

ídaátsóvehíjcyá míamúnáadi éhne múúne obééjámú ítyehméébema íjcyatúmé ídaátsówu íjcyadu néeme dííbye éllevu tsáámedi. ³⁷ Áamedítúú neebe múúhake:

—Ímiááné mítyame míamúnaa íjcyá Píívyéébé avyéjvu ditye úcáávéyóné uwááboju úwááboméíyóme. Áronáa tééne uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne. ³⁸ Áánéllíi múu táúmei pané aabájabéré íjcyabe Píívyéébeke díbye éhniíñevu uwáábojtéké ipícyo ditye úwáábo tsíjtyeke dííbye avyéjvu ditye úcááveki.

10

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki
(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

¹ Aané téjyju Jetsóó muuha ímamyémuke pihjyúcu 12-meva muha mejjcyámeke. Áamekéé múúhake ájcuube íhnháhootu dííbye mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha mejjchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebohíitsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha illuúme: Tsimóo Pééedoroo, íñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, íñíjji avyéjúúbé wáábyutáa dsíidsike o áhdótsohíjcyaae oo Matéoo, Apéó hajchí Tadóó dííbyere 'Rebéo' némeíbyee, cananjtámúejpi Tsimóoo, dííbyee Jetsóodívú bóónétu méénútsóíbye Jóóda Íjcaríóótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne
(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

⁵ Éhdúmekéé múúhake Jetsóó uwáábovu iwáalloómeke illu pítajycóhi:

—Tsáma ihdyu mépehdí jodíómú íjcyatúmé íñíjjiévu. Áhdure Tsamáárii íñíjji méúújedíñe. ⁶ Íjraeémú pañévúré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obééjámú mújtame ídaátsówu íjcyadu néeme pañéne. ⁷ Aame meúwáábohíjcyaco níjkyéjri íjcyabe Píívyéébe míamúnáake íavyéjvu újcuíñe éévé tsúúca úújeténe. ⁸ Áhdure mébohíitsohíjcyaco dsííjívéméhjike, íjpi chájááveneri chéméméhjike, páhduvaré néene chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdú tamyémeri táihnáhori ámuha meméénúíñévú ámúhake ó ajcú pevénere. Áánéllíi tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha díityéké mepiáábonéhji.

⁹ Aame ihdyu métsajtyédí dsíidsike. ¹⁰ Áhdure métsajtyédí tsíjyahji ámúhá wajyámúúnee, ámúhá májchoo, ámúháj tuhápaajinee, éhdune. Ámúhá cuujúí íjcyaróné métsajtyédíñe. Ámuha mepiabóméré ámúhake piáábohíjcyaa panévátúre.

¹¹ Aame múu tsácoomívú íúújetécooca nehó tsaatéké ámuha tétsii mejjcyáné hajchótá ímí ámúhake pícyóóímyeke. ¹² Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca múu ímíñeúvú ihjyúvá díityéma. ¹³ Aame ímílléhajchíí múu díityémá íjcyá ámúháj tééveri díityéké Píívyéébe ipiááboki. Áánetu ditye ímíllétuhajchíí tsáhájucu múu íicúvetú díityédi. ¹⁴ Téhdure tsácoomí múnaa ámuha díityéké meúwáábóyónéhjimáyé ímíllétuhajchíí méíicuvéjúchohí díityédi. Ílluréjucu ámúháj tuháñe íñíi mépíchoújcaméicyó 'tsá múúhá hallúri tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóyóné ámuha meímíllétúne' nééyóne. Ááne tsiéllévúréjucu mépeeco tétsihdyu. ¹⁵ Muurá ímiááneturé o néé tehdu néeme ícúbáhrámeíñe éhnee Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeíñe ehniíñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné díityémá ímíbjáchoméicyóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áhdícyane íñe ámúhake ó wallóo obééjámuke báju oohímyé pañévú mewállóóiyódu. Aane ihdyu wájácútsi mejjcyaco éhne múúne íñímye íicúí meke pállójcoíñúdu. Áronáa ihdyu tsá múu muuca tútávájtsotúne. Ímiááméré múu íjcyá íjuumu íjcyadu. ¹⁷ Aame ihdyu tsáma ímíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhake túkevjtsojté éllevu itsájtyémeke pihcyáávejááné pañévú wápájcoohi. ¹⁸ Áhdure ámúhake tsajtyémye avyéjjujté éllevu óhdityu íjcyáné uwááboju ámuha meúwáábohíjcyáné hallútu. Ájyju téhdure tétsihvu ámuha díityéké meúwáábo jodíómú íjcyatúrómeké. ¹⁹ Aane ámúhake ditye ékéévécooca tsá múu áábímyeítýu muhdú íhíjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere ámúhake túkevjtsoo ámuha meíhíjyúvaki. ²⁰ Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meíhíjyúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyanére ámúhake túkevjtsoñeri ámuha meíhíjyúváahi.

²¹ Aane muurá míamúnaa avyétá ímítýú dáriívéjácútsíhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé líihyánújácútsíhi. Áhdure cáánimu íjcyarómema líihyánújácútsímye. ²² Áhdure mítyame ámúhake múnáajtsoo oke ámuha meúráávyné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaimíyé nihíñéetsihvúré áábucumé ihdyu pájtyéteéhi. ²³ Áhdure tsácoomí múnaa ámúhake ímítýúné

dárríivéhajhíí múu técoomítýú péé tsícyoomívréjuco. Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéveebe ímíááneturé ámuáhake o nées tsiíñe ó tsááíñe ámuháí pámeekéré ijraéémuke íñe óhđityu íjcyáné úwáábojvú mewáájácútsótúnáaaca.

²⁴ Muurá tsaapi mamye tsá íuwaábóóbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsáné avyējuúbé únú múnáajpi tsá díbyé ehnííñevu íjcyatúne. ²⁵ Aane muurá íñe ámuhá avyējuube o íjcyároobe o ávyējuúllémeityúhahjíí téhdure tsá ámuha maávyejúúllémeityúne. Muurá oke Betsebóodívú ímyéménúbeke állú múnáajpidi díllohíjcyáme. Aaméjíiva muurá ámuáhake íávyejúúllétúne téhdure díllóohi.

Píivyéébedi múu íllityéhi
(Rc 12.2-7)

²⁶ Áronáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámuáhake méénúíyóneri. Muurá tehdu nénehji ámuáhake pátyehíjcyáné tsá tétsihvuré níjkéváityúne. Muurá páneere íná meméénuhíjcyáné bóhówáaveéhi. ²⁷ Áánéllii íñe ámuáhake o néhijcyáné múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúballétúmé ámuha meíjcyáityúne. ²⁸ Áhdicyane tsá múu áábímyeityú míamúnaa ámuáhake dsíjívetsóiyóneri. Muurá tsá ditye píivyététú ámuáhake iwáágóóiyóné Píivyéébedityu. Apáábyéré ihdyu díbye píivyété ámuáhake iwáágoóné ávyeta múijyú ámuha meíjchívyéityúmé meícúbáhrámeíyóné cuujúwá pañevu. Áánéllii múu apáábyediyé Píivyéébedi áábímyeíhi.

²⁹ Muurá coomícómútsí mítyétsíwuúcú tsájihwuúré áhdómeíhi. Ehdu áyá áhdómeíyómédityu muurá tsá tsaapi ámuháj Caani Píivyéébe wáájácútnúnaa dsíjívéityuróne. ³⁰ Aabe muurá páneere ámuhá níwájííñé íjcyaróné waajácú múhdújívá íjcyane. ³¹ Áánéllii tsá íñerí ámuha maáábímyeíityúne. Muurá díitye coomímú wáiyúmeíñé ehnííñevu ámuha mewájyúmeí Píivyéébedivu.

Jetsóoke meúraavyéné metóónútyuróne
(Rc 12.8-9)

³² Muurá oke íuraavyéné tóónúmeityúmeke ó bóhówájtsóo níjkyéjiri íjcyaae Llihíyodívú. ³³ Áánetu íllure tóónúmeíhijcyámé hallúvú ó úúballeé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

Jetsóó hallútú míamúnaa tsárrílléjcatsíñe
(Rc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Aane méjtsúcunúdí íñíjívúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé íjcyaki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsárrílléjcatsíki. ³⁵ Muurá tsaapi tsárríllé cááníkye oke díbye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsárríllé tsáíjjuke téené hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja téené hallútúré tsárrílléhi. ³⁶ Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcátsíi oke tsaate ímúnáadityú cáhcújtsóné hallútu.

³⁷ Muurá oke iwáiyúné ehnííñevu tsamééré cáánímuma ítsíime wáiyújycatsíhahjíí tsá ímíááne tahñéjté ditye íjcyatúne. ³⁸ Áhdure oke íuraávyéné déjucotu ícúbáhrámeíyóné ímíllétúmé tsá tahñéjté íjcyatúne. ³⁹ Muurá íñíjírí ímíllédúré íjcyáneri tsúúráméimyé wágóóovééhi. Áánetu ookéréjuco ímí íuraávyéneri tsúúráméimyé pájtyéteéhi.

Tsíjtyeke ímí meícuvéné Píivyéébe ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)

⁴⁰ Muurá ámuha táwákímyeí meméénúmeke ícuvémé okée wállóobe Llihíyomájjuco múhtsikyé ícuvéne. ⁴¹ Aame tsaímíyé Píivyéébe wákímyeí méénúmeke ícuvémé téene áhdo újcuu tsahdúré díityéma. Áhdure idyé tsíjtye Píivyéébeke úráavyehíjcyámeke tsaímíyé ícuvémé téene áhdo újcuu tsahdúré díityéma. ⁴² Aane díitye táuráavye múnáake núpácyo díívanévú ájcume téhdure újcuu téene áhdo.

11

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo élleu wállóomútsi
(Rc 7.18-35)

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké íuwaábótsihdyu péé tsiélleu téene íñíjívú comíñevu téhulle íuwaáboki.

² Áánaacáhjáa cuvéhóójari tsojtsó múnáajpi Jóáa íjcyaae tsúúca waajácú ehdu Jetsóo méénuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wállóobe mítyétsikyé ímamyémudityú díbye élleu. ³ Aamútsíi neevá díbyeke:

—¿Ava díbyéjuco uu Pájtyetétsoobe éhneváa íñíjívú u bóhówáavéíbyeke muha meitsohíjcyáabej? ¿Mityá tsáhái díbye u íjcyatúnej?

4 Ehdúu dityétsi Jetsóoke néérónáa neebe diityétsikyē:

—Meóómíñe méuubállé Jóááke íñe muhdú o úwáaboobe méénúráníyurónéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. ⁵ Méuúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájáávéneri chememéhjí bóhíne, lléébótuméhjí tsúuca lléébone, dsíjívémé tsiíñe bóhíne. Áhdure méúúbálleco idáátsóméhjike pajtyéteju tsúuca úwááboméñe. Énehji páneere méuúbálleco díbyeke. ⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu íñééné boone diityétsi déjyvu neebe múúhake díbye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáá íñeubará píívyétúne iññújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méjtsúcunú díbyeke? ¿A ámuháa méjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébári vááúmeidyú páhduvére díbyé íjtsaméi nééneé? ⁸ ¿A tsané ímíyee úcámeíhíjcyáábe? Muuráhjáa tehdu iújcámeicyá tsá ihdícyátsihyi díbye íjcyáityuróne. Muuráhjáa ávyéjúté jaaháñe pañéiyo díbye. ¿Aané muubá ímiááné díbye? ⁹ ¿Mityá Píívyéébe íhjyú uubálle múnáajpi díbyej? Ímiááné díbyéjuco. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu díbye. ¹⁰ Díbyedítýu muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Ó pícyo díhde tsáápiikyē díbye iúúbálle míamúnáake ditye ímíbbáavyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

¹¹ Aane ímiááné tsá díbyedu tsíjtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaae Píívyéébe ávyéjútédítýu ídáátsoobe íjcyároobe ávyéjúlléméí díbye Jóáá ehniíñevu.

¹² Díbye muurá Jóáa úwáábósihdyu íñe ícyoocávú teene Píívyéébe ávyéjuvu iúcaavéné ímlémemá ténéjcu ímlítumé múhdurá ícyahíjcyáhi. ¹³ Muuráhjáa pámeere Píívyéébe íhjyú uubálle múnáa éjyjuuvú íjcyame téjyútújuco íhjyúvahíjcyáné díbyé ávyéjuri. Áhdurée Moitséevú íhjyúvahíjcyá téenetu. Áamé nihñéejpíyee muurá díbye Jóáa bóhówaavéhi. ¹⁴ Aane ámuha mecáhcújtsóhájchi mécáhcújtsó Jóáa Eriá íjcyane éhnee Píívyéébe íhjyú uubálle múnáa tsiíñe díbye bóhówáaveíñe néhíjcyáabe. ¹⁵ Aane ihdyu óvi ímiááné lléébone ícyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁶ Ahdícyane ¿aca muutédívú íñe ámuha ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. Muurá múúne llahájsiri ícume úhbácatsihíjcyádú ámuha páhduvére médaráíñeveméhíjcyáhi. ¹⁷ Muurá múúne íllu úhbácatsihíjcyáme: “Chíiyoró mellíjchúrónáa tsá ámuha meímlletú mewáhtsine téeneri. Áhdure máátýoba májtsí memájtsívarónáa tsá ámuha meímlletú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsíime úhbácatsihíjcyámé íjcyadu muurá ámuúha. ¹⁸ Muuráhjáa Jóáa tsá mítyane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá díbye ádohíjcyatú bínojpacyo. Áánetú díbyedítýu ámuha ménehíjcyá mééíbye íjcyáábe pañe naavéné íjcyánellii ehdu díbye nééneé. ¹⁹ Áábé boonétú o bóhówaavé Míamúnáajpidívú o ípívyéévebe. Aabe panévare o májchoobe téhdure o adó bínojpacyo. Áánetu idýé ílluréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova májchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu menéhíjcyá oova ávyéjúté wáabyuta íjcyáne dsíádsi áhdótsó múnáa ímityúme íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Áronáa tene pánévénetúí méwaajácúú keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsóo.

Lléébópityúné míamúnáa

(Rc 10.13-15)

²⁰ Aabée tsáijyu íhjyúvú mítyane méénúráníyurónéhjí imyéenuhíjcyá coomíji múnáadítýu ditye ímityú íhvejtsópityúnetu. ²¹ Neebépeé:

—ÍMáidáátsujo tsáma tene pájtyeíñe Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénúráníyurónéhjí o méénuhíjcyánée Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca téjyuré técoomícyu múnáa ímityú íhvejtsóne ímiánejcúvuréjuco íbúwáávéiyóne. Aamée muurá íatéreejahívú iújcámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene íhvejtsóné uubálle. ²² Áánellii muurá díbye ícúbáhrámeíñe ehniíñevu ícúbáhráméimye díitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné Píívyéébe nihñéetsihivuré díityémá ímbájhócoóca. ²³ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñe eene múhdumé ‘mityáhmityá’ tsiñáavehíjcyámeke. Íjtsúcunúméubá íhtsútúvéiyóne. Áánerá íllure wágóóoéimyé cúujwá panévu. Muurá íñe méénúráníyuróné o méénuhíjcyánée Tsodóoma múnáama éjyjuuvú o méénuca ímityú íhvejtsóne ímíjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyoocápi íjcyáyocóomi. ²⁴ Aane muurá díitye Capenaóo múnáa ávyetá íhnáho ícúbáhráméí técoomi múnáape ícúbáhrámeíñe ehniíñevu Píívyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímbájhócoóca.

Méimtyutu meke Jetsóo állíjchutsóne

(Rc 10.21-22)

²⁵ Téjyúu Cááníma illu íhlyúvaabe:

—Ayúju Táácááni Pívyéébeéj, níjkyejii, ííñujii, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáabej, uke téhdújtsobéré ó duurúvá ímíáájú idáátsojtédívuré u bóhówátsohíjcyané hallúvu. Áanetu téhdújuco tsá waajácu múnaa íjcyane ítsúcunúmeihíjcyámedívú u bóhówájtsojú teéne.

²⁶ Ahdícyane ihdyu, Lli, óvíi ehdu teene muhdú u ímilédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma íhlyúvátsihdyu neébe:

—Muaráhjáa ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáajácútso muhdú diityédítú íjtsámeíne. Tsá muurá múha wáajácútú díbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáabyéré díbye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáabyéré ó waajácú muhdú díbye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówajtsóméré waajácúhi. ²⁸ Ahdícyane cáhawáá ookéréjuco méuráávýé idátsó múhdurá ámuha meicyahíjcyánetu ámúhake o álljchútsoki. ²⁹ Muurá íne idátsó tsaíbuwáaré o íjcyaaabe ámúhake o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdu méjcyaco. Ájyju ihdyu íné imíjyáú ámuha méjcyaaíhi. ³⁰ Tsáháturo tene íhnáhootú ehdu ámúhake o nééne ámuha méuráávýeyíóne. Ehdúu neebe Jetsóo.

12

Wáyeéévejcóójí Jetsóo mamýémú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)

¹ Áábemáa muha wáyeéévejcóójí úmihéj píinetú mepájtýeme maájyabáavaténéllii ba-jtsóháñetu meújcyúne mémajchóhi. ² Aanée paritséomú ííténe néé díbyeke:

—¿Aca íveeki eene aate dímamýémú meenu íjcyoojii wáyeéévejcóójí meméénúityuróne?

³ Áronáacáa Jetsóo néé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íájyabáavaténéllii íñahbéjtema téhdure Dabíúvú méénune Pívyéébé waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévu íucáávéne imájchóityuróné Pívyéébé ícúvé páaa tééjá pañévu pícyámeihíjcyané apáamýéré llúúvájte máchóhíjcyánetu majchóme. ⁵ Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitséúvúu téhaamíturé cáátunúne duurúvájá pañé wákimýéi múnaa llúúvájte wáyeéévejcóójí íjcyaroné wáyeéévéityuróne? Aane muurá ditye téjcoojii wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne. ⁶ Aanéjii awáá muurá teene duurúvaja ávyéjúúllémeíne ehnííñevu táavyéju. ⁷ Muurá Pívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Ó ímíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíne. Tsá o ímíllétu apáañéré oke ámuha iyámeke mecóvájtsóneri meíicúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácúca tsá menéétsóityuró ímityúné méénúitúrómédu. ⁸ Muurá íne Míamúnáájpidívúu o ípívyééébéllii téhdure téjcoojii wáyeéévejcóójí. Ehdúu Jetsóo néé paritséomuke.

Tsáapi hójtsí Jetsóo ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)

⁹ Átsihdyúu díbyema muha méúcaavé téjcoojii píhcyáávájá pañévu. ¹⁰ Áájá pañée tsaapi tsánejcúehójtsí íhýójtsi múhdurá néébeé. Áanáacáa tsaate tétsihyí íjcyame Jetsóodívú íñéétsóro néé díbyeke:

—¿A ímí téhdújuco teene íjcyoojii wáyeéévejcóójí tsaate chémémeke mebóhítsóiyóne?

¹¹ Áanélliihyéee neebe diityéke:

—¿Aca wáyeéévejcóójí ámuha jééú obééjá wáhyéjú pañévu áákityéébeke tsá ámuha mejchívyétsóityuróne? Muurá ámuha méjchívyétsóiyáhi. ¹² ¿Aanéjii awáá muurá díbye obééjá wájýumeíne ehnííñevu míamúnáa wájýumeíhi! Aane muurá tsá muhdú tene néétu wáyeéévejcóójí ímíáané íjcyane meméénune.

¹³ Ehdúu diityéké íñétsihdyu neebe díbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvúvé díhyótsíj.

Áhdújucoo díbye cújúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ¹⁴ Átsihdyúu paritséomú ípyéénemáhjáa pítyácójcatsi muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíne.

Jetsóo méénuíne tsúúcajátújuco némeíne

¹⁵ Aanée iwáajácúne péjúcoobe. Áábekée mítyane míamúnáa úráávýemedítú chéméméhijke bóhítsóobe. ¹⁶ Áánemáa diityéké bójicyuube ditye muuca íúúbállétuki. ¹⁷ Ehdúu diityéké bójicyuube Pívyéébé íhlyú uubálle múnáajpíhýáa Itsaá díbyedítú illu néhdújuco:

¹⁸ Áanu ímí táwákimýéi méénuhíjcyaa téénevu o pícyoobe. Áábeke o wájýunéllii ó ímíjyúu díbyedi. Áanéllii Táapíchó díbyé pañévu ó pícyoó tééne píáabori díbye pámeekéré

míamúnáake iúúballe muhdú táijtsaméi íjcyane. ¹⁹ Aabe tsá 'mityáhmityá' íhjuváityú míamúnáama. ²⁰ Áhdure tsá idáátsóméhjike díbye éhdiiválléityúne. Áhdure íhtsútúnetu cáhcújtsótú pañe cáhcújtsórómedityú tsá díbye 'óvíjyacóome' nééityúne. Ehdú páneere ímjpyetétsoiibe íavyéjtuutéjyju. ²¹ Áábedivú pamévá míamúnaaré cátsípááveéhi. Ehdúhjáa Píivyéébe íhju uubálla múnáajpi Itsaía Jetsóodityú nééhi.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé

(Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

²² Áábe éllévú tsáápiikye tsivámé naavéné ípañe íjcyáábeke. Aabée íhjuvátuube íjcyaaabe idyé tsá hálluvátúne. Áábekeé Jetsóó ímjpyetétsoobe tsúúca íhjuváhi. Áhdurée hálluvájúcoóbe. ²³ Áánerii tétsihyi íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá díibyéjucó áanu Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe Críjto íjcyatú éhneváa tsááiibe?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséómú illéébéne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohjicyá míamúnáa pañétú díitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneriye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhi:

—Muurá tsané avyéjute tsajjítóré íjtsámeityúmé ímityúné idyáíivéjcatsíñe illuréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure tsája múnáa ímityúné idyáíivéjcatsíñe illuréjuco wáchájánújcatsíñe.

²⁶ Ahdu nééne ¿aca muhdú íivane Naavéné íhyákiyé íjcyáábeke tsjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdu imyéénuca illuréjuco díbye íavyéjú újovéjtsóiyóne. ²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóó píááboriyé díbyeéjté naavémuke o wáágóohjicyáne. Áánetúhaca ¿múúbé píáábori ámuhá mamyéjú waagóohjicyá díitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó píáábori díitye wáágóohjicyáne. Illure ámuha memujta ehdu óhdityu meihjuváneeri. ²⁸ Muurá ihdyu Píivyéébé Apííchó oke píáábóneri ó waagóohjicyá naavémuke tsaate pañétú ténetu ámuha mewáájácúro tsúúca díibyé avyéjú íñújiri ámuháma íjcyájucóóne.

²⁹ Tsá muurá tsáápi éhné díibyé já pañétú múha tsajtyéityuró díibyeye tétsihdyu bóáyotúme. Muurá ihdyu díibyeye tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé díibyeye éhne. Áronáa tsáháubá muurá díbye íhñe múhdivú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íivane tsá Naavéné oke píáábóityuró díibyeye hájkímuke o wáámíuki.

³⁰ Muurá oke ípíaabóné ímíletúmé táwákimyéi illure ímíllé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáiyómeke illure óhdityu mütátsohjicyáhi.

³¹⁻³² Muurá panévá ímityúné míamúnáa méénuhijcyaronéhji Píivyéébe ábájíiveé díityédi ídáátsóvéneema. Áhdure íñe Míamúnáajpidivú o ípívyéévébedityú ímityúné íhjuvárómedi ídáátsóvéiibe. Áánetu ihdyu díibyé Apííchotu ímityúné íhjuvahijcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne.

Íñéevatu méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane

(Rc 6.43-45)

³³ Muurá bajtsóháñetu ímiááhé ímí neeváhi. Áánetu átéréehe tsá ímí néevátúne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. ³⁴ Ahdu íivane ¿ímiáámejívva ámuha ímí méihjuváiya íñimyéeméméjteré ámuha meijcyame? Muurá ímityúné íñibúwá pañe íjcyámedityú tééneere íjchívyéhi. ³⁵ Muurá ímiáábé ímiáánéré íhjuvá ímiá íjtsaméi ípañe íjcyanéjuco. Áánetu ímityuube ímityúnéré íhjuvá ímityúné íjtsaméi ípañe íjcyanéjuco. ³⁶ Aane muurá páneere míamúnáa úúballe Píivyéébeke muhdú íhjuvahijcyanéhji díbye páneere muhdú díitye ícyahijcyané díityémá ímbájchócooca. ³⁷ Muurá tsáápiitsámá ímbájchóoibe muhdú díitye íhjuvahijcyádújuco. Ímiáánéré íhjuvahijcyámé hallúri tsá íñá íjcyáityúne. Áánetu ímityúné íhjuvahijcyámé ícúbáhráméiíhi. Ehdúu Jetsóó néé paritséómuke.

Míamúnáa Jetsóoke néé díbye méénúráityuróné imyéénuki

(Mc 8.12; Rc 11.29-32)

³⁸ Aamée tsiíñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóo éllevu itsááne néé díibyeye:

—Uwááboóbej, cána bo méénúráityuróné meenu muha maájtyúmíne menéé ímiááné díibyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

³⁹ Áánéllihyéé neébe:

—¿Íveekí ámuha méimíllé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjívári? Óvíi ihdyu Píivyéébe íhju uubálla múnáajpi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú díibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. ⁴⁰ Muuráhjáa amóóbé pañe téhi déjúcori

ijcyaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnaájpídívú o ípívyeévéébeke ditye cúúuube íñíjé pañe 3 coojíva o íjcyátsihdy tsiíñe ó bóhíhi. ⁴¹ Aane muurá Níinibé cóómi múnaa ámuhádivú néétsóó íñe ícyooa íjcyáné míamúnaa ámuha mecáhcútsóhíjcyátúmedívú Píívyeébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímibájhócoóca. Muuráhjáa técoomí múnaa díibye Jonáaúvú úwaabóné ícyáhcújtsóné ímibaavyé ímityúné ícyahíjcyánetu. Áánaa díibyeúvú ehniíñevu o íjcyaae ámuhákye o úwááboróné živeekí tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatúne? ⁴² Áhdure tsáápille tsiíñe íñíjé múnaalle ámuhádivú néétsóóhi. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné íllééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánaa díibyeúvú ehniíñevu o íjcyaae o úwaabóné živeekí tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne?

*Ípyée íjchívyémé pañévu tsiíñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)*

⁴³ Muurá naavéné tsaate pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsíí néhcoobére. Aabe íjcyáíyotsíí íajtyúmitúnéllíi íllu íjtsámelhi: “Tsiíñe éhne bíwáábé pañévuré ó óómií ópée o íjchívyéébe pañévu.” ⁴⁴ Áhdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné díibye ípyée íjchívyéébeke ímíwu pevéebé éhne múu jaa líjyahdu néébeke. ⁴⁵ Áánéllíi múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke díityémá tsiíñe úcááve díibye pañévu. Áábeke muurá íhdée ícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraabe. Ehdú muurá ímityúmé íjcyame ídátsó ícúbáhráméíhi.

*Jetsóoke tsíju díibyé nahbésuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)*

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó íhjuvánáa ínahbému tsiíjuma díibye éllevu tsáame wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée ímíllé íhjuváné díibye. ⁴⁷ Aanée tsaate úúballé díibyeke. Néémépeé:

—Áátye éhtsihyi áachi díñahbému díítsíjuma íjcyamévá ímíllé úúma íhjuváne.

⁴⁸ Áronáacáa neebe díityéke:

—¿Aca caatyé táatsíjuú, táñahbému, táñaalémú, íjcyame?

⁴⁹ Ehdúu íñétsihdy múúhake úúbácyunúúbére nééhií:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere waháromú, táñahbému, táñaalémú, méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha meijcyame. ⁵⁰ Muurá Líhíyó níjkyéjiri íjcyáábeke cáhcujtsómé díibye ímílléú íjcyame ímíááné tahñéjté táñahbému, táñaalémú, waháromú.

13

*Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)*

¹ Ehdúu Jetsóó díityéké nétsihdy muha díibye meijcyáatu mepéé únéú úníuúvu. ² Átsihyíi muha meijcyánáa idyé mítane míamúnaa píhcyaaavéjucóó díibyedvu. Aamée téhíwájú hallúri íjcyánáa míiné pañévu úcááveébe. ³ Aabée téemí pañétú díityéké mítane panévatu úwaabóné úúballéhíjcyá tsíeménéhjitu. Téijyúu tsaapi bájtsónetu úwááboobe íllu úúballéhi:

—Tsaapíhjáa íwajcyóhá trígouúhá bájtsóobe íllure wávarajcóihi. ⁴ Aanéhjáa díibye wávarajcónetu tsáuhji juuváj píñévu dójcone coomímú méhdójéhi. ⁵ Áané tsiúhíhjáa néwayúúné raahóvú dójcouúhí ícúuúwuré íñé tétsii íñu ímíchi íjcyátúnéllíihye. ⁶ Áróhiibáíhjáa chemé núhbá allóócóri hállúháñeríyé tébajkyéjí íjcyánéllíihye. ⁷ Áané tsiúhíhjáa tshji íjcyátsihvu dójconé hallúvú tene wáaménéneri íñferóné duhcúvatéhi. ⁸ Áánetúhjáa íhdyu tsáuhji dojco ímíwu íñíjé nétsihvu. Aanéhjáa ímíwu píívýnetu tsáhiibájí neevá mítane. Áané tsihíibáíhjáa lííñévuré neeváhi. Áané lííñévurécúhjáa tsíhiibájí neévane. ⁹ Aane íhdyu óví llééboome ícyáhcújtsóné tehdu íjcyáhi.

*Jetsóó úwáábó túhútsóhíjcyáne
(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)*

¹⁰ Ehdúu díibye néenélii muha díibyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsíeménetu ú úúballéhíjcyá u úwaabóne? ¹¹ Áánéllíihyé múúhake neébe:

—Muurá íhdyu ehdu o úwáábohíjcyá Píívyeébe ámuhákye íwáájácútsó muhdú íavyéjú íjcyánévu. Áánetu oke cáhcújtsótúmeke tsá díibye wáájácútsotú téénevu eene ámuhákye íwáájácútsódu. ¹² Muurá ímíáájú ímíllémedívú bóhówájtsóibye éhniíñevu ditye íwáájácúki. Áánetu teene ímíllémedívú tsá díibye bóhówájcaayóityúne. Tsáijyu múu áyánévu dítye wáájácúroné muurá íllure dojtúcuíibye díityédítyu. ¹³ Ehdú néenélii muurá o úwaabóné tsíeménéhjitu ó úúballéhíjcyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójucooromé ícyahíjcyá

lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. ¹⁴ Ehdú ícyahíjcyámé Píivýéébé ihjyú uubálle múnáajpí Itsaía íllu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íajtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne. ¹⁵ Ditye íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeityúme éhne múúne hállúvatúme íjcyadu. Aaméjúva tehdu óhdi íjyácunúmekéjúí ó ímjpyetétsóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

¹⁶ Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú íná tene nééiyóne. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú íná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimijyúú téeneri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú íjcyame Píivýéébé ihjyú uubálle múnáama tsijtye Píivýéébeke úráávyehíjcyámé imillehíjcyará íajtyumíné íñe ícyooa tsúúca ámuha maájtyumíne. Áronáacáa tsá téjyú diityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhdurée imillehíjcyarómé illéébone íñe ícyooa ámúhake o úwáábohíjcyáné uwááboju. Áronáacáa tsáhái téjyú tene bóhówáávetúne.

Tsaapi bájtsónetu úuwaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)

¹⁸ Cáhwáá ímíñeúvú meijtsó bajtsó múnáajpidítýú íjcyáné uwááboju íná nééiyóne o bóhówajtsóne. ¹⁹ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píivýéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mütátsohíjcyáhi. Aane nééiyóne eene juuváj piínévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ²⁰⁻²¹ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhdúvuré nééne mávaríjchojúné íjcyanehjí íáábucújúcoótúnetu ílluréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóne eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí ímíwu íñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdú muurá patyéhíjcyáné ímí cáhcújtsótúmema. ²² Áánetu tsaate tsúúca ímí téené uwááboju llééborómé mityane íjí avyéjuriyé itsúúráméíñéllii tenejcu abájívehíjcyáhi. Aane nééiyóne eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjí íñeróné íllure dúhcúvaténe. ²³ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcújtsómé ímí tehdujuco úráávyehíjcyámé. Aame muurá eene ímíwuúhjáa íñuují nétsihvu dójcoúhjí íñedu. Áámedítýú íjcyámé tsaate éhniíñevu ímí Píivýéébeke úráávyehíjcyámé eenéhjáa teene tríígóhiibáné ímíwu píivylene mityane nééevadu néémeé. Áánetu íjcyámé tsaate ihtsútáwu ímí Píivýéébeke úráávyehíjcyámé eenéhjáa líííñevúré nééváhiibájídú néémeé. Áámedítýú muurá íjcyámé tsaate diityé líííñevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máihtsúnéré nééváhiibájídú néémeé. Ehdúu Jetsóó bóhówajtsó bajtsó múnáajpidítýú íjcyáné uwááboju.

Tríígójí pañé bíivatu íjcyáné uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiíñe úwááboobe tsaapi íúmihe bájtsónetu. Neebépeé:

– Muurá Píivýéébé avyéjú tsaapihýjáa íúmihe bájtsójeđu. ²⁵ Díbyéhjáa íbájtsóje ne oómíñe déjuvu tsaapi díbyeke múnáátsohíjcyaaabe bájtsóje bíiva tríígo díbye bájtsóné raahóri. ²⁶ Aanéhjáa keemévé teene ímiááné íkyéémévéne nééváné tujkéveríye. ²⁷ Aanéhjáa díibye tépallí aabájáábé únú múnáa íúújéje neé díibyeke:

– Ávyéjúúbej, áaneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebájtsónáa ¿kiátú íjcyane bíiva íñé téené raahóri? ²⁸ Áánélliihýhýhjáa neébe:

– Tsaapiúbá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi. Áánélliihýhýhjáa nééme díibyeke:

– Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óví íjcyáne? ²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii neébe:

– Tsáhaá. Muurá ámuha teene metábáhcýóhahjíí bajtsóháñé ámuha métútávájtsóóhi.

³⁰ Áánéllii ihdyu óvjyúcuí meihvéjtsóíñé tsanéécú íkyééméveki. Tsanééerí teene ímiááne néévá maááhívétsóooca ámúhake o neé ámuha metábáhcýóné pájtsuuhójí mechíjchu mecóvájtsoki. Áánetu ihdyu ímiááne maááhívétsóne ímíñeúvú mépcýoóhi. Ehdúu Jetsóó úwáabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwútu íjcyáné uwááboju
(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiíñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

– Téhdurée ídyé muurá Píivýéébé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone íñé ímíjyaú ávyétá mityáhé kéémévédu. ³² Muurá panévá neváúúné líííñevúré íjcyáróúwútu íñehe keemévé panévá bajtsóhééne ehnííñevu bájú uméhedúhe. Ááhé pañévú muurá wahpéjé íjcyóvái. Ehdúu Jetsóó úwáabó mojtáátsahetu.

Pááá ooríchetu íjcyáné uwááboju
(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááá ooríchetu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille hariínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééne oorichotu pícyooróné páneeréjucu óórichódú idyé teene Píivyéébe avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbálléhjycáne
(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri úwáábohíjycá míamúnáake ímífteúvú iwáájácútsu ìnà úwááboju nééiyóne. Tsáháa díbye pevénére úwáábohíjycatúne. ³⁵ Ehdúu úwáábohíjycyaabe Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa illu néhdújucu:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsóo táuwaáboju ìnà nééiyóne. Muurá ó bóhówájtsoó ìñée ìñúujima páneere Píivyéébe ípívyéjtsóijjyújucu íjcyáronéhjí múha wáájácúttunéhjí.

Ehdúhjáa Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi néhdújucu Jetsóó úwáábohíjycáné tsíeménéhjitu.

Bíivátú íjycáne uwááboju Jetsóó bóhówájtsoóne

³⁶ Átsihdyúu illuréjucu míamúnáake ípítyájcóne díbye ááhívu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menéehíi:

—Áyu cána múúhadívú bóhowájtsoó úmíhé pañe bíiva íjcyánetu íjycáne uwááboju ìnà nééiyóne. ³⁷ Áánéllíihyé múúhake neébe:

—Eene ímiá bájtsoo bájtsoobe muurá oo Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe. ³⁸ Áánetu teene úmihe ‘páneere ìñúujiri míamúnáa íjycane’ nééiyóne. Muurá eene ímiá bájtsoo Píivyéébe avyéjíte íjycane nééiyóne. Áánetu bíiva ‘Naavéné icyanéjcuriyé íjycáné míamúnáa íjycane’ nééiyóne. ³⁹ Áánetu eene tépallí múnáajpikye imúnáajtsoóne bíiva bájtsoobe muurá páñetu díibye Naavéne. Áánetu ‘íñe ìñúujima páneere illuréjucu níjkévaíñé’ nééiyóne eene bajtsóháñé ááhívetsómeíñe. Áánetu díitye eene bajtsóháñé ááhívetsómé ‘níjkyéji múnáa íjycane’ nééiyóne. ⁴⁰ Muurá éhne múúne úmíhé pañe bíiva mepihñune mecóvajtsoódú pajtyéíñe díitye Naavéné icyanéjcuéjtéma. Aame wágóóové cúújúwá pañévú ìñe ìñúujiri múhdurá míamúnáa icyahíjycáné díityémá níjkévacooca. ⁴¹ Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe o táúhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake díitye ihdyúétsihvu ípíhjúucu díitye ímítyúmeke táavyéjítejtéké ímítyúnejcúvú íbúwátsohíjycámeke. ⁴² Aameke cúújúwá pañévú díitye wájojcómé tééwá pañe íjcyame íhwañeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri. ⁴³ Áánetu ihdyu Píivyéébe ímíledú icyahíjycámé dííbyé avyéjú pañe íjcyame cádiúcúnuú éhne múúne nuhba cóójeipi ájchúcúnuúdu. Aame ihdyu óví ámúhadítýú llééboome icyáhcújtsoóne tehdu íjcyáhi.

Ímíwu nééne tsíeménetu íjycáne uwááboju

⁴⁴ Téhdure idyé Píivyéébe avyéjú illúu:

—Tsaapí tsátsii ìñúujiri pañe ávyétá mítyané wájuumeíñé tsíeméné íajtyumíné tétsihvuré íhvéjtsóíñúhi. Áánerlí ímíjyúúvéne páneere ítsíeméné ìñáhíhénúne dsíídsima tétsii ìñúují áhdoobe íiyéjucu téénema íjcyaki.

Ímíwu nééne neewáyutu íjycáne uwááboju

⁴⁵ Téhdure muurá Píivyéébe avyéjú éhne múúne tsaapi náhíhe múnáajpi ímíwu nééne newáyúúne mítyane áhdótsámeíúhjí néhcohíjycádu. ⁴⁶ Aabe muurá tsau íajtyúmícooca páneere ítsíeméné ìñáhíhénúne dsíídsima teeu áhdóhi.

Tsínucóóhotu íjycáne uwááboju

⁴⁷ Téhdure Píivyéébe avyéjú éhne múúne tsíínúúri amómeke meújucdu. ⁴⁸ Muurá múúne tsíínú múnáa tsíínúúmeke técoohóriyé téhí únívúvú itsájtýéne píhcyú ímiá amómeke. Áánetu doorátujtéke illuréjucu díitye wámíúúne. ⁴⁹ Ehdú muurá pajtyéíñe míamúnáama Píivyéébe páneere ìñúují níjkévátsócooca. Muurá níjkyéji múnáa dówajcáoó ímiáámedítýú ímítyúmeke. ⁵⁰ Áámeke cúújúwá pañévú díitye wájojcómé tééwá pañe íjcyame íhwañeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri.

Béhnéma tsúúccanéécú ímíwu nééécútu íjycáne uwááboju

⁵¹ Ehdúu Jetsóó iúwáabóné níjcáutu néé múúhake:

—¿A ícyooca ámuha mélleebójcóó ìnà nééiyóné o úwáábohíjycáne? Áánéllíihyé muha menéé:

—Ééé Ávyéjuúbej, ímí muha mélleebó ícyooca ìnà tene nééiyóne.

⁵² Áánéllíihyé neebe múúhake:

–Muuráhjáa tujkénúene Píivýéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooca tsúúca íjcyáné mĩnéécu úwáábó íhdééneema béhne Píivýéébé avyéjutu íjcyane. Aane muurá teene íhdéene Píivýéébé waajácúháamí pañe íjcyáhi. Áanetu íñe béhne ámúhadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

⁵³ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri iúwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdyu. ⁵⁴ Aamée muha meúújeté Natsaréevu díbyée píivýécoomívu. Áijyúu idyé úwaabójúcoobe tétsíi múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedíi iúllévenúne néjcsátímye:

–¿Aca kiátú aabye iújcúné waajácuri panévare meénúráityúronéhjí meénuhíjcyáhi? ⁵⁵ ¿Aca tsá éhne aabye úméhewáané wákímyéi múnáájpi hajchi íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsiíju Maaríá íjcyatúne? Muurá díbyé nahbému Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jóódaá, éhdume. ⁵⁶ Áhdure muurá íñaallémú ichihyi. Aabéjii muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehji mú meénune?

⁵⁷ Ehdúhjáa díbyedítú íñéene tsá ditye cáhcútsohíjcyatú díbye díityéké úwáábohíjcyaróne. Áámekeé neébe:

–Tsiytye muurá íhdyu avyéjuullé Píivýéébé íhjú uubálle múnáájpiikyé. Áanetu íhyájkímú íjcyarómé tsá avyéjúúletú díbyeke.

⁵⁸ Ehdúu díbyeke ditye cáhcútsohíjcyatúnéllii tsá éhniíñevu díbye meénújúcootú meénúráityúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéne
(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

¹ Aanéhjáa díbyedítú tsaate úúballé Gariréá iíñújí avyéjuube Heróódeke. ² Áánéllihyéhjáa neebe iúnú múnáake:

–Tsáijyu múne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíñe bohííhi. Téénéllii muurá eene píivýéteebe meénúráityúronéhjí imyéénune.

³ Díbyéee muurá Heróóde nééjuri dsíjívetsómé Jóáákeé. Muuráhjáa díbyedívú iékéévetsóne úwááñéhíyi íchíjchútsóóbedívú cuvéhoojánútsóobe. Ehdúhjáa meénuube íñahbe Perípé taaba Herodíá díbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri. ⁴ Díbyéhjáa Heróódeke íllu nehíjcyaae Jóáa íñáhbé táábama díbye íjcyánetu:

–Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa díbye néhíjcyáné hallútú imílléroobe téjyúréjuco idsíjívetsóné díbyeke. Áronáacáhjáa nuhnévebe Píivýéébé íhjú uubálle múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne míamúnáa díbyeke avyéjúúlléhíjcyánélliihye. ⁶ Áijyúhjáa ítsímávajcódójí úújeténéllii díbye Heróóde wáñéhívatéhi. Ááné pañéhjáa ídsídúelle Herodíá ajuwá wahtsí pámeere úúbámyé úmíwávu. Aanéhjáa díbyeke avyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúvebe mítyane. ⁷ Áánéllihyéhjáa díllleke neebe íñá dílle díbyeke táumeíñevu íajcuíñé ímiáané állityuubére. ⁸ Áánéllihyéhjáa tsiíju úwaabódújuco dílle nééne díbyeke:

–Ó imíllé oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáa nívaúvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dílle nééne kímóhcó díbyeke pájtyeráhi. Áronáacáhjáa íállityúné díbye nééne pámeere díbyé uubámyé lléebójúccóónéllii tehdu meénuúbe. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca tsaatéke wallóó díbye Jóáa cuvéhóójari íjcyáabeke ditye ikípíyúcuté íñíwau. ¹¹ Áhdújucóhjáa pééme ikípíyúucújeu tsíwane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúme dílle bádsíjcáake. Ááuvúhjáa ájculle tsiíjjuke.

¹² Áánéllihyéhjáa díbyeúvú mamýmú tsáame díbyeúvú ítémeho iújcújéne cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóó éllevu ipyééne úúballémé ehdu Jóááke tene pájtyene.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

¹³ Átsihdyúu muha mepéé mĩneri tsíhyullévú múha íjcyatúhullévú múúhaye meíjcyároki. Áronáacáhjáa tsúúca míamúnáa waajácújucóó kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa ditye péécunúné íjchityu pacóómivá múnáare. ¹⁴ Aanée téhullévú muha meúújeténáa mĩné pañétú Jetsóó íjchívyeebe ítécunú tétsihyijyucó míamúnáacóbaúvú íjcyane. Áámedíi ídídáatsóvéne bóhíitsoobe chéméméhíjkehjáa ditye tsájtyémeke. ¹⁵ Áijyúu tsúúca cuvéhérujuco tene néénéllii muha menéé díbyeke:

—Tsúúca cúvéhréjuco teene múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca. Ílluréjuco walló íjtyéke íchííj pihíri íjcyáháji múnáadítyú tsíeméné iújcune dítye imájchoki. Muurá tsá imájchoma dítye íjcyatúne.

¹⁶ Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Ívéemekéami ó walloóij. Ámuháyé bo mémajchótsjoj.

¹⁷ Áánélliihyée muha menéé díbyeke:

—Árónáa méhdi tsáhojtsíhovaré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

¹⁸ Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Áyu cána metsívaj.

¹⁹ Ehdúu múúhakey iñéene díityéké neebe dítye iáchúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáamevu icyarúúvéne. Áánemáa teene idyóhdáhinunévú múúhakey díbye ájcune muha méwajtú pámeekére. ²⁰ Aanée muha memájchónetu pámeere méoovéhi. Áánétúu coéváné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhe. ²¹ Aamée eene dítyémá muha memájchome wajpímúré 5,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éévéméityúrónáaca.

Nújpácýó hallúri Jetsóó úllene

(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)

²² Ááné boonétúu Jetsóó múúhakey néé muha dííbyé ihde míneri mepájtye tsíñejcúetúvú díbyéi míamúnáake pítyájcóné hajchóta. ²³ Aabéhjáa díityéké ípityájcótsihdyu péé iye muha íjcyatúhullévú cámeháuvú Píívyéébema íhhyúvaki. Aabéhjáa íjyunu téhullévu. ²⁴ Áánáacáa muha tsúúca píinéeuríjyuce meíjcyánaa ávyetá íhnáhó kíjyébama nohji múúhakey wájojcóhi. ²⁵ Aameíkyée muha mepéépíñaá cóojí pañévú díibyéjháa Jetsóó tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácýó hallúri úlleebére. ²⁶ Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—íÁyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

²⁷ Árónáacáa neebe múúhakey:

—íMéíllityédíñe, oóre!

²⁸ Áánélliihyée Pééodoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné díibyéjuco u íjcyáhajchíí o péé díéllevu ehdu nújpácýó hallúri.

²⁹ Áánélliihyée neébe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóo Pééodoro mínetu níityeíñúné nújpácýó hallúri úlleebéré dííbye éllevu. ³⁰ Árónáacáa kíjyeba ávyetá íhnáhó néeneri íllityéne ílluréjuco díbye búuuvéne. Aabée dííbyedi wáníjcyámeííbyé nééhí:

—íÁvyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétso!

³¹ Áánélliihyée íhyójsitu iékéévéébeke neébe:

—íAca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

³² Aamútsii míñe pañévú úcáávénaa tsúúca kíjyeba íhvetéhi. ³³ Ájyúu pámeere téemí pañe muha meíjcyame Jetsóó líiñévú memíhmóóbáne menééhí:

—ímiáánéjucóha ihdyu Píívyéébé Hajchi úu.

Chéméméhjike Jetsóó bóhítsóné Genetsarée íiñújiri

(Mc 6.53-56)

³⁴ Ehdúu muha únevu mepájtyeme méúújeté Genetsarée íiñújivu. ³⁵ Aanée tésíi múnaa Jetsóoke iwáájácúne úúballé pahúllévare téene íiñúji múnáake. Aamée tsívahíjcyá chéméméhjike díbye íbóhítsoki. ³⁶ Aamée díbyeke néé iwajyámúubávúré díbye idyómájcótsó íbóhíki. Ahdújucóo ímiááné dííbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

15

Ímichi íñá míamúnáake tútávajtsóne

(Mc 7.1-23)

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu parítséómuma taúhbájú uwáábojte Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—íAca íveekí dímamyémú tsá méénuhíjcyatú méíhdé múnáaúvúu úwáábohíjcyádu?

² Tsá muurá dítye nítyámeíhíjcyatú imájchóíñé ihde Píívyéébé úmíwávú múúne meímíbájhóméíñé meméénune.

³ Áánélliihyée neebe díityéke:

—Áronáa muurá téhdure Píivyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháye meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúraávyehíjcyánéllíhye. ⁴ Muurá díbyé taúhbaju nééhií: “Ámúháj caanímuke múu iwáýjüne avyējuulléhi. Áánetu íllure cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjívéhi.” ⁵ Ehdú muurá tene nééronáa ámuha tsíñejcúvúré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye ipíaabóné íimíllétúhahjíí nééíyóne: “Tsá o píivyetétú ámútsikye o píaabóne. Muurá ámútsikye o píáábóiyódú íivane Píivyéébekéréjuco o íicuvéne.” ⁶ Aanéva ehdu íhýuváaróóbé hallúrí tsá íiná íjcyatú díityétsikye díbye píáábótúrónáaaca. Ehdú muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píivyéébé taúhbaju íllure méwaagóohíjcyá ámuháye meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúraávyehíjcyánéllíhye. ⁷ Ímiáámeúvúdú ámuha méicyahíjcyá bañú múnaa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píivyéébé íhýú uubálle múnáajpi Itsaíá ámúhadítýú nééne:

⁸ Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúéjuríye. Tsá ávyeta íííbúuri oke dítye ávyéjútsohíjcyatúne. ⁹ Íllure íállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame íyee ípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehíjcyá pánehíjídú tátyaúhbajúúné íúráávyevúdu.

¹⁰ Ehdú íñétsihdyu Jetsóó tsiíñe pámeere tétsii íjcyámeke nééhií:

—Ímíñeúvú mélleebúcunúco íiná nééíyóné ámúhake o nééíñe ámuha mewáájácuki. ¹¹ Muurá panévare míamúnaa óóvene tsá díityéké tútávajtsótúne. Muurá ihdyu díityé ííbúwá déjúcotúré ímítýúné íjtsaméí tsááne díityéké tútávajtsóhi.

¹² Ehdú díbye néééllíi muha dííbyeke menééhií:

—¿Aca ú waajácúrá eene ehdu u nééne aatyé parítséomuke ávyéta tsáríyé pájtyene?

¹³ Áanéllíihyée neebe múúhakey:

—Muurá múúne úmíh páñétú mépée mebáýtsótúné uméhé ííñehe metábahjýúúné méwaagóóhi. Ehdú muurá níjkyéjiri íjcyaae Lihíyó avyéjéje íjcyatúmé ímítýú ícyahíjcyámé wágóóóveéhi. ¹⁴ Áeméjé íjcyamedi tsá meícúvéityuróne. Muurá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu tsá dítye wáájácúmeityúne. Muurá tsahtúré hállúvatúmé íjcyame tsátyéjatsíyómé tsaoméjijyúco áakityéiyóné wáhyéju dííváné páñévu. Ahdu muurá díitye. Ehdú Jetsóó nééhií.

¹⁵ Átsihdyúu Péédoro néé dííbyeke:

—Áyu cána bo múúhadívú bóhowájtsó peiyené u nééne uwááboju íiná nééíyóne.

¹⁶ Áanéllíihyée neebe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácútu íiná tene nééíyóne? ¹⁷ Muurá panévare meóóvehíjcyanéhií pevénéré méjpiítýu pajtyéhi. ¹⁸ Áánetu ihdyu míamúnáa íííbúwá déjúcotúré ímítýúné íjtsaméí tsááne díityéké tútávajtsóhi. ¹⁹ Muurá díitye ííbúwá déjúcotu íhívyehíjcyáné panévare ímítýúné íjtsaméí ílluúne: Dítye dsíjívétsócatsíhíjcyanéhií, dítye íhdícyámema dómácócatsíhíjcyanéhií, dítye nánícyatsíhíjcyanéhií, dítye állícyatsíhíjcyanéhií, dítye tsíjtyedi néhni íhýúvahíjcyanéhií. ²⁰ Énehji ihdyu díityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Píivyéébé úmíwávú íimíbjchoméíyóné íhyóýtsine níjtyámeityúmé májchone díityéké tútávajtsótúne. Ehdú Jetsóó néé múúhakey.

*Tsííñé ííñújí múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóné
(Mc 7.24-30)*

²¹ Átsihdyúu muha mepée Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyáné ííñújívú. ²² Átsihýíhýjáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóó éllevu tsáá íllu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabííuvíj tsiíménémúhaabe u íjcyáabej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájýúwa naavené ípañe íjcyalle ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeíhi.

²³ Ehdú dílle nééronáa tsá díbye íiná néétu díílleke. Áanéllíihyée muha dííbyeke menééhií:

—Áálleke píáábó dílle íómiki. Íjyévé medéjtu wáníjcyámeílléré tsááhií.

²⁴ Áanéllíihyée neebe:

—Tsáháa tsíjtye múnaa jodíómú íjcyátúmeke o píáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe oke wallóó íjraéemuke o píáábo éhne múúne obééjámú mújtađu néémeke.

²⁵ Ehdú Jetsóó nééronáa ídátsojímíyelléré dííbyé lííñévu ímímóúúvéne nééhií:

—¿Ávyéjuúbej, áronáa óvójyúco ihdyu oke píáábo!

²⁶ Áronáacáa neebe:

—Tsá muurá tsaapi ítsíímedítýú majcho idyójtúcúne oohímíyekéréjuco téénevu ájcuítýuróne.

²⁷ Áronáacáa neélle:

—Inđuýhde tehdjúúcooro, Avyējuúbej. Áronáa muurá múúne oohímýé Ijcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcionéwuúji.

²⁸ Áanéllihyéé neebe díílleke:

—Ímiáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícýane ihdyu óví uke ó píaabóhi. Ehdúu Jetsóó díílleke nééné tujkéveríhýjáa tsúúca dííllé aýúwá bohíjucóóhií.

Páhdúváré nééne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó bóhútsóné

²⁹ Átsihdyúu muha tsiíñe Gariréa unéuvu mepééme tétsihvu meúújeténáa páhbaú hallúvú ácúúveébe. ³⁰ Áábedívúu idýe mítýane míamúnaa píhcyaavémé tsivácunú páhdúváré nééneri chéméméhjike: Úllétúméhjike, hállúvátúméhjike, íhývátúméhjike, pevévúíjii néméhjike, tsijyte tsiíñéméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée bóhútsóhíjcyaa. ³¹ Ááneríi míamúnaa ullévenúhijcyá eenéé íhývúvahíjcyatúme tsúúca íhývúvájúccóóneri, pávúíjii néméhji ímíjpyeténeri, úlléhíjcyatúme tsúúca úlléjúcóóneri, hállúvátúme hálluvájúccóóneri. Áánemáa duurvámé muha mecáánívahíjcyaa. ³² Píívyéébeke.

Majcho mítýamedívú Jetsóó úújetétsóné
(Mc 8.1-10)

³² Ááné boonétúu Jetsóó múúhake nééhií:

—Mítýane ó ídáátsové íjyte tsúúca pápíhchúúj coojíívájucó meéema íjcyamedívú ímájchó óúúveneri. Aane tsá o ímíllétú májchótúmeke o wállóóiyóné. Tsáijyu múu juuvávýuré chéméiyómé áyáháñeri.

³³ Áanéllihyéé muha menéé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújúnenu mémájchótsóiyá áyáamekéjiiíva múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

³⁴ Áanéllihyéé múúhake neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áanéllihyéé muha menééhií:

—Íjcyané 7-hova páahónema áyanéwu amóme.

³⁵ Áanéllihyéé neebe dítye íáhúcbaki. ³⁶ Áánemáa teene páahónema amómeke íékéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke. Átsihdyúu idýóhdáhínunénu múúhake ájcuube muha mewájtu díityéke. ³⁷ Áánéé ímájchóne pámeere tsaímýé óóvénú coéváné 7-rujtsíva. ³⁸ Áánéé díitye májchome wajpíímúré 4,000-mevábáhjáa walléémuháñema tsiime éévémeítýurónáaaca. ³⁹ Ehdúu ímájchótsóné boonétú botsíi wállóobe díityéke. Átsihdyúu muha mííneri mepéé Máádará cóomí íjcyáhúllévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé meénúráityuróné díbye imyéénuki
(Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

¹ Áijýúu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllevu. Ááméé dííbyeke ímújtátsóro néé íévéhoowávú meénúráityuróné díbye imyéénuki.

² Áronáacáa neebe díityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyeji tújpañúnetu ámuha méwaaajácú tsíjcyooji ímí nééíñe. ³ Áánetu cúúvénenu teji tújpañúcooca ámuha méwaaajácú téjcooji ímítýuj cóójii íjcyaiñe. Ehdú muurá ámuha ímiáámeúvúdu méwaaajácú muhdú néjyu muhdíívané cóójii íjcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácútu okéé iwállóone tsúúca ámúhake Píívyéébe páhdúváré nénehji imyéénúneri úúballéjúcohíjcyaróne? ⁴ Aame ámuha ímiáámejii ¿íveekí méimíllé meénúráityuróné o meénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsókíjiiívarí? Óví ihdyu Píívyéébé íhýú uubálle múnáajpíi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaaajácú ímiáané díibýéjucó o íjcyane. Ehdúu Jetsóó díityéké nééné boone muha díityédítýú mepéé tsiílélvuréjucó.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóó ímamyémuke téíbúwajtsóné
(Mc 8.14-21)

⁵ Aaméé únúu tsiíñéjcuvu muha meúújetétsihvu méítsaavé múúha májchóhjáa muha maábájjivéne. ⁶ Áánacáa Jetsóó múúhake nééhií:

—Téííbúwá meíjcyaco. Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhné pááá ooríchori.

⁷ Ehdúu múúhake díbye néénéllii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhané médóviyjcyó páááhóubaré metsívátúnéllii ehdu meke neébe.

⁸ Ehdúu muha meíjtsámeíñé iwáájácúne neebe múúhake:

—¿Íveekí ámuha apááñeríyé meíjtsámei memájchó mééma íjcyátúneri? Áánéllihyéha ihdyú tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne. ⁹ ¿Muhdú wáájacújityúmé ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáájácútu éhnée 5-hovátúré páahóónetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívárujtsívá pátyeevéne? ¹⁰ Áhdure ¿aca tsá ámuha meítsáávetú éhnée 4,000-meváké 7-hovátúré o májchótsónetu múhdúrujtsívá cóeene meújcyane? ¹¹ Aane ¿muhdú ívane tsá ámuha mewáájácútu tsíñneríyé ámuúhama o íhjúvaróné ámuúhake o nééne: “Mééícvédi paritséómuma tsadotséómu éhné pááá oorichori?”

¹² Ehdúu dibye néénetu botsíi muha mewáájacúwé ímiááné téénetu dibye múúhake nééetune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómu uwáábó múhdurá nééne múúhake mújtátsóyónetu muha metéhmémei dibye múúhake nééneé.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane
(Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)

¹³ Átsihdyúu muha ‘Tsetsaráe Pirípo’ némei cóómí íjcyáné iññújivu meúújetétsihvu múúhake neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjycá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedítýu?

¹⁴ Áánéllihyéé muha menééhíi:

—Tsaate nehíjycá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiíñe bóhiibe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjycá éjyúwúvu ícyahíjycámé Píivyéébé íhjúu uubálle múnáadítýu Eriáa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýu tsaapi u íjcyane.

¹⁵ Ehdúu muha menéénéllii múúhake neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhíi?

¹⁶ Áánéllihyéé Péédoro nééhíi:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetésoobe ímiáábé Píivyéébé Hajchi.

¹⁷ Áánéllihyéé neébe:

—Tehdújucu, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáa hajchi u íjcyaaé. Óví Píivyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnáa uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyaaé Llihíyóré uke túkévéjtsóneri ehdu u íhjúváchí. ¹⁸ Áábeke téhdure uke o néé Péédoro dímyémé íjcyane ‘nééwayu’ nééíyóne. Muurá nééwayu íñná wááótuúdu u néébe u íjcyaa múhdumé oke cáhcújtsómedítýu ímichi ídyéjúcóejpi. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá íñná muhdú méénúityuróne. Muurá dsíjivéjúcoorómé tsiíñe bóhiíhi. ¹⁹ Áhdure uke o pícyóó díjtyééveri míamúnáa iwáájacu muhdú níjkyéjiri íjcyaaé Píivyéébé avyéjúeje íjcyaiñe. Aane íñe iññújiri múhdurá ícyahíjycáné míamúnáa díuwaáboju cáhcújtsotómé tsá tééneéjte íjcyatú níjkyéjiri íjcyaaé Píivyéébé néhdújucu. Áánetu teene cáhcújtsómé ímí ícyahíjycámé tééneéjte íjcyá dífbyere néhdújucu.

²⁰ Ehdúu íñééné boone múúhake neebe muha muuca meúúballétu ímiááné díibyéjucu Críjto mépájtyetésoobe dibye íjcyane.

Ídsíjiveíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 8.31-9.1; Rc 9.22-27)

²¹ Átsihdyúu múúhake úúballébe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkévéjtsójtémá llúúvájte avyéjúttee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ícúbáhrané níjcautu dífbyeke dsíjivétsoíñe. Ároobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhiíñéé úúballébe. ²² Áánéllihyéé Péédoro múúhadítýu idyówajcáróobeke nééhíi:

—Tsáha Ávyéjúubej, kiá Píivyéébe íjcyánáa íñná uke pájtyeéhi. Tsá íñná uke pájtyeítýune.

²³ Ehdúu Péédoro nééronáa Jetsóó íllure dífbyeke uhbáhi. Neebépé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavéne! ¡ijíyévéne oke u túhútsóhíjycáne! Muurá míamúnáa íjtsaméíyé dípañe íjcyánéllii tsá u wáájacútu muhdú Píivyéébe óhdityu íjtsámeíñe.

²⁴ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Tsaate oke úraavyéné ímillémé óví ímillédú ícyahíjycánetu íhveténe úraavyé wájyúmeítýuméré ícúbáhrámeíyóne pañe. ²⁵ Muurá ímillédú iññújiri íjcyáíyóneríyé tsúúrámehíjycámé tsá pájtyeítýune. Áánetu teene íhvéjtsóne ookéréjucu ímí úráávyéíñeri tsúúrámehíjycámé pájtyeééhi. ²⁶ ¿Aca íñnetú meke píaabóiyóne tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá íjcyáné tsane mepájtyeítýóne ehniíñevu tsaímíyé meíjcyáíyónej? ²⁷ Muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe Llihíyó avyéjuma o tsáa dífbyeéjté níjkyéjii múnáama. Áijyu muurá pámeere újcuú muhdú ícyahíjycáne áhdo. ²⁸ Muurá

ímiáané ámuhadítú tsáhái tsaate dsíjívéitú táavyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

17

Jetsóó tshdyúreevéne
(Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)

¹ Átsihdyúu 6 coojívatu tsajtyéébé Péédooroo, Jacóóboo, íñahbe Jóááa, éhdúmeke cámeéhaúvú múha íjcyátúhullévu. ² Áhullévúhjáa diityédívú tshdyúreevéne. Íhyúmíhjáa ajchúcnú cóójíeipi nuhba ajchúcnúdu. Áhduréhjáa íwajyámú ávyeta cádiúcnú peetédu. ³ Áánáacáhjáa Moitséee, Eriáa, íjcyamútsí díbyedívú bóhówáávémútsima ihjyúvaábe. ⁴ Áánéllihyéhjáa Péédooro néehíi:

—Ávyéjuúbej, ¡máimjyu ihdyu mee íchihyij! Áhdícyanu u ímíléhahjíí metsu meméénu 3-wava nújuwááne dihñéwaa, Moitséee éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

⁵ Ehdúhjáa Péédooro íhjuvúnáa ojtsó ávyeta ajchúcnúné diityédívú niityéhi. Áané pañétúhjáa Píivyéébe néehíi:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájyuúbedi mítyane ó ímíjyúhíi. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

⁶ Áánéhjyáa mítyane íllityéne íhvóhobáme. ⁷ Áánéllihyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré néehíi:

—Méillityédíne. Méjyocúúve.

⁸ Áhdújucóhjáa íjyocúúvéne tsiíne ditye ítérónáa tsáhájucó múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Ehdúhjáa diityédívú itsíhdyúreevéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúbáledíñí muuca íñe ámuha maájtyumíne Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o dsíjiveebe tsiíne o bóhíitúné hajchóta.

¹⁰ Áánéllihyéhjáa néeme díbyeke:

—¿Ácooca muhdú ívane taúhbájú uwáábojte nehjycá Eriava tsiíne bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetétsóibye bóhówááveíñe íhdéwu?

¹¹ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Éee, ímiáanéjucóhdéee tene némeíñe Eriá bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetétsóibye úmíwari díbye diityéké íhdénu díbyema. ¹² Áhdújucóo muurá díbye bóhówaavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenéee Eriá díbye íjcyane némeíbye. Áróobekéee muurá míamúnáa ávyéjuúletumé múhdurá dáríívehjycá mújyú ookéréjucó Míamúnáájpidívúu o ípívyééveébeke ídyáííveidyu.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudítú díbye nééneé.

Méiváteri chémeébeke Jetsóó bóhítsóne
(Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aamée tsúuca tsiíne wajtsí múúhadívu.

¹⁵ Áánáacáa tétsihyi mítyane míamúnáa íjcyámedítú tsaapi Jetsóó lliíñevú ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvjiyucó hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhjiycaabe imyéivateneri. Aabe apíchó áakityéhjycá cújúwá pañévu. Tsáijyu áakityéhjiycaabe téhi pañévu. ¹⁶ Aane íñe íjtye dímamyému éllevu diityévá óoma íbóhíitso o tsívaróóbeke tsá ditye bóhíitsotúne.

¹⁷ Áánéllihyéee neébe:

—¡juhúúj, múhdúré míamúnaáhana ihdyu ímiáané ámuuha Píivyéébeke cáhcujsópityúme! Aane íñe ¿múhahchótá ámúhá muhdúré o áábúcnúne ámúhake o úwáábohjiycaá ímíínevú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu múúhake íñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Áhdújucóo ditye tsájtyéébé pañe naavéné íjcyáábeke díbye úhbánetu díbye íjchivyéne. Áané boonéee tsúuca ímíjpyetéébe.

¹⁹ Áané boonétúu muha tсамééeré mejcyátsihvu díbyeke menéehíi:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíivytétú mejchívyetsóné naavéneke eene u méénuhjiycaádu?

²⁰ Áánéllihyéee neebe múúhake:

—Ámuha Píivýéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllíi tsá ámuha mepíivýetétú tehdíivane meméénúiyóne. Muurá ímiáánetúrē ámúhake o nēé mojtáátsá neeváúwu áyá néérou muhdú kéémēvedú ímí ámuha Píivýéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáú íinéiyá tsíltshívu ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píivýéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá íiná ámúhadívú túhúútyuróne.²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmē Píivýéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúú Jetsóó nēé múúhake.

Ídsíjiveíñē tsiíñē Jetsóó úúballēne

(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)

²² Áhdurēe Gariréá íiñújiri muha meíjycánáa tsiíñē múúhake neébe:

—Míamúnáájpidívú ípíivýéévéébedívú muurá tsaapi ékéévétsóo ímityúmeke.²³ Áábeke ditye dsíjivetsoobe muurá 3 coojívatu tsiíñē bóhíhi. Ehdúú díbye íhyyuváné ídátso múúhake pajtyéhi.

Duurúvájá wáabyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aaméé Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjycámé tsáá múúha éllevu múúhake íáhdótsoki. Aaméé Pééedoróké nēé Jetsóodityu:

—¿Aca tsá ámúhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáabyuta pamévaré áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánéllíihyēe Pééodoro nēé díityéke:

—Íhdyúí áhdóíilbye. Ehdúú ditye neéne Jetsóoke íúúballe Pééodoro dííbye éllevu tsájá pañévíú úcáávéronáa íhdére népéjtssoobe dííbyeke:

—¿Aca muhdú ú íjtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsohíjycámé ávyéjujte? ¿A íiíñújí múnáakeje? ¿Mityá tsiíñē íiñújí múnáakeje?

²⁶ Áánéllíihyēe neebe Pééodoro:

—Muurá múúne tsiíñē íiñújí múnáakéré áhdótsohíjycáme.

Áánéllíihyēe Jetsóó néehí:

—Aanéjii ¿muhdú tsiíñē íiñújí múnáájpiúbájii ó áhdoóhi? ²⁷ Áronáa ihdyu o áhdótúné múhdurá ditye íjtsúcunútu cáhawáá pijcyuté úneuj. Aane u píjyúcuúbé íhyyú pañe tsaji dsíidsiji u ájtyúmíjívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájuco. Ehdúú Jetsóó nēé Pééedoróke.

18

Jetsóoke ímamyémú dílló caabyé íhtsútuube díityédítýú íjcyáiyóne

(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)

¹ Ájyúu muha Jetsóoke menéehí:

—¿Aca caabyé múúhadítýú íhtsútuube íjcyáá níjkyéjiri íjcyabe Píivýéébé avyéjuri muha meíjycácoóca?

²⁻³ Áánéllíihyēe tsíiménéwúuke ípííváábeke múúháj piínévíú ípícyóóne neébe:

—Ímiááné ámúhake o nēé íjtye tsiime ínéikyé wáájacutúmē íjcyadu ámúhá íjtsaméí cápáyóóvétúhájchíí tsá ámuha meíjcyáitýú Píivýéébé avyéjujete.⁴ Muurá Píivýéébé avyéjujete idáátsóméhjíúvíú tsíiméwúúmú íjcyadu neéme íjcyá íhtsútujte.⁵ Muurá íñe áánu ídátso tsíimene íjcyadu táuráávyēe múnáa idáátsóméhjíúvíú neémeke ícúvéhíjycámé ookéjuco ícúvéne.

Tsaatéké ímityunéví meíbúwajtsóné ápíchó nééneé

(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)

⁶ Áánetu botsii oke cáhcujtsómé ídátso tsíiméwúúmúdíuréí neémedítýú tsaatéké ímityunéví íbúwátsohíjycámekéúbá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwáyúcobáné íóhbáñúmeke wáojócó móóá pañévíú ápíchó díityé úmíwa neéneé íhdétu.⁷ Íiveekíami íñe íiñújiri ímityúmē íjcyame ténejcúvíú tsíjtyeke íbúwátsohíjycaj! Árómeke ihdyu máidáátsoju tene pajtyéíñe.

⁸ Áhdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúnē ámuha meméénuhíjycáhajchíí múu kípiyújcúmeí téhojtsíje. Áhdure ámúhá túhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjycáhajchíí múu kípiyújcúmeí téjtuháji. Muurá ihdyu ímí ámuha meíjcyáá ámúháj piítýu tsátsíhjítsá íjcyájúcoóturómē ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu muurá ídátso ámuha meíjcyáá ímí ámúháj piíháñē néérome mújyú áabatéitýúnéj cuujúwá pañévíú ámuha mewágóóóvéhajchííjyu.⁹ Áhdure ámúhá hálluúúneri ámuha maájtyumínē ímityúnē meméénuhíjycáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha meíjcyáá tsánejcúéhíjí íjcyájúcoóturómē ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha meíjcyáá tsauúcumá ámuha meíjcyarómé cúujúwá pañévíú mewágóóóvéhajchííjyu.

Obééjá mújtánetu íjcyáné uwááboju

(Rc 15.3-7)

¹⁰ Ahdícyané tsá múu tsiméwuúmu íjcyadu idáátsóméhjiúvú nééné cahcútjso múnáake éhdiiválletúne. Muurá íjcyámé diityé tehmejté níjkyéji múnaa Llihiyoma díbyeke diityé hallúvú piááboju táumeihijcyáme. ¹¹ Muuráhjáa Miamúnáájpídívú o ípívyééveebe o tsáá ímityuháñé mújtátsómeke o pájtyetátsoki.

¹² ¿Aca tsáápi obéejámú 100-meva íjcyámedityú tsaapi mújtaca tsá díbye ímunáajte 99-mevárejuco íjcyámeke tsátsihvu ípícyóone néhcóityuró díbyeke? Muurá néhcóiyóobe. ¹³ Aane muurá díbyeke íajtyúmine mítyané ímíjyúúvéiyóobe pámeere íjcyácooca ímíjyúúné ehñíñevu. ¹⁴ Ahdu muurá níjkyéjiri íjcyaae Méécááni tsá ímíletú díbyé uráávyé múnaa ídátsó tsiméwuúmu íjcyadu néémedityú tsáápiubaré wágoóovéne.

*Tsíjtyema múhdurá mejcyane meímáchócatsñe
(Rc 17.3)*

¹⁵ Ahdícyané ámuha cahcútjso múnáadityú ímityúné tsaapi ámuháma méénúhahjíí múu íiye díbye íjcyátsihvu bóijcyú ténetu díbye illéébóhahjíí ímímbáavyeki. ¹⁶ Aane díbye lléébótúhahjíí múu pívámevájuco ímíñéúvú íhjuvúné díbyema. ¹⁷ Aame néerone díbye táhjálléhahjíí múu pámeeréjuco cahcútjso múnaa idyóbéévéne íhjuvúné díbyema. Áámeke idyé díbye táhjálléhahjíí múu ílluréjuco íhvejtsóné íhdícyaabéduréjuco díbye íjcyaki.

¹⁸ Muurá ímiááné ámuhákye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaae Píívyéébe néhdújuco íñe íñújiri miamúnáake ámuha metúkévetsóhijcyádú ámuha mejcyaiñe.

¹⁹ Áhdure idyé ámuhákye o néé mítyétsi tsane íjtsámeíñé hallúvú Llihiyó Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáabeke piáábó táumeihahjíí muurá piáábóíbye diityétsikye. ²⁰ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé pívááturómé tamyémeri píhcyáávéméj píñe oo diityéké o piááboki.

²¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúijyúvú ó idáátsóvéiyá óoma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

²² Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá, pájjuvaré múu ídáátsové uke ímityúné méénúrómédi.

Ídáátsóvéiyóné ímíletúúbedityú íjcyáné uwááboju

²³ Muurá níjkyéjiri íjcyaae Píívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímíbjáchoó tsané avyéjuubéhjáa íhyájkímú pevénéré dífbyedityú náhjihénuhíjcyáné diityémá ímbajchódu. ²⁴ Tujkénúhjáa ímbajchóroobe mítyané pevénéré dífbyedityú náhjihénuhíjcyáábema. ²⁵ Arónáacáhjáa tsá díbye píívyetétú teene íñetú íáhdóiyóne. Áánélliihyéhjáa díbye íavyéjuube néé tsaatéké dífbyedívú íñáhjihénuíñé páneere íhñénéhjima ítsímímámájjuco teene múhdutú díbye áhdóityurónélliihye. ²⁶ Áánélliihyéhjáa díbye ínúu múnáajpi dífbyé lliiñévú ímímóúúvéne dífbyedívú ídátsójkímyeíñe néehíi: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyároné pañeí daabúcú íñe úhdityu o náhjihénuhíjcyáné uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneere.” ²⁷ Ehdúhjáa díbye néénéllii dífbyedi ídáátsóvéne tsáhájjuco díbye áhdótsotúne. Áábé hallúríhjáa tsá íná íjcyájúcootúne.

²⁸ Ehdúhjáa íavyéjuube díbyema ímbájchótsihdyu péébe cábuuvé tsaapi íñahbéébedívú téhduréhjáa dífbyedityú áyanéwu íñáhjihénúné áhdohíjcyatúúbedívú. Áábekéhjáa íjkyéétu íéékévéne neébe:

—Ó ímíllé ícyoocaré oke u áhdone óhdityúu u náhjihénúne. ²⁹ Áánélliihyéhjáa téhdure dífbyé lliiñévú ímímóúúvéne ídátsójkímyeíñe nééroobe díbyeke: “Muúbej, cána íhdyu óvjyucóí daabúcú tsáryóné pañe teénej. Ukéi íhdyu chooco ó áhdoóhi.” ³⁰ Arónáacáhjáa tsá díbye ímíletú ídáátsovéné dífbyedi. Ílluréjucóhjáa díbye cúvéhoójánúné dífbyeke. Aabéhjáa cúvéhóójá pañe íjcyá dífbyeke íáhdótúné hajchóta. ³¹ Ehdúhjáa íñahbéébeke díbye dáriivéné tsijtye íñahbéjete ídátsó pájtyenéllii íavyéjuúbeke úúballémé muhdú dífbyeke tene pájtyene. ³² Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá dífbyeke. Áábekéhjáa népéjtsóobe: “Uu táínú múnáajpi, ¿íveeki ávyetá ímityuube uú? Úhdíi muurá o ídáátsóvéne ó íhvejtsó páneere ávyetá mítyáné óhdityu u náhjihénúné u áhdohíjcyatúne. ³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsóvéne ú íhvejtsóiyá páneere úhdíi o ídáátsóvéne o íhvejtsódu.” ³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dífbyeke íñéne ílluréjuco ícyáyobáávaténe ícyúvéhoójánúúbedívú ícúbáhratsóné teene díbye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdú muurá ámuhákye méénúíbye Llihiyó níjkyéjiri íjcyaae ámuha ímiáánéjuco ámuhá ííbúuri ámuhá náhbedi meidáátsóvétúhahjíjyju.

19

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsítýuróné Jetsóó úwaabóne
(Mc 10.1-12; Rc 16.18)*

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdy muha mepéjucóó Gariréatu Jodéá iññújivu Joodáá tsíñéjcuu.
² Áhullée mítyane míamúnaa úráavyehíjcyá dífbyeke. Áamedítýúu chéméméhjike bóhíitsohjcyaaábe. ³ Áijyúu tsaate paritséomú dífbyeke imújtátsóro dífbye élleu itsááne nééhií:

–¿A tehdújuco tsaapi méwakyé íhvéjtsóiyóné íhdícyané hallútúre? ⁴ Áánéllíihyée neébe:

–¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píivyéébe waajácuháámi? Muurá téhaamítú caatúváné díbyeé páné íhdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyéjtsóné wajpi, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyaidýújuco. ⁵ Áánemáa muurá téjyújuco díbye nééne wajpi wálleke ityáábávállema íñeíñé cáánímútsidítýú díllemáyéjuco íjcyá tsahéécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu. ⁶ Aamútsí muurá mítyétsí íjcyáromútsí tsahéécoréjuco íjcyáíñé Píivyéébeé ípívyéjtsódújuco. Áánéllíi tsá tsaate ityáábávájcatsícyooa dówáávéítýuróne. ⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllíi nééme dífbyeke:

–Áánáacaráhjáa ¿iveekí Moitsééúvú úwáábohíjcyá metáábávárorlleke méíhvéjtsóiyóné tééne waajácuháámi mecáátúnúhaamívú maájcúnema? ⁸ Áánéllíihyée neébe:

–Muuráhjáa íhdyu eene ámuha méjcyadu dítye cáhcujtsópítýunéllíi ehdu nehíjcyaaabe tehdú tene néétúrónáaaca. Tsáháa Píivyéébe tehdú teene ípívyéjtsotúne. ⁹ Áánéllíi ámúhake o néé tsaapi mewa ímityúné tsíjtyéhjíma méénútúrólleke íhvéjtsóne tsíjpilekéréjuco táábáváhajchíí muurá ímityúné méénuube íveekí méwamájíí tsíjpíllema íjcyáneri. Áhdure ídyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenuhi.

¹⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllíi muha menééhií:

–Ímí tehdújúcooro teene táábávajcátsí nééérónáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánéllíihyéubá óvjyácóóiyóné teéne.

¹¹ Áánéllíihyée neebe múúhake:

–Árónáa tsá pamévaré píivyetétú tehdú íjcyane. Apáámyéré íhdyu Píivyéébe pícyohdújuco íjcyame píivyeté tehdú íjcyane. ¹² Muurá íjcyámé tsaate ípyée ípívyeevédújuco wálleema íjcyáiyóné píivyetétúme. Áhdure íjcyámé tsaate míamúnaaré méénúnetu wálleema íjcyane píivyetétúme. Áánetu íhdyu tsaate ímíllé íyéejteré íjcyane íná túhújtsotúmé níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébeé avyéjéjte íjcyáneríyé íjívíveki. Áhdícyane íhdyu óví caatyé íyéejteré íjcyane ímíllémé tehdú íjcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Tsíiméké Jetsóó llúúvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)*

¹³ Áijyúu tsaate ítsíimeke tsivá dífbye élleu díbye dítye dítyé hallúvú piááboju ityáúmeí Píivyéébeke. Áánéllíihyée muha menéé íñevú dítye tsíiméké tsívane íllure dífbyeke ityúhújtsoki. ¹⁴ Árónáacáa neebe múúhake:

–Óvi íhdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá dítye tsíime íjcyadu néémé wáabyuta Píivyéébeé avyéjú íjcyá níjkyéjiri. ¹⁵ Ehdúu íñéene dítyéké dócárájcoobéré Píivyéébeke piáábó táúmeí dítyé hallúvu. Ááné boonétúu tétsihdyu muha mepéé tsííllévúréjuco.

*Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)*

¹⁶ Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyaaabe Jetsóo élleu itsááne nééhií:

–Uwááboóbej, ímíáábé u íjcyaaabe cána oke díñe muhdú o íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcúóítýúne bóhí o újcuki.

¹⁷ Áánéllíihyée neébe:

–¿Aca íveekí eene oke ú dílló ímíáábedi? Muurá íhdyu apáábyéré Píivyéébe ímíáábe. Áhdícyane cáhawáa dífbyé taúhbajúúné néhdu díicya mújyú u dsíjívéjúcúóítýúne bóhí u újcune u ímílléhajchííjyú.

¹⁸ Áánéllíihyée neébe:

–¿Aca keená teene dífbyé taúhbajúúne? Áánéllíihyée úúbállebe teene taúhbaju íllu nééneé:
–Tsá múu míamúnáake dsíjívéjtsotúne. Tsá múu íhdícyámema dómacójcatsítýúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. ¹⁹ Múu avyéjuullé dífycáánímútsikyé. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

²⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllíi neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedityúré tehdújuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá íjcyánéi tsiíñe íiná o méénúyónej?

²¹ Áanéllihyé neébe:

—Ihdyu panévatúré ímiáábé u íjcyane u ímílléhajchíí dítsieméné náhjíhénúne ídáátsóméhjike piáábo. Ájyju ihdyu ímiááné ú ávyéjúúteé nýjkyéjiri íjcyaae Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúu Jetsóó néene kímóhcó pajtyé díbyeke mýtyane díbye éhnevánéllíihye. Aabée ílluréjuco péene kímóóveebére.

²³ Áanéllihyé Jetsóó néé múuhakye:

—Ímiááneturé ámúhakye o néé ehnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávéiyóné Píívyéébé avyéjuvu.

²⁴ ¿Aca muhdú caméélló ánéetóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁵ Ehdúu díbye néeneri muha meúllévenúne menéehíí:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁶ Áanéllihyé múuhakye ííténe neébe:

—Tsá muurá míamúnaa píívyetétú iye ipájtyetétsámeíñe. Áronáa Píívyéébe píívyeté diityéké ipájtyetétsóné íiná díbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁷ Áanéllihyé Pééodoro néehíí:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí íñe teéne? ¿Íiná muha meújuu téené hallúvu?

²⁸ Áanéllihyé múuhakye neébe:

—Ímiááneturé ámúhakye o néé páneere tsíhdyuréjuco ímíbáávýeocooca Míamúnaájpidívú o ípívyéévebe o ávyéjuuteíñe. Ájyju idyé ámuha téhdure méíjcyaa 12-hava ámuha múnaa íjraéémú íjcyámé avyéjujite. ²⁹ Muurá páneere íjcyátsíhjíma ímúnáake íñahbémuu, íñaalémuu, cáánimuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyáromeke ípícyoíñúne ookéréjuco íuráávýéné wákimyeí méénume éhníñévu tsaimíyé íjcyaa mújyú muhdú íjcyáityúmeréjuco. ³⁰ Áronáa ihdyu téíbúwá méíjcyaco. Muurá íñe ícyoooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téjyju waagóojte íjcyaaíhi. Áané líiñévu íñe ícyoooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi.

20

Tsaate wákimyeíñetu íjcyané uwááboju

¹ Muurá Píívyéébe nýjkyéjiri íjcyaae pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó éhne múúne tsaapi íúmihé wákimyeí múnáama diitye wákimyeí ímíbajchódu. Tsaapíhjáa muurá íúmihé pañetú óova díte íááhívétso cúúveneturé nehco wákimyeí múnáake. ² Aanéhjáa tsúúca újcuúmeke neebe 10-haamívá tsájcoojí íáhdóíñe. Áánemáhjáa wallójucoobe díte iwákimyeíki. ³ Áané boonétúhjáa idyé cójírrehéjuco néenáa tsiíñe tsíjtyeke néhcotéébé úújeté tsaate tsátsii pevétaré íjcyámedívú. ⁴ Áamekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óoma méwákimyeítyé táúmihé pañe. Ámúhakye ímí ó áhdóóhi.” Ahdújucóhjáa díte wákimyeítyéne. ⁵ Áané boonétúhjáa idyé tsiíñe cójijpiine péébe újcuújé tsíjtyeke. Átsíhdyúhjáa tsiíñe péébe újcuújé tsíjtyeke. ⁶ Áané boonétúhjáa ávyetá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétaré íjcyámedívú. Áamekéhjáa neébe: “¿Íveeki wákimyeítyúme ámuha pevétaré?” ⁷ Áanéllihyéhjáa néémeé: “Muhdú múha múuhakye táúhbanéjii íiná muha méwákimyeíyáhi.” Áanéllihyéhjáa neébe: “Ané óoma mepéene méwákimyeítyé táúmihé. Ámúhakye ímí ó áhdóóhi.” Ahdújucóhjáa díte péene díbyema.

⁸ Áané íjyúnúvúhjáa diitye wákimyeí múnáa tehméébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákimyeí múnáake dááhívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávémédityú ú áhdótujkénúhi. Áané boonétúí ú áhdóó tujkénuné úcáávéméke.” ⁹ Ahdújucóhjáa díbye eenéé ávyetá nihñéjteré cuuvé pañe úcáávémédityú áhdótujkénúné tsáapiitsáké 10-haamívá díbye tépallí múnáajpi néhdunéjuco. ¹⁰ Aanéhjáa diitye eenéé tujkénú cúúveneturé úcaavémé ííténe íjtsámeí díbye áhdóíñé éhniñévu pájcoojiré díte wákimyeíñéllíihye. Áronáacáhjáa diityéké téhdunéré 10-haamívá áhdóóbe. ¹¹ Aanéhjáa múhdurá diityéké pájtyénéllii tépallí múnáajpidítýú líhcyámeímye. ¹² Áamedítýúhjáa tsaapi néé díbyeke: “Aca muhdú íhvane aatye ícyoocárené cuuvé pañe úcáávéméke ú áhdó íñe muha cójihajchótá állócohiváneri mewákimyeímyeke u áhdodúnere.” ¹³ Áanéllihyéhjáa neebe díbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o nééte téhdune 10-haamívá ámúhakye o áhdóíñé tsájcoojí wákiméí? Áánerá tsáháturo ímityúné ámúhakye o dáríívetúne. ¹⁴ Ahdícyane wa eene uke o áhdone dékéévéne dípyej. Muurá ihdyu ó ímíllé áyanéwu wákimyeíyómema

tsahdúnéhjírè o áhdone pámeekére. ¹⁵ ¿Aca tsá u wáájácutú o ímillédú o áhdóiyóné tadsíídsídivu? Anéjíwa oke ú nééiyá múhdurá o dáriivéne. Áhdure tsá u nómutáávátýuró pámeemáyé ímiáábé o íjcyánerí.” Ehdúhjáa neebe tépallí múnáajpi dííbyeke. ¹⁶ Ahdícyane íñe ícyooa íyee íhtsutúmé íjcyane ítsúcunúmelhijcyámé nihñéétsihvu ídátso waagóojte íjcyaaíhi. Ááné lliiñévú íñe ícyooa ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákímýeivu o újcúrómedítýú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákímýeí múnáama díityé wákímýeí ímbájhónetu.

Ídsíjiveíñé tsiíñe Jetsóó úúballéne

(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)

¹⁷ Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsaréevu dííbyema mepéénáa juuvávyú múúhake neébe:

–Mepéé íñe Jerotsaréevu.

¹⁸ Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájte ávyéjujtémá taúhbjáú uwaábojtéké óhdivu ékééévtsóóhi. Aame neé oke ídsíjívtsóóíñe. ¹⁹ Áábeke muurá oke íhvéjtsóimýé jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi íúúhívaténe oke imyéénúúbeke ílluréjuco wátýétyéhcuíñé páwachékevú o dsíjívéki. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatú. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Jacóóbomútsj tsíju Jetsóoma íhjuuváne

(Mc 10.35-45)

²⁰ Téjyúu Tsebedéó taaba Jetsóó éllevu itsááne íllímutsi Jacóóboo, Jóááá, íjcyamútsi múúhama íjcyámútsikye ípíúváne dííbyé lliiñévú mímóuuvé píáábó itáyámeíki. ²¹ Áálekée neébe:

–¿Íñnetú uke o píaabóné ú ímilléhi?

Áánéllíihyée neéle:

–Ó ímillé íjtyetsi hájchíwúumútsi úuma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácoóca.

²² Áronáacáa neebe díílleke:

–Ávyeta tsá u wáájácutú íiná u táumeíñe. Ehdúu díílleke íñétsihdyu díityétsikye neébe:

–¿Aca ámuhtsi ávyétá íhnáho méícúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

Áánéllíihyée neemútsi:

–Éée, muhtsi méícúbáhrámeíyáhi.

²³ Áánéllíihyée neebe díityétsikye:

–Ímiáánéhde ámuhtsi méícúbáhrámeíhi. Áronáa íhdyu páñétúétsihyi táavyéjuri o íjcyácooca tsá oore ámuhtsikye táúniúvú o pícyoóítýuróne. Muurá íhdyu Lihíyóré pícyoó caatyéké íwábyújtsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóoma díityétsi íhjuuváne múúhake díityétsi nahbéjté 10-meva muha mejcyámeke tsári pajtyéhi. ²⁵ Áronáacáa múúhake ípíúváne neébe:

–Ámuha muurá méwaajácutú íñe íñújiri íjcyané ávyéjujte pamévaré íhtsutúmé íjcyane ímilléne. ²⁶⁻²⁷ Áánetu íhdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté mejcyame tsá múu tehdu nééttune. Ámúhadítýú tsaapi íboohówaabe íjcyane ímilleebe múu íñahbéjteke íícuvé íñe muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o méénuhíjcyádu. ²⁸ Tsáháa muurá o tsáatu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeké míamúnáa oke íícúveki. Muurárhjáa íhdyu o tsáa díityéké o píaabódú íjcyaaabe díitye wájuryi o dsíjive teene cáhcujtsómé ípájtýeteki.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímjpyetétsóne

(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)

²⁹ Aamée Jericóotu muha mepéémeke mítyane míamúnáa úraavyéhi. ³⁰ Ájyúu hállúvátúmútsi juuvá únuri ácuúcumúhíjcyamútsi tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtýene íwáájácutúne kéévánécoba néé dííbyeke:

–íÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáabej, múhtsidi íhdyu óvjyucó dídaatsóve!

³¹ Ehdúu díityétsi néénéllíi tétsii íjcyame uhbá cúúvéhulléré díityétsi íjcyaki. Árónerí íícúvétumútsi éhnííñevúré tsiíñe néehí:

–íÁvyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáabej, múhtsidi íhdyu óvjyucó dídaatsóve!

³² Áánéllíihyée Jetsóó íjyócutúvéne néé díityétsikye:

–¿Íná ámuhtsi méimílléhi?

³³ Áánéllíihyée neemútsi:

–Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

³⁴ Ehdúu dityétsí neénéllii mítyane ídáátsóveebe diityétsidi. Áanemáa diityétsikye íhyálluúuné díbye dócárájcónetu tsaimíyé ítéjúcoomútsi. Aamútsí díbyekéréjucu úraavyéne.

21

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aamée muha méwajtsí Jerotsarée píihíryéjucu Bepajée cóomí únuri Oríivo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóo mútyétsikye múúhadítyú técoomívu. ² Áamútsikyeé neébe: –Écoomi ípíihíré cóomityu óoma méujcúté íayáne íjú illíma íjcyaaabe dóhjinúmeíbyeke. Áábeke metsíñaayóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámútsikye ‘ívémútsikye ámuhtsi métsíñaayó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye neénéllíihye. Ícúiyévané ihdyu óómíchóíbye.” Ehdúu neebe diityétsikye.

⁴ Ehdúu pajtyéné Píivyéébe íhjúu uubálle múnáajpíhjáa illu néhdújucu:

⁵ Tsióo cóomí múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne íjú hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píivyéébe íhjúu uubálle múnáajpi.

⁶ Aamútsí tsúuca újcujé díbye íayáne íjjuke illíma Jetsóó néhdújucu. ⁷ Áábé hallúu wáiyamúúnetu muha méíhboné hallúvú íñeríivyéne péjúcoóbe. ⁸ Ájyúu mítyane míamúnaa íjcyame íhbó íwajáamuunévú juúva. Tsaatée wáiyauúnevu íhbóhi. ⁹ Aamée díbyema péé tsuullerí íjcyamee, ídyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécohíjcyá:

–Íñóóooj, máavyejútsó áanu Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke! ¡Máimijyu díbye Píivyéébe mémeri tsáanéj! ¡Íñóóooj, máavyejútsó caame íjcyaaabe Píivyéébeke! Ehdúu iwáñéjcone nehíjcyáme.

¹⁰ Aabée Jerotsaréevu úcáavéneri pámeere técoomí múnáa íbóribaaavémé néehí:

–¿Múamí tsáma aátyej?

¹¹ Áanéllíihyé tsaate néehí:

–Áanerá aabye Jetsóó Píivyéébe íhjúu uubálle múnáajpi Gariréa íiñújiri íjcyacóomí Nat-sarée múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹² Áané boonétúu duurúvájá pañévú náhíhénújcatsímyeke téjá pañétú boayoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsáwáane. Áhdurée íjúúumuke náhíhénuhíjcyámé acúúvéihcyúné wájójcoóbe. ¹³ Áanemáa neebe diityéke:

–Múurá Píivyéébe waajácúháamitu néené: “Íya tahja téjéa lliínévú míamúnaa óoma íhjúvahíjcyájya.” Aaja íveekí ámuha naní múnáa jaríjéjucu medíllone?

¹⁴ Ájyúu téjéa pañe hállúvátúméhjima ímí úllehíjcyátúméhjí íjcyame díbyeke píáábó táúmeímyeke ímíjpyetsoóbe. ¹⁵ Ehdúu téjyú méénuube méénúrátyúronéhjí. Ájyúu tsiime wáñécohíjcyá: “Íñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Máavyejútsó aadi Dabíiúvúj tsiiménémúháábeke!” Aanée llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte tsarí íjtsúacunúne Jetsóoke néehí:

–¿A ú llebo eene aatye néhíjcyáne? ¹⁶ Áanéllíihyé Jetsóó néé diityéke:

–Éé. ¿Aca tsá mújyú ámuha meévetú Píivyéébe waajácúháamí téénetu íhjuváne? Íllu múurá néené:

Pámeere díbyeke duurúvahíjcyá tsiime ñohñóryéi íjcyárótsíwuújimájucu.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó diityéké neéné boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáániavuréjucu. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)

¹⁸ Áané tsitsíivevúu cúúvénéturé muha tsiíne Jerotsaréevu meóomíñaá Jetsóó aiyábáavatéhi. ¹⁹ Aabée juuvá úníutu íjcyahé higyéerahe úújéjerá ‘néevahéubáhaja’ íñéenema. Áronáaca tsá the neévatúne. Áanéllíihyé ílluréjucu díbye teehe pítyúutsoobe néené:

–Níhñéconu ílluréjucu u cheméihye íveekí tsá u neévatúne?

Ehdúu díbye neénemáyé tsúuca íjtoíñu. ²⁰ Áanéríi muha meúllévenúne menéé díbyeke:

–¿Aca muhdú eene eehe higyéerahe peecútéré tsúuca cheméhi?

²¹ Áanéllíihyé neebe múúhake:

—Muurá ímiááné ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré íñe higyéerahe o chémétsónéeméné ámuha meméénútyuróne. Téhdure muurá ámuha menéjuri tsane cámehbáú íñeyá móááj pñévu. ²² Ahdicyane muurá páneere íiná Píivyéébeke ámuha metáúmeíñe ámúhake ájcuíbye ímiááneturé ámuha ímí mecáhcújtsóhahjíjyu.

Jetsóó íhtsútu

(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)

²³ Átsihdyúu idyé tsiñe duurúvájá pañévu díbye úwáábónáa pañétújte llúúvájé avyéjútémá túkevjtsojte díbye éllevu ítsááne néehí:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁴⁻²⁵ Áánéllihyhjáa neebe díityéke:

Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóaa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébeé, mityá míamúnaáree nééjuri tééne wákímyeí méénuhíjcyaaabej? Áyu cána oke máañújucj. Ámuha oke maañújucjajchíi botsíi ámúhake ó neé múúbé íhtsúturí ténéhji o méénuhíjcyáne. Áánéllihyhé tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébeé nééjuri tsótsohíjcyaaabe’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: “¿Áábekéráhhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsótúne?” ²⁶ Áánetu ‘míamúnaáree nééjuri’ menéhajchíi meke díitye míamúnaa tééne hallútu méénúyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivyéébe íhju yubáalle múnájpi díibye Jóáávu íjcyane. ²⁷ Ehdúu íñéjcatsíñeri íñúhnévéne íllure nééme díibyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllihyhé neebe díityéke:

—Aanéjíiva idyé ámúhake ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

Tsáápi hájchímútsidítú íjcyáne uwááboju

²⁸ Átsihdyúu tsiñe Jetsóó díityéke néehí:

—¿Muhdú ámuha méjtsucumú tsiñe ámúhake o úúbáalleñe? Tsaapíhjáa íllímútsidítú amíáabeke néehí: “Llíhij, cána íhyajchíi méúmihe wákímyeítyej.” ²⁹ Áronáacáhhjáa neébe: “Tsá o ímíllétúne.” Áronemáhhjáa bóónétu wákímyeítyeébe. ³⁰ Átsihdyúhhjáa bóneébeke neebe téhdure. Áánéllihyhéhjáa neébe: “Juúuj Llíhij, tehdújuco. Óví ó wákímyeítyéhi.” Áronáacáhhjáa tsá díbye wákímyeítyetúne. ³¹ Aanée ¿caabyé díityétsidítú cáhcujtsó cááníkyeé? Áánéllihyhé neéme díibyeke:

—Tujkénúejpíhjáa cáhcujtsóhi.

Átsihvúu neebe díityéke:

—Ímiááneturé ámúhake o neé muurá múhdurá ícyahíjcyáne walléémuma méíñújí avyéjúúbé wáabyuta dsídsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímíjpyetéé ámúhajtane Píivyéébe avyéjútéréjuco íjcyaki. ³² Muuráhhjáa tsójtsó múnájpi Jóaa ámúhake úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyáne meíhvéjtsóne Píivyéébe ícyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Áronáacáa tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatú díibyeke. Áánetúu íhdyu muurá díitye ímiááné ímityúmé íjcyarómé díibye úwáábó ícyáhcújtsóne ímíjpyetéhi. Áánáacáa ¿muhdú íveekí tsá ámuha teene melléébójucoorómé meímíjpyetétúne?

Úmihé tehmé múnua múhdurá dáñvémeñetu íjcyáne uwááboju

(Mc 12.1-12; Rc 20.9-19)

³³ Cáhawáá mélleebúcuu tsiñe ámúhake o úúballéne: Tsaapíhjáa íúmihe óova íbájtsoné mijcónúhi. Áánemáhhjáa tsátsii ímibájchoobe tééne néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa jáhvu méénuube cáámé cónhauvú tééj pañétú tépalli téhmeméíjya. Ápallívúhhjáa tsaatéke ítyéhmétsóne aahívetéébe tsiñe íñújí. ³⁴ Aabéhjáa tsúuca tene néévane iwáájácutúsihvu wallóó ínúu múnáake díityémá dítye iwáallóoro téénetu díibye éhné íjcyadúne. ³⁵ Áronáacáhhjáa íllure méénúpejtsómé díityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme. Áánetúhhjáa tsíjpiikyé dsíjívetsóme. ³⁶ Ááné boonétúhhjáa idyé tsiñe wáalloobe pívamevákéjuco. Árómekéhjáa idyé méénúpejtsóme.

³⁷ Ááné nihñévuréhjáa wáalloobe íllíkyeréjuco ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii díibyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ³⁸ Áronáacáhhjáa díibyeke íáptyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíjéjuco íñe cááníñúyóne. Áánéllii metsu díibyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.”

³⁹ Ahdújucóhhjáa íekéévébeke dítye tépallítú íwávu ítsájtyéne dsíjívetsóne.

⁴⁰ Ehdúu íúúballétsihdyu neebe díityéke:

—¿Aane íñe diibye úmihé aabáaabe itsáácooca muhdú méénuu diityéké eenéé tépallívu díbye téhmetsoíñúme ímityúne dáríivémeímyeke?

⁴¹ Áanélliihyé neémeé:

—Íhya ihdyu diityéké ídáátóvétuubéré idsíjívetsóne tsíjtyekéréjuco téhmetsoíñé tépallívu bótstí teene bajtso kéémévécoca tsáneevu dílbyeke ájcuúmyeke.

⁴² Ehdúu dítye neéronáa neebe diityéke:

—¿Aca tsá ámuha mújyú meéévetú Píivyéébe waajácúháami? Muurá tsátsihdyu neéneé:

Tsaúpe neéwayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhmílléne wáágóorou pícyámei ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píivyéébere ehdu meenu tehdújuco.

Ehdu muurá Píivyéébe waajácúháamitu neéneé. ⁴³ Aane ámuhakye o neé Píivyéébe avyéjú ámúhá wáábyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsíjtye ímí óoma íjcyámé wáábutáréjuco teene.

⁴⁴ Muurá teeu neéwayúdu o neébedítýú íjcyáné uwaáboju cáhcútsotómé mújtaahi. Áamedítýú muurá o cáyobáávatécoca ílluréjuco dítye wágóóveíñe.

⁴⁵ Ehdúu Jetsóó tsímenéhjitu úwaabóné llúuvájté avyéjújtemá paritséomú waajácújucoó diityéké díbye lléboobóné. ⁴⁶ Áanélliihyé ímílléromé dílbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Áronáacáa nuhnévéme Píivyéébe ihjyú uubálle múnáajpi díbye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri íllityénema.

22

*Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyáné uwááboju
(Rc 14.15-24)*

¹ Áhduréé tsííñe Jetsóó úubállé muhdú Píivyéébe íavyéjú pámeemáyé ímíbájchoíñe.

² Neebépeé:

—Tsáné avyéjuubéhjáa ílli táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnáake. ³ Áame éllévúhjáa wáalloobe ínúnu múnáake dítye íñéete dítye itsájúcoóki. Aaméhjáa úubálléterónáa tsá dítye ímíllétú itsááneé. ⁴ Áanélliihyéhjáa tsíjtyeke tsííñe iwállóomeke neébe: “Méneete táuubámyeke dítye itsáane íñe ocájmíú tutácóóné idyóóvaki.” ⁵ Ahdújucoóhjáa ípyéene dítye úubálléronáa idyé tsá dítye ímíllétú itsááneé. Ícúvetúméhjáa íwákimyéháñevúré péecunúhi. Tsaatéhjáa péé ímíhínevu. Tsíjtyéhjáa péé náhjihévu. ⁶ Áánetúhjáa tsíjtye íllure diityédí ícúbáhrámeke dsíjívetsóhi. ⁷ Aaméhjáa ílluréjuco dítye avyéjúúbeke mítyane cáyobáávatétsóne. Áanélliihyéhjáa itsodáhómuke táuhbaabe dítye diityéké idsíjívetsóne diityé cóomí icyátsuhjácooki. ⁸ Áané boonéhjáa idyé tsíjtye ínúnu múnáake neébe: “Tsúúca íñe hájchíwu táábáváné wañéhji májchoháñé méénúmeíjyúcoorá téenevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímíllétyúmekéhjáa o míñutsójucoorómé íñe tsá tsáatu meéllévu. Árone ihdyu óvi tehdújuco tsá dítye tsáátune, ímiáámejíí tsááiyáhi. ⁹ Ahdícyane cána étsíhjívu mepéene ámuha maajtyúmidúmeke méuubállé dítye itsáákíí.” ¹⁰ Ahdújucoóhjáa dítye pahúllévávú ípyéene pámeekéré íajtyúmidúmeke míñutsóné ímityúroméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsáame teeja wahpéhi.

¹¹ Áame éllévúhjáa diibye avyéjuube ípyéene ájtyumí tsaapi íhdcýájamáyé íwajyámuma diityéj píine íjcyáabeke. ¹² Áábekéhjáa neébe: “Muúbej, ¿acáne íveekí íñe áterééjamáyé u tsáa béhjávu úcáávéne tsáátuube?” Ehdúhjáa avyéjuube dílbyeke neéneéllíi tsá díbye íiná neéttune. ¹³ Áábedítýuhjáa ínúnu múnáake neébe: “Áánúke íjtyuhháacyuma íhyójtscu mechíjchúne áachívu peete íjcyátúhullévú mépicyóhjé téhulle díbye ityáá íhwañe íhdónema.” ¹⁴ Ehdú neéne muurá íñe ímiáané páme wáábutáréjucooro Píivyéébe avyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcááveéhi.

*Íñújí avyéjúúbe wáábyuta dsíidsike dítye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)*

¹⁵ Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritséomú itsáílléne pítyácójcátsí muhdú dílbyedítýú íñéétsóíñe.

¹⁶ Áánemáhjáa Heróóde icyánéjctujtemá tsaatéke íhdtítyu wallóómé dílbye éllévu dítye íñéete muhdúhjáa dílbyedítýú íptyácójcátsíñe. Aaméé itsáane dílbyeke neéhií:

—Ávyéjuubej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíluútuúbe. Aabe muurá ú úwáábohíjcyá ímiáané keená Píivyéébe míamúnáadítýú tújkevéélejjító tsíjtye múhduá úhdivu íjtsúcunúronéri ícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahtúré ú íjtsúcunú muhdú dítye íjcyane u túhúllétúnéllíhye. ¹⁷ Aabe ihdyu cána múúhakye díñe dícyánéjctuj: ¿A tehdújuco avyéjuube romáánomuube íjcyáábé wáábyuta dsíidsike dítye áhdótsohíjcyáné maáhdóiyónej, mítyá tsáhaáj?

¹⁸ Ehdúu íllure dílbyeke ímújtátsóro dítye díllone iwáájácúne neebe diityéke:

—Ávyeta mía bañú múnáa ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú meíjcyame jíveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? ¹⁹ Áyu cána oke méuujeútsó dsídsíjívuj.

Ahdújucóo ditye tsájívu úújetsóné dííbyeke. ²⁰ Áájítú húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe díityéke:

—¿Aca múhúmi náávée eéne? Áhdure ¿mumémée eene tééjitu?

²¹ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré íñe tééjitu.

Áánélliihyée neebe díityéke:

—Ané wa ihdyu díibye Tséétsáke mááhdohíjcyá díibye éhnéjucu íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máácu híjcyá dííbyé wáabyuta íjcyanévu.

²² Ehdúu Jetsóó díityéké néeneri íulléventúne ílluréjucu ditye péene tétsihdyu.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhiñe tsaate díllone

(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)

²³ Ááné boonée téjcoojíré tsadotséomú tsáá díibye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebohíñe cáhcújtsotúme.

²⁴ Aamée néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadávu tsiímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéjucu dílléke táábávaíñé dííbyeréjucu itsiímáva díllédívú íñahbeúvú tsiímáváiyoñe.

²⁵ Aanée íjcyámé múuhadíyú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavároléjtane dsíjívé tehdu tsiímávátuubére. Áállekée bóneebéréjucu táábaváne. ²⁶ Ároobée idyé dsíjívé téhdure tsiímávátuube dílléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekére táábavarómé dsíjívé dílléjtane. ²⁷ Aanée nihñévúré dílléréjucu dsíjívéne. ²⁸ Aane cána múúhakee díñe ¿cáabyé taabá ímichi dílle íjcyaiñé tsiíñe ditye bóhiñcooca?

²⁹ Áánélliihyée neebe díityéke:

—Íllure ámuha memújtá Píivyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnélliihye. ³⁰ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhíjyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjucu. Tsáhájucu muurá míamúnáa táábavácatsíityúne. Muurá pámeere téjyu íjcyáá níjkyéji múnáaduréjucu. ³¹ ¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píivyéébe waajácúháámi? Muurá téhaamítú nééneé: ³² “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébe ó íjcyáhi.” Ehdú muurá Píivyéébe néénetu méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró díitye Píivyéébe íjcyane.

³³ Ehdúu Jetsóó díityéké néeneri ulléventúmé muhdú dííbyé tujkéveeju íjcyáneri.

Ímichi páñétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mc 12.28-34)

³⁴ Aanée paritséomú iwáájácúne iyéjucu píhcyaavéné dííbyedívu. ³⁵⁻³⁶ Áamedítyúu tsaapi taúhbájú uwááboobe Jetsóoke ímújtátsóro nééhí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píivyéébe taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

³⁷ Áánélliihyée neebe:

—“Múu wájyú Dípiivyéébe Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméyi.” ³⁸ Eene muurá ímichi páñétúene Píivyéébe taúhbajúúnetu. ³⁹ Áánetu tsiíñe nééhí: “Pamévakeré múu wájyú muhdú u wájyúmeídyu.” ⁴⁰ Éneecu ímichi páñétúenéeúcu Píivyéébe Moitséeúvuj tééveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu néhdu meíjcyáhajchíí tsúuca méíjcyá dííbyé íhjúu uubálle múnáape úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóó néé dííbyeke.

Muubá Críjto íjcyane

(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Aamée díitye paritséomú píéétúmeke tsiíñe neébe:

—¿Aca mújtsíménémúhaabé Críjto íjcyáiyoñé ámuha méíjtsúcunúhi?

Áánélliihyée néemeé:

—Dabíiúvúj tsiíménémúhaabéiyo muurá díibye.

⁴³ Áánélliihyée neebe:

—¿Aanée idyé muhdú íivane díibye Dabíiúvú íjtsíménémúhaabe íjcyáiíbyeke dílló íavyéjúubedi? Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe Apíichóré dííbyeke tükévéjtsóneri neebe dííbyedítyu: ⁴⁴ Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvú díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

⁴⁵ Ehdúu muurá Dabíiúvú néé Críjtodítýú íavyéjuube díbye íjcyane. Aane muhdú íjcyáíyoobe díbyeúvúj tsiiménémúhaábe.

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó díityéké nééne íañújcútúnélli tsáhájucu tsiíne ditye díllójucootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ájyúu idyé pámeere tétsii muha mejcyámeke Jetsóó néehíi: ² –Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú íjtsúcunúmei Píívyéébé Moitsééuvuj téeveri méénúné taúhbájú uwáábojte íjcyane. ³ Ímiáánéhde tehdújucu ditye úwáábohíjcyáne. Aane mellééobóne mécahcújtso. Áronáa ihdyu eene múhduhírá ditye ícyahíjcyánetu tsá múu ívatúne. Muurá ími úwaaobúucooromé tsá tehdú íjcyatúne. ⁴ Aame míamúnáama tsiínehíj taúhbájúúné ípívyétsohíjcyá díitye pañetu íjcyaromé teene úráavyénejííva awáá muhdú ditye úráávyeki. ⁵ Muurá páneere íiná imyéénune méénuhíjcyámé míamúnáa díityéké ímityájtsokíye. Aame muurá eene Píívyéébé íhjuu icyáátúnúné waajácúhaamínevu pícyámehíjcyá íñéjuwáánetu íumicóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehnííñevu íwajyámúúné icyáméjtsójácobájivu úcámehíjcyáme. ⁶ Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsihjívuré imájchone. Áhdure píhcyáávejááné pañe íjcyácooca imíllémé ímítsíjívuré íacuuvéne. ⁷ Téhdure imíllémé míamúnáa díityéké íavyéjuúlléne patsíhjíwávuré uwáábojtédí díllone.

⁸ Áánetu ámuha tahñéjté mejcyame tsá múu tehdú neétune. Tsá múu íjyácutúnú míamúnáa ámúhake uwáábojtédí díllóyóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú mejcyame uwááboobe apáábyéré oo Críjtoó. ⁹ Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváitýú íñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyabe apáábyéré ámúháj Caáni. ¹⁰ Áhdure tsá múu díllótsámeitýú ávyéjýtédi. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuube. ¹¹ Muurá ihdyu tsíjtyeke ícuvémé ímiááné íjcyá íhtsutúmé íboohówajte. ¹² Aame idaátsómehjíúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjuúteéhi. Áánetu íiye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhíjcyámé íllure núcójpívétsáméííhi.

¹³ Aane máidáatsoju ámúhake tene pájtyeíñé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséómú mejcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjute íjcyáíyómeke íllure ámuha mémávárichohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyenéllííhye. Áánéllii tsá ámuha díbyé avyéjute mejcyáitúne. ¹⁴ Ááneréi íjcyáíyónáa jíveekí ámuha píibájuyute walléémudítýú médotuhíjcyá íhjáháñe? Ááne ehdu ámuha meméénuhíjcyánéhjí núcójpí ulléjijtóné úníúúnevu ámuha mejcyáne Píívyéébema cááménécobájíúvú méihjývuhíjcyá wáájácúratúne. Ehdú ámuha medáíívémeíhíjcyáne déjúcotu muurá ávyetá íhnáó ámuha méícúbáhráméííhi.

¹⁵ Téhdure íveekí ámuha pahúllévá múnáake úwáábomére mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá nééne ditye úráávyeki. Muurá ímityúmeke ehnííñevuré ámuha métútávátsohíjcyá múhdurá meúwáábóneri. Áánéllii díityé hallúrí ápíchó cúújwá pañévú ditye wágóóoveíñé ímichi ámúhá líííñé íjcyane.

¹⁶ Máidáatsoju ámuha ehne múúne hállúvatúmé tsiíllevu tsátyéjcatsíyódú menééme tsá mewáájácúmeitýú muhdú Píívyéébeke meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménéhíjcyá duurúvája mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha meméénúturóné muhdú neétune. Áánetúvá ihdyu tééja pañéene óorótu méénúmeíñé mémeri tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha meméénúthajchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménéhíjcyáhi. ¹⁷ Aame ímiááné ámuha méjcyá ehne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeitýúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjuúlléiyáhi? ¿A teene tééja pañéene óorótu méénúmeíñéhjij, mityá teeja duurúvája ímichi tééja tájpi pañénehjij íjcyajaj? ¹⁸ Áhdure ámuha ménéhíjcyá Píívyéébé ícúvé covájtso méíñé wáji mémerívá tsane ámuha meméénuíñé menéérone ámuha meméénúturóné muhdú neétune. Áánetúvá ihdyu díbyé ícúve mémeri ámuha tsane meméénuíñé menéérone ámuha meméénúthajchíí ímityúné ámúhá hallúrí íjcyane ámuha ménéhíjcyáhi. ¹⁹ Aame ímiááné ámuha méjcyá ehne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeitýúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjuúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébé ícúve, mityá teene wáji ímichi téjijí hallúvú tene covátsómehíjcyáíjij? ²⁰ Muurá téjijí mémeri tsane imyéénuíñé tsaate nééne dómajcó páneeréjucu múhduná téjijíene íjcyánéhjimájucu. ²¹ Áhdure idyé duurúvája mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó páneeréjucu tééjaene íjcyanéhjí Píívyéébe mémemájucu ímichi díbyé wáabyuta tene íjcyanéllííhye. ²² Áhdure níjkyéji mémeri tsane imyéénuíñé ditye nééne dómajcó Píívyéébekejúcu díbyé avyéju tene íjcyanéllííhye.

²³ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá tehdújuco ámuha Píivyéébeke meícúveróné ámuha bájtsori. Áronáa ámuha mécoévahíjcyá teenéjuco awáa taúhábajutu pañétútsíi íjcyane Píivyéébeke ámuha meúráávvyéne tsaímíyé mejjcyame tsíjtyeke mepiáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhíjjuco meméénúiyóné tsá meméénuhíjcyatúne. ²⁴ Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúmé tsíellevu tsátyéjcatsíiyódú wáájácúmeityúme. Muurá éetéébáwu íjcyáróóbeke ámuha ádó pañétú ámuha mewáágoómé ¿iveekí caméelloke wáágóótúmé díibemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

²⁵ ¡Máidáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuhá lliiyíhllóné, ámuhá bohtámú, ámuha ménítyuhíjcyará imíwu. Áronáa ténéhí pañévu ámuha mépícyohíjcyá imityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyanéhji. ²⁶ Aame ámuha imiááné hállúvatúmé íjcyadu menéeme tujkénú méimibáávvyé ámuhá íbuwááné íjtsaméi imiáámeréjuco ámuha mejjcyane ámuháditýú íbóhówaúcunúki.

²⁷ ¡Áronáa ihdyu máidáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú imiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehniwu néérone pánehjídú hállu imíwu meítédu. ²⁸ Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú imiáámeúvúdú tsanééré imityúné íjtsaméi ámuhá pañe íjcyame.

²⁹ ¡Áameke ámuhakye máidáátsoju tene pájtyeíñej! Iveekí ámuha éíjyuúvúu ditye dsíjívétsohíjcyámé Píivyéébé ihjyú uubálle múnáaúvú níjkyéné méícyáávétsohíjcyá imiáámeváa díityéúvú íjcyánéllíihye. ³⁰ Áane ámuha ménehíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méihde múnáaúvú íjcyáijyu mejjcyaca muurá tsá medsíjívétsoítuyó Píivyéébé ihjyú uubálle múnáake.” ³¹ Ehdu ámuha menéeneri muurá ámuháyé meúúbállémei díityéúvukée dsíjívétsohíjcyámeúvúj tsíménémúhaabe ámuha mejjcyane. ³² Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meimillédú ámuhá ihde múnáaúvúu méénuhíjcyádú díityédúrú ámuha menéemeé.

³³ Ávyeta muurá ámuha ííñimiyémúeméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cújúwatu ámuha mepállójcoiyóne? ³⁴ Áánéllíi ícyooa ó pícyóóroó ámuháma tsíjtyeke Píivyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájácúmeke ámuhá uwáábojte íjcyáimyeke. Árómeke muurá ámuha meúráávvyehíjcyáá pátsárijcyoméré pacóómiváriye. Áamedítýú muurá tsaatéké ámuha méwátsihcyúu píhcyáávejááné pañévu. Áane tsááteke ámuha médsíjívétso páwachekevu mewátyéyhéhcúneri. ³⁵ Ehdu ámuha menéénéllíi ámuha páme hállúríyé teene éíjyuúvúu imiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhji. Muuráhjáa Abéé imiáábé íjcyáábeke íñahberé dsíjívetsóhi. Áané boonée tsíjtye Píivyéébé ihjyú uubálle múnáake ámuhá ihdeéjte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekiá hajchi Tsacariake duurúvájama Píivyéébé ícúvé covátsómehíjcyané wají ráhoúncunútsihvu. ³⁶ Aane imiááné ámuhakye o nées ehdu éíjyu múnáaúvú dáíívémeíhíjcyané muurá ámuhá hállúri íñe ícyooa ámuha mejjcyámé hállúri.

*Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne
(Rc 13.34-35)*

³⁷ Ahdícyane ámuhá Jerotsarée múnaj, ¿iveekí ámuha méllíihyanúpétsohíjcyá Píivyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿iveekí ámuha díityéké néwayúúnevu mááámuhíjcyáhi? Muurá imílléroobe ámuhakye íjucune éhne múúne cáraca ítsíimeke íñúwáácýú líiñévu újcuu. Áronáa ¿iveekí tsá ámuha meimíllehíjcyatúne? ³⁸ Áané déjúcotu muurá ámuha cóomí ápajyúréjuco íjcyaiñe. ³⁹ Ahdícyane ámuhakye o nées téhdure oke ámuha maájtyumíjucóóityúné tsíiñe o tsáíñévujuco. Téijyu muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áanu Píivyéébe mémeri tsááneéj.”

24

*Duurúvaja wáágóóovéñé Jetsóó nééneé
(Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)*

¹ Aabéé Jetsóó duurúvájá pañétú muha mejjchívyénáa múúha tsúúlleríjjuco péébeke muha mépiúvá téjahji imíwu méénúmeíñe muha meítéki. ² Aamée muha meítémeke neébe:

—¿A ámuha méíté imíwu duurúvaja méénúmeíñe? Muurá imiáánetúrú ámuhakye o nées ehdu néeroja wácavyáhcámeíñe.

*Jetsóó tsáíñe ihde pájtyeíñehji
(Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)*

³ Átsihdyúu muha oriívó bajúvú mepétsihvu ácuúvéébeke áabánéwu muha menéehíi:

—Cána múúhake duubállé múijyú tene pájtyeíñé eene múúhake u néhíjycanéhji. ¿Aca ñínetú muha méwaajácuú íññuji níjkévaíñeréjucu u tsááiñe píñhíjucóone?

⁴ Áanéllihyée neebe múúhake:

—Éhdu néeme tsáma wajácútsi méjycaco ámuha maállítsámeityu állíu múnáadivu. ⁵ Muurá o tsááiñe tsúuca píñhícooca íjycalmyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjycáa díibyéjucu Críjto íjycane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe. ⁶ Áhdure íjycáiñé méénujcátsi pahúllevare. Áronáa méíllityédíñe. Muurá tsáhái téjyju o bóhówáávéityúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi. ⁷ Muurá tsané íññuji múnáa méénujcátsií tsííñé íññuji múnáama. Ájyju íjycáiñé ájyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúllevaré íññuji vááúméíhi. ⁸ Ehdu déjucóovéíñé ícúbáhaméí íññujiri.

⁹ Ájyju muurá ámuha tahñéjté mejycané hallútú cáhcújtsotúmé ámuhake itsáílléne ámúhadi ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítú tsaatéké dsíjívétsoóhi. ¹⁰ Ájyju muurá mítyame amúhadítú oke cáhcújtsoromé tsáhájucu oke cáhcújtsóityúne. Aame ámuhake itsáílléne ámúhadívú méénútsó tsíjtyeke. ¹¹ Áhdure idyé téjyju mítyame állíu múnáa díllóméí Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Áamedívú mítyame állítsáméíhi. ¹² Ehdu páhduvaré ímityúne íjycánetu mítyame tsáhájucu wájyucatsiityúne. ¹³ Áánetu ehdu néerónéhji pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaimíyé íjycame ihdyu pájtyeéehi. ¹⁴ Muurá teene dííbyé avyéjucu íjycané uwaáboju ímiáájú pámeekéréí íññujiri íjycané míamúnáake waajácútsáméíhi. Ájyju ihdyu bótshi ó tsaá páneere ílluréjucu iníjkévaki.

¹⁵⁻¹⁶ Muurá duurúvájatu tsátsii ñíne ímityúne úújéityútsihvu tsane ímityúne úújetené Píívyéébeke ávyéta tsaríyé pájtyeéhi. Ahdícyane teene ámuha maájyúmícooca méwáácunúco cámhbaúnevu Jodéa íññuji múnáa ámuha mejycame. Ehdúu ímiááné tene pájtyeíñé muurá Daniére tsúucajátújucu néene Píívyéébé ihjyú uubálle múnájpi íjycáabe. Aane éévehíjycámé íhya waajácújucóó íñá íjycáiñe. ¹⁷ Ahdícyane téjyju áachi íjycame íucaavéjucóhdi ímjicóhó pañévu tsíeméné újucuki. ¹⁸ Áhdure íumíhé pañe íjycame íoomíjyúcohdí íhjyávu íwajyámu éllevu. ¹⁹ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téjyju walléémú éévájtema tsíjtye ñohñóryéí ítsíméwuúmú íjycámeke! ²⁰ Áanéllii ihdyu Píívyéébema méíhjyúvaco wáyééévejcóójí ehdu tene ámúhama ípájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúníjyáijyú níjyáháñé líiine ámuha mewáácunútuki. ²¹ Muurá téjyju íjycáiñé ávyétá íhnáhó ícúbáhaméí íñé íññuji ípívyéévétsihdyu múijyú íchajyátyúne. Áané boonétu ihdyu tsáhájucu múijyú tehdu néené ícúbáhaméí íjycáityúne. ²² Aane muurá Píívyéébe oke wallóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áanéllii ícúú tsiíñe oke wallóóiyibe íhñéjte wájyuri.

²³ Aane tsúuca tene píñhícooca íjycalmyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúuca Críjto tsájucóóhi’ nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi mejycáne mécáhcújtsodíñe. ²⁴ Muurá íjycalmyé állíu múnáa íyee Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadi. Aame píívyééte méénuráítyúronéhji imyéénune. Ááneri muurá mújtátsoímé míamúnáake Píívyéébedítu. Tsájyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ímiááné dííbyeéjtéjucu íjycáromeke. ²⁵ Aane íñe ámuhake ó úúballé íhdéjucu ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéíbúwááveki. ²⁶ Ahdícyane tsaate ámuhake ‘éje, áádi éhllé Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure dítye ámuhake ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhji dítye ámuhake néerone. ²⁷ Muurá ihdyu éhne múúne chijchí ááméjucu níjkéniíñéwájucu rórihijyácódu ámuhake ábájínéjucíñé Míamúnájpidívu o ípívyéévebe tsiíñe o bóhówááveíñe. ²⁸ Áábedívú muurá óhdivu táuráávyé múnáa píhcyááveé éhne múúne tsíeméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyáavédu.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhji

(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Ehdu ícúbáhaméí pájtyéne boone cóójiejpi nuhba ílluréjucu áabatéíñe. Áhdure péjcoéjpi tsáhájucu ájchúityúne. Ájyju mícúru dójcoo cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhstúntunéhji íjycane mujtárama íjycáahi. ³⁰ Ájyju tsúuca Míamúnájpidívu o ípívyéévebe páneere táihstútu táavyéjuma ojtsó pañétú o bóhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé íññujiri íjycame íllityéne taáhi. ³¹ Aabe téjyju níjkyéji múnáake ó táúhbaá dítye kéévánécoba íllíjchu írojrocó pámeere múhdumé íññujiri íjycané míamúnáa tahñéjté óhdivu ípíhcyááveki.

³² Cáhawáá méijtsúcunu hígyéerahej. Muurá itsóúuvéne tsiíñe tehe béhíjvánetu méwaajácú píjcyaba píñhíjucóone. ³³ Ahdu néene íñe ámuhake o nénehji pájtyénetu ámuha méwaajácú tsiíñe o tsááiñe éévé tsúuca úújeténe. ³⁴ Muurá ímiááneturé ámuhake o néé ehdu nénehji

pájtjeíñe íñíe íññújiri míamúnaa íjcyápíñáaaca. ³⁵ Muurá íñe íññújima páneere íévéhóowari íjcyanéñjí wágóóóveehi. Áanetu íñe ámuñhake yó néhíjcyané tsá mújyju wágóóóvétyúne.

³⁶ Áronáa ihdyu o tsááíñe éévé tsá múha wáájácútúne. Níjkyéji múnaa íjcyarómé tsá wáájácútúne. Téhdure páñetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácútúne. Apáábyéré ihdyu Lihíyó waajácú mújyju tsiíñe oke iwáallooíñe.

³⁷ Muuráhjáa Noéé íjcyáíjyju íjcyané míamúnáake tene pájtjeduré pájtjeíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááíñe. ³⁸ Muuráhjáa téjyju íjcyame íññuji cáájávéíñe ihde 'íñéjuú' íñéene ícyahíjcyá ímíllédú wañéhjineri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyamé tsúuca Píívyéébe íññuji cáájávétsóíñéllii Noéé ihmííné pañévu úcáávétsihvújuco. ³⁹ Aaméé ehdu íicyahíjcyáneriyé túhuuvémé wáájácúmeftyúnaa tsúuca páneere íññuji cáájávénetu tsáhájucu ditye píívyetétú muhdú ipájtjeténe. Áhdure ívane muurá míamúnáa ímíllénéhjíryé íjcyánaa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááne ábájinéjcuú díityéke. ⁴⁰ Téjyju muurá mítyétsi wákímyeíñjcyámútsidítýú tsáápiike wáájácúratúné o újcúnétu tsíjpi tétsihvúré coévaáhi. ⁴¹ Áhdure tsaatépí cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápilleke o újcúnétu tsíjpile coévaá tétsihvúre.

⁴² Áanéllii tsáma téñbúwá méjcyaco tééne íjtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácútú mújyju o tsááíñe ámuñá avyéjuube o íjcyaaabe. ⁴³ Muurá tsaapi ihjya cúwátuube téhmé péjcovéiyá naní múnaa tépejco díbye éhnénéhjí nániíñe iwáájácúca. Aabe muurá tsá náníchóityuró ihñénéhjívu. ⁴⁴ Ahdu tsáma téñbúwá méjcyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha meijtsótúnáa ó tsáa Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe.

Tsaatétsi wákímyeíñetu íjcyané uwááboju
(Rc 12.41-48)

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúbema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívu. Aabe díityéke ímí ícuvé téene tájpi ditye íjcyáíñéhjitu. ⁴⁶ Áhdícyane maímjyju díbye íjcyane íwákímyéji íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁷ Aane ímiááné ámuñhake o néé ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube ihñévu téhmetsóne. ⁴⁸ Áanetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube 'íicúú óómítyúné' íñéene íwákímyéí íbúwá íjcyátuúbe. ⁴⁹ Ehdu néébe muurá íllure íhyájkímuke ímyéénúne ímíllédú wañéhjineriyé pehíjcyá tsíjtyéhjima ílyíjcyáveebere. ⁵⁰ Aabe ehdu ícyahíjcyánaa muurá íavyéjuube óómiibe tuvááová díbyeke díbye íjtsótúnáaaca. ⁵¹ Áabeke muurá ílluréjucu díbye íhñáhó ícúbahráné ímityúmé bañú múnaa pánehjídú ímiáámevúvúú íjcyámeke ímyéénudu díbye ityáá íhwañe íhdónema. Ahdu muurá pájtjeíñe míamúnáama tsiíñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjadítýú íjcyané uwááboju

¹ Muurá idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápíllé taji íjcyáíbyeke peetémá téhmehíjcyádu. ² Díityédítýúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áánétúhjáa téhduméré 5-meva ímíajte. ³ Aaméhjáa díitye ímuhdúrejte tsá tsájtyetú ícyuujúwájpacýóné ípyééte ípañénuíñe. ⁴ Áánétúhjáa ihdyu ímíajte tsajtyé ícyuujúwájpacýóné. ⁵ Aaméhjáa wájtspítýúúbeke tépejco ityéhmehíjcyároné ícyúwávénéllii ílluréjucu cúwane. ⁶ Áronáacáhjáa tsúuca pécójpiine tsaate kéévanécoba néehíi: "íTsuúca tsaabe ámuha metéhmehíjcyaaabe! íWa mecáhdahíroj!" ⁷ Áhdújucóhjáa ditye íájkyéne íicúú íjcyátsíiivyéjucóóné ípyééteháñema. ⁸ Áanáacáhjáa díitye ímuhdúrejte cuujúwájpacýó tsúuca óuuvéhi. Áanélliihýchjáa díitye ímíajtéké neeróme: "Cána óvíjyucu múúhake ámuñá cuujúwájpacýotu tsánéhwuúvú maájcu. Tsúuca múúhadívú múúhá cuujúwájpacýó óuuvéhi." ⁹ Áronáacáhjáa néeme díityéke: "Tsáhaa. Muurá ehdu meméénúhájchíí méhdívu óúúveíñe tsaméhjídívújuco. Wa ihdyu tsiíñe máahdótej." ¹⁰ Áhdújucóhjáa ditye áhdóvúu pééne hallúrí tsúuca wájtspíbema ditye úcaavéné teeja díbye wáñéhjivatéjyá pañévu. Áamé hallúvúhjáa ílluréjucu díbye tééjá lleehówá wátajcóné múha úcaavéjucóótuki. ¹¹ Áané boonéréjucóhjáa díitye ímuhdúrejte iwájtisine lleéhowa díbye ípááyúúuro wátótóhcoméré nééneé: "íAvyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhake paayúcul!" ¹² Áronáacáhjáa neebe díityéke: "Tsá o wáájácútú ámuñhake."

¹³ Ehdúu íúúbálléne múúhake Jetsóó néehíi:

—Téhdú ámuñhake tene ípájtjetú tsáma ímiñeévú meijcyátsíívyéne oke méitsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájácútú mújyju tsiíñe o tsááíñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe.

*Dsúdsitu Ijcyáné uwááboju
(Rc 19.11-27)*

¹⁴ Téhdure níjkyéjiri Ijcyaae Pívyéébé avyéjú wákimyéi tsané avyéjuube tsiíñe iíñúji iááhiveté iwákimyéi múnáadívú idsúdsike téhmetsoíñúdu. ¹⁵ Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jiva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jiva. Ehdúhjáa diityéké iíjtúcunúndunéhji iwájtúne peebe diityédityu. ¹⁶ Áané hallúríhjáa diibye 5,000-jivámá Ijcyaae náhjihe meenu téenema. Áanerihjáa lílyaatésoobe díbyema tsiíñe éhniíñevu 5,000-jiva. ¹⁷ Áhduréhjáa idyé tsijpi 2,000-jivámá Ijcyaae náhjihe imyéénúneri lílyaatéso tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva. ¹⁸ Áánetúhjáa tsijpi 1,000-jivaré díbye ájcuíñuube illure cuuú teene dsúdsi wákimyeichótuúbe.

¹⁹ Áanáacáhjáa diityé avyéjuube tsúuca wajtsí diityédívú. Aabéhjáa ímíbajchóvá diityémá teene diityéké ityéhmetsoíñúne dsúdsi muhdú ditye téhmene. ²⁰ Tujkénúhjáa ímíbajchoobe 5,000-jivávúu iájcuúbema. Aabéhjáa néé díbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 5,000-jivávú u ájcune muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 5,000-jiva o lílyaatétsóne.” ²¹ Áánéliihyéhjáa neebe íavyéjuube díbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákimyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú téhméhi. Áánélii icyooa éhniíñevu Ijcyane díhyójtí pañévu ó íhvéjtsó u téhmeki. Áhdícyane óví illuréjuco u ávyéjuuténe.” ²² Áábé boonétúhjáa tsijpi 2,000-jivávúu ityéhmetsoóbema idyé ímíbajchoobe. Aabéhjáa idyé néé díbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 2,000-jivávú u téhmetsoíñúne muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhniíñevu téhdunéré 2,000-jiva o lílyaatétsóne.” ²³ Áánéliihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube díbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímiáábé uu ímí tehdújuco u wákimyeíbye. Muurá múhdurá néerone ímí ú téhméhi. Áánélii icyooa éhniíñevu Ijcyane díhyójtí pañévu ó íhvéjtsó u téhmeki. Áhdícyane óví illuréjuco u ávyéjuuténe.”

²⁴ Ehdúhjáa tsaatésima ímíbajchótsihdyu íñeebe ípyé 1,000-jivávuré iájcuúbedívú. Aabéhjáa illure néé díbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajácú múhdurá u néébe ure u wákimyeíñe hallúvú dsúdsíjike u ékéévehjcyatúne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o lílyaatétsóné dsúdsíjí ímiátsíí páneere úhdivúré ú újcuúyáhi. ²⁵ Áánéliihyéé illure ó cuuú didsúdsike. Aane íñe didsúdsi.” ²⁶ Áánéliihyéhjáa íavyéjuube néé díbyeke: “Íavyeta ímityuube uu óvéhe múnáajpi táwákimyéi múnáadítýu! ¿A éhdurée ú meenu teene tadsúdsike 'o wákimyeityúroobe dsúdsíjike o ékéévehjcyáné' u néenema? ²⁷ Aanéhdée ihdyu ditye dsúdsike téhmehjcyájábá pañévúré ú pícyoóiyá tene óoma illílyaatéki. Acáa muurá icyooa ó wajtsíiyá éhniíñevuújuco tene lílyaaténaáaca.” ²⁸ Ehdúhjáa díbyeke íñétsihdyu neebe tsaatéké tétsihyi Ijcyámeke: “Áábyedítýu eene 1,000-jiva Ijcyane dsúdsi medójtúne maájcu áádíkýe eene 10,000-jiva idsúdsi Ijcyáábeke. ²⁹ Muurá múúne ihñe lílyaatétsómeke éhniíñevu tsiíñe máajcu ditye illílyaatétsoki. Áánetu ihñe pevénéré pícyohjcyámedítýu illuréjuco medójtúne páneere diityédí Ijcyaróne. ³⁰ Áhdícyane áádíkýe íñéubará óoma wákimyeityúbeke meawaagóte peete Ijcyátúhullévú díbye ityáá íhwáñe íhdónema.”

Páneere míamúnáama ímíbajchoju Ijcyatñe

³¹ Muurá Míamúnáajpidívú o ípívyéévebe mújýú tsiíñe o tsáacooca ó tsáá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o Ijcyaae tahñéjté níjkyéji múnáama. Ájju táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcuúnuúhi. ³² Áábedívú óhdivu páneere íñújiri Ijcyáné míamúnáa pícyáávémedítýu ó dówajcároo tsaatéké íhdyúétsihvúré éhne múúne obééjámudítýu cáávarámuke ítyehméébé dówajcárodú. ³³ Aame diitye obééjámudi o díllome óoma Ijcyáahi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré Ijcyáahi. ³⁴ Ájju eene óoma Ijcyámé avyéjuube o Ijcyaae diityéké ó neéhi: “Muuráhjáa Líhíyó ámúhákýe íñúji ípívyéjtsótúné íhdéjuco ityújkevéllemeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óoma táavyéjuri. ³⁵ Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchotsohjícyáhi. O ádóiyónerí o Ijcyáábeke ámuha oke méichohjícyáhi. Wáájácúrátuubée úlleberé o péhjícyáábeke ámuha oke mécuwátsohjícyá ámúhá jaaháñevu. ³⁶ O wájyamúúvátúúbeke ámuha oke máajcu wájyamúu. O chéméébeke ámuha oke méúújehjícyáhi. Cúvéhójarí o Ijcyáábeke ámuha oke méúújehjícyáhi.” ³⁷ Ehdú o néenélii muurá diitye ímiájté óoma Ijcyaae oke neéhi: “Ávyéjuúbej, ¿acáa mújýú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsohí? ¿Mújýúhjáa ádóipiyi u Ijcyáábeke uke muha méjchóhi? ³⁸ ¿Áhdurée mújýú múha uke wáájácútuube u úlléébeke uke muha mécuwátsohjícyá múúhá jaaháñevu? ¿Mújýúhjáa u wájyamúúvátúúbeke uke muha máajcu wájyamúu? ³⁹ ¿Acáa mújýú u chéméébeke uke muha méúújehjícyáhi? Áhdure ¿acáa mújýú cúvéhójarí u Ijcyáábeke uke muha méúújehjícyáhi?” ⁴⁰ Ehdú muurá oke ditye

néénéllii ó neé diityéke: “Muuráhjáa ihdyu ehdu ámuha tahñéjteke íitécunútúmeré panévaturé mepiáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha meícúvehíjcyáne.” Ehdú ó neé óoma íjcyámeke.

⁴¹ Áanetu óhdityu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méiine óhdityu ámuhá imítýú níjcaúvú ámuha méwágóóóveíme. Muurá ámuha méwágóóóveé ihyájkímuma Naavéné wágóóóvéíñé cuujúwá pañévú mújýú ámuha meíjchívyéítyúhullévu. ⁴² Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke meíchohíjcyatú ádópiyi o íjcyáabeke. ⁴³ Áhdurée wáájácúrátuube o úlléébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámuhá jaaháñevu. O wájyamúúvátúúbeke tsá ámuha oke maájcutú wájyamúvu. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke meúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáabeke.”

⁴⁴ Ehdú o néénéllii muurá oke neeímye: “Ávyéjuubej, áronáacáa tsá mújýú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébe ádópiyi u íjcyáabeke. Tsáháa mújýú úlleebéré u péhíjcyáabeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá mújýú muha maájtyúmitú wájyamúúvátuube u íjcyáabeke. Áhdurée tsá muha mewáájácútu u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájácútu cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjívaríi muhdú uke muha mepiáábohíyáhi.” ⁴⁵ Ehdú oke ditye néénéllii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepiáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha meéhdívallehhíjcyáne.” Ehdú ó neé óhdityu tsiélléré íjcyámeke. ⁴⁶ Aame illuréjuco wágóóóveíñé mújýú níjkéváityúné ícúbáhrámeíhullévu. Áanetu ihdyu ímiáámé pájtyéteé muhdú íjcyáityúmeréjuco íñé imíjyaú íjcyáki.

26

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítýácójcatsíñe

(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ehdúu Jetsóó íñééné boone tsiíñe múuhakye neéhií:

—Muurá míjcyoojicuturéjuco pajtyéteé wañéhjí lléévaíñe.

² Áané pañe muurá Míamúnáájpidívu o ípívyéévéébedívú tsaapi ékéévétsóó tsaatéke. Aame oke dsíjívétsoó páwachékevu iwátýétyéhcúneri.

³ Aanéhjáa ímiááné téjýu teene wañéhjí tujkéveri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa jávú píhcyavémé tsíjtye llúúvájte avyéjúttee, túkevétsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

⁴ Aaméhjáa pítýácójcatsí muhdú dífýé hallúvú iállíñe dífýeke iékééveíñé idsíjívétsoki.

⁵ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhjí pañe tehdu meméénúityú míamúnáake meífbórinútyónéllíhiye.

Pácúúctýpácýori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrijchóne

(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)

⁶ Ájýúu muha Betáániarí Tsimóó dífýere ‘Ahllárho’ némeíbyé jari. ⁷ Áanáacáa tsáápille tsáá Jetsóó éllevu pácúúctýpácýó mítyane áhdóméíjpacýoma. Ájpacýoríi múrijcholle íhñíwau majchóri íjcyáabeke. ⁸ Aanée múuhakye tsaríwu pájtyénéllii muha menééhií:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúctýpácýorij? ⁹ Muurá téjpacýo menáhjíhénúne dsíídsiri mepiáábohíyá ídáátsóméhjike.

¹⁰ Ehdúu muha menéjcatsíñé illéébéne múuhakye neébe:

—¿íveekí ámuha méihjýúvú áamyédityu? Muurá ihdyu tehjújuco dille méénune. ¹¹ Muurá diitye ídáátsojtee tsá kíávú ámuhadítýú pééityúne. Áanetu tsá múhachótá ámuháma o íjcyáityúne. ¹² Áanéllii oke téjpacýoríi múrijcholle oke ditye cúúúíñé ihde tájpi íimíbajchóne. ¹³ Aane ímiááneturé ámuhákye o neé íñe tajtyééveri míamúnáa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéné pámeere íñíjuri íjcyané míamúnáa waajácúuhi. Ehdúu Jetsóó neé múuhakye.

Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsóíñe

(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjýu Jóoda Ijcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meíjcyáméejpi íjcyároobe mújýúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ípyééne neeté diityéke:

—¿Aca múhduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámuhákye Jetsóodívú o wáájácútsóne?

Ehdúhjáa díbye néénéllii áhdómé 30-jíva. ¹⁶ Aanéhjáa diityémá ípítýácójcatsíñé tsúúca íimíbáchójcatsíñéllii ítsámeíhíjcyaaabe muhdú dífýedívú iékéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Aanée teene pajtyéteé wañéhjí óorítýúne pááá májchóméíhíjcyané wanéhjí tujkévajcójjí muha Jetsóoke menééhií:

—¿Kíavú ú imíllé wañéhji májchó muha meméénune?

¹⁸ Áánéllihyéé neebe múúhake:

—Cáhawáá mepe Jerotsarévu éhne tsúuca wájácú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúuca muhdú o íjcyáíñe éévé píihjúcóónéllii díbye jávú ámúhama íñe wañéhjí o pájtyeíñe.

¹⁹ Ahdújucóo tsaate múúhadítýú ípyééne teene majcho díbye jávú méénune.

²⁰ Ááné íjyúnuvúú tsúuca muha mémajchó díbyema. ²¹ Átsihvúú neebe múúhake:

—Ímiááneturé ámúhake o néé íjcyaae tsaapi ámúhadítýú óhdivu méénútsóoby.

²² Ehdúú díbye múúhake nééne ávyetá kimóhcó múúhake pajtyéhi. Áánéllihyéé muha pámeere menéé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdu uke muha méméénúúhi, a oó?

²³ Áánéllihyéé múúhake neébe:

—Íñe tsají pañévré muhtsi díbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi. ²⁴ Ehdu ímiááné oke pajtyeíñe Miamúnaájpidívu o ípívyéévébeke tsúucajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújucó. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu díbye íjcyáityuróne.

²⁵ Ehdúú díbye néénéllii diibye Jóóda eenéhjáa díbyedívú méénútsóoby néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánéllihyéé neebe díbyeke:

—Ééé, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

²⁶ Ehdúú íñétsihdyu pááaho íkéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhake iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²⁷ Áhdurée idyé ado íkéévéne téhdújtsoobe. Áánevu múúhake íajcúne neébe:

—Íñe tátyupácyo náávé íjcyane maádo. ²⁸ Aane úúballé íñe muhdú ámuha meicyahjycáné pityájcoju o dsíjivéneri tsihduréjucó cápáyóóveíñe. Ahdícycane tátyupácyo wágóóóvé páme wájuryíyé múhdumé teene cáhcujtsómé imítýú íábájívémeíki. ²⁹ Aane ámúhake o néé icyocátú tsiíñe ámúhama o ádjúcóóityúné óóvajpácyó mújyú Llihíyó avyéjuryéjucó meíjcyácooca tsiíñe maádoíñévuju. Ehdúú Jetsóó néé múúhake.

Jetsóó úúballé Pééodoro tóónúmeíñe

(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)

³⁰ Aamée teene pajtyeté wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu.

³¹ Átsihvúú múúhake neébe:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjucó óhdityu metsújááveíñe pahúllevávu. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjucó ditye mújtaíñe pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyéébe waajácúháámitu. ³² Áronáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

³³ Áánéllihyéé Pééodoro néehíí:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvétsoóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvétsoóityúne.

³⁴ Áánéllihyéé neebe díbyeke:

—Áronáa ímiááneturé uke o néé ípyejcójucó oke u uráávyeroné u tóónuúñe cáracái májtsívátúné ihde 3-íjyúva.

³⁵ Áánéllihyéé Pééodoro néehíí:

—Muurá tsá o tóónúmeítyúne. Óvíjyucó ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééne hallútu.

Ehdúú pámeere muha méneerá díbyeke.

Píívyéébema Jetsóó íhgyuváne

(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)

³⁶ Aamée tétsihdyu muha mepééme méúújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúú Jetsóó néé múúhake:

—Íchíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhgyúvatéki.

³⁷ Aabée múúhadítýú tsajtye Pééodorómá Tsebedéó hájchímútsikye. ³⁸ Áámedívúhjáa ávyetá íhnáhóré kímóóvémeíbyé néé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéíúvduréjucó oke táábuwa. Ahdícycane cána íchihdyuréi oke metéhmej. Áronáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁹ Ehdúhjáa íñéene peebe diityédítýú éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píívyéébema íhgyúvaabe néehíí:

—Ayúju Táácáaniŋ, muhdú u néhahchíí óvjyacoóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u meénútyúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénúj.

⁴⁰ Ehdúhjáa íhjuúvátsihdyu óomiibye wajtsí cuwárá íjcyámedívu. Aabéhjáa néé Péedoróke:

—¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeŋi? ⁴¹ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Pívyéébema méihjuúvahíjcyá ámúhake dibye ipiáábo ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááné ámuha meímíllérá tsaimíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdu meíjcyáiyóne.

⁴² Ehdúhjáa díityéké íñéene tsiíñe óomiibye biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiíñe Pívyéébema íhjuúvaabe nééhíi:

—Ayúju Táácáaniŋ, muhdú u néhahchíí óvjyacoóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa ihdyu óví muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

⁴³ Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe tsáabe wajtsí biwáhdúre cuwárá íjcyámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa ditye áábúcutúne. ⁴⁴ Áámédíhjáa ícúvétuube tsiíñe oomí biwáhullévúre. Áánemáhjáa idyé tsiíñe Pívyéébema íhjuúvaabe piéhdúre tujkénúu íhjuuvádu. ⁴⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe díityé éllevu ítsááne neebe díityéke:

—Áyu ícyooa ihdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóíñe éévé tsúúca úújetéhi. ⁴⁶ Ahdícyane ílluréjuco metsu. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu meénútsóíibye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjújtemá túkevjtsojte wállóónéllii tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcatsiháñé nítsumuma cávaájcoháñema. ⁴⁸ Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóóda néene díityéke:

—Cáábyeké o chóhchócuube díibyejúcoóí.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁹ Ehdúhjáa díityéké ipityajcódújuco dibye Jetsóo éllevu ítsááne díibyeke nééneé:

—Ávyjúúbej, ¿a áanu úúj? Ehdúu néébere chohchócu díibyeke. ⁵⁰ Áánélliihyée Jetsóó néé díibyeke:

—Muúbej, ¿aca íveeki ehdu oke ú meenúhi? Áronáacáa tsúúca díibyeke íkéévéébe tsajtyéme.

⁵¹ Ááneréjucoo tsaapi múúhadítýu ínítsúwari wállórihjúcúné llúúvájte avyéjúúbé únú múnáájpi núúmího. ⁵² Áánélliihyée díibyeke Jetsóó nééhíi:

—Pícyo téhbabýa pañévu dínítsúwa. Muurá nítsumuri meénújcatsimýe téwáhjiriyé dsíjívéeíhi. ⁵³ ¿Aca tsá u wáájacutú o ímílleca ícyoocaré Lihíyoke o táúmeíyóné níjkyéji múnáa oke ipájtyetetsoki? ⁵⁴ Muurá íllu oke ditye meénúttúhahchíí ¿muhdúikyé pajtyeíyóné tsúúcajártújucoo Pívyéébe néhíjcyáne díibýe waajacúháámítu cáátuváne?

⁵⁵ Ehdúu díibyeke íñétsihdyu neebe díibyeke ékéévémeke:

—¿Aca muhdú ehne múúne ímityúné meénuhíjcyáabe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu nítsumuma cávaájcoháñema? Áánerá íhyajchótá ámúháj piñe o íjcyaae duurúvájá pañévu ámúhake o úwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. ⁵⁶ Áronáa ihdyu tehdujuco ámuha meméénune Pívyéébe íhjuu uubálle múnáape tsúúcajártújuco néhíjcyáne díibýe waajacúháámítu néhdújuco tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóó néénáa ílluréjuco muha mewááne tétsihdyu díibyejtane.

Túkevjtsojte úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Aamée awáá tsajtyéjucoo díibyeke llúúvájte avyéjuube Caipáa jávu tééjari pañétúejte avyéjújte íjcyáme éllevu. ⁵⁸ Áánacáhjáa Péédo díibyeke úráavyeebe pehíjcyá díityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté pañétúejpi llúúvájte avyéjúúbé já llahájtisívújuco. Aabéhjáa tétsihyi tééjá tehme múnááj piñévu úújeté tétsihdyu ííte muhdú ditye Jetsóoke meénúíñe.

⁵⁹ Áánacáhjáa díitye avyéjújte íjtsámeí muhdú díibýe hallúvú íállíñe díibyeke idsíjívétsoíñe. ⁶⁰ Áronáacáhjáa tsá ditye pívyetétú muhdú díibýe hallúvú íállíyóne. Mítýaméróhjáa díitye díibýe hallúvú állíhíjcyáme. ⁶¹ Áánéj piñévuúhjáa tsaatétsí úúballé díibýe hallúvú íllúu díibye nééneé:

“Muurá Pívyéébe duurúvaja o wácávýahcoja o píivyeté tsiíñe 3 coojívaturé o pánéévétsóne.”

⁶² Ehdúhjáa dityétsí úúballéllii llúúvájte avyéjuube néé Jetsóoke:

—¿Aca íveeki tsá íiná u néetu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

⁶³ Áronáacáhjáa cúuvéhulléré díbye. Áánéllihyéhjáa tsiíne neebe díbyeke:

—Ímiá Píivyéébe mémeri uke o néé ímiáánetúré múuhake u úúbálleki: ¿A ímiááné di-byéjuco uu Crijóto Píivyéébé Hajchij?

⁶⁴ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó. Aane cáhawáá óví ámuha méwaaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píivyéébé úniuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíne o tsáácooca ó bóhówááveé ojsó pañétu.

⁶⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii diibye llúúvájte avyéjuube iwajyámú dówárijcyámeíbyéré nééhií:

—Áánu ¿íveekí Píivyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane ínéllihyécó tsijtye éhníínevu díbyé hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íne ámuha melléébóneriyé uuhívatéébé Píivyéébedi. ⁶⁶ ¿Áábeke muhdú ámuha méíjtsúcunúhi?

Áánéllihyéhjáa néémeé:

—Muurá ímiááné ímityúné ihjyúvaábe. Áánéllii ílluréjuco díbye dsíjívéifeíne.

⁶⁷ Ehdúhjáa ínééne díbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi. ⁶⁸ Aanéhjáa tsaate díbyeke imyééntúne nééhií:

—Ehdu idyé Crijóto u íjcyaaabe cána waajácú caabyé uke mééunune.

Péedoro tóónúmeíne

(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Áánáacáhjáa Péedoro lláhátsiri ácuúcunúhijcyáabe éllevu tsáápille tééja múnáá únú múnáalle ípyééne néé díbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpíima.

⁷⁰ Áronáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame lléébónáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáajácúúbedjijí óoma ú ihjyúváhi.

⁷¹ Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhátsi lleehówá íjcyáhullévú péébeke idyé tsíjpile íájtýúmíne tétsihyi íjcyámeke nééhií:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáajpi Jetsóoma.

⁷² Áánéllihyéhjáa idyé tsiíne tóónuube nééhií:

—Éje, tsá o wáajácútu díbyeke. Muurá Píivyéébe waajácú o állityúne.

⁷³ Ááné íllúhwuúréhjáa tsijtye díbyeke nééhií:

—Áánerá ímiááné díbyéjuco uu Jetsóó mamýémúejpi. Muurá díhnyúture muha méwaaajácú díbyéjuco u íjcyane.

⁷⁴ Ehdúhjáa dítye néénéllii tsiíne ityóónúne llíhcyámeíbyéré nééhií:

—ímiáánetúré tsá o wáajácútu muubá Jetsóó íjcyáábeke! ¡Muurá Píivyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa díbye néérónáa tsúuca cáraca májtsiváhi. ⁷⁵ Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóópe díbyeke nééne ímiááné díbyé uráávyé múnáajpi íjcyaróné díbye tóónúíne cáracámúí májtsivatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuííne ílluréjuco tááne ávyétá íhnáho ímiááné ityóónúne ítsááveneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtýene

(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

¹ Ááné tsitsívevúhjáa pámeere llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojto pítyácójcatsí ímííneúvú muhdú Jetsóoke idsíjívétsoííne. ² Áábekéhjáa idyóhjinúúbeke tsajtyémé tééne ííhújí ávyéjuube Pirááto éllevu díbye muhdú ínéé díbyedytyu.

Jóoda Ijcaríóóté dsíjívéne

³ Áánetúhjáa díbye Jóoda tsúuca díbyedívú imyéénutsójúcoónéllii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhjaa dítye llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojto íjcyame éllevu peebe dítyeé áhdone dsíidsi 30-jiva íjcyane íóómíchoki. ⁴ Aabéhjáa neeté dítyéke:

—Íveekí ímityúné ó meenú ííne ímityúné méénútúúbedívú o llíhíyánútsóííneri.

Áronáacáhjáa nééme díbyeke:

—Máhdúníhyaáj, muhdú idyé muha méméénuu ihdyu díhyallúrí íjcyane.

⁵ Ehdúhjáa díbyeke dítye néénéllii teene dsíidsi ílluréjuco díbye duurúvájáj píínévú wácháacároné. Átsihdyúhjáa tsátsihvu ípyééne ílluréjuco díbye íkyéjtúhityu íóhbáyúmeííneri dsíjívéne.

⁶ Aanéhhjáa teene dsüdsi llúúvájte avyéjute iújcúne nééhií:

—Tsá iñe dsüdsi Píivyéébé wáabyuta mepícyohíjycáné pañévu mepícyoóityú dsíjívétso áhdó tene íjcyánéllíhye.

⁷ Áanemáhhjáa bóónetu íjtsámeimye téenema íahdoíñe tsátsii íñuují ‘Líiyihllóné nijcyó múnáájpi íñúji’ némeítsii tétsihdyu tsíiñe íñúji múnáa dsíjívemeke icyúúuhíjcyaki. ⁸ Téénéllii muurá icyoocápi tétsii mémé ‘Tújpácyo hájtsi’. ⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píivyéébé íhyú uubáalle múnáajpíhjáa Jeremía illu néhdújoco: “Ujcúme íjraéémú dsüdsi dííbyeke idsíjívétso áhdó 30-jíva. Áanema áhdomé tsátsii íñuují ‘Líiyihllóné nijcyó múnáájpi íñúji’ némeítsii.” Ehdúhhjáa muurá íhdétújoco Jeremía téenetu nééneé.

Piráátó úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

¹¹ Aanéhhjáa tsúuca Jetsóoke tsajtyejucóomé téené íñújí ávyéjuube Piráátó éllevu. Aabéhhjáa népejtsó dííbyeke:

—¿A uu jodíómú avyéjuube? Áanéllíhyéhhjáa neébe:

—Ééé, dííbyéjuco oó.

¹² Aanéhhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájte avyéjuté má túkevétsojte tsiíñe állíjycóó dííbyé hallúvu. Áronáacáhhjáa tsá díbye íñéubá néetu diityéke. ¹³ Áanéllíhyéhhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúne úhdityu íhjuváne?

¹⁴ Áronáacáhhjáa tsá díbye áñújcutúne. Ájyúhhjáa díbye ávyéjuube Piráátó dííbyeke íiná nééetuube ílluréjuco úllévenúne.

Jetsóoke dítye dsíjívétsoíñe

(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39-19.16)

¹⁵ Aabéhhjáa díbye Piráátó pajyvu teene pajtyeté wañéhhí pañe íchívyétsohhíjycá cúvéhóójari íjcyamedítýú tsáápi hallúvú dítye íhjuváábekéjuco. ¹⁶ Aanéhhjáa téjyú ‘Barabáa’ némeíbyé cúvéhóójari ávyeta ímityuube íjcyáábeke pámeere wáájacuúbe. ¹⁷ Aanéhhjáa tétsihvu dóbévémeke díbye Piráátó nééhií:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke dííbyere ‘Críjtoó’ némeíbyekej?

¹⁸ Ehdúhhjáa dítyéké dílloobe íllure Jetsóodi íñómútaáváne dítye ehdu dííbyeke dáriivéné iwáájacúnema.

¹⁹ Aabéhhjáa íavyéjy íjyáwá hallúrí íjcyáábeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube íhdyu tsáma Jetsóoke ímityúne méénudí íñé ímityú méénúúbekéjívva dííbyé hallúrí tene íjcyátuki. Ípyejcöne ávyéta apíichó ó tuwá dííbyé íhdéhacáneecu.” Ehdúhhjáa mewa nééne úúballémé dííbyeke.

²⁰ Áronáacáhhjáa llúúvájte avyéjuté má túkevétsojte pámeere tétsihvu píhcyáávemeke néé dítye Barabáa hallúvúré íhjuvúva díbye íjchívyeki. Áánetúhhjáa néeme Jetsóó hallúvú dítye íñéé díbye dsíjívéiñe. ²¹ Áámekéhhjáa tsiíñe neebe Piráátó:

—¿Aanéhaca ímiááné cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi?

Áanéllíhyéhhjáa néémeé:

—Muha méimíllé Barabáakéré u íjchívyetsóne.

²² Áanéllíhyéhhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méénúú Jetsóoke Críjto íjcyáábeke?

Áanéllíhyéhhjáa pámeere nééhií:

—¿Dííbyedívú íhdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

²³ Áanéllíhyéhhjáa neébe:

—¿Aca íiná ímityúne méénúúbe?

Áronáacáhhjáa tsiíñe éhniíñevúré kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe wátyétyehcútsó dííbyedívú!

²⁴ Ehdúhhjáa dítye néénéllii tsáhájucó díbye ímíbájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhhjáa apíichówuúréjuco dítye íbóribáávénéllii nújpacyo ityáúméljpacyori pámeere íténáa íhyótsicu níjtyámeíbyéré nééhií:

—Árone néhi tsá táhallúrí tene íjcyáityú eene íñé ímityú méénúúúbeke ámuha medsíjívétsoíñe. Ámúhá hallúríyei teéne.

²⁵ Áanéllíhyéhhjáa néeme dííbyeke:

—jÓvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsiiménémúháábemájuco múúhá hallúri teene dífbyeke muha medsjívetsoné!

²⁶ Ehdúhjáa dítye néénéllii tsúúca ijchívyétsoobe Piráátó Barabáakére. Áanemáhjáa Jetsóodívu iwátsihcyútsone dítyeédívréjucó díbye íhvejtsoné dítyeréjucó iwátyétyéhcú páwachékevu.

²⁷ Áábekéhjáa dífbyé já pañévu tsodáhómú iááhívetsoóbedívu píhcyaavéhi. ²⁸ Aaméhjáa dífbyé wajyámúúné ityácóríjcóne uacó tújpájacoba nééne wajyámuvu. ²⁹ Áhduréhjáa tsuhjúuhónetu imyéénúné cháhiíwawu iávojhácóóbeke éjejcállómé úméheívu. Áanemáhjáa dífbyé lliiñévu imíhmóúbáne iúúhívaténemáyé wáñejcómé:

—jNóóoj! Átsihyúhjáa nehíjcyáme: Áanu muurá jodiómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa dífbyé hallúvú iúnítyójcóne dífbyedi íjcyai úméhéiyi illaáyohíjcyámé íhñíwáutu. ³¹ Ehdúhjáa dífbyedi iúúhívaténé níjcáutu teeja wájyámúcoba dífbyedítý ityácóríucúne páñétúeja íwajyámuvuréjucó dítye úacóne. Áanemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévuréjucó.

*Páwachékevu dítye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

³² Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsiiréene múnáajpi Tsimóodívu. Áábekéhjáa íhbutsoomé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéomú ihjyúri ‘Niwáupáaji’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu. ³⁴ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchoromé bíínojpácýo paapáwu néénetu iúmenútýpácýotu. Aanéhjáa ípíhjáacúrone tsá díbye ádotúne.

³⁵ Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé téwachékevu. Áanemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsi caatyé éhjáhí dífbyé wajyámúúné íjcyaiñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjáa Pívyéébé íhjúu uubálle múnáajpi illu néhdújucó: “Táwajyámúúné caatyé éhjáhí íjcyaiñé íñéhójcatsíne wátújcatsímeye.” Ehdúhjáa muurá neebe Pívyéébé íhjúu uubálle múnáajpi. ³⁶ Aaméhjáa tétsihvúré dítye tsodáhómú iáhcúbáne témhéhjycá dífbyeke. ³⁷ Áábé níwáú caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóomé tsímenetu icyáátunúné illu nééneé: “Áanu Jetsóó jodiómú avyéjuúbe.”

³⁸ Áhduréhjáa téjyju tsaatétsi ímítýmútsikye wátyétyehcúmé dífbyé úníutu panéjcvatú íjcyáwachékéécutu. ³⁹ Aanéhjáa dífbyeke úújejemé dífbyedi iúúhívaténe ‘wamíwami’ nehíjcyáhi. ⁴⁰ Áábekéhjáa néemeé:

—Ehdíivaabée eene ú nehíjycá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíne u pájáávétsoíne. Áyu cána bo pájtyetétsaméi eene éwachékevu uke dítye wátyétyéhcúnetu ímiáané dífbyéjucó Pívyéébé Hajchí u íjcyáhajchííjyu.

⁴¹ Áhduréhjáa idyé llúuvájté avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsjtyekée ímiáané pátyetétsohíjcyáabe. Áronáa tsáháhaca díbye pívyetétú iye ípájtyetétsameíne.

⁴² Aabe cána bo óví ímiáané mee íjraémú avyéjuube íjcyáhajchíí éwachéketu dítye wátyétyehcúné ityábáhcýumeíne pájtyeté botsí dífbyeke mecáhcújtsone dífbyeéjteréjucó mejcyaki. ⁴³ Muurá Pívyéébedívu cátsípáávehíjcyáabe. Aabe cána bo óví dífbyeke pájtyetétsó ímiáané díbye némeíhíjycádú dífbyé Hajchí díbye íjcyáhajchííjyu.

⁴⁴ Áhduréhjáa dífbyé úníutu dítye wátyétyéhcumútsi uuhívaté dífbyedi.

*Jetsóó dsíjivéne
(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)*

⁴⁵ Téjyjuhjáa cójijpínétú íjyunúné cuuvé tujkévevújucó. ⁴⁶ Áíjyuhjáa Jetsóó avyétá íhnáhó wánjcyámeíbyé néehí:

—Erií, Erií, çrama tsabatááni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, çíveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame ehdu díbye wánjcyámeíne ílléébone néehí:

—Eje, aadi Eriadi wánjcyámeí Pívyéébé íhjúu uubálle múnáajpíuvudi.

⁴⁸ Áánéllihyéhjáa tsaapi ícúti idsíneíñúne wájyámubádú néene bíínojpácýo kiwátyetu iééníyojéné úméhéi níjcáutu ípicýoonévu cújuuvé díbye ííhároki. ⁴⁹ Áronáacáhjáa tsijtye néé dífbyeke:

—Óvíjacóóne, dáácudíne. Bo óví Eriá pájtyetétsová dífbyeke.

⁵⁰ Áanáacáhjáa tsiíñe ávyétá ihnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjucó díbye dsíjívéne. ⁵¹ Áané tujkéverihjáa duurúvájá pañétú páñétúetsíí watájó wájyámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújucó panéjucuvávú wájtahnécu. Áhduréhjáa téjyu ííñuji vááúmeíñeri néwáyúcobané wáhcabáhi. ⁵² Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcútjso múnáape dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhíime ijchívýecunúhi. ⁵³ Aaméhjáa Jetsóó bóhííne boone Píívyéébe cóómí Jerotsaréevu péémeke mityame ájtyumíhi.

⁵⁴ Áánétúhjáa eene díbyeke téhmehíjcyáné tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyétá mityáné íllitye téjyu ííñuji vááúmeíñema tsiíñehji pájtyene íájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A ihdyúha ímiáané Píívyéébé Hajchi áánuú!

⁵⁵ Áíjyúhjáa tsaate walléémú kémuélléturé íítehíjcyá díbyeke dítye dsíjívetsóné díbyemáa Gariréá ííñújitu tsáame díbyeke íícúvehíjcyáme. ⁵⁶ Áámemáhjáa íjcyámé Maaríia Madarénaa, Jacóóboma Jotséemútsí tsiíju Maaríia, Tsebedéó hájchimútsj tsiíjuu, éhdume.

Jetsóó ítémeho dítye cúúune

(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁵⁷ Áané íjyúnúvúhjáa Jotséé Arimatéá cóómí múnáajpi íhtsútuube íjcyaae Jetsóoke úráavyehíjcyaae péé Pírááto éllevu. ⁵⁸ Aabéhjáa táúmeí díbyeke díbyeúvú ítémeho icyúúuki. Áánéllihyéhjáa neebe ítsodáhómuke dítye íájcuci. ⁵⁹⁻⁶⁰ Aabéhjáa tééhouvuke íbíjínúne cuúú béhéjuréhjáa íhllíi néewájitu íbóhdótsóhéjú pañévu. Áánemáhjáa néewáyúcobávú téheju iwátájcoíñúne péjúcoóbe. ⁶¹ Áané boonéhjáa tétsíyé téhejú úníuri Maaríia Madarénamúpi tsíjpille Maaríama ácuúcunúhíjcyáhi.

Jetsóó níjkye dítye téhmene

⁶² Áané tsíjcyóóíhjáa teene pajtyeté wañéhjí lléevá tujkénujcoójí dítye llúúvájte avyéjútémá parítseómú péé Pírááto éllevu. ⁶³ Aaméhjáa néé díbyeke:

—Ávyéjúubej, muha méítsaavé teállújaúpe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñé nééneé. ⁶⁴ Áánéllí cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú díbyé níjkyévu. Ááne ímíñeúvú tehmétsó téhájchótá 3 coojívá díbyé mamýémú pejco íllure íñánjýene míamúnáake 'tsúuca muurá Jetsóó éhnéé dítye dsíjívétsoobe tsiíñe bóhííhí' íñéeneri éhníñévu meke íállíúúnútuki.

⁶⁵ Áánéllíhyéhjáa Píráátó néé dítyéke:

—Aané wa ihdyu aatye tsodáhómuma mepééne mécohpejtsó ámuha meímillédu.

⁶⁶ Áhdújucóhjáa dítye tsaatémá ípyééne teeu nééwayu icyóhpejtsóutu cáátunúné múha teene ídyómájcoótuki. Áánemáhjáa dítye tsodáhómuke téhmétsoíñúne.

28

Jetsóó dsíjívéebe tsiíñe bóhííne

(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aanéhjáa wáyééévéjcoójí tsiíjyú tsiíñé tsemáanaréjucó déjúcóóvejcoójí cúúvéneturé Maaríia Madarénamúpi tsíjpille Maaríama úújeté teene níjkyeé. ² Áanáacáhjáa ííñuji íhnáhó vááúmeí níjkyéjí múnáajpi nítyéné tujkéveri. Aabéhjáa teene níjkyé watájó néewáyúcobá icyávihiycyúne tééú hallúvú ácuuvéhi. ³ Áábé wájyámúhjáa ávyeta tsítsíwú néébé ámítsaráhcó éhne múúne chíjchi rórihcyódu. ⁴ Áábedíhjáa dítye tsodáhómú téníjkye téhmehíjcyarómé ávyétá íhnáhó íllityéne íjcyañú múu dsíjívédu. ⁵ Aabéhjáa néé dítyépí Maaríamúpike:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuhipi meúújévaróné Jetsóoke éhnéé páwachékevu dítye wátyétyéhcúneri dsíjívéébeke. ⁶ Árónáa tsáhájucó díbye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne. Tsúúca tsiíñe bóhíjúcoobe ípyeé íñéhíjcyádújucó. Cáhawáá idyé méuujéwá íñe dítyeé díbyeke pícyohéjú íévehéjucó íjcyane. ⁷ Áhdicyane ícúí mepééne méubállé díbyé mamýémú tsúúca díbye tsiíñe íbóhííne dítyeé ihde péjucóóné Gariréavu téhullévu dítyémá íájtyúmíjcatsíki. Ééneréne ihdyu ó ímíllé ámuhpíke o úúballéne.

⁸ Áhdújucóhjáa ícúí dítyépí dsíinériyé pééne múúha éllevu múúhake íúúbálleki. Aamúpíhjáa íllityéroné mityane ímíjyuvéhi. ⁹ Áámúpidívúhjáa Jetsóó íbóhówáávéne dítyépíke díllóhi. Áánéllíhyéhjáa ícúí díbyéj tuháacyuvu waamúpi díbyeke ídyúúruvane. ¹⁰ Áámúpíkéhjáa neébe:

—Méíllityédíñe. Wa ihdyu ícúí mepééne méúúballéte tsíjtye tahñéjeteke dítye ípyéé Gariréavu téhullévu muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

¹¹ Aamúpíhjáa péené tujkéveri tsodáhómú dííbyé nijkye téhmehíjcyámedítýú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáa úúbáalleté llúúvájte avyéjujtéké muhdú tene pájtyene. ¹² Áané lliíñétúhjáa túkevýtsojtémá úúcújcatsíñe pítyácójcátsímýé muhdú íñééíñe Jetsóópe bóhíjúcúóóityúné íñéhíjcyáneri íñéétsámeityuki. ¹³ Aaméhjáa mityane diitye tsodáhómuke íáhdóne nééhií:

—Tsáma ménéhíjcyaco “pejcóhjané muha mecúwaíñúné hallúrí ímamyémúré újcujé Jetsóó ítémeho.” ¹⁴ Aane néhi méiíñújí avyéjuube iwáájácúne ámúhadívú cáyobáávatéhajchíí muha ámúhá hallúvú méihjyúváá díbye muhdú ámúhake imyéénútuki.

¹⁵ Ahdújúcúhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllíi íllure íállíñe néhíjcyané ímamyémúré Jetsóó ítémeho újcujéne. Aane muurá ícyoocápii ehdu tsaate tamúnaa jodíómú úúbálehíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁶ Aanéé muha 11-meváréjuco dííbyé mamyémú mejcyame mepéé Gariréá ííñújí caméhbaúvú múúhakyéé díbye néhbaúvu. ¹⁷ Aamée muha tétsihvu dííbyedívú meúújetémé méduurúvá dííbyeke tsaate múúhadítýú díbye bóhíne cáhcújtsótúrónááaca. ¹⁸ Áronáacáa múúhake neébe:

—Muurá Píívyéébe oke pícyóó páneere ííñujíi, níjkyejíi, íjcyané avyéjuube o íjcyaki. ¹⁹ Ahdícyane óvíí ámuha pahúllévá íñújíine múnáadívú métsújaúcú táuwaáboju. Aane cáhcujtsómeké tééné uubállé métsótsohíjcyaco Méécááni mémerii, Íapíícho mémerii, tamyémeri, íjcyane. ²⁰ Áámeke ihdyu ímíñeúvú méúwááboco tátyaúhbaju néhdu ditye íjcyaki. Aabe muurá ámúhamáyé ó íjcyaa pájyuvaré ííñují níjkévanévújuco. Ayu tehdújuco.

MÁACOÓ Máaco Jetsóodityú cáátúnuháami

*Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)*

¹ Illúu tujkéváné Píivyéébé Hajchi Jetsocrijtó mepájtyetéiñe meénúné uwááboju.
² Píivyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa Itsaiaúvú caatúnú iwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáadityu illúu:

Ó pícyoo dñhde tsáápiikye díbye iúúballe míamúnáake ditye iimibáavyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane mellééboó ñinéubará píivyéetúné iññújiri íjcyaae keeváwu illu úwaabóne: “Méimibáavyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaimiyéjuco ámuha meijcyámeke Ávyéjuube íajtyumívakí.”

Ehdúhjáa Itsaía iwaajácúháámitu caatúnú Jóáadityu.

⁴ Ahdújucóhjáa díbye ñinéubará píivyéetúné iññújiri úwáábohíjcyáné míamúnáake ditye ímityúné íjcyahíjcyáné ñihvéjtsóne ímiánejcúveréjuco íbúwááve diityé ímityú iábáíñvémeiki, áané uubállé ditye itsójtótsámeiki. ⁵ Pahúllévátúhjáa Jodéa iññúji múnáadityú píhcyáávehíjcyámé díibyedívú díibyé uwáábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadityú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áamedityúhjáa ímityúné ímyéénuhíjcyáné úúbállémeke tsótsohíjcyaae Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa díibye Jóáa camééllómú ihjinetu meénúmeiñe wajyámúnúema íjcyáábéj píinétú ócájmíñhé chíucunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpacýó ádohíjcyaae. ⁷ Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

–Muurá íjcyaae tsijpi táhboone úwáábóibye táehníñve íhtsútuube íjcyáábeke íjtyuhápáájúbaré o tácoríúcu díibyedívú o píihívéityúroobe. ⁸ Muurá ámúhake núpácyori ó tsótsohíjcyáhi. Áánetu ihdyu díibye ámúhá pañévu pícyoo Píivyéébé Apíicho.

*Jóáadivu Jetsóó tsójtótsámeiñe
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)*

⁹ Téjyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iññújiri íjcyacóomí Natsarétu díibye Jóáa éllevu Joodáatu díibyeke díbye itsójtsoiki. ¹⁰ Aabéhjáa tsúuca díbye tsójtótsíhdyu íjchívyebe íténáa cáámetu Píivyéébé Apííchó niitye díibyedívú íjuuúú nééneé. ¹¹ Áanáacáhjáa idyé cáámetu Píivyéébe néehíi:

–Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhií.

*Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)*

¹² Ehdúhjáa díbye tsójtósméiñe boonétú Píivyéébé Apííchó díibyeke tsajtyé ñinéubá píivyéetúné iññújivu. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaae 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévu Naavéné mávárijchóóbeke níjkyéji múnáa píáábohíjcyáhi.

*Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)*

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjyú tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvehoojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píivyéébé avyéjuvu muhdú meucáávéiñe úwááboobe néehíi:

–Tsúuca Píivyéébe íavyéjéje íjcyáímyeke újcúíñe éévé úújetéhi. Ahdícyane illuréjuco méihvéjtsó ímityúné ámuha meicyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméi ímiánejcúveréjuco mecápáyóóvne mécachújtsó íñe mepájtyetéiñe uwááboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

*4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcyane
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)*

¹⁶ Aabéhjáa Gariréa unéu únuri péébe úújeté Tsimóomútsí íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsídívú. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

–Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávyé. Muurá íñe amomé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meijcyámútsikye ó pícyoo míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávésóíñé wákimyéivu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénelii teenémáyé íjtsínuuháñé ñihvéjtsóne peemútsí díibymáyéjuco.

¹⁹ Áámútsimáhjáa péébe éhniíñéwuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóááa, Ijcyamútsí ihmííne pañe ijtsínuuháñe pájáábohíjcyamútsidívu. ²⁰ Áámútsikyéhjáa idyé díbye piúvánéllii ihmííne pañe cááni Tsebedéoma ípiáábojte Ijcyámedítýú peemútsí díbyemáyéjuco.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)

²¹ Éhdúmekéhjáa iújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeévejcóójí pihcyáavéjá pañévú úwaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúme ávyetá tujkévé ávyéjuube múúne íhjúvájíjtó díbye íhjúváneeri. Tsáháhjáa díbye íhjúvatú taúhbájú uwáábojte íhjúváhíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áíjyúhjáa tééjá pañe tsaapi naavéne ípañe Ijcyaae kévádijcyó illu dífbyeke:

—Íjetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u Ijcyaaábe! ¿Íveeki múúhake u pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake u waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivyéébé Hajchi u Ijcyane.

²⁵ Áánéllihyéhjáa neebe dífbyeke:

—¿Cúúvéhulléré dífya! ¡Díjchivye áadí pañétu!

²⁶ Ááneréjucóhjáa naavéne wáníjcyámeíbyeré íjchivyéne dífbyé pañétú ávyetá íhnáhó dífbyeke íáméjcatsichónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénúneri pámeere íllityéne nééhí:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááné tsíhdyure dífbyé uwááboju. Muhdú naavémú Ijcyarómé íjchivyé díbye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa díbye méénúné uubállé tsíjaavé páneere Gariréa íiñújiri.

Tsimó Péedoró báabeke Jetsóó bóhútsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)

²⁹ Átsíhdyúhjáa pihcyáavéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóááa, Ijcyame Tsimóoma Aderémútsi jávu. ³⁰ Áíjyúhjáa Tsimóó baabe áíivyeri chémene úúballémé Jetsóoke.

³¹ Áánéllihyéhjáa díille éllevu ipyéne íhyótsitu díbye íjyócujárólle tsúúca íbóhíne díityéké májchotsóhi.

Mítýameke Jetsóó bóhútsóne
(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

³² Aanéhjáa tsúúca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé dífbye éllevu naavémú ípañe Ijcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike díbye íbóhútsoki. ³³⁻³⁴ Mítýaméhjáa técoomí múnáa tééjavu tsáámedítýú páhduvaré nénéhji chémeri Ijcyámeke bóhútsóhíjcyaaábe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú Ijcyámeke waagóohíjcyaaábe. Aaméhjáa díitye naavémú muubá díbye Ijcyane nééíyónáa tsá díbye díityéké íhvéjtsotú dítye íhjúvaki. Waajácúméhjáa dífbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllévaré Gariréa íiñújí pañe
(Rc 4.42-44)

³⁵ Ááné tsítsíivévuhjáa pejcójuco técoomítýú díbye péene tsátsíhvu Píivyéébema íhjúvaki.

³⁶ Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi. ³⁷ Aaméhjáa íajtyúmíibeke nééhí:

—Míamúnáa uke néhcohíjcyáhi.

³⁸ Áánéllihyéhjáa neebe díityéke:

—Árónáa metsu éhcóómijívú mepéé técoomíji múnáake idyé ó uwááboki. Muuráhjáa ímichi téénéllii ó tsááhí.

³⁹ Aabéhjáa pihcyáavejéáané pañévú pahúlléva múnáa Gariréa íiñújiri Ijcyámeke úwáábohíjcyá tsaaté pañe naavémú Ijcyámeke wáágoóobere.

Íjpi chájáávébeke Jetsóó bóhútsóne
(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

⁴⁰ Áábé líiíñévuhjáa íjpi chájáávebe ímímóúúveténe néé dífbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhútsóne?

⁴¹ Áánéllihyéhjáa dífbyeke idyócaráucunúne dífbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu íhdyu tehdujúcoj.

⁴² Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca bóhíbe. ⁴³ Áábekéhjáa neébe:

—Dúúballedí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhíne.

⁴⁴ Tsapéhduéré llúúváabe éllevu péene dífbyedívú dúhjetsámeityeco. Ááne Moitséévúu néhdu íñe u ímjpyeténé hallúvú Píivyéébeke tsíméneri ú ícúvéé téénetu míamúnáa iwáájacu tsúúca u bóhíjucóone.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye bójcyúrónáa pámeekéré juuváyí ípájtyedúmeke úúballebe muhdú íbóhíne. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú pihcyáavehíjcyánéllii tsáhájucó díbye píivyetétú

múhdutú cóómí pañévu iúcaávéiyóne. Áanélliihyéhjáa pehíjyaabe imíchi ditye íjcyátútsihjíriye. Ároné pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívu píhcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

¹ Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíne óómiiybe Capenaóovu. Áané uubálléhjáa idyé íúúiwuúré tsúúca waajácúme técoomí múnaa. ² Aaméhjáa dííbyedívu píhcyaaavémé dibye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboobe. ³ Áanáacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vááúmeityúúbeke dííbye éllevu. ⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye píivyetétú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánélliihye. Áanélliihyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróne botsíi dííbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

–Llíhij, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítýú ó ábájíivéjucóóhíi.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa dibye néénetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

–¿Aca íveekí aabye ehdu ihjývá Píivyéébe ímí dííbyedívu íjtsúcunúnejíivari? Muurá ihdyu apáábyéré Píivyéébe píivyeté míamúnáadítýú ímítýú iwáágoóné díityédí ídáátsóvéne. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóódítýú ditye néjcatsíne iwáájácúne neebe díityéke:

–¿íveekí ímítýúné óhdítýu ámuha méjíttsámeíhi? ⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méjíttsúcunúhi? Áánerá ó píivyeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímítýuháñé díityémá o ímíbajchóne. Áanéllíi ó píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úúma o ímíbajchóhí.” Áhdure ó píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dípye dihjýavu.” ¹⁰ Áhdícyane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáajpidívu o ípíivyéévebe muhdú o méénevu.

¹¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dííbyeke: Líhij, díimíjpyeténe eene dííhbotámá dípye dihjýavu.

¹² Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó néénemáyé tsúúca íimíjpyeténe íhbotámá péjúcoobe pámeere íténáaaca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píivyéébeke idyúúrúvane néémeé:

–Ávyeta tsá mújýú ehdíivane maájtyúmitúne.

Revítýe Jetsóó újcyane
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

¹³ Áané boonétúhjáa tsiíne Jetsóó péé únéú úníuvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dííbyedívu píhcyáávémeke úwááboobe. ¹⁴ Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíi íñíjí avyéjúbé wáabyuta dsíidsike íáhdótsóhíjcyátsihyi ácuúcunúúbedívu. Áábekéhjáa neebe:

–Muúbej, ookéréjucó duráávvej.

Áhdújucóhjáa dibye pééne dííbyemáyéjucó.

¹⁵ Áábe jávúhjáa Jetsóó téjýu majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsiijtye majchó tééneere ávyéjúbé wáabyuta íjcyáne dsíidsi áhdótsó múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsiijtye ímítýúme díityéma. Mítyaméhjáa dííbyema pehíjcyáhi. ¹⁶ Ehdúhjáa dibye díityémá májchone ííténe taúhbájú uwáábojtémá parítseómú néé dííbyé mamyémuke:

–¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatyé ímítýuméhjíma?

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé díityéke:

–Tsá muurá taabóobé bóhíime tsáimíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjíkeré tááboobe. Áhdícyane tsáháa ímíáámé wáabyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímítýúme wáabyú o tsáá díityéké o ímíbáávvetso Píivyéébe icyánejcúvuréjucó ditye íbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé parítseómuke.

Jetsóó mamyémú majcho áwátýúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsájýúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyémuma díitye parítseómú mamyémú Píivyéébema íhjívúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóó éllevu ípyéene tsaate dííbyeke néehíi:

–¿Aca íveekí díimamyémú majcho áwátúnáa Jóáá mamyémuma parítseómú mamyémú tsájýu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áanélliihyéhjáa díityéké neebe:

–¿Aca tsaapi táábávané wañéhjívu tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí abáajaabe díityémá íjcyánáa tsá ditye áwáityuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáityuró díityémá o íjcyáne hajchóta. ²⁰ Muurá ihdyu íjcyáíne díityédítýú o pééíne. Ájýu ihdyu óví muhdú íñéhajchíi tsájýu awámye.

²¹ Tsá muurá tene imityú tsúúcáaja wájamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja menijtyúcooca éhniíñevu illure távaajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene imityú béjpacyo bíinojpacýo mepícyoone tsúúcáau miihèneu cahpáyu pañevu. Muurá béjpacyo iúhtsáráúúvéhulle távaajcýo tsúúcáau. Ájyju wágoóovéné tsanéécújuco bíinojpacýoma cahpáyu. Áánéllii béjpacyo mépañenú bééú pañévúre muhdú tsanéécú ijcyátuki. Ehdú néene tsá tene imityú ihdeéne uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóó néehí.

Wáyeéévejcóóji Jetsóó mamýmú méénune

(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

²³ Aabéhjáa tsájyju ímamyémuma pajtyé úmihéj piinétú wáyeéévejcóóji. Ájyúhjáa ímamyémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánélliihyéhjáa paritséomú néé díbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímamyémú meenu íjcyooji wáyeéévejcóóji meméenuityuróne?

²⁵ Áronácáahjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehjcyatú tsájyjuú íjyabáávaténéllii íñahbéjtema Dabíúvú téeméné méénune Píivyéébé waajacuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáá llúúvájte avyējuube íjcyájyju duurúvájá pañévú iúcáávène imájchóityuróné Píivyéébé ícúvé pááa téjé pañévú pícyámeihjcyané majchómé apáámýéree llúúvájte máchohjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóóji ijcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáájpidívuú o ípívyéévébé wáábyuta téhdure téjcoóji.

3

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímjpyetétsóne

(Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)

¹ Átsihyúhjáa Jetsóó ímamyémuma tsiíñe úcaavé pihcyáávéjá pañevu. Áájá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójsi neébeé. ² Aanéhjáa téjyju wáyeéévejcóóji íjcyánéllii tsaate díbyedívúre ítéhjcyá ‘áádíkye éhne ímjpyetétsóiby’ íñéene téénej tééveri díbyedívú íñéetsóroki.

³ Áánácáahjáa díbyeke neébe:

—Muúbej, cána díchaj.

⁴ Áhdújucóhjáa díbye péeneé. Áábédityúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúhaj, ¿a téhdújuco tsaatéké mepiáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcóóji, mityá tsáhaáj? ¿A mépájtyetétsóiyá tsaate dsíjiveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá ditye idsíjive wáyeéévejcóóji íjcyánélliihyej?

Ehdúhjáa Jetsóó díllone tsá ditye áñújcutúne. ⁵ Aanéhjáa díbyeke tsaríwu pajtyeráhi. Áronácáahjáa idyé ídátso íjtsúcunúúbé ditye díbyeke cáhcújtsotúne. Átsihyúhjáa neebe díbye múhdurá íhyójsi neébeke:

—Muúbej, cána íllevu cújúúvé díhyójsí.

Áhdújucóhjáa díbye cújúúvénemáyé téhojtsi ímjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóó méénune paritséomú ííténe tétsihdyu péeme Heróóde hájkímuma pítyácójcatsí muhdú díbyeke idsíjivetsoíñe.

Mítiane míamúnaa Jetsóódívú píhcyaaavéne

⁷ Áronácáahjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú únívu. Áábekéhjáa mítiane míamúnaa úraavyé Gariréá íñúji múnaa. ⁸ Aabéhjáa méénuráityurónéhjí mítiane méénúné uubállé tsújaavé pahúllévávu. Áánélliihyéhjáa mítiane tsáácunú pahúllévátú Jodéá íñújítuu, tééne íñújiri íjcyacóomí Jerotsaréetuu, Idoméá íñújítuu, Joodáá tsiñéjcutuu, Tíiroó, Tsidóoo, íjcyáné íñújícútuu, íjcyane díbyeke íajtyúmiki. ⁹ Ehdúhjáa mítiane míamúnaa Jetsóódívú píhcyaaavéjucónéllii neebe ímamyémuke ditye míne ímibájcho témi pañévú iúcááveki. ¹⁰ Mítyanéhjáa díbye chéméméhjike bóhíitsohíjcyánéllii ávyetárejuco ditye díbyedívú píhcyáavehíjcyáne. Aaméhjáa ímíllehíjcyá díbyeke idyómajcóné íbóhíiki.

¹¹ Ájyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame díbyé líiiñévú míomúúvémé pañétú kéévánécoba néemeé:

—¡Uu muurá Píivyéébé Hajchil!

¹² Áánélliihyéhjáa díityéké neebe ditye tsiíñe téhdú íhjíyúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki

(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe caméhbaúvú híjtsúcunú dúmema. ¹⁴ Áámedityúhjáa meménuube 12-meváké dííbye uwááboju uwááboméré péhíjcyáímyeke. ¹⁵ Áámekéjhjáa ájcuube íhnháhootu dítye chéméméhjike íbóhítsóhíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke dítye iwáágoohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: dííbyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Péédoródívú méménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámútsikyéhjáa dííbyere híjchí hájchimútsídívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéó hajchi Jacóóboo, Tadéoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, dííbyéhjáa Jetsóodívú méenútsóiibye Jóóda Íjcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyané tsaate nééneé
(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Áámemáhhjáa Jetsóó tsúúca oomí ípyée íjcyahíjcyajávu. Áánaacáhjáa tsúúca mítyane míamúnaa píhcyaavé tétsihvu. Áámediyéjucóhhjáa túhuuvémé tsá ímájchóiyónéhji éllevu íjcyatúne. ²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dííbye hájkímú tsáá dííbyeke tétsihdyu itsájtýeroke. Íjtsúcunúmhjáa díbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mítyane tétsihyi táuhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme néé dííbyedityu:
—Áádí pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téénéllii muurá eene díbye píáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyaaébe.

²³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó díityéké nééhí:
—¿Aca múhdutú dííbye Naavéné iye waagóoméíyáhi? ²⁴ Muurá tsané avyéjujte tsajjítóré íjtsámeityúmé páhduvaré idyáíívéjcatsíhajchíí íllure wáchájánújcatsí íavyéjutu. ²⁵ Áhdure tsája múnaa tsajjítóré íjtsámeityúmé páhduvaré idyáíívéjcatsíhajchíí ílluréjucu íhnyátú wáchájánújcatsíne. ²⁶ Ahdu íivane muurá Naavéné íhyájkímukéré iwáágooca íllure pírujtsóiyá díityéjúcooíyó íavyéjujte íjcyáíyómeke. Tehdu imyéenuca íllure íavyéjú újójéjtsóíyoóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhtsútúúbé tsíeméné dííbyé já pañétú múha tsájtýeityuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsii tsajtyéiyómé dííbyé tsíeméne. Áronáa tsáháubá muurá díbye íhñe múhdívú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íivane tsá Naavéné oke píáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímiááneturé ámúhake o néé panévaré ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhji Píívyéébe abájííveííne díityédi ídáátsóvenema. Áhdure ímityúné óhdityu dítye íhnyúvahíjcyáronéhji ábájííveííbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhnyúvahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóveyítúne. Aane tsá mújyú díityémá ímíbaávyéiyúne. ³⁰ Ehdúhjáa díityéké neebe dííbyé pañe naavéné íjcyane dítye néénélliihye.

Jetsóoke tsiiju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)

³¹ Áánaacáhjáa tétsihvu tsiiju dííbyé nahbémuma wajtsí áachi éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké néé dítye dííbyeke íñéé díbye íúújéva díityéke. ³² Ahdújucóhhjáa tsaate dííbyé únuri íjcyane nééne dííbyeke:

—Díítsííju díínahbémuma ukéva néhcome éhtsíhyi áachi.

³³ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaallemuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñééne únúuri áctújcatyémeke íííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha waháromú táñahbémú táñaallemú méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha meíjcyame. ³⁵ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyane ímiááané tahñéjté táñahbémú, táñaallemú, waháromu. Ehdúhjáa Jetsóó díityéké nééhí.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju
(Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsiíne únéú únúívú uwáábóobedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávenéllii mííne pañévu íúccáávéne téémí pañéturéjucu díbye úwaabóné díityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíeménéhjítu uwááboobe nééhí:

—Ámuúhaj, cáhawaá mélleebúconuj:

Tsaapihjáa íwajcyóhá tríígoúúhá bájtsoobe íllure wávarajcóhi. ⁴ Aanéhjáa díbye wávarajcónetu tsáuhji juuváj píñévu dójcone coomímú méhdojéhi. ⁵ Áané tsíúhíhjáa dojco néwayúúné raahóvu ííñu ímíchi íjcyátútsihvu. Áuhjéhjáa ícúíwuuré ííñé tétsii ííñu mítyane íjcyátúnélliihye. ⁶ Áróhiibájíhjáa chemé núhbá allóócóri hállúháñeriyé tébjakyéjí íjcyanélliihye.

⁷ Áané tsiúhjihjáa dojco tshjí pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tshuji wááménéneri ííñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó néévátúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáhují dojco tsátsii imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa tsaimíve pívyene imíwu neeváhi. Tsáhiibájihjáa uhjénére neeváhi. Áánetúhjáa tsihiibáji kémú neeváhi. Áané tsihiibájihjáa éhniíñevu mityane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcujsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóo úwáábó túhujtsóne

(Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bóónetu iye ijcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu díbye úwaabóne. ¹¹ Áanéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámuhadívú Píivyéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájacu muhdú dííbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíménéhjitú ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsótúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá ó úwaabóné lléébójucóoromé icyáhíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcooromé icyáhíjcyá ájtyúmitúmeúvúdu. Áámé imityuháñé muurá tsá ímbáavyéityúne. Ehdu néenéllii ó úwáábohíjcyá tsíménéhjitú.

Tsaapi bájtsónetu úwáabóné Jetsóo bóhówajtsóne

(Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájacutú tsaapi bájtsónetu ó úwaabóné íiná nééiyóné? ¿Aca múhduturá ámuha méwaajacutú tsiíñe téhdure nénehjitú ámuhakye ó úwaabóné? ¹⁴ Muurá eene tsaapíhjáa trígoúhá wávarajcódú néene íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójucóórómé Naavéné téénetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá nééiyóné eene juuváji píinévéhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduvaré néené mávaríjchojúné íjcyanéhjí íáábucújúcoótúnetu ílluréjucó teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí imíwu ííñeróné núhá allóócóri chémene. Ehdu muurá patyéhíjcyané ímí cáhcújtsótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá úwááboju tsúúca ímí llééborómé mityane íjí avyéjuriyé itsúúráméíñéllii ílluréjucó ténejcu ábáíívehíjcyáne. Aane nééiyóné muurá eene tshují pañévúhjáa dójcoúhjí ííñeróné íllure dúhcúvaténé néévájucóotúne. ²⁰ Áánetu ihdyu ijcyámé tsaate téené úwááboju illéébone cáhcujtsómé ímí tehdujúco úráávyehíjcyáme. Aane muurá eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítú muurá íjcyámé tsaate eenéhjáa uhjénére nééváhiibájidú néemeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú nééváhiibájidú néemeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityané nééváhiibájidú néeme ímiáánéjucó ímiáájú icyáhcujsóné ímí úráávyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóo néé diityéke.

Peetétú íjcyané úwááboju

(Rc 8.16-18)

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéététsóne mépicyóó tsíméné lliiñévu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéététsóne cáamevu mépicyóó tene íajhcúncúnki. ²² Ehdu néene muurá Píivyéébe úwááboju bóhówajtsó páneere muhdú méicyáhíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájacúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajacúmeíihi. ²³ Aane ihdyu óvíi lléébome icyáhcujsóne tehdu ijcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiíñe neébe:

—Ímiñeúvú tsáma méjtsoco íñe ímiá úwááboju tsúúca ámuha mewáájacújúcoóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcoorómé múhdurá medáríívémeíhachíí Píivyéébe tsáhájucó ámuhádi ícúvéityúne. Áánetu tsúúca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhniíñevu waajacútsóíibye.

²⁵ Muurá ímiáájú imíllémedívú bóhówajtsóíibye éhniíñevu dítye ímiñeúvú iwáájacuki. Áánetu teene imíllémedívú tsá díbye bóhówajtsóityúne. Ááne tsájyju múu áyanéwu dítye wáájacuróné dojtúcuíibye diityédítu.

Trígo bájtsómeíñetu íjcyané úwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó trígoúhá íwajcyóha. ²⁷ Aane íbúwáíí díbye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcójívaré díbye wáájacútné hallúri. ²⁸ Ehdu muurá íñújiri ímí bajtsóháñé píivyene íkyéémévéne tsúúca wajcó íñéévá ípívyééveíñéjucó. Aane tsúúca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjucó áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyéíñe Píivyéébe avyéúejtéma. Muurá diityéké díbye újctúíñe éévé újjetécooca újctúíbye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwíutu Ijcyané uwááboju
(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiíne neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca íinetú íne tsiíne ámúhake ó úwááboó Píivyéébé avyéju? ³¹ Muurá díbyé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájsou mítyáhécoba kéemevédu. Muurá pahéva neváúúné lliiñévúré téhé neeváú ávyetá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájsou íñene keemévé mítyáhécoba pahévaré bajtsóhééne ehniíñevu. Ááhé wájcávané hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píivyéébé avyéju.

Jetsóó úuwaabóné tsíeménéhjitu úúballéne
(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake úuwaabóné tsíeménéhjitu úúballéhjicyá muhdú ditye lléébóiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñéúvú waajácútsóhíjcyaae íiná tene neéiyóne.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Ááné íijyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnécúeúvú mepéekíí.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihíyé tsijtye Ijcyánáa ditye péene tsíñejcúeúvú míñeri. Áámemájucóhjáa idyé tsaate ihmíñeneri péeneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa píñééuri Ijcyánáa ávyetá íhnáhó kíjyébári mítyane nújpacyo nóhjne úcaavé diityé míñé pañévu. Aanéhjáa ípamáávíyóneri íllityéne diitye ímamyémú idyējuri cúwahíjcyáabeke íákyéjtsóne nééhií:

—¿Avyéjuúbej, tsúúca mémájcánuúhi! ¿A tsá íne meke u pájtyetétsóityúne?

³⁹ Áánéllihyéhjáa íájkyéne úhbaabe kíjyébama nohji Ijcyane. Neebhéjpaé:

—¿Íjyévéne, díhvéte!

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ayájú íhnáhórá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píivyéébeke ímí mecáhújtsotúne.

⁴¹ Ehdúhjáa diityéké díbye neéronáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáama aabye Ijcyáabeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáapí pañe naavéné Ijcyane
(Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúúca úújeté tsíñejcúeúvú Gadáará íiñújivu. ² Aanéhjáa ditye cátsúúvenemáyé Jetsóó íjchívyéhi. Áábe éllévúhjáa tsaapi níjkyénéj píñe ícyahíjcyaae tsáá ípañe naavéné Ijcyaae. ³ Aabéhjáa ávyeta tsíjpa néébeke tsá múha píivyetétú íekeeéne. Úwááñéhíjyáa Ijcyároneri tsá múha dífbyeke chíjchúityuróne. ⁴ Tsáijyúhjáa tsúúca dífbyeke chíjchújúcohíjcyarómé íjtyúháacyuma íhyójtscu. Áronéhjáa távúdócohíjcyaae. Tsáháhjáa múha dífbyeke muhdú meénúityuróne. ⁵ Aabéhjáa cójíhajchótá pécóhajchótá íhjúcunúúbéré pehíjcyá níjkyénéj píñe. Ááné tsáijyúhjáa cáméwájúneri pehíjcyaae néwayúúnetu wápújúncámeíbyere. ⁶ Aabéhjáa tsíhullétúré Jetsóoke íájtyúmííbe éllevu dsíñeríyé ípyééne mímóúúveté dífbyé lliiñévu. ⁷ Áánemáhjáa kéévánécoba neebe dífbyeke:

—¿Íná óhdityu ú ímíllé íhtsútuube Píivyéébé Hajchi Jetsóó u Ijcyaae? Uke Píivyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhjáa naavéné dífbyé pañétú néé Jetsóoke díbyéhjáa dífbyeke ‘díjchivyé áadí pañétú’ néénéllíihye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muubá dímyéme? Áánéllihyéhjáa neébe:

Tamyémé Píváánéjpi mítyame muha meíjcyánéllíihye.

¹⁰ Aanéhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke díbye diityéké iwáágóotu tsíhullévu tééne íiñújitu. ¹¹ Áihjúyúhjáa tétsihíyí jéémú meenímú majchóri. ¹² Áánéllíihyéhjáa dífbyeke néémeé:

—Múúhake ihdyu wallo aatyé meenímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhjáa díbye wállóónéllí dífbyé pañétú íjchívyéne meenímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáa ditye meívatétsómé 2,000-meváubáhjáa Ijcyane cáméwájutu únú pañévu cáhtsifibámé májcanúhi.

¹⁴ Áanerihjyáa diitye tehmejté iillityéne íicúí tétsíi múnáake úúballéhi. Áanéllihyéhjáa téhullévú péécunúme íájtýúmi muhdú tene pájtyene. ¹⁵ Aaméhjáa úújeté diibye eenéé ípañe naavémú ícyahjycaabe tsúúca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevetsihjíduréjucó ácuucunúúbedívu. Áanerihjyáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhjáa tétsihyí íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene. ¹⁷ Aanéhjáa muhdurá íjtsúcunúnéllíi néeme Jetsóoke díbye téené íiñújitu ípyéé tsiéllévúréjucó.

¹⁸ Áanéllihyéhjáa Jetsóó ípyéé miiñe pañévú úcáávéébeke diibye eenéé ípañe naavémú ícyahjycaabe néé díbyemáyéjucó ípyéékí. ¹⁹ Áronáacáhjáa neebe díbyeke:
—Tsá u pééitýú óómaá. Díhyájkímú pañévúré péene duubállé diityéké muhdú Píivýéébe úhdi íidáátsóvéne uke ímjpyetétsóne.

²⁰ Ahdújucóhjáa díbye íhyájkímú pañévú ípyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóó díbyeke bóhiñtsóné Decááporí íiñújiri íjcyácoomjji múnáake. Áanerihjyáa ávyetaré ullévenúme.

Tsaatépike Jetsóó bóhiñtsóné
(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

²¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma bíwánejcúvúré úújeténáa idýé tsúúca míamúnaa píhcyaaavé díbyedívú únéú úníuúva. ²² Átsihvúhjáa 'Jáiro' némeíbyé wajtsí píhcyáávéjá avyéjuube íjcyaaabe. ²³ Aabéhjáa díbyé líiñévú ícyánoovéváne néehíi:

—Ájýúwa ávyeta dsíjiveríjyucó íjcyánéllíi uke o néé u dócárájcoté dílle óóma íbóhiñki.

²⁴ Ahdújucóhjáa Jetsóó díbyema péébeke mítyane míamúnaa úraavýé ávyeta ráautúne. ²⁵ Áámé pañéhjáa tsáápille 12 píjcyábájucó díllíike íchéme tújpácýó íhvetéptýúneri ícúbáhrámeíhíjyallye. ²⁶ Aalléhjáa bañúháñe taabójtédívú itýáábótsámeíñe áhdohjycá íhñénehjívú 'pírúhpírújuco'. Ároné pañéhjáa íllure ávyetélle. ²⁷ Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane íwáájácúne míamúnáa raahótú díbye éllevu ípyééne díbyé wajyámú dómajcó 'muurá díbyé wajyámú íjcyaroné o dómájcohajchíí ó bóhiñi' íñéénema. ²⁸ Ehdúhjáa íjtsámeíñe dómájcolle díbyé wajyámu. ²⁹ Áánétúhjáa ímiááné tsúúca bóhiñe tsaimiyéjucó líñémuucunúmeíñe. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaate bóhiñe díbyé wajyámú idýómajcóneri. Áanéllihyéhjáa íyévóóvéne néébe diityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke medómajcóhi?

³¹ Áanéllihyéhjáa ímamyémú néehíi:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyuré néétúnáa ú dílló múha uke dómajcóné?

³² Ehdúhjáa díbye néerónáa pahúlleva ííteebe íájtýúmi caatyé díbyeke dómajcóné. ³³ Áanéllihyéhjáa eenéé díbyeke dómájcolle íillityéneri úúvécunúlléré díbyé líiñévú ímímóúúveténe úúballé díbyé wajyámú idýómajcóné. ³⁴ Áanéllihyéhjáa neebe díllíike:

—Wáhaj, ímí Píivýéébeke u cáhcujtsódú íjyallye tsúúca ú bóhiñíi. Ahdýcane wa dípye tsaimiyéjucó.

³⁵ Ehdúhjáa Jetsóó díllíike néénáa tsaate píhcyáávéjá avyéjuube Jáiro jatu tsáame úúballévá díbyeke ídsívu dsíjivéjucóne. Nééméhjáa díbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjivéhi. Aane íñéllihyécó ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

³⁶ Ehdúhjáa díbye nééneri íicúvétuube Jetsóó néé Jáiroke:

—Kímóóvedíñe. Píivýéébekéré cahcújtso.

³⁷ Ehdúhjáa íñééne tsá díbye ímíllétú páneere díbyema pééneé. Apáámyeréhjáa péé díbyema Péédooro, Jacóóboo, díbyé nahbe Jóááa, éhdume. ³⁸ Aaméhjáa péeme úújeté mítyane míamúnaa tééjá pañe táhíjcyamedívú. ³⁹ Áamekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿íñeríami ámuha metaj? Áánerá tsá dílle dsíjivetúne. Muurá íllure cúwalle.

⁴⁰ Ehdúhjáa díbye nééneri íllure goocóme. Áamekéhjáa tééjá pañétú íjchívyétsóne íiyéjucó díbye úcaavéné díllévúúúvúj caanímútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema. ⁴¹ Aanéhjáa díllévúúúvúke íhyójtisu íékéévéne neébe:

—Taríta cómi, 'Wáhaj, dájkyeé' nééiyóne.

⁴² Ehdúhjáa díbye néénemáyé éhne múu cuwátú maájkyevádú íbóhiñe tsúúca úllelle 12 píjcyábáhjáa íjyallye. Áanerihjyáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi. ⁴³ Áamekéhjáa Jetsóó bójycú muuca díbye teene úúballétuki. Átsihdyúhjáa neebe díbye ímajchótso díllíike.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne
(Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

¹ Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiíbye ípyéé ípíivýéne íiñújivu. ² Aabéhjáa wáyéévéjcoójí píhcyáávéjá pañévú úwaabóné mítyame ílléébóneri díbyedi íullévenúne néehíi:

—¿Kiátuami aabye ehdíivaiñé panévare wáajacúnej? ¿Aca múhdutú piivyéteebe méénuráitýuronéhji imyéénune? ³ Áanerá úmehewáané wákimié múnáajpi diibye Maariá hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóódaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá ínaallémú ijcyá ichihyi méjpiíne. Ehdúhjáa díbyedítýú inééne tsá ditye ávyejúúllétú díbyeke. ⁴ Áánéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Ihdyújuco tsáma Píivyéébé ihjýú uubálle múnáajpi íjcyaróóbeke díbyé iññúji múnáa ihyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú tsíjtye múnáa íjcyarómé ávyejúúlléébeke.

⁵ Ehdúhjáa tétsíi múnáa díbyeke cáhcútsótúnéllii tsá díbye tétsihvu mítyane méénuráitýuronéhji méénutúne. Apáañéréhjáa chéméméhjike idyócarájóneri bóhíitsohjýaábe. ⁶ Ílluréhjáa ullévenúúbé ditye díbyeke cáhcútsótúnéri. Áánéllihyéhjáa técoomí úníuri íjcyájáhji múnáakéréjuco díbye úwááboobéré péhijcyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóo wáloóne
(Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

⁷ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóo mítyétsícyutsáké pahúllévávu. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpa díbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágóohjýcyaki. ⁸⁻⁹ Áámekéhjáa neebe ditye itsájtýétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíidsii, íjcyane. Apáañéréhjáa neebe ditye ipyéé íhyalluéjáhji íwajýámúnee, íjtyúhápaajínee, ícyuujuúii, íjcyánema. ¹⁰ Áámekéhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méjýcyaco tsiéllévu ámuha mepéétúné hajchóta. ¹¹ Aane tsátsíi múnáa ámúhá uwáábó cátuútsóhájchíi múu ámúháj tuháañeri íjcyáne iññú píchóújcameí diityédívu, ‘tsá múhá hallúri tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha mecátútsóné’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllévuréjuco. Muurá múhdumé ámúhá uwáábó cátuútsómé ávyétá ihnáó ícúbáhráméii múhdú míamúnáa ícyahjýcyáne ímbájchómeícyooca éhnéé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáa ícúbáhráméiñé ehñííñévu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbuwájtsóobe uwáábovu iwáallóomeke. Aaméhjáa uwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné ícyahjýcyáne íhvéjtsóné íjtsameí ícyapáyóóve ímiánejuvuréjuco. ¹³ Téhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohjýcyáme. Chéméméhjikéhjáa dúúrúbájpácýori íhñíwaúúné ditye pípájchóneri bóhíhíjcyáme.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne
(Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóo méénuhjýcyané uubállé ávyéjuube Heróódé iwáájacúne néehíi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnéé dsíjiveebéubá tsiíñe bohííhi. Muurá téénéllii piivyéteebe méénuráitýuronéhji imyéénune.

¹⁵ Áánetúhjáa tsíjtye néehíi:

—Tsáhaá, muurá ihdyu Eriá diibye Píivyéébé ihjýú uubálle múnáajpíi éjýuúvú ícyahjýcyáabe.

Áánetúhjáa tsíjtye néehíi:

—Áánerá ihdyu béébére diibye Píivyéébé ihjýú uubálle múnáajpi éjýuúvú ícyahjýcyáméejpi.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii tsiíñe Heróódé néehíi:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyéjuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnéé íhñíwaúvú o kípiyuúcutsoobéha tsiíñe bóhiibe.

¹⁷⁻¹⁸ Diibyééhjáa muurá Heróódé táabavá ítyónúllekére íñahbe Peripé taaba Herodiáke. Aanéhjáa ímityúné íjcyane Jóááuvu díbyeke néhíjcyané hallútú cuvéhoojánútsóobe úwáñehííñeri íchíjchútsóóbedívu.

¹⁹ Téhduréhjáa diille Herodiá díbyeúvuke tééné hallútú inéhnílléne imíllé idsíjívetsóné. ²⁰ Áronáacáhjáa tsá dílle pívyetétú múhdú díbyeke idsíjívetsóiyóné diibyééhjáa Heróódé Píivyéébeéjpi díbye íjcyaneri iíllityéne dílléke téhmehíjcyanélliihye. Áánéllihyéhjáa díbyeúvú íhjúvaneanéji tsáryóné pañe lleebúcutúhíjcyáabe. ²¹ Áronáacáhjáa diille Herodiá tsúuca díbyedívu líihyánútsóohi. Diibyééhjáa Heróódé ítsímávajcúóóji úújeténé wáñehjínúhi. Ááne éllévúhjáa píhjúcuube ípiáábojtee, ítsodáhómú avyéjúttee, Gariréá iññúji ihtsútúttee, éhdúmeke. ²² Ááméj píñévúhjáa díllé ajuúwá bádsíjcaja wáhtsine imíwu íjtsúcutúúbé diibye Heróóde. Áhduréhjáa díbyeke náhbénúné avyéjúttee ímí íjtsúcutúhi. Áánéllihyéhjáa dílléke neébe:

—Íná u ímilléné oke táuméi ávyeta ímiáané állítyuube uke o ájcuki.

²³ Ehdúhjáa Heróóde néé dílleke ímiááneturé ñná dille táumeíñevu iájcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjú lǵycáronetu tsaáhdúnéécú dílleke iájcuíñe teene dille táumeíhájchíjju. ²⁴ Áánéllihyéhjáa tsíjju éllevu ipyééne neetélle:

—¿Aca Wa ñná ñne ó táumeíyáhi?

Áánéllihyéhjáa neelle dílleke:

—Táumeí tsojtsó múnájpi Jóáá níwau ikípíyúcuúvú uke díbye iájcuiki.

²⁵ Ahdújucóhjáa dille díbye éllevu ipyééne neétene:

—Ó imíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnájpi Jóáá níwauvu.

²⁶ Ehdúhjáa dille néene díbyeke kímóhcó pajtyeráhi. Áronáacáhjáa eene díbyeke náhbénúné avyéjute lléébonáa dílleke iállityúné ñnéenelli tsá díbye ‘tsáhaá’ neéture.

²⁷ Áánéllihyéhjáa ícúu ítsodáhómudítýú tsáápiikye wáloobe cuvéhóójá pañe lǵycáábeke íhñíwau ikípíyúcuúne díbye itsivaki. ²⁸ Ahdújucóhjáa díbye ipyééne ikípíyúcuúne bohtájiri itsivaúvú ájcuváné dílleke. Aauhjáa tsajtyéllé tsíjju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnájpi Jóááuvu dsǵjivéhi. Áané uubálléhjáa ímamyémú llééboné újcujé díbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mityámedivú Jetsóó úújetésone

(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áánáacáhjáa Jetsóó mamyémú úwáabomére ípyéhǵycátsihdyu tsúúca óómimye tsiíñe píhcyavé dífyedívu. Aaméhjáa úúballé dífyeke páneere muhdú téhulle imyéénuhǵycanéhji.

³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha lǵycátúhullévú mepéé mewáyéééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho neéture’ míamúnaa tsaate péénetu tsǵjtyeréjucó dífyedívú píhcyáávehǵycanéllihye. Áámédíyhjáa lǵycame tsá imájchóiyónéhji éllevu lǵycatúne. ³² Áánéllihyéhjáa péeme mñneri múha lǵycátútsíu tǵjkevetu. ³³ Árómekéhjáa mityame ájtyumí kiávú dítye pééneé. Áhullévújucóhjáa ícúu dítye pacóómiváturé péécunúné lǵchityu. Aaméhjáa díityé íhdéré úújeté kiávú dítye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihǵjyucó lǵycámedivú Jetsóó úújeténe. Áámédíyhjáa ídáátsóveebe ehne múúne ítyehméébema lǵycatúmé obééjámú lǵycadu ídátsó díityéké íiténéllihye. Áámekéhjáa imyéénuhǵycádú úwaaobójucoobe mityane panévaturé. ³⁵ Aanéhjáa cuvéhréjucó neénelli ímamyémú néé dífyeke:

—Muhdú cuvéhréjucó teene íchii múubará lǵycátútsihyi meǵjycánaáaca. ³⁶ Ílluréjucó wallo aatyéké íchíj píihíri lǵycájáhji múnáadítýú tsiemenéuba újcune dítye imájchoki.

³⁷ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó díityékej.

Áronáacáhjáa neémeé:

—¿Aca íhya tsiíñe maáhdone pámehdívuré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánéllihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhíí? Cáná méuvánuj.

Áánéllihyéhjáa neémeé:

—ǵjycánéha 5-hova páahóónema mityétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánéllihyéhjáa neebe míamúnáake dítye íáhcúba páhadsǵji. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dítye áhcubáne. Tsáhadsǵji múnáahjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhysǵji múnáa 50-mevátsa. ⁴¹ Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye íkéévéne téhdújtsóobe Píívyéébeke cáamevu icyátúvénema. Áané boonétúhjáa ídyóhdáhnúne neebe ímamyémuke dítye iwájtu pámeekere. ⁴² Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye. ⁴³ Áánetúhjáa cóevané 12-rujtsívá úvérjtsíñe wáhe. ⁴⁴ Aaméhjáa dítye eenéé tétsihvu májchome 5,000-meva.

Nǵjácýó hallúri Jetsóó úllene

(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke dítye díbyé íhde únéú tsiñéjcvu mñneri ipyééne íúújeté Betsáidávú díbye míamúnáake pítyájcóné hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa díityéké ípityájcóne peebe cámeébaúvú Píívyéébeke íhǵjyúvaki. ⁴⁷ Áánáacáhjáa díitye ímamyémú péeme píñnéúvújucó íjyunúne. ⁴⁸ Áámekéhjáa díbye íiténáa kǵjyéba nóhǵi wájojcómé íhtsútúnetu bóhdámehǵjycáhi. Ááme déjutúhjáa pejcójuco díbye péene nǵjácýó hallúri úlleeberé díityéké pájtyeíñíibyédu. ⁴⁹ Áábekéhjáa íájtyúmíne íllityémé wánǵycámeí naavénekeré iwáábyúnema. ⁵⁰ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—¡Méíllityedíñe, óore!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañévu úcáávénemáyé kíjyeba ihveténeri ullévenúme. ⁵² Tsáháikyéhjáa ditye imí díbyeke cáhcújtsotú díbyée ihde majcho mítyámedívú úújetétsórónáaaca.

Chéméméhjike Jetsóó bóhútsóné Genetsarée iñújiri
(Mt 14.34-36)

⁵³⁻⁵⁴ Aaméhjáa tsíñejcúeuvú Genetsarée iñújivu úújetémeke tétsí múnáa íajtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane. ⁵⁵ Áanemáhjáa úbálléjcatsímýe tsúúca díbye téené iñújivu wájsine. Áanéllihyéhjáa pahúllevátú chéméméhjike tsivámé díbye éllevu. ⁵⁶ Aabéhjáa patsihjiváriyé íjcyámeke úwááboobéré pehjúcyá cómíñeri íjcyámeke, íyeyétsihjírí íjcyáhjí múnáake, íumihéneri íjcyámeke. Átsihjí múnáahjáa idyé chéméméhjike pícyohjúcyá díbye pájtyétsihjívú. Áanemáhjáa nehjúcyámé díbyeke díbye diityéké íwajyámúubávuré idyómájcótsó ditye íbohíiki. Ahdújucóhjáa díbyeke íwajyámú dómajcóméjucó bóhíhjúcyane.

7

Ímichi ñná míamúnáake tútávajtsóne
(Mt 15.1-20)

¹ Aanéhjáa Jetsóodívú tsájyju parítséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsáame pihcyaavéhi. ² Aaméhjáa iténáa díbyé mamýmudítýú tsaate lhyójtsine níjtyámeityúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcuntúmé ihde múnáaúvú méénuhjúcyádú ditye méénutúne. ³ Diityéhjáa Pívyéébedívú ímíbájbchómeíñéjucó imájchóíñé ihde lhyójtsine nítyámeihjúcyane. Tsáháhjáa ditye májchóityuró níjtyámeityúmé téené uwááboju íuráávyénéllíhye. ⁴ Tsíeménéhjáa íñáhjhénújétsihdyu wájsime íñjtyámeityúhájchíí tsá máchohjúcyátúne. Imájchoháñé íyeyénuhjúcyanéhjéhjáa nítyuhjúcyáme. Ahduréhjáa icyúwaháñé nítyuhjúcyáme. Áanetúhjáa íjcyané mítyane tsíñehjí ditye méénuhjúcyané ityútávajtsámeíñé ímíjpyetéki. ⁵ Aanéhjáa íuraavyépíñéllí diitye parítséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamýémú tsá nítyámeihjúcyatú imájchóíñé ihde ihde múnáaúvú uwááboju néhdú?

⁶ Áanéllihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáameúvúdú bañú múnáa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsaiaúvú Pívyéébé ihjyú uubálla múnáajpi ámúhadítýú néehí:

Íjtye oke ávyéjútsohjúcyará hállúéjuriye. Tsá ávyeta íñbúuri oke ditye ávyéjútsohjúcyátúne.

⁷ Íllure íállíñe oke duurúvahjúcyáme. Aame iiye ípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávyehjúcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné íuráávyeyévúdu.

Ehdúu muurá Itsaiaúvú caatúnú ámúhadítýu. ⁸ Aame ámuha tsá meíçúvehjúcyatú ímichi keená Pívyéébé taúhbaju íjcyaneri eene ihdityuré íjçúné íjtsaméí míamúnáa uwáábohjúcyaneríyé ámuha meíçúvehjúcyanéllíhye. Muurá eene líiyihllóne níjtyú állíuré íjcyane ditye úwaabóné ámuha meúráávyehjúcyáhi. Téhdure tsíñehjí állíuré ditye méénune ámuha meúráávyehjúcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe Jetsóó diityéke:

—Ámuha míamúnáadítýuré tsáané uwáábó meúráávyéne çíveekí tsá Pívyéébé taúhbájuri meíçúvehjúcyátúne? ¹⁰ Íllúu muurá Pívyéébe néé Moitséetúvuj téeveri: “Ámúháj caanímuke múu íwajyúne avyējuulléhi. Áánetu caanímuke tútávátsohjúcyámé ihdyu óvi dsjívívéhi.”

¹¹ Ehdú díbyé taúhbaju néerónáa muurá ámuha meúwáábóçatsihjúcyá tsaatévá caanímuçtsikyé néeyóne: “Tsá o pívyetétú ámuçtsikyé o píaabóne. Ámuçtsikyé o píáábóiyódú ívane Pívyéébekéréjucó o íçúvehjúcyane.” ¹² Aanévá ehdu íhjyúváróóbé hallúrí tsá ñná íjcyatú diityétsikyé díbye píáábótúrónáaaca. ¹³ Ehdú muurá ámúhá íjtsaméityuré tsáané uwáábó ámuha meúráávyéne tsá Pívyéébé taúhbájuri meíçúvehjúcyatúne. Áánetu íjcyané mítyane tsiíñe állínéhjí ámuha meméénuhjúcyane.

¹⁴ Ehdúhjáa íñétsihdyu tsiíñe neebe diityéke:

—Ímíñeúvú melleebúcsu ámúhake ñná o néene ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnáa májchoróné tsá diityé íñbúwá íjtsaméí tútávajtsotúne. Áánetu ihdyu diityé íbuwáané déjucotúré néhnjyju tsááne diityéké tútávajtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óví llééboime icyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa diityéké íñéene peebe ímamýmuma tsájaávu. Átsihvúhjáa díbyeke díllómé ñná néeyóne ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áanéllihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácútu ñná tene néeyóne? Muurá panévare memáçohjúcyanéhjí tsá meke tútávajtsotúne. ¹⁹ Tehdu teene majchótú ímítyúné íjtsaméí

tsáánejjívari. Muurá pevenéré méjpiútu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó panévare majchóháñe dooháñema imí néene maawátyuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idy tsiñe neebe:

—Muurá ihdyu míamúnaá íbúwá déjúcotu illuune imítýúné íjtsaméí tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjimáyé ditye dómácócatsihjycáne, ditye dsíjívétsócatsihjycáne, ditye nánihjycáne, tsíjtye ehneri ditye úmúúpívyehjycáne, ditye állícyatsihjycáne, panévá oove íjcyatúné ditye óóvehjycáne, ditye nómiutáávahjycáne, ditye tsíjtyedi íhjuvavahjycáne, ditye mityákímyehjycáne, ditye múhdurá ítsámehjycáne. ²³ Eñehji ihdyu míamúnaá íbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Tsiñe iiñúji múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)

²⁴ Átsihdyúhjáa idy peebe diityemá Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyané iiñújuvu. Aaméhjáa tsájaavu úújetenáa tsá díbye ímilléturó múha wáájacúné kiá díbye íjcyane. Áronácáhjáa tsá díbye téévehjycatúne. ²⁵ Áanélliihyéhjáa íccúye waajácúmé tétsihvu díbye wájtsine. Aanéhjáa tsúuca tsáápille tsáá díbye éllevu ídsí pañe naavené íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímóuuvévá díbyé lliiñévú Tsiropenútsiá iiñúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyarolle. Áanélmáhjáa Jetsóoke neelle díbye iwáágóo naaveneke ídsí pañetu. ²⁷ Áronácáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúti tahájkímuke ó píááboóhi. Tsá muurá tsaapi ítsíimédityú majcho idyójtúctúne oohímeyeke ájctútyuróne.

²⁸ Áanélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Ihdyúhde tehjújucóro, Ávyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímýé íjcyarómé majchó tsiime imájchotu dójcoótsówaahyéji.

²⁹ Áanélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjývuj. Tsúuca muurá ícyooa dáájyuwa bohjúcúó. Tsáhájucó díílle pañe naavené íjcyatúne.

³⁰ Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjídurájucó icyúwá pañe tódsiúcunúllédívu. Tsáhájucóhjáa naavené díílle pañe íjcyájúcootúne.

Lléébótuube ihjyúvátúubeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíirótu Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unéuvúréjucó péeme pajtye Decáaporí iiñújitu. ³² Aaméhjáa tsúuca tétsihjyucó íjcyánaa tsaate tsivá díbye éllevu lléébótuube ihjyúvátúubeke díbye ímíbábjchoki. ³³ Áábekéhjáa diityédityú tsátsihvu ítsájtyéébeke íhyójtíwari íñúhejúúcu íboríjcyóne iúúniyi díbyé níjjiwa pípájchoóbe. ³⁴ Áanélmáhjáa cáamevu icyárúúvéne tsíjpanécoba íállíjchúne dííbyeke neebe:

—¡Epááta! 'Díñúhejúúcu dímbáávýéne lléébo' nééíyóne.

³⁵ Ahdújucóhjáa díbye tsúuca llééboobe tsaímíyájucó ihjyuváne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke bójcyuube ditye tsíjtye iúúbállétuki. Áronácáhjáa úúballéme. ³⁷ Áanérhjyáa ávyétá íhnáhó iúúlévenúne néemeé:

—Panévareháca ihdyu ímiáané píivyéteébe. Íñúhejúúné lléébótúmekehá píivyéteebe il-
léébotsóne. Áhduréha íhjuvátúmeke píivyéteebe íhjuvátútsóne.

8

Majcho mityámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idy mityane míamúnaa Jetsóodívú píhcyáávémédi tsá íñá íjcyatú ditye májchóiyóne.

² Áanélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mityane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúuca 3 coojívájucó mééma íjcyame imájchoma íjcyájucóótneri. ³ Muurá májchótúmeke íhjáahañévú ó wállóhajchíi juuvávýuré chéméiyómé áyáháñeri. Muurá tsaatésáhji tsíhyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa díbye néenélii ímamyémú néé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújúnetu diityéké mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi méíjcyame?

⁵ Áanélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áanélliihyéhjáa néemeé:

—Íjcyané 7-hova páahóone.

⁶ Áánélliihyéhjáa neebe miamúnaa iáhcúbaki. Áánemáhhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke. Átsihdyúhhjáa idyóhdáhhnununéwú ájcuube ímamyémoke ditye iwájtju diityéke. ⁷Téhduréhjáa amómé ijcyá áyanéwu diityédi. Áané hallúvúhhjáa téhdure ityéhdujtsóne neebe ditye iwájtjuki. ⁸Áánétúhhjáa páameere óóvénetu coéváné 7-rujtsíva úvérujtsíne wáhpé. ⁹⁻¹⁰Aanéhhjáa diitye 4,000-meváubáhhjáa íjcyámeke imájchótsóné boone diityéké ipityájoóíhúne péjucóomé miiñeri ímamyémuma Damanóótá iihújivúréjuco.

Jetsóoke paritséomú néé díbye méénúráityuróné imyéénuki
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹Áijyúhhjáa idyé paritséomú péé Jetsóo éllevu díbyema ityáhhjácatsíki. Aaméhjáa díbyeke imújtátsóro néé iévéhoováwú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹²Aanéhhjáa múhdurá díbyeke pájtyénelii neébe:

—¿Íveeki ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénelii o méénúíyonejiiñvari.

¹³Ehdúhhjáa diityéké iñéene tsiíne ímamyémuma péjúcoobe únéú tsiñéjucvu.

Paritséomú uwáábójuu Jetsóo ímamyémuke téíbhúwajtsone
(Mt 16.5-12)

¹⁴Téijyúhhjáa ímamyémú ábájivé majcho itsájtýeyóne. Áámedíhhjáa tsáhoore ípaaáho. ¹⁵Áánaacáhhjáa Jetsóo diityéké néehii:

—Téíbhúwá tsáma méíjcyaco. Méíicúvedí eene pááá oorichó Heróódoma paritséomu éhne íjcyáneri.

¹⁶Ehdúhhjáa díbye néénelii ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnélliihyéubá ehdu meke neébe.

¹⁷Ehdúhhjáa majchóré ditye íjtsúcunúné iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íivane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúbá ávyetá muhdurá ámúhá íbuúúné néeme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwaábo. ¹⁸Áánerá ámúhá hálluúunema ámúhá núhejúunema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátýumihíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿Íveeki tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha métsaavéjúcootú majchó muhdú o méénune? ¹⁹Muuráhhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyárómedívu. Áánetú coéváné ¿múhdúrujtsíva wáhpé éhne mépihhjycúhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihhjycúhi.

²⁰Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnee 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívu o úújetétsóijy ¿múhdúrujtsíva tééne pájtyé mépihhjycúhi?

Áánélliihyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéree 7-rujtsíva wáhpé mépihhjycúhi.

²¹Ehdúhhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúúca ámuha méwaajcú iñá néeyóne pááá oorichotu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóo ímjpyetétsone

²²Átsihdyúhhjáa úújetémé Betsáidávu. Áánaacáhhjáa díbye éllevu tsaate hálluúvátúúbeke itsívane néé díbye ímíbájcho díbyeke. ²³Áánélliihyéhjáa díbyeke íhyójtsítu iékéévéne técoomítýú tsátsihvu itsájtýéébeke íhyálluúúcú iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhhjáa idyócarájcóne díloobe díbyeke muhdújucó díbye íitene. ²⁴Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó íite miamúnaa úllécunúné úmehéénedu.

²⁵Áánélliihyéhjáa tsiíne Jetsóo díbyé hálluúúcú dócarájcónetu botsíi tsaímiyéjuco díbye íitene. ²⁶Áábekéhjáa íhjavú iwállóone neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péedoró néé mépájtýetébé Jetsóo íjcyane
(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

²⁷Áhduréhjáa tsáijy Jetsóo ímamyémuma péé 'Tsetsaréa Pírípo' némeí cóómí úniúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhhjáa juuvávýú diityéké díloobe muubá díbye íjcyane díbyedítýú miamúnaa néhíjcyáne.

²⁸Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhhíbe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjyutúvú ícyahíjcyámé Píivyéébé íhjuvú uubálle múnáadítýú Eriá tsiíne bóhhíbe u íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii diityékeréjuco díbye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menéehíí?

Áanélliihyéhjáa Pééodoro néehíí:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoobe.

³⁰ Ehdúhjáa Pééodoro dífbyeke néénetu bóíjcyuube ditye muuca iúúbállétuki.

Ídsíjiveíñé Jetsóó iúúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

³¹ Téijyúhjáa ímamyémuke úúballébe Jetsóó Míamúnáájpídívúu ípívyéveebe muhdú ícúbáhrámeíñe. Úúballébehjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyane dífbyeke íavyejúúllétúne dsíjívétsoobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe. ³² Ehdúhjáa díbye néénéllii Pééodoro dífbyeke índyúétsihvu idyówajcáróobeke néé ehdu díbye íhjíyúvátuki. ³³ Áanélliihyéhjáa dífbyedítú íyévóóvéne tsíjtye ímamyémuke íiteebéré dífbyeke uhbáhi. Neebehjápeé:

—ÍDíhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdityu Píívyéébe íjtsámeíñe. Míamúnáá íjtsameíyé dípañe.

³⁴ Ehdúhjáa dífbyeke íñéené boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke úraavyéné ímillémé múu ímillédú ícyahíjcyánetu íhveténe oke úraavyé wájyúmeityúme tééne déjúcotu ícúbáhrámeíyóné pañe. ³⁵ Muurá ímillédúré ícyahíjcyámé tsá pájtyeítúne. Áánetu íhdyu ímillédú ícyahíjcyáné íhvéjtsone ookeréjuco úraavyémé pájtyeteéhi. ³⁶ ¿Aca ínetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhnévane? ³⁷ ¿Mityá íjcyáné tsane mepájtyeítúyóné ehniíñevu tsaimíyé meijcyáiyóné?

³⁸ Muurá oke úraavyéné núcojpillémeke téhdure ó nucójpilléé Míamúnáájpídívúu o ípívyéveebe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúúballéiyóné núcojpillémeke téhdure ó núcojpilléé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáácoóca.

9

¹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámuhadítú tsáhái tsaate dsíjivéítú Píívyéébe avyéjú íhtsútú ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéne

(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe cámeéhaúvú apáámyemáyé Pééodoro, Jacóóbo, Jóáá, éhdúmema. Áámedívúhjáa tsíhdyúreevéne. ³ Íwajyámúhjáa ávyeta tsíjij íjcyaja ajchúcutúhi. Tsáhábú múha téhdú ímí níjtyútyuró wájyamu. ⁴ Áánáacáhjáa Eríama Moitséemútsi tétsihvu diityédívú bóhówáávémútsima Jetsóó íhjíyúváhi. ⁵ Ááneríhjáa Pééodoro iúúllévenúne néé dífbyeke:

—ÍÁvyéjúubej, maímijyu íhdyu mee íchihyij! Áhdícyane métsu méméénu 3-wava nújuwááné ámuhá aha díhñéwaa, Moitsée éhwa, Ería éhwa, éhdune.

⁶ Ehdúhjáa íllityené pañe íñéene tsá Pééodoro wáájacúte. Áhduréhjáa íñahbéjtétsi íllityéhi.

⁷ Áánáacáhjáa ojts diityédívú nítyéné pañétú Píívyéébe néehíí:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájyúúbeke tsáma méllééboco. ⁸ Áanélliihyéhjáa íterómé íñeubará íjcyatúne. Téhduréhjáa Moitséemútsi Eríama tsáhájucu íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Átsihdyúhjáa ditye oómíñáa Jetsóó bóíjcyú ditye muuca teene iúúbállétu Míamúnáájpídívúu ípívyéveebe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíitúné hajchóta. ¹⁰ Áhdújucóhjáa tsá ditye muuca úúbállétú teéne. Aaméhjáa íhdyu tsamééré díllócatsíhjíyá muhdú dsíjiveebe tsiíñe bóhííñe. ¹¹ Átsihdyúhjáa nééme dífbyeke:

—¿Ácooca muhdú ívyane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Ería tsiíñe íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsoíbye bóhówáávéíñe íhdéwu?

¹² Áanélliihyéhjáa neébe:

—Éé, ímiáánéjucóhdé tene némeíñé Ería bóhówáávéíñe míamúnáake pájtyetétsoíbyé úmíwari díbye diityéke íhdénu dífbyema. ¿Muhdúta néene óhdityu Míamúnáájpídívúu o ípívyéveébedítú Píívyéébe waajácuháámituj? Muurá néene míamúnáa oke íavyejúúllétúne óhdi ícúbáhraíñe. ¹³ Aané muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eené Ería díbye íjcyane ditye nehíjcyáabe. Áróbekéé míamúnáa íehdíválléne íllure ícúbáhráhíjcyáhi.

Áánemáa díbye neérone tsá ditye cáhcútsóhijcyatúne. Ehdúu Píivýéébe waajacúháámitu tene néhdújuco díbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáagoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

14 Aaméhjáa tsúúca ímunáajtémá tsijtye mityame íjcyamedívú wajtsíhi. Áánacáhhjáa taúhbájú uwaábojtemá diitye ímamyémú táhhjacátsíhijcyáhi. 15 Aaméhjáa díbyeke íajtyúmíne íicúu díbye éllevu ípyéene díbyeke duurúváhi. 16 Áámekéhjáa neébe:

—¿Íínerí ámuha métáhhjacátsíhijcyá támamyémuma?

17 Ehdúhjáa díbye neerónáa tsaapi neé diityej píinétú díbyeke:

—Ávyéjuúbej, áanu hájchíwúú pañe naavéné íjcyaae íhjuvátúúbeke ó tsivá díellevu óóma u ímíbájhoki. 18 Muhdú ihya díbyeke díbye meénúcooca baavu áakityéébe íhjuvátú uráhtsaba íjchívyécooca íhwañe íhdóne cópenúhijcyaae. Áánéllí íñe íjtye dímamyémuke ó neerá dityevá óóma díbye pañétú iwáágóóroki. Áronáa tsá ditye píivyetétúne.

19 Áánéllíihyéhjáa Jetsóó neé ímamyémuke:

—¿Juhúú, múhdúré míamúnaáami ámuha Píivýéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhachótá ámúhá múhdúré ó áábucúne ámúhake ó úwáábohijcyaa ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké íñeérone neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá díbyekej.

20 Ahdújucóhhjáa díbyewúuke ditye tsajtyene díbye éllevu. Áánacáhhjáa naavéné Jetsóoke íajtyúmíne díbyeke ávyeta wáírohjácoobe áakityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávíhíñemeíbyeke íhjuvátú uráhtsaba íjchívyéhi. 21 Aanéhjáa Jetsóó neé cáánikyee:

—¿Aca múhachótájúco íllu díbye íjcyane?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tsiímenedityuré ehdu díbye. 22 Tsáijyu muurá cúújúwá pañevú díbye íjcaayoobe tsúúca dsíjívvehijcyáiyáhi. Áané tsajjyú téhi pañevú díbyeke wááohijcyaae. Aane cána íhdyu u píivyetéhajchíí múuhadi dídáátsóvéne múuhake piáábó.

23 Áánéllíihyéhjáa Jetsóó neé díbyeke:

—¿A o píivyetéhajchííjyu? Ú eene íhdyu ímiáané oke u cáhcújtsóhahchíí tehjújuco uke o piááboíñe. Tehdu íñá óhdivu túhúúnejíivari.

24 Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Uke muurá ó cáhcujtsóhi. Áánéllí oke piáábó éhniíñevu uke o cáhcújtsoki.

25 Aanéhjáa mityame míamúnaa píhcyáávénaa Jetsóó naavéneke úhbaabe neéhií:

—¿Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dáriiveebe íhjuvátuube íléébotúúbé pañétú uke o neé u íjchívyeki! ¿Aabe dohmíjyúcohdí díbyé pañevú!

26 Áánéllíihyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyeré díbyeke tsiíñe ávyetá íhnáó iwáíróhcóne íjchívyéhi. Áané boonéhjáa coévaabe dsíjívvebedú. Aanéhjáa mityame íjtsúcunú tsúúca díbye dsíjívvejucóone. 27 Áronáacáhhjáa Jetsóó íhyójtisu íjyóucjácoobe tsaímíyéjuco.

28 Áané boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsíhvu neé díbyeke:

—¿Aca íveeki muhdú nétsíhdyu tsá muha mepíivyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

29 Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá íhdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúmé Píivýéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó neé ímamyémuke.

Ídsíjívveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)

30 Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréa íñújitu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímíletú múha wáajacúné ditye téeneri pájtyene. 31 Ímíleebéhjáa apáámyekérei ímamyémuke úwaaabóne. Téijyúhjáa úúballébe Míamúnáájpídívú ípívyéévébedívú tsaapi ímítyúmeke ékéévetsóobeke ditye dsíjívvetsoobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe.

32 Ehdúhjáa díbye diityéké úúballéné tsá ditye wáajacutú muhdú neéíñe ehdu díbye neéneé. Aanéhjáa díbyeke ímiíñevú idíllóiyóné nuhnévehijcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dílló caabyé íhhtsútuube diityédityú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

33 Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaavu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké neéhií:

—ǂíineri éhne ámuha táhjácatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

³⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye áñújcutú caabyé diityédítú íhtsútuube íjcyáiyóneríhjáa ityáhjácatsíñéllíhje. ³⁵ Áánéllíhýchjáa iácúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítú íhtsútuube íjcyane ímílleebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

³⁶ Ehdúhjáa diityéké íñééne tsííménéwúuke icyájaabúúne neébe:

—Eje, áanu muurá tsíimene ídátsohree.

³⁷ Ahdu muurá táuráavye múnaa ídátso néémeke íícuvéhíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okéé wállóobekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke tútávájtsoúmé meke píaabóne

(Mt 10.42; Rc 9.49-50)

³⁸ Áhduréhjáa tsáíjyu Jóaa néé dífbyeke:

—Ávyéjuubej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dímyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áábeke muha mébóíjcyuíñú tsíjpiye íjcyaae íveekí tehdu méénúnéllíhje.

³⁹ Áronáacáhjáa Jetsóó néehíi:

—ǂíveekí ámuha mébóíjcyúhí? Muurá eene tamyémeri méénúráityúronéhjí méénúhíjcyáméubá tsá óhdiyu ímityúné íhgyúváytyuróne. ⁴⁰ Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtsoúne. ⁴¹ Áhdícyane tsaate ámuha tahñéjté mejíjcyámeke nújpacyo díívanévú tamyémeri íjchome muurá tééne áhdó íñé ímíjyaú íjcyáahi.

Tsaatéké ímityunévú méíbúwajtsóné ápíchó nééneé

(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)

⁴² Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátso tsííméwuúmúduréi néémedítú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíi íjkyéháñetu néwayúcobané íóhbáñúmeke wájojco móóá pañévú ditye ícúbáhrámeítyóné íhdétu. ⁴³⁻⁴⁴ Áhdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméenuhíjcyáhajchíi múu kípiyújcuímei téhojtsíj. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúéhójsima íjcyájúcoóoturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyaa tsahójsícuma ámuha mejíjcyarómé mújyú áabatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhahjchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. ⁴⁵⁻⁴⁶ Téhdure ámúhá tuhááñeri ímityúne élleu ámuha mepéhíjcyáhajchíi múu kípiyújcuímei téjtuháji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsajtúháácuma íjcyájúcoóoturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyaa tsajtúháácuma ámuha mejíjcyarómé mújyú áabatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhahjchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Áhdure idyé ámúhá hálluúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméenuhíjcyáhajchíi méwaagóoméi téhji. Muurá ímí ámuha méíjcyaa tsánejcúuma íjcyájúcoóoturómé Píivyéébe avyéjuri ámuha mejíjcyáhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyaa tsaúúcumá ámuha mejíjcyarómé mújyú áabatéityúnéj cuujúwá pañévú mewágóóóvéhahjchííjyu. Áronáa ihdyu tééwá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáityúne.

⁴⁹ Muurá pámeere tééwá pañe íjcyámedi tééwaj cúvá búúúveéhi. Áánetu Píivyéébeke íícuvéhíjcyámeke ímíjpyetétsóibye éhne múúne cánáama heeco ímíjpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íímúnéllíi meke píaabóhi. Áánetu íímútuca tsá íínetú tene píaabóityuróne. Ahdu teene Píivyéébe uwaáboju cánáamadú. Aane ihdyu óví ámúhá pañévú ámuha méujcú tsaímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávájcatsímyé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéa íñújivu Joodáa tsíñéjcuu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dífbyedívú píhcyáávémeke ímyéenuhíjcyádú úwááboobe.

² Ájyúhjáa parítsoómú dífbye élleu itsáane dífbyeke ímújtátsóro dílló tsáápilleke íhdícyané hállúturé ájyu wáagoóné téhdújuco nehajchííjyu. ³ Áánéllíhýchjáa neébe:

—ǂMuhdútáhjáa Moitsééúvú nehíjcyá téénetuj?

⁴ Áánéllíhýchjáa néémeé:

—Muuráhjáa nehíjcyáábeúvú díllekévá tééne waajácúhaamívú maájcuúne méíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánéllíhýchjáa neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha mejíjcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllíi ehdu nehíjcyaae tehdu tene néétúrónáaca. ⁶ Muuráhjáa Píivyéébe pané íhdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure

ípíveyjtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyé muurá neebe wajpi ityáábávacooca ííneíñe cáánímútsídityú díllemáyéjuco íjcyca tsaheécoréjuco tsáápiiyé íjcyáiyódu. ⁹ Aamútsí míityétsi íjcyáromútsí tsaheécoréjuco íjcyaiñe Píívyéébe ípíveyjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávajcátsicyooca dówáávétyuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa íñeéne boonétú tsájaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiíñe dillómé teéne.

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakyé ííhvéjtsóne tsíjpillekérejuco ityáábávahajchíí ímityúné meenú mewa ímúbááne íjcyánaa tsíjpillemayéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyé walle áyúke ííhvéjtsóne tsíjpiikyérejuco ityáívahajchíí ímityúné meenú ájyu ímúbááne íjcyánaa tsíjpiimáyéjuco íjcyáneri.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne

(Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Téjyúhjáa tsaate ítsíimeke tsivá dífbye éllevu díbye díityé hallúvú piááboju Píívyéébeke ityáúmeiki. Áronáacáhjáa ímamyémú néé íñevú dítye ítsíimeke tsivane. ¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú néene tsári íjtsúcumúne neebe díityéke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿Íveeki ámuha mécátuhtsóhi? Muurá díitye tsiime íjcyadu nééme wáabyuta Píívyéébe avyéju. ¹⁵ Aane ímiááneturé ámúhake o néé éhne múúne teetsi tsíimene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébe cáhcújtsotúmé tsá dífbye avyéjuje íjcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa íñeéne tsíméké cájáábíñuubéré piáábó táúmei díityé hallúvu.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne

(Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

¹⁷ Átsihdyúhjáa díbye péeyíonáa tsaapi dífbye éllevu dsinériyé itsáane dífbye lliiñévu ímímóúúvéne néé dífbyeke:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabe cána oke díñe muhdú ó íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhi o újcuki.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveeki ímiáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáabyéré Píívyéébe ímiáábe. ¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú dífbye taúhbajúúne íllu nééne: Tsá múu íhdicyámema dómácójcátsityúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé dífycáanimútsikyé.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó nééne llii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyané táayaábedityúre.

²¹ Ehdúhjáa díbye néene Jetsóó ímí íjtsúcumúne néé dífbyeke:

—Áronáa íjcyanéi tsane. Dítsíeméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjike. Ájyu ihdyu ú ávyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáa ehdu méénúne ookéréjuco duráavyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó néene kimóhcó pajtyé dífbyeke mítyane díbye éhnévánélliihye.

²³ Aabéhjáa kímóóveebéré péeneri Jetsóó iúlléventúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébe avyéjuvu úcááveyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye néeneri ímamyémú úllévenúnéllii tsiíñe neébe:

—Ámuúha Lihíúmuj, íhnáhoóné ímiááne éhnéva múnaa Píívyéébe avyéjuvu úcááveyíoné dítye téeneriyé tsúúrameihíjcyanélliihye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló anéetóhéjtu pajtyeyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye ehnéva múnaa Píívyéébe avyéjuvu úcááveyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye néeneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyeteyóme?

²⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnáa tsá píívyetétú iyé ípájtyetétsámeíñe. Áronáa Píívyéébe píivyeté díityéke ípájtyetétsóné íñá dífbyedívú túhúútúnélliihye.

²⁸ Áánélliihyéhjáa Pééodoro néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meihvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiááneturé ámúhake o néé tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñallémuu, cáánímútsii, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébe wákíméi méénume íñe ímíjyaú íjcyaiñe íñe íñújiri. Aame muurá ájtyúmí tsíjtyeke díityémá íñahbéváimeye íñahbémutú íñallémúdí cáánímútsídyú ítsíimédú néeme téhdure ookéréjuco úráavyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeihíjcyáahi. Áronáa ihdyu níhñévúre újcuímýe

mújyú idsjívéjúcóótyúne bóhí tsiíjiréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki. ³¹ Muurá íñe icyooca íhtsutúmé íjcyame ídátsó téjyju waagóojte íjcyáhi. Áané lliiñéví íñe icyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Ídsjívéíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)

³² Aaméhjáa Jerotsaréevu péeme díbye déjuri pehíjcyá íllityécunúmére. Áamekéhjáa tsátsihvu ímíjyocáróne tsiíñe úúballébe muhdú técomívú díbyeke tene pájtyeíñe. ³³ Neebéhjáa diityéke:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwaábojteké óhdivu ékéévétsóóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañéví íhvéjtsóo oke ditye idsjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi iúúhívaténe oke úníchíhcyuméré iwápáájcoóbeke dsjívétsóóhi. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

Jacóóbomútsí Jóáama Jetsóoke táúmeíñe
(Mt 20.20-28)

³⁵ Áabekéhjáa tsájyju Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáamutsi néehíí:
—Uwááboóbej, muhlsi méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

³⁶ Áanéllihyéhjáa neébe:
—¿íñá ámuhlsi méimílléhi?

³⁷ Áanéllihyéhjáa neemútsi:
—Muhlsi méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúví múhtsiky u ácuycáróné úúma muhlsi maávyéjuutéki.

³⁸ Áanéllihyéhjáa neébe:
—Ávyeta tsá ámuhlsi mewáájácútu íñá metáúmeíñe. ¿Aca ámuhlsi méicúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áanéllihyéhjáa neemútsi:
—Éé, muhlsi méicúbáhrámeíyáhi.

Áanéllihyéhjáa neébe:
—Ímíáánénde ámuhlsi méicúbáhráméíhi. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuhtsiky táúniúví oore o pícyoóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúví pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Ehduréhjáa áñújuube Jetsóó diityétsiky.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjé 10-meva íjcyame ílléébone cayóábávaté diityétsídívú. ⁴² Áronáacáhjáa Jetsóó diityéké néehíí:

Ámuha muurá mewaaajácú ííñújiri íjcyané avyéjujte íhñáhó ityáúhbájcatsíñe táhjácatsihjcyáne. ⁴³⁻⁴⁴ Áánetu ihdyu ámuha tahñéjé meíjcyame tsá múu tehdu neétune. Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímillebe múu pamévakéré píaabóhi. ⁴⁵ Muuráhjáa íñe Míamúnáájpidívú o ípívyévebe tsá o tsáatu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íicúveki. Ópé o tsáa diityéké o píaabóné diityé wájyuri o dsjívé múhdumé teene cáhcujtsómé ípájtyetéki.

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllévuréjuco péémema mítyame péehíí. Áanáacáhjáa ditye pééjú úníuri Timéó hajchí Batiméó hállúvátuube ácuúcnúúbé táúmeíhíjcyá píáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu díbye Natsarée múnáajpi Jetsóó pííhine iwáájácúne kéévánécoba néehíí:

—jetsóó Dabííúvíj tsiíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve! ⁴⁸ Ehdúhjáa díbye néenélii tsaate néé cúuvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhñííñevuré tsiíñe neébe:

—jDabííúvíj tsiíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanéllihyéhjáa Jetsóó tétsihvu íjyócuúvéne néehíí:

—Méne díbye ítsáá taéllevu.

Ahdújucóhjáa díbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa íicúí iwajyámú hállújea ityácóíívéne díbye cátsííivyéne díbye élllevu.

⁵¹ Áabekéhjáa neébe:

¿íñá ú ímílléhi?

Áanéllihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó ímíllé o hállúváne.

⁵² Áanélliihyéhjáa Jetsóó néé dífbyeke:
 –Tehdújuco. Oke u cáhcujsósdú íjcyaahe tsúúca ú hallúváhi.
 Ahdícyane wa illuréjuco dípyej. Ehdúhjáa Jetsóó dífbyeke néénemáyé itéjúcoóbe. Aabéhjáa díbyemájuco pééneé.

11

Jerotsarée pañévu Jetsóó úcaavéne
 (Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej piihíri Bepajéema Betáaniá coomícyú únuri oríivo báju íjcyátsihvu. ² Átsihdyúhjáa Jetsóó mútyétsikye ímamyémudítýú ípiihré coomívú iwállóómútsikye néehíi:

–Écoomi ípiihré cóomityu óoma méujcuté íayáne íjúwuúke. Múikyé dífyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuútsikye ívéébeke ámuútsi métsíñaáyó' néhachíi méneeco: “Ávyéjuubéne néénéllii muútsi méujcúváhi. ícúiyévané ihdyu óómíhóíibye.”

⁴ Ahdújuccóhjáa péémutsi úújeténé dífyedívú juuvá úníutu tsaaté já llahájtis mójcó lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívú.

⁵ Áábekéhjáa dityétsi tsíñaáyóronáa tsaate néjucóo:

–¿Caa ívéébeke ámuútsi métsíñaáyó kíavú metsájtyeki?

⁶ Áanélliihyéhjáa neemútsi díbyéé úwaabódu. Áanélliihyéhjáa íhvejtsómé dityétsi itsájtyeki.
⁷ Áábekéhjáa dityétsi úújetétsóóbé hallu wájamúúnevu ditye íhboné hallúvú Jetsóó íñerívyéne péehíi. ⁸ Áábé úmíwáhjáa mítyame míamúnaa juuva íhbó wájamúúnevu wájuhóónevu. ⁹ Aaméhjáa dífyema péeme tsuullerii, idyėjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

–íÑóooj, maímijyu áanu Píivyéébe mémeri tsááneé! ¹⁰ íÑóooj, máávyeyíjtsóó áánúke Dabíiúvúj tsiménémúhaabe ímáa ávyéjuube íjcyáábeke! íMaímijyu Píivyéébe nééma íjcyane! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehíjcyame.

¹¹ Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe duurúvájávú íááhívéne tééj páne panévare íítéiñune péjucóo Betáaniávú cúvéhréjuco tene néénélliihye.

Higyéerahe Jetsóó pítyuútsóne
 (Mt 21.18-19)

¹² Áané tsíjyúhjáa Betáaniátú ditye óómíñaá Jetsóó ajyábáavatéhi. ¹³ Aabéhjáa tsíhyulléturé ájtyumi hígyéerahe juuvá úníutu íjcyaha ímíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa míjyóóveebe 'néevahéubáhaja' íñéneema. Áronáacáhjáa tsá téjyju tehe néevatú íñéeváiyó ráahori íjcyátúnélliihye. ¹⁴ Áané hallútúhjáa illuréjuco díbye teehe pítyúútsóobe nééneé:

–Óvíárohe tsáma tsiiñe u néevahíjcyádú ú neevá níhñécunu illuréjuco u chéméihye.

Ehdúhjáa díbye néene ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhjihe múnáake Jetsóó bóayóne
 (Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹⁵ Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Ájyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééj páñévu náhjihénúcatsímeye. Dsíidsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsawáané wájójcoóbe. Áhduréhjáa íjúúmuke náhjihénuhíjcyámé acúvewáané wájójcoóbe. ¹⁶ Áánemáhjáa neebe múha tééj páñévu íñáhjiñenúccóótuki. ¹⁷ Átsihdyúhjáa neebe dítyéke:

–Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééj líiñévu míamúnaa óoma íhjuváhíjcyáijya.” Aaja ¿íveeki ámuha naní múnáa jaríyéjuco medíllone? ¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó méénúne uubállé llúúvájte avyéjytemá taúhbájú uwaábójte iwáájácúne imíllera dífbyeke idsíjívetsóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí dífbyé uwaábó íjtsúcunúnélliihye. ¹⁹ Áané íjyúnuvúhjáa tépejójuco Jetsóó péene técoomítýú ímamyémuma tsíéllévuréjuco.

Higyéerahe chémene
 (Mt 21.20-22)

²⁰ Aaméhjáa tsíjyju cúúvéneturé díbyéé pítyúútsóhe hígyéerahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucájaaháñe tébajkyéimájuco chémene. ²¹ Átsihvúhjáa Pééodoro ítsaavé tétsihdyú ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neebe:

–Éje Uwááboóbej, éhneé u pítyúútsóhéha íhye tsúúca cheméhi.

²² Áanélliihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Ehdu ámuha meméenuhíjyca ímíñeúvú mecáhcújtsó Píivýéébeke. ²³ Muurá ámuhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsomé éhbau cámehbáú nééiýá téhbau ííne móóáj piínévu. Ahdújuco muurá téhbau íñeíyóne. ²⁴ Ahdícyane muurá páneere Píivýéébeke ámuha metátúmeíñé piáábojvúvú ámuhakye ájcuúibye ímiááné ámuha mecáhcújtsóhahjíjy. ²⁵ Áronáa ihdyu múu tujkénú ímbáchójcatsí tsaatémá ímítýú ámuha medárhívécatsíhahjíjy. Ájyju ihdyu ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ámuhadi ídáátsóvéne ílluréjuco ábájíiveíñé ámuha ímityúné meméénune. ²⁶ Áanetu ímityúné ámuhakye méénúmedi ámuha meidaátsóvétúhahjíí téhdure tsá díbye ámuhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréeri íjcyánáa duurúvájá pañe íjcyáábedivú llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame píhcyaavéhi. ²⁸ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyaaabe eene ehdu nénehjí ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánéllihyéhjáa neebe díityéke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivýéébeé, mityá míamúnaárée nééjuri téené wákimyéí méénuhíjcyaaabe? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke máañújcúhahjíí botsí ámuhakye ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

³¹ Áánéllihyéhjáa tsameéré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivýéébeé nééjuri tsótsohíjcyaaabe’ menéhahjíí meke nééiyoobe: “Áábekéráhjáa ¿iveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” ³² Áanetu ‘míamúnaárée nééjuri’ menéhahjíí meke míamúnaa téené hallútú méénuiyáhi. Muurá pamévaré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivýéébeé ihjyú uubáalle múnáajpi Jóáa íjcyane. ³³ Ehdúhjáa nééneri íñúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánéllihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Aanéjiva idyé ámuhakye ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

12

Úmihé tehme múnaa múhdurá dárhívémeíñetu íjcyáné uwááboju

(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Ájyúhjáa Jetsóó tsíeménehjítu uwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjáa íumíhe tsanééré óova íbájtsone mijcónúhi. Áanemáhjáa tsátsii ímbájchoobe téene néévá dótsúhcuímeítsí. Áhduréhjáa tépallí piínévu méénuube jáhwu cáámé cónaúvú tééjá pañétú tépalli téhmeíjy. Ehdúhjáa imyéénúne tsaatéke tépallívú ityéhmetsoíñúne aahívetéébe tsííñé íñúji. ² Aanéhjáa tsúuca tépalli néévane iwáájácútsihvu wáloobe ínúnu múnáajpiyke dííbyema dítye iwááloóro dííbye éhné íjcyadúne. ³ Ahdújucóhjáa péeróóbeke dítye íllure méénúpéjtsónetu díbye óomíñe íéveébe. ⁴ Áánéllihyéhjáa tsíjpiikeréjuco díbye wálloróóbeke téhdure néwayúneri íñúwáutu ityúúvátsóóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Ároné pañéhjáa tsíjpiikye díbye wállóóbeke ílluréjuco dítye dsíjívétsópejtsóne. Áronáacáhjáa tsííñe wáloobe pívámevákéjuco. Áamekéhjáa idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéke dsíjívetsóme.

⁶ Áané boonéhjáa ílli apáábyteréjuco cóevané mítyane díbye wájyuúbe. Áábekéréjucóhjáa díbye wáloone ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii dííbyeke avyéjúúlléiyoome’ íñéénema. ⁷ Aabéhjáa bóhditéébeke íajtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúyóne. Áánélli metsu dííbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.” ⁸ Ehdúhjáa íñéjcatsíñe ídsíjívétsóóbeke waagóomé ílyhóvé pañévu.

⁹ Ehdúhjáa Jetsóó díityéke íúúbállétsihdyu nééhií:

—¿Aane íñe díibye úmihé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuu eené tépallívú díbye téhmetsoíñúmé ímítýú dárhívémeímyeke? Muurá díityéke dsíjívétsóoibye téené hallútu. Áane tsíjtyekéréjuco díbye téhmetsoíñé tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújyú meéévetú Píivýéébeé waajácúháami? Muurá téhaamítú nééené: Tsauú nééwayu jááháñé wákimyéí múnaa íñéhnílléne wáágoórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píivýéébere ehdu meenu téhdújuco.

¹² Ehdúhjáa díitye llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyámeke Jetsóó lléboóboné hallútú ímílleromé dííbyeke tétsihdyu iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévéme Píivýéébeé ihjyú uubáalle múnáajpi díbye íjcyane míamúnaa néhíjcyámedi íillityénema. Aaméhjáa ílluréjuco pééneé.

Ítñújí avyējuúbé wáábyuta dsíídsike ditye áhdotsóne

(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróóde icyanéjécúejtemá dífbye éllevu ditye iñéete muhdú dífbyedítýú ipítýácócatsíhycyáne. Ehdúhjáa íjtsámeimýe díbye muhdú áñújcúnetu dífbyedívú iñéétsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté dífbyeke:

—Uwááboobej, muha muurá méwaajácu ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú uwáábohíjcyá kéjijtó Píivýéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújijtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúróneri ícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. Aabe cána múúhake díñe dícyanéjcutuj. ¿A tehdújuco ávyējuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa dífbyeke díllomé íllure ímújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe díityéke:

—¿Íveeki íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj.

¹⁶ Ahdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune dífbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe díityéke:

—¿Aca múhúmi náávé íñeé? Áhdure ¿mumémé íñe tééjitu?

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Ávyējuube Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré eene tééjitu.

¹⁷ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Ané wa ihdyu dífbye Tséétsáke mááhdohíjcyá dífbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivýéébeke máácuhíjcyá dífbye wáábyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóó díityéké nééneri íllure ullévenúme.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhíne tsaate díllone

(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)

¹⁸ Téjyúréhjáa idyé tsadotséomú péé dífbye éllevu medsíjívémé tsiíñe mebóhíne cáhcújtsotúme.

¹⁹ Aaméhjáa néé dífbyeke:

—Ávyējuúbej, Moitsééuvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsiímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbéréjuco dílleke táábávaíñe dífbyeréjuco itsiímáva díllédívú íñáhbeuvú tsiímáváyíone.

²⁰ Aanée íjcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábavárolléjtane dsíjívé tsiímávátuubére. ²¹ Áané boonée bónebe dílleke táábavároobe idyé dsíjívé díllédívú téhdure tsiímávátuubére. Áábe bonéébekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbémú 7-meva íjcyame dílleke ityáábaváldédívú tsiímávátúmé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñéuvúré dílléréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhake díñe ímichi ¿cáábyé taaba dílle íjcyaiñe tsiíñe ditye bóhícooca?

²⁴ Ehdúhjáa ditye néénéllí Jetsóó nééhí:

—Íllure ámuha memújtá Píivýéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaaabóné ámuha mewáájácútúnéllíihye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhícooca páneere tshídyuréjuco cápáyóveíñe. Tsáhájucó téjyuu míamúnáa táábavácatsíhíjcyané íjcyáitýúne. Muurá téjyuu pámeere íjcyaa níjkyéji múnáaduréjuco. ²⁶ ¿Aca tsá múijyú ámuha meéévetú Píivýéébe waajácuháámi? Íllúu muurá Píivýéébe Moitsééke néé uméhéwu péétecunúné pañétú dífbyema íhíjyúvácooca: “Aavaráa, Itsáa, Jacóóbo, íjcyámé Píivýéébe ó íjcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píivýéébe néénetu muurá méwaajácu ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééitýuró díityé Píivýéébe íjcyane. Aanéjívva íllure ámuha memújtáhi.

Páñétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséomuma táhjájcatsíñe tsaapi taúhbajú uwááboobe lleebúcunúhi. Aabéhjáa ímí díityéké Jetsóó áñúcu híjcyanéllíi néé dífbyeke:

—¿Aca teene Píivýéébe taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

²⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe:

—Ímichi muurá páñétúene taúhbajúúnetu nééhí: “Ámuúha íjraéémuj, muurá Máavyējuube Mépiivýéébe apáábyéré íhtsútuube íjcyáhi. ³⁰ Áánéllíi múu dífbyeke Dípiivýéébe Díavyējuube íjcyáábeke wajyú ávyeta dííibúutúré páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméyi.” Ehdú nééne

ímichi pánétúene teene taúhbjáúnetu. ³¹ Áánetu tsiíne nééhií: “Pamévakéré múu wajjú muhdú u wájjúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi pánétúenécú taúhbjáúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii dílbye taúhbjáú uwaáboobe néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, tehdújuco u néene ímiááné tsáápiye Píivýéébe íjcyane apáábyéré íhtsútuube íjcyaaabe. ³³ Áábeke ímiááné mewájjúyíyá ávyeta méííbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méíjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke mewájjúyíyá muhdú mewájjúmeídyu. Ehdú muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe dílbyeke meícuvéné panévéré dílbyé úmíwávú mecóvátsohíjcyáné ehníínevú.

³⁴ Ehdúhjáa dílbye tsaímíyé áñújcúnéllii Jetsóó néé dílbyeke:

—Tsúúca muurá Píivýéébe avyéjuejpijúyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa dílbyeke Jetsóó nééne boone tsáhajuco múha dílbyeke tsiíne díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe íjcyámeke úwaáboobe íhdityuré nééhií:

—¿Aca íveekí taúhbjáú uwaábojte nehíjcyá Dabíúvúj tsiíménémúhaabe Críjto íjcyaiñe?

³⁶ Ááneráhjáa Píivýéébé Apííchóré dílbyeúvuke túkévétsoñeri neébe:

Ávyéjuube néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúí díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

³⁷ Ehdúhjáa muurá neebe Dabíúvú Críjtodítýú Íavyéjuube dílbye íjcyane. Aanéjii ¿muhdú íivane Dabíúvúj tsiíménémúhaabe íjcyáiyooobe Críjtoó?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí díityéké pájtyénéllii lleeúcunúme.

Taúhbjáú uwaábojteké Jetsóó núcójpíivetsóne

(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Tehduréhjáa tsiíne úwaáboobe nééhií:

—Ámuúháj, téííbúwá tsáma meíjcyaco. Tsá múu íivatú eene aatye taúhbjáú uwaábojte míamúnáa díityéké íavyéjúúllekiyé cááméjácobájí úcámeíhíjcyánetu. ³⁹ Muurá pihcyáávejááné pañévú íucáávcooca imíllémé íboohówátsihjívúré íacuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímitsihjívúré ímájchone. ⁴⁰ Aame pííbájyujte wal-léemudítýú dótuhíjcyá díityé jaaháñe. Ehdú muurá imyéénúné nucójpí cááménécobaúvú íhjúvuhíjcyarómé Píivýéébema. Árome muurá tééne déjúcotu ícúbáhráméíhi. Ehdúhjáa Jetsóó nééhií.

Ídátso nééle pííbájyulle dsíidsike pícyoóne

(Rc 21.1-4)

⁴¹ Téjyúhjáa duurúvájá pañe Píivýéébé wáabyuta dsíidsike dítye pícyohíjcyábá úníuri dílbye ácuúcunúnáa téhbá pañévú pícyoómé teene dsíidsi. Dsíidsiváméhjáa mítyanéhjí pícyoóhií.

⁴² Áánacáhjáa pííbájyulle ídátso pícyoó míjihwuúcúre. ⁴³ Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pííbájyulle ídátso néérolle pícyoó páme ehníínevúre. ⁴⁴ Muurá aatye pícyoó mítyane ídsíidsivánetu áyanéwuúji. Áánetu pícyoole páneere tééne tájpi íjcyáiyóne.

13

Duurúvaja wágóóveíñe Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi nééhií:

—Uwaáboóbej, aca íñe ímíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu meénúmeíhi.

² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿A ímíwu ú íitéhí? Ároja muurá wácávyáhcaméíhi.

Jetsóó tsááíñe íhde pájtyeíñéhji

(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúhjáa péeme tééjáj píihírí oríivo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péedoroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, íjcyane nééhií:

—Cána múúhake duubállé mújyú tene pájtyeíñe eene múúhake u néhíjcyanéhji. ¿Aca íñetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

⁵ Áánélliihyéhjáa neebe díityéke:

—Ehdú néeme tsáma wajácútsi meíjcyaco ámuha állíu múnádívú maállítsámeítýuki. ⁶ Muurá o tsááíñe tsúúca pííhícooca íjcyaimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé dílbyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsóo bañúháñe.

⁷ Áhdure téjju íjcyaiñé meénujcatsí pahúlleváre. Ááneri méillityédiñe. Ehdú pajtyéiñe páneere illuréjuco nǎjkévaiñé ihde. ⁸ Muurá tsané iññúji múnaa meénujcatsí tsiíñe iññúji múnaama. Ájju iññúji vááuméi pahúlleváre. Áhdure ájyaba íjcyaañi. Ehdú déjucóoveñé ícúbáhraméi iññújiri.

⁹ Áánellii téibúwá méjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú pihcyáávejááné pañévu ámúhake imyéénúmeke tsajtyéimye ávyéjúté éllevu. Aame muurá ámuha méúwáaboó diityéke. ¹⁰ Muurá iñe pajtyéteju pámeekéréi iññújiri íjcyáné míamúnáake úwáábóméiñi. Ájju ihdyu ó tsaá páneere illuréjuco inǎjkévaki. ¹¹ Ahdícyané ávyéjúté éllevu ditye ámúhake icyúvéhoójánu tsajtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú íihjyúváñeri. Muurá ihdyu Pívyéébere Íapíúchoj téveri ámúhake túkévéjtsóneri ámuha méihjyúváañi. ¹² Áhdure téjju tsané nahbému íjcyaromé imityúné dáñíívcátsíñi. Aame tsamééré tsjtyedivú táúhbávcátsíñi. Muurá ítsiime íjcyaromédivú cáánimu táúhbaá tsijtye dityéke idsjívétsoki. Áhdure idyé ítsiime íjcyaromé cáánimudivú táúhbaañi. ¹³ Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhake tsaríllé tahñéjte ámuha méjcyámeke. Aane ehdu néérónéhji pañe Pívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé niñhéetsihvuré íjcyame ihdyu pájtyétehi.

¹⁴ Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii íñé imityúné úújétyútsihvu imityúné úújeténé Pívyéébeke ávyéta tsári pájtyeñi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmicoooca méwáácunúco cámeñbañevu Jodéa iññúji múnaa ámuha méjcyame. Ehdúu muurá tene pájtyeñé tsúúcajájújuco Pívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Daniéré nééneé. Aane évehjcyámé íhya ihdyu waajácújucoó ñná íjcyaiñe. ¹⁵ Ahdícyané téjju áachi íjcyame íucaavéjúcohdí imijcúhó pañévu tsiéméné iújcuki. ¹⁶ Áhdure ímúihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí ihjyávu íwajyámu éllevu. ¹⁷ Máidaátsoju tsáma tene pájtyeñé téjju walléémú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi ítsiímewuúmu íjcyámeke! ¹⁸ Áánellii Pívyéébema méihjyúvaco tsúcoñiváneri úúníjyáju tene ipájtyetu nǎjyáháñé lliñe ámuha mewáácunútuki. ¹⁹ Muurá téjju íjcyaiñé ávyéta íhnáhó ícúbáhraméi íñe iññúji ípivyéévetsihdyu mújyú ícyahjcyatúne. Ááne boonétú ihdyu tsáhájjuco mújyú téhdu nééne ícúbáhraméi íjcyáityúne. ²⁰ Aane muurá Pívyéébe oke wallóótuca pámeere dsǎjívéiyáhi. Áánellii íñúci tsiíñe oke wallóóiiybe íhñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúuca tene píhícooca íjcyaiñé tsaate íllure íallíñe 'tsúuca Crjto tsájucóóhi' nééimye. Áámeke wajácúsi mejcyáne mecáhcújtsodíñe. ²² Muurá íjcyaimyé állu múnaa íye Crjtdi dílloméimye. Áhdure dílloméimye Pívyéébe ihjyú uubálle múnáadi. Aame pívyéteé meénuráityúronéhji imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoimyé Pívyéébedtyu. Tsájju múúne téhdure mújtátsoiyómé ímiáané dílbyéjtyejuco íjcyarómeke. ²³ Aane iñe tsúuca ámúhake ó úúballé íhdétújuco ámuha metéibúwáaveki.

Jetsóo tsáácooca pájtyeñéhji
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)

²⁴ Ehdú ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójiejpi nuhba illuréjuco áabatéiñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájjuco ájchúityúne. ²⁵ Ájju máicuru dójcoó cáámetu. Ehdú páneere íévéhóowari íhtsútunéhji íjcyane mujtáraga íjcyaañi. ²⁶ Ájju tsúuca Míamúnáajpidivú o ípivyéévebe páneere táihstútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówáaveñi. ²⁷ Aabe ó táúhbaá nǎjkyéji múnaake ditye ípíhjúcu óhdívu tahñéjteke pahúlleváre iññújiri, nǎjkyéjiri, íjcyámeke.

²⁸ Cáhawáá méjtsúuncu hígyéerahej. Muurá itsóúuvéne tsiíñe tehe béhjívájnetu méwaaajácú píjcyaba píhíjucóone. ²⁹ Áhdú néene íñe ícyoooca ámúhake o nénehji pájtyénetu tsúuca ámuha méwaaajácú tsiíñe o tsááíñe éévé úújetéjucóone. ³⁰ Aane ímiáané ámúhake o néé ehdu nénehji pájtyeñé iññújiri míamúnáa íjcyapíñáaca. ³¹ Muurá iñe iññújima páneere íévéhóowari íjcyanéjhi wágóóoveñi. Áánetu iñe ámúhake o néhijcyáné tsá mújyú wágóóovéityúne.

³² Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááíñe éévé tsá múha wáajácútyúne. Nǎjkyéji múnaa íjcyaromé tsá wáajácútyúne. Téhdure pañetu Pívyéébe Hajchi o íjcyároobe tsá o wáajácútyúne. Apáabyéré ihdyu Lihíyó waajácú mújyú tsiíñe oke iwáallooíñe.

³³ Ahdícyané tsáma téibúwá tééne íjtsúuncúré mejcyáne méihjyúvahjcyaco Pívyéébema. Muurá tsá mewáajácútyú mújyú tsiíñe o tsááíñe. ³⁴ Muurá tsaapi tsiíñe iññúji íááhíveté ínúu múnaake pícyoíñi ihjyávu tsané wákimyéivu ditye tééneri íjcyá díbye téhulle íjcyáné hajchóta. Áamedivú muurá tsáapíike ityéhmetsoíñúróobeke tsá díbye nééty mújyú itsááíñe. Áhdú tsá ámúhake o nééty mújyú tsiíñe o tsááíñe. ³⁵ Ahdícyané téibúwá mejcyáne tééne íjtsóré méjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáajácútyú mújyú ámúhá avyéjuube o íjcyabe o tsááíñe. Tsájju múúne tsájcooji o tsáá cuuvé pañe, mityá cúvénetúrej, mityá pécójpinej, mityá cóój

pañevuj. Ávyeta tsá mewáájacutúne. ³⁶ Áánéllii múu téihbúwá téene íjtsóré ijcyá ámuhakye o túvaaoóvatu pevetàré iná méenutúme cuwáryé ámuha méijcyámeke. ³⁷ Ehdú íne ámuhakye o nées pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyane tsáma téene íjtsóré méijcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke iékééveñé ditye pityácócatsíñe
(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ájyúhjáa pajtyeté wañéhjí óórityúne pááa máchómehíjcyané wañéhjí míjcyoojicuturéjuco lléeváíñáa llúuvájté avyējútémá taúhbájú uwaábojte íjtsámei muhdú iállíñe Jetsóoke iékééveñé idsijívetsoki. ² Áronemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañéi tehdu imyénútu míamúnáake iíbórinúiyónéllíhýe.

Pácúucújpácýori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrijchóne
(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Ájyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáaniári Tsimóó díbyere ‘Ahláriho’ némeíbyé jari. Aaméhjáa téējari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáa mítyane áhdóméíñe pacúucújpácýoma. Aalléhjáa téjpacýóri díbyé níwau múrijchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsariwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—ǵíveekíami aalle ícúbahra pácúucújpácýori tsané pijcyábá mewákímyeíñe áhdodúné áhdóméjpacýorij? ⁵ Muurá téjpacýo menáhjíhénúne dsídsiri mépiaabóiyá ídáatsóméhjíke.

⁶ Ehdúhjáa díllledítýu ditye néerónáa Jetsóó nées díityéke:

—Óvi íjcyalle. ǵíveekí ehdu ámuha méihjýváhi? Muurá tehjújuco dille méénune. ⁷ Muurá díitye ídáatsojte tsá kiávú ámuhadítýu pééityúne. Áánetu tsá múhachótá ámuháma o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýóri múrijcholle oke ditye cúúúíñe ihde tájpi íimíbajchóne. ⁹ Aane ímiáané ámuhakye o nées íñe tajtyéeveri míamúnáa pájtyetéíñe uwaáboju úwáabohíjcyámé muurá idýe teene úbballéné pámeere íñújiri íjcyané míamúnáa waajacúhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

Jóoda Ijcaríóóté Jetsóodívú iékéévetsoíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)

¹⁰ Ájyúhjáa Jóoda Ijcaríóóté díbyé mamýmú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe mújyúrú llúuvájté avyējúté élluve ipyéene díityéké neeté díbyedívú iékéévetsoíñe. ¹¹ Ááneríhýáa mítyane íimjyúúvéne ímíllémé dííbyeke íáhdone. Ehdúhjáa tsúuca díityémá ípityácócatsíñe ílluréjuco díbye íjtsámeíñe muhdú díbyedívú iékéévetsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyeté wañéhjí óórityúne pááa ditye máchohíjcyané wañéhjí obééjáuúmuke tsájaatsá múnáa dsíjívetsohíjcyané wañéhjí tújkévajcójí Jetsóoke ímamyémú néehí:

—ǵAca kiávú ú imíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

¹³ Áánéllihýéhjáa tsaatésikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsarévu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi lílyílyori nújpañújéébeke maájtyúmiibema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévú úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpkýe méneeco: “Uwááboobéne múhtsikye nées kiáváhané íchii májcho íjcyane tééhó pañévú díbye múháma pajtyeté wañéhjí májchó májchóihyo.” ¹⁵ Ájyú ámuhtsikye úújétsóihýe tsaho ímíwu córíhócoba néeho cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméenuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe díityétsikye.

¹⁶ Ahdújucóhjáa dítyétsí péene técoomívu. Aamútsíhýáa ímiáané muhdú díbye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méénune teene majcho.

¹⁷ Ááné íjyúnúvúhjáa Jetsóó tétsihýjuco pámeemáyé ímamyémuma. ¹⁸ Aanéhjáa tsúúca ímájchótsihvu neebe díityéke:

—Ímiááneturé ámuhakye o nées íjcyabe tsaapi ámuhadítýu óhdivu méénútsóihýe.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó díityéké pájtyénéllii pámeere nées dííbyeke:

—ǵAca caabyé ehdu uke muha méméenuúhi, a oó?

²⁰ Áánéllihýéhjáa neébe:

—Íñe tsájí pañévúre muhtsi díbyema memájchoobe ehdu oke méénúhi. ²¹ Ehdu ímiáané oke pajtyeíñe Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke tsúúcajájújuco Píívyéébe waajacúháamitu

tene néhdújuco. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénúúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáityuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu pááaho iékeévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke. Áanemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

–Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Áhduréhjáa ado iékeévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke. Áánevúhjáa dibye ájcune adóme. ²⁴ Áámekéhjáa neébe:

–Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhduréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímiááneturé ámúhake o neé ícyoocátú tsiíñe ámúhama bíinojpacýo o ádjóúcoóityuné Píivyéébé avyējuri meíjcyácooca tsiíñe maádóíñévújuco.

Péédroo tóónúmeíñe Jetsóo úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyeté wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóo neé diitye ímamyémuke:

–Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsujááveíñe pahúllévávu. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu neéneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñe pahúllévávu.” Ehdu muurá neéne Píivyéébé waajácúháámitu. ²⁸ Áronáa ihdyu o dsíjívéebe tsiíñe o bóhíne ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóo ímamyémuke neénéllii Péédroo neéhií:

–Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áanetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

–Ímiááneturé uke o neé muurá ípyejcoju tahñeébé u íjcyaróné u tóónúíñe 3-íjyúvá cáracái mújyúcu májtsívátúné ihde.

³¹ Áronáacáhjáa Péédroo neéhií:

–Muurá tsá o tóónúmeityúne. Óvíjyuco néhi ihdyu oke ditye dsíjívetsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

Píivyéébema Jetsóo íhgyuváne
(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)

³² Aaméhjáa úújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóo neé diityéke:

–Íchiíyéi meíjcyá Píivyéébema o íhgyúvatéki.

³³ Áanemáhjáa tsajtyeébé Péédroo, Jacóóboo, Jóááa, éhdúmekére. Áámédívúhjáa ávyetá íhnáhó kímóóvémeíbye. ³⁴ Áanemáhjáa neébe:

–Muhdú íhya o dsíjívéíúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyané cána íchihdyuréi oke metéhmej. Áronáa ihdyu mécuwadíñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhnííñévuúvu. Átsihvúhjáa ímímóúúvéne Píivyéébema íhgyúvaabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeityuki. ³⁶ Íllúhjáa íhgyúvaabe:

–Ayúju Táácaánií, tsá muurá íná u túhúúllétúne. Ahdícyané muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímíllédú u méénúityúne. Óvíi ihdyu muhdú u ímíllédú óoma ú meenúhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píivyéébema íhgyúvátsihdyu óómiibye cuwári íjcyámedívú iwájtsíne neé Péédrooke:

–¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveeki tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki? ³⁸ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúmé Píivyéébema méihgyúvahíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiááne ámuha méimíllérá tsafímíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha méihnáhootú tehdu meíjcyáiyóne.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké iñéene bíwáhullévúre ípyéene tsiíñe Píivyéébema íhgyúvaabe píéhdúré tujkénúu íhgyuvádúre. ⁴⁰ Átsihdúhjáa tsiíñe péébe úújeté téhdure cuwári íjcyámedívu. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyane tsá dííbyema íhgyúváiyónéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédi íúlléjérone tsiíñe Píivyéébema íhgyúvatéhi. Átsihdúhjáa ihdyu óómiibye diityéké neéhií:

–Áyu, ícyooca ihdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévétsóíñe éévé tsúúca úújetéhi. ⁴² Ahdícyané ílluréjuco metsu mepéékíí. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóíbye.

Jetsóoke ditye ékeevéne
(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúuca tsaatemá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyėjuttee, taúhbájú uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame wállóónéllii tsáameé. Aaméhjáa tsáá ímyéénujcátsiháñe nñtsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoocáhjáa íhdéjuco diityéké Jóoda nééneé:

—Cáabyeké o chóhchócuube diibyėjúcoóí. Áabeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújuco Jetsóó éllevu ípyéene díbye néetene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áanu uúj?’ néeberéhjáa chohchócu díbyeke. ⁴⁶ Ááneréjucóhjáa dítye iékéévéébeke tsájtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi díbyé mamýemudítýú íniñtsúwari wállórihjúcu llúúvájte avyėjújté únú múnáájpi núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóó néehí:

—¿Aca muhdú íivane éhne múúne ímityúné meénuhíjcyáábe éllevu dítye tsáhdu ámuha metsáá taélleve nñtsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámuháj pñne o íjcyabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyane. Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píivyéébe íhjúy uubálle múnáape tsúucajátújuco nehíjcyané díbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ípájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú ílluréjuco wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábe keená ámuha oke meékéévehíjcyane. Áronáa ihdyu tehdújuco ámuha meméénune Píivyééááne díbyéjtane.

Tsáápiikye dítye ékéévéroobe pállójcóne

⁵¹ Áanáacáhjáa tsaapi ováhtsá íéveho íjcyabe wájýámubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu. ⁵² Áábekéhjáa dítye ékévéronáa tehba diityé hójtsí pañevú iwááoiñúne waabe pevéhórejjuco.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane

(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

⁵³ Aanéhjáa tsúuca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyėjúube éllevu. Áanáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyėjuttee, túkevéjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame píhcyaaevjúcoó tétsihvu. ⁵⁴ Áíjyúhjáa Pééodoro díbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúre tétsihyi tééjá tehméjté íjcyuujúwatu píhmiñhíjcyáme élletu ípíhmiiki.

⁵⁵ Áanáacáhjáa ávyéjute ítsámeihíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú íállíñe díbyeke ídsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá dítye pívyetétú muhdú díbyé hallúvú íállíjyóne. ⁵⁶ Ávyetáhjáa mítyame díbyé hallúvú páhdúvare álliyómé báñúmeihíjcyahi. ⁵⁷⁻⁵⁸ Áronáacáhjáa tsaate téhdure díbyé hallúvú íállíñe néehí:

—Áanu muurá nehíjcyá míamúnáaváa meénuja duurúvaja iwácávyáhóne tsíjýaréjuco ímyéénuíñe míamúnaa meénútuja. Aajává pánéévétsóíbye 3 coojívatúre. Ehdú ihjúvuhíjcyáabe.

⁵⁹ Ehdúhjáa dítye néerone tsá cáhcújtsómeítýúne.

⁶⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyėjúube diityéj píñetú íjyócuúvéne néé Jetsóoke:

—¿íveeki tsá u áñjúcutú aatyé dihyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁶¹ Áronáacáhjáa tsá íiná díbye néétune. Áánéllihyéhjáa tsiíñe neebe díbyeke:

—¿A ímiááne díbyéjuco uu Críjto ímiáábé Píivyéébe Hajchí?

⁶² Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, díbyéjuco oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe íhtsútuube Píivyéébe únuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáacooca ó bóhówáaveé ojtsó pañe.

⁶³ Ehdúhjáa Jetsóó nééne ávyéta tsári pajtyé díbye llúúvájte avyėjúúbeke. Áánéllihyéhjáa íwajýámúúné dóváríjcyámeíbyeré néehí:

—Ávyeta tsáhájjuco meímíletú tsijtye éhniíñevu díbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. ⁶⁴ Muurá íñe ámuha melléébhóneriyé ¿íveeki uuhivatéébe Píivyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méjtsúacunúhi? Áánéllihyéhjáa pámeere néé ílluréjuco díbye dsíjíveíñe.

⁶⁵ Ehdúhjáa dítye néénelíi tsaate díbyé hallúvú úníhíhcyuméré íhyúmi íbñjínúúbeke ímyééúne néehí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke meéénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehméjté díbyeke wábáajcóhi.

Pééodoro tóónúmeíñe

(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

⁶⁶ Aanéhjáa Pééodoro lláhajtsiri íjcyánáa llúúvájte avyėjúúbe únú múnáadítýú tsáápille tsááhí. ⁶⁷ Aalléhjáa díbyeke píhmií íjcyáábe íñtehhíjcyaróne néehí:

—Úpée idyé ehne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

⁶⁸ Áronáacáhjáa illure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájacúúbedíjíí óoma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa iñéene llahájtí míjco lleehówavu íjyócutúvetéébe.

Áanáacáhjáa tsúuca cáraca májtsiváhi. ⁶⁹ Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiíne ííténe tétsihyí jcyámeke neéle:

—Áanu muurá idyé tsaapi Jetsóo mamýmúejpi.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiíne tóónuúbe. Áané illúhuwúréhjáa idyé tsíjtyeréjucó neéne dífbyeke:

—Áánerá ímiáané diibyéjucó uu Jetsóo mamýmúejpi. Muurá eene Gariréa múnáa ihjyuvádú u ihjyúvānetúré méwaajácú diibyéjucó u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néenélii tsiíne ityóónúne llíhcyámeíbyéré nééhi:

—Éje, ímiáānetúré tsá o wáájacutú dífbyeke eene ámuha óoma dífbyedi méihjyúvāábeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye néenāa tsiíne cáraca májtsivá míjyúćjucó. Áānetúhjáa ítsāáveebe Jetsóope dífbyeke illu néene: “Muurá 3-íjyúvā ú tóónúmeíí tahñéébe u íjcyaroné cáracái míjyúćú májtsivátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóo néene ítsāávéne illuréjucó díbye táāne ávyetá ihnáho.

15

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Áāné tsítsíívevúhjáa llúúvājte avyéjucó, túkevjtsojtee, taúhbjáú uwáábojtee, íjcyame tsiíne dóbeevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjiuri tsajtyé ávyéjuube Pirááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó dífbyeke:

—¿A ímiáāné uu jodíómú avyéjuúbe?

Áānéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjucó oó.

³ Áānáacáhjáa llúúvājte avyéjucó dífbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

⁴ Áānéllíihyéhjáa Pirááto tsiíne dífbyeke nééhi:

—¿Aca íveekí eene tsá u añúćcutú aatye díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónāa tsá díbye añúćcutúne. Áāneríhjáa iúllévenúne tsáhájucó díbye ínā néétune.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíne

(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyeté wañéhjí pañe paíjyuvaré ávyéjuube Pirááto tsáápiikye íchívyétsohíjcyá cúvéhóójari íjcyamedítýú dífbyé hallúvú míamúnaa íhjúvāábekéjucó. ⁷ Aanéhjáa téjyuu íjcyaae dsíjívétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeíbyé cúvéhóójá pañe tsíjtye dsíjívétso múnáama.

⁸ Áānáacáhjáa tsúuca tétsihvu míamúnaa píhcyaaavémé imyéenuhíjcyádú táúmeíjyucó Piráátoke díbye íjchívyétso tsáápiikye diityédítýu. ⁹ Áānéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú avyéjuúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe diityéké illure iñómítáávéne llúúvājte avyéjucó ehdu dífbyeke dáriivéné iwáájácúnema. ¹¹ Áronáacáhjáa diitye llúúvājte avyéjucó nēé tétsihyí jcyámeke ditye Barabáa hallúvúré íhjúva dífbyekéré díbye íjchívyétso cúvéhóójatu. ¹² Áānéllíihyéhjáa díbye Pirááto nēé diityéke:

—¿Ácooca eene jodíómú avyéjuube díbye íjcyane ámuha menéhíjcyáábeke muhdú méméenuúhi?

¹³ Áānéllíihyéhjáa néemeé:

—Dífbyedívú ihdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áānéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca ínā ímityúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiíne kéévānécoba néemeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dífbyedívú!

¹⁵ Áānéllíihyéhjáa awáá íjchívyétsoobe cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí íjcyane íimíllénema. Áānemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcoótsóne íhvéjtsóobe diityédívú diityéréjucó iwátyétyehcu páwachékevu.

¹⁶ Áábekéhjáa tsodáhómú dííbyé já llahájsivu itsájtýéébedívú píhcyavéhi. ¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke uácó wájamu duujínuudú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjúuuhónetu imyéénúné chahíwawu ávohjáácómé dííbyeke. ¹⁸ Áanemáhjáa wáñejcómé:

—ĩŃóóoj, áánu jodíómú avyējuube!

¹⁹ Ehdúhjáa iñééne dííbyeke úníchíhcyuméré illaáyoohíjcyá úméhéyi ihńíwáutu. Áanemáhjáa dííbyé lliiñéwú imíhómóubáne ávyéjútsohíjcyámé illure dííbyedi iúúhívaténema. ²⁰ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé boone tácoríúcúmé teeja duujínuudú nééjaá. Áanemáhjáa uácómé pañétúeja dííbyé wajyámuvuréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke páwachékevu iwátýétyéhcuíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátýétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

²¹ Aanéhjáa téhulléwú péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejáádorómá Róópómútsj caani Tsimóó íumihétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutsómé Jetsóoke iwátýétyéhcuíwachékevu.

²² Aaméhjáa úújeté tsátsii 'Niwáupáájí' nééiyóné 'Góógota' némeítsihvu. ²³ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé 'mííraá' némeíñé duurúbájpácýoma bíinojpácýo iúménúnetu. Áronéhjáa tsá díbye ádotúne.

²⁴⁻²⁵ Áábekéhjáa tsúuca wátýétyehcúmé páwachékevu ááméjutúréi nuha íjcyánaáaaca. Ááné boonéhjáa tsodáhómú nehcojatsi caatyé dííbyé wajyámúnúé újcuíñe. ²⁶ Aanéhjáa dííbyé níwáú caamééhullétú téwachéketu picyóómé tsiménetu icyáátunúné illu nééneé: "Áánu jodíómú avyējuube." ²⁷ Téhduréhjáa téjy tsaatétsi ímítýúmútsikyé wátýétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcvátú íjcyáwachékéécutu. ²⁸ Ehdúhjáa ímítýúmútsima dííbyeke wátýétyehcúmé Píívyéébe íwaajácúháámitu illu néhdújuco: "Ímítýúmé raahóri dsíjívéiíbye ímítýúúbedi ditye díllóóbe."

²⁹ Aanéhjáa dííbyeke úújejemé dííbyedi iúúhívaténemáyé 'wamiwami' nehíjcyáhi. Áanemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíñe ú pájáávétsóiyáhi.

³⁰ Áyu cána bo pájtyetétsaméj.

³¹ Téhduréhjáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúúhívaténe néjcatsihi:

—Tsjtyekée muurá ímiáané pátyetétsohíjcyáabe. Áronáacáha tsá díbye píívyetétú íiye ípájtyetétsámeíñe. ³² Aabe cána óví ímiáané dííbyéjuco Crijó mee íjraéemú avyējuube íjcyáhajhíí eene éwachékevúne ditye wátýétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíí dííbyeke mecáhcújtsoki.

Téhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátýétyéhcumútsi uuhívaté dííbyedi.

Jetsóó dsíjívéne
(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

³³ Téjyúhjáa cójípíinétú íjyúnúné cuuvé tujkévevújuco. ³⁴ Áanáacáhjáa Jetsóó ávyétá íhnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabatááni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekiami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

³⁵ Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýú tsaate illéébóne nééhi:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébé íhjú uubálle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánéllíihyéhjáa tsaapi ícúí wájyamubádú nééne bínojpácýo kiwátýetu iééníyojéné úméhéí nájcautu ípícyoonéwú cújuuvé díbye ííhároki. Áanemáhjáa neébe:

—Bo óví Ería nítyétsová dííbyeke.

³⁷ Áanáacáhjáa tsiíñe ávyétá íhnáhó iwáníjcyámeítsihdyu illuréjuco díbye dsíjívéne. ³⁸ Ááné tujkéveríhjáa duurúvájá pañétúétsíí watájco wájyamúwáboya dóchéreev é cáámetu baavu panéjcvávú wájíatñécú. ³⁹ Aanéhjáa tsodáhómú avyējuube tétsihyi íjcyáabe ájtyumí muhdú díbye iwáníjcyámeíñe dsíjívéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiáané áánu Píívyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléemú dííbyeke ditye dsíjívetsóné tsíihyulléturé íítehíjcyáhi. Áamemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, tsííñé Maaría Jacóóboma Jotséemútsj tsíijuu, Tsaroméee, éhdume. ⁴¹ Diitýéhjáa muurá Gariréari díbye íjcyácooca dííbyeke píáábohíjcyámé téhullétú dííbyema tsáá Jerotsaréevu. Áamemáhjáa téhdure íjcyámé tsijtye walléemú dííbyemáa tsáámeé.

Jetsóó itémeho ditye cúúune
(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeeéevjécóójíllii ditye imibájkímyehjýajycóójí pejco íhtsútuube Jotsée Ari-matéa cóomi múnáajpi péé Pirááto éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píivyéébé avyējú itsohjýaabe. Aabéhjáa diibye Piráátoko táumeí díbyeúvú itémeho icyúúuki. ⁴⁴ Áánerihjýaa illure Piráátó ullévenú ‘a ímiááné ihya dsijivjúcoobe’ íñénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyējúúbeke ipíúváne dílloobe ímiááné díbye dsijivjúcöhajchíi iwáájacuki. ⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímiááné tsúúca díbye dsijivjéne. Áánélliihyéhjáa Piráátó néé díbye Jotséeke díbye újúcúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújucóhjáa díbye téwachéketu tééhoúvuke íñítyétsóne bíijínúné imíwu nééné wajyámuba íáhdóbari. Áánemáhjáa nééwájitu bóhdoméíñé níkyéhéjú pañévu icyúúune wátájcoobe nééwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamúpi tsijpille Maaría Jotséemútsj tsijjímá ájtyumí díbye cúúune.

16

Jetsóó dsijíveebe tsiíñe bóhúne
(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeeéevjécóójí pejco diille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsijju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácuúúcpacyóné Jetsóó itémeho itsójtsoteki. ² Áánemáhjáa tsijjy tsiíñe tsemáánaréjucó tujkévajycóójí pejcojucó díbyé níjkyévú péeme úújeté tétsihvu tsúúca nuha ájchúnáaaca. ³ Aaméhjáa néjcatsihi:

—¿Aca múha íñe méema téhejú watájco nééwayu íñétsóohi?

⁴ Áronáacáhjáa íitécunúmé téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañévu úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcnúúbeke. Áábé wajyámúhjáa cááméjácoba nééja ávyéta tsitsi. Áábédihjýaa illityéme. ⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhnee páwachékevu ditye wátyétyéhcuúbeke. Áronáa tsá díbye íchii íjcyájúcootúne. Tsúúca bohjúcoobe. Cáhawáá méuujévá íchii díbyé íjcyatsíi pevétsíyújucó íjcyane. ⁷ Ahdícyane méúúballété Péédorómá tsijjye díbyé mamýémuke tsúúca tsiíñe díbye bóhjúcódóne. Méneeco díbye péjucóóné Gariréavu diityé ihde téhullévu diityémá íátyúmíjcatsí diityékéé íñéhijcyádújucó.

⁸ Ehdúhjáa díbye néénemáyé wájucóómé íllityéneri úúvécnúmére. Aaméhjáa tsá muuca úúballétu mítyane íllityénéllíhye.

Maaríá Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)

⁹ Aanéhjáa íbohíjycóójí cúúvénéturé Jetsóó bóhówaavé Maaríá Madarénadívú díllé pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóólledívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúballété díbyé mamýémú díbyeke kímóóvehjýaameke. ¹¹ Áronáacáhjáa tsá dílleke díbye cáhcújtsotúne.

Ímamyémudítýú mítyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)

¹² Aanéhjáa dílledívú íbohówáavéné boonétú tsiíñe bóhówáaveebe tsíhdyuréjucó mítyétsi ímamyémudítýú juuváyí péhijcyámútsidívú. ¹³ Áamútsíhjáa idyé tsijtye íñahbéjteke úúballeróné tsá díbye cáhcújtsotúne.

Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁴ Átsihdyúhjáa bóhówáaveebe pámehdívuréjucó ímamyémudívú 11-mevaréjucó íjcyane majchóri íjcyámédívu. Áámekéhjáa uhbáichoobe ímiááné bóhíbeke íajtyumíné tsijtye úúballeróné díbye cáhcútsóhijcyátúné hallútu. ¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óví ámuha pámeekéré íñtújiri íjcyané míamúnáake méúwaabó díbye pájtyetéíñé uwááboju. ¹⁶ Aane lléébome ímiááné icyáhcuútsóné uubállé tsójtsoótsámeímýé ihdyu pájtyetéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóvehi. ¹⁷ Aane oke cáhcújtsómé tamýémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyameke. Téhdure tsijtyé ihjyú illéébótúrújuri ihjyúvaímýe. ¹⁸ Téhdure íñimýémuke díbye ékééverómé tsá íñá méénútyú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsijivéityúne. Aame chéméméhjike bóhítsóhijcyaaíhi.

Níjkyejívú Jetsóó pééneé
(Rc 24.50-53)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééné boonétú tsúúca Píívyéébe dííbyeke ujcú níjkyejííwú díbye íávyéjuuté dííbyema. ²⁰ Áábe déjuvúhjáa ímamyémú úwáábohíjcyá pahúllevaré teene dííbyé uwááboju. Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráítyúronéhjí méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeiki. Áyu tehdújuco

RÓÓCAÁ

Róóca Jetsóodityú cáátúnuháámi

Íhju tũjkeváne

¹⁻² Tsúúca muurá tsaate uwáábojte muhdúhjáa Jetsóó méjpiine úllejéné pañetu ájtyumímé tééné uubállé caatúnuhíjyá ímí tehdújucó. ³ Aane icyooca ó imíllé ooréjucó tééné uubállé o cáátunúné uke o wájyuube Téóópiró éllevu, diityékée o díllóhíjycánéj piínévu téhdure páneere ímí ídyéjucotu tsúúca o wáájácúnéllíihye. ⁴ Aane ó imíllé tééné uubálléé ditye méénune u lléébohíjycáné ímííneúvú u wáájácúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa tsíímáváméíne

⁵ Jodéá ííñtújí avyéjuubéhjáa Heróóde íjycáijyu íjycyaabe tsaapi llúúvábé Tsacariá Abiámuúbe. Áábé táaba méméhjáa Eritsabéé Aróój tsiíménémúháábéelle íjycyalle. ⁶ Áámútsikyéhjáa Píivyéébe ímí íjtsúcunú díbyé taúhbaju néhdújucó dityétsí íjycánéllíihye. Aamútsíhjáa tsá íinetú néétsámeityú míamúnáadivu. ⁷ Áronáacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsiímávatu mewa Eritsabéé ajchíbá íjycánéllíihye. Ááné pañévuuhjáa idyé tsúúca kéémemútsíjyucó diityétsi.

⁸ Aanéhjáa tsáijyu díibye Tsacariá íjycyáha múnáake dómajcóné llúúvájte Píivyéébé úmíwávú pácúucu péététsohíjycáne. ⁹ Aanéhjáa imyéénuhíjycádú nehcomé caabyé díite llúúvájtedityú pañétúétsihvu úcááveíne. Aanéhjáa díibye Tsacariake dómajcóné díbye úcááveíne pañétúétsihvu duurúvájá pañévu teene imyewu cúvaane díbye ipyééétsoki. ¹⁰ Aanéhjáa díbye péététsóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Píivyéébéme ihjyúváhi. ¹¹ Áánáacáhjáa díbyedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé teene ditye péététsohíjycáné wáiji íjycátsihvu. ¹² Áábekéhjáa íájtyumíne mítyane íllityébe. ¹³ Áronáacáhjáa neebe díibye Tsacariake:

—Díllíhíedííne. Tsúúca muurá Píivyéébe uke lleebó díbyeme u íhjuváhíjycáne. Ahdícyane muurá dityáaba Eritsabéé tsiímávaá wájpíkíye. Áábeke ú meménu Jóáádivu. ¹⁴ Áánéri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsijtye ímíjyúúveéhi. ¹⁵ Aabe daachi Píivyéébedívú íhtsútuube íjycyaabe tsá bíinojpacóo ádóityúne. Áhdure tsiííne avyéjpacyoné tsá díbye ádóityúne. Muurá tsíijú íbúwá pañérei íjycyároóbé pañe tsúúca Píivyéébé Apííchó íjycyáhi. ¹⁶ Aabe mítyámeke íjraeémudityú Ávyéjuube Píivyéébé icyánejcúvú íbúwáávétsoóhi. ¹⁷ Muurá tsaateké ítsíimemáyé cáánímuke díbye ímbáávetsómé tsaímíjyucó íjcyáíne. Áhdure lléébohíjycátúrómeke ímbáávetsóíihye. Ehdú muurá Ávyéjuube Jetsóó ihde míamúnáake ímbájchóihye ditye ímí díibyeke iwáátsúcúpéjtsó Eriaúvumáa ícyahíjycáné Píivyéébé Apííchóré díibyeke tükévéjtsóneri.

¹⁸ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néénéllíi díibye Tsacariá néé díibyeke:

—¿Aca múhdutú tehdú óoma íjcyáíne? Muurá tsúúca kéémemútsíjyucó muhtsi átyáábama.

¹⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe díibyeke:

—Muurá Píivyéébe oke wallóo íúnú múnáajpi Gaabriéé o íjycyáábeke dííllevu uke ímíá uubállé o méénuki. ²⁰ Ahdícyane icyoocatú tsáhájucó u píivyetéityú u íhjuváné dááchikye tsíiju tsiímávanévuucó íveeki uke o uúballéné u cáhcújtsótúnéllíihye. Ehdú úuma pajtyéíne íéévé úújetéijyu.

²¹ Ehdúhjáa nééneri Tsacariá duurúvájá pañe íjycyáábeke míamúnáa áachityú ityéhméróne múhduréjucó íjtsámeíne ícúu díbye tsáátúnéllíihye. ²² Aabéhjáa íjchivyédú ímíááné tsáhájucó píivyetétú íhjuváne. Íhyótsíríjycóhjáa díbye úbáhcyoohíjycáné díityémá íhjuvavaróne. Aanéhjáa íjtsúcunúmé tsiéméné díibyedívú bóhówaavéné tééjá pañévu.

²³ Aabéhjáa díibyeke tene dómajcodújcoojívá tééjá pañe iwákímyéíne péjucóo íhjuváu. ²⁴ Ááné boonétúhjáa ímíááné tsúúca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa íhjuvátú tsá úlléjucóotú tsáhojtsí nuhbáva. ²⁵ Aalléhjáa nehíjycáhi:

—Íhya óhdi míamúnáa íhjuváhíjycánetu íhveté íne íllu óoma Píivyéébe meenúhi.

Jetsóó tsíímáváméíne níjkyéji múnáajpi úúballéne

²⁶ Aanéhjáa tsúúca 6 nuhbávájucó dílle íjycánáa idyé Píivyéébe tsiíne wallóo níjkyéji múnáajpi Gaabriééke Garíréri íjycacóomí Natsaréevu díbye íúújeté wájpíkíyí úújetulle Maaríake. ²⁷ Dííllekéhjáa Jotséé áabajáa ityáábáva Dabíúvúj tsiíménémúhaabe íjycyaabe. ²⁸ Aabéhjáa níjkyéji múnáajpi díílle éllevu ipyééne néé díílleke:

—Maímíjyu ihdyu u íjcyane. Muurá Píivyéébe uke tujkéveellé tsijtye walléémú ehniíínevu.

²⁹ Ehdúhjáa díbye néeneri illure iúllévenúne íjtsámeillé iná neéiyóné ehdu díbye néeneri.

³⁰ Áronácáhjáa neebe dílleke:

—Díhllyédíñe. Muurá Píivýébe uke tujkéveelléhi. ³¹ Ahdíciane ú éévaáhi. Aane u tsíimáváábeke ú meménuú Jetsóodívu. ³² Aabe íhtsútuube íjcyáa Páñétúejpi Píivýébé Hajchi íjcyáabe. Áabeke Píivýébe ávyéjútsoó díbyé íhdé múnáajpi Dabíiúvuke íávyéjujtsódu. ³³ Aabe íjraéémú avyéjuube íjcyáa mújyú cápáyóóvétyuúbe.

³⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllii dílle Maaríá néé díbyeke:

—¿Aca muhdú ó éévaá wájpíima o íjcyáallejívári?

³⁵ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Píivýéébere Ípííchoj téeveri ehdu úuma méénuúhi. Áanéllii díbye u tsíimávaabe díbyé Hajchíyé íjcyáahi. ³⁶ Téhdure muurá díelle Eritsabéé tsíimávaá tsáapíikyé tsúuca kéémelléjuco íjcyárolle. Tsúuca muurá 6 nuhbávájuko dílle éévane ajchibá íjcyárolle. ³⁷ Tsá muurá iná Píivýébedívú túhuutúne. Páneere píivýéteébe.

³⁸ Áanélliihyéhjáa Maaríá néehí:

—Muurá díbyeke ó íicúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óví eene oke u néhdu óoma meenuúhi. Ehdúhjáa dílle nétsihdyu ílluréjuco níjkyéji múnáajpi pééneé.

Maaríá Eritsabééke ááhivéne

³⁹ Átsihdyúhjáa íicúyie múhdúj coojívaturá dílle Maaríá péé Jodéa íñújiri íjcyané caméhbári íjcyácoomívu. ⁴⁰ Aalléhjáa Tsacariáke íááhivéne díbyé taaba Eritsabééke dururúváhi. ⁴¹ Áané tujkéverihjyáa dílle Eritsabééke íjtsíméné vááumeí íhbaú pañe. Áanáacáhjáa Píivýébé Apííchó tsúuca díllé pañe. ⁴² Aalléhjáa kéévánécoba néé Maariáke:

—Muurá tsijtye walléemú ehniíñevu uke Píivýébe tujkéveelléhi. Aabe u tsíimáváábeke ímí pícyoó panévaturé. ⁴³ Aalle ¿muhdú ídatsohíváalle oke ú aahívevá Táavyéjuube Tápájtyetéébé íjcyáíibýéj tsiju u íjcyalle? ⁴⁴ Muurá oke u dúuruváváné tujkéveri tápañe tsíimene vááumeí ímíjyúúvénej pééve. ⁴⁵ Ahdíciane ihdyu maímijyu u íjcyane eene uke Píivýébe tujkévéelléne u cáhcujtsódu íjcyalle. Muurá ímiáané méénuúbye úuma muhdú uke íñéhdú.

⁴⁶ Ehdúhjáa Eritsabéé néénéllii Maaríá néehí:

Ávyetaré táíibúuri ó duurúvá Píivýébeke. ⁴⁷ Aabe Tápájtyetétsoobe mítyane oke ímíjyúúvétso táíibuu. ⁴⁸ Muurá íñe díbyé íicúve múnáalle ídátso o neérolleke oke ítsááveébe. Ahdíciane ícyoocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuuvéhi. ⁴⁹ Muurá Píivýébe ímiáábé íhtsútuube íjcyáabe tajtyéeveri meenu ímí tehdújuco. ⁵⁰ Aabe pámeere míamúnaadítú múhdumé díbyeke ávyéjútúllémeke píaabó díityédí ídáatsóvnema. ⁵¹ Muurá ávyetá íhtsútú nénehji imyéénuneri mítyájkímyeímyeke núcójpívétsoobe. ⁵² Áhdure íhtsútujte ávyéjútédítú íavyéjú idyójtúne ávyéjuutétsoobe ídáatsóméhjikéréjuco. ⁵³ Muurá ímiááneriyé tsúúráméíhíjcyámedívú ehniíñevu bóhówájtsoobe teéne. Áánetu íhtsutumé ehnéva múnáa téeneriyé tsúúráméíhíjcyámeke tsá díbye ímiáánevu ájcutúne. ⁵⁴⁻⁵⁵ Muurá íhñéjé íjraéémú meíjcyámeke ídaatsólléne íhvéjtsótuubéré meke píáábohíjcyá mújyú níjkéváyitúné ehnehjáa méidé múnáajpi Aavaráúvuke pámeere íjtsíménémúháábema íñéhdújuco.

Ehdúhjáa neelle Maaríá.

⁵⁶ Aalléhjáa pápíhchúú nuhbává Eritsabéema íjcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóááke tsíju tsíimaváne.

⁵⁷ Aanéhjáa Eritsabéé tsúuca ítsíimáváiñe éévé úújetédú tsíimavá wájpíikyé. ⁵⁸ Ájyúhjáa dílle hájkímuma tsijtye téeneri ímíjyúúvéne duurúvá dílle tsíimaváné Píivýéébere dílleke píaabóné iwáájácúnema. ⁵⁹ Aanéhjáa tsúuca íhoyjtsítú pápíhchúúj coojívájuko íjcyáábéwúvuke íñaméhó níjcaúemííhé kíhdyahíróhi. Áánemáhhjáa ímíllerómé díbyéwúvuke imyémenúné cááni Tsacaría déjuri. ⁶⁰ Áronácáhjáa tsíju néehí:

—Tsáhaá, Jóáa díbye méme.

⁶¹ Áanélliihyéhjáa néeme dílleke:

—Áronáa tsá teene dídyohjíba múnáa mémé íjcyatúne.

⁶² Ehdúhjáa íñéene cáánikyé úbahcyómé díbye imyémenú keená ímíllénévu.

⁶³ Áanélliihyéhjáa cááni Tsacaría tsíméné ityáumeíñetu caatúnú 'Jóáa díbye mémé íjcyáahi' íñééneé. Ááneríhjáa pámeere ullévenúhi. ⁶⁴ Ájyúhjáa tsúuca íhjúvaabe Píivýéébeke duurúváhi. ⁶⁵ Ááneríhjáa teene Jodéa íñújí caméhbaúne múnáa iúllévenúne úbálléjcatsíhi.

⁶⁶ Áánemáhhjáa Jóáádítu néémeé:

—¿Aca ñha ñné ñhtsútuubéí dífbyéwu? Muurá Píivýéébe ímí dífbyeke ijtsúcunúhi.

Píivýéébeke Tsaclaría dúúruváne

⁶⁷ Aanéhjáa téjyu diibye cáani Tsaclaría Píivýéébé Apííchó ípañe íjcyaae dífbyeke dúúruvaabe nééhíí:

⁶⁸ Maímijyu ihdyu mee ijraéémú ávyéjuube Píivýéébe íjcyanej. Muurá meke píááboobe mepájtjetéki. ⁶⁹⁻⁷⁰ Muurá ñicúve múnáajpi Dabíúvúj tsíiménémúháábedítýú picyóiibye tsaapi ñhtsútuube meke pájtjetétsóiibyeke tsúúcajátújucoó íhjú uubálle múnáaj tééveri ñnéhduú. ⁷¹ Aabe meke pájtjetétsóó mémunáadítýu. ⁷² Muuráhjáa méihdé múnááuvudi ídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótuube píaabó muhdú diityéké ñnéhduú. ⁷³⁻⁷⁵ Muuráhjáa téhdure méihdé múnáajpi Aavarááuvuke ímiááneturé neebe meke mémunáadítýú ípájtjetétsóíñe ínerí íllityétúmé dífbyekéréjuco meñcúve mújýú níjkéváitýúne.

⁷⁶⁻⁷⁷ Ehdúhjáa íhjúvúátsihdyu diibye ílliwúuke neébe:

Ahdícyane uu hájchíwu ú íjcyaa ñhtsútuube Píivýéébé íhjú uubálle múnáajpi. Aabe dífbyéjteke ú ímbáávyetsoó Ávyéjúúbe íhde dítye iwáájacu tsúuca diitye ímítyuháñe Píivýéébe diityéí ídáátsóvéne ábááíveíñe dítye ípájtjetéki. ⁷⁸ Muurá meke ídaatsóllene cáámetu wáallóoiibye tsáápiikye meéllevu mepájtjetéíñe mééma méénúúbyeke. ⁷⁹ Aabe muurá waajácútsóó ímiájijtóvú eene iwágóóóvéíyojítóré úráávyehjcyámé ídátsó cúúvétsii múu íjcyadu wáájácúratúmé ícyahjcyámeke. Ehdú muurá ímiájijtóvú meke waajácútsóiibye tsaímíyé meíjcyaki.

Ehdúhjáa neebe Tsaclaría.

⁸⁰ Aanéhjáa diibye tsíimene tsaímíyé píivýeebe íjcyá Píivýéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahjcyá ñnéubará píivýétúné íñújiri ímúnáa íjraéémú dífbyeke ímíñéúvú wáájácútsihvújuco.

2

Jetsóoke Maaríá tsíimaváne

(Mt 1.18-25)

¹ Áanetúhjáa Maaríá tsúuca tsíimáváiñe píihínáa páñétúejpi ávyéjuube Tséétsa Aogójtó táuhbá pámeere ímyémeháñe ícyáátúnútsámeiki. ² Téjyúhjáa Tsíríá íñújí avyéjuube Tsiréénio íjcyánáa méénútujkénúmé teene páme méméré cáátúnúmeíñe. ³ Áánélliihyéhjáa pámeere pehjcyá ímichi íñújí comíñevu ímyémeháñe ícyáátúnútsoki.

⁴⁻⁵ Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maaríá éévállema péé Gariréá íñújí Natsaréetu Jodéá íñújiri íjcyacóomí Beréevu Dabíúvúu tsíimávámeítsihvu ímyémé ícyáátúnútsó dífbyéúvúj tsíiménémúhaabe íjcyánélliihye. ⁶ Aanéhjáa tétsii dítyétsí íjcyánáa tsúuca Maaríá tsíimáváiñe éévé úújetéhi. ⁷ Aalléhjáa tujkénúejpi íjcyáábeke ítsíimáváne wáájámubááneri íbíjínúúbeke tódsjcaró jéémú éébutáwá pañévu kíá dítyétsí íjcyáyotsíí íjcyátúnélliihye.

Jéémú tehmé múnáa Jetsóoke ááhivéne

⁸⁻⁹ Áanáacáhjáa técoomí únuri tsaate obééjámuke téhmehjcyámedívú tépejco níjkyéji múnáajpi bóhówáávéébedítýú Píivýéébé ámitsaráhcó diityéké ájchúacunúneri mítyane íllityéme.

¹⁰ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ímiá uubállema o tsáá ámuha éllevu pámeere mítyane ímíjyúúvéíñe uubállema. ¹¹ Muurá tsúuca ámuhá avyéjuube ámuhakye pájtjetétsóiibyeke tsáápille tsíimavá Dabíúvúu coomíyu. ¹² Aabe wáájámubááneri bíjínúmeífbyé jéémú éébutáwá pañe íjcyáábeke ámuha maájtýmíneturé méwaaácuú diibyéjuco íjcyane.

¹³ Áanáacáhjáa diibye níjkyéji múnáajpi únúvú tsijtye mítyame dífbyé nahbéjté bóhówaavéhi. Aaméhjáa Píivýéébeke dúúruvámé nééhíí:

¹⁴ Maímijyu Píivýéébe níjkyéjiri íjcyáábej. Muurá íñújiri íjcyané míamúnáa díbye ímillédu íjcyame tsaímíyéjuco íjcyáñe ñná diityé hallúrí íjcyájúcootúme.

¹⁵ Aaméhjáa níjkyéji múnáa tsúuca pééné boone diitye jéémú tehméjté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepéé Beréevu Píivýéébe meke úúballéné maájtýmíki.

¹⁶ Ehdúhjáa íñéene ícúí téhullévu péeme ímiááné ájtyúmité diille Maaríaa, Jotséee, diibye tsíiménéwu jéémú éébutáwá pañe íjcyáabee, íjcyámeke. ¹⁷ Aaméhjáa dífbyeke íájtýmíne úúballé níjkyéji múnáajpi dífbyéwúudítýú nééneé. ¹⁸ Ááneríhjáa ullévenúme. ¹⁹ Aanéhjáa Maaríake ñné ímíjyáú pájtýelle téeneri ítsámeíhijcyáhi. ²⁰ Átsihdyúhjáa diitye jéémú tehméjté oomí Píivýéébeke ávyéjítsuméré diityéké tene némeídyújuco tene íjcyánélliihye.

Jetsóoke ditye méménúne

²¹ Aanéhjáa 8 coojivá jcyáábéwúuke ínamého nijcaúemííhé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa dífbyeke méménúme Jetsóodívú níjkyéji múnáájplhjáa Maariake dilléi éévatúné ihdējuco néhduú.

²² Téjyúhjáa diille Maariá ímbájchoméííne éévé úújeténéllii péeme Jerotsaréevu Moitséeúvuj téeverihjáa Píivyéébe nééné taúhbaju néhdu imyéénuki. Áhduréhjáa téjyju Jetsóoke Píivyéébe hójtí pañévu pícyoomútsi. ²³ Ehdúhjáa meenúme Píivyéébe taúhbaju íllu néhdújuco: “Tujkné pamévaré wájpikye tsímávaabe Píivyéébe wáabyutáábé jcyaaáhi.” ²⁴ Aamútsihjáa tsajtyé Maariá ímbájchoméííne hallúvú Píivyéébeke íicúveííne míityétsi wahpéjtsikye dífbyé taúhbaju íllu néhdújuco: “Múu toómehémútsiúbake íjúúumútsiúbake tsivá ímbájchoméííne ícúve.”

²⁵ Téjyúhjáa Jerotsaréri ímiáábé jcyaaabe Tsimeóó tsaimíyé Píivyéébe ímillédú ícyahíjcyaaabe ítsohíjcyá íjraéémuke ímbáávétsóíbye tsááiíne. ²⁶ Áábé pañéhjáa Píivyéébe Apííchó jcyane úúballé dífbyeke díbyéi dsíjívétúnáa Píivyéébe wálooííne meke pájtyetétsóíbyeke. ²⁷ Aabéhjáa Píivyéébe Apííchóré tükévéjtsóneri péé duurúvájvu. Áánáacáhjáa Jetsóówúuma tsíjyumútsi úcaavé tééj pañévu Píivyéébe taúhbaju néhdújuco dífbyéwúuke imyéénuki. ²⁸ Áhullévúhjáa díbye Tsimeóó dífbyéwúuke ílhúcúne Píivyéébeke dúúruvaabe nééhií:

²⁹ Ayúju Píivyéébeéj, tsúúca ííne oke ú ájtyúmitsó okée u néénevu díicúve múnáajpi o jcyáábéke. Áhdícyane óví íllurējuco o dsíjívéne. ³⁰⁻³¹ Tsúúca ó ájtyumí múúhake pájtyetétsóíbyeke pámeere míamúnáadívú u bóhówáávétsóóbeke. ³² Aabe peetédu néébe téhdure íjraéémú jcyátúróné míamúnáake ímiájjítvú waajácútsóohi. Áhdure íhñéjé íjraéémuke ávyéjtsóíbye.

³³ Ehdúhjáa Tsimeóó íhjuváneeri tsíjyumútsi ullévenúhi. ³⁴ Téhduréhjáa díityétsi hallúvú piáábó táúmeíbyé ímí dityétsi íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe Maariake:

—Áánúditvu jcyane muurá mítyame memúnaa íjraéémuditvú éhniíínevu tútávááveéhi. Aame íllure dífbyeke ehdiávallé ávyejúúllétume. Áronáa jcyaimíyé tsaate dífbyeke cáhcujtsóme. ³⁵ Ehdú dífbyeke tene pájtyeococa waajácúmeííne muhdú míamúnáa tsáápiitsá íjtsaméí jcyane. Ájyju teene pámeere u íitene uke tsíjjuke ávyetá kimóhcó pájtyeé díííbúutu. Ehdúhjáa neebe Tsimeóó Maariake.

³⁶⁻³⁷ Áhduréhjáa jcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjiba múnáajpi Panoéeúvú ajyúwá Áánaa. Aalléhjáa bádsíjcaya íjcyácooca ityájívábema íjcyá 7 píjcyábáre. Aanéhjáa tsúúca 84 píjcyábájucu ípíibajyúúvatétsihdyu jcyalle tsá íínehíjcyatú duurúvájatu. Pájyuvárehjáa Píivyéébeke dúúruvalléré íhjuvavahíjcyá dífbyema. Tsáijyúhjáa áwahíjcyalle majcho dífbyema ílhjuvácóoca. Aalléhjáa Píivyéébere tükévéjtsóneri íhdējuco ína pájtyeííne úúballéhíjcyalle tétsihvu itsááne duurúvú Píivyéébeke. ³⁸ Ááné boonéhjáa úúballéle Jetsóó Mepájtyetétsoobe jcyájucóóné pámeere Jerotsarée múnáa ípájtyeteííne ítsohíjcyámeke.

Natsaréevu ditye óómiíne

³⁹ Ehdúhjáa Píivyéébe taúhbaju néhdu Jetsóój tsíjyumútsi imyéénúné boone oomí Gariréa ííñjúvu íhcyóómi Natsaréevu. ⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóó Píivyéébe piáábójú pañe tsaimíyé píivyeébe panévaré waajácúhi.

Duurúváj pañe Jetsóó jcyane

⁴¹⁻⁴² Aabéhjáa tsúúca 12 píjcyábá jcyáábema tsíjyumútsi péé Jerotsaréevu pájtyeté wañéhjivu ténéva píjcyabádú ípyéhíjcyádújuco. ⁴³ Aanéhjáa téené pájtyétavu díityétsidítvú coévaabe Jerotsaréevu dítyétsi wáajácútúné hallúri. ⁴⁴ Íjtsúcúumútsihjáa díbye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhjáa tsájcoojíjuco ípyeéroné néhcóromútsi dífbyeke ímúnáa pañe. Téhduréhjáa tsijtye iwáajácúme pañe néhcóromútsi. ⁴⁵ Áronemáhjáa tsííne óómimútsi Jerotsaréevu dífbye néhcovu.

⁴⁶ Aamútsihjáa ájtyumí 3 coojívatú duurúváj pañe taúhbájú uwaábojtéj píne ácuúcnúúbe ditye íhjuvávajcátsííne lléébúcnúhíjcyáábéke. Aabéhjáa téhdure díllóhíjcyá ícyánéjcutu díityéke. ⁴⁷ Áánerihjáa ávyeta ullévenúme muhdú kémúúbejíva wáajácúneri. Téhduréhjáa dífbyeke ditye díllone díbye áñúcuíhíjcyáneeri ullévenúme. ⁴⁸ Áhduréhjáa tsíjyumútsi dífbyeke íájtyúmíne ullévenúhi. Áábekéhjáa tsíjju nééhií:

—Llíhij, ¿aca íveekí ehdu múhtsikye ú dáriivéhi? Muurá muhtsi díicyáánidyu néébema uke ménéhcóhíjcyá tsíínehíjējuco íjtsámeimútsíye.

⁴⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe díityétsikye:

—¿Aca muhdú íivane oke ámuhtsi ménéhcohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuhtsi mewáájacutú Llihíyo wákimyéiyi o íjcyaidyújuco o íjcyane?

⁵⁰ Ehdúhjáa diityétsikyé dibye nééne tsá dityétsi wáájacutú iná inééiyóné ehdu dibye nééneé.

⁵¹ Aabéhjáa botsíi diityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsaímíyé diityétsima muhdú dityétsi ímillédu. Aanéhjáa imíwu tsíju íjtsúacunúneri ítsámeihíjcyáhi. ⁵² Aabéhjáa tsúúca kéémévebe mítyanéjuco wáájacúúbeke imí Píivyéébe íjtsúacunúúbeke téhdure míamúnaa imí íjtsúacunúhi.

3

*Tsojtsó múnájpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)*

¹ Téjyúhjáa 15 pijcyábájuco Tibéerio páñétúejpi ávyéjuube íjcyánáa Póótsio Piráátó Jodéa iinújí avyéjuube. Áanetúhjáa Heróódé Gariréa iinújí avyéjuube. Áanetúhjáa íñahbe Peripé Itoréaa, Taronútee, íjcyané iinújícu avyéjuube. Áanetúhjáa Ritsaníá Abiríníá iinújí avyéjuube. ² Áanetúhjáa Anáama Caipáamútsi páñétúejtési llúúvájte avyéjútési. Téjyúhjáa Tsacariá hajchi Jóáa íñeubará píivyéúné iinújiri íjcyáábeke Píivyéébe néé dibye úwááboki. ³ Ahdújucóhjáa dibye úwáaboobéré péhijcyané patsíhjívá múnáakéré Joodáa únúri íjcyané iinújíine múnáake. Nehíjcyaabéhjáa ditye ímityuháñé íhvéjtsóne Píivyéébe icyánejcúvuréjuco íbúwáávéne itsójsótsámei Píivyéébe diityédi ídáátsóvéne diitye imityú ílluréjuco íábájíveki. ⁴ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyá Píivyéébe íhjú uubálla múnájpi Itsaiaúvú íllu néhdújuco:

Méllééboó íñeubará píivyéúné iinújiri íjcyaae keeváwu íllu úwaabóne: “Méimibáávyé ímityú ámuha meicyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha mejícyámeke Ávyéjuube íajtyumívakí.

⁵ Méimibáávyé ámuhá íjtsameí éhne múúne juuva nehniwu nénéhjíri péeroju meimibájchoju imí tsatújkeveréjuco íjcyadu. ⁶ Muurá Píivyéébe walloo meke pájtyetésóíbyeke pámeere míamúnaa íajtyumíki.”

⁷ Ehdúhjáa Jóáa úwáabohíjcyánéllii tsaate peecúteré dífbyedívú itsójsótsámei tsáameke neébe:

—ÍAvyeta mía ííñiyémúeméjté ámuúha! ¿Múha ámúhake néé peecúteré ámuha metsójsótsámeíneri mepállójcóiyóné Píivyéébe meke méimityuháñé hallútú ícúbáhraíñé méumíwari íjcyánetu? ⁸ Tujkénúí méuujétsó ímiááné Píivyéébe icyánejcúvuréjuco ámuha meibúwaaavéné mewáájacu ímiááné tehdújuco ámuha mejícyane. Tsá ámuha menémeítyuró Aavaráaúvúj tsiiménémúhaabe ámuha mejícyánéllii iná ámúhake pájtyeityúne. Muurá íñe néwáyúúné íjcyáronetu Píivyéébe ípíivyéjtsóiyá tsíjtye Aavaráaúvúj tsiiménémúháábeke. ⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágóoíñé éhne múúne tsaapi íbájtso ímíñe néévátuhéhjí úwáájiri íllóne cóvajtsódu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye néénéllii tsaate néé dífbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha méjcyáiyáhi?

¹¹ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Wájamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájamúúvátúmeke. Áhdure majchómá íjcyame ájcúiyá imájchoma íjcyátúmeke. Ehdúhjáa neebe diityéke.

¹² Téhduréhjáa tsaate ávyéjúúbé wáábyuta dsídsike áhdótsohíjcyámé itsójsótsámei dífbye éllevu ípyééne néé dífbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú muha méjcyáiyá imí Píivyéébema mejícyaki?

¹³ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Tsá ííñújí avyéjúúbé taúhbaju nééné ehniíñevu ámuha maáhdótsohíjcyáítyuró míamúnáake.

¹⁴ Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú néé dífbyeke:

—¿Ácooca muha muhdú méjcyáiyáhi?

Áanélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tsá tsaaté éhné peecúteré ámuha medótucuhíjcyáítyuróne. Áhdure tsá tsaaté hallúvú ámuha maállítyuróne. Áhdure ámúhake múhduná ditye ámuhá wákimyéí áhdone múu imí íjtsúacunú tehdújuco.

¹⁵ Ehdúhjáa diityéké Jóáa nénéllii dífbyedítú míamúnaa íjtsámei tsáijyu múu diibyéjuco míamúnáake pájtyetésóíbye dibye íjcyane. ¹⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámuhakye ó tsótsohjicyá nújácycori. Áánetu íjcyabe tsijpi táhboone úwáábóibye táehníñevu íhtsútuube íjcyáabeke íjtyúhápáájíubaré o tácoríucu díbyedívu o píihivéityúroobe. Díibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévu pícyoó Píivyéébé Apíicho. Áánetu cáhcújtsórtúmeke cújúwá pañévu waagóóibye. ¹⁷ Muurá dówajcárováibye ímityúmedityú ímiáámeke éhne múúne bíiv pañétú tríigo meújuncune maááhíwetsódu. Muurá ímiáámeke íjycúne ímityúmeke waagóóibye cújúwá mújyú áabatétyúwá pañévu éhne múúne tríigo néévá meújuncúne boone téhiibájí bíivámá mecóvajsódu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jóaa ímiáájú úwáábohíjcyá míamúnáake. ¹⁹ Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke néé íveeki ímíñejí íñahbe Perípé táábake díbye táábaváne. Téhduréhjáa neebe díbye tsíñehji ímityúné méénuhíjcyáne. ²⁰ Ehdúhjáa Jóaa úwaabóné illéébóiyótsihvu íllure díbyedívu tééné hallútú cuvéhoojánútsóobe. Áanerihjáa éhníñevúre ímityúné méénuube.

Jetsóó tsójtsótsámeñe
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Aanéhjáa Jóaa míamúnáake tsótsohjicyáábedívu téhdure Jetsóó tsójtsótsámeñi. Aabéhjáa Jetsóó Píivyéébema ihjyúnána cáámetu díbyé Apíicho íjuuudú bóhówaavéné niityé díbyedívu. ²² Áanáacáhjáa Píivyéébe néé cáámetu:

—Uu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mityane ó imíjyúúhi.

Jetsóó ihde múnáatvu
(Mt 1.1-17)

²³ Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyabá íjcyabe botsíi tujkénú íwákimyéi. Aabéhjáa tene némeihjicyádú Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Eríí hajchi. ²⁴ Áánetúhjáa Eríí Matáá hajchi. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchi. Áánetúhjáa Revíí Mééeki hajchi. Áánetúhjáa Mééeki Jáána hajchi. Áánetúhjáa Jáána tsijpi Jotséé hajchi. ²⁵ Áánetúhjáa Jotséé Matatíá hajchi. Áánetúhjáa Matatíá Amóó hajchi. Áánetúhjáa Amóó Naóó hajchi. Áánetúhjáa Naóó Éerí hajchi. Áánetúhjáa Éerí Nagái hajchi. ²⁶ Áánetúhjáa Nagái Máa hajchi. Áánetúhjáa Máa tsijpi Matatíá hajchi. Áánetúhjáa Matatíá Tsemeíí hajchi. Áánetúhjáa Tsemeíí Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jodáá hajchi. ²⁷ Áánetúhjáa Jodáá Joanáa hajchi. Áánetúhjáa Joanáa Réétsá hajchi. Áánetúhjáa Réétsa Tsorobabéé hajchi. Áánetúhjáa Tsorobabéé Tsaratiéé hajchi. Áánetúhjáa Tsaratiéé Néerí hajchi. ²⁸ Áánetúhjáa Néerí Mééeki hajchi. Áánetúhjáa Mééeki Áádi hajchi. Áánetúhjáa Áádi Cotsáa hajchi. Áánetúhjáa Cotsáa Emodáa hajchi. Áánetúhjáa Emodáa Ééré hajchi. ²⁹ Áánetúhjáa Éére Jotsoéé hajchi. Áánetúhjáa Jotsoéé Erietséé hajchi. Áánetúhjáa Erietséé Joríí hajchi. Áánetúhjáa Joríí Matáa hajchi. Áánetúhjáa Matáa Revíí hajchi. ³⁰ Áánetúhjáa Revíí Tsimeóó hajchi. Áánetúhjáa Tsimeóó Jodáa hajchi. Áánetúhjáa Jodáa Jotséé hajchi. Áánetúhjáa Jotséé Jonáa hajchi. Áánetúhjáa Jonáa Eriakíí hajchi. ³¹ Áánetúhjáa Eriakíí Meréa hajchi. Áánetúhjáa Meréa Maináa hajchi. Áánetúhjáa Maináa Matatá hajchi. Áánetúhjáa Matatá Natáa hajchi. ³² Áánetúhjáa Natáa Dabíí hajchi. Áánetúhjáa Dabíí Itsaíí hajchi. Áánetúhjáa Itsaíí Obéé hajchi. Áánetúhjáa Obéé Bóó hajchi. Áánetúhjáa Bóó Tsamóó hajchi. Áánetúhjáa Tsamóó Naatsóó hajchi. ³³ Áánetúhjáa Naatsóó Aminadáa hajchi. Áánetúhjáa Aminadáa Aráa hajchi. Áánetúhjáa Aráa Ejróó hajchi. Áánetúhjáa Ejróó Páaré hajchi. Áánetúhjáa Páaré Jodáa hajchi. ³⁴ Áánetúhjáa Jodáa Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáa Jacóóbó Itsáa hajchi. Áánetúhjáa Itsáa Aavaráa hajchi. Áánetúhjáa Aavaráa Taréé hajchi. Áánetúhjáa Taréé Nacóó hajchi. ³⁵ Áánetúhjáa Nacóó Tseróó hajchi. Áánetúhjáa Tseróó Ragáo hajchi. Áánetúhjáa Ragáo Perééké hajchi. Áánetúhjáa Perééké Hebéé hajchi. Áánetúhjáa Hebéé Tsáára hajchi. ³⁶ Áánetúhjáa Tsáára Caináa hajchi. Áánetúhjáa Caináa Apatsáa hajchi. Áánetúhjáa Apatsáa Tséé hajchi. Áánetúhjáa Tséé Noéé hajchi. Áánetúhjáa Noéé Raméé hajchi. ³⁷ Áánetúhjáa Raméé Matotsaréé hajchi. Áánetúhjáa Matotsaréé Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Jaréé hajchi. Áánetúhjáa Jaréé Mararéé hajchi. Áánetúhjáa Mararéé Caináa hajchi. ³⁸ Áánetúhjáa Caináa Enóó hajchi. Áánetúhjáa Enóó Tsééé hajchi. Áánetúhjáa Tsééé Adáa hajchi. Aabéhjáa díibye Adáake Píivyéébe ípívyéjtsó tujkénú íñíúbatúre.

4

Jetsóoke Naavéné mávárijchóne
(Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Aanéhjáa Jetsóo pañe Píivýeébé Apííchó Ijcyaahe Joodáatu óómííbyeke téenere tsajtyé íínéubá píivýetúné iínújuvu. ² Áhullévúhjáa Naavéné mávárijchó dííbyeke. Áijyúhjáa 40 coojívájucu májchótuube téhulle Ijcyaahe ajoyábáavatéhi. ³ Áábekéhjáa díibye Naavéné nééhií: —Bo ímiáané Píivýeébé Hajchi u Ijcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho díipivýéjtsóné majchoj.

⁴ Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé dííbyeke:

—Muurá Píivýeébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá apáañhére majchó tájpi meijcyatúne.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóo néené boonétú dííbyeke tsajtyeébé caméhaúvu. Átsihdyúhjáa úújétsóobe páneere íínújí avyéjuvu. ⁶⁻⁷ Áánemáhjáa neebe dííbyeke:

—Íñe páneevúre uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííjuvu. Muurá tahñe páneere íñe ímíwu nééne íhtsútunéhjí Ijcyane. Áánevu muurá o ímíllémeke ó ájcuúyáhi.

⁸ Áánélliihyéhjáa idyé neebe Jetsóo dííbyeke:

—Muurá Píivýeébé waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivýeébekéré medúúrúváábeke méíícúvéiyáhi.”

⁹ Áané boonétúhjáa idyé dííbyeke tsajtyeébé Jerotsaréevu. Áánemáhjáa duurúvájá hallúvú cáámevu itsájtyeébeke neébe:

—Áyu cána ímiáané Píivýeébé Hajchi u Ijcyáhajchíí íchihdyu cátsiñíivýe baavújuco. ¹⁰⁻¹¹ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé:

Píivýeébe wállóo níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme íñá uke ipájtyétuki. Aabe tsá íñéúbatú u wápújúúvéityúne.

¹² Ehdúhjáa Naavéné Jetsóoke néénéllii neébe:

—Téhdure muurá Píivýeébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá Máavyéjuube Píivýeébeke memávárijchóityúne.”

¹³ Aanéhjáa tsiíñe imávárijchóiyóné ipíivýetéjucóótúnéllii ílluréjuco díbye íhvétsoíñúné dííbyeke.

Jetsóo úwáábótujkénúne Gariréa íiñúji múnáadítu

(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Átsihdyúhjáa óómiibye Jetsóo Gariréa íiñújuvu Píivýeébé Apííchó dííbye pañe Ijcyaahe. Áijyúhjáa díbye méénúné uubállé tsújaavé páneere téené íiñújiri. ¹⁵ Aabéhjáa téené íiñújiri Ijcyané pihcyáávejááneri úwááboobéré péhíjcyáábeke duurúvahíjcyáme.

Jetsóo Natsaréri úwaabóne

(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷ Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyéé ipíivýecóomívu. Aabéhjáa imyéenuhíjcyádú wáyeeévejcóójí pihcyáávejá pañévu eevé Píivýeébé ihjyú uubállé múnáajpi Itsaiaúvú waajácúhaamívú ditye ájcuháami. Íllúhjáa díbye éévet sí nééhií:

¹⁸ Píivýeébé Apííchó óoma Ijcyáhi. Aabe oke picyóó ímiájíjtó wáájácúútúmeke o úúbálleki. Muurá ídátsó ícyahíjcyámé ímityúnéhjí pañe éhne múúne hállúvatúme Ijcyadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké ó íchíivýetsoóhi. ¹⁹ Áámeke o úúbállé Píivýeébe diityémá ditye pájtyetéíñe méénevu.

²⁰ Ehdúhjáa nétsii íéévéne boone téhaamívú tééjá wákimyéi múnáajpikye íájcuúne ácuúveébe. Áábedívúhjáa pámeere tééjá pañe Ijcyame ullévenúhi. ²¹ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ehdúu Píivýeébe íwaajácúháámitu nééne éévé tsúúca úújétehi. Aane muurá tsúúca ámuha mélleebó o éévene.

²² Ehdúhjáa Jetsóo diityéké nééne pámeere ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa íúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Csa tsá éhne áánu Jotséé hajchí Ijcyatúne?

²³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Behtyu ámuha oke ménééhi: “Taabóobé u Ijcyaahe bo uure tááboméj.” Ehdu muurá ámuha ménéé íllu ámuha oke menééiyóné: “Capenaóó cóómiyíi méénúráityúronéhjí u méénuhíjcyádú cána meenu ícyoomíyí awáá úpé u píivýecóómiyi.”

²⁴ Átsihdyúhjáa tsiíñe neébe:

—Cáhawáá ímiááneturé ámúhakye o néékií: Tsá muurá cáábyekéikyé Píivýeébé ihjyú uubállé múnáadítu íiñúji múnáa avyéjúúlléityuróne. ²⁵ Muuráhjáa íjraéémú pañe mityame píibájyujte walléémú Ijcyará Eriáúvú Píivýeébé ihjyú uubállé múnáajpi Ijcyácoóca. Téjyúu ájyaba téené íiñújiri 3 píjcyábáj píñévu daari Ijcyánaáaca. ²⁶ Áronáacáa tsá Píivýeébe wállóotú Eriáúvúke diityé éllevu díbyeé diityéké nééne ditye lléébóityuróné íwáájácúnema. Áánemáa wállóobe Tsidóó íiñújiri Ijcyacóómí Tsarétari Ijcyané píibájyúlle élleuvúré dííbyeke. ²⁷ Téhdurée Ijcyámé mityame íjpi chajááveri chémeme Eritséóúvú Píivýeébé ihjyú uubállé múnáajpi Ijcyáijyu.

Árómedítýú tsá tsáápiuba bóhíitsámeítýúne. Apáábyéree Tsíiriá iinúji múnáajpi Naamáá bóhíitsámei Eritséodivú ipýee icyáhujsóódújuco íjcyaaábe.

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néenetu cayóbaávatémé pámeere pihcyáávéjá pañe íjcyane.

²⁹ Áánemáhhjáa dílbyeke íjchívýetsómé técoomi íjcyané caméhbáutu dílbyeke iwááóroki.

³⁰ Árónáacáhhjáa mújyúrú péjúcoóbe.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne

(Mc 1.21-28)

³¹ Aabéhhjáa péé Gariréa iinújiri íjcyacóómí Capenaóovu. Átsíi múnáakéhhjáa úwááboobe wáyeéévejcóóji. ³² Aaméhhjáa ullévenúhijcyá muhdícyánéjcuri tujkévéwu díbye úwáábóneri.

³³ Áijyúhhjáa íjcyaaabe tsaapi tétsihyi pihcyáávéjá pañe naavéné ípañe íjcyaaabe.

³⁴ Aabéhhjáa kéévánécoba nééhíi:

—Íjsetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaábe! ¿Íveeki múúhake ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhake ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivýéébé Hajchi u íjcyane.

³⁵ Ehdúhjáa naavéné dílbyé pañétú íhjuvánéllii Jetsóó néé dílbyeke:

—Ícúúvéhulléré dílbya! Ídíjchivye áadí pañétú!

Ahdújucóhhjáa díbye íjchivýené díityéj piínévu íjcaáyóóbedítýú dílbyeke tútávájtsoótuubére.

³⁶ Ááneríhjáa pámeere iullévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú díbye néhdújuco naavémú íchívýehíjcyané tsaaté pañétú?

³⁷ Ehdúhjáa díbye méénuhíjcyané uubállé tsújaavé pámeere tééné iinúji múnáadivu.

Péedoró báábeke Jetsóó bóhíitsóne

(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

³⁸ Aanéhhjáa pihcyáávéjá pañétú íjchivýedú Jetsóó péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áánacáhhjáa dílbyé baabe áíivyeri chéménéllii dílbyeke nééme díbye íbóhíitsoki.

³⁹ Ahdújucóhhjáa díbye teene cheme úhbánetu díilleke tene pájtyene. Aalléhhjáa íbóhíine díityéké májchotsóhi.

Mityámeke Jetsóó bóhíitsóne

(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)

⁴⁰ Áijyúhhjáa meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé páhduvaré nééne chémeri chéméméhhjike díbye éllevu. Áámekéhhjáa idyócarájcóneri bóhíitsohhjcyaaabe. ⁴¹ Aanéhhjáa tsaaté pañétú díbye naavémuke íjchívýetsómé nehíjcyáhi:

—Uu muurá Píivýéébé Hajchi.

Waajácúméhhjáa ímiááné dílbyéjuco Pájtyetétsóobe díbye íjcyane. Áámekéhhjáa neebe tsiíñe dítye tehdu íhjuvájúccóotuki.

Jetsóó úwaabóné pahúllévaré Gariréa iinúji pañe

(Mc 1.35-39)

⁴² Aanéhhjáa tsitsíivevu Jetsóó péé técoomítýú tsiéllevu múubará íjcyátúhullévu. Árónáacáhhjáa míamúnaa néhcoméré pééme úújeté dílbyedívu. Aaméhhjáa wájyurá dílbyeke díbyéi ipyéetu díityédítýu. ⁴³ Árónáacáhhjáa neebe díityéke:

—Árónáa ó imíllé téhdure tsícyoomíji múnáake o úúballéné Píivýéébé avyéjutu íjcyané úwááboju. Muuráhhjáa téénéllii Píivýéébe oke wallóóhi.

⁴⁴ Ahdújucóhhjáa díbye úwááboobéré péhijcyané Gariréa iinújiri pihcyáávejááné pañe.

5

Mityane amómeke dítye újcune

(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

¹ Tsáijyúhhjáa Jetsóó Genetsarée unéú úníuri íjcyánáa mítyane míamúnaa dílbyedívú pihcyaaé Píivýéébé úwááboju illéébúacunúné ímíllénema. ² Áánacáhhjáa ájtyúmíibe míneecu íevemíicú tééú úníuri cátsuhjúacunúíicú témíicú aabájajtéhhjáa ítsínúcoohóné iinújtyu íjchivýené boonemíicú. ³⁻⁴ Aanéhhjáa Tsimóo éhmí pañévu íúcaávéne neebe dítye áyánévu dílbyeke piínééhívú icyátújcaáyoki. Aabéhhjáa téémí pañétú díityéké úwáábótsihdyu néé Tsimóoke:

—Áyu cána ílluréjuco ípañétsíi métsínúútej.

⁵ Áánélliihýéhhjáa Tsimóo néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécóhachótá muha metsínuurómé tsá meújcutú tsáápiúbake. Árónáa ihdyu u néénéllii tsiíñe muha métsínúúhi.

⁶ Ahdújucóhhjáa tsínúume mítyane újcune amómeke. Ávyetáhhjáa tsínúcoóhó ílluréjuco móhtobané díityé padúucuri. ⁷ Áánélliihýéhhjáa íhyójtínéri bómíhcómé íñahbéjté íhdyúémiri

Íjcyámeke ditye ipiáábotéki. Ahdújucóhjáa péémema ditye íjchívyetsóne. Aanéhjáa ávyeta ihmínéécú buúúvetu. ⁸ Ááneríhjáa díibye Tsimóo Péédro iúlléventúne Jetsóo líiñévé imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ímítyuube o íjcyaae tsá díúníuri o íjcyáítyuróne.

⁹ Ehdúhjáa neebe ávyetá mityáné amómeke iújcúneri iúlléventúnema. ¹⁰ Téhduréhjáa íñahbététsí Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi ulléventú téeneri. Áronáacáhjáa Jetsóo néé Tsimóoke:

—Tsájúrévedííne. Muurá íñe amómé líiñája múnáajpi u ícyahíjcyaae ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píívyéébe ícyánejcúvú u íbúwáávetsoííne.

¹¹ Áánéllíihyéhjáa icyátsúúvétsihvúré páneere íhvéjtsóne Jetsóomáyéjuco ditye pééneé.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Aabéhjáa Jetsóo tsácoomíyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke íájtyúmííbé líiñévé imímóúúvéne néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiy teene oke u bóhítsóne?

¹³ Áánéllíihyéhjáa Jetsóo dííbyeke dócárájcoobéré néehí:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca bóhííbe. ¹⁴ Áábekéhjáa boíjcyuube díbye muuca iúúbállétu muhdú íbóhííne. Neebéhjáa dííbyeke:

Tsapéhdúré llúúváábe éllevu pééne dííbyedívú dúhjítsámeityeco. Ááne Moitsééuvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú ícúveé téénetu míamúnáa iwáájácu u bóhíjucóone.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néerónáa tsúúca pámeere téené uubállé waajácúhi. Áánéllíihyéhjáa mítyane míamúnáa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu díbye díityéké íbóhíitso ditye chéménéhjitu. ¹⁶ Áronáacáhjáa díityédítýú múha íjcyátrúhullévu péhíjcyaae Píívyéébema íhjíyúvaki.

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóo bóhítsóne
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Aabéhjáa Jetsóo tsáijyu úwáábohíjcyánáa íjcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbájú uwáábojte Gariréaa, Jodéaa, íjcyáné íñúíicuto pahúllevátú tsáámeé. Ahduréhjáa íjcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Améhjáa íténáa Jetsóo Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsohíjcyá chéméméhjike. ¹⁸ Áánáacáhjáa tsaate tsívá ííbotári íjpi vááúmeityúúbeke. Áábekéhjáa imíllerómé Jetsóo tsájá pañe íjcyáábe éllevu itsájtýene. ¹⁹ Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú múhduú íúcáávéiyóné mítyane míamúnáa íjcyánéllíihye. Áánéllíihyéhjáa cáamevu íñeríívyéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjutu níityétsómé dííbyeke míamúnááj píñévu. ²⁰ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóo dííbyeke:

—Muúbej, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítýú ó ábájíivéhi.

²¹ Ehdúhjáa Jetsóo nééne taúhbájú uwáábojtémá paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabe íveekí ímityúné íhjíyúvá Píívyéébe ímí íjtsúcunéjívári? Tsá muurá míamúnáa ímityuháñé mewáágóóityuróne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe píivyeté teene iwáágoóne.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsííne Jetsóo iwáájácúne néé díityéke.

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méíjtsámeíhi? ²³ Áánerá ó píivyeté míamúnáadi o ídáátsóvéne díityé ímityuháñé díityémá o ímílbajchóne. Áánéllíi ó píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítýú úma o ímílbajchóhi.” Ahdure ó píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dípye.”

²⁴ Ahdícyane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe muhdú o méénuene.

Ehdúhjáa íñéene díibye íjpi vááúmeityúúbeke neebe:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dípye díhjíyávu.

²⁵ Ehdúhjáa Jetsóo néénemáyé díityéj píñetú íjyócúúvéne péjúcoobe íhjíyávu Píívyéébeke dúúrúvaabére. ²⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame iúlléventúne téhdure duurúvá Píívyéébeke. Aaméhjáa ítsájúrévéne néehí:

—¿Aca muhdú aabe meke ulléventútsóhi?

Revíkye Jetsóo újcyane
(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Átsihdyúhjáa péébe Jetsóó ájtyúmité Revíikyé ííńńjǎ avyėjúúbé wáábyuta dsíĩdsike íáhdótsohíjcyátsihyí ácuúcnúńubeke. Áábekéhjáa néébe:
—Muúbej, ookéréjucó duráávyé.

²⁸ Ahdújucóhjáa díbye páneere imyéénuhíjcyané íhvéjtsóne díbyemáyéjucó pééneé.

²⁹ Aabéhjáa Jetsóoma wáńnehjívaté íhjávu. Áánevúhjáa díbye mǎńfutsómé mityame tsáá tsijtye íńńjǎ avyėjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíĩdsí áhdótso múnaa. Áhduréhjáa tsíjtyehjí íjcyá tétsihyí díityéma. ³⁰ Áánéllíihyéhjáa parítséómú taúhábájú uwáábojtemá néé díbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbéva aatyé ímiáámemájǎívarí?

³¹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó nééhíí:

—Tsá muurá taabóóbé bóhíime tsáimíyé néémeke táábotúne. Muurá ihdyu chémémekéré tááboóbe. ³² Áhdícyane tsáháa ímiááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímítýúme wáábyú o tsáá díityéké o ímbáávyétso Píivýéébé icyánejcúvuréjucó dítye íbúwááveki.

Jetsóó mamyému majcho áwatýúne
(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi nééme díbyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, parítséómú mamyémuu, íjcyame tsáíjyu majcho áwahíjcyá Píivýéébéma íhjíyúvácoóca? Áronáa muurá dímamyému tsá tehdu méénuhíjcyatúne.

³⁴ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca tsaatétsí táábávájcatsíńé wańnehjívu tsáámeke ámuha majchótú mááwáchóiyáhi? Ehdú néene támamyému tsá majcho áwáityuró díityémá o íjcyané hajchóta. ³⁵ Muurá ihdyu íjcyaińé díityédítýú o pééińe. Áíjyu ihdyu óví muhdú íńéhajchíí awámye.

³⁶ Ehdúhjáa íńééne boone díityéké úwááboobe nééhíí:

—Tsá muurá tene ímítýú béhbatú tsúúácája wájamu mepáaaboone. Muurá íllure éhńíńínevu táváajcároba. ³⁷ Áhdure tsá tene ímítýú béjpacýo bíńojpacýo mepícyoone tsúúácáu mǎńhéneuh cahpáyú pańévu. Muurá béjpacýo íuhtsaráúúvéneri táváajcó tsúúácáu. Áíjyu muurá wágóoovéné tsanéécújucó bíńojpacýoo, cahpáyuu, íjcyane. ³⁸ Áánéllíi béjpacýo mépańéńú bééú pańévu. ³⁹ Muurá tsúúácáajpacýoré íádone ímillémé tsá ádíityuró béjpacýo bíńojpacýo tsúúácáajpacýoré ími díityédívú néénéllíihye. Ehdúhjáa neebe Jetsóó dítyéke.

6

Wáyééévejcoójǎ Jetsóó mamyému majcho újcune
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Aabéhjáa tsáíjyu wáyééévejcoójǎ ímamýémuma úmíháj pńńéńú pájtyénáa bajtsóháńetu újcúme ímájchoki. ² Aanéhjáa parítséómú ííténe néé díityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha mémeenú íjcyoojǎ wáyééévejcoójǎ meméénúityuróne?

³ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé díityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáíjyúu íájyabáávatéńńlíi íńahbéjtema Dabíiúvú téeméné mééńune Píivýéébé waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pańévu úúácáávéne ímájchóityuróne Píivýéébé ícúvú pááa majchómé apáámyeré llúúvájte máchohíjcyane.

⁵ Áhduréhjáa neebe díityéke:

—Muurá íńe Míamúnáájpidívú o ípíivýéévéébe wáábyuta téhdure téjcoojǎ wáyééévejcoójǎ.

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Tsáíjyúhjáa tééneré wáyééévejcoójǎ pihcyáávéjá pańévu Jetsóó úwaabóhi. Áánaacáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójtsi múhdurá néébe tétsihyí. ⁷ Áánéllíihyéhjáa taúhábájú uwáábojtemá parítséómú Jetsóodívuré íítehíjcyá díbyeke téjcoojǎ díbye bóhíitsóhájchíí téénej tééveri ímítýuube díbye íjcyane íńéérokí. ⁸ Ehdúhjáa dítye íjtsámeíńé iwáájácúne Jetsóó néé díbye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána díchaj.

Ahdújucóhjáa díbye pééne díbye éllevu. ⁹ Áábedítýúhjáa neebe díityéke:

—Ámúhake ó dílloo tsane: ¿Aca tsá íjcyoojǎ wáyééévejcoójǎ mepíáábóityuró tsaatéke tsíeméné pájtyémeke, mityá méhíhvéjtsóiyá dítye idsíjivekíj?

¹⁰ Ehdúhjáa íńééne díityéké ííteebéré néé díbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóhjáa díbye cújúúvénemáyé téhojtsí ímjpyeténe. ¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó méénuene díbyeke múnáatsohíjcyámé ííténe ávyetá ihnáhó cayóbaávatéhi. Áanemáhjáa pítýácójcatsímýe muhdú díbyeke imyéénuíñe.

*12-meváké Jetsóó meménú imamyémú dítye íjcyaki
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)*

¹² Téjyúhjáa Jetsóó cáméhbaúvú péébe Píivýéébema ihjyúvápéjcovéhi. ¹³ Áané tsitsiívenúhjáa pihjúcuube dífyema péhíjcyámeke. Áamedityúhjáa újcuube 12-meváké páñétúejte imamyémú íjcyame úwááboméré péhíjcyáimyeke. ¹⁴⁻¹⁶ Aaméhjáa illuúme: Tsimóóhjáa íjcyáabeke téhdure Péédoródívú díbye méménuúbee, íñahbe Aderéee, Jacóóboo, Jóáaá, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéó hajchii, cananijtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, tsijpi Jóóda íjcaríóóté bóónétuhjáa dífyedívú méénútsóíbye, éhdume.

*Jetsóó mityámeke úwaabóne
(Mt 4.23-25)*

¹⁷ Aaméhjáa teene cáméhbautu tsáame wajtsí ítyujkévétshvu. Áijyúhjáa mityane míamúnaa Jetsóó uwaábó illéébucunú tsáácunú pahúllévátú teene Jodéa íiñújitu Jerotsaréetu, Tírótuú, Tsidóotu, íjcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike díbye íbóhíítsoki. ¹⁸ Áamedityúhjáa tsaate pañe naavémú íjcyámeke díbye wáágóóné boone tsaimiyéjucó dítye ícyahíjcyáne. ¹⁹ Pamévárehjáa chéméméhjí ímílléhíjcyará dífyeke idyómajcóné tsaatéhjáa dífyeke idyómajcóneríyé bóhíhíjcyané íájtyúminéllíhýe.

*Muhdú nééné míamúnaa ímí íjcyane
(Mt 5.1-12)*

²⁰ Aanéhjáa Jetsóó imamyémuke ííténe nééhíí:
—Maímijyu ihdyu ámuha ídaátsóméhjíuvú menéeme meíjcyanej. Muurá tehdu néémé wáabyuta Píivýéébé avyéju.

²¹ Maímijyu ámuha meíjcyane díbye ímillédú ámuha meíjcyáiyóneri metsúúrámehíjcyáme. Muurá ámúhake píááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehji ámúhake pátyehíjcyáme. Píivýéébe muurá ámúhake ímjtyúúvetsóhi.

²² Muurá íñe Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébeéjté ámuha meíjcyané déjúcotu oke cáhcújtsotumé ámúhake tsarílleéhi. Aame tsá ámúhake llééboóityúne. Ámúhake átérééjtedí idíllóne nehnívu ihjyúvahíjcyaimyé ámúhadítu. Árome ihdyu maímijyu ámuha meíjcyanej. ²³ Muuráhjáa téhdure éjyúuvú díityé íhdé múnáaúvú Píivýéébé íhjúy uubálle múnáadi ícúbáhráhíjcyáhi. Ahdu ámúhake dítye dáríívéróné pañe óví ámuha illure méimíjyúúhíí. Muurá ámuha meícúbáhrámeíñe áhdó íñe ímjyaú Píivýéébe ámúhake pícyóóhi.

²⁴ Áánetu ihdyu íhtsutumé ehnéva múnáa téeneríyé tsúúrámehíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá téeneri dítye ímjyúúveróné níjkévaá díityéma.

²⁵ Ehdú íñe ímjyaú panévaturé ícyahíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá ídátso díityémá níjkévaíñe íñe ímjyaú dítye ícyahíjcyaróne. Muurá ímjyuuri íjcyarómema níjkévaíñe kímóóvenúréjucó.

²⁶ Áhdure dítye ávyéjúúlléhíjcyámeke máidáátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá díityé íhdé múnáaúvú iye Píivýéébé íhjúy uubálle múnáadi díllómeimyeke tsaate ávyéjútsohíjcyáhi.

*Meke múnáájtsóromeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Mt 5.38-48; 7.12)*

²⁷ Ahdícyane ámuha oke melléébucunúmeke o néé ámuha mewájyu ámúhake múnáájtsóromeke. Áhdure ámúhake tsaríllérómeke mú píaabóhi. ²⁸ Téhdure mú ámúhadítu ímityúné íhjúvávómema tsaimíyé íhjúváhi. Téhdure ámúhake áabohíjcyarómé hallúvú mú táumeí píáábó Píivýéébeke. ²⁹ Áhdure tsaate ámúhake méénúhahjíí tsá mú píámeítýune. Téhdure ámúhá wájyamú díivane dítye ámúhadítu újcúhahjíí mú íhvejtsó tsíjya dítye ítsájtyeki. ³⁰ Áhdure ámúhake tsíeméné táumeimyeke mú ajcúhi. Áhdure tsaate ámuha éhné náníhahjíí tsá mú díllotúne. ³¹ Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane méimílléhahjíí mú ícyánéjcutu ímíááméré íjcyáhi.

³² Muurá ámúhake wájyumekéré ámuha mewájyúhahjíí tsá ímíá wájyu tene íjcyatúne. Muurá ímityúné míamúnaa íjcyarómé téhdure díityéké wájyumemáyé wájyújcatsíhi. ³³ Téhdure ámúhama ímíáámé íjcyámemáyé ámuha ímíáámé meíjcyáhahjíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tehdu meenúhi. ³⁴ Áhdure ámúhake tsíeménevu ájcúmekéré téené cápáyóóvére ámuha maájcúhahjíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tsaatéké

tsíeménevu ajcú ditye ipíameíkiye. Ahdu tsá múu néétune. ³⁵ Ámúhake múu néhníllérómeke iwáyúne panévaturé ditye pihónéhjitu píaabó ditye ámúhake píameítýúrónáaaca. Ehdu ámuha mepíáábóhajchíi íhtsútuube Píivýéébej tsíimé ámuha mejicyane íiné imíjyaú méjicyaáhi. Muurá Píivýéébe imityúmé íjcyárómeke ídaatsólléne píáábohíjcyáhi. ³⁶ Ahdícyane óví ámuha pamévakéré médaatsólléne mepíáábohíjcyá Méécááni Píivýéébe méénuhíjcyádu.

Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhjúvátýuróne
(Mt 7.1-5)

³⁷ Tsá múu íhjúvatú tsijtye múhdurá néémedi Píivýéébe ámúhake íñéétu téhdure ímityúmé ámuha mejicyane. Tsá múu tsíjtyedi ícúbáhratú Píivýéébe ámúhadi ícúbáhrátuki. Téhdure ámúhake ímityúné tsaate méénuróné múu íhvejtsó íiná díityéké méénutúmeré téhdure Píivýéébe ámúhake íná imyéénútuki. ³⁸ Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Píivýéébe ámúhake ipíááboki. Muurá ímiáámeke píááboobe. Aabe muurá ámuha muhdú tsíjtyeke mepíáábohíjcyádúré ámúhake píááboóhi.

³⁹ Téhduréhjáa tsíiíne Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hállúvátuube tsijpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsíllevu? ¿Aca tsá tsamútsíyé áakityéitýuró wáhyéju díiváné pañévu? ⁴⁰ Tsá muurá tsaapi mamye dílbyeke úwáábohíjcyáábé ehníínevu wáájacútúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévácooca botsíi díbye wáájacútú wáájacútúbe.

⁴¹ ¿Aca íveekí ámuha méijyácunúhíjcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménebááné íjcyane wáájacúmeítýúme? ⁴² Muurá úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane tsá ámúhá nahbémúke ámuha menééitýuróne: “Cána muha ámúhake mebhódo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¡Ávyeta bañú múnnaa ámuha mejicyane pánehjídú ímiáámeítúvúdu ámuha! Tujkénú méwaagóoméi eene úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha maájtyumímé mebhódo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdíiváné imityúwu méénúneri íjyácunútu tsáijyu múu éhniínevu imityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmei muhdíivamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Tsá muurá oove néévahíjcyané uméhé nééváitýuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúne néévahíjcyané uméhé tsá múijyú nééváitýuró oove íjcyane. ⁴⁴ Muurá íñéevaturé méwaajácú uméhééne kéeméhéhíj íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahe nééváitýuró híígoó. Áhdure tsá múijyú wacyónejke nééváitýuró baáco. ⁴⁵ Ahdu íivane muurá ímiáámé ííbúwá pañe ímiá íjtsaméi íjcyanéjucó ditye íhjúváne. Áánetu ímityúmé íhjúvá ííbúwá pañe ímityúné íjtsaméi íjcyanéjucó. Muurá muhdú íibuúúné íjtsaméi íjcyadújucó ditye íhjúváne.

Mítýétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿íveekí ámuha oke Ávyéjúúbedi médíllóhíjcyá ámúhake o nééne ámuha melléébóne tehdu meíjcyámeíivari? ⁴⁷ Cáhawáá ámúhake o úbálle muhdú tahñéjté oke lléébome íjcyane. ⁴⁸ Muurá tsaapi ánúmeííbyé cóhpéj nétsihdyu ávyéta páñe ítséhdíhjejíjiri íapíhajcúné wáduhcúhi. Aaja tsá nájpbaya wááóitýuró ávyéta cóhpé teja méénuímeíñéíllíhye. Ehdu muurá tahñéjté oke lléébome íjcyáhi. ⁴⁹ Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé íjcyá éhne múúne tsaapi ímiíneúvú íhjá apíhajcúné wáduhcútuja dílbyedívú nájpbaya wááóné boone díbye ídátso íjcyadu.

7

Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpijkye Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.5-13)

¹ Ehdúhjáa miamúnáama Jetsóó íhjúvátúsihdyu péé ímamyémuma Capenaóovu. ² Ácomíyíhíjyáa romáánómú tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáajpi díbye wájyú néébe ávyeta chéemebe dsíjveríjyucó. ³ Áánacáhjáa díbye íavyéjuube tsúuca waajácú Jetsóó técomíyí íjcyane. Áánéllíhyéhjáa tsaatéké túkevjtsojtédítýú wáalloobe dílbye éllevu díbye íbóhíitso íúnú múnáájpijkye. ⁴ Ahdíjucóhjáa ditye ipyééne néétene:

Ímiáábé dílbye tsodáhómú avyéjúube. Áábeke íhya ihdyu tehdújucó u píááboííne. ⁵ Muurá ímí meke wájyuube íjraéémú meíjcyámeke. Muuráhjáa díbye nééjuri mépíhcyááveja méénuímeíhi.

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó péé diityemá téhullévu. Aaméhjáa píhíjúcóónáa tsiíne tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekéréjuco íñahbévajtédítýú ditye íñéete dííbyeke:

—Ávyéjuubej, tsáhaváne ávyeta dííbye jávú u úújetétyú ídátso díbye néénéllíhye.
⁷ Téénéllíhyevané tsá díbye páñetu úúma íhgyúvatétúne. Áánéllíhyevané ihdyu íchihdyuré ú neé dííbyé únú múnáajpi íbóhíiki. ⁸ Muurévá téhdure tsíjtye íavyéjujte dííbyeke nééne méénuhíjcyaaabe. Áhdurévá ítsodáhómuke díbye táuhbánéjuco ditye méénuhíjcyáne. Téhdurévá únú múnáajpi díbye néhdújuco méénuhíjcyáne.

⁹ Ehdúhjáa díbye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úúbálleneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke ííténe neébe:

—Muurá tamúnaa íjraeémú íjcyáromedítýú tsá tsáápiuba ehdu oke cáhcújtsotú eene romáánómuuibe íjcyároobe cáhcújtsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

¹⁰ Aanéhjáa díbye tsodáhómú avyéjuube wáalloome téhullétú wájtstime ájtyumívá tsúúca díbye únú múnáajpi bóhíibeke.

Dsívívéébeke Jetsóó bóhíitsóne

¹¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naíivu péebema tsíjtye mítyame pééhií. ¹² Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápiille píibájuúllé hajchi apáábyéré íjcyaaabe dsívívéébeke cúútémeke. ¹³ Áámedíhjáa Jetsóó ídáátsóvéne díílleke nééhií:

—Kímóóvedííne.

¹⁴ Ehdúhjáa íñéene teene ítémeho díbye ékééveténéllii teehe íhbumé íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Llíhi, dácuúve.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca íacúúvéne íhgyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsíjjuke néé dílle ítsájtye dííbyeke íhgyávu. ¹⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame ítsájúréevéne Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Ícyooca ihdyu Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáajpi íhtsútuube mééma íjcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá íñe Píívyéébe píaabó íhñéjteke.

¹⁷ Ááné uubálléhjáa páneere Jodéa íñújji múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsíííne íñújine múnáa waajácúhi.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóo éllevu wáalloomútsi (Mt 11.2-19)

¹⁸ Ehdúhjáa díbye méénuhíjcyáne tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi. ¹⁹ Áánéllíhyéhjáa diityédítýú mítyétsikye wáalloobe dítyétsi ídílloté dííbyeke díbyéjuco éhneváa míamúnáake pájtyetétsóiiibe tsááiibe íjcyáhajchíí íwáájácuki, áánetu díbyéjuco íjcyátúhajchíí tsíjpiikyéi ítyéhmeke. ²⁰⁻²¹ Aamútsíhjáa Jetsóodívú úújeténáa bóhíitsohíjcyaaabe mítyámeke páhdúváré nééne chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáa tsaaté pañe íjcyámeke waagóohíjcyaaabe. Áhduréhjáa hállúvátuméhjike ímípyetétsóhíjcyaaabe. Áábekéhjáa neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa múhtsikye wallóó díéllevu uke muhtsi medílló ¿ava díbyéjuco uu Pájtyetétsóobe éhneváa íñújívú tsááiibe? ¿Mityá tsáhái díbye u íjcyatúne? ²² Áánéllíhyéhjáa Jetsóó néé diityétsikye:

—Wa meóomííne méuubállé dííbyeke muhdú o úwááboobe méénúrátyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbáalleco hállúvátuméhjí hálluvájucóóne, úllétuméhjí úlléjucóóne, íjpi chájááveméhjí bóhíine, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsívívéémé tsiííne bóhíine. Áhdure méúúbáalleco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábóméííne. ²³ Maimijyu ihdyu oke cáhcújtsómé íjcyanej.

²⁴ Ehdúhjáa Jetsóó néé Jóáa wállóómútsikye. Aamútsíhjáa óomííne boone díbye Jóáadityu neébe:

—¿Acáa Jóáa íñéubará píívyétúné íñújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méjtsúacunú dííbyeke? ¿A ámuháa méjtsúacunú éhne múúne úmehe kíjyébari vááúmedíyú páhdúváré dííbyé íjtsaméi nééneé? ²⁵ ¿A tsáímíyéé úcámeíhíjcyaaabe? Muuráhjáa tehdu íjcyáméícyá tsá íhídícyátsihyi díbye íjcyátyuróne. Muuráhjáa ávyéjujte jaaháñe pañéiyo dííbye. ¿Aané muubá ímíáané dííbye? ²⁶ ¿Mityá Píívyéébé íhgyú uubáalle múnáajpi dííbye? Ímíáané dííbyéjuco. Áronáacáa tsíjtye ehníínevu dííbye. ²⁷ Dííbyedítýú muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé:

Ó pícyoo díhde tsáápiikye díbye íúúbáalle míamúnáake ditye ímíabáavyéne ímí uke íwáátsúcupéjtsoki.

28 Aane imiáanetúré tsá dífbyedu tsijtye neétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaahe Píivyéébé avyéjéjtédítýú ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméí diibye Jóáá ehniíñevu.

29 Ehdúhjáa Jetsóo neénetu avyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsiídsí ahdótsó múnáama tsi-jtye múhdumé Jóáádívu tsótsótsámeimyé waajácú imiáábé Píivyéébe íjcyaahe tehdújuco méénune. 30 Áanetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádívu tsótsótsámeityúmé illure ehdiívallehíjcyá téhdure Píivyéébe diityémá méénúiyóne.

31 Áamekéhjáa Jetsóo neéhií:

—¿Aca muutédivú íñe icyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsiimedivuj. 32 Muurá múúne lláhátsiri íicume úhbácátsíhijcyádú ámuha páhdúvaré medáriívémeihijcyáhi. Muurá múúne illu úhbácátsíhijcyáme: “Chiiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meimíletú mewáhtsine téeneri. Áhdure máátyóba májtsi memájtsivárónáa tsá ámuha meimíletú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsiime úhbácátsíhijcyámé íjcyadu muurá ámuúha. 33 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhdurée tsá díbye bíinojpácýó ádohíjcyatúne. Áábédítýú ámuha ménehíjcyá meéífybe íjcyáábé pañe naavené íjcyánéllii ehdu díbye neéneé. 34 Áábé boonétúú ó bóhówaavé Míamúnáajpidivú o ípívyééveébe. Aabe panévaré o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácýo. Áanetu idyé illuréjuco óhdítýu ámuha menéhijcyané oova májchópíwu adópíwu o neéneé. Áhdure ámuha óhdítýu ménehíjcyá oova avyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsiídsí ahdótsó múnáa ímityúmé íjcyámedivú o náhbévahijcyáne. 35 Áronáa muurá Píivyéébeéjté íjcyámedítýú bóhówaavené díbye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdúhjáa Jetsóo neé paritséomuma taúhbájú uwáábojteke.

Jetsóo paritséomúúbema májchone

36 Aanéhjáa tsaapi paritséomúejpi Tsimóo Jetsóoke miñutsó díbye ihjyávu dífbyema ímáichoki. Ahdújucohjáa péebema dítyétsi májchone. 37 Áanáacáhjáa tsáápille técomíyí ímityulle íjcyalle Jetsóo téējari íjcyane iwáájácúne péé téējavu imyéwu cíváané pacúúcjápacyoma. 38 Aalléhjáa dífbyé lliíñevú icyánoovévane tááhií. Aanéhjáa imaátyori dífbyéj tuháácýú ípíapjchóné íhñiwácoriyé ípáácýúné boone téjtuhácýú ichóhchone teene pacúúcjápacyoríyéjuco dílle múrijchóné. 39 Ehdúhjáa dílle Jetsóoke méénune díbye eeneé dífbyeke ihjyávu tsájtýeebe ííténe illu íjtsámeihí: “Muurá imiáané Píivyéébe íhjú uubálla múnáajpi áanu íjcyaca waajácúiyá aalle muhdíívalle íjcyalle dífbyeke ehdu méénune. Muurá ávyeta múhdurá díílle.” 40 Ehdúhjáa díbye íjtsámeíñe iwáájácúne Jetsóo neé dífbyeke:

—Tsimó uke ó neé tsane.

Áanéllihyéhjáa neébe:

—Bo ihdyu oke díñe, Ávyéjuúbej.

41 Áanéllihyéhjáa neébe:

—Tsaatétsíhijyáa dsiídsi táumeí tsáápiikyé. Áámútsidítýuhjáa tsaapi ujcú 500-jiva. Áanetúhjáa tsijpi ujcú 50-jivare. 42 Aanéhjáa íahdóiyóné dítyétsi píivyetétúnéllii illuréjuco díbye íhvejtsóné teene dítyétsidi ídáátsóvéneema. ¿Aane caabyé dítyétsidítýú ehniíñevu dífbyeke wájyune ú jtsúcunúhi?

43 Áanéllihyéhjáa neebe Tsimóo:

—Íhya díbye eenéhjáa ehniíñevu dsiídsike táumeiibej.

Áanéllihyéhjáa Jetsóo neéhií:

—Tehdújuco.

44 Ehdúhjáa neébere díílleke ííténe neé Tsimóoke:

—Éje, muurá íñe uke o ááhivévaróobema tsá nújpacýóubaré u pícyootú tájtyúhaacyu o níjtyámeiki. Áanáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imaátyori ípíapjchóné paacyú íhñiwácori. 45 Áhdure keená oke u dúúruváné u chóhchone. Áanáa muurá áámye oke idyúúruváné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

46 Áhdure tsá oke táhníwau dúúrúbájpácýóubari u múrijchotúne. Áanáa muurá oke múrijcholle pacúúcjápacyori tájtyúhaacyu. 47 Aane uke o neé mítyane dííllé ímityú íjcyaroné dííllé hallúri íjcyájúcootúné mítyane oke iwájyune dílle újétsónéllihye. Muurá wahdiívané ímityú tsaaté hallúri íjcyane dítyédi meidáátsóvéne meíhvéjtsóneri tsá mítyane dítye ímjyúúvéityuróne. Áanetu ávyetá íhtsútú neéné ímityú díityé hallúri íjcyaroné dítyédi meidáátsóvéne meíhvéjtsóneri muurá mítyane ímjyuuvéme. Aame meke wajyú mítyane.

48 Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe díílleke:

—Ímityúné u méénuhíjcyanéhjí tsáhájúco díhyallúri íjcyájúcootúne.

⁴⁹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii tétsihyi tsijtye diibye Tsimóó miñútsu múnaa íjcyame néehíi:

—¿Aca muubá aabye íjcyabe piivyéte míamúnáadítúy ímityuháñe iwáágoóne?

⁵⁰ Áronáacáhjáa tsiñne neebe díllike:

—Oke u cáhcujtsódu íjcyalle tsúuca u pájtyetéllé hallúri tsáhájucu ñná íjcyatúne. Ahdícyane wa dipye tsaimiyéjucoj.

8

Jetsóoke piáábóné walléemu

¹ Ehdúhjáa imyéénúne boonétú idye pehíjcyabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsíhíwári íjcyájáhi múnaake iwááabo muhdú Píivyéébé avyéjú íjcyane. ² Áábekéhjáa téhdure tsaate walléemú nahbénú panévari chémehíjcyámeke díbye bóhítsóme. Áamemáhhjáa Maaría Madaréná díllé pañétú 7-meváké naavémuke díbye wáágoolle. ³ Téhduréhjáa díityé pañe Heróódé piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, íjcyamúpi. Téhduréhjáa íjcyámé tsíjtyehji panévalu majchó díwánetu díbyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju

(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Áhduréhjáa mítyane míamúnaa tétsihyi íjcyácoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávémeke tsaapi bájtsónetu uwááboobe illu úballéhi: ⁵ —Tsaapíhjáa iwajcyohá trígouúhá bájtsóobe illure wávarajcói. Aanéhjáa díbye wávarajcónetu tsáuhji dojco juuváj piñévu. Áuhíhjáa míamúnaa tádiríhcoíñuhíjcyatúhji coomímú méhdójéhi. ⁶ Áané tsiuhíhjáa néwayúúne raahóvu dójcoúhji íññeróné chemé tétsi piáatúnéllíihye. ⁷ Áané tsiuhíhjáa tshuji íjcyátsihvu dójcúúhji hallúvú tene wáaméneneri íññeróné duhcúvatéhi. ⁸ Áánétuhjáa ihdyu tsáuhji dojco imíwu íññuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píivyene neevá mítyane. Ehdúhjáa iwáábálétsihdyu kéevánécoba neebe díityéke:

—Aane ihdyu óví lléébone icyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó iwáábó túhútsóhíjcyáne

(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Aanéhjáa ímamyémú dílló díbyeke muhdú nééiyóné ehdu díbye úballéne. ¹⁰ Áánéllíihyéhjáa neebe díityéke:
—Ehdu ó úwbállehíjcyá Píivyéébe ámúhake iwáájácútsu muhdú íavyéjú íjcyanévu. Aane oke cáhcújtsótúmedívú tsá bóhówáávetúne. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé icyahíjcyá teene lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé icyahíjcyá ájtyúmitúmeúvúdu.

Tsaapi bájtsónetu iwáabóné Jetsóó bóhówajtsóne

(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹⁻¹² Aane illu nééiyóné ehdu ó uwáábohíjcyáhi: Muurá trígouuhádú néene Píivyéébé uwááboju tsaate ímí lléébone díityé íbuúúne pañévu úcáávéiyóné Naavéné dítye ipájtyetétú díityédívú mútátsóhíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj piñévuuhjáa dójcoúhji coomímú méhdone. ¹³ Áánetu tsijtye teene uwááboju lléébone ímí íjtsúcunújúcoorómé páhduvaré néené mávaríjchojúúne íáábucújúcóótúne illuréjuco téenetu íhvetené ímí icyáhcújtsótúnéllíihye. Aane nééiyóné eene néwayúúnej piñévuuhjáa dójcoúhji. ¹⁴ Áánetu tsijtye uwáábó lléébójúcoorómé muhdú íjcyáneriyé itsúúrámehíjcyanéllii teene ábájívehíjcyáhi. Aame mítyane íéhnéváyóneriyé íjcyame tsá úraavyéjúcootú téené uwááboju lléébójúcooróne. Aane nééiyóné eene tshuji íjcyátsihvúuhjáa dójcoúhji. ¹⁵ Áánetu íjcyámé tsijtye teene uwáábó lléébone ímí tehdujuco íññúuri íjtsúcunúne tsaimiyé úraavyéme. Aane nééiyóné eene imíwuuhjáa íññuji nétsihvu dójcoúhji.

Peetétú íjcyané uwááboju

(Mc 4.21-25)

¹⁶ Átsihdyuhjáa tsiñne neebe díityéke:

—Tsá muurá peete mepéetetsóné tsíeménevu maávohjácóityuróne. Tsá cuwáihcyú líññévu mepicyóóityuróne. Muurá ihdyu cáámevu mépicyóó tene íajchúcnú já pañe téenej téeveri mejjcyaki. ¹⁷ Ahdu muurá Píivyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú mejjcyane. Muurá páneere téévéneúvú méénúmehíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácúméíhi.

¹⁸ Ahdícyane ímíñévu méjtsoco íñe ímíá uwááboju ámuha tsúuca mewáájacúne. Muurá teene ímíllémedívú éhñíñe tene bóhówajtsóíbye dítye ímíñévu iwáájacuki. Áánetu teene

ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájtsoítúyúne. Muurá áyánéwu dítye wáájácuróné illure dojtúcutúibye díityédítu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jetsóoke tsíju díbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Téijyúhjáa díbyé nahbémuma tsíju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píivyetétú díbyedívú iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. ²⁰ Aanéhjáa tsaate díbyeke nééhíi:

—Éhtsíhyi áachi díítsíjuma díñahbémú íjcyame imíllé uke íájtumíne.

²¹ Áanéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Muurá téhdure íñe Píivyéébe uwaáboju illéébone ímí tehdújuco úraavyémé waharómú, táñahbémú, táñaallému.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Tsáijyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Métsu mepájtje éhnéjcuéúvu.

Ahdújucóhjáa dítye míneri péeneé. ²³ Aaméhjáa péhíjcyánáa cúwaábe. Áanáacáhjáa kíjyébári mítyane nújpacyo nóhíne úcaavé díityé mííne pañévu ápiíchówu díityéké pámaucúíñédu. ²⁴ Áanéllíihyéhjáa díbyeke íákyéjtsóne néémeé:

—ÍÁvyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúuca mémájcánuúhi. Áanéllíihyéhjáa íacúúvéne teene kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene íhvetéki.

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco. ²⁵ Átsihdúhjáa neebe díityéke:

—¿Aca íhdyu tsáhái eene ámuha Píivyéébeke ímí mecáhcújtsotúne?

Ehdúhjáa díbye nééneri iúlléventúne néémeé:

—¿Muubáami áánu íjcyáábeke kíjyébama nohji lleéboj?

Tsáápi pañe naavémú íjcyane
(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Aaméhjáa Gariréa íiñújitu péeme úújeté Gadáará íiñújivu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó íjchívyénáa tsaapi díbye éllévu tsáa técoomí múnáajpi naavémú ípañe íjcyáabe. Díibyéhjáa íévebe wájamúúvatuube ícyahíjcyá níjkyénéj píinére. ²⁸ Aabéhjáa Jetsóó líiñévu ímímóúúvéne díbyeke néé kéévánécoba:

—Jétso Jetsóoj, ¿aca íiná ú ímíllé óhdítu íhtsútuube Píivyéébe Hajchi u íjcyáabe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

²⁹ Ehdúhjáa naavéné néé míamúnáajpi pañétú Jetsóoke díbyéhjáa díbyeke 'díjchivye áadí pañétu' néenéllíihye. Ávyetáhjáa tsáijyu meívatétsóhíjcyabe naavéné díbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyójtscuma íjtyúhaacyu úwáñehííñeri chíjchuróné távárícyohíjcyáabe. Áábekéhjáa díibye naavéné úúpíyíñuube pehíjcyá íñéubará píivyetúné íiñújiri. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó néé naavéneke:

—¿Aca muubá dímyéme?

Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Tamyémé Píváánéejpi.

Ehdúhjáa neebe mítyame díbyé pañe íjcyánéllíihye. ³¹ Aaméhjáa díitye naavémú néé Jetsóoke díbye íwaágóótu dítye ícúbáhrámeíyóhullévu. ³²⁻³³ Áijyúhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri. Áanéllíihyéhjáa naavémú néé Jetsóó íwáallo díityéké díityé pañévuérújuco. Ahdújucóhjáa díbye wáloome díibye míamúnáajpi pañétú íjchívyéne újcameíñé méénímú pañévuérújuco. Ááneríhjáa úúpíyívyémé téwajútú unévu pañévu cáhpíyubámé májcamúhi.

³⁴ Ááneríhjáa díityé tehméjé íllityéne wáame úúballété técoomí múnáake. Áhderéhjáa técoomítu kémuéllé íjcyájáhi múnáake úúballéme. ³⁵ Áanéllíihyéhjáa míamúnaa téhullévu péécunú íájtúyumi muhdú tene pájtjene. Aaméhjáa úújetémé ájtuyumí díbyeke eené naavémú díbyé pañétú íjchívyébeke íwajyamúnemájjuco íjcyabe tsaimiyéjuco Jetsóó líiñe ácuúcunúúbeke. Ááneríhjáa íllityéme. ³⁶ Áámekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúballépejtsó muhdú tene pájtjene. ³⁷ Ááneríhjáa íllityéne néeme Jetsóoke díbye ípyéé tétsihdyu díityé íiñújitu. Ahdújucóhjáa díbye ímamyémuma óomíñe bíwánejcúvúre. ³⁸ Áábekéhjáa díibye eené díbyé pañétú naavémú íjchívyeebe néé díbyema ípyéekíi.

³⁹ Áronáacáhjáa neebe díbyeke:

—Tsáhaá, díhjavúre péene duubállé páneere muhdú Píivyéébe uke bóhiítsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné íhcyóomi múnáake páneere muhdú Jetsóó díbyeke bóhiítsóne.

Tsaatépíke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóó tsíñejcúeuri ímamyémuma iúlljétsihdyu wájtssíbeke tsaimíyé míamúnaa waatsúcúpejtsó díbyeke témehíjcyadúme. ⁴¹ Áanáacáhjáa 'Jáiro' nemeíbyé tsáá tétsihvu pihcyáávéjá avyējuube íjcyaaábe. Aabéhjáa imímóúúvéne néé Jetsóoke díbye ipyéé díbye jávu apáálléré ídsi 12 pijcyábá íjcyalle dsijíveríjyucó íjcyánéllíiíhye. ⁴² Aanéhjáa téhullévu péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta rááutúne. ⁴³ Áámécóbá pañéhjáa tsáápile péé 12 pijcyábájucó ichémé tujpácýó íhvetépityúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. Aalléhjáa ihñénéhjí pírujtsójucóó bañúháñé taabójteke íahdohíjcyáneri. ⁴⁴ Aalléhjáa idyéju éhnéjcutu Jetsóodívú ipííhívéne díbyé wajyámú dómajcóhi. Áané tujkéverihíjyáa tsúuca ichémé díllíleke íhvetéhi.

⁴⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne nééhií:

—¿Múha ámuha oke médomajcóhi?

Áronáacáhjáa néeme díbyeke idyómájcotúne. Aanéhjáa Péedorómá tsijtye íñahbéjté néé díbyeke:

—Uwááboobej, ¿aca muhdú wahdyuré míamúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

⁴⁶ Áanéllíiíhyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate bóhiine íllure oke idyómájcóneri.

⁴⁷ Aanéhjáa Jetsóó wáájácúúccónéllíi íllityécunúlléré díbyé lliiñévu mímóúúvetéllé pámeere lléébónáa úúballé muhdú néénéllíi díbyé wajyámú idyómájcóne tsúuca íbóhiíne.

⁴⁸ Áanéllíiíhyéhjáa neebe díllíleke:

—Árone Wa ímí Píivýéébeke u cáhcujtsódújucó íjcyalle íñe tsúuca u bóhiíne. Ahdícyane wa dípye tsáimiyéjucoj.

⁴⁹ Ehdúhjáa díbye díllíleke néénáa tsaate diíbye pihcyáávéjá avyējuube Jáiró jatu tsáame díbyeke neeváhi:

—Tsúuca dáájyuwa dsijívéhi. Aane íínéllíiíhyécó bañú ú tsájtyeé aabee uwáábóobeke.

⁵⁰ Aanéhjáa Jetsóó ílléébóne néé Jáiróke:

—Kímóóvedíñe. Cáhawáá ihdyu Píivýéébeke cahcújtsó dáájyuwa úuma íbóhiíki.

⁵¹ Aanéhjáa tsúuca díbye jávu dítye úújeténáa Jetsóó tsá ímíletú mítyane úcaavéné díbyema téjéja pañévu. Apáámyeréhjáa Péedoroo, Jóááá, Jacóóboo, diityétsí dílléwúúvúvú caanímútsii, éhdume úcaavéné ímíllébe. ⁵² Áanáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame tahíjcyá dílléúvuke. Áámekehjáa neébe:

—Métahdí dsíjívéllekéjívári. Muurá ihdyu íllure cúwalle.

⁵³ Ehdúhjáa Jetsóó nééneri uuhívatémé díbyedi tsúuca ímiááné dílle dsíjívénéllíiíhye.

⁵⁴ Áronáacáhjáa dílléúvú hójtsitu íekéévéne kéévánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

⁵⁵ Ahdújucóhjáa íbóhiíne dílle ácuuvéne. Átsihdyúhjáa neebe dítye ímájhótso díllíleke.

⁵⁶ Áanerihíjyáa diityétsí cáánímútsi mítyane úllévenúmútsikyé neebe dítyétsí muuca íúúbállétu teéne.

9

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wállóone
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó pihjyúcu ímamyémú 12-meva íjcyámeke. Áámé pañévuñháa pícyoobe ítsíjpá díbye mémeri tsaaté pañétú páhdváré néeme naavémuke dítye iwáágoohíjcyaki, chéméméhjike dítye íbóhíitsohíjcyaki. ² Áánemáhjáa wallójúcoobe muhdú Píivýéébe avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike íbóhíitsohíjcyaki. ³ Áámekehjáa neébe:

—Métsajtyedí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúha májchoo, ámúha dsíídsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúéjamáyé mépeéco. ⁴ Aame tsaaté javu meúújetéjariyé méíjcyaco tétsihyi ámuha meíjcyané hajchóta. ⁵ Aane tsátsíi múnaa ámúhadi íícúvétúhahjíí diityedí íícúvetúmé ámúháj tuhááñeri íjcyáne ííñú mépíchóújcameícyó 'tsá múúhá hallúri tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meéhdíwáallehíjcyáne' nééiyóne. Áane ílluréjuco mépeeco tétsihdyu.

⁶ Ehdúhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhjáa ipyééne dítye ímiáájú úwaabóné patsíhíjvá múnáake. Aaméhjáa bóhíitsohíjcyá chéméméhjike.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjycané ávyéjuube Heróódé iwáájácúne páhdváré íjtsámeí díibyedítýú 'tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíibe' tsaate nehíjycanéllíihye. ⁸ Áánétúhjáa tsijtye nehíjycá éíjyuúvúu íjcyame Píivyéébe ihjyú uubálle múnáa dsíjívémédítýú tsaapi bóhíibe díbye íjcyane. Tsaatéhjáa íjtsúcunú Eriá díbye íjcyane. ⁹ Áánétúhjáa Heróódé nééhíi:

—Ááneráhjáa Jóáádivu ó táuhbá dítye íhńíwau ikípíyúucuki. Aanéjii ¿muubáami tsáma díibye eene ehdu méénuhíjycáábej?

Ehdúhjáa ínéene Heróódé ímillé Jetsóoke íajtyúmiíyóne.

Majcho mítyámédívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)

¹⁰ Aanéhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwájtsíne úúballé páneere muhdú téhulle imyéénuhíjycanéhí. Átsihyúhjáa Jetsóó péé díityémá múna íjcyátútsihvu Betsáidáj píihívu.

¹¹ Aanéhjáa kiávú dítye péene iwáájácúne tsijtye úraavyé díityéke. Áámekéhjáa úwááboobe Píivyéébe avyéjutu. Áámedítýúhjáa bóhíitsoobe cheméméhjike.

¹² Aanéhjáa tsúuca meíjyunúnéllii ímamyémú néé díibyeke:

—Ílluréjucu wallo íjtyéke íchíj píihíri íjcyájáhji múnáadítýú tsíeménéuba dítye ínéhcone imájchóne iwáyéééveki. Muurá íne ínéubará íjcyátútsihyi meé.

¹³ Arónáacáhjáa Jetsóó néé díityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótsó díityékej.

Áánéllíihyéhjáa néeme díibyeke:

—Arónáa méhdi 5-hovaré páahóonema mítyétsiye amóóbemútsi. Íhya ihdyu tsiíne kémúúneúvú maáhdoca úújetétyóné pámehdívúre.

¹⁴ Ehdúhjáa dítye néerónáa neébe:

—Méne dítye páhadsíjii íáhcuáa 50-mevátsa. Áijyúhjáa díitye 5,000-mevábúhjáa wajpíimúré íjcyaróme.

¹⁵ Áámekéhjáa dítye néhdújucu dítye áhcubané páhadsíjii. ¹⁶ Áánáacáhjáa Jetsóó teene páahóonema amóóbemútsikyé íekéévéne téhdjutsó Píivyéébeke cáámevu icyárúúvéneema. Átsihyúhjáa idyóhdáhínunéú ájcuube ímamyémuke dítye iwájtu pámeekére. ¹⁷ Aanéhjáa pámeere imájchónetu oovéhi. Áánétúhjáa cóevané ujcúmé 12-rujtsívá úvérujtsíne wáhpé.

Péédoro néé mépájtyetéébe Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýú tsátsihvu ipyééne Píivyéébema ihjyúváhi. Áijyúhjáa neebe díityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnáa óhdítýu nehíjycáhi?

¹⁹ Áánéllíihyéhjáa néeme díibyeke:

—Tsaate nehíjycá tsojtsó múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjycá éíjyuúvúu íjcyame Píivyéébe ihjyú uubálle múnáaúvudítýú Eriá tsiíne bóhíibe u íjcyane.

²⁰ Átsihyúhjáa díityékeréjucu díbye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhíi?

Áánéllíihyéhjáa Péédoro nééhíi:

—Muurá, uu, Críjto Píivyéébe uke wáloobe míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

Ídsíjiveíne Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)

²¹ Ehdúhjáa Péédoro néénetu bóijcyuube dítye muucá íúúbállétuki. ²² Átsihyúhjáa ídsíjiveíne úúballébe nééhíi:

—Míamúnáájpidívú o ípívyéevebe muurá ó ícúbáhráméí mítyane. Muurá túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame oke ehdiáválleehi. Aame muurá oke dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiíne ó bóhíhi.

²³ Ehdúhjáa ímamyémuke ínééne boonétú neebe pámeekére:

—Áhdícyané tsaate oke úraavyéné ímillémé óví ímillédú ícyahíjycánetu íhveténe oke úraavyé wájyúmeítýmé tééne déjúcotu ícúbáhrámétyóné pañe. ²⁴ Muurá íñújiri ímillédú íjcyáneríyé tsúúrámeímýé tsá pájtyetétyúne. Áánetu ihdyu teene íhvéjtsóne oke úraávýeíñeríyéjucu tsúúrámeímýé pájtyeteéhi. ²⁵ ¿Aca íñetú meke piáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhneváne? ²⁶ Muurá oke úraavyéné núcojpiílémeke téhdure

ó núcojálléé Míamúnáájpidívú o ípívyééveébe. Áhdure táuwaáboju tsíjtyeke iúwáábóiyóné núcojállémeke téhdure ó núcojálléé Lihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu o tsáacoóca. ²⁷ Muurá ímiáané ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píívyéébé avyéjý bóhówaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tshdyúreevéne
(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸ Átsihdyúhjáa 8 coojívatu Jetsóó péé caméhbaúvú Píívyéébema íhgyúvaki. Aabéhjáa nahbévá Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmedívu. ²⁹ Aabéhjáa Píívyéébema íhgyúvánáa dífbye húmí tshdyúreevéni. Áhduréhjáa íwajyámú tsítsinújá ajhúacunúhi. ³⁰ Áanáacáhjáa Moitséemútsí Eriama bóhówaáavemútsí íhgyúvá dífbyema. ³¹ Aamútsíhgyáa téhdure cádiúacunúmsí íhgyúvá dífbyema muhdú Jerotsaréevu ícúbáhrámeíne díbye dsíjívéíneri. ³² Aanéhjáa Péédooro ínahbéjtétsima íhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi. ³³ Aanéhjáa tsúuca Jetsóodítýú kíavú díityétsí Moitséemútsí Eriama péíñúné boone Péédooro néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, maimijyu ihdyu mee íchij. Áhdícyane métsu meméénu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitséé éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

Ehdúhjáa Péédooro íñéene tsá wáájacutú íveekí ehdu íñéeneé. ³⁴ Áanáacáhjáa ojtso díityédívú níityéné pañe íjcyáneri íllityéme. ³⁵ Aaméhjáa tééné pañe íjcyánáa Píívyéébe néehíi:

—Áanu muurá Hájchíwu mítyane o wájuuúbe. Áábeke ihdyu tsáma mélléébooc.

³⁶ Ehdúhjáa Píívyéébe íhgyúvánáa íitécunúme Jetsóó íyéjuco íjcyáábeke. Aaméhjáa tsá muuca úúballétú teéne.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Áanéé boonéhjáa tsíjcyooji téhbaútú dítye óómíñáa téhbaú déjúcotu mítyane míamúnáa Jetsóoke téhmehjicyámé dífbyeke waatsúcupejtsóhi. ³⁸ Áamedítýúhjáa tsaapi néé kéévánécoba dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco áanu hájchíwu apáábyéré íjcyáábeke duhjévaj. ³⁹ Muhdú íhya naavéné dífbyé pañe íjcyaae dífbyedi ícúbáhráhjicyáhi. Idáátsówu tsáijyu díbye wákyééhcoobe íhgyúacunúcooca íhgyútu uráhtsaba íchívyehjicyáhi. ⁴⁰ Áánéllíi dímamyémuke ó neerá dítye óoma dífbyé pañétú iwáágoó dífbyeke. Áronáa tsá dítye píívyetétú iwáágoóne.

⁴¹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé dítye ímamyémuke:

—jhuúú, muutéráhana ihdyu ámuuha Píívyéébeke cáhcjtsópityúme! Aane íñe ¿múhahjchótá ámúhá muhdúrá o áábúcuéne ámúhake o úwááboóhi? Ehdúhjáa díityéké íñéérone neebe dífbyeke:

—Áyu cána íllevu tsiva dáachikyej.

⁴² Áhdújúcójháa dífbye éllevu díbye tsájtyéébeke tsiíne naavéné wákyééhcone. Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé díbye íjchívye dífbyé pañétú. Áhdújúcójháa díbye íjchívyéné boone tsúuca ímíjpyetéébe cááníma péé pevétsíhjiduréjuco. ⁴³ Áijyúhjáa pámeere tétshíhi íjcyame ullévenú Píívyéébé íhtsútú íájtyúmíneri.

Ídsíjívéíñé tsiíne Jetsóó úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

⁴⁴ Áanáacáhjáa Jetsóó tsiíne néé ímamyémuke:

—Ímíñeúvú mélleebúacunúco ámúhake o nééneé. Muurá Míamúnáájpidívú o ípívyééveébedívú tsaapi óhdivu ékéévétsóo ímítyúmeke.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye nééne ímamyémú tsá wáájacutú íñá nééíyóné ehdu díbye nééneé. Tsáháhjáa tene ímíllémeityú dítye wáájacúiyóne. Aaméhjáa nuhnévehjicyá teene dífbyeke idíllóiyóne.

Jetsóoke ímamyémú dílló caabyé íhtsútuube díityédítýú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Téijyúhjáa táhjácatsímyé caabyé díityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri. ⁴⁷⁻⁴⁸ Aanéhjáa iwáájacúne Jetsóó tsííménéwúke íjcyúne díityéké néehíi:

—Muurá íjtye tsííméwuúúmú idátsó néémeke ícúvémé ookéjuco ícúvéne. Téhdure okéé wállóobekéjuco dítye ícúvéne. Áhdícyane caabyé ámúhadítýú idáátsóóbeúvú néébe muurá íhtsútuube. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke títávájtstómé meke piaabóne
(Mc 9.38-41)

⁴⁹ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dífbyeke:

—Ávyéjuubej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágóohjcyané tsaaté pañétu. Áabeke muha menéé dibye tehdu imyéénújcóotu íveekí tsjjiyie jcyaaabe tehdu méénúnéllihye.

⁵⁰ Áronáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke piaabómé tsá meke tútávájtsoone.

Jacóóbomútsikye Jóáama Jetsóó úwaabóne

⁵¹ Aanéhjáa tsúuca níjkyejívú dibye pééíne éévé píhjúcóónáa peebe ímamyémuma Jerotsaréevu. ⁵² Ájyúhjáa tsaatéké wáloobe ímíwari dítye íñéhco tsátsii dítye cúwatéitsii. Ahdújucóhjáa péeme Tsamaáriá íñújiri jcyané jaaháñé néhcoróne. ⁵³ Áronáacáhjáa tétsii múnáa tsá ímíletú dítye tétsii cúwane Jerotsaréevu dítye péénéllihye. ⁵⁴ Áanéllihyéhjáa Jacóóbomútsi Jóáama Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuubej, éhnéhjáa Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Eriáúvú cúújuwa táúmeidyú metsu metáúmei Píivyéébeke díbye cúújuwa díityé hallúvú íjcaáyo cáámetu dítye íáívyeki.

⁵⁵ Áanéllihyéhjáa díityétsidívú ííténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méíjtsámeihí? ⁵⁶ Tsáháa Míamúnáajpidívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútávájtso. Ópée o tsáá díityéké o pájtyetétsoki. Ehdúhjáa díityéké íñétsihdyu péeme tsícyoomíwuúvu.

Jetsóoke úraavyéne ímílleróme

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Aaméhjáa péhíjcyánáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuubej, ó imíllé úumaye o péhíjcyané kíávú u péhullévújuco. ⁵⁸ Áanéllihyéhjáa neébe: —Muurá iyámé jcyarómé óowamu íhyéjúnema téhejújii pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté jcyá icyúwáítsihjima. Áánetu íñe Míamúnáajpidívú o ípívyééveebe tsá tahjáúbamáyé o jcyatúne.

⁵⁹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe tsáápiikye:

—Muúbej, óókéréjuco duráávyé.

Áanéllihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuubej, óví ihdyu mújyú líhíyó óhdivu dsjívé botsii uukéréjuco o úráavyeki.

⁶⁰ Áanéllihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímíájító wáájacutímé cúújycatsi idsjívécóoca. Áánetu ú úwááboó Píivyéébé avyéjuto jcyané uwáábojúrējuco.

⁶¹ Áánetúhjáa idyé tsjipi néé dííbyeke:

—Ávyéjuubej, téhdure ó imíllé uukéréjuco o úraavyéne. Áanéllii tujkénú tahájkímuke ó pítájycóteéhi.

⁶² Áanéllihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá múne caajáhcyú tükévjtsoobe tsá kíá íítetú caajáhó tsatújkeve pééiyóné ityútávájtsoíyónéllihye. Ehdú néene tsúuca Píivyéébé avyéjújte jcyarómé tsíñéhjiriyé jcyame tsá dííbyé avyéjújte jcyatúne. Ehdúhjáa díityéké Jetsóó úwaabóhi.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wáloóne

¹ Áané boonétúhjáa 70-meváké íujcúmeke wáloobe mítyétsícyutsáké pacóómivávú dííbyé ihde dítye íuwáábo míamúnáake.

² Áámekéhjáa neébe:

—Ímíáánéjuco ávyétá mityámé míamúnáa Píivyéébé avyéjújte dítye jcyáíyóné uwááboju úwááboméíyóme. Áronáa téené wákimyéi múnáa uwáábojte áyáhreé. Áanéllii ihdyu múu táúmei páne aabájaabéré jcyaaabe Píivyéébeke díbye mityámeke uwáábojtéké ípicyo dítye íuwáábo míamúnáake dííbyé avyéjújte dítye jcyáíñé uwááboju. ³ Ahdícyane íñe ámúhake ó wallóo oohímye élevu obééjáuúumuke mewállóoiyódu múhdú ámúhake dáríívéímye élevu. ⁴ Aame tsá ámuha metsájtyéityú ámúhá cahpámyuu, ámuha dsíídsii, ámúhá túhápaajínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjiri meíhjúvúáityúne. Tsapéhduré méúlleco. ⁵ Aame ámuha tsájaavu meújjetécooca múu tééja múnáake nééhií: “A ámuha méjcyaraj. Óví Píivyéébe ámúhake piaabó ímí ámuha meíjcyaki.” ⁶ Aame tééja múnáa ámúhake ímí wáatsúcúpéjtsóhahjíí Píivyéébe ímí píááboó díityéke. Áánetu dítye ámúhake cátúhtsópéjtsóhahjíí múu íhvejtso díityéké íñá nééutumére. ⁷ Áánetu ámúhake ímí wáatsúcúpéjtsómé jari múu íjcyáhi. Tsá múu tsíjyatuu, tsíjyatuu, péétúne. Aane

óví diityéké ámuha mepiáábóne áhdó diityéré ámuhákye ájctúne tájpi ámuha méijcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi iwákimyéi áhdó ujcúhi. ⁸ Aane ámuha tsácoomívú meúújetécóómi múnáa ímí ámuhákye iwáátsúctúne májchotsóné mémájchoco panévaré ámuhákye dítye ájctune. ⁹ Aame mebóhítsoco técoomí múnáadityú cheméméhjike. Áhdure meúúbálico tsúúca Píivyéébe avyéúejte dítye íjcyáiyóne. ¹⁰ Áánetu tsácoomí múnáa ámuhákye wáátsúctútúhájchíí múu ulléjijtónéj piínévú íjcyáne néehíí: “Íne ámuhá cóómi ííñú múúháj tuhááñeri íjcyane ámuhádivú muha mepíchóújcámei ámuhá hallúri ímityúné íjcyáne uubálle. ¹¹ Aame ihdyi óví muhdú ámuha méijcyáhi. Muurá Píivyéébe avyéúejte ámuha méijcyájúccóiyáhi!” Ehdú méneeco diityéke. ¹² Aane ámuhákye o néé ehdu ámuhákye dáriívémeke muurá Píivyéébe ávyétá ihnáhó ícúbáhraá muhdú míamúnáa ícyahíjcyané ímíbájjchócooca Tsodóoma múnáadi ícúbáhráííne ehnííñevu.

Lléébópityúné míamúnáa
(Mt 11.20-24)

¹³ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeííne Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íne méénuráityúronéjji o méénuhíjcyánée Tííroó, Tsidóo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúúca ímityú íhvéjtsóné ímiánejcúvuréjucu dítye íbúwáávéiyóne. Áánemáa muurá íatérééjahjívú íjccámeííne bállíjjyuri ávúhcúiyómé teene íhvéjtsóné uubálle. ¹⁴ Áánéllii muurá dítye ícúbáhrámeííne ehnííñevu ícúbáhrámeíimye diitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnáa ícyahíjcyané Píivyéébe nihñéétsihvúré ímíbájjchócooca. ¹⁵ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeííne múhdumé ‘mityámityá’ tsííáávehíjcyámeke. ¿jtsúccunúmebá íhstúttúúvéiyóne? Áánerá íllure wágóóóveíimye.

¹⁶ Ahdícyane múhdumé ámuhákye lléébome muurá ookéjye lléébone. Áánetu ámuhákye lléébotúmé téhdure oke tsá lléébotúne. Aane oke ílléébotúnéri téhdure okée wállóóbeke tsá dítye lléébotúne. Ehdúhjáa Jetsóo diityéké túkévetsóhi.

70-meva úwáábójsíhdyu óómiíne

¹⁷ Aanéhjáa diitye 70-meváké díbye uwáábovu wáalloome mítyane ímíjyúú úwáábójsíhdyu iwáajtsíneri. Aaméhjáa dílbyeke néehíí:

–Ávyéjuubej, muurá naavémú múúhake lléébohíjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dímyémeri muha meíjchívyétsócooca.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

–Ééé, tehdújucu teene tsúúca pañétúejpi Naavéné íjcyároobe táhjátsámeíínéllíihye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chíjchi rórihcýodú díbye íévéhóówatu áákityéne. ¹⁹ Muurá ámuhá pañévú ó picyóó tatsíjpa tamyémeri ámuha dílbye mémunáajpi Naavéneke metáhjaki. Áánéllii tsá ínà ámuhákye tútávájtsóityúne. Téhdure ííñímyémuma óóvimu íjcyarómé tsá ámuhákye tútávájtsóityúne. ²⁰ Áronáa ihdyi mémityájjkímyeídí téeneri eene naavémú ámuhákye ávyéjuúlléneri. Múu ímityájjkímyeíyodú íivane Píivyéébekeké mítyajtsó tsúúca ámuha mémeháñé dílbyé waajácúháámitu cáátúváneíllíihye. Ehdúhjáa diityéké neébe.

Jetsóo Cáánkye dúúrúváne
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Aanéhjáa Cááni Píivyéébe Apííchó Jetsóoke ímíjyuvu ájcuube dílbyeke dúúrúvaabe néehíí: –Ayúju Táacaáni Píivyéébeéj, níjkyejji, ííñujji, íjcyané aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsóoberé ó duurúvú ímiáájú ídáátsójtédívú u bóhówátsóhíjcyané hallúvu. Áánetu tehdújucu tsá waajácu múnáa íjcyane ítsúccunúmeíhíjcyamedívú u bóhówájtsotú teéne. Ahdícyane ihdyi, Lli, óví ehdu teene muhdú u tújkevééllédu.

²² Ehdúhjáa Cáánkye idyúúrúvátshdyu neébe:

–Muurá ihdyi Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútsó muhdú diityédityú íjtsámeííne. Tsá muurá múha wáájácútu dílbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré dílbye Llihíyó waajácu muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácu muhdú dílbye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówajtsóméré waajácúhi.

²³ Ehdúhjáa íñétsíhdyu ímamyémuke ííténe neébe:

–Maímijyu ihdyi ámuha méijcyane o méénuhíjcyané ámuha maájtyumíme. ²⁴ Muuráhjáa éjyúúvú Píivyéébe íhjyú uubálle múnáama íhstutúmé avyéjute oke ítsóhíjcyará íne ícyooca muhdú o méénuhíjcyané ámuha maájtyumídú íajtyúmíroki. Áhduréhjáa ímílléromé o íhjyúváne ílléébone. Áronáacáa tsáhái téjyju o bóhówáávetúne. Ehdúhjáa Jetsóo néé ímamyémuke.

Tsamáaría múnáajpi piáábóné uwááboju

²⁵ Tsájyúhjáa tsaapi taúhbáj uwaáboobe dífbyeke imújtátsóro nééhí:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó jcyáiyá mújyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki?

²⁶ Áanéllihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúta nééne taúhbajuj?

²⁷ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Muurá nééneé: “Múu wajyú Dípiivyéébé Díavyéjuube jcyáábeke ávyeta díííbúutúré páneere muhdú u jcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakéré wajyú muhdú u wájyúmeídyu.”

²⁸ Ehdúhjáa díbye nééneéllii Jetsóó néé dífbyeke:

—Éé, tehdújuco. Ahdícyane óvíi tehdu ú jcyá mújyú u dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki.

²⁹ Áanéllihyéhjáa ityáhjátsámeityu tsiíne neebe dífbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájyúiyáhi?

³⁰ Áanéllihyéhjáa idyé Jetsóó néé dífbyeke:

—Tsaapií Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnaa imyééúne dífbye éhnénhjí dojtú píruné iwajyámúúnemájuco. Áánemáa péjucóomé díbye tétsiíyé dsíjiveri jcyánaaaca.

³¹ Áánaacaá llúúváabe tééjuri péébe úújeté dífbyedívu. Áróóbedí íícúvétuube pajtyéíñúhi.

³² Áhdurée duurúvájá pañe wákímyeíhíjcyaaabe péébe dífbyeke ájtyúúmiroobe pajtyé tsapédúré dífbyedi íícúvétuúbe. ³³ Áánétúu Tsamáaría múnáajpi péébe dífbyeke íájtyúúíbedi mítyane ídáátsovéhi. ³⁴ Aabée ihdyu dífbyeke dítye túúvátsonéhjí ityáábóne bííjinúhi. Áábekée ííjjudi tsajtyéébé tsaaté javu tépejco ityéhmeke. ³⁵ Áané tsitsíívenúu tééja múnáájpikye íáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsiíne tsieméné dífbyema u áhdóhajchíí o óómídyu uke ó óómíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamáaría múnáajpi. ³⁶ ¿Aané caabyé dítyédítýu tsíjpiye jcyároobe naní múnaa ícúbáhraíñúúbeke wajyúhi?

³⁷ Áanéllihyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenéé dífbyedi ídáátsóvéne piááboóbe.

Áanéllihyéhjáa neebe dífbyeke:

—Tehdújuco. Ahdícyane óvíi tehdu ú meenúhi.

Máátámúpíke Jetsóó ááhivéne

³⁸ Áané boonétúhjáa idyé Jetsóó ímamyémuma péébe úújeté tsácomíwuúvu. Átsihyíhjáa jcyalle Máata tsaímíyé dítyéké íhjavú waatsúcupejtsóhi. ³⁹ Ájyúhjáa díllé naalle Maaría Jetsóó líííñévu ácuuvé díbye úwaabóné ílléébúacunúki. ⁴⁰ Áánaacáhjáa dílle Máata tsíñehji imyééúneri jcyalle Jetsóoke nééhí:

—Ávyéjuúbej, ¿íveekí aalle táñaale íñe o méénúnéhjitu tsá oke piáábotúne? Díñe bo okéi dílle ípiáábokij.

⁴¹ Áanéllihyéhjáa Jetsóó néé díllíke:

—¿Aca íveekí eene tsíñehji u méénúneríyé ú jcyáacunú táuwaábori íícúvétulle? ⁴² Muurá ihdyu tehdújuco Maaría méénune tsá múha díllédívu cátúhtsóítyuróne. Ehdúhjáa Jetsóó néé Máátakéé.

11

Pívyéébema meíhjuváné Jetsóó úwaabóne

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Aabéhjáa tsájyú Pívyéébema íhjuvánénetu níjkévánáa tsaapi ímamyémudítýu néé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake duwaábó muhdú múúne Pívyéébema meíhjuváné éhnéhjáa Jóáa ímamyémuke úwaabódu.

² Áanéllihyéhjáa neébe:

—Íllu múu íhjuvává:

Múúháj Caaní níjkyéjiri u jcyaaábej, uke muha máavyéjujtsó dúúrúvamére. Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúcuúne u ímíllédú múúhake túkevéjtsó ííñújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ³ Aabe óvíi múúhake majchóvu ú áculhíjcyá pajyuvaré tééne tájpi muha meíjcyaki. ⁴ Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsóvéne dábabíívé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábáíívéhíjcyádu. Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré piáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki.

⁵⁻⁶ Ehdúhjáa dítyéké íñéshíhdyu tsiíne neébe:

–Muurá tsaapi ámuha menáhbévahjicyaabe tsáijyu pécójiine ámuhadítú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu ámuha májchotu táñahbévaabe tahjyávu wájtšúibeke o májchótsoki. Ávyeta tsá íinébamá o íjcyatúne.” ⁷ Ehdu díbye neénéllii ícyuwájá pañétú neéíyoobe dífbyeke: “Tsáhájucu o píivyetétú uke o ájcune. Tsúúca muha mécuwáhi. Tsúúcajáne llééhowa wátájcámeihi.” ⁸ Ehdu muurá ámuhadítú tsaapi íñahbéváabeke íñéérone ájcúiyá díbye táumeíñevu éhniíñevu díbye ípásárijcyótuki. ⁹ Ahdíciane ihdyu múu táumeí Píivyéébeke téene tájpi ámuha mejicyane ámuhákye díbye íajcuki. Métsúúraméi ími ámuha mejicyáiyóneri ámuhákye díbye ípiááboki. Áhdure métáuméi ámuhákye díbye ityúkévjtsoke. ¹⁰ Muurá téene tájpi íjcyane táumeímyeke ájcuúbe. Ími íjcyáiyóneri tsúúrameímyeke píááboobe. Dífbyeke túkevjtsoju táumeímyeke túkévéjtsoobe.

¹¹ ¿Aca íjcyámé tsaate ámuhadítú íjtsiméné majcho táumeícyooca neéwayúvúre ájcúiyóme? ¿A amóobeke tetsi táumeíñáa ájcúiyómé íñimiyédívúre? ¹² Áhdure ¿aca íhyúu táumeítsike ájcúiyómé óóvihódívúre? ¹³ Muurá ámuha míamúnaa ímityúmé mejcyarómé méimíllé ámuháj tšúimeke ímiáánevúre maájcune. Aanéjii awáá muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe íapíichó picyóó dífbyeke teene táumeímyé pañévu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate neéneé
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe íhjuvátuúbe. Aanéhjáa naavéneke dífbyé pañétú Jetsóó wáágóóné boone tsúúca íhjuvúvaabe. Ááneríhjáa míamúnaa ullévenúhi.

¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóodítú tsaate neéhií:

–Aadi muurá naavémuke waagóohjicyá tsaate pañétú díite naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

¹⁶ Áhduréhjáa tsijtye dífbyeke íllure máváríjchómé nehjicyá díbye méénúráityuróné íévéhooovávu ímyéénuki. ¹⁷ Áronáacáhjáa díityé íjtsaméi iwáájáácune neébe:

–Muurá tsáné avyéjijte tsajjítóre íjtsámeityúmé ímityúné idyáíivjécatsíne ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsája múnaa ímityú idyáíivjécatsíne ílluréjuco wáchájánújcatsíne. ¹⁸ Ahdú ívane muurá Naavéné íhyájkímukéré iwáágóoca íllure íavyéjú újónéjtsóiyáhi. Ehdú íñe ámuhákye o neé naavémú avyéjuubéva Betsebóó oke píáábóneríyé díityéké o wáágóohjicyané ámuha óhdityu menéénéllíihye. ¹⁹ Áánetúhaca jmúúbe píáábori ámuhá mamýmú waagóohjicyá díite naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó píáábori dítye wáágóohjicyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu melhjývánéri. ²⁰ Muurá ihdyu Píivyéébe oke píáábóneri ó waagóohjicyá naavémuke tsaate pañétú téénetu ámuha méwáájácu tsúúca dífbyé avyéjú íñújiri ámuháma íjcyájúcooróne.

²¹ Muurá íhtsútúúbe jatu tsá íñá múha tsájtyéityuróne. ²² Áronáa dífbyé éhniíñevu íjcyaaabe dífbyedítú dójtúiyá páneere dífbyé méénujcátsiháñe. Ááne dífbyé tšieméné ímílléú méénúíyoobe.

²³ Ehdú neéne muurá oke ípiaabóné ímíllétumé táwákimiyé íllure imíllé óhdívu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáiyómeke íllure óhdityu mútátsohjicyáhi.

Ípyé íjchívyémé pañévu tšiiñe naavéné óómiñe
(Mt 12.43-45)

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé tšiiñe Jetsóó neéhií: Muurá múne naavéné míamúnáájpi pañétú íjchívyeebe pehjicyá íjcyáitšii néhcoobere. Aabe íjcyáiyotsí íajtyúmitúnéllii íllu íjtsámehi: “Tšiiñe ó óómii bíwáábé pañévúre ópée o íjchívyéébe pañévu.” ²⁵ Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné díibye ípyé íjchívyéébeke imíwu peevéébe éhne múu jaa líjyahdu neébeke. ²⁶ Áánéllii múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke díityémá tšiiñe íúcaáve dífbyé pañévu. Áábeke muurá íhdée ícúbáhráné éhniíñevu ícúbáhraabe.

Íneri méimíjyuuvéne

²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó neénáa tsáápile míamúnááj pañétú kéévánécoba neéhií:

–jMaímijyu ihdyu díille ukée itsíimáváábeke píivyétsolle íjcyanej!

²⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

–Ééé, tehdújuco. Áhdure jmaímijyu Píivyéébe uwááboju cáhcujtsómé íjcyanej!

Míamúnaa Jetsóoke neé díbye méénúráityuróné ímyéénuki.
(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

²⁹ Téijyúhjáa mítyane míamúnaa píhcyaaavé Jetsóodívu. Áámekéhjáa úwááboobe neéhií:

—Ámuha muurá icyooca Ijcyané míamúnaa ímityúme. Aame živeekí ámuha méimíllé meénuráiyuróné o meénune ámuha oke mecáhcújtsómejiivari? Óvli ihdyu Píivýéébe ihjyú uubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu néene oke pájtyénetu ámuha méwaajácu díibyejúco míamúnáake o pájtyetétsoobe o Ijcyane. ³⁰ Muuráhjáa díibyeke muhdú tene pájtyénetu Níníibé múnna waajácú ímiáánéjúco Píivýéébe díibyeke wálloóne. Ahdu muurá Míamúnáajpidívú o ípíivýéévébeke tene pájtyénetu míamúnaa waajácú díityéé ímijpyeténe ípájtyeté Píivýéébe oke wálloóne. ³¹ Aane muurá Píivýéébe míamúnaa muhdú icyahijcyané ímbájhócooca tsáápille tsiíñé iíñúji múnáalle ámúhadívú néetsoó ámuha mecáhcútsóhijcyatúnévu. Muuráhjáa tsiíhullétú tsaalle Tsaromóó uwáábó illééboki. Aalléé muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa živeekí díibyeúvú ehniíñevu o Ijcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsóhijcyatúne? ³² Téhdure muurá Níníibé múnáaúvú ámúhadívú néetsoóhi. Muuráhjáa Jonáa díityéké úwaabóné icyáhcújtsóne ímijpyetéme. Áánáa živeekí díibyeúvú ehniíñevu o Ijcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsóhijcyatúne?

Méhálluúúcu peetédu nééneé
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Tsá muurá peete tsieménevu maávohjácoítyuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íajchúunúki. ³⁴ Ahdu muurá ámúhá hálluúúné peetédu néeneri ímiáánéré ámuha meíténeri metsúúrámeihajchíí tééneturé ámuha mébóhówaúcnúuhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meíténeri metsúúrámeihajchíí téhdure tééneturé ámuha mébóhówaúcnúuhi. ³⁵ Áánéllíi téiibúwá méjcyaco ímiáájú ámuha tsúuca mewáájacúné múhdurá meúráávýetuki. ³⁶ Muurá téneju wáájacumé ímityúné meénújúcootúmé íñé ímijyaúréjúco Ijcyane éhne múúne peete ajchúunúnej tééveri méjcyadu.

Paritséomuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó uwáábóné boone paritséomuube díibyeke tsajtyé ihjyávu ímájhótsoki. ³⁸ Aabéhjáa íhyójtí nítýámeityuube májchóneri díibyeke paritséomuube ullévenúhi. ³⁹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé díibyeke:

—Ámuha muurá ámúhaj pí hállure méimíbáchómeihijcyáhi. Áronáa ámúhá íjtsaméí ímityúne.

⁴⁰ ¡Tsá muurá ámuha mewáájacúmeityúne! ¿Aca tsá ámuha mewáájacutú téhdure méjtsaméí metéhmémeíyóné méjpi menítýameihijcyádúre? Muuráhjáa ímiáámé méjcyca Píivýéébe meke ípíivýeýtsohi. ⁴¹ Áánéllíi múú íjpi, íjtsaméii, Ijcyane tehme ímí íjcyaki.

⁴² ¡Máidáátsoju ámuha paritséomuke tene pájtyeíñe! Muurá tehdújúcooro Píivýéébeke ámuha meíicúvehijcyané ámuha bájtsóháñeri. Áronáa živeekí tsá ámuha meíjtsámeityú díibyeke mewáájuyóneri? Áhdure živeekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeúvú méjcyatúne? Tsá muurá tsáneeriyé díibyeke meúráávýéne tsiíñe meíhvéjtsótyuróne.

⁴³ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñe! Muurá ámuha méimíllé píhcyáávejááné pañe íboohówátsihjíríyé méjcyane. Áhdure ámuha méimíllé míamúnaa ámúhake ávyejúúlléne.

⁴⁴ ¡Áámeke ámúhake taúhbájú uwáábojtémá máidáátsoju tene pájtyeíñe! Muurá ímityúmé ámuha méjcyarómeke míamúnaa ítehijcyá pánehjídú ímiáámeúvúdu éhne múúne níjkyéné pañe nehniwu néerone pánehjídú hallu ímíwu meítédu.

⁴⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi taúhbájú uwáábojtétyú tsaapi néé díibyeke:

—Uwááboóbej, ehdu aatyéké u néeneri múúhadívú ú wáájtsóhi.

⁴⁶ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¡Téhdure ámúhake idátsó pajtyeíñe! Muurá ámuha íllure métúhútsóhijcyá míamúnáake ámúhá íjtsaméityúré ámuha meújcúné uwáábori. Muurá ámuha méjcyarómé tsá tehdu méjcyatú eene ámuha meúwáábohijcyádu.

⁴⁷ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñe! ¿živeekí ámuha éjyúúvú Píivýéébe ihjyú uubálle múnáake ámúhá íhdé múnáaúvú dsíjívétsohijcyámé níjkyénetu díityéúvu náávé ménícyohijcyáhi? ⁴⁸ Ehdu ámuha meméénúnetu muurá méwaajácu ámúhá íhdé múnáaúvú icyahijcyajjítóré ámuha meúraavyéne.

⁴⁹ Muurá Píivýéébe néehíi: “Ó pícyóó o túkévýjtsóneri íhdétújúco iwáájacúné úubálléimyeke. Téhdure ó pícyóó uwáábojtéke. Áamedityú muurá tsaatédí ícúbáhraimye. Tsíjtyeke dsíjívétsoimye.” Ehdú Píivýéébe néehíi. ⁵⁰ Aane muurá téhdure icyooca Ijcyané míamúnáake dómájcoó íñúji ípíivýéévétsihdyu icyoocávú Píivýéébe ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohijcyané díbye díityémá ímbájhóñe. ⁵¹ Muuráhjáa Abéke íñahbére dsíjívétsoané

boone tsíjtyeke ámuhá ihde múnááuvú dsíjivetsóhi. Muuráhjáa Tsaariake dsíjivetsómé duurúvájama Píivyéébe icúvé covátsómeihjycyáné wáiji ráhoúcnútsihvu. Aane ámuhákye o neé iñe icyooca ljcyáné míamúnáake téhdure téené ímibájcho dómájcoiñe.

⁵² ¡Ahdícyane máidaátsoju ámuhákye tene pájtyeifñe! Muurá ímiáájú míamúnáa wáájácúiyóné živeeki ámuha métúhútsohjycyá tsíhdyuréjuco meúwáábóneri? Ditye teene icyáhctjýtsóne úráávyéiyóné ámuha métúhútsohjycyáhi. Aane muurá ámuha meijcyaromé tsá ímíñeúvú teene meúráávyetúne.

⁵³⁻⁵⁴ Ehdúhjáa Jetsóó ihjyuvané taúhbájú uwáábojtemá paritséomuke tsariwu pájtyeíhi. Aaméhjáa dífbyeke panévalu dilló tsane díbye múhdurá áñjýcúhahjchíí dífbyedítýú ímityúné íhjuvávároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téibúwajtsóne

¹ Téijyúhjáa ávyetá mityané míamúnáa píhcyaaavémé wájóócjatsíñáa Jetsóó neé ímamyémuke:

–Téiibúwá méijcyaco aatye paritséomú bañú múnáa ímiáámeúvúvú ljcyámeke. ² Muurá téévéneúvú meénu méiyóné tsá tétsihvúré níjkéváityúne. Muurá pámeere iná méénuhijcyáné bóhówááveéhi. ³ Múha wáájácútnúna ámuha míjcohó pañévu meihjývaróné waajácúméiíhi.

Píivyéébedi múu íllityéhi

(Mt 10.26-31)

⁴ Ámuúha táñahbému, tsá múu íllityétú míamúnáadi apáañéré méjpi dsíjivetsóiyómedi. ⁵ Áanetu ihdyu múu íllityé Píivyéébedi múijyú ámuha meijchívyéityuwa cúújwá pañévu ámuhákye wáágóóiyóóbedi.

⁶ Muurá 5-meva coomímú míjihuúucúré áhdómeiyómeke téhmeébe. ⁷ Aabe muurá téhdure waajácú ámuhá níwájúñné múhdújvá ljcyane. Áánellii tsá múu íneri íllityétúne. Muurá diitye coomímú ehníñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meúraavyéné metóónútyuróne

(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke iúraavyéné tóónúttúmeke o bóhówájtsóo níjkyéji múnáadívu. ⁹ Áanetu íllure tóónuhijcyámeke tsá o bóhówájtsóityúne.

¹⁰ Muurá iñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhjuváváromedi Píivyéébe ídáátsóvéne teene ábájivéhi. Áanetu ihdyu dífbyé Apíichotu ímityúné íhjuvávamedi tsá díbye múijyú ídáátsóvéityúne.

¹¹ Ehdúhjáa inétsihdyu neébe:

–Tsaate ámuhákye píhcyáávejáané tehmejtéma ámuhá iññúji avyéjúté éllevu tsájtyeocooca tsá múu ijyácnúttú muhdú íhjuváiñeri. ¹² Muurá ihdyu Píivyéébe Apíichoré ámuhákye tükévétsoo ámuha meihjývaki. Ehdúhjáa Jetsóó neé ímamyémuke.

Tsá múu ijyácnúttú mityane iéhnéváiyóneri

¹³ Téijyúhjáa tsaapi míamúnááj píñévu neé dífbyeke:

–Ávyéjuúbej, táñáhbeke diñe díbye oke idyówajcáro múhtsi wáábyuta múhtsj caani pícyohijcyánetu.

¹⁴ Arónáacáhjáa Jetsóó neé dífbyeke:

–¿Aca múha oke pícyóó téeméné ímibájchoobe o ljcyaaabe ámuhtsikye o dówajcároki?

¹⁵ Tsá múu mityane iéhnéváiyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mityane meéhnévane tájpi tsaimíyé meijcyáityuróne.

¹⁶ Ehdúhjáa dífbyeke inééne boonétú pámeekéré iúwaabóné úúballebe ehnéva múnáájpidítýu. Íllúhjáa neébe:

–Íjcyabée tsaapi ehnéva múnáajpi. ¹⁷ Áábe bájtsoháñé mityane neévanetu íllu íjtsámeíbye: “¿Aca kiávú iñe o aahívétsoo tabájtsó áyánejíivari?” ¹⁸ Arónemáa neébe: “Óubá éhne teene ááhívétsámeihjycyaja o wácávyáhcóne éhníñevu mityájacoba o ámejtsójá pañévu o pícyoóhi. ¹⁹ Ááne íllu o íjtsámeíhi: Icyooca ihdyu tsá iná óhdítýu píhtotúne. Áánellii pevétaréjuco íbúwajji o ljcyaiñé óhdítýu o májchoiñé, o ádoíñé, píhtóúccóótúnéllíihye.” ²⁰ Ehdúu díbye ítsámeihjycyáronáa Píivyéébe neé dífbyeke: “Tsá mía u wáájácúmeityúne. Muurá ípyejco tsúúca u dsíjiveéhi. ¿Acooca eene u éhnévahijcyánécoba muhdúhýaja?” ²¹ Ehdú muurá pájtyeíñe íhdyunéré éhnévahijcyámema. Aame Píivyéébedívú ídátsóhree.

*Ihñéjete Píivyéébe téhmene
(Mt 6.25-34)*

²² Ehdúhjáa diityéké inětsihdyu Jetsóó nées ímamyémuke:

—Tsá múu apáañeríyé íjtsámeityú íne tájpi íjcyáneri. ²³ Tsá apáañéré majchoo, wáiyamuu, íjcyáne tájpi mejjcyatúne. ²⁴ Cáhawáá méijtsúcunu muhdú wahpéjéte íjcyane. Tsá muurá dítye mújyú wákímyeityú téene tájpi íjcyaki. Pane tsá dítye imájchó pícyootúne. Árome íjcyá Píivyéébe tájpi. Aanéjii muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnaa méwajyúmelhi. Áámeke tsá ámúhake díbye ínetú píhtótsóityúne. ²⁵ ¿Aca íjcyaaabe tsaapi ámúhadityú ehniíñevu icyáámenúné imíleebe iye cáamenútsámeíyoóbe? Tsáhaá. ²⁶ Muurá tsane túhúúturóné tsá ámuha meméénútyuróné. Aanéjii tsá múu íjtsámeityú tsane imyéenúiyóné ámuháyé mepiívyetéiyónéjiiwari.

²⁷ Téhdure cáhawáá méijtsúcunu wajcócháñé múhdutú iye tsaímíyé píivyeíjcyané pevétaré íjcyaróné. Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóóuvú tsijtye ávyéjúté ehniíñevu íjcyaróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcócháñé imivu. ²⁸ Ehdú muurá Píivyéébe tsaímíyé téhmehíjcyá wajcócháñé wahájchotaré ímí íjcyane íllúhuwúré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámúhake ehniíñevu tsaímíyé téhmehíjcyáhi. Ehdú teéne, ámuúha cáhcujtsópityúné míamúnaaj. ²⁹ Ehdú nééne tsá múu áábímyeityú téene tájpi ámuha mejjcyane tsáijyu ámúhadityú píhtórónáaaca. ³⁰ Muurá ihdyu Píivyéébeke cáhcujtsotúmé áábímyeí ípíhtócoóca. Áronáa muurá ámuháj Caani Píivyéébe waajácú ína ámúhadityú píhtone. ³¹ Áánéllii múu ámuha mepihtóróneri ícúvetúmé tsúúrámeí múhdutú tsaímíyé Píivyéébeke iúráávyéne dííbye avyéjuvu iúcaáavyéioneri. Áijyu ihdyu tsá ámúhake díbye ínetú píhtótsóityúne.

*Ímí níjkyéjiri mejjcyane Jetsóó úwaabóne
(Mt 6.19-21)*

³² Muurá ámuha tahñéjéte ídátso éhne múúne obééjámú áyáméwu íjcyadu. Árome tsá múu ííneri áábímyeityúne. Muurá ámuháj Caani Píivyéébe imíllé ámúhake iújcune íavyéjuvu. ³³ Áánéllii múu ámuhá tsíeméné ináhjihénúne píaabó idáátsóméhjike. Muurá íñe íññújiri múhahjchótá íjcyáityúné ámuha meéhnévane tsaímíyé meicyahíjcyádú nééne íjcyá níjkyéjiri mújyú muhdú íjcyáityúmé ámuha mejjcyaiñe. Téhulle muurá mejjcyane tsá tútáváávyéityúne. Muurá íññújiri naní múnaa ámúhake tútávátsohíjcyádú nééne tsáhájucu téhulle íjcyáityúne. ³⁴ Muurá kénejcú ehniíñevu ímí ámúhake pájtyénéjcuriyéjucu ámuha meíjiveíñe.

Jetsóó tsááñe metéhmene

³⁵ Ahdícyane ímíñevúvú mejjcyátsíivíyéne oke metéhmeco éhne múúne ávyéjuube tsaatésí táábávajcátsíñe wañéhjiri íjcyáábeke iúnú múnaa téhmehíjcyádu. ³⁶ Muurá múúne téhmehíjcyámé díbye llééhówatu díllóvácooca ícúu ipááyúcuki. ³⁷ Ehdú muurá íavyéjúube íjtsóré íjcyámedívú díbye wájtíme íñe imíjyaú íjcyá dííbyema. Muurá iwájtísidu tsaímíyé diityéké imájchótómema nahbévajcátsííbye. ³⁸ Maímijyu ihdyu dítye íjcyane tsáijyu múu pécójpiinéuba mityá cóójiháñé pañévu tsáároobe tsaímíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke díbye ájtyumíváme. ³⁹ Muurá tsája múnáajpi mújyú naní múnáajpi tsááñe iwáájácua cúwátuube ihjya téhméjé pañévu tsá díbye úcáávéityuro ináñiki. ⁴⁰ Ahdícyane mejjcyátsíivíyéne méitsohíjcyaco o tsááñe. Muurá ámuha mejjtsámeityúnáa Míamúnáájpidívúu o ípíivyééveebe tsiíñe ó tsááhi.

*Tsaatésí wákímyeíñetu íjcyané uwááboju
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Pééodoro nées dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a múúhakyéré ú uwáábohíjcyaj, mityá pámeekérej?

⁴² Áronáacáhjáa tsiíñe neébe:

—Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúubema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívu. Aabe muurá diityéké ímí ícúvú íñe tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴³ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane iwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁴ Muurá ímiááné ámúhake o nées ímiáábé íjcyáábeke íavyéjuube íhñévú téhmetsóne. ⁴⁵ Áánetu íjcyaaabe tsaapi ímityuube íavyéjuube “íicúu óómityúné” inééne iwákímyeí íbúwá íjcyátuúbe. Ehdú néébe muurá íllure íhyájkímuke imyéenúne ímillédú wañéhjineríyé pehíjcyá lílýícyáveebére. ⁴⁶ Aabe muurá ehdu ícyahíjcyánáa íavyéjuube óómíbye tuvááová dííbyeke díbye íjtsótúnáaaca. Áabeke ílluréjucu díbye ícúbahráné tsaate iwákímyeí múnaa ímityúmeke imyéenudu.

⁴⁷ Ehdu muurá íavyéjuube iúnú múnáake ícúbahrá díbye ímillédú díbyé wákimyéí imyéénúiyóné wáájácuromé tehdu meénútúhachííjyu. ⁴⁸ Áanetu iwáájácútúné hallúriyé ímityúné meénúmeke íhtsútáre ícúbáhraábe. Muurá mepiáábómedi méijyácutúné ímí dítye íjcyáiyóneri. Áhdure tsíménevu meníwáávómedi méijyácutúné ímí dítye téhméíyóneri.

Jetsóó hallútú míamúnaa tsáílléjcatsíñe
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Muuráhjáa íñújívú o tsáá táhallútú míamúnaa itsáílléjcatsíki. Aane ihdyu múhdutúiyó tééné pañéjucó meé. ⁵⁰ Muurá o ícúbáhrámeíñe níjcautu ó dsíjiveéhi. Aane ávyeta múhduúvurá ó íjtsucunúhi. ⁵¹ ¿Aca ámuha méijtsúcunú tsaímíyé míamúnaa íjcyá o tsááne íñújívú? Muuráhjáa ihdyu o tsáá míamúnaa tsajítóre íjtsámeityúmé táhallútú itsáílléjcatsíki. ⁵² Aane muurá icyoocátú tsané múnáa íjcyarómé tsarílléjcatsíí táhallútu. Muurá tsaatédítú ímunáajte oke cáhcújtsóhachíí tsaatétsí cáhcújtsótumútsí tsaríllé díityéke. Áanetu díityétsíyé cáhcújtsóhachíí ímunáajte tsaríllé díityétsikye. ⁵³ Muurá cááni tsaríllé íllkye oke díbye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure ílli tsaríllé cáánikyeé. Áhdure ídsi tsaríllé tsííjyuke. Áhdure tsáápille íaajáké tsarílléhi. Ehdu muurá panéjucuvávú míamúnaa tsarílléjcatsíí táhallútu.

Ín pájtyeíñe úúbállenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó néé díityéke:
–Muurá ámuha nuhba áabatéhjycyanéjcutu ojtsó bóhówáávécocó menéé maálléíñe. Áhdújucó tene állene. ⁵⁵ Áhdure tsiñejcutú kíjyeba tsáácooca ámuha menéé píjcyaba íjcyaiñe. Áhdújucó tene íjcyane. ⁵⁶ Ehdu muurá ímiááméúvúdu ámuha méwaaajácú múhdú néijyu múhdúívané cóojí íjcyaiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácútu okée iwáalloone Píívyéébe páhduvaré nénehji imyéénúneri ámúhake úúbálléjúcohjycaróné?

Meke múnáajtsórómeké mewájyune
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿íveekí tsá ámuha méijtsámeityú ímiáámé ámuha méjcyáiyóneri? ⁵⁸ Tsaate múu ámúhadítú ímityunéhji dítye ímibájchóhullévú tsíjtyeke tsájtyéhachíí ímíñeúvú cánaájánújcatsí téhullévú íúújetétúné ihde ávyéjútédívú ámuha mecúvéhoójánútsójcatsíyuki. ⁵⁹ Tsá muurá cuvéhóójatu ámuha méjchívyéítyuró páneere ámuha maáhdótúhachííjyu.

13

Ímityúné meicyahjycyané méihvejtsóne

¹ Téijyúhjáa tsaate Jetsóó éllevu ipyééne úúballé Píívyéébeke íícúvéné iyámeke dítye dsíjívétsohíjcyáhajtsívú Pírátó tsaate Garíréa múnáadítú lílhyánútsómé tujpácó iyámé tujpácóma mújtane.

² Áamekélháa neébe:

–¿Aca ámuha méijtsúcunú ehdu díityéké tene pájtyene tsíjtyé ehníñevu ímityúmé dítye íjcyanéllíhí? ³ Muurá téhdure ámuha pámeere méícúbáhráméí díityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyané méihvejtsóne Píívyéébe icyánejcúvú méibúwáávétúhachííjyu. ⁴ Ácooca ¿múhdú ámuha méijtsúcunú Jerotsarée múnáadítú 18-meváké ‘Tsiroée’ némeíñe nupáhyéjú únúri íjcyaja cáámé cóhnaúvú nééja áámune? ¿A dítyé ehníñevu ímityúmé íjcyanéllíi aamúné díityéke? ⁵ Muurá téhdure ámuha pámeere méícúbáhráméí díityédúré ímityúné ámuha meicyahjycyané méihvejtsóne Píívyéébe icyánejcúvú méibúwáávétúhachííjyu.

Hígyéerahe néévátúnetu Jetsóó úwaabóne

⁶ Ehdúhjáa Jetsóó íñétsihdyu tsiíñe díityéké úwááboobe néehí:
–Tsaapíhjáa íúmíh páñétú hígyéerahe íbájtsohe néévápítyuhe úújéjehjycaráhi. ⁷ Árónemáhháa tééné tehmeébeke neébe: “Tsúúca 3 píjcyábájucó íhye tsá néévápítúyne. Áánéllíi íllurájucó díhlo. Báñú úmíh páñétú teéhe.” ⁸ Áronáacáhháa tépallí tehmeébe néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, cána óví íñe píjcyábá méijtsoráhi. Óví ó wápíjcoó tehe íñéévaki. ⁹ Tsáijyu múu tehdu meméénúneri néévaha. Tehe néévátúhachíí bótssi íllurájucó meíllóíñe.”

Wáyeéévejcóojí tsáápilleke Jetsóó bóhútsóne

¹⁰ Áhduréhjáa tsájyú wáyeéévejcóojí úwááboobe píhcyáávéj páñe íjcyámeke. ¹¹ Áánáacáhháa tétsihy tsáápille naavéné ípañe íjcyalle 18 píjcyájucó íbájú ípátúúvétúneri chémehjycyalle. ¹² Áállekéhháa Jetsóó ípíúvane néehí:

–Tsúúca ú bohíjucóóhi, muúllej.

¹³ Ehdúhjáa neébere dílleke dócrárcónetu ímiáané tsúuca íbájui pátúúvelle íjyócuuvé tsatújkevújuco. Aalléhjáa duurúvá Píivyéébeke. ¹⁴ Aanéhjáa pihcyáávéjá tehmeébeke tsári pajtyé íveeki wáyeévejcóójí díbye dílleke bóhútsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke neéhí:

—Muurá íjcyané 6 coojívá wákimyéíjcyoojiji. Ájcoojíí ámuha métsááiyá díbye éllevu díbye ámúhake íbóhútsoki. Tsá wáyeévejcóójí ámuha díbye éllevu metsááiyuróne.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye neénéllii Jetsóó nées díbyeke:

—Bañú múnáajpi u íjcyaae pánehjídú ímiáabeúvúdú uú. ¿Aca tsá wáyeévejcóójí íjcyaróné ámuha jéemú dóhjívámeke ámuha meíjchotétyuró téhí pañétu? ¹⁶ Ehdú neéne muurá áámye téhdure Aavaráaúvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle ídátso chémehíjcyá 18 píjcyájuco naavéné ípañe íjcyaabéré dílleke tehdu méénúneri. Áálleke ¿aca tsá mepiáábótyuró wáyeévejcóójí íjcyaróne?

¹⁷ Ehdúhjáa díbye neéneri pámeere díbyeke múnáátsohíjcyámé núcójpivéhi. Áánetúhjáa ihdyu tsijtye mityane ímjyuuvé díbye dílleke píáábóneri.

Mojtáátsá neeváúwútu íjcyané uwááboju

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Téhduréhjáa Jetsóó nées dítyéke:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe ámúhake ó úwááboó Píivyéébe avyéju? ¹⁹ Muurá díbye avyéju éhne múúne mojtáátsá neeváú kémúútúrúwu mebjátsou mityáhécoba kéemevédu. Aahe muurá wájcávané hallúvú wahpéjé pihitobáhi. Ahdu muurá teene Píivyéébe avyéju.

Pááá ooríchetu íjcyané uwááboju

(Mt 13.33)

²⁰ Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca íinetú íñe tsiíñe Píivyéébe avyéju ó úwáábóiyáhi? ²¹ Muurá tsáápile harínálljyutu pááa imyéénúcooca áyanéwu téené ooríchetu pícyooróné páneeréjuco óoríchódú teene Píivyéébe avyéju.

Ímiájíto

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomíji múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsihjivári íjcyájáhji múnáake úwááboobe. ²³ Áábekéhjáa tsaate neéhí:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

²⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íhnáhó íuráávyé neérojító múu úraavyé Píivyéébe avyéjuvu ámuha meúújetéíjito. Muurá mityame ímíllera íucaavéné téénevu. Árome tsá úcaávéityúne. ²⁵ Muurá téibúwájí neétume áachi íimíllédú íjcyámé hallúvú avyéjuube ihjyá lleehówá wátaahácoóhi. Ááné boone lléehowa wátótóhcoméré neéhi: “Ávyéjuúbej, múúhake paayúcu.” Áronáa neéíbye: “Tsá ámúhake o wáájacutúne.” ²⁶ Áánéllii neeímýe díbyeke: “Áánerá úúma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá múhá comíneri úwááboobéré ú pehíjcyáhi.” ²⁷ Ehdú dítye neéronáa neéíbye: “Muuráhjané ámúhake o neé ámúhake o wáájacutúne. Áhdícyane méíne óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.” ²⁸ Ehdú Píivyéébe waagóo díbyeke cáhcújtsótúmeke. Aame kémuélléturé ííte Píivyéébe avyéjuri díbye ihjyú uubálle múnaa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Ájyju ílluréjuco dítye tááíñe íhwañe íhdónema. ²⁹ Ehdú waagóójteréjuco íjcyánáa pahúllvatú tsijtye ímí Píivyéébeke cáhcújtsómé díbyedívú pihcyááveé díbyema íjcyá íavyéjuri. ³⁰ Ájyju muurá íñe ícyooa idáátsóméhjíúvú neéme avyéjuúteéhi. Áánetu íhtsutúmé ícyooa íjcyarómé téjyju idáátsónúhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne

(Mt 23.37-39)

³¹ Téjyjuhjáa parítséomú tétsihvu wájtsime neé díbyeke:

—Dípye íchihdyu tsiéllévu. Muurá Heróódé ímíllé uke ídsíjívetsóne.

³² Áánélliihyéhjáa neebe dítyéke:

—Mepéene díbyeke ávyetá muubérá íjcyáábeke mene: “Óvíkyévá ihdyu níjkévaabe naavémuke tsaaté pañétú iwáágóone chéméméhjíke íbóhútsóhíjcyánetu.” ³³ Tsá muurá Píivyéébe ihjyú uubálle múnáajpi dsíjívétyuró Jerotsarée tsiéllévu. Óví ihdyu múhahjchótá ó íjcyáhi.

³⁴ Ámuúha Jerotsarée múnaj, ihdyújuco tsáma živeekí ámuha illure mel-líhyánúpétsohjycáné ihjyú uubálle múnáake Pívyéébe ámuha éllevu wállóórómeke? Uwáábojtéké dibye ámuha éllevu wállóórómedi živeekí illure ámuha meícúbábrahájycá néwayúúnevu maáámúneri? Muurá ó imíllérá ámuhákye o újcune éhne múúne cáraca ítsíméwuúmuke íhñúwáacyú lliiñévú újcuđu. Áronáa živeekí tsá ámuha meímíllehjycatúne? ³⁵ Áané déjúcotu muurá ámuha cóómí ápajyúrjúco cóevaíñe. Áhdure ámuhákye o néé oke ámuha maájtyumíjúcoóityúné mújyú tsiíñe o tsáíñévújuco. Téjyju muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyu áánu Pívyéébe mémeri tsááneéj.”

14

Íjpi óoríbyeke wáyeeévejcóóji Jetsóó bóhítsóne

¹ Tsáijyúhjáa idyé wáyeeévejcóóji Jetsóó péé paritséomú avyéjúúbe jávú díbyema imájchoki. ² Áábekéhjáa diitye paritséomú hállúváábohíjycá tétsihyi íjpi óoríñeri chémeebe íjycánéllii ‘áádikye éhne íjcyooji bóhítsóibye’ íñéenema. ³ Aaméhjáa taúhbájú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—žA wáyeeévejcóóji tsaapi chéméébeke mébóhítsóiyáhi, mityá tsáhaáj?

⁴ Ehdúhjáa dibye néérónáa tsá ditye íiná néétune. Aanéhjáa awáá tsúúca díbye íjpi óoríbyeke íbóhítsóne neebe ílluréjuco dibye ipyéeki. ⁵ Átsihdyúhjáa neebe diitye paritséomúke:

—žAca ámuhá ocáji ámuhá íjúuba wáyeeévejcóóji wáhyéjú pañévú áakityéébeke tsá ámuha mejúctyuróne?

⁶ Ehdúhjáa dibye nééne tsá ditye pívyetétú muhdú íáñujcúne.

Táábávajcátsi wañéhjivu ditye mñútsóne

⁷ Áhduréhjáa tsáijyu wañéhjivu tsaate mñútsómé imíllé íboohówátsihjívuré íacuuvéne. Aanéhjáa Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne diityéké úwááboobe néehí:

⁸⁻⁹ —Tsaate múu ámuhákye ityáábávajcátsíñe wañéhjivu mñútsócooca tsá íhdére ácuúvetú íboohówátsihvu tsáijyu múúne tsijtye ámuhá ehniíñevu ávyéjúúmé wájtsímekéréjuco ditye tétsihvu ácuúvcóné boone íatéréétsihvuréjuco ámuha maácuúvéneri menúcójpvétuki.

¹⁰ Áanéllii múu tsaate íwañéhjivu ámuhákye mñútsócooca úújeté íhdícýátsihvuré diitye wañéhji múnáa ámuhákye íájtyúmícooca íboohówátsihvu íacujcároki. Áijyu ihdyu tsá íñerí ámuha menúcójpvétsámeityúne. ¹¹ Muurá iye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhijycámé núcójpvétsámeííhi. Áanetu ídáátsóméhjíúvú tsaíbuwárá íjcyame ávyéjúúteéhi.

¹² Ehdúhjáa dítyéké úwáábótsihdyu neebe díbyeké íwañéhjivu mñútsóobeke:

—Tsá múu majchóvú mñútsotú íhtsutúméhjikéré uke ditye píámeííne u ímíllénélliihyere. Téhdure tsá múu mñútsotú díhyákímudúnéré múhdumé tsijtye úúma náhbévalhíjycámekere. ¹³⁻¹⁴ Múu téhdure mñútsó ídáátsóméhjike íjpiúty tsátsihji íjcyátúróméhjima hállúvátúméhjike ámuhákye ditye píámeíyóné íjtsámeityúmére. Muurá Pívyéébere ámuhákye áhdoó dibye ímíllédú ámuha meíjcyame medsíjivémé tsiíñe mebóhícooca.

Wañéhjitu íjycáné uwááboju (Mt 22.1-10)

¹⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii tsaapi néé díbyeke:

—Maímijyu ihdyu diitye Pívyéébé avyéjuvu úcaavémé íjcyanej.

¹⁶ Ehdúhjáa dibye néénéllii Jetsóó tsaapi wañéhjivaténetu úwááboobe néehí:

—Tsaapíhýáa íwañéhjivaténevu mñútsó mityámeke. ¹⁷ Ááme éllevúhjáa íúnú múnáájpijyke dibye wáloobe neeté dítyéke: “Tsúúcajavané majcho baabáhi. Waávané mepééne mémajchótej.” ¹⁸ Áronáacáhjáa tsá ditye ímíllétú ipyééneé. Tsaapíhýáa illure néé díbyeke: “Ohné tsaatédítýú íiñíñí o áhdone ó imíllé o úújeténe. Áanéllii tsá oke dibye téhmeityúne.”

¹⁹ Áánetúhjáa tsijpi néehí: “10-meváké ocájímuke o áhdómeke ícyoca ó imíllé o wáájaculléné muhdú ditye wákímyeíñe. Áanéllii tsá oke dibye íjtsójúcoóityúne.” ²⁰ Áánetúhjáa tsijpi néehí. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.” ²¹ Ehduréhjáa ditye népejtsóné íóómíñe úúbállebe íavyéjúúbeke. Aanéhjáa díbyeke tsári pájtyeebe néé díbye íúnú múnáájpijyke: “Ané cána mñútsoté ídáátsóméhjikéréjuco íjpi ímityuméhjí ímíñévú íúllene pívyetétúméhjima hállúvátúméhjike.” ²² Áhdújucóhjáa ímñútsójétsihdyu tsáabe nééne díbyeke: “Aýúju ávyéjúúbej, tsúúca ó mñútsójeíhi. Áronáa íñe jaa tsáhái wáhpétúne.”

²³ Áánélliihyéhjáa íavyéjuube néehíi: “Ané cána tsíjtyekéi míñutsótej. ²⁴ Tsáhájucu tujkénúu o míñútsoromé májchóváityúne.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Ihtsútúróné pañe Jetsóoke meúraavyéne
(Mt 10.37-38)

²⁵⁻²⁶ Aanéhjáa mityane miámúnaa díbyeke úráavyehjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráavyeromé oke iwájyúné ehniñevu mewámyuma ihyájkímukéré wájyúhachíi tsá ditye imiáané tahñéjté jcyatúne. Áhdure iye ehniñevu iwájyúmeihachíi tsá ditye tahñéjté jcyatúne. ²⁷ Áhdure oke iúráavyéné déjúcotu ícúbáhrámeiyóné imíllétumé tsá tahñéjté jcyatúne. ²⁸ ¿Aca ámuha jaa meméenu tsá tujkénú meééwétyuró múhduná ámuha dsíídsí jcyane tene úújetéhachíi botsii ámuha meméénuki? ²⁹ Muurá dsíidsi úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuhívatéiyá ámúhadi. ³⁰ Muurá nééiyóme: “Éje, jtyemeihjáa íne ánúmeiyómé tsá pánééwétsotúne.” ³¹ Áhdure ¿aca tsané avyéjúúbé tsodáhómú 10,000-mevaré jcyame tsíjpi tsodáhómú 20,000-meva jcyámema imyéénújcatsi tsá tujkénú jtsáméiityuró téhdúmema díityéké ityáhjáityuróne? ³² Muurá téhdúmema íhnháóóityurónéllii tsíhyulléréi ditye jcyánáa wállójcatsiíyómé díityé éllevu ditye íñééte imyéénújcatsijyúcoótuki. ³³ Ehdú neéne muurá tsaate íimíllédu ícyahjcyané íhvéjtsotumé tsá tahñéjté jcyatúne.

Cánáámatu jcyané uwááboju
(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ Muurá cánááma íimuma íjcyanéllii meke píaabóhi. Áánetu íimútuca tsá íñetú tene meke píaabóityuróne. ³⁵ Pane mebájtso íññji meuménúyónéúbatu tsá meke tene píaabóityuróne. Áánéllii tehdu neéne ílluréjucu mewáágóne. Aane ihdyu óví ámúhaditýú lléébbome icyahcújtsóne tehdu íjcyáhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

15

Obééjá mújtánetu jcyané uwááboju
(Mt 18.10-14)

¹ Téjyúhjáa íñññji avyéjúúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsóhíjcyámema tsijtye ímityúmé píhcyaavé díbyedívú díbyé uwáábó ílléébúcnúki. ² Áamedityúhjáa parítséómuma taúhbájú uwáábojte néehii:

—¿Aca íveeki aadi ímityúmedívú nahbéváhi?

³⁻⁴ Ehdúhjáa díbyedítýú ditye íhjúvúnéllii obééjá mújtánetu úwaabóné neébe:

—¿Aca ámuha jéémú obééjámú 100-meva jcyámédítýú tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-mevaréjucu jcyámeke ímíhéhé píñéwú mepícyóóne díbyeke menéhcóityuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi. ⁵⁻⁶ Áábeke muurá ámuha maájtyúmícooca mityane meímjyúúvéne ááhivu ámuha mewájtísidu mépíhjúcúiyá ámuha menáhbévahjcyámeke ditye téhdure ímíjyúúve mújtároóbeke ámuha maájtyúmíneri. ⁷ Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri jcyaaabe mityane ímíjyúúvé tsaapi ímityúné pañéwú mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí jcyámédi ímíjyúúvéne ehniñevu ímíjyúúvebe mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi.

Dsíídsiji wágoóóvénetu jcyané uwááboju

⁸ Téhduréhjáa dsíídsíjitu díityéké úwaabóné neébe:

—¿Aca tsáápillédi 10-jiva dsíidsi jcyánetu tsaji wágoóóveca tsá dille choocówu peetéj tééveri líllyaaillé néhcóityuróne? Muurá néhcóiyolle. ⁹ Aaji muurá íájtyúmíneri ímíjyúúvéne íñáállévahjcyámeke píhjúcúiyolle ditye téhdure ímíjyúúveki. ¹⁰ Ehdú muurá ímityúné ícyahjcyaaabe teene íhvéjtsóne Píívyéébe icyánejcúvuréjucu íbúwáávéébedi níjkyéji múnaa mityane ímíjyúúvéhi.

Tsaapi cáánídityu mújtáné uwááboju

¹¹ Téhduréhjáa tsiíñe úwáaboobe néehii:

—Íjyamútsíhjáa mútyétsi tsáápi hájchimútsi. ¹² Áámútsiditýúhjáa bónebe néé cááníkyéé: “Líhij, u dsíjívéné boone métsieméné mútsidivuréjucu cóéváiñetu ó imíllé apáhachíi ícyocájucu oke tsáneevu u ájcone.” Áhdújucóhjáa díbye íñá néétuubéré ájcone díityétsíkye tsahdúnéécú. ¹³ Átsihdyúhjáa wahájchotaré tétsii díibye bónebe íjcyáróne páneere ihñe nahjíhenúhi. Ááne dsíídsímáhhjáa peebe cáánídityu tsíhyulléwú tsiíñe íñññjivu. Áhullévúhjáa teene ídsíídsí íllure ícúbáhraabe ímityúné ícyahjcyáneri. ¹⁴ Aanéhjáa tsúuca páneere ídsíídsí átéréénéhjiri díbye pírujtsónáa tééné íñññjiri tsá majcho jcyatúne. Áíjyúhjáa ídátso pevéeberéjucu ícyahjcyané íñe tájpi jcyájúcoótúbe. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tééné íñññji múnáájpike táumeíbyé wákíméi. Aabéhjáa díbyeke téhmetsó ímyeenímudívu. ¹⁶ Aabéhjáa

diityéké téhnehjýcyaábeke múha majchóvú ájcutuube áyaba wáyújúcóótúnéllii imíllérá diityé éébuta imájchone. ¹⁷ Átsihvúhjáa ikímóóvémeíne íllu íjtsámeílybe: “Ehdíwajúné tsáma áyáturómé llihiyó wákímyéi múnáadítýú majcho pihótótúnáa žíveekí íchihvu ó dsíjívéeihúbá ájyábari? ¹⁸ Tsáhaá, oo éhne llihiyó éllevu o óómíne díbyeke ó neéhi: Llihiy, žíveekíyhana ihdyu Píivýéébe ímílléneží ímityúné o meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímínežívuri? ¹⁹ Ahdícyane tsáhájucó díjtsíméné o íjcyáityúne. Díwákímyéi múnáajpýéjucó o íjcyáiñe.” ²⁰ Ehdúhjáa íjtsámeídyújucó díbye óómíne cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsihyullétúré cááni íajtyúmííbedi mityane ídáátsóvéne íícúí icyáhdahíróne ámabúcutéhi. ²¹ Átsihvúhjáa ípyéé íjtsámeídyújucó díbye cááníkye neéene:

“Llihiy, žíveekíyhana ihdyu Píivýéébe ímílléneží ímityúné o meenúhi, áhdure u íjcyáróóbedívú ímínežívuri? Ahdícyane tsáhájucó díjtsíméné o íjcyáityúne.” ²² Ehdúhjáa díbye neéerónáa cááni neé íúnú múnáake: “Íícúí áánúke íwajyámúúnema ítyúhápaajívú meújucóne hójtsíwápaajívú maájú díbye ípícyámeiki. ²³ Átsihdyu íjucávaabe ócájíwúuke médsíjívétsó díbyeke mewáñehjínuki. ²⁴ Muurá íñe ‘tsúúcajáubáhjáa dsíjívéebe’ o néhíjcyánáa ídátsó kíatú bóhdívaabe méhdívu.” Ahdújucóhjáa dítye wáñehjívátene.

²⁵ Ájyúhjáa íñahbe ámiaabe úmíhé pañétú óómíbye lleebúcutúnvá wáñehjí ihjyári íjcyane. ²⁶ Áaneríhjáa iúllévenúne kémuéllétúré íúnú múnáajpíkye ípíuváne dílloobe íveekí dítye wáñehjívátene. ²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe: “Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánéllíihyéne díícyááni lliihyánútsó íjucávaabe ócájíwúudívú díbyevané íñá pájtyétuube kíatú bóhdívánéllii díbyeke iwáñehjínuki.” ²⁸ Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé díbyeke. Aabéhjáa íñahó cáyobáavátéébé tsá áyanéwu ímíllétú íááhívéne íhjávu. Áánéllíihyéhjáa cááni díbye éllevu ípyééne cánaájanú díbye íááhíveki. ²⁹ Áronáacáhjáa neébe cááníkyeé: “Llihiy, muurá íñe múhdúné píjcyábá úúma ó wákímyéi uke táhállétuubére. Áróóbeke tsá mújyú oke u ájcutú obééjá hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjíváté o náhbévahjýámema. ³⁰ Aabe eene dáachíkye ímiaábekéjží ú wáñehjínú íjucávaábeke jeemúdítyú u dsíjívétsóóbé hallúrí ímityúné wal-léemudi didsídsi pírujtsóójeébeke.”

³¹ Áánéllíihyéhjáa cááni neéhi: “Ímiaánéjucó, Lli, óóma tsatsíyú u ícyahjýcýane. Aane muurá páneere tátsíméné díhñe. ³² Áánetu ihdyu tehdújucó mewáñehjínúné díñáhbeke ídátsó kíahjí múhduháñé ícyahjýcýatsihdyu ‘tsúúcajáubá dsíjívéebe’ o néhíjcyánáa méhdívu bóhdíváábeke.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáné uwááboju

¹ Téhduréhjáa ímamyémuke úwááboobe neéhi:

—Íjcyabéhjáa íhtsútuube ehnéva múnáajpi. Áábé únú múnáajpíhjáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úballé díbye íavyéjúúbeke díbye ímityú téhnehjýcýané díbyé tsíméne. ² Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube ípíúvábéke neéhi: “žíveekí ímityúné míamúnaa díhyallúvú úballéhi? Ahdícyane oke ímíñeúvú duubállé muhdú tátsíméné u téhnehjýcýane. Átsihdyu tsáhájucó óóma u wákímyeítyúne.” ³ Ehdúhjáa íavyéjuube neénetu íllu íjtsámeílybe: “Aane žmuhdú íñe ó íjcyaa óke táavyéjuube wáágóóbe? Tsá muurá o pívyetétú tsíúñé wákímyéi o méénune. Pane núcójpsitó teene tsjtyeke píáábó o táúmeíne tájpi o íjcyáiyóne.” ⁴ Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: “Tsúúca ó waajácú muhdú o méénuíñe. Oo éhne ó píááboó táavyéjúúbedítýú íñáhjíhenúné áhdohjýcýátúmeke néhi díbye oke wáágóócooca dítyeréjucó oke ípiááboki.” ⁵ Ehdúhjáa íjtsámeíñe píúvaabe tsáápiitsádi dítyéké eenéé íavyéjúúbedítýú íñáhjíhenúné áhdohjýcýátúmeke. Áánemáhjáa o méénuíñe. Oo éhne ó píááboó táavyéjúúbedítýú íñ tujkénú tsáábeke neébe: “žAcáa múhduná táavyéjúúbedítýú u náhjíhenúné tsáhái u áhdotúne?” ⁶ Áánéllíihyéhjáa neébe: “100-hoojávaa oríívó duurúbájpacyóné ó ujcúhi.” ⁶ Áánéllíihyéhjáa neébe: “Ééé, íñe muurá u cáátunéne téhdunéjucó. Áronáa cána íícúí beháámitúrjúco pícyo 50-hoojavaréjucó u áhdotúne.” ⁷ Ááné boonétúhjáa idyé tsijpi tsáábeke neébe: “žÁcooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?” Áánéllíihyéhjáa neébe: “100-babyávaa trígo ó ujcúhi.” Áánéllíihyéhjáa neébe: “Ééé, íñe muurá u cáátunéne téhdunéjucó. Áronáa cána íícúí beháámitúrjúco caatúnú 80-babyavaréjucó u áhdotúne.” ⁸ Ehdúhjáa ávyéjúúbe únú múnáajpi ímityúné meenúhi. Aanéhjáa bóónétu íavyéjuube iwáájácúneri ullévenú dífbyedi ayájú tujkévé ehdu ímyéénuíñé díbye

íjtsámeíñeri. Ehdu muurá íñe ímiájíjtó úráávyémé ehniíñevu tenejcu wáájácutúmé tujkévééné íjtsámeíñe tsíjtyema íñáhbévájcatsíki.

⁹ Aane ihdyu ámuhákye o néé íñe íñíjiri ámuha meéhnévámé tsíjtyeke mepiáábo néhi ámuha medsíjívécococa Píivyéébe ámuhákye iúcúpéjtsu mújijyú muhdú íjcyáiyúmé díbyema ámuha mejcyáíhullévu.

¹⁰ Muurá wahdííváné wákimyévu tsaatéké mepícyoome ímí wákimyeihajhíí méwaajácú téhdure éhniíñevu íjcyáné wákimyéí ímí ditye meénúiyóne. Áánetu teene átérééné wákimyéí múhdurá meénuhíjcyámé muurá éhniíñevu íjcyane téhdure dáíívéiyáhi. ¹¹ Aane muurá íñe íñíjiri ámuha meéhnéváni ímiáánéré ámuha meméénútúhahjíí téhdure Píivyéébe wákimyéí múhdurá ámuha medáíivéhi. ¹² Téhdure tsíjtye éhne ímíñevú ámuha metéhmétúhahjíí muurá ámuhá wáabyta íjcyaróné tsá múha ámuhádivú íhvéjtsóityuróne.

¹³ Muurá tsá mítyétsima tsaapi ímí wákimyeíityuróne. Muurá tsáápiikyé éhniíñevu iwájyúúbedyé íícúvéne tsá tsíjpihdi díbye íícúvéityuróne. Áánéllii tsá tene ímityú Píivyéébeke meúraavyémé metsúúráméíñe medsíídsíváyóneri.

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóo úwaabóné parítsóomú illéébóne illure uuhíváté díbyedi téeneri it-súúrámehíjcyánélliihye. ¹⁵ Áamekéhjáa neébe:

—Bañú múnáa ámuha mejcyámeke míamúnáa itsúcunúhíjcyá ímiáámédu. Árónáa Píivyéébe waajácú ámuhá íjtsaméi. Muurá míamúnáa mítyájkimyeíñe tsarílleébe.

Píivyéébe tauhbaju wágóóovéityúne

¹⁶ Muuráhjáa Jóáa bóhówáávéitúné hajhótá Píivyéébe tauhbaju íhjúyú uubáalle múnáaúvú úwáábohíjcyánéréi míamúnáa úráávyehíjcyáhi. Ááné boonétúu ihdyu díbye Jóáaúvúréjucu úwaabóné ímiáájú Píivyéébe míamúnáake íavýéjuvu újcúné uwááboju. Áánélliihye mítyame tsúúrámehíjcyá ténevu iúcaávéíñeri.

¹⁷ Muurá íñíjima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóovééhi. Áánetu Píivyéébe uwááboju tsá mújijyú wágóóovéityúne. Muurá muhdú tene néhdjújucu tene pájtyeíñe.

Táábávájcatsímyé wágóóójcatsíityuróne Jetsóo úwaabóne
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)

¹⁸ Muurá tsaapi méwakyé íhvéjtsóne tsíjpiílekéréjucu táábávaabe ímityúné meenú íveekí mewa ímíubááné íjcyánáa tsíjpiílemáyéjucu íjcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóolleke táábávaabe ímityúné meenú íveekí áju ímíubááné íjcyánáa díllema íjcyáneri.

Ehnéva múnáajpi íitérónáa Ráátsaro ícúbáhráméíñe

¹⁹ Téhduréhjáa tsíñe Jetsóo úwááboobe néehíi:

—Íjcyaabéhjáa tsaapi íhtsútuube ehnéva múnáajpi tsanééré ímiá wájyámuunévú úcámehíjcyáabe. Áábekéhjáa ímá píhtótuube pájyuvaré wáñehjívatéhíjcyáhi. ²⁰ Áánáacáhjáa Ráátsaro áhllávatéébe ácuúcunúhíjcyá díbyé já lleehówa úmíwari. ²¹ Aabéhjáa ídátsó úmúúpívyehíjcyá díbye májchónetu baavu dójcwówaahyéjí ímáájchóiyóneri. Áábedvúhjáa oohúmyé ípíhcyáávéne píhjahíjcyá díbye áhllaháñe. ²² Aabéhjáa ílluréjucu dsíjívéne. Áábe íbuuhjáa níjkyéji múnáa tsajtyé Píivyéébe éllevu Aavaráa íjcyáhullévu. Ááné boonétúhjáa díbyeréjucu íhtsútuube ehnéva múnáajpi dsíjívéébeke tsáímíyé cuuúme.

²³ Áábe íbuuhjáa úújeté Píivyéébeke cáhcújtsótumé ícúbáhrámehíhullévú cúújúwá pañévu. Áhulléhjáa ícúbáhráméíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaru díbyemájucu íjcyáábeke.

²⁴ Áábedíhjáa wáníjcyáméíbyé néehíi: “Múuhá íhdé múnáajpi Aavaráa, óhdi ihdyu dídáátsóvéne aabye Ráátsaróké díñe oke díbye íhyójtíwáúbáre núpácotyú ímúriúcuñeri táhníjwiwa ípíajchóvaki. Ávyeta íñe cúújúwá allóóc tsáhájucu o áábúcutúne.”

²⁵ Áánélliihyéhjáa Aavaráa néé díbyeke: “Cáhawáa, Lii, dítsáávé íñe ímjyaúhjáa u íjcyane u dsíjívétúné ihde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro ídátsó ícúbáhrámehíjcyáabe íñe ícyooca íñe ímjyaúréjucu íjcyane. Áánetu ihdyu ú ícúbáhráméíhí. ²⁶ Aabe piáábó u táumeiyónáa íjcyáné íñe múúhadítú ámuha meráhoúcunúsihdyu íeverááhó ápíchó néene kíatú mepájtyene meúújéjcatsíiyónejíivari. Muurá íñejcúrí íjcyame tsá píivyetétú énejcúvú ípájtyene. Áhdure énejcúrí íjcyame tsá píivyetétú íñejcúvú ípájtyene.”

²⁷ Ehdúhjáa Aavaráa néenéllii neébe: “Uu muurá Aavaráa múuhá íhdé múnáajpi u íjcyáabe ihdyu óvíjyucu aabye Ráátsaróké wallo íñíjívú líihíyoke pámeere tahájkímuma díbye íwáábotéki. ²⁸ Íjcyámé 5-meva táñahbému. Áámeke ó ímíllé díbye wáájácutótóne íllúhaca ícúbáhráméí íjcyánáa íveekí ímityúné o ícyahíjcyáné níjcaúvú o úújetéébe o ícúbáhráméídyú

ditye ícúbáhrámeityuki.”²⁹ Ehdúhjáa díbye néerónáa Aavaráá néé dífbyeke: “Árónáa muurá ijcyané diityeéí Píivyeébe waajacúháámí íñe ícúbáhrámeityu úúbáleháámí dífbye ihjyú uubálle múnaape Moitséémú cáátúnuháámí. Téhaami óvíi íeévéne cáhcujtsómé ipájtjetéki.”³⁰ Ehdúhjáa Aavaráá néerónáa neébe: “Ihdyúhde ímiááné ijcyájúcooróné diityemá uwááboju. Árónáa ihdyu mee dsijíve múnáadityú tsiíñe bóhíbe diityéké úwáabotébeke botsii cáhcújtsoiyóme. Aaca ihdyu ímiááné ímityúné ícyahjcyané úhvéjtsóne íbúwáávéiyómé ímiánejcúvuréjuco.”³¹ Áánéllihyéhjáa Aavaráá néehíi: “Árónáa muurá Píivyeébe ihjyú uubálle múnaape Moitséémú cáátúnúné uwááboju icyáhcújtsoítuhajchíi téhdure tsá ditye cáhcújtsoíturó dsijívémedityú tsaapi tsiíñe íbóhówáávéne úwáaboróne.”

17

Tsaatéke ímityunévu meíbúwajtsóné ápichó nééneé
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

¹ Áhduréhjáa tsiíñe ímamyémuke neébe:

—Tsá íñújiri mávaríjchojúné píhtóityú míamúnáake tútávajtsoíñe. Árónáa ihdyu máidáatsoju tene pájtjeíñe ímichi ténehjívú diityéké íbúwátsohjcyámeke.² Muurá botsii oke cáhcujtsómé ídátso tsímédúréi néémedityú tsaatéke ímityunévu íbúwátsohjcyámekéubá múu íjkyéháñetu néwáyúcobáné íóhbáñúmeke wájojcó móóá pañévu ápichó diityé úmíwa néené íhdétu.³ Áánéllii téibúwá mejjcyáne ámúhá nahbe ímityúné meénúúbeke mebóhjcyuco. Aabe teene íhvéjtsóne ímiánejcúvú tsiíñe íbúwáávéhajchíi ílluréjuco máábájíiveco ímityúnéé díbye mééune dífbyedi méidáátsovéne. ⁴ Tsáijyu múúne 7-ijyúvá tsájcooji méénúúyoobe ímityúne. Áhdújyúvá díbye ámúhadívú ídátsojkmíyehajchíi múu ídátsové dífbyedi.

Píivyeébeke mecáhcújtsoñeri páneere meméénune

⁵ Áábekéhjáa ímamyémú néehíi:

—Múúhake piáábó éhniíñevu muha mecáhcújtso Píivyeébeke.

⁶ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváuwúudúné áyanévu ímí Píivyeébeke ámuha mecáhcújtso eehé úmehe ámuha ménééiyá étsihdyu tehe ityábáavyéne móóáj píñétú íjyócuúvetéki. Áhdújuco muurá tehe íjyócuúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi múnaa íjcyane

⁷ ¿Aca ámúhá únú múnáajpi úmíhé pañe caajári tsáijyu ócájimu téhméubari íjcyátsihdyu ááhívéébeke ámuha mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá.⁸ Muurá íllure ámuha ménéépéjtsóiyá dífbyeke: “Majchóréjuco meénu. Aane u níjkevádú ú pícyóó tujkénú muha memájchoki. Áané boonétú ú májchoóhi.” Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi.⁹ Áhdure ¿aca ámuha dífbyeke météhdújtsóiyá ámuha metáuhbánéré díbye meénúné hallúvu? Tsáhaá.¹⁰ Ehdú téhdure Píivyeébe ámúhake pícyóóné wákímyéi ámuha meníjkevácococa tsá múu íjyácutú díbye ámúhake téhdújtsóiyóñeri. Íllure múu néehíi: “Tsá muurá ímiá ícúve múnaa muha méjcyatú múúhake díbye táuhbánéré muha meméénúnéllíihye.” Éhdure múu néehíi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Íjpi chájáávemeke Jetsóo bóhítsóne

¹¹ Aabéhjáa Jerotsarévu péebe pajtyé Tsamááriámá Gariréa íñújícuto.¹²⁻¹³ Aabéhjáa tsácoomíwúvú úújeténaa dífbye éllevu 10-meva tsáá íjpi chájaavéme. Ároméhjáa kémuéllévuré iwájtisine dífbyedi wánjcyámeímyé kéévánécoba néehíi:

—Jétsoj, Jetsóoj, múúhadi dídaatsóve!

¹⁴ Áánéllihyéhjáa diityéké ítteberé néehíi:

—Tsúuca muurá ámuha mébohíjucóóhi.

Aame cáhawáa llúwájtédívú meúújétsámeityej. Áhdújucóhjáa ditye péene tsaímíyéjuco néémeé.¹⁵⁻¹⁶ Áámedityúhjáa Tsamááriá íñúji múnáajpi oomí Píivyeébeke dúúruvaabére. Aabéhjáa Jetsóo líiñévu ímimóúúvéne dífbyeke téhdújtsóhi.¹⁷⁻¹⁸ Áábekéhjáa Jetsóo néehíi:

—¿Aca tsá pámeere ámuha mebóhíitúne? Muurá íñe tsiíñe íñúji múnáajpi u íjcyároobe ú oomí Píivyeébeke u téhdújtsoki. Áánetu ¿kiá tsijtye?

¹⁹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dífbyeke:

—Wa díjyócuúvéne dipyej. Tsúuca ú bohíi Píivyeébeke u cáhcujtsódu íjcyáabe.

Píivyeébe avyéjú bóhówáavéñe
(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Aanéhhjáa Jetsóoke paritséomú dilló mújyú Píivyéébé avyéjú bóhówááveíne. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdu Píivyéébé avyéjú bóhówááveróné ámuha maájtyúmiíyonejívári. ²¹ Áánéllii tsá múha neéityuróne: “Íñe Píivyéébé avyéjú.” Muurá ihdyu ijcyájúcooróné ámúhama.

²² Ehdúhjáa diityéké inétsihdyu neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méijyácunuú Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébeke ámuha maájtyumíjúcoóiyóneri. Ehdu ámuha meijtsámeiyónáa tsáhái ámuhadívú o bóhówááveityúne.

²³ Muurá ámuhákye tsaate neéhi: “Tsúuca Mópátyetétsoobe tsájucóóhií.” Áronáa tsá múu cáhcújtsotúne. ²⁴ Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeere ájtyúmíí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o tsáabeke. ²⁵ Áronáa ihdyu ihnáhoóné icyooca íjcyáné míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. ²⁶ Muuráhhjáa Noéé íjcyájyju íjcyáné míamúnaa íjcyaduré íjcyáimyé o tsááíñe íjtsotúne. Áánáa tsúuca o tsáá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe.

²⁷ Muuráhhjáa téjyju íjcyáné míamúnaa ímilléduré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábávajcátsiyi. Áánáacáa ihdyu Noéé tsúuca ihmíine pañévu úcáávénaa íñuji páneere caajávécúóhií. Áánerí pámeere cáhcújtsotúmé óuuvé ímájanúneri. ²⁸ Áhduré muurá pajtyene Róo íjcyájyju íjcyámeke Tsodóoma múnáake. Muuráhhjáa téhdure ímillédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhjiheri, úmihéneri, ánuméiyi. ²⁹ Áánélliihyé muurá Píivyéébé díbyeke néé díbye íjchívyé técoomítyu. Áhdújucóo díbye íjchívyéne boone Píivyéébe cúujuva íjcaáyóneri técoomi áiiivyéne. ³⁰ Ahdu muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó tuvááóvaá míamúnáake ímilléduré íjcyámeke tsiíñe o tsájyju.

³¹ Ájyju ihjyátú tsiéllé íjcyame tsá ihñénehji éllevu péjúcoóityúne. Áhdure ímihéri íjcyame tsá ihjyávú péjúcoóityúne. ³² Cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa díbye Róo táábake tene pájtyene idyéjú dille révoúccuné déjúcotu. ³³ Muurá íñújari ímillédú íjcyáneriyé tsúúrámehíjcyámé tsá pájtyetétyúne. Áánetu ihdyu teene íhvéjtsóne ookéréjucó úraavyéne pájtyetéehi.

³⁴ Muurá tsiíñe o tsáácooca mítyétsi cúwámútsidítýú tsáápiikyé o újcúnetu tsijpi coévaáhi.

³⁵ Áhdure tsaatépi cáátsómúpidítýú tsáápileke o újcúnetu tsíjpile coévaáhi. ³⁶ Téhdure tsaatétsi ímihé pañe íjcyámútsidítýú tsáápiikyé o újcúnetu tsijpi tétsihvuré coévaáhi.

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó neénéllii ímamyémú neéhií:

—¿Aame kiávú újyéteehi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ehne múúne tsíeméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédú tahñéjté óhdivu píhcyááveéhi.

18

Ímityúnéhjí ímibájcho múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju

¹ Áhduréhjáa Jetsóó tsiíñe ímamyémuke úwááboobe úúballé ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyáábedítýú téneri diityéké itsápíjtso Píivyéébema ílhjyúvahíjcyánetu ditye ióóchévétuki. ² Íllúhjáa neébe:

—Íjcyaabé tsácoomíyí ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube Píivyéébeke ávyéjúúllétuúbe. Aabéhjáa tsá ímí piáábohíjcyatú míamúnáake. ³ Áábeké técoomíyí íjcyalle píibájyulle néé tsaatémá ímityúné dille dáárvéjcsatíñe díbye ímibájcho dílléma. ⁴ Ehdúu múhájchótájucó dille díbyeke piáábó táumeiyóneri tsá díbye ícúvehíjcyatúne. Áánéj píinévúhjáa íllu íjtsámeíbye: “Píivyéébeke o ávyéjúúllétúnéllii tsáháturo míamúnáake o piáábóiyóné oke ávyetúne. ⁵ Áronáa aalle píibájyulle íjyévé éhniíñevuré oke pátsárfjcyónéllii óvjyucó dílléke o piááboíñe oke dille ípátsárfjcyójúcoótuki.”

⁶ Ehdúhjáa iúúballéne neébe:

—Ehdúu píinévú piááboobe ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyároobe. ⁷ Aanéjji ¿aca tsá ámuha mewáájacutú Píivyéébe ihñéjeteke piááboíñe díbyeke piáábó táumeíhíjcyámeke? ¿Mityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táumeíñeri díbye ícúvetúne? ⁸ Tsáhaá. Muurá piáábóiby diityéké teenémáye. ¿Aca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedívú o wájtshí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíñe íñujívú o tsáácooca? Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Tsaatétsi Píivyéébema íhjuúvánetu íjcyáné uwááboju

⁹⁻¹⁰ Téhduréhjáa tsaate ímiáámedi idíllómeíñe tsíjtyeke éhdiivállehíjcyámeke úwááboobe úúballé tsaatétsi Píivyéébema ílhjyúvánetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáijyú mítóyetsi péé duurúvájávú píivyéébema íhhyúvaki. Tsaapíi paritseómuube. Áánetúu tsíjpi ííńújí avyējúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjyaabe. ¹¹ Aanée paritseómuube Píivyéébema íhhyúvaabe nééhií: “Ayúju Tápíivyéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyané hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímítuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá mújyú íhdícýámema o dómácójcatsítuúne. Pane tsá aabye ííńújí avyējúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjyaabe ímítuube íjcyadu o néétune. ¹² Muurá tsáné tsemáánari íjcyoojícú májchótuube úuma ó íhhyúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jíva o dsíidsívánetu tsájíhcobá ó dówacárohíjcyá uke o íicuvéne.” Ehdúu Píivyéébema íhhyúvaabe paritseómuube. ¹³ Áánetúu díibye ííńújí avyējúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjyaabe tsá cáamevu icyárúúvéne Píivyéébema íhhyúvatúne. Íllurée kímódóvémeíbyé íjpiújitu íllaáyómeíne nééhií: “Ayúju Tápíivyéébej, óhdi íhdyu dídáátsóvéne dábjáńvé táimítu. Muurá ímítuube ó íjcyáhi.” Ehdúu íhhyúvaabe Píivyéébema ííńújí avyējúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjyaabe. ¹⁴ Aane muurá díibyeke tsúúca Píivyéébe ímíbájchóóbé hallúrí tsáhájucu ímítuú íjcyatúne. Áánetu tsíjpiike tsá díibye ímíbájchótúne. Ehdú muurá iye íhtsutúmé íjcyane némeíhijyamé núcójpívétsáméíhi. Áánetu íhdyu idáátsóméhjíuvú néeme avyējúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Aanéhjáa díibye éleву ítsíimeke tsivámé díibye Píivyéébeke piáábó ityáúmeí díityé hallúvu. Áronáacáhjáa ímamyémú díityéké néé íínevú dítye ítsíimeke tsivane. ¹⁶ Áronáacáhjáa Jetsóó díitye tsíméké ipíúváne néé ímamyémuke:

—Óvi íhdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá díitye tsíime íjcyadu néémé wáabyuta Píivyéébe avyēju. ¹⁷ Aane ímiááneturé ámúhake o néé éhne múúne teetsi tsíimene meke cáhcujtsódú Píivyéébeke cáhcujtsotúmé tsá dííbyé avyējuje íjcyatúne.

Ováhtsá Jetsóoma íhhyuváne
(Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)

¹⁸ Aanéhjáa tsáijyú tsáné avyējuube Jetsóoke nééhií:

—Uwááboobej, ímiáábé ú íjcyaaabe cána oke díne ¿muhdú ó íjcyáiyóné mújyú o dsíjívéjúcóóítuúne bóhí o újcuiki?

¹⁹ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dílló ímiáábedi? Muurá íhdyu apáábyéré Píivyéébe ímiáábe. ²⁰ Muurá ú waajácú dííbyé taúhbjátúné nééneé: “Tsá múu íhdícýámema dómácójcatsítuúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsótúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyējuallé díícyáánímútsikye.”

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllíi neébe:

—Muuráhjáa íhdyu táayáábedítuúré tehdújuco o ícyahíjcyáne.

²² Áánéllíihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Áronáa íjcyánéi tsane u méenúiyóne. Cáhawáa dítsieméné náhjíhénúne piáábó idáátsóméhjíkej. Ájyú íhdyu ú avyējuúteé nýjyéjiri íjcyaaabe Píivyéébe avyējuvu. Aane cáhawáa ehdu méenúne ookéjúco duráávyej.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néene kímóhcó pajtyé díibyeke mítyane díibye éhnévánéllíihye. ²⁴ Áábekéhjáa ííténe Jetsóó nééhií:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píivyéébe avyējuvu úcáávéiyáhi. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjtu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye éhnéva múnaa Píivyéébe avyējuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díibye néénéllíi tétsihyi íjcyame nééhií:

—¿Aca íhdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnáa tsá píivyetétú iye ipájtyetétsámeíne. Áronáa Píivyéébe píivyeté díityéké ipájtyetétsóné íiná dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁸ Áánéllíihyéhjáa Péédoro nééhií:

—Ávyējuúbej, muuráhjáa páneere muha méíhvéjtsóne uuukéréjuco méúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Ímiááneturé ámúhake o néé páneere íjcyátsíhjíma ímúnáake cáánimuu, íñahbémuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejctúvú íhvéjtsóne Píivyéébe wákíméí méénume muurá

ííne imíjyaú íjcyaa ííñújiri. Aame újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhí tsííjírjéjucu ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki.

Ídsíjívéíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke íhdyúétsihvu idyóbeúúmeke nééhií:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedityú tsúúcajátújucu Píívyéébe íhjúú uubálle múnaa néhíjcyáné oke pájtyeéhi. ³²⁻³³ Muurá oke llúúvájte avyéjytémá táúhbájú uwáábojte íhvéjtsóó jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi úúúhívaténe oke úníchíhcyumeré iwápáájccóóbeke ílluréjucu dsíjívétsóíñe. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

³⁴ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééne tsá ditye áyánévu wáájacutú íínerí díbye íhjuuváne.

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímbajchóne
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Aabéhjáa ímamyémuma péébe Jericóój píihíríjyucu íjcyánáa juuvá úníuri hállúvátuube ácuúcunúúbe táúmeí piáábo. ³⁶ Aabéhjáa mítyane téeneri míamúnáa pájtyenélii dílló íínerí ditye úllene. ³⁷ Áánéliihyéhjáa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ípyééne. ³⁸ Áánéliihyéhjáa díbyedi wáníjcyámeíbyé nééhií:

—jJétsoj, Jetsóoj, Dabíúúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyaaabe, óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

³⁹ Ehdúhjáa díbye néénélii tsuulléri péeme díbyeke uhbá cúúvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhniíñevuré tsiíñe neébe:

—jDabíúúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyucu íhdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁰ Áánéliihyéhjáa Jetsóó íjyóccúúvéne néé ditye itsíva díbyeke. Áhdújucóhjáa ditye tsívaábeke díbye nééneé:

—jÍná ú ímílléhi?

⁴¹ Áánéliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó ímíllé o hálluváne.

⁴² Áánéliihyéhjáa neébe:

—Tehdújucu. Oke u cáhcujtsódu íjcyaaabe tsúúca ú hállúváhi.

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénemáyé ítjéjucóobe. Aabéhjáa díbyemáyéjucu pééne Píívyéébeke dúúrúvaabére. Aanéhjáa tsijtye íájtyúmíne téhdure duurúvá Píívyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu. ² Ácoomíyíhjáa ehnéva múnáajpi Tsakyéó ííñújí avyéjúúbe wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé avyéjuube íjcyaaabe. ³ Aabéhjáa imíllerá Jetsóoke íájtyumíne. Áronáacáhjáa tsá díbye píívyetétú díbyeke íájtyumíne míamúnááj píne íjcyaaábeke báhri íñéénéliihye. ⁴ Áánéliihyéhjáa íícúí díbye pééíhuyullévú dsíinéríyé ípyééne nérívyeebe uméheri díbyeke íájtyúmíki. ⁵ Áánáacáhjáa Jetsóó tétsihdyu pájtyeebe tééhé níjcauri íjcyaaábeke íájtyúmíne nééhií:

—Tsákej, Tsakyéoj, íícúí níitye úuma o péekí. Muurá ó ímíllé dihjáarí o cúwane.

⁶ Áánéliihyéhjáa íícúí íñítyéne tsajtyéébe íhjavú díbyeke. ⁷ Áaneríhjáa míamúnáa íhjuuvá Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyaaábe javú díbye péeneri. ⁸ Áánéliihyéhjáa díbye Tsakyéó íjyóccúúvéne néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, tátsíménetu tsaíhdúnéécú ó dówajcároo ídaátsóméhjike. Áánetu tsaatékée o állíñe pevetsíyé o áhdótsohíjcyáné ó óómíchoo éhniíñevújyucu.

⁹ Áánéliihyéhjáa Jetsóó néé díbyeke:

—Tehdújucu, muurá Aavaráaúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyaaábedívú tsúúca uwááboju wajtsíhi. ¹⁰ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe o tsáá ímítyúné pañévú mújtámeke o pájtyetétsoki.

Dsíídsítu íjcyáné uwááboju
(Mt 25.14-30)

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu píihínáa míamúnáa íjtsámeí tsúúca Píívyéébe avyéjú bóhówáaveíñe.

¹²⁻¹³ Áámekéhjáa úwááboobe nééhií:

–Tsaapíhlyáa íhtsútúméejpi íjcyabe tsícyoomívú ipyéeíñe ihde 10-meváké ínúu múnáadítú ipíhjúcúmeke dsíidsidívú iwájtúne néehí: “Éeneri mewákímyeícyó téhulle o íjcyáné hajchóta.” Ehdúhjáa diityéké ipityácoíñúne técoomívú memévatéébé íhcyóómí avyéjuube íjcyaki. ¹⁴ Áronáacáhjáa díbyé cóómi múnáa tsá ímíletú diityé avyéjuube díbye íjcyane. Áanéllíihyéhjáa tsaatéké wallóomé díbye déjuto ditye íñéé íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyane múha ímíletúne.

¹⁵ Áronáacáhjáa tsúuca meménúme páñétúejpi íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyaki. Átsihdyúhjáa oómiibe teene íhcyóómivu. Aabéhjáa iwájtúsidu pihjúcú ínúu múnáake dsíidsidívú iwájtúñúmeke múhduná ditye lílyaatétsóné iwáájacuki. ¹⁶ Áábekéhjáa ímí wákímyeíbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuubej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsi ó lílyaatétsóhi.” ¹⁷ Áanéllíihyéhjáa íavyéjuube néé díbyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áanéllíi uke ó pícyóó 10 coomívá avyéjuube u íjcyá ímiáábé u íjcyanéllíihye.” ¹⁸ Áhduréhjáa tsíjpi néehí: “Ávyéjuubej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíidsi téhdure ó lílyaatétsóhi.” ¹⁹ Áanéllíihyéhjáa idyé neebe díbyeke: “Tehdújuco. Áanéllíi téhdure ímiáábé u íjcyáábeke ó pícyóó 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

²⁰ Áánetúhjáa tsíjpi néehí: “Ávyéjuubej, íñe didsíidsi éhnée óhdivu u pícyoíñúne o pícyohíjcyáne. ²¹ Ópée ó waajácú ímítyuube u íjcyabe díwákímyeí hallúvují dsíidsíjike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o lílyaatétsóné ímiátsíi ú újcúyáhi. Aanée o wáájácúne íllure ó pícyóó didsíidsike.” ²²⁻²³ Áanéllíihyéhjáa íavyéjuube néé díbyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájacú u néébe jíveekí tsá u pícyootú dsíidsi téhmémehíjcyájá pañévú tétsihvu ditye wákímyeíchóné oóma lílyaatéiyoki? jíveekí ímítyuube uú?” ²⁴ Ehdúhjáa díbyeke íñétsihvu tétsihvi íjcyámeke neébe: “Áánúdityu eene dsíidsi medójtúcuúne maajcú eeneé íñe páme ehnuíñevuré lílyaatétsóbeke.” ²⁵ Áanéllíihyéhjáa néeme díbyeke: “Ávyéjuubej, áronáa tsúuca mítyanéjuco díbye dsíidsi.” ²⁶ Áanéllíihyéhjáa neébe: “Ehdu múúne mèmeenúhi. Muurá íñe lílyaatétsómeke éhniíñevu tsiíñe máajcú ditye íllílyaatétsoki. Áánetu pevénére pícyohíjcyámedítú médojtúcuúhi. ²⁷ Téhdure eene avyéjuube o íjcyane íimíletúne oke múnáátsohíjcyámeke ílllevu metsíváne o íténáa médsíjívétso.”

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

²⁸ Ehdúhjáa diityéké íwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu. ²⁹⁻³⁰ Aaméhjáa úújeté Bepajéema Betáaniá coomícyú únuri oríivo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúhjáa mútyétsikye ímamyémudítúyú ípíihíre coomívú iwáállóómútsikye neébe:

–Cána écoomi ípíihíre cóómityu oóma méujcúté íayáne íjwúwukej. Múikyé díbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³¹ Aane tsaate ámuhtsikye ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíihye.”

³² Áhdújucóhjáa péemutsi díbye néhdújuco úújeténé díbyedívu. ³³ Áábekéhjáa dityétsi tsíñaáyóronáa áábájajte néehí:

–jívéébeke ámuhtsi métsíñaáyóhi?

³⁴ Áanéllíihyéhjáa neemútsi:

–Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíihye.

³⁵ Aamútsíhlyáa tsajtyéjucóó díbyeke. Áábé hallúhjáa wájamúúnevu íhábóne Jetsóoke néríjcyárome. ³⁶ Áíjyúhjáa díbye péijyu juuva míamúnáa íhábó iwajyámuunévu. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa díbyeke úraavyémé tsúuca oríivo bajúvú píihime méénuráityuróné díbye méénuhíjcyáné hallúvú Píívyéébeke dúúruvámé kéévánécoba wáñécóhíjcyá:

–íNóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme:

–íMaímíjyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj! íAhdícyane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávýéjútjtsoki!

³⁹ Ehdúhjáa ditye néénáa tsaate paritéómú diityé pañe íjcyame néé Jetsóoke:

–Ávyéjuubej, aate díuráávyé múnáake duhba ditye cúúvéhulléré íjcyaki.

⁴⁰ Áronáacáhjáa neébe:

–Muurá ditye dáíívyérónáa néwayúúneréjuco íhjúcunúiyóne.

⁴¹ Aabéhjáa tsúuca Jerotsaréej píihívú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi ííténe kímoovéhi. ⁴² Áánemáhhjáa neébe:

–Múhdutú ihdyu ámuha Jerotsarée múnáa méwaajácúiyá Píívyéébema ámuha tsaimíyé meíjcyáiyóné íjcyájúcoorone. Áronáa tsá tene ámúhadívú bóhówáávétyú ámuha

mecáhcújtsótúnéllíihye. ⁴³ Muurá ámuhákye ímityúné pájtyeéhi. Ámúhá munáá ámuhá cóómí imícaávéne ámuhákye méénuúhi. ⁴⁴ Aame ámuhákye idsíjívétsóne páneere ámuhá jaaháné wácávyáhcoó Píivyéébe ámuhákye piaabójúcooróné ámuhá metáhjállehíjycáné déjúcotu. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Duurúvájá pañétú náhíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

⁴⁵⁻⁴⁶ Aabéhjáa duurúvájá pañévu iúcaávéne náhíhénújcatsímyeke téjá pañétu ibóáyóne néehíi:

—Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééjá lliiñévu míamúnaa óoma íhjuúvahíjycáijya.” Aaja živeekí ámuhá nani múnáá jaríyéjucu medíllone?

⁴⁷ Aanéhjáa paíjyuvaré tééjá pañévu díbye úwaabóné tsarílléhíjycámé llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, tsíjtye avyéjutee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámeíhíjycá íné hallútú dííbyeke idsíjívétsóiyóne. ⁴⁸ Áronáacáhjáa tsá íné hallútú dítye dííbyeke méénuútyuró mítyaméhjáa ímí dííbye uwáábó íjtsúcunúnéllíihye.

20

Jetsóo íhtsútu
(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹⁻² Aabéhjáa Jetsóo duurúvájá pañévu pajtyejeju úwáábónáa llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyame ítsáane dííbyeke néehíi:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjycáhi? Cána múúhake duubállej.

³ Áanéllíihyéhjáa neebe díityéke:

—Áyu cána téhdure ámuhákye ó díllone oke máańújcuj. ⁴ ¿Acáa múha nééjuri Jóááuvu tsótsóhíjycá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébépeé, mítyá míamúnaárée nééjuri?

⁵ Áanéllíihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébé nééjuri tsótsóhíjycáabe’ menéhajchíi meke nééiyóobe: “Áábekéráhjáa živeekí tsá ámuhá mecáhcújtsótúne?” ⁶ Áanetu ‘míamúnaárée nééjuri’ menéhajchíi meke díitye míamúnaa tééne hallútú dsíjívétsóiyá néwayúnevu íámúneri. Muurá pamévaré cáhcújtsó ímáánéjucóo Píivyéébé íhjuú uubáalle múnáajpi dííbye Jóaa íjcyane. ⁷ Ehdúhjáa nééneri íñúhnévéne nééme iwáájácútu. ⁸ Áanéllíihyéhjáa Jetsóo néé díityéke:

—Aanéjiiiva idyé ámuhákye ó úubáalle múúbé íhtsúturí o méénuhíjycáne.

Úmíhé tehme múnáa múhdurá dáriivemeínetu íjycáné uwáábo
(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

⁹ Téhduréhjáa tsiíne uwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íumíhe bajtsó tsanééré óováa. Ápallívúhjáa tsaatéke ítyéhmétsoíñúne peebe tsiélluve tsúúcaja téhulle íjycáíhullévu. ¹⁰ Áhullétúhjáa tsúúca tépalli nééevane iwáájácútsíhvu wáalloobe ínúnu múnáajpíkye dííbyema dítye iwááloro téénetu dííbye éhné íjcyadúne. Ahdújucóhjáa pééroróbeke dítye méénuépéjtsónetu díbye óómiñe íéveébe. ¹¹ Áanéllíihyéhjáa tsíjpiikye díbye wállóoróbeke téhdure iúhbáne méénupejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íéveebere. ¹² Ároné pañéhjáa tsíjpiikye díbye wállóobeke téhdure dítye túúvátsónetu ílluréjucu díbye wááneé.

¹³ Áanéhjáa dííbye úmíhé aabájaabe néehíi: “¿Aane muhdúí íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wájyróobekéréjucu o wállóokij. Dííbyeke íhya avyéjúúlléiyóme.” ¹⁴ Ehdúhjáa íñéene íllíkyeréjucu díbye wállóobeke íajtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjucu íñe cáánííúiyóne. Áanélli metsu dííbyekéréjucu medsíjívétso mehnéréjucu tene íjcyaki.” ¹⁵ Ahdújucóhjáa tétsihdyu kémuélluve ítsájtyéébeke dítye dsíjívétsóne. Ehdúhjáa Jetsóo iúúballétsihdyu néehíi:

—¿Aane íñe dííbye tépalli aabájaabe ítsáacooca muhdú méénuú díityéke eenée íumíhévú díbye téhmétsoíñúmé ímityúné dáriivemeímyeke? ¹⁶ Muurá díityéke tééne hallútú idsíjívétsóne tsíjtyekéréjucu díbye téhmétsoíñé tépallívu.

Ehdúhjáa Jetsóo nééneílli tétsihyi íjcyame néehíi:

—Óví íhdyu Píivyéébe múúhake tehme tehdu muha meíjcyátuki.

¹⁷ Áanéllíihyéhjáa Jetsóo díityédívu ííténe néehíi:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píivyéébé waajácúháámitu íllu néehíi:

Tsaúpe néewayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu?

¹⁸ Aane muurá teeu néewayúdu o néébé uwááboju cáhcújtsotúme mújtaahi. Áamedívu o cáyobáavatécooca illuréjuco dítye wágóóóveíñe.

Íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíísike dítye áhdotsóne
(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó taúhbájú uwáábojtémá llúúvájte avyéjútéké múu lléboobódú úwaabóné iwáájácúne imíllerómé téijyuré dífbyeke íekeeveéne. Arónáacáhjáa illityémé míamúnáadi.

²⁰ Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké dífbye éllewu wallóo dítye dífbyeke ávyéjúúbedítú díllone díbye múhdurá áñújúchajhíí tééne hallútú dífbye éllewu ítsájtýeroki. ²¹ Aaméhjáa neeté dífbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehdújuco u úwáábohíjcyané keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevééllejító tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúroneri íicúvétuubére. ²² Aabe cána múhake díñe dícyánécutuj: ¿A tehdújuco ávyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáábyuta dsíísike dítye áhdótsohíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

²³⁻²⁴ Ehdúhjáa ímityúné íjtsámeíñemáyé dítye nééne Jetsóó iwáájácúne néé díityéke:

—¿Íveekí ehdu ámuha oke médááívehi? Áyu cána oke méuujétsó dsíísíjívuj. Áhdújúcójháa dítye újjetsoj ííténe neébe: ¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áánéllihyéhjáa néémeé:

—Tseétsá húmi náávé. Áabe méméré íñe tééjitu. ²⁵ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé díityéke:

—Ané wa ihdyu díbye Tseétsáke maáhdohíjcyá dífbye éhnejuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máacuhíjcyá dífbye wáábyuta íjcyanévu.

²⁶ Ehdúhjáa dífbyeke dáriíverómé tsá píívyetétú dífbyedívú íñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu díbye nééneri iúllévenúne tsá íñá íhjuvájúcootúne.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhiine tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Áané boonéhjáa tsadotséómudítú tsaate péé dífbye éllewu medsíjívémé tsiíñe mebóhiine cáhcújtsotúme.

²⁸ Aaméhjáa néé dífbyeke:

—Uwááboóbej, Moitséévúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajhíí íñahbéréjuco dílleke táábávaíñe dífbyeréjuco itsíímáva dílldedívú íñahbeúvú tsíímáváyóne.

²⁹ Aané íjcyámé 7-meva tsané nahbémé. Áamedítúú amíaae ítyáábávarólléjtane dsíjívé tehdú tsíímávátuúbe. ³⁰ Áané boonéé bóneebe dílleke táábávaroobe téhdure dsíjívé tsíímávátuubére. ³¹ Áané boonéé tsijtye bónejte dílleke táábávarómé téhdure dsíjívé tsíímávátúme. ³² Ááne nihéñvúree dílléréjuco dsíjívéne. ³³ Aane cána múhake díñe ¿cáabye taabá ímichi dílle íjcyáíñe tsiíñe dítye bóhíicoóca?

³⁴ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ihdyu íñújíri íjcyame táábávácatsíhi. ³⁵ Áánetu ímiáámé dsíjívémé tsiíñe bóhiime níjkyéjiri íjcyácooca tsáhájuco táábávájcatsítúne. Tsiíhduréjuco dítye íjcyáíñe.

³⁶ Aame tsáhájuco dsíjívéitú Píívyéébej tsíímé íjcyame níjkyéji múnaaduréjuco néémeé.

³⁷ Muurá ímiáané dsíjívémé tsiíñe bóhíhi. Muuráhjáa Moitséévú teene úúballé úméhéwu péétécunúne pañétú Píívyéébe dífbyeke illu nééneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóboo, íjcyámé Píívyéébé ó íjcyáhi.” ³⁸ Ehdú Píívyéébe néénetu méwaajácú dítye íjcyane. Muurá dítye íjcyátuca tsá díbye néétyuró díityé Píívyéébé íjcyane. Muurá dífbyedívú tsá múha dsíjívétú tétsíhjí daihañe.

³⁹ Ehdúhjáa díityéké díbye néénéllii tsaate taúhbájú uwáábojtédítú nééhíi:

—Uwááboóbej, tehdújuco u nééneé.

⁴⁰ Aaméhjáa tsáhájuco dífbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críto íjcyane
(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Áijyúhjáa idyé Jetsóó néé díityéke:

—¿Aca muhdú íhvane ámuha ménehíjcyá Críto Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáíñe?

⁴²⁻⁴³ Ááneráhjáa dífbyeúvú íjcyároobe dífbyedítú néé íwaajácuháámitu:

Ávyéjuubé néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvú díicya dímunáake o táhjáné hajhóta.”

⁴⁴ Ehdúhjáa muurá Dabíiúvú dífbyeke Áavyéjúúbédí díllóhi. Aane ¿muhú dífbyeúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáíbye Crítoó? Ehdúhjáa Jetsóó nééhíi.

Taúhbjáú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne
(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 11.37-54)

⁴⁵ Aabéhjáa pámeere lléébónáa néé ímamyémuke:

—Téíibwá tsáma méjycaco. ⁴⁶ Tsá múu íívatú eene aatye taúhbjáú uwáábojte míamúnaa diityéké íavyejúúllékýé cááméjácobájivu úcámehíjycánetu. Muurá pihcyáávejááné pañe imíllémé íbohówátsihjívuré íacuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imíllémé ímítsihjívuré imájchone. ⁴⁷ Aame píbbájuyte walléémudítýú dótuhíjycá diityé jaahañe. Áané núcójpí muurá cááménécóbaúvú ihjyúvahíjycarómé Pívyéébema. Ehdú muurá dáríívemeimeyeke Pívyéébe ícúbáhraahi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

21

Píbbájuyte dsíídsike pícyóone
(Mc 12.41-44)

¹ Aabéhjáa duurúvájá pañe íjycánáa míamúnaa pícyóocunú dsíídsike Pívyéébe wáábyuta. Ehnéva múnááhjáa mítyanéhjí pícyóohíí. ² Áánáacáhjáa píbbájuyte ídátso pícyóo míjíhwuúúre. ³ Aanéhjáa ííténe neébe:

—Ámuuhaj, muurá áame píbbájuyte ídátso néérolle pícyóo páme ehníínevúre. ⁴ Muurá tsijtye dsíídsívarómé pícyóo uhjénéhjire. Áánetu pícyoolle páneere téene tájpi íjycáiyóne.

Duurúvaja wágóóovéñíé Jetsóó nééneé
(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Téjyúhjáa tsaate ímamyémudítýú ihjyúvá duurúvaja imíwu néwayúúnetu méénúmeíñeri, dítye bóhbánuhíjycánéhjitu imíwu teja ícyáávésámeíñéhjiri.

⁶ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Ároja muurá wácávyáhcáméíli.

Jetsóó tsááíñé ihde pájtyéíñéhji
(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

⁷ Ehdúhjáa díbye néenéllí dífbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca mújyú pájtyéíñe eene múuhake u néhíjycanéhji? ¿Aca íínetú muha méwaajacúú tsúuca tehdu tene pájtyeíñe?

⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ehdú nééme tsáma wajácútsi méjycaco ámuha maállítsámeityuki. Muurá o tsááíñe tsúuca píhícooca íjycáimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjycáa díibyéjuco Críjto íjycane. Árómeke mecáhcújtsodíñe. ⁹ Téhdure pahúllevaré méénucátsi íjycané uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityédíñe. Pane méjtsúcunúdí téjyú tsúuca o bóhówááveíñe. Tsáhái téjyú o bóhówááveítyúne. Árónáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

¹⁰ Muurá tsáné íiñúji múnáa tsííñé íiñúji múnáama méénújácútsíhi. ¹¹ Áhdure ávyetá íhnáhó íiñúji vááúméíli. Ájyú íjycáíñé ájyabááne, cheméhañe, pahúllevaré. Áhdure íévéhoowávú apíchó nénehji bóhówááveéhi.

¹² Ehdú nénehji pájtyéíñé ihde cáhcújtsotómé ámúhake ícúbáhraámeke tsájtyeé pihcyáávejááné pañévú muhdú ámuha meícyahíjycáné ámúhake idíllóki. Áhdure ámúhake íiñúji avyéjúté éllevu ítsájtyeemeke cuvéhoojáuimye. Ehdú muurá ámúhake míamúnaa dárííveé oke ámuha meúráávyéne déjúcotu. ¹³ Áané hóowari ámuha táuwaáboju diityéké meúwááboóhi. ¹⁴ Árónáa ihdyu tsá ámuha meíjycacunútyú muhdú ámuha diityémá meíhjúvaváíñeri. ¹⁵ Muurá ihdyu ámúhake ó ájcuú muhdú ámuha diityéké meúwááboíñé tujkévejúvu. Ájyú ámúhake múnáátsohíjycámé íllure ámuha maállíñe néhíjycámé ámúhadívú táhjátsáméíli. ¹⁶ Muurá ámúháj caanímú, ámúhá nahbémú, ámuha hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévahíjycároméhjí ámúhake téjyú ímityúné dárííveéhi. Muurá tsaatéké ámúhadítýú dsíjívétsoimye. ¹⁷ Ehdú muurá oke cáhcújtsotómé ámúhake tsaríllé oke ámuha mecáhcújtsóné hallútu. ¹⁸ Árónáa tsá ámúhá níwájúíñe íjycáronetu tsájíubaré wágóóóvéityúne. ¹⁹ Áhdícyane ihdyu ámuha panévare maáábúcuuhájchíí mépájtyeétehi.

²⁰ Áhdure tsííñé íiñújíine múnáa Jerotsararé mícaavéné ámuha mewáájácúcooca múu néé tsúuca técoomi wágóóóveíñe. ²¹ Ájyú mewáácunúco cámeñbaúnevu Jodéa íiñúji múnáa ámuha meíjycame. Áhdure técoomí múnáa óvíí néhi wáácunú tsííllevu. Aane íúmíhé pañe íjycame íoomíjyúcohdí técoomívu. ²² Ehdú íjycáíñé ícúbáhraméí míamúnáama dítye ímityúné dárííveémehíjycáné déjúcotu Pívyéébe waajácuháámitu tene némeidyújuco. ²³ ¡Máídadátsoju

tsáma tene pájtyeíñé téjyju walléémú ééwájtema tsijtye ñohñójtéréí ítsííméwuúwú mú jcyámeke! Muurá ávyetá kimóhcó néené ícúbáhraméí pájtyeé téjyju íññújiri jcyáne míamúnáadívú Píívyéébe cáyobáávatécooca. ²⁴ Tsaatéké muurá dsíjívétsoímýé méénujátsíí pañe. Áánetu tsíjtyeke tsajtyeímye tsíñéñjí íññúñnévu. Ááne boone jodíómú jcyátúné míamúnáaréjucu teene Jerotsaréé cáávácuíñé Píívyéébe díityédívú técoomi íhvéjtsóné hajchótá tétsihyí íjcyaki.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéñjí

(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Aane ehdu nénehjii pájtyéné boone nuhba cóójiejpii, péjcoejpii, míicuruu, jcyane múhduréjucó jcyaiñe. Téhdure ávyetá íhnáhó móañe nóhjineri cáhcújtsotúmé íllítyeéhi. ²⁶ Éhdúcobatívú nénehjii íññújiri jcyácooca muurá míamúnáa íllítyéneri ílluréjucu wájácúrátúúvéñe. Ehdu páneere íévhóowari íhtsútunéñjii jcyane mujtárába jcyaañi. ²⁷ Ájyju ihdyu Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe páneere táihstútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. ²⁸ Ehdu tene pájtyécooca múu íllure ímjyjuuvéhi. Muurá tééné boone tsúúca ámuha máállíjchuú múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. Ájyju ihdyu tsáimíyéjucu ámuha meíjcyaiñe.

²⁹ Téhduréhjáa tsíiñe díityéké neébe:

–Cáhawáá méjtsúcunu hígyeéráhema tsíiñé uméhééné muhdú jcyane. ³⁰ Muurá téhehji béhjívácooca tsúúca méwaaajácú píjcyaba píihine. ³¹ Ahdu íññújiri tenehji jcyácooca méwaaajácúcu tsúúca Píívyéébe avyéjú bóhówáávéñe éévé úújeténe.

³² Aane ímiááné ámúhake o néé ehdu nénehjii pájtyeíñé íñé íññújiri páhdure míamúnáa jcyápíñááca. ³³ Muurá íññújima páneere íévhóowari jcyanéñjii wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhake o néhíjcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

³⁴ Áánéllii tsáma téiibúwá méjcyaco tsíiñe o tsáábe ámúhake o túvaaóvátu lílyiicyáveháñeri, tsíñéñjiri, ámuha meíjcyámeke. ³⁵ Muurá ímillédúré jcyámeke ó ábájinejcuú éhne múúne iyáábeke dahpe ábájinejcuú. ³⁶ Áánéllii múu téiibúwá íjcyáne Píívyéébema pajyuvaré íhjyúvá tenehji ámúhake ímújtátsótuki. Ájyju ihdyu ámuha meúújeteé óhdivu Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú íneri núccójpívetúme.

³⁷ Ehdúhjáa Jerotsaréri jcyaaabe Jetsóó duurúvájá pañévu úwáábohíjcyáhi. Aabéhjáa meíjyunúdu pehíjcyá oríívo bájú jcyátsihvu tétsii icyúwaki. ³⁸ Aanéhjáa pajyuvaré cúúvéneturé míamúnáa pehíjcyá duurúvájávú dífbyé uwáábó ílléébucúnuki.

22

Jetsóoke íekééveñé dítye pítyácójcatsíñe

(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)

¹⁻² Téjyjuhjáa pajtyeté wañéñjii óórityúne pááá máchómeíhíjcyané wañéñjii lleevárijyucu jcyánaa llúúvájte avyéjyujtémá taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú Jetsóoke ídsíjívétsoíñe. Árónáacáhjáa íllítyémé míamúnáadi.

³ Áánáacáhjáa Jóóda íjcaríóóté pañévu tsúúca Naavéné úcaave tsaapi Jetsóó mamýémúejpi jcyáábé pañévu. ⁴ Aabéhjáa péé díitye llúúvájte avyéjyujtémá duurúvájá tehmejte éllevu díityémá ípítyácójcatsí muhdú dífbyedívú íekéévétsóíñe. ⁵ Ááneríhjáa ímjyjuúvéne ímíllémé dífbyeke íáhdone. ⁶ Áánéllíhyéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mútyane míamúnáa jcyátútsihvu dífbyedívú íekéévétsóíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone

(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Aanéhjáa tsúúca teene pajtyeté wañéñjii óórityúne pááá máchómeíhíjcyané wañéñjii pañe tsájaatsá múnaa obééjake dsíjívétsohíjcyané wañéñjii lleevájucóóhií. ⁸ Ájyjuhjáa Péédorómá Jóámútsikyé Jetsóó néehii:

–Mééma mémeenúté wañéñjii májchó memájchoki.

⁹ Áánéllíhyéhjáa neemútsí dífbyeke:

–¿Aane kíávú ú ímíllé muhcsi meméénune?

¹⁰⁻¹¹ Áánéllíhyéhjáa neébe:

–Ámuhcsi Jerotsaréevu mepéémutsi tsaapi lílyíhyori nújpáñújéébedívú meúújeteébema mepéene teéja múnáájpike méneéhi: “Múúhá uwááboobéne múhcsikyé néé kíává íchii tsaho míjcoho jcyane tééhó pañévu díbye múúhama pajtyeté wañéñjii májchó májchóihyó.”

¹² Áánéllii ámútsikyé úújétsóihyee córíhócoaba néého tsúúca ímbájchómeíhyó cáámééjiri jcyahóvu. Ááhó pañévu méméénucó.

¹³ Ahdújucóhjáa péémutsi díbye néhdújuco iúújeténe téého pañévu méénune majcho.

¹⁴ Aanéhjáa tsúuca dítye májchóíne éévé úújetédu majchójucoobe ímamyémuma.

¹⁵ Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó íjtsúcunú íne pajtyeté wañéhji májchó ámuháma o májchone nihñéréjuco. Tsúúuca muurá ámuhadívú ó dsíjiveéhi. ¹⁶ Aane tsáhájucó tsiíne ámuháma o wañehjivatétyú íne pajtyeté wañéhji. Áronáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úúballémeihjicyané oke pájtyéné boone tsaméhji Píivyéébé avyéjuríyéjuco meijcyame mewañehjivatétiíne.

¹⁷ Ehdúhjáa íñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke. Áanemáhjáa neébe:

—Áju, íne pámeere maádo. ¹⁸ Muurá tsáhájucó tsiíne ámuháma o áadótyú íne óóvajpácýo Píivyéébé avyéjuri tsaméhji meijcyáíñévújuco.

¹⁹ Átsihdyúhjáa idy pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke. Áanemáhjáa idyóhdáhinunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íne tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pajjyuvaré méméénuhijcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíne ámuha meítsaavéne.

²⁰ Téhduréhjáa teene adóvú diityéké iájcyúne neébe:

—Íne tátyujpácýo náávé íjcyane úúballé muhdú ámuha meicyahjicyané pityájcoju tádsijíveri tsíhdurájucó cápáyóóveíne ámuha mepájtyetéki. ²¹ Aane muurá ichihyi mééma majchóri díibye óhdivu méénútsóíbye. ²² Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídyújuco oke tene pájtyeíne Míamúnáápidívú o ípívyéévébeke. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíne eene óhdivu méénútsóóbeke.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díllójcatsímýe caabyé diityédítýú díbyedívú méénútsóíne.

Jetsóó mamýémú táhjájcatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáíyóneri

²⁴ Átsihdyúhjáa táhjájcatsímýe caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáíyóneri. ²⁵ Áronáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá íñújiri ávyéjujte imíllé ityáuhbáné téénetu diityéké míamúnaa íhtsútuujtédí idíllóki. Áane ítsúcunúhijcyámé tehdujuco imyéénune. ²⁶ Tsá múu tehdu néétune. Muurá ihdyu idáátsóóbeuvú neébe tsáímýe tsíjtyeke ícúvehijcyaaabe íhtsútuube íjcyá pámé túvejétsóóbe.

²⁷ ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsáímýe ácuúncunúbeke tsaapi majchótú ícúveébe? ¿Mityá eene díbyeke ícúveébej? Muurá míamúnaa íjtsúcunú eene tsáímýe ácuúncunúbeke tsijtye ícúveébe íhtsútuube íjcyane. Áanetu ihdyu eene ícúvehijcyaabédú o neébe ámuháma o íjcyá ámuhákye o píááboki.

²⁸ Muurá ávyétá imítýú nénehji oke pátyehijcyáronáa ímí ámuha óoma méijcyá oke íhvéjtsótúme. ²⁹ Áanéllii ámuhákye o pícyóó Lihíyóo oke pícyohdu avyéjujte ámuha meijcyaki.

³⁰ Áámema muurá íné imíjyaú ámuháma ménahbévájcatsí táavyéjuri. Aame ámuha íjraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújtsótúmema méímílbájchoó muhdú dítye ícyahjicyáne.

Jetsóó úúballé Pééodoro tóónúmeííne

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)

³¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó Tsimóoke nééhií:

—Tsímoj, Naavéné Píivyéébeke táúmeí ámuhadítýú íñéhco caabyé ímiáábé íjcyáábeke éhne múúne trígotu ímí menéhcodu. ³² Áronáa tsúuca díhyallúvú ó táúmeí píáábó oke u íhvéjtsótuki. Aabe ihdyu óví díñahbémuke ú píaabó téhdure dítye ímí oke iúráavyeki.

³³ Áanélliihyéhjáa neebe díbyeke:

—Tehdujuco, Ávyéjuúbej, ímiááne tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke dítye cúvéhojánúcooca óómájucó dítye meke cúvéhojánúíne. Áhdure uke dítye dsíjívétsócooca óómájucó dítye meke dsíjívétsoíne.

³⁴ Áanélliihyéhjáa Jetsóó néé díbyeke:

—Áronáa muurá, Tsimó, ípýejcójucó oke u úráávyeroné u tóónúíne cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

Jetsóó ícúbáhrámeííne píihjucóóne

³⁵ Átsihdyúhjáa tsiíne neebe diityéke:

—Éjyúu muurá ámuhákye uwáábovu o wállóócooca o néé ámuha dsíídsima tsípaajíí ámuháj túhápaajiné ámuha metsájtyétuki. ¿A téjyúu tsáneetu ámuha mévííohi?

Áanélliihyéhjáa néémeé:

—Tsáháa muha íñetú mevííotúne.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa icyooca métsajtyécó ámuha dsídsii, ámuhá niitsúmuu, ijcyane. Áánetu niitsuwáavatúmé óví hállúeja iwajyámú iñáhjihénúne iñiitsúwá ujcúhi.

³⁷⁻³⁸ Áánélliihyéhjáa neéemeé:

—Ávyéjuúbej, ijcyawáácú míwáácú múúhadi. Áánélliihyéhjáa neébe: Íhya téhdwáácújuco. Muurá tsúuca oke pajtyéiñe tsúucajátújucoo Píivyéébe waajácúháámitu illu óhdityu tene néhdújuco: “Muurá ímityúmé raahóri itsájtyéébeke téhdure ímityúúbedi díloímye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeidyújuco muurá oke tene pajtyeíñe.

Píivyéébema Jetsóó ihjyváne

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Ehdúhjáa ímamyémuke iñétsihdyu ipyéihjycádú oríivo bájú ijcyátsihvu péébema téhdure péémeé. ⁴⁰ Átsihvúhjáa iúújetédú neebe diityéke:

—Píivyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeityuki.

⁴¹⁻⁴² Ehdúhjáa iñéene íineebe diityédityú ehne múúne nééwayu maáámune úújeténé ha-jchóta. Átsihvúhjáa ímímóúúvene Píivyéébema ihjyúvaabe neéhií:

—Ayúju Táácáaniíj, muhdú u néhajchíí óvjyacoóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

⁴³ Áábédívúhjáa njkyéji múnáajpi bóhówaavé dífbyeke ipiááboki. ⁴⁴ Aabéhjáa íhnáhó téeneri ávyevécunúúbé Píivyéébema ihjyúvaabe tówaane waapé tújpácyoma.

⁴⁵ Átsihdyúhjáa ímamyému éllevu péébe úújeté dífbyeke ikímóóvéne pávyeenúmé cuwári íjcyámedívu. ⁴⁶ Áámekéhjáa neébe:

—¿Muhdúami íivane ámuha mécuwaj? Maájkyéne méihjyúvá Píivyéébema mávaríjchojúúnevu ámuha metáhjátsámeityuki.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa díbye neénáa tsúuca mítyame míamúnaa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóóda tsuullé tsaapi dífbye mamyémúeji ijcyáabe. Aabéhjáa dífbyedívú iwájtsíne chohchócu dífbyeke. ⁴⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chóhchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáájpídívú o ípívyéévébedívu?

⁴⁹ Aanéhjáa íitene ímamyémú neé dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, métsu aatyéké meméénu méniitsúmuri.

⁵⁰ Árónáacáhjáa tsúuca tsaapi diityédityú llúúvájte avyéjuúbé únú múnáájpí núúmiho ímiánéjcuheo wállórhjúcúhi. ⁵¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó neé dífbyeke:

—Óvi ijcyáabe. Óvi ihdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa neébere cámahjáco dífbye núúmiho. ⁵² Átsihdyúhjáa llúúvájte avyéjuutee, du-urúvájá tehmejte, túkevjtsojte, íjcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú ehne múúne ímityúné méénuhjycyáabe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu niitsúmuma, cávaájchahñema? ⁵³ Áánerá íhyajchótá ámuháma duurúvájá pañe o íjcyáabeke keená muhdú ámuha oke meméénuhjycyáne. Árónáa ihdyu icyooca tsúuca ámuhaj tééveri Naavéné kyéhéjkimyéíhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Áábekéhjáa tsúuca iékéévéébeke llúúvájte avyéjuúbe jávú ditye tsájtyéébeke Péédoro úrávyeebe pehjycá diityé kemúellére. ⁵⁵ Ájyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu píhmiíhjúyáme élleu téhdure píhmiíbe. ⁵⁶ Áánáacáhjáa tétsíi wákimyéi múnáalle píhmiíi íjcyáábedityú neéhií:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma icyahjúyáhi.

⁵⁷ Árónáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wáájácúnejíí dífbyeke.

⁵⁸ Áané boonéwuúréhjáa idyé tsjpi dífbyeke neéhií:

—Uu ehne téhdure diityéejpi.

Árónáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdu diityéejpi o íjcyáabejívári.

⁵⁹ Áané boonéhjáa idyé tsjpiiyéjuco neéneé:

—Ímiááné muurá áánu diibyéjucu Jetsóomáa icyahíjyaabe Gariréa múnáajpi.

⁶⁰ Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wáájácúúbedíjii óoma ú ihjyúváhi.

Ehdúhjáa díbye néénáa tsúuca cáraca májtsiváhi. ⁶¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo dííbyeke révoucunúhi. Áánetúhjáa ítsááveebe díbyéé nééneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsivátúné ihde 3-ijyúvá ú tóonuú oke u úráávveróne?” ⁶² Aabéhjáa tétsihdyu áachivú ípyéene ávyétá ihnáhó tááhií.

Jetsóodi dítye úúhívaténe

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Áánáacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenuhi. ⁶⁴ Dííbyé hálluúúúúhjáa iwátájcóóbeke iwábáájcóne néémeé:

—¿Cána waajácú múha uke méénunej?

⁶⁵ Áánemáhjáa éhniíñevúré uuhívatémé dííbyedi.

Túkevéjtsojté úmíwari Jetsóo íjcyane

(Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)

⁶⁶⁻⁶⁷ Ááné tsitsiívenúhjáa túkevéjtsojtee, llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ípítáácócatsíhíjcyátsihvu dííbyeke ítsájtyéébeke nééhií:

—¿A ímiááné diibyéjucu uu míamúnáake pájtyetétsoóbe? Cáná múúhake duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diibyéjucu o íjcyane ámuúhake o néerone tsá ámuha mecáhúútsóityúne. ⁶⁸ Pane ámuúhake o díllone ámuha maáñújcúne oke maacádsíjcaayokíjívá oke médillóhi. ⁶⁹ Aane cáhawáá óvíí icyoocátú Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri ó íjcyáhi.

⁷⁰ Ehdúhjáa díbye néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchí uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éé, diibyéjucu oó.

⁷¹ Ehdúhjáa díbye néénéllii néjcatsímye:

—Ínénélliihyécó tsijtye éhniíñevu dííbyé hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe melléébóneriyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

Pirááto éllevu Jetsóoke dítye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Aanéhjáa páméhcobáre Jetsóoke tsajtyé téené iñújí ávyéjuube Pirááto éllevu. ² Átsihvúhjáa dííbyé úmíwávú dííbyedívú iñéétsóro néémeé:

—Áánu míamúnáake íbórinuubéré pehíjcyáhi. Nehíjyaabe meeva íveekí ávyéjuube Tséétsa románómuubéré íjcyáábé wáábyuta dsídsike dítye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjyaabe míamúnáakévá ípájtyetétsoíñe. Áhdure nehíjyaabe muuhává jodíómú avyéjuube íjcyane.

³ Áánélliihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿Ava ímiááné uu jodíómú avyéjuúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éé, diibyéjucu oó.

⁴ Áánélliihyéhjáa Piráátó néé llúúvájte avyéjútémá pámeere tétsii tsijtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá díbye íñé ímityúné méénúturóne.

⁵ Áronáacáhjáa tsíjpánécoba néémeé:

—Áánerá pámeere Jodéá iñújí múnáake íbórinuubéré pehíjcyá múhdurá iúwáábóneri. Muuráhjáa Gariréa iñújí múnáadítýú tújkénuube íñe téénema ílléjucu tsááneé.

Heróode éllevu Jetsóoke dítye tsájtyene

⁶ Ehdúhjáa dítye néénéllii Piráátó dílló díityéké ímiááné Gariréa múnáajpi díbye íjcyáhajchíí iwáájácuki. ⁷ Aanéhjáa téhulle múnáajpíjyucu díbye íjcyane dítye néénéllii wálloobe dííbyeke téené iñújí avyéjuube Heróode éllevu. Téjyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dííbye. ⁸ Aabéhjáa mítyane ímíjyuuvé Jetsóoke íájtyumíneri. Tsúúcajájucóhjáa díbye ímílleroné dííbyeke íájtyumíné dííbyedítýú dítye ihjyúvahíjcyáné ílléébónema. Ímílleroobéhjáa íájtyumíné díbye méénúráityuróné méénune. ⁹ Áánemáhjáa mítyane panéváré díllóobe dííbyeke. Áronáacáhjáa

tsá díbye añújcutúne. ¹⁰ Ájyúhjáa idyé tétsihyi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte jcyame imityúné díbyé hallúvú úúballéhi. ¹¹ Áábédíhjáa díbye Heróóde ítsoadáhomuma iúúhívaténemáyé újco ávyéta ímí neéne wajámúunévu ávyéjuube múúne úcáávéné wajámúunévu. Áábekéhjáa tsiíne wáloobe Pirááto éllevu. ¹² Téjyúhjáa díbye Piráátoma Heróódemútsí wajyújcatsí íhdée néhnílécatsíhjáromútsi.

Jetsóoke dítye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

¹³ Aanéhjáa Piráátó pihjúycú pámeere míamúnáake llúúvájte avyéjútémá tsijtye avyéjútéke. ¹⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Ámuha íñe áánúke taéllevu métsivá díbyevá míamúnáake ímityú dáriívehíjcyané ámuha menéénema. Áábeke muurá íñe ámuha meííteneríyé ó dílloráhi. Árónáa tsá díbye ímityuube jcyatúne. ¹⁵ Muurá Heróóde jcyároobe tsá wáájacutú íñe ímityú díbye méénune. Áánéllii muurá íñe óómíchoobe tsiíne meéllevu díbyeke. Aabe íñe hallútu dsíjívéyónejíivari. ¹⁶ Áánéllii íllure dífyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi. ¹⁷ Ehdúhjáa Piráátó neé pajyuvaré tsáápiikye cúvéhójari jcyámedítýú pajtyeté wañéhjí pañe iúúhívyétsóhjácnéllíihye.

¹⁸ Árónáacáhjáa pámeere neé kéévánécoba:

—jTsá muha meímíletú Jetsóoke maácádsíjcaáyóne! jBarabáakéré muha meímíllé mejíchvyetsóne!

¹⁹ Ácoocáhjáa díbye Barabáake cuvéhoojánúme ávyéjútéké díbye ímityúné dáriívehíjcyané hallútu, téhdure díbye míamúnáake dsíjívétsohjácné hallútu. ²⁰⁻²¹ Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke iácádsíjcaáyóne ímílléne tsiíne diityémá íhjúvárónáa éhnííñevúré neémeé:

—jWa íhdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dífyekéj!

²² Áánélliihýchjáa tsiíñe neébe:

—jCa íñe ímityúné méénuúbe? Keeneyó o wáájacúné díbye ímityúné méénune tééné hallútu ídsíjívéyóne. Áánéllii íhdyu íllure dífyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyoóhi.

²³ Árónáacáhjáa mítyane ímíllémé dífyedívú díbye wátyétyéhcutsóne. ²⁴⁻²⁵ Áánélliihýchjáa awáá díbye Piráátó ílluréjuco dífyeké íhvejtsóné diityé hójtsí pañevú dítye ímíllédú imyéénuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco díbye íjchívyetsóné ímityuube jcyánéllii dítye cuvéhoojánúróóbeke.

Páwachékevu dítye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)

²⁶ Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyéhcutíhullévú tsájtyeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóó íumihétú óómífyedívú. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcutíwachékevu.

²⁷ Ájyúhjáa mítyane míamúnáa Jetsóoke úraavyéhi. Mítyaméhjáa walléémú dífyeké táámere péehí. ²⁸ Áámekéhjáa ííténe neébe:

—Ámuúha Jerotsararé walléémú, oke mékímóóvedíñe. Ámuháyé íhdyu mékímóóveméi. Pane ámúháj tsíimekeré íhdyu mékímóóve. ²⁹ Muurá ícúbáhraméi jcyácooca ajchímú jcyané walléémú ímíjyúúveé ítsíimávátúneri. ³⁰ Muurá teene ícúbáhraméi jcyácooca muhúú imyéénu míamúnáa neé muhdícyánéjcurí diityé hallúvú cáméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíí ídsíjívé apíchó diityéké tene pájtyéyóné íhdétu. ³¹ Muurá íñe íñe ímityú o méénútróóbedi óhdi ícúbáhrame. Aaméjii mítyaubá ámúhake dítye méénuíñe awáá múhdurá ámuha menéémeke.

³² Téhduréhjáa téjyú mítyétsi ímityúmútsikye tsajtyémé tsajjú dífyema ídsíjívétsoki. ³³ Aanéhjáa tsúúca ‘Niwáupáái’ némeítsihvu iúújetétsóóbeke wátyétyehcúme páwachékevu. Áábé úníutúhjáa panéjcvátú jcyáwachékéécuto wátyétyehcúme diityétsi ímityúmútsikye. ³⁴ Ájyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, dídaatsóve. Muurá tsá dítye wáájacutú íñá imyéénune. Áánáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé dífyé wajámúúné újcuíñe. ³⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnáa ítehíjcyánáa ávyéjute dífyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsjtyeke muurá pátyetétsohíjcyáábe. Aabe cána óví pájtyetétámei ímiáané díbyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoífyeké Píívyéébe pícyoobe íjcyáhajchíjyú.

³⁶ Áhduréhjáa idyé tsodáhómú dífyedi iúúhívaténemáyé bíúnójpácýo kiwátyetu dífyeké íjchoráhi. ³⁷ Aaméhjáa neé dífyeké:

—Áyu cána bo pájtyetétsaméí ímiááné diibyéjuco jodíómú avyéjuube u íjcyáhajchííjyu.

³⁸ Áanemáhjáa dííbyé níwáú caamééhullétú téwachéketu picyóomé griéégomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdúmé ihjyúrí illu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuube.”

³⁹ Áhduréhjáa dííbyé úníutu ímityumútsi íjcyámútsidítýú tsaapi iúúhívaténemáyé néé dííbyeke:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjuco míamúnáake u pájtyetétsóibye u íjcyáhajchíí meke pájtyetétsoj.

⁴⁰ Áanéllihyéhjáa íñahbéébé néé dííbyeke:

—¿Aca tsá eene u illityú Píivyéébeke? ¿A tsá u wáájácutú máhallúri ímityúné íjcyane?

⁴¹ Muurá ihdyu tehdújuco meicúbáhrámeíñé ímityúné meméénuhíjcyáné déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúri tsá íñé ímityú íjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa íñahbéébeke íñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsááveco díavyéjuri u íjcyácoóca.

⁴³ Áanéllihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Muurá ímiááné uke o néé óoma u íjcyaiñé táavyéjuri.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)

⁴⁴ Téijyúhjáa cójijpíinétú íññuji íjyunú cuuvé tujkévevújuco. ⁴⁵ Tsáhájucóhjáa nuhba ájchutúne. Áijyúhjáa duurúwájá pañétú pañétúétsíi watájcó wájýámúwácoba dóchéreevé tshhdúnéécú apáhajchíí wajítahnécu. ⁴⁶ Áánaacáhjáa Jetsóó ávyétá íhnáhó illu wáníjcyámeíhi:

—Llíhij, Líhíyoj, oke duucu. Ehdúhjáa íñéene dsíjivéébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tétsihu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene íájtýmíne Píivyéébeke dúúrúvaabe nééhíi:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áánu tsá íñé ímityú meénuhíjcyatúne.

⁴⁸ Téhduréhjáa tsijtye tétsihyi íjcyame téeneri itsájúréévéne illuréjuco pééneé. ⁴⁹ Áánetúhjáa dííbyeke náhbévahíjcyámema Gariréatúu dííbyema tsááme walléémú kémuéleturé ítehjcyáhi.

Jetsóó ítémeho ditye cúúne

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)

⁵⁰ Téijyúhjáa íjcyaae ímiáábé Jodéa íññjuri íjcyacóomí Arimatéa múnáajpi Jotséé pítýácojcatsi múnáajpi íjcyaae. ⁵¹ Aabéhjáa ítsohíjcyá Píivyéébe avyéjuri íjcyaiñé. Áanéllihyéhjáa tsá díbye úcávetú íñahbéjé pítýácojcatsi múnaa Jetsóoke dsíjívétsóné pañévu. ⁵² Aabéhjáa Piráátoke táúmeí dííbyeúvú ítémeho icyúúuki. ⁵³ Aabéhjáa téwachéketu íñítyétsóné wájýámúbari íbñíjínúne cuuú nééwájitu behéjure bóhdómeíhyéjú pañévu tsaatékéi ditye cúúútúhéjú pañévu. ⁵⁴ Dityéhjáa wáyeeévéjcoójí ihde ímbájkímeíhíjcyajcoójí cúúúube.

⁵⁵ Aanéhjáa díitye Gariréatúu dííbyema tsááne walléémú íténáa cúúúube. ⁵⁶ Aaméhjáa ihjyáhañévu ípyéene pácúúújpacýóné íjúcúne wáyeeévéhíi teene wáyeeévéjcoójí Píivyéébe taúhbaju néhdújuco.

24

Jetsóó dsíjiveebe tsiñe bóhíne.

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)

¹⁻² Aanéhjáa tsíijyu cúúvenéturé tsiñé tsemáánaréjuco déjúcúóvejcoójí tsiñe péeme ítécunú níkyéhéjú watájcó nééwayu tsítsiíyéjuco íjcyane. ³ Aaméhjáa téhejú pañévu iúcáávéne íterá pevetsíiyéjuco Jetsóó ítémeho íjcyájucóotúne. ⁴ Ááneríhjáa íllityéne wájácúráttúuuvémé ájtymí mítyétsi tsítsiwu íwájýámúúné néémutsi íjócuuvévámútsikyé. ⁵ Áámútsidíhjáa íllityéne cáhnóbámeke neemútsi:

—¿Aca íná ámuha níkyehéjú ménéhco tehdu íchii íjcyácoóbekejíivari? ⁶ Tsúuca bóhíibe. Cahawáa méitsááve Gariréari ámuháma íjcyácooca muhdú ámuhákye díbye néhijcyáne.

⁷ Muuráhjáa nehíjcyaae Míamúnáájpidívú ípívyéévébedívú tsaapi ímityúmeke ájcume dííbyeke páwachékevu dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiñe íbóhííñe.

⁸ Ehdúhjáa dityétsi néénetu ítsaavémé ímiáánéé tehdu díbye néhijcyáne. ⁹ Aaméhjáa ióomíñe úúbáletté 11-mevaréjuco dííbyé mamýmú íjcyámeke. Áhduréhjáa tsíjtyéhíjke dííbyekéé náhbévahíjcyámeke úúballéme.

¹⁰⁻¹² Aanéhjáa tsá dííbyé mamýmú cáhcújtsotúne. Íjtsúcunúméhjáa íllure ditye állíñe. Áánetúhjáa Pééodoro dsíinéríyé níkyéhéjúvú ípyéene téhejú pañévu iúcáávéne ítíe ímiááné

díbyekée ditye bǎǎjínúné wajyámubááneréjuco téhejú pañe ǎjcyane. Áánerǎhyjáa iúllévenúne ǎlluréjuco díbye óómiñe. ǎlluméhjáa diityéké úúballé díbye tsúúca bóhǎine: Maaría Madarénaa, Jóáánaá, tsiíñé Maaría Jacóóbój tsiǎjuu, tsiǎtyehǎi, éhdume.

*ǎmamyémudívu tsaatésidívu Jetsóó bóhówaavéne
(Mc 16.12-13)*

¹³ Áánéhjáa téǎjyúrú Jetsóó bóhǎicóójí díbyemáa ǎcyahǎjcyámedívu tsaatési péé Jerotsarétu Emaóovu 11 kíróómetro técoomítyú ǎjcyácoomívu. ¹⁴ Áamútsǎhǎjyáa juuváyí ǎhǎjyúvamútsíyé pehǎjcyá muhdú díbyeke tene pájtyéneri. ¹⁵ Áánáacáhjáa diityétsidívu bóhówááveebe diityétsimájuco pééneé. ¹⁶ Áánéhjáa Píivyéébe diityétsikye ǎhyálluúúné pívyétyétsomútsí tsá wáájácútu díbyeke. ¹⁷ Áámútsikyéhǎjyáa neébe:

—ǎAca ǎinerí ǎhǎjyúvamútsíyé ámuhtsi metsáhǎjcyamútsí muhdú kehóóvémútsíúvu?
¹⁸ Áánéllǎihyéhǎjyáa 'Créopa' némeíbyé neé díbyeke:

—Áánerá pámeere waajácú ǎiná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú úhduubéréjuco tsá u wáájácútu.

¹⁹ Áánéllǎihyéhǎjyáa Jetsóó neé diityétsikye:

—ǎAca ǎiná pájtyéhi?

Áánéllǎihyéhǎjyáa neemútsí:

—Muurá dsǎjǎvetsómé Natsarée múnáájpi Jetsóoke ǎhtsútuube Píivyéébe ǎhǎjyú uubálle múnáájpi ǎjcyaae panévare méenuhǎjcyáabeke. Áábekée Píivyéébe wájyúúbeke téhdure tsaate miamúnaa ǎmí ǎjtsúcunúhi. ²⁰ Áábekée llúúvájte avyéjútémá tsiíñé avyéjute ǎhvejtsó ditye ǎdsǎjǎvetsó páwachékevu ǎwátyétyéhóóneri. ²¹ Muháa méǎjtsúcunúrá díbyéjuco muha ǎjraéemuke pájtyetétsóibye ǎjcyane. Aane ǎne tsúúca 3 coojǎvájuco mee díbyé dsǎjǎvetsǎhdyu. ²²⁻²³ Árónáacáne walléémú cúúvénéúré níkyehéjú úújéjémé múúhake neé díbyé ǎtémehóvané téhejú pañe ǎjcyájucóótu. Áámedívuáne níkyéǎi múnáájtsí bóhówáávemútsí diityéké neé tsúúca díbye bóhǎine. Áánerǎne muha méullévenúhi. ²⁴ Ááne boonétuné idyé tsiǎjtye téheju úújéjerómeváne ǎmíááne tsá ájtyúmitúne.

²⁵ Áánéllǎihyéhǎjyáa neebe diityétsikye:

—ǎAca ǎhdyu eene tsá ámuhtsi mewáájácúpityúne! ǎAca muhdúikyé ámuhtsi mécáhcújtsoó muhdúháa tene pájtyeíñé ǎhdéjuco iwáájácuné Píivyéébe ǎhǎjyú uubálle múnáa néhǎjcyáne?

²⁶ ǎAca ámuha méǎjtsúcunú miamúnáake pájtyetétsóibye ǎcúbáhrámeityuubéré avyéjuutéjyóne?

²⁷ Ehdúháa diityétsikye ǎneéne úúbállebe ǎmíñeúvú páneere muhdúháa díbyeke tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píivyéébe waajácúháámitu díbyé ǎhǎjyú uubálle múnáa cáátúnuhǎjcyáne. Moitsééhjáa cáátúnúhaamíǎi pañétú muhdú tene neéne úúballétujkénuube diityétsikye.

²⁸ Áánáacáhjáa tsúúca úújetémé Emaóovu ǎpyé ǎpyécóomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pítyajcó diityétsikye pééibyédu. ²⁹ Árónáacáhjáa díbyeke neemútsi:

—Múhtsimáyéi cuwa ǎpyejcoj. Muurá cúvéhréjuco teéne. Áhdújucóhjáa díbye cóeváne diityétsima. ³⁰ Aabéhjáa diityétsima májchoobe pááaho iékéévéne téhdujtsó Píivyéébeke. Áánemáháa tsahdúnéécú idyóhdahíróne ájcuube diityétsikye. ³¹ Áánetúhjáa botsíi wájácúméǎvyemútsí éhne múu cuwátú ájkyevádu. Áamútsǎhǎjyáa botsíi díbyeke wáájácúrónáa tsúúca kíávú peíñuube ǎhvane diityétsítyu. ³² Ááne boonéhjáa néjcatsimútsi:

—ǎÁyúú, ehdúhacáne ǎhvane juuváyí díbye meke Píivyéébe wájácúháámitu ǎjcyanéhǎj úúballéné ǎne ǎmǎjyaú méǎbúutu meke pájtyéhi!

³³ Áamútsǎhǎjyáa teenémáyé tsiíñe oomí Jerotsarévu páñétúejte díbyé mamýmuma tsiǎjtye ǎjcyáne éllevu. ³⁴ Áámútsikyéhǎjyáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ǎmíááne tsúúca bohǎjucóohí. Tsimóodívuva bóhówááveébe.

³⁵ Áánéllǎihyéhǎjyáa úúballémútsí muhdú téhdure diityétsidívu díbye bóhówaavéne juuvávyu. Áhduréhjáa úúballémútsí díbye pááaho idyóhdahíróne diityétsikye ájcúnetu botsíi díbyeke iwáájácúne.

ǎmamyémudívu Jetsóó bóhówaavéne

(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)

³⁶ Ááméhjáa tééne úbállejcatsíyí ǎjcyánáa Jetsóó tsiíñe diityédívu ǎbóhówáávéne neé diityéké:

—Ámuúháj, o tsájucóohí. Máimǎjy ǎhdyu ámuha méǎjcyanej.

³⁷ Áánerǎhǎjyáa ǎtsájúrévéne ǎllityémé naavénekéré iwááyúnema. ³⁸ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

– ǵíveeki ámuha múhdurá meijtsámeiñe méllityé oke cáhcújtsotúme?. ³⁹ Éje, cáhawáá oke meíité táhójtsícuma tájtyúhaacyuj. Muurá diibyéjucó oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpiíma íjcyatúne.

⁴⁰ Ehdúhjáa íñéene újjetsoobe diityéké dityée díbyeke wátyétyéhcunéhjí íhyójtsícutu, íjtyúháacyutu, íjcyanévu. ⁴¹ Áaneríhjyáa ímjyúúverómé tsá cáhcújtsotúne. Áamekéhjáa neebe.

– ǵA íjcyáné majcho ámúhadi o májchokij?.

⁴² Áánéllihyéhjáa ajcúme amóóbevíú wájhámeiñema ímúhójpacyóvu. ⁴³ Aanéhjáa ditye íiteneriyé idyóóné hallúvú ádoobe teene ímúhójpacyo. ⁴⁴ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

– Éhnéé ámúhakye o néhijcyáné muurá íñe tsúúca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pájtyeíñé muurá Pívyéébé íhjyú uubáalle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye díbyé íhjyú uubáalle múnáa caatúnúhi. Áhdure Tsáámóháámitu caatúvane.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye néénetu botsíi waajácúme ímiááné tehdújucó Pívyéébé waajácúháámitu tene nééneé. ⁴⁶⁻⁴⁷ Átsihdyúhjáa idyé neébe:

– Muuráhjáa óhdityu néene míamúnáake o pájtyetsoobe o ícúbáhrámeiñe o dsíjiveebe 3 coojívatu tsiíne o bóhíibe mémeri táuwaáboju Jerotsaréetu tújkeváné páné íñújíine múnáake úwáábómeiñe, ditye ímityú íihvéjtsóne Pívyéébé icyánejcúvuréjucó íbúwááve diityé ímityú íábájjíivemeíki. ⁴⁸ Áané uwááboju pahúllewávu ámuha métsújaúcuúhi. ⁴⁹ Áánéllii ámuha éllevu ó wáalloó Llihíyóo íapííchovu ámúhakye íajcuíñé nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréetúrei météhmecco ámúhá pañévu tene íucááveki.

Jetsóo níjkyejívu pééneé

(Mc 16.19-20)

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa diityéké ípityájcótsihdyu técoomityú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsicu íihbúcúne diityé hallúvú piáábo ityáúmeiñe diityédityú péjúcoobe níjkyejívu.

⁵² Áané boonéhjáa tsiíne Jerotsaréevu oomímyé ímjyuuiri díbyeke dúúrúvamére. ⁵³ Aaméhjáa pajjyuvaré duurúvájá pañévu duurúvahíjcyá Pívyéébeke. Áyu tehdújucó.

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píivýéébe ípívyeevéne

¹ Ijcyadúréhjáa ihdyu Críjto icyahíjcyá ípíivýema íjcyátuube muhdú Píivýéébe íjcyane bóhówájtsóobe. ² Aabéhjáa dífbyere Píivýéébe íjcyaae icyahíjcyá páné ihdeene íjcyaiñíeí íjcyátúnaáaca. ³ Aabéhjáa ípíivýejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa íná íiye ípíivýéévetúne. ⁴ Áánéllii dífbyedi íjcyáné mújýú dsíjívéltyúne bóhi. Áhdure íjcyáné ímiá uwááboju dífbyedi pámeere míamúnáa téene tájpi íjcyáiýóne. ⁵ Aane peetédu néene muurá bóhówaúcunú íñújí hallúri míamúnáa teene wáájácútúme éhne múúne cúúvétsii íjcyadu néemedívu. Aame tsá píivýetétú teene íhvetétsóiyóne.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaae tsaapi 'Jóaaá' némeíbye. Áábekéhjáa Píivýéébe pícyóó Jetsocríjto uwááboju peetédu néene díbye míamúnáake íúúballe dítye icyáhcújtsoki. ⁸ Áronáacáa tsá díibye Jóaa Jetsocríjto íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dífbyé uuballe múnáajpiyé díibye. ⁹ Aane Jetsocríjto ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevu míamúnáake iwáájácútsó tsaabe íñújívú.

¹⁰ Aamée míamúnáa íñújiri íjcyame díibye páneere ípíivýejtsóóbeke tsá wáájácútúne. ¹¹ Aabée ímúnáállii tsáároróbeke tsá dítye wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa íjcyámé tsaate ímí dífbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiáané Píivýéébej tsíime. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnáa metsíimávahíjcyádú meke díbye tsíimávátúne. Muurá ihdyu meke díbye ímábachómé méijcyá dífbyej tsíime.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáabyéré Píivýéébe Hajchi ímiáábé íjcyaae Míamúnáájpídívú ípíivýéévéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajýúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávéébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóaa néehí:

–Áánúdítyu éhne ámúhake ó nehíjcyá táehníñevu íhtsútuube íjcyaae íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyaduré icyahíjcyaae ípíivýema íjcyátuube ói o íjcyátúné ihdejúco.

¹⁶ Áábej téeveri Píivýéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeuvuj téeveri méénuube ítyaúhbaju téenetu míamúnáa iwáájácu muhdú dífbyema íjcyáiýóne. Áánetúu Jetsocríjtoj téeveri meke iwáájýúne ímiáájuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píivýéébeke. Apáábyéré Ílli ájtyumí dífbyeke. Aabée múúhake waajácútsó dífbyedívu. Ehdúu Jóaa Jetsóodítýú néehí.

Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóaa bóhówajtsóne
(Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)

¹⁹ Téjýúhjáa avyéjute Jerotsaréetu wallóo llúuvájtema ípiáábojteké tsojtsó múnáajpi Jóaa éllevu dítye ídillo dífbyeke muubá díbye íjcyane. ²⁰ Áánélliihyée úúballebe muubá íjcyane. Neebépeé:

–Tsá Críjto o íjcyatúne.

²¹ Áánélliihyée néémeé:

–¿Aca ihdyu múúberá úu, mityá Eriá uu Píivýéébe íhýú uuballe múnáajpi u íjcyáabej?

Áánélliihyée neébe:

–Tsáhaá.

Áánélliihyée tsiíne néémeé:

–Áánéllii díibyejúco uu éhneváa Píivýéébe íhýú uuballe múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

–Tsá díibye o íjcyatúne.

²² Áánélliihyée néémeé:

–¿Aca ihdyu múúberá úu? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakeýne wállóomeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhake duuballe muubá u íjcyane.

²³ Áánélliihyée botsíi Jóaa néehí:

–Oo muurá éhne íñeubará píivýetúné íñújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávyé ímityúné ámuha meicyahíjcyánetu tsaímíyéjúco ámuha meijcyámeke Ávyéjúube íájtyumívakí.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcájátújúco Píivýéébe íhýú uuballe múnáajpi tsáíá úúballe.

24-25 Ehdúu díbye néénéllii diitye eenée paritséómú díbye éllevu wáalloome néé díbye:ke:

—Aanéhaca ¿múha nééjuri íveeki ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejííva, pane Píívyéébé ihjyú uubálla múnáadítý Eriáuba u íjcyáábejíívari?

26-27 Áánélliihyée Jóaa nééhií:

—Muurá ihdyu ímiááné nújpacýori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdítý camáávéé éhniíñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápájíubaré o tácoriúúúityuróne.

28 Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnéjcuvu díbye Jóaa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obééjádú néébeé

29 Ááné tsijcyóójí díbye tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóo díbye éllevu péébeke íájtyúmíne nééhií:

—Éje ámuúhaj, áánu muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóo díbye míamúnáá imítýuháñé íimbájchoki. 30 Áánúdítyúu muurá ehne ámúhake ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáíbye táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyátúné ihdájucó ícyahíjcyáabe.” 31 Téhduree idyé tujkenú tsá o wáájácútu díibyéjucó meítsohíjcyaaabe díbye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné díibyé ihde ó tsótsohíjcyá mee íjraéémudítý cáhcújtsómeke.

32 Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhduree díbye o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébé Apííchó íjuuúúú cáámetu díbyedívú níityene. 33 Aanée téhdure tsá o wáájácútyuró díibyéjucó meítsohíjcyaaabe íjcyane. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáíñevú oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáápiikyé u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waaájacuú díibyéjucó míamúnáa pañevú Táapííchó pícyóóíbye íjcyane.” 34 Ahdújucóo ímiááné díbye o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o néé díibyéjucó Píívyéébé Hajchi díbye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

Jetsóo úcútukenú ímamyémú íjcyáímyeke

35 Ááné tsijcyóójí tétsihíyé muhtsi ímámyemútsima díbye íjcyánáa téeneri Jetsóo tsiíñe pajtyéhi. 36 Áánélliihyée tsiíñe neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wáalloóbe.

37 Ehdúu Jóaa díbyedítý néénéllii muhtsi díbyemáyéjucó mepééneé. 38 Áánáacáa idyéjú révóucunúúbé múhtsikye nééhií:

—¿íiná ámuhtsi ménéhócóhi?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

39 Áánélliihyée neebe múhtsikye:

—Cáhawáá óóma mepé ámuhtsi mewáájacu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhréjucó néénáa díbyema mepéémutsi téhullévú méííjyunúhi.

40 Muhtsii Jóáadítýu Jetsóomáyéjucó mepééne Tsimóo Péédoró nahbe Aderéema. 41 Aanée díbye Aderée íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóo Críjto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

42 Ehdúu íñééne tsajtyéébé díbyeke Jetsóo éllevu. Áábekée Jetsóo népejtsóhi:

—Uu ehne Tsimóo Jonáá hajchi. Árónáa téhdure dimyéme íjcyaa Péédoro ‘nééwayu’ nééíyóne. Ehdúu neebe Jetsóo Tsimóoke.

Tsíjtyétsikye Jetsóo újcuve

43 Ááné tsijcyóójí Jetsóo imíllé ipyééne Garirréa íiñújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke íájtyúmííbeke nééhií:

—Muúbe ookéréjucó duráávyé.

44 Téhduree díityétsi Aderéema Péédorómútsi técoomí múnáajtetsi. 45 Áijyúree idyé díbye Perípé Natanaée éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóo éhnehjáa Píívyéébé ihjyú uubálla múnáajpi Moitsééúvú díbyé taúhbaju ícyáátúnuhíjcyáhaamíjitu díbyedítý cáátúnuhíjcyáábeke. Téhdurehjáa muurá tsíjtyehji Píívyéébé ihjyú uubálla múnáa caatúnú díbyedítýu. Aabe Jetsóo Natsarée múnáajpi íjcyaaabe Jotséé hajchi.

46 Ehdúhjáa Perípé Natanaéeke néénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréeri íjcyámé tsaate ímiááme?

Áánélliihyéhjáa Perípé nééhií:

—Cáhawáá majo u ájtyúmi díbyeke.

47 Aamútsii péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóo íájtyúmíne nééhií:

—Áánújuco pañétúejpi ijraéémuube ímiáábé Ijcyaaábe.

⁴⁸ Áánélliihyéee Natanaée néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áánélliihyéee Jetsóó nééhií:

—Muuráhané ihdyu úhdivu Perípé úújetétúné ihdéjuco uke o ájtyumíné higyéeráhé déjúcori u Ijcyaaábeke.

⁴⁹ Áánélliihyéee Natanaée nééhií:

—Uwááboóbej, uu éhne Píivyéébé Hajchi muuha ijraéémú avyéjuube u Ijcyaaábe.

⁵⁰ Áánélliihyéee neebe dííbyeke:

—Higyéeráhé déjúcoríne u Ijcyane uke o néénélliihyéeré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhníínevu uke o úllévenútsóíne.

⁵¹ Ehdúu íñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááné ámúhake o néé Míamúnáájpídívúu o ípíivyéévéébe éllevu cáámetu níjkyéji múnaa íñítýéne tsiíne nériivýeemeke ámuha maájtyúmiíne. Ehdúu Jetsóó nééhií.

2

Canáa cóomiyi taabává wañéhjí Ijcyane

¹ Ááné boonée 3 coojávatu Gariréá íñíjiri Ijcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábávané wañéhjí meenu técoomívu. Áánévúhjáa Jetsóój tsiíjúké ditye míñútsolle tétsihyi. ² Áhdurée Jetsóoke míñútsómé muuha ímamyémuma. ³ Ájyúu teene wañéhjí ádó bíinojpácýó úúúvénéllii Jetsóoke tsiíju nééhií:

—Éje, tsúuca bíinojpácýó diityédívú óuuvéhi.

⁴ Árónáacáa neebe díílleke:

—¿Aanéha, Wa, muhdú íivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá íná o méénúíne éévé úújetétúne.

⁵ Ááronerí íícúvétulle tétsíí wákimyéi múnáake nééhií:

—Ámúhake díbye néhdu méméenuco.

⁶ Ájyúu Ijcyáné tétsihyi 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñé lliyíhyóóné téhóji pañévúu tamúnaa íimibájhóméííne nujpácýóóné pícyohíjcyahóhji. ⁷ Áánáacáa tsúuca neebe tétsíí wákimyéi múnáake:

—Cána eene líiyhyóóné núpátyu méwahpétsoj.

Áhdújucoo ditye wáhpetsóne. ⁸ Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána ávánéwu meújcúne bánéjúúbeke mejjchoj.

Áhdújucoo újccúne ditye íjchone. ⁹ Aanée adúcuube imyéwu núpacyóo Ijcyaróné bíinojpácýóvú díbye ípíivyéévetsojpacýo. Aanée tsá díbye wáájacutú kiátú ditye téjpacýo újcúne. Apáamyéree tétsíí wákimyéi múnaa waajácú ípyée íñújpáñújénélliihye. ¹⁰ Aanée bánéjuube wañéhjí múnáájpikye ípiúváne nééhií:

—¿Acáne, muube, muhdú íivane ímiáájpácýóhacáne Ijcyánáa peiyé átérééjpacýotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiáájpácýó mejjchone óuuvédu botsíi íhdícýájpácýoturéjuco mejjchone. Ehdúu neebe íbánéjuube wañéhjí múnáájpikye.

¹¹ Ehdúu Jetsóó méénúrályuróné méénútujkénú Gariréari Ijcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsobe íavyéjú íhtsutúné Ijcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetútsobe Ijcyane.

¹² Ááné pajtyétavúu Capenaóovu muha dííbýema mepéémema téhdure pééme tsiíjuu, íñahbémuu, Ijcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha méijcyáhi.

Duurúvájá pañétú nahjíhe múnáake Jetsóó íjchívyetsóne

(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)

¹³ Aanée pajtyété wañéhjí llééváiñéllii muha mepéé dííbýema Jerotsaréevu. ¹⁴ Ájyúu duurúvájá pañévú míamúnáa nahjíhénuhíjcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtýe dsíidsike cápáýócátsíhijcyáhi. ¹⁵ Aanée Jetsóó múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyuúúhó imyéénúneri diityéké boáýó tééjá pañétú páneere íñahjíhemájjuco. Dsíidsikée cápáýócátsíhijcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááné wájócoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—¿Méijchívyetso íne páneere íjyá pañétu! ¿Íveekí Táacáani ja ámuha méipívyejtsó nahjíhejávuréjuco?

17 Ehdúu díbye néénetu muha méitsaavé Píivýéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééené: “Dihjya o wájýuneri ó dsíjívéiyáhi.”

18 Áané boonétúu tsaate néé dífbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cána méénúráityuróné meenu muha mewáájácu múihtsúturi u íjcyabe ehdu u méénuhíjcyáne.

19 Áanéllihyé neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja mewácavyáhcó 3 coojívaturé tsiíne o pánéévetsoki.

20 Áanéllihyé nééme dífbyeke:

—¿Aca muhdú 46 pijcyábáa ditye wákímyeíjyá ú pánéévétsoo 3 coojívatu? Tsáhábá éhajchótatu u pánéévetsóityuróné.

21 Áronáacáa ihdyu Jetsóó ihjyuvá dífbyeke ditye dsíjívétsoíñéré iñééiyóné. Íjpiyéé meménuube duurúvájávu. 22 Ehdúu díbye nééne muha méitsaavé idsíjívétsihdyu díbye bóhícoóca. Áijyúu muha mécáhcujtsó ehduhjáa dífbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píivýéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjuco díbye múúhake néhijcyáne.

Míamúnáa íjtsaméi tsá Jetsóó tühúúllétúne

23 Aabée Jerotsaréeri pajtyeté wañéhjí pañe méénúráityurónéhjí méénúnetu mítyame cáhcujtsó ímiááné dífbyéjuco Crijóto íjcyane. 24 Áronáacáa waajácuube ímiáánéturé dífbyeke ditye cáhcujtsotúné diityé íjtsaméi ityúhúúllétúnéllihye. 25 Tsáháa múha dífbyeke muhdú míamúnáa íjtsaméíñé úúbálléityuróné.

3

Jetsóoma Nicodéémó ihjyuváne

1 Íjcyabée tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyabée. 2 Aabée tsápejco Jetsóó éllevu ítsááne néé dífbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múúhá uwáábovúu Píivýéébe uke wáalloóne. Aabe úuma íjcyánéllii muurá ú méénuhíjcyá méénúráityurónéhjí múha méénúityuróné.

3 Áanéllihyé Jetsóó nééhií:

—Ímiáánéturé uke o néé béhnétu u tsíimávámeityúhahjí tsá Píivýéébé avyéjuejpi u íjcyáityúne.

4 Áanéllihyé neebe dífbyeke: ¿Aca muhdutú keeméjuco meíjcyabe tsiíne méétsíjújú ííbúwá pañéwú méúcáávéiyá dille meke itsíimáva bíwáhduré tsíimene meíjcyaki?

5 Áanéllihyé Jetsóó nééhií:

—Ímiááné uke o néé Píivýéébé Apííchoj tééveri ímíbaavyémé béhnétu tsíimávámeityúmé tsá dífbyé avyéjuejte íjcyáityúne. 6 Muurá míamúnáa tsíimávámé pañe diityé íjtsaméiyé íjcyáhi. Áánetu Píivýéébé Apííchó íjtsaméi cápáyoáccómé tenejcúriyéjuco íjtsaméíñe. 7 Ahdícyane tsájuréévedí tsiíne metsíimávámeíñe uke o nééneri. 8 Muurá íñe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácútu kíátú kíjyeba tsááne kíávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píivýéébé Apííchó maájtyúmituróné meke ímbajchóhi.

9 Áanéllihyé Nicodéémó nééhií:

—¿Muhdúami íhya tsáma teénej?

10 Áanéllihyé Jetsóó néé dífbyeke:

—¿Aca muhdú íjraéémú uwááboobe u íjcyabe tsá u wáájacutú uke o nééené? 11 Muurá ímiááné o ájtyuminé ímí o wáájacúné íñe ámúhake ó úúballéhi. Árone ¿iveeki tsá ámuha mecáhcujtsotúne? 12 Muurá íñújiri íjcyánéhjitu ámúhake ó úwáábohíjcyá ámuha ímíñéwú mewáájácúroki. Áronáa íllure ámúhake tühútsohíjcyáne. Aanéjii awáá muhdú ámuha méwaajácu Píivýéébé icyánéjcutu ámúhama o íhjuváne.

13 Tsá muurá múha úujetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe téhulle múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle. 14-15 Muuráhjáa íñéubará píivýétúné íñújiri íjcyácooca Moitsééwú picyóó úméhéi níjcautu íñúmyéké úwááñéityu íñijcyóóbeke pañétúejpi íhdome dífbyeke ííténe idsíjívétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáajpidívúu o ípívyéévébeke páwachéketu pícyooímyé oke cáhcujtsómé múijyú idsíjívéjucóóityúne bóhí iújcuiki.

Míamúnáake mítyane Píivýéébe wájyune

¹⁶ Muuráhjáa Píivýéébe mítyane míamúnáake iwájýúnéllii Ílli apáábyéré Ijcyáábeke wal-lóo íiñujívú díbye idsíjive diitye wájyuri dítye iwágóóóvetu teene cáhcujtsómé mújyú idsíjívécóóityúne bóhi újcuiki. ¹⁷ Tsáháa Píivýéébe oke wállóotú míamúnáake ícúbáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wállóobe tajtyééveri diityéké ipájtyetétsoki.

¹⁸ Aane oke Píivýéébe Hájchiky cáhcujtsómé hallúri tsá íná Ijcyatúne. Áanetu apáábyéré díbyé Hajchi o Ijcyáábeke cáhcujtsótúmeke ícúbáhráibye. ¹⁹ Ehdú pajtyéíñe peetéútu o néébe íiñujívú o tsááne cáhcujtsótúme ímityúne méénuhíjcyámeke. ²⁰ Muurá ímityúne méénuhíjcyámé íllure oke tsaríllé ímiáájuvu diityéké o wáájácútsóyónáaaca. Aame tsá ímíllétú óhdvu ípííhine diitye ímityú o bóhówajcáróné ímíllétúnema. ²¹ Áanetu ihdyu ími íjcyane ímíllémjucu taéllevu tsááne téénetu tsíjtye iwáájácu ímiááne Píivýéébe ímíllétú dítye Ijcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóó íjcyatúne tsííñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóó nééne boonétú muha mepéé Jodéa íiñujívú. Áhulléé muha meijcyánáa díbye úwaabóné cáhcujtsóméjucu tsojtsómehíjcyáne. ²³ Ááne tujkéveríhjáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríi cóómíj pihíri Ijcyácóómíyi. Áabedívuhjáa míamúnáa píhcyáávemedítýú díbyé uwáábó cáhcujtsóméke tsótsohíjcyabe tétsihdyu Ijcyáhityu. ²⁴ Téijyúu tsáhái díbyeke dítye cívéhoojánutúne.

²⁵ Aanéhjáa tsájyú díbyé mamýémudítýú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhíjcyá muhdú meímíjpyeténeri. ²⁶ Áanáacáhjáa díbye Jóáake ímamýémú nééhíi:

—Uwááboobej, éhnéé Joodáa ehnéjcuri maájtyúmmíbedítýú múhake u úúbállehíjcyaabéha téhdure tsótsohíjcyáabe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píivýéébe díbyeke pícyóóné wákímýéjyucu díbye méénune. ²⁸ Áánétúu oke pícyoobe díbyé ihde míamúnáake o úwáábohíjcyaki. Áánéllíihyée muurá ámuhákye o nehíjcyá Crijo o Ijcyatúne. ²⁹ Muurá múne taabává wañéhjí pañe díbye taabáva múnáajpi méwama íñe ímíjyaú ijcyáhi. Áaneri muurá diityétsiky náhbenúme ímíjyuuvéhi. Ahdu o ímíjyuuvé mítyane tsúúca Crijo míamúnáake pájtyetétsoobe Ijcyáneri. ³⁰ Díbye ihdyu táehnííñevu ávyéjúúteéhi. Áanetu ihdyu idáátsoobéré o ijcyáhi.

Píivýéébedítýú tsáábé

³¹ Muuráhjáa Píivýéébedítýú díbye tsáánéllii tsá múha díbyé íhtsútuvu úújetétúne. Áanetu ihdyu íjéjpiyé o Ijcyánéllii o íhjúvuhíjcyá míamúnáa íhjuvadáure. ³² Áanetu ihdyu díbye Píivýéébeke iwáájácúnéllii díbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá dítye cáhcútsóhíjcyatúne. ³³ Áronáa íjcyámé tsaate díbyeke cáhcujtsómé. Aame bóhówátsohíjcyá ímiááne díbyé íhjuu állii Ijcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píivýéébe wállóobe úúbállehíjcyá díbyé uwááboju díbyé pañe ípííhó Ijcyánéllíihye. ³⁵ Aabée díbye Íllíkye iwájýúnéllii díbyé hójtsí pañévu íhvejtsó páneere íñe múhdóné tsíméné Ijcyane. ³⁶ Aabe Píivýéébe Hájchiky cáhcujtsómé újcuú mújyú idsíjívécóóityúne bóhi. Áanetu díbyeke cáhcujtsótúmeke Píivýéébe ícúbáhrámé tsá téene bóhi újcuútyúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

4

Tsamáaría múnáallema Jetsóó íhjuváne

¹ Aanée díbye Jóaa ehniñevu Jetsóoke míamúnáa úráavyehíjcyámédítýú cáhcujtsómé tsojtsótsámehíjcyáhi. ² Áronáacáa ihdyu tsá díbye pañetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamýémú métsótsóhíjcyáhi. Aanéhjáa tsúúca parítseómú waajácúhi. ³ Áánétúu muha méoomí Jodéa íiñújitu bíwáhullévúre Gariréa íiñujívú.

⁴⁻⁵ Aamée muha Tsamáaría íiñújitu mepájtyeme méúújeté tééne íiñújiri Ijcyacóómí Tsicáa úniúvú Jacóobóvuhíjyáa ílli Jotséeke ájcuúsihvu. ⁶ Átsihíi núpahyéjú 'Jacóobó núpahyéjú' némeihyéjú úniúvú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsáaneri pávyeenúúbe. Téijyúu tsúúca cójípínéélléjucu meé. ⁷⁻⁸ Áanáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Ááne hallúrihjáa teene Tsamáaría múnáalle téhejútú núpñañúvállékévaa Jetsóó nééhíi:

—Muúlle, oke dijcho.

⁹ Áánéllíihyévaa neélle:

—¿Aca muhdú íivane oke núpacyo ú táumeí Tsamáaría múnáalle o Ijcyáalleke jodíómuube u íjcyáabe? Muurá jodíómú tsá íhjuúvatú Tsamáaría múnáama.

¹⁰ Áánéllíihyévaa neebe dílleke:

—Muurá Píivýéebema múhtsikye u waájácua téhdure oke ú táúmeíyá piáábó íñe uke nújpacyo o táúmeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nujpácovoyu.

¹¹ Áánéllihyéváa neelle dífbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacyóvú oke ú ájcúiyá teene bohí nujpácovoyu waábyáúúbamáyé u íjcyáábejívári? ¹² Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé múnáajpi Jacóóboúvú méhdivu pícyoíñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsímema iádóhéjuto téhdure íjyéémuke íchohíjcyáábe. Aane ¿aca dífbyeúvú ehniíñevu uú?

¹³ Áánéllihyéváa neébe:

—Áronáa téhejútú ádoromé tsiíñe adópívyenúhi. ¹⁴ Áánetu óhdi íjcyáné nujpácóyó adome tsá mújyú adópívyenúityúne. Muurá o ájcúné nujpácóyó óuuvératu díityé pañe íjcyajpácóyó díityéké ímjpyetétsómé újcuú mújyú idsíjivéjúcúoóityúne bóhi.

¹⁵ Áánéllihyéváa neelle dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacyótú mújyú o adópívyenújúcúoótuki, pane íñe núpáhyeúvú tsiíñe o tsájúcúoótuki.

¹⁶ Áánéllihyéváa neébe:

—Ané dítyájikéi duucúte.

¹⁷ Áánéllihyéváa neéle:

—Tehdu o tájívállejí kía íjcyáábeke ó újcúteéhi.

Áánéllihyéváa idyé neebe dífilleke:

—Tehdújuco u néerone. ¹⁸ Áronáa muurá 5-mevákéjuco u tájiváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyaaabe idyé tsá ímiá taji íjcyatúne. Áánéllii ímiááné u néé u tájívátune.

¹⁹ Ehdúvúa Jetsóó dífilleke néénéllii neelle dífbyeke:

—Ávyéjuúbej, úbá mía Píivýéébe íhjúyú uubálle múnáajpi. ²⁰ Muuráhjáa múúha íhdé múnáaúvú éhbáu cámeéhbáutu Píivýéébeke dúúrúvahíjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvahíjcyá dífbyeke. Aane ámuha jodíómú ¿iveekí ménehíjcyá apááñéveva Jerotsaréetu dífbyeke medúúrúváiýone?

²¹ Áánéllihyéváa neebe dífilleke:

—Muurá íhdícyátsihdyúrjúco ámuha dífbyeke medúúrúváiñe éévé tsúúca úújetéhi. Áánéllii tsáhájúco ámuha apátsihdyúr éene u nétsihdyu, Jerotsaréetu, íjcyane Méécááni Píivýéébeke medúúrúváiýúne. Aane cáhawáá oke cahcújtsoj. ²² Muurá ámuha Tsamááriá múnáa ímíñeúvú mewáájácúttúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áánetu íhdyu muuha jodíómú ímí mewáájácúttúbeke méduurúvahíjcyá ímiááné múúhaj tééveri míamúnáa pájtyetéíñe muha mewáájácúnélliihye. ²³ Aane muurá ímiááné Méécááni Píivýéébeke dúúrúvahíjcyámé ícyooca dífbyeke duurúvúa íííbúuri. Tehdu dífbyeke medúúrúvámé ímílleébe. ²⁴ Tsá muurá díbye íjpiíma íjcyatúne. Áábeke íhdyu óví múhdumé dúúrúvámé duurúvahíjcyá íííbúuri.

²⁵ Ehdúvúa Jetsóó néénéllii neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááíñe míamúnáake ipájtyetétsoki. Aabe íhdyu óví itsáacooca múúhake ímíñeúvú waajácútsóhi.

²⁶ Áánélliihyéé neebe dífilleke:

—Muurá dífbyéjuco Críjto o íjcyaaabe íñe úúma o íhjuvúvane.

²⁷ Ehdú dífilleke díbye néénáa tsúúca muha mewajtsíhi. Aamée muha méullévenú díbye dífillema íhjuváváni. Aanée tsá muha tsáápíuba medíllotú íñeri dítyétsí íhjuvávajcátsíñe. ²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu díille Tsamááriá múnáalle tétsihvúré ílliyíhúyó iwááoíñúne dsínéríyé ímunáacoómívú ipyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyaaabe oke néé páneere muhdú o ícyahíjcyáné kiátúhjáubá iwáájácúne. Tsáíjyú múu Críjto dífbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetekij!

³⁰ Áánélliihyéhjáa tsáácumémé múúha élleu. ³¹ Áíjyúu dífbyeke muha méneerá díbyéi ímájchoki.

³² Áronáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Íjcyáné muurá íhdyu tamájchó ámuha mewáájácúttúne.

³³ Áánélliihyéé muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhané tsúúca dífbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyéé neebe múúhake:

—Muurá íhdyu teenéjuco tamájchódú nééne okée wáloobe Píivýéébe wákimyéi o méénune muhdú díbye ímíllédú tene óoma ínjkévaki. ³⁵ Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávátúí bajtsóháñe maááhívétsoíñe. Cáhawáá meííté teene bajtsóháñe múúne kéémedu

néeme míamúnaa ídátso wágóóóovéiyóné ímiájíjtó diityéké pájtyetétsoiyóné meúúbállétuca.
³⁶ Muurá teene bajtsóháñé ááhívétsohíjcyamédú néeme úwááboméré péhijcyámé újcuú tééne áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú tééne áhdó mújyú idsíjivéjucóóityúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñééwá ááhívétsohíjcyamédú néeme uwaábojte tsaméhjí ímjyúúvéehi. ³⁷ Muurá tsaate néehíi: “Tsaate bajtsóne nééwá múúne tsíjtyeréjucu ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhake ó wallóó tehdu éhne múúne tsaate bajtsóne nééwá tsíjtyeréjucu ááhívétsonédú néeme éllevu, tsúúcajáa tsaate úwaabójucooróné cáhcújtsótúme éllevu ámuha tsiíñe meúwaabóné botsíi tsáimiyéjucu ditye icyáhcuútsoki. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

³⁹ Mítayamé téjyju teene Tsamááriátú tsáame cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dille ‘páneere muhdú ó icyahíjcyáné oke neébe’ néenéliihye. ⁴⁰ Aanée néé díbyeke diityémái díbye íjcyaki. Áánéliihyee muha técoomíyí méjyycá mójcyoojicu. ⁴¹ Ájyjuu éhniíñe: múyame cáhcujtsó díbyeke díbye úwaabóné illéébónema. ⁴² Aamée néé dílle ímunáálleke:

—Tsá apááñéré múúhakeyáe u néénetu muha mecáhcújtsótúne. Muurá tsúúca muha páñetu mélleebó díbye úwaabóne. Áánetu ímiááné muha mecáhcujtsó díbyéjucu Críjto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsané ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhútsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune mójcyoojicutu muha mepéé Tsamááriá íñújitu Gariréa íñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó néé Pívyéébé ihjyú uubálla múnáájpikye imúnaa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa íñújiti múnaa ími díbyeke waatsúcupejtsó Jerotsaréerí pajtyeté wañéhjiri ditye úlléjénáa díbye méénúráityúronéhjí méénune íajtyúminéliihye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiíñe méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíínójpacyónú díbye ípívyééwétsócoomívu. Áánáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaáori íjcyaaabe cheméhi. ⁴⁷ Aanéhjáa tsúúca Jodéa íñújitu muha metsáame teene Gariréa íñújiríjyucu mejcyane díbye ávyéjuube iwáájacúne tsáá Jetsóó éllevu. Aabée néé díbyeke díbyema ihjyávu ipyééne díbye íllikye íbohúitso ávyeta dsíjiveríjyucu íjcyáábeke. ⁴⁸ Áánéliihyée neebe díbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénúráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjuúbej, áronáa ihdyu hájchíwu dsíjívétúné hajchótá ícúu óoma tahjyávu pééne bohúitso.

⁵⁰ Áánéliihyée neebe díbyeke:

—Tehdújucu, tsúúca muurá icyooca bohíjucóobe daáchi.

Ahdícyane wa dípyej. Ahdújucóo díbye óómiñe díbyeke icyáhcuútsónema. ⁵¹ Aabéhjáa ihjyávu úújetéébeke ínúu múnaa népejtsóhi:

—Tsúúca daachi bohíjucóóhi.

⁵² Áánéliihyéhjáa díloobe mújyú díbye bóhiíne. Áánéliihyéhjáa néémeé:

—Íjyújyju révóóvéébedi díbyeke pajtyéné áívyéé.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa tééne ééveri Jetsóó díbyeke nééne tsúúca ílli bóhíjucóóne. Áánéliihyée téhdure pámeere íhyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóó méénúráityuróné meenu Jodéa íñújitu muha Gariréa íñújivu meóómimye tétsihyi méjcyánáacá. Téénemáa botsíi tétsihvu míjyúúcréi méénuube méénúráityuróne.

5

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhútsóne

¹ Áané boonétúu muha tsiíñe díbyema Jerotsarévu méuubámyenú wañéhjivu. ² Áánáacáa técoomíyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówa’ némeítsíi únuri nújpacyo páábáwu heeberéomú ihjyúri ‘Betéjda’ némeííba. ³ Áábá hallúrí 5-wava nújwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hallúvátuméhjí, úllétuméhjí, íjpi vááúmeityuméhjí, téhmehjycá teeba nóhjíñe. ⁴ Tsájjyúhjáa nájyéji múnáajpi íñíityéne téébáwu nóhjíhíjcyáhi. Aanéhjáa díbye nóhjiné boone tujkénúré éniivyméjucu ímípyetéhíjcyáne. ⁵ Téjyúu íjcyaaabe diityé pañe ávyetáhjáa 38 píjcyábájuco chémehíjcyaaabe. ⁶ Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóó ííténe waajácú téhajchótájucu díbye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:

—Muúbe ¿muhdúami ú íjcyaj? ¿A ú imíllé u bóhiíne?

⁷ Áánéliihyée neébe:

Éeero Ávyéjuúbej, áronáa tsá o píivyetéhíjcyatú nújpcayo nóhícooca íicúi tujkénú o éníivýeyóne. Íhya ihdyu tsaaite oke piááboca o éníivýéne ó bohíjúcóoiyáhi. Tehdu o méénújyonáa tsíjtye táihderé éníivýehíjcyáhi.

⁸ Áánélliihyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene dííhbotámá dipye dihjávu.

⁹ Ehdúu dííbyeke díbye néénemáyé tsúuca íbohíine íihbotámá péjúcoobe. ¹⁰ Téjyúu wáyéévejcóójí íjcyánaa díbye íibotámá pééne ávyéjujtye íitene néé dííbyeke:

—Muúbe, tsá eene dííhbota íjcyooji wáyéévejcóójí u tsájtýétyuróne.

¹¹ Áánélliihyé neébe:

—Áronáacáne oke bóhítsoobe néé téénema o péékií.

¹² Áánélliihyé néémeé:

—¿Aca muubá íjcyaae íveeki wáyéévejcóójí uke táuhbáhi?

¹³ Áronáacáa tsá díbye wáajácújucootú caabyé dííbyeke bóhítsóné mítyanéé míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóó íjcyánélliihye. ¹⁴ Ááné boonétúu Jetsóó dííbyeke duurúvájá pañe íájtýumíibeke nééhií:

—Muúbej, tsúuca muurá ú bohíjucóohí. Aabe ímiááberéjuco díícyaco. Tsiíne ímityúné meenújucóhí éhniíñevu íjcyane uke ípájtýétuki.

¹⁵ Ehdúu Jetsóó dííbyeke nétsihdyu péébélhjáa botsíi úúballé ímiíñevúv avyéjujteké Jetsóó dííbyeke bóhítsóne. ¹⁶ Ááné hallútúu imíllerómé téjyúré Jetsóoke idsíjívetsóne íveekíváhjáa wáyéévejcóójí dííbyeke díbye bóhítsóné hallútu. ¹⁷ Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá Lihíyó pajjuvaváré meke piáábohíjcyádújuco o piáabóné íhdícyájyúre.

¹⁸ Ehdúu díbye nééne éhniíñevu diityéké tsárvyetsómé imíllerá dííbyeke idsíjívetsóne. Tsáháa apááñéré táuhbaju néhdu wáyéévejcóójí díbye íjcyátúné hallútú dítye dííbyeke dsíjívetsótyuróne. Téhdurée Píivýéébeke icyáánívahíjcyáábé tujkévevu íjcyane díbye néhíjcyáné hallútú imílléne dííbyeke idsíjívetsóne.

Ítye íjtsámeidyú Jetsóó méénutúne

¹⁹ Ehdúu éhniíñevuré dítye Jetsóoke pátsárvjcyónéllii neebe diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píivýéébé Hajchi o íjcyaae íiná o méénútyuró oore o íjtsámeidyú. Muurá ihdyu Lihíyó méénújyonéjuco o méénuhíjcyáne. ²⁰ Aabe oke iwájýúnéllii waajácútsohíjcyá páneevuré muhdú imyéénuíñevu. Muurá tajtyéeveri éhniíñevu tsíñehji díbye méénúneri ámuha meullévénuúhi. ²¹ Muurá Lihíyó dsíjívemeke bóhítsódu o ímíllémeke o bóhítsóohi. ²²⁻²³ Tsá muurá Lihíyó míamúnaa muhdú icyahíjcyáné diityémá ímíbájhóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke íavyéjútso dííbyeke íavyéjútsoódúre. Aane oke ávyéjútsoótumé téhdure tsá díibye okée wállóóbeke ávyéjútsoótúne.

²⁴ Muurá ímiááneturé ámúhake o néé íñe o néhíjcyáné lléébome okée wállóóbeke cáhcujtsómé mújyú idsíjívéjúcóoiityúne bóhí újcuíñe. Áámé hallúrí tsáhájucóo íná íjcyáityúne. Muurá iwágóóóvéyónetu tsúuca pajtyémé ímí Píivýéébe ícyáíñejcúvu. ²⁵ Áhdícyane ímiááné ámúhake o néé wágóóóvéyómé Píivýéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju llééboíñe éévé tsúuca úujeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágóóóvéyúne. ²⁶ Muurá Lihíyodítýú tsááne mújyú medsíjívéjúcóoiityúne bóhi. Áánevuú oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuki. ²⁷ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípíivýéévéébeke neebe míamúnaa muhdú icyahíjcyáné diityémá o ímíbájhoki. ²⁸⁻²⁹ Métsájúréévedí ehdu ámúhake o néeneri. Muurá ímiááné íéévé úujetéjyú pámeere dsíjívéhíjcyámé íhíjkyénetu íjchívyéé pámeekéré o píúvacooca. Áámedítýú ímiánéjcuú úráávyehíjcyámé tsáhájucóo muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímityúnéjcurée úráávyehíjcyámé ícúbáhráméíhi.

Íñetú Jetsóoke mewáajacúne

³⁰ Muurá tsá íiná oore tájtsáméiyi o méénútyuróne. Okée wállóobe Lihíyóré oke néhdújuco míamúnaa muhdú íjcyanéjuco o néhíjcyáne. Tsá oore o ímíllédú o méénuhíjcyatúne. ³¹ Muurá oore muubá o íjcyane o némeicyá tsá múha oke cáhcújtsótyuróne. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóaa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. ³³ Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóó dítye óhdityu ídílló dííbyeke. Áánélliihyé úúballébe ímiááne muubá o íjcyane. ³⁴ Áronáacáa tsá díbye úúballéneturé o wáajácúmeítýú Píivýéébedítýú o tsááneé. Áronáa ihdyu o néé tehdújucoó óhdityu díbye néhíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtýeteki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsoobe ímiá uwáábojvúv éhne múúne peetéj téeveri

tsíméné maájtumíné mewáájacúdu. Aanée dibye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotaré ímí ámuha méjtsúcunúráhi. ³⁶ Áronáa dibyéé oke bóhówátsohíjcyáné éhniíñevu páñetu ó bóhówátsohíjcyá páneere okée Llihíyó níwaavéné o méénuhíjcyáneri. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiáánée oke dibye wáalloone. ³⁷ Aabe ámuha maájtýmítúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwáalloone. ³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake yéúwáávehíjcyatú dílbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllíhíye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Pívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu nehíjcyáné ámuha mújyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhí meújucúroki. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuha meímilletú oke mecáhcújtsóne óhdivu meihvéjtsámeíñé téénevu ámúhake o ájcuki.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menéeme Pívyéébeke mewájyutúne. ⁴³ Muuráhjáa dílbyéjuco Llihíyó neéjuri íññujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíícúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íññubúwaríyé ámuha éllevu ítsááne íhdityúré újcune úwáábóneríyé ámuha meíícúvehíjcyáhi. ⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kíá eene ámuha tsamééer maávyéjútsóatsíhíjcyáné íjcyánaáaca? Téeneríyé ámuha meíjcyame tsá meíícúvehíjcyatú apaábyéré íjcyaaabe Pívyéébe ámúhake ávyéjújtsóiyóneri. ⁴⁵ Aane méjtsúcunúdí ámúhá ímítýú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úúbáalleíñé. Muuráhjáa ihdyu Moitsééúvúré tsúúca ámúhá hallúvú úúbáalle dílbyé uwááboríí ámuha mepájtyetéíñé meítsúcunúhíjcyároobe. ⁴⁶ Muuráhjáa dibye úwaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca ídyé téhdure ímí oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyáné uwááboju caatúnuhíjcyaaabe. ⁴⁷ Áané uwáábóo ámuha ímí mecáhcújtsóméjñí ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhake o nehíjcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

*Majcho mítyámedívú Jetsóo úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)*

¹ Áané boonétúu dílbyema muha mepéé Gariréá unéú tsaúúré 'Tibéeria' némeíú tsíñéjcvu. ² Ájyúu mítyane míamúnaa múúhake úraavyé méénuráityuróné chéméméhíjke dibye bóhíitsohíjcyáné íájtyúmínéllíhíye. ³⁻⁴ Téjyúu pajtyeté wañéhjí tsúúca lléeváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucóvú meúújetétsíhvu ácuúveébe. ⁵ Áánemáa díiyye míamúnáake ííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kíatú íñe majcho meújucúú íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dílbyeke díbye íáññucuki. Waajácúroobée muhdú ímájchótsoíñé díiyyéke. ⁷ Aanée dibye díllónéllí Perípé néehí:

—Muurá 200-jívamá majcho meújcuróné tsá úújetéityuró díiyyédívú áyanéwuújí maájcurónáaca.

⁸⁻⁹ Áánéllíhíyée Tsimóo Péedoró nahbe Aderéé néé Jetsóoke:

—Áánúwúdíhya 5-hova tsebáádatu méénúmeíñé paáhóonema míityétsi amóóbemútsi. Áronáacubá tsá tene úújetéityuró áyámedívújívári.

¹⁰ Áronáacáa Jetsóo néehí:

—Méne pámeere íáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllí dítye áhcubáné 5,000-meváubáhhjáa íjcyame. ¹¹ Aabée teene páahóóné íekéevéne téhdujtsó Pívyéébeke. Áánemáa múúhake dibye ájcune muha mewájtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsíkye muha mewájtune úújeté pámehdívúre. ¹² Aanée pámeere tsaímíyé óóvéne boone múúhake neébe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

¹³ Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhíjyucúné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpé. ¹⁴ Ehdúu méénuráityuróné Jetsóo méénune íájtyúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha dílbyéjuco áánu Pívyéébé íhjíyú uubáalle múnáajpi éhneváa íññujívú tsááílbye.

¹⁵ Áánemáa ímíllerómé peecutére dílbyeke páñétéjpi ávyéjúúbedívú ípícyóone. Aanée iwáájacúne múúhadítýú íyye peebe caméhbaúvu.

*Nújpácýó hallurí Jetsóo íllene
(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)*

¹⁶⁻¹⁷ Áané íjyúnúvúu muha dílbyé mamýmú mepéé míñneri Capenaóovu tsíñéjcvúuri íjcyácoomívu. Ájyúu tsúúca péjchóhréjuco néénáa tsá Jetsóo múúhama íjcyatúne. ¹⁸ Áánacáa mítyane nohjí ávyétá íhnháó kíjyeba íjcyáneri. ¹⁹ Aamée muha píñnéeríjyucó meíjcyame máájtyumí díbye tsááne nújpácýó hallurí úlleebéré múúhá tujkévetu. Ááneríi muha méíllityéhi. ²⁰ Áronáacáa neebe múúhake:

—Oóre, méíllityédííñe.

²¹ Áanéllihyéé muha méujú dílbyeke mííne pañévu. Aamée tsúúca muha méúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcune

²² Áané tsijcyóójhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apaámíree mñne íjcyámiri muha mepéemema Jetsóó péétune. ²³ Áanáacájhjáa tsímihji Tibéeríia cóómityu tsámihji wajtsí díbye Píivyéébeke ityéhdútsóne áyaróné majcho mítyámedívu úújetétsótsíj piihívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dílbyeke íájtyumítúnéllii témíhjiri péeme múúha déjutu Capenaóovu dílbye néhcovu.

Medsíjívécóóityúne bóhívu meke Jetsóó ájcune

²⁵ Aamée tsúúca múúhadívu úújetémé dílbyeke néehí:

—Uwááboobej, ¿acáa mújyurá u tsáa íllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímiáané ámúhake o néé ámúhake o májchótsónéllihyéé oke ámuha menéhcóhijcyáne. Tsá ámuha oke menéhcóhijcyatú méénuráityurónéhi o méénune iná nééiyóné ámuha mewáájacuki. ²⁷ Tsá múu íjyacunútú majchóri múhachótá ámuha téene tájpi mejjcyáíñerjívári. Múu táuwaábori íjyacunú teene majchódú néene mújyú ámuha medsíjívécóóityúne bóhí méújúñeri. Áánevu muurá ámúhake o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpidívu ó ípívyeévéhi.

²⁸ Áanéllihyéé néeme dílbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píivyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áanéllihyéé neebe diityéke:

—Muurá ímíllebe okée díbye wállóónéllii ííñujívú o tsáabeke ámuha mecáhcujtsóne.

³⁰ Áanéllihyéé néemeé:

—¿Aca iná díwákimyéi? Ané cána méénuráityuróné meenu uke muha mecáhcújtso diibyéjucu míamúnáake pájtyetésóilbye u íjcyane. ³¹ Muurévájhjáa múúhá ihde múnáavú manáa májchóhijcyá íñebará píivyééne ííñujiri íjcyácoóca. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu néeneé: “Píivyéébe diityé éllevu majcho dójcootsó níjkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke dítye néenéllii neebe:

—Ímiáánécóo Moitséeúvú tsá diityéké ácuhijcyatú majchóvú téjyu. Muurájhjáa ihdyu Llihíyóré dócótsohijcyá diityé éllevu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá ímillé ámúhake íajcune teene majchódú néene mújyú ámuha medsíjívécóóityúne bóhívu. ³³ Muurájhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wállóobe ííñujívú míamúnáake téene bóhívu o ájcuki.

³⁴ Áanéllihyéé néeme dílbyeke:

—Ávyéjuubej, ané ihdyu múúhake pájyuvaré dáacuhijcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áanéllihyéé neebe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe mújyú medsíjívécóóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímiáané oke cáhcujtsómé tsáhájucu muhdú éhniíñevu tsaímíyé íjcyáiyóneri íjtsámeityú éhne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáavatémé memájchóiyóneri maádóiyóneri mejjtsámeidy. ³⁶ Áronáa ihdyu íñe ámúhake o néhijcyatú ¿iveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiáané diibyéjucu o íjcyáabeke tsúúca ámuha oke maájtyumíróme? ³⁷ Muurá Llihíyó néjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátuhtsóityuróne. ³⁸ Tsáháa níjkyéjitu oke díbye wállóotú o ímilléné o méénuki. Muurájhjáa ihdyu o tsáa oke díbye táuhbáné o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímillétú ópée o pájtyetso óhdivu díbye íhvéjtsómedityú tsaate wágóoovéne. Ímíllebe páneere nihñéétsihvuré tsíhdyuréjucu ímbáávýecooca páneere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá ímíllebe okée díbye wállóobeke cáhcujtsómé mújyú ídsíjívécóóityúne bóhí újcune. Muurá dsíjívémeke ó bóhítsóo páneere tsíhdyuréjucu ímbáávýecooca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóó majchódú neebe níjkyéjitu itsáane diityéké néenetu dílbyeke cáhcújtsotúmé díbyedítyú néehí:

—Áanerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájacú cáánímútsikyé menéébe ¿muhdú ívane néé níjkyéjitu itsáaneé?

⁴³ Áanéllihyéé neebe diityéke:

—Ayécó óhdivu ámuha meíhjyuváne. ⁴⁴ Muurájhjáa Llihíyó oke wállóobe míamúnáake óhdivu íbúwájtsóca tsá múha pájtyetétyuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsíjívémeke ó bóhítsóo páneere tsíhdyuréjucu ímbáávýecooca. ⁴⁵ Muurá Píivyéébe íhjúu uubáille múnáájpi

waajácúháámitu nééneé: “Píivyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdú dibye úwaabóné llééboome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Áronáa tsá múha ájtyúmitú dífbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dífbyeke dífbyeditúu o tsáánéllíihye. ⁴⁷ Aane ímiááné ámúhake o néé oke cáhcujtsómé tsúúca újcune mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi. ⁴⁸ Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. ⁴⁹ Muuráhjáa ámúhá ihde múnáaúvú íñéubará píivvétúné iñújiri ijcyácooca ‘manáa’ némeíñe májchoromé dsíjívéhíjycáhi. ⁵⁰ Áánetu íñe icyooca ó ihjývahíjycá tsíññere níjkyéjine íjcyáne májchori, teene májchome mújyú dsíjívéityúne májchori. ⁵¹ Aabe ó íjcyá teené majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáábe míamúnáake bohíivú o ájcuúbe. Aane bohíivú o ájcuube míamúnáa ipájtyeté ó dsíjívééhi. Áánéllii táuwaáboju majchódú néene cáhcujtsómé tsá mújyú dsíjívéjúcóóityúne.

⁵² Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjycaj. ¿Aca muhdú meke íhyéécovu dóótsóiyooobe?

⁵³ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiááné Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébe héécó dóótume tsá újcúityú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bóhi. Téhure tátyujpácó ádotúmé tsá újcúityú téene bóhi. ⁵⁴ Áánetu ihdyu táhyééco dóóme téhdure tátyujpácó ádome újcuú téene bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsíjívémeke ó bóhítsoo páneere tsíhdhyuréjuco ímbáávýécoóca. ⁵⁵ Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácó ímiá ádo. ⁵⁶ Áánéllii téneecu óóveme ímí óóma nahbévjácatsíhi. ⁵⁷ Muurá Llihíyó okée wáloobe ímiááné íjcyáhi. Áábe tájpi ó icyahíjycáhi. Áánéllii oke cáhcujtsómé tatyájpi íjcyáhi. ⁵⁸ Ehdú íñe ó nehíjycá tsíññere májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bohí. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene néétu éhñe méíhdé múnáaúvú teene májchoromé dsíjívéhíjycáne májchódú.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu píhcyáávějá pañévu.

Medsíjívéjúcóóityúne bóhi meíjúcúne uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjycarómé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáhábá múha lléébóityuró muhdú tuhúwu dibye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téénetu muha meíhjuváné iwáájácúne neebe múúhake:

—¿A múhdurá ámúhake pajtyéné o úwaabóne? ⁶² Awááréjucóbá Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe ámuha meíiténeryé cáamevu ópé o tsáhullévú o pééca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá ihdyu Píivyéébé Apíihhoj tééveriyé méujcú mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. Tsá meere teene meíjucútyuróne. Aane íñe ámúhake o nehíjycáne Píivyéébedítú tsááne ímiááné meke ajcú téene bohíivú. ⁶⁴ Áronáa íjcyámé tsaate ámúhadítú teene icyáhújtsóiyóné ímíllétúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé dífbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácúbe íhdéjuco caabyé dífbyedívú méénútsoíñe. ⁶⁵ Áánélliihyée neébe:

—Ehdúu míamúnáa múhdurá néene o wáájácúne ó nehíjycá Llihíyó óhdivu íbúwájtsótuca múha pájtyetétyuróne.

⁶⁶ Ehdúu dibye nétsihdyu múúhama péhíjycámedítú mityame illuréjuco dífbyeke íhvéjtsóne pééneé. ⁶⁷ Áánetúu múúhake neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke meíhvéjtsóne óhdivu mepééneé?

⁶⁸ Áánélliihyée Tsimóo Pééodoro néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke meíhvéjtsóiyá apááñéré díuwaáboju mújyú medsíjívéjúcóóityúne bohíivú meke ájcúnáaaca? ⁶⁹ Muurá muha tsúúca uke mécáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiááné dífbyéjuco Píivyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetésoobe Críjto u íjcyane.

⁷⁰ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Muuráhjáa ámúhake ó ujcuú ámúhake o mámyénuki. Áronáa íjcyaae tsaapi ámúhadítú ímityuube ávyétá naavéné íjcyáabe.

⁷¹ Ehdúu Jetsóó néé Tsimóo hajchi Jóódáke íñéérone múúhájeji íjcyároobéhjáa dífbyedívú méénútsoíñe iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsótúne

¹ Áané boonétúu muha Jetsóoma mépehíjycá pahúllévaré Gariréa íñújiri. Tsáháa díbye ímíllétú Jodéa íñújiri íjcyane téhullé ávyéjútée dífbyeke dsíjívétsóllehíjycánélliihye.

2-3 Áronáacáa téjyju 'nújuwááné wañéhji' némeíñé lleeváríjyucu íjcyánéllii íñahbémú néé dífbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodéa íñújívju ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame íájtyúmi méénuráiyúronéhjí u méénuhíjcyáne. ⁴ Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaae tsá téévéneúvú méénúityuró dífbyeke pame wáájacúné ímílléhajchíjyju. Aanéííva wa ihdyu méénuhíjcyá uke míamúnaa iwáájacuki.

⁵ Ehdúu íñahbémú Jetsóoke néé dífbyeke téhdure icyáhcújtsótúnéllíihye. ⁶ Áanéllíihyéé neebe diityéke:

—Áronáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyété ihdícyájyúrú téhullévú mepééneé. ⁷ Muurá ámuha tsamééré íji múnáa meíjcyame tsá metsarílléjcatsítýú tsahtúrú ámuha menéénéllíihye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyané diityédívú o bóhówátsohíjcyané hallútu. ⁸ Áanéllii wái ámuháyé méuubámnyenu. Óví ihdyu taéévé úújeté o péékií.

⁹ Ehdúu Jetsóó íñahbémuke íñééne coévá tétsihvúrú Gariréa íñújívju.

Wañéhjiri Jetsóó íjcyane

¹⁰ Aabéé bóónétúu íñahbému déjutu teene wañéhjívju péébema muha mepééhií. Áronáacáa tsá boohówaneúvu díbye úújetétúne. Wáájacúratúnéé tétsii díbye. ¹¹ Ájyútu ávyéjulte néhcohíjcyá dífbyeke. Díllohíjcyáméé pamévakéré caabyé díbye íjcyane.

¹² Áábédítýúu míamúnaa íhjývuhíjcyá páhduvé. Tsaatéé nehíjcyá ímiáábé díbye íjcyane. Áronáacáa tsíjtye nehíjcyá ímityuube íjcyaae íllure míamúnáake állíhíjcyáne.

¹³ Ehdúu dífbyedi téévéneúvúrú íhjývuhíjcyámé ávyéjulté dí íllityénema.

¹⁴ Aabéé Jetsóó wañéhjí píneévénaa duurúvájá pañévú úwaabóhi. ¹⁵ Aanéé ímíwu díbye úwáábóneri diitye ávyéjulte íúllévenúne néé dífbyedítýu:

—¿Aca kiátu aadi ehdíívaíñé wáájacúné waajácúháámíubáréé íítehíjcyáábéjívvari?

¹⁶ Áanéllíihyéé neebe diityéke:

—Tsá oore táííbúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okée wállóóbé úwáábóré teene. ¹⁷ Aane cáhawáá óví díbye ímillédú íjcyame waajácú kiátu tsáané úwáábó o méénuhíjcyáne. ¹⁸ Muurá tsaate íhdityúrú újcune úwaabó diityéké míamúnaa íávyéjútsokiye. Áánetu ihdyu okée wállóóbeke íávyéjútsoóné ímillémé ímiááné tehdújuco úwáábóhíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa Pívyéébe muhdú ámuha meíjcyáíñé taúhbajúvú ámúhakye ajcú Moitsééuvuj tééveri. Áronáa muurá tsá ámuha tsaatéubáré tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿íñé hallútu ámuha méimíllé oke mellíhyanúne?

²⁰ Áanéllíihyéé tétsii íjcyame néé dífbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé íllíhyanúne?

²¹ Áanéllíihyéé neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcoójí tsáápiikye o bóhíitsóné múhdurá ámúhakye pajtyéhi. ²² Áronáacáa muurá Pívyéébe Moitsééuvuj tééveri méénútúróné taúhbaju ámúhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádújuco wápí tsíiméneke ámuha tsájyju wáyeéévejcoójí íjcyaroné mekihdyahírotsohíjcyáne. ²³ Ehdu muurá téhdure ámuha méméénuhíjcyá tsájyju wáyeéévejcoójí íjcyaroné teene taúhbaju ámuha mewáágóótuki. Aame ¿íveeki muhdú ámuha menééne óhdi meíjyacumtúhíjcyá tsáápiikyeréé téjcooí? o bóhíitsóné hallútu? ²⁴ Tsá múu peecútéré tsáápiikye 'íllu uú' néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóó nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénéllii Jerotsarée múnáa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú idsíjívétsoki? ²⁶ Áróóbeke ¿keená tsaatéubáré íñá nééneé? Áanéllíihyéubá bo ávyéjulte íjcyaroné cáhcujtsó ímiááné díbyejúco míamúnáake pájtyetétsóíbye Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Áronáacáubá tsá díbye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kíá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóíbye tsáácooca tsá múha wáájacútyú kiátu díbye tsáané.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítýu ditye íhjyváné iwáájacúné duurúvájá pañévú úwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kíá múnáajpí o íjcyane? Áronáacáa tsá oore táííbúwariyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáábeke ámuha mewáájacútuube oke wállóónéllíihye. ²⁹ Áánetu ihdyu ó waajácú dífbyeke okée wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóó néénéé hallútu ímílléromé dífbyeke íékeevéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú íéévéi úújetétúnéllíihye. ³¹ Áróóbekeé tsíjtye mítyame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca ihya tsijpi itsáaca áánú ehniíñevu méénúráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséomú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wáalloone

³² Aanéhjáa díbye méénuhíjcyánéhjiri míamúnaa ihjývuhíjcyáné paritséomú lleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjútémá diityéké pájtyénéllii wallóomé duurúvájá tehmejteke díbye éllevu dítye iékéévéébeke itsájtyeki. ³³ Aaméé dífyedívú wájtínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámuháma múhájhotá o íjcyáityúne. Muurá wahájhotaré o íjcyátsihdyu o oomíjyúcoó okéé wállóobe éllevu. ³⁴ Ájyju muurá ámuha oke menéhcoromé tsá maájtyúmiityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetétyúronélliihye.

³⁵ Áánélliihyéé tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca ihya kiávú péébeke maájtyumíjyúcoóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kiáhjí tsííñé iíñúji múnáa pañe memúnaa jodiómú mújtáme éllevuréjuco díbye pééíñe. ³⁶ ¿Aca ihya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe dífyéke menéhcoromé díbye íjcyáhullévú meúújetétyuróne?

Pívyéébé Apííchó Jetsóoke cáhcújtsomé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanéé nihñéejcójiréjuco tsúuca teene wañéhjí pájtyéijcyoójí Jetsóo kéévánécoba néehíi: —Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki. ³⁸ Muurá Pívyéébé waajácuháamitu néene oke cáhcújtsomé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñé íñujpácý bohíívú ájcnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaae dífyéke cáhcújtsomé pañévú Pívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké tükévéjtsóíñe íñeéyóne. Áronáacáa tsáhái téjyju tene tsááíñe éévé úújetétú dífyéé Jetsóo teene wállóoíbye íavyéjvuvú oómítyúnélliihye.

Pahdúváré Jetsóodityú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanéé tsaate díbye ihjyuvané ílléébóne néehíi:

—Ímiáánéha dífyéjuco aabye éhneváa Pívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi tsááífybe.

⁴¹ Téhdurée tsijtye néehíi:

—Dífyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetétsóífybe.

Áronáacáa tsijtye néehíi:

—Áronáa Gariréa iíñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáityuróne. ⁴² Muurá Pívyéébé waajácuháamitu néene Dabíiúvúj tsiménémúhaabe díbye íjcyaiñé dífyéúvúhjáa ícyahíjcyacóomí Beréé múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhdúváré íjtsámeí Jetsóodityu. ⁴⁴ Ájyju tsaate imíllerá dífyéke íeekévéne. Áronáacáa tsá dítye tehdu méénutúne.

Ávyéjute tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanéé diitye duurúvájá tehmejté dífyéke iékééve tsáárome íejevtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye paritséomuma llúúvájte avyéjútédívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kiávújuco dífyéj? ¿Íveekí tsá ámuha metsívátúne?

⁴⁶ Áánélliihyéhjáa néemeé:

—¿Muhdú íñe hallútú méékééveé túútavané ihjyúvábekéjívári? Tsá muurá múha mújyú tehdu ihjyúvatúne.

⁴⁷ Áánélliihyéhjáa néeme diityéke:

—Áánélliihyéha íllure ámuha dífyedívú máállítsámeíhi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjute íjcyáromedityú tsaateúbaré cáhcújtsotú dífyéke. Téhdure muha meíjcyarómé tsá mecáhcújtsotúne. ⁴⁹ Apáamyéré ihdyu ímityúmé Pívyéébé taúhbaju waájacutúmé íjtsúcunú dífyéjuco Críjto íjcyane.

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa dítye néénéllii diityéejpi Nicodéémó tsápejcoó Jetsóoke ááhívéjeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecutére tsááphdívú meícúbáhrátsóityú díbye íñá méénune ímíñeúvú mewáájacútúhájhíjyju.

⁵² Áánélliihyéhjáa néeme dífyéke:

—Íúubá bo téhdure Gariréa iíñúji múnáajpi! Cáhawáa Pívyéébé waajacuháamí dehive u wáájacu tsá muurá Gariréa iíñúji múnáadityú dífyé ihjyú uubáalle múnáajpi íjcyaiñé némeítyúne. ⁵³ Ehdúhjáa dífyéke íñeéne ihjyáhañévuréjuco dítye pééene.

¹ Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú lǰcyátsihvu. ² Aaméé idyé tsǰjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvájávu. Átsihvúu míamúnaa díbyedívú pǰhcyáávemeke iácúúvéne úwááboobe.

³ Áánáacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséomú tsivá ájyúma lǰcyárolle tsǰjpiima lǰcyáalleke ityúvááolle. ⁴ Áálekée Jetsóó téejǰa pañe lǰcyáábe éllevu itsǰjtyéne díbyeke néémeé:

—Uwááboobej, áámye ájyúma lǰcyárolle tsǰjpiima lǰcyáalleke muha métuvááóhi. ⁵ Muuráhjáa Moitsééúvú taúhbaju néé ehdu nééné walléemuke medsjívétsoíñé néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?

⁶ Áánéllihyéé illure icyánóóvéne íhyótsiwari caatúnuube ííñuji. Ehdúu Jetsóoke néeme muhdú díbye nééne díbyé hallúvú iúúbálléroki. ⁷ Aanée éhniíñevuré ditye dillónéllii icyánóhǰcunútsihdyu neébe:

—Ané óví ihdyu ámúhadítýú mújyúubá ímityúné méénuhlǰcyátuube áámútuǰkénú dílleke.

⁸ Ehdúu íñééne tsiíñe icyánóóvéne caatúnuube ííñuji. ⁹ Aanée ehdu díbye néerónáa waajácúme ímityúné ílǰcyane. Aaméé illurjúco tsáápiitsádí péécunúne. Tujkénúu kéémejte péécunúhi. Áané boonée iyjúco dille cóevané tétsihvu Jetsóó úniúvu. ¹⁰ Aanée Jetsóó icyánóhǰcunútsihdyu íitécunú iyjúco tétsihyí lǰcyáalleke. Áálekée neébe.

—¿Aca kiávújuco íñe díhyallúvúné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

¹¹ Áánéllihyéé neéle:

—Íhya tsáhaj.

Áánéllihyéé idyé Jetsóó néehí:

—Téhdure o lǰcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícyané wa dípyej. Tsiíñe ihdyu ímityúné meenújúcohdíñe.

Ímiáájvu míamúnáake Jetsóó wáájácútsóne

¹² Ááné tsíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe néehí:

—Muurá peetéú o neébe ííñújiri o lǰcyáábej tééveri míamúnáa ímiá uwááboju waajácúú peetéú nééne bohíúvú díityéké ájcumé. Aane oke cáhcújtsómé tsáhájúco éhne múu cúúvétsihyí lǰcyadu ímityúné pañe lǰcyatúne.

¹³ Áánéllihyéé paritséomú néé díbyeke:

—¿Aca íveekí eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóityuróne.

¹⁴ Áánéllihyéé neébe:

—Áánerá ímiááné o néehí. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééíñe. Aane tsá ámuha mewáájácútuúne. ¹⁵ Muurá míamúnáa íjtsaméiyé ámúhá pañe lǰcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méjǰtsaméíhi. Áánetu ihdyu tsáhái icyooca múhdítýú o néétu muhdú ditye lǰcyane. ¹⁶ Muurá muhdú míamúnáa icyahǰcyané díityémá o ímbájchoca o nééiyá ímiáánéjúco muhdú ditye icyahǰcyáne. Árónáa tsá oore o méénúityuróne. Okée wáalloobe Llihíyoma muhtsi méméénúiyáhi. ¹⁷ Muurá ámúhá taúhbaju néé mútyétsi íiná pájtyene úúballécooca mecáhcújtsóne. ¹⁸ Ahdu muurá íñe ó némeíhǰcyá ímiááné muubá o lǰcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wáalloobe.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme díbyeke:

—¿Aca kiá díbye Dícyáánií?

Áánéllihyéé neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácúca téhdure méwaajácúiyá díbyeke.

²⁰ Ehdúu Jetsóó úwaabó duurúvájá pañe Píívyéééé ícúvé dsídsi pícyámeíhlǰcyátsihyí lǰcyámeke. Áróobekée téjyju tsá múha ékéévetú íéévéí újjetétúnélliihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúmé tsá újjetétyú díbyedívú

²¹ Áané boonétúu idyé tsiíñe neebe díityéke:

—Tsúuca muurá ámúhadítýú o péjúcoóhi. Áábeke ámuha oke menéhcoromé tsá maájtyúmítyúne. Ámuha médsjívéeé ámúhá ímityuháñé ímbáávvetúmère. Áánéllii o péhullévú tsá óhdívu ámuha meúújetétyúne.

²² Ehdúu Jetsóó néénéllii tétsihyí lǰcyame néjcatsíhi:

—Dsjívétsámeílyibyeubáhaja. lǰcyátúnéllii neebe díbyedívú meúújetétyúne.

²³ Áánéllihyéé neebe díityéke:

—Ámuha muurá míamúnáa íji múnaáre. Áánetu tsá íji múnáajpi o lǰcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhí. ²⁴ Áánéllii ámúhake o néé díbyjúco míamúnáake o pájtyetétsóobeke cáhcújtsotúmé ímityú ímbáávvetúméré dsjívéeíñe.

²⁵ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúuca ámuhákye ó nehíjcyá muubá o íjcyane. ²⁶ Aane téhdure múhdurá ámuha meicyahíjcyáné ámuhákye ó nééiyáhi. Áronáa okée wálloobe ímiáábé íjcyánéllii oke díbye néénera ámuhákye ó nehíjcyáhi.

²⁷ Ehdúu Jetsóó Cáani Píivýéébedítýú diityéké úúbálleroné tsá dítye wáájacutúne.

²⁸ Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhúcuoca botsí méwaajácuú muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhákye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihiyó oke néénera ó nehíjcyáhi. ²⁹ Muurá diibye okée wálloobe tsá kiá óhdítýu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú díbye ímilléné o méénuhíjcyánélliihye.

³⁰ Ehdúu díbye néénetu mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

Naavéneéjte

³¹ Áámekée neébe:

—Muurá íñe ámuhákye o nehíjcyáné ámuha mecáhcújtsóne tehdu mejjcyáhajchíí ímiááné tahñéjté ámuha méjcyaaáhi. ³² Aame ámuha ímiá uwaáboju tsúuca mewáájacúmé múhdurá ámuha meicyahíjcyánetu méimíjpyéteéhi.

³³ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe mejjcyámeke ¿íveekí u néé ínetú muha meimíjpyeteéíñe tehdu múhójsí pañe muha mejjcyámekéjjuívarí?

³⁴ Áánélliihyée neébe:

—Muurá ímiááné ímityúné méénuhíjcyámé tsá ímí íjcyatú éhne múúne tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame íjcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtsiri íjcyaaabe tsá diityéejpi íjcyatúne. Áánetu ihdyu diityé hajchí diityéejpi. ³⁶ Ahdu Píivýéébé Hajchí o íjcyaaabe ámuhákye ímityúnetu o ímíjpyeteétsómé ímiááné ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Ímiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe mejjcyarómé méimíllehíjcyá oke medsjívetsóné íñe ámuhákye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné meimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihiyó oke tükévéjtsóneri ámuháma ó ihjyúvahíjcyáhi. Ahdu muurá ámuháj caani ámuhákye tükévejtsódújuco ámuha meicyahíjcyáne.

³⁹ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu múúhá íhdé múnáajpi Aavaráaúvú múúháj caani.

Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe ámuha mejjcyaca dííbyeúvúu ícyahíjcyádú ámuha méjcyaiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá íñe Píivýéébe oke tükévéjtsóneri ámuhákye o úwaábohíjcyáné hallútú tsá ámuha oke medsjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú neétna. ⁴¹ Áronáa ihdyu ámuháj caani íjcyadújuco ámuhá.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Áánerá íjcyaaabe tsáápiye múúháj caani Píivýéébeé. Tsá tsijpi múúháj caani íjcyatúne.

⁴² Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ímiááné Píivýéébe ámuháj caani íjcyaca oke ámuha mewájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítýú o tsáá oke díbye wállóónélliihye. Tsáháa táííbúwaríyó o tsáátune. ⁴³ Aabe ámuhákye o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatúne? ⁴⁴ Muurá ihdyu ámuháj caani Naavéné íjcyánéllii díbye ímillédú ámuha méméénuhíjcyáhi. Muuráhjáa ípívyeevédujuco ímityuube díibye dsjívétso múnáajpi. Áábé pañe tsá ímiá íjtsaméí íjcyatúne. Apááñéré álliu dííbyé pañe íjcyáábedítýú ímichi teene tsaíhíjcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllii tsá meimíllétú ímiááné ámuhákye o nehíjcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke nééítyuró ímityuube o íjcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu ímiááné Píivýéébeéjté íjcyame ímíllé dííbyé uwaáboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté mejjcyátúnéllii tsá meimíllétú teene melléébone.

Aavaráaúvú íjcyátúnáacájuco Críjto ícyahíjcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—Ihdyúha ímiáánéjuco muha menéhíjcyáné Tsamááriá íiñúji múnáajpi u íjcyáábé pañe naavéné íjcyane.

⁴⁹ Áánélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápañe naavéné íjcyatúne. Muurá ihdyu ñiná o méénúneri Llihíyoke ó ávyéjútsohíjcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke maávyejúúllétúne. ⁵⁰ Aane tsá o íjyácutunútu oke ámuha maávyéjútsoíyóneri. Áronáa ihdyu Llihíyó imíllérá oke ámuha maávyéjútsoíne. Aabe ihdyu óvíi muhdú néé oke ávyejúúllétúmeke. ⁵¹ Aane ímiááné ámúhake o néé o néhíjcyáné cáhcujtsómé mújyú dsíjívéjucóóityúne.

⁵² Áánéllihyéé neéme díbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehíjéréjucó u íhgyuváne. Ááneráhháa Aavarááuvuma Píívyéébe íhgyu uubálle múnaa íhtsutúme íjcyároméhhí dsíjívéhíjcyáhi. Aanáa muhdú ívane u néé u néhíjcyáné cáhcujtsómé mújyú dsíjívéityúne. ⁵³ ¿Aca díbye méíhdé múnáajpi Aavarááuvú ehniñínevu uú? Áhdure ¿aca díiye Píívyéébe íhgyu uubálle múnááuvú ehniñínevu uú? Ááneráhháa díiye íjcyarómé dsíjívéhi. Aanéjii tehdu múha uke cáhcútsóityónejíivari.

⁵⁴ Áánéllihyéé neébe:

—Íhdyu tehdujúco ímiááné oore o ávyéjútsoíyómeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcútsóityuróne. Aaca idyé tsá tene ímítyuróne. Áronáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámúhá Píívyéébe díbye íjcyane ámuha menéhíjcyaaábe. ⁵⁵ Áróóbeke tsá ímí ámuha mewáájácutúne. O ihdyu ó waajácú díbyeke. Muurá díbyeke o wáájácutúné o nééca ámuháduíyó oo állíu múnáajpi. Áronáa ímiááné díbyeke o wáájácutúnéllíi oke díbye nééne ó cáhcútsóhíjcyáhi. ⁵⁶ Muuráhháa díbye méíhdé múnáajpi Aavarááuvú ímí íjtsúcutunú o tsááñe ímiááné iwáájácutúnéllíihye. Áánerí mítyane ímjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllíi neémebe:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejii u waajácú Aavarááuvuke?

⁵⁸ Áánéllihyéé neébe:

—Ímiááneturé ámúhake o néé díbyeúvúikyéé íjcyátúnáacájucó o ícyahíjcyáne.

⁵⁹ Ehdúu díbye néénéllíi néwayúúné éhkebamé díbyeke íáámúroki. Áronáacáa díiye dítyú duurúvájá pañétú mújyurá wáájácuturátúné íjchívyéébe.

9

Hállúvátúube tsíju tsíimaváábeke Jetsóó ímjpyetétsoñe

¹ Téhdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyénáa ájtyumíibe hállúvátúubekéhháa tsíju tsíimaváábeke. ² Áábedítyúu muha menéé díbyeke:

—Uwááboóbej, ¿acáa íveeki áánúke íllu tsíju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí ímityú déjúcotu, mityá díbyé ímityú déjúcotúre?

³ Áánéllihyéé neebe múhake:

—Tsáháa díbyé ímityú déjúcotu ehdu díbye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí ímityú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhháa ihdyu díbyeke o íitétsoñe tééveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájácutúmeí ehdu píívyéébe. ⁴ Aane ó imíllé okée wáloobe níwaavéné o íjcyáné hajchótá o méénune. Muurá meíjyúnúcooca tsá múha wákímyejyúcootúne. ⁵ Muurá peetédu o néébe íññjiri o íjcyáné hajchótá ímiáájú míamúnáadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñéne íññjii hállúvú íuníñeri íññuba ityátsájconeri díbye hállúvátúubeke íhyálluúúcu tááboóbe. ⁷ Áánemáa neebe díbyeke:

—Díllójcámeityé éhne ‘dítyé wáloóne’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeíibáwútu. Áhdújúcoo díbye téébatu íllójcámeityéne óomíñe tsáimiyéjúco íiteébe. ⁸ Áábekéhháa wáájácutúyámé íájtyumíne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áanu hállúvátúube ácuúcutunúúbé piáábó táumeíhíjcyatúne?

⁹ Áánéllihyééháa tsaaate néehíi:

—Díbyejúco.

Áánetúhháa tsíjtye néehíi:

—Díbyejíivari. Tsíjpiye. Áronáa ihdyu paabéjúco díbye.

Áronáacáhháa díbyere páñetu néehíi:

—Muurá díbyejúco oó.

¹⁰ Áánéllihyééháa nééme díbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú ítéhí?

¹¹ Áánéllihyééháa neébe:

—Okée Jetsóó íúúniyi íññuba ityátsájconeri táhálluúúcu ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeíibáwútu o íllójcámeityeki. Áhdújúcoo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó ítéhí.

12 Áanélliihyéhjáa néeme dífbyeke:

—¿Aane kiá dífbye?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wáájacutú kiá icyooca díbye íjcyane.

Paritséomé dilló hállúvátúúbeke múhdutú díbye íitéjucóóne

13 Aabéhjáa tsaimiyéjucóo íitéébeke tsajtyémé paritséomé éllevu. 14 Áijyúu Jetsóó dífbyeke ímjpyetétsó wáyeeévejcóóji. 15 Áanélliihyéhjáa tsiíne dillómé dífbyeke múhdutú díbye íitéjucóóne. Áanélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúcú táábone o illójcámeíne tsúúca o íitéhi.

16 Áanélliihyéhjáa paritséómudítýú tsaate néehíí:

—Áanélliihyéhaca tsá díbye Píivýéébedítýú tsáátune. Keená díbye wáyeeévejcóóji ávyejúúlléne.

Áánetúhjáa tsijtye néehíí:

—Áronáa ímítýuube tsá méénútyuró méénúraityurónéhji.

Ehdúhjáa paritséomé páhdúváré Jetsóodítýú íjtsámeíhi. 17 Aaméhjáa díbye hállúvátúúbeé ícyahíjcyaaabe tsaimiyéjucóo íitéébeke tsiíne néehíí:

—¿Aanéhaca díbye eene uke ímjpyetétsóobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu o íjtsúcunú Píivýéébe íhjuu uubáalle múnáajpi díbye íjcyane.

18-19 Aanéhjáa tsaate díityédítýú tsá cáhcújtsotú díibyéjucóo hállúvátúúbeé ícyahíjcyaaabe díbye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipiúvámútsikye néemeé:

—¿Ava díibyéjucóo áánu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi meésímávaabe íne múhdutú tsaimiyéjucóo íítene?

20 Áanélliihyéhjáa neemútsi:

—Ééé, díibyéjucóo. 21 Áronáa íhdyu tsá muhtsi mewáájacutú múha dífbyeke ímjpyetétsóne. Aane tsímenecóóji tuhúúlleéhi. Cáhawáa íhdyu medílló ámúhakye díbye iúúbáalle muhdú ímjpyeténe.

22 Ehdúhjáa cáánímútsi néé díityéké díibyéjucóo Jetsóó Críjto íjcyane néémekéhjáa pihcyáávújá pañétú iwáágóoíne dítye pítyájcámeíne apííchori. 23 Áanélliihyéhjáa neemútsi dífbyekéré dítye idíllóki.

24 Ehdúhjáa cáánímútsi néénéllii tsiíne ipiúváábeke néemeé:

—Píivýéébekekéré tehdujtsó, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaaajácú ímítýuube díbye íjcyane.

25 Áanélliihyéhjáa neebe díityéke:

—Áronáa tsáháturo o wáájacutú ímítýuube díbye íjcyane. Apááñéré o waajácú ímiáánéé hállúvátúúbe o ícyahíjcyáábeke oke díbye ímjpyetétsóne.

26 Áanélliihyéhjáa tsiíne néeme dífbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímjpyetétsóobe?

27 Áanélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhané tsúúca ámúhakye o úúballéhi. ¿íveeki ámuha méimíllé tsiíne ámúhakye o úúballéne ámuha mecáhcújtsokííjivari? ¿Mityá ámuha méimíllé dífbyeke meúraavyéne?

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii íllurájucóo dítye dífbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa íhdyu ure dífbyeke duráávvej. Muurá íhdyu muha Moitsééúvú uwáábóré meúraavyéhi. 29 Muurá muha méwaaajácú dífbyeúvumáa Píivýéébe íhjuúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájacutú kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

30 Áanélliihyéhjáa neebe díityéke:

—¿Aca muhdú íivane tsá ámuha mewáájacútyú kiátúhjáa tsáábe oke ímjpyetétsóóbeke?

31 Muurá ímítýumé Píivýéébeke piáábó táumeiyóné tsá díbye llééboítyuróne. Áánetu íhdyu ímiááné dífbyéjéte íjcyane díbye ímíllédu ícyahíjcyámej tééveri tehdiívanéhji méénuúbe. 32 Tsá muurá mújyú mehdú néeme hállúvátúméhjike ímjpyetétsóné mewáájacutúne. 33 Aane muurá díbye okée ímjpyetétsóobe Píivýéébedítýú itsáátuca tsá tehdiívanéhji méénútyuróne.

34 Ehdúhjáa díbye néénéllii néeme dífbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsónéé ímítýuube u píivýeebe ú ímíllé múúhakye u úwaabóne?

Ehdúhjáa néemere dífbyeméikye íjchívyetsóo pihcyáávújá pañétu.

Píivýéébeke ímí cáhcújtsotúmé íjcyá hállúvatúmé íjcyadu

35 Aanéé tsúúca Jetsóó waajácúhi. Áábekéé tsáijyu íáptyúmiíbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcujtsó Píivyéébé Hájchikye?

³⁶ Áanéllihyéé neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé dibye íjcyane o cáhcújtso dífbyeke.

³⁷ Áanéllihyéé neébe:

—Diibyéjucó muurá ífne úúma o íhjuváne. Aane tsúúca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áanéllihyéé dífbyé lliiñévu ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Áané boonéé Jetsóó néehí:

—Muurájháa ííñujívu o tsáá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityéké o wáájácútsóvaabe. Ópée o tsáá ímiáájú wáájácútmé éhne múúne hállúvatúme íjcyadu néémeke o wáájácútsoki. Áhdurée o tsáá panévaré iwáájácúne ítsúcunúhíjcyámeke o nées ímiá uwááboju ditye wáájácútmé.

⁴⁰ Áanéllihyéé paritséomú tétsihyi íjcyame néehí:

—¿Aca muha tehdu hállúvatúme íjcyadu?

⁴¹ Áanéllihyéé neebe diityéké:

—Áronáa ámuha diityédú menéeca tsá íiná ámúhá hallúrí íjcyáityuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájácúne menémeihíjcyánéllii ámúhá hallúrí íjcyané ímityúne.

10

Obééjámú mójcotu íjcyané uwááboju

¹ Muurá nani múnaa obééjámú mójcó pañévu llééhówatu úcaávetúme íhdícyátsihdyuré úcaavéhi. ²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu tééwá tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúvácooca íjkyéetu waajácúme. Aaméjucó témíjcó pañétú áachívu dífbye déjtu íjchivycumúne. ⁴ Aabe kiávu diityéké tsúúlléhuúvénu úraavyémé dífbyeke iwáájácúnmema. ⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajchíí tsá ditye péétune. Íllure wááme ditye píúvárónáa diityéké iwáájácútmélliihye.

⁶ Ehdúu Jetsóó diityéké néene tsá ditye wáájácútu íiná íñééiyóné obééjámú mójcotú díbye íhjuváne.

Jetsóó obééjámú tehmeébédu

⁷ Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíñe neebe íboohówájíjtori:

—Oo muurá ímiááné teene obééjámú mójcó lleehówádu. ⁸ Aabeíkyé o tsáátúné ihde nani múnaádú néeme úwáábohíjcyá tsíjítórye. Áróme uwáábóo tsá míamúnaa obééjámúdu néeme cáhcútsóhíjcyatúne. ⁹ Aane ímiááné llééhowádu o néébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame íñe ímíjyaú íjcyá ehne múúne obééjámú ítyehméebema íjcyame íjcyadu.

¹⁰ Muurá nani múnájpi íllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu míamúnáake o méenuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso ídsíjívéjúcúoóityúne bóhí ditye iújcuki. ¹¹ Aabe ímiááné páñétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdu néémé tehmeébe. Muurá obééjámú tehmeébé diityé wájyuri ícúbáhrámeíhi. ¹² Áánetu áhdólliihyéré diityéké téhnehíjcyaaabe tsá ímí téhmetúne. Muurá oohíbyé díívaabe diityéké idyóó tsáábedítú díbye wááné Boone tsáápiikye díbye tábecárónetu wácháaavémé ílluréjucó mújtane pahúllevávu. ¹³ Ehdú muurá diityéjtane waabe ditye áhdónélliihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí íjycumútu íhñéjté ditye íjcyátúnélliihye.

¹⁴ Áánetu ihdyu páñétúejpi diityé tehmeébé íjcyadu tahñéjté tehmeébé o íjcyámema muha méwaajácútcatsíhi. ¹⁵ Ahdu téhdure Llihiyoma muhtsi méwaajácútcatsíhi. Aabe tahñéjte wájyuri ó ícúbáhrámeíí ditye iwágóóóvétuki. ¹⁶ Téhdure íjcyámé tsíjtye jodíómú íjcyáturómé tahñéjté íjcyáme. Áámeke ó píhjúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjucó íjcyámé tehmeébé o íjcyaki.

¹⁷ Muurá Llihiyó oke wájyu diityé wájyuri o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíííbyeke. ¹⁸ Tsá muurá múha oke dsíjívétsoítyuróne. Muurá ihdyu o ímílléneílliihyéré o íhvéjtsámeíbyé o dsíjívéeíhi. Ároobe tsiíñe o bóhííhi. Ehdú táúmiwa Llihiyóo néhdújucó.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néénetu páhdúvaré íjtsámeímyé dífbyedityu. ²⁰ Tsaatée néehí:

—Muurá áabyé pañe naavéné íjcyáábé íjtsaméí mújtáabeke ¿íveekí ámuha mécáhcútsóhíjcyá állíuuháñé díbye íhjuváne?

²¹ Áronáacáa tsíjtye néehí:

—Tsáhábá ehdu naavéné ípañe íjcyabe íhjuváátyuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe íjcyame hállúvátúmeke ímjpyetétsóiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke ehdiiválléne

²² Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha úúníjyá pañe mejjycánáa duurúvaja Píivyéébé wáábyuta íjcyaja iwáñehjínuhíjcyajcóójí wáñehjínúme. ²³ Áánaacáa Jetsóó patyetíñuhíjcyá tsátsii tééjá lleehówá úmíwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi. ²⁴ Áábedívú imicáávéne néémeé: ¿Aanéhaca íñe múhahjótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeítyúne? Bo ihdyu apáhahjíí ímiáané díibyéjuco Críjto u íjcyáhahjíí múúhake duubállej.

²⁵ Áanéllihyée neebe díityéke:

—Tsuúca muurá ámuhákye ó nehíjyará díibyéjuco o íjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatúne. Téhdure muurá Llihíyo mémeri méénúráityuróné o méénúneri ó bóhówátsómehíjyará díibyéjuco o íjcyane. ²⁶ Árone tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatú táobéjámúdú néeme tahñéjté ámuha mejjycátúnéllihye. ²⁷ Muurá ihdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhácútsónéllihye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ímí tehdújuco oke uráávyehíjcyáne. ²⁸ Áanéllii díityéke ó ájcuú múijyú dítye dsíjivéjucóóityúne bóhívu dítye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcúityúne. ²⁹ Muurá Llihíyo okée dítyeédívú téhmétsobe páme ehniíñevu íhtsútuube. Áábedítýú tsá múha díityéke dójtúcúityúne. ³⁰ Muurá muhtsi Llihíyoma tsáápiiyéro.

³¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii tsiíñe éhkebamé néwayúúné díbyeke téuhjiri ídsíjivétsóroki.

³² Áronáacáa neebe díityéke:

—Áánerá Llihíyo oke píáábóneri ámuháma méénúráityuróné o méénuhíjcyáábeke ¿íñé hallútu ámuha méimíllé oke medsíjivetsóne?

³³ Áanéllihyée néeme díbyeke:

—Tehdu tééné hallútu uke muha medsíjivétsóíñejíivari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyabe Píivyéébedi u díllómeíñé hallútúre uke muha medsíjivétsóóhi.

³⁴ Áanéllihyée neebe díityéke:

—Áánerá ámuhá taúhbaju íjcyáháámitu Píivyéébe néehíí: “Ámuha méijycá ohdu.” ³⁵ Aane muurá díbyé uwáábó icyáhácútsóné uráávyémeke ímiáanéjuco díbye íwaajácúháámitu nééne díbyedu dítye íjcyane. ³⁶ Aanéjii muhdú díbyerée oke íñíjivú wáloobe tehdu oore díbyé Hajchí o íjcyane o néénejíivari. Aane ¿iveekí ámuha méijtsúcunú ímityúne Píivyéébedítýú o íhjuváne? ³⁷ Ihdyu méénúráityurónéhjii ámuháma o méénuhíjcyané díbyedítýú tsáátuca tehdújuco ímiáané ámuha tsá oke mecáhcútsóityuróne. ³⁸ Aane ihdyu okée díbye wáloone ámuha mecáhcútsóitúrónáa mecáhcútsó o méénuhíjcyanehjí díbyedítýú tsááne ámuha mewáájacu Llihíyoma muhtsi tsáápihdyuré mejjcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútu idyé ímíllerómé díbyeke íekeevéne. Áronáacáa pállójcoobe díityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiíñe muha mepéé Joodáa ehnejcuvu tsojtsó múnáajpí Jóááuvu tsótsóhíjcyáhullévu. ⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa díbyeédívú píhcyaaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráityurónéhjii méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáanéjuco díbyeévú díbyedítýú úúbálehíjcyáne. Ehdúu néeme Jetsóodítýu. ⁴² Áábekée mítyame tétsii múnáa cáhcútsóhi.

11

Ráátsaro dsíjivéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeíbyé Betáaniári íñáállémúpima Maaríaa, Máataá, íjcyámúpima íjcyabe cheméhi. ² Díillé muurá Maaríá Ávyéjuube Jetsóój tuháacyú pácuúccújpácyori ímúrjíchóne paacyú íhñíwácori. ³ Aamúpíhjáa wallóo tsaatéke Jetsóo éllevu díbye náhbévahíjcyabe íhnáhó cheménéllihye.

⁴ Aamée úúballévánetu neebe:

—Árone díbye dsíjivéné tsá íiná íjcyatúne. Ihdyu Píivyéébe íhtsútuube íjcyabe íavyéjútsámeíkíyé ehdu díbyeke pajtyéne. Áhdure díbyé Hajchí o íjcyabe téénej tééveri o ávyéjútsámeíkí. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítyanéé ívámeíbyé díityéke Máataá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke. ⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chemene dítye úúballérónáa míjcyoojícúí ijcyá tétsihyi. ⁷ Átsihdyúu botsii neebe múúhake:

—Métsu tsiíñe mepéé Jodéá iñújuvu.

⁸ Áánélliihyéé muha menéé díbyeke:

—Uwááboobej, muuráhjáa éjyure téhullé múnaa uke imíllera ídsjívetsóné néwayúúnevu iáámúneri. Áhullévu muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áánélliihyéé neébe:

—Muurá cóóji ímí máájtyumíhi. Áánéllii cóóji úllémeke tsá iná pájtyetúne. ¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhake neébe:

—Muurá ihdyu ménahbéébé Raátsaro íllure cuwáhi. Áróobeke ó ákyéjtsóteé téhullévu meúújetédu.

¹² Áánélliihyéé muha menééhií:

—Ávyéjuúbej, áánélliihyéhaca bóhíiilbye ehdu idyé íllure cúwaábe.

¹³ Ehdúu muha menéé ímiá cúwáre díbye nééne meíjtsúcunúne. ¹⁴ Árónácaa botsíi ímiñeúvú neebe múúhake:

—Muurá ihdyu ímiááné tsúuca Raátsaro dsjívéhi. ¹⁵ Árónáa íllure ó ímíjyuuvé díbye dsjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhniñínevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawaá metsu meúújetékij.

¹⁶ Ehdúu Jetsóó múúhake neénéllii Tomáá díbyere 'Jemééro' némeíbyé nééhií:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepéé díbyema téhullévu medsjívéki.

Dsjívémeke Jetsóó bóhítsóne

¹⁷ Aanéé Betáániávú muha meúújeténáa úúballémé Jetsóoke tsúuca 4 coojívájuco pájtyene Raátsaróúvuke dítye cúúúnetu. ¹⁸ Teenéé Betáania Jerotsaréetu miñéécú kiróómetrój piñénu.

¹⁹ Aanéhjáa mítyame péé dítyépi Máátámúpíke iñáhbénuki. ²⁰ Aanéhjáa díille Máata tsúuca tétsihyjyucu muha meíjcyane iwáájácúne cáhdahíro Jetsóoke. Áánétúhjáa Maaría ááhivu coéváhi. ²¹ Aalléé Máata néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsjívéítyúroobe tsúuca dsjívéhi. ²² Árónáa ihdyu ó waajácú Pívyéébe uke piááboíñe.

²³ Áánélliihyéé neebe dílleke:

—Díñahbe bóhíhi.

²⁴ Áánélliihyéé neéle:

—Éé, ímiááné ó waajácú díbye bóhíiñé páneere tsíhduréjyucu ímbáávyéjyucu pámeere dsjívémé bóhícoóca.

²⁵ Áánélliihyéé Jetsóó nééhií:

—Muurá dsjívémeke ó bóhítsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsjívérómé bóhíhi.

²⁶ Aame tsá wágóóóvetyúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o nééneé?

²⁷ Áánélliihyéé neéle:

—Éé Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó díbyéjyucu éhneváa íñe íñújuvú tsááiibye Crijó Pívyéébé Hajchi u íjcyane.

Raátsaróúvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu íñééne Máata iñaalle Maaría éllevu ípyéene áabánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaa uke píuváhi.

²⁹ Áánélliihyéhjáa ícúu peelle díbyeke iúújetéki. ³⁰ Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomípu. Kémúélléhréikyéé muuha Máata múúhadívú úújetétsihy. ³¹ Aanéhjáa Maaría dítyépike náhbenúme íténáa íjchívyeiñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúme íñáhbéuvuke ikímóóvéne dílle íjchívyeiñúne. Áánemáhjáa úraavyémé dílleke.

³² Aalléé múúhadívú wájtsille Jetsóó líiñévu ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsjívéítyúroobe tsúuca dsjívéhi.

³³ Ehdúu íñééne taálle. Téhdurée díllema péeme tááhií. Aanée Jetsóoke kímoóhcó pajtyéhi.

³⁴ Aabée néé dítyéke:

—¿Kíatúhjáa ámuha mécuú díbyeúvuke?

Áánélliihyéé néémeé:

—Cáhawaá metsu meúújeté ténjyke.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu dítye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítyané muurá wájyuube díbyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hallúvátúmélhijike íítétsohíjcyaabée ¿íveeki tsá múhdúubá méénutú dífbyeúvuke díbye idsjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhútsóne

³⁸ Aamée dífbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújetenáa tsiíñe Jetsóó kímoovéhi. Ájyúu teene níkyehéjú wátá¿cámei mityau nééwayúvu. ³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méíñétsoj.

Áronáacáa dífbyeúvú naalle Máata néehíí:

—Ávyéjuúbej, áronáacáubá tsúuca toocújúcoobe. Muurá tsúuca 4 coojívájucó mee dífbyeúvúu dsjívétsihdyu.

⁴⁰ Áánéllihyée neébe:

—Muuráhané idyé uke o neé oke u cáhcújtsóhahjí Pívyéébe íhtsútú u ájtyúmiíñe.

⁴¹ Ehdúu díbye néénéllii awáá íñetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáamevu icyárúúvéne Cááníma íhjúyvaabe néehíí:

—Ayúju Táacááni, uke ó téhdújtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyáné hallúvu.

⁴² Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdú íñe uke o neé íjtye míamúnaa icyáhcújtsó ímíáané oke u wálloóne.

⁴³ Ehdúu Cááníma íhjúvátshdyu tsíjpanécoba neébe:

—¿Rátsa Ráátsaró, díjchivye eene níkyehéjú pañétu!

⁴⁴ Ehdúu díbye néénemáyé íjchívýjúcoobe dítyéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánéllihyée neebe diityéke:

—Métsíñu eene íbíjínuháñe.

Jetsóoke íékééveíñe dítye pítyácó¿catsíñe

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)

⁴⁵ Ehdúu díbye méénune íájtyúmíñéllii Maaríama péemedítýú mityame cáhcújtsó dífbyeke.

⁴⁶ Áánetúu cáhcújtsotúmé parítséómu éllevu ípyééne úúbálettéhi. ⁴⁷ Ááné lliíñétúhjáa píhcyavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsíjtye pañétúejte avyéjute ípítyácó¿catsí muhdú dífbyeke ímyéénuíñe. Améhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñe méméénuú dífbyeke? Muurá ímíááné méénuhíjcyabe méénuráítyúronéhjí. ⁴⁸ Muurá éhúre dífbyeke meíhvéjtsóhahjí pámeere dífbyekéréjucó avyéjúúlleíñe. Ájyú muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñe méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

⁴⁹ Ájyúu tééné píjcyábari diityédítýú tsapi piañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyabe Caipáá néé diityéke:

—Ávyétá muuterá mía ámuha íñeubará wáájácútu. ⁵⁰ Muurá ihdyu tehdújucó tsáápiye dsíívéiyóné pámeere meóúúvéiyóné íhdétu.

⁵¹ Ehdúhjáa neebe Caipáá Pívyéébere íjtsámeíhóneri Jetsóó dsíjveíñe jodíómu wájyuri. Tsáháhjáa íhdityuré íjucune ehdu díbye néétune. ⁵² Áronáacáa tsá apáámye wájyuríyé díbye dsíjvetúne. Téhduré dsíjveebe pámeere múhdumé Pívyéébej tsíímé íññújiri íjcyame dífbyeke cáhcújtsómé ípájtyeteki. ⁵³ Aanée téjyú pítyácó¿catsímyé muhdú dífbyeke idsjívétsoíñe.

⁵⁴ Áánéllihyée tsáhájucó díbye boohówaneúvú péhíjcyatú míamúnááj pííne. Áábemáa muha mepéé Jodéa íññújitu Eeparaívu íñeubará píívyétúné íññújij píihiri íjcyácoomívu. Ácoomíyí muha méicyahíjcyáhi.

⁵⁵ Ájyúu lleevaríjyucó pajtyeté wañéhjí muháa ténevá píjcyábádú mewáñehjívatéhíjcyáne. Ááné íhdéjucó hallúécoomíji múnáa péécunúné Jerotsaréevu muhdú ícyahíjcyáné ímíbá¿hómeiki. ⁵⁶ Améhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íájtyúmiíyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méjtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááíbye, mityá tsáhaáj?

⁵⁷ Áánacáhjáa parítséómu llúúvájte avyéjútémá pámeekéré néé dítye kíá Jetsóó íjcyane iwáájácúcooca ícúú diityéké íúúbálle dítye dífbyeke íékééveki.

12

Tsáápille pácuú¿cú¿pacyori Jetsóój tuháácyú tsójtso

(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téjyú íhoyotsítú tsájcoojíturéjucó teene pajtyeté wañéhjí llééváiñáa Jetsóoma muha mepéé Betáániávu díbye bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu. ² Ájyúu diitye Ráátsarómú

mítiane majcho meenú dífbyeke idyúuruváne. Áánevúu Máata ájcune máchohíjyamútsí dífbye Jetsóoma. ³ Áanáacáa 'náadóó' némeíñé pacúúcupácýo mítiane áhdótsámeíjpacýo itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháácýu. Áánemáa páácýulle íhñiwácoríyé dífbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhí. ⁴⁻⁵ Ájpacýo hallútúu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívúhacáa meénútsíiibe Tsimóó hajchi Jóoda Ijcarióóté née múúhake:

—¿Aca íveekí éjpacýo tsá menáhíhénutú 300-jíva tsáné pijcýabá wákímýeí áhdodúné tééne dsíidsiri ídáatsojtéké mepiáábóiyoki?

⁶ Áronáacáa tsá ímiáané ídáatsojtéké ipiáábóiyóneri íjýacúnúnéllii ehdu dífbye neétune. Ihdýúhacáa múúhama dsíidsike itýéhmeíjýcýanetu íñánihíjýanélliihyéré imilléroobe téjpacýo náhíhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóó néehí:

—Óvi ihdyu oke téjpacýorí múrijcholle. Muurá ihdyu oke dífbye cúúúcooca oke itsójsóiyónéjucó dífbye meénune. ⁸ Tsá dífbye ídáatsojte kíávú ámhádítýú péétyúne. Áánetu tsá pajyuvaré ámháama o íjýaityúne.

Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné dífbye pítyácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mítiyame tsúuca waajácú Betáániarí dífbye íjýane. Áánélliihyé tsáacúnúmé dífbye élleu. Áhduréhjáa imillémé Ráátsaróké íajtyumíné dsíjívéebekée dífbye bóhítsóobe. ¹⁰⁻¹¹ Téjýúhjáa llúúvájte avyéjute néjcatsí téhdure Ráátsaróké idsíjívétsóiyóné íveekí dífbyeke Jetsóo bóhítsónéllii mítiyame míamúnaa dífbyekéréjucó icyáhcújtsóne úráavyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóó úcaavéne

(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

¹²⁻¹³ Áané tsíjýúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítiyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyeté wañéhjivu péemeé. Aaméhjáa Jetsóó tsáane iwáájácúne wájyuhóónema dífbyeke cáhdahírómé íllu wañécohíjýahí:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu íjraéémú Píivýéébe mémeri tsááneej! Ehdúhjáa nehíjýámé iwáñéjónema.

¹⁴ Ájýúu bóhdíbe íayáne íjýú hallúri tsúúacájátýucóhjáa Píivýéébere íwaajácúháámitu íllu néhdújucó:

¹⁵ Ámuúha Tsióó cóomi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha élleu ámháa avyéjuube tsáa íayáne íjýú hájchí hallúri.

¹⁶ Ehdúu dífbyedítýú némeíñé tujkénú tsá muha mewáájacutú íñá tene neéiyóne. Áronáacáa bóónétu cáánevú dífbye íavyéjuuté péénetu muha méitsaavé teenéhacáa nééiyóné ehdu dífbyedítýú tene nehíjýane.

¹⁷ Aanée tétsihyí íjýame úúbállehíjýa muhdúhjáa Ráátsaro dsíjívéébeke dífbye bóhítsóne.

¹⁸ Aanée teene meénúrátyuróné dífbye meénune iwáájácúnéllii mítiyame cáhdahíró dífbyeke.

¹⁹ Áámekée íitene parítséomú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítiyame míamúnaa dífbyekéréjucó úraavyéne. Aane tsá mepíivyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imillé Jetsóoke íajtyumíne

²⁰ Ájýúu Jerotsaréeeri pajtyeté wañéhjiri muha mejýámé pañe íjýámé griéégomu. ²¹ Aamée Gariréa íññújiri Betsáida íjýacóómi múnáajpi Perípe élleu itsáane néehí:

—Muúbej, muha méimillé Jetsóoke maájtyumíne.

²² Aanée Perípe Aderéke úúballéné tsamútsíjýucó úúballéné Jetsóoke. ²³ Áánélliihyé neebe díityétsikye:

—Tsúuca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o ávyéjuutéíñe éévé úújetéhi. ²⁴ Muurá ímiáané ámhake o née tríógó neeváú mebájtso dsíjívéúú íjýatsíhdyu íñe mítyanéjucó llíyaaaténe. Ahdu o dsíjívéé mítiyame Píivýéébe avyéjute íjýaki. ²⁵ Muurá muhdú íjýuri ícýahíjýajítóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu ímityúne imyéénuhíjýané íhvejtsómé újcuú mújýú idsíjívéjúcóótyúne bóhi. ²⁶ Ahdíyane tsaate tahñéjte íjýane ímílléhajchí óví ookéréjucó úraavyéne. Muurá oke ícúvehíjýámeke Llihíyó ávyéjútsoóhi.

Ídsíjívéíñé Jetsóó úúballéne

²⁷ Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduvúrá ícyooca tááíbuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke o táúmeíyá íñá oke pájtyénetu dífbye oke ípájtyetetsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi ténéllii oke wállóobe. ²⁸ Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoj, óví ihdyu ú bóhówájtsooméhi. Áánéllihyée níjkyéjitu Píivýéébe nééhií:

—Tsúúca muurá ó bóhówájtsooméhi. Áronáa éhniínevu tsiíne ó bóhówájtsooméihi.

²⁹ Aané tétsihyi íjcyame illéébóne nééhií:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye nééhií:

—Níjkyéji múnáajpi dílbyema ihjyúváhi.

³⁰ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Áánerá ihdyu ámuáhake inéérone ookéré neébe. ³¹ Aane tsúúca míamúnaa ímityúme íjcyanévu néétsámeííne éévé úújetéhi. Téhdure ííńjǵi avyéjuube Naavéné tsúúca táhjátsáméííhi. ³² Muurá oke cáámetu wátyétyéhcuímýe pámeere óoma íjcyaki.

³³ Ehdúu bóhówájtsoobe Jetsóo muhdú ditye dílbyeke dsǵívétsoíne. ³⁴ Áánéllihyée néeme dílbyeke:

—Áánerá muha mélléébohǵycá Píivýéébé waajácúháámitu ditye éévehǵycané míamúnáake pájtyetétsóiiibe Crǵjto muhdú íjcyáitýne. Áánaa muhdú u néé u dsǵíveííne Míamúnáajpidívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsǵiíyéí dílbyej?

³⁵ Áánéllihyée neébe:

—Muurá ihdyu peetédu o néébe wahájchotáwuúré ámuháma ó íjcyááhi. Áánéllii ímiáámeréjuco meǵycá ámuháma o íjcyáneǵi tééveri péjcodu nééne ímityúne ámuáhake idyómáǵotuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyi íjcyame wáájácúmeǵyúme íjcyadu meǵycátuki.

³⁶ Ahdícyane peetédu o néébedi ímiá uwaáboju íjcyane mécahcúǵtsó tééneréjuco ámuhádyú íbóhówaúcnúki. Ehdúu Jetsóo diityéké inétsihdyu péébe tsáhájuco tsiíne diityédívú bóhówaávetúne.

Jetsóoke jodíómudítýu tsaate cáhcúǵtsotúne

³⁷ Mityáméǵi píinevu méénúráitýurónéhǵi díbye méénuhǵycáronáa tsaate tsá dílbyeke cáhcútsóhǵycatúne. ³⁸ Ehdúhǵaa ditye cáhcúǵtsóitýúne Píivýéébe néene dílbyé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía cáátunúne nééhií:

Píivýéébéǵi, ¿a íjcyámé tsaate méuwaábori íicuvémeǵi? Muurá tsúúca ú úújetsóǵuoorá diityéké díhtsútuvu.

³⁹ Muuráhǵaa ímiááne tsá ditye cáhcútsóhǵycatú dílbyeke. Íllúhǵaa idyé tsiíne caátunuube Itsaía:

⁴⁰ Píivýéébere ihdyu diityéké pívyéteǵtsó hállúvatúme íjcyadu néeme ííbuúúne wáájácúmeǵyúme íajtyumíǵuooróne illéébóǵuooróne ‘ehdúháaca’ inéétuki, aame diihyéǵuooro diityéké ímityúnetu ímǵjpyetétsóíyóóbedi íicúvétuki.

⁴¹ Ehdúhǵaa neebe Jetsóodítýu Itsaía Píivýéébé ihjyú uubálle múnáajpi tsúúcaǵatújuco dílbyé íhtsútú íatýumihǵycánéllíhye.

⁴² Ároné paííne mityame cáhcúǵtsó tamúnaa jodíómú Jetsóoke avyéjuǵte íjcyároméhǵimájuco. Aaméé dílbyeke icyáhúǵtsoróne tsá pámehdívúré bóhówaávétsoú paritséomú diityéké píhcyáávǵé paííne wáágóóíyóne apíchori. ⁴³ Imílleróméé ímí Píivýéébeema íjcyane. Áronáaca éhniínevu ímíllémé míamúnáamýé ímí íjcyane.

Jetsóo uwaáábó lléébotúme dílloméí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóo kéévánécoba nééhií:

—Muurá oke cáhcúǵtsómé tsúúca cáhcúǵtsó Llihíyoke okée wállóóbeke. ⁴⁵ Áhdure oke ájtyumíme tsúúca ájtyumí dílbyeke. ⁴⁶ Muuráhǵaa peetédu néene ímiá uwaábójuuma o tsáa ííńjǵívú teene cáhcúǵtsómé éhne múu cúúvétsii íjcyadu ímityúne paííne íjcyáǵúcoótuki. ⁴⁷ Aane ííne o úwaabóne illéébóǵuooróne cáhcúǵtsótúmeke tsá o néétyuró ímityúme ditye íjcyane. Tsáháa o tsáatu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáa diityéké o pájtyetétsoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú míamúnaa icyahǵycané ímíbáǵchoméicyooca ííne o úwaábohǵycané íéhdíiválléne cáhcúǵtsótúme tééne déǵucotu néétsáméííhi. ⁴⁹ Aane ííne ámuáhake o néhǵycanéǵi tsá táǵjtsaméitýuré o újcune o néhǵycatúne. Muurá ihdyu Llihíyó okée wállóobe oke néhdújuco ámuáhake o úwaábohǵycáne. ⁵⁰ Aane ímiááne dílbyé uwaáboju lléébome újcuú mújyú ídsǵívéǵúcoóitýúne bóhi. Ehdú ámuáhake ó nehǵycá Llihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóo.

¹ Aanée teene pajtyéte wañéhjí lleeváriyjuco íjcyánáa tsúúca waajácuube míamúnáama íñtújiri íjcyahíjcyátsihdy Cááni éllevu ióomiíñe. Aabée mítyane múúhake iwájyune úújétslohíjcyá múúhadítú ipyétsihvújuco.

² Áanáacáhjáa tsúúca Tsimóó hajchi Jóoda Ijcarióóte íbúwá pañévu Naavené úcaavé díbye díbyedívú méénútsóíñe íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóó waajácú Cááni Píivyéébe éllevu tsiíñe ióomiíñe. Téhdurée waajácuube díbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. ⁴ Aabée majchorí muha mejcyánáa hállújea íwajyámú ityácóríívéne ípáacyuméibávú íjpiñetú chíaavéhi. ⁵ Áanemáa líiyíhlló pañévu nújpacyo ípícyójpácycori múúháj tuhááñé íñjtyúne páacyuube eenée íjpiñetú ichiáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóó Péedoróké díbye níjtyúiyónáa neébe:

—Ávyéjuubej, ¿aca muhdú ívane oke ú níjtyúú tájtyúhaacyu cáabyekérá uke o níjtyúiyóóbeke?

⁷ Áanéllihyé neébe:

—Tehdújuco. Áronáa tsá u waajácútu íveeki ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óví ú waajácúhi.

⁸ Áanéllihyé neebe Péedoro:

—Áronáa tsá oke u níjtyúityuróne. Muurá ihdyu uke ó níjtyúiyáhi.

Áronáacáa neebe díbyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáityuró táavyéjúepi.

⁹ Áanéllihyé idyé neebe Péedoro:

—Ávyéjuubej, aanéjiva tsá apááñéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke níjtyu táhniwáuma táhótsicu.

¹⁰ Áanéllihyé Jetsóó néé díbyeke:

—Muurá íávúhcótsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyúréjuco níjtyámeíñe íjpi íñtúvájúócótúnéllíhye. Ahdu muurá ícyooa ímíhyero ámuúha. Áronáa tsá pámeere.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítúhacáa tsaapi díbyedívú méénútsóíñe iwájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé íñjtyúne tsiíñe íwajyámuvu úcáávéne ácuúveebe múúháj piñévu ípyée íacuúacunúhíjcyátsihvu. Áanemáa neebe múúhake:

—¿A ámuha méwaajácú íveeki ehdu ámhake o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke

médíllohíjcyá Uwaábóobemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane díbyéjuco o íjcyáabeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medíllohíjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiáané Uwaábóobemáyé Ávyéjuube o íjcyaroobe ámuhá tuhááñé ó níjtyúhi. Aane ihdyu óví tehdú ámuha ménítúycatsihíjcyáhi.

¹⁵ Muurá ehdu ó meenu tehdú ámuha pamévakéré maávyéjúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiáané ámuhákye o néé tsané avyéjúúbé úniú múnáajpi tsá díbye íavyéjúúbé ehniíñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáapiike tsiéllevu wállóobe tsá diityé ehniíñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdu ámuhákye o néhíjcyané ámuha melléébone tehdú meícyáhajchí muurá íñe ímíjyaú ámuha meíjcyáahi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdú ámuha meíjcyáityúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiáané tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehdújuco tene pájtyeíñe tsúúcajátújucoo Píivyéébe íwaajácúháamítu íllu néhdújuco: “Díbyema muhtsi memáchohíjcyaroobe óhdivu méénútsóóhi.”

¹⁹ Ehdu oke tene pájtyeíñe íhdétújuco ámhake o úúballéné néhi tene pájtyéjyú ámuha oke mecáhcújtso ímiáané díbyéjuco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiáané o néé íñe ámhake o wállóomeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi íicuvémé idyé muurá ookéjuco íicuvéne, áhdure Líhíyó okée wállóobekéjuco dítye íicuvéne.

Jetsóó úúballé díbyedívú Jóoda méénútsóíñe

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

²¹ Ehdúu Jetsóó múúhake íñétsihdyu múhduúvúrá illíñemuúcunúmeíñe tsiíñe néehí:

—Muurá ímiáané ámuháditú tsaapi óhdivu méénútsóóhi.

²² Aanée tsá muha mewáajácútu cáabyedítú díbye neéneé. Áanéllihyé muha íllure méíítéjcatsíhi. ²³ Téjyúu muha memájhónáa mítyane díbye oke ívámeíbyé díbyé únuri ó ácuúacunúhi. ²⁴ Áabekée oke Tsimóó Péedoro néé o dílló díbyeke ímichi cáabyedítú ehdu díbye nééneé. ²⁵ Ahdújucoo díbyeke áabánévu o nééneé:

—Ávyéjuubej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsóóhi?

²⁶ Áanéllihyé neébe:

—Pááaho o éeníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu neébere íeeníyohóvú ajcú Tsimóó hajchi Jóoda Ijcarióóteke. ²⁷ Ájyúu tsúúca díbyé pañévu Naavené úcaavené iwájácúne Jetsóó néé díbyeke:

—Wa bo íicúí ìiná u meénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu dibye nééne tsá muha díbyema majchóri mejjcyámedítýú tsáápiubaré wáájacutú íveekí ehdu dibye díbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée ijtsúcunú dsídsí tehmeébé dibye íjcyánéllii ehdu dibye nééne wañéhjí wáábyuta tsíeméné dibye íáhdoki. Áhdurée ijtsúcunúmé ídáátsojtéké dibye dsídsíu ájcuíyóné ehdu dibye nééneé.

³⁰ Aanée díbye Jóóda Jetsóó pááahóvú ájcune imájchóne múúhadítýú péjucóó tépejco.

Jetsóó tauhbaju

³¹ Áábe déjuvúu Jetsóó nééhií:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpídívú o ípívyéévebe ó ávyéjúúteé Píívyéébé avyéjú iwáájácumeíki. ³² Aane lléváhréjucu muhtsi maávyéjútsójcatsííñe Píívyéébema. ³³ Muurá ámúhake o pícyoíñúmé oke ámuha menéhcorómé tsá maájtýúmíútyú áátsíméjucu ámuha mejjcyaróme. Aane ámúhá avyéjuktéké o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééítýú o péhullévu. ³⁴ Áhdícýane ámúhake ó tauhbá muhdú ámúhake o wájyudu ámuha mewájytýcatsíki. ³⁵ Muurá ímiáané ámuha mewájytýcatsíhájhíí téénetu pámeere míamúnaa waajácúu ímiáané tahñéjté ámuha mejjcyane.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóo Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjúúbej, ¿aca kiávú ú pééhi?

Áánélliihyée neébe:

—Ícyooca tsáhái óoma u pééítýúne. Áronáa bóónétúí oke ú úráávyééhi.

³⁷ Áánélliihyée Péédoro néé díbyeke:

—Ávyéjúúbej, ¿aca íveekí tsá ícyooca úúma o pééítýúne? Muurá téhdure ó dsíjívéiyá díwájyuri.

³⁸ Áánélliihyée neébe:

—¿aca ímiáané u néé tawájyuri u dsíjívéiyóné? Muurá ímiááneturé uke o néé ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónúñé 3-ijyúva.

14

Jetsóój téeveriyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íneri maáábimyeídíñe. Llihíyoma múhtsidívú mécatsípááve. ² Muurá dibye íjcyáhulle íjcyáné mejjcyáíyotsíhjí. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Áronáa íjcyáne. Áánéllii o péé téhullévu ámúhá ihde o ímíbájchoki. ³ Aane o ímíbáavyetsódú ámuha tahñéjteke ó ujcváa tsatsíhíyí mejjcyaki. ⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééíñe. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévu ámuha meúújetéíñe.

⁵ Ehdúu múúhake Jetsóó néénéllii Tomáá nééhií:

—Ávyéjúúbej, tsá muha mewáájacutú kiávú u pééíñe. Téhdure tsá muha mewáájacutú muhdú téhullévu meúújetéíñe.

⁶ Áánélliihyée neebe díbyeke:

—Oo muurá téhullévu úújeténe júúvadáu o neébedi ímiá uwaáboju íjcyane cáhcujtsómé ujcu mújyú idsíjívécúóóítýúne bóhi. Aame tajtyééveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáájacúhájhíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí díbyeke.

⁸ Áánélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjúúbej, cána múúhake dájtyumítsó Díícyáánidívú muha tééneri mejjycunújúcúótuki.

⁹ Áánélliihyée neebe díbyeke:

—¿aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpítýúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjjí ¿muhdú Llihíyodívú ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u nééhií? ¹⁰ ¿aca tsá u cáhcújtsotú díbyema tsáápihdýuré muhtsi mejjcyane? Muurá díbyere tajtyééveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá ìiná óhdityuré o újcune o meénuhíjcyatúne. ¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdýuré muhtsi Llihíyoma mejjcyane. Pane eene meénúráítýúronéhjí ámuha meííténáa o meénuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsój. ¹² Muurá ímiáané ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o meénuhíjcyádú meénúráítýúronéhjí meénuíñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú dítyéké o píabómé éhñííñevu íjcyanéhjí meénuúhi. ¹³ Aane panévare ámuha díbyeke tamýemeri metáúmeímyeke ó píááboó tééneri

dílbýe ihtsútu o bóhówájtsoki. ¹⁴Ahdícýane panévaré piáábó tamýemeri ámuha metáúmeifnetu ámúhake o piááboóhi.

Jetsóo néé Pívyéébé Apíichó iwálooíñe

¹⁵Aane óví imiáané ámuha oke mewájuhájhíí mélleebó muhdú ámuha meíjyaíñé ámúhake o nehíjýáne. ¹⁶Muurá Llihíyoke o táúméí díbye ámuha éllevu iwáloo Íapíichó ámúhake tene ipiáábohíjya panévatúré ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítýú kiá íjcyáítýúne. ¹⁷Muurá teene imiájíjtóvú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéítýú íjje ne úráávyehíjcyámé pañévu teene dítye wáájácútnéllíihye. Áánetu ihdyu ámuha tsúúca méwaajácú ámúhama tene íjcyánéllíihye. Aane ámúhá pañévu úcáávéehi.

¹⁸Ahdícýane tsá ámúhake o íhvéjtsóítýúne. Muurá tsiíñe ámúha éllevu o tsaáhi. ¹⁹Aabe lléváhréjuco íjitu o péébeke tsáhájuco múha oke ájtyúmiítýúne. Áronáa ihdyu ámuha oke máájtyúmií o bóhíhdu ámuha mebóhííñéllíihye. ²⁰Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹Aane ihdyu óví oke wájuyme lleebó muhdú díityéké o nehíjýáne. Ááneri úújétsóimýé imiáané oke iwájuune. Áamedívú o wáájácútsámeimýeke muhtsi Llihíyoma mewájuúhi.

²²Ehdúu Jetsóo néénéllíi tsijpi Jóoda Ijcaríóóté íjcyátuube néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, zaca íveekí múúhadívúré ú waajácútsáméíi tsíjtyedívú wáájácútsámeítýúube?

²³Áanéllíihye neébe:

—Muurá oke wájuyme o néene lléébotmedívúré o waajácútsáméíhi. Áámeke Llihíyó iwájuune díityé pañévu Íapíichó pícyoó téénej tééveri ímí tsaméhjí díityémá muha menáhbévájcatsíki. ²⁴Muurá o néene lléébotumé tsá oke wájuytúne. Ehdú íñe ámúhake o nehíjýané tsá táíjtsaméí íjcyatúne. Muurá ihdyu okée wáloobe Llihíyóré ehdu ámúhake nehíjýáhi.

²⁵Aane íñe ámúhake o nehíjýá ámúhama o íjcyané hajchóta. ²⁶Áronáa bóónétu Llihíyó Íapíichó ámúha éllevu wáloonéréjuco ámúhake piááboíñé panévatúre. Aane ámúhake túkévéjtsóo muhdú ámuha meíjyaíñé ámúhake o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehíjívú ámúhake waajácútsóíñe.

²⁷Aane ámúhake o pícyoíñúmé tadyéjuvu ehdícýaróné pañe imíñeúvú méíjcyaco íneri íjtsáméítýúne. Áronáa tsá ámúhake o néetu míamúnaa ímíjyútsócatsíhíjcyádú nééné íjtsáméima ámúhake o pícyoíñúñe. ²⁸Aane muurá ámúhake o nehíjýá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébe idýe tsiíñe ámúha éllevu o tsááíñe. Aane imiáané ámuha oke mewájuhájhíí méimíjyúvéé Llihíyó táehníñeívu íhtsútuube íjcyáábe éllevu o péeneri. ²⁹Aane ámúhake o úúballé íhdéjuco néhi tehdu tene pájtyéíjyu ámuha mecáhcújtsó imiáané o nehíjýáne.

³⁰Aane íñe nihñéréjuco ámúhama o íhjuváne. Tsúúca muurá ífíñjé avyéjuube átérééjpiyé íjcyároobe tawáábyú tsáábe pííhíjucóóhíí. ³¹Áábedívú ihdyu o íhvéjtsáméíi Llihíyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájacu imiáané dílbyeke o wájuúnéllíi díbye oke néhdújuco o íjcyáíñe.

Ahdícýane ílluréjuco metsu mepéekíí. Ehdúu neebe múúhake Jetsóo.

15

Jetsóo néé óóvahédú íñééneé

¹Aabéé tsiíñe múúhake úwááboobe nééhií:

—Oo muurá óóvahédu. Áánetu Llihíyó tééhé tehmeébédu. ²Aabe dówacárohíjcyá tahñéjté íjcyájucóórmedítýú táuwááboju bóhówaúcnúúmeke éhne múúne teehe óóvahetu néévahíjcyátúwajcájí tééne tehmeébé wáágóhíjcyádu. Áánetu ihdyu imiáanéjuco tahñéjté íjcyámedítýú táuwáábó bóhówaúcnúmeke piááboobe éhniíñeívu ímí dítye teene iúráávyeki. ³Muurá tsúúca ámúhake o úwáábohíjcyáne íjcyá téeveri ámuha méimibaavyéhi. ⁴Ahdícýane óóma ámuha meíjcyame óhdítýu médówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúvewájácá tsá néévájucóotúne. Ahdu muurá óhdítýu ámuha medówáávéhajchíí tsá imiáa uwááboju ámúhadítýú bóhówaúcnúújucóóítýúne.

⁵Aane óóvahédú oó. Áánetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdítýu ámuha medówáávéúhajchíí imiáa uwááboju ámúhadítýú bóhówaúcnúúhi. Áánetu óhdítýu ámuha medówáávéhajchíí tsá Pívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáítýúne. ⁶Aame ílluréjuco ámuha mewágóóóveíñe éhne múúne teene óóvahetu néévahíjcyátúwajcájí mewáhdáhinúne mecóvájtsódu.

⁷ Muurá tahñéjté ámuha mejjcyame óhdityu dówáávetúmeré ímí táuwaáboju mejtsuncunúhachjíí tehdújuco ámuha mejjcyaiñe. Aame ámuha piáábó metáúmeifñevu ámúhake ó ájcuúhi. ⁸ Muurá ímiá uwaáboju ámúhadítú bóhówaucunúhachjíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávýéjútsoóhi. Aame ámuha mejjcyaa ímiááné táuráávyé múnaa. ⁹ Muurá ámúhake mítyane ó wájyú Llihíyó oke wájyudu. Áánéllii oke meíhvéjtsodíñe. ¹⁰ Muurá tátyaúhbjúúné ámuha melléébóne tehdu meicyáhachjíí ámúhake ó piááboó íñe Llihíyó taúhbjúúné o lléébónéllii oke díbye piáábohíjcyádu.

¹¹ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá tsaméhjí téeneri meímíjyúúveki. ¹² Áánéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhake o wájyudu ámuha mewájyújcatsiki. ¹³ Muurá o dsíjíveneri ámúhake ó úújétsóó mítyane ámúhake o wájyune. Tsáhájucu muurá tsiíñe muhdú éhniíñevu mewájyune meúújétsóityuróne. ¹⁴ Aane íñe ámúhake o nehíjcyáné ámuha melléébóne tehdu meicyáhachjíí ímiááné táñahbévajte ámuha mejjcyáhi. ¹⁵ Áámeke tsá ámúhake o díllotú táwákimyéi múnáadi. Muurá tsané avyéjútúbé wákimyéi múnaa tsá wáájácutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhake o néé táñahbévajte ámuha mejjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyáné ámúhake o úúbálléhíjcyánélliihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhake ó ujcú tahñéjté ámuha mejjcyamedítúyú ímiá uwaáboju íbóhówaucunú mújyú níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panévá piáábó metáúmeicyooca ámúhake piááboóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámúhake o néé ámuha mewájyújcatsiki.

Jetsóoke cáhcújtsotúme díbyeéjteke tsárrílléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhake tsárrílléhachjíí múu ítsaavé okéé ítsárríllédújuco díte ámúhake tsárrílléne. ¹⁹ Muurá dítye íjcyadu ámuha mejjcyaca ámúhake wájyúiyóme. Áronáacáa díityédítúyú ámúhake o újcúnéllii ámúhake tsárrílléimyé díityédú ámuha menéjúcóótúnélliihye. ²⁰ Aane cáhawaá méjtsúccunu éhnée tsané avyéjútúbé wákimyéi múnáajpi íavyéjútúbé éhniíñevu íjcyáityuróne ámúhake o nééneé. Aane muurá oke ícúbahrádúre ámúhadi ícúbáhraimye. Muurá táuwaáboó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdu páhduvaré ámúhake dáriíveimyé tahñéjté ámuha mejjcyáné hallútú okéé wálloobe Pívyéébeke iwáájácutúnélliihye.

²² Muuráhjáa díityé uwaábovu o tsáátuca tsá oke dítye tsárrílléityuróne. Aacáa tsá díityé hallúrí ímityúne íjcyáityuróne. Áronáa ícyooca díityé hallúrí teene íveeki oke cáhcújtsotúme íllure oke tsárrílléhíjcyánélliihye. ²³ Tsá idyé apaábyekéré ooke, muurá Llihíyomájucu múhtsikyé dítye tsárrílléne. ²⁴ Muurá díityéj píinévú méénúráityuronéhjí o méénuhíjcyátuca tsá díityé hallúrí íñá íjcyáityuróne. Áronáa ténéhji múubará méénúityuróne o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcoorómé jíveeki íllure múhtsikyé tsárrílléhíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehdújuco oke dítye tsárrílléne dííbyé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Íñé ímityú o méénúítúróobeke oke tsárrílléme.”

²⁶ Árone ihdyu óví Pívyéébe Apííchó ámuha éllevu o wálloonéréjuco ámúhake túkévejtsóné táuwaábo ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óví ámuha teene meméénuhíjcyá íñe táwákimyéi o tújkénútsihdyu óomaye ámuha meicyáhíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjcyá ámuha mejjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki. ² Muurá ámúhake waagóoímýé píhcyáávejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítúyú idsíjívétsone íjtsúccunúimye tehdújuco Pívyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dáriíveimeimye Llihíyoma múhtsikyé iwáájácutúnélliihye. ⁴ Aane íñe ámúhake ó úúbállé néhi tene pájtyéijyú ámuha meítsááveki. Tsáháa éjyú ámúhake teene o úúbállétú ámúhamáyéikyé o íjcyánélliihye.

Pívyéébe Apííchó meke piáabóne

⁵ Aabe ícyooca tsúuca ámúhadítúyú o péjúcoó okéé wállóobe éllevu. Áronáa tsá tsáápiuba ámúhadítúyú oke díllotú kíávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehdóvméhíjyúvú ámúhake o úúbálléneélliihye? ⁷ Áronáa ihdyu tehdújuco ámúhadítúyú o pééíñe. Muurá o pééetuca tsá Pívyéébe Apííchó ámuha éllevu tsááityuró ámúhake ípiááboki. Áánéllii ó peé ámuha éllevu teene o wállóoki. ⁸ Muurá téénej tééveri míamúnaa waajácuú ímityúme íjcyane. Tehdure waajácuimyé ímíájító cáhcújtsómé ímjpyetéíñe. Tehdure waajácuimyé teene cáhcújtsótúmema Llihíyó muhdú dítye ícyahíjcyáné ímbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúme tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóové tééne déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácuú Llihíyó éllevu o péénetu ímiááné apaáñéré táuwaáboju ícyáhcújtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújétyóne. Aabe ámúhadítúyú o

péebeke tsáhájucu oke ámuha maájtyúmiityúne. ¹¹ Téhdure waajácúimyé Píivyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjycané diityemá ímbájhóijyu díbyeke cáhcujtsómé pájtyeteíne tsúuca íñújí avyėjeube Naavéneke o táhjánéllíhye.

¹² Aane íjcyaroné mítyane ámúhake o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúityuróne. ¹³ Muurá ihdyu Píivyéébe Apííchó ímiááné ámuha éllevu ítsáácooca ámúhake waajácútsoó keená ímiááné íjcyanévu. Tsá íhdityúré újycune tene ámúhake úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píivyéébere nééne ámúhadívú bóhówájtsóíñe panévaré muhdú pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwaábojívú ámúhake iwáájácútsónej tééveri oke ávyėjejútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áánéllíi ó nehíjycá tahñévré díbyé Apííchó ámúhake wáájácútsoíñe.

Kímóove ímjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjucu ámúhadítý o péebeke tsáhájucu oke ámuha maájtyúmiityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiíñe maájtyúmií Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóo néénéllíi múuhadítý tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñééiyóné ehdu meke neébe? ¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútúne.

¹⁹ Aanéé díbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe múuhake:

—Éhnené ámúhake lléváhréjucu ámúhadítý o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke maájtyúmií' o nééne muurá ámuha medíllójcatsíhi. ²⁰ Muurá ímiááné ámúhake o néé ávyétá íhnáhó ámuha oke mekímóoveíñe. Ááné tujkéveri muurá oke cáhcújtsótúmé íllure ímjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovéné ámúhama níjkévaá ímjyuuvréjucu. ²¹ Muurá walle tsíímávájíyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsíímene tsúuca íjchívyéné boone tsáhájucu dille ávyevéjúcootúne. Ílluréjucu dille ímjyuuvené tsííméneke újycúneri. ²² Ahdu muurá ámúhadítý o pééneri ámuha mekímóoveéhi. Áronáa llévá ámuha oke maájtyúmineri meímjyuuvené tsá muha muhdú meénúityúne.

²³ Aane téjyju píáábó tsáhájucu oke ámuha metáúmeítyúne. Llihíyokéréjucu ámuha tamyémeri metáúmeíñe ámúhake díbye píááboki. ²⁴ Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeítyúne. Cáhawáá metáúmeí ámúhake díbye píáábóneri ámuha meímjyúúveki.

Jetsocrító íjí imítýú tsúuca táhiane

²⁵ Áhdurée idyé tsiíñe neebe múuhake:

—Muurá ámúhake ó úúbálléhíjycá tsíeménéhjij tééveri. Aane cáhawáá ícyoooca ímíñeúvú Llihíyodítý ámúhake o úúbálleki. ²⁶ Díbyekéréjucu ihdyu ámuha metáúmeíñe píáábó tamyémeri. Tsáhájucu ámúhama o táúmeítyúne. ²⁷ Muurá mítyane ámúhake wájyube oke iwájyudu díbyedítýú o tsááne ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnéllíhye. ²⁸ Muuráhjáa díbyedítýú íñújívú o tsáábe éllevu tsúuca o oomíjyúcoóhi.

²⁹ Ehdúu Jetsóo néénéllíi muha menéé díbyeke:

—Ícyoooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múuhake ú úúballéhi. Tsáhájucu tsíeménéhjij tééveri múuhake u úúballétúne. ³⁰ Aane muha mewáajácú ímiááné páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllíi muha mecáhcujtsó ímiáánéjucóhjáa Píivyéébedítýú u tsááneé.

³¹ Áánéllíihyée neebe múuhake:

—¿A ícyoooca botsíi ámuha mecáhcujtsóhi? ³² Áronáa tsúuca óhdityu ámuha metsújáaveéhi. Ááné boone ooréjucu o cóevaíñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó íjcyáhi. ³³ Ehdu íñe ámúhake ó nehíjycá óhdivu ámuha mecátsípáávéne íñerí maáábímeytyuki. Ihdyúhde tehdújucu íñújírí ámuha meícúbáhrámeíñe. Áronéhjívú metáhjátsámeídíñe. Muurá tsúuca tééjé imítýú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóo ímamyémú hallívú píáábó táúmeíñe

¹ Ehdúu íñétsíhdyu Jetsóo cáamevu ícyarúúvéne néehíi:

—Ayúju Táácááníj, wa ícyoooca oke Dááchikye dávyėjejútsoó díihtsútú óhdityu íbóhówaúcunúki. ² Muuráhjáa oke ú pícyóó pámé avyėjeubéré o íjcyaae múhdúmekéhjáa u újycúmeke o ájcu mújyú dítye dsíjívéjúcoóityúne bóhíívu. ³ Aane muurá apáábyéré ímiá Píivyéébe u íjcyáábema oke Dááchikye íñe íñújívú u wállóóbeke wáájácúmeé újcuú tééne bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjñtu ó bóhówátsóhíjycá díihtsútú okée u níwaavéné o meénuneri. Aane tsúuca ó níjkévahi. ⁵ Ahdícýane ihdyu, uu Táácááni, óvíi oke ú ávyėjejútsoó meíjycya éhneé íñújíi íjcyatúnáa meícyahíjycádu.

⁶ Muurá ííñújiri íjcyámedityú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúúca úhdivu ó waajácutsóhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwaáboju o úwaabóné tsúúca cáhcujtsóhi. ⁷ Aame tsúúca waajácú páneere o méénuhíjcyáné úhdivyúré tsááané. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyáné imílléme. Aame cáhcujtsó ímiááné oke u wállóónéllii o tsááané.

⁹ Ahdícyané uke ó táúmei piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtisiri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcujtsótúme hallúvu tsá o táúmeityúne. ¹⁰ Muurá páneere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedityú táavyéjú bóhówaucunúhi.

¹¹ Áámedityú tsúúca ó peé díellévu. Áámeke ihdyu, Táácaáni ímiáábé u íjcyaaabe, tehme dáhtsúturi táhójtisiri íjcyame ímí tsaméhjí tsajjítóré újtsámeí íñe meíjcyadu. ¹² Muurá ííñújiri díityémá o íjcyaaabe dítsijpari díityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame íjcyá pámeere. Áronáa tsáápiye díityédityú wágoóové tsúúcajátújucoo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

¹³ Áámeke ihdyu ííñújiri díityémá o íjcyáné hajchótá ó úwáábohíjcyá dítye íimíjyu íñe o ímíjyúdu. Aabe tsúúca díityédityú ó oomíjyúcoo díellévu. ¹⁴ Muurá díuwaáboju díityéké o úwáábomeke íjienéré úraavyémé tsaríllé tééneejpi o íjcyátúúbeke dítye úráávyénéllíihye. ¹⁵ Áronáa tsá uke o néetu díityéké díityédityú u íñétsoki. Íllure uke o néé Naavéné díityéké mújtátsóiyónetu u téhmeki. ¹⁶ Tsá muurá ííñújíeneri o íicúvetú tééneejpi o íjcyátúnéllíihye. Áhdure tsáhájucó dítye téeneri íicúvetú tsúúca oke úráávyénéllíihye. ¹⁷ Áámeke ihdyu díuwaábóju téveri éhniíñevu dímbájchó tsaímíyé uke dítye úráávyéke. ¹⁸ Muurá ó wállóo díityéké úwáábovu íjienéré úráávyémé pañevú íñe díityé pañevú oke u wállóhdu. ¹⁹ Muuráhjáa díityéké ó ímbáavyetsó ímiájító icyánejuvú ávyeta díityédí o íjcyacunéllíihye.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táúmeityú apáámyéré óoma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táúmei dítye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcujtsóimíyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame díityémá íñe meíjcyadu tsame íjcyame iwáájacu oke u wájyudu díityéké téhdure u wájyune. Áámema ímí menáhbéwájcaté ténetu íjí icyánejuvú úraavyémé icyáhcujtsó ímiááné oke u wállóone. Muurá oke u bóhówátsohíjcyádúré idyé díityéké ó bóhówátsohíjcyá dítye ímí tsame íjcyá meíjcyadu.

²⁴ Ahdícyané, Lli, uke ó táúmei dihñéjté táhójtisiri íjcyame óoma táavyéjuri íjcyaki. Muuráhjáa ííñújii u ípívyéjtsótúné íhdéjuco oke u ávyéjtsóhíjcyáné oke u wájyúnéllíihye. ²⁵ Aabe Táácaáni ímiáábé u íjcyaaabe muurá íjí icyánejuvú úraavyémé tsá uke wáájacutú íñe uke o wáájacúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúúca ímí uke waajácú okée u wállóobeke icyáhcujtsónéllíihye. ²⁶ Áámeke tsúúca ó waajácutsó úhdivu. Ááneturéi díityéké éhniíñevu o wáájacútsoíñe pámeere pahúllévú mewájyjucatsiki.

18

Jetsóoke dítye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cáánima íhgyúwátsihdyu muha dííbyema mépajtye ‘Tsedoróo’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúríi oríívo bájú íjcyáné lliíñevú muha méúújetéhi. ² Átsípíye Jóoda Jetsóodívú méénútsóiibye waajácú pajyuváree tétsihvu muha dííbyema meúújetéhíjcyánéllíihye. ³ Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúwájá tehmejteke llúúwájte avyéjútémáhjáa parítséomú wállóomeke. Áámée ímyéénujcatsiháñema, ípyéeteháñema, tsááhií. ⁴ Aanée Jetsóo iwáájacúne díityé éllevu ípyééne néé díityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánéllíihyée néeme dííbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánéllíihyée neébe:

—Oo muurá dííbye. Téjyúu díityé pañe dííbye Jóoda dííbyedívú méénútsóiibye. ⁶ Aanée ehdu Jetsóo díityéké néénetu idyéjuéhnejcúvu óomíyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiíñe neébe:

—¿ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánéllíihyée néemeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánéllíihyée neebe díityéke:

—Tsuúcajáne muurá ámuhákye ó néé dííbye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénuhajchíí médomájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyéné dííbyerée íllu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtisiri íjcyámedityú tsá tsáápiuba wágoóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Péédoro íñiútsúwá iwáwátsuúcuúne wállóorihjícú llúúwájte avyéjúúbé únu múnáajpi ‘Máaco’ némeíbyé núúmiho ímiánejuvú. ¹¹ Áronáacáa Jetsóo néé dííbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo díníitsúwa. ¿Aca tsá u wáájácutú Llihíyóo néhdjúco o ícúbáhrámeíñe?

Llúúvájte avyéjúube éllevu Jetsóoke dítye tsájtýene
(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)

¹² Aanée dítye tsodáhómuu, íavyéjúube, duurúvájá tehmejte, íjcyame tsúúca Jetsóoke iékévéébeke dohjinúhi. ¹³ Áanemáa tsajtyémé díbyeke Caipáa baabe Anáa jávu. Téjyúu tééné pijcyábari díbye Caipáa pañétúejpi llúúvájte avyéjúube. ¹⁴ Díbyée muurá dítyéké nehíjcyá pámeere óúuvéyíoné íhdétú tehdjúco tsaapi dsíjiveíñe.

Jetsóoke iúráavyeróné Péédoro tóónune
(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)

¹⁵ Aanée Jetsóoke dítye tsájtýéébeke o úráavyéébema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma pañétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájácú néébema. Áanéllihyée oke pajtyétsoobe íhjá llahátsi míhllemeíñetu pañevu Jetsóoma o úcáaveki. ¹⁶ Áanetúu díbye Péédoro coevá llééhováwuré áachi éhnejcúvu. Áanéllihyée ó íhjúvúvá llééhová tehmelema díbye téhdure iúcáaveki. Áanéllihyée botsí pajtyétsolle díbyeke. ¹⁷ Aallée néé díbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áanéllihyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

¹⁸ Téjyúu tsuucówu tene néénéllii llúúvájte avyéjúubé únú múnáama tehmejté icyújuwááñuwatu píhmíme életu idyé píhmiibe Péédoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone
(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

¹⁹ Áanáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dílló Jetsóoke íná díbye úwáábohíjcyáne. Áhdurée díllóbe ímamyémú íná méénuhíjcyáne. ²⁰ Áanéllihyée neebe díbyeke:

—Muurá duurúvájá pañevú téhdure píhcyáavejáané pañevú míamúnáj pínevú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú téévéneévú o íhjúvahíjcyatúne. ²¹ Aanéjjií muhdú oke ú díllóhi. Cáhawáá dílló táuwááboju lléébúacunúhíjcyámeke dítye uke ínéé íná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyí íjcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

²² Áanéllihyée duurúvájá tehmeébé néé díbyeke:

—¿Íveekí ehdu ú áñjucú llúúvájte avyéjúubeke? Ehdúu néébere wábáajcáro díbyeke.

²³ Áanéllihyée Jetsóo néehí:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke díñej. Muurá ímiáané o néehí. Aanéjjií ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

²⁴ Átsihdyúu Jetsóoke díbye Anáa wallóo dóhjúri pañétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúréjuco.

Tsiñe Péédoro tóónumeíñe
(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

²⁵ Áanáacáa tétsihyí Péédoro píhmíri dítyej píne íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áanéllihyée ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

²⁶ Áanéllihyée llúúvájte avyéjúubé únú múnáadítú díbyée íñúúmiho wáhdahíróóbé jééeebe néehí:

—Ááneráhané dítyémá oríívó bájú lliñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

²⁷ Áronáacáa tsiñe íllure tóónuube. Áanáacáa tsúúca cáraca májtsíváhi.

Piráato éllevu Jetsóoke dítye tsájtýene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

²⁸ Aanée tétsihdyu Caipáa jatú tsajtyémé Jetsóoke tééné íñjúj avyéjuube Piráato jávu. Áanáacáa tsúúca métsítsívéhi. Ájyúu díbyeke tsájtýeme tsá úcáávetú téjá pañevú téeneríváa ímityútsameímyé teene wañéhji májchó ímájchójúcoítýúrónéllihyee. ²⁹ Áanéllihyée Piráato dítyé éllevu íjchívyéne néé dítyéke:

—¿Aca íná ímityúné áanu méénune ámuha méúúballé díbyé hallúvu?

³⁰ Áanéllihyée néeme díbyeke:

—Muurá díbye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváítýuró díllevu.

³¹ Áanéllihyée neébe:

—Ané wa íhdyu metsájtýéébeke meméénú muhdú ámuha jodíomú taúhbaju néhdú.

Áanéllihyée néeme díbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbaítuuro tsaate dsíjívétsovu.

³² Ehdúu pajtyéné díbyeré Jetsóo muhdú idsíjívéíne néhdújuco. ³³ Áabekée Piráátó ihjá pañévu ipíúváabeke nééhií:

—¿A uu jodiómú avyējuúbe?

³⁴ Áánéllihyé neebe díbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhijcánéré oke u néé?

³⁵ Áánéllihyé Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodiómuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúúvájte avyējujtémá ¿íne hallútúta uke tsiva taélluvuj? ¿íne táhjáa ímityúné ú meénuj?

³⁶ Áánéllihyé neébe:

—Tsá ííñújiene táavyéjú íjcyatúne. Muurá ííñújí avyējujeppi o íjcyaca támamyémú táhallútú meénujíyá oke dítye íekéévétuki.

³⁷ Áánéllihyé Piráátó néé díbyeke:

—¿Áánéllihyéhaca ihdyu díbyéjuco uu avyējuúbe?

Áánéllihyé neébe:

—Éé, díbyéjuco oo ímiáájuvú miamúnáake o wáájácúto ííñujívú o tsiímávameíbye. Aane ímilléméjuco táuwaáboju illéébóne cáhcujtsóne.

³⁸ Áánéllihyé Piráátó nééhií:

—¿Aca íiná teene ímiááju?

Ehdúu díbyeke ínéene ihjá pañétú íjchívyéne neebe díbyeke tsívameke:

—Áánerá tsá díbye ímityuube íjcyatúne.

Jetsóoke dítye dsíjívétsoíne

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

³⁹ Muurá ámuha pajjuva pajtyété wañéhjí pañe cúvéhójari íjcyámedítúy tsáapí hallúvú méihjyúváabeke o íchívyétsohíjcyáhi. Aane ¿ihya ámuha méimíllé díbye ámuhá avyējuúbeke o ácádsíjcaáyóné téjju?

⁴⁰ Ehdúu Piráátó nééronáa páméhcobaré nééhií:

—¿Tsáhaá, tsá díbyeke u ácádsíjcaáyóityúne! ¡Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa díbye Barabáa avyétá ímityuube íjcyaaabe cúvéhójari téjju.

19

¹ Aanée ehdu dítye néénéllí awáá Piráátó illuréjuco Jetsóodívú táuhbáné ítsodáhómuke dítye díbyeke iwátsíhcyuki. ² Aanée ánetóónetu cháhiwa imyéénuwávú ávohjácó díbyeke. Áánemáa díbyeke uácómé wájyamú duujínuudú nééjácobávu. ³ Áánemáa díbyé únívú íjcyáne illu wañécohíjcyáme:

—¡Nóóooj, maímijyu áánu jodiómú avyējuúbej!

Ehdúu iwáñéjco neémere wabáácohíjcyá díbyeke.

⁴ Aanée tsiíne Piráátó díbyekée tsájtyéme éllevu ípyéene nééhií:

—Cáhwáá íllevu díbyeke o íjchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné díbye ímityuube íjcyatúne.

⁵ Ehdúu ínéene Jetsóoke díbye píuvaabe úújeté dítye úmíwávú ánetóóné chahíwavu dítye ávohjácónema. Téhdurée wájyamú duujínuudú nééjavu dítye uácójama díbye. Áábédítúyú neebe Piráátó dítyeke:

—Éje, áánu muuráhaja.

⁶ Áabekée llúúvájte avyējujtémá duurúvájá tehméjté íáptyúmíne keévánécoba nééhií:

—¡Áábyedívú wátyetyéhcútsó páwachékevu! ¡Tsáma wátyetyéhcútsoco!

Áánéllihyé neebe Piráátó dítyeke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé mewátyetyéhcuj. Tsá muurá ímityuube díbye íjcyatúne.

⁷ Áánéllihyé neéme díbyeke:

—Árónáa ihdyu múúhá táuhbaju néhdújuco díbye dsíjívéíne íveekí Píívyéébé Hájchidi díbye díllómehíjcyáné déjúcotu.

⁸ Ehdúu dítye nééneri Piráátó mítyane íllyéhi. ⁹ Áánemáa tsiíne ihjá pañévu ítsájtyéébeke neébe:

—¿Aca kiá múnáajpí uu? Aanée tsá díbye áñújcutúne. ¹⁰ Áánéllihyé neebe díbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u áñújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácútu o nééjuri páwachékevu uke dítye wátyetyéhcúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácútu uke téénetu o pájtyetétsóiyóne?

¹¹ Áánéllihyé neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró Píivyéébe imíllétuca. Muurá íñe diéllevu oke tsívame díehníñíevu ímityúné meenúhi.

¹² Ehdúu Jetsóó néénéllii Piraátó imíllera dílbyeke iácádsíjcaáyoñe. Áronáacáa néeme kéévánécoba dílbyeke:

—Muurá áádikye u ácádsíjcaáyoñahchíí tsá pañétúejpi avyéjuube Tséetsáma ímí u íjcyáityúne. Muurá iye avyéjúubedi díllómeímyé illure ehdiívallé dílbyeke.

¹³ Ehdúu ditye néénéllii ihjá pañétú ijchívýetsoobe Jetsóoke. Áanemáa ácuúveebe íavyéjú ijyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsii mémée heeberéomú ihjyúri Gabáata.

¹⁴ Téijyúu cójijpiñe péjcore teene pajtyété wañéhjí llééváíñáacá. Áijyúu Piraátó néé diityéke:

—¡Abye amúhá avyéjuube!

¹⁵ Áronáacáa kéévánécoba nééméé:

—¡Wa ihdyu dílbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu díbye idsíjiveki!

Áronáacáa neebe diityéke:

—Áronáa tsáhábá ámuha jodíomú avyéjúubedívú o wátyétyehcútsóityuró páwachékevu.

Ehdúu díbye néerónáa llúúvájte avyéjute néé dílbyeke:

—¡Áronáa íjcyaae apaábyeré pañétúejpi múuhá avyéjuube Tséetsáa!

¹⁶ Ehdúu éhniñevúré ditye néénéllii illuréjuco Piraátó ihvejtsóné diityedívú ditye dílbyeke iwátyétyehcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyehcúíhullévu.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne

(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)

¹⁷ Aabée Jetsóó tsajtyé dílbyeke ditye wátyétyehcúiwachéké 'Niwáupaáji' némeítsii heeberéomú ihjyúri 'Góógota' némeítsihvu. ¹⁸ Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu.

Áhdurée téijyu tsaatétsikye wátyétyehcúmé dílbyé úníutu panéjcvuáacutu. ¹⁹ Áijyúu Piraátó néé ditye téwachéketu ipicyo illu nééneé: "Jetsóó Natsarée múnáajpi jodíomú avyéjuube."

²⁰ Aanée mityame éevéhíjcyá píhíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánéllihye. Caatúváne heeberéomuu, griéégomuu, romáánomuu, éhdúme ihjyúri. ²¹ Ehdúhjáa Piraátó caátúnúnéllii dílbye élleve llúúvájte avyéjute ípyééne néé dílbyeke:

—Tsáháa u caátúnúityuró jodíomú avyéjuube díbye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iye jodíomú avyéjúubedi díbye díllómeíhijcyáne.

²² Áronáacáhjáa neébe:

—Áronáacáa tsúuca o caátunúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú dílbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dílbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánétúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píivyetétú muhdú iácújcatsíñe. ²⁴ Áanéllihyee néjcatsímye:

—Íjyáhacoba tsá medóváájcoityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébe waajácúháamitu illu tene néhdújuco: "Táwajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu icyaaméjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjá teja íjcyaiñe."

Ahdújucóo ímiáané tsodáhómú méenune.

²⁵ Áijyúu tétsihyi dílbyéj tsíjjuu, díillé naállee, Créopá taaba Maaríaa, Maaría Madarénaa, éhdume. ²⁶ Téhdurée ivámeíwu oke díbye néhíjcyaae tsíjúu úníuri o ijyócunúubeke ííténe neebe díllleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjjuu.

Áanéllihyee tahjyávuréjuco díllleke o tsájtyene.

Jetsóó dsíjivéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)

²⁸ Aanée téijyu tsúuca páneere pájtyeíñe éévé újjeténé Jetsóó iwáájacúne néehíi:

—Ó ádóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébe waajácúháamitu tene néhdújuco.

²⁹ Áanéllihyee bíínójpácýó kiwátýé llíyíhlló pañe íjcyánetu wájyámúihdsídú néene iééníyóné úmehéi níjcautu ipicyóone cújuuvémé dílbyeke. ³⁰ Aanée ííhásihdyu neébe:

—Áyu, icyooca ihdyu páneere níjkéváhi.

Ehdúu inétsihdyu illuréjuco díbye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcároné

³¹ Áané tsíjyúu pajtyeté wañéhjí lléeváíñéllii tsá ditye ímilletú ítémehoóné téwachékéjíturé jcyane. Áanélliihyé néeme Piráátoke díbye ityáúhba ítsodáhómuke ditye ityájkíííñé iwáihyáñu íicúu dínye dítéshydu tétsihydu íñítyétsómeke tsíéllévuréjucu ípícyoóki. ³² Ahdújucóo díbye néénéllii tsodáhómú péeme wáihyáñúné Jetsóó únútu panéjcvavátú jcyámútsí tájkiííñe. ³³ Áánétúu Jetsóoke ditye wáihyáñúyónáa tsáhájucu díbye bóhíitúne. Áanélliihyé tsáhájucu ditye wáihyáñutú díbyé tájkiíicyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó díbyeúvuke íáámíhotu cávájcaró aamúbari. Áhejútúu tújpacyoma nújpacyo íjchívýehi. ³⁵ Ehdúu ímiáané tene pájtyene o ájtyumíné íñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óví ámuha mécáhcujsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ityájkííicyú tsá wáihyágotú tsúúcajátújucóhjáa Píivýéébe íwaajacúháámitu íllu néhdújucu: “Tsá díbyeke tsátsíuba ditye wáihyáyoítýúne.” ³⁷ Téhdure téhaamítú nééneé: “Ditye cávájacóóbeke ííteímye.”

Jetsóó ítémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)

³⁸ Áané boonéhjáa Arimatéa cóomi múnáajpi Jotséé ávyéjúté apííchoríi teevetaríyé Jetsóoke úráávýehíjcyabe táumeí Piráátoke díbyeúvú ítémeho icyúúuki. Ahdújucóo díbye ájcyne díbye icyúúuki. ³⁹ Téjyúhjáa díbye éllevu Nicodéémó tsáá tsájyúu pejco Jetsóoma íhnyúvájéébe. Aabéhjáa tsivá múíraá, áarooe, jcyané pacúúcuma úméváné duurúbajpácýo 30-ámú jcyane. ⁴⁰ Ááneríhjáa wájyamubáané ímúríjchóne bíjínúmtú díbyeúvuke dityéé ítémeho icyúúu méénuhíjyádújucu. ⁴¹ Aanéhjáa díbyeúvuke ditye wátyétyéhcúné únuri bajtsóháñé jcyátsihydu níkyehéjú béhéjure tsaatékéi ditye pícyóótuhéju. ⁴² Áhejú pañévúhjáa díbyeke cúúumútsí píhíré tétsihydu téheju néénéllíhye. Ehdúhjáa meenúme wáyeéévéjcoójí ihde ditye ímbáchómeíhíjcyajcójí tsíjyúu téjcooji jcyáíñéllíhye.

20

Jetsóó dsíjiveebe bóhíne

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)

¹ Aanéhjáa teene wáyeéévéjcoójí boonétú tsiíñé tsemaáneréjucu déjúcóóvejcoójí Maaría Madaréná péé pejcojucu Jetsóó níjkye újjetéle. Aalléhjáa újjeté téhejú watájco nééwáyúcoba íñétsámeíñevu. ² Áanélliihyéhjáa íicúu dsíneríyé tsáalle Tsimóo Péédorómá muhsti meíjcyámútsíkye neeváhi:

–jÁvyéjúúbeúvú ítémehoáa újcujémé níkyehéjú pañetu! jAane tsá mewáájacutú kiávú ditye tsájtyene! ³ Áanélliihyé muhsti téhullévú mepéé dsíneríye. ⁴⁻⁵ Aanéé íicúu o dsííneebe Péédoró íhdéré o úújetéébé téhejú pañévú úcáávétuube íúwíwaturé o dújuúcunú íbíjínubááneréjucu téhejú pañe jcyane. ⁶ Áanáacáa botsíi Péédoro tadyéjutu wájtsiibe tsapéhdu úcaavé pañééhejúvu. Aabée idyé ájtyumí wájyamubááneréjucu téhejú pañe jcyane. ⁷ Íhdyubáarée íhñíwau bíjínúmeíbá béwánúmeíbá ájtyumííbe. ⁸ Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyumíne botsíi o cáhcujtsó ímiáané Jetsóó bóhíne. ⁹ Aanée tsáhái tsíjtye wáájacutú ehdúhjáa díbye bóhííñé tsúúcajátújucu Píivýéébe néhíjcyané díbyé waajacúháámitu cáátuváné íéévehíjcyaróne. ¹⁰ Ehdúu muhsti teene maájtyumíne ílluréjucu meóómiñe.

Maaríá Madarénadívu Jetsóó bóhówaavéne

(Mc 16.9-11)

¹¹ Áánétúu Maaría Madaréná tsiíñe níkyehéjúvú péélléváa táallere téhejú pañe dújúchójcyáhi. ¹² Aalléváa ájtyumí mútyétsi níjkyéji múnáajtétsi tsítsíj íwájyamúúné néémutsi ácuúcunúné Jetsóó ítémeho boonééhájsiri panéjcvaváacurí íhñíwáú icyánéjcurii, jtyúháacyú icyánéjcurii, ehdu. ¹³ Aamútsíváa néé díílleke:

–Muúllej, ¿íñerí ú tahíjcyáhi?

Áanélliihyéváa neelle dítyétsíkye:

–Ávyéjúúbe ítémehoáa kiávú ditye tsájtyéneri ihdyu o tahíjcyáhi.

¹⁴ Ehdúváa íñétsihydu révoúcunúllé ájtyumí tsaapi íjyóocunúúbeke. Áronáacáváa tsá dílle wáájacutú Jetsóó díbye jcyane. ¹⁵ Aabéváa idyé néé díílleke:

–Muúllej, ¿aca muuca ú néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áanélliihyéváa tétsii jcyane bajtsó tehmeébekekéré iwáábyúne neéle:

–Tsájyúne múu uure ítémeho tsítsihvu u íñétsóhahjíí ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶ Áronáacávaa dílloobe imyémeri dífilleke. Áanélliihyévaa dífbyedívu iwááne '¡Rabónij!' neelle muuha heeberéomú ihjyúrí 'Ávyéjuúbej' nééiyóne.

¹⁷ Áanélliihyévaa neebe dífilleke:

—Oke dácádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáamevu Llihíyo éllevu o péétune. Áanéllii tahñéjte éllevu péene duubállé tsúúca o pééiíne Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸ Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhakeyе úúballéváné dífbyeke íajtyumíne. Áhdurée úúballelle muhdú díbye dífilleke nénehji.

Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)

¹⁹ Aanée téjcoojiré tsemáaná tújkévajcóójí pejco muha tsatsihíy tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcо llehówááne tsíjtyé apíichori. Áánetúhjáa Jetsóó múhdutú iúcaávéne múúhakeyе nééhií:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méjcyaraj?

²⁰ Ehdúu múúhakeyе iñééne úújétsоobe íhyójtсítutuú dítye wátyétyehcúné añúúíhyóhejúcuvu. Téhdurée tsaapi cáváajcárohéjívú múúhakeyе úújétsоobe. Ááneríi mítyane muha méimíjyuvé Jetsóoke maájtyumíneri. ²¹ Átsihdyúu neebe múúhakeyе:

—Óvli ímí ámuha méjcyahi. Okée ííñujívú ámuha éllevu Llihíyo wáallohu idyе ámuúhakeyе ó wallóó táuwááboju wáájacútúme éllevu.

²² Ehdúu néébere múúhakeyе íbátsúhcúne nééhií:

—Óvli ámuhá pañevú Píivyéébe Apíichó úcaavéhi. ²³ Muurá tsaate ímityúné méénune díityémá ámuha méimíbjáhcómé hallúrí tsáhájucо tene íjcyáityúne. Áánetu díityémá ámuha méimíbjáhcótúme hallúrí íjcyaiñé díityé ímityu.

Tomáa Jetsóoke íajtyumínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóó múúhadívú bóhówáavénáa tsá Tomáa múúhama íjcyatú dífbyere 'Jeméero' némeífbye. ²⁵ Áábekée muha meúúballérónáa neebe múúhakeyе:

—Dífbye hojtsicutu añúúíhyóhejúcú íjcyáneri táhójtсiwa o úácótúhajchíí tsá o cáhcujtsóityú dífbyeke. Áhdure dítyeé cáváajcóhéjuri o úácótúhajchíí tsá o cáhcujtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáa múúhakeyе.

²⁶ Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíne muha tsájá pañe méjcyánáa tsúúca múúhamájucо díibye Tomáa. Aanée idyе cóhpé muha léhowááne mewátajcónáa tsiíne Jetsóó múúha éllevu iúcaávéne néé múúhakeyе:

—¡Ámuúhaj! ¿A ámuha méjcyaraj?

²⁷ Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtсiwa duácó íne añúúíhyóhejúcú táhójtсicutu íjcyánerij. Téhdure ú uácoó íñé oke dítye cáváajcóhéjuri. Ááne tsá éhniíñevúré cáhcujtsótuube u íjcyáityúne.

²⁸ Áanélliihyée Tomáa botsii icyáhcujtsóne nééhií:

—¡míáánéjucо Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

²⁹ Áanélliihyée Jetsóó néé dífbyeke:

—Oke u ajtyumínemáyé botsii ú cáhcujtsó o bóhiíne. ¡Maímijyu ihdyu dítye íjcyane íajtyumíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaami pañe cáátuváné ñnetú meke píaabóne

³⁰ Aabée mítyane méénuráityurónéhjí muha ímamyémú méíténáa méénuhíjcyané tsá páneere o cáátunutúne. ³¹ Áronáa ihdyu téénetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcujtsо ímiáánée díibyejucо Críjto Píivyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áanéllii dífbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóovéityúne.

21

Tsiíne ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

¹ Áané boonétúu tsiíne Jetsóó bóhówaavé múúhadívú 'Tibéeria' némeíñé neúú úníuri muha ílluume méjcyámedívu: ² Tsimóo Péédooro, Tomáa dífbyere 'Jeméero' némeífbye, Gariréa íñíújiri íjcyacóomí Canáa múnáajpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsi muhtsii, tsíjtyetsíi múúhájejtétsii, éhdúmedívu. ³ Áijyúu Tsimóo Péédooro 'óí ó tsínuutéhi' néénéllii muha menééhií:

–Métsu bo tsaméhji mepéékií. Ahdújucóo muha múnneri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metáávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsííwénáa tééú únuri íjcyáabeke muha máájtyúmirómé tsá mewáájacutú dííbyeke. ⁵ Aabée múúhake neéhií:

–¿A ámuha métaávaj?

Áánéllihyée muha menééhií:

–Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánéllihyée neebe múúhake:

–Cáhwáá tsíñejcu metsínuj. Ahdújucóo ténejcu muha metsínuume meújuncu mítyane áoméke. Aamée ávyétá padúúcu néemeke tsá muha meíhnaáhoótú meíjchivyetsóné mííne pañévu. ⁷ Áánáacáa dííbyeke o wáájacúne Pééedoróké o neéhií:

–¡Áanerá Ávyéjuube Jetsóó aábye!

Ehdúu o neénemáyé Pééodoro íícú íwajámuvu iúcaávéne cátsíñiyé tééú pañévu dííbye éllevu ipyéekií. ⁸ Áánétú ihdyu muha choocóí tsínucóóhó lílcyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhháa muha únútu meíjcyame. ⁹ Aamée muha meíjchivyémé máájtyumí tétsihyí cúújúwatu amóóbé wáhhámeíñé únuri pááaho íjcyane. ¹⁰ Áánáacáa Jetsóó neé múúhake:

–Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

¹¹ Áánéllihyée Pééodoro tsínucóóhó amómema lílcyú íjchivu 153-meva íjcyámema. Árómé padúúcurí tsá técooho móhtóbatúne. ¹² Átsihdyúu neebe múúhake:

–Ayúwa mémajchóvaj.

Aanée tsá tsáápiiba díllotú dííbyeke múha díbye íjcyane pámeerée dííbyeke muha mewáájacúnéllihyee. ¹³ Áámekée múúhake amóóbeke páááhoma wájtúube.

¹⁴ Ehdúu Jetsóó tsiíñe múúhadívú bóhówaavé tsúúca pápíhchúú íjyúvájucó ípyée idsíjívétsihdyu bóhíibe.

Pééedorómá Jetsóó íhjuváne

¹⁵ Aanée muha memajchóné níjcautu neebe Tsimóo Pééedoróké:

–Tsimoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájyúné ehnííñevu?

Áánéllihyée neébe:

–Ééé Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihyée Jetsóó neéhií:

–Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke dítye téhmedu.

¹⁶ Átsihdyúu idyé tsiíñe neébe:

–Tsimoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánéllihyée neébe:

–Ééé Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánéllihyée idyé neébe:

–Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke dítye téhmedu.

¹⁷ Átsihdyúu tsiíñe neébe:

–Tsimoj, Jonáá hajchi u íjcyabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aanée Pééedoróké ídásó pajtyé 3-íjyúvájucó bíwáánéré díbye díllone. Aabée neéhií:

–Ávyéjuúbej, muurá tsá íñá u túhúllétúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájyune.

Áánéllihyée idyé neebe dííbyeke:

–Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke dítye téhmedu. ¹⁸ Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévu u újcámeíñe ú úllehíjcyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjucó uke díwajyámuunévu újcóóbeke tsájtyeíñe u ímíllétúróhullévu.

¹⁹ Átsihdyúu idyé neebe dííbyeke:

–Aabe wa ihdyu ehdu uke o neérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó neé Pééedoróké díbye iwáájacu muhdú dííbyeke iúráávyéné níjcaúvú idsíjívéneri díbye Pívyéébé íhtsútú bóhówájtsoíñe.

Jetsóó ívámeíwu íñéébedítýú úúballéne

²⁰ Aanée tétsihdyu Pééodoro révoúcunú Jetsóo déjuto ívámeíwuúu oke díbye neébe o péébeke. Ópée muurá dííbyé únuri nihñéré majchóri muha meíjcyánáa o íjcyabe ó dílló dííbyeke caabye múúhadítýú dííbyedívú méénútsoíñe. ²¹ Áábekée Pééodoro oke ííténe neé Jetsóoke:

–Ávyéjuúbej, ¿ácooca áanu muhdú íjcyáahi?

²² Áánéllihyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíí tsá dibye dsíjivéityú mújyú tsiine o tsáaiñévújuco. Áronáa óvíyacóóné téeneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráavyej.

²³ Ehdúu Jetsóo óhdityu néené uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi mújyúvájháa o dsíjivéjúcóóityúné uubálle. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyaiñé mújyú dibye tsáaiñévújuco. Áanemáa neebe téeneri Pééodoro íjtsámejyúcóótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóo mámyé o íjcyabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhíjcyanéjji o ájtyúmiibe dibye úwáábohíjcyanéjji o lléébone. Aane méwaaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóope íjiri íjcyácooca méénuhíjcyanéjji. Aane muurá páneere mecaátúnuca íñujívú tsá waajácúhaaminé úújetétyuróne. Áyu tehdujuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnehjí uubálleháámi

Pívyéébé Apííchó tsááíne némeíne

¹ Muube Téóópiroj, íhdée diéllevu o caátúnúháámi pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cááni éllevu níjkyejívu ipyétsihvújuco Jetsóó uwááboobéré méénuhjycyanéhji. ² Muuráhjáa ímamyémuke iújcuimeke Pívyéébé Apííchoj téeveri níwááveebe iiná ditye méénúíñévu. ³ Áamedívúhjáa muurá ídsijivé boone bóhówáávehjycyaabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco dibye bóhiine ditye iwáájácuiki. Áamekéhjáa Pívyéébé avyéjuto uwáábohjycyaabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsarétúí kiávú mépehdíñe. Météhmeccóí tétsihdyu Llihíyóo ámuéhake iájcuíñé néhijcyáne. ⁵ Ímiáánéjuco Jóáa tsótsohjycyané nújpacyori. Áanetu ihdyu lléváhréjuco ámuhá pañévu Pívyéébé Apííchó úcáaveíñe. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívu pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiíne díibyema idyobéévsihvu néé díibyke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooa tsiíne ú ímbáávyetsoo méiíñújí tsíjtyé hójtsí pañe íjcyájucóotuki?

⁷ Áánéllihyéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájácútyuro múucoocá Llihíyóo tehdu méénuíñe. Óví ihdyu mújyú ímílléjyú méénuube páneere díibyé hójtsiri íjcyaaabe. ⁸ Áanetu ihdyu díibyé Apííchó ámuhádivú nítyene ámuhá pañévu úcáávecooca ámuha tééne íhnáhoori méuwááboo óhdityu íjcyané uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéa íñújí múnáakee, Tsamáaría íñújí múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújáávee pahúllevá múnáadivu.

⁹ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu Jetsóó ditye íténeryé tsúuca cáamevu wátyóhiivéhi. Aabéhjáa ojtsó pañévu tsúuca tévééveíñúbeke tsáhájucu ditye ájtyúmitúne. ¹⁰ Aaméhjáa cáamevu dibye péhullévuré ítéhjycyáronáa mítyétsi ávyéta tsítsi íwajámúúcu néémutsi bóhówaave diityédívu. ¹¹ Aamútsihjáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréa íñújí múnáa, ¿aca iiná caame ámuha meíitehijcyáhi? Muurá ámuháma ícyahjycyaabe Jetsóó péjucóo ámuhádivú níjkyejívu. Aabéjuco idyé tsiíne tsááíne muhdúhjané ámuha meíiténáa ipyéhdúu. Ehdúhjáa neemútsi diityéke.

Matíake ditye újcune Jóodáúvu cápayóve

¹² Aaméhjáa oríívó bájú íjcyátsihyí íjcyátsihdyu oomí Jerotsaréevu. Píhíréhrée técoomítyú téhbaju múhajchótá wáyeéévejcóójí meulléiyóné jodíómú taúhbaju néené hajchóta. ¹³ Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée íjcyahjycyávu cáameéíjiri íjcyané mujcóhovu. Ílluméhjáa díitye: Péédooro, Jacóóboo, Jóáaá, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéoo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóboo, tsáha múnáa cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóodáa, éhdume. ¹⁴ Aaméhjáa pajiyuvaré dóbévehjycyá tééhó pañévu Pívyéébéma íñhyúvaki. Áamemáhjáa íjcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjjuu, tsijtye walléemu, íjcyame.

¹⁵ Ájyúhjáa Péédooro íñahbéjté 120-meva íjcyáméj piñévu íjyocúúvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbému, tsúuca pajtyené éhnhjáa Pívyéébé waajácúháámitu Jóoda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñé caátúnúmeíñe. ¹⁶ Ehdúhjáa muurá dibye díibyedívú méénútsóíñé tsúucájatújuco Pívyéébé Apííchó néhijcyané Dabííúvuj téeveri. ¹⁷ Díibyée muurá Jóoda Jetsóó mamýmú mejjycáméejpi tsaméhjí díibyema mewákímyehjycyaabe. ¹⁸ Aabée ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsi dibye wájójcoíñé iújcnemma áhdómé tsátsii íñújí. Ááné boonétúhjáa muurá iye dsíjívetsómeíñbyé áakityé apáhajchíi íñbáu áachívújuco. ¹⁹ Aaméhjáa Jerotsarée múnáa iwáájácúne dityée áhdótsi meménú Atséédama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyóne. ²⁰ Muurá Tsáámóháámitu ténetu nééneé:

Íávajaréjuco díbye ja cóévajari tsáhájucu múha íjcyáityúne.

Téhdure idyé tsiíne nééneé:

Tsíjpiyéjuco díbye wákímyéivu cápayóveíñe.

²¹⁻²² Áhdícyane muurá íjcyámé tsaate éhnée Jóaa Jetsóoke tsójtsoobe cáamevu pétsihvújuco meke náhbénuhjycyáme. Áamedítyú ihdyu óví méujcú tsáápiikye dibyee ímiááné ídsíjívetsihdyu bóhiine úúballéhjycyáíbyeke. Ehdúhjáa neebe Péédooro.

²³ Ahdújucóhjáa míityétsikye ditye pevénéréi méménúne tsáápiikye diityétsidítú iújcuiki. Tsáápihjáa Jotséé díbyere 'Batsabáa' némeíbyé téhdure Jójto imyémé íjcyaa. Áanetúhjáa tsijpi Matía. ²⁴ Áámútsi hallúvúhjáa illu Píivyéébema ihjyúvame:

—Ayúju Ávyéjuube Píivyéébeé, uu muurá pámé íbuwáánéré ú waajácúhi. ²⁵ Aabe ihdyu ú waajácú caabyé u tújkevéllebe íjtyétsidítú úcááveíñé díhju uwaáboobe íjcyá Jódáúvúvú ímítú nájcaúvú úújetéébe cápayóóve.

²⁶ Ehdúhjáa Píivyéébema íhjuvávatsihdyu nehcomé diityétsidítú cáábyeké iújcuíñe. Aanéhjáa úújeté Matíadívu. Aabéjucóhjáa úcaavéné 11-mevaréjuco íjcyame Píivyéébe úwaáboju úwaábomeré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píivyéébe Apííchó níityene

¹ Aaméhjáa pámeere tsijtye cahcútso múnáama 'Pejtecojtée' némeíñé wañéhjij cóójí dóbeevéhi. ² Áánáacáhjáa peecútéré ehne múúne tsíjpáné kiijyébá tsááne íhjuvádú néene tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pájá pañére. ³ Áronáacáhjáa tsúuca cúújuwaj péetédu 'níwáhníwá' tsáapítsa hallúvú bóhówaavéne. ⁴ Ehdúhjáa diityé pañévu Píivyéébe Apííchó úcaavéné diityéké íhjuvávatsó tsíjtyéhjí íhjuvúháñeri ditye lléébótúrúhjújiri.

⁵ Téijyúhjáa íjcyámé tsijtye jodíómú tétsihyi Jerotsaréeri Méécáánikye muhdú íjtsúcunúdu úráávyehíjcyámé panévá íñújínetu tsáámeé. ⁶ Aaméhjáa mítyane tétsii íhjuvaba íjcyane illéébóne diityédívú pihcyavéhi. Aaméhjáa úvánucátsi saatétsáhjii ditye íhjuvávájúhjújiri íhjuváváné illéébónema. ⁷ Áaneríhjáa úváhtúuuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá ehne íjtye Gariréa múnáa íjcyatúne? ⁸ ¿Aca muhdú ívane ávyeta meíhjuvávájúhjújiri íhjuvávame? ⁹⁻¹⁰ Muurá íñe íchii mee panévá íñújine múnáa Páátiaa, Méédia, Eráaa, Metsopotáámiaa, Jodéaa, Capadóótisaa, Póótoó, Áátsiaa, Píríjiaa, Pajpíiriaa, Ejihtoo, Tsirééné tujkéveri íjcyane Áápiricaa, éhdúne íñújine múnáa. Áhdure íjcyámé Róómátu tsáámedítú tsaaite pañétúejte jodíómu. Téhdure íjcyámé jodíómú íjcyáturómé diityé uwaábó úráávyehíjcyame. ¹¹ Áhdure íjcyámé Créétama Aráábíá múnáa. Íllume íñe mélleebó muhdú Píivyéébe íhtsútú diityéké íhjuvávatsóné meíhjuvávájúhjújiri.

¹² Aaméhjáa tééneri úllévenúmé idyé tsiíñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáama teénej?

¹³ Áronáacáhjáa tsaaite diityédí iúúhívaténe néehíi:

—Íllure llíyícyavéme.

Péédoro íhjuvávane

¹⁴ Áanéllihyéhjáa diitye 11-mevadítyú Péédoro íjyóocúúvéne kéévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnáa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawáá ámuúhama o íhjuváváné ímíñetúvú mélleebúacunuj. ¹⁵ Tsá muha mellíyícyávetú ene ámuha múúhadítú menéhdú. Muurá llíyícyáve múnáa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjuturéi nuhba íjcyánáa llíyícyávetúne. Aanéjii awáá muhdú muha mellíyícyáveéhi. ¹⁶ Muuráhjáa Píivyéébe íhjuvú uubálle múnájpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu néehíi:

¹⁷ Muurá nihñéré míamúnáa pañévu Táapííchó ó pícyoóhi. Ááméj tsiiménémúháábé íbúwá déjúcotu táuwaáboju íjchívyeehi. Ováhtsámú naavédú nénehji íiténé pañe diityémá ó íhjuvúváhi. Áánetu kéémémuma ó íhjuvúváa ityúwaháñé pañe. ¹⁸ Ehdú ó ájcuú Táapííchotu pámeere múhdumé táicúve múnáa íjcyámeke wajpíimúmayé walléémuke. Aame táuwaábó méénuúhi. ¹⁹ Áijyu caame íevéhoováú ó úújésoó páhdúváré nénehji meúllévenúnéhji. Áánetu íñújiri íjcyaiñé tééne uubálleháñé mítyane méénucátsiháñé pañe tújpacyo wágóóóveíñe. Áhdure íjcyaiñé panévare áíivýene ójtso. ²⁰ Muurá cóójíejpi nuhba áabateéhi. Áánetu péjcoejpi íjcyaa tújpacyóduréjuco. Ehdú páhdúváré nénehji pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsááíñe ávyetá íhtsútú nééíñe úmíwari. ²¹ Aane pámeere múhdumé díbyedi tsúúrámehíjcyámé ihdyu pájtyeétehi.

Ehdúhjáa Joéej tééveri Píivyéébe néehíi.

²² Ahdícyane, ámuúha tamúnáa íjraéémuj, cáhawáá mélleebúacunu tsiíñe ámuúhake o nééíñe: Muurá ámuháyé méwajácú Jetsóó Natsarée múnájpi íjcyáábej tééveri Píivyéébe panévare méénuráítúronéhjí méénuhíjcyané ámuháj piínévu. Téénerii muurá meke úújtsójúccóroobe ímíáané Píivyéébe díbyeke wálloóne. ²³ Áróóbedívú ámuha ímítúmeke méméénutsó páwachékevu mewátýétyéhútsóneri Píivyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco néhdújuco.

24 Áróóbekée muurá dííbyere Píívyéébe bóhiitsó tsúuca dsíjívéjucóóróóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsíjívé dííbyeke méénútyuróne. 25 Muuráhjáa Dabííúvú dííbyedítú néehíi:

Paíjyuvárée Ávyéjuube óomaye ú ícyahíjcyáhi. Aabe muurá oke ú téhmehíjcyá ínerí o íllityétuki.

26 Ááneri mítyane o ímjyúúveebe uke ó duurúvahíjcyáhi. Áánéllíi o dsíjívécocaa tsaimíyé úuma ó íjcyáhi. 27 Muurá tsá tabóhí u íhvéjtsóityú tene iwágóóóveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú díicúve múnáájpikye mítyane u wáyyúúbej pí ícúbáhrámeíñe.

28 Muuráhjáa oke ú waajácutsó ímiájijtóvu. Aabe mítyane ó ímjyuuvé óoma u íjcyánéllíihye.

Ehdúhjáa Dabííúvú néé Jetsóodítu.

29 Aabéhjáa muurá dííbye Dabííúvú dsíjívéébeke ditye cúúne icyoocápi dííbyeúvú níjkye íjcyáhi, ámuúha táñahbému. 30 Muuráhjáa Píívyéébe íhjúy uubáalle múnáajpi íjcyáábeúvú ímiáané waajácú Píívyéébe dííbyeke néhíjcyáné dííbyeúvúj tsiménémúhaabe lílyaatémédítú Críjto ávyéjuutéíñe dííbyeúvú ávyéjuutédu. 31 Ehdúhjáa tene pájtyeíñe íhdétújucó iwáajácudú íjcyáábeúvú nehíjcyá Críjto ídsíjívétsíhdy bóhiibe wágóóóvéityúne. Áhduréhjáa nehíjcyáábeúvú dííbyej pí muhdú íjcyáityúne. 32 Áhdújucó muurá dííbyeke Píívyéébe bóhiitsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi. 33 Áábekée Píívyéébe ílluréjucó ávyéjujtsóne. Áábej tééveri muurá íñe icyooca Cááni Íapííchó múúhá pañévú pícyóó dííbyekéhjáa íñéhdújucó. Aane íñe páneere ámuha maájtyumíné, melléébone, Píívyéébedítúré tsáá Íllí Jetsóoj tééveri díbye méénune. 34-35 Íllúhjáa muurá tsiíñe Dabííúvú néehíi:

Ávyéjuubée néé táavyéjúúbeke: Íchihvu táúniúvú díicya dímunáake úuma o táhjáné hajchóta.

Ehdúhjáa néébeúvu. Áróonáacáhjáa íhdyu tsá díbye íhdítu íhjúyvatúne. Muuráhjáa tsá díbye cáámevu níjkyejívú péétu Críjto péhdú.

36 Aane íhdyu ámuha pámeere tamúnaa íjraéémú méwaajácúiyá Píívyéébé Mepájtyetétsoobe Críjtoke pícyóóbeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóóbeke.

37 Ehdúhjáa Péédoro nééne díityéké múhdurá pájtyenéllíi pámeere díitye uwáábojtéké néehíi:

—¿Aanéhaca íñe muhdúí muúha, ámuúha múúhá nahbému?

38 Áánéllíihyéhjáa Péédoro néé díityéke:

—Ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáámeréjucó meíjcyá amúhá ímityú amúhá hallúrí íjcyájúccóotuki. Ááne métsójtsótsaméi Jetsocríjto mémeri Píívyéébe amúhá pañévú ípícyo Íapíícho. 39 Aane muurá íñe íhdétújucóo úúbállémehíjcyáné pámeere amúháj tsiménémúháábema amúhá wáábyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Mécááni Píívyéébe wábyújtsómé wáábyuta teéne.

40 Ehdúhjáa Péédoro díityéké úwáábótsíhdyu néehíi:

—Ímiánejcúvuréjucó mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjcyánetu.

41 Áhdújucóhjáa múhdumé dííbyé uwáábó cáhcújtsodumé tsójtsótsámeíñe. Áíjyúhjáa tsúuca cahcújtsó múnáa lílyaatémé 3,000-mevájucó. 42 Aaméhjáa díityé uwáábó úravýémé tsaimíyé náhbévajcátsímé tsatsíhvu ídyóbeévéne Píívyéébema íhjúyvahíjcyáhi. Téhduréhjáa Jetsóó dsíjívé ítsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjcyáhi.

Tujkénúejte Jetsóó uráávyé múnáa muhdú ícyahíjcyáne

43 Aanéhjáa ímí íjtsúcunúme. Áámemáhjáa uwáábóje méénúráityúronéhjí méénuhíjcyáhi.

44 Aaméhjáa tsaimíyé íñáhbévajcátsíñe panévatúré píáábócatsíhíjcyáhi. 45 Íñéhéhíhjáa íñáhhíhénúne píáábohíjcyámé píhtómeke. 46 Aaméhjáa paíjyuváré dóbéévehíjcyá duurúvajávú Píívyéébeke idyúúrvaki. Tsaimíyéhjáa íhjáháñeri íjcyame Jetsóó dsíjívé ítsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjcyáhi. 47 Ehdúhjáa Píívyéébeke ditye duúrúvahíjcyáné tsíjtye ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa éhniíñevu lílyaaté Píívyéébe píáábori tsúuca pájtyetéme.

3

Úlléhíjcyátuube úlléjucóóne

1 Tsájcuuvéhjáa Péédorómútsí Jóáama péé duurúvajávú Píívyéébema ditye íhjúyvahíjcyáne ééveri. 2 Áíjyúhjáa tsaapi tsiménédítújucó úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleehówavu 'Ímíwu' némeítsíhvu díbye ityáúmeíhíjcyá dsíídsike tééjá pañévú úcáávémeke. 3 Aabéhjáa díityétsikye táúmeí dsíídsike tééjá pañévú úcáávémútsikye. 4 Áánéllíihyéhjáa dííbyedívú ííténe neemútsi:

—Éje, cáhawáá múhtsikye díhtej.

5 Aanéhjáa íjtsúcunúúbé dítyétsí tsiménevu ájcuíñe. 6 Áróonáacáhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Tsá muhtsi medsiísivátúne. Áronáa ihdyu uke muhtsi mépiááboóhi. Ahdícycane Nat-sarée múnáájpi Jetsocrijto mémeri díjyócuúvéne duhlee.

⁷ Ehdúhjáa néébere ímiánéjcuéhójtisu iékéévéébeke íjyócujárónemáyé tsúúca ímjpyetéébe. ⁸ Aabéhjáa tsáimiyéjucó úleebe cáhtsiñúbaabéré díityétsima úcaavé tééjá pañévu Píivýéébeke dúúruvábere. ⁹ Aanéhjáa tétsihyí íjcyame ájtyumi ímihýéjucó úleebe Píivýéébeke dúúruváne. ¹⁰ Aanéhjáa waajácúme díibyéjucó duurúvájá lleehówaríi ‘Ímíwu’ némeitsihyí ácuúcuunúúbé piáábó táumeihjyaabe díbye íjcyane. Áanerihjáa ávyeta ullévenúme díibýedi.

Duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeitsihvu Pééodoro íhjuvúvane

¹¹ Aabéhjáa tsúuca ímjpyetéébe tsá íhvéjtsotú díityétsí Pééedorómútsikyé. Áanerihjáa míamúnaa itsájúréévéne dsíínécunú díityé éllevu duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeitsihyí íjcyame éllevu. ¹² Áamekéhjáa Pééodoro íajtyúmíne néehíi:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú íivane ámuha meúllévenúne múhtsidyívú méíté tehdu múhtsi íhnáhooríyé muhtsi meméénúneríjívári? Áhdure ¿aca ímiájtétsí muhtsi meíjcyánéllíi tehdu meméenúhi? ¹³ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáaúvu Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánivahjyaabe Mépiivýéébe Ílli Jetsóoke tééneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjúté hójtsí pañévu meíhvéjtsóóbeke. Muuráhjáa Piraáató díibyeke ácádsíjcaayóiyónáa tsá ámuha meimíletúne. ¹⁴ Díibyeke ímiáábé hallúvu íhjuvátumé ámuha cáábyerá dsíjivétso múnáájpi hallúvúré méihjyúvá díbye íjchívyeki. ¹⁵ Ehdúu ámuha méllíihyanútsó díibyéjucó meke bohíivú ájcuúbedívú. Áróobekée muurá Píivýéébe bóhíitsóhi. Aane muha méwaajácúhi. ¹⁶ Áabeke muhtsi mecáhcújtsónéllíi muurá íne áanu ímjpyeté díibye mémeri díibýé íhnáhoori ámuha meíiténeríyé.

¹⁷ Ahdícycane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámuhá avyéjútémá díibyeke medsíjivetsóné ámuhá íbuúúné aabáte. ¹⁸ Áronáacáa ihdyu tehdujúcu díbye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucóo Píivýéébe íhjuvú uubálle múnáaj tééveri néhdújucó. ¹⁹ Áanéllíi ímityúné ámuha meicyahjycané meíhvéjtsóne Píivýéébe icyánejuvuréjucó meíbuwáávé ténéhji ámúhama íábájíivémeí ímí Píivýéébema ámuha meíjcyaki. ²⁰ Muurá meéllevu wállóóiyibe Ílli Jetsocrijtoke tsúúcajátújucóo meke díbye pájtyetétsoíñé íñéébeke meke díbye íjcuúvaki. ²¹ Aabe muurá níjkyéjiri íjcyaa páneere muhdúhjáa Píivýéébe íhjuvú uubálle múnáaj tééveri tsúúcajátújucó íñéhíjycané ímbáávýétsóné hajchóta. ²²⁻²³ Ílluhjáa muurá Moitséévu nées méíhdé múnáaúvuke: “Ávyéjuube Píivýéébe méhdityu pícyoo tsaapi íhjuvú uubálle múnáajpi íjcyáíibyeke íñé oke ípcyohdu. Áabeke ihdyu tsáma mélléébocho. Muurá díibyeke cáhcújtsótumé wágóóovéehi.”

²⁴ Áhduréhjáa tsijpi Píivýéébe íhjuvú uubálle múnáajpi Tsamóeévúvú íhjuvúvahjycá íne ícyoooca muhdú pájtyénéhjitu. Áabeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjiúvú íhjuvúvahjycá téénetu. ²⁵ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe íhjuvú uubálle múnáaj tééveri nehíjycá meeke pámeekére. Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma pámeekéré meke ípiááboíñé Aavaráaúvuke íllu neébe: “Pámeere íñíjyí cuwáábema íjcyaiñé piáábó díjtsímenémúháabe tééveri.” ²⁶ Muuráhjáa Píivýéébe Íllíkyé wallóó tujkénú mee íjraeémuke díbye ípiáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Pééodoro.

4

Pééedorómútsí Jóáama ávyéjúté úmíwari íjcyane

¹ Aanéhjáa Pééedorómútsí Jóáama míamúnáama íhjuvúvahjycáronáa tsáacúnúme llúúvájtee, duurúvájá tehmejté avyéjuúbee, tsadotséomuu, íjcyame. ² Aaméhjáa cayóbaávaté Jetsóope dsíjiveebe bóhíhdu idyé tsijtye dsíjivémé bóhííñé dítyétsí úwáábónetu. ³ Aaméhjáa iékéévémútsikyé cuvéhoojánú cuvéhrejucó tene néénéllíihye. Aamútsíhjáa téhulléré tsítsivéhi. ⁴ Áronáacáhjáa díityétsí uwáábó lléébúcuunúhíjycámedítýu mítyame cáhcújtsómemáubáhjáa tsúuca úujetémé 5,000-mevájucó tsamééré wajpiímu.

⁵ Aanéhjáa awáá tsíjcyoojpi pihcyavéjucóomé Jerotsaréevu ávyéjujtee, túkevéjtsotee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame. ⁶ Áamemáhjáa íjcyámé llúúvájte avyéjujtee Anáaa, Caipáaa, Jóáaa, Arejáádooro, éhdume. Téhduréhjáa íjcyámé díityéjééete. ⁷ Aaméhjáa díitye ávyéjujtee nées Pééedorómútsikyé dítye íjchívyétsóne itsíva díityé éllevu. Ahdújucóhjáa dítye tsájtýmútsikyé dítye nééneé:

—¿Aca íñé íhtsúturí ámuhtsi méénúráityuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhýaja?

⁸⁻⁹ Áanéllíihýéhjáa Pééodoro Píivýéébe Apííchó ípañe íjcyaa nées díityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraaémú avyéjújtee, ámuha íñe múhtsikyé médilló éhnée íayáabedítýjucó úllútuube áanu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki. ¹⁰ Áánéllíi icyooca muhtsi ámúhake meúúbállée teene. Muurá ihdyu Píivýéébere ímíjpyetésó díibyeke éhnée ámuha páwáchékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsíjívésóóbeke íbóhítsóóbe mémeri. ¹¹ Muuráhjáa díibýéjucó éhne mútne ímichi nééwáyutu jaa éjkeđu néébeke ámuha meéhdíiválléroobe icyooca íjcyá páñétúejpi teene jaa ímichi páñétúétsihdyu éjkeđu néébeé. ¹² Tsá tsíjpi íjcyatú meke pájtyetésóóbe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píivýéébe méménutú míamúnáake pájtyetésóóíbyeke.

¹³ Ehdúhjáa díityétsi íhýjýváneeri díitye ávyéjújtee ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú díityétsi ídátso nééméejtéstí íjcyane tsáijyúbáre waajácúhaamíné ítéhíjcyátumútsi. Áronáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa díityétsi ícyahíjcyáne. ¹⁴ Aanéhjáa díityétsi ímíjpyetésóobe tétshíyi íjcyánéllíi tsáhájucó díitye íiná néétu díityétsidítýu. ¹⁵ Áánéllíihýéhjáa ílluréjucó díitye wállóone díityétsikye tétshídyu. Áané boonéhjáa tsamééréjucó íhýjývájcatsíné muhdú díityétsikye imyéénúyóneri. ¹⁶ Néjcatsimýéhjáape:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúyá díityétsikye? Muurá pámeere Jerotsarée múnáa waajácú méénúráítýuróné díityétsi méénune. Aane muhdú metóónúyónejíivari. ¹⁷ Áronáa ihdyu metsu meíllíivýéébo díityétsikye díityétsi éhnííñevu Jetsóodítýu íjcyané uwááboju pámehdívúre tsújaucútúné ihde.

¹⁸ Ahdújucóhjáa tsiíne ípíúvámútsikye díitye ávyeta bóijcyuné díityétsi íúwaabójucóótuki. ¹⁹ Áronáacáhjáa neemútsi díityéke:

—Cáhawáa méijtsaméi keená ímí Píivýéébe íjtsúcunúne. ¿A ámúhakyéré muhtsi melléébóne díibyeke tsá melléébóitúne? ²⁰ Tsáhábá muhtsi méihvetéítýuró Jetsóodítýu íjcyané uwááboju meúwáábohíjcyánetu díibyeé íúwáábóne méénuhíjcyanéhí muhtsi maájtyúminéllíihye.

²¹ Ehdúhjáa díityétsi néénéllíi íbóijcyúróné ílluréjucó díitye íhvejtsóné díityétsikye. Tsáháhjáa díitye píivýetétú muhdú díityétsikye imyéénúyóné tsáápiikyéhjáa díityétsi ímíjpyetésónéllíi mítyame Píivýéébeke ávyéjújtsónéllíihye. ²² Aanéhjáa díibye díityétsi ímíjpyetésóobe 40 píjcyábá éhnííñevújucó.

Cahcújtsó múnáa píáábó táúmeíñe

²³ Aamútsíhýjáa tsúuca díitye ácásíjcaáyomútsi íñahbéjtee éllevu ípyééne úúballé páneere muhdú llúúvájtee avyéjújtemá túkevítsojtee díityétsikye nééneé. ²⁴ Áánéllíihýéhjáa tsaméhíi íllu Píivýéébema íhýjýváhi:

—¿Ayúju múúhá Avýéjuube Píivýéébeéj, uu muurá ú íjcyá páneereé íévéhóowari íjcyánéhjima íñúji, nájpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyane, u ípívyéjtsoóbe! ²⁵ Aabée muurá díicúve múnáajpi Dabíúvudi Díapíichó íjcyáneje tééveri u néehí:

¿Íveeki tsííñe íñújñe múnáa páhduváre idýaríívéjcatsíñe ítsámeihjicyá íñetú díityéke píáábóítýunéhjiri? ²⁶ Muurá ávyéjújtee pítýácócatsíhýjcyá Avýéjuube Críjtoke imyéénuki. Ehdúhjáa muurá u néé Dabíúvuj tééveri.

²⁷ Aanée muurá téénéllíi icyomíwú píhýcáávehíjcyámé Heróódee, Póótsio Piráátoo, tsííñe íñúji múnáa, muuha íjraaémú avyéjújtee, íjcyame Daachi Jetsóoke imyéénu múúhakyé pájtyetésóóíbyeke u wállóóbeke. ²⁸ Áábekée meenúmé tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújucó. ²⁹⁻³⁰ Aame muurá u íténáa téhdure múúhake méénúllehíjcyáhi. Áánéllíi ihdyu óví múúhake u túkévejtsó dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuúwááboju íñerí íllítýétúme. Áhdure múúhake píáábó muha méénúráítýurónéhí chéméméhjike mebóhítsóhíjcyá Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Píivýéébema íhýjývánetu díitye níjkévánáa tétshí díityémá uuvécunúhi. Aanéhjáa Píivýéébé Apíichó díityé pañe íjcyame íñerí núhnévetúme úwáábohíjcyá díibye íhýju.

Pámé wáábyutáre íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtsó múnáama tsajjítóre íjtsámeimýe tsá néhíjcyatú íhñénéhíi íhdyúenéhíi íjcyane. Tsáápiítsá éhnéhjáa páme wáábyutáre íjcyáhi. ³³ Aaméhjáa díitye uwáábojtee úúballéhíjcyá Avýéjuubeé Jetsóo idsíjívésihdyu bóhíne. Áámekéhjáa Píivýéébe mítyane píáábohíjcyáhi. ³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtsó múnáama ímí píáábócatsíhýjcyá íñetú píhtótsójcatsítýume. Tsaatéhjáa íñújñema, íhýyáháñema, íjcyame ténéhíi íñáhíhénúne dsíísí píhýjucuhíjcyá uwáábojtedívu. ³⁵ Áánétújucóhjáa díitye ácuhijcyané tsaate díityédítýu píhtómeke. ³⁶ Áijyúhjáa íjcyaaabe díityédítýu Revítámuube Jotséé Chíperévúhjáa díitye tsíímávaabe. Áábekéhjáa uwáábojtee íúúhinúné méménú Benabéedívu 'ímijyútsoóbe' nééyóne. ³⁷ Aabéhjáa íñújñe íñáhíhénúne áhdovu ajcú díitye uwáábojteeke.

5

Ananiamútsi mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananiamútsi mewa Tsapíírama íííñújí íñáhíhénúne áhdotu tsane iújcúnéj coéénevu diiye uwaábojtéké ajcú pánéhjíjtaráhdú. Aanéhjáa mewa waajácú díbye muhdú méénune. ³ Áábekéhjáa Ananiake Péédoro néehíi:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsónej péévé muhdú ú meenú díííñújí áhdo? ¿Ááne pánehjídú ú tsivá coééne? Ú imillé múúhake u állíñe tehjújoco Píivýéébé Apííchó ímillédú u méénune muha meíjtsúcunúroki. ⁴ ¿Aca muhná teene ííñújí? Ááneráa díhñe teéne. Ááne áhdóo díhñereíyo. Tsáháa tsane u újcúnéj coééne u tsiváiyuró pánéhjíjtaráhdú. Aanéhaca idyé múúhakeré u állíñejíivari. Muurá téhdure Píivýéébeke ú állíi.

⁵ Ehdúhjáa Péédoro néenemáyé Ananía ílluréjoco dsíjíveebe áákityéné baavújoco. Ááne uubálléhjáa lléébome mítyane íllityéhi. ⁶ Ááhoúvukéhjáa ováhtsámú íbííjínúne tsajtyé icyúúuki.

⁷ Ááne boonétúhjáa mewa wajtsí íná ájyúke pájtyene wáajácúttulle. ⁸ Áállekéhjáa idyé Péédoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo ílluunéré ámuhtsi menáhjíhénúné ámúhtsi ííñújí?

Áánéllíihyéhjáa neéle:

—Éé, téhdunéjucópeé.

⁹ Áronáacáhjáa Péédoro néé díílleke:

—¿íveekíhjáa ehdu ámuhtsi mémeenúhi? ¿Aca ámuhtsi méjtsúcunú Píivýéébé Apííchó wáajácútyuróne? Éje, aate muurá tsáá dítyájíúvuke icyúúújétsihdyu. Aame muurá icyooa uukéréjoco cúúutéíñe.

¹⁰ Ehdúhjáa díbye néenemáyé tsúúca dsíjívelle áákityé dííbyé líííñévu. Áálledívúhjáa diiye ováhtsámú wajtsí ítémehóvuréjoco. Áálleúvukéhjáa idyé itsájtyéne cuuúmé ájyú únútu.

¹¹ Ehdúhjáa Ananiamútsikeye méwama tene pájtyéneri cahcújtsó múnaa mítyane íllityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne íllityéhi.

Méénúráityúronéhjí méénumeíñe

¹² Aanéhjáa diiye uwaábojte dóbéévehjycá duurúvájá pañévu tsátsi 'Tsaromóo' némeitsihvu. Aaméhjáa méénuhjycá mítyane méénúráityúronéhjí míamúnáaj píñévu.

¹³ Áámekéhjáa cáhcújtsotómé diiýmá náhbévahjycáturómé ímí íjtsúcunúhi. ¹⁴ Téjyúhjáa idyé tsijtye wajpíímumáyé walléémú cóbéévehjycá duurúvájá pañéahcujtsó Píivýéébeke. Aaméhjáa éhniíñevu mítyamejúco líiyaaténe. ¹⁵ Áánétúhjáa chéméméhjike íhbotáháñeri íjchívyetsómé hulléjítónéj píñévu tééneríváa Péédoro pájtyéébe náávúbaré diiýé hallútú pájtyéneri dítye íbóhíki. ¹⁶ Téhduréhjáa idyé íúnúúcoomíji múnaa Jerotsaréeri íjcyáabe éllevu tsivahjycá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsivahjycámé naavémú ípañe íjcyame ícúbárahmehjycámeke díbye íbóhítsoki.

Uwaábojtéké dítye ícúbahráne

¹⁷ Aanéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbema tsadotséomú nomútaává diiye uwaábojtédi. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa diiýéké cuvéhoojánúme. ¹⁹⁻²⁰ Áronáacáhjáa tépejco níjkyéji múnáajpi cuvéhoojájá llehówáané ípááyúnetu íjchívyétsómeke néé dítye míamúnáake duurúvájá pañévu íúwááboté muhdú Píivýéébeke meúraavýene. ²¹ Áhdújucóhjáa dítye cúúvéneturé tééjá pañévu ípyééne úwaabóne. Áanáacáhjáa diibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íñahbénu múnáama píhyyúcu túkevétsojteke. Áánemáhjáa tehme múnáake wallóomé diiýé éllevu cuvéhoojájá pañétú dítye íjcutéki. ²² Aaméhjáa péeme újjeté íávávavuréjoco. ²³ Áánéllíihyéhjáa íóómíñe néémeé:

—Muha méúújeterá cúúveja cóhpé wátájcámejyá tehme múnaa lléhowáané téhmehjycámedívu. Áronáa muha lléhowáané mépaayú dáiháñeréjoco tsaatúbaré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa dítye úbálléneri diibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbee, duurúvájá avyéjuúbee, tsijtye llúúvájteé, íjcyame íllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca kíavú pééiyóme? ²⁵ Áronáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáabe néé diiýéke: Áánerá éhñéjyú ámuha mecúvéhoojánúmé éhllé duurúvájá pañe uwaáborijyoco.

²⁶ Áánéllíihyéhjáa tehme múnáa avyéjuube péé tsaatémá diiýé éllevu. Aaméhjáa diiýéké ícúbáhratúmé tsajtyé míamúnáa néwayúúnevu diiýéké áamúyóné apíichori. ²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diiye avyéjútédívú wájtsítsómeke pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehíi:

—Ááneráhjáa muha ámúhake mébóijcyú ámuha meúwaabójúcoótu eene ámuha meihjyúvahjcyáábédityú íjcyané uwááboju. Áronáa ¿iveekí éhniíñevuré ámuha meúwaabóhi? ¿Iveekí ámuha Jerotsaréhí dííbyé uwááboju metsújaucúne méimíllé dííbyé dsíjívéné múúhá hallúvú mewátanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Pééodoro néehíi:

—Áronáa ihdyu Píivyéébe múúhake néhdújuco muha meméénune míamúnaa múúhake bóijcyúrónáaaca. ³⁰ Muuráhjáa téhdure méihde múnáavú dííbyeke cáánivahjcyaaabe Mépiivyéébe Jetsóoke bóhiísó éhnée páwachékevu ámuha mewátýtyéhcutsoobe dsíjívéébeke. ³¹ Áábekée muurá díbye ávyéjuutétsoobe ícyooa íjcyá dííbyé úniuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej téeveri mee íjraéémú ímityúne meicyahjcyané meihvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco meibúwáave ténéhji máhallúri íjcyájúcoótuki. ³² Aane muurá Píivyéébe Apíichó múúhadívú bóhówajtsóné íñe muha meúúballehíjcyáhi. Muurá ímiáané dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apíichó íjcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Pééodoro néene diityéké cáyobáavatétsómé imíllera diityéké idsíjívetsóne. ³⁴ Áronáacáhjáa paritséomuube ‘Gamariée’ némeíbyé tauhbájú uwáaboobe íjcyáábeke míamúnaa ávyejúúllehíjcyaaabe diityéj pínétú íjyóóúvúne néé diityé íjchínyétso áachívú wahájchotáwu diitye uwáabojtése. ³⁵ Áané boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téiibúwá tsáma méijcyaco. Ááne ímíñevúvú meijtsámeítsihdyu aatyéké meméénuco ámuha meméénúhahjchíjyju. ³⁶ Muuráhjáa ‘Téoda’ némeíbyé itsúcunúmeihjcyá íhtsútuube íjcyane. Áábemáhjáa muurá íjcyámé míamúnaa 400-meva. Áróobekéhjáa tsaate dsíjívétsóné boone pámeere dííbyema íjcyarómé pahúllévávú tsújaavé tésíhíjí daihañéréjuco. ³⁷ Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódake pajtyéné míamúnáake ditye éevehíjcyáijyju. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame íjcyaróobeke idyé dsíjívetsóme. Áané boonéhjáa dííbyema íjcyarómé ílluréjuco wáchájabáne. ³⁸ Áánéllii ámúhake o néé diityéké éhniíñevu ámuha mepátsárijcyóúcoótuki. Muurá ihdyu ímiáané míamúnáadityuré tsáané uwááboju ditye úwáabohjcyáhajchíi diityémá níjkévaíñe muhdú ámuha diityéké meméénútrónáaaca. ³⁹ Áánetu Píivyéébedityú tsáané uwááboju íjcyáhajchíi tsá ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllii téiibúwá méijcyá.

Tsá tene ímityú Píivyéébeke ámuha ímityúne medáriivéne. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye lléébone. Áronáacáhjáa ihdyu diitye uwáabojtése ipiúvameke wátsihcyúme. Áamekéhjáa íacádsíjcaayo tsiíñe bóijcyúmé ditye iúwaabójúcoótu Jetsóodityú íjcyané uwááboju. ⁴¹ Aaméhjáa péé imíjyúwu Píivyééberéhjáa ihdyu íhvejtsódujuco Jetsóodityú íjcyané uwáabójú hallúvú núcójpítso íicúbáhrámeíyónnáaaca. ⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmé éhniíñevuré pajcójívare úwáabohjcyá duurúvájá pañevu. Téhduréhjáa tsíjtyeke íhjáhañévuré úwáabomérehíjcyáhi.

6

Uwáabojte piáábojte íjcyáímyeke ditye meméénúne

¹ Aanéhjáa téijyú tsúuca mítyamejúco cahcújtso múnáa lílyaaténe. Áanáacáhjáa tsaate jodiómú íjcyarómé gríéégómú íhjúri íhjuvámé imúnáadityú nehíjcyá dityévaa piúbájyujtése panévaturé piáábohíjcyatúne. ² Áánélliihyéhjáa diitye méjtúhatyú mítyétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtso múnáake ipíhjúucúmeke néehíi:

—Muurá íñe Píivyéébe uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímyeítyuróne. ³ Áhdícyane, ámuúha múúhá nahbému, ámuúhadityú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téenevu mepicyó Píivyéébe Apíichó diityéké tükévétsohíjcyámeke. ⁴ Áánetu ihdyu muha dííbyeke piáábó metáumeíñe dííbyé uwááboju meúwáabohíjcyáhi.

⁵ Ehdúhjáa ditye néene ímí téhdújuco íjtsúcunúnéllii meménújucóomé Ejtéébate Píivyéébe Apíichó tükévétsooneri ímí dííbyeke úráávyehíjcyáábeke. Áábé hallúvúhjáa meménúme íllúúmeke: Perípee, Próócoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráa jodiómuube íjcyátúroobée diityé uwááboju tujkénú úráávyehíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoobe, éhdúmeke. ⁶ Áamekéhjáa tsajtyémé diitye uwáabojte éllevu. Áámé hallúvúhjáa íhyójtisne ipicyóone táumeímyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáa Píivyéébe uwááboju Jerotsarévu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhniíñevu lílyaatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúúvájtedityú cáhcujtsóhi.

Ejtéébate ditye ékeevéne

⁸ Ájyúhjáa Ejtééba méénuhjycyá méénuráityúronéjhi Píivyéébe piáábóneri. ⁹ Áábemáhhjáa táhjacatsihjycyámé tsaate pihcyááveja 'iícúve múnáa íjcyájucóotúme' némejjya múnáama Tsiiréene múnáa, Arejadriía múnáa, Tsiirútsiá iinúji múnáa, Áátsiá iinúji múnáa, íjcyame. ¹⁰ Ároméhhjáa tsá dífbyeke táhjatú Píivyéébe Apííchóré túkévjtsoneri díbye íhjuváhjycyánéllihye. ¹¹ Áánéllihyéhjáa ahdomé tsaatéké ditye dífbyé hallúvú iállíñe iñéé díbyéváa Píivyéébeé, Moitséévúuu, íjcyámútsidítú ímityúné íhjuváne. ¹² Ehdúhjáa ditye néene tükévjtsojtémá taúhbájú uwáábojtéke muhdú dáriivémé awáá díbye Ejtééba íékéévébeke tsajtyé ávyéjúté éllevu. ¹³ Áábéllihyéhjáa nehcomé tsíjtyeke dífbyé hallúvú ditye iálliki. Aaméhhjáa néé dífbyedítu:

—Áánu ímityúné íhjuváhjycyá duurúvajatuu, Píivyéébe taúhbájutuu, íjcyane. ¹⁴ Áhdure nehjcyaae Natsarée múnáajpívá Jetsóó duurúvaja iwáchájanúne Moitséévú uwáábó cápáyoáoiñe.

¹⁵ Ehdúhjáa ditye néénéllii ávyéjútémá tsíjtye tétsihyi ácutjatyémé itécutnú díbye Ejtééba húmí amítsaráhcówu níjkyéji múnáajpí humídu.

7

Íhyallúvú Ejtééba íhjuváne

¹ Áábekéhhjáa páñtétéjpi llúuvájté avyéjuube néehíi:

—¿Ava ímiááné ehdu teéne? ² Áánéllihyéhjáa neebe díityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawaá ámuúhake o néene mélléebúcutuj. Muuráhhjáa Mépiivyéébe íhtsútuube íjcyaae bóhówaavé méíhdé múnáajpi Aavaráavudítu Haráavú díbye péétúné ihde Metsopotáámiá iinújiri íjcyáábedívu. ³ Áábekéhhjáa neébe: “Pámeere díhyájkímuke díiínújima díhvéjtsóne peeco uke o wállóóné iinújivu.” ⁴ Ahdújucóhhjáa muurá díbye iinúji Caadéatu péébe újjeténé Haráavu. Áané boonétúhhjáa cááni dsíjívétsihdyu Píivyéébere tsivá dífbyeke íñe ícyooa mejjycyáné iinújivu. ⁵ Aanéhhjáa ímiááné dífbyévúuke iájcuíñe iñéérónáa tsáhái díbye dífbyeke ájcutú tééné iinújivu. Áronáacáhhjáa ihdyu neebe díbye dsíjivéné boone iájcuíñe dífbyéj tsíménémúháabekéréjuco díbyeúvúu tsímávátúrónáaaca. ⁶ Áhduréhhjáa neebe dífbyévudítú lliyaaténéj tsíménémúhaabe tsíñé iinújiri tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame ícúbáhrámeíñe 400 píjcyá hajchóta. ⁷ Téhduréhhjáa Píivyéébe néé díityédítu: “Eene kééné iinúji múnáa hójtsirí ditye íjcyámema teene ó ímbájchoóhi. Áané boone ó íjchívyétsoó téhullétú díityéke ookéréjuco ditye iícúve íchihvu.” ⁸ Muuráhhjáa Píivyéébe Aavaráavúuma muhdú díbye íjcyáíñe pítyájoju imyéenéne néé pámeere dífbyéj tsíménémúhaabe íkíhdyahírótsámeiki. Ahdújucóhhjáa díbye méénune ílli Itsáake itsímáváabeke 8 coojívá díbye íjcyátsihvu. Áhduréhhjáa díbye ílli Itsáaréjuco méénune íllíkye Jacóóboke. Aabéhhjáa ídyé Jacóóbó meenu téhdure ítsíimeke 12-nevá dohhjiba múnáa mee íjraéémú íhdéjétké itsímávámeke.

⁹ Aaméhhjáa díitye méíhdé múnáa Jacóóboúvuj tsíimé nomíutáaváhjycyá íñahbe Jotséedi. Áánemáhhjáa dífbyedívú tsaatéké ditye náhjihenúme tsajtyé dífbyeke Ejíhtó iinújivu. Áróobekéhhjáa ihdyu Píivyéébe piáábohíjycyá panévaré dífbyeke pátyehjycyánéhjitu. ¹⁰ Aanéhhjáa dífbyeke díbye tükévjtsonéj péévére teene Ejíhtó iinúji avyéjuube Paraóó ímí dífbyeke pícyohíjycyáhi. Muuráhhjáa dífbyeke pícyoobe iinúji tükévjtsoobe íjcyaae téhdure páneere dífbyé tsíménéne tehméébe díbye íjcyaki.

¹¹ Ájyúhjáa muurá mítyane míamúnáa ícúbáhrámeí ájyábari Ejíhtó iinúji, Canaáá iinúji, íjcyájíicu múnáa. Tsáháhhjáa téjjyu méíhdé múnáavúdi majcho íjcyatúne. ¹² Áronáacáhhjáa Jacóóboúvú Ejíhtó iinújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó ítsíme méíhdé múnáavúke ditye téhullétú tsane íjcutéki. ¹³ Áané hallúvúhhjáa tsíñe péémedívú botsíi Jotséé waajácútsámeí díitye íñahbémudívu. Átsihdyúhhjáa díbye Ejíhtó iinúji avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi díbye íjcyane. Áánéllihyéhjáa neebe díbye ípúva pámeekéré ímúnáake. ¹⁴ Ahdújucóhhjáa Jotséé píuváné cááni Jacóóbóke pámeere íhyájkímú 75-meve íjcyámema. ¹⁵ Aaméhhjáa téhulle ícyahíjycyámé pámeere dsíjivé 12-nevá dohhjiba múnáape mee íjraéémú íhdéjte íjcyame díbye cááni Jacóóbomájucó. ¹⁶ Áámeúvukéhhjáa tétsihdyu ícyúúúrómeke tsúucajátú tsíñe íáabyúne tsajtyémé Tsíkyéevu díbyéhjáa Aavaráavú Hamóóvúvuj tsíimédítú áhdóné níjkyénetu ícyúúuki.

¹⁷ Aanéhhjáa Píivyéébe Aavaráavúke pítyájcóne éévé tsúúca pííhínáa memúnáa éhníñevu lliyaaté mítyáméjuco teene Ejíhtó iinújivu. ¹⁸ Ájyúhjáa tsíjpiyéjuco úcaavéné tééné

iiñúji avyējuúbedivú Jotséeúvuke wáájácútuúbe. ¹⁹ Aabéhjáa iállíñe ícúbáhráhjycyá diityédi. Áanemáhjáa nehjycyaabe ditye ítsíméwuúmuke iwáámíuhjycyá béhnere itsíimáváméwuújike. ²⁰ Téjyúhjáa Moitséeúvú tsíimáváméíbyeke Píivyéébe ímí ijtstúcumúhi. Áábéwuúkéhjáa cáánimutsi téhmehjycyá pápíhchúú nuhbáva. ²¹ Áábéwuúkéhjáa tsúúca dityétsi wáágoójúccóoróobe Ejíhtó iiñúji avyējuúbe ajuúwá iújúúbeke keemévsóhi. ²² Áábekéhjáa ditye úwááboobe waajácú páneere diityé munaápe wáájácuhjycyanéhji. Aabéhjáa ávyetá tujkéveebe iiná imyéénúnetu, ílhjyúvánetu, panévatúre.

²³ Aabéhjáa 40 pijcyábájucó íjcyaaabe íjtsámei imúnáake iááhivetéíñe. ²⁴ Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhto múnáajpi memúnáajpidi ícúbáhráhjycyáábédívú. Áábekéhjáa líihyánuube. ²⁵ Áijyúhjáa íjtsúcumúúbe memúnáaúvú tsúúca wáájacúné dílbyeje téeveri Píivyéébe diityéké ditye ícúbáhrámehjycyánetu íjchívyétsoíñe. Áronáacáhjáa ihdyu tsáhá ditye wáájácútuúne. ²⁶ Áané tsijcyóóíhjáa idyé úujetéebé tsamútsiyé memúnáajtétsi méénújcatsímútsidívú. Áámútsikyéhjáa imílléroobe idyówajcárone. Áronemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveeki ámuhtsi tsané múnáajtétsiyé meijcyamútsi méméénújcatsíhi? ²⁷ Áronáacáhjáa ímichi cáábyedítú tene tújkévaabe dílbye Moitséeke néehíi: “¿Múha uke picyóó ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki? ²⁸ ¿Mityá oke ú líihyánuú éhnéijyu Ejíhto múnáájpike u líihyanúdu?” ²⁹ Ehdúhjáa díbye néénetu ílluréjucó Moitsée wááneé. Aabéhjáa úujeté Madiáa iiñújivu. Aabéhjáa téhulle tsiíñe iiñújiri íjcyaaabe tsíimává mityétsikye téhullétú ityáábávallédívú.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájucó díbye íñéubará píivyetúné iiñújiri íjcyánáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dílbyedívú úméhéwu péétécunúné pañe ‘Tsinaii’ némeihbááj píihívu. ³¹⁻³² Áaneríhjáa mityane ullévenúúbe. Áanélíihyéhjáa ímíñeúvú íite díbye píihivérónáa Píivyéébe dílbyeke néehíi: “Oo ámúhá Píivyéébe ó íjcyá díhdé múnáaúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánivahjycyaábe.” Áaneríhjáa íllityéne úúvécumúúbe tsáhájucó tsiíñe ítetúne. ³³ Áábekéhjáa tsiíñe neebe: “Díjtyúhápaajiné tácoríjccó íñe úhdivu ó bóhówáávénélíihye. ³⁴ Muurá ó waajácú tahíjéte Ejíhtori íjcyame wánicyámehjycyáne ícúbáhráméíñeri. Áámeke díjtyéeveri ó íjchívyétso íñe úhdivu ó bóhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó tééné iiñújivu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píivyéébe néé Moitséeke éhnéhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyóó ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ néeróóbeke. Píivyééberéhjáa ihdyu néé úméhéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi dílbyedívú bóhówáávéébe téeveri díbye memúnáaúvuke íjchívyétsoki. ³⁶ Ahdjúcúhjáa méénuráitýronéhjí imyéénúnej téeveri díbye íjchívyétsóné méíhdé múnáaúvuke Ejíhtó iiñújitu. Aaméhjáa íñéubará píivyetúné iiñújivu pééme Tújpañe Móóa pajtyé nújpacyo dówáávéjítori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá íjcyaaabe méénuhjycyá méénuráitýronéhjí. ³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítú néehíi: “Píivyéébere muurá picyóó méhdityu íhjú uubálle múnáájpike íñe ó íjcyadu nééíbyeke. Aabe ihdyu nééne méllééboco.” Ehdúhjáa néébeúvú. ³⁸ Aabéhjáa muurá íñéubará píivyetúné iiñújiri méíhdé múnáaúvuma íjcyáábédívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé ‘Tsinaii’ némeihbáúvú. Áábemáhjáa ílhjyúváne ájcuube dílbyeke Píivyéébe taúhbaju cáátúnúmeíñevu díbye íájcu méíhdé múnáaúvuke.

³⁹ Áróobekéhjáa tsá ditye cáhcútsohjycyatúne. Ílluréhjáa dílbyeke ityáhjálléne tsiíñe imíllerrómé ióómiñe Ejíhtó iiñújivu. ⁴⁰ Áanemáhjáa dílbyé nahbe Aróoke néémeé: “Mééma meenu Píivyéébedu némejhike píéhullévúre meóómícyooca meke ditye ityúkévéjtsoki. Kíávú íñe díñahbe Moitséeé úujeté meké Ejíhtó iiñújitu íjchívyétsónema.” ⁴¹ Ahdjúcúhjáa ditye níjcyone jéú ocájíwuúú néébeke. Áábekéhjáa ícúvehjycyámé iyámeke íllíhyanúméhjidi. Áaneríhjáa mityane ímíjyuuvéé iye íñjcyóóbeke íicúvehjycyáneri. ⁴² Áanélíihyéhjáa ílluréjucó Píivyéébe diityéké íhvejtsóné ditye awáá idyúúrúvahjycyá caame íévéhówari íjcyáméhjike. Muurá dílbyé íhjú uubálle múnáajpi waajácúháámitu nééneé:

¿Acáa ámuha íjraéémú oke méíicúvehjycyá iyámeke mellíhyanúmedi 40 pijcyábá íñéubará píivyetúné iiñújiri ámuha meijcyácoóca? ⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke ícúvetúmé ámuha méíicúvehjycyá ámuháyé meméénúméhjike. Áanemáa ámuha métsatyéhjycyá níjcyotáábé Moróoke íhjáwúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhjycyá níjcyotáábé míicúruwa Rejpáake Píivyéébedi ámuha medíllónema. Áanéllii ámúhake ámúhá iiñújitu ó íjchívyétsómeke ó wálloó Babiróóniá iiñúji ehniíñevu.

Ehdúhjáa muurá Píivyéébe íhjú uubálle múnáajpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhhjáa muurá téhulle íñneubará píivyétúné iññújiri méihde múnáaúvudi íjcyaja iyámé miihénetu méénúmejjá duurúvaja dityéhhjáa Píivyéébe taúhbaju cáátúnúmeifñé newáyuwáané pícyohíjcyaja. Ehdúhhjáa méénuube Moitséeúvú Píivyéébe dífbyeke néhdújuco muhdúhhjáa iájtyumídu. ⁴⁵ Aajájucohhjáa dityeúvú íñnetsóné tsííñé iññújivu Píivyéébéhhjáa Jotsoeéúvuma teéji múnáake íbotoácóne dífbyeke ájcyjivu. Áajaréikyéhhjáa ícyahíjcyá Dabíítúvú íjcyané hajchóta. ⁴⁶ Aanéhhjáa diibye Dabíítúvú waajácú ímí Píivyéébe dífbyeke píaabóne. Áanéllihyéhhjáa ímilléroobe imyéénune béhja Jacóóboúvuu téhdure cáánivahíjcyaae Píivyéébe wáabyuta teeja iyámé miihénetu méénúmejjá cápayóóve. ⁴⁷ Arónéhhjáa íllíyéjuco Tsaromóótvú méénune teéja. ⁴⁸ Arónáa Píivyéébe tsá íjcyatú apáañéré duurúvaja míamúnaa méénúja pañe. Muurá ihdyu íhdícyátsihjíriyé diibye. Muurá íllu dífbyé ihjyú uubáalle múnáajpi néehíi.

⁴⁹ Níjkyéjiri táavyéjú íjyáwá hallúrí o íjcyaae ó ejecumú páneere íññuji. Aanéjjíva ¿muhdííváne já ámuha óoma méméenuu tétsihyi o íjcyaki? ⁵⁰ Aanéjucoo páneere múhdúné tsíeméné íjcyane o ípívyetsóne. Ehdúhhjáa neebe Píivyéébe íhjúyú uubáalle múnáajpij teéveri.

⁵¹ Arónáa ámuha ávyétá nuuhéjute mejjícyámé íbuúúné ehne Píivyéébeke wáajácútúmé íbuúúnédu. Aame ámuha Píivyéébe Apííchó néené tsihdyuré méicyahíjcyá méihde múnáaúvuu ícyahíjcyádtúre. ⁵² ¿Acáa cáabyeké Píivyéébe íhjúyú uubáalle múnáadítý méihdejejtéúvú pevénéré íitécunúhíjcyáhi? Muuráhhjáa lliihyánuhíjcyámé ímiáábé Críjto íññújívú tsááiñe úúballéhhíjcyároomeke. Aabée muurá Críjto tsáaróóbeke ámulháyējuco mellíhyanúne. ⁵³ Muuráhhjáa tsúúca ámuháma níjkyéji múnáaj teéveri Píivyéébe taúhbaju íjcyájúcooróné tsá ámuha melléebóhhíjcyatúne.

Ejtéeba dsíjívéne

⁵⁴ Ehdúhhjáa Ejtéeba néenélii dífbyedívú cayóbáavatémé íhwáñeene íhdónema. ⁵⁵ Aanéhhjáa diibye Ejtéeba Píivyéébe Apííchó ípañe íjcyaae ájtyumí níjkyéjiri Píivyéébe íavyéjuri íjcyáábé únúri Jetsóó íjcyáabeke. ⁵⁶ Aabéhhjáa néehíi:

—Muurá ó ájtyumí Míamúnáajpidívuu ípíivyéévebe níjkyéjiri Píivyéébe únúri íjcyáabeke.

⁵⁷ Ehdúhhjáa díbye néerónáa íllure íññúhejúné iwátájcóne dífbyé tujkévetu túruuvémé íhjúycunúmére. ⁵⁸ Aaméhhjáa técoomítý tsííllevu itsájtyéébeke áamuhíjcyá néwayúúnevú. Aaméhhjáa iwajyámúúné ítyácóríjcámejjíyahíjívú téhmetso tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeífbyeke.

⁵⁹ Aabéhhjáa Ejtéeba dítye áamúroobéré Píivyéébema íllu íhjúyúváhi: “Ávyéjuúbej, tabóhí duúcu.” ⁶⁰ Átsihdyúhhjáa ímímóúúvéne kéévánécoba neébe: “Ávyéjuúbej, díícuvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdúhhjáa íñétsihdyu dsíjívéébe. Aanéhhjáa Tsáoro ímí íjtsúccunú dítye dífbyeke lílíhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dáriivéne

¹ Téjyúhhjáa Jerotsaréeri cahcújtso múnáa ícúbáhrámeíñe tujkéváhi. Áánetúhhjáa tsújaavémé Jodéa iññújiri. Tsaatéhhjáa péé Tsamáaría iññújivu. Arónáacáhhjáa ihdyu uwáábojte tsá kíavú péétune. ² Aanéhhjáa ímí Píivyéébeke úraavyémé diibye Ejtéebaúvuke kímoóveméré cuúhi. ³ Áané tujkéveríhjáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíímumáyé walléémuke ícúbáhraabéré íhjáháñetu tsajtye icyúvéhoojánuki.

Tsamáaría iññújiri ímiáájú uwáábómeíñe

⁴ Arónáacáhhjáa Jerotsaréetu pehhíjcyámé pahúllavaré uwáábómére. ⁵ Áánetúhhjáa Perípe Tsamáaría iññújiri íjcyácoomívú ipyééne téhdure úúballéhhíjcyá diibyéjuco Críjto Mépájtyetétsoobe íjcyane. ⁶ Áabedívúhhjáa mítyane míamúnaa píhcyaaavémé lleebúccunúhíjcyá díbye úwaabóne. Aaméhhjáa ítehhíjcyá méénúráítýurónéhhí díbye méénune. ⁷ Tsaaté pañétúhhjáa naavémuke díbye wáagoómé íhjúycunúmére díitye pañétú ichívyehíjcyáhi. Áhduréhhjáa íjpi vaaúmeítýuméhjíma úllétúméhjíke ímípyetétsohhíjcyaae. ⁸ Ááneríhjáa técoomí múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Ájyúhhjáa íjcyaae tétsihyi ‘Tsimóo’ némeífbyé apíichoóbe. Aabéhhjáa álliibyére pehhíjcyá teene Tsamáaría múnáake. Nehíjcyaaabéhhjáa pane iwáajacúne. ¹⁰⁻¹¹ Áabedítýúhhjáa ícyátútsíméné íllure díityéké díbye íapííchóri álliíñéhhí icyáhctútsóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píivyéébe íhnáhoóma. ¹² Áánetúhhjáa ihdyu Perípe Píivyéébe avyéjutu íjcyané uwááboju Jetsocríjtotdítyújuco pájtyene úwaabóné cáhcújtsómé tsójtsótsámei wajpíímuu, walléémuu, íjcyame. ¹³ Áhduréhhjáa diibye apíichoobe Tsimóo íjcyároobe icyáhctútsóne

illurējuco tsójsótsámeiñe. Aabéhjáa Perípema Ijcyabe ullévenúhijcyá méénúrátyúronéhjí díbye méénúneri.

¹⁴ Aanéhjáa diitye Tsamáaría iññúji múnaa tsúuca Píivyéébeke cáhcujtsóné uwáábojte Jerotsaréeri Ijcyame iwáájácúne wallóo diityé éllevu Péédorómútsikyé Jóáamáá. ¹⁵ Aamútsíhjáa téhullévú ipyééne diityé hallúvú piáábó táumeí Píivyéébeke díbyé Apííchó diityé pañévú iúccáaveki. ¹⁶ Tsáháikyéhjáa diityé pañévú tene úccávetú ditye Jetsóo mémeri tsójsótsámeijyúccóórónáaaca. ¹⁷ Áanéllihyéhjáa diityé hallúvú ihyójtscu ipicyóóne dityétsi Píivyéébeke piáábó táumeiñe tujkéveri botsí díbyé Apííchó úcaave diityé pañévú.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsi méénune díbye Tsimóo iájtýmíne néé diityétsikyé iáhdóiyóné dsíidsidívu. ¹⁹ Neebhjápeé:

—Cána oke maájúccénevu oorējuco tsaaté hallúvú táhójtscu o pícyóóné tujkéveri Píivyéébe Apííchó diityé pañévú iúccáaveki.

²⁰ Áanéllihyéhjáa Péédoro néé díbyeke:

—¿Iveeki múhdurá díjtsaméi? Muurá teene didsídsimáyé ú wágóóóvéiyáhi. Úbá ú ijtsúcunú Píivyéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné díbyeke. ²¹ Muurá tsá díwáábyuta tene Ijcyatú Píivyéébe uke tujkevéléllétúnéllíhye. ²² Ahdícyané eene ímityúné u íjtsámeiñe díhvéjtsóné díbyeke piáábó táumeí. Tsáijyu múúne úhdi ídúáátsóvéne ábájíveebe ímityúné u íjtsámeiñe. ²³ Muurá ó waajácú ímityúné dípañe Ijcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehniwu néhdu nééneé.

²⁴ Ehdúhjáa Péédoro díbye Tsimóoke néénéllii neebe díbyeke:

—Ané táhallúvú Píivyéébeke piáábó métáuméi eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

²⁵ Ehdúhjáa Píivyéébe ihjyu Tsamáaría iññújiri patsíhjíwá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsi Jerotsaréevu.

Perípemútsi Etiopía múnáajpima

²⁶ Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi díbye Perípeke néehíi:

—Dípye Jerotsarétu Gáátsávu pééju ínéubará píivyéetúné iññújitu pájtyéjuri. ²⁷ Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopía múnáajpi eonóócodívú téené iññúji avyéjuulle ‘Cadaátse’ némeille dsíidsí tehmeébedívu. ²⁸ Aabéhjáa Píivyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúwájétsihdyu íjchíémiri íññújivu óómibye ééveebéré pehíjcyá Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Itsaíaúvú waajacuháami.

²⁹ Áanáacáhjáa Píivyéébe Apííchóre díbye Perípeke néehíi:

—Éhmi íjchíemi duhjéte. ³⁰ Ahdújucóhjáa péébe lléébúccunúné díbye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú íná nééiyóné u éévehíjcyáne?

³¹ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajacúvú múha oke úwáábónejíwari.

Ehdúhjáa íñéene píuwaabe díbyeke íjchíémí pañévú. ³² Aanéhjáa Píivyéébe ihjyu cáátúnúmeiñe díbye éévehíjcyáne íllu néehíi:

Obééjake múúne illíhýánu ditye tsájtyedu tsájtyémé díbyeke. Aabe pevétsihjídú Ijcyáábeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjáwu pevétsihjídú Ijcyáábeke ditye nítsudu. ³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe íññújiri tsá Ijcyájúccóotúne. Aane íñe ¿múha téijyú múnáadítýú úúbálléiyá muhdúhjáa téijyu míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa néene éévehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíñeúvú duubállé múhdityúhjáa ehdu Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi nééneé. ¿A ihdityu, mítýá tsíjphidítýupeé?

³⁵ Áanéllihyéhjáa teene díbye éévehíjcyánetu úwááboobe díbyeke ímiáájú Jetsóodítýú Ijcyáne uwááboju. ³⁶ Aamútsíhjáa péhíjcyamútsi újjeté tsátsi níjpacyo Ijcyátsihvu. Átsihvúhjáa díbye eonóóo néé Perípeke:

—¿Eje, íchíhýa níjpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíi u tsójsóityuróne?

³⁷ Áanéllihyéhjáa Perípé néé díbyeke:

—Ihdyu tehdújucó ímiááné u cáhcujtsóhahchíjyju. Áanéllihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááné ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píivyéébe Hajchí Ijcyáábeke.

³⁸ Áanéllihyéhjáa Perípé néé díbye íjchíemi idyáívyétsoki. Áámitúhjáa íñítyéne peemútsi teene níjpacyo pañévú Perípé díbyeke itsójtsocki. ³⁹ Átsihdyúhjáa dityétsi íjchívyénáa Píivyéébe Apííchóre tsajtyéjucóo Perípeke. Áábekéhjáa tsáhájucó eonóóo ájtyúmitúne. Átsihdyúhjáa

iiyéjucu dibye pēhijcyáné tsaimijyúure. ⁴⁰ Áánáacáhjáa diibye Peripé Atsóótó cóomijyjuco. Aabéhjáa pacóomiváryé úwáaboobéré pēhijcyabe úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcujtsóne
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Áané tujkéverihjáa Tsáoro llihyánúllehijcyá cahcújtso múnáake. Aabéhjáa péé llúúvájte avyéjúube éllevu waajácuháami ityáúmeiki. ² Aanéhjáa díbye ájcuháamima peebe Damájcóri íjcyáné pihcyáávejáané avyéjujté éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyáné uwaáboju úráavyehijcyámeke Jerotsarévu itsájtýe wajpímumáyé walléémuke. ³ Aabéhjáa téhullévu juuváyí péébe tsúuca técoomívú pāhíronáa díbyedívú peete cádiivye cáámetu. ⁴ Aanéhjáa díbyeke baavu íjcaayóobeke Jetsóó díbye ájtyúmituubéré néehí:

—ÍTsáoj, Tsááoro! ¿Ivveekiami oke ú pátsáricyohijcyaj?

⁵ Áánéllihyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áánéllihyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóó oke u pátsáricyohijcyaaabe. Áronáa muurá uure ú tútávátsámehijcyá éhne múúne ócáji naatsóú íñúbjcóné iiye tútávátsámeidyu.

⁶ Áánerihjáa Tsáoro íllityéébe úúvecunúúberé néehí:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íiná ú imíllé o méénune?

Áánéllihyéhjáa Jetsóó díbye ájtyúmituubéré néehí:

—Wa ihdyu dipye kiávúhjané u péhullévu. Téhullévúí uke neeímyé íiná u méénuíñe.

⁷ Áánerihjáa díbyema pééme mítyane íllityé dítye ájtyúmituubéré díbyema íhyúváne.

⁸ Aabéhjáa baatu íjyócuúvétsihdyu tsáhájucu hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoriyéjucu dítye úújetétsóné teene Damájcovu. ⁹ Aabéhjáa téhulle pápíhchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubaré, adóubaré, méénutúne.

¹⁰ Áijyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananíá íjcyáábedívú Jetsóó naavédú néene íbóhówajcárótsihvu dílló díbyeke. Áánéllihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

¹¹ Áánéllihyéhjáa neebe díbyeke:

—Cáhwáá ‘Ímiánéjcu’ némeíñe ulléjijtóvú pééne Jóoda ja dílló Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeíbyekej. Muurá téjajari íjcyaaabe piáábó táúmeihijcyá Píivyeébeke. ¹² Aabe téhdure naavédú néene íiténé pañe ájtyumí díbyé hállúvú íhyójtscu u pícyoone díbye tsiíñe íhállúvaki.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Ananíá néehí:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehijcyá díbyévá Jerotsaréeri díuwaáboju cáhcújtsómeke ímityúné méénuhijcyáne. ¹⁴ Aabe muurá eene íllevu tsáá llúúvájte avyéjujte neéjuri cahcújtso múnáake itsájtýeki.

¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóó néehí:

—Wa ihdyu dipye díbye éllevej. Muurá téhdure óhdityu íjcyáné uwaáboju úwáaboobéré pēhijcyáá tsiíñe íñújñe múnáake íavyéjujtéhjimájucu. Áhdure ámuha imúnaa íjraéémuke úwáabóíbye. ¹⁶ Áábeke ó waajácútsóo muhdú díbye tééne déjúcotu ícúbáhrámeíñe.

¹⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii péjúcoobe Ananíá díbye Tsáoro íjcyájavu. Aabéhjáa tééjá pañévú íucáávéne díbyé hállúvú íhyójtscu ípicyóóne néé díbyeke:

—Muúbej, Ávyéjuube Jetsóó éhneváa juuváyí u tsáánáa úhdivu bóhówáaveebe oke wallóo díllevu uuva tsiíñe u hállúvábé pañévú Píivyeébe Apíichó íucááveki.

¹⁸ Ehdúhjáa Ananíá néénemáyé íhyálluúucú pañétú amóóbé mihédú néene áakityéné boone hállúvájúcoobe. Aabéhjáa ílluréjucu tsójtótsámeíñe. ¹⁹ Átsihdyúhjáa botsíi ímajchóne tsíjpanúube. Aabéhjáa teene Damájcóri íjcyáné cahcújtso múnáama múhdúj coojívárá íjcyáhi.

Tsáoro Damájcotu úwáábótujkénúne

²⁰ Átsihdyúhjáa tsúuca úwáábótujkénuube díityé pihcyáávejáané pañévu. Aabéhjáa nehijcyá ímiáané Jetsóó Píivyeébe Hajchi íjcyane. ²¹ Áánerihjáa pámeere úllévenúne néjcatsíhi:

—¿Acáa tsá áánu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dárívehijcyatú Jerotsaréeri? Díbyéjucu muurá íñe íllevu tsááne llúúvájte avyéjujté éllevu tsaatéké itsájtýeki.

²² Ehdúhjáa dítye néjcatsiyónáa éhnínevúré úwáábóné pañe nehijcyaaabe ímiáané díbyéjucu Jetsóó Críjto íjcyane. Áánerihjáa íllure tsájuréévétsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájcóri íjcyámeke.

Tsáoro pálljocóne

²³ Átsihdyúhjáa díitye imúnaa íjcyarómé pítýácójcatsí dííbyeke illííhyanúroki. ²⁴ Áánemáhjáa pécóhachótá cójíchótá téhmehíjcyarómé técoomí lehwáané dííbyeke illííhyanuki. Áronáacáhjáa waajácújúcoobe teene. ²⁵ Áábekéhjáa cahcújtso múnaa úvérújtí pañévu íúácóobe pejco niityétsó técoomí míhletátú áachívújuco. Ehdúhjáa pállójcoobe Tsáoro díitye illííhyanúyónetu.

Tsáoro Jerotsaréri

²⁶ Aabéhjáa Jerotsarévu úújetéébé imíllerá íñáhbévájcatsíñé técoomíyí íjcyané cahcújtso múnáama. Aróobedíhjáa díitye illityéme. Tsáháikyéhjáa díitye wáájacutú díibyehdure cahcújtsojúcóné Jetsóoke. ²⁷ Áábekéhjáa Benabé uwaábojté éllevu itsájtýéébedívú waajácútsó díityéké ímíñévu. Úúbálleebéhjáa díityéké muhdú Jetsóó juuváj pñévu dííbyedívú bóhówáavéebema íihjyúvátsihdyu péébe dííbyedítýú íjcyané uwaáboju Damájco múnáake íinerí illityétuube úúbállehíjcyane. ²⁸ Aabéhjáa Jerotsaréri íjcyaaabe díityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcújtsoútumeke íinerí illityétuúbe. ²⁹ Aanéhjáa tsaate imúnaa íjcyarómé gríéégómú íhjúríyéjuco íhjuvámé dííbyema ityáhjácatsíñé illííhyanúllehíjcyá dííbyeke. ³⁰ Aanéhjáa íñahbéjté cahcújtso múnaa iwáájácúne tsajtyé dííbyeke Tsatsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóomé dííbyeke Táátsóvuú.

³¹ Áijyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamáariaa, íjcyané íñúíneri íjcyané cahcújtso múnaa tsaimiyéjuco íjcyane Píívyéébé Apííchóré díityéké piáábóneri. Aaméhjáa éhniíñevu íliyaatéhi.

Enéá ímíjpyeténe

³² Téhdurehjáa Péédoro pahúllévaré ááhíveebéré péhíjcyaaabe úújeté Ríídári íjcyané cahcújtso múnáadívu. ³³ Aabéhjáa téhulle ájtyúmité 'Enéa' némeíbyeke 8 píjcyábájuco íjpi vááuimeítýneri chémehíjcyáábeke. ³⁴ Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúuca Jetsocríjtó uke bóhítsóhi. Ahdícyane dácutúvéne ílluréjuco dícyúwá díimibájcho.

Ahdújúcójháa díibye téijyuré ácuuvéne. ³⁵ Aanéhjáa Ríídaa, Tsaróoo, íjcyácoomícyu múnaa íajtyúmine muhdúhjáa íicyahíjcyanehíj íihvéjtsóne Jetsóokéréjuco cáhcújtso.

Dóoca bóhíne ídsíjvítsihdyu

³⁶ Téijyúhjáa íjcyalle cahcújtso múnáalle Jóópéri Tabítá gríéégómú íhjúrí 'Dóocáa' némeílle. Aalléhjáa ávyétá ímiáallé íjcyalle piáábohíjcyá ídáátsóméhíjke. ³⁷ Aalléhjáa téijy chémelle dsíjvívéhi. Áálluúvukéhjáa íñíjtyúne pícyóomé cáámééjiri íjcyané míjcohó pañévu. ³⁸ Áijyúhjáa díibye Péédoro íjcyacóomí Ríída píhíré teene Jóópétuú. Aanéhjáa cahcújtso múnaa díibye kíá íjcyane iwáájácúne wallóo mítyétsikye díibye éllevu. Aamútsíhjáa neeté dííbyeke:

—Uuva ú peé ícúu múúha éllevu.

³⁹ Ahdújúcójháa díibye pééne díityétsímájcoo técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtyémé teene míjcohó pañévu kíá tééhoúvu íjcyáhullévu. Áanáacáhjáa tétsihyí pílbájyujte walléemú máatyóri íjcyane úújétsópejtsó dííbyeke dílleúvúhjáa dsícohíjcyané wajyámuuvévu. ⁴⁰ Áané boonétúhjáa pámeekéré áachívú íjchívyétsóne Píívyééebema íhjúvaabe ímímóúúvénema. Aabéhjáa dílleúvudívú íiteebéré néehí:

—Tabítaj, múúhama dácutúve.

Ehdúhjáa díibye néenemáyé ítétjúcoólle. Aalléhjáa dííbyeke íajtyúmine tsúuca ácuuvéhi.

⁴¹ Áállekehjáa íhyójtscutú íekéévéne íjyóucjároóbe. Áánemáhjáa cahcújtso múnáama pílbájyujtéke ípíúvane úújétsóobe tsúuca bóhíllédívu. ⁴² Aanéhjáa teene Jóópé múnaa mítyame iwáájácúne cáhcújtso Jetsóoke. ⁴³ Átsihdyúhjáa Péédoro coévání tsúcájá técoomívu 'mííhéné ímibájchoobe' némeíbyé Tsimóo jávu.

10*Péedorómútsí Conéeríoma*

¹ Íjcyaabéhjáa Tsatsaréri 'Conéerío' némeíbyé tsáha múnaa 'Itariáno' némeíñé tsodáhómú avyéjuube íjcyaaabe. ² Aabéhjáa pajyuvaré Píívyéébeke piáábó ityáúmeíñe ícyahíjcyá muhdú díibye ímíllédu. Pámeemáyéhjáa íhyájkímuma duurúvahíjcyámé dííbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke piáábohíjcyaaabe panévatúre. ³ Aabéhjáa tsájcuuve naavédú nééne íiténé pañe ájtyumí níjkyéji múnáajpi díibye éllevu tsáané. ⁴ Aabéhjáa dííbyeke díllónéllí illityécumúúbére dííbyedívú íiteebéré néehí:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áanéllihyéhjáa neébe:

—Muurá Píivyéébe ímí ijtšúcnú piáábó díibyeke u táúmeihjycáne. Áhdure ímí ijtšúcnúúbé ídáátsóméhjike u piáábohijycáne. ⁵ Ahdícycane Jóópévu tsaatéké walló díitye iújcuté Tsimóoke díibere ‘Péédoro’ némeíbyeke. ⁶ Téhulle muurá díibye tsijpi Tsimóó ‘míihéné ímbájchoóbe’ némeíbye ja únéú úníuri ijcýjari. Díibye uke neé íná u méénúíne.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conééριοke íñéene pééné boone píúvaabe mítyétsi únú múnáajtétsiky. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píivyéébeke úráávyehjycáábeke ityjkevéélléébeke. ⁸ Áamekéhjáa ímííneúvú iúúbálléne wáloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhijycámé tsijyu tsúuca técoomj píhírjycuo ijcýánáa Péédoro nériivyé já hallúvú Píivyéébema íhhyúva cójijpiínéjucó ijcýáííñaáca. ¹⁰ Téijyúhjáa mítyane ajyábáavatéébe. Áábemáhjáa dítye majcho méénúné hajchótá tétsii ijcýáábedívú naavédú néene bóhówaavéhi.

¹¹ Áané pañéhjáa ájtyúmiibe cáámetu wájycámúbácobádú néene téjtyóhjitú dóhjiwáné díibyedívú nítyene. ¹² Áhbcóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodiómú dóótúné iyáme.

¹³ Áamedívúhjáa díibye úllévenúrónáa Píivyéébe díibyeke néehí:

—Aatyédítýú bo tsaatéké lííhyánúmeke tsájtyéne dídyoj.

¹⁴ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsáha. Avyéjuubej, tehdúí mújyú ehdííváméhjike o dóónejíí doorátujtéke. ¹⁵ Áronáacáhjáa neebe díibyeke:

—¿íveekí doorátujtédivú ú meménú ímíáámé ijcýameke?

¹⁶ Ehdúhjáa díibyeke Píivyéébe neé pápihchúújyúva. Áané boonéhjáa tsiíne piéhullévúré péene cáamevu. ¹⁷ Áanérihjáa díibye ítsáméihjycánáa tsúuca llééhowávú wajtsijucóomé Conéerío walló múnáa díibye ijcýaja díllomé péhijycáme. ¹⁸ Aaméhjáa dílló tééjari díibye ijcýáhajchíjyú.

¹⁹ Aabéhjáa téené ijtšaméiyéi ijcýánáa tsiíne Píivyéébe Apííchó neé díibyeke:

—Pápihchúúmeva uke nehcohi. ²⁰ Díityémá peeco íná néétuubére. Muurá oore ó wallóó díityéké díéllevu.

²¹ Ahdújucóhjáa díibye díityé éllevu ipyééne nééené:

—¿A oke ámuha ménehcohi? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taéllevu?

²² Áanéllihyéhjáa néeme díibyeke:

—Ihdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conéerio ímíáábé Píivyéébe ímillédú ícyahjycáábeke ámuha múnáa jodiómú ímí ítsúcnúhijycyaabe neéjuri. Díibyekéváa níjkyéji múnáajpi neé díibye jávú u péene díibyema u íhhyúvaki.

²³ Ehdúhjáa dítye néénéllii Péédoro díityéké neé dítyéi icyúva tépejco tétsii. Átsihyúhjáa botsii tsijcooji díityémá péébeke tsaate cahcújtso múnáa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsijyu úújeté Tsetsaréavu eené Conéerio íhyájkímuma íñahbévajtéké ipíúvámema díibyeke téhmeihjycátsihvu. ²⁵ Aanéhjáa Péédoro díibye jávú ááhivéiyóné íhdéré íjchivyeííúne díibyé úmíwávú mímóúúvetéébe díibyeke idyúúrúvaki. ²⁶ Áronáacáhjáa Péédoro díibyeke néehí:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa díibyema íhhyúvaabéré tééj pañévú úcááveebe úújeté mítyane míamúnáa tétsihvu píhcyáávemedívú. ²⁸ Áamekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwaajácú tsá mújyú jodiómuube tsiíne íñúji múnáajpima íñahbévájatsíne díibyé já pañévú úcáávéturóne. Áronáa Píivyéébe oke neé tsaatéké átéréjetéí o díllótuki. ²⁹ Ahdújucó muurá íñe o tsááne ‘tsijyu’ néétuubéré oke ámuha mepiúvánhííhye. Aane ícyooca ó ímíllé o wáajacúné muhdú néénéllii ímichi ámuha oke mepiúváne.

³⁰ Áanéllihyéhjáa Conéerio neé díibyeke:

—Ícyoocáa cuuve íchihyi tahjyarí májchótuube Píivyéébema o íhhyúvahjycáábedívú tsaapi óhdivu bóhówaavé ávyeta íwajycámú áchaucunúúbe. Áánetu tsúuca mee píinehójtsij coojjávucó.

³¹ Aabée oke néehí: “Píivyéébe muurá lleebó díibyema u íhhyúvahjycáne. Téhdure ímí ijtšúcnúúbé ídáátsóméhjike u piáábohijycáne. ³² Áanéllii walló tsaatéké Jóópévu díitye iújcuté Tsimóoke díibere ‘Péédoro’ némeíbyeke. Téhulle muurá díibye tsijpi Tsimóó ‘míihéné ímbájchoóbe’ némeíbye ja únéú úníuri ijcýjari. Aabe íhdyu óví itsáácooca úma íhhyúváhi.”

³³ Ehdúu oke díibye néénéllii díéllevu ó wallóó uke dítye iújcutéki. Aabe íhdyu tehdújucó u tsááne ímí tsame meijcya Píivyéébema. Aane ícyooca muha méimíllé Píivyéébe uke níwaavéné múúhake u úbálléne.

Péédooro Conéeriómuke úwaabóne

³⁴ Áánéllihyéhjáa Péédooro nééhií:

—Ícyooca ihdyu ímiááné ó waajácú Píivýéébe pámeekéré tsahdúré wáiyune. ³⁵ Muurá tsííne íñúúine múnáadítýú múhdumé díbye ímillédú íjcyámeke ímí íjtsúcunúúbe. ³⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco díbyere Píivýéébe muuha íjraéémú íhdéjeteúvuke néhijcyáné tsaímíyé díbyema meíjcyáíne úwááboju mééma íjcyáíne pámé Ávyéjuubéré íjcyaae Jetsocríjto tééveri. ³⁷ Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá íñúúí Gariréatu tene tújkeváné éhnee Jóáávu íuwaábóne tsótsohijcyáné boonétu. ³⁸ Muuráhjáa Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévu Píivýéébe ípííchó picyóó díbye téené íhnáhoori íbóhíitsohíjcyaa naavéné túkevéjtsójú pañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjcyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjuco díbye méénuhíjcyáné Píivýéébe díbyema íjcyánéllíhye. ³⁹ Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa díbye méénuhíjcyáné Jodéa íñúújirii, Jerotsaréerii, íjcyane. Áané boonétú díbyeke líihyanúmé páwáchekevu. ⁴⁰ Áróobeké Píivýéébe 3 coojívatu tsííne íbóhíitsoóbeke bóhówajcaró múúhadívu. ⁴¹ Áronáacáa tsá pamévadívuré díbye bóhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píivýéébe múúhake díbyé uubállé muha meméénuúmyeke meménuumedívuré bóhówááveébe. Áábemáa muurá muha mémajchóhi. ⁴² Ájyúu múúhake níwááveíñuube muha meúwáábo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúúballe Píivýéébe díbyeke néhdújuco pámeere dsíjivéjúcóóróméhjíma muhdú dítye ícyahíjcyáné díbye ímíbájchoíne. ⁴³ Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújuco Píivýéébe íhjúu uuballe múnáa néhijcyáné díbyeke cáhcújtsómé ímityuháñe ábájúvemeíne. Ehdúhjáa neebe Péédooro.

Jodíomú íjcyátúme pañévu Píivýéébe Apííchó úcaavéne

⁴⁴ Aabéhjáa íuwaábó pínévévénaa tsúúca Píivýéébe Apííchó úcaavé pámeere múhdumé díbye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu. ⁴⁵ Áanérhíjyáa ímúnáa díbyemáa péeme ullévenú jodíomú íjcyátúrómé pañévu Píivýéébe Apííchó úcáavéneri. ⁴⁶ Aaméhjáa lleebúacunú Píivýéébeke dítye dúuruvané tsíjtyéhjí íhjúuháñe íwáájácúturóhjíri. ⁴⁷ Áamekéhjáa neebe Péédooro:

—Tsúúca muurá díitye pañe íjcyáné Píivýéébe Apííchó íne mépañe íjcyadu. Áánéllíi tsúúca píivýééme ítsójtótsámeíne.

⁴⁸ Ehdúhjáa íneéne neebe ílluréjuco dítye ítsójtótsámeí díbyedívú Jetsocríjto mémeri. Áábekéhjáa néeme díbyeí díityémá íjcyaa tsuucájáanétu.

11*Muhdú tene pájtyene Péédooro úúballéne*

¹ Aanéhjáa Jodéari íjcyáné úwáábojtemá tsíjtye cáhcújtsó múnáa waajácújucoó jodíomú íjcyátúrómé tsúúca Píivýéébe úwááboju cáhcujtsóne. ² Áánáacáhjáa Péédooro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábédítýuhjáa tsaate cáhcújtsó múnáa íjcyájúcoorómé íhdééne táuhbaju úraavýmé íhjúvahíjcyáhi. ³ Aaméhjáa néé díbyeke:

—¿Cáca íveekí memúnáa jodíomú íjcyátúmeke áahíveebéré u péébe díityémá ú máchohíjcyáhi?

⁴ Áánéllíihyéhjáa úúballébe páneere ídyéjúcotu muhdúhjáa díbyema tene pájtyene.

⁵ Neebéhjápeé:

—Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o íjcyaae Píivýéébema o íhjúvahíjcyánáa óhdívu naavédú nééne bóhówáávéne pañe ó ájtyumí wáiyámúbácbádú nééne téjtyóhjítu dóhjívané cáámetu óhdívu nítyene. ⁶ Áánevu o ullévenúróne botsíi ímíneúvú o íiteebe o ájtyumí tééne pañe paméva iyámé doorátujte íjcyane. ⁷ Áámédívúu o íítehíjcyárónáa Píivýéébe oke nééhií: “Aatyédítýú bo tsaatéké líihyanúmeke tsájtyéne dídyoj.” ⁸ Áronáacáa o nééhií: “Tsáha, Ávyéjuubej, tehdú mújyú ehdívaméhjíke o dóonejí doorátujtése.” ⁹ Áánéllíhyeé oke neébe: “¿íveekí doorátujtédívú ú mémenúné ímiáámé íjcyámeke?” ¹⁰ Ehdúu oke pápíhchúújyúvá díbye nééne boone píhullévúre pééne cáámevu. ¹¹ Áané tujkéveríhjáa tsúúca o íjcyávú wajtsíjucóomé pápíhchúúmeva Tsetsaréatu dítye taéllevu walloóme. ¹² Áámemájucóo o pééne Píivýéébe Apííchóre oke túkévéjtsóneri íná néetuubére. Áábemájucóo ídyé íjtye 6-meva óoma úújeténé oke píúváábe jávu. ¹³ Aabée múúhake úúballé níjkyéjí múnáajpíváa ídyé díbyedívú íhjúvú íbóhówáávéne díbyeke nééne: “Jóópévu tsaatéké wallo dítye újcuté Tsimóoke díbyere ‘Péédooro’ némeíbyeke. ¹⁴ Díbye ihdyu uke neé muhdú ámuha díhýajkmuma mewágóóóvíyónetu mepájtyeteíne.” Ehdúu múúhake úúballébe. ¹⁵ Áané boonétú díityéké o úwáábómé pañévu Píivýéébe Apííchó úcaavé éhnee mépañévu úcaavédu. ¹⁶ Téjyúu o ítsaavé éhnee Ávyéjuube Jetsóó íllu nééne: “Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsohíjcyáné núpácyori. Áánetu

ihdy amúhá pañévu Píivyéébe Apííchó úcááveéhi.” Ehdúu Jetsóo néene ó ítsaavé téénetu. ¹⁷ Muuráhjáa díbyeke ditye cáhcújtsonéllii Píivyéébe Apííchó diitye pañévu úcaavé éhnée mépañévu úcaavédu. Ehdúu Píivyéébe ímillédú méénune tehdu muhdú o méénúyónejíivari.

¹⁸ Ehdúhjáa Pééodoro Jerotsaréeri íjcyáné cáhcújtso múnáake néénéllii tsáhájucó íiná ditye néétú díbyeke. Aaméhjáa Píivyéébeke dúúruvámé nééhi:

—Píivyéébhaca téhdure jodiómú íjcyátúrómeke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa íjcyahjcyáné íhvéjtsóne ímiánejcúvú pajtyémé mújyú ídsíjívéjúcóóityúne bóhí íjycuki. Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeri íjcyáné cáhcújtso múnáa.

Ajtiokíari íjcyáné cáhcújtso múnáa

¹⁹ Muuráhjáa Ejtéebaúvuke ditye dsíjívétsóné boone téhdure tsijtye cáhcújtso múnáake ímityúné dáriivéme. Áánetúhjáa tsaate wáá Penítsiávu, ‘Chíipere’ némeíñé caapáhovu, Ajtiokíavu, íjcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtdotyú íjcyáné úwááboju apáámyekéré ímúnáa jodiómuke. Tsáháhjáa tsijtyeke ditye úwáábohíjcyatúne. ²⁰ Áronáacáhjáa tsijtye Chíiperétú tsáané cáhcújtso múnáama Tsiréene múnáa Ajtiokíavu wájttime úwaabóvá jodiómú íjcyátúrómeke. ²¹ Áamekéhjáa Píivyéébe píaabómé muhdú íjcyahjcyanéhi íhvéjtsóne díbyekéréjucó cáhcújtso.

²² Aanéhjáa Jerotsaréeri íjcyáné cáhcújtso múnáa iwáájácúne wallóo Benabéke téhullévu. ²³ Aabéhjáa téhullévu újjetéébe waajácú muhdú ímiáané Píivyéébe diityéké píaabóne. Áánerihjáa mityane ímjyúvee diityéké tükévétsohíjcyá ditye ímíñévuú Jetsóoke iúráávyeki. ²⁴ Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píivyéébe cáhcújtsoóbeke díbyé Apííchó tükévétsohíjcyáabe. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcújtso.

²⁵ Átsihdyúhjáa Táátsóvu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú íjcyájéebema tsiíñe óómimútsí Ajtiokíavu. ²⁶ Aamútsihjyáa tétsíi cáhcújtso múnáama tsáné píjcyábá íjcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áijyúhjáa botsíi cáhcújtso múnáake díllómé ‘Críjtiánómudi’ Críjtó uráávye múnáake.

²⁷ Áanáacáhjáa uwáábojtédityú tsaate Píivyéébe íhjúu uubálle múnáa íjcyame péé Jerotsaréetu Ajtiokíavu. ²⁸ Áamedityúhjáa ‘Agáábo’ némeíñé diityej píñévu íjyóóúvéne néé áyaba íjcyáñé íñújiri Píivyéébe Apííchó tükévéjtsóneri iwáájácúne. Ahdújucóhjáa tene íjcyane Cáráóodio ávyéjuube íjcyáijy. ²⁹ Áánéllihyéhjáa Ajtiokíari íjcyáné cáhcújtso múnáa íjtsáméi muhdú tsáápiitsa ípiááboíñé Jodéari íjcyáné cáhcújtso múnáake. ³⁰ Ahdújucóhjáa ditye méénune. Áánemáhjáa diityétsi Benabémútsikye Tsáorómá wallóomé téhulle íjcyáné cáhcújtso múnáa tükévéjtsóje élevu.

12

Jacóóbóke illíhyánúne Péédoróke ditye cívéhoojánúne

¹ Áijyúhjáa ávyéjuube Heróóde ímityúné dáriivé tsaate cáhcújtso múnáake. ² Diibyhjáa muurá nééjuri Jóáá nahbe Jacóóbóke llihyánúmé icyávájácóneri. ³ Aanéhjáa ímí pajtyé ímúnáa jodiómú Jetsóoke cáhcújtsótumeke. Átsihdyúhjáa neebe Péédorókeréjucó ditye íkééveki. Ehdúhjáa meenúme pajtyeté wañéhjí pañe óórityúne pááá máchoméíhíjcyáijy. ⁴ Áábekéhjáa icyúvéhoojánúbedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva íjcyámeke ditye ityéhme píñéehójtímevátsáhjidi. Áánemáhjáa íjtsáméíñé tééne pajtyétavú íjchívyétsóóbedívú úújjetsoíñé tsijtyeke ditye muhdú íñéekí. ⁵ Áábé hallúvúhjáa cáhcújtso múnáa píáábó táúmeíhíjcyá Píivyéébeke.

Píivyéébe Péédoróke cívéhóójatu íjchívyetsóne

⁶ Aanéhjáa tsitsívevu diibye Heróóde díbyedívú tsijtyeke úújétsóiyó péjco cúwaabe panéjcváácutu úwááñéhityu tsodáhómútsidityú dóhjívaabe. Áánetúhjáa tsijtye ímyéénuhíjcyádú téhme péjcové tééjla leehówa. ⁷ Áronáacáhjáa níjkyéji múnáajpi díbyedívú úújjetébedityú peete cádicunú páneere teene cívéhóójá pañe. Aabéhjáa díbyeke cávilyíñú ‘muúbe, dájkyeé’ néébere. Ehdúhjáa díbye néénemáyé úwááñehi córíveíñú díbyé hótíjkejícutu. ⁸ Áábekéhjáa neebe díbye íwajyamúné ímibájkímyeíñe íjtyúhápaajinevu íjcyámeki. Ahdújucóhjáa ímibájkímyeíñe díbye neebe:

—Ayúwa díwajyamú hállúejávú dávoóveíñúne dica tadyéjurij.

⁹ Ahdújucóhjáa díbye déjtu péébe íjtsucunú ímiáané íjcyátúneúvúdu. Íjtsucunúbéhjáa naavédu nééneere ííténé pañe íjtyumíne. ¹⁰ Áronáacáhjáa tsúuca pajtyémútsí tujkénúetsíi, hallúvúetsíi, téhmehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújjetémútsí ulléjítóvréjucó meíjchívyéne leehóvá úwáñewáánetu méénúmeíwavu. Aawáhjáa íyee diityétsima páyúúvénetu

Íjchívyemútsí tсамútsí peerá teene ulléjítori díibye níjkyéji múnáájpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu ílluréjucu díibyedítýú pééneé.

¹¹ Átsihvúhjáa bótsí ímíááné íjcyane iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íñe ímíááné Píivýéébe níjkyéji múnáájpiyke taéllevu wallóo oke díibye ípájtýetétso Heróódé hójtsí pañetu? Áhdure oke pájtýetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke ímíllédú méénúíyónetu.

¹² Ehdúhjáa nééneri íjtsáméíbyéré péé Jóáa díibýere ‘Máácoo’ némeíbyéj tsiiju Maaría jávu. Ájyúhjáa tééjavu cahcújtsó múnáa ípíhcyáávéne Píivýéébema íhýúvahíjcyáhi. ¹³ Áánaacáhjáa llééhówatu áachi éhnéjcutu díllóhíjcyabe díityéke. Áánéllíihyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé íjchívyefíñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki. ¹⁴ Aalléhjáa Pééedorój ké ílléébóne mútyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa díibýekéi pááyúcutulléré ícúci tsiíñe íóómíñe úúbáalleté díityéke. ¹⁵ Áronáacáhjáa díilleke népejtsóme:

—Ílluréubá ú meívatéhi. Tsáháubá díibye íjcyatúne. Níjkyéji múnáájpiyéubá díibýe uubállema tsáabeke ú néehíi.

¹⁶ Áánaacáhjáa Pééodoro éhnííñevuré díllóhíjcyá llééhówatu. Áábekéhjáa bótsí ípááyúcutúbedi mútyane ullévenúme. ¹⁷ Áámekéhjáa íhyótsíríyé neebe dítye cúúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbállebe díityéké muhdú Píivýéébe díibýeke cúvéhóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Aane tsáma méúúbálleco Jacóóboke tsijtye cahcújtsó múnáama.

Ehdúhjáa íñéene tsíllélevuréjucu díibye péene díityédítýu.

¹⁸ Aanéhjáa tsítsíívevu tsodáhómú eené díibýeke téhmehíjcyámé úvánujcátsí múhdutú kíávú díibye pééneri. ¹⁹ Ááme éllévúhjáa díibye Heróódé wallóo tsaatéké dítye teene cúvéhóójá íúújeté díibýeke. Aaméhjáa ájtyúmitúnéllii ímíñeúvú díitye tehme múnáake ídílóróne ílluréjucu díibye llíihýánutsóné díityédívu. Áánemáhjáa teene Jodéa íiñújitu peebe Tsatsaréavu.

Heróódé dsíjivéne

²⁰ Aabéhjáa tsaríllehíjcyá Tííróma Tsídóo coomícyu múnáake. Ároméhjáa díibýe íiñújíturé majcho íucuhíjcyánéllii ímíllé díibye díityémá ímíjyuuvéne. Áánéllíihyéhjáa tsaméhjí ímíñeúvú ípítýácójcatsíñe péé díibýe píááboobe Bárájo éllevu. Áábekéhjáa néeme díibye Heróódeke íñéé díibye díityémá ímíjyúúveki. Aanéhjáa ímí íjtsúacunéllii neetéébé díibýeke díibye díityémá ímíjyúúveki. ²¹ Áánéllíihyéhjáa díityéké éévebe kéjcoojí díityémá íhýúváiñe. Ájcoojíhjáa úújetédú íavyéjú wajýámvu íucáávéne íavyéjú íjyáwá hallúvú ácutúvebe díityémá íhýúvaki. ²² Ááneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene íhýúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. ;Píivýééberéubá díibye!

²³ Ehdúhjáa dítye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu íjcaáyóobeke chémetsóhi. Aabéhjáa ílluréjucu dsíjivéné íúúvaténeri. Ehdúhjáa díibýeke pajtyéné íveeki Píivýéébeke ávyéjújtsótúme míamúnáa díibýekéré ávyéjutsóné ímí díibye íjtsúacuné déjúcotu.

²⁴ Ájyúhjáa Píivýéébe uwááboju éhnííñevu tsújaavé pahúllevá múnáadívu.

²⁵ Áánetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóo Ajtiokííavu tétsíi cahcújtsó múnáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtsó múnáake píáábóne dsíídsídívú díityéké íájjújétsihdyu. Aamútsíhýáa tsajtyé Jóáake díibýere ‘Máácoo’ némeíbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Ájyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtsó múnáama íjcyámé Píivýéébe íhýú uwáábojte ílluúme: Díibye Benabéé, Tsimóo díibýere ‘Cúúvéébeé’ némeíbyee, Tsirééne múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréa íiñújí avyéjuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsajjýú píivýeébe, Tsáoroo, éhdume. Áamedítýhjáa tsaate uwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áánetúhjáa tsijtye uwáábohíjcyá tsúuca díibýeke cáhcújtsómeke. ² Aaméhjáa tsájcoojí májchotúme Píivýéébeke dúúrúvámeke díibýe Apííchó néehíi:

—Óoma mémeménú Benabéemútsíkye Tsáorómá tsúúcajátújucóo díityétsidyítýú o íjtsáméíñé wákímyéi díityétsí ímyéénuki.

³ Áhdújucóhjáa díityétsí hallúvú íhyótsine ípícyóóne dítye táumeíñé píáábó Píivýéébeke. Átsihdyúhjáa ípítýájcómútsíkye ílluréjucu dítye wállóone.

Benabéemútsí Chíperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjáa Píivyéébé Apííchó túkévjtsoñeri péé Tsereóótísiávu. Átsihdyúhjáa tsháííyí peemútsí 'Chíipere' némeíñe caapáhovu. ⁵ Aamútsíhjáa 'Tsaramína' némei mujcovú úújetémútsí úwaabójucóó Píivyéébé ihjyu imúnaa jodíómú pihcyáávejááné pañévu. Áamútsímáhhjáa ípiááboobe Jóáa péé díbyere 'Máácoó' némeíbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhori péhijcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke apííchoobe íjcyáábeke. Díibyéhhjáa íllure íállíñe nehíjcyá Píivyéébé icyanéjú uubállé imyéénuhíjcyáne. ⁷ Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyéjuube Tsééjio Páorómá ímí díbyema íñáhbévácatsihíjcyánéllíihye. Díibyéhhjáa ávyéjuube píuvá Benabéemútsikye Píivyéébé uwááboju ílléébúacunúne ímíllénéllíihye. ⁸ Aamútsíhjáa díbyeke uwáábórónáa díibye apííchoobe díbyere 'Eriíma' némeíbyé tsá ímíllétú díbye cáhcujtsóné Píivyéébé ihjyu. Áánemáhhjáa íllure téénetu bóíjcyuube díbyeke. ⁹ Áánéllíihyéhhjáa Tsáoro díbyere Páávoró íjcyáábé pañe Píivyéébé Apííchó íjcyaae díbyedívú ííténe néehíi:

—Muúbej, uu muurá álliu múnáajpi Naavénéj tsiiméné u íjcyaae átéréejpi. ¹⁰ Aabe çmúijyúikyé ú íhvétéé eene Ávyéjúúbedítýú íjcyáné uwááboju ímiáájú u tútávátsohíjcyánetu? ¹¹ Ahdícyane icyooa Píivyéébere nééjuri tsáhájuco u hállúváyítýne. Ehdúhjáa díbye néenemáyé tsáhájuco díbye állúvatúne. Áánemáhhjáa tsaatéké neebe dítye itsájtýe díbyeke. ¹² Aanéhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro íájtýumíne ílluréjuco cáhcujtsóné Píivyéébeke.

Páávorómútsi Ajtíokíari

¹³ Átsihdyúhjáa Páávoró íñáhbénujtétsima Páápótu péé tsháííyí Pajpíiriá íiñújiri íjcyacóómí Pééjévuú. Áamútsídítýúhjáa tétsihdyu Jóáa oomí Jerotsaréevu. ¹⁴ Áané boonéhjáa íiyéjuco péémútsi úújeté Ajtíokíavu Pítsíídiá íiñújiri íjcyácoomívu. Aamútsíhjáa téhulle wáyééévejcoójí íjcyamútsi péé imúnáa pihcyáávejávu. ¹⁵ Áánácáhhjáa tééjá avyéjujte Píivyéébé ihjyu íéévene iníjkevádú néé tsaatéké dítye ídillo dítyétsi íhjuváváhajchííjyu. Áánéllíihyéhhjáa néeme dítyétsikye:

—¿Ava tsá ámúhtsidi tsané túkévjtsoju íjcyatú múuhakye ámuhtsi menééiyóne? Tenévá íjcyáhajchíí múuhakye mene.

¹⁶ Áánéllíihyéhhjáa díibye Páávoró íjyócuúvéne íhyójtisri néé dítye cúúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe dítyéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémuj, cáhawáá ímíñeúvú melleebúcunu ámuuhakye o nééíñe íñe múhdumé Píivyéébeke ámuha maávyéjútúllémeke. ¹⁷ Muuráhhjáa méihde múnááuvú Píivyéébé idyé íjcyaae íhñéjté Ejíhtó íiñújiri íjcyámeke lílyaatéso dítyéke íñéhdújuco. Áámekehjáa muurá íhñáhoori íjchívyétsoobe tééne íiñújitu. ¹⁸ Aaméhjáa múhdurá ícyahíjcyáronéhjí íáábúcuine dítyéke píáábohíjcyaae panévaturé 40 píjcyá hajchótá dítye ínéubará píivyéébé íiñújiri íjcyácoóca. ¹⁹ Áané boonéhjáa Canaáá íiñújivuréjuco péémeke idyé díbye píáábonej tééveriyé táhhajíjcyámé 7 coomíva múnáa tééne íiñújiri íjcyámeke. Díityékéhhjáa íbóáyóné boone íiyéjuco dítye cáávácuíhíjcyáné díityé íiñújine. Ehdúhjáa muurá méénuhíjcyámé Píivyéébé píááboríye. ²⁰ Áámekehjáa túkévétsohíjcyaae ímítýúnéhjí ímíbájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá íhjuvú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjuco íjcyájcoojívu. ²¹ Aaméhjáa idyé táumei Píivyéébeke díbye íyméménu tsáápiikye díityé avyéjuube íjcyáíbyeke díbye díityéke ítyúkévjtsoki. Ahdújucóhhjáa díbye mémenúné 'Bejamí' némeíñe dohhjiba múnáajpi Tsíí hajchí Tsaóoke díbye íjcyá avyéjuube 40 píjcyá hajchótá. ²² Áábekéhjáa íjchívyétsóné boone Dabíikyéréjuco díbye tsiíñe pícyoone díityé avyéjuube díbye íjcyaki. Díibyedítýúhjáa muurá neebe: "Ópée o tújkevélleébeke ó ájtyumí Itsaíí hajchí Dabíikye." ²³ Díibyéhhjáa muurá Dabííj tsiiménémúháábédítýú Píivyéébe meménú Jetsóoke mee íjraéémuma pámé Pájtýetétsoobe íjcyáábeke tsúúcjájtújucóhhjáa íñéhdújuco. ²⁴ Áábé íhdéhjáa Jóáa uwáábohíjcyá memúnáa íjraéémuke. Aabéhjáa nehíjcyá ímítýú ícyahíjcyánéhjí íhvéjtsóné dítye ímiánejcúvuréjuco ípájtýéne ílluréjuco itsójtsoótámeiki. ²⁵ Aabéhjáa teene íuwáábó níjkévaríjyuco íjcyaae néehíi: "Tsá muurá o íjcyatú eene ámuha meítsúcunúhíjcyáabe. Táhhonéttíi íhdyu úwáábóíbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoriúcútyuróne."

²⁶ Ehdúhjáa íñétsihdyu Páávoró néehíi:

—Ámuúha, Aavarááuvúj tsiiménémúháábema múhdumé tsíjtýe múnáa Píivyéébeke cáhcujtsómeje, muurá pajtyeté uwááboju méwáabyuta. ²⁷ Muuráhhjáa Jerotsaréeri íjcyame memúnáa íavyéjútémáyé tsá wáájacutú díibyéjuco Mepájtýetétsoobe Jetsóó íjcyane ténevá wáyééévéjcoojivadúné Píivyéébé íhjuvú uubálle múnáa uwááboju díbyedítýú íhjuváváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá íllure ícúbahrá díbyedi tsúúcjájtújuco tene díbyedítýú némeídýujuco. ²⁸ Tsáháturóhhjáa íñe ímítýúné díbye méénutú tééne hállútú dítye díbyeke

llííhyanúiyóne. Áronáacáhjáa néeme Piraátoke dibye illííhyanúitso dííbyedívu. ²⁹ Ehdúhjáa dííbyedítú tene caátúnúmeidyújuco ditye méenune dííbyeke. Áabeúvú itémehóhjáa tsjityeréjuco páwachéketu iñíítyétsóne cúúune. ³⁰ Áróobeké muurá Píivyéébere bóhiitsohi. ³¹ Aabéhjáa píváijyúvá bóhówáávehíjyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dííbyema péhíjyámedívu. Aame muurá iñe úúbállehíjyá míamúnáake dííbyedítú.

³² Aane iñe ámuéhake muha méúúbállehíjyá ímiá uwááboju tsúucajátújucohjáa méihde múnáaúvuke úúbállemeihíjyáne. ³³ Muuráhjáa meke diityéúvúj tsiméémúháabeke iñéhdújuco Píivyéébe bóhiitsohé Jetsóoke. Muurá Tsáámoháámitu néeneé: “Uu Hájíhíwu u íjyáábeke uke ó bóhiitsohi.” ³⁴ Ehdúhjáa Píivyéébe néé dííbyeke íbóhiitsoiñé dííbyej pí ícúbáhrámeityuki. Áhdure idyé tsiíne neébe: “Ámuéhake ó píááboó panévatúré Dabiúvuké o néhdújuco.” ³⁵ Téhure idyé tsiíne Tsáámoháámitu néeneé: “U íjyátúcoocájíiva néhi díicúve múnáajpi íjyáábej pí tóócúhi.” ³⁶ Aanehjáa muurá dííbye Dabiúvuke Píivyéébe iñéhdújuco ími ícúvehíjyáne míamúnáake dibye íjyáijyu íjyámeke. Aabéhjáa muurá dsjívéebeke caánúúvú únúutu ditye cúúúubej pí ícúbáhrámeíhi. ³⁷ Áanetuú Jetsóoke Píivyéébe bóhiitsoóbej pí tsá ícúbáhrámeityúne. ³⁸ Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwaaajátúyá dííbye dsjívívej téeveri tsúuca pámeere míamúnáa imityuháñé Píivyéébe abájíivéne uwááboju. ³⁹ Aane muurá iñe múhdumé dííbyeke cáhcújtsómé imityuháñé tsúuca abájíivémeíhi. Áanetu teene cáhcújtsotómé Píivyéébéhjáa Moitséevuj téeveri méénúné taúhbjuré úráavyehíjyámé imityuháñé tsá abájíivémeityúne. ⁴⁰ Áhdícyane téihúwá méjyaco. Ámuéhake pajtyédíñé éhnehjáa Píivyéébe íhnyú uubálle múnáa íllu néeneé:

⁴¹ Ámuúháj, múúnedi íllure únúívatéhíjyáméj, wa ihdyu méwagóóovecoj. Muurá íhtsútuube Píivyéébe o íjyaaabe panévare o méénune tsaate ámuéhake úúbállejucooróné tsá ámuha mecáhcútsohíjyatuéne.

⁴² Ehdúhjáa Páávoró pihcyáávejá pañévu úwáábóné tsujáávevu tsaate dííbyeke néé tsiíne díbye wáyeévejcóójí itsáane úwáábóvú. ⁴³ Áanemáhjáa diityétsima nahbévahíjyámé Píivyéébeke ími úráavyehíjyámé jodiómuu, tsjitye jodiómú íjyátúmedítúyu, íjyame. Áamekéhjáa túkévetsohíjyámútsí Jetsóodítú íjyáné uwááboju dityétsí úwáábóné ími diityéké búuuvémé diityétsikye náhbévámeke. Aamútsíhjáa nehíjyá diityéké Píivyéébe píáabori ími ditye úráavye dííbyeke.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa tsiíne tsemáanaréjuco déjúcóóvéneri wáyeévejcóójí íllúhvu pácoomí múnáaré dóbééverá Píivyéébe uwááboju ílléébúacunúki. ⁴⁵ Áaneríhjáa avyéjute mítyane íñómíutáávane Páávoróditú íhnyúvá dííbye uwáábó icyátúhtsonema. ⁴⁶ Áamekéhjáa núhnévetumútsíyé dííbye Páávorómá Benabéemútsí néehí:

—Muurá ihdyu tehdujúcooro iñe Píivyéébe uwááboju Jetsóodítú íjyane mee jodiómudítú úwáábómeí tukénújucooróné tsá ámuha meimíletú mecáhcújtsóne meimíbaavyéné mújyú medsjívéjúcóótyúne bóhi íjucúífejcvuréjuco pájtyeme. Áánéllii muhtsi mepéé jodiómú íjyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi méuwááboki. ⁴⁷ Muurá Píivyéébe íhnyú uubálle múnáaj téeveri néehí: Ukée ó pícyóó peetédu u néebédítú pajtyeté uwááboju itsújáave pámeere íñújiri íjyáné míamúnáadívu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí néeneri jodiómú íjyatuémé ímjyuuvéhi. Aamehjáa nehíjyá Jetsóodítú íjyáné uwááboju ímiáané íjyane. Áanemáhjáa cáhcújtsómé eené múhdumé mújyú idsjívéityúne bóhi íjucúífejcvuréjuco pájtyeme. ⁴⁹ Ehdúhjáa téené íñújiri úwáábómeíñé Ávyéjúúbedítú íjyáné uwááboju. ⁵⁰ Áronáacáhjáa pihcyáávejá túkévetsojtemá íhtsutúmé íjyáné walléémú néé técoomí avyéjuteké diityémá tsaméhjí íjchívyétso diityétsikye tétsihdyu. Áhdújucohjáa ditye íjchívyetsóné diityétsikye téené íñújitu páhdúvaré idyáíivémútsikye. ⁵¹ Áánéllíihyéhjáa ílluréjuco dityétsí diityédívú íjtyuháñé íñú ípichóujcóné péene Icoóníovú. ⁵² Áronáacáhjáa ihdyu tétsí múnáa múhdumé tsúuca Jetsóoke cáhcújtsómé pañe Píivyéébe Apííchó íjyame mítyane ímjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icoóníori

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Benabéema teene Icoóníori íjyáné pihcyáávejá pañévu úwáábóhíjyáne mítyame cáhcújtsó ímúnáa jodiómu. Áhduréhjáa tsjitye múnáa íjyarómé cáhcújtsóhi. ² Áronáacáhjáa tsaate jodiómú cáhcújtsotómé bóijyú jodiómú íjyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aamehjáa ditye néhdújuco tsárllehíjyáne cahcújtsó múnáake. ³ Ároné pañéhjáa tsúucajái tétsii íjyámútsí úwáábóhíjyá Píivyéébedívú icyátsipááváne ínerí

núhnévétumútsi. Áámútsikyéhjáa piááboobe díbyé ihnáhoori dityétsi méénúráityúronéhji imyéénuki. ⁴ Áánaacáhjáa técoomi múnaa íllurjúco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwáábojté icyánejúvu. Áánetúhjáa tsijtye coévá cáhcújtsótumema. ⁵ Áánéllihyéhjáa jodíómuu, tsijtye jodíómú ljcyátúmee, ljcycame íavyéjútémá pítýácójcatsí diityétsikye páhduvaré idyááíwémútsikye néwayúúnevu íáámuíñe. ⁶ Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsi Ricaóóniá iññújvu. Aamútsihjyáa úwáábohíjcyá tééne iññújiri Ríitaraa, Déébeé, ljcycacomícyuri. ⁷ Téhdurehjáa úwáábohíjcyamútsi hállúcuri ljcycámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áamune

⁸ Aanéhjáa Ríitarári ljcyaabe tsaapi itsíimávámeitsihdyújuco úllétuúbe. ⁹ Aabéhjáa lleebúacunúhijcyá Páávoró úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoró íajtyúmíne waajácú díbye ímiááné cáhcútsóné Píivýéébe díbyeke ímíjpyetétsoíñe. ¹⁰ Áánéllihyéhjáa neebe díbyeke:

—Díjycúúve. Áhdújucóhjáa íjyóctúúvenemáyé díbye úllene. ¹¹ Ááneríhjáa teene Ricaóóniá iññúji múnaa iúllévenúne néé íhjúyúrií:

—jPíivýéébe mútsihya íñe méhdivu níityé míamúnáajétsídívú ípíivýéévenema!

¹² Ehdúhjáa íñééne Benabéke meménúmé 'Jóópíte' némeíñé mícúruwáke icyáánivahijcyáábe déjutu. Áánetúhjáa Páávoróké meménúmé tsijpi 'Meecóório' némeíñé mícúruwá déjutu ímichi díbye íhjúvavahijcyánéllihye. ¹³ Áijyúhjáa díbye 'Jóópíte' némeíñé mícúruwáke cáánivahijcyáabe llúúvábé duuruwaja técoomi lleehówá únúrye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcóháñetu íicyáávétso mútsikye. Áámútsikyéhjáa tsaméhjí imíllera íllíihyanúné tééneri Páávorómútsikye íicúveki. ¹⁴ Aanéhjáa iwáájácúne íwajámúúné dóváríjcyómeímútsi tsári ehdu ditye méénúyóné diityétsikye pájtyénéllíihye.

¹⁵ Áánemáhjáa íicúú diityé éllevu ipyééne neemútsi:

—¿Aca íveekí ámuha ehdu mémeenúhi? Áánerá ámuhádure muhútsi míamúnáajétsi. Aamútsi muurá íñe ámuha éllevu muhútsi metsáá ámuháke meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúráavyehijcyáné meíhvéjtsóné Píivýéébe kéjúco ámuha meúráavye páneréé íévéhóowari ljcyanéhjima íññúji tééjí hallúri ljcycáméhjimájucu nújpacýo pañe ljcycámeke ípíivýéjtsóóbeke. Díbye ihdy meke bohíívú ajcúhi. ¹⁶ Díbyeréé muurá éjyúúvú míamúnáake íhvejtsómé icyahijcyá ímíllédu. ¹⁷ Áronáacáa íhnáhoovu diityéké úújétsóobe panévatúré diityéké ipiáábóneri. Díbyere muurá mééma níjyáhañe állétsóneri mebájtsoháñe tsaimíyé píivýene meóóvéne méicyahijcyá tsaimijyúre.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsi néerónáa imílléromé diityétsikye íicúvené ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Áronemáhjáa íhvejtsóme.

¹⁹ Áánaacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíómú Ajtiokííaa, Icóónioo, ljcycacomícyutu tsáámeé. Aaméhjáa diityétsi hallúvú diityéké állívánéllii Páávoróké aamúmé néwayúúnevu. Áábekéhjáa 'tsúúca dsíjiveébe' íñééne lliúcuíñúmé técoomítýú íwávuú. ²⁰ Áábé hallúvúhjáa tétsi cáhcújtsó múnaa mícaavérónáa íacúúvéne tsiíñe peebe diityémá técoomívu. Ááné tsíjyúhjáa Déébévurjúco dityétsi pééneé.

²¹ Aamútsihjyáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcújtsóhi. Átsihdyúhjáa óomimútsi úwáábomútsiyé Ríitaraa, Icóónioo, Ajtiokííaa, éhdú coomívari ijcyáné cáhcújtsó múnáake.

²² Diityékéhjáa tsápítsohijcyamútsi ditye ímiñeúvú iúráavye Jetsóoke icyáhcujsóne. Áhduréhjáa nehijcyamútsi diityéké ímiáánéjúco mítyane meícúbáhrámeíñe níjcautu meúcaavéné Píivýéébe avyéjuvu. ²³ Téjyúhjáa meménuhijcyamútsi pacóómívarí ljcyané cáhcújtsó múnáá túkevéjtsoje ljcycámye. Ááné boonéhjáa tsaméhjí májchotúmé Píivýéébe ma íhjúvú díbyerjúco diityéké ityúkévéjtsoki.

Páávorómútsi Ajtiokííavu óómiñe

²⁴ Aamútsihjyáa Pitsidíá iññújitu péémutsi úújeté Pajpíriá iññújvu. ²⁵ Aamútsihjyáa Pééjéri iúwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atááriá coomívu. ²⁶ Átsihdyúhjáa iwákimyéí iníjkevátsihdyu tsahíiyiéjúco dityétsi óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píivýéébe wákimyéivu diityétsikye ditye wállótsihvu. ²⁷ Aamútsihjyáa cáhcújtsó múnáake úúballé muhdú Píivýéébe diityétsikye panévatúré piáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúbállemútsi díbye piáábóneri jodíómú ljcycaturómé cáhcújtsóné Jetsóodítýú ljcyané uwááboju. ²⁸ Áámemáhjáa tsúcájá ljcycamútsi.

¹ Áijyúhjáa tsaate Jodéa iinújitu teene Ajtiokíavu péeme tétsíi cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitsééúvú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeityúmé pájtyetéityúne. ² Ááneríhjáa diityémá Páávorómútsi táhjájcatsíhi. Áané boonétúhjáa tsamééréjucó cahcújtso múnáa ihjyúvájycatsíñe dityétsi Jerotsaréevu tsaatémá ipyééne idyé ihjyúva téeneri técomí cahcújtso múnáa túkevéjtsotémá uwáábojte íjcyámema.

³ Aaméhjáa péeme pajtyé Penítsiámá Tsamááriá iinújicutu. Aaméhjáa úuballé imúnáake jodíómú íjcyatúmé Píivýéébe cahcujtsóné muhdú úcyahíjycanéhjí ihvéjtsónema. Ááneríhjáa tétsíi cahcújtso múnáa mítyane imíjyuuvéhi.

⁴ Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcupejtsóhi. Áámekéhjáa úuballémé páneere muhdú Píivýéébe diityéké píáábohíjcyané panévátüre.

⁵ Áijyúhjáa tsaate paritséomudítýú tsúuca Críjtoke cahcújtsorómé néehíi:

–Múu eene jodíómú íjcyatúmé cahcújtsomédivú ikíhdyahírótsóne táuhbá ditye Moitsééúvú uwááboju iúráávyeiki.

⁶ Áánéliihyéhjáa pámeere uwáábojtémá túkevéjtsote dóbeevi téeneri ihjyúvaki. ⁷ Aaméhjáa mítyane téeneri táhjájcatsíñe níjcautu Péédoro íjyócutúvéne néehíi:

–Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú tsúucajátújucóhjáa oke Píivýéébe ámuhadítýú imyéménúúbeke pícyoone o úúbállehíjcyá ímiáájú pajtyéteju jodíómú íjcyatúróméke ditye téhdure icyáhcujsókí. ⁸ Aabé muurá Píivýéébe iiná túhúúllétuube téhdure diityé pañévú pícyóó íapíichó mépañévú ipícyohdu. Ááneri úújétssoobe téhdure diityéké iwájyune. ⁹ Áámekéé ímbájchoobe Críjtoke ditye cahcújtsónéllii muhdúhjáa meke íimbajchódu. ¹⁰ Ehdú Píivýéébe diityéké ímbajchó Críjtoke ditye cahcújtsónéliihye. Áámeke jíveekí ámuha méimíllé íllure metúhujtsóné méihde múnáaúvú íjcyarómé ímí úráávyeihíjcyanéjívva ditye iúráávye Moitsééúvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyaróméjívvari? ¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúuca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóó méhdi ídáátsóvéne mééma méénune mecáhcujsónéliihye. Tsá ínehjí meméénuneri mepájtyetétúne.

¹² Ehdúhjáa Péédoro néénélii cutúvéhulléréjucó ditye lléébúcutúné Páávorómútsi úuballéné muhdúhjáa Píivýéébe méénuráityúronéhjí diityétsij tééveri méénuhíjcyané jodíómú íjcyatúrómé pañe. ¹³⁻¹⁴ Aamútsíhjáa íhveténé boone Jacóóboréjucó nééne:

–Ámuúha táñahbémuj, cáhwaá idyé táicyanéjucú ámuhákye o néé peiyené Tsimóo Péédoro meke úuballéjucóóné muhdúhjáa Píivýéébe téhdure jodíómú íjcyatúrómédivú iúwááboju úújetétsóné muhdumé teene cahcujtsómé dílbyeéjté íjcyaki. ¹⁵ Muuráhjáa dílbyé ihjyú uubálle múnáa cáatunúné íllu néehíi:

¹⁶⁻¹⁷ Bóónétu tsiíñe ó tsaá Dabíúvú avyéjúu tútávaavéné dílbyéj tsiiménémúháábemáyéjucó o ímbájcho téénetu pámeere míamúnáa iwáájácúne Píivýéébe icyánejcúvuréjucó íbúwááve múhdumé dílbyé wáábutájté íjcyame. ¹⁸ Ehdú neebe Píivýéébe tsúúcajátújucóó íjtsámeíñe.

Ehdúhjáa Píivýéébe ihjyú uubálle múnáa caatúnúhi.

¹⁹ Áánélii ámuhákye o néé tsáhábá menééityuró jodíómú íjcyatúrómé Píivýéébeke úráávyeimeke ditye Moitsééúvú uwááboju iúráávye diityéké téeneri metúhújtsótuki. ²⁰ Áronáa ihdyu íllure mécaatúnú diityémá ditye ílluone imyéménúújucóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke ícúvémeíñe iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómáócjatsítyúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo. ²¹ Muuráhjáa tsúúcajátújucó pacóómiváriyé tsaate úwáábohíjcyané téénetu Moitsééúvú uwááboju néhdújucó. Aanéjucó muurá ténevá wáyeéévjucóójívádú éévemeíhíjcyané píhcyáávejáané pañevu.

²² Ehdúhjáa Jacóóbó néénélii pámeere tétsíi cahcújtso múnáa, uwáábojte, túkevéjtsotee, íjcyame néé tsaatéke íhdityu iwálooíñe Ajtiokíavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsírámútsikyé Jóódama dílbyere ‘Batsabáa’ némeílyema itýújkevélémútsikyé.

²³ Áamútsímáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néémeé:

“Muha ílle pámeere cahcújtso múnáa meíjcyame ámuha éllevu íhdyu méwalló jodíómú ámuha meíjcyatúmé Tsíríá íinújiri íjcyacóómí Ajtiokíari ámuha meíjcyame éllevu, áhdure hállúcu múnáa éllevu. Áhdure idyé Tsírítsiá íinúji múnáa wáábyuta téhaámí. ²⁴ Aame muha méwaajácújucóó muha mewállóotúméré ámuha éllevu ipyééne íllure ámuhákye máváríchohíjcyané. Ámuhákyévá muurá nehíjcyámé Moitsééúvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki. ²⁵ Áánélii muha ímíñeúvú meíjtsámeíñe múhadítýú meméménúmútsikyé méwalló ámuha éllevu muha maávyejúúlléhíjcyamútsí

Páávorómútsima. ²⁶ Diityétsí muurá Páávorómútsí ápíchó nééronéhjívú pájámeihjicyá Máavyéjuube Jetsocríjtoke iwájýúnéllihye. ²⁷ Áamútsima muha méwallóó ámuha éllevu Tsíírámútsikye Jóódamaá. Aamútsí ihdyu óví ímíñeúví ámuhákye néé muhdú téhaami pañe íjcyáné túkevjtsoju nééneé. ²⁸ Aane mútyane ámuhákye muha metúhújtótu apáhdýuré Pívyéébé Apíchó múúhakeyе túkévjtsóneri ámuhákye muha menééhí: ²⁹ Tsá múu dóótu nýjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke. Áhdure tsá múu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke. Tsá múu tsíjtyéhjima dómáócjatsýúne. Áhdure tsá múu tújpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meijcyáhachíí ímí tehdujuco ámuha meijcyañe. Áyu wái meijcyaj.” Ehdúhjáa íñehaami wallóomé Ajtiokíari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu.

³⁰ Aanéhjáa tsúuca técoomíwú íúújeténe ípíhýucúmeke ájcumútsí téhaamívu. ³¹ Áhaamíhjáa íéévéne mútyane ímíjyuvéme. ³² Áané boonétúhjáa diityéké úwáábomútsí Pívyéébé ihjyu diityéké téeneri éhníñevu itsápíjtsoki. Piivyétemútsíhýa úwaaabóne. ³³ Aamútsíhýa tsúcájáhréjuco diityémá íjcyátsihdyu úúballé diityéké ílluréjuco íóómíñe. Áanéllihýehjáa pítyajcómé dityétsí tsaímíyé íóómiki. ³⁴ Arónáacáhjáa Tsíira tétsihvúré cóévánáa Jóóda iyéjuco óómíñe. ³⁵ Áhduréhjáa Páávorómútsí cóévá tétsihvúré Ajtiokíavú. Aamútsíhýa tétsí múnáama úwáábohýjcyá Pívyéébé úwááboju.

Páávoró tsiñe uwáábovu pééneé

³⁶ Átsihdyúhjáa píwájcoojívájucó pájtyénetu Páávoró Benabéke nééhí:
—Cána majo ááhíve mútsíyé mepéé éhnéé Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábomútsíyé mepéhýjcyá coomíjiri íjcyáné cahcújtso múnáake mewáájacu muhdújuco ditye úraavyéne.

³⁷ Ájyúhjáa Benabéé imíllérá tsiñe Jóaa péene diityétsima díbyere “Máácoó” némeíñbye. ³⁸ Arónáacáhjáa Páávoró tsá ímíllétú díbye péene diityétsima díbyéhjáa Pajpírii coomíwú diityétsidítýú cóévánéllihye. ³⁹ Áané hallútúhjáa ítsípájújcsíñe ílluréjuco dityétsí dówaavéne. Áané boonéhjáa Benabéé díbye Máácoke íújcúúbema péé tshííyí Chííperévu. ⁴⁰ Áánétúhjáa Páávoró Tsírákeréjuco újcune díbyema ipyéékií. Áamútsí hallúvúhjáa tétsí cahcújtso múnáa Pívyéébeke piáábó táumeí ímí dityétsí ipyéékií. ⁴¹ Aamútsíhýa pehýjcyá Tsííríamá Tsíríítsí íñújicuri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápíjtsomútsíyé.

16

Páávorómútsikye Tsíráma Timotéó náhbenúne

¹ Aamútsíhýa Páávorómútsí Tsíráma úújeté Déébeé, Ríítaraa, íjcyácoomícyuvu. Átsíihýa ájtyúmimútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Díbyéj tsíihýhjáa jodíómulle íjcyalle idýé cahcújtso múnáalle. Áánétúhjáa cáani gríéégómuube. ² Áábedítýúhjáa Timotéodítýú tétsí cahcújtso múnáa nehýjcyá ímíáábé díbye íjcyane. ³ Áábekéhjáa Páávoró imíllé ítsájtyene díbye íñáhbénu díbyeke. Arónáacáhjáa pámeere waajácú cáani gríéégómuube íjcyánéllí díbye kíhdyahírótsámeityúne. Áanéllihýehjáa tújkénú díbyedívú kíhdyahírótsobe ímúnáa jodíómu méénuhýjcyádú tééné hallútú diityémá ímityúné íjcyátuki. ⁴ Aaméhjáa ipyéhýjcyátsíhji múnáake úúballéhýjcyá muhdú Jerotsaréeri íjcyáné uwáábojte túkevjtsojtémá diityéké úwáábohýjcyáné muhdú cahcújtso múnáa íjcyáiyóne. ⁵ Aanéhjáa ílléébéne Pívyéébeke cahcújtsómé llíyaaté éhníñevu mútyaméjuco.

Naavédu néene páñe Matsedóónia múnáajpi Páávoródívú bóhówaavéne

⁶ Améhjáa Pívyéébé ihjyu Áátsia íñújí úwáábóiyónáa díbye Apíchóré diityéké túkévjtsónej péévé tsá ditye úwáábotú tééné íñújí múnáake. Áanéllihýehjáa Píríjíamá Garáátsia íñújícúturé pajtyéme. ⁷ Améhjáa Míítsia íñújí watsívyevu úújetémé imíllérá ipyéene Bitúniá íñújívú. Arónáacáhjáa téenere Pívyéébé Apíchó Jetsóope diityéké ájcune túkévjtsónej péévé idýé tsá ditye téhullévú péétune. ⁸ Áanéllihýehjáa tsapéhdú Míítsia íñújítu pájtyeme úújeté “Tóróóaa” némeí mujcónújuco. ⁹ Átsihvúhjáa Páávoródívú pejco naavédu néene bóhówaavéne páñe Matsedóónia íñújí múnáajpi díbyeke nééhí: “Muúbej, Matsedóónia íñújívú metsáane múúhakyéréjuco méuwáábo.” ¹⁰ Ehdúu néene díbyedívú bóhówaavéne boonétú muha mepéé téhullévú Pívyéébere múúhakeyе wállóhullévú muha méuwááboki.

Páávorómú Pírípóri

¹¹ Aamée Tóróóatu muha tshííyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráátsia caapáhóvújuco. Áané tsíjyúu muha méúújeté Néáaporívú. ¹² Átsihdyúu muha mecónbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóónia íñújí pañévú íhcyóómi ípívyéjtsocóómi Pírípovu tééné íñújí

avyéjú coomívu. Ácoomííkyé tsúcájá muha méicyahíjcyáhi. ¹³ Aamé muha wáyeévejcóójí mepéé Píivyéebema ditye ihjúvahíjcyátsihvu téhi úniúvu. Átsihvúu muha méúwaabó walléemuke múúhadívú píhcyáávemeke. ¹⁴ Áámé pañéé íjcyalle Tiatíírá cóómi múnáalle Ríidia ímíá wajyámúúné duujínúúúú néjáhí nahíje múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcjatájújuco Píivyéébeke úrávyeihíjcyárolle botsíi dííbyere píáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítýu íjcyáné uwááboju Páávoru úwaabóne. ¹⁵ Aalléé illuréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé ihyájkímuma. Ááné boonétúu múúhake neéle:

—Áyu cána tahjávú mepe ímíááné Píivyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajhíjcyu. Ehdúu múúhake íñééne ihjyávú itsájtyémeke tétsihvúréi coévátsole.

¹⁶ Áhdurée tsáijyu Píivyéebema ditye ihjúvahíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcájadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej tééveríyé íná pájtyeíñé wáájácuuhíjcyáledívú. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíísike úcuuhíjcyá díityémá tééné hallúvu. ¹⁷ Aalléé múúha déjutu tsáále nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Píivyéébe wákimyéi múnaa ámúhake pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

¹⁸ Ehdúu múúhake nehíjcyalle píváijyúvájúco. Áánéj taíchorí Páávoru illuréjuco úhbane dííllé pañe íjcyaaabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o néé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújucoo díbye íjchivyéné teenémáyé dííllédítýu.

¹⁹ Áánéllíihyéé íavyéjute íñé hallúvucó idsíídsivájúcoóítýúné maatyóbá díityétsí Páávorómútsikyé íkéévéne tsajtyé técoomí avyéjute éllevu. ²⁰⁻²¹ Áámútsikyéé díityédívú íúújetétsóne néémeé:

Íjtyetsi jodíomútsí žíveekí méhcóomí pañe páhdúváré nénehji úwáábohíjcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóiyónejíivari?

²² Ááneréjucoo pámeere nééne ímíááné tehdu díityétsí méénuhíjcyáne. Áánéllíihyéé awáá ávyéjute díityéké táuhbá ditye íwajyámúúné ityácóríjcoomútsikyé iwápáájco. ²³ Ahdújucoo ditye díityétsikyé imyéénúne icyúvéhoojánúmútsídívú téhmetsóné tééjá tehmeébeke. ²⁴ Áánéllíihyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyáhóójá pañévú íúácómútsikyé uméhewávú íhdótsoobe ítyújkejíinetu.

²⁵ Aamútsíhjáa téhoojá pañe íjcyamútsí Píivyéebema ihjúvahíjcyá pécópjínéjuco mejjcyárónáaaca. Téhduréhjáa dííbyeke idyúúruváné díityétsí májtsiváné tsíjtye teene cúvéhóójari íjcyame lleebúcunúhíjcyáhi. ²⁶ Árónáacáhjáa peecútéré tétsii úúvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámeere tééjari íjcyámedítýu úwáñehííñé cóhribáhi. ²⁷ Áánáacáhjáa tééjá tehmeébé icyúwátsihdyu ájkyeebe ítécunú páneere lléhowááné páyújcatýéne. Aanéhjáa íjtsúcunúúbé tsúúca ditye úmíváne. Áánéllíihyéhjáa ícyávaajco újcuube illíihyánúmeíki. ²⁸ Árónáacáhjáa Páávoru néehi:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

²⁹ Áánéllíihyéhjáa peete ípíúváne ícúú díityétsi éllevu peebe illityécunúúbere. Áánemáhjáa mímóúúvetéébe díityétsi líííñévu. ³⁰ Áánemáhjáa illuréjuco díbye íjchívyétsómútsikyé nééneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

³¹ Áánéllíihyéhjáa dííbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere díhyájkímuma mecáhcújtsó ámuha mepájtyeteki.

³² Ehdúhjáa dííbyeke íñétsihdyu úwáábomútsí dííbyeke pámeere íhyájkímumájúco. ³³ Aabéhjáa tépejco níjtyu díityétsikyé ditye túúvátsonéhji. Áánemáhjáa illuréjuco díbye díityétsídívú tsójtsótsámeíñé díitye íhyájkímumájúco. ³⁴ Átsihyúhjáa díityétsikyé íhjávuú itsájtyémútsikyé májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píivyéébeke tsúúca icyáhcújtsóneri.

³⁵ Ááné tsitsíívevúhjáa técoomí avyéjute wallóó tehmeé múnáake ditye íñééte díibye cúuvéjá tehmeébeke illuréjuco díbye íjchívyétsó díityétsikyé. ³⁶ Ahdújucohjáa ditye dííbyeke néétéréllíi neébe Páávoróke:

—Ávyéjutevá néé ámútsikyé o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa illuréjuco mepej.

³⁷ Árónáacáhjáa Páávoru néé díityéke:

—Muurá íñe múhtsikyé íná néétuméré míamúnááj pñénuvú iwápáájcoomútsikyé cuvéeaanú romáánómújetétsí téhdure muhtsi mejjcyáné waajácúháámíma mejjcyámútsikyé. Aame žíveekí ímíllé múhtsikyé íjchívyétsóné teevétariye? Aane tsá muhtsi áyanéwu meímíllétúne. Óvíi ihdyu íyee ítsááne múhtsikyé íjchívyétsóvame.

³⁸ Ehdúhjáa dityétsi nééne úubálletémé ávyéjujíteke. Áánerihjyáa mítyane íllityémé romáánómúejtési íjcyáné waajácúháámima dityétsi íjcyáneri. ³⁹ Áánélliihyéhjáa diityétsi éllevu ipyééne ídátsojkiymyéíyé diityétsidívu. Áánemáhjáa choocórjúco ditye wáalloone técoomítyu. ⁴⁰ Aamútsihjyáa teene cúúvéjatu íjchívyemútsi Ríídiá javu úújetémútsi cahcújtso múnáake itsápsitsohíjcyátsihdyu íllurjúco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye líborívaténe

¹ Aaméhjáa Páávoroo, Tsííraá, Timotéoo, éhdume péhijcyámé pajtyé Ajpííporri, Aporóoniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa péeme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíómú pihcyááveja. ² Áájá pañévuéhjáa wáyeéévejcóójí Páávoroo imyéénuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténévá wáyeéévéjcoojívádú úwáábohíjcyaae pápihchúúíjyúva. ³ Úúbállehíjcyaaabhéjháa diityéké Píívyéébe íhjuú uubálle múnáahjáa cáátúnuhíjcyáné néhdújuco Críjto íícúábáhrámeítsihdyu dsjíiveebe tsiíne bóhiine. Téhduréhjáa nehíjcyaae diityéke:

—Muraá díibyejuco Jetsóo Mepájtyetétsoobe íjcyáábedítýú ámúhake o úúbállehíjcyáne.

⁴ Ehdúhjáa Páávoroo néenélii tsaate imúnáadítýú tsúuca cáhcujtsómé diityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame griéégómudítýú cáhcujtsóo ímiáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráavyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítýú walléemú avyéjúméhjíúvú nééme cáhcujtsóhi. ⁵ Áánerihjyáa tééjá túkevéjtsoje cáhcújtsoúmé ííhómíutááváne juváñeri átéréeje óvéhe múnáa péhíjcyámeke íjcyámema técoomí múnáake ííborínútsihdyu Jatsóo javú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjujté éllevu. ⁶⁻⁷ Aaméhjáa diityétsikye íajtyumítúnélii díibye Jatsóokérjúco tsijtye cahcújtso múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áámekéhjáa diityédítýú úújetétsóne néémeé:

—Éhne míamúnáake títávátsohíjcyamútsíhya Páávorómútsi Tsíírama wájtsumútsikye áanu Jatsóo íhjavú tsaímíyé iwáátsúcúpéjtsóne tsaméhjíjuco íhjuvúné ímityúné mee romáánómú avyéjúúbe taúhbaúúnetu. Nehíjcyámé tsíjípívá avyéjuube íjcyane Jetsóo.

⁸ Ehdúhjáa ditye nééne técoomí avyéjujtémá tsijtye tétsii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi. ⁹ Árónáacáhjáa diitye Jatsóómú múu áhdómeídyú meenu ditye íácádsíjcaáyo diityéke. Áhdújucóhjáa ditye ácádsíjcaáyóne.

Páávorómú Beréari íjcyane

¹⁰ Áíjyúhjáa tépejco cahcújtso múnáa íjchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámútsikye diityétsi ipyéé Beréavu. Áámútsihjyáa téhullévú úújetédú péé imúnáa pihcyáávejavu. ¹¹ Tsáháhjáa tétsii múnáa Tetsaróonicá múnáadú néétune. Ímílyéhjáa leebúcumúhíjcyámé diityétsi úwaabóne. Aaméhjáa néhcóhíjcyá Píívyéébe íhjuú uubálle múnáape cáátúnuhíjcyánéhjí pañe iwáájácu ímiááné tehdújuco dityétsi úwáábohíjcyáhahjíjyú. ¹² Áámédítýúhjáa mítyame cáhcujtsó jodíómúu, griéégómúu, íjcyame wajpíímumáyé avyéjúméhjíúvú nééné walléemu. ¹³ Aanéhjáa tsúuca Tetsaróonicári íjcyame jodíómú waajácú Páávoroo Beréari úwáábohíjcyáné Píívyéébe íhjuú. Áánélliihyéhjáa téhullévú ipyééne tsiíne ííborínutémé diityéke. ¹⁴ Áánélliihyéhjáa íicúí wallóomé Páávoróké díbye ipyéé móóá úniúvú tétsihvúré Beréavu Timotéomútsi Tsííráma cóévánaáaca. ¹⁵ Áábekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óómímyeke neebe ditye íñéé íicúí dityétsi ipyéé díibye éllevu.

Páávoroo Atéénari

¹⁶ Áámútsikyéhjáa téhmebe íítehíjcyá mítyane técoomíyí ditye dúúrúvahíjcyáné níjcyotájteke. ¹⁷ Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnélii tééneri íhjuúvahíjcyaae imúnáama tsijtye Píívyéébeke dúúrúvahíjcyámema pihcyáávéjá pañévu. Íhdícyátsihjívúhjáa icyábúúvémema íhjuúvahíjcyaae téeneri. ¹⁸ Áábemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñe úwááboju úráavyehíjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñe úwááboju úráavyehíjcyámé íhjuúvahíjcyáhi. Áámédítýúhjáa tsaate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáma áanu íhjuuwábá meke nehíjcyaj?

Áánetúhjáa tsijtye nééhí:

—Tsiíñe píivyéébéemú íhjuú uubálle múnáajpíubá díibye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávorodítýú díbyeé Jetsóo dsjíiveebe bóhííbedítýú íjcyáné uwááboju úúbállehíjcyánélliihye. ¹⁹ Áábekéhjáa tsajtyémé ípityácócatsihíjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa díibyeke néémeé:

—¿Aca tsá múuhakye u waájácútsóityuró ímíñeúvú béhné uwaábójuma u tsáánevu? ²⁰ Muurá múuhakye u nehijcyáné tsáhái tsáíjyubáre muha melléébotúne. Áánéllii muha méimíllé mewáájacúné ímíñeúvú íná nééiyóné múuhakye u nehijcyáne.

²¹ Ehdúhjáa dííbyeke néeme Atééna múnáama tsííñé iññúji múnáa íjcyame. Aaméhjáa íñnerí íjcyatúmé paíjyuváre úbállécatsíhijcá páhdúváre néené uwaábó illéébone.

²² Áámekéhjáa Páávoró nééhíi:

—Ámuúha Atééna múnaj, muurá ó waajácú ámuha panévaré tsíñehji mecáánivahíjcyáne.

²³ Muuráhjáa ámuha medúúrúvahíjcyátsíhijíri o péhíjcyaaabe ó ájtyumí ícúvé wajíi hallútú illu néene cáátúnúmeíñe: “Mewáájácútúné Píivýéébé wáábyuta.” Aane muurá dííbyedítúyú ámúhakye ó úwáábohíjcyá eene dííbyeke wáájácútmé ré ámuha medúúrúvahíjcyáábédítúyú.

²⁴ Dííbye ihdyu Píivýéébe páneeréé múhdúné tseméné ípívyéjtsóobe. Dííbyéé muurá ípívyejtsó íññújima páneere íévéhóowari íjcyanehji. Áánéllii páneere íjcyá dííbye tájpiye. Aabe tehdu apátsíyé íjcyáiyónejíi míamúnáa méénúné duurúvájá pañe. Muurá ihdyu íhdícyátsíhijíriyé dííbye. ²⁵ Aabe tsá mutájpi íjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyedítúyú tsááne bóhíima méíjcyáhi. Áhdure panévaré íñe múhduná téene tájpi méicyahíjcyáné dííbyedítúyú tsááhíi.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítúyúre íñe múhdumé íññújiri méíjcyámeke lííyaatétsoóbe. Áánemáa íhdétújucó díbye éévecúné kíahjí méíjcyaiñé mújyúhaja. ²⁷ Ehdúu méénuube dííbyedi méítsámeíhíjcyáné nájcautu íhtsútúnetu mewáájácú méhdítúyú kíá íjcyatúróobeke. ²⁸ Muurá dííbyedítúyúre tsááne bóhíima méíjcyá éhnehjáa tsaate illu néhdúu: “Muha méíjcyá Píivýéébej tsíime.” ²⁹ Aane tsúúca dííbyej tsíime méíjcyame tsá méíjtsúcunútyuró eene panévatúré míamúnáa óorótuú, nééwáyutuu, dsíidsítuu, nicyohíjcyánehjidú Píivýéébe nééneé.

³⁰ Muuráhjáa ihdyu éíjyúvúvú pevénéré ítécunúhíjcyaaabe míamúnáa iwáájácútúné hallúri ehdu méénuhíjcyáne. Áronáa ícyooa pámeere míamúnáake neebe ímityúné méicyahíjcyáné méihvéjtsoki. ³¹ Muurá muhdú méicyahíjcyáné iwáájacúdú mééma ímíbájhchóibye ípyéé ímyéménuube Jetsóoj tééveri. Aanée muurá meke waajácútsóobe dííbyeke íbóhíitsóneri.

³² Ehdúhjáa Páávoró dsíjivémé tsííñe bóhíinetu íhgyúváneeri íllure tsaate uuhívaté dííbyedi. Áánétúhjáa tsaate nééhíi:

—Muha ihdyu méimíllé tsíjyú tsííñe téénetu u íhgyúváne melléébúacunúne.

³³⁻³⁴ Áámédítúyúhjáa tsúúca tsaaté múnáa cáhcujtsómé dííbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dioníitsio teene ‘Areóópago’ némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa ‘Dáámari’ némeíllema tsíjtyehji íjcyá díityéma.

18

Páávoró Corítóri

¹ Aanéhjáa Páávoró teene Atéénatu péébe úujeté Corítovu. ² Átsihdyúhjáa aahívetéébé ímúnáajpi Akíirake Póotó íññúji múnáajpiikye. Téjyúhjáa téhdure botsíi wajtsíibé Itááriá íññújitu mewa Pírítisírama, Ávyéjuubeváa Cáráóódio pámeere Róómári íjcyáné jodíómú íjchívyéíñe néénetu tsáámutsi. ³ Aanéhjáa Páávoró díityétsímáyéjucó íjcyane díityétsikye íwákimyéityu ípiáábo tééméné wákimyéí ímyéénuhíjcyánéllíihye. Aaméhjáa méénuhíjcyá cuwájaanédú nééne nujuwááne. ⁴ Ájyúhjáa ténevá wáyeéévéjcoojívdú pehíjcyaaabe ímúnáa jodíómú pihcyáávejávu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítúyú íjcyáné uwaáboju ímúnáama tsíjtye ímúnáa íjcyáturómeke dítye ícyáhcújtsoki.

⁵ Áánáacáhjáa tsúúca Tsíírámutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá íññújitu. Ájyúhjáa Páávoró tsanéeríyé uwaábori íjcyaaabe nehíjcyá ímúnáake dííbyéjucó Jetsóó dítyé téhmehíjcyaaabe Críjto Mepájtyetsoóbe íjcyane. ⁶ Ehdúhjáa díbye néerónáa dííbyedítúyú nehniwú íhgyúváme. Áánéllíihyéhjáa ílluréjucó díbye díityédítúyú ípyéé íwajyámú wátsóujcoobéré nééneé:

—Árone tsáma ámúhá hallúriyéjucó teene ámuha medsíjívécocó méicúbáhrámeíñe. Tsá táhallúri tene íjcyatúne. Áhdícyane jodíómú íjcyátúróme éllévuréjucó o pééíñe díityékéréjucó o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa íñeéne ílluréjucó díbye tééjatu íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úujeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávejá únúriyé íjcyaaabe tsúúcajátújucó Píivýéébeke dúúrúvahíjcyáabe jávu.

⁸ Ájyúhjáa teene pihcyáávejá avyéjuube ‘Críjpoó’ némeíbyé cáhcujtsó Jetsóodítúyú íjcyáné uwaáboju pámeere íhyájkímuma. Aaméhjáa tsójtsótsámeíhi. Áhduréhjáa tsíjtye Corító cóómí múnáadítúyú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhi. ⁹ Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóó naavédú nééne páñe íbóhówáávéne néé dííbyeke:

—Ímíchi díícyáne éhniíñevu dúwááboco ííneri íllityétuubére. ¹⁰ Íjcyámé mítyame ícyoomíyí tahñjéte íjcyaimye. Áánéllii ehdu uke o néehíí. Áábeke o íjcyátúcoocáájííva múha uke muhdú méénuúhi. ¹¹ Ahdújucóhjáa tsané pijcyábáj piñnévú tétsii Coríitori íjcyaaabe díityéké úwáábohíjcyané Píívyéébé ihjyu.

¹² Áijyúhjáa Acááya íñújí avyéjuube Garióo íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsoótumé ipityácójcatsíne Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé díibye ávyéjúúbe éllevu díbye ímityunéhjí ímíbáchohíjcyátsihvu. ¹³ Áánemáhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjápeé:

—Áánu métaúhbjaju nééne tsíjijtoríyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dityevá Píívyéébeke idyúúrúvaki.

¹⁴ Ehdúhjáa Páávoró hallúvú ditye úúballénelii díbye íhjuvúvíyóné íhdéré díibye ávyéjuube Garióo díityéké néehíí:

—Íhdyúhde tehdyúcooyíó díbyema o ímíbájhóiyóné díbye ímityuné méénuca. ¹⁵ Áánetu ámúhá taúhbjaju nééne tsíjijtoríyé díbye tsáápihdítýú íjcyané uwááboju úwáábohíjcyáhajchíí wa íhdyu ámuháye chooco méímíbachojcátsij. Tsá o ímíllétú átéréenéhjí o ímíbjachóné.

¹⁶ Ehdúhjáa íñéene ílluréjucó díbye díityéké wáalloone tétsihdyu. ¹⁷ Áronáacáhjáa pihcyáávejá avyéjuube Tsójténéké tsaate gríéegomu íékéévéébeke wápáajcó díibye ávyéjúúbe úmíwávu. Áróneríhjáa tsá díbye íícúvetúne.

Páávoró Ajtiokííavu íóómítsihdyu tsiíne uwáábovu pééne

¹⁸ Aanéhjáa Coríitori tsúcájá Páávoró ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséékeréa’ némeí mujcóvú béerómeí tsanéhjáa ímiááneturé imyéénuíñé íñéene uubálle. Ehdúhjáa méénúmeúíbyé Tsííríá íñújívju ipyéétúné ihde. Átsihdyúhjáa botsíí tétsíí cáhcújtso múnáake ipityájcóne peebe Akííramútsima tsháíyíí teene Tsííríá íñújívju. ¹⁹ Aaméhjáa Éépetsóvú úújeté tétsihvu Akííramútsí mewa Pírítsíírama cóeváítsihvu. Átsihvúhjáa Páávoró imúnaa jodíómú pihcyáávejávú péébe úwaaobó tééjavu pihcyáávémeke. ²⁰ Áábekéhjáa neerómé díbye tsucájááneuvú dityemá íjcyaki. Áronáacáhjáa tsá díbye ímíllétúne. ²¹ Áánemáhjáa díityéké pityáajcoobe néehíí:

—Árónaa ó ímíllé o pééne Jerotsaréevu. Aabe óví Píívyéébe ímílléhajchíí tsiíne ámúhake ó uujéváhi.

Ehdúhjáa íñéene péjúcoobe tsháíyíí teene Éépetsótu. Áánetúhjáa Akííramútsí dííbyedítýú cóevá tétsihvu. ²² Aabéhjáa Tsétsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíí péé Jerotsaréeri íjcyané cáhcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokííavu. ²³ Átsihíhjáa tsúcájá íjcyátsihdyu idyé tsiíne pehíjcyaaabe Garáátsiámá Píríjijá íñújícúri íjcyané cáhcújtso múnáake tsápijtsoobéré técomívádu.

Éépetsórí Apóóro úwaaabóne

²⁴ Áijyúhjáa Arejadriíá cóómi múnáajpi jodíómuube Apóóro teene Éépetsóvú wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyaaabe mítyane waajácú Píívyéébé ihjyu. ²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa úwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meúraávyéjító tsaate dííbyeke úwaaabóne. Úwáábohíjcyaaabéhjáa apááñéré Jóáápe tsótsohíjcyánetu íjcyané uwááobó iwáájacúné imúnáa pihcyáávejá pañévú ííneri núhnévétuubére. Aanéhjáa díbye níjkevádú Akííramútsí dííbyeke íhjuvú itsájtýéne botsíí ímíñéuvú úwaaobó muhdúhjáa Píívyéébe Jetsóoj tééveri mééma méénune. ²⁷ Aabéhjáa ímíllé Acááya íñújívju ipyééneé. Aanéhjáa cáhcújtso múnáa ímí íjtsúcumúnéllii caatúnú waajácuháámí téhullé cáhcújtso múnáa éllevu ditye tsáímíyé iwáátsúcúpéjtso dííbyeke. Aabéhjáa téhullévú úújetéébé Píívyéébere tükévéjtsóneri piáábohíjcyá mítyane cáhcújtso múnáake. ²⁸ Aabéhjáa imúnaa jodíómuke nehíjcyá díibyejúco Jetsóo Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane Píívyéébé waajácuháámitúu tene néhdújucó. Ehdúhjáa díbye néénelii tsáhájucó ditye íiná néétune.

19

Páávoró Éépetsórí

¹ Aabéhjáa Coríitori íjcyánáa Páávoró íjchí íñújijiri pehíjcyaaabe úújeté Éépetsóvu. Átsihíhjáa íjcyámé tsaate Píívyéébé cáhcújtso múnáa Jóááuvú uwááobó úráávyehíjcyáme. ² Áámekehjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píívyéébeke mecáhcújtsoótujkénújyju tsúuca dííbyé Apííchó ámúhá pañévú úcaavéhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tehdu muha mewááácúnejeéíva dííbyé Apííchó Ijcyane.

³ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Acáa ííne uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Mu ihdyúu ehne Jóááuvu tsótsohíjcyáné uwáábo.

⁴ Áánélliihyéhjáa neebe:

—Ímiáánéjucóhdée diibye Jóáa tsótsohíjcyáné imityúné iicyahíjcyanehjí íhvéjtsómeke. Áronáacáa ihdyu diityéké nehíjcyaaabe dííbyé boone Mepájtjetétsoobe Jetsóo úwáábóíbyeke ditye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánélliihyéhjáa botsii Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiíne tsójtsótsámeímyé dííbye mémeri. ⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoró tsáápiitsá hallúvú ihyójtsi ipicyóone Píivyéébema ihjyúváné tujkéveri dííbyé Apííchó diitye pañévu úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjíri ílléébotúrójúhjíri Píivyéébeke durúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere tükévéjtsóneri úúbállehíjcyámé díbyée diityédívu úwááboju bóhówajtsóne. ⁷ Aaméhjáa diitye Píivyéébe Apííchó diitye pañévu úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávoró pápilhchúu nuhbává imúnaa jodíomú pihcyáavéjé pañévu úwáábohíjcyá ííneri núhnvétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téíbúwátsohíjcyá Píivyéébe avyéjú icyánejcvu.

⁹ Áronáacáhjáa tsaate tsá ímilletú icyáhcujtsóne. Aaméhjáa nehniwu ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú Ijcyané uwáábotu páme úmíwávúre. Áánélliihyéhjáa Páávoró diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtsó múnáake ‘Tirááno’ némeíbyé uwáábojávú. ¹⁰ Aabéhjáa tééjavuréjuco diityéké úwáábohíjcyáné míñéécú pijcyába. Aanéhjáa tsúuca pámeere Áátsiá íiñúji múnáa lleebójuco Jetsóodítýú Ijcyané uwááboju díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíomú Ijcyáturómé tsúuca lleebóhi. ¹¹ Ájyúhjáa dííbyej tééveri Píivyéébe méénuhíjcyá mítyane méénuráítyúronéhjí. ¹² Ávyetáhjáa dííbyé míñúbajánema íwajyámúúné chéméméhjí éllevu ditye tsájtýeróneri tsúuca bóhíhíjcyáme. Tsaate pañéhjáa naavémé Ijcyároméhjí íchívyehíjcyáhi.

¹³ Ájyúhjáa tsaate téhullé múnáa jodíomú naavémuke tsaate pañétú íchívyétsohíjcyámé ímíllera Jetsóo mémeriyéjuco íjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsihi:

—Méneé tsaate pañétú ditye íjchívye ehne Páávoró úwáábohíjcyaaabe Jetsóo mémeri.

¹⁴ Ehdúhjáa ímílléromé imyéénune jodíomuube Etsééba llúúvájte avyéjúúbej tsíímé 7-meva Ijcyame. ¹⁵ Aaméhjáa tehdu méénurónáa tsáápi pañétú diibye naavéné néehíi:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoró Ijcyane. Áánetu ¿muutá ámuúha?

¹⁶ Ehdúhjáa néébere diibye míamúnáajpi naavéné ípañe Ijcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco ditye wááne tééj pañétú íevejtéhjírejuco wájyamúúvatúmé díbye túúvátsonéhjíma.

¹⁷ Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnáa jodíomumáyé tsijtye jodíomú Ijcyátúmé iwáájácúneri mítyane íllityéne Jetsóoke ávyéjujtsóhi.

¹⁸ Áhduréhjáa tsaate cahcujtsójucoómedítýú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné iicyahíjcyanehjí.

¹⁹ Áánétúhjáa ápíichoje tenéhjí waajácúhaaminé ílluréjuco cóvajtsóné pámeere íténerye. Áané pañéhjáa íjtsúcunúmé dsúidsi wágóoovéné 50 mí. ²⁰ Ehdúhjáa téjyu Jetsóodítýú Ijcyané uwááboju tsújaavé pámehdívúre.

²¹ Áané boonétúhjáa Páávoró íjtsámeí Matsedóóniámá Acááyá íñújícú íááhívetétsihdyu botsii Jerotsarévu ipyééíne. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsarétu ipyééíne Róómávú.

²² Áánélliihyéhjáa íhde wáalloobe ípíáábojtsíkye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtómtsikyé. Áánetúikyéhjáa tsúcájá coévaabe Áátsiá íiñújivu.

Éépetsóri ditye íborívaténe

²³ Aabéhjáa Jetsóodítýú Ijcyané uwááboju úwáábohíjcyáné hallútú cahcújtsotúmé páhdúváré dáíívehíjcyá cahcújtsó múnáake. ²⁴ Tsaapíhjáa ‘Deméétrio’ némeíbyedítýú tujkéváne. Diibyéhjáa nícyohíjcyá úwáñewáánetu ‘Diána’ némeíñe níjcyota píivýelledi ídillone idyúúrúvahíjcyája náave. Áané hallúvúhjáa mítyane dsúidsívahíjcyámé pámeere iwákimyéi múnáa. ²⁵ Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhjí wákímyeíhíjcyámeke ípíhjúcúne néehíi:

—Muurá ámuha méwaajácú íne mewákímyeímyé tsaímíyé meicyahíjcyáné íínetú píhtótúme.

²⁶ Aane ¿íveekí Páávoró nehíjcyá íne menícyohíjcyámé píivyéébe Ijcyátúne? Ehdú íñéneri muurá mítyámekéjuco díbye tsíñejcúvúre íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsíyé íchii Éépetsóri díbye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjuco Áátsiá íiñújiri ehdu díbye méénune. ²⁷ Aane múhdurá teene méémaá. Muurá mewákímyeí téene tájpijyucó meicyahíjcyáné méhdívu wágóóovéiyáhi. Áhdure díille íhtsútulle píivýelleke Áátsiá múnáama pámeere íiñújiri Ijcyané míamúnáa dúúrúvahíjcyálle ja tsáhájucó bóhówaúcunújícóóítyuróne.

²⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii tsijtye icyáyobáavaténe illu wáñejcóhi:

—jÑóóooj, ehdíwájullé tsáma íhtsútulle Epéétsíomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcone néémeé.

²⁹ Áijyúhjáa ihdyu kiávú técoomíyí míamúnaa iibórinújcatsíhi. Áánáacáhjáa Matsedóóniá múnáajtétsí Gááyóma Arijtáacomútsí Páávoróké náhbénuhjycámútsikye Iliúcuíñúmé dítye píhycáávehjycájá pañévu. ³⁰ Áájá pañéwúhjáa Páávoró ipyééne diityemá ihjyúvatéyónáa tsá cahcútso múnáa dílbyeke íhvéjtsotúne. ³¹ Áhduréhjáa tsaate Áátsiá iññúji múnáa ávyéjujte dílbyeke wáájacúme néé tsaatéké dítye iñéé dílbyeke téhullévu díbye ipyéétuki. ³² Áánáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene píhycááveri íjcyame. Aanéhjáa mityame tsá wáájacutú iñélliihyé ímichi ipíhycyaavéne. ³³ Áánáacáhjáa tsaate jodíomú imúnáajpi Arejádoróké cátujuj díbye diityé úmíwávú ipyééne íihjyúvaki. Áhdújucóhjáa íihjyúva díbye íhyótsiri diityéké néerone cúúvéhulléréjuco dítye íjcyaki. ³⁴ Árónáacáhjáa ‘dáj’ néétune tsiíne illu wáñécohjycáme:

—jÑóóooj, ehdíwájullé tsáma íhtsútulle Epéétsíomú piivyéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñéjcone nehjycámé míféecu hóorá hajchotá jodíomuube díbye íjcyane iwáájacúnema.

³⁵ Áámekéhjáa técoomí avyéjuube idyáívyétsómeke néehí:

—Ámuúha tamúnaa íne Éépetsóri méjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píivyéllé Diánadi medíllóné duurúvaja méhótsi pañe íjcyane. ³⁶ Aane tehdu múha tóónúyónejívari. Áánéllii ílluréjuco metáchúúrévéne cúúvéhulléréjuco méjcyane. Aame íná mémeenújucohdi ímíneúvú íjtsámeityúme. ³⁷ Muurá íjtyétsikye íllevu ámuha metsívamútsí tsá íne ímityúné méenutúne. Áhdure tsá dítyétsí méduurúvaja tútávájtsotúne. Aamútsí muurá tsá íná ímityúné íhjúvatú mépiivyéllédityu. ³⁸ Áhdícyane Deméétrio íwákímyéi múnáama tsaatédityú ímityúné íjyáacúnúhájchíí óví péé ténéhjí ímibájcho múnáa éllevu teene ímibájchoki. Muurá téenéllii íjcyané ténéhjí ímibájchotsíhji. ³⁹ Áánetu ávyétá íhnáhó néene íjcyáhájchíí múu íhvejtsó páñétúéhullévu tene ímibáavyeki. ⁴⁰ Muurá ícyooa ápíchó néene máhallúri téenetu menéétsámeiyóne. Tsá muurá íná menéétyuró íne ícyooa pájtyene páñétúejte meke dílloca. ⁴¹ Ehdúhjáa íñéene ílluréjuco díbye diityéké tsújaucúne.

20

Páávoró Matsedóóniámá Gréétsiá iññújicúvú pééneé

¹ Aaméhjáa iibórinújcatsíñetu íhvetédu Páávoró cahcútso múnáake ipíhjúvúne túkëvejtsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipítáyjcone Matsedóóniá iññújivúréjuco díbye pééneé. ² Aabéhjáa téhullé cahcútso múnáake ááhíveebe diityéké tsápítsohjycyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréétsiá iññújivu iúújetétsihyi íjcyá pápíhchúú nuhbáva. ³ Aabéhjáa tshííyí Tsííriá iññújivu pééyónáa tsaate imúnáa dílbyedityú ímityúné pítyájcámeíne iwáájacúne íjtsámeíbyé Matsedóóniá iññújivúré tsiíne íóomííne íjchityu. ⁴⁻⁵ Áábemáa o pééíñáa múhtsikye náhbénuímyé múhtsi íhdjúco Tóróóavu ipyééne téhullétú múhtsikye téhmeténé ílluúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróónicá múnáajtétsí Arijtáacomútsí Tsegóódomaa, Déébe múnáajpi Gááyoo, Timotéoo, Áátsiá iññúji múnáajtétsí Tíikicyómútsí Tóróópimómaa, éhdume. ⁶ Áánetúikyé muhtsi mecóévamútsí oórítyúne pááa májchoméíhjúvyané wañéhjí pájtyétavu botsíi Pírípotu tshííyí mepéémutsi méúújeté tsáhojtsij coojívatu diityédívú Tóróóavu. Átsihyí muha méjycá tsané tsemáána.

Páávoró Tóróóa múnáake ááhívéne

⁷ Aamée muha tsemáána déjúcóvejcóójí medóbévéne pááa mémajchó Jetsóó dsíjívé méitsaavéne. Áijyúu Páávoró úwaabó ávyeta péccójpíinévújuco tsíjyú muha mepéjúcóíñéllíhye. ⁸ Téjyúu muha medóbéevé cááméého pañévu peetéháñe téeveri. ⁹ Áánáacáa ováhtsáwu ‘Éóóticó’ némeíbyé ácuúcumúhijycá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwáíñúné hallúri baavu áákityéébe dsíjívéhi. ¹⁰ Áánélliihyé Páávoró ícúu iññútyéne dílbyeke íámabúvúne néehí:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu bóhíroóbe.

¹¹ Átsihdyúu tsiíne cáámevu nérívyéébema muha pááa mémajchó Jetsóó dsíjívé méitsaavéne. Áané boonétúu idyé tsiíne íuwaábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyúu ílluréjuco muha mepéneé. ¹² Áánetúu tétsíi múnáa íhjáháñévréjuco péémema díbye ováhtsáwu pééneri mityane ímíjyuuvéme.

Tóróóatu Miréétovu dítye pééneé

¹³ Aamée muha mepéjúcóónáa Páávoru múúhadítú coévá tétsihvúré Tóroóavu Íjchítúré ipyéé Atsoóvu. Áánetúu muha íhde cúújúwámírí mepééme méúújeté técoomínú tétsihdyu dííbyeke muha meújucuki. ¹⁴ Aamée muha técoomítú dííbyeke meújucúíútsihdyu mepééme méúújeté Mitiréénevu. ¹⁵ Átsihdyúu muha mepééme tsíjyú ‘Kííóó’ némeíñé caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíjyoojii méúújeté ‘Tsáámoó’ némeíñé caapáhó mujcóvu. Ámujcótúu muha mepájtyeme mecúwaté Trojíríóvu. Ááné tsíjyúu botsíi muha méúújeté Miréétovu. ¹⁶ Ehdúu muha mepéhíjycánáa Páávoru íjtsámei Jerotsaréeri muha Pejtecojtéé wañéhíjii mepájtyeíñe. Áánéllíihyéikýéé tsá díbye ímíllétú muha Áátsiá íiñújiri Íjycacóómí Éépetsóvú mepééne íicúí muha téhullétú meóómítúúrónéllíihye.

Páávoru íhgyuvané Éépetsó cahcújtso múnáá túkevjtsojtéma

¹⁷ Aabée Miréétori Íjcyaaabe píuvá Éépetsóri Íjcyané cahcújtso múnáá túkevjtsojtéke. ¹⁸ Áámekée neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá íiñújivu o wátsítujkénújyvu o ícyahíjycáne. ¹⁹ Muuráhjáa tamúnaa jodíómú Íjcyarómé oke páhdúváré dárííveneri támeíbyeré Píívyéébé wákimyéí ó meénuhíjycá íiná néétuubere. ²⁰ Áronáacáa tsá o íhvetétú ámúhake píááboíñé patsíhívávúré úwááboobéré o péhíjycánetu. ²¹ Aabée ámúhake pámeekéré tamúnaa Íjcyátúróóméhjíma ó nehíjycá ímityúné ámuha meícyahíjycáne meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhcújtso ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. ²² Aabe íñe ícyooa tsííñe o péé Jerotsaréevu Píívyéébé Apííchó oke tükévjtsoñeri muhdú táúmíwa Íjcyane wáájácútuúbe. ²³ Muurá pahúlleva o péhíjycá coomíjivu téenere Píívyéébé Apííchó tsúúca oke waájácútsójucoorá Jerotsaréevu oke dítye cúvéhoojánube o ícúbáhrámeíñe. ²⁴ Áróneri tsá o áábímeyítúne. Apááññé íhdyu o ímíllera Píívyéébé meke iwájyúne meéma mepájtyetéíñe méénné úwáábojívú Jetsóó oke níwááveíñé o níjkeváne.

²⁵ Ahdícycane ámúhake o neé íñe múhdúméj píínévú Píívyéébé avyéjtu Íjcyané úwááboju úwááboobéré o péhíjycámé ámuha oke maájtyumíjúcóóityúne. ²⁶ Téhdure ámúhake o neé ámuha mewágóóóvéhajhíí tsá táhallúri tene Íjcyáityúne. ²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó bóhówajtsójucoorá muhdú Píívyéébé íjtsámei Íjcyane. ²⁸ Ahdícycane tsáma téibúwá méíjcyaco ámuha úwáábojte meíjcyame. Ímíñéúvú météhmeco cahcújtso múnáake Íllíi Jetsóó tujpácýó wágóóóvénéj tééveri díbye újcuoke. Muuráhjáa díityédívú ámúhake níwááveebe Ípííchoj tééveri díityé túkevjtsojte ámuha meíjcyaki. ²⁹ Áronáa ó waajácú íchihdyu o pééné boone tsaate muhdurá úwááboñeri íllure díityéké tútávájtsóíñé éhne múúne oohííbyé obééjámuke tútávajtsódu. ³⁰ Áhdure Íjcyáímýe tsaate ámúhadítúré ímíá úwááboju tsíjítóriyé átéréenéhíjii úwááboímye. Ááneri íllure cahcújtso múnáake mujtátsoímye. ³¹ Áánéllíi tsáma téibúwá méíjcyaco éhñe pápíhchúú píjcyábá hajchótá támaatyóú o wáágóóne ámúhake o úwáábohíjycáne meítsáávénema.

³² Ahdícycane ámuha Píívyéébeéjé meíjcyame óví dííbye tájpiyéjuco ámuha meíjcyane meke iwájyúne díbye ácuíhíjycáne úwáábojii pañe íhtsutúmeréjuco. ³³ Cáhawáá méíjtsucunuj, tsáháa muurá o Íjycacunútu oke tsaate dsíídsidívú áhdoobe éhñeva múnáajpi o Íjcyaaabe ímíá wájámuma o Íjcyáíyóneri. ³⁴ Muuráhjáa ámuháyé wájácú menéene oore tsáávaneréí ó wákímyehíjycá óoma Íjcyámema muha mepíhtone meújucuki. ³⁵ Aabée muurá ámúhake panévaturé ó úwáábohíjycá muhdú mewákímyeíyóné ídáátsóméhjíke mepíáábo éhnehjáa Ávyéjuube Jetsóó íllu nehíjycáne o ítsáávénema: “Muurá tsaatéké tsíeménevu ájcume ímíjyúúvéiyá dítye ájcume ímíjyúúvéne éhniíñevu.”

³⁶ Ehdúu díityéké íñétsihdyu Páávoru Píívyéébema ííhgyúva mímóúúvénéllíi muha téhdure mémímóúuvéhi. ³⁷ Áábekée páneere ikímóóvéne ámábiñúhi. ³⁸ Aamée múúhake pícyohjé cúújúwamívú díbyeé ‘tsáhájucóbá tsííñe oke ámuha maájtyúmítyúne’ néeneri kímóóvemere.

21

Jerotsaréevu Páávoru pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cooó’ némeíñé caapáhovu. Ááné tsíjyúu muha méúújeté ‘Róódaa’ némeíñé caapáhovu. Átsihdyúu botsíi muha méúújeté Páátarávu. ² Átsihvúu muha tsíímívréjuco mepájtyene Penútsiá íiñújivu péémívu. Áámíríyéjucoo muha mepééneé. ³ Aamée muha ‘Chíípere’ némeíñé caapáhó náníñéjcuri meííteíñútsihdyu mepéhíjycámé méúújeté Tsííríá íiñújivu. Aaméikyéé muha Tííró mujcójyvu mecátsúúveté tétsihvu tsane píchuta íjchívyeki. ⁴ Átsihyíi muha tsaate cahcújtso múnáake

maájtyúmitémemái méijcyá tsané tsemáána. Aamée Páávoróké néé dibye Jerotsaréevu ipyéetu Píivyéébe Apíichóréhjáa diityéké tükévétsoñeri. ⁵ Aamée muha técoomíyí téhahjótá méijcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mújcojúvu. Áamemáa muha pámeere memíhmoúbáne Píivyéébe méihjyúváhi. ⁶ Átsihdyúu muha illuréjucu diityéké mepityájcóne meúcaavéné cúújúwámí pañévu. Áané tujkéveríjyucóo ditye óomiñe ihjyáhañévu.

⁷ Aamée muha Tírótu nihñéréjucu tsahíyí mepééme mecátsúúveté Toremaidávu. Átsihyí jcyané cahcújtso múnáadivú muha meúújetémema méijcyá tsájcojji. ⁸ Áané tsíjyúu muha mepééme meúújeté Tsetsaréavu. Aamée muha mepéé Perípe jávu cahcújtso múnáa tükévétsojtéhjáa 7-meva jcyámedityú uwáábori úllehjyáábe jávu. ⁹ Áábej tsíméé píñéehójtímeva walléemú tájivatúmé jcyame úúbállehjyá Píivyéébe diityéké ájcúné jtsaméiyi iná pájtyeíñé iwáájacúne. ¹⁰ Aamée muha tétsihyí tsúcájáhréjucu meicyahjycánáa Píivyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeé. ¹¹ Aabée múúhake ááhívebe Páávoró ocájímíñé iújcúmíñeri ihjójtscuu, jtyúháacyu, jcyane ichiácómeíñe néehí:

—Píivyéébe Apíichó muurá nehjycá illuva ditye íñe ocájímíñé aabájáábeke Jerotsaréevu ichjchúúbeke ihvéjtsoíñé tsííñe iñúji múnáa hójtí pañévu.

¹² Ehdúu dibye néénéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoróké dibye ipyéetu téhullévu. ¹³ Arónáacáa múúhake neébe:

—¿íñerí ámuha mekímooóvéne ídátso oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chjchúúñejjivari. Óví néhi ihdyu oke illíhyánúhahjji líihyánúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cahcújtsoné hallútu.

¹⁴ Ehdúu múúhake dibye néénéllii muha díbyeke menéehí:

—Óvíkyéhe muhdú Píivyéébe ímillédu ú jcyáhi.

¹⁵ Átsihdyúu muha illuréjucu meímibájkímyeíñe mepééne Jerotsaréevu. ¹⁶ Áamemáa múúhama tsaate cahcújtso múnáa péé Tsetsaréatu. Aamée muha meúújeté Chíiperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébeke cáhcújtsoobe Natsóo jávu.

Páávoró Jacóóboke ááhívéne

¹⁷ Átsihdyúu muha Jerotsaréevu meúújetémeke tétsíi cahcújtso múnáa tsaimíyé waatsúcupejtsóhi. ¹⁸ Áané tsíjyúu muha Páávorómá máaahíveté Jacóóboke. Áanáacáa tétsihyí pámeere cahcújtso múnáa tükévétsojte. ¹⁹ Áamedivúu muha meúújetémeke Páávoró úúballé ímíñevú muhdúhjáa Píivyéébe jodíomú jcyátúromé pañévu díbye téveri méénuhjycanéjji. ²⁰ Áánéllihyée duurúvámé Píivyéébeke ávyéjútsoomé. Áánemáa néeme díbyeke:

—Ehdíivane, muúbej. Muurá múhdúné míamúnáajpíjyúcooró memúnáa jodíomudityú cáhcújtsojucóoromé úraavyépi Píivyéébe Moitsééúvuj téveri ájcúné taúhbjúúne. ²¹ Aame nehjycá úhdityu uuva u uwáábohjycáné ténetu múu bójcyúdu pámeekéré jodíomú tsííñé iñújiri jcyámeke ditye téneri íicuvéjucóotuki. Áhdurévá ú nehjycá ditye íhdévúu ícyahjycájjtó íhvéjtso ítsíimeke íkíhdyahírotsójucóotuki. ²² Aane íñe ¿muhdúí teene? Muurá íñe tsúúca íchihyí u jcyane iwáájácúcooca píhcyááveímye. ²³ Áánéllii ú méénuú uke muha menéhdú. Jcyámé íchihyí múúhadityú píñéehójtímeva wajpíímú ípyéé ímíááneturé imyéénuíñe íñééneí méénutúme. ²⁴ Áámema tsaméhjí meúújcátsíñe meímibájhótsaméi duurúvájá lluvváábedivú memúnáa méénuhjycádu. Áané boonétú ú áhdoó diityémá ditye íbyeéroméiki. Ájyú úhdityu íhjúvahjycarómé neé állíuré jcyáneri íhjúvahjycáne. Áhdure neeímé Píivyéébe Moitsééúvuj téveri ájcúné taúhbjúúne téhdure u úraavyéne. ²⁵ Áánetúu íhdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíomú jcyátúromé Jetsóoke cáhcújtsoomé illuune imyéénuútki: Tsá ditye níjcyotájteke íicuvémeíñé iyámeke dóóityúne; tsá ditye tújpacyo dóóityúne; tsá ditye dóóityú dótsóhcaórii, majcanurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómácójcátsítyúne. Ehdúu néeme Páávoróke.

Páávoróké ditye ékeevéné duurúvájá pañévu

²⁶ Áhdújucóo dibye diityémá píñéehójtímevámá iúújcátsíñe pééneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañévu iúúbálle tééjá tehmeébeke múhdúj coojívatú ímíibájhómeíñé iníjkévaíñé botsíi páñétúétsihvu Píivyéébeke íicuvéíñé iyáábeke ísájtjyeki.

²⁷ Aanéhjáa tsané tsemáánatu iníjkévaíñé ditye néene tsúúca níjkévaríjyucu jcyánáa Áátsíi iñújitu tsáané jodíomú ájtyumí díbyeke duurúvájá pañe jcyáábeke. Áábekéhjáa pámeere tétsii jcyámema páhdúváré idyáíñévétsihdyu ékeevéme. ²⁸ Áánemáhjáa kéevánécoba néemeé:

—¡Ámuúha ijraaémuj, metsááne múuhakye mépiaabóva! Áanu muurá éhne pahúllevaré úwáaboobéré péhjcyaaabe imityúné ihjyúvahjcyá méiíñúji múnáadityu. Áhdure Píivýéébé Moitséetúvuj téeveri ájúné taúhbaju néené tsijjítóríyé úwáábohijcyáabe. Téhdure imityúné ihjyúvahjcyaaabe duurúvájatu. Ááneréi jcyáyíónáa muurá íne íjtye gríeégómuke tééjá pañévu iúácóneri tútávájtsoobe tééjá pañe íné imityúné úújéjtyúrotsíi.

²⁹ Ehdúhjáa néeme Jerotsaréerí Éépetsó múnáajpi jodíómuube jcyátuube Tróópimómá dífbyeke íajtyúminéllihye. Aanéhjáa jtsucunúmé Páávoró dífbyeke úacóné tééjá pañévu.

³⁰ Ááneríhjáa técoomí múnáa íbóribaavémé péé teeja duurúvájavu. Aaméhjáa Páávoróké iékeévéébeke lliúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá llehówááne. ³¹ Aaméhjáa dífbyeke lílhyánújúcúoíyónáa tsúuca úúballe úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbédívu. ³² Áánéllihyéhjáa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjútémá ípíhjúcúmema dsínécunúmé téhullévu. Áámekehjáa íajtyúmíne íhvetémé dífbyeke iwápáacohijcyánetu. ³³ Átsihdúhjáa díitye tsodáhómú avyéjuubéréjucó iékeévéébedívú taúhbáné dítye íchíjchu úwáñehííneri. Áánemáhjáa tétsii jcyámeke dílloobe muubá díbye jcyane, áhdure íñé hallútú dítye ehdu dífbyeke méénune. ³⁴ Ááneréjucóhjáa páhdúváré mítyane dítye ihjyúváné pañe tsá díbye lléébotú muhdú dítye nééne. Áánéllihyéhjáa ítsodáhómuke neebe dítye ítsájtye dífbyeke. ³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa dítye íhcyóómívu ítsájtyeébeke tsájá níityéwaaahyóvu iúújetétsótsihdyu ílluréjucó íhbúcuíñúné míamúnáa íjyévé ‘áádikye méllihyánu’ néémere úráavyénéllíhye.

Páávoró íhyalltúvú íhjuváne

³⁷ Áábekéhjáa dítye ihjyá pañévu ááhívésóiyónáa neebe díityé avyéjúúbeke:

—¿A tsá o íhjuváiityuróne?

Áánéllihyéhjáa neebe dífbyeke:

—¿Aca eene ú píivýeté gríeégómú ihjyúrí u íhjuváne? ³⁸ ¿Aca tsá Ejíhto múnáajpi u jcyatú éhné imityúmeke u júcúmema íñéubará píivýetúné íñújivu u péene imityúné múuhá íñújí avyéjúúbédítú u ítsámehjcyáabe?

³⁹ Áánéllihyéhjáa Páávoró néé dífbyeke:

—Muurá ihdyu oo jodíómuubéré Tsiríítsiá íñújiri jcyacóomí Táátsó múnáajpi. Áhdícyane ihdyu cána óvjújucó oke daacu tsáraahóvu o íhjuvára míamúnáama.

⁴⁰ Áhdújucóhjáa díibye ávyéjuube íhvéjtsoobe níityéwááhyó hallútú díityéké íhyójtsiri nééne dítye cúúvéhulléré íjcyaki. Aaméhjáa dáíivýenemáyé íhjuváraabe heeberémú ihjyúri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnáaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámúhakye táicyánéjcu o úúballéne.

² Ehdúhjáa díbye heeberémú ihjyúri íhjuvánéllíi ímíñeúvú lleebúcunúmé dífbyeke.

³ Áámekehjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríítsiá íñújivú Táátsó coomívú oke dítye tsíímávaabe. Ároobé ihdyu ó keemévé íchihvúré Jerotsaréevu. Áábeké oke Gamariéé úwáábohijcyá méihde múnáaúvúhjáa úráavyehjcyáné taúhbaju. Aabéé ó ímílehjcyará múhdutú tsáimíyé Píivýéébeke o ícúvéébeke o cáhcújtsóiyóné táííbúuri. Áhdu muurá icyooca ámuúha. ⁴ Ároobé táwaajácútubááné íne ímíájú cáhcújtsó múnáahjáa jcyámeke o dsíjíveto imityúné o dáííivehijcyá dítyeváa ténetu íhvetérokí. Opéé ó tsatyéhijcyá wajpíímumáyé walléémuke dítye icyúvéhoojánuki. ⁵ Aane muurá llúúvájte avyéjúúbema duurúvájá túkevéjtsoje waajácú okéé waajácúhaamínema iwáalloone Damájcori jcyáné cáhcújtsó múnáa éllevu. Aabéé téhullévu tsúuca o péé oováa o dóhínújémeke íchihvu Jerotsaréevu dítye ícúbáhraki.

Páávoró úúballe muhdú Jetsóoke icyáhcujsóné
(Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Aané Damájcovu oke dítye wáloobe juuváyí o péhjcyarónáa cójípíne técoomí píihívuréjucó péécutéré óhdívu ávyétá íhnáhó néene péeté cádiivýéné cáámetu. ⁷ Aané oke íjcaáyó baavújucó. Áábeké oke Jetsóó o ájtyúmítuube néehíí: “Tsá Tsááoró, ¿íveekiami oke ú pátsáricyohjcyaj?” ⁸ Áánéllihyéé o néehíí: “¿Aca múha uu, Ávyéjúúbej?” Áánéllihyéé oke neébe: “Oo Jetsóó Natsaréé múnáajpi oke u pátsáricyohjcyáabe.” ⁹ Aané téjyju óóma jcyame teene peete íajtyúmíneri íllityéhi. Ároméé ihdyu tsá lléébotú díbye óóma íhjuváne. ¹⁰ Aané awáá ehdu oke díbye nééneíllíi o néé dífbyeke: “Ávyéjúúbej, ¿aanéhaca íñá ú ímíllé o méénune?” Áánéllihyéé oke neébe: “Wa ihdyu dípye Damájcovuj. Téhullévíu uke

neeimye iná na méenuíñe.” ¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táhálluúúcu cúúvetétsoobe o hálluvájúúúúúbeke óoma íjcameréjucó oke úújetétsoné téhullévu.

¹² Ájyúu ‘Ananía’ nemeíbyé tsáá taéllevu Píívyéébé Moitsééúvuj tééveri ájcúné taúhbaju néhdújucó ícyahíjcyáábeke ímí míamúnaa íjtsúcunúúbe. ¹³ Aabée itsááne oke néehí: “Muúbej, tsúúca ú hallúvá tsiíñe.” Ehdúu oke díbye néenemáyé íñé imíjyaú ó ítéjucóóhí. ¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Muuráhjáa tsúúcajátújucó méíhdé múnáaúvú cáánivahíjcyaae Píívyéébe uke mémenúné ímíáábé Jetsóoke u ájtyúmiibe íhjuvúné u lléébóne díbye ímíllédú u íjcyaki. ¹⁵ Áánéllíi ícyooca pámeekéré díbyedítýú íjcyáné uwaáboju ú úúbálléhíjcyáahi. ¹⁶ Ahdícyane íínerí íjtsámeítyuube díbyedívuérucó cátoróóvéne díbye mémeri táuméí Píívyéébeke páneere díimítýú díbye íábájííveki. Ááne tsójtótsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoró úúballé Píívyéébe díbyeke wáalloone jodíómú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsaréevu tsiíñe o óómíibe duurúvájá pañévu o úcáávéne Píívyéébema o íhjuvuhíjcyánáa óhdivu bóhówaavéné naavédú nééneé. ¹⁸ Áané pañé Jetsóoke o ájtyúmiibe oke néehí: “Ícúu díbye tsiéllévu íchihdyu Jerotsaréetu. Muurá tsá díyte íícúvéityú táuwaáboju u úúbálléróneri.” ¹⁹ Áánéllíihyée díbyeke o néehí. “Ávyéjuúbej, áánerá oke waajácúme ópée dícyahcújtso múnáake píhcyáávejááne pañévu o wápáájcómeke o cúvéhoojánuhíjcyaae o íjcyane. ²⁰ Áhdurée muurá díwákímyéí múnáajpi Ejtééba díuwaáboju méenuhíjcyáábeke díyte dsíjívétsojyú díityémá o íjcyáábema tsaméhíjucó muha tehdu díbyeke meméénune. Téijyúu muurá ó téhmehíjcyá díitye díbyeke lííhyánúme wajyámúúne.” ²¹ Ehdúu o néerónáa tsiíñe oke neébe: “Árónáa ú péé íchihdyu tsíhullévu jodíómú íjcyátúrómé pañévu uke o wállóónéllíihyee.” Ehdúhjáa úúbáleebe Páávoró.

Páávoró tsodáhómú avyéjuúbe hójtsí pañe

²² Aanéhjáa díbyeke ílléébúúúúhíjcyáróne kéévánécoba néémeé: íTsháhajucó aabye íjcyáityuróne ílluréjucó méllíihyánu! ²³ Ehdúhjáa néemere íwajyámúúne cáámevu wájójcoméré téhdure bállíjyú wájójcóhi. ²⁴ Áánéllíihyéhjáa díbye tsodáhómú avyéjuube néé ítsodáhómuke díyte íááhívetso pañéevájú díbyeke. Áánemáhjáa neebe díyte iwátsíhcyúúbeke ídillo íñé hallútú díbyedítýú díyte íjyácunúhíjcyáne. ²⁵ Ahdújucóhjáa díyte iwátsíhcyu dóhjinuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyí íjcyáábeke nééneé:

—¿Aca íhdyu múúne eene ámuha romáánómuube íjcyáné waajácúháámima íjcyaróóbeke ííne néétume méwátsihcyúhi?

²⁶ Ehdúhjáa Páávoró néene tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó pañétéúejpíhdívu. Neebéhjápeé: —Tsáma téíibúwá díicyaco áabyeke muhdú u méénúhíhájhíjyú. Muuráhjáhaca íhdyu romáánómuube íjcyáné waajácúháámima díbye.

²⁷ Áánéllíihyéhjáa pañétéujpi ípyéene néé díbyeke:

—¿Ava úhdi íjcyáné romáánómuube u íjcyáné waajácuháámij?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé.

²⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe ávyéjuube díbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o íjcyáíñé waajácuháámi.

Áánéllíihyéhjáa Páávoró néehí:

—Árónáa íhdyu líhíyomútsídi téhdure tene íjcyánéllíi ó néé pañétéujpi o íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa díbye néénéllíi íhvejtsómé díbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllítýé romáánómuube íjcyáné waajácúháámima íjcyáábeke ehdu ímyéénúneri.

Jodíómú túkevéjtsoje úmíwari Páávoró íjcyane

³⁰ Áané tsiijyúhjáa ímíllebe iwáájacúné ímichi íñé hallútú ímúnaa jodíómú díbye Páávoródítýú íjyácunúne díbyé hallúvú páhduvaré úúbálléhíjcyáne. Áánemáhjáa neebe díyte díbyedítýú íjcyáné uwañehííñé ítsíñúúne ípíhjuúcu pámeekéré ávyéjuteké llúúvájte avyéjuteéma. Áámé úmíwávúhjáa díbyeke íjyócujcáróobe.

23

¹ Aabéhjáa Páávoró díityédívu ííteebéré néehí:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá íjcyoojívújucó Píívyéébé húmíj píínévu tsáháturo ímityúné o méénutúne.

² Ehdúhjáa díbye néénéllíi llúúvájte avyéjuube Ananía táuhbá tsaatéké díyte iwábáájco díbyeke. ³ Árónáacáhjáa neebe díbyeke:

—¿Aca taúhbaju néé muhdú o Íjcyane óóma u ímbájchoki? ¿A tsá u wáájacutú teene taúhbaju néené tsíjtoríyé óhdivu u táuhbáné oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píivyéébe méénuú bañú múnáajpi u Íjcyáábeke.

⁴ Áánélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—¿Aca muhdú eene illure ú uuhívaté Píivyéébere pícyoobe llúúvájte avyéjuube páñétúejpi Íjcyáábedi?

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Áronáa tsá o wáájacutú díbye páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Íjcyane. Muurá Píivyéébé waajácúháamitu neéneé: “Tsá múu ímityúné ihjyúvatú avyéjuutédytu.” Ehdúhjáa neebe Páávoró.

⁶ Botsíikyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte diitye avyéjuute Íjcyane. Áánélliihyéhjáa neebe kéévánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwaábóo úráávyehjcyáábé hajchí. Aabé téhdure téené uwaáboju ó úráávyehjcyáhi. Áábeke íñe oke ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé tsiíñe bóhiine o cáhcújtsónéllíihye.

⁷ Ehdúhjáa díbye néénéllii diitye avyéjuute tsaamééré itsípájucatsíñe illuréjuco pájjuvántjatsíñe. ⁸ Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjívémé bóhíjucootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhijcyámé níjkyéji múnáama panévaré ápíichoháñé Íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcujtsó ténehji Íjcyane. ⁹ Aaméhjáa ihjyúbari Íjcyánáa diitye paritséómúdytu tsaate taúhbájú uwaábojte nééhií:

—Muurá tsá áánu íná ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímiááné níjkyéji múnáajpi ihjyúvánáa ¿íveekí Píivyéébeke múhdurá médáráívéiyáhi?

¹⁰ Ehdúhjáa ditye táhjácatsíñeri tsodáhómú avyéjuube íllityéne íjtsúcunú ditye Páávoróké méénuíñe. Áánélliihyéhjáa tsiíñe neebe itsodáhómuke ditye itsájtje bíwáhhullévúré íhcyóómivu díbyeke.

¹¹ Ápejcohjáa Jetsóo díbyedívú íbóhówaávéne nééhií:

—Ímíchi díicyáne íñeri áábímyeityubéré íñe táuwaáboju íchii Jerotsaréri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóo néé Páávoróke.

Páávoróké imúlleromé illíihyanúne

¹² Ááné tsitsívenvúhjáa ímúnaa jodíómú pítyácójcatsíyá ímiáánetúré díbyeke ídsíjívétsoíñe. Áánemáhhjáa néjcatsímýé íñeubará ímájchóityúné díbyeke illíihyanútúné hajchóta. ¹³⁻¹⁴ Ehdúhjáa díbyedítýu pítyácójcatsímýé 40-mevá ehniíñevu Íjcyame. Aaméhjáa llúúvájte avyéjuutéma ítyúkevjtsójté éllevu ípyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááné Píivyéébe lléébónáa mepítyácójcatsí íñeubará memájchóityúné Páávoróké muha mellíihyanútúné hajchóta. ¹⁵ Áánéllii méneeco tsodáhómú avyéjuúbeke díbye péjcore ámuha éllevu itsíva díbyeke. Áronáa ihdyu méneeco díbyedítýu Íjcyáné ihjyu ámuha medílló díbyeke mepíuváne. Áijyu muha tsúuca máarúcóónuu ámúhadívú díbye úújetétúné íhdéré muha mellíihyanúki.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye pítyácójcatsíñe Páávoró beebe iwáájácúne íicúí tsodáhómu coomívú ípyééne úúbáletté díbye íñíahníkye. ¹⁷ Áánélliihyéhjáa tsáápiíkye tsodáhómú avyéjuúbeke ípíúvábéke neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtye páñétúejpi ámúhá avyéjuúbe éllevu díbyévá ínáhhájábá íúúbálle díbyeke.

¹⁸ Ahdújucóhjáa díbyeke díbye tsájtýene avyéjuúbe éllevu. Aabéhjáa neeté díbyeke:

—Avyéjuúbej, ehne cúuvéjari Íjcyabe Páávoró oke néénéllii ó tsívá áánu ováhtsáwúuke díellévu díbyévá íhya íná uke íúúbálleki.

¹⁹ Áánélliihyéhjáa íhdyúétsíhvu itsájtýéébeke neébe:

—¿Íná ú ímíllé oke u úúbálléne?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tamúnaane jodíómú pítyácójcatsí ukévá íñééíñe péjcore u tsájtje Páávoróké diityé avyéjuuté éllevu dítyévá ídílló díbyeke íná díbyedítýu Íjcyáné íhju. ²¹ Áróneri tsá u íicúvéityúne. Íjcyámé 40-mevá ehniíñevu díbyekévá illíihyanú arucóónuímye. Aame néjcatsí ímiááneva imyéénuíñe Píivyéébe lléébónáa ípítyácójcatsíñe. Aamévá díbyeke illíihyanútúné hajchótá tsá íñeubará májchóityúne. Aame ícyooca tehme muhdú diityéké u nééneréjuco.

²² Ehdúhjáa díbye tsodáhómú avyéjuúbeke úúbálléne boone ípítyácóóbeke neebe díbye muucá íúúbállétu teéne.

Ávyéjuube Pééri éllevu Páávoróké ditye wáalloóne

²³ Átsihdyúhjáa diibye ávyéjuube mítyétsikyé itsodáhómú avyéjujtédítýú ipíúváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ulléri pééimyeke, 70-meváké íjímudi pééimyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééimyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco. ²⁴ Áhduréhjáa neebe ditye tsáápi íjjuke ímíbájcho dífbyedi Páávoróké itsájtýe ávyéjuube Pééri éllevu. ²⁵ Áámemáhjáa waajácuháámí wáalloobe illu íñéhaámi:

²⁶ “Ávyéjuube Péériíj, oo íñe Cáráóódio Ríítsia o íjcyaae úuma ó ihjyúváhi. ²⁷ Áánukée tsúúca imúnaa jodíómú iékéévéébeke llííhyanújúcoóoróobeke tátsodáhómuma diityédítýú ó dojtúcu romáánómube íjcyané waajácuháámima díbye íjcyane o wáájácúnema. ²⁸ Áánemáa ó tsajtye dífbyeke diityé avyéjujté éllevu íñe déjúcotú dífbyé hallúvú ditye páhduvaré úúbállehíjcyané o wáájácuki. ²⁹ Aabée ó waajácú apááñéré ityaúhbajúúné hallútú ditye ehdu dífbyeke dáíívehíjcyáne. Aane tsá íná íjcyáturó ditye tééné hallútú icyúvéhoojánúbeke dsíjívétsóiyóne. ³⁰ Áábeke íñe diéllevu ó wallóo imúnaa íjcyarómé dífbyeke illííhyanúíñe pítyácójcatsíñe o wáájácúnema. Áámeke o néé ditye páñetu diéllevu ipyééne díhyúmíri íñé íñe hallútú dífbyedítýú íjyácunúhíjcyáne. Ahdícyane wáí dícyaj.”

³¹ Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtye Páávoróké Ajtíipatíri coomívú íavyéjuube néhdújuco. ³² Ááné tsítsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ulleríyee péeme ílluréjuco oómiñe ílcyoómivu. Áánetúhjáa tsijtye íjímudí péémeréjuco cóhbaavéné Páávoróma. ³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu avyéjúúbedívú dífbyeke iúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dífbyeke. ³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa avyéjuube íéévéne níjcautu dilló Páávoróké kíá múnáajpí díbye íjcyane. Aanéhjáa Tsiríítsiá íñúji múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óví ímíchí díhyallúvú páhduvaré úúbállehíjcyámé wajtsí mewáájácú muhdú úuma tene íjcyane.

Áánemáhjáa neebe ditye ipícyo dífbyeke avyéjuube Heróódeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Pééri úmíwávú Páávoró ihjyuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu páñétúejpi llúuvájté avyéjuube Ananíá tsáá Tsetsaréavu túkevjtsojtéma. Áámemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne meénúmé hallúvú ihjyúvaabe. Aaméhjáa diibye avyéjúúbedívú iwájtssíne úúballéva ímityúné Páávoró hallúvu. ² Áábekéhjáa diityé éllevu ditye tsajtyéébé hallúvú Téétoro úúballéjucóo avyéjuube Péeríkryé. Neebéhjápeé:

—Ávyéjuubej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyaae pane u wáájácúúbé túkevjtsojúj pañe muha tsaímíyé meicyahíjcyánéllíihye. ³ Muurá muha páhduube dítyúkevjtsojúj pañe méjcyáhi. Áánéllíi mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáabeke. ⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótu uke o néé okéi u lléébúacunú múhahjótáwuú úuma o ihjyuváne. ⁵ Muurá muha méwaajácú áanu ávyeta panéva íñújínéri íjcyané jodíómuke íbórinuubéré péhíjcyáne. Aabe natsarénómube Jetsóoke úráavyehíjcyámedítýú ímichi páñétúejpi. ⁶ Muuráhjáa duurúvaja díbye tútávájtsoiyónáa muha meékéévéébema méimíllera teene meímíabjchóné muhdú múúhá taúhbaju néhdu. ⁷ Áronáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríítsia múúhá hójtsí pañétú dojtúcu dífbyeke. ⁸ Áánemáa neebe dífbyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáá diéllevu. Ahdújuco íñe muha metsááne diéllevu dífbyé hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óví páñetu ú dilló dífbyeke u wáájácú muhdú nééné déjúcotu muha meúúbállehíjcyané dífbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Péeríkryé.

⁹ Téhduréhjáa tétsihyí íjcyame tsijtye jodíómú nehíjcyá ímíáánéjuco ehdu tene íjcyane. ¹⁰ Áánéllíihyéhjáa avyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké dífbyeréjuco íhjúvaki. Ahdújucóhjáa díbye nééneé:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó íñe íñújiri ímityúnéhjí ímíbájchoobe u íjcyane. Áánéllíi mítyane ó ímíjyuvé táicyánéjtcú o úúbálléneri. ¹¹ Aane ihdyu cáhawáá óví apááñéré ú waajácú Jerotsaréevú Píívyéébeke o dúúrúvájétsihdyu botsí 12 coojívaré méjcyane. ¹² Tsáháa múha oke ájtyúmitú tsaatémá o táhjájcatsímeyeke o íbórinuhíjcyané duurúvájá pañévu, píhcyáávejáané pañévu, tsíélléhíjvu. ¹³ Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájacutú íñe hallútú táhallúvú iúúbállehíjcyáne. ¹⁴ Áánetu cáhawáá uke o úúballe apááñéré táíhdé múnáaúvúu cáánívahíjcyaae Píívyéébeke o íícúvéébeke o úraavyéne. Dífbyeke ihdyu ó úráavyehíjcyá béhjítori eene múhdurá ditye óhdívu ítsúcunúhíjcyájítori. Aabe idyé ó

cáhcujtsó dííbyé ihjyu uubálle múnáa waajácúhaamínetu dííbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjima tsíñehji íjcyane. ¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsódúré dííbyeke o cáhcújtsoobe ó waajácú ímiáméhjima ímityúroméhjí dsíjívémé bóhííñe. ¹⁶ Áánéllii ó imíllehíjcyará tsaimíyé Píivyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaimíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñe.

¹⁷ Aabée muurá múhdúne píjcyá líiñé tsíélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáá táiiñíjyí múnáake o píaabóvaabe idyé dííbyeke o íícúve iyámeke o cóvájtsóneri. ¹⁸ Éhdurée nénéhjíri duurúvájá pañe o íjcyáábeke Áátsiá íiñíjiri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityée méénuhíjcyádújuco tééjá lluvváabedívú o ímbájchómeíbyeke. Áánáacáa tsá tétsihyi tsíjtye íjcyáturóne. Aabée tsáháturo téjyju muucá o íibórínutúne. ¹⁹ Aane bo óvii eene táhallúvú úúbállehíjcyámé ílluve itsááne úúbállévá ímiááne ímityúné táhallúví íjcyáhajchíjyju. ²⁰ Óvíkyéhde aatyéré úúballé íñé ímityúnéhjáa tamúnáa avyéjujtemá o méénune íajtyumíne. ²¹ Ááneráhjáa apááñére díiyyémá o íjcyaaabe pámeere lléébónáa o néehíí: “Oke íñe ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé bóhíine o cáhcújtsónéllíihye.”

²² Ehdúhjáa Páávoró néenéllii avyéjuube Pééri ílluréjuco tééne ihjyu íhvejtsóné ímíhyéhjáa díbye úráavyenécjú iwáájácúnéllíihye. Áánemáhjáa neebe díiyyéke:

—¿A ehdúhaca teéne? Ané óví tsodáhómú avyéjuube Ríitsia tsáá botsíi ámúhama meímíbjchoki.

²³ Ehdúhjáa díiyyéké íñétsihdyu neebe tsáapi tsodáhómú avyéjúubeke díbyéi tétsihvuré ípícyo dííbyeke. Áánemáhjáa neebe díbye íhvéjtsó ímúnáa dííbyeke íááhívehíjcyaki.

²⁴ Átsihdyúhjáa tsucájá íjcyánetu Pééri tsííñe tsáá dííbye élluve mewa Drotsíírama jodíómulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píúváj díiyye Páávoróké díbye díiyyétsima ílhjúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsónetu. ²⁵ Áánéllíihyéhjáa íhjúvaabe muhdú tsaimíyé meíjcyá ímityúnécjuto metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa íhjúvaabe nihíñétsihvuré Píivyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyané ímbájchóíñetu. Ááneríhjáa avyéjuube íllityéne dííbyeke néehíí:

—Wa ílluréjuco dípyej. Néhíyáca idyé tsííñe uke ó píúvájá múhtsima u íhjúva téénetu.

²⁶ Aanéhjáa díiyye Pééri íjyáacúníhíjcyá dsíídsídívú Páávoró áhdóiyóneri ílluréjuco dííbyeke íjchívyétsoki. Téénéllíihyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá dííbyema ílhjúvaki. ²⁷ Ehdúhjáa pajtyéné míñéécú píjcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Pééri ílluréjuco íhvejtsóné avyéjuube íjcyane. Áábé cápáyóónehjáa Póótsio Péjtóréjuco úcaavéne. Aanéhjáa Pééri jodíómuma ímí íjcyane ímílléne pícyoíñú cúuvéjavúré díiyye Páávoróke.

25

Páávoró Péjto úmíwari

¹ Aanéhjáa díiyye Péjtóréjuco tééne íiñíjyí avyéjúubedívú úcaávebe pápíhchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu. ² Áábekéhjáa téhullévú túkevájtsójetémá llúúvájte avyéjujte úúbállépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu. ³ Áánemáhjáa néeme díbye ípíúva dííbyeke Jerotsaréevu. Aaméhjáa pítyácójcatsiyá juuva íarucóónúne dííbyeke illíihyanúpéjtsóíñe. ⁴⁻⁵ Ehdúhjáa díiyye avyéjúubeke ditye néerónáa neebe díiyyéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadítú avyéjujte íjcyame óoma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúúballe dííbyé hallúvú ímiááneé ímityúné díbye méénúhajchíjyju. Muurá téhulle díiyye cúuvéjari. Áhullévú lléváhréjuco tsííñe o péehíñe. Ehdúhjáa neebe Péjtoó.

⁶ Aabéhjáa teene Jerotsaréeri íjcyá íhyotsítú pápíhchúúj coojívaubáhhjápeé, íhjúva mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááné tsíjyúhjáa teene idíllóítsihvu íacúúvéne píuvájúcoobe díiyye Páávoróke. ⁷ Áábekéhjáa ditye wájtsítsóobedívú Jerotsaréetu pééne jodíómú ípíhcyáavéne dííbyé hallúvú úúbálléjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure báñúmeíhi. ⁸ Aabéhjáa Páávoró ícyánécjuto néehíí:

—Tsáháturo tsáma íiná ímityúné o méénutú tamúnáa jodíómú taúhbájuto, téhdure díiyyé durúvájatu. Téhdure tsáháturo páñéúejpi romáánómú avyéjúubedítú ímityúné o íhjúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoró néerónáa Péjto dííbye múnáa jodíómuma ímí íjcyane ímílléne néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca ú imíllé Jerotsaréevu meímíbjchóné eene íiná díhyallúvú ditye úúbállehíjcyáne?

¹⁰ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Áronáa muurá tétsihíjyjuco oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbachóhíjcyátsíí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú waajácúrá íñé ímityúné o méénúturóne

tamúnaa jodiómuma. ¹¹ Muurá ihdyu ímiáané ímityúne o méénuca o pájáameiyá oke ditye illíhyánuki. Keená 'tsáhaa' o nééiyóne. Áanetu íñe táhallúvú ditye úúbálléhjycáronéhjí ímiáané jycyátúhachíí tsá oke muha íhvejtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áanéllii ó imíllé ámúhá avyējuube páñétúejpiyé óoma teene ímbajchóne.

¹² Ehdújáa Páávoró néénéllii Péjto pámeekéré ípityácócatsíhijycámeke ípíjyúcúmema idíllócatsíñe nées díbye:

—Ehdu idyé muuha romaánómú avyējuube páñétúejpiyé úuma ímbajchóné u ímilléne ané óví díbye éllévúréjuco u pééneé. Ehdújáa Pejto nées Páávoróke.

Páávoró avyējuube Agríipá úmíwari

¹³ Ásihdyúhjáa idyé muhdúj coojivatúrú tsijpi avyējuube Agríipá péé mewa Berenítsema Tsetsyaréavu Péjtoke ááhívetémútsi. ¹⁴ Aamútsíhijyáa téhulle jycyámútsikyé diibye Péjto úúballé Páávoró tétsihí jcyane. Neebéhjápeé:

—Íjcyabe íchihy tsaapi cúvehóóari Péerí pícyoíñuúbe. ¹⁵ Áábé hallúvúu jodiómú túkevétsojtémá llúuvájíté avyējuute ímityúne oke úúbálleté Jerotsaréri o jcyáábeke oováa díbyedívú o méénútsoki. ¹⁶ Arómekée o nééhi: “Tehdú muha romaánómú peecútéré muucá medsíjívetsóiyónejí tsaate tsíjtyé hallúvú úúbállémema ditye díllócatsityúhachííjyu.” ¹⁷ Ehdúu o néerónáa ditye óhdivu píhcyavéjúcóónéllii awáá tsíjcyooji o díllótsihvu o jcyáne o píuvá díbyeke. ¹⁸ Áábé éllévúu tsáame ímityunéhjí díbyé hallúvú úúbálléhjycáme. Aanée ó jtsúcunú ímiáané díbye ímityúne méénuhijycáné díbyé hallúvú ditye úúballeíñe. Áronáacáa tsá tehdú tene néetune. ¹⁹ Apááñéree nehijycámé Jetsóó dsíjívéjúcóóbeke díbye 'jcyáabe' íñéene úráavyehijycáne. ²⁰ Ehdúu nénehji o ímbájchóityúrónéllii ó neerá díbyeke díbye ímílléhachíí Jerotsaréavu muha díbyema teene meímíbjchotéki. ²¹ Áronáacáa imíllebe páñétúejpimáyé Agójtoma teene ímbajchóne. Áanéllihyée díbyeke o nées díbyéi cúuvéjaríyé íjcyá díbye éllévu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdújáa Péjto Agríipake úúbálléneéllii neebe díbyeke:

—Aane ihdyu o lleebúcunúyá téhdure díbye íhjuváne.

Áanéllihyéhjáa Péjto nééhi:

—Cáhawáá óví péjcore tsaabe díbye íhjuváne u lléebúcunúki.

²³ Ehdújáa Péjto díbyeke néénéllii tsíjcyooji tsíñe tsaamútsi Agrípamútsi méwama. Ávyéta ímhijyáa úcyáavéne aahívetémútsi díbyé já pañévu tsodáhómú avyējuutémá tsijtye técoomí ihtsútujtéma. Áanáacáhjáa Péjto píuvájucóó díbye Páávoróke. ²⁴ Áánemáhjáa neebe diityéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere íñe muhdumé avyējuube Agrípama meijcyamej. Áánújuco íchii díbyé hallúvú ímityúne Jerotsarée múnáama Tsetsyaréa múnáa oke úúbálléhjycyáabe. Áánúdityu nehijycámé díbyekévá illíhyánúiyóne. ²⁵ Arónáa jcyánejí íñé déjucotu díbye dsíjívéiyóne. Áábeke ó wállóo páñétúejpi Agójto éllévu díbyema teene díbye ímbájcho díbyerée ímílléneéllihy. ²⁶ Áábedítýú díbye páñétúejpikyé o cáátúnúiyóné o ítsámeíhijycáronáa íñe ámuha metsáanéllii ámuhádivú o íjchívyetsóhi. Áábeke cáhawáá óví aabe avyējuube Agríipá dílló muhdú díbye úúbálléneé bóttsi mecaátuné páñétúejpi avyējuube éllévu mewállóoki. ²⁷ Muurá tsá tene ímityú tsaapi cúuvéjari jcyáábeke peecútéré mewállóone páñétúejpi éllévu ímichi íñé déjucotú díbyeke mewállóone úúbállétumére. Ehdújáa Pejto nées diityéke.

26

Agríipá úmíwávú Páávoró úúballé muhdú úcyahijycáne

¹ Aanéhjáa Páávoróke díbye avyējuube Agríipá nééhi:

—Cána díhjuváj.

Ahdújucóhjáa díbye íhjuváne. ² Neebéhjápeé:

—Ávyējuube Agríipaj, mítyane ó ímjyuvé muhdú tamúnaa jodiómú jcyarómé táhallúvú ímityunéhjí úúbálléhjycánetu ícyooa díúmíwávú o íhjuváneeri. ³ Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahijycánéhjí hallútú metáhjacatsíhijycáne. Aane cáhawáá ímíñeúvú lleebúcunu úuma o íhjuváne.

Muhdú Páávoró ícyahijycáné Jetsóoke ícyáhútsótúné ihde

⁴ Muurá waajácumé muhdújháa diityémá o píivyene Jerotsaréri múúhá íñújari. ⁵ Téhdure waajácumé táováhtsadítýuré parítséomuube o jcyáabe íñe muha meúráavyehijycájító o úraavyene. Aane téhdure ímílléhachíí úúbálléiyóme. ⁶ Áábeke íñe oke íchihvu tsivámé píivyéébe dsíjívémeke íbóhíitsoíñé méíhdé múnáaúvuke nehijycáné o cáhcújtsónéllii teene

oke idíllóki. ⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Píivyéébeke paíjyuvaré méíicúvehíjcyá díbyéé nééne muha maájtyúmiiki. Ehdú nééne hallútú íñe tamúnaa táhallútú ímítynéhjí úúbálléhícyáhi, Ávyéjuúbej. ⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcújtsotú Píivyéébe dsíjívemeke bóhiitsóne?

Muhdú íhdévu Páávoró Críjto uráávyé múnáake pátsárcyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítýú ímítýúné o íjtsámeíñé ó ítsúcunúhíjcyá tehdújuco o méénune. ¹⁰ Ehdú ó méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúúvájte avyéjujite oke néhdújuco cúvejáánuubéré o péhíjcyáne cahcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhíjjuco muha mepityácójcatsíñe tsaatéké medsíjívétsohíjcyáne. ¹¹ Ehdú diityéké ícúbáhraabéré ó pehíjcyá pihcyáávejááne pañévu dítyévaa teene ímiá uwáábojuhacáa íjcyane icyáhcujsóné íñvéjtsóroki. Áamekéé tsári o íjtsúcunúne pátsárcyooobéré ó pehíjcyá pahúllváre tsííñé íñújíneri íjcyároocomjíri.

Páávoró tsííñe úúballe muhdú Jetsóoke icyáhcujsóné (Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Aabée idyé téénevuré ó peerá Damájcovu llúúvájte avyéjujite oke wállóónéllíhye. ¹³ Áronáacáa juuvávyú cójijpiñe núlha ájchú ehniíñevu íámítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádiivýéné pámeere oke náhbénúmema múúhake ajchúcunúhi. ¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco. Áánáacáa oke tsaapi muuha heeberéomú ihjýrí néehí: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekiami oke ú pátsárcyohíjcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhíjcyá éhne múne ócáji naatsóú íñúhíjcyóne iyee tútávájtsámeídyu.” ¹⁵ Áánéllíhyéé o néé dífbyeke: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllíhyéé oke neébe: “Oo Jetsóo oke u pátsárcyohíjcyaaabe. ¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe icyooca úhdivu ó bóhówaavé óhdityu íjcyáne uwááboju u méénuki, áhdure bóónétu tsííñe úhdivu ó bóhówájtsóné uwááboju u méénuki. ¹⁷ Aabe íjcyá uke ó lííñé dimúnaa jodiómuma tsííñé íñúji múnaa uke imyénútki. ¹⁸ Áánéllíi uke ó wallóó dítyé éllevu diityéké u wáájácútsó Naavéné hójtsí pañe íjcyahíjcyánetu dítye íjchívyé Píivyéébé icyánejuvuréjuco diityé ímítýuháñé ílluréjuco ábájíivémeímyé ímiáámeréjuco íjcyá dífbyéjte.” Ehdú oke neebe Jetsóo.

Páávoró naavédú nééne íítene cáhcujsóné

¹⁹ Ahdícyane tsáháa naavédú nééne óhdivu bóhówaavéné cáhcújtsótuube o íjcyatúne, Ávyéjuúbej. Muuráhjáa tééne pañe o íítene ó cáhcujsóhi. ²⁰ Aabée muurá Damájco múnáadítýú ó úwáábótukénúhi. Átsihyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeriyé Jodéá íñújíri. Aabée jodiómú íjcyátúromeke ó nehíjcyá dítye ímítýúné íjcyahíjcyáne íñvéjtsóne Píivyéébekejéruco íuráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá tééne uwááboju néhdújuco íjcyáneerí dítye iwáájácútsó tsíjtyeke ímiáané tsíhdyuréjuco íjcyane. ²¹ Éhdurée nééne hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duurúvájá pañévu íékévéébeke imíllérá illíhyanúne. ²² Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píivyéébe oke piáábóneri ími dífbyeke o uráávyeebe o úwáábohíjcyáne dífbyé íhju pámeekéré ídáatsojtémáyé íhtsútujtêke. Aabe tsáháturo tsáma o nehíjcyatú éhnéhjáa Moitséévuma Píivyéébe íhju uubálle múnaa íñá íjcyaiñé úúbálléhíjcyáne tsíjítorye. ²³ Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto ícúbáhrámeítsihdyu dsíjívéebe íbóhíneri meke pámeekéré tsííñé íñújíne múnáama úújétsóíñé tsúuca méema pajtyeté íjcyájucóóne. Áhduréhjáa nehíjcyámé diibye tujkénújeji íjcyaiñé dsíjívetu bóhíibe.

Páávoró imíllérá Agrípá cáhcujsóné Jetsóoke

²⁴ Ehdúhjáa Páávoró íhjuvárovóná Péjto kéévánécoba néehí:

—jMuúbe, mítyane u wáájácúneriúbá ílluréjuco u méívaténe!

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuúbej. Ímiáané o néehí. ²⁶ Muurá áanu ávyéjuube Agrípá ténéhji páneere ími waajácúhi. Áánéllí dífbyé húmiriyé ínerí núhnévtuube ó íhjuvává ténéhji teevétariyé méénúmeíhíjcyátúnéllíhye. ²⁷ Ahdícyane, Ávyéjuube Agrípaj, ¿a ú cáhcujsó éhnéhjáa Píivyéébe íhju uubálle múnaa nehíjcyanéhji? Muurá ó waajácú u cáhcujsóne.

²⁸ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Úbá ú imíllé áyanéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóne Críjtoéjpiyéjuco o íjcyaiýóne.

²⁹ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyóduré idyé áyanéwu o úwaabóné u cáhcújtsóiyáhi. Áánéllí muurá Píivyéébeke piáábó ó táumeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtsó íñe

múhdumé oke ámuha melléébucunúhijcyámé o íjcyadu ámuha meijcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehíñema o íjcyadu ámuha meijcyáiyóné o néétye.

³⁰⁻³¹ Ehdúhjáa Páávoró nééne boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsiéllevu ipyééne tsamééerjúco néjcatsíñe:

—Tsáháturo muurá díbye ímiááné ìiná ímityúné meénutú tééne déjúcotu idsíjívéiyóné. Aabe tsá cùvéhóóari íjcyáítyuróne.

³² Áhduréhjáa Agríipá Péjtóke nééhií:

—Muuráhjáa ihdyu tsúúca íjchívvyéiyooobe páñétúéjpi máavyéjúúbemáyé teene íimíbjachóné íimíllétuca.

27

Páávoróké dítye Róómávu wáloóne

¹ Aanéé tsúúca múúhake Itááriáivú iwállóóíñeri ihjyúvácjatsímeye. Áanáacáa Páávoródívú tsijtye cúúvéjari íjcyámema ajcújucóomé tsodáhómú avyéjuube Jóórióké tsáha múnaa ‘Agóyto’ némeíñe tsodáhómúéjpike. ² Aamée muha méújcámeijyucóo Adaramítítoj cuujúwami Áátsiá íñúújí mujcójúunévu péémí pañévu. Áámemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóóniá íñúújí múnáajpi Tetsaróónicári ícyahíjcyaaé. ³ Aamée tsíjcyooji muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu díibye tsodáhómú avyéjuube Jóório Páávorodí ídáátsóvóne íhvejtsó díbye íñahbéva múnáake íááhíveki. ⁴ Átsihdyúu muha tsíñecúemóvú mepéémeke kíjyeba wááome ‘Chíipere’ némeíñe caapáhó ímiánéjcutu mepájtyéhi. ⁵ Aamée muha Pajpíriámá Tsiíútsiá íñúújícu tujkévetu mepájtyeme méúújeté Mííravu Ríítsiá íñúújí coomívu.

⁶ Átsihyi díibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsíimi cúújúwami Arejadriááemi Itááriá íñúújívu péemí. Áamíríyéjucóo muha mepééne téhullévu. ⁷ Aamée muha pívájcoojívájucó mepéhijcyámé íhtsútúnetu Níídó cóomí tujkévetu mepájtyeme tsapéhúré mepééiyónáa kíjyeba múúhake tsiéllevúre wááome muha ‘Créetaa’ némeíñe caapáhó hallú éhnéjcutúréjucó mepééme mepájtyé ‘Tsaamóo’ némeítsí tujkévetu. ⁸ Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhijcyámé méúújeté tsátsíi ‘Ímiá Mujcójúúne’ némeítsihvu Ráátseá cóomíj pñhívújucó.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu muha choocóvu mépehíjcyáhi. Ájyúu ápíchóhréjucó teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níjyáréjucó íjcyaiñé pñhíjúcóónéllíhye. Áánéllíhyé Páávoró díityéke ítyéíbúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéjútje, ó waajácú mepééne ápíchó nééíñe. Muurá tsá apáámíré cúújúwami wágóóóvéityuróne. Téhdure muurá méwágóóóvéiyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoró néérone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téemí aabájajtétsikyéree téemí avyéjúúbema cáhcújtsóobe. ¹² Ájyúu muha meijcyamújco tsá ímityú tétsii muha úúníjya mepájtyéiyónáaaca. Áánéllíhyé muha méjtsámeí mepéjúco tétsihdyu muha meíhnháhajchíí meúújeté Peníútsé mujcóvú Créetaa caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcutúraahócúri íjcyácoomívu tétsii muha mepájtye úúníjyaa.

Kíjyébama níjyaba mityáne móóari

¹³ Áanáacáa tsíñecútú áyánévu kíjyeba muha mepééíhullévú íójcónéllii íjtsucunúmé múu péhdu tene nééneé. Áánéllíhyé tsúúca muha mepéjúcóo Créetaa caapáhó únúélleríye. ¹⁴ Áróne íllúhwuúree múúhake ávyéta tsíjpa nééne kíjyebá waaó tsiéllevúre. ¹⁵ Aamée muha metúkévéjtsómeiyónáa meoovéjúcóónéllii awáá muha meíhvéjtsómeímyeke waaóne. ¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ némeíñe caapáhó bóunaálettu muha mepájtye ímíchi kíjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu múnévu muha metsátyehíjcyami méujcú múúhá pañévu íhtsútúnetu. ¹⁷ Aamíi íñeríjcyáróné boone ímunáami cóhpéj chijchúmé wábyaúúneri. Áámemáa níityétsómé téemí íhcyúháñé muháa ‘Tsiíte’ némeíñe newáyuuhávú mecátsóhóóvetéiyóné apííchori. Áámekée kíjyebaréjucó múúhake tsájtyene. ¹⁸ Áané tsíjcyóójíi téhdure ápíchó tene nééneíllii ílluréjucó dítye téemí pííchutáháñé wáojcóné téhi pañévu. ¹⁹ Átsihdyúu pápíhchúúj coojívatu páñetu téemí éhnéhírejúco idyé dítye wáojcóné. ²⁰ Ájyúu tsúúca pívájcoojívájucó tsá muha cóójíjpi núhbama mícúruwáúbakéré maájtyúmitúne. Áanáacáa kíjyeba éhníñevúre ávyetá íhtsútúrejúco íjcyánéllii tsáhájucó muha meíjtsámeítyú mepájtyetéíñe.

²¹ Aamée májchotúmeréjúco muha meícyahíjcyánáa Páávoró íjyocúúvéne nééhií:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámúhake o nééne ámuha mecáhcújtsoca tsá meke metsíváítyuró Créetatu. Aacáa muurá tsá íllu meícúbáhrámeítyuróne. ²² Árónaa ihdyu ímíchi méjcyaco. Tsá néhi tsaatéubaré méhdityu muhdú íjcyáítyú méjcuujúwami wágóóóvéronáaaca.

23-24 Muuráhané ípyejco o íícúvehíjcyaahe Píivýéébe níjkyéji múnáájpkiky wáalloobe óhdivu íbóhówáávéne oke nééhií: “Tsáma díhllityédííne. Muurá ihdyu téhdújuco pañétúejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéííne. Áánéllíi díjtyééveri Píivýéébe ámúhake pámeekéré pájtyetétsoó cúújúwámiri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáájpi nééhií. 25 Ahdícyaane imíchi méjícya. Muurá ó waajácú oke díbye néhdújuco mééma tene pájtyeííne. 26 Aane muurá mepámaavémé tsáné caapáhó jtohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoró.

27 Áijyúu tsúúca míñéécú tsemáánájucó muha meúllene. Áamekéé tsápejco kíijyeba múúhake tsatyéhíjcyá ‘Áádría’ némeííne móóariyéjuco tsánejcútú tsíñejcúvújuco. Áánáacáa pecójpíine téemí wákimyéi múnáa tsúúca waajácú muha ííñujívú mepííhíne. 28 Áánéllíihyé eevémé tétsíj pañé iwáájácuki. Aanée tétsíj pañé 36 éévetá. Átsihdyúu éhñííñéwuúvú muha mepétsii tsiííne eevémé 27 éévetaréjuco. 29 Átsihvúréjucóo dítye téemí dohjíwajcyóné nítyetsóné téemí déjúcotu 4-wajcyová íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méjijácunúhíjcyá metsítsívéjucóóiyóneri. 30 Áánáacáhjáa téemí wákimyéi múnáa tsuulléene téemí dohjíwajcyóné múu nítyetsódú imyéénúnej tééveri múnéwu téhi pañévu nítyetsójucoorá téemíri iúmívaki. 31 Áánéllíihyé Páávoró tsodáhómú avyéjúúbeke nééhií:

–Muurá áátye méhdityu úmíváhajchíí tsáhájucó mepájtyetétyúne.

32 Áánéllíihyé dítye tsodáhómú teemí múnéwúú dohji wátsahjyúcu apáhajchíí téhi pañévujuco.

33 Aanée tsúúca metsítsíívénáa Páávoró nééhií:

–Tsúúca ííne míñéécú tsemáánájucó mee majchóubará, cuwáubará, méénutúme. 34 Áánéllíi mees tsíménéuba memájcho téene tsíjpari méjicyaki. Muurá tsá muhdú méjicyáityúne.

35 Ehdúu néébere pááaho íekéévéne Píivýéébeke téhdújtsó pámeere ííténáacá. Ááné boonétúu idyóuháyóné májchoóbe. 36 Áánéllíihyé díbye éllétu muha mémajchó díbye múúhake nééneri muha méimíjyúúvéne. 37 Aamée pámeere teene cúújúwámí pañé muha méjicyame 276-meve. 38 Aamée muha memájchóné boonétú tsiííne wájojcómé téemí pííchutátúu tsáneetsa icyóeváné temi ívájhconúki.

Cúújúwami wápújuuvéne

39 Áijyúu tsítsíívevu téemí wákimyéi múnáa tsá wáájácútu kééne ííñújiri muha méjicyane. Áronáacáa muha máájtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúúhá íjcyane. Átsihvúu imílléromé ííhñáhóhajchíí icyátsuhjácóné teemí. 40 Átsihvúu muha mepéé téemí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevéjtsóííne chíjchuta icyácóroacóne tsuulléewa wájýámuwa pícyóome. Átsihdyúu muha mepéjucóo teene néwááyúúhá tujkévetu. 41 Aamée muha tsátsii panéjcvátú íhñáhó nóhjítsihdyu mepájtyerónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwááyúúhatu apáhajchíí wáduhnécu. Aamíí ávyéta cóhpé úújetémí nohji wáwájjóhi.

42 Áijyúu tsodáhómú imíllérá íllííhyanúné cúuvéja múnáake dítye íjchííne iúmívátuki. 43-44 Áronáacáa Páávoróké dítyé avyéjuube ípájtyetétsoóné ímílléne tsá ímíllétú dítye tehdú méénune. Áánéllíihyé neebe múhdumé íjchííne píívyetédúme íjchíí ííñujívú dítyé déjutu tsijtye uméhewáánéubá hallúri ípyéekíí. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávoró ‘Máátaá’ némeííne caapáhóri

1 Aamée muha téjyju botsíi méwaaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane. 2 Áamekéé múúhake tétsíi múnáa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níjyabáa téjyju állene tsúco néénéllíihye. 3 Áánáacáa Páávoró áyanéwu icyóóvane cóvájtsóné pañétú ííñimye cájtúcuube dííbye íhdó íhyójsitu. 4 Aabée tétsihdyúré dííbye hójtsitu wávíyúicunúúbeke tétsíi múnáa ííténe néjcatsíhi:

–Aanéubá ímíááné áánu dsíjívétso múnáajpi. Muurá eene nújpacýotu pájtyetéróóbeke tsiííne Píivýéébe ehdu meenúhi.

5 Ehdúu dítye néerónáa dííbye ííñimyéké wáchíyoácoobe apáhajchíí cúújúwá pañévujuco. Ááné boonéé pevétsihjídú dííbye tsihdyúwu néétuúbe. 6 Aanée íjtsorómé ‘dííbye tene óóríñeri dsíjívéíbye’ íñéénema. Aanée ítsohíjcyaróne néeme tsaapi Píivýéébedu néébe díbye íjcyane.

⁷ Ájjiyúu teene caapáhó avyējuube Póóbiríó ihjya tétsihdyu píhíré nééjaju tsaímíyé múúhake iwáátsúcúmeke panévaturé ícúvehíjyá pápíhchúúj coojíva. ⁸ Áábéj caaní téjju tsi-íñáávema námedjicyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávoró ípyéene Píívyéebema íihjyúvátsihdyu dííbyé hallúvú íhyójtscu pícyóóneri tsúúca bóhíibe. ⁹ Aanéé pámeere téjtohíyí íjcyame chémehíjcyaméhí iwáájácúne díibye Páávoró éllevu tsáamekéjuco díbye bóhíitsohíjcyáne. ¹⁰ Aamée múúhake idyúúrúváne panévavu ajcú juuvá wáábyuta tsiíñe muha tsaíhíyí mepééíñéllíihye.

Páávoró Róómávú úújeténe

¹¹ Aamée muha pápíhchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiíñe mepéé tsami Arejadriíáemi tétsihyi úúníyaba pájtyémiri. Áámitúu imyémé kíjtyúmeí míñéécú Píívyéébedi dítye díllóhíjcyánéécú nááve. Tsáne mémée ‘Cájtoó’. Tsiíñe mémée ‘Póóroó’. ¹² Aamée muha Tsiracóótsá mujcójjuvú mecátsúúvetémé tétsii méijcyá pápíhchúúj coojíva. ¹³ Átsihdyúu muha tsané únúélleri mepéhíjcyámé meúújeté Rééjío mujcóvu. Áané tsij-cyóójí tsaímíyé kíjyeba múúhake muha mepéhullévú wááome tsíjju meúújeté Poteóóri coomívu. ¹⁴ Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadívú meúújetémé múúhake wajyu tsané tsemáánái muha díityémá méijcyaki. Áhdújucoo muha téhajchótá méijcyátsihdyu botsíi mepéene Róómávúu. ¹⁵ Áánaacáhjáa teene Róómári íjcyané cahcújtso múnáa tsúúca waajácú muha meúújetéíñe. Áanéllíihyéhjáa múúhake cáhdahírómedítýú tsaaté múnáa úújeté ‘Áapíó Nahíjhtsí’ némeítsihvu. Áánetúhjáa tsíjtye múnáa úújeté ‘Pápíhchúúwava Nújuwááne’ némeítsihvu. Áámekéé Páávoró ‘bohíbohíúvú’ íitécunúne téhdujtso Píívyéébeke mítyane. ¹⁶ Áánaacáa tsúúca tsodáhómú avyējuube úújetétsó cúúvéja múnáake tehme múnáa avyējuúbedívu. Áámedítýú Páávoróké idyówajcáróóbeke pícyóómé íhdyúétsihvuré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoró Róómari úwaabóne

¹⁷ Átsihdyúu pápíhchúúj coojívatu Páávoró píuvájucóo teene Róómari íjcyame imúnáa jodíómú píhcyáávejááne túkevjtsojtéke. Aamée píhcyáávemeke neébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáháturóo muurá íiná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeityuró méíhdé múnáaúvú muhdú ícyahíjcyánéhjitu. Áróobekée oke Jerot-saréevu íekéevébeke acádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañevu. ¹⁸ Aamée oke idíllóóne ímíllérá íacádsíjcaáyóné íiná ímityúné o méénutúúbeke oke dítye lííhyanúyónéllíihye. ¹⁹ Árónaacáa memúnáa tsá ímíllétúne. Áanéllíihyée awáá o néé díityéké páñétúejpíyéjuco óoma teene íímíbjchoki. Tsáháa íiná díityé hallúvú o úúbálle dííbyere óoma íímíbjchóné o ímíllétúne. ²⁰ Ehdú néénéllíi ámúhake ó píuvá ámúhama o íhjúva ímíñévu. Muurá mee íjraéémú méwaajácú mepéé metéhmehíjcyané Mepájtyetétsoobe tsááíñe. Aabée muurá tsúúca tsáane o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyooca oo dóhjíutu.

²¹ Ehdú Páávoró néénéllíi dííbyeke néémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámiri díuubállé múúhadívú wájtisine. Keená memúnáa téhullétú tsáárome ímityúné díhyallúvú úúbálléhíjcyáne. ²² Áronáa ihdyu muha méimíllérá múúhake y úúballéné muhdú u íjtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllévá múnáa béhjíto úráávyemeíñetu ímityúné íhjúvahíjcyáne.

²³ Ehdú íñéene dííbyeke eevémé kéjcoojí dííbye éllevu ítsááíñe. Áhdújucoo téjju dítye tsáane dííbye éllevu mítyame. Áámemáa pajcójjiváre íhjúvahíjcyaaabe Píívyéébé avyējuu. Aabée díityéké íbúwátsohíjcyá tenejcvúvú éhnéhjáa Moítseetúvuma Píívyéébé íhjúvú uubálle múnáa Jetsóodítýú cáátúnuhíjcyané uwááboj tééveri. ²⁴ Ehdú díbye úwáábohíjcyané ímí tsaatéké pájtyeme cáhcújtsohí. Áánetúu tsíjtye tsá cáhcújtsotúne. ²⁵ Aamée ténetu ípájúvanútsójcatsíñe péémekéréjuco tsiíñe díbye nééneé:

—Ímíáánéjucóhjáa muurá Píívyéébé Apííchó méíhdé múnáaúvuke íhjúvú uubálle múnáajpi Itsaíavúvuj tééveri nééneé:

²⁶ Aatyé éllevu péene díñe íllu díityékej: Muurá uwáábó lléébójjucoorómé tsá cáhcújtsóityúne.

Áhdure íájtyumíjjucooróné tsá dítye wáajácúityúne. ²⁷ Díityé íjtsaméí ímí néétúnéllíi tsá dítye ímíñéúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáajácúmeityúmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjji tehdu óhdi íjyácunúmekéjji ó ímíjpyetétsoíyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé Apííchó néé méíhdé múnáaúvuke. ²⁸ Aane íñe ámúhake ó úúbállé Píívyéébé mééma pajtyété méénúné uwááboju téhdure jodíómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye. ²⁹ Ehdú Páávoró díityéké nééné hallúvú tsamééréjuco úhbájcátsímíyéré péeneé.

³⁰ Aabéikyée tétsiyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já íáhdójari. Átsihyí íjcyaaabe tsaímíyé waatsúcúpétsohíjcyá íaahíve múnáake. ³¹ Áámekée úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé avyéjú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha ñná néjúcóótuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO Róómáari íjcyáame éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée Píivýéébe pícyóó Jetsocríjtoj tééveri mepájtyetéiíne mééma dibye méénúné uwááboju uwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe ííne íhyaami ó caatúnú Jetsocríjto ícúve múnáajpi o íjcyáábe.

² Mekée ípájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco Píivýéébe íhju y uubálle múnáaj tééveri cáatúnúné íwaajácúháámitu. ³ Aanéhjáa Ílli Jetsocríjto Máavyéjuube tsíjju icyánéjcutu míamúnáajpi Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe íjcyáábej tééveri méénuúbe. ⁴ Aabée dsíjíveebe tsiíne bóhíinetu méwaajácú ímiááné Píivýéébé Hajchi íhtsútuube dibye íjcyane Cááni icyánéjcutu.

⁵ Áábej tééveri meke ímbájchoobe méhdi ídáátsóvnema. Áánemáa meke pícyoobe díibyé uwááboju uwáábomé mépéhíjcyane panéva íñújine múnáake díityédítú cáhcujtsómé teene íuráávyeki. ⁶ Aane muurá tsúúca ámuha tsaate díibyeejté méijcyá Róómá múnáadítú Píivýéébe ámúhake tújkevéeálléméjuco. ⁷ Áame éllevu ííne íhyaami ó caatúnú ámúhake íwájýúnéllii dibye újcúme éllevu. Aabe íhdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri óví ámúhake panévatu piaabó ími ámuha mejjcyaki.

Róómávu Páávoru ípyééíñeri íjtsámeíñe

⁸ Muurá ími Píivýéébeke ámuha meuráávyéné uubállé tsúúca pahúllevá múnáaré waajácúhi. Áánéllii ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsohíjcyá Píivýéébeke Jetsocríjtoj tééveri. ⁹ Áábeke ó ícúvehíjcyá Íllidítú íjcyané uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímiááné ámúhá hallúvú díibyke piáábó o táumeíhijcyáne. ¹⁰ Áhdure ó táumeíhijcyá dibye ímíllécooca ámúhake o ááhívetéki. ¹¹ Mítyane ó íjyacúnú ámúhake o ááhívetéíñeri ííne díibyke meuráávyejjító éhniíñevu ámúhake o úwáábo ími ámuha meuráávyeki. ¹² Ehdú ó íjtsámeí tсамéhjji panéjcuávú mepiáábójcátsi ími díibyke mecáhcújtsoki.

¹³ Aane, ámuha, táñahbémuke ó úúballé mítyane ámúhake o ááhívetéíñeri o íjyacúnúhíjcyároobéi ámúhake o ááhívetétúne. Ó ímíllé ámúhadítú tsjtyeke Píivýéébedívú o wáájácútsóné muhdú pahúllevá múnáa paíne o méénuhíjcyádu. ¹⁴ Muurá táhallúri teene díbye Jetsocríjtoj tééveri méema mepájtyetéiíne méénuéwú pamévakéré o wáájácútsóiyóné íhtsútujtémáyé ídáátsojtke. ¹⁵ Áánéllii mítyane ó ímíllé ámuha Róómá múnáake o úúballené díbye méema mepájtyetéiíne méénuene.

Ímiáájú meúraavyéné menúcojpillétúne

¹⁶ Aabe tsá o núcojpillétú Críjtotítú ímiáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutúné Píivýéébe mewájyuri méénuene íjcyanéllíhje. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyetéé jodíómuu, jodíómú íjcyáturóme, íjcyame. ¹⁷ Áané uwááboju meke waajácútsó muhdú ímiááné Píivýéébeke mecáhcújtsómeke dibye ímiáámedíyéjuco díllone. Muurá díibyé waajácúháámitu nééneé: “Píivýéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyetééhi.”

Míamúnaa ímityúné íjcyane

¹⁸ Muurá ímityúné ícyahíjcyámédívú icyááyóbáne díityédí ícúbáhráíyibe ímiáájú ímíllétúmé tééneriyé tsúúrameíhijcyané hallútu. ¹⁹ Muurá waajácúrómé Píivýéébeke díbyere ímiááné íjcyane bóhówátsohíjcyánetu. ²⁰ Muurá díibyke maájtyúmitúrónáa méwaajácú dibye íjcyane páneerée múhdúné tsíméné dibye ípívyéjtsónetu. Aane ímiááné tsá tene téévéturó múijyú níjkéváityuube dibye íjcyane íhtsútuúbe. Áánéllii ímíllédú ícyahíjcyámé tsá nééítyuró díibyke íwáájácúttúne. ²¹ Íwáájácújucóoróobeke tsá dítye ávyejútíllehíjcyatúne. Tsá dítye téhdútsohíjcyatú dibye díityéké panévatúre piáábohíjcyáronáaaca. Tehdu ímyéénúyótsihvu ítsámeíhijcyámé átéréénéhjiri. Aame ídátsó teene ímityú paíne ícyahíjcyá ímíaaane wáájácúttúmé ehne múu cúúvétsii íjcyadu. ²² Aame ídátsó bañúháñé némeíhijcyá waajácu múnáa íjcyane átéréejte íñeubará wáájácúttúmé íjcyame. ²³ Muurá Píivýéébe múijyú muhdú íjcyáityúúbedi ícúvetúmé míamúnáama páhdúváré nééne íyámé ‘tsucátsúca’ íjcyáityúme náávé íñíjcyone díllóhíjcyá Píivýéébedi. Ánehjiré duurúvahíjcyámé ímiáábeke ídyúúrúvájyótsihvu.

²⁴ Áánéllii diityéké illuréjucu dibye ihvejtsoné ditye awáá íimillédú ijcyaki. Aame méénuhijcyá panévaré núcójpítsó nénehji. ²⁵ Ehdú méénuhijcyámé ímiáájú díbyé uwááboju icyáhctjtsóiyótsihvu álliuháñéré icyáhctjtsónéllíihye. Aame díbyeke dúúrúvatúmé kéenerá díbyée ípívyéjtsónéhjíré duurúvahijcyáhi.

²⁶ Áánéllii diityéké ihvéjtssoobe ditye awáá íimillédú núcójpítsówu ijcyaki. Muurá tsamééré walléémú dómácócatsihijcyáhi. ²⁷ Téhdure tsamééré wajpíímú dómácócatsihijcyá núcójpítsówu wálléémuma ijcyáiyóné íimillétúnema. Áané nįjcauvú muurá ícúbáhrámehijcyáme.

²⁸ Muurá Píivýéébedi ditye íicuvéjúcóótúnéllii awáá ihvéjtssoobe diityéké ímityúneréjucu ditye imyéénu imyéénúityuróne. ²⁹ Ahdújucu muurá páhdúvaré néené ímityuháñé ditye méénuhijcyáne. Mityane iéhnéváiyóneri ijyácunúhijcyáme. Ihdícýáméhjima dómácócatsihijcyáme. Nomutáávahijcyáme. Dsjíivétso múnaa ijcyame téhdure álliu múnaa. Caayóbáme. Átéérénehjiri ihjyúvahijcyáme. ³⁰ Píivýéébeke iéhdíiválléne tsjtyedítýú nehniwu ihjyúvahijcyáme. Uuhívatépiwu néeme itsúcunúmeihijcyá íhtsutúmé ijcyane. Ímityúnéré imyéénúityóneri íjhye tsá cáánimuke icyáhctjtsóiyóné ímilletúne. ³¹ Wáájácumeityúmé imyéénúityúnéré ihjyúvahijcyáhi. Muuca iwájyútúnéllii tsá ditye múhdí ídáátsóvehijcyátúne. ³² Waájacurómé ehdu néemeke Píivýéébe wáágóoíñe. Áronáa éhniíñevúré tehdu dáriivmeihijcyáme. Ááneréi jcyárónáa tsjtye ímityúné ijcyane duurúvahijcyáme.

2

Míamúnaa íjcyanéjucu Píivýéébe nééneé

¹ Aane ámuha diityédúré menéeme živeekí múhdurá ditye jcyáneri méihjyúvahijcyáhi? Tsá ámuha menééityuró diityédú ámuha menéétune. Muurá tsjtye ímityúné jcyáneri ámuha meihjyúvahijcyámé hallúrí téhdure ijcyáné ímityúné diityédúré ámuha menéénéllíihye.

² Muurá méwaajácú múhdurá ícyahijcyámema teene Píivýéébe ímbájchoíñe. ³ Ámuháubá méjtsúcunú ímityúné tsjtye jcyáneri ámuha téhdure menéeme meihjyúvahijcyámé mepálljócoíñe Píivýéébe pámeemáyé muhdú ditye ícyahijcyáné ímbájchoócoo. ⁴ Muurá múhahjchótájucó dibye ámúhá ímityúcoaba áábúcuhiijcyáné ámúhakye iwájyúne teene ámuha meihvejtsoné ímiánejcúvuréjucu mepájtyérokí. ⁵ Áronáa živeekí tsá ámuha meihvejtsoipítýú teéne? Áánéllii illure ámúhá hallúvú llyájkmeyéñé Píivýéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímbájchócooca ámuha téené déjúcotu meícúbáhráméiñe. ⁶ Téjyú pámeere méújcuú muhdú meicyahijcyáne áhdo. ⁷ Muurá díbyé avyéjú mújyú níjkévályityúneri tsúúraméihijcyámé dibye ímillédú jcyámeke ájcúiihbe mújyú ditye dsjívécúoóityúne bohívu. ⁸ Áánetu teene ímilletúmé ímityujjótóré úráávvehijcyámeke icyááyobáne waagóoíiibe ditye ícúbáhráméiíhullévu. ⁹ Muurá jodíómuma tsjtye jodíómú jcyátúrómédítýú pámeere múhdumé ímityúné ícyahijcyámé ícúbáhráméiíhi. ¹⁰ Áánetu diityédítýú ímí Píivýéébeke cáhctjtsómeke ávyéjuutétsóiihbe tsaimiyéjucu díbyema ditye ijcyaki.

¹¹ Muurá tsahdúré meke wájyuube pámeekéré míamúnáake. Tsá dibye tsaatéké múhdurá íjtsúcunútné. ¹² Áronáa díbyé taúhbajú Moitséeúvudi jcyane muhdú néene wáájácúturómé ímityúné méénuhijcyámeke waagóoíiibe. Muurá teene taúhbaju muhdú néene wáájácúturómé waajacurá íjtsaméiyi keená ímityúné jcyane imyéénúityuróne. Áánetu teene wáájacurómé ímityúné ícyahijcyámeke awáá téené déjúcotu waagóoíiibe. ¹³ Muurá teene wáájacurómé tene néhdu jcyátúmeke tsá ímiáámedi díbye díllotúne. Tene néhdu jcyámekéké dílloobe ímiáámedi. ¹⁴ Muurá tsaate jodíómú jcyátúmé teene wáájácúturómé ímbúwariyé tehjújucu ímí ícyahijcyáne. ¹⁵ Ímbúwariyé muurá waajácúmé muhdú múu ímí jcyane. Áhdure waajácúmé ímityúné ijcyane. ¹⁶ Muurá Píivýéébe Jetsocrjto tééveri míamúnáa muhdú ícyahijcyáné ímbájchoo muhdú ámúhakye o úwáábóne o nehjyádu.

Píivýéébe taúhbaju jodíómú úraavyéne

¹⁷ Áronáa živeekí ámuha jodíómú Píivýéébeéjté meijcyámedi díbyé taúhbaju jcyájúcóóneúvuri mémityákímyehijcyáhi? ¹⁸ Aame ímiááané ámuha méwaajacurá kéjijto meúráávveyiyóné dibye ímilléne. Muurá díbyé taúhbajútu keená ímiááanee, ímityúnee, jcyane tsúúca ámuha méwaajácúhi. ¹⁹ Áánéllii ámuha méitsúcunúmeihijcyá téjijto wáájacutúmé éhne múúne hállúvatúmé jcyadu néémé túkevjtsojte ámuha meijcyane. ²⁰ Ámuha méjtsúcunúmeí díbyé icyánécú wáájacutúmé tsímédúréi néémé uwáábojte ámuha meijcyane díbyé taúhbaju ámuha mewáajacújucóóneúvuri. ²¹ Muurá ámuha méúwáábohijcyá tsjtyeke. Áronáa živeekí

tsá ámuha meícyahíjcyatú ámuha meúwáábohíjcyádu? Muurá ámuha meúwáábohíjcyá menáníváítyuróne. Áronáa žíveekí ámuha ménánihíjcyáhi? ²² Áhdure ámuha meúwáábohíjcyá ihdícyáméhjima medómácójcatsítyuróne. Áronáa žíveekí ámuha méméenuhíjcyá teéne? Áhdure ámuha ménéhíjcyá níjcyotájteke mecááníváítyuróne. Áronáa žíveekí téhdure íivane ámuha díityé duurúvajaáné pañétú tsíméné méékéévehíjcyáhi? ²³ Muurá ámuha dííbyé taúhbaju mewáájácúneri memítýákímyeíhíjcyarómé tsá tene néhdu meíjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maávyejúúletú Píívyéébeke. ²⁴ Téénetu muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ámuha jodíómú meíjcyarómé ímítýú meícyahíjcyánetu jodíómú íjcyatúmé néhni íhjuváhíjcyá Píívyéébedítýu.”

²⁵ Muurá dííbyeéjé meíjcyané uubállé mékíhdyahírótsámeíyómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyatúhahjíí tsá ínetú meke tene píáábotúne. Aame ihdícyamédúré meíjcyáhi. ²⁶ Muurá jodíómú íjcyatúmé kíhdyahírótsámeítyurómé dííbyé taúhbaju néhdu íjcyámeke dílloobe íhñjétedi tsíjtyere íjcyarómeke. ²⁷ Áánetu mee jodíómú meíjcyarómé ménéétsáméí díityédívú ímichi mééma teene taúhbaju íjcyaróné ímí meuráávyetúnéllíihye. ²⁸ Muurá Píívyéébeéjé meíjcyané uubállé mékíhdyahírótsámeítyurómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyatúhahjíí tsá dííbyeéjé meíjcyatúne. ²⁹ Muurá ihdyu dííbyeke ímí cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyame ímiááné dííbyeéjé. Áámeke ímí íjtsúcunúúbé tsájju múúne míamúnaa ímítýú íjtsúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke íténejíivari. Muurá ihdyu ímichi íteebe méííbúuri muhdú meícyahíjcyáne.

3

¹ ¿Aca meke píaabóné jodíómú meíjcyane? ¿A téhdure meke píaabóné mékíhdyahírótsámeíñe? ² Ímiáánéhde meke píaabóné íñée íuwaábojívú ímichi meke díbye níwááveíñúmedítýú tene bóhówaúcunúnéllíihye. ³ Áronáa íjcyámé tsaate dííbyeke ímí úráávyetúme. ¿A ehdu tsaate múhdurá dííbyeke úráávyenéllíi tsáhájucu díbye ímiáábé íjcyáítyúne? ⁴ Tsáhaá, muurá ihdyu ímiáábé dííbye. Áánetu mee míamúnaa állíu múnaa. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Píívyéébe u íhjuváné tsá állíu íjcyatúne. Áábedítýú tsá múha nééítyuró ímítýuube u íjcyane.

⁵ Muurá ímítýumé meíjcyarómeke Píívyéébe wájjuúnetu méwaajácú ímiáábé díbye íjcyane. Áronáa tsaate nehíjcyá ímítýuube díbye íjcyane, žíveekívá méímítýú hallítú méhdi ícúbárahíjcyaae téénetu ímiáábé díbye íjcyane bóhówaúcunúnááaca? ¿A téenéllíi ímítýuube dííbye? ⁶ Tsáhaá. Muurá ímítýuube íjcyaca tsá díbye muhdú meícyahíjcyané mééma ímbájchóítyuróne.

⁷ Áhdurévá állíu múnaa meíjcyánetu ímiáábé díbye íjcyane bóhówaúcunúnáa žíveekí meke díllóhíjcyaae ímítýúmedí? ⁸ Áánéllíihyeúbá ímítýúmeréjucu meíjcyáíyóne méímítýú mééma ínjkéva ímiáánevu. Ehdu muurá nehíjcyáme. Áhdurévá ímítýúné o úwaabóné nehíjcyámé óhdítýu. Áronáa állíuré teene ehdu óhdítýu dítye nehíjcyáne. Muurá ihdyu ímiááné tehdu méénuhíjcyámé wágóóóvehi.

Míamúnaa ímítýúné íjcyane

⁹ ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodíómú ímiáámé tsíjtye jodíómú íjcyatúmé ehniíñe? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímítýumé meíjcyane. ¹⁰ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Tsá tsaateúbaré míamúnáadítýu ímiáámé íjcyatúne. ¹¹ Tsá múha ímíletú Píívyéébeke icyáhcujtsóne. ¹² Pámeere muurá dííbyedi íicúvetúmé ímítýúné pañe íjcyame tsá wáájácúmeítyúne. Áánéllíi tsá tsaateúbaré ímiáámé íjcyatúne. ¹³ Muurá díityé íjtsaméí nehniú ehne múúne níkyehéjú nehniú cúvahdu. Aame allíúwu nééne íhjuváné meke tútávajtsó ehne múúne ííimíyé namíjtyá meke tútávajtsódu. ¹⁴ Tsanééré ímítýúné ímillémé íhjuváne. ¹⁵ Aame ímí íjtsúcunú míamúnáake múu dsíjívetsóne. ¹⁶ Ehdu idyáíwéjcatsíñeri íllure kímovétsócatsíhíjcyáme. ¹⁷ Aame tsá wáájácútu ímí íjcyáíyóne. ¹⁸ Áhdure tsá dítye íllítýu Píívyéébeke.

Ehdu nééne Píívyéébe waajácúháámitu míamúnáadítýu.

¹⁹ Muurá méwaajácúrá muhdú díbye ímillédú meíjcyáíyóné taúhbajúu díbye mééma méénuúnetu. Áronáa tene néhdu meíjcyámejíí tsá menééítyuró ímiáámé meíjcyane. Áánéllíi pámeere míamúnaa ímítýumé méíjcyá Píívyéébedítýu. ²⁰ Muurá dííbyé taúhbaju

meúraavyémé ímiáámé meíjcyane meíjtsúcunúmeíyómeke tsá díbye díllotú ímiáámedi tene néhdu meíjcyátúnéllíihye. Íllure téénej tééveri méwaajácú ímityúmé meíjcyane.

Jetsocríjtoke mecáhcújtsónertýe mepájtyeténe

²¹ Tsá Píivýéébe ímiáámedi meke díllotú ítyaúhbaju meúraávyérómeke. Muurá dííbyé waajácúháamitu íhjuú uubálle múnaa meke úúballé ínetú meke ímiáámedi díbye díllone. ²² Muurá ihdyu Jetsocríjtóo mewájuryi dsíjívéné mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi. Áronáa idyé tsá apáámyekéré meéke. Muurá ihdyu pámeere míamúnuaa múhdumé dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútuúbe. ²³ Muurá pámeere míamúnuaa ímityúné meméénume tsá Píivýéébe ímillédú meíjcyatúne. ²⁴ Áronáacáa meke mityane ídaatsólléne Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi dílloobe múhdumé dííbyeke mecáhcújtsómeke. ²⁵ Muurárhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpácýó wágóóóvénéri méimítyú ímíbbáavye pámeere dííbyeke mecáhcújtsómé mewágóóóvéiyónetu mepájtyetéki. Téhdurée tééneri ímíbbájchoobe méíhdé múnaáúvú dííbyeke úráávyehíjcyámé ímityuháñé éíjyuúvú íáábúcuhijcyáne. ²⁶ Ehdu néénetu méwaajácú Píivýéébe íjcyadúrú ímiáábé íjcyane. Áánéllíi ímiáámedi dílloobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

²⁷ Aane íñe ¿íveekí mémítyájkímyeíyáhi? ¿Aca meere meímíbbáavyémeke Píivýéébe ímiáámedi díllóhi? Tsáhaá. Muurá ihdyu Jetsóoke mecáhcújtsóneturé meke ímiáámedi dílloobe. ²⁸ Tsá teene dííbyé taúhbaju meúraávyérómeke díbye ímiáámedi díllóityuróne.

²⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómuke pájtyetétsóihye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúrómeke pájtyetétsóihye. ³⁰ Muurá tsáápiye Píivýéébeé. Tsá tsijpi íjcyatúne. Aabe dílló ímiáámedi dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke pamévakéré mee jodíómuma jodíómú íjcyátúrómeke. ³¹ Áronáa idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágóótú díbyeé mééma mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénune mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá ihdyu téénej tééveri éhniíñevu ímí méúraavyé teéne.

4

Aavaráadítyú íjcyáné uwááboju

¹ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa nétsihdyu méíhdé múnáajpi Aavarááúvuke ímiáábedi Píivýéébe díllone. ² Tsáháa díbye ímí íjcyánéllíi ímiáábedi díbye díllotúne. Tehdúu tene nééca muurá tééneri mítyájkímyeíyóoobe. Áronáacáa ihdyu Píivýéébere píáábónéllíi tsá díbye mítyájkímyeíyóoobe. ³ Muurá dííbyé waajácúháamitu nééne: “Aavaráá Píivýéébeke ímí cáhcújtsónéllíi ímiáábedi dííbyeke dílloobe.” Ehdu nééne Píivýéébe waajácúháamitu. ⁴ Aane muurá tsaatéké díityé wákímyeí áhdó maájcone tsá pevénéré maájcutú meímíllénema. Muurá ihdyu díityé wákímyeí áhdóré máajcúhi. ⁵ Ahdu muurá Píivýéébe tsá meke ímiáámedi díllotú meere íñá ímiááné íjcyane meméénúnéllíihye. Ímiáámedi meke dílloobe apááñéré méimítyutú meke díbye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke. ⁶ Ehdúhjáa muurá díbye méénune Dabíúvú iwáájácúne néé íñe ímí méénútúrómeke díbye ímiáámedi díllome ímí íjcyane. ⁷⁻⁸ Íllúhjáa muurá néébe:

Maímíjyu dítye íjcyane Píivýéébe díityedí ídáátsóvéne ímityú díityedítýú wáágóómé hallúrí íñá íjcyájúcootúne.

⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómú ímí méíjcyáahi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúrómé ímí íjcyáahi. Aavarááúvúhjáa muurá ímí Píivýéébeke cáhcújtsónéllíi dííbyeke ímiáábedi dílloobe. ¹⁰ ¿Aanéhacáa mújyútú ímiáábedi dílloobe dííbyeke? ¿A díbyeé dííbyeéjpi íjcyáné uubállé kíhdyahírótsámeíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyé díbye méénúmeityúné íhdéjucu díbye ímiáábedi díllone díbye ímí cáhcújtsónéllíihye. ¹¹ Áané uubállée bóónétú kíhdyahírótsámeíbye. Áanéllíi díibye ídyéjúcóejpi kíhdyahírótsámeityurómé ímí Píivýéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllómedítýu. ¹² Téhdure kíhdyahírótsámeímyé ímí Píivýéébeke cáhcújtsómedítýu ídyéjúcóejpi díibye Aavarááúvú díbyéhjáa ímí cáhcújtsódu dítye cáhcújtsónéllíihye.

Aavaráá Píivýéébeke cáhcújtsóné

¹³ Píivýéébéhjáa muurá dííbyeke néé pámeere dííbyéj tsiíménémúúháábema díityéké ííñujívú íajcuíñé ímí díbye dííbyeke cáhcújtsónéllíihye. Tsáháa Píivýéébe taúhbaju néhdu íjcyánéllíi díbye tééne píáábó újcutúne. ¹⁴ Muurá dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyáne tééveriyé meke díbye píááboca bañúháñé Críjto dsíjívéné mecáhcújtsóiyáhi. ¹⁵ Muurá íllure teene taúhbaju méhdivu neetsó méimítyuvu. Teene íjcyátuca tsá íñá méhdivu néétsóityuróne.

¹⁶ Áánéllii Aavaráakéhjáa iájcuíñé Píivýéébe nééné piáábó téhdure méjúcuú íñe múhdumé díibyeúvúj tsiiménémúhaabe meijcyame Píivýéébeke mecáhcújsóme. Tsá ínehjí meméénúnetu mejúcúityú teéne. Muurá pámeere múhdumé díibyeúvúu Píivýéébeke ímí cáhcújsódú cáhcújsómé újcuú tééné piáábo. Áánéllii diibye Aavaráaúvú idyéjúcójepi Píivýéébeke mecáhcújsómedityú. ¹⁷ Téénetúhjáa muurá Píivýéébe néé íwaajácúháamitu: “Uke ó meménu mítyame míamúnááj caanidyú u néébe ímichi diityé déjúcójepi u íjcyaki.” Ehdúhjáa neebe díibyedityú panévatúre íhtsútuube íjcyabe dsíjívemeke bóhíitsóóbeke díbye cáhcújtsoobe. Áhduréhjáa cáhcújtsoobe díibyedityú míamúnáake íllíyaatétsoíñé díbye nééne tenéi pánéévévúróónáaaca.

¹⁸ Ávyetáhjáa múha cáhcújsóityuróné cáhcújtsoobe Aavaráa Píivýéébeke. Árodújúcúhjáa díbye íjcyane pámeere múhdumé Píivýéébeke cáhcújsómedityú idyéjúcójepi. Téénetúhjáa idyé neebe díibyeke: “Úhdityu íllíyaaténé míamúnáa mítyame íjcyááhi.” ¹⁹ Ehdúhjáa díbye nééne cáhcújtsoobe ‘muhtsi metsíimávácóóíñéjí’ néétuuberé keeméjucó 100 pijcyabá íjcyaróóbeúvu. Téhduréhjáa mewa Tsáara tsúuca itsíimáváyotsíhíjí pájtyerónáa cáhcújtsoobe dítyétsi tsiimávaiñé Píivýéébe nééneé. ²⁰ Ávyetáhjáa ímiáané díibyema tene pánééveíñé íwáájacúne íhdere tééné hallúvú díibyeke téhdújtsoobe dúúrúvaabére. ²¹ Muuráhjáa ímiáané waajacuube Píivýéébe íhtsútuube íjcyabe íñéhdú méénuíñe. ²² Ehdúhjáa ímí díbye cáhcújtsónéllii Píivýéébe díibyeke ímiáábedi díllóhi.

²³ Áronáacáa tsá apáábyeúvúré ímí cáhcújtsónéllii díbye díibyeke ímiáábedi díllone caátúvatúne. ²⁴ Téhdurée caatúváné Máavyéjuubée Jetsóoke bóhíitsóóbeke mecáhcújtsómeke idyé díbye ímiáámedi díllóíñe. ²⁵ Muuráhjáa Jetsóó dsíjívé mewájyuri méimítyú iwáágóoki. Áábekée Píivýéébe bóhíitsó díibyej tééveri ímiáámedi meke idíllóki.

5

Píivýéébe ímiáámedi meke díllone

¹ Muurá ímiáané Píivýéébeke mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi. Tsáhájucó múhdurá meke díbye íjtsúcumútu Máavyéjuubée Jetsocríjtó tsúuca méimítyú mééma ímbájbchónéllíihye. ² Muurá teene mecáhcújtsónej tééveri Píivýéébe meke piabó tsaímíyé díibyema meijcyaki. Áánéllii méwaajácú díibyeéjté meijcyámeke díbye ávyéjújtsóneri meímíjyúúveíñe. ³ Téhdure meímíjyúúvéiyá meícúbáhrámeíyóneri. Muurá ténehjí panévaré máaabucuhíjcyá ímiááméré meijcyaki. ⁴ Áánetu méwaajácú ímí Píivýéébeke meúráávyémema íñéhdújucó díbye méénuíñe. ⁵ Ááneri tsá menúcójpívétsámelityú díbye meke bánúútyúnéllíihye. Muurá méwaajácú díbye meke wájyune Ípííchó méíbuúúné pañévu díbye pícyóónej tééveri.

⁶ Muuráhjáa méimítyú déjúcotu mewágóóóvéiyónetu tsá meere mepájtyetétsámeítyuróne. Áronáacáa Críjto dsíjívé pámeere ímityúmé meijcyáme wájyuri meke ipájtyetétsoki. ⁷ Tsá muurá múha ímilléityuró tsíjtye wájyuri idsíjívéne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ímiáábé íjcyáábeke ipájtyetétso dsíjívéiyóme? ⁸ Áronáacáa muurá Píivýéébe Críjtoke wallóó díbye idsíjívé ímityúmé meijcyarómeke ipájtyetétsoki. Ááneri meke úújéjsoobe mítyane meke iwájyune. ⁹ Áánéllii meke díllóobe ímiáámedi díbyé mewájyuri dsíjívénej tééveri. Aame díbye tééveriye mepájtyeté díbye meke ícúbáhráiyónetu. ¹⁰ Muuráhjáa Píivýéébema tsá meijcyáítyuró ímityúmé meijcyánéllíihye. Áronáacáa Ílli Jetsocríjtó mewájyuri dsíjívéneri méimíbaavyéjucóó díibyema. Aame méwaajácú mepájtyetéíñe díbye mépañe íjcyánéllíihye. ¹¹ Ááneri méimíjyúú Críjtó mééma ímbájbchónej tééveri ímí Píivýéébema meijcyáneri.

Adáá tútávajtsóné Críjto ímbajchóne

¹² Muuráhjáa tsáápihdityúré ímityúné íñújívú ípívyeevéne tsówayúcu pámeere míamúnáake. Átsihdyú íjcyane íñe médsíjívéhíjcyá ímityúmé meijcyánéllíihye. ¹³⁻¹⁴ Muuráhjáa Píivýéébe taúhbajúí íjcyátúnáa tsúuca míamúnáa ímityúmé ícyahíjcyá Adáaúvudityú Moitsééúvudívuújucó íjcyané míamúnáa. Áróme hallúríhjáa tsá íñá íjcyatú dítyéé muhdú meijcyáiyóné Píivýéébe ímilléne wáájacútúnéllíihye. Áronáacáhjáa dsíjívéhíjcyámé Adáaúvúu méénudu nééné ímityú méénúturóme. Aanée muurá ímichi díibyedityú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú íivane téhdure Críjto dsíjívéneri pámeere míamúnáa ímíjpyetéjucóó múhdumé teene cáhcújsóme.

¹⁵ Muuráhjáa diibye Adáaúvú Píivýéébe díbyeke bóijcyúné lléébótúné déjúcotu íñe pámeere míamúnaa médsíjivehíjcyáhi. Áánéllihyéhjáa ihdyu Píivýéébe meke ídaatsólléne Ílli Jetsocríjtoj tééveri meenu mepájtyetéíñe. Aane tsá inehjí meméénúneri mepájtyetéityuróne. Apááñéré díbyeke mecáhcujsóneri mepájtyetéhi. ¹⁶ Aanée díbyeúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere ímityúmeréjucu meijcyame méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mééma ímbajchóhi. Áánéllii apááñéré ímiááné díbyeke mecáhcujsómeke dílloobe ímiáámedi ímityúme meijcyáromeke. ¹⁷ Muurá méwaajácú tsáápiiyéé ímityúné méénúné déjúcotu pámeere meímityuuvémé mewágóóóvéiyóne. Téhdure méwaajácú Píivýéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke díllome díbyé avyējuri meijcyaiñé mújyú dsíjívéityúmeréjucu. ¹⁸ Tsúúcajáa mééma ímbaavyéné tsaapi ímiáábé íjcyáábej tééveri Adáaúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere wágóóóvéiyóne.

¹⁹ Muuráhjáa tsáápi lleebótú níjcaúvú íñe ímityúme meé. Áhdurée idy tsáápiye ímiáábé íjcyáábej tééveri Píivýéébe dílló ímiáámedi díbyeke cáhcújsómeke.

²⁰ Muuráhjáa díbye teene muhdú meijcyaiyóné taúhbaju picyóónej tééveri éhniíñevu méwaajácú ímiááné ímityúme meijcyane. Aane ehdu menéerómeke díbye ídaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke díbye wájyune. ²¹ Aanée ímiááné ímityúme meijcyané déjúcotu pámeere méwágóóóvéiyáhi. Áronáacáa Píivýéébe mítyane meke iwájyúnéllii ímiáámedi díllome tsúúca méujcú medsíjívéjucóótyúne bóhi Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokeréjucu meúraavyéne

¹ ¿A ehdu Píivýéébe meke mítyane wájyúnéllii tsá meíhvetéityú ímityúné meicyahíjcyánetu díbye meke éhniíñevu iúújéto muhdú meke iwájyune? Tsáhaá. ² Tsúúca muurá téénetu méijchivýé ímiáámeréjucu meijcyaki. Áhdícyane tsáhájucu tsiíñe meméénútyuró teene ímityúné tééneje meijcyájucóótúnélliihye. ³ ¿Aca tsá ámuha mewáajácútú mepée Jetsocríjtojeréjucu meijcyané uubállé metsójsótsámeíñe? ⁴ Muurá téeneri meúújétsó ímityúnéjucu dsíjívemédú meijcyane. Téhdure téeneri ménaavenú Críjtóo dsíjívéébeke Píivýéébe íhnháhoori bóhíitsoobe tsíhduréjucu íjcyadu ícyooa tsíhduréjucu meijcyane.

⁵ Muuráhjáa Críjto dsíjívédú ívane ímityunéhjí meíhvéjtsóhajchíi idy díbyeé bóhihdu ívane tsaímíyéjucu meijcyaiñé Píivýéébema. ⁶⁻⁷ Muurá méwaajácú ímityúné meicyahíjcyané tsúúca Críjto méhdityu wáagoóné páwachékevu idsíjíveneri. Áánéllii téénetu méijchivýémé tsáhájucu tééne pañe meijcyatú ehne múúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu. ⁸ Aanée méhdityu Críjto idsíjíveneri wáagoónéllii méwaajácú díbye íjcyadu meijcyaiñe. ⁹ Muurá méwaajácú ípyéé idsíjívénetu bóhúbe mújyú tsiíñe dsíjívéjucóótyúne. ¹⁰ Tsáneeréé dsíjívéebe páneere méímityú iwáágooki. Aabe ícyooa íjcyá Píivýéébema tsaímíyéjucu. ¹¹ Ahdu díbye íjcyadu meijcyá dsíjívemédú ímityúné icyánéjucu. Áane ímiáámeréjucu meijcyá díbye ímillédú tsúúca díbyeéjté ámuha meijcyame.

¹² Áhdícyane panévaré ímityúné ámuha meméénúyóneri meúmúúpivyéjúcohdíñe. Óvjyacoóné ténéhji ámuha meméénuhíjcyáne. Métáhjátsámeijyúcohdí téénevu. ¹³ Píivýéébedivuréjucu meíhvéjtsaméi ámuéhake díbye ityúkévéjtsó tsaímíyé ámuha meijcyaki. ¹⁴ Tsá téénevu metáhjátsámeítyuró Jetsóoke mecáhcujsóme. Muuráhjáa méhdi ídaatsóvéne dsíjívéebe téénej tééveri meke ímbajcho téénevu metáhjátsámeijyúcoótuki. Aame méijcyá Píivýéébe piáábó pañe. Tsáhájucu teene íhdééné taúhbájú pañe meijcyájucóótúne.

Ímityúnetu meijchivýéne

¹⁵ ¿A ehdu tene néénéllii éhniíñevuré meméénúiyá ímityúne? Tsáhaá. Ílluréjucu metsu téénetu meíhvetéki. ¹⁶ Muurá ámuha méwaajácú tsané avyéjúúbema íjcyame díbye ímillédú íjcyane. Ahdu muurá ímityúné pañe meijcyame tééne níjcaúvú íllure méwágóóóvéhi. Áanetu ihdyu Píivýéébe ímillédú méicyane ími mééma níjkéváhi. ¹⁷ Ahdu ícyooa méijcyá tsúúcajáa téénetu meijchivýémé díbyé uwaábóju pañeréjucu. Áané hallúvú ihdyu mítyane ó téhdújtsó díbyeke. ¹⁸ Aane tsúúcajáa téénetu meijchivýémé ícyooa ímiááneréjucu meúraavyéne. ¹⁹ Áánéllii teene ímiñeúvú méúraávyé íhdée ímityúné íjcyaroné ámuha meúraávyehíjcyádu. Ájyju ihdyu ámuha méijcyá ímiááné Píivýéébeéjteréjucu. Ehdu íñe ámuéhake ó néé ímiñeúvú ámuha mewáajácuki.

²⁰ Muuráhjáa ámuha ímityúné pañe meijcyácooca tsá meímíletú ímiájító meúraavyéne. ²¹ Ehdúu éjyju múhdurá núcójpítsó meicyahíjcyané déjúcotu muurá méwágóóóvéiyáhi.

22 Áronáa tsúúca téénetu meijchivyémé Píivyéébeéjté meijcyame ímiáámeréjuco meijcyáiyóne.
23 Muurá ímityúné méénuhíjcyámé ídátso wágóóóveé tééné déjúcotu. Áánetu Píivyéébeke ímí uráávyemeke ájcuíibye múijyú dítye dsíjívéjúcúóóityúne bóhívu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

7

Táábávajcátsityu íjcyáné uwáábo

1 Ámuúha táñahbémuj, ámuha muurá méwaajácutú tsaaté túkevítsojú pañe meijcyane meijcyáné hajchóta. Áánetu medsíjívéné boone tsáhájucó tééné pañe meijcyatúne. 2 Muurá walle ityájívacooca íjcyá ájyú túkevítsojú pañe. Aane díbye díllédívú dsíjívéhajhíí tsáhájucó tééné pañe dílle íjcyájúcootúne. 3 Áijyu ihdyu tsá muhdú tene néetu dílle tsíjpiikeréjúco tájívaiyóne. Áánetu ájyu dsíjívétúnáa tsíjpiike dílle tájívahajhíí ávyeta ímityúné méénulle íveekí ájyu ímíubáané íjcyánáa tsíjpiima íjcyáneri.

4 Ahdu ámuha táñahbémú tsáhájucó meijcyatú taúhbájú pañe eene walle ájyu dsíjívéné boone dífbye túkevítsojú pañe íjcyájúcoótulle íjcyadu. Muurá méijcyá Críjtóo idsíjívénetu bóhííbé uráávye múnaaréjúco. Muuráhjáa mééma ímílbájchoobe Píivyéébe ímillédú meijcyaki. 5 Íhdéuvúu muurá méimillédú meijcyame ímityúné méméénuhíjcyáhi. Áánetúu teene Píivyéébé taúhbaju meke bójícyrónáa éhníínevúré méméénuhíjcyá ímityúné tééné déjúcotu mewágóóóvéiyóne. 6 Áronáa tsáhájucó tééné pañe meijcyatúne. Aame ícyooca ímiááané méimílléne tsáimíyé Píivyéébeke méúráávyehíjcyá tsíhdyuréjúco méíjtsaméí mecápáyoovéme. Tsáhájucó taúhbaju néééllíihyéré díbye ímillédú meijcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

7 ¿Áánéllíihyéhaca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácútsó keená ímityúné íjcyanévu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáájácúityuró ímityúneri meúmútipivyéné ímityúné íjcyane. Muurá íllu nééneé: “Tsá múu úmútipivyétú ímityúneri.” 8 Téhduréé tene íjcyátuca tsá o wáájácúityuró kénehjí ímityúné íjcyane. Aane o wáájácújúcúóoroobe éhníínevúré ó ímílléhíjcyá ténéhíjré o méénune. 9 Ópée teene taúhbaju o wáájácúitúné hajchóta ó ítsúcunúhíjcyá ímí o íjcyane. Áronáacáhjáa ihdyu múhdurá ó dáííívéméíhíjcyáhi. Ááné níjcaúvúhjáa o wágóóóvéiyóné tsúúca ó waajácúhi. 10 Píivyéébé teene ityáuhbaju méema meenu tsáimíyé dílbyema méíjcyároki. Áronáacáhjáa tehdu o íjcyátúné déjúcotu ó wágóóóvéiyáhi. 11 Ópée ó íjtsúcunú ímí tehdujúco o ícyahíjcyáne. Áronáacáa téénej tééveri ó waajácú ímityúné o ícyahíjcyáné déjúcotu íllure o wágóóóvéiyóne.

12 Áronáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehdujúco teene ímiáájú íjcyane. 13 Aane ¿iveekí o wágóóóvéiyonévú oke tene waajácútsónáa ó nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mítvá ímityuube o íjcyanévu tene oke waajácútsótuca tsá o wágóóóvéityuróne? Áánerá ihdyu ó wágóóóvéiyá tahlíííé táimítýú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdivu bóhówajtsó méimítýu.

14 Aane méwaajácutú teene Píivyéébedityuré tsáanéé. Áronáa óhdityuré íjcyane ímityúné pañe o ícyahíjcyáhi. 15 Aabe tsá o wáájácúmeítýú muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méénune o ímíllérónáa ímityúnéré o méénuhíjcyá o méénúityuróne. 16 Aane ímityúné o méénuhíjcyánetu o waajácú ímiááané Píivyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyóne. 17 Áronáa teene ímityúné tápañe íjcyaneré oke íbúwájtsóneri o méénuhíjcyá teéne. 18 Aane o waajácú ímiááané ímityuube o íjcyane. Ó ímílléhíjcyará ímiáánéré o méénune. Áronáa tsá o méénuhíjcyatúne. 19 Ááne ímityúné o méénúityurónéré íveekíhíjyáubá o méénuhíjcyáhi. 20 Áronáa ihdyu téénere tápañe íjcyane oke íbúwájtsóneri teene o méénuhíjcyáhi.

21 Íllu muurá o ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúíyócooca ímityúnéré óhdivu dsínévahíjcyáhi. 22 Ó ímílléhíjcyará Píivyéébé taúhbaju néhdu o íjcyane. 23 Áronáa ímityúné íjtsaméí tápañe íjcyane oke tütávátsohíjcyáhi.

24 ¡Aabe máidáátsoju ehdíívíibye o íjcyane! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoó ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóóvéiyónetu? 25 Muurá íjcyaae Píivyéébe apáábyéré tsúúca téénetu Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri oke pájtyetétsoóbe. Áánéllíi mítýane ó téhdútsóhíjcyá dílbyeke. Aabe ihdyu óvíi ícyooca o íjcyá díbye ímillédu. Áronáa táimítýú tápañe íjcyane oke pátsáricyohíjcyáhi.

8

Pívyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné

¹ Muurá Críjtoéjité ímillédú íjcyájúcootúmé Pívyéébé Apííchó túkévéjtsó pañéréjucu íjcyámé hallúrí tsá íná íjcyatúne. ² Aane muurá Jetsocríjtoéjipi o íjcyáne j tééveri Pívyéébé Apííchó tsúúca tápañe íjcyáneíllii tsáhájucu ímítýúné pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájucu o wagóóóvéiyúne. ³ Muuráhjáa ítyaúhbaju meúráávyerómé mepájtyetétyúrónéllii Íllíkye wálooobe mehdu néébe dsíjívénéj tééveri méhdityu méimítýú iwáágóoki. ⁴ Ehdúu mééma méénuube muhdú teene taúhbaju néhdu meíjcyaki. Aame tsáhájucu meímillédú meíjcyatú Pívyéébé Apííchóréjucu meke túkévéjtsóné pañe meíjcyáneíllíhye.

⁵ Muurá ímillédúré íjcyame téeneríyé tsúúrámehijcyáhi. Áanetu ihdyu Pívyéébé Apííchó túkévéjtsóné pañe íjcyame tsúúráméí díbye ímillédú íjcyáiyóneri. ⁶⁻⁷ Muurá meímillédú meícyahíjcyáneíyé metsúúráméimé ílluréjucu metútávaavéne. Áaneríyé muurá tsúúráméimé tsá ímíllét Pívyéébéme ímí íjcyáiyóne. Aame tsá ávyejúúllétú díbye taúhbaju. Áanetu díbye ímillédú meíjcyáiyóneri metsúúráméimé tsaimíyé díbyema meíjcyáhi. ⁸ Muurá ímillédúré ícyahíjcyámé téeneríyé itsúúráméíñéllii tsá Pívyéébé ímillédú íjcyatúne.

⁹ Aane óví ímiáané Pívyéébé Apííchó túkévéjtsó pañe ámuha meíjcyáhahjíí tsáhájucu íhdeé ámuha meícyahíjcyádú meíjcyatúne. Muurá Íapííchovu Críjto meke ájcune ípañe íjcyatúmé tsá díbyeéjité íjcyatúne. ¹⁰ Muurá médsíjívée méimítýú déjúcotu Críjtoéjité meíjcyaróme. Árónáa tsá muhdú meíjcyáityú tsúúca Pívyéébé meke ímiáámedi díllónéllíhye. ¹¹ Aane ímiáané mépañe Íapííchó íjcyáhahjíí muurá téhdure meke bóhíítsóíbye Jetsóokée íbóhíítsódu.

¹² Ahdícyane tsáhájucu meímillédú meíjcyáityúne, ámutúha táñahbému. ¹³ Muurá tehdu meícyahíjcyáné meíhvéjtsótúhahjíí mewágóóóvéehi. Áanetu Pívyéébé Apííchó piáábóri teene metáháhahjíí mepájtyeteéhi.

¹⁴ Muurá íñe múhdumé tééné túkévéjtsó pañe meíjcyame ímiáané díbyej tsíímé meíjcyáhi. ¹⁵ Aane teene mépañe íjcyame díbyeke mecáánivámé ménehíjcyáhi: “Líhíyo múúháj Caánij.” Áanéllii tsá díbyedi menúhnévéityúrone. ¹⁶ Ehdú Pívyéébé Apííchó mépañe íjcyáneí mewaajácú ímiáané díbyej tsíímé meíjcyane. ¹⁷ Aane tsúúca díbyej tsíímé meíjcyame Críjtóo ícúbáhráméidyú meícúbáhráméimé díbyema máávyéjúúteé Caánii díbyeke nééne avyéjuri. ¹⁸ Muurá ímiáané meícúbáhrámehijcyámé íñe imíjyaúréjucó meíjcyáiñé Pívyéébé avyéjuri. ¹⁹ Páneere muurá díbyeé ípívyejtsóné téhmehíjcyá mújyú díbye íhñéjteke ávyéjújtsóíñe. ²⁰ Muuráhjáa páneere díbye ípívyejtsóné tútávaavé díbye ímillédúre. ²¹ Árónáa ihdyu ímbáávyeiñé ítsíime meíjcyámeke díbye tsíhduréjucu ímíjpyetétsóijyú. ²² Muurá páneere díbyeé ípívyejtsóné tsá ímí néétune. Aane téhmehíjcyá mújyú ímbáávyeiñé éhne múúne walle ítsímáváné boone ímbáávyeiñé téhmehíjcyádu. ²³ Árónáa tsá apááñéré teene ícúbáhráméityúne. Téhdure mee tsúúca Pívyéébeéjité meíjcyámé pañe Íapííchó íjcyarómé meícúbáhrámehijcyáhi. Aame téhdure météhmehíjcyá ítsíimedi meke idíllómeke díbye tsíhduréjucu ímbájchoíñe. ²⁴ Ehdú méúmiwa nééne mecáhcújtsóhahjíí mééma páneéveíñé tehdújucu. Muurá tsane meitsohíjcyáné tsúúca maájtyúmícooca ílluréjucu meíhveténé meíjtsóhíjcyánetu. ²⁵ Áanetu meitsohíjcyáné maájtyúmítúné hajchótá tsá meíhvetétú meíjtsónetu.

²⁶ Muurá meíhnháóótúnéllii Pívyéébé Apííchó meke piáábohíjcyá panévaré maáábúcuki. Muurá meere piáábó díbyeke muhdú metáúmeítyúrónéllii téenere wáájácúratúné mépañétú íhgyúvahíjcyáhi. ²⁷ Aane Pívyéébé páme íjtsaméiyé wájácú néébe waajácú íná díbyé Apííchó mépañe íjcyane taúmeíñe. Muurá táumeíhíjcyáné íhñéjité meíjcyámé hallúvú díbye ímillédú meíjcyaki.

Ihñéjteke Pívyéébé piáabóne

²⁸ Muurá méwaajácú panévaré meke pájtyénej tééveri Pívyéébé meke piáabóné ímiáané díbyeke mewájyúmeke tsúúcajátújucóo ípítyájcámeidyú meke íjcyúmeke. ²⁹ Muuráhjáa tsúúcajátújucu díbye meke wáajacúné íhñéjité meíjcyame Íllídyu menééímyeke. Aame cahcújtsó múnaa meíjcyámédyú díbye Íllí ímichi ídyéjúcójepi. ³⁰ Ehdúu tsúúcajátújucu meke iwáájácúmeke díbye ímiáámedi díllone díbyé avyéjúeje meíjcyaki.

³¹ Áanéllii Pívyéébé mééma íjcyá meke ípiááboki. Aanéjíí ¿múha muhdú meke méénúyáhi? ³² Muuráhjáa Íllíkye wájyútuubéré íhvejtsó mewájyuri díbye ídsíjíveki. Aabéjíí muhdú tsá meke panévatúré piáábóityúne. ³³ ¿Mityá íjcyámé tsaate díbye meke újcume mewágóóóvéiyóné néémeé? Muuráhjáa tsúúca díbye ímiáámedi meke díllómé hallúrí

tsáhájucó ìiná Ìjcyatúne. ³⁴ Aanéjǐ ǐmúha nééjuri mēwágóóówéiyáhi? Muuráhjáa Crǐjto mēwájuyuri idǐsǐjvéne bóhǐibe icyooca ìavyéjuri Píivýéébe únuri Ìjcyaae máhallúvú táumeìhǐjcyá piáábo. ³⁵ Áanéllii díbye meke wájýumeke tsá ìiná dífbyedítýú dówajcárótyuróne. Muurá meícúbáhrámeìyonéhǐ, mávarǐjchoháñe, ájyabááne, mēwájyamúúvátunéhǐ, ápíchó nééronéhǐ, téhdure dsǐjívé Ìjcyaróné tsá meke dówajcárótyuró dífbyedítýu. ³⁶ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé:

Dihñéjté muha meìjcyané hallútú múuhakye dsǐjívétsohǐjcyáiyómé éhne mútúne obééjámuke ditye dsǐjívetsódu.

³⁷ Ehdú ápíchó nééronéhǐ métáhjahǐjcyá Jetsocrǐjto meke wájýúúbej tééveri. ³⁸⁻³⁹ Aane muurá ó waajácú Píivýéébe meke wájýumeke ìiná dífbyedítýú meke dówajcárótyuróne. Muurá dsǐjívé Ìjcyaróne, bóhǐime ìíñújǐ hallúrí meìjcyaróne, nǐjkyéjǐ múnaa Ìjcyaróme, naavémú Ìjcyaróme, ìíñújuri ìhtsútujte ávyéjute Ìjcyaróme, icyooca tééne pañe meìjcyarónéhǐ, bóónétu meke pájtyeíñéhǐ, téhdure caame íévéhóowari Ìjcyánéhǐjima ìíñújuri Ìjcyarónéhǐ tsá meke dífbyedítýú dówajcárótyuró Máavyéjuubeé Jetsocrǐjtoj tééveri díbye meke iwájýune úújétsómeke.

9

Píivýéébe ìjraéémuke ìhñéjtédívú mēmenúne

¹ Aane Crǐjtoejpǐ o Ìjcyanéllii ámuha cáhcújtsótúmeke o néé ìmiááne mǐtyane ámuhádi o idáátsovéné ìmityúné ámuhá hallúrí Ìjcyáneri. ² Tápañe Píivýéébe Apííchó Ìjcyane waajácú teene múhdúúvúrá o ìjtsucunúne idátsó o Ìjcyane. ³ Muurá ámuha tamúnaa ámuhá ìmityú déjúcotu mēwágóóówéiyónéllii ámuhakye o wájýune oore Crǐjtodítýú ó wágóóówéiyá ehdu o méénuneri ámuha mepájtyetéca. ⁴ Muurá Píivýéébe meke tsúuca ìtsǐimedi díllorómé tsá dífbyeke melléébohǐjcyatú Ìjraééj tsǐiménémúhaabe meìjcyaróme. Áronáa ìhdyu mēwáábyutáró dífbyé avyéju. Áanélliihyéhjáa muurá méénuube muhdú meìjcyáíñé pityájcójuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe dífbyeke medúúruváhǐjcyámeke tsáimíyé meke ipícyooíñe. ⁵ Muuráhjáa méihdé múnáatúvǐj tsǐiménémúhaabe Crǐjto míamúnáajpǐ tsǐíjǐ icyánéjcutu. Aabe páné avyéjuube Ìjcyá Píivýéébe mújyǐj nǐjkéváityúné dúúruvámehǐjcyaaabe.

⁶ Áronáa Píivýéébe mééma imyéénuíñé nééne tsá tsaate méhdityu cáhcújtsotú díityéjúcooro Ìjraééj tsǐiménémúhaabe meìjcyarómedityu. ǐÍhya mityá pamévaré dífbyéjté meìjcyátúnéllii tsá ditye cáhcútsohǐjcyatúne? Muurá ìtsucunúhǐjcyámé ípyé ìñéhdú díbye méénutúné tsúuca díbye méénújucooróne. ⁷ Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvǐj tsǐiménémúháabeke díbye wábyújtsotú díityéj tééveri míamúnáa pájtyetéñe imyéénuíñe. Ìllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Daachi Itsáadítýú Ìllyaatémé Ìjcyáa páñétúejte díjtsǐiménémúhaabe.” ⁸ Ehdú néénetu mēwaajácú ìmiááne díbye Aavaráaúvǐj tsǐiménémúhaabe Ìjcyarómé pámeere Píivýéébeéjté Ìjcyatúne. Muurá ìhdyu ípyé ìñéhdú díbye dífbyeke ájcuube Itsáaúvudítýú Ìllyaatémé páñétúejte dífbyéj tsǐiménémúhaabe. ⁹ Ìllúhjáa muurá neebe dífbyeke: “Ámúhtsikyé o nééne éévé úújetéjyju dítyáaba tsǐimávaá wájpiikyé.”

¹⁰ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe díityétsikyé néhdújuco tene páneevéné díityétsima. Aanéhjáa díityétsǐ hajchǐ méihdé múnáajpǐ Itsáadívú mēwa Rebécá tsǐimavá míityétsikyé tsáíjyúre. ¹¹⁻¹² Aanéhjáa díllé díityétsikyé tsǐimávátúné ìhdéjuco Píivýéébe nééne díllike: “Ámíáábé ehñííñevu bónebe avyéjuúhi.” Ehdúhjáa neebe díityétsikyé muhdú dítyétsǐ Ìjcyáíñé díityétsímái tene pánéévétúrónáa ìhjáa ipityájcámeidyújuco. ¹³ Tééneturéhjáa muurá idyé ìllu neebe tsííñe íwaajácúháámitu: “Jacóóboke ó wájýú Etsáooke o wájýúné ehñííñevu.”

¹⁴ ǐÁanélliihyéhaca ìmityuube díbye Píivýéébe? Tsáhaá, tsá ìmityuube díbye Ìjcyatúne. ¹⁵ Ìllúhjáa muurá téhdure neebe Moitsééúvuke: “O ìmillémedi o idáátsóvémeke ó piááboóhi.” ¹⁶ Tsá muurá méhdityu tene Ìjcyatú Píivýéébe méhdi idáátsovéne. Muurá ìhdyu iye itýújkevééllémedijuco díbye idáátsovéne. ¹⁷ Muuráhjáa Eǐjhtó avyéjuube Paraóóuvuke idyé néébe: “Ooréé uke ávyéjúúbedívú o pícyóó uke pájtyénéhǐjtu pámeere ìíñújuri Ìjcyané míamúnáa iwáájácú ìmiááne ìhtsútúbe o Ìjcyane.” Ehdúhjáa Paraóóuvuke neebe Píivýéébe. ¹⁸ Aabe ìmiááne itýújkevééllémedi ìdáátsóvéne piáabóhi. Áánetu tsaate ìlléébone ìmillétúmeke pícyoobe ditye ìmillédú ìjcyaki.

¹⁹ Áronáacáubá tsaate nééiyáhi: “Díbyere meke pícyohdújuco meìjcyámeke ǐíveekǐ nehǐjcyaae ìmityúmé meìjcyane?” Áronáa tsá mee míamúnáa Píivýéébe iwáájácúdí mééneune múhdurá meìjtsucunútyuróne. ²⁰ ǐAca muutá mee dífbyema metáhǐjácatsǐki? ǐAca núpájkǐíhlló

nééiyá téihllóo nǎjcyómeke íveekí múhdurá ditye nǎjcyone? ²¹ Muurá núpájkityu nǎcyohǎjcyámé piivyété páhduvaré ímillédú iǎjcyone. Piivyétémé ímiááné wáábyuta iǎjcyone. Áhdure piivyétémé átérééné wáábyuta iǎjcyone.

²² Muurá Píivyéébe ímillédúré aabúcuǎjcyá díbye wáágóoímýe múhdurá ícyahǎjcyanéhji. Ehdú aabúcuǎjcyaaabe dítyéj tééveri iúújétsó ihǎtsútu, ícyaaóóbaa, íjcyane. ²³ Áánetu tsúúca díbye méhdi ídáátsovémé méjicyá díbyé avyéjéjte tsúúcajátújucóo meke díbye újcume. Ehdú méénuube mejtééveri íavyéjú ihǎtsútu iúújétsoki. ²⁴ Muuráhjáa ihdyu díbyere meke ujcú íavyéjéjte mejcyáímyeke jodíómudítýuu, jodíómú íjcyátúmedítýuu, íjcyane. ²⁵ Íllúhjáa muurá díbye nééne Otséá caatúnúhi:

Tahǎjéte íjcyátúné míamúnáa ídáátso ícúvératúmé ícyahǎjcyámeke ó újcuú tahǎjéteréjuco ditye íjcyaki.

²⁶ Téhdure tsiíne néééne:

Tahǎjéte íjcyátúrómeke áátsíimédítýjuco o díllóíne ímiáábé Píivyéébe o íjcyaaabe.

²⁷⁻²⁸ Áánetúhjáa Itsaía néé mee íjraéémudítýu: “Píivyéébe ícúiyéjuco muhdú míamúnáa íǎújiri ícyahǎjcyané ímbájchócooca íjraééj tsiíménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyárómedítýu uhjéméré pájtyéteéhi.” ²⁹ Áhduréhjáa tsiíne néébe:

Páné íhdéene íjcyané avyéjuube íjcyaaabe Píivyéébe méhdi ídáátsovétuca tsúúca meke waagóóiyá tsaaté coéváratu éhné Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícýu múnáake imyéénudu.

Jodíómú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

³⁰ Aane ¿aca muhdú íne teéne? Muurá jodíómú íjcyátúrómeke tsúúca Píivyéébe dílló ímiáámedi éjyúu ténéhji éllevu íjcyatúmé botsíi díbyeke cáhcújtsórómeke. ³¹ Áánetu mee íjraéémú métsúúrámeihǎjcyará díbyé taúhbaju meúraavyémeke díbye meke ímiáámedi díllóiyóneri. Áronáa tsá meke díbye díllotú ímiáámedi. ³² Aane ¿íveekí tsá meke díbye díllotú ímiáámedi? Muurá méjtsúunúhǎjcyá teene taúhbaju meúraávyénetu díbye meke ímiáámedi díllóiyóne. Áronáa tsá tene néhdu mejcyatúne. Áhdure Jetsóópe mééma méénuune mecáhcújtsótúnéllii tsá díbye meke díllotú ímiáámedi. Íllure mébáñúmeihǎjcyá éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeíúú néébeke mecáhcújtsótúnélliihye. ³³ Íllu muurá Píivyéébe néé íwaajácúháámitu:

Tsióo múnáa pañévu ó pícyoo tsáápiikye éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeímýe maáákityéúú néébeke. Áabeke cáhcújtsómé tsá íneri báñúmeítýúne. Ehdúhjáa Píivyéébe nééhi.

10

¹ Ámuúha táñahbému, ó imillé memúnáa jodíómú pájtyeténe. Áánéllii ávyétá íhnáhó piáábó dítyé hallúvu ó táúmeihǎjcyá Píivyéébeke. ² Ímiááné imíllerómé díbyeke iúraavyéne. Áronáa tsá ími ditye úráavyetúne. ³ Tsá ditye cáhcújtsotú Crǎjtoó mewájyuri dsǎjívéné mecáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllone. Imíllerómé iye ími íjcyáiyóné dítyéké ímiáámedi díbye ídílloki. ⁴ Áronáa tsá díbyé taúhbaju meúraávyémeke díbye ímiáámedi díllotúne. Muuráhjáa ihdyu Crǎjtoó mewájyuri dsǎjívéné mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi.

⁵ Áronáacáhjáa ihdyu Moitséévu néé ímiááné Píivyéébe taúhbaju néhdu íjcyámeke díbye ímiáámedi díllóiyóné ditye ípájtyétki. Áronáa tsá múha ávyeta tene néhdu íjcyáitýuróne. ⁶ Áánélliihyé Crǎjtoj tééveri mepájtyetéíne díbye méénuune mecáhcújtsómeke ihdyu díllóobe ímiáámedi. Aane tsá múu íjtsámeítýu Crǎjtoke nǎjkyéjí pañe íñéhcotéiyóné díbye meke ípiááboki. ⁷ Áhdure tsá múu íjtsámeítýu nǎjkyéné pañe díbyeke íñéhcotéiyóné díbye meke ípiáábo tehdu téhulle íjcyácoóbekejíivari. Muurá tsúúca mééma díbye. ⁸ Íllu muurá téénetu nééne: “Tsúúca ámuúhama íjcyájúcooróné pájtyété teene ámuha mecáhcújtsóne tsǎjtyeke meúúbálléiyóne.” Aane muurá muha mecáhcújtsómé íne méúwáábohǎjcyáhi. ⁹ Muuráhjáa Jetsocǎjtoó dsǎjívéébeke Píivyéébe bóhǎtsóné mééíbúuri mecáhcújtsómé díbyeke maávyéjútúlléne teene tsǎjtyeke meúúbálléhajchíí mepájtyeteéhi. ¹⁰ Muurá ímiááné mééíbúuri mecáhcújtsóné tsǎjtyeke meúúbálléhajchíí ímiáámedi meke díbye díllome mepájtyeteéhi.

¹¹ Muurá díbyé waajácúháámitu nééne: “Díbyeke cáhcújtsómé tsá íneri báñúmeítýúne.”

¹² Áhdícýane pámeere tsiíne míamúnáama mee jodíómú Jetsocǎjtoke mecáhcújtsómé mepájtyeteéhi. Muurá tsáápiye páme avyéjubéré íjcyaaabe piáábohǎjcyá pámeekéré díbyedi tsúúrámeímyeke. ¹³ Íllu muurá nééne: “Díbyedi tsúúrámeímýe pájtyeteéhi.” ¹⁴ Áronáa ¿aca múhdutú díbyedi tsúúrámeíyómé díbyeke cáhcújtsómejíivari? Áhdure ¿múhdutú

cáhcútsóiyómé díbyeke wáájácúmejjívari? ¿Kíatú waajácúiyómé teene díbyedítú íjcyáné uwááboju múha díityéké úúbállémejjívari? ¹⁵ Áhdure ¿múhdutú tsaate díityéké úúbálléiyá múha díityéké téenevu picyóómejjívari? Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: “Máimijyu díitye ímíáájú úúbálléhjcyámej.”

¹⁶ Ehdú Píivyéébé waajácúháámitu tene néerónáa muurá tsá pamévaré téeneri íicúvehjcyatúne. Muuráhjáa Itsaiaúvú nééhíi: “Píivyéébéj, ¿a íjcyámé tsaate méuwáábori íicúvehjcyámej?” ¹⁷ Aane muurá Jetsocríjtdítú íjcyáné uwááboju melléébone ímííneúvú mewáájácúcooca tsúuca mécáhcujtsóhi.

¹⁸ ¿A téené uwááboju tsáhái mújyú mee íjraéémú melléébotúne? Áánerá tsúuca melléébohíjcyaráhi. Muurá tsiíne Píivyéébé waajácúháámitu nééneé: Tsúuca pahúllewávú ííñjiri tsújaavéné Críjtodítú íjcyáné uwááboju.

¹⁹ Ehdú Píivyéébé waajácúháámitu néerónéubá ¿mityá tsá mewáájácúcutúne? Muuráhjáa díibere Píivyéébe néé íllu Moitsééuvuj tééveri:

Tsiíne míamúnáakeréjucu o pájtyetétsóneri ámuha menómíutááváne díityédívú mécayóábáaváte átéréejte dítye íjcyane ámuha méitsúcunúhíjcyarómedívu.

²⁰ Áhduréhjáa idyé tsiíne díibeyúvuj tééveri neébe:

Oke wáájácútúné míamúnáa táíibúwá íjcyáturómé tsúuca tahñéjté íjcyáhi.

²¹ Áhduréhjáa mee íjraéémudítú Isaiaúvuj tééveri neébe: “Ó nehíjcyará aatye lléébópítúyné míamúnáake dítye ookéréjucu iúrávyeiki.”

11

Tsaate íjraéémú pájtyeténe

¹ ¿Aanéhaca ehdu menéénéllii meke íhvétsoobe Píivyéébé? Tsáhaá. Muuráhjáa oo ámuha múnáajpi Aavaráúvuj tsiiménémúhaabe ímichi Bejamíi dohjíba múnáajpi o íjcyáabeke újcuúbe. ² Tehdu meke íhvétsooyóóbejjí tsúucájatújucóhjáa ihñéjté meíjcyaiñé íñéemeke. ³ Muuráhjáa Eriaúvú nééhíi: “Píivyéébéj, díhjú uubálla múnáake idsíjívétsóne díicúvé wáíjíné wácávyáhcohíjcyáme. Áánetu íne apáábyeréjucu o íjcyáabeke téhdure oke dsíjívétsólléhíjcyáme.” ⁴ Ehdúhjáa díbye Píivyéébeke néerónáa neébe: “Árónáa muurá íjcyámé 7,000-meva tahñéjté íjcyame ‘Baáa’ némeíñé níjcyotáábeke cáánívahíjcyatúme.” Ehdúhjáa Píivyéébe néé Eriaúvuke. ⁵ Aane muurá íjcyámé tsaate méhdítu díbyeé ídáátsóvéne újcume ímí díbyeke úráávyehíjcyáme. ⁶ Muuráhjáa meke iwáájúnéllii meke pájtyetétsóobe. Tsáháa ínehjí meméénéllii mepájtyetétúne. Muurá meere mepájtyetétsómeicyá tsá díbye meke wáájúnéri mepájtyetétyuróne.

⁷ Muurá mee íjraéémú mepájtyetétyóneri meíjyacunúróme tsáhái mepájtyetétúne. Árónáa íjcyájucóomé tsaate díbye újcume tsúuca pájtyetéme. ⁸ Áánetu díbyé waajácúháámitu díbyeke lléébohíjcyátúmedítú nééneé: “Píivyéébere díitye íjtsaméi mújtatsó dítye íájtyumíjucóoróné iwáájácútuki. Áhdure illéébójucóoróné dítye icyáhcútsótuki. Aame muurá téhdupíyé icyoóca.”

⁹ Áhduréhjáa Dabíiúvú nééhíi:

Óvi dítye náhbévácatsíhíjcyáné wañéhjíné dahpédú nééne díityéké mújtatsó ímí Píivyéébema dítye íjcyátu díityémá ímityú tene ínjkévaki. ¹⁰ Óvi íjcyámé ehne múúne hállúvatúmé íjcyadu ímityuháñé díityéké mújtatsómé ímíbbáavýetuki.

Ehdúhjáa neebe Dabíiúvu.

Jodíómú íjcyáturómé pájtyeténe

¹¹ ¿Anéhaca íñe ávyéta mújtaréjucu mee jodíómú Píivyéébedítú meméénune? Tsáhaá. Muurá ihdyu díbyere Píivyéébe neéjuri ehdu mééma teene jodíómú íjcyatúme téené hóowari pájtyeténetu meíiváne botsíi téeneri metsúúrámeiki. ¹² Ehdú Píivyéébeke melléébotúme ímityú meíjcyaróné píaabó tsíjtyeke jodíómú íjcyátúmeke. Aanéjjí awáá muurá díbyeke meuráávyécooca ehníñevu píááboíñé pamévakére.

¹³ Aane ícyooca díitye jodíómú íjcyáturómeke o nééhíi: Ámuha íllelvú oke Píivyéébe wallóo ámúhake díbyé uwáábojúvú o wáájácútsoki. Áané wákimyéi o méénune ímí o íjtsúcunúhi. ¹⁴ Aane tsáijyu múu íñe ámúhake o úwáábóneri ímí ámuha meíjcyane tsaate tamúnáadítú ííténe ámuhádú ímíjpyeté ípájtyetéki. ¹⁵ Muuráhjáa múuhake múu íhvéjtsódú Píivyéébe méénúné hóowari tsíjtye múnáa ámuha meíjcyarómé méímíbaavýé tsaímíyéjucu díbyema ámuha meíjcyaki. Aanéjjí muurá muha díbyema méímíbaavýécooca mébóhííteé tsúucájáa dsíjívemédú muha menéérome. ¹⁶ Muurá tsáobírátu pááaho meméénuho ímí néhajchíi

páneere ímíhyeé. Áhdure úméhe bájkýé ímí néhájchíí páheere ímíhyeé. Ahdúu muurá méihdé múnáajpi Aavaráavú Píívyéébeéjpi íjcyánéllii téhdure mee dílbyedyú mellíyaatémé méijjcyá Píívyéébeéjté íñe múhdumé dílbyeke mecáhcujsóme.

¹⁷ Muuráhhjáa páñétúehe oríívóhé wajcánédú muuha jodíómú menééromedyú tsaatéké waagóoobe díityjúcooro páñétúejte ihñéjté muha mejjcyáromedyú. Áámé cápayóóvéé ámúhake díbye újcume ámuha méijjcyá éhne múúne bájú oríívóhe wájcá ímiááhetu mecámahjáccódu. Áánéllii muurá ámuha téhdure Píívyéébeéjté íñe muha mejjcyadu. ¹⁸ Árónáa ihdyu méijtsúcunúmeídí muha páñétúejte mejjcyáromé ehniífvevu ámuha mejjcyane. Muurá múúhadítyú ámuha méiejcunú éhne úmehe tébajkyéjitu éjéccunúdí ímichi tujkénúejte muha mejjcyánéllíihye.

¹⁹ Íhya mityá ámuha menéehíí: Díityjúcooro páñétúejte íjcyáromeke íhvéjtsóne meekéréjucó díbye újcume díityé cápayóóve. ²⁰ Ihdýúhdée tehdújuco múúhake díbye íhvejtsóné muha mecáhcujsótúnéllíihye. Áámé cápayóóvéé ámúhake újcuube ímí dílbyeke ámuha mecáhcujsónéllíihye. Aame téibúwá mejjcyá. Mémítyájkímyeídí tééneri. ²¹ Muuráhhjáa páñétúejte ihñéjté muha mejjcyáromedi ídáátsóvétuubéré múúhake íhvejtsóhi. Aabe téhdure ámúhadi ídáátsóvéyónejíí ímítyú ámuha dílbyema mejjcyáhajchííjyu. ²² Muurá Píívyéébe ímiáábé dílbyema ímí mejjcyámema. Áánetu ímítyú mejjcyámeke múhdurá jtsúcunúúbe. Áánéllii ímiááméré méijjcyaco tsúúcajáa ámúhake díbye újcume. Ímí ámuha mejjcyátúhahchíí tsáhájucó ámúhadi díbye íícúvéityúne. ²³ Muurá tamúnaa ímbáavýehajchíí díityéké újcúíihye. Muurá píivýeteebe tsííne díityéké újcune. ²⁴ Muuráhhjáa ámuha tsíííne míamúnaa mejjcyáromeke díbye újcume ámuha méijjcyá éhne múúne bájú oríívóhe wájcá ímiááhetu cámaavédu. Aanéjii muurá tamúnaa ímichi awáá ihñéjte íjcyámeke tsííne újcúíihye.

Nihñéré ijraéémú pájtyeténe

²⁵ Ámuúha táñahbémuj, ó ímíllé ámúhake o úúballéné muhdúhhjáa mepájtyetéíne Píívyéébe wáájácúratúné Críjtoj tééveri méénune. Áronée tamúnaa tsá cáhcújtsotú tééne hóówari ámuha tsíííne múnáa dílbyeke cáhcujtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémítyájkímyeídííne. ²⁶ Muurá téhdure tamúnáadi ídáátsóvéne píáábóihye dítye ipájtyetéki. Muurá dílbyé waajácúháamitu nééneé:

Tsíóo múnaa ijraéémudítyú íjcyáiibe tsaapi díityéké pájtyetétsóobe. Aabe waagóoó díityé ímítyu. ²⁷ Ehdú díityéké ó ímbájchoo ópée o néhijcyádújuco.

Ehdú néene Píívyéébe waajácúháamitu.

²⁸ Aane tamúnaa jodíómú tsaríllé Críjtóo mepájtyetéíne méénúné uwááboju téénej tééveri ámuha jodíómú mejjcyátúromeke téhdure Píívyéébe ipíááboki. Árónáa ihdyu tsá díbye íhvéjtsótúró múúhake. Muurá mítyane múúhake wájuube múúhá íhdé múnáavúkée ihñéjtedívú ímyéménúnéllíihye. ²⁹ Aabe íñéhdú ímyéénúellii tsá ihñéjteke íhvéjtsótune. Téhdure meke ipíaabóné tsá díbye dójtúcutúne. ³⁰ Áábeké muurá tsá ámuha meléébohíjcyatúne. Ahdú muurá ícyooca tamúnaa téénej tééveri díbye ámúhadi ídáátsóvéne ipíááboki. ³¹ Áané boone téhdure ámúhadí ídáátsóvedú díityédí ídáátsóvéne píáábóihye dítye icyáhcujsoki. ³² Muurá dílbyere Píívyéébe meke pamévá míamúnáake íhvejtsó dílbyema múhdurá mejjcyá pámehdíyé méhdi ídáátsóvéne tsahdúré meke ipíááboki.

³³ Aabe íhtsútuube íjcyaaabe panévare wáájacuube muhdú meke túkévétsóhíjcyané mewáájájyonévú tsá méijtsaméi úújetétúne. ³⁴ ¿Mityá íjcyámé tsaate dílyé íjtsaméivu úújetémej? ¿A íjcyámé tsaate dílbyeke úwaabóiyóme? ³⁵ ¿A íjcyámé tsaate tsíeméere dítye dílbyeke ájcúnéllii tééne píaméi díbye píáábohíjcyáme? ³⁶ Muuráhhjáa ihdyu páneere dílbyere Píívyéébe ípívyejtsóné dílbye tájppíy íjcyáhi. Áané avyéjuube dílbye. Ahdícyane metsu dílbyeke maavýejújtsó pajjuvare mújyú níjkéváityúne. Ehdú tééne.

12

Píívyéébe túkevéjtsójú pañe mejjcyane

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, Píívyéébe mítyane meke ídaatsóllénéllii ámúhake o néé dílbyedívú ámuha méihvéjtsámeííne dílbyé túkevéjtsójú pañéréjucó ámuha mejjcyame dílbyeke meuráávye muhdú díbye ímíllédu. Ehdú muurá ámuha mejjcyáneri dílbyeke méduurúváyáhi. ² Tsá múu íjcyájúcootú íñe íjüri míamúnaa múhdurá ícyahíjcyadu. Mecápayóóvé ámúhá íjtsaméi ámuha mewáájácu tsaímíyé mejjcyáiyóné Píívyéébe ímílléne.

³ Muuráhjáa meke ídaatsóllédú íjcyaaabe oke pícyóó ámuhá uwááboobe o íjcyaki. Aabe ámuhákye o néé ámuha meíjtsúcunúmeítyu panévaré ámuha mewáájacúne. Múu ímíñeúvú íjcyáne íjtsáme dífbyeke icyáhcuíjtsóneri. ⁴ Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyane tsá tsáné wáábyutáré íjcyatúne. ⁵ Ahdu Críjtoéjé pívámeva meíjcyarómé tsáápihdyuré menéeme mépiáábócatsihjicyáhi.

⁶ Áamekéé Píívyéébere ímillédú meke ájcúneri mépiivyété páhdúvaré nénehji meméénune. Áánéllii tehdu nénehji meméénuhjicyá ímíñeúvú meíjtsámeíñema. Muurá tsaate íná pájtyeíñé íhdéjuco iwáájacúné úúbállehjicyámé tehdujuco úúbállehjicyáné dífbyeke icyáhcuíjtsódu íjcyame. ⁷ Áhdure tsíjtyeke ípiaabóné píivyetéme múu ímíñeúvú piaabóhi. Áhdure iúwaabóné píivyetéme múu ímíñeúvú úwaabóhi. ⁸ Áhdure múhdurá néemeke ímíjpyetétsóné píivyetéme múu ímíñeúvú meenúhi. Tsáneetu píhtómeke ípiaabóné píivyetéme múu piaabó pájvatúme. Tsaatéké ityúkévejsóné píivyetéme múu ímíñeúvú túkëvejtsóhi. Ídáátsómeke ípiaabóné píivyetéme múu piaabó ímíjyuuri.

Muhdú Críjtoéjé íjcyáiyóne

⁹⁻¹⁰ Ámuhákye o néé ámuha mewáájycatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájúycatsídyu. Ááne máavyéjúúllejcatsí panévatúre. Ímityúneri ícúvetúme ímiáánéré méuráavye ímí ámuha meíjcyaki.

¹¹ Óvéheetúme ímíñeúvú meméénú Píívyéébeke ámuha meíccúvéné wákimyéi.

¹² Aame múu ímíjyúú ímí ámuhá úmíwa néénéllíihye. Ícúbáhrámeíyóné múu íáábúcuíne óóchévetúme pájyuvaré íhjývahjicyá Píívyéébema.

¹³ Áhdure tsíjtye dífbyejéte íjcyámeke mépiáábohjicyá ditye píhtónéhjitu. Ámuhákye ááhívémeke múu tsaímíyé waatsúcuíhi.

¹⁴ Tsaate ámuhákye tsárlílléromeke tsá múu tsárlíllétúne. Íllure múu diityé hallúvú piáábó táumeí Píívyéébeke.

¹⁵ Áánetu ímíjyúúmemu múu téhdure ímíjyúúhi. Kímóóveri íjcyámema múu kímoovéhi.

¹⁶ Mépiáábojcatsí ímíñeúvú pájvatúme. Tsá múu iíye íellevu ávyéjuuháñé ipíúváne 'mityáhmítá' néétune. Múu pamévamáyé tsahdúré nahbéváhi. Tsá múu íjtsúcunúmeítyú pamé ehniíñevu iwáájacúne.

¹⁷ Tsaate ámuhákye ímityúné méénúmeke tsá múu píámeítyúne. Múu ímiáánéré meenú ímí ditye ámuhákye íjtsúcunúki. ¹⁸ Tsaímíyé meíjcyá pamévamáyé úhbájcatsítyúme. ¹⁹ Ámuhá tañahbémú, tsaate ímityúné ámuhákye méénúhahjíí tsá múu íjyáacunútu diityéké íáhdó íjcuíñeri. Múu íhvejtsó Píívyéébere muhdú iwáájacúdu diityémá ímíhbájhoki. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: "Ooréi ó ícúbáhraá ímityúné ámuhákye méénúmeke. Ehdu o néé Píívyéébe o íjcyaaabe." ²⁰ Áhdure idyé tsiíñe nééneé: "Ámuhákye múnáájtsóromeke mépiáábó panévatúre. Ditye ájyabáávatéhahjíí múu májchotsóhi. Ditye íadóíyóneri íjcyáhahjíí múu íjchóhi. Ehdu ámuha diityéké tsaímíyé meíccúvéhahjíí muurá ílluréjuco ditye núcójpíveíñé ámuhákye íñéhníllehjicyáneri." Ehdu muurá meke úwaabóné Píívyéébe waajácúháámitu. ²¹ Áhdícyane ímityunévú métáhjátsámeídíñe. Múu ímiááméré íjcyáiyóneríyé tsúúráméí ímityúné ámuhákye idyómájcótki.

13

¹ Múu avyéjuullé pámeere méiñújí ávyéjútéke. Muurá Píívyéébere diityéké pícyoome íjcyá patsíhjívári. ² Aame néene lléébotúme muurá tsá Píívyéébeke ávyéjúúllétúne. Aane ehdu néemeke téené hallútu ícúbáhraámíyé diitye ávyéjute. ³ Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áánetu ímityúné méénuhjicyámé diityéké íllíhi. Aane ámuhá hallúrí ímityúné íjcyátu ímiááméré meíjcyá muhdú diityé taúhbájúné néhduú. Áíjyu ímí ámuha meíjcyáahi. ⁴ Muurá Píívyéébere pícyóó diityéké téenevu diityé túkévéjtsó pañe ímí meíjcyaki. Áánéllii ímityúné méénuhjicyámé diityéké íllíhi. Muurá tsá pevénétsó ditye úvanútyuró ímityúné méénúmeke. ⁵ Áánéllii múu avyéjuullé diityéke. Tsá múu ditye ámuhákye ícúbáhraíyóné apííchoríyé ávyéjúúllétúne. Múu avyéjuullé diityéké muhdú Píívyéébeke maávyéjúúllédú dífbyeréé diityéké pícyóónéllíihye. ⁶ Ááne íná néétuméré maáhdohjicyá méiñújí avyéjúbé wáábyuta ditye áhdótsóhíjcyáné Píívyéébere diityéké pícyóómé túkévéjtsó pañe meíjcyánéllíihye.

⁷ Múu pamévakéré ajcú diityé wáábyuta íjcyanévu. Áhdure ámuhákye piáábó táumeímyeke mépiáábo. Méiñújí avyéjute meke áhdótsóné múu diityéké íavyéjúúlléne áhdóhi.

⁸ Tsá múu tsaatédítýú íñáhíhenúné áhdotúmé íjcyatúne. Múu áhdójucóóhí. Muurá Píivýéébé tauhbaju néhdu mejjcyame tsíjtyeke méwajyúhi. Imíleebe muurá pamévamáyé mewájýújcátsííne. ⁹ Muurá dííbyé tauhbajúúné nééhíí: “Tsá múu íhdícýáméhjima dómácójcatsítýúne. Tsá múu dsíjívétotú míamúnáake. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu ímityúneri úmúúpívyetúne.” Ehdú Píivýéébé tauhbajúúné néhdu mejjcy tsiíne íllu néé dííbyé tauhbaju: “Pamévakeré múu wajyú muhdú u wájýúmeídyu.” ¹⁰ Muurá ímiááné pamévake mewájýume tsá mújýú ímityúné meméénúityuróne. Aane tehdu mejjcyame méjicyá dííbyé tauhbaju néhduú.

¹¹ Áánéllí metsu mejjcy tēibúwá muhdú díbye ímillédu. Tsúúca muurá piíhíné mepájtyetémé tsíhdyuréjuco meímibaávyéíne. ¹² Muurá ímityúné meicyahíjýané tsúúca nijkévaríjyuco. Áánéllí óvíjyacóóné tehdu meicyahíjýané. Métsu metsúúrameí muhdú ímí mejjcyáíyóneri tééneturéjuco mebohówaucunúki. ¹³ Métsu panéváré ímiááméré mejjcy ímityúnetu menéétsámeityuki. Óvíjyacóóné mewáñehjíváténé pañe mellíjicyávehjýcýáne. Áhdure óvíjyacóóné íhdícýáméhjima medómácócátsíhijcýáne. Óvíjyacóóné menéhnlléjcatsíne menómíutáavahijcýáne. ¹⁴ Métsu Ávyéjuube Jetsocríjtodívréjuco meíhvéjtsámeí díbye meke tükévejtsómé ímí mejjcyaki. Óvíjyacóóné meímillédu mejjcyane.

14

Tsá meíhýúváityuró ménahbémudi

¹ Tsaate Píivýéébeke cáhcújtsorómé ímí dííbyé uwaáboju wáájácútúmema tsá múu táhjájcatsítýú téeneri. Tsaímíyé múu nahbévájcatsí díityéma. ² Muurá íjcyámé tsaate pamévakeré dóómeé. Áánetu íjcyámé tsijtye Píivýéébé uwaáboju ímí wáájácútúmé pamévakeré idyóóiyóné múhdurá íjtsúcunúne pevéne májchóré májchome. ³ Aane panéváré dóóme tsá múu múhdurá íjtsúcunútu tsijtye ténehji dóótune. Áhdure panéváré dóótume tsá múu íhýúvatú panéváré dóómedi. Muurá idyé díityéké Píivýéébe wajyú téhdure íñéjté íjcyámeke. ⁴ ¿Aca muutá mee muhdú Píivýéébeke tsijtye úráávyéneri meíhýúvaki? Óví íhdyu dííbyere néé dítye muhdú íjcyane. Tsáíjyú múúne ímí íjcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá íhdyu dííbyere píivýeté díityéké ípiaabóné dítye ímí íjcyane muhdú íjcyáiyódu.

⁵ Muurá íjcyámé tsaate kéjcoojí dííbyeke idyúúrvahijcýané éhníínevu ímí íjtsúcunúne. Áánetu íjcyámé tsaate pajcójívaré idyúúrvané ímí íjtsúcunúne. Aane íhdyu óví ímíllejcoojí dííbyeke dúúrvahijcýámé téjcoojí duurúváhi. ⁶ Áhdure panéváré dóóme óvi dóóhí. Áánetu panéváré dóótume óvi tsá dóótune. Muurá pevéne májchó íjcyároné hallúvu Píivýéébeke téhdujtsóme. Áhdure tsijtye téhdujtsó dó hallúvu. Ááneri muurá pámeere tsahdúré ávyéjujtsó dííbyeke.

⁷ Tsá muurá meere meímillédu mejjcyatúne. Muurá Píivýéébere meke pícyóó dííbyeke mebohówájtsoki. Aame médsíjívé díbye ímilléjyú. ⁸ Muurá mebohíiné hajchótá méjicyá dííbyé hójtsiri. Aame médsíjívécocca téhdure tsá kiávú dííbyedítýú mepéetune. Muurá dííbyemáyé méjicyá dííbyejté mejjcyánéllíhýe. ⁹ Téénéllíhýe muurá Críjto dsíjívéebe tsiíne bohíhí. Aabe muurá téhdure dsíjívétuméí dííbyé cáhcújtsó múnaa íjcyámé avyéjuube. Áhdure dííbyé cáhcújtsó múnaape íjcyame tsúúca dsíjívéjucóómé avyéjuube dííbye.

¹⁰ Aanéjii tsá múu ámúhá nahbémú cáhcújtsó múnaa múhdurá íjcyáneri íhýúvatúne. Tsá múu díitye píivýetetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjto dívú díbye meke íñéé ímiááné muhdú meicyahíjýcýáne. ¹¹ Muurá Píivýéébé waajácúháamitu nééneé: Píivýéébe o íjcyáábeke pámeere míamúnáa iwáájácúne táúmíwávú ímíhmóúbáne oke duurúvaáhi.

¹² Aane muurá pámeere méúúbállé dííbyeke muhdú meicyahíjýcýané meke díbye díllóijyú.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

¹³ Áánéllí tsá múu tsaate múhdurá íjcyáneri íhýúvatúne. Métsu ímiááméré mejjcya ménahbémú Píivýéébeke cáhcújtsónetu díityéké metútávájtsótu. ¹⁴ Muurá Críjtoejpi o íjcyaae ó waajácú panéváré medóórone muhdú néétune. Áronáa tsaate panéváré medóóne ímityúné íjtsúcunúme óvi tsá dóótune. ¹⁵ Aane teene dóótúmeke ámuha medóóneri metútávájtsóhajchíí muurá tsá ámuha díityéké mewájyutúne. Áánéllí múu tēibúwá íjcyá ámuha tsaatéke memújtátsótu téhdurée díityé wájyuri Críjto dsíjívéeke. ¹⁶ Aame tsáma ménéétsámeídí téhdújucooro néérone ámuhadívú ímityú ítsúcunúhijcýamedívú. ¹⁷ Muurá Píivýéébé avyéjéjte mejjcyame tsá apááñéré méjpi tééne tájpi íjcyáneri metsúúrameíityuróne. Téhdure métsúúrameíiyá díbye ípííhó mépañévu pícyóónej tééveri ímjyuri tsaímíyé

meijcyáiyóneri. ¹⁸ Ehdu muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píivýéébe ímí ijtsúcunúhi. Téhdure níamúnaa ímí ijtsúcunúhi.

¹⁹ Ahdícyané metsu díbyeéjté meijcyame mepiáábójcatsíyóneri metsúúrámei tsaímíyé meijcyame díbyeke meúraávyeki. ²⁰ Áánéllii médohdí ámuhá nahbému dóótunéhjí Píivýéébeke ditye úráávyénetu ámuha diityéké metútávajtsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné íjcyatúne. Áronáa tsaate ménahbému ímityúné ijtsúcunúné médohdí ditye íténáa diityéké ámuha metútávajtsótuki. ²¹ Áánéllii tsá ditye dóótunéhjí medóóityuróne. Áhdure tsá maadóóityuró ávyéjpacyoné diityéké metútávajtsótuki. Panévaré ímityúné ditye ijtsúcunúnéhjí tsá meméénúityuró Píivýéébeke ditye úráávyénetu diityéké metútávajtsóiyónélliihye. ²² Áanetu tsane ámuha meméénune ímí tehdújuco ámuha meijtsúcunúné múu meenúhi. Áronáa ihdyu tsá múu téeneri tsíjtyeke pátsárljcyotúne. Muurá íiné imíjyaú méjycyá ímityúnetu menéétsameityúme. ²³ Muurá tsaate ímityúné íjtsúcunúróné idyóhajchíi tsúúca ímityúné meenúhi. Panévaré ímityúné meijtsúcunúróné meméénúhajchíi muurá tsúúca ímityúné meméenúhi.

15

Tsíjtyeke mepiáabóne

¹ Aane tsúúca ímí Píivýéébeke mecáhcujtsómé metsu mepiáábo eene díbyeke cáhcujtsorómé múhdurá ítsúcunúhijcyámeke ditye ímíñetúvú iwáájácuki. Tsá meere ímí meijcyáiyóneri metsúúrámeítyuróne. ² Áánéllii metsu mepiáábo tsíjtyeke ditye éhniífvevu ímí Píivýéébeke iúráávyeki. ³ Tsáháa muurá Críjto íjyácanútú iye tsaímíyé íjcyáiyóneri. Muurááhjáa díbyeke pajtyéné Píivýéébe waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Úhdi úúhívatémé óhdíjuuco úúhívatéhijcyáne.” ⁴ Ehdúhjáa páneere Píivýéébe caatúnútsóhijcyá meke tene úwáábónej tééveri óochévetúmé meitsohijcyá íiné imíjyaú díbyema meijcyaiñe. ⁵ Muurá piivýéteebe meke ipiáabóné mávaríjchojúúné maáábúcuki. Aabe ihdyu óví ámúhake piáabó ámuha ímí meijcyá panévatúré muhdú díbye ímillédú Críjtóo ícyahijcyádu. ⁶ Aame máávyejútsó díbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtóo Caaníkye.

Jodíómú íjcyátúrómeke ímiáájú úwáábómeíñe

⁷ Ímíñetúvú múu nahbévájcatsí muhdúhjáa Críjto meke nahbevadú téeneri Píivýéébeke maavyéjújtsoki. ⁸ Muurááhjáa múuhá íhdé múnááuvuke Píivýéébe néhdújuco Críjto tsáane muuha jodíómuke ipiááboki. Áanetu méwaajácú muhdú íñéhdú ímiááné díbye méénune. ⁹ Áhdurée tsaabe ámuha jodíómú meijcyáturómedi ídáátsóvéne díbye ámúhake pájtyetétsóné hallúvú díbyeke ámuha medúúrúvaki. Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé: Uke o ávyéjújtsóné dúúrúvaabéré ó mátsívahijcyáa jodíómú íjcyátúróme pañetu.

¹⁰ Áhdure tsiíñe nééneé:

Pámeere jodíómuma jodíómú íjcyáturómé méimijyúúvé tsamééré Píivýéébeéjté ámuha meijcyame.

¹¹ Téhdure tsísihdyu nééneé:

Pámeere panéva íñújíine múnaa máávyejújtsó Píivýéébeke.

¹² Téhduréhjáa Itsaía díbyere Píivýéébe tükévéjtsóneri íllu caatúnúhi:

Itsaíj tsiménémúháábedítú íjcyáiíbye tsaapi téhdure jodíómú íjcyátúróme avyéjuube íjcyaaabe.

Áábedívú cátsípááveímye. Ehdúhjáa Itsaía caatúnúhi.

¹³ Ahdícyané óví Píivýéébeke ámuha mecáhcujtsóméke ímjyúúvétsóobe tsaímíyé ámuha meijcyaki, díbyé Apííchó ámúhá pañe íjcyáne ítéveri ímí díbyema meijcyaiñe ámuha meijtsoki.

¹⁴ Muurá ó waajácú díbyé icyanéjcu tsúúca ámuha táñahbému mewáájácúnéllii mepiáábócatsíhijcyáne. Aame ímí tehdújuco ámuha meúwáábócatsíhijcyáne. ¹⁵ Aane íñe íhyaami ámuha éllevu o cáatúnúháámí pañe ámúhake o néé ámuha maábáájívetu muhdú Píivýéébeke meúraavyéne. Íllu íñe ámúhake o úwáábohijcyá iwáábyudú múhdurá o néeróobeke Píivýéébe oke níwaavénéjuco. ¹⁶ Okée muurá níwááveebe ámúhake jodíómú íjcyátúrómeke o úwáábo Jetsocríjto téveri mepájtyetéíñe mééma díbye méénúné uwááboju. Aane táwákimyéi íjcyaaabe ámúhake o úwáábohijcyá Píivýéébeke ámuha meimíjpyetéki. Muurá díbyé Apííchoj téveri ámuha meimíbaávyémeke ímí ijtsúcunúílye.

¹⁷ Aane íñe Jetsocríjtoéjpi o íjcyaaabe Píivýéébeke o íícúvéneri ó imíjyúúhíi. ¹⁸ Muurá tajtyéveri méénuhijcyaaabe méénuráítyúronéhjí téénetu ámuha jodíómú íjcyáturómé mecáhcujtsó díbyeke. ¹⁹ Ehdú o méénuhijcyá panévaré díbyé Apííchó piááboríye. Aane tsúúca pahúllevaré ó úwáábohijcyá Críjtóo mééma mepájtyetéíñe méénune Jerotsaréetu Iríírícó íñújívújuco.

20 Aane ó imíllé ó úwaabóné dílbyeke waajácútúmeke. Áánéllii tsá ó úwaabójúcootú tsúuca tsaate uwaábohíjcyátsíhji múnáake. ²¹ Muurá Píivyéébé waajácúháamitu nééneé: Múijyú dílbyé uubállé lléébohíjcyatúmé dílbyedítú jicyané uwaáboju illéébone cáhcújtsoóhi.

Róómávu ipyééíne Páávoró íjtsámeíne

²² Ehdú íne tsaate múijyúikyé Críjtoítú jicyané uwaáboju lléébótúmedi ó íjívénéllii tsá ó píivyetéhjcyatú ámúhake o ááhíveténé mityane o imíllérónááaca. ²³ Árone íne múhdúne píjcyájucó ámúhake o ájtyúmíyóneri o íjyácunúhjcyaaabe tsúuca ó níjkéva íllé íñújíine múnáake o úwáábónetu. ²⁴ Aabe Ejpááña íñújivu o péécooca ámúhake ó aahíveíñúhi. Átsihdyu o péébeke óví ámuha oke panévatúré mépiaabó ímí o úújetéki. ²⁵⁻²⁶ Áronáa tujkénúí ó úlléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbému jicyámeke Matsedóóniámá Acááya íñújicuri jicyané cáhcújtso múnáa piáábóne dsíidsídívú o ájcutéébe. ²⁷ Imíllémé ícyanéjcutu ípiaabóné téhulle íjcyáno cáhcújtso múnáake. Muurájháa ímichi diitye jodiómudítú teene pajtyéte uwaáboju tsújaavéné diityédívú úújetéhi. Áánéllii tehdújucu diityéké ditye panévatúré piáábóiyóne. ²⁸ Ahdícyane óví teene dsíidsi Jerotsaréevu o pícyóhéné boonétú Ejpááñavu o péébe ámúhake ó aahíveíñúhi. ²⁹ Muurá ó waajácú ámúhadívú o úújetécooca meímíjyúúveíñé mityane Críjto meke piáábohíjcyáneri.

³⁰⁻³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, muurá íne Máavyéjuube Jetsocríjtoéjté meijcyame mewájyújcatsi Píivyéébé Apííchó meke piáábóneríye. Áánéllii ámúhake o néé táhallúvú dílbyeke ámuha piáábó metáúmei oke díbye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnáa ímityúmé jicyame oke ityútávájtsótu téhulle Jodéa íñújiri jicyame. Áhdure metáúmei diitye Jerotsaréeri jicyané cáhcújtso múnáa hallúvú ímí ditye íjtsúcunú diityé éllevu dsíidsike o tsájtyene. ³² Aane óví Píivyéébe ímílléhajchíí ámúhadívú o úújetécooca ímí ménahbévájcatsíhi. ³³ Ahdícyane óví ámúhake piááboobe íbúwájí ámuha meijcyaki. Ehdú teéne.

16

Páávoró pítyajcóné

¹ Téhdure ménaalle Péébe Tséékeréa cóómíyi jicyané cáhcújtso múnáake piáábohíjcyalle ámúhake aahívéteéhi. ² Áalleke ímíñéuvú méwaatsúcucu Máavyéjuube Jetsóo mémeri muhdú dílbyé cáhcújtso múnáa meijcyame mewájyújcatsídyu. Ááne mépiááboco ímíñéuvú panévatúré íine tájpi dílle jicyaíñetu. Muurá tsaatéké ípiáábóné tsanéjcutu téhdure oke piáábohíjcyalle.

³ Téhdure ámúhake o néé Pirítsíirama Akíiramútsikye ámuha meúúballe diityétsikye o dúurúváne. Diityétsíi oke piáábohíjcyá Jetsocríjtó uwaáboju o úwáábónetu. ⁴ Áhdurée oke pájtyetétsómútsi ápíchó néénetu. Áánéllii ó téhdujtsó diityétsikye. Téhdure tsijtye jodiómú jicyatúmé cáhcújtso múnáa téhdujtsó diityétsikye. ⁵ Téhdure diityétsi javú diityétsima píhycáávehíjcyané cáhcújtso múnáake ó duurúváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetóké ó duurúváhi. Dílbyé muurá Acááya íñúji múnáadítú cáhcújtsótujkénú Críjtoke. ⁶ Téhdure Maaríake ó duurúvá éhnée mityane ámúhama wákímyeíhjcyáalleke. ⁷ Téhdure ó duurúvá tamúnáajtétsi Adoróónicómá Joniamútsikye, diityétsimáa cúvéhóójari muha meijcyámútsikye. Diityétsíhycáa táíhdéjucu cáhcújtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwaábojte ímí íjtsúcunúhi.

⁸ Áhdure Píivyéébeéjpi tsijpi táñahbévaabe Áápiríake ó duurúváhi. ⁹ Téhdure Obáánoke ó duurúvá Jetsocríjtó uwaáboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhake náhénuhíjcyáábeke. Téhdure mityane o ívameílbyeke Etáákikye ó duurúváhi. ¹⁰ Téhdure Apééré ímí Críjtoke úráávyehíjcyáábeke ó duurúváhi. Téhdure Arijtóóboró hájkímuke ó duurúváhi. ¹¹ Téhdure tamúnáajpi Herodióoke ó duurúváhi. Natsíitso hájkímú Píivyéébeéjté jicyámeke idyé ó duurúváhi. ¹² Téhdure ó duurúvá Tripéenamúpike Tripóótsama téenere Píivyéébé uwaáboju méénuhíjcyámúpike. Téhdure ménaalle Péétsida téené wákímyéí méénuhíjcyáalleke ó duurúváhi. ¹³ Téhdure ó duurúvá Róópoke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpi jicyáábeke. Tsíijuke idyé ó duurúvá ávyeta waharódú o íjtsúcunúlleke. ¹⁴ Téhdure ó duurúvá Atsícritoo, Peregóótee, Hééremaa, Paatoróobaa, Hééremeé, éhdúmema pámeere tsijtye jicyámeke. ¹⁵ Téhdure ó duurúvá Piróórogo, Jóóriaa, Neréoke íñáallemaa, Oríipaa, éhdúmema tsijtye cáhcújtso múnáa jicyámeke.

¹⁶ Téhdure pámeere ílle íjcyané cáhcújtso múnáa ámúhake duurúváhi. Ahdícyane óví téhdure ámuha mewájyújcatsííne méduurúvájcatsíhi.

¹⁷ Ámuúha táñahbému, téiíbuwá meijcyá eene múhdurá íjtsaméí néeme ímí Píivyéébeke ámuha meuráávyénetu ámúhake tútávájtsóiyómeke. Muurá íne ámuha mewáájácúné uwaáboju tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáme. Áánéllii tsá múu tehdú néémedívú píihítúne. ¹⁸ Tsá muurá tehdú néeme Máavyéjuube Jetsocríjtoke íícúvetúne. Muurá íye tsaimíyé íjcyáíyóneríyé

tsúúrámehijcyáme. Aane pánehjídú íhgyúváneri íllure mútátsohijcyá ímí wáájácútúmeke. ¹⁹ Áronáa tsúúca mítyame waajácú ímí Píívyéébeke ámuha meúraavyéne. Áneri ó imíjyúú mítyane. Ahdícyane óvíi ámuha mébóhówaúacunú ímiáánéré ámuha meméénúnetu, tsá ímítyúnetu. ²⁰ Muurá Píívyéébe ámúhá pañévu picyóó ámuha tsaimíyé mejjcyáíñé íjtsaméi. Aabe ámúhama táhjaá Naavéneke ámúhakye díbye imújtátsótuki. Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi.

²¹ Téhdure ámúhakye ó úúballé táwákimyéityu oke píáábohijcyaaabe Timotéo ámúhakye dúúruváne. Téhdure tsijtye tamúnaa ámúhakye duurúvá Róótsioo, Jatsóoo, Tsotsípatee, éhdume.

²² Téhdure páñetu íhyaami cáátúnuube Téétsio ámúhakye duurúváhi.

²³ Téhdure Gááyo ámúhakye duurúvá dííbyé jari o íjcyáabe. Tééjavu muurá cahcújtso múnaa dóbéévehijcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehméébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhakye duurúváhi. ²⁴ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye píaabóhi. Ehdu teéne.

Píívyéébeke medúúruváne

²⁵ Ahdícyane metsu medúúruva Píívyéébeke. Díibye ihdyu piivyété ámúhakye ityúkëvejtsóné ímí ámuha meúraávyé Ílli Jetsocríjtó uwááboju ámúhakye o úwaabóne. Ehdúhjáa muurá mee míamúnáake ipájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco ínéikyé ípívyéjtsótúnáa díbye pítyájcámeíñé tsá íhdé múnáaúvu wáájácútúne. ²⁶ Árone tsúúca dííbyé íhgyú uubálle múnáahjáa néhdújuco panéva íñújñe múnáake úwáábómeíñé dítye icyáhccújtso dííbyere Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáítyuube néhdújuco.

²⁷ Ahdícyane metsu medúúruva dííbyeke Ílli Jetsocríjtó tééveri mújyú níjkéváityúné íhtsútuube íjcyaaabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdujuco.

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori íjcyáame éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o íjcyáábekée Píivýéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhcsi mécaatúnú ménahbe Tsójténemá elle Coríntori ámuha mejíjcyáné cahcújtso múnáakée Píivýéébe Jetsocríjtoj tééveri ímbájchóme éllevu. Áhdure idýé múhdumé pahúllevá múnáa pámé avyéjuubéré íjcyáábedi íjcyacunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óví Méécááni Píivýéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhake píaabó tsaímíyé ámuha mejíjcyaki.

Críjtoj tééveri Píivýéébe píaabóne

⁴ Páijyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píivýéébeke Jetsocríjtoj tééveri ámúhake díbye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá díbyema ímí ámuha mejíjcyáne tééveriyé Píivýéébe ámúhake píaabómé ámuha mépiivýeté meúwaabóné keená ímiááné íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa díbyedítýú íjcyáné uwááboju ámúhake o úwaabóné ámúhadítýú bóhówaúcunúhi. ⁷ Áánéllí díbye tsááíñe ámuha metéhméné hajchótá méjicyáa Píivýéébe píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhake téhméiibe éhniíñevu ímí ámuha díbyeke meúraavyémé íinetú menéetsámeítýu Máavyéjuube Jetsocríjto tsáácooca. ⁹ Muurá Píivýéébe ímiááné meenú íñéhdú. Aabé tsúúca meke ujcú íli Jetsocríjto Máavyéjuube íjcyáábema díbyé avyéjuri mejíjcyaki.

Cahcújtso múnáa páhduvaré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhake ó bóijcýú ámuha metáhjacatsíhíjcyánetu. Óvíjyacóóné páhduvaré ámuha méítsámeíhíjcyáne. Tsajjítóré mejítsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcatsi. ¹¹ Ehdú ámúhake o néé ámuhává meúhbácatsíhíjcyáne oke Coroéémudítýú tsaate úbáálléllííhíhí. ¹² Ámuhává tsaate ménéhíjcyá Páávoróéjté mejicyane. Áanetúvá tsijtye nehíjcyá Apóoroéjté íjcyane. Tsijtyevá nehíjcyá Péedoróéjté íjcyane. Tsijtyevá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcaméhi? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámei ámuha wájyuri páwachékevu oke dítye iwátýtyéhckú? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtsojtsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítýú o tsójtsoj Críjpoma Gááyómútsiky o tsójtsoné boóne. Áánéllí ó téhdujtsó Píivýéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha neéítýuró támamyémú íjcyame tamyémeri ítsójtsojtsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idýé o tsójtso Ejteépanáké ímunáama. Átsíhdyúu tsáhájucó muucá o tsójtsojúcootúne. ¿Íhjáa mityá ó tsójtso? Tsáhájucó o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsóhíjcyaki. Muuráhjáa íhdyu oke pícyoobe mepée mepájtyetéíñe díbye méénune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú tájtsaméítýuró o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuca díbyé páwachékevu dsíjívéné tsá íinetú meke píáábóítýuróne.

Píivýéébe Críjtoj tééveri újtsóné íhtsútuube íjcyane

¹⁸ Muurá wágóóóvéímyedívú állíuré teene meké ípájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áanetu íhdyu mecáhcújtsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene állíu íjcyatúne. Muurá Píivýéébe íhtsútú teene. ¹⁹ Muurá díbye waajácúháámitu nééneé: Waajácu múnáa íyee ípájtyetétso méítyóneri tsúúráméíhíjcyámedítýú o waagóóo tééneé íjtsaméi.

Ehdú dítye íjtsámeíyóné óhdívu atéréenére. Ehdú muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca íñe ¿íinetú dítye waajácu múnáake píaabóné dítye panévare íjtsámeíñe? Áhdure ¿íinetú píaabóné dítye páhduvaré úwáábocatsíhíjcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiááné íjcyaroné Píivýéébedívú atéréene. ²¹ Aabe muurá íná túhúúlléebéjñi waajácu ehdu míamúnáa íyee páhduvaré íjtsámeíyómé pájtyetéítýuróne. Áánéllíhíyee muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhíjcyáne uwááboju cáhcújtsómé tééne tééveri ípájtyetéki.

²² Muurá tamúnáa jodíómú ímíllé íévéhoowávú Píivýéébe méénúraítýuróné méénune íájtyumíné botsíi icyáhjújtsó tééne uwááboju. Áanetu gríéegomu íjtsúcunú íyee íjtsaméiyi panévare iwáájacúne. ²³ Áronáa íhdyu muha ímiááné íjcyane méúwáábohíjcyá dítyee páwachékevu wátýtyéhcuube Críjtodítýú íjcyáne uwááboju. Árone tamúnáa ítsúcunúhíjcyá íllure tééneri muha dítyeké memávárichóhíjcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá

állíuré ijcyane íinetú meke piáábotúne. ²⁴ Áronáa tsúuca tsaatéké diityédítú Píivýéébe újcume waajácú díbye íhtsútuube pane wáájácuube ijcyane Críjtoj téeveri úújetsóné. ²⁵ Aabe Píivýéébé íjtsaméi míamúnaa állíuri díllóhíjcyaronéví tsá diityé íjtsaméi úújetétúne. Áhdure díflyeke íhtsúuvúdí ditye íjtsúcunúróobé íhtsútuve tsá múha úújetétúne. ²⁶ Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muuráhjáa meke díbye újcúme pañe tsá mítyame íhtsutúme íjcyatúne. Ujhéméré muurá diityédítú cáhcujtsóhi. ²⁷ Aane muurá míamúnaa meke éhdiiválléhíjcyarómeke újcuube mejtéeveri diitye íhtsutúme waajácu múnáake íñúócjívívetsoki. ²⁸ Muurá meke ditye éhdiiválléromeke újcuube meke díbye íhtsúújtsóné líiñéví diitye íhtsutúme íjcyaróme ílluréjucu ídáátsonúki. ²⁹ Téhdurée tsá ííneri memityájkimeítyuróne. ³⁰ Muurá ihdyu díflye Píivýéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meíjcyaki. Áánéllíihyé díflyeke pícyoobe meke díbye ímiá tujkévejúví íájcu. Áhdurée díflye téeveriyé ímiáámedi meke idíllómeke ímbájchoobe mepájtetyéki. ³¹ Muurá díflye waajácúháamitu nééneé: “Imityájkimeíñé ímíllémé múu mítyajtsó Píivýéébékere.”

2

Críjtodítú íjcyáné uwááboju

¹ Ámuúha táñahbému, muuráhjáa íñe Críjtodítú íjcyáné uwááboju ámuúhake o úwáábócooca tsá o íhýuvahíjcyatú íhtsútuúnécóbaúvu. ² Téhdurée ámuúháj píine o íjcyaaabe tsá tsíñéhíjiri o wátyánúmeíhíjcyatúne. Apááñerée ó imílléhíjcyá ámuúhake o úwaabóné dityéé páwachékevu wátyétyéhcúúbedítú íjcyáné uwááboju. ³ Ároobé tsá ámuúhadívú o úújetéú ‘mityáhmitya’. Ídátsóhrée muurá ó úújeté ámuúhadívú íllityécunúúbére. ⁴ Aabé tsá ámuúhake íhnáho o úwáábotú muhdú míamúnaa íhdityuré újccúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píivýéébedítúré tsáané íjtsaméiyi ámuúhake o úwáábónéllíi díflye Apíícho ámuúhadívú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki. ⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píivýéébe íhnáho ámuúhake piáábóneri. Tsá míamúnáa íjtsaméi ámuúhake piáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píivýéébedívú Íapíícho meke wáájácutsóne

⁶ Muurá Píivýéébeke cáhcújtsómeke muha meúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá ííñújiri íjcyáné míamúnaa íavyéjútémá wágóóóvéimyé íjtsaméi muha meúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha meúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píivýéébe pane iwáájacúdí íjcyaaabe míamúnáake ípájtetyétsóíñé tsúúcajátújucu íñújii ípíivýéjtsótúné íhdéjucu pítyájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa díflye pítyájcoju néene muurá tsá tsáápiubaré wáájacutú íñe ííñújiri íjcyáné avyéjútédítú. Muuráhjáa iwáájacuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátyétyéhcúútyuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píivýéébe waajácúháamitu nééneé:

Tsá múha wáájacutú muhdíivané Píivýéébe méénune díflyeke ávyéjuúllémé wáábyuta.

Áánéllíi tsá múha úúbálléityuró muhdíivané tene íjcyane.

¹⁰ Áronéví tsúuca meke díflye Píivýéébe waajácutso mépañéví ípíícho ípícyóonej téeveri. Muurá páneere díflye íjtsaméi ípíícho waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájacutú tsíjtyé íjtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píivýéébe íjtsaméi apááñeré ípíícho waajácúhi.

¹² Aanée mépañéví pícyoobe meke ídáatsólléne téénej téeveri mewáájácu muhdú díbye mééma méénune. Tsáháa tsííñé apíícho díbye mépañéví pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha meúúbálléhíjcyá tsúuca díflye icyánéjcuje muha meíjcyámeke díflye Apíícho tükévejtsódújucu. Tsá míamúnáa íjtsaméi muha meúúbálléhíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píivýéébe icyánéjcuje íjcyatúme tsá cáhcújtsotú díbye ípííchoj téeveri meke tükévejtsóné ténejcuje íjcyatúnéllíihye. Áánéllíi íjtsúcunúme állíuré tene íjcyane. ¹⁵ Muurá ihdyu Píivýéébe Apíícho mépañe íjcyaméré méwaajácú díflye icyánéjcu. Áanetu díflye Apíícho ípañe íjcyatúme tsá wáájacutú ténejcu. ¹⁶ Muurá díflye waajácúháamitu nééneé: “¿A íjcyámé tsaate Píivýéébe íjtsaméivu úújetéme? ¿A íjcyámé tsaate díflyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu díflyeéjté muha meíjcyame méwaajácú Críjto íjtsaméi.

3

Píivýéébe wákimeí méénumeíñe

¹ Ámuúha táñahbému, muurá Píivýéébeke úraavyémé díflye Apíícho tükévejtsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyáduu tsá ámuúhake o úwáábotú díflyeke ámuha ími meúráávýtúnéllíihye. ² Áánéllíihyé muurá ítyuhúútsíhjíré ámuúhake o úwáábohíjcyá

éhne múúne tsíiméneke tsíihu majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsóhíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijyu mepívyetétú uwáábó meújycune teetsi tsíimene majchóí meénútsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi icyoocápi. ³ Téénéllii muurá ámuha méúbhácatsíhijcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutááwácatsíhijcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha méítsámeihíjcyánéllii muurá ámuha méijcyá Píivýéébeke wáájácútúme íjcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróéjté meijcyane. Áánetu tsíjtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáráíwémehijcyá íhdícyame íjcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá díibye Apóóro? Áánerá Píivýéébe íicúve múnáajtéstíy méuhsi meijcyamútsi téénevúu múhtsikye díibye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsi wákimyéíjyucu íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúuca ámuha mécáhcujtsóhi. ⁶ Ópée muurá ímichi ó uwáábohíjcyá éhne múúne tsieméné mebájtso. Aanée díibye Apóóro éhniíñevu tsiíñe uwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchohíjcyádu. Aane muurá díibye Píivýéébe píáábóneri cáhcujtsómé díibye uwááboju eene mebájtsoone díibye píivýétsohíjcyádu. ⁷ Aane ímichi o uwáábohíjcyároobe tsá múúbé íhtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure díibye eenee táuwaábó cámahájcoobe tsá múúbé íhtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píivýéébe apáábýéré íhtsútuube íjcyáábé píááboríyé cáhcútsóhíjcyámé díibýé uwááboju. ⁸ Muurá eene bajtso múúne memúríjchódú táuwaábó cámahájcoóbema muhtsi tshdúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píivýéébe múhtsi tujkévevu áhdoo múhdú muhtsi mewákimyéíhíjcyádu. ⁹ Muurá ámuha úmíhédú, téhdure jahdu. Ááné aabájabédú néébe Píivýéébeé. Áábé wákimyéi múnáajtéstí muhtsi meijcyamútsi ámúhake méúwáábohíjcyá téneecúdu ámuha menéémeke. ¹⁰ Muuráhjáa meke iwájýúnéllii oke pícyoobe páñetúejpi jááháñé wákimyéi múnáajpídyú o néébe díibýé uwááboju o uwáábohíjcyá éhne múúne já apíhájúné mewádúhcútujkénúdu nééneé. Aane muurá bóone tsíjtyeréjucu teeja wákimyéídyú nééne tsíjtyeréjucu táuwaábó éhniíñevu uwáábohíjcyámé ihdyu óvíi téiíbuwá úwaabóhi. ¹¹ Muurá íjcyaae tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhájúnétu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééítyuró tsíjpi íjcyane. ¹² Áánéllii múu ímíñevúvú díibýé wákimyéi meenú éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjitu óórótu, ímívu nééne newáýúúnétu, tsítsíine uwáñewáánetu meénudu. Áánetu muurá tsíjtye meénúiyá 'tsucátsúca' íjcyatúne úmehewáánee, úmehécónee, ajii, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú áteréénéhjitu jaa meénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjitu meénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi apíhájúnétu éjkedu néébedítýú íjcyáné uwááboju múhdú meméénuhíjcyáné waajácúméí Píivýéébe teene meéma ímbájchócooca. Ímiá wákimyéi meméénuhíjcyáné coévaá éhne múúne cúújúwari áteréene áíivýéné boone icyohpénérejúco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí tééne wákimyéi meméénuhíjcyámé íáhdó méjúcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhíjcyámé tsá íáhdó méjúcuútyúne. Áronáa ihdyu mépájtyéteé tsúuca díibýééjtéjúco meijcyame éhne múúne tsaapi íhja áíivýerónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútú Píivýéébeéjté meijcyame díibýé duurúvájádú menééme páñe díibýé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúuca díibye ímbajchómé metútáváávéhajchíí ílluréjúco meke díibye íñe íñújitu wáágóoíñe.

¹⁸ Áánéllii tsá múu állímeyítýúne. Tsaate íñújíene iwáájácúhahchíí múu íjcyá ídaatsóméré íiná wáájácútúmeúvúdu ímiá waajácu múnáa ámuha meijcyaki. ¹⁹ Muurá íjjiene mewáájácúné Píivýéébedívú áteréene. Muurá díibýé waajácúháámítu nééneé: “Waajácu múnáake Píivýéébe tééneríyé túhúvetsómé íllure báñúmeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáa íjtsaméi Píivýéébe waajácú áteréene íjcyane íínetú díityéké píáábotúne.” Ehdu nééne Píivýéébe waajácúháámítu. ²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútuúbéde medíllóne meuráávyéítyuróne. Téhdure tsá díibýedi memítýájkímeyítýuróne. Muurá páneere íñújíri íjcyane mewáábyuta. ²² Muurá meke píáábohíjcyaae íñújíri meijcyáné hajchóta. Téhdure meke píáábohíjcyaae medsíjivémé ímí meijcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédooro, íjcyámeke múúhake pícyoobe ámúhake muha mepiááboki. ²³ Aane tsúuca méijcyá Críjto Píivýéébeéjpi íjcyáábéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha mewáajácú ídátso ámuhádúré muha menéérome Críjtó wákimyéi múnáa meijcyane. Muuráhjáa múúhake pícyoobe Píivýéébeé múhdú meke píááaboíñé pítyájcámeíñe uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllii tééne wákimyéi máhallúri íjcyane ímíñevúvú méméénúiyáhi. ³ Tsá muurá múhdú óhdivu tene nééte ámuha tsíjtyema múhdú o

ícyahíjcyané oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píivyéébe waajácú muhdú o íjcyane. Áronáa ihdyu o waajácú táhallúri ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú imiáábé o íjcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjtó wákimyéí muhdú tsaate méénune múhdurá díityédívú íjtsúcunútúne. Óví ihdyu pañetu tsaabe muhdú dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyané meke iñéékií. Ájyu ihdyu muhdú mewákimyéíñe meke téhdújtsóiibe Píivyéébe.

⁶ Aane iñe muhdú muhcsi Apóóroma meícyahíjcyané ámúhake ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsiñehjí íjtsámeityúme. Tsá múu tsaatékéré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdúvállétúne. ⁷ ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehniñíne muíjcyaki? Áhdure ¿aca iná méhdi Píivyéébe piáábori meújcutúne? Áánerá Píivyéébe piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítyájkímeyéítyuró méihnáhoriyé meíjcyáneríjñvari.

⁸ Ámuháábá méjtsúcunúmeí Píivyéébe icyanéjcutu íñe imíjyaüréjucó ámuha meíjcyane íñetú vííotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meícúvetúne. Imiááneiyó ihdyu ámuha ténéjcutú meíhstútuuvéné ímí tsaméhjí meíjcyaki. ⁹ Píivyéébeúbáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojteké picyóó ávyeta ídáátsojte muha meíjcyaki. Aame muha meíjcyá ídaatsóné ehne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjyéjí múnaa ullévenúhíjcyáhi. ¹⁰ Muurá iñe Críjtoke meúráávyénéjcutu ámuha múúhadítýú ménehíjcyá átéréjte iná wáájácútmé muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méjtsúcunúmeí íhtsutúme ámuha meíjcyame ímí téhdújucó dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnáa múúhake ávyejúúllétúme ámúhakyéré ávyejúúlléneri ámuha memítyájkímeyehíjcyáhi. ¹¹ Muurá ihdyu muha ídátso múúhá ajyábama meíjyúnúhíjcyamedi ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnáa ícúbáhráhíjcyá múúhá íjcyatííúbamáyé muha meíjcyátúmedi. ¹² Muurá muha meúwáábóné tsanéjucuvu mewákímeyehíjcyá téene tájpi muha meíjcyaki. Áámeke míamúnáa páhdúvaré idyáíívémedítýú nehniwu íhjíyúvaróné muha maáábúcué ímjyuuiriyé méihjíyúvahíjcyá díityéma. ¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívéronáa imiááméré muha meícyahíjcyáhi. Ároné pañe ícyoocápi múúhadítýú nehíjcyámé átéréjte muha meíjcyame íllure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámúhake o núcójpívétso ehdu o néétune. Íllure ámúhake ó úwaabó áatsímédú ámuha menéemeke o wájýunema. ¹⁵ Muurá mítyame ámúhake Críjtoadítýú íjcyané uwááboju úwáábórómedítýú ó íjcyá ámúháj caanídyú o néébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke mecáhcújtsótujkénúnéllíhíhíe. ¹⁶ Áánéllíi ímíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsíménédú néébe Timotéó imiáábé íjcyáábeke ó wallóó ámuha éllevu. Aabe óví ámúhake úúballé muhdú Críjtoke o úráávyeebe o úwáábohíjcyané o ááhívehíjcyátsíhíj cahcújtsó múnáake. ¹⁸ Áronáa ¿íveekí ámúhadítýú tsaate múhdurá dáríívémeímyé mítyájkímeyehíjcyáhi? ¿Íhýa mítyá íjtsúcunúme ámúhake tsiñe o úújéityúne? ¹⁹ Muurá Píivyéébe ímílléhajchíi lléváhréjucó ámúhake o ááhívetéíñe. Ájyu o waajácúú iná ditye méénuhíjcyané eene 'mityáhmítýá' íhjíyúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye íhjíyúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píivyéébe avyéjéjte meíjcyatú pevénéne meíhjíyúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé íhtsúteri íjcyame téénéjte íjcyáhi. ²¹ Ahdícyane ¿muhdú ámuha méimíllé ámúhake éllúvú o úújetécooca o túkévetsóne? ¿A chooco ímjyuuiri? ¿Mítýá íhnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóó tsaapívá ámúhadítýú tsíjítúdíllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píivyéébeke wáájácútmémedívú idyé teene ávyéta ímityúne.

² Ááneréí íjcyáronáa ámuha memítyájkímeyehíjcyá Píivyéébejte ámuha meíjcyáneri íllure múu kímooomé. Muurá téhdúívané ímityú méénúmeke ámuha méíjchívyétsóiyá ámúháj píñétú. Tsáhájucó ámúhama ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane ámúhama o íjcyátúroobe tsúúca ó waajácú muhdú meméénuñé dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri mepíhcyáávéne méíjchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámúhake ó nahbénuú tájtsaméiyi. Áábeke méíhvéjtsó Naavéné hójtsi pañévréjucó dibye ícúbáhrámeíñe níjcaúvú ídsíjive Máavyéjuube Jetsocríjto tsiñe tsáácooca díbye ípájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píivyéébejéte ámuha meíjcyáneri memítyájkímeyéíñe múhdurá ámúhama tene pájtyénaáaca. Muurá haríínallíjýú metátsájcóné pañévu áyanéwu tééné ooríchotu mepícyooróné páneeréjucó óoríchóne. Ahdu néene muurá tsaapi ímityúné méénúúbeke iná menéétúhájchíi pámeekéréjucó díbye tútávajtsóne. ⁷ Áánéllíi ílluréjucó

díbyeke meijchívyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meimibáavyeki. Muuráhjáa Críjto Píivýeébé obééjáuúúúú néébe ipájámeíne ícúbáhrámeí mewájuryi mepájtyeteki. ⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meijcyáne meuráávye tsaimíyé díbyeke. Ovíjyacoóné átérééne íjtsaméí méhdytu bóhówaúcumúhijcyáne. Métsu ténejcu meihvéjtsóne díbyé ihjyu ímiá májchódú néeneréjucu menújtsoki.

⁹ Muuráhjáa íhde ámuha élleu o wállóháámí pañe tsúúca ámuhákye ó úwaabó ámuha menáhbevájúcoótu ihdícyámema dómácócatsíhijcyámeívu. ¹⁰ Arónáacáa tsá ámuhákye o bóljycutú ámuha meihjyuvájúcoótu diitye ímityúmema mítyane iéhnéváyóneri tsúúrámeihijcyámee, naní múnáa, níjcyotájteke dúúúvahijcyámee, ihdícyáméhjima dómácócatsíhijcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu nééroméj píine mépiivýeté meijcyane tsají hallúriyé diityémá meijcyánéliihye. ¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámuhákye o néé eene ‘cahcújtsu múnáa múúha’ néérome ihdícyáméhjima idyómácójcatsíyónee, éhniífnevúré iéhnévarónee, níjcyotájteke icyáánívarónee, tsíjtyedi íhjuívarónee, illiyícyáverónee, íñányónee, éhdune méénuhijcyámeívu ámuha menáhbevájúcoótyuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóityuróne. ¹²⁻¹³ Muurá tsá o íicúvetú cahcújtsu múnáa íjcyatúmé muhdú icyahijcyáne. Óví ihdyu Píivýeébere diityémá teene ímbajchóhi. Arónáa ihdyu ámuha cahcújtsu múnáa meíítíyá ámuhádytú múhdurá dáriívémehijcyámeke ámuha meijchívyetso ámuháj pñétu.

6

Cahcújtsu múnáa ímityúné ímbáchójcatsíyóne

¹ ¿íveeki ímityúné ámuha medáriívéjcatsíyooa mépehijcyá cahcújtsu múnáa íjcyatúné ímbáchójte éllevu? ¿íveeki tsá ámuha tsamééré cahcújtsu múnáa meimibáchócatsíhijcyatú ténehji? ² ¿Mityá tsá ámuha mewáájacutú Píivýeébé cahcújtsu múnáa meijcyame díbyeke cáhcújtsótúmema muhdú ditye icyahijcyané meimibáchójte? Aanéjii muurá ámuha mépiivýeté ámuháma pájtyenéhjí ámuháyé meimibáchójcatsíne. ³ Áhdure muurá níjkyéji múnáa íjcyáromema muhdú ditye icyahijcyané meimibáchójchóhi. Aanéjii muurá mépiivýeté tsamééré cahcújtsu múnáa meimibáchójcatsíne. ⁴ Áánáa ¿íveeki ámuha mépehijcyá cahcújtsu múnáa íjcyatúné ímbáchójte éllevu ímityúné ámuha medáriívéjcatsíyooa? ⁵ Ehdu íne ámuhákye o néé ámuha téeneri menúcójpívéne tehdu meméénújcoótuki. ¿Aca tsá ámuha elle meijcyané cahcújtsu múnáadytú tsaatéuba íjcyatú teene ámuháma ímbáchójyóme? ⁶ ¿íveeki ámuha páhduvaré medáriívéjcatsíne cahcújtsu múnáa íjcyatúme éllevu mépehijcyá ditye ámuháma teene ímbáchójchóhi?

⁷ Ehdu ámuha medáriívéjcatsíñetu ílluréjucu ámuha metútáváavehijcyané ímí Píivýeébeke ámuha meuráávyerónetu. ¿íveeki tsá ámuha maábúcuhijcyatú ámuhákye tsate íhbarónee, íñányónee, dáriívéne? ⁸ Tehdu ámuha meijcyáíyótsíhu ¿íveeki diityéke ámuha mépiámehijcyáhi? Ehdu ámuha meméénúneri tsané nahbému ámuha meijcyarómé íllure metútávátócatsíhijcyáhi.

⁹⁻¹⁰ ¿A tsá ámuha mewáájacutú ímityúné Píivýeébé avyéjuvu úcáávéityúne? Áhdícyane tsáma mébáñumeídiñe. Muurá ihdícyáméhjima dómácócatsíhijcyáme, níjcyotájteke cáánivahijcyáme, tsamééré wajpímú dómácócatsíhijcyáme, tsamééré walléémú dómácócatsíhijcyáme, naní múnáa, mítyane iéhnéváyóneri íjyáacunúhijcyáme, líiyiicyáve múnáa, tsíjtyedi ícúbáhráhijcyáme, tsíjtyedítú nehniwu íhjuívarhijcyáme, éhdume muurá tsá Píivýeébé avyéjúte íjcyatúne. ¹¹ Ehdúu muurá tsate ámuhádytú icyahijcyáhi. Árómeké Píivýeébe Jetsóoj tééveri újúmeke tsúúca díbyé Apííchó ímbáchójchóme hallúrí tsáhájucu íiná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

¹² Muurá tsate néehíi: “Mépiivýeté panévare meimilléné meméénune.” Ihdyúhde tehdujúcooro. Arónáa tsá panévare ímí néétune. Áánéllii tsá ténehjívú metáhjátsámeítyuróne. ¹³ Muurá ímiááne majcho íjcyá téene tájpi meijcyaki. Arónáa idyé tsá panévare majcho ímí néétune. Muurá íjcyáñé téene tájpi meijcyájúcoóityúne. Tsáháa Píivýeébe meke ípívyéjtsotú meimillédú ihdícyáméhjima medómácójcatsíki. Meké ípívyéjtsosóe íhñéjé meijcyame díbyé túkevéjtsóju pañe meijcyaki. ¹⁴ Muurá Píivýeébe ípívyetédú íjcyaae íhñáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívérómeke Jetsóókée íbóhíitsoódu.

¹⁵ Aane ¿aca ímiyóné tsúúca Críjtoéjé meijcyame nahtsíwamééwake medómajcóne? Tsáhaá. ¹⁶ Muurá tsapí dílléma íjcyáhajchíi tsahéecoréjucu dityétsí íjcyane. Muurá Píivýeébé

waajácúháamitu neéneé: “Tсахéecoréjucó dityétsí lǰcyaiñé tsáápiye lǰcyáiyódu.” ¹⁷ Ahdu muurá Jetsocriǰtöke mecáhcujtsómé méjǰcyá dííbyeǰteréjucó.

¹⁸ Ahdícyane óvǰyacóóné ihdícyámema ámuha medómácócátsihǰcyáne. Ílluréjucó méihvété téénetu. Muurá iǰcyáné tsane ímityúné meméénuróné méjǰpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjǰpíyí ihdícyáméhǰjima medómácócátsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeihí. ¹⁹ ¿A tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeǰté meǰjcyámé pañe tsúúca dííbye Apííchó lǰcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe lǰcyame tsáhájucó ámuha méimillédu medáííivéméítyuróne. ²⁰ Muuráhjáa Píívyéébe meéema mepájtyetéíñe meenú íllíkye ditye dsǰjívétsóneri. Áánéllii metsu dííbyeke maávyejúúlléne tsaímíyéjucó meǰjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooca meǰjcyane

¹ Aane ícyooca ámúhake ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Imíáané ímí tehdúǰucooore teene tsaapi táábávátuube lǰcyane. ² Áronáa ihdícyáméhǰjima medómácócátsíñé ávyeta ímityúné lǰcyánéllii téhdure ímí teene metáábávájcatsíñe. ³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí iǰcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí iǰcyáhi. ⁴ Aane tsúúca ájyúma lǰcyalle tsáhájucó íimillédu lǰcyatú dííbye wáábyutállerejucó iǰcyánéllíihye. Téhdure dííbye ájyu tsáhájucó íimillédu lǰcyatú tsúúca díille méwá wáábyutááberéjucó iǰcyánéllíihye. ⁵ Aamútsí idyómácócátsihǰcyáné tsá íhvéjtsóítyuró Naavéné téénej tééveri díityétsikyé tsíñejctvuréjucó íhúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsáíjyu íñnáhó Píívyéébe ma íhǰyúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóíyomútsí teéne.

⁶ Ehdu íñe ámúhake tsánejcúvú o neé okée ámuha teene medíllónéllíihye. Áronáa tsá ámúhake o táuhbatú ámuha metáábávájcatsíki. ⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó iǰtsúcunú pámeere ohdu táábávátumé, tájívátumé, lǰcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduvaré meke ípǰvyéjtsónéllii tsaate píivyété íye iǰcyane. Áánetu tsíjtye tsá píivyététú íye iǰcyane.

⁸ Áánéllii íyéǰjete lǰcyámema pámeere píibájyujtéké o neé táábávájcatsíyúmeréjucó lǰcyáiyóné íñe o lǰcyadu. ⁹ Áronáa ihdyu íyeye iǰcyane ípǰvyététúhájchíí múu apáhájchíí táábávájcatsí tééneri íicúbáhrámeítyuki.

¹⁰ Áánetu tsúúca tájívámé walléémú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébe taúhbaju neéhií. Tsá oore ámúhake o neétune. ¹¹ Áronáa tsáíjyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhájchíí tsáhájucó múu tájívájúcootúne. Tsá tene ímityú tsǰpiikyéréjucó dílle tájíváne. Áánetu tsiíñe ityájíváné íimílléhájchíí óví tsiíñe óómille ájyú éllévure. Téhdure idyé wajǰi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

¹² Aane ícyooca Píívyéébe taúhbaju neétune oore táicyánéjcutu ámúhake o neé tsaapi cahcújtsó múnáájǰi taaba cáhcújtsótúrolle ímí dííbyema lǰcyáhájchíí tsá díbye díilleke íhvéjtsóítyuróne. ¹³ Áhdure tsáápille cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótúroobe ímí dííllema lǰcyáhájchíí tsá dílle dííbyeke íhvéjtsóítyuróne. ¹⁴ Muurá ímíbáávyéíyoobe dílle ímí lǰcyáneri. Áhdure idyé cáhcújtsóóbé taaba ímíbáávyéíyá díbye ímí lǰcyáneri. Aane muurá ímí lǰcyáromútsí íhvéjtsócátsihájchíí tsáíjyu múúne ítsiime ílluréjucó tútávaavéne. ¹⁵ Aane ihdyu cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótube díilleke íhvéjtsóné ímílléhájchíí óví íhvéjtsóhi. Téhdure idyé cáhcújtsótulle cahcújtsó múnáájǰi ájyu lǰcyáábeke íhvéjtsóné ímílléhájchíí óví íhvéjtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cáhcújtsómé hallurí lǰcyatúne. Muurá imíllebe tsaímíyé metáábávájcatsímyema meǰjcyane. ¹⁶ Muurá tsá mewáájácútu cáhcújtsóllé taji dílle lǰcyadu cáhcújtsóihájchííjyu. Áhdure tsá mewáájácútu cáhcújtsóóbé taaba díbye cáhcújtsódu cáhcújtsóihájchííjyu.

¹⁷ Áronáa ihdyu óví muhdú pamévaré méjǰcyá Píívyéébe íimillédu meke pícyohdu. Áánéllii óví tehdújucó tsaate íyéǰjteré lǰcyane. Téhdure idyé óví tehdújucó tsaate méwámyuma lǰcyane. Ehdu pámeere cahcújtsó múnáake ó nehǰcyá ditye tehdu iǰcyaki. ¹⁸ Muurá kíhdyahírótsámeímye Píívyéébe ujcúhi. Áhdure tehdu meénúmeítyúrómeke díbye újcume ihdyu óví éhduréjucó. ¹⁹ Muurá tsá muhdú tene neétu tehdu meméénúmeítyúne. Áhdure tsá muhdú tene neétu tehdu meméénúmeítyóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbye taúhbajúúné néhdu meǰjcyane imíllebe. ²⁰ Áánéllii Píívyéébekeé mecáhcújtsótujkénúíjyu muhdú meǰjcyaduré múu iǰcyáhi. ²¹ Tsaaté hójtsí pañe lǰcyame dííbyeke cáhcujtsómé tsá múu lǰycanútu díityédítý íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ípǰvyetéhájchíí díityédítý íjchívyéhi. ²² Muurá tsíjtye hójtsí pañe lǰcyámema tsíjtye hójtsí pañe lǰcyatúrómeke Píívyéébe újcume tsaahuré iǰcyá dííbyeǰjete. Aame tsaoméǰi lǰcyá Críjto ícúve múnaa. ²³ Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe meéema meenú mepájtyetéíñe. Áánéllii tsá múu míamúnáá

ijtsameí cáhcujtsójucootúne. ²⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Ahdíciane tsá múu ñnerí jýácunútúne. Óvi ihdyu Píivýéébeke mecáhcújtsótkénújyu muhdú mejjcyaduré mejjcyame díbyeke meúraavyéhi.

²⁵ Ehdu ñne ámuúhake ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú taábávátumé jýcýáiyóné medíllone. Ténejcútú Píivýéébe tsá muhdú meke neétune. Áronáa ihdyu oke díbye piáábóneri o wáájacúné o neé díyte taábávájatsítúné téhdure ímí neéneé. Ehdu ímí díbyeke o úráávyeébe ámuúhake o neéhi. ²⁶ Aane ó ijtsúcunú ímí téhdújuco díyte íyéejteré jýcýáiyóné ñne Críjtoke meúraávvenéjcu íhnáhó neénéllíihye. ²⁷ Áronáa ihdyu tsúuca taábávámé tsá múu íhvéjtsotú méwakyé. Áanetu iye jýcyame tsá múu ijtsámeítú ityáábáváiyóneri. ²⁸ Aane tsaate ityáábáváhajchí ihdyu óvi taábaváhi. Téhdure tsáápille ityájíváhajchí óvi tájíváhi. Tsá tene ímityúné jýcyatúne. Áronáa ihdyu íhnáhóóné taábávámeke íññújí icyánéjcuéne dómajcöne. Áánéllíi ámuúhake o neé ámuha ténehjívú metáhjátsámeítuyuki.

²⁹ Ahdíciane, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjuco tsiñne Críjto tsááñne. Áánéllíi ihdyu méwámyuma jýcýameke o neé díyte íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píivýéébé wákímyeí imyéénuki. ³⁰ Téhdure ámuúhake tsaatéké kímóóve pájýterónáa tsá múu kehóvéméhjívú neétune. Téhdure wáñehjívátéhijcýámé tsáhájucó téeneri jýcýáiyúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téeneri íjívéítúne. Ténehji jýcýarónáa méíhvéjtsodí Píivýéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu íññújiri muhdú íjýcýáiyóneriyé itsúúrámeíñe íhvéjtsotú díbyé wákímyeí. Muurá ñne jí hallúrí jýcýané tsíeméné ímíwu mejjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllíi ó imíllé ámuha téeneri mejjýácunúhijcýanetu méíhveténe. Muurá íyéejte ñnerí jýcyatúme ímí Píivýéébeke íicúvéíñeriyé ijtsámeíhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléémú tájívátumé jýácunú tsaímíyé díbyeke íicúvéíyóneri. Aame ímiáané ténejcúrí íjívémé tsá tsíñéhjiri ijtsámeítúne. Áanetu tájívámé ijýácunú muhdú ájyúma íjýcýáíñe wákímyeí imyéénúñeriyé. Téhdure wajpíímú méwámyuma jýcyame ijýácunú jí wákímyeíiyé muhdú dítyéké ípícyóóñeri.

³⁵ Ehdu ñne ámuúhake o neé ámuha wájyuri ímí Píivýéébeke ámuha méíicúveki. Tsá idyé ávyeta ámuúhake taabávatu o bóijcýúné ehdu o neétune. Ámuúhake ihdyu o neé tsaímíyé ámuha Píivýéébeke méíicúvéne wákímyeí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúuca ityáábávájatsíñne éévevu úújetémé iye ijcyane ípíivyetétúhajchí óvi taábávájatsíhi. Tsá tene ímityúné jýcyatúne. ³⁷ Aane tsaate ípíivyetéhajchí óvi íyéejteré jýcýáhi. ³⁸ Áhdure díyte taábávácatsíhahajchí ímí teéne. Téhdure díyte taábávájatsítúhahajchí awáá éhníñvevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájívalle jýcýá ájyú wáábyutáalle. Áronáa tsájyju múúne ájyú díílledívu dsjívívéhajchí píivýételle ímílléhajchí tsjípíkyéréjuco ityájíváne. Áronáa ihdyu tsá dílle tájíváityuró íhdícýáábeke cáhcújtsó múnáájpi jýcýátúúbeke. ⁴⁰ Áronáa ó ijtsúcunú iye jýcýalle íñe ímjíyáú jýcýáiyóne. Ehdu ñne ámuúhake o neé Píivýéébé Apííchó oke tükévéjtsóneri.

8

Njcyotájte íicúve

¹ Aane icyooca ámuúhake ó úúballé éhnée oke ámuha njcyotájteke íicúvémeíñe iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúuca téneju méwajácúhi. Áronáa jiveekí panévare mewájácújúcóóneúvuri nemítýákímyeíhijcýáhi? Árone tsá íñetú meke piáábotúne. Apááñeré ihdyu mewájýjácatsíñe meke piáabóhi. ² Muurá panévare iwáájacúné ijtsúcunúmeíyómé tsá ímiáané wáájacútúne. ³ Muurá ihdyu Píivýéébe waajácú caatyé díbyeke wájyune.

⁴ Aane njcyotájteke íicúvémeíñe iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú neéturöne. Atéreenéré jýcyane míamúnua cáánivahijcýaróné tsá dítyéké íñetú piáábotúne. Muurá ihdyu jýcyaabe tsáápíye Píivýéébe. ⁵ Muurá caame íévéhóowarii, íññújirii, jýcyanéhjí icyáánivahijcýánéllíi itsúcunúhijcýámé mityame Píivýéébedu nénehji jýcyane. ⁶ Áronáa ihdyu jýcyaabe tsáápíye apáabyéré Méécááni Píivýéébe páneeré ípíyéjtsóobe. Muuráhjáa meke ípíyéjtsóobe díbyeke maávýéjýjtsoki. Áhdure tsáápíye Ávyéjuube Jetsocríjto téeveri páneere jýcýáabe tájpiyé méjýcýáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cáhcújtsó múnua jýcýájúcoorómé tsá ímí wáájacútúne. Muurá itsúcunúhijcýámé ímiáané njcyotájte íbóhíma jýcýameke íicúvéhijcýáne. Áánéllíi ténehji íicúvémeíñe iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhijcýáme. ⁸ Muurá teene medóórone tsá

Píivýéébedívú muhdú néétune. ⁹ Áronáa ihdyu tsá múu dóótu eene dííbyeke ímí wáájácútúmé teene medóone múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke ityútávájtótuki. ¹⁰ Muurá tsaate ténéhji dóóneri tsijyte teene dóótume iúmúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájtóiyáhi. ¹¹ Ehdú muurá ámúhá nahbému ténéjcu ímí wáájácútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájtóiyá ímí Píivýéébeke ditye úráávýeyíónetu téhdurée diityé wáiyuri Críjto dsíjívemeke. ¹² Aane diityé íjtsaméi metútávájtóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájtótu tsá mújyú téeménéhji o dóóityúne.

9

Uwáábojte íáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Píivýéébe oke picyóó uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmíibé uwááboju ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcújtónetu muurá méwaajácú ímiááné ténéjcu uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacábú tsaate tsá cáhcújtótu uwááboobe o íjcyane. Áánetu ihdyu ámuha mecáhcújtó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcújtónéllíihye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsámehíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye íícúváyóne panévátúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema uwááboobéré o pehíjcyáiyá eene tsijyte uwáábojte Péédooro, Jetsóo nahbémuu, íjcyame péhíjcyádu. Áabeke muurá idyé ámuha oke méíícúváyá diityéké ámuha méíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa jíveekí muhtsi Benabéema muhtsiye mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáho íiye íáhdóne tájpi ícyáhi? ¿Aca óova bájtsoe tsá íñééva lléénetúne? ¿Aca obééjámúke énéume tsá diityé mujpáñejpácýo ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdú ámúhake o nééne méjtsúcunúdí míamúnáa íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píivýéébe Moitsééuvuj tééveri íwaajácuháámitu nééhí: “Trígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájiky tsá múu tsíménevu íhju wátájcotú díbye ímájchótuki.” ¹⁰ Ehdú Píivýéébe néé dííbyé wákímyeí mééne tée ne áhdó újcúiyóne íñééiyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítý díbye néétune. Muurá tsaate úmíhe bájtsoe kéémene tsíjtyeréjucu ááhívetso. Áronáa téhdure teenée bájtso medívú tsane coévá tsahdúré ditye újcuki. ¹¹ Ahdu muurá Píivýéébe icyánéjcu ámúhake muha méúwáábohíjcyámeke ¿aca tsá ámuha múúhake mepiáábóityuró tsíménetu tée ne tájpi muha mejcyaki? ¹² Áánerá tsijyte uwáábojte ámuha mepiáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhake ámuha mepiáábóiyáhi. Áronáa ihdyu muha tsá tééneri meijyáacunútúne. Tsáijyu múu míamúnáa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléityuró icyáhcújtóne muha meúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáabyuta ditye tsátyehíjcyánetu újcúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píivýéébeke ditye iyámedi íícúvehíjcyánetu újcune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdu íivane muurá Píivýéébe néé uwáábojte íjcyañe cáhcújtó múnáa diityéké piáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdú íñe ámúhake o néé pevénére ámuha mewáajácuki. Tsá piáábó ámúhake o táúmeityúne. Aabe ihdyu óví o dsíjívéhajchíí o dsíjívé ámuha oke mepiáábótuubere. Muurá ímí o íjtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyaaabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píivýéébere oke picyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeítyuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídátso oke pajtyeíyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore tájtsaméiyi tée ne wákímyeí o méénuca tééneri o mítyájkímyeíiyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne tée ne wákímyeí o méénutúne. Píivýééberée oke picyóó tée nevu. ¹⁸ Áánéllii o ímjíyú tée ne uwááboju pevénére áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjyáacunú tée ne áhdó oke ditye piáábóne tájpi o íjcyáiyóneri.

¹⁹ Aabe múíicúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá íicúve múnáajpi o íjcyá tée ne tée veri tsijyte Críjtoke icyáhcújtóki. ²⁰ Muurá íhdééné taúhaju o úraavyéjucóótuuroobe tamúnáa jodíomú muhdú ícyahíjcyádu idyé o ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca tée ne tée veri ímíñetúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhcújtóki. ²¹ Áánetu Píivýéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu o íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdurá ditye íjcyáne pañévu o úcáávetú Críjtoéjpijyúco o íjcyánéllíihye. Ehdú diityé pañe o ícyahíjcyá tée ne tée veri diityéké o úwáábo Críjtodítý íjcyáne uwááboju. ²² Áhdure Píivýéébeke cáhcújtójucoorómé ímí ténéjcu wáájácútúmema o íjcyácooca o íjcyá muhdú ditye íjcyadu tée ne tée veri diityéké ímíñetúvú o wáájácútso ténéjcu ditye ímí iúráávyeiki. Ehdú ihdyu pamévamáyé ímiáábéré o nahbévahíjcyá tée ne tée veri diityéké o piáabómé ípájtyeteki. ²³ Aabe pamévakeré o úwáábohíjcyá tsaméhíj diityémá ímí meijcyame meímíjyúúki.

²⁴ Muurá táhjacátsiyi dsíinémedítýú tsáápiye táhjaabe téene áhdó ujcúhi. Ahdu íivane ímíneúvú méuráávýé Píivýéébeke íáhdó ámuha meújucúki. ²⁵ Áhdure muurá íicu íáhdoma íjcyanevú úcááveímýé tééne íhde pííñúmeímýé tsá íiná dómájcotú diityéké tútávájtsoiyóne. Ehdú muurá pííñúmeímýé tééne áhdó ímíwu néérone múhájchótá íjcyáityúné iújucúki. Áánetu ihdyu mépííñúmeíhijycá mújijyú muhdú íjcyáityúné meújucúki. ²⁶ Áánéllii tsá pevénére Píivýéébeke o úráávvehijycatú éhne múúne tsaate kiávú ipýééne wáájácutúmé dsíínehijycádu. Aabe tsá ténéjcúri o bañúmeityú éhne múúne méénújcatsíbyé bañúháñé pevetsíhíjiré cátyétyehcúdu. ²⁷ Áánéllii muurá Píivýéébedívú o íhvéjtsámeíbyé o ícúbáhrámeíhijycáhi. Aabe o téhmémeíhijycá keená oke ténéjcútú mújtátsóiyónetu ímichi awáá ténéjcu o úwáábohijycyaabe o bañúmeityuki.

10

Níjcyotájteke Píivýéébedi medíllóityuróne

¹ Ámuúha táñahbémuj, cáhawaá méjtsúcunu muhdúhjáa méíhdé múnáaúvuke Píivýéébe ojtsoóri túkëvejtsomé Túpáñe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójtí pañevú díbye diityéké ityúkévéjtsoki. ³ Aaméhjáa ihdyu ícyahijycá Píivýéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴ Díbyeréhjáa muurá diityéké ácuhihijycá majchóvuú, adóvuú, íjcyane méénuráityuróné diityémá imyéénuneri. Áámemáhhjáa téjijyúcu néewayúdu néébe Críjto íjcyaaabe diityéké túkévétsohijycáne. ⁵ Ehdúhjáa panévaturé ímíhyéjúcooro Píivýéébe diityéké túkévéjtsorónáa ímunáajte ímityúné dáríivémeíhijycáhi. Áané déjúcotúhjáa mítyame dsíjivé ííneubará píivýétúné ííñújvu.

⁶ Ahdu meke tene ipájtýetu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷ Tsá dityéé méénuhijycádu níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrváné wañéhjíné pañe ímajchóné hallúvú ádohijycáme.” ⁸ Ahdícyane tsá medómácójcátsíityú íhdícyáméhjima dityéhjáa méénuhijycádu. Tééne déjúcotúhjáa muurá tsajcócójiré diityédítýú dsíjivémé 23,000-meva. ⁹ Áánéllii tsá Píivýéébeke mepátsáríjcyóityú ímityúné meméénune díbye íáábúcuhihijycya tsaatéhjáa diityédítýú méénuhijycádu. Tehdúhjáa muurá méénumeke tééne déjúcotu ííñimýmú íhdome dsíjiveíhijycáhi. ¹⁰ Aanéjii tsá múu diityé díivame ímityúné íhjuvátú Píivýéébedítýu. Tehdúhjáa néémeke muurá tééne déjúcotu díbyere Píivýéébe wáalloobe ‘Dsíjive’ némeíbyé níjkyéji múnáajpi dsíjivétsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehji éjijyuúvú méíhdé múnáake pátyehijycáné muurá Píivýéébe waajácúháámitu caatúvú íñe ícyooca meíjcyámema íñujji níjkévarijyucu íjcyame teene meéévéne tehdu medáríivémeityuki. ¹² Áánéllii ímí Píivýéébeke íuraavyéné íjtsúcunúme téííubúvú méíjcyaco ámuha ímityúneri memújtátuki. ¹³ Muurá éene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehijycáné mávaríjchojúúné tsá apáámyekéré ámúhake dómájcotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyehijycáne. Áronáa mecátsípáávé Píivýéébedívú. Díbye íjcyátúcoocájii; tsá néhi ávyétá íhnáhó nééne mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Díbye ihdyu tehdíiváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke píááboó maáábúcu.

¹⁴ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémuj. Áánéllii tsáhájcuo níjcyotájteke ámuha medúúrváityúne. ¹⁵ Ehdú íñe ámúhake o néé ámúhá íjtsaméma ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawaá ihdyu ímíneúvú méjtsaméí ámuha mewáájacúki. ¹⁶ Muuráhhjáa Píivýéébe mééma mepájtýetéíñe méénune meítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsóhijycá teene díbyeke. Aame méduurúvahijycá mewájyurii Críjtó tujpácó páwachákevu wágóoovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahijycá mewájyurii díbye ícúbáhrámeíñé meítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsaahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévacátsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Críjto íjcyáábeéjité mítyame meíjcyarómé méjycá tsáápihdýure.

¹⁸ Muuráhhjáa tamúnaa íjraéémú Píivýéébe ícúvé dóhijycámé tsame íjycá tééneejte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá díbyeke wáájácutúmé naavémukéré dooháñevu ícúvehijycá ímíubáané ditye ícúvéiyooobe Píivýéébe íjcyánaáaca. Áánéllii ámúhake o néé tehdu ámuha naavémuke meíicúvétuki. Tsá ámúhake o nehíjycatú níjcyotájte meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píivýéébema maadóneri, memájchóneri, menáhbévácátsíhijycámé Naavéneke ícúvehijycámema menáhbéváne.

²² ¿Íveeki Píivýéébeke mepátsáríjcyóiyá ehdu medáríivémeíñeri? ¿Aca díbyé ehniíñevu meé?

²³ Muurá imiáané panévaré meimilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévaré imi néétune. Tsá páneere meke piáábotú Píivýéébeke meuráávyénéjcutu. ²⁴ Áanéllii tsá múu tsúurámeityú iive tsaímíyé ijcyáiyóneri. Téhdure múu ijtsámei tsíjtyeke ipiáábóiyóneri pámeere imi meijcyaki.

²⁵ Áhdure ditye dooháñé náhjihénuhjcyánetu múu cúúvéhulléré iáhdone dóó tsájju múu iicúvé ijcyane ámuha medóóne múhdurá meijtsúcunúiyónélliihye. ²⁶ Muurá íññújiri páneere múhdúné tsieméné ijcyane Píivýéébe éhné díbyée ípvýeýtsóne.

²⁷ Áanéllii múu cahcújtsó múnua ijcyáturómé ámúhake majchóvú píúváhachíí cúúvéhulléré majchó ínehjí ditye pícyoone ámuha múhdurá meijtsúcunúituki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune 'íñe nýcyotájté iicúve' néhachíí tsá múu dóótu diityéké ámuha múhdurá meijtsámeichótuki. ²⁹ Ehdú o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meijtsúcunúitúrónáa diityéké múhdurá ámuha meijtsámeichóiyónélliihye.

Áronáa tsájju múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú ívane mewáájacudú meméénune tsijtye múhdurá ijtsúcunúiyáhi?” ³⁰ Muurá iná memájchóné hallúvú météhdútsóhijcyá Píivýéébeke díbye imillédu. Aanéjii ¿iveeki tsijtye ihjyúváiyá imityúné ijcyáneríjívári?” ³¹ Ihdyúhde tehdújucooro. Áronáa ihdyu múu panévaré iná imyéénúneri, imájchóneri, iadóneri, bóhówajtsó Píivýéébeke. ³² Ánehjiri ihdyu tsá múu tútávajtsotú jodíómuu, jodíómú ijcyáturómee, ijcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjímájju. ³³ Muurá ihdyu ó imillé pamévamáyé imi o ijcyane ditye téhdure ipájtyeteki. Tsá oore imi o ijcyáiyóneri o ijycunúitúne.

11

¹ Ahdu múu ijcyá muhdúhjáa Críjto ícyahijcyané o wáájane dííbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléemú pihcyáávé pañe ijcyáiyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, mítyane ámúhake o duurúvá Píivýéébe icyánéjcu ámúhake o úwaabóné imi ámuha meuráávyéne oke meitsáávehijcyanélliihye. ³ Aane ó imillé ámúhake o úballéné Píivýéébe Críjto túkevýtsoobe ijcyane. Áánetu Críjto wajpíímú túkevýtsoobe. Áánetu diitye wajpíímú mewámyú túkevýtsooje eene Críjto túkevýtsoobe Píivýéébe ijcyadu. ⁴ Aame wajpíímú íññiwaúúné iwátájcómeíñe Píivýéébe uwááboju úwáábóhachíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéénúmeíñe ditye Píivýéébema ihjyúváhachíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléemú íññiwaúúné wátájcómeityúmé úwáábóhachíí téhdure núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu meénúmeityúmé Píivýéébema ihjyúváhachíí núcójpítsó teene íbyéérómeíñe ditye ijcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñé ímilletúmé óví íllure béérómeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeíyóné núcójpítsó íjtsúcunúhachíí óví wátájcómeímye. ⁷ Áánetu wajpíímú tsá Píivýéébe pihcyáávé pañe wátájcómeityuró dííbye náávé ijcyane dííbyeke íavyejúúllébeke íbóhówátsohijcyanélliihye. Áhdure walle ájyúke íavyejúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wajpiikye Píivýéébe ípvýeýtsotú wállehdiyú tsátsii íjucnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekéré ípvýeýtsóobe wajpíihdiyú tsátsii íjucnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleke tujkenú ípvýeýtsólleke díbye náhbénutú wajpíihdiyú. Muuráhjáa ihdyu wajpiikyéré tujkenú ípvýeýtsóobeke nahbénuube wállehdiyú. ¹⁰ Áanéllii múu walléemú wátácámeíhijcyá íññiwaúúné ájyúmuke íavyejúúlléne uubállé nýjyeki múnua imi íjtsúcunúiki. ¹¹ Muuráhjáa Píivýéébe ípvýeýtsó wajpi wálleema iúcújcatsíñe imi ípiáábójcatsiki. ¹² Muuráhjáa imiáané wajpíihdiyuré walle ípvýeevéhi. Áronáa ihdyu ícyooca dííbyere Píivýéébe meénune wállehdiyuréjuco míamúnua ípvýeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha meijtsúcunú diitye walléemú dobévé pañe íññiwaúúné wátájcómeityúmé Píivýéébema ihjyuváne? ¿A tehdújuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepíivýedújuco ijcyane wajpi íññiwácoma ijcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhreé. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdiyú uuvéné íññiwácoma dílle ijcyane íññiwaú wátájcódú tene néénélliihye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámúhake o nééne tsaate múhdurá íjtsúcunúhachíí óví muhdú néé téénetu. Áronáa ehdu muha meúwáábóhijcyá pahúllévaré ijcyané cahcújtsó múáake.

Jetsóope mépajtyeté meénúne májchó múhdurá dáríivémeíñe

¹⁷ Áánetu ijcyané tsane ámuha meméénuhijcyané múhdurá ámúhadívú o íjtsúcunúne. ¿iveeki ámuha medóbéévéne pañe múhdurá medáráívécatsíhijcyá imiááméré ijcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úballémé ámuháva metáhjácatsíhijcyané medóbéévécooca. Imiáanéubá tehdu ámuha méicyahijcyáhi. ¹⁹ Áronáacáubá ¿mityá tsánejcútu tehdújuco teene, téénetu mewáájacu caatyé imiáané Críjtoke cáhcújtsóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsóó

mewájyuri méema méénune meítsáávéne májchó memájchorómé tsá ímí meméénuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatejtane memájchome ídátsó ájyabari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjucó mellíjyícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha méméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevúré ámuha memájchóityuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyeyúúllétú Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame medóbeevéne. Íllure ámuha ménúcópívétsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha meícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóó mewájyuri méénune meítsáávéne májcho
(Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóó úwaabóné íñe ámuhake ó úúballéhi. Jóódáhjáa dílbyedívú ékéévétsoípýjécó pááaho íjúcúne téhdújtsoobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájyeté ó ícúbáhrámeíñe ámuha meítsaavéne.” ²⁵ Átsihdyúhjáa idyé ado íékéévéne neébe: “Íñe tátyupjácó ícúbáhrámeíñe tééveri Píívyéébema tsíhduréjucó ámuha meíjcyáíñe uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdu méméénuhíjcyaco.” ²⁶ Ahdícyane óvíi ámuha tehdu meméénúneri meébóhówátsohíjcyá díbyéé míamúnáa wájyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe díbye tsááíñévújucó.

Jetsóoke meítsáávéne májchori menáhbévájcatsíñe

²⁷ Aane muurá Ávyéjuubé mewájyuri méénune meítsáávéne májchó tsaate múhdurá néeme meéletu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu méénune tsá ávyeyúúllétú díbyéé ícúbáhrámeíñe ítyupjácó wáágoóne. ²⁸ Áánéllíi múu tujkénú teene ímyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámeí muhdú íjcyane. ²⁹ Muurá peecúteré teene meméénúhájchíí máhallúvúré ímityúné mémeenúhi. ³⁰ Ehdu nééne níjcaúvú muurá eene ámúhadítú chémeme dúhcúméhíjívú néémedítú tsaate dsíjívéhíjcyáhi. ³¹ Áánetu ihdu ímiááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénúhájchíí tsá Píívyéébe íñe hallútú méhdi ícúbáhráítýune. ³² Muurá ihdu tsáijyu meke íhvétsohíjcyabe meícúbáhrámeí téénetu meíllíjkívyéne ímiááameréjucó meíjcyaca cáhcújtsótúmema mewágóóóvétuki.

³³ Ehdu teéne, ámuuha táñahbémuj. Áánéllíi múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécoca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubé mewájyuri méénune ámuha meítsáávéne májcho. ³⁴ Áánetu tsaate íajyabáavátéhájchíí óvíi íhjývú majchóhi. Tsá dítye teene dómájcóityuró Píívyéébe díityéké tééne hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehji ámuha meméénuhíjcyáné óvíi ámúhake o ááhívetéijyu méímíbjachóhi.

12

Píívyéébe Apííchó piááboríyé meméénuhíjcyanéhji

¹ Ámuuha táñahbémuj, ó imíllé ámúhake o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájacu muhdú Píívyéébe Apííchó meke piáábónej tééveríyé ínehji meméénune mepíívyeténe.

² Muurá ámuha méwaajácú dílbyekéé ámuha mecáhcújtsótúccoca níjcyotájtekéré medúúrúvahíjcyáné íbóhíma íjcyátúmeke. ³ Aane ámúhake o néé tsá muurá tsaate Píívyéébe Apííchó túkevýtsoi nééítyuróne: “Jetsóó nehníjyau.” Ahdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóityuró Píívyéébe Apííchó díityéké túkévéjtsótuca.

⁴ Muurá ihdu Píívyéébere meke piáábónej tééveri mépiivyeté páhduvaré nénehji meméénune. Áronáa ihdu ípííchoj tééveríyé meke piáaboobe ténehji meméénuki. ⁵ Muurá dílbyé wákimiyé páhduvaré nénehji meméénúróneri tsaapíkyéré méíicuvéhi. ⁶ Muurá dílbyere Píívyéébe tehdu méema meenú íhñéjté meíjcyámema. ⁷ Aane muurá dílbyé Apííchóre meke piáábóneri mépiivyeté tehdu nénehji meméénune mejtééveri téhdure tsíjtye cáhcújtsó múnáake díbye ípiááboki. ⁸ Muurá tsaate tééneré piáábónej tééveri piivyeté tsíjtyeke ityúkévejtsóne. Ááne piááboríyé tsíjtye piivyeté ímí úwaabóne. ⁹ Ahdure muurá tsaate tééneré piáábónej tééveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Ááne piááboríyé tsíjtye piivyeté chéméméhjike íbóhítsóne. ¹⁰ Tsaate piivyeté méénúrátýuróné ímyéénune. Tsíjtye piivyeté íñá pájtyeíñe íhdéjucó iwáájacúné íúúballéne. Tsíjtye piivyeté iwáájacúné caatyé pañe ímiááne Píívyéébe Apííchó íjcyane, caatyé pañe Naavéné apííchóre íjcyane. Tsíjtye piivyeté tsíjtye íhju ílléébótúrójuri íhjyuváne. Tsíjtye piivyeté tsíjtye íhjyuvané ílléébóturóné íhñéjyvu ípájyetsóne. ¹¹ Ehdu muurá Píívyéébe Apííchó piáábónej tééveríyé mépiivyeté páhduvaré nénehji meméénune.

Pámeere Críjtoéjté tsáápihdyuré Ijcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá Ijcyáné dobéévé méjicyá tsáápiíye. Ahdu téhdure Críjtoéjté mítyame páhduvaré menéérome méjicyá tsáápihdyuré. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévare jodiómuu, gríéegomuu, tsíjtyé hójtsí pañe Ijcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe Ijcyatúmee, éhdume pámeere méjicyá dííbyeéjte. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañévu úcaavémé méjicyá tsané múnáaréjucu. Aame Críjtoma tsáápihdyuré méjicyá Cááni Apííchó mépañe Ijcyáne jteeveri íñe méjpi pívátsihjívá Ijcyároné dobéévé tsáápiíye méjicyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhjuvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyátúnéllííhye. ¹⁶ Téhdure ménúúmího tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhálluu íjcyátúnéllííhye. Áronáa muurá pámeere méjpiene. ¹⁷ Muurá pámeere méjpi hálluuré Ijcyaca ¿íñerí mellééboiyáhi? Téhdure pámeere ménúúhejuré Ijcyaca ¿íñerí máarahjúciyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééiyónéllí ihdyu Píívyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúncunúdu ténéhjíma. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi Ijcyaca múhduréiyó teene. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá Ijcyároné dobéévé tsáápiíye.

²¹ Áanéllíi máhálluuúcu íhjuvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñetú piáábotúne. Áhdure méhíiwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñetú piáábotúne. ²² Muurá méjpiítyu ihtsuuvúdu méjtsúncunúrotsíhí ímichi éhniíñevu meke piabóhi. ²³ Áanéllíi tésíhíi múhdurá néérotsíhíi tsaimíyé météhmémei múha meke íajtyúmituki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúncunúrotsíhíi tsá pahdu mewatájcoméityúne. Píívyéébe ípívyejtsó méjpiítyu múhdurá néérotsíhíi tsaimíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyejtsóobe méjpi patsíhíjavaré ímí meke piáábónetu tsátsii múhdurá méjtsúncunútu. ²⁶ Muurá tsátsíyé metútáváávérónáa páneeréjucu méjpiítyu avye búuuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiíye íñe ímíjyaú mellííñemuúncunúmeíhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Críjtoéjté méjicyame méjicyá tsáápiíye Ijcyadu. ²⁸ Áanéllíi dííbye cahcújtsó múnáa méjicyameke Píívyéébe pícyóo íñá mewákímyeííñehjívu. Tsaatéké muurá pícyoobe Jetsocríjtotdítyú Ijcyáné uwááboju uwáábomére dítye ípyéhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjucu íñá pájtyeíñe iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjíke pícyoobe dííbye íhjuú uwáábojte dítye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráityúronéhíi méénúmyeke, chéméméhjíke bóhítsóímyeke, ídáátsóméhjíke piáábóímyeke, túkevėjtsójte Ijcyáímyeke, tsííñe míamúnáa íhjuú illéébotúrójuri íhjuváiímyeke. Ehdú muurá páhduvaré nééne wákímyeíhájnevu pícyoobe Píívyéébe íhñéjte méjicyameke. ²⁹ ¿Aca pámeere dííbyeéjte méjicyame Jetsocríjtotdítyú Ijcyáné uwááboju uwáábomére mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere íñá pájtyeíñe mewáájacúné méúúbálléhíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráityúronéhíi méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjíke mébóhítsóhíjcyáhi? ¿Aca pámeere méíhjuváhíjcyá tsííñe múnáa íhjuú melléébotúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyéte téjúhjíri tsaate íhjuvúné mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Ahdícyane cáhawáá métsúúraméi keená éhniíñevu ímí ámuha méjtsúncunúneri Píívyéébe ámúhake íajcuki. Aane ó ímíllé ámúhake ó uwáabóné muhdú éhniíñevu ímí méjicyáíyóne.

13

Mewájujycatsíñe

¹ Muurá tsííñe míamúnáa, níjkyéji múnáa, Ijcyámé íhjuvíri ó íhjuvároobe muuca ó wájyútúhajchíi atéréejpiyé ó Ijcyabe pevénéré ó íhjuváhíjcyá éhne múúne cúúmúbama chehkéu íhjuvadu. ² Téhdure íñá pájtyeíñe íhdéjucu ó wáájacúné ó úúbálléhíjcyaae páné íhdéene ó wáájacúroobe tsíjtyeke ó wájyútúhajchíi tsá ímiáábé ó Ijcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí ó cáhcújtsónéllíi caméhaúné tsííllevo ó íñétsóroobe tsíjtyeke ó wájyútúhajchíi tsá ímiáábé ó Ijcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjíke tátsíeméneri ó piáábóhíjcyaae Críjtotdítyú Ijcyáné uwááboju ó uwáábóhíjcyáné hallútu oke dítye covájtsóroobe tsíjtyeke ó wájyútúhajchíi tsá íñetú oke tene piáábotúne.

⁴ Muurá íhdyu pamévakeré méidaatsólléne mewájujyume máaabúcu múhdurá nééronéhíi. Aame tsá íñerí menómítúááváityuróne. Tsá ávyéjuuháñe mellííñéityuróne. Tsá 'mityáhmítýá' menééityuróne. ⁵ Tsá atéréenéhíi méihjuváiityuróne. Tsá méhllíihyeré tsane meméénúityuróne. Tsá mecááyóbáityuróne. Tsá tsíelleréjucu méjtsúncunúityuró tsaate meke ímityúne méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúne méénúneri tsá meímíjyúúvéityuróne. Ímíááneríyé méímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewájujyume múhdurá tsaate íjcyameke mépiaabó dítye íimíjpyetéki.

⁸ Ehdu mewáájucatsíñé tsá mújyú mééma níjkévaítýúne. Áánetu eene ñná pájtyeíñé íhdéjucu mewáájucúné meúúbálléhjýcýané mééma níjkévaáhi. Téhdure díbyé piááboriyé tsaate tsíjtyé íhjuu illéébótúrójuri íhjuúvahjýcýané níjkévaáhi. Áhdure díbyé piááboriyé mewáájucuhjýcýané tsáhájucu íjýcýaítýúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjúcú tsátsíhhuútsáre mewáájucúné meúúbálléhjýcýáhi. ¹⁰ Áronáa ihdu íjýcýaíñéi páneere mewáájucúne. Ájju tsáhájucu tsátsíhjuútsáre mewáájucúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíimene o íjýcýacooca ó íhjuúvahjýcýá tsíimene íhjuúváu. Aabée íhduyhacáa múhdurá neérone ó itsúcunúhijýcýá tehdújucu. Aanée o kéémeebe tsáhájucu tehdu o néjucóotú tsúúca o wáájucúwénéllíihye. ¹² Ahdu muurá íñe icyooca tsátsíhhuútsáre méwaajácú Píívyéébé icyánéjúcú éhne múúne múcúmi pañe tsieméne nááv méítene mewáájucúdu. Áronáa ihdu íjýcýaíñéi éhniñévu tenejucu mewáájucúne. Muurá íñe icyooca tsátsíhhuútsáre o wáájucúné téjju botsíi ó waajácúú ímíñeúúv muhdú Píívyéébe oke wáájucúdu.

¹³ Aane muurá díbyeke mecáhcújtsóne mewáájucatsímyé meítsóhijýcýané tsá mújyú níjkévaítýúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewáájucatsíñe.

14

Tsíjtyé íhjuúri tsaate íhjuúváne píívyeténe

¹ Ahdcýane mú tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewáájucatsímye Píívyéébé Apííchó tükévéjtsómé panévaré ámuha meméénúyóneri. Múu tsúúrameí íhdétújucu díbye ámúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájucúné meúúbálléiyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé íhjuu illéébótúrójuri íhjuúvámé Píívyéébémayé íhjuúvá tééjuri. Aane tsá múha llééébóityuró ñná dítye néene Píívyéébé Apííchóré díityéké tükévéjtsóneri dítye íhjuúváneíllíihye. ³ Áánetu ihdu díbye íuúwááboju bóhówajtsóné úúbálléhjýcýámé cahcújtsó múnáake tsápíjtsó éhniñévu ímí díbyeme dítye íjýcýaki. ⁴ Muurá tsíjtyé íhjuu illéébótúrójuri tsaate íhjuúvámekéré piáabóné Píívyéébeke dítye úráávýénéjucútu. Áánetu ihdu díbye íuúwááboju bóhówajtsóné úúbálléhjýcýámé éhniñévu tsíjtyeke piáabóhi.

⁵ Aane ihdu ímí ó íjtsúcunú tsíjtyé íhjuu ámuha melléébótúrójuri meíhjuúváiyóne. Áronáa éhniñévu ó ímíllé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuúwááboju ámúhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdu éhniñévu piáabó cahcújtsó múnáake. Áánetu tsíjtyé íhjuúri ámuha meíhjuúvaróné tsaate díityé íhjuúvú pájtyesótúhahjítí tsá díityéké tene piáábotúne. ⁶ Ámuúha táñahbému, muurá ámúhake o ááhíveebe tehdu tsíjtyé íhjuúri ámuháma o íhjuúváhajjítí tsá ámúhake tene piáábóityú ámuha melléébótúnéíllíihye. Áánetu ihdu Píívyéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhajjítí ámúhake piáabóíñe.

⁷ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjýcýaturóné cúúmúbama chíiyóro ímíñeúúv mellíjchúcooca melleebó ímíwu tsanéécú íhjuúváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhahjítí tsá ímí melléébótúne. ⁸ Áhdure méénujcatsí íjýcýacooca ímíñeúúv rojróco líljchúmeityúhahjítí tsá múha íjýcýatsíívyetúne. ⁹ Ahdu muurá tsaatemá dítye lléébótújuri meíhjuúváhahjítí tsá dítye lléébótúne. Pevénéré meíhjuúvá éhne mú pevetsíima íhjuúváu. ¹⁰ Muurá íñújuri míamúnaa páhdúvaré íhjuúvámé tsá wáájacúratúné íhjuúvatúne. Muurá ihdu dítye íhjuúváne waajácúmeíhi. ¹¹ Muurá tsaate óoma tehdu o lléébótújuri íhjuúvaca tsá íñetú oke tene piáábóityuróne. Áámedityú ó neéiyá tsíjtye múnáaré dítye íjýcýane. Áhdure óhdivu neéiyómé tsíjtye múnáajpiyé o íjýcýane. ¹² Aane Píívyéébé Apííchó ámúhake tükévéjtsóneri páhdúvaré nénehji ámuha meméénúyóneri meíjýacúnúhijýcýámé mú íjýcýacúnú ámúhake díbye piáábóneri cahcújtsó múnáake ámuha metükévéjtsóiyóneri.

¹³ Áánetu tsíjtyé íhjuúri íhjuúváne píívyetéme mú Píívyéébeke piáábó táumeí díbye tükévéjtsóneri teene ípájtyétso tsíjtye illééboki. ¹⁴ Muurá tsá oore táijtsaméiyi tsíjtyé íhjuu o lléébótúrójuri Píívyéébema o íhjuúvahjýcýatúne. Díbyé Apííchóré ihdu tapanétú íhjuúvahjýcýáhi. Áánéllii o íjýcýaroobe tsá o wáájacuhjýcýatú o íhjuúváne. ¹⁵ Aane íñe çkééjuri meíhjuúváiyá Píívyéébema? Meíhjuúváiyá tsajuúcuri melléébótúrójuri, melléébójuri, íjýcýane. Áhdure díbyeke medúúruváne mémátsíváiyá tsajuúcuri. ¹⁶ Muurá tsíjtye lléébótújuri díbyeke medúúruváhahjítí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnéíllíihye. ¹⁷ Ímí tehdújucóoro Píívyéébema tééjuri meíhjuúvaróné tsá tsíjtyeke piáábotú díbyeke dítye úráávýenetu. ¹⁸ Áronáa ihdu ímí tehdújucu teene melléébótúrójuri díbyema meíhjuúváne. Muurá ámúhá éhniñévu ó íhjuúvahjýcýá Píívyéébema oore o íjýcýacooca. Áánéllii ó téhdujtsó díbyeke. ¹⁹ Áronáa ihdu tsame cahcújtsó múnáa mepíhcyáávécóoca ó ímíllé pámeere lléébójuri báhríñéwuúré o

ihjyúvaroné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuró cááménécobaúvú tsjityé ihjyúrí o ihjyuváné ditye lléébójuríivari.

²⁰ Ahdícyané, ámuúha táñahbémut, tsá múu ímiájíjtó ámuha méúraavyémé tsiimédú néétune. Ímíñeúvú múu íjtsámei kééemje itjsámeidy. Áanetu ihdyu ímityúné icyánéjcutu múu ijcyá diitye tsíime iná wáájácutúmé jcyadu. ²¹ Muurá Píivýéébé waajácúháámitu néénee: “Tahñéjté jodíómuma ó ihjyúvää tsjitye múnáj téeveri diityé ihjyúri. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsoítýúne. Ehdu íñe o néé Píivýéébe o jcyaaé.” ²²⁻²³ Aane muurá tsjityé ihjyú meléébótúrójuri Píivýéébé Apííchó meke ihjyúvátsóneri cáhcújtótúmeke meúújsetsó íhtsútuube Píivýéébe jcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhji meihjyuváné illeébóne méhdityu nééiyómé illure meméivaténe. Áanetu ihdyu cahcújtso múnáa wáábyuta méhdivu íuwaáboju bóhówájtsóobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtótúmé wáábyuta tene jcyatúne. ²⁴ Áronáa tsájyú múúne tsááme meúwaabóné illeéboki. Aane muurá teene illeébóne waajácúyá ímiááné ímityúmé ijcyane. ²⁵ Aane múhduúvúrá íjtsúacunúne bhotsí Píivýéébe mééma jcyane iwáájácúne díbyeke duurúváiyómé ímíñmóúbánema.

Muhú pihcyáávé pañe meijcyáiyóne

²⁶ Ahdícyané, ámuúha táñahbémut, ámuha mepíhcyáávécocó Píivýéébeke ámuha medúúrúvane májtsi méénuhjcyáamee, tsaatédívú díbye íuwaáboju bóhówájtsóné úúbállehjcyáamee, tsjityé ihjyú illeébótúrójuri ihjyúvahjcyáamee, ditye ihjyuváné melléébojívú pátyétsohjcyáamee, éhdume múu ímíñeúvú meenú cahcújtso múnáake tene ipiááboki. ²⁷ Aane tsaate tsjityé ihjyú illeébótúrójuri ihjyuváné píivyetéhajchíí óví mityétsiye ihjyúváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsjipi píivyeté ihjyuváné. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri ihjyúvatúne. Tsáápiitsádi múu ihjyúvá llééboobe ipájyétsoiki. ²⁸ Áanetu díbye jcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéné pañe tééjuri ihjyúvatúne. Iiye múu ijcyácocó Píivýéébe méyá tééjuri ihjyúváhi. ²⁹ Ahdure díbye íuwaáboju tsaatédívú bóhówájtsómé múu tsané dobéévé pañe mityétsúba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illeébúacunúki. ³⁰ Áronáa tsájyú múúne Píivýéébe lléébúacunúmedívú téhdure íuwaáboju bóhówájtsóhajchíí óví tujkénú úwaáboobe íhveté diityéréjucu íuwaáboki. ³¹ Ehdu múu Píivýéébe íuwaáboju ámúhadívú bóhówájtsóné tsáápiitsádi ímíñeúvú úwaabó tsjitye illeébóne díbyedívú icyátsípááveki. ³² Díbyé úwaáboju múu imyéénune píivyetémé ímíñeúvú meenúhi. ³³ Tsá díbye ímíllétú múhdurá díbyé úwaáboju medáñivéne.

Ímíllebe tsáimíyé pámeere metúkévetsójcatsíñe. ³⁴ Aane ihdyu óví ámuha mepíhcyáávécocó Píivýéébé taúhbaju néhdu walléémú ímiááméré ijcyáne cúuvéhulléré úwaabó lleebúacunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye ihjyúváityuróne. ³⁵ Tsane idíllone ímílléhajchíí óví ihjyáhañéúvúré díllómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píivýéébé pihcyáávé pañe walle ihjyúváiyóne.

³⁶ ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijtsúacunú, tsáhái muurá ámuha pahdu díbye íuwaáboju méhdivu bóhówátsohjcyáné mewáájácúne. ³⁷ Aane cáhawáá óví tsaate díbye íuwaáboju diityédívú bóhówátsohjcyámé pañe díbyé Apííchó jcyáhajchíí waajácú díbyé taúhbaju néhdújucu o nehijcyáne. ³⁸ Áanetu tehdujúco néerone ditye múhdurá íjtsúacunúhajchíí muhú idyé méméenuúhi.

³⁹ Ehdu teéne, ámuúha táñahbémut. Ahdícyané óví ámuha méúwáábohíjcyá Píivýéébe íuwaáboju méhdivu bóhówájtsóne. Tsá múu tsaate tsjityé ihjyú illeébótúrójuri ihjyúvānetu diityéké bóijcyutúne. ⁴⁰ Ímiááméré múu ijcyáne panévaré ímíñeúvú meenúhi.

15

Críto dsíjívéebe bóhíne

¹ Ámuúha táñahbémut, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. ² Aane tsúuca ámuha mepájtyeté ímiááné ámuha mecáhcújtsohajchííjy. Áanetu ámuha ímí mecáhcújtsohtájchíí illure ámuha mébáñúméíhi.

³ Muuráhjáa Píivýéébé waajácúháámitu tene néhdjúco méimítyú iwáágó Críto dsíjívénetu jcyáné úwaáboju oke ditye úwaabódújucu ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁴ Muuráhjáa tene néhdjúco dsíjívéebeke ditye cúúube pápíhchúúj coojvatu bóhíne. ⁵ Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú íbóhówáávéné boone tsjitye ímamyémudívú díbye bóhówaavéne. ⁶ Áané boonétúhjáa muurá bóhówáávebe íhñéjté 500-mevá ehníñevu jcyámedívú. Áámédityúu tsúuca tsaatétsáhí dsíjívénetu muurá ijcyáméi mityame. ⁷ Ahduréhjáa muurá bóhówáávebe Jacóóbodívú. Áané boonétúhjáa bóhówáávebe pámehdívúréjucu.

⁸ Ááné boonécobaúvutúu téhdure óhdivu díbye bóhówaavéné ó íjtsúcunú éhne múúne walle ítsímáváyotsíhjí pájtyelle tsímavádu. ⁹ Áánéllii tsá ó íjtsúcunúmeityuró díbyedytú íjcyané uwááboju uwááboméré péhíjcyáméepi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáityuró ténéjcu uwááboobe cahcújtso múnáakée o ícúbáhráhíjcyánélliihye. ¹⁰ Áronáacáhjáa ihdyu Píivyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaae óhdi ídáátsóvéne oke ímíbjachóhi. Aabe ihdyu óví tehdújuco o íjcyane díbyé icyánéjcu uwááboobe. Áánéllii muurá ímiááné tsíjtye uwáábojté ehniíñevu ó méénuhíjcyá tééné wákimyéi. Tsá idyé óore. Díbyere ihdyu Píivyéébe méénuhíjcyá tajtyéeveri. ¹¹ Áronáa tsá muhdú tene néetu tsaate ehniíñevu tééné wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehdújuco ámuhákye muha meúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujtsóné.

Dsijivémé bóhííñe

¹² Muuráhjáa Críjto dsíjivee bóhíine muha meúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujtsóhi. Áronáa živeeki tsaate ámuhadítú nehíjcyá dsíjivémé bóhíjucóóityúne? ¹³ Muuráhjáa ímiááné tehdu tene néeca Críjto dsíjivee tsáhájucó bóhíítyuróne. ¹⁴⁻¹⁵ Aaca muurá ténéjcu uwáábojté muha méjcyáiyá állúu múnáa díbyé bóhítúnéré muha meúúbállehíjcyánélliihye. Aaca téhdure tééné uwááboju mecáhcujtsóné tsá ínetu meke piáábóityuróne. ¹⁶ Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke dítye cúuube tsá bóhíjucóóityuróne. ¹⁷ Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallúrí meímítyuháñe. ¹⁸ Aamée díbyeke ímí mecáhcujtsorómé medsíjivémé ávyetá wágoóóveréjucó meméénúiyóne. ¹⁹ Muurá díbyeke mecáhcujtsóné apááñéré ííñújí hallúrí meíjcyánetu meke piááboca tsíjtyéhjí ehniíñevu ávyetá idáátsó méjcyáiyáhi.

²⁰ Áronáacáa ímiááné Críjto idsíjivétsihdyu bohíi medsíjivémé mebóhííñé mééma déjucóónuúbe. ²¹⁻²² Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjucótu médsíjivehíjcyáhi. Ahdúu íivane tsáápiye Críjto ímiáábé íjcyaae méénúnej tééveri medsíjivémé mebóhííhi. ²³ Áronáa tsá ihdícyáiyu mebóhíítyúne. Díbyéi tsííñe tsáácooca mebóhíi díbyeéjté meíjcyane. ²⁴⁻²⁵ Ájyu páme avyéjuubéré íjcyaa díbyeke múnáátsohíjcyámeke ityhájáné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píivyéébé hójtsi pañévu íhvéjtsóiiye díbyeréjucó páne avyéjuube íjcyaki. Téjyu páneere níjkévaáhi. ²⁶ Dsijivé meke múnáátsohíjcyané tsáhájucó íjcyáityúne. ²⁷ Muuráhjáa díbyere Píivyéébe pícyóó Críjtoke páne avyéjuubéré díbye íjcyaki. Ehdú muurá néene díbyé waajacúhámitu. Tsá tene néetu Cáani díbyé túkevéjtsóju pañe íjcyane. ²⁸ Muurá ícyooca páneere Críjto túkevéjtsóju pañe íjcyároobe téjyu íjcyaa Cáani Píivyéébé túkevéjtsóju pañeréjucó. Muurá Píivyéébe ávyeta páne avyéjuubéré ímichi díbye tájpi páneere íjcyaa. Áánéllii téjyu páneere díbyé túkevéjtsóju pañeréjucó íjcyaiñe.

²⁹ Áánetu íjcyané tsane. Ehdú idyé medsíjivémé mebóhíjucóóityúné nehíjcyámé živeeki tsójtsómehíjcyá ímúnáa dsíjivéme mémeri ‘dítye ípájtyeteki’ néémere muhdú idyé medsíjivémé mebóhíjucóóityúnáa ínetú dítyéké tene ípiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsíhjí daihañeréjucó medsíjivéíñáa žíñe muha uwááboméré mépehíjcyá tsáiyu tsaate múúhake tééné hallútú dsíjivétsóhachíi muha mepájtyetékííivari? ³¹⁻³² Áánélliihyéhacáa bañúháñe tééné hallútú Éepetsó cóomi múnáa apíchó éhne múúne meke dóóné iyámédu néémema ó táhjácatsíhíjcyáhi. Aanéíiva, ané metsu ímiááné tehdu tene nehájchíi meíjcyané hajchóta mewáñehívaténé pañe panévare meóóvehíjcyá tétsíhjí daihañeréjucó medsíjivéíñélliihye. Áronáa muurá ímiááné medsíjivémé mebóhíine o uwáábohíjcyané hallútú oke dítye dsíjivétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Ároneri íllure ó ímíjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímíjyúdu.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámehíjcyámédivu. Ámuhákye mújtátsodímé ímí ámuha meíjcyáiyómeke. Muurá tsaate neéhi: “Átéréejtédívú menáhbevámé íllure meke mújtátsóhi.” ³⁴ Ahdú ámuha meíjcyáiyónéllii ímíñevúvú meúráávyé ímiááju. Óvjyacóóné ímityunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámuhadítú Píivyéébeke wáájacútúme. Ehdú ámuhákye o néé núcójpsítsoróné pañe ámuha téénetu mewáájacúúveki.

Muhdú dsijivémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáaubá tsaate ámuhadítú neéhi: ¿Aca íhya muhdííváj píhjmá medsíjivétsihdyu mebóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teéne: Muurá tsíeméné pañévau mebájtso tsíhdyuréjucó icyápáyóóóvetsihdyu ííñeu botsíi páneevé úmehéréjucó. ³⁷ Tsá muurá apáhajchíi teeu mebájtsónemáyé pahéjucó íjcyáityuróne. Tsáiyu muurá tríígó pañéváuma tsíñéhjí pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téuhjitu ípahé bóhówáávetúne. ³⁸ Píivyéébere ihdyu ímíléldú píivyetsóné tsaimíyé keemévé íñéhé neeváúhjáa íjcyahéjucó. ³⁹ Tsá muurá

panévaré tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áanetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame lévéhóowari íjcyanéhjí, íñújiri íjcyanéhjí, tsíhdyúre. ⁴¹ Muurá cóójiejpi núhba ájchú péjcéjpiima mícuro ájchúné tsíhdyúre. Áhdure mícúruj péété tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco mejjcyane medsjívétsihdyu mebóhíime. Muurá medsjívémeke ditye cúúume mechájááverómé tsiñe mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima mejjcyame tsáhájucu mújyú muhdú mejjcyájúcoóityúne. Muurá íñe icyooca mejjcyanéj pi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá íñújiri mejjcyanéj piima mejjcyame téhdure méjicyaa tsíhdyuréjuco néenej pi mújyú medsjívéjúcoóityúnéj piima.

⁴⁵ Muurá Pívyéébé waajácúháamitu néeneé: “Tujkénúejpi Adáake Pívyéébe ípívyétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíñe bóhi.” Áabé boonétú Críjto bóhováávebe ihdyu meke ajcú mújyú muhdú mejjcyájúcoóityúne bóhívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénú méjicyá íñe icyooca mejjcyanéj piima. Áané boonétú botsíi méjicyaa tsíhdyuréjuco néjpi mújyú medsjívéjúcoóityúnéj piima. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Pívyéébe meenú íñúbatu Adáake íñújiejpi íjcyáábeke. Áánellii tééjé hallúri mejjcyame méjpiháñema mee dibyéé ípívyéjtsóobédújuco. Áanetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áánellii díbyema mejjcyácooca tsíhdyuréjuco mejjcyáíñe dibye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Pívyéébe íñúbatu méénuube íjpiíma íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaae Críjtoduréjuco mejjcyáíñe díbyema mejjcyácooca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbému, muurá íñe icyooca mejjcyanéj piiháñema tsá mejjcyáityú Pívyéébé avyéjuri. Muurá íñe dsíjívéíñe piiháñe tsá múhdutú dsíjívétúné íjcyáityuróne. ⁵¹ Cáhawáá ámúhake o úúballe múha mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjívéityúne. Muurá dsíjívétuméj piiháñe cápáyóóveé tsíhdyuréjuco néenej piiháñevu. ⁵² Muurá ávyeta ícúíwuúré tsáneere metámihjácóné hallúri méjpiháñe cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco íimibáávye nihñéré rojrócó líjchúmeicyooca. Tene muurá íhjúvácóoca cahcútso múnaape dsíjívéhjicyámé tsiñe bóhíime tsáhájucu dsíjívéityúne. Áané tujkéveri téjyú íjcyame dsíjívétuméj piiháñe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. ⁵³ Muurá íñe icyooca medsjívéhjicyanéj piiháñe téjyú cápáyóóveé dsíjívéityúnéj piiháñevuréjuco. Ájyú ihdyu botsíi méjicyaa Pívyéébé avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe medsjívéhjicyanéj piiháñe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe Pívyéébé waajácúháamitu illu tene nehjújuco: “¿Aanéhaca kiávújuco teene dsíjívé meke wáágóoyóne? Tsúuca táhjátsámeíñe tsáhájucu íjcyatúne.” Ehdu Pívyéébé waajácúháamitu néeneé. ⁵⁶ Muurá ímityúme mejjcyané déjúcotu medsjívéhjicyáhi. Áané méhdvú Pívyéébé taúhaju bohówajtsó ímityúme mejjcyane. ⁵⁷ Áronáacáa ihdyu téhdújuco Pívyéébe méhdi ídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjto tévéri ímityúné mééma táhjane mewáágóóvétuki.

⁵⁸ Áhdicyane, ámuúha táñahbému, méihvéjtsodí Pívyéébé icyanéjcu ámuha meúraavyéne. Óochévetuméré méméenuhjúyá Máavyéjuube Jetsocríjto wákimyéi. Muurá mewaaajácú díbyé wákimyéi meméenume mebáñúmeítyúne.

16

Cahcútso múnáa wáabyuta dsúdsi pihcyúmeíñe

¹ Áanetu dsúdsike cahcútso múnáallii ámuha mepíhcyuhjicyané múu ímíñeuvú meenú íñe Garáatsiá íñújiri íjcyané cahcútso múnáake o néhduú. ² Ténevá tsemáánádú múu wáyeévejcóójí idyóbéévecooca ámúhá wákimyéi hallúvú ámuha mejúcnetu tsánéhuw dówacárohhjúyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepíhcyútuki. ³ Aane o úújetécooca tsaatéké ámuha metújkevééllémeke mewáalloo Jerotsaréri íjcyané cahcútso múnáa éllevu ámuha mewáalloóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtjeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o néhahjí ó péehi.

Muhdú ípyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénú ó peé Matsedóóniá íñújivu. Átsihdyu botsíi ámúhake ó aahívéteehi. ⁶ Aabe tsájyú múúne ámúhama úúnjúyá hajchótá ó íjcyá tsúcájáhree. Átsihdyu óví kiávú o péébeke ámuha oke mépiaabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhake ícúiyé o ááhíveíñe. Ó ímíllé tsuacájáaneuvú ámúhama o íjcyane Pívyéébe ímílléhajchíjyú. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvúré Éépetsóvú Pejtecójtéé wañéhjí ó pájtyeé téené pañe íchíi múnáake o úwááboki. Tsájyú múúne tsaate diityédítýú o úwaabóné cahcújtsó tsíjtye oke téené hallútú tsáíllérónáacáa.

¹⁰ Áánetu Timoteóó íñe o íjcyadu Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámuhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco díbye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdyu métsiménéélledíñe. Ímíñeúvú dífbyeke mépiááboco elle iúlléjéne oke díbye iúújévaki. Muurá dífbyeke ó ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke dítye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke ó neerá díbye ámuhakye iááhíveté tsijtye menáhbémuma. Áronáa tsá díbye péétune. Óvíi mújyú íimíllécooca ámuhakye aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóné

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé meíjcyame ímítyunévú metáhjátsámeítyuki. ¹⁴ Múu íiná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakéré iwájyúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú Ejtéépanáké éhnée Acááya ííñúji múnáadityú íhyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá díitye íhyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyame ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa díibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáícoo, éhdume tsaimíyé oke píaabó ílle ámuha meíjcyaca oke mepiáábóiyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápitsohíjcyá ámuhakyeé itsápijtsódu. Aane ímí ó íjtsúcunú tehdújuco. Tehdu néémeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámuhakye ó úúballé Áátsiá ííñújiri íjcyáné cahcújtso múnáa ámuhakye dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Pírítisírama ámuhakye duurúváhi. Áhdure díityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámuhakye duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíi múnáa ménahbémú ámuhakye duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

²¹ Aane íñe ámuhakye o pítyajcóné páñetu oo Páávoró ó caatúnúhi.

²² Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájyútúmé hallúrí tsúúca ímityúné íjcyane. Aabe ihdyu óví tsájucóó Máavyéjuúbe.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámuhakye ó wajyú dífbyeéjté ámuha meíjcyámeke. Ahdícyane ihdyu óví dífbyeréjuco ámuhakye píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 CORÍNTIO

Hállúvúeháámí Coríntori íjcyáme éllevu Páávororo cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o íjcyáábekée oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítý íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooa muhsti íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acááya íñújiri íjcyáné cahcújtso múnáa wáábyuta téhaámi. ² Ahdícýane óví Píívyéébe Ílil Jetsocríjtoma ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávororo ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllil metsu Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píívyéébeke medúúrúvaki. Muurá meke ídaatsólléne íjcyaaabe pajjyuvaré meke bóhíitsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtso mécaátúnuháámí meke téhdure tsíjtyeke me píaabó muhdú meke díbye píaabódu. ⁵ Ehdú Críjtoéjté meíjcyame díbye ícúbáhrámeíhíjcyádújuco meícúbáhrámeíhíjcyáne. Áámeke dífbyej tééveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácuíhíjcyáhi. ⁶ Muurá muhsti meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácuíhíjcyaaabe téhdure ámúhake muhsti meúwáábóneri meíbóhíjtso métehdíwáne ícúbáhrámeí ámuha maáábúcuíne mepájtyeteki. ⁷ Muurá muhsti méwaaajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráávyehíjcyáné panévaré ámúhake pájtyeróné pañe. Muhsti meícúbáhrámeíyú ámuha meícúbáhrámeíñéllil téhdure ámúhake bóhíitsohíjcyaaabe mútsikye íbóhíitsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéne muhstí Áátsiá íñújiri meícúbáhrámeíñe. Ányetáa muhsti meícúbáhrámeí múha áábúcuítyuróne. Tsáhájucóo muhsti meíjtsúcuínetú mepájtyeteki. ⁹ Idátsóhrée muhsti éhne múne dítye dsíjívétsoimé íjcyadu. Ehdú múhstima pájtyené Píívyéébedívú muhsti mecátsípááve panévatúré íhtsútuube íjcyaaabe dsíjívérómeke bóhíitsoóbedívú. ¹⁰ Aabée ihdyu múhstikye pájtyetéstó téjyju muhsti medsíjívéiyónetu. Áánéllil dífbyedívú muhsti mecátsípáávehíjcyá éhniíñevu íjcyarónéhíjtu díbye múhstikye ípájtyetéstoki. ¹¹ Aane óví ámuha píaabó métaúmei díbye éhniíñevu múhstikye píaabóné tsíjtye íajtyúmíne dífbyeke ítyéhdújtso.

Coríntó cóomivú Páávororo pééture

¹² Muurá muhsti méwaaajácú ímí tehdújuco muhsti meíjcyane míamúnááj píne ímichi ámúhama. Píívyéébere múhstikye píaabóneri ímí muhsti méicyahíjcyáhi. Tsá múhstiyé tehdú meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhsti méimíjyúúhí. ¹³ Aane íñe ámúhake muhsti mécaátúnuháámí tsá túh íhjúvatúne. Cáhawáá óví ámuha méwaaajácú téhaamíjí meéévéne. ¹⁴ Muurá ámuha méwaaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhstidi meimíjyúúveíñe ténéjcuívú ámúhake muhsti mewáajácútsónéllíhye. Áhdure ámuha méwaaajácú ámúhadi muhsti meimíjyúúveíñe múhstí uwáábóo ámuha melléébónéllíhye.

¹⁵⁻¹⁶ Aanée ámúhadívú ímí o íjtsúcuínéllil tujkénú ó imíllérá Matsedóóniá íñújívú o péébe ámúhake o ááhíveíñe. Aabée téhullétú ó imíllérá tsiíñe ámúhadítý o pájtyene Jodéa íñújívú o péébe ámuha oke me píaabóki. Áronáacáa tsá tehdú tene neéture. ¹⁷ ¿A téénetú ámuha meíjtsúcuínú pánehíjídú o pítyácámeíhíjcyáne? ¿A ámuha meíjtsúcuínú cahcújtso múnáa íjcyatúme pánehíjídú imyéénútyúné íhjúvahíjcyádú o íhjúvahíjcyáne? ¹⁸ Tsáhaa, muurá Píívyéébe múhstikye waaajácú tehdú muhsti menéetune. Áánéllil muurá muhsti menéhdújuco meméénune. ¹⁹ Muurá Críjto Píívyéébe Hajchí íjcyaaabe tsá mújyú íjtsaméi cápáyóóvétyuróne. Muurá muhdú íñéhdújuco díbye méénune. Áabédítý íjcyáné uwááboju íñe muha méúwáábóhíjcyá oo Páávororo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. ²⁰ Áabej tééveri muurá páneere Píívyéébe méema meenú muhdúhjáa íñéhdújuco. Áánéllil dífbyeke medúúrúváne métehdútsóhíjcyáhi. ²¹ Téhdure dífbyere Críjto tééveri díbye meke ímbajchómé meíjcyá dífbyejté íhtsútúme. ²² Aabe meke ítsíimedi idíllómé pañévú Ípííchó picyóóneri ímiááné méwaaajácú meke íñéhíjcyanéví díbye ájcuíñe.

²³ Aabe waaajácú íñéllíhyéké elle Coríntori ámuha meíjcyámeke o ááhívetétúne. Ímiááné ó imíllérá ámúhake o ááhíveténe. Áronáacáa tsáhái o pééture ámúhake uhdádúré o tükévéjtsotéyónéllíhye. Áánéllíhyé tsáhái ámúhake o ááhívetétú ámúhake o

kímóvéjtsóiyónéllíhye. ²⁴ Áronáa tsá ámúhake o táúhbáityuró ifne mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha tenejcu mewaajáácújucóóhií.

2

¹ Apááñéré ó imíllé ámúhake o tsápíjtsóneri o píaabóné ámuha meímíjyuúki. ² Muuráhjáa díityédíjyucu ámúhadi o ímjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca çmúhdí ó ímjyúúvéiyáhi? ³ Áánéllíhyé muurá ámúha éllevu íhde o cáátúnúháámí pañe ámúhake ó úwaabó ámuha meímíbbáavye ellévú o péécooca oke ámuha meímíjyúúvétsóiyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meímíjyúúvétsoca tsaméhíjyucu meímíjyúúvéiyóne. ⁴ Muuráhjáa tujkénú ámúha éllevu o wáloháámí ó caatúnú múhdurá ámuha meicyahíjycané kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Áronáacáa tsá ámúhake o kímóvéjtsó o cáátúnúte. Mítyané ámúhake o wáiyúnéllí ámúhake o caatúnú ámuha meímíbbáavyeki.

Ímityúné meénúmedi meídaátsóvene

⁵ Áanetu eene imityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsóobéubá awáá éhniífnevu ámúhake kímóvéjtsóhi. ÇMityá tsá ámúhake díbye kímóvéjtsótúnej? ⁶ Áábeke téhdunéjucu ámuha tééné hallútú meúwaabóne. ⁷ Ílluréjucu díbyedi meídaátsóvene máábajíivé teéne. Áane mecánaajánú díbye íjtsaméí icyátóroóvene ímíbbáavye ávyétá tútavááveréjucu Píivyéébedítýú díbye imyéénútki. ⁸ Áánéllí ámúhake o néé ámuha tsiíne ímí díbyema menáhbévaki. ⁹ Ehdúu ámuha mejycane o wáajácúne éjyvu tééné uwáábó o cáátúnúháámí ámúha éllevu ó wallóo ámúhake o nééne ámuha mecáhcújtsóhajchíí o wáajácuki. ¹⁰ Muurá ímityúné meénúmedi ámuha meídaátsóvene teene maábajíivéné ímí ó ijtsúcunúhi. Áánéllí téhdure táicyanéjcutu ámuha meídaátsóvedí ó ídáátsóvehíjycá Críjto mémeri. ¹¹ Ehdú mépíáábójcatsí Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkévebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóómiyi íjcyabe Páávoró múhdurá íjtsámeñe

¹² Tóroóavúu muurá o úújetéébé tétsí múnáake Críjtodítýú íjcyané uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píivyéébé píááboríyve. ¹³ Áronáacáa técoomíyí ménahbe Tííto íjcyatúné múhdúvúrá o íjtsúcunúnéllí o péé díityédítýú Matsedóóníá íñújyvu díbye néhcovu.

Críjto ma íhtsutúmé mejycane

¹⁴ Áronáa ihdyu Píivyéébeke o téhdútsóhíjycá Críjtoj tééveri panévare metáhjahíjycané hallúvu. Muurá mejtééveri íuwááboju pahúllévávú tsújaucuhíjcyabe éhne múúne pácúúcuç cúvá pahúllévávú tsújaavédu. ¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímíbbáavyémeke Píivyéébe ímí íjtsúcunúmé díbyé uwááboju métsújaucuhíjycá pámehdívúre pájtyetémyema wágoóóvéímýedívu. ¹⁶ Áané uwááboju muurá wágoóóveímýé íjtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsóiyóné meíjtsúcunúdu. Áanetu pájtyetémyedívú íñe ímjyau teene bohíivú díityéke ájuncu. Aanéhaca íñe çcaatyé uwáábojyá tééné uwááboju? ¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjycatú tsaate meénuhíjycádú muha medsídsívakíyve. Áhdure tsá tsíhdyuhíjírre muha meúwáábohíjycatúne. Muurá tene néhdújucu muha meúwáábohíjycané Píivyéébé múúhake níwáávéne wákimýeí Jetsocríjto múúhake píáábónej tééveri díbyeke muha meíicúvénéjucu.

3

Béhné pihtyáçjoju

¹ ÇAanéubá ámuha méjtsúcunú íllure muhtsi memítyájkímýeí ehdu ámúhake menéhíjycáne? ÇÁhduréubá ámuha méjtsúcunú tsaate meénuhíjycádú uwáábojtétsí muhtsi mejycané waajácúháámívu ámúhake muhtsi meúújétsóifne? ÇPanéubá ámuha méjtsúcunú téeméháámí ámúhake muhtsi metáúmeíñe? ² Áánerá ihdyu ámúháyé teene waajácúháámí tujkévéejte múhtsí uwááboríí tsíhdyuréjucu ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhake pámeere ííténe waajácú ímiáané téhdújucu ámúhake muhtsi meúwaabóne. ³ Aame ámuha Críjto múúhaj tééveri cáátúnúne waajácúháamídu. Áronáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caatúnújpácyori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnehjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píivyéébé Apííchóré ámúhá pañévú úcaavéné ámúhake ímjpyetétsómeke tsijtye ííténetu waajácú díbyeéjéte ámuha mejycane, waajácúháámí cáátúvané íéévéne iwáájácúiyódu.

⁴ Ehdú íñe ámúhake o nééne ímiáané tsá állíu íjcyatúne. Muurá Píivyéébere Críjtoj tééveri múhtsikye píáábohíjycanéllí ó waajácú ímiáané téhdújucu o néhíjycáne. ⁵ Tsá

múhtsi waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píivyéébere ihdyu múhtsikye túkévéjtsóneri muhtsi meúwáábohíjcyáhi. ⁶ Áhdure díbyere múhtsikye piáábohíjcyá íñe muhdú meijcyáiñe béhné pityájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dííbyé Apííchó mépañe íjcyáne tééveriyé mepájtyetéhi. Tsá íhdeéné taúhbaju meúraávyeneri mepájtyetétúne. Muurá teene meúraávyeromé íllure méwágóóóvéiyáhi. Áanetu ihdyu Píivyéébé Apííchó meke ajcú medsíjvéjúcóóityúne bóhívu.

⁷ Muurájháa teene tujkénú Píivyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetétsóityuróné néwáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa íjraéemudívú wajtsí dííbyé íhtsútuma Moitsééuvj tééveri. Áané ámitsaráhcójháa dííbyeúvú húmiri íjcyanéllii tsá ímúnaa íñehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítú áabanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdújháa muurá meke pájtyetétsóityuróné taúhbaju tujkénú Píivyéébe pícyoone íñe imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjii mityáubá awáá mepájtyetéíñe uwááboju dííbyé Apííchó mépañétú bóhówájtsóíñe. Áané pityájcoju íñe ícyooca mééma díbye méénune muurá meke ímíjpyetétsóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevú tujkénú díbye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá újjetétúne. Áanetu íñe ícyooca mepájtyetéíñe pityájcojú díbye méénune awáá ehniíñevú meke piáabóné tsá mújyú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllii meúwáábohíjcyá íñeri núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú ehnhjáa Moitsééuvú dítye íájtyúmitu Píivyéébé ámitsaráhcó íhýmíri íjcyane áabanútúné hajchótá wájyamubávú wátácámeihíjcyádu. ¹⁴ Téjyújháa íjcyané míamúnaa tsá wáájácúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyané míamúnaa teene íhdeéné pityájcoju éévéjúcooromé tsá wáájácúteúne. Aame íjcyá ehne múúne tsane tsíeménevu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeityúne. Muurá ihdyu apááñeré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane ícyoocápi tsate tééneri Moitsééuvú cáátúnuhíjcyanéjhíre ícyáhcújtsóne ítsúcunúhíjcyá ípájtyetéíñe. Tsá dítye wáájácúpityú Píivyéébé muhdú mepájtyetéíñe Jetsóo tééveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dííbyé icyánejcúvuréjuco pájtyémeke piááboobe íapííchoj tééveri dítye iwáájácú muhdú ípájtyetéíñe. ¹⁸ Muurá Píivyéébéjéte meijcyame tsúuca dííbyé icyánejcú méwaajácúhi. Aame míicumídú menéemedítú díbye ímí bóhówaucunúhíjcyámé icyóhodu méjicyáá Críjtodu íapííchoj tééveri meke díbye ímíjpyetétsóme.

4

¹ Aane téenetu íjcyané uwááboju ímíáájú íñe muhtsi meúwáábohíjcyáhi. Áanetu tsá muhtsi meóóchévéityuró mekéé ídaatsólléne Píivyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu. ² Áanéllii muurá páneere núcójpítso nénehji muhtsi méihvéjtsóne dííbyé uwááboju meúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíjijtóríyé meúwáábotúne. Aane Píivyéébe waajácú muhtsi maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane íñe meke pájtyetétsóíñe muhtsi meúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóóvéimédivú. ⁴ Íjji caani Naavéné dítyéké túhútsóhíjcyá dítye icyáhcújtsótu Píivyéébere íjcyaaabe Críjtodítú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhtsidítú muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Muhtsi meúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítú. Áábeke muhtsi mewájyúnéllii méjicyá ámúhá ícúve múnáajtétsi. ⁶ Muurájháa Píivyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá íñe ícyooca mépañevú téenedu néene íuwááboju pícyóó téénej tééveri dííbyé ámitsaráhcó Jetsocríjtodítú bóhówaucunúne mewáájácúki.

Mecáhcújtsóné meke túkévéjtsóhi

⁷ Aane muurá Píivyéébé ámitsaráhcó núpájkíhlódu menééromé pañe tsúuca íjcyánetu ámuha méwaajácú dííbyé íhnáhooríyé muhtsi meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsi íhnáhoori muhtsi meúwáábohíjcyatúne. ⁸ Muurá múhtsikye tsíñehji páhdúvaré dárííverónévú tsá muhtsi metájhátsámeityúne. Tsáijyu múhtsikye íhnáho tene íjtsámeíhcóronáa tsá muhtsi íñeri maáábímyeíhíjcyatúne. ⁹ Tsáijyu muurá múhtsikye dítye méénurónáa tsá muhtsi méihvétsóhíjcyatú téené uwááboju. Ehdú múhtsidi dítye ícúbáhráromúhtsikye Píivyéébe piáábohíjcyáhi. ¹⁰⁻¹¹ Muurá pájyuvá kiávú muhtsi mepéhúllévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyaromé Jetsóokée imyéénudu. Ehdú muhtsi dsíjívétu mepátyetéhíjcyá dííbyeke muhtsi meíícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóo múhtsikye panévaturé téhmené iwáájácúmeiki. ¹² Ávyeta mú dsíjívénetu muhtsi meúwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne mújyú medsíjvéjúcóóityúne bóhí ámuha meújcuiki.

¹³ Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééneé: “O cáhcújtsónetu ifne ó ihjyúvahíjcyáhi.” Ahdu idyé muhtsi mecáhcújtsónéllii ifne ámúhake ménehíjcyá ifneri núhnévtumútsi ímiááné panévatu Píivýéébe meke píaabóné muhtsi mewáájácúnéllíhye. ¹⁴ Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóhítsódú medsíjívémeke íbóhítsóne díbye meke tsájtyeíñé íúniúvu. ¹⁵ Aane muhtsi mewáájácúnéllii méicúbáhrámeihíjcyá ímí ámuha Píivýéébeke mecáhcújtsó mítyame meíjcyame díbyeke metéhdújtsó díbye meke píáábohíjcyáné hallúvu.

¹⁶ Áánéllii tsá mújyú meíhtsunútyuró tééné wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátso menéérome Píivýéébeke meúráávyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyámeke tějcoojívádú meke píáábohíjcyaaabe. ¹⁷⁻¹⁸ Aane ifne ícyooa páhduvaré nénéhjíri méicúbáhrámeihíjcyaróné tsá múhahchótá íjcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhjíri méicúbáhrámeíyómé nihñéuvré Píivýéébema meíjcyame tsá mújyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsaímíyé meíjcyáíyóneri tsá meíjyácunútyuróné. Apáañaíryé meíjyácunútyá mújyú níjkéváityúne Píivýéébé avyéjuvu meúújetéíyóneri.

5

¹ Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhahchótá meíjcyáityúne. Aane wágóóóvéne boone ihdyu Píivýéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima meíjcyaa níjkyéjiri mújyú muhdú íjcyáityúme. ² Ááneri ifne métsúúrámeihíjcyá téénéj píivu mepájtyéíyóneri ídátso méicúbáhrámeihíjcyánetu mewáyéééveki. ³ Muurá téhulle tsá méjpiima íjcyatúmé meíjcyáityúne. ⁴ Múhdutúyó ifne ícyooa meíjcyáne j píiyé cápáyovéné mújyú medsíjívéjúcóóityúnéj píivu. Tsáháityuro ihdyu medsíjívécooca múhahchótá méjpiima íjcyatúmé meíjcyáityuróné. ⁵ Áronáa ihdyu Píivýéébere méénudújuco méjpiíhafe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácu mépañévu pícyoobe Íapíícho.

⁶ Aane ehdu méúmiwa íjcyane tsúúca méwaajácúhi. Áronáa ifne ícyooa meíjcyánéj píimáyéí meíjcyáné hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóó únúri meíjcyatúne. ⁷ Aane ímiááné íñéhdújuco Píivýéébe mééma méénune muurá maájtyúmituróné mecáhcujtsóhi. ⁸⁻⁹ Aane medsíjívétúné hajchótá métsúúrámeihíjcyá muhdú díbye ímillédú meíjcyáíyóneri medsíjívécooca tsaímíyé díbyema meíjcyaki. Áánéllii tsá meíllityéityú dsíjiveri. Aame ihdyu medsíjívéjúcóóiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meíjcyaki. ¹⁰ Muurá dífbyedív pámeere míamúnaa mépíhcyáávé díbye meke ídillo muhdúhjáa medsíjívétúné hajchótá íñújiri meícyahíjcyáne. Ájyu meke áhdóíbye muhdúhjáa meícyahíjcyáne. Ímiáámée ícyahíjcyámé tééne áhdó íñé ímíjyaú íjcyáhi. Áánetú ímityúné méénuhíjcyámé tééne áhdó ícúbáhráméíhi.

Píivýéébema ímí meíjcyane

¹¹ Áánéllii muhtsi Píivýéébeke maávyéjyúúllédú íjcyamútsi méimíllé tsíjtye cáhcujtsóné díbyeke. Aane waajácuube ímiááné tehdu muhtsi meméénuhíjcyáne. Áhdure cáhawaá óví ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdu ámúhake muhtsi menééneri tsá memityájkímyeítyúne. Íllure ámúhadív muhtsi mebóhówátsohíjcyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene ííibúuri icyáhcújtsóturóné míamúnaa íítérokíyé úwáábóneri mítyákímyeíhíjcyámédív téhdure ámuha mebóhówájtsoki. ¹³ Ehdu ifne ámúhake muhtsi menééne méjtsúcunúdí muhtsi meméívatémútsi meíhíjyúvahíjcyáne. Ehdu muhtsi meúwáábónej tééveri éhnííñevu Píivýéébeke maávyéjyútsó ámúhake tene píiááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsíjívétsihdyu bóhíine mewáájácúne dífbyedív méíhvéjtsámeí díbye meke ityúkévéjtsó meímillédú meíjcyájúcóótuki. Aame dífbyeke mecáhcujtsómé medsíjívéjúcóóityúne bóhíima meíjcyame ímityúnehíjívú dsíjívemédú meíjcyáhi. ¹⁶ Aame tsá meíjyácunútyuró tsaate muhdú íjcyáneri eene cáhcújtsótúmé ténéhjíre ítehíjcyádu. Ehdúikyé Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde táíjtsaméí néébe dífbyeke ó itsúcunúhíjcyá íhdícyaabédúre. Áronáa ícyooa tsáhájucó tehdu o íjtsúcunújúcóótúne. ¹⁷ Muurá ifne tsúúca dífbyeéjté meíjcyame íhdée múhdurá meícyahíjcyánetu tsíhdyuréjuco mecápáyóóvémedítyú ímiáájuréjuco bóhówaúcunúhíjcyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píivýéébere meke ímíabávyetsó Críjtoj tééveri tsaímíyé dífbyema meíjcyaki. Áámekée meke níwáávebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure íimíabávyeki. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píivýéébe méimítyú ímíbahchó ímí dífbyema meíjcyaki. Aabée múhtsikye níwaaé tééné uwáábovu. ²⁰ Aamútsi ifne Críjto mémeri dífbyé uwáábójuma muhtsi meúllehíjcyá múhtsij tééveri ámúhama díbye íhíjyúvaki. Aane dífbyere Críjto mémeri ámúhake muhtsi menéé ámuha meímíabávyéne ímí Píivýéébema meíjcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyetá ímiáábé íjcyaa

mújyú ímityúné méénútúróobeke Píivýéébe ímityúubedi dílló méimítýú déjúcotu dífbyeéjté mejjcyámeke ímiáámedíyéjucu idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhtsi dífbye wákimyéí meméénuhíjcyamútsí ámúhake menéé ámuha mebánúmeityu dífbye piááboju mééma íjcyane ámuha mewáájácújucóome. ² Muurá dífbye waajácúháámitu nééneé:

Míamúnáakée o pájtyetétsóíñeri o íjyácunúnáa piáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámúhake ó piabóhi.

Ehdu néénetu méwaajácú ícyooa tsúuca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

³ Áánéllii muurá íñe muhtsi dífbye wákimyéí meméénuhíjcyamútsí météhmémeihjycyá múhdurá muhtsi medáíivémeíñeri tsíjtyeke metútávájtótuki. ⁴ Muhtsi méimillehíjcyá Píivýéébe ícúve múnáajtéstí muhtsi mejjcyamútsí ímiáámútsíyé mejjcyane. Muurá muhtsi íiná néetumútsí máaabúcuhijycyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhji. ⁵ Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, meícúbáhrámeíhijycyá 'wayée' néetune mewákímyeícyooa. Áámútsikye tsáijyu múhtsikye ícúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoójánuhíjcyáme. ⁶⁻⁷ Áronéhji muhtsi máaabúcuhijycyá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju muhtsi mewáájácúnej tééveri Píivýéébe ímillédú muhtsi meícyahíjcyánéllíhye. Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dífbye Apííchó muhtsi pañe íjcyáne tééveri. Ehdu muhtsi dífbye wákimyéí meméénumútsí dífbye íhnáhoori meícyahíjcyá tsaimíyé. Áánéllii tsáijyu tsaate múhtsi hallúvú ímityúné íhjuívaróné tsá pánéévehíjcyatúne. ⁸ Áronáa íhdyu tsaate múhtsikye ímí íjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtéstí muhtsi mejjcyane. ⁹ Ááne múhtsikye wáájácúromé tsá múhtsidi ícúvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyétá íhnáhó múhtsidi dítye ícúbáhráromútsí tsá muhtsi medsíjívéhíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi meícyahíjcyá ídátso múhtsikye dítye dsíjívétsóllehíjcyáromútsi. ¹⁰ Ídátso muhtsi mejjcyáromútsi mítyámeke mépiáábohíjcyá Píivýéébe avyéjújte dítye íjcyá íhtsutúne. Ááneri muhtsi méimíjuhíjcyá ínéúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyérónáaaca.

¹¹ Ámuúha Coríito múnáa múhtsí nahbému, ámúhake muhtsi mewáájyúne méúúballé múhdú muhtsi mejjcyane tóónútumútsi. ¹² Tsáháturo múhtsi icyánéjcutu ímityúné ámúhadítýú muhtsi meíjtsámeityuró tsáijyu múúne ámúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúcunúrónáaaca. ¹³ Áronáa íhdyu ámúhake muhtsi mewáájyúne méúwáábohíjcyá éhne múúne íjtsíimeke cááni iwáájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewáájyuki.

Píivýéébe jádú menéémeé

¹⁴ Aane tsá menáhbéváityuró cahcújtso múnáa íjcyátúmema tsahdúré díityémá méíjtsaméí néetúnéllíhye. Cáhawáá méíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójima tsahdúré néetune. Ahdu íivane tsá tene ímityú ímiáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbéváne. ¹⁵ ¿Aca Críjto Naavéné íjtsaméí tsahdúre? Aanéhjíva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcutéjtémá náhbéváiyóne. ¹⁶ Áhdure ¿aca ímíyóne ímiá Píivýéébeéjté mejjcyame dífbye jáhdú menééme menáhbéváne níjcyotájté íbóhíima íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá íllu méhdityu neébe:

Tahñéjté íjcyámé Píivýéébe o íjcyaae tsá kíá dítyédítýú o íjcyatúne.

¹⁷⁻¹⁸ Téhdure tsiíñe neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítýu. Ááne mémeenújúcohdí ímityúné dítye méénuhíjcyádú ímí ámúhake o íjtsúcunú ámuha tahñéjté Caani o íjcyaaé. Ehdu o néé Píivýéébe panévatúré íhtsutuube o íjcyaaé.

7

¹ Ehdu íñe Píivýéébe nehíjcyá meke íjcuíñe, ámuúha táñahbému. Áánéllii ílluréjucu metsu meíhveté panévaré ímityúné méjpiíyí, méíjtsaméiyí, meméénuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsaméí dífbyedívu.

Corító cóómíyí íjcyame cahcújtso múnáa ímíjpyeténe

² Ahdícyane óvjyucu múhtsima méimibáávyé tsaimíyé mejjcyaki. Muuráhjáa tsáháturo íñeri ámúhake muhtsi metútávájtótúne. Áhdurée tsáháturo ámúhake muhtsi maállíñé hallúrí ámúhá tsíeméné meékéévetúne. ³ Tsá íñe ehdu ámúhake o néetu ímityúmé ámuha mejjcyánéllíhye. Éjyúu ámúhake o néhdu mítyane ámúhake o wáájyúnéllii ó nehíjcyá ímí

tsaméhjí meíjcyá mújyú medsíjívétsihvújucu. ⁴ Aane ó waajácú ámuha tehdújucu meíjcyane. Áánéllii mítyane ó imíjyúú ámúhadi panévaríyé ó ícúbáhrámeíyoobe téénevu o cátoróóvénema.

⁵ Muuráhjáa Matsedóóniá iinújivu muhtsi meúújetémútsi ávyetá ihnáhó meícúbáhrámeíñeri muhtsi mítyane meíllityéhi. ⁶ Áronáacáa Píívyéébe imyéénuhjycyádú piáábónej péévé Tíito múhtsidívú 'bohíbohíúvú' úújeténeri muhtsi meímíjyuuvéhi. ⁷ Áronáacáa tsá apááñéré díbye múhtsidívú úújeténeri muhtsi meímíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi meímíjyuuvé muhdú ámuha meíjcyane díbye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyeé úúbállébe ámuhává ímityú meícyahíjycánetu tsúuca meíhvetémé meíjyácutunúhjycyáné ámuhakye muhtsi maááhívetéíyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri meíjyácutunúhjycyáhi. Ehdúu díbye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi meímíjyuuvéhi.

⁸ Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó ídáátsové éhnée tujkénú ámuha éllevu o wállóháámí pañe ihnáhó ámuhakye o úwaabóné kímóhcó ámuhakye pájtyéneri. Áronée óvíjyucu múhajchótáwuurá ámuhakye tene kímóvejtsóné ámuha meímíjpyeteki. ⁹ Áánéllii ó imíjyúú téeneri. Áronáa tsá ámuhakyeé kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúúné o néétune. Ó imíjyúú ámuhakyeé kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tsíhdyuréjucu ámuha meíjcyáneri. Aane ámuha maáábúcuíhjycyáné ímí Píívyéébe íjtsúcutunúhi. Aanée tsá téeneri ámuhakye o tútávájtsotúne. Muuráhjáa íllure ámuhakye téeneri ó piáabóhi. ¹⁰ Muurá tsáíjyu díbyere Píívyéébe meke íhvejtsó tsané kímóóvé meke ipájtye téénetu meíllíjkívyéne ímityú meícyahíjycyáné meíhvejtsóne díbye icyánejcúvuréjucu mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve íjcyácooca íná íjtsámeityú díbyedityu. Áánetu ihdyu cáhcújtsotúmé ehdu nénehji dítyéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóveéhi. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ímillédú ámuhakye ihnáhó o úwaabóné kímóhcó ámuhakye pájtyeróné ámuha máaabucúhi. Aanée ímiáánéjucu múhdurá ámuha meícyahíjycyáné ámuhakye wáájácutsoné tsári ámuhakye pájtyeróneri ámuha meíllityéne meímíllérá ámuhama teene o ímbájchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjucu eenée ímityúné meénuúbeke ihnáhó meúwáábóneri meímímbájchónéllii tsáhájucu ámuhá hallúrí tene íjcyatúne. ¹² Ehdúu ámuhakye ó caatunú Píívyéébedívú o bóhówájtso ímiááné ámuha múhtsikye mewájjyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríívéjcatsímútsikyé tene ipiáábo o cáátúnutúne. ¹³ Aane muurá muhdúhjáa ámuhakye muhtsi menéhdújucu ámuha meíjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájjyune.

Ááneri mítyane muhtsi meímíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuhává panévatúré díbyeke meíícúvénéllii imíjyúwu múhtsidívú wájtšineri éhniíñevu muhtsi meímíjyúúhi. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúbálléné ímí íjtsúcutunúbe. Tehdu tene íjcyátújítori mújyú o íhjyúváyíonejñvari. Muuráhjáa o néhdújucu ámuha díbyeke meíícúvéné tehdújucu. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhniíñevu ámuhakye wájjyube ámuhává díbye nénehji mecáhcújtsóne ímí díbyeke meíícúvehíjycyánéllíihye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó ímíjyuuvé ímí ámuhama menáhbéwávcátsíñe o wáájácutneri.

8

Piáábojcatsi

¹ Téhdure ó ímillé ámuha táñahbémuke o úúbálléné muhdú Matsedóóniá iinújiri íjcyáné cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe piáábohíjycyáné dítyédí ídáátsovénema. ² Aame muurá tsáimíyé íjcyame mítyane piáábohíjycyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú ímiááné dítye piáábohíjycyáné íjcyátúrónetu dítyéké ipiáabóné ímillénéllíihye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréri íjcyáné cahcújtso múnáake dítye piáábóne dsídsi muhtsi dítye éllevu metsájtysi. ⁵ Ávyetáa tsá muhtsi meíjtsúcutunútu dítye tsíjtyeke piááboíñe. Áronáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéébóne Píívyéébe ímillédú ícyahíjycyámé díbyedívréjucu íhvejtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóóniá iinújiri íjcyáné cahcújtso múnaa méénevu ímíwu muhtsi meíjtsúcutunúne Tíítóke menée ámuhadítyú tsiíñe díbye dsídsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdújucu meméénuhjycyáné íñe Píívyéébeke meúráávyenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtoríjyucu meúwáábohíjycyámé múhtsikye mewájjyúhi. Áhdícyane óvíi ámuha meméénuhjycyadú dsídsidi mepiáábojcatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámuhakye o táúhbatúne. Íllure ámuhakye ó waajácutso muhdú ménahbému piáábocatsíhjycyáné tehdú ámuha tsíjtyeke mepiáábónetu mewáájacu ímiááné ámuha dítyéké mewájjyune. ⁹ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó

ihtsútuube Ijcyároobe mewáiyuri ihdícyaabédú ícúbáhrámeifñé téénej tééveri tsaimíyé dífbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áanéllii ó imíllé ámuhákye o úwaabóné éhniífñevu ámuha meúráávyé dsíidsidi mepiáábócatsihijcyané muhdúhjáa éhné pijcyábari ámuha metújkenúdu. Áronáa tsá múu íimíllétúróné pañe piáábotúne. Múu piáabó imiáané ipiáabóné íimíllénema. ¹¹ Ahdícyane óvii ámuha tsaimíyé mepiáábójcatsi muhdúhjáa tujkenú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámuhákye o néetu ámuha mepiáábóne bóónetu ílluréjucó mepihótóveki. Muurá Píivýéébe ímí ijsúacunú muhduná meijcyátsodúneri tsaateké mepiáabóne. Tsá meke díbye éhniífñevu táumeityúne. ¹⁴ Muurá ámuha mepihótótújyju tsijtyeke mepiáábohíjcyá tsáijyju téhdure ámuha mepihótónetu dítye ámuhákye ipiáábo tsaahdúré ímí ámuha meijcyaki. ¹⁵ Muurá Píivýéébé waajacúháámitu nééneé: “Mítyane újcúnmema áyanéwu újcúrómedívú tsaahdúré újjeténe.” Ehdú nééne Píivýéébé waajacúháámitu.

Títóke tsatétsi náhbenúne

¹⁶⁻¹⁷ Muurá íñe ámuhádi o íjyacunúduré Píivýéébe tükévéjtsóneri Tíito ámuhákye ipiáábóiyóneri íjyacunúhi. Áanéllii muurá ávyeta imíllebe ámuha éllevo o wállóone. Aabe cáhawáá óvii ámuhákye aahivetéhi. Áanéllii mítyane ó téhdujtsó Píivýéébeke.

¹⁸ Áábema ó wallóó tsijpi dífbyeke náhbénúífbyeke dífbyedítýú cahcújtsó múnaa ímí díbye úwaabóné néhíjcyáábeke. ¹⁹⁻²⁰ Áábeke téhdure meménúmé mepiáábójcatsiñe dsíidsi Jerot-sarévu muhtsi metsájtyécocóca díbye múhtsikye íñáhbénu tsaimíyé muha teene metsájtye míamúnaa íjtsúacunútu muhtsi menáníyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píivýéébeke muha maávyéjútsoke. Áhdure díityéké muha mepiáábóiyóneri meijyacunúhijcyané téénetu dítye iwáájácuki. ²¹ Áanéllii muha méimíllé tsaimíyé teene metsájtyene ímí Píivýéébe múuhakye íjtsúacunúki. Áronáa tsá apáábyéré díbye ímí múuhakye íjtsúacunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimíllé míamúnaa ímí múuhakye íjtsúacunúne.

²² Aane íñe Tíitómútsima ó wallóó ménahbe panévaré Píivýéébé icyánéjcu wákimyéi tsaimíyé meénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajacú ímí ámuha meijcyane. ²³ Aane tsáijyju múúne tsaate muubá Tíito Ijcyane díllóhahchíi múu néé tápiááboobe díbye Ijcyane. Áhdure tsíjtyétsikye dítye díllóhahchíi múu néé Críjtóke ímí úráávyehíjcyámútsikye íllé cahcújtsó múnaa wállóone. ²⁴ Ahdícyane óvii ámuha díityéké mewáiyúne méíicuvé ímí ámuhákye muhtsi meijtsúacunúmedi idyé tsijtye cahcújtsó múnaa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtsó múnaá wáabyuta dsíidsi pñhcyúmeíñe

¹ Áánetu dsíidsike mepihcyúneri mepiáábócatsihijcyánéjcutu tsáhájucó ámuhákye íná o neéityuróne. ² Áronáa ó waajacú imiáané ámuha Acááya íñújí cahcújtsó múnaa meimíllehíjcyaróné mepiáabóné tsijtye cahcújtsó múnaake éhné pijcyábatújucó. Ááneri mítyane o ímjyúúvéne Matsedóóniá íñújí cahcújtsó múnaake ó úúballéhi. Aane díityéké imíwu pájtyeme éhniífñevu ímí piáábócatsihijcyáhi. ³ Aane o nééne íñe icyocóca ó wallóó ménahbémuke dítye ámuhákye íñéé apáhahchíi ámuha mepihcyújucó dsíidsi bañúháñe ámuháditýú díityéké o úúballéhíjcyátuki. ⁴ Tsáijyju múúne tsájúubaréi ámuha meújcutúnáa ellévú o péébema muurá tsaate díitye Matsedóóniá íñújí múnaadítýú péhahchíi tsaméhíjyucó menúcójjpiveíñe tééneri. ⁵ Áané ihdétú ó imíllé ménahbému Tíitomu ámuhákye ááhiveténe ámuhákye dítye piáábóneri ámuha meúújetétsójucó muhdúnerihjyáa ámuha díityéké mepiááboíñe menéhijcyáne. Ahdícyane óvii ámuha meúújetétsó imiáané ámuha mepiáabóné meimíllénema. Tsá idyé muha menééne íjyeveríyé ámuha meméénútyuróne.

⁶ Cáhawáá méijtsúacunuj, íllu muurá tsaate néehíi: Áyanéwu bájtsome áyanéwu ucúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. ⁷ Ahdícyane ihdyu óvii tsáápiitsa mepiáábohíjcyá imiáané mepiáabóné meimíllénema. Tsá meimíllétúné pañe mepiáábóityuróne. Áhdure tsá tsijtye meke nééneílihyéré mepiáábóityuróne. Muurá Píivýéébe ímí ijsúacunú imiááneturé meimílléne mepiáábómeke. ⁸ Aabe ihdyu ihtsútuube Ijcyaa óvii meke panévaturé piáabó íná méhdityu ipihótóu téhdure tsíjtyeke mepiááboki. ⁹ Muurá dífbyé waajacúháámitu nééneé: ídáátsojtéké piáábómedítýú tsá mújyú tene ábájúivéméityúne.

¹⁰ Aane muurá íñe dífbyere panévaré bájtsóháñe píivýétsóne tájpi meícyahíjcyaa ámuhákye piááboó ámuhá wákimyéityu. ¹¹ Ehdú ámuhákye éhniífñevu panévaturé piáábóiiybe tsijtyeke ámuha mepiáábohíjcyaki. Aane ámuhákye muha meúwaabódújucó ámuha ménahbémuke

mepiáábónéllii téhdújtsoímyé dífbyeke. ¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepiáábotú ditye pihtónetu. Muurá ámuha mepiáábóné hallúvú idyé téhdújtsoímyé Pívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepiáábóneri méwaajácútsó ímiááné Críjtodítýú íjcyáné uwaáboju ámuha mecáhcujsóné. Áánéllii Pívyéébeke iávyéjútsoéne duurúvahíjcyaimyé pamévakéré ímí ámuha mepiáábohíjcyánélliihye. ¹⁴ Aame ámúhake iwájjýúne ámúhá hallúvú piáábó táuméíí ámúhaj tééveri díbye diityéké piáábohíjcyánélliihye. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtso Pívyéébeke ávyetáa méijtsaméí píruúvé íjcyáné piáábó Jetsocríjtj tééveri díbye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake túkévejtsoéne

¹ Ehdú ífne ámúhake ó úwáábohíjcyá ímiñéúvú Críjtóo meke ídaatsólléne úwáábohíjcyádu. Áronáa muurá ó waajácú óhdítýu ámuha múhdurá meihjúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménéhíjcyá ámúhama o íjcyácooca íiná ámúhake o néétuube tsiélléturé waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámúhake o úwáábohíjcyáne. ² Aane ámúhake o ááhívetécococa tsá o ímíllétú ámuha óhdítýu menééne cáhcújtsoímé íjcyadu o íjcyane. Ehdú íhjúvámema íhnáhó tééneri ó íhjúváahí. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Áronáa tsá ehdu nénehí tatsíjparíyé o méénútyuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcu ó tájhahíjcyá íhtsútuube Pívyéébé íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnáa Pívyéébeke íéhdíavállédué ívame ímityájkímyeífne óhdítýu íhjúváronéhjí ó tájhahíjcyáhi. Áámeke ó úwáábohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwaáboju dítye icyáhcujsóné íimíábáavyeki. ⁶ Ahdícyane tsúúca dífbyeke ámuha mecáhcujsótsojúcóórómédítýú tsaate díbye ímíllédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboohí.

⁷ Muurá ámuha méijtsúcnúí átéréejpi o íjcyane. Áronáa táijtsaméí tsá ámuha mewáájácútné. Muurá Críjtoejpi o íjcyaae dífbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsijtye dífbyejté méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímyeítyuubéré dífbyeke meúráávyénéjcutu ámúhake ó túkévétsohíjcyá íneri núcójpívétuubére. Áaneri tsá ámúhake o tútávájtsoéne. ⁹ Ehdú ámúhake waajácuháámí pañe o nééne méijtsúcnúdí o méénútyúné o íhjúváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdítýu néhíjcyáné átéréejpívá o íjcyaae ámúhadívú o úújetécococa íiná ámúhake o nééítyuube waajácuháámíríyé ámúhama o íhjúvahíjcyáne. ¹¹ Áánéllii ámuha éllévu o péécooca íhnáhó ámúhake ó úwááboó muhdú waajácuháámí pañe o néhíjcyádu. Áíjyu bótsoí waajácúmeíyé óhdítýu íhjúvahíjcyáme.

¹² Áronáa tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjúvahíjcyádu. Muurá pámé ehníífnevu ímiáámé íjcyane íjtsúcnúmeíyómé íllure báñúmehíjcyáhi. ¹³ Áánéllii tsá mújýú téhdú o íjcyátúneri o mítyájkímyeítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Pívyéébere oke néhdújoco ífne dífbyé íhjúu o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Corítori ó úllejé dífbyere oke túkévéjtsoeneri. ¹⁴ Aane ímíchíí ámúhake Críjtodítýú íjcyáné uwaáboju o úúbállétújkénúnéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane. ¹⁵ Áronáa tsá o néétu apáábyeré ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhake úwáábohíjcyámé íjcyánaáca. Apááñéré ó ímíllé ámuha ímiñéúvú mecáhcujsóné Pívyéébé uwaáboju díbye nééné hajchótá ámúhama o íjcyaae o úwaabóne. ¹⁶ Aabe bóónétu téhdure tsícyoomíji múnáakéréjucu o úwáábotéíne pajtyeté uwaáboju. Áronáa ihdyu ó úwáábóteé tsáíjyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjucu tsíjtye wákímyéí o cáávácútuki.

¹⁷ Áané wákímyéí tsaate ímityájkímyeífne ímíllémé ihdyu óvíí dífbyekéré mítyátsohíjcyáhi. ¹⁸ Áronáa ihdyu tsáímíyé tééne wákímyeí méénume tsá íiye némeítyuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Pívyéébere diityéké bóhówajtsó ímí ditye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdú ífne ámúhake o nééne ihdyu óvíjyucu ehdícyároné pañe mélleebúcnu. ² Muurá ávyeta ámúhadi ó íjyácnúhíjcyá muhdú Pívyéébe méhdi íjyácnúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámúhake o túkévéjtso díbye ímíllédú ámuha méjcyá éhne múúne wájpíkyeí úújétné badsícája ájyu íjcyáíibye ímíllédú íjcyadu. ³ Áánéllii ámúhadi mítyane ó íjyácnú Naavéné ámúhake Críjtodítýú mújtátsóíyóneri éhnéhjáa Éébáke ííñímyéj tééveri ímyéénudu. ⁴ Muurá Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwaáboju ámúhake o úwáábóné únútu tshidyuréjucu ámúhake tsaate úwááboróné ímí ámuha mélleebúcnúhíjcyáhi. Áhdure ámuha méímíllehíjcyá mélléebúcnúné Naavéné apííchotu ámúhake dítye úwaabóné tsúúca Pívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyaróme. ⁵ Muurá tsá táehníífnevu dítye íjcyatú eene ímí ditye úwaabóné ámuha méijtsúcnúróme.

⁶ Ihdyúhde ímiááné tsá eene ditye ímíwu 'cáto' néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Áronáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjucó íjcyane ámúhake o úwáábohíjcyáné panévare ámúhama o méenuhíjcyánetu.

⁷ ¿Mityá ámuháa méjtsúcunú átéréepi o íjcyánéllii ámúhake áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábóneri ímityúné o méénune? ⁸ Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcútso múnaa oke píáábóne tájpi o íjcyaaabe ámúhake o úwáábohíjcyá áhdótsótuúbe. ⁹ Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámúhake ínerí o pátsárijcyotúne. Tehdu muuca ínerí o pátsárijcyóíñejívarí. Áróobekée Matsedóóniá íññjitu tsááné nahbémú tsiíñe oke píaabóhi. ¹⁰ Ehdú íñe ímiáájú Críjtodityú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyaaabe muhdú o ícyahíjcyáné ó úúbálleé Acááyá íññjii múnáake. ¹¹ ¿Aanéhaca íñe ámúhake o wájyútúne íjcyaaabe ehdu ámúhake o nehíjcyáhi? Muurá Píivyéébe waajácú mityane ámúhake o wájyune.

¹² Aabe o méenuhíjcyádú éhniíñevu o úwááboó áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú úwaabóné nehíjcyarómé tsá pevenéré úwáábóityuróne. ¹³ Muurá állíu múnaa íjcyane Píivyéébe uwáábotédí idíllómeíñe pánehjídú méenuhíjcyá ímiáámé Críjtó wákimyeí múnaa méenuhíjcyádú. ¹⁴ Aane ehdu némehji tsá píhtotúne. Muurá díbyere Naavené ímiá uwáábóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáávehíjcyáhi. ¹⁵ Áánéllii muurá díbyé ícúve múnaa ímiá uwáábojte méenuhíjcyádú méenuhíjcyáhi. Árone ídátsó díityémá níjkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámúhake o née ámuha óhdivu menéetu mééídyu o íhjuvuhíjcyáne. Ehdú ámuha óhdivu méjtsámeiyóné pañe ihdyu óvjyucó ámúhama o íhjuvuhíjcyáne eene tsijtye múhdurá úwáábóroneri mityákimyeihijcyádú téhdure o mityájkimyeiki. ¹⁷ Áronáa tsáháturo tene ímityú Píivyéébeéjpi o íjcyaaabe o mityájkimyeíñe. Áronáa íñe muhdú o mityájkimyeí mééídyu o íhjuvúné pañe. ¹⁸ Íñéturó mityá íjjenéré imyéénuróneri tsaate mityákimyeihijcyáhi. Aanéjii muhdú tsá o mityájkimyeítý awáá Píivyéébe wákimyeí o méenuúbe. ¹⁹ Áánetu idyéjuva ámuha panévare mewáájacumé ¿iveeki máállítsámeihijcyá iwáájacutúnéré íhjuvuhíjcyámedívu? ²⁰ Ditye muurá ámúhadi páhduvare ícúbáhraróné ámuha máaabúchíjcyáhi. Muurá ámúhake únúu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbane ámúhá tsíeméné íhñeriyéjucó ditye díllóhíjcyáne. Áane ámúhake méenuhíjcyámé íavyejúúllétúnema. ²¹ Áhdúwu muuca o méenutúné muhdú núcópítsó o íjtsúcunúhi. Óubá ó íhtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjuvúné pañe o mityájkimyeí eene múhdurá imyéénuróneri ditye mityákimyeihijcyádú. ²² Muurá mityákimyeihijcyámé heeberómú Píivyéébeéjéte Aavaráaúvúj tsiíménémúhaabe íjcyáneri. Áronáa muurá téhdure oo díityé múnáajpi. ²³ Áhdure mityákimyeihijcyámé Críjtó ícúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure díbyé ícúve múnáajpi o íjcyaaabe díityé ehniíñevu tééné déjúcotu o ícúbáhrámeihijcyáhi. Muurá oke iwáátsihcyurónee, icyúvéhoójánurónee, dáriívehíjcyáme. Ánehjitu píváijyuvájucó o pájtyeténé dsijvetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsihcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhíjcyádújucó. Aane tsáhojtsíijyuvájucó tehdu oke ditye méénune. ²⁵ Áhdure pápíhchúúijyuvájucó oke ditye úmehéiyi wápáajcóné. Áánetu tsáijyuréi néwayúúnevu oke aamúme. Áhdurée pápíhchúúijyuvá cúújwami óoma pámaávebe tsáijyu nújpácýo pañe o íjcyá tsájcoójjii, tsápejcoo, íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhijcyáabeke patyéhijcyáné pahúlleávú nújpácýoj píñnevu, cómiñevuu, múubará íjcyátútsihvuu, íjcyane. Aabe tsáijyu ápíchó nééroméhíj píñe o ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, íjcyáméj píñe. Tehdure o ícyahíjcyá cahcútso múnaa íjcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhíj píñe. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíbyé ídátsó o májchóiyónéhjiri, o ádíóyónéhjiri, o ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuube tsuocóri o ícúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsijtye cahcútso múnaa íjcyáneri o íjtsámeíñe oke múhdúvurá patyéhijcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné íjcyáneri o ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténéjcúvú mútátsójatsíñeri o ídáátsóvérónáa tsátsii tsári oke patyéhijcyáne. ³⁰ Aabe muurá o mityájkimyeíñe o ímílleca o mityájkimyeíyá ídátsó o nééroóbej téeveri Píivyéébe bóhówájtsómeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkýe múijyú níjkévaitýúné medúúrúvuhíjcyaaabe waajácú ímiáánéjucó o nehíjcyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Aréétá tsjpiikyé pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomíllehówaanévú okévaa ditye iekééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi níityétsó áachívújucó. Ehdúu téijyu o pállojcohi.

12

Píivyeébe Páávoróké úújetsóna

¹ Aane tsá íinetú oke tene piáábóiyuró o mityájkímyeíñe. Áronáa ámúhake ó úúbálleé ìnhájáa nééiyóné Píivyeébe oke úújetsóné naavédú nééné pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébe pañetúéhulluvé nýjkyeívú díbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúúca tétsihdyu 14 pijcyábájucu pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájacutú páneeré tájpiíma o péhajchíjyu, íhýyáa mityá apááñeré táíibuu pééhií. Tsá o wáájacutúne. Apáábyeré ihdyu Píivyeébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsaímyeíjucu meíjcyáítsihyi o íjcyaae ó leebúacunúhijcyá tsaate íhýuvané tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áánetúu oke bóijcyúmé muucá o úúbállétuki. ⁵ Ááneri o mityájkímyeíyóné muurá tsá o ímíllétúne. Apááñeriyé ihdyu ó mityájkímyeíyá íñe ídátso o néeróóbej téeveri Píivyeébe bóhówájsómeíñeri. ⁶ Áronáa tsá peveneré o mityájkímyeíyuróne. Ó mityájkímyeíyá ímiáánéjucu o méénuhijcyáneri. Áronáa tsá o ímíllétú oore o bóhówájsómeíñe. Óví ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa téeneri o mityájkímyeíyóné íhdétú Píivyeébere íhvétsoobe Naavéné oke tútávájtsoobe ó ícúbáhrámeí éhne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áánéllihýe Píivyeébeke 3-ijyúvá ó táúmeíyá díbye oke íbhítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óví uke o piáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátso íjcyámej téeveri ó bóhówájsómeí íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúu oke díbye néénéllí íñe ídátso o néeroobe o ímíjyuhíjcyá tajtyéeveri díbye míamúnáake íhnaáhoovu iúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooa panévariye ó ícúbáhrámeíyoobe ó ímíjyúúhií. Muurá Críjtoke o cáhcútsóné hallútú óhi míamúnáa ícúbáhrámeíbe nehniwu úhbalhíjcyáhi. Aabe panévatúré ó pihóhi. Ehdú panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Corítú cahcújtso múnáadi Páávoró íjyácutúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímiááné mééídyu o íhýuvané pañe ó mityájkímyeíhi. Ámuháa oke mityájtsoómé tsíjtyéhjikeré maávýéjútsohíjcyánéllí oore ó bóhówájsómeíhi. Árome ámuha maávýéjútsoómé íñe oke ámuha meéhíivállehíjcyáábé ehniíñevu tsá íjcyatúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj piñe uwáábori o íjcyaae panévariye ó ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúchíjcyáhi. Áijyúu páhdúváré nénehji méénuráítyúronéhjí o méénúneri ó bóhówájsómeí ímiááné Píivyeébé uwááboobe o íjcyane. ¹³ Ároobée tsá ámúhake tsíméné o táúmeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méijtsúacunú ámúhakee o éhíiválléne íñá o táúmeítyúne. Árone ihdyu óvjyacoóne.

¹⁴ Aabe ícyooa tsiíñe ó íjcyátsíivyeé tsúúca pápihchúújyúvájucu ámúhake o ááhívetéki. Aabe tsá íñerí ámúhake o íjyévéjtsóityúne. Tehdu ámúhake dsíídsíke néhcotéébe o pééíñejíivari. Íllure ihdyu ámúhake o piáábo ó peé éhne múúne téene tájpi íhtsúime íjcyáíñe cáánímutsi méénudu. Tsá muurá íhtsúime wákímyeítyuró cáánímutsi téene tájpi íjcyáíñe. ¹⁵ Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámúhake ó piáabó ímityúné pañevú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámúhake ó wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónáacá.

¹⁶ Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhijcyáné íllurévá o állíñe íñerí ámúhake o íjyévéjtsotúné o néhíjcyároobe íñé hallúvúrá o dsíídsívahíjcyáne. ¹⁷ ¿Acáa íllure ámúhake o állíñe ó wallóo tsaatéke ámuha éllevu? ¹⁸ ¿Mityá téijyúu ámúhake állíibe Tíítóo? Áánerá tsahdúré muhtsi díbyema méijyáacunúhijcyá ámúhake mepiáábóiyóneri. Áánéllihýe díbyeke o neé tsijpi ménáhbema dítyétsi ámúhake íááhívetéki.

¹⁹ Ámuháubá méijtsúacunú ámuha oke mewájyukiyé ehdu ámúhake o néhíjcyáne. Muurá Píivyeébe waajácú Críjto mémeri ámúhake muha mepiáábo ehdu ámúhake o néhíjcyáne. Aane muurá ámúhake táñahbémuke ehniíñevu ó piááboo díbyeke ámuha ímí meuráávyeki. ²⁰ Muurá tsá ímí oke tene pájtyéítyuró ámúhake o ááhívetéébe múhdurá ámuha meíjcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámúhake ímí tene pátyéítyuró tééné hallútú ámúhake o nééneé. Áánéllí o íjyáacunúhijcyá ámuha meúhbájcátsítyúroneri, ámuha menómíutáávájatsítyúroneri. Áhdure ó íjyáacunúhijcyá iye tsaate ímí íjcyáíyóneri tsúúrameítyúroneri, ámuha maállíutúnújcátsítyúroneri, ámuha memityájkímyeítyúroneri. Tehdu ámuha medaríívécátsíñe nýcaúvú ámuha mewáchájánújcátsítyúronéllí ihdyu ámuhadi ó íjyáacunúhijcyáhi. ²¹ Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meíhvetsótúnáa ámúhake o ááhívetéhajchíí muurá Píivyeébé úmíwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcópíveéhi.

Muurá ámuha ímíñejíí ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyané tsá meihvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panévaré ímityúné ámuha méméénuhíjcyáhi.

13

Páávoró pítyajcóne

¹ Muurá pápíhchúújyúvájuco ámúhake o ááhívetéiñe. Ájju eene ímityú ícyahíjcyámé hallúvú mítyétsiuba, pápíhchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tehjúucoo teene. ² Muuráhjáa éjju ámúhake o ááhívejebe tsúuca íhnáhó ámúhake o úwaabó pámeere ímityúné méénuhíjcyámeke. Aane íñe tsiíñe piéhduré tsíhuyullétú ámúhake o úwaabóhi. Aabe ícyooa ámúhake o ááhívetéébé tsaate páhdure néemedi tsáhájuco o ícúvéityúne. ³ Ájju ámuha méwaajácúú muhdú tajtyéeveri Críjto íhjuváhíjcyané ámuha méwaajácúyóneri meíjycunúhijcyáne. Díbye tajtyéeveri néene álliu íjcyatúnéllii ímillebe muhdú díbyé íhtsútú íjcyane ámuha méwaajácúne. ⁴ Díbyekée ímiáané páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe íjcyá ícyooa íhtsútuubéréjuco. Aane díbyekée pájtyedu ívane tsáíju o ícúbáhrámeihijcyáhi. Árónáa díbyedívú o cátsípáávehíjcyanéllii oke piáábohíjcyaae téhdure ámúhake o piááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méíjtsaméj. ¿A ímiáané tsúuca ímí ámuha mecáhcujsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácúrá Jetsocríjto pájjuvaré ámúhama íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíñe ménehíjcyá díbyeéjté ámuha meíjcyanej? ⁶ Árónáa íhya mityá ícyooa tsúuca ámuha méwaajácú ímiáané díbyeéjpi o íjcyane eene álliu múnáájpidi oke ámuha medílllohíjcyáme. ⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó o táúmeihijcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke dítye múhdurá íjtsúcunúroobe o ímíllehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane. ⁸ Aabe tsá mújyú állíuri o íhjuvatúne. Ímiáaneriyé o íhjuváci. ⁹ Áánéllii íllure o ímíjyuhíjcyá oke dítye éhdíválléroobe. Ehdú oke dítye íjtsúcunúroobe ámúhake o piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcuítsoki. Ámúhá hallúvú piáábó o táúmeihijcyá ímí díbyeke ámuha mecáhcuítsoki. ¹⁰ Ehdú íñe o caatúnú ámuha meímíbáávye ámúhake o ááhívetécooca íhnáhó ámúhake o úwáábótuki. Píívyéébe muurá íhnáhoovu oke ajcú díbyeke meúráávyénéjcutu ámúhake o piááboki. Tsáháa téenevu oke díbye ajcutú ámúhake o tútávájtsoki.

¹¹ Aane óví ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúúrámei Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóneri. Aane óví díbyeréjuco ámúhake iwájyudu íjcyaae piabóné tsaímíyé ámuha meíjcyaki. ¹² Áánéllii ámúhake o néé ámuha ímiááméré meíjcyáne medúúrvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámúhake duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óví Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaae Jetsocríjtoj téeveri Íapííchó mépañévu ípícyóneri meke tehméhi. Áyu tehjúuco.

GÁÁRATA Garáátsiáí Ijcyáame éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o Ijcyáábekée Píivyéébe oke picyóó uwáábóobedivú Jetsocríjtoke íbóhítsóóbej téeveri. Tsáháa míamúnaa oke picyootú teénevu. ² Aabe íñe ílle óoma Ijcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá íñújiri ámuha cahcújtso múnaa mejjcyáme éllevu. ³ Áameke óví ámúhake Méécááni Píivyéébe píaabó Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri íbúwájí ámuha mejjcyaki. ⁴ Muuráhjáa dibye ímillédújuco mewájyuri Jetsocríjto dsíjivéné íjí imítýú meke mújtatsójuccóronetu meke ípájtýetetsoki. ⁵ Áánéllii metsu dííbyeke maávyéjútso mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

Tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtýetetsóiyóné uwááboju

⁶ Áronáa múhdurá oke pájtýené Píivyéébeke ámuha mecáhcújtsonetu tsíhdyuréjuco mejjtsámeíñe. Áaneráhjáa tsúúca ámuha ímí mecáhcújtso mekéé iwájýúne Críjtoj téeveri meéema dibye meénune. Áané mutsiíeneréjuco ámuha tsíjijtójiiriyé meúwáábocatsíhijcyáne. ⁷ Áanerá tsá tsiíñe Ijcyatú meke pájtýetetsóiyóné uwááboju. Íllure ámúhake tsaate íállíñe tsíjijtójiiriyé úwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítýú Ijcyané uwáábóju ámúhake ímújtátsóroki. ⁸ Ehdú úwáábóhíjcyámé hallúrí apíchó teéne. Muurá o Ijcyároobe tsíjijtóriyé o úwááboca téhdure Píivyéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níjkyéji múnáajpi Ijcyároóbedi ícúbáhráiyooobe tehdu dibye meénuca. ⁹ Aanée tsúúca éjýu ámúhake o úúbálleroné íñe tsiíñe ó úúbállé tsaate Críjtodítýú Ijcyané uwááboju tsíjijtóriyé úwáábóhajchíí Píivyéébe díityedí ícúbáhraíñe.

¹⁰ Ehdú íñe ámúhake o nééne méjtsúcunúdí míamúnaa ímí oke íjtsúcunúrokiyé o íhjúvájýcyáne. Píivyéébere íhdyu óhdivu tújkevéélleneríjyuco o tsúúrámehíjcyáne. Muurá míamúnáamáyé tsaímíyé o Ijcyane o ímilleca tsá Críjto íicúve múnáajpi o Ijcyáityuróne.

Páávororo uwááboobe Ijcyane

¹¹ Aane íhdyu ó ímíllé ámuha táñahbémú mewáájacúné íñe dííbyé uwááboju míamúnáa íjtsaméí Ijcyatúné o úwáábóhíjcyáne. ¹² Tsáháa múha oke úwáábotú teéne. Dííbyeréé íhdyu páñetu Jetsocríjto óhdivu bóhówajtsóné íñe ó úwáábóhíjcyáhi.

¹³⁻¹⁴ Muurá ámuha méwaaajácú muhdúhjáa tujkénú o dáriívémeíhijcyané tamúnaa múhdurá Píivyéébeke úráavyehíjcyajító o úráavyéijyú. Téjijtóo ávyéta ímí ó waajácú tsíjtýe tátýujkévéejte Ijcyáromé ehniíñevu. Aabée téjyú ímiáánéhacáa Críjto cahcújtso múnaa Ijcyámedi ó ícúbáhráhíjcyá dítyévaa téenetu íhvetéroki. ¹⁵ Áronáacáhjáa íhdyu pámeeke iwájýudu Ijcyaae Píivyéébe tsúúcajátújuco ói o tsiímávámeítyúné íhdéjuco oke íújcuíñe wábyujtsóne. ¹⁶ Aabée oke waajácútsó ílli Jetsocríjtodívú dííbyedítýú Ijcyané uwáábojívú ámúhake jodíómú Ijcyátúróméke o wáájácútsoki. Áaneríí tsá múúmá o íhjúvátúne. ¹⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri dííbyé uwáábo múnaa táíhdéjuco Ijcyaróme éllevu tsá o péétu díityémá téeneri o íhjúvaki. Aráábíá íñújivúréé o péébe téhulle íñéubará píivyéétsíhyi o ícyahíjcyátsíhdyu tsiíñe ó oomí Damájcovu.

¹⁸ Átsíhdyúu botsíí Jerotsaréevu tsiíñe pápíhchúú píjcyábatu o wájtsiíbe o péé Pééedoró éllevu dííbyema o íhjúvaki. Áábemáa técoomíyí o Ijcyá 15 coojíva. ¹⁹ Ájýúu tsá tsíjtýe Jetsóó uwáábo méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekéeréé ó ájtyumí íñahbe Jacóóbóke.

²⁰⁻²¹ Átsíhdyúu o péé Tsííriámá Tsírítsiá íñújicúvu. Ehdú íñe ámuha éllevu o cáátúnúné pañe o nééne Píivyéébe waajácú ímiáánéjuco Ijcyane ámúhake o úúbálléne. ²² Áábekée oke tsúúca téhullé múnaa waajácúhi. Áánetúikyée tsá Jodéa íñújiri Ijcyané cahcújtso múnaa oke wáájacutúne. ²³ Apááñérevaa íllébohíjcyámé tsaate óhdivu néhijcyáne: “Éhnee éjýu Críjtoke mecáhcújtsoné hallútú ávyetá ícúbáhrá méhdi méénuhíjcyaabévá muhdú ícyoooca teene úwááboobéré pehíjcyáhi.” ²⁴ Ehdúvaa tsaate óhdivu néhijcyané ílléébóne mítyane Píivyéébeke duurúvahíjcyáme.

2

Páávoróké uwáábojte wáájacúne

¹ Átsihdyúu tsúuca 14 pǐjcyá pájtyéné boone tsiíne Jerotsaréevu o pééebema Benabéemútsí Tíítóma pééhií. ² Áámútsimáa o péé téhullévú Píivyéébere oke túkévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomí cahcújtso múnáá túkevéjtsoje pihcyáávémeke ó úúbállé íne ámuha jodíómú Ijcyátúrormeke o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye inéékíí. ³ Áronáacáa oke nééeme tehdújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá iná néetu Tíító oóma Ijcyaae kíhdyahírótsámeityúnetu. Tsáháa díbye kíhdyahírótsámeityú jodíómuube ijcyátúnéllíihye. ⁴ Áronáacáa ijcyámé tsaate illure iáállíne ímiáámédú múúhake náhbévahíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjté muha mejcyame tééné taúhbaju meméénújúcoótúmeke tsiíne múúhake téénevu íbúwajtsóne. ⁵ Áronéri tsá muha meícúvetú Críjtođityú Ijcyáné uwááboju mecáhčújtsóneryé mepájtyeténetu ámuúhake muha memújtátsótuki.

⁶ Aamée táehníínevu Ijcyarómé túkevéjtsoje tsá oke béhné uwáábó téénetu méénutúne. Áronáa tsá o Ijycunútú ditye táehníínevu Ijcyáneri. Muurá Píivyéébe tsahdúré meke íjtsucuníhi. ⁷⁻⁸ Aamée ímí íjtsucunú Péedorókée tamúnáa jodíómú uwáábóóbedívú ípicyohdu téhdure oke Píivyéébe pícyoone ámuha jodíómú Ijcyátúrómé uwááboobe o Ijcyaki.

⁹ Aané páñtétuje Pééodoroo, Jóóaa, Jacóóboo, Ijcyame ímí íjtsucunúne múhtsikye Benabéema mityane dúúrúvaméré néé muhtsi tééné wákimyéí meméénu jodíómú Ijcyátúmé pañe téhdure tamúnáa pañe tééné wákimyéí ditye méénúné tujkéveri. ¹⁰ Áánemáa múhtsikye nééeme muhtsi mepiáábohíjcyaa ídáátsóméhjike. Aané ímí ó íjtsucuníhi.

Péedoróké Páávoró úhbane

¹¹ Áronáacáa Péedoróké Ajiťkióíavú o tsijpájúu díbye múhdurá Ijcyáné hallútu. ¹² Muuráhjáa ámuha múnáa jodíómú Ijcyátúmema díbye májchórónáa tsaate múuha múnáa Jacóóbo hájkímú íhdééné taúhbaju úráavyehíjcyámé técoomívú wájtsumédityú waabe diityéđí íllityénema. ¹³ Áábedityúu ííváne tsijtye tamúnáa tsúuca cahcújtso múnáa Ijcyarómé téhdure wááhí. Áhdurée táñahbéébé Benabée diityéđityú ííváne wááhí. ¹⁴ Ehdúu tsúuca cahcújtso múnáa Ijcyarómé dáríívemeííne hallútú Pééedoróké pámeere pihcyááve múnááj píinévú o nééhií: “Muúbej, uu muurá jodíómuube u Ijcyároobée tsúuca ú íhvejtsó íhdééné taúhbaju u úráavyehíjcyáne. Aabe íveekí téénevu ú táúhbahíjcyá memúnáa Ijcyátúmeke teene u úráavyécóobejíivari?” Ehdúu o néé Pééedoróke.

Mecáhčújtsóneryé mepájtyeténe

¹⁵⁻¹⁶ Muurá muha jodíómú páñtétuje Píivyéébeéjté mejcyame tsúuca méwaajácú Moitsééúvuj tééveri múhá íhdé múnááúvuke díbye ájcúné taúhbaju muha meúráávyeróné múúhake pájtyetétsóityuróne. Apááñéré ihdyu Jetsocríjtoó mewájyuri dsíjívéné pamévaré mecáhčújtsómeke ímiáámedi dílloóbe.

¹⁷ Aane dílbyej tééveri Píivyéébema meímibáavyéíyóneri metsúúrámehíjcyámé méwaajácú ímiáané ímityúmé mejcyane. ¿Áánéllíihyéhaca Críjto nééjuríyé ímityúmé méicyahíjcyáhi? Tsáháa. Tsá tehdu tene néétune. ¹⁸⁻¹⁹ Muurá teene taúhbaju o úráavyéroobe tsá Píivyéébema ímí o Ijcyáityuróne. Áánéllíi tenejcútú ó ijcyá dsíjívéebedú teene o úraavyéjúcoótúnéllíihye. Aabe ihdyu ícyooca ó tsúúrámehíjcyá muhdú Críjtoj tééveri tsaímíyé Píivyéébema o Ijcyáiyóneri. Muurá o íhvejtsójúcooróné tsiíne o úráavyéhajchíí oore ó tútávájtsáméílihi. ²⁰ Áánéllíi tsá o ímillédú o Ijcyájúcootúne. Ícyooca ó ijcyá Píivyééé Hajchíí tawájyuri dsíjívéebeke o cáhcújtsoobe oke túkévéjtsóné pañe. ²¹ Aane tsá mújyú o íhvéjtsóityuró mekéé ídaatsólléne mééma díbye méénune. Muuráhjáa teene taúhbaju néhdu mejcyanej tééveríyé ímiáámedi meke díbye dílloca Críjto dsíjívéné tsá ínetú meke píááboityuróne.

3

Críjtoe meke pájtyetétsóne

¹ ¡Áyu ámuúha Gáaratá cahcújtso múnáaj! ¿Múamí ámuúhake tútávajtsómé tsáhájucó ímí ámuha meúráávyetú Jetsocríjtoó mewájyuri páwachékevu dsíjívéné mecáhčújtsóneryé mepájtyeténé ámuúhake o úwaabóne? Ááneráhjáa tsúuca ámuha ímí méúraavyé tééné uwááboju. ² ¿Acáa tsá Píivyééébe Apííchó ámuhá pañévú úcáávetú teene ámuha mecáhčújtsóijyú? ¿Mityá ítyaúhbajúrée ámuha meúráávyénéllíi ámuhá pañévú úcaavéne? Áyu cána oke menej. ³ ¿iveekí ayájú allíurá ámuha menééme múhdurá médáríívemeí tsúúcajáa Píivyééébe Apííchó túkevéjtsó pañe ámuha mejcyame? ¿Aca ámuha méíjtsucunú ámuhá íhnáhooríyé tsaímíyé dílbyema ámuha mejcyáiyóne? ⁴ ¿Muhdú bañúháñé ámuha tééné hallútú meícúbáhrámehíjcyáné íveekí méíhvejtsóhi? ⁵ ¿Mityá ámuha méíjtsucunú Píivyééébe

tauhbaju néhdu meijcyánellii díbye méema méénúrátyúronéhji méénuhjcyáne? Muurá ihdy Críjtoke mecáhcújtsómé pañéwú Íapíchó ípicyóonej tééveriyé méema méénuhjcyaae ténehji.

⁶ Muuráhjáa Aavarááwú ímí dífbyeke cáhcújtsónéllii ímiáábedi dílloobe dífbyeke. ⁷ Áánéllii ímí Píivýéébeke mecáhcujtsómé dífbyéwúj tsiiménémúhaabe méijcyáhi. ⁸ Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíómú meijcyátúrómema tsaimiyé dífbyema meijcyaiñé Aavarááwúke díbye illu nééneé: “Ímí oke u cáhcújtsónéllii díjtyééveri pámeere ífújiri jcyámeke ó píááboóhi.” Ehdúhjáa neebe Aavarááwúke. ⁹ Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke píááboobe dífbyekée ipiaabódu.

¹⁰ Áánetu eene tauhbaju iuráávyeneriyé ipájtyetéiyóné ítsucunúhjcýámé hallúri ápíchó teéne. Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Píivýéébe tauhbaju múhdurá uráávyehjcyámé hallúri ápíchó teéne.” ¹¹ Aane muurá méwaajácú teene tauhbaju néhdu íjcyáiyóneri tsúúrámeyíómé tehdu jcyatúmeke Píivýéébe ímiáámedi díllóityúne. Illu tsiíne néene dífbyé waajácúháámitu: “Píivýéébeke ímí cáhcújtsómeke ímiáámedi díbye díllome pájtyetéehi.” ¹² Áronáa teene tauhbájutu Píivýéébe Moitsééwúj tééveri meke iájçnetu neeráhi: “Páneere tauhbájutúne néhdu tsaimiyé jcyame ihdyu pájtyetéiyáhi.”

¹³ Áronáacáa tehdu meijcyátúné déjucotu méhdi díbye ícúbáhráiyóné íhdétú tsúúca Críjto meke iwájyúne pájtyetétsóhi. Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímityúmé átéréejtéké cáámetu úmáhjçcutu pícyóome.” ¹⁴ Ahdújucóhjáa muurá Píivýéébe Críjto tééveri pámeekéré píaabóné jodíómú jcyatúróméhjima Aavarááwúkeke íñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dífbyeke cáhcújtsómeke ájçú íapíçhotu ípyée íñéhdújuco.

Píivýéébe Aavarááwúke pítyajçone

¹⁵ Aane cáhawáá ámuha táfahbémeke o néé muhdú maállityu memééne. Muurá tsaatémá tsáné wákimyéi meméénu tééne waajácúháámitu memémé mecáátúnúné boone tsáhájucó múha tsihdyuréjucó meijtsaméi cápayoácóityuróne. ¹⁶ Ahdúhjáa muurá Píivýéébe Aavarááwúke néé dífbyéj tsiiménémúháábedityú tsáápiikye ípicyooíñé miamúnáake pájtyetétsóifbyeke. Tsáháhjáa díbye íwaajácúháámitu néetu píwámeváké ípicyooíñé. Neebéhjáa tsáápiikyére ípicyooíñé Jetsocríjtoke. ¹⁷ Muuráhjáa dífbyéwúke Píivýéébe ípityajçóné boone 430 píjcyábatu ítyaúhbajúvú jodíómuke ajçú Moitsééwúj tééveri. Áronáacáa tsá tééne hallúhçuri díbyeé Aavarááwúke pítyajçóné wáájácúratúné jcyatúne. ¹⁸ Muuráhjáa teene tauhbaju meuráávyeneriyé mepájtyetécá álliúreyíó teene dífbyéwúkekée Píivýéébe pítyajçone. Áronáacáa muurá dífbyeke íñéhdújucó díbye méénune.

¹⁹ ¿Aanéé íveenévurá ájçuube teene tauhbajúvú meke tene ipájtyetétsokíjçvari? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji múnáaj tééveri pícyoobe mewáájacu múhdurá meicyahjcyáné Jetsocríjtó bóhówáávétúné hajçhóta. ²⁰ Áronáacáa tsá tehdu Píivýéébe Aavarááwúke tsíjtyej tééveri pítyajçotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dífbyere dífbyéwúma íhjuvúváhi.

Píivýéébe tauhbaju

²¹ ¿Áánélliihyéhaca Moitsééwúj tééveri díbye meke ítyaúhbajúvú ájçune tútávajtsó díbyeé méema imyéénuíñé nééneé? Tsáhaá. Muuráhjáa tene néhdu meijcyáneriyé mepájtyetécá ímiáámedi meke díllóiyooobe teene meuráávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéíñé tsíjçtóriyéjucó díbye méénúityuróne. ²² Áronáa muurá dífbyé waajácúháámitu néene ímityúné pañe meijcyame Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke díbye pájtyetétsóíñe.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné éhne múúne tsiiméké metúkévejtsódú tauhbaju meke tükévéjtsóné pañe méicyahjcyá Jetsocríjtó méhdivu bóhówáávétúné íhde. Aabée méhdivu bóhówáávéébeke mecáhcújtsómeke bótsí Píivýéébe ímiáámedi díllóhi. ²⁵ Aame ícyooa tsáhájucó tauhbájú tükévéjtsó pañe meijcyájucóotúne. ²⁶ Ícyooa méijcyá Píivýéébej tsiiméréjucó pámeere Críjtoke mecáhcujtsóme. ²⁷ Muuráhjáa ímiááné dífbyéjçté meijcyáné uubállé metsójtsótsámeímyé méijcyá dífbyeduréjucó. ²⁸ Áánéllii tsá menééityuró tsíjtyere jodíómú jcyane. Téhdure tsá menééityuró tsíjtyere gríéégómú jcyane. Áhdure tsá menééityú tsaate ímí jcyánáa tsaate tsíjtyé hójtsi pañe jcyane. Muurá ihdyu pámeere tsiíñé miamúnáa jcyáróméhjima wajpíímuma waalléémú méijcyá tsamééeré Críjtoe. ²⁹ Ehdú pamévare dífbyéjçté meijcyame méijcyá Aavarááwúj tsiiménémúhaábe. Áánéllii téhdure méwáábyuta teene dífbyekée Píivýéébe iájçuúne nééneé.

4

¹ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá tsaapi tsiimene cááni dsíjçvéné boone dífbyé tsieméné aabáaabe jcyáiibe íyáné hajçhótá íhçicyaabédú íjcyá tsaaté hójtsi pañe. ² Aabe íbúwájçí

Ícyahíjyá caáníuvúu diityéké téénevu níwaavémé díbye kéémécooca dífbyeke ájcuúfbye. ³ Áhdúu muurá éjyu méicyahíjyá taúhbaju meke tükévétsoóné pañe Críjtóí méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Aamée méitsúcunúhíjyá teene meuráávyéneríyé mepájtjetéiyóne. ⁴ Áronáacáa Píivýéébe Íllíkye meéllevu wállóóíñe éévé úújeténéllíi bóhówááveebe wállé íñbúwá déjucóvú ípíivýéévéenema. Áabekée dille tsíimávaabe keemévé téenere Moitséeúvuj téeverí díbye ájcúné taúhbájú pañe. ⁵ Ehdúu Jetsocríjtó méhdivu íbóhówáávéne meke ímíjpyetétsó taúhbájú meuráávyerómé ímityúmé meíjcyámeke botsíi Píivýéébe ítsíimédi idíllóki. ⁶ Aane ímiááné dífbyej tsíimé meíjcyane méhdivu íbóhówáucunú mépañévu pícyoobe Íapííchó Íllíj téeveri. Áánere muurá meke tükévétsoóneri dífbyeke mecááníwámé ménehíjcyáhi: “Llíhíyo múúháj Caáníj.” ⁷ Aane ícyooca dífbyej tsíimé meíjcyámé hallurí tsáhájucó íiná íjcyatúne. Áánéllíi meke ájcuúfbye íavyéjvu Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej téeveri.

Całcújtsó múnáadi Páávoró íjyácunúne

⁸ Muuráhjáa ihdyu éjyu ámuha Píivýéébeke mewáájácútúnéllíi íhdícyanéłhí mecááníwámé méíicúvehíjcyáhi. ⁹ Áánetu ícyooca tsúuca ámúhake díbye wáájácúmé ámuha meíjcyá dífbyeéjte. Áronáa živeekí ámuha méimíllé tsiíñe íhdeéne taúhbaju meúraavyéne? žMityá ámuha méimíllé tsiíñe téené pañe meíjcyane? ¹⁰ Muurá ámuhá meíjtsúcunúpi eene ténevá píjcyábádú, ténuhbavadú, kéjcoojíi ámuha Píivýéébeke medúúrúvahíjcyánetu ámúhake díbye ímiáámedi díllóiyóne. ¹¹ Ehdú ámuha múhdurá medááíivémeíñetu ámúhadítúy ó néé bañúháñebáhhjáa ámúhake o úwáábóhíjcyáne.

¹² Áronáa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé íhdeé ámuha meícyahíjcyané meúraavyéjucóótuki. O íjcyadúrójucó meíjcyane. Muuráhjáa tujkénú ámúhake o úwáábócooca tsá oke ámuha metsárilletú tsíjítóréjucó o úwáábóronáacáa. ¹³ Muuráhjáa téjyu ámúhake ímiáájú ó úwáábóhíjcyá táhálluúñeri o chéméroóbe. ¹⁴ Áróókekée muurá ámuha oke éhdiiváalletúmeré tsaimíyé mewáátsúcúpéjtsóóbeke méíicúvehíjcyá muhdú Jetsocríjtomútsikyé níjkyéji múnáájpiima ámuha meíicúvéiyódu. ¹⁵ Muuráhjáubáhhjáa ámuha mepíivyetéca táhálluúúcu oke mecápáyoácóiyá ámúhá hálluúnetúrójucó. Áámeke žíiná ámúhake pájtjeme íveekí tsáhájucó óhdi ámuha meíicúvetúne? ¹⁶ žÁmuháubá meíjtsúcunú ámúhake o tsárilílene ehdu o néhíjcyáne? Muurá ihdyu ímiááné tehđújucó ámúhake o néhíjcyáne.

¹⁷ Muurá eene ámúhake íine ímíjyaú úwáábóhíjcyámé tsá ímiá úwáábó meénuhíjcyatúne. Íllure muurá ámúhake óhdivu ímújtátsóro úwáábóhíjcyámé diityé úwáábóréjucó ámuha meuráávyeki. ¹⁸ Áronáa ihdyu tehđújucóoíyó ímiá úwáábó ámúhake ímyéénu ámúhadi dítye tsúúráméíñe. Tsá idyé ámúhama o íjcyanéllíihyére ámúhadi dítye tsúúrámehíjcyáityuróne. ¹⁹ Aane ámuha áatsímédú menéeme tsiíñe múhdurá medááíivémeíñe ídátso oke pájtjé éhne múúne walle ítsíimáváne ávyeri ícúbáhráméídyu. Aabe ámúhadi o íjyácunúhíjcyá Críjtókeréjucó ámuha mecáhcújtsóne díbye íjcyadu meíjcyáiyóneri. ²⁰ Múhduúvúrá ó íjtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánéllíi ihdyu múhdutúyó ícyoocáre ámúhama o íjcyane ímíñeúvú ámúhake o úwáábóki.

Agáama Tsáárámúpidítúy íjcyané úwááboju

²¹ Muurá ámuha meíjtsúcunú Moitséeúvuj téeverí Píivýéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu meíjcyáneri mepájtjeténe. žAca tsá ámuha mewáájácútú muhdú dífbyé waajácúháámitu tene caátuváne? ²² Muurá téhaamítú néene Aavaráaúvúhhjáa mítyétsikyé tsíimáváne. Páñétúelle mewadívúhhjáa tsíimávaabe tsáápiikyé. Áánetúhhjáa tsíjpiikyé tsíimávaabe íúnú múnáálledívu. ²³ Aanéhjáa íúnú múnáálle Agáadívú díbye tsíimávaabe íhdícyaabéré íñe meíjcyadu. Áánetúhhjáa páñétúelledívu díbye tsíimávaabe díibyéjucó Píivýéébhéhhjáa dítyétsikyé íájcuíñé néhíjcyáabe. ²⁴ Ehdúhhjáa tsíimávámúpi Píivýéébe míamúnáake míjítócuri tükévétsoíñe. Díilléhjáa muurá Agáá tsíiménémúhaabe tsíjtjé hójtsí pañe ícyahíjcyádújucó Moitséeúvukéé Tsinaíí caméhabvú Píivýéébe ítyaúhbájúvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne. ²⁵ Áánéllíi muurá téhba Aráábíi íñíjírí íjcyahbáú memévá dílleúvu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbájú pañe ícyahíjcyá dílleúvúj tsíiménémúhaabé tsíjtjé hójtsí pañe ícyahíjcyádújucó. ²⁶ Áánetu ihdyu níjkyéjírí íjcyané Jerotsarée múnáa meíjcyame tsáhájucó téené pañe meíjcyatúne. ²⁷ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu néene Tsáárádityu:

Ajchíbá u íjcyárolle kímóóvétulléré ímíjyuurí díicya. Muurá úi ú tsíimávaáhi. Aame dáítsíime ávyetá mítyámé lílýáateé díúnú múnáállej tsíimé lílýaaténé éhniíñevu. Ehdú néene Píivýéébe waajácúháámitu.

²⁸ Ámuúha táñahbému, Píivýéébéhjáa néhdújuco Itsáake cáánimutsi tsíimaváne. Áhduréhjáa díbye néhdújuco íñe tsúuca díbyej tsíimé mejjcyane. ²⁹ Árómeke íñe tsaate meke muhdú dáriivehíjcyá íhdééné taúhbaju iúráavyéneri éhnehjáa Píivýéébere piáábóneri Aavaráa páñétúéllédívú tsíimáváabeke iúniu múnáálledívú díbye tsíimávaaabe tsárillehíjcyádu. ³⁰ Téénetu muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééene: “Díiúniu múnáálleke dijchívyetso dihíyátú íllimájuco. Tsá páñétúelle dítyáábadívú u tsíimáváábé wáábyuta íjcyane díbye éhne íjcyatúne.” Ehdú nééne Píivýéébé waajácúháámitu. ³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá mejjcyatú iúniu múnáálledívú Aavaráaúvú tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu. Muurá ihdyu méjcyá páñétúelle Tsáarádivu díbye tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu tsúuca páñétúejpi Píivýéébé Hájchiky mecáhcújtsónéllíhye.

5

Jetsocríjtokéré meúraavyéne

¹ Muuráhjáa Jetsocríjto tsúuca meke ijchívyetsó taúhbaju meke tükévéjtsóné pañe meicyahíjcyánetu. Áánéllii metsu díbyekéréjuco meúraávyé ímíñeúvu. Óvjyacoóné ámuha tééneri metsúúrameihíjcyáné meke pájtyetésóiyóneríjívári.

² Aane cáhawáá ímíñeúvú melléebó ámúhake o nééene. Muurá ámuha mekihdyahírótsámeíñetu ímiáámedi Píivýéébe ámúhake díllóiyóné ámuha meijtsúcumúne tehdu meméénúmeihajchíí tsá Críjto ámúhake pájtyetésóiyúne. ³ Áronáa ihdyu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Píivýéébema íjcyáiyóneri tsúúrameihíjcyámé óví ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdú íjcyáhi. ⁴ Áronáa íllure ámuha tééneri mémújtátsámeí Píivýéébe meke iwájyúne Críjto tééveri mepájtyetéíñe méénúnetu. ⁵ Muurá ihdyu ímiáámedi meke dílloobe ípííchó meke tükévéjtsóneri Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke. ⁶ Áánéllii mekihdyahírótsámeítyúne tsá muhdú néétune. Áhdure mekihdyahírótsámeíyóné tsá meke piáábotúne. Apááñéré ihdyu ímiááné Jetsocríjtoke mewájyúne mecáhcújtsóné meke piáabóhi.

⁷ Aané muurá tsúuca tehdújuco ámuha meúraavyéne. ¿Áané mutsíhdyúhjáa íveekí tsáhájuco ámuha tééne uwááboju ímí mecáhcújtsotú múha nééjuri? ⁸ Áaneráhjáa tsúuca Píivýéébe ámúhake ijchívyetsó tenejcutú Jetsocríjto tééveri. Aane tsá díbyedítú tene íjcyatú eene piééneré ámuha meúraavyéne. ⁹ Muuráhjáubá ihdyu ámúhadítú tsáápihdítúré íjcyane ehdu ámúhake dáriivé éhne múúne harínallíjyú metátsajcóné pañévu íooríchotu áyánéwu mepícyooróné páneeríyéjuco mújtadu. ¹⁰ Áronáa ó waajácú Píivýéébe tsíiñe ámúhake piááboíñé ámuha meihveté taúhbaju néhdú ámuha mejjcyáneri mepájtyetéiyóné ámuha meijtsámeihíjcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhoíñé díbye ícúbahráné ámúhake mútátsohíjcyámedi.

¹¹ Muurá téhdure óhdítú nehíjcyámé oova mekihdyahírótsámeíñeríyé ímí Píivýéébema mejjcyane o uwáábohíjcyáne. Áronáa teene o uwááboca tsá oke dítye tsárilíllétyuróne. Muurá ihdyu Críjto tééveríyé mepájtyeténé o uwáábohíjcyánéllii oke tsárilílléjcyame. ¹² Aame ihdyu óví íllurejuco ámúhadítú dówaavené tééneri ámúhake pátsárcyohíjcyáme.

¹³ Muuráhjáa tsúuca Píivýéébe ámúhake ijchívyetsó téénetu. Aame ámuha tsáimiyéjuco mejjcyame tsá ímityúne meméénújúcóóiyúne. Ímíñeúvú pamévamáyé mewájyújcatsíñe mépiáábojcatsi. ¹⁴ Muurá tsane díbyé taúhbaju nééhií: “Pamévakéré múu wájyú muhdú u wájyúmeídyu.” Ehdú muurá pamévakéré mewájyúhájchíí tsúuca mémeénú páneere díbyé taúhbajúúné muhdú mejjcyáiyóné meke néhíjcyáne. ¹⁵ Áánetu tehdu ámuha mewájyújcatsíñe mépiáábojcatsífyótsihvu íllure ámuha meícúbáhrájcatsíhájchíí muurá íllure ámuha métútávátsójcatsíhí.

Píivýéébé Apíicho meke tükévéjtsóné

¹⁶ Áánéllii ámúhake o néé Píivýéébé Apííchó tükévéjtsó pañéréjuco ámuha mejjcyane ímityunéhíí ámuha meméénújúcóótuki. ¹⁷ Tsá díbyé Apííchó ímíllétú meimíllédú mejjcyane. Téhdure ténéhí méhívu cátuhtsó teene meke tükévéjtsóné pañe mejjcyáiyóne. Ehdú panéjcuávú teneecu cáttútsójcatsíñéllii éhniíñevu métsúúraméí Píivýéébé Apííchó tükévéjtsó pañe ámuha mejjcyáiyóneri. Óvjyacoóné ámuha meimíllédú mejjcyane. ¹⁸ Aane ímiááné ámuha díbyé Apííchó tükévéjtsó pañe mejjcyáhájchíí tsáhájuco ámuha íhdééné taúhbajú tükévéjtsó pañe mejjcyájúcootúne.

¹⁹ Muurá ímíllédúré ícyahíjcyámé tsá téévetúne. Panévaré muurá ímityunéhíí méénume íhdíyáméhjíma dómácócatsíhíjcyáhi. ²⁰ Aame níjcyotájtekeré duurúvahíjcyáhi. Nomíuúwávu nééne tsané úhbjácatsíyíyé íjcyame ítsárilílléjcatsíñe waabyénúcatsíhíjcyáhi. Iye ímí íjcyáiyóné

imílléme. Ehdú idyáíwéjcatsíñe ílluréjuco ditye dóhwábahíjcyané ihdyéháhjírejuco. ²¹ Aame nomútaáwáwu néeme dsíjívétso múnaa, líiyiicyáve múnaa, íjcyame majcho ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehjí panévaré ímityúné méénuhíjcyáme. Aane éjlyúu ámuhákye o néhdú tsá múu tehdíivanéhjí méénutúne. Muurá tehdu nénehjí méénume tsá Píívyéébé avyéjújte íjcyatúne.

²²⁻²³ Áánetu ihdyu Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe meíjcyame méwajjújcatsíhi, méimíjyúúhíi, tsíñehjí meke pájtyeróné máaabúcuhi, tsáimíyé pamévamáyé meíjcyáhi, tsíjtyeke mépíaabóhi, panévaré óóchevéletumé mémeenúhi, ídaatsómé meíjcyáhi, tsá ímityúnehjívú metáhjátsámeityúne. Ehdú Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe meíjcyame tsá íhdéené taúhbaju néené tsíjítöríyé meíjcyatúne. ²⁴ Muurá Críjtoke mecáhcujsómé ímityúné icyánéjcutu meíjcyá dsíjívemédú ténéhjí éllevu meíjcyájúcoótúnéllíihye. ²⁵ Aame meíjcyá Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe. Áánéllii metsu meíhvéjtsámeí téeneréjuco meke tükévéjtsóné pañe meíjcyaki.

²⁶ Tsáhájúco ávyéjuuháñé mellííñéityuróne. Tsá íñnerí menómíutáaváityuróne. Tsá ímityúné medáíwéjcatsíityuróne.

6

Mepíáábójcatsíñe

¹ Aane tsaate ámuháditýú ímityúné pañevú mújtáhajhíi mépíáábó ditye tsiíñe íimíjpyeteki. Áronáa ihdyu ímíñevú chooco méuwaábó díityeke. Ááne téibúwá meíjcyá ámuháyéjuco tehdu meíjcyátuki. ² Ehdú mépíáábójcatsí múhdurá ámuha meícyahíjcyánéhjitu Críjto ímillédú ámuha meíjcyaki.

³ Muurá iye íhtsutumé íjcyane íjtsúcunúmeímíyé tsíjtyeke ípíáábóíyónéhjí éllevu íjcyatúmé állímíyehí. ⁴ Cáhawáá ihdyu ámuha tsáápiitsa métsúúraméí Críjtoke ámuha meúraavýmé tsáimíyé meíjcyáíyóneri. Áronáa ihdyu tsá múu íjtsúcunúmeityú tsíjtye ehníñevu ímí íjcyane. ⁵ Muurá íjcyanéí pámeere ímityúné meméénuhíjcyané meméénujúcoótúityuróne.

⁶ Áhdure ámuhákye o néé íñe Píívyéébé íhjuu ámuhákye úwáábóhíjcyámeke ámuha mépíáábo panévatúré íñe tájpi ditye íjcyáíñetu.

⁷ Aame tsá múu állímíyeytúne. Méíjtsámeídí Píívyéébe wáájácúityúné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímityúné méénuhíjcyámeke téene áhdovu ájcuíibye. ⁸ Aame ílluréjuco wágóóóveíñé íimíllédú ícyahíjcyáme. Áánetu Píívyéébé Apííchó meke tükévéjtsóné pañe meícyahíjcyámé méjúcuú mújyú medsíjívéjúcoótúityúne bóhi. ⁹ Áánéllii metsu óóchevéletumé ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdú muurá ímiáámé meícyáhajhíi téene áhdó tsáimíyéjuco meíjcyáíñe. ¹⁰ Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujsómé tsané nahbému meíjcyame ímityúné medáíwéjcatsíityuróne.

Páávaro pítyajcóné

¹¹ Aane íñe ámuhákye o pítyajcóné ooréjuco pañetu o cáátunúne. ¹² Muurá eene tsaate Críjtoke úraavýmé téené hallútú díityéké tsíjtye ímityú íjtsúcunúíyónéllíihyeré ámuhákye taúhbahíjcyá ámuha mekíhdyahírótsámeíki. ¹³ Árome muurá tsá panévaré teene taúhbaju nénehjí méénuhíjcyatúne. Muurá íllure ímityájkímíyehí ámuhákye téenevu taúhbahíjcyáme. ¹⁴ Áánetu ihdyu tsá o ímíllétú íñnerí o mityájkímíyehíyóne. Apááñéré ihdyu ímí ó íjtsúcunú mewájyuríi Críjto páwachékevu dsíjívéébeke o cáhcújtsónéllii táimítyú táhallurí íjcyájúcootúne. Aabe téené pañe o íjcyájúcoótúnéllii ténejcutú ó íjcyá dsíjívéebedú. ¹⁵ Ahdícyane tsá muhdú tene néétu mekíhdyahírótsámeityúne. Áhdure mekíhdyahírótsámeíyóné tsá íñnetú meke píáábotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujsómé tsíhdyuréjuco mecápáyoovéné meke píaabóhi. ¹⁶ Aane óví Píívyéébe meke ídaatsóllédú íjcyaaabe pámeere pahúllevaré íhñéjté íjcyámema ámuhákye píaabó íbúwajíi ámuha meíjcyaa muhdú ámuhákye o úwáábóhíjcyádu.

¹⁷ Óvíjyacóóné ámuha oke múhdurá medáíwéhíjcyáne. Muurá íñe Máavyéjuube Jet-socríjtoke o cáhcújtsóné hallútú oke ditye méénuhíjcyané matyáwááné tájpiíyí íjcyánetu méwaaajácú dílbyé wákímíyehí múnáajpi o íjcyaaabe ímiááné ámuhákye o néhíjcyáne.

¹⁸ Ahdícyane óví dílbyeréjuco ámuhákye pámeekéré panévatú píaabóne. Áyu tehdujúco.

EPÉETSIO Éépetsóri íjcyáme éllevu Páávoró caátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Páávoró íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsóri meijcyame Jetsocrijtóke meúráávyéme éllevu Píivyééberée díbyedítýú íjcyáné uwááboju o úwáábóíñévu oke pícyoobe.
² Áámeke óví ámúhake piáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meijcyaki.

Críjtóke mecáhcuíjtsóne áhdo

³ Ahdícyane ihdyu óví Máavyéjuube Jetsocrijtó Caani Píivyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocrijtóme meijcyámeke tsaímíyé níjkyéjtu panévatúré piáábohíjcyaaabe.
⁴ Tsúúcajátújucóhjáa íñújí ípívýéjtsótúné ihdéjucó díbye wábyujtsóné Jetsocrijtó téeveri meke újcúmeke ímíbájchoíñé méimítýú máhallúrí íjcyájucóótu díbyeéjté meijcyame ínetú menéétsámeítýuki.
⁵ Mítýanéháa meke iwájýúnéllí íjtsámeíbyé díbyej téeveri meke ípájtyetétsómeke ítsíímedíyéjucó idíllóíñe. Ahdújucóo díbye meke tsíímvavámé díbyeéjté meijcyane díbyéhjáa méhdítýu íjtsámeídyújucó.
⁶ Áánéllí paíjyuvaré díbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhí ídáátsóvné díbye meke piáábónéllíhye. Mekée muurá piááboobe Íllíkye mítýane díbye wájýúúbeéjté meijcyaki.
⁷ Muuráhjáa ávyetá íhnáho meke iwájýúnéllí díbye dsíjívénéj téeveri méimítýuháñé mééma ímíbájchoobe mepájtyetéki.
⁸ Áánerí meke úújétsóobe mítýane meke iwájýune. Áánemáa meke ájcuube panévaré mewáájácúíñé tujkévéjýu.
⁹ Téhdurée meke waajácútsóobe tsúúcajátújucóo muhdú meke ípájtyetétsóíñé ítsámeíhíjcyáné tsúúca méema ípanéévetsonévu.
¹⁰ Aane ehdu ípítýájcó páneere pájtyéné boone Críjtóke pícyoóíhye páneere níjkyéjma íñújíri íjcyámé avyéjuube díbye íjcyaki.

¹¹ Díbyej téeveríhjáa muurá tsúúcajátújucó díbye meke újcune íavyéjúejte meijcyaki.
¹² Ehdúhjáa méenuube muhdú íjtsúcumúdu íñe tujkénú muha Críjtóke mecáhcuíjtsómema ámuha bóónétu mecáhcuíjtsómé páneere díbyeke maavyéjújtsó dúurúvamé.
¹³ Muurá Críjtódítyú pájtyéteju íjcyane ámuha mecáhcuíjtsómé pañe tsúúca Píivyéébe Apííchó íjcyame ímiááné ámuha méijcyá díbyeéjté díbyée néhdújucó.
¹⁴ Aane muurá díbyé Apííchó tsúúca mépañe íjcyánetu méwaajácú ímiááné meke díbye mújýú íñéjýu pícyoóíñé íavyéjýu tsaímíyéjucó díbyema meijcyaki. Ahdícyane metsu díbyeke méduurúvahíjcyá ávyéjújtsómé.

Caíhcuíjtsó múnáa hallúvú Páávoró Píivyéébeke tujkéveju táúmeíñe

¹⁵ Muurá ó waajácú tehdujucó ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcuíjtsómé ímí pamévamáyé caíhcuíjtsó múnáama mewájýucatsíhíjcyáne.
¹⁶ Áánéllí paíjyuvaré ámúhá hallúvú Píivyéébeke ó téhdútsóhíjcyáhi.
¹⁷ Téhdure ó táúmeíhíjcyá díbyeke Máavyéjuube Jetsocrijtó Caani íjcyáábeke díbye ámúhake íajcu ítyujkévé íjtsáméítýu díbyée Jetsóoj téeveri méhdívu úújétsámeíñé ímíñeúvú ámuha mewáájácúki.
¹⁸ Aane óví ámúhake tujkévéjývú ájcuube díbyé avyéjúejté ámuha meijcyáímyeke díbye újcúme úmíwa íñé ímíjyaú néene ámuha ímíñeúvú mewáájácúki.
¹⁹ Áhdure idýe óví ámúhake waajácútsóobe muhdúívané íhtsútú íjcyáne tájpi íñe díbyeke mecáhcuíjtsómé meícyahíjcyánevu.
²⁰ Áánevu muurá meke úújétsóobe Críjto dsíjívébeke tsííñe íbohítsóne ínúnúvú níjkyejívú itsájtyeébeke íavyéjújtsóneri.
²¹ Áábekée pícyoobe íñe múhdumé ávyéjute níjkyejírí, íñújíri, íjcyámé avyéjuube páñétúejpi díbye íjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétú íñe ícyooca íjcyáné avyéjútédítýu. Áhdure bóone íjcyárómedítýú tsá múha úújetétýú díbyedívú.
²² Áánéllíhyée muurá díbyé hójtsí pañévu pícyoobe páneere íñe múhdúné tsieméné íjcyane. Áhdurée díbyeke pícyoobe múhdumé díbyé caíhcuíjtsó múnáa íjcyámé túkevéjtsóobe díbye íjcyaki.
²³ Muurá díbyé caíhcuíjtsó múnáa méijcyá tsané múnáa díbyema. Aabe páneere ejécunú íñe múhdúné tsieméné íjcyane.

2

Píivyéébe meke pájtyetétsóne

¹ Muuráhjáa díbyere Píivyéébe ámúhake pájtyetétsó Críjtoj téeveri ámúhá ímítýuháñé déjúcotu ámuha mewágóóóvíyómeke.
² Muuráhjáa íhde ámuha ímítýúné méícyahíjcyá íñe jí íñe Naavéné túkevéjtsóju Píivyéébedítýú míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúráávyénéllíhye.
³ Ehdúu ímiááné méícyahíjcyá ímítýúmé eene ícyooca tsaate íjcyadu. Mépée méímlíejtóré méúráávyehíjcyá méhdítýuré íjchívyéné allíjýúne. Ááné

déjúcotúu muurá máhallúrí ijcyájúcooróné Píivýéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene icyooca tsjityé hallúrí tene ijcyadu. ⁴ Áronáaca ihdyu mityane meke iwájýúnéllii méhdi ídáátsóvéne meke pájtyetsoobe Críjtoj tééveri mewágoóóvétu dílbyedúrjúco meijcyaki. ⁵ Ehdúu Píivýéébe méhdi ídáátsóvéne meke píaabó mepájtyeteki. ⁶ Muuráhjáa Críjtoke íbóhíítsóneri meke ávyéjýtsoobe dílbyema meijcyá nijkyéjiri íavyéjuri. ⁷ Ehdúu mééma méénuube Críjtoj tééveri bóónétu íjcyáné míamúnáake iwáájácútsó ímiááné meke iwájýune. ⁸ Aane íñe tsúúca mepájtyeténé tsá meere meihnáhori meméénutúne. Píivýéébere ihdyu meke ídáátsóllénéllii pájtyetésó Íllíkye mecáhcújtsónej tééveri. ⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúéllíihye. Áánéllii tsá tééneri memityájkimeítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa Píivýéébe Jetsocríjtoj tééveri méijtsaméi cápáyoáoc ímiáánerjúco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúúcajátújuco meke íimíbájchoíñé íjtsáméidyújuco díbye méénuune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

¹¹ Aane cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa ámuha meicyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíomú ihdícyamediyé ámuhákye díllóhíjcyáhi. Áánemáa iíye díllómeihíjcyámé ímiáámé Píivýéébeéjté íjcyane íjpiíye ikíhdyahírótsáméíñéllíihye. ¹² Téjyúikyée muurá ímiááné tsá ámuha mewáájácútsú Mepájtyetétsoobe Críjtoke. Áánéllíihyée tsá ámuha Píivýéébeéjté meijcyatúne. Ídátsohrée ámuha waagóojte meijcyame tsá mewáájácútsú muhdúhjáa Críjtoj tééveri meke díbye ípájtyetétsoíñé pítyájcámeíñe. ¹³ Áronáa ihdyu icyooca Jetsocríjtóo mewájýuri dsíjívéébema ámuha meijcyánéllii tsúúca ámuha méijcyá Píivýéébema. ¹⁴ Áhdure muurá dílbyej tééveriyé icyooca muuha jodíomuma ámuha méijcyá tsaimiyéjuco íhdeé múhdurá medaríívécatsíhíjcyaróme. Aame icyooca ámuha jodíomú meijcyátúrómema méijcyá tsamééréjuco. ¹⁵ Muuráhjáa Moitsééúvuj tééveri Píivýéébe ájctúné tauhbajúúné hallútú jodíomú íjcyátúmema tamúnaa jodíomú tsaríllécatsíhíjcyanehjí Críjto ídsíjívéneri nijkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube íñe pamévá míamúnáa meijcyarómé dílbyeke mecáhcújtsómé tsame dílbyeéjté meijcyame ímiáámeréjuco meijcyaki. ¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medaríívécatsíhíjcyanehjí Críjto mééma nijkévatsó páwachékevu ídsíjívéneri. Ehdúu ímbájchoobe pamévá míamúnáa meijcyarómé tsamééréjuco meijcyame tsaimiyé Píivýéébema meijcyaki.

¹⁷ Ehdúu Críjto itsááne muuha jodíomuke waajácútsó muhdú tsaimiyé Píivýéébema muha meijcyaiñé tsúúca dílbyeke muha mewáájácútsúcoórómeke. Áhdurée ámuha jodíomú meijcyatúmé awáá dílbyeke mewáájácútsúmeke muurá waajácútsóobe. ¹⁸ Áánéllii dílbyej tééveri Méécáani Píivýéébema tsaméhjí menáhbévájcatsi dílbyé Apííchó mééma íjcyane meke píaabóneri. ¹⁹ Áánéllii tsáhájúco ámuha tsíjtye múnaa meijcyájúcootúne. Muurá icyooca méijcyá tsané múnáarjúco Píivýéébe avyéjújte tsúúca dílbyeéjté meijcyame. ²⁰ Muuráhjáa muha Jetsóo mamýémú Píivýéébe íhjúy uubálle múnáama uwaábó medéjucóónúné pañévu tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi páñétúejpi Jetsocríjtó dílbye tájpi meijcyaae éhne múúne jaa ímichi ápíhájctúné hallúrí íjcyadu néébeé. ²¹ Aame íñe icyooca éhniíñevu dílbyema méllíyaatéhíjcyá ímiááméré Píivýéébema meijcyaki. ²² Aane muurá Críjtoma meijcyame jahdu menémé pañe Píivýéébe ijcyá ípííchoj tééveri.

3

Jodíomú íjcyátúmé úwááboobe Páávoro

¹ Ááné hallútú íñe oo Páávoro o íjcyáábeke cuvéhoojánúmé ámuha jodíomú meijcyátúmeke Críjtodítýu íjcyáné úwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú. ² Tsúúca íhya ámuha méwaaajácú Píivýéébe meke ídáatsólléne oke níwaavéné ámuha jodíomú meijcyátúróméke téénevu o wáájácútsoki. ³ Muuráhjáa ihdyu dílbyere óhdivu bóhówajtsó ámuhákye téhdure Críjtoj tééveri ípííááboíñé wáájácúratúné ípítyájcámeíñe. Aanée muurá tsúúca ámuhákye ó úúballé áyanéwu éhnée íhde ámuha éllevu o cáátúnúháámí pañe. ⁴ Téhaamí ámuha meéévénetu íhya tsúúca méwaaajácú ímiáánéjúcoo oke díbye téénevu wáájácútsóne. ⁵ Tsáháa muurá teene éjju múnáaúvudívú díbye bóhówajcárotúne. Aanée íñe icyooca tsúúca bóhówajcároobe ípííchoj tééveri íhjúy uubálle múnáama dílbyeéjté muha meijcyame Jetsóo mamýémú meijcyamedívu. ⁶ Áhdícyane ámuha jodíomú meijcyátúrómé tsúúca méijcyá Píivýéébe avyéjújte muha meijcyadu Jetsocríjtodítýu ímiáájú úwáábómeíñé ámuha mecáhcujtsódú íjcyame. Aame icyooca méijcyá tsamééréjuco Píivýéébe Críjtoj tééveri íajcuíñé nééne meújcuímye.

⁷ Ehdú nééne íñe úwááboobéré ó pehíjcyá o méénuítyuróné Píivýéébe téénevu oke pícyoonéjuco. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dílbyé píááboríye. ⁸ Aabe oo pámeere múhdumé

Píivýébeéjté mejjcyámedítýú ídáátsoóbe. Áróóbekée oke ityújkevéélléne níwááveebe Críjtodi ííne ímíjyaú mejjcyáné uwaáboju íjcyanévu ámuha jodiómú íjcyátúrómeke o wáájácútsoki. ⁹Ahdújucu muurá o bóhówátsohíjcyáné pámehdívúré teene wáájácúráatúnée Píivýéébe páneere ípívyéjtsoobe tsúúcajátújucu pítyájcámeííne. ¹⁰Aane muurá Píivýéébe meke úcuhíjcyá pamévaré dífbyeke mecáhcujtsómé tsamééréjucu mejjcyá téénetu níjkyéjírí íjcyáné ihtsútuje iwáájácu muhdíivané dífbyé tujkéjve íjcyane. ¹¹Ehdúhjáa ímyéenuííne pítyájcámeííbyé tsúúcajújucu. Ahdújucóo muurá díbye teene méénune Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri. ¹²Ahdícyane dífbyej téeveri tsúúca Píivýéébe menáhbévájcatsí íínerí íllyétúmé ímíáánéjucu Críjtoke mecáhcujtsónéllíihye. ¹³Áánéllíi ámúhake o née ámuha meíhvéjtsótu ííne téené déjúcotu ámúhállíi o ícúbáhrámeíhíjcyáné uwaáboju. Íllure méímíjyúúvé téeneri múhdurá íjtsúcunútúme.

Críjto meke wájyune

¹⁴Ehdu Méécááni Píivýéébé tujkéjveju mééma íjcyánéllíi dífbyé úmíwáwú o mímóúúvéne o íhjúvavahíjcyá dífbyema dúúruvaabére. ¹⁵Áábé cahcújtso múnaa mejjcyame muurá tsúúca méjcyá dífbyé dohjíba múnaa tsaate tsúúca níjkyéjíríjyucu íjcyámema ííne ííhújírí mejjcyame. ¹⁶Áánéllíi o táúmeíhíjcyá dífbyeke Ípííchoj téeveri díbye ámúhá pañévu ípíyábo ííhnáho ámúhake tene ítsípájtso. ¹⁷Áhdure o táúmeíhíjcyá Críjto éhniíínevu ámúhake ípíáábo ímí dífbyeke ámuha meuráávyeki. ¹⁸Aame óví ámuha tsíjtye cahcújtso múnáama mewájýújcatsí ímííneúvú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímíááné Críjto meke wájyune méjtsaméí píruúvé íjcyane. ¹⁹Aane ámúhá hallúvú o táúmeíhíjcyá píáábo Píivýéébe ímíáábé íjcyáábeke muhdú díbye íjcyadu ámuha mejjcyaki.

²⁰Áánéllíi íhdyu metsu dífbyeke medúúruva ávyéjýjtsómére. Muurá meke píááboobe dífbyeke metáúmeííne éhniíínevu méjtsáméityúrónemájucu. Ehdu muurá meke píáábohíjcyaae Ípííchó mééma íjcyáneje téeveri. ²¹Aane íhdyu óví dífbyeke méduurúvavahíjcyá dífbyé cahcújtso múnaa mejjcyame pajyuvaré mújyú níjkéváityúné ípyéé ípítyájcámeídyújucu Jetsocríjtoj téeveri mepájtyetéííne díbye méénúnéllíihye. Ehdu teéne.

4

Píivýébeéjté mejjcyane Ípííchoj téeveri

¹Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwaáboju úwááboobéré o péhíjcyáné hallútú ííne cúvéhóóari oo ícyoóca. Aabe ámúhake o née tsúúca Píivýéébe ámúhake újcume ímííneúvú ámuha mejjcyá muhdú mejjcyáiyódu. ²Áhdure idyé ámúhake o née tsáábuwaré ídáátsoóméhíjívú ámuha mejjcyáne mewájýújcatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámúhama íjcyaróne máaabúcuíhíjcyá ímí ámuha mejjcyaki. ³Ááne métsúúraméí tsané múnaaréjucu ámuha mejjcyame dífbyé Apííchó píáábori tsáímíyé ámuha mejjcyáiyóneri. ⁴Muurá ííne tsané múnaaréjucu mejjcyámema íjcyáné tsáneere Píivýéébe Apííchó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllíi téhdure íjcyáné tsáneere dífbyé avyéjý mewáábyuta. ⁵Aabe tsáápiye Máavyéjuube apáábyéré íjcyáábeke mecáhcujtsóhi. Áábe mémeríyé muurá métsójtsóméíhíjcyáhi. ⁶Áánéllíi díbye tsáápiye Mépiivýéébe íjcyá apáábyekéré pámeere mecáánívhíjcyaae. Áábé hójtsírí pámeere mejjcyá díbye tájpiye. Aabe kíá méhdityu íjcyátúnéllíi panévaré mejtéeveri méénuhíjcyáhi.

⁷Árónáa íhdyu tsáápiitsa mépiivýeté muhdú nénehji meméénune Píivýéébé Críjtoj téeveri meke ájcune. ⁸Muurá dífbyé waájácúháámitu nééneé:

Naavénékée ityáhjáne dífbyé hójtsí pañe ícyahíjcyámeke íjchívyétsóne peebe cáámevu. Aame íhñéjteréjucu íjcyame díbye nééjúríyé píivýeté páhduvaré nénehji ímyéénune.

⁹¿Aanéhaca ííná nééjyóné teene dífbye cáámevu pééneé? Téénetu muurá méwaajácú ihtsútuubée íjcyároobe ííhújívú ííhítyéne ídáátsonúne. ¹⁰Árónáacáa bóónétu tsiííne peebe cáámevu níjkyéjívú páñétúétsihvu ávyéjuube íjcyáki. ¹¹Áábe tájpi muurá páneere íjcyaae meke íhñéjteke ájcúné waajácúríyé mépiivýeté páhduvaré nénehji meméénune. Muurá tsaate píivýeté dífbyé íhju úwáabomeré ípyéhíjcyáne. Áhdure tsíjtye píivýeté iwáájacáné muhdú méúmíwa íjcyane. Tsíjtye píivýeté tsúúca Píivýéébeke cáhcujtsóméke ímííneúvú muhdú múúne téjijto meúraavýéné úwaaabóne. ¹²⁻¹³Ehdu muurá Críjto meke píáábohíjcyá íhñéjté mejjcyame dífbyé wákímyéí ímí meméénu éhniíínevu dífbyé cahcújtso múnaa íllíyaaté pámeere dífbyeke mecáhcujtsómé mewáájácu muhdúhjáa Píivýéébe Hajchí íjcyane dífbye íjcyadu mejjcyaki. ¹⁴Ájyju íhdyu muurá tsá múha meke mújtátsóityú íhdyúré újccúné uwaábori muhdú tsííméké memújtátsóiyódu. ¹⁵Aane íhdyu cáhawáa metsu ímíááméré mejjcyáne ímííneúvú meuráávye teene ímíáájju. Ájyju ímíááné Críjto métkévéjtsóobe íjcyáábeéjté mejjcyame

éhnííñevu méimíáávyééhi. ¹⁶ Áábe tájpi pámeere dííbyeéjté méjycyame mewájuycatsíñe panévaturé mepiáábójcatsímýe muurá éhnííñevu mellíyaatémé ímí Píivýéébeke méuraavyéhi.

Críjtoke meúraavyéne

¹⁷ Áánéllii ámuhákye o néé Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri Píivýéébeke wáájácútúmé ícyahíjcyádú ámuha méjcyájucóótuki. Muurá ímityúné díityé íjtsaméí íjcyánéllii ímíllédú ícyahíjcyáme. ¹⁸ Tsá dítye wáájácútú muhdú ímí íjcyáiyóné Píivýéébe íjtsaméí díityé pañe íjcyátúnéllíihye. Aame tsá íjcyáiyú dííbyema ímiánéjcu iwáájácúiyóné ímíllétúnéllíihye. ¹⁹ Muurá éhnííñevúré 'nucóoji' néétune méénuhíjcyá panévare ímityúne. ²⁰⁻²¹ Áronáacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Críjto ímiá uwááboju ámuhákye úwáábócoóca. ²² Ahdícyane ámuhákye o néé ámuha méihvétso ímiájíjtóo ámuha mewáájácútúné hajchótá ímityúné íjcyaróné ímiááneuvúdu ámuha méitsúcunúhíjcyané tsáijyu múu ámuhádi íjcyáhréi nééneé. ²³⁻²⁴ Ámúhá íjtsaméí mecápáyóóvéne ímiánejcúvuréjucu mepájtye muhdú méjcyáiyóné Píivýéébe ímíllénejcúvúvú tsáimíyéjucu ámuha méjcyánetu mebohówaucunúki.

²⁵ Óvjyacoóné ámuha maállícyatsíhíjcyáne. Múu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré méjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

²⁶ Tsá múu tsaatédívú icyáyobáávatéhajchíí páñetetsójcatsítyúne. Ícúí múu ímbáchójcatsíhi. Tsá múu tsiélleréjucu íjtsúcunútu teéne. ²⁷ Tsá múu Naavénédivú táhjátsámeítyúne.

²⁸ Áhdure tsáijyu múúne tsaate ámuháditú nánihíjcyámé ílluréjucu méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsíjtye víóméhíjke mépiáábo.

²⁹ Áhdure tsá múu ihjyúvatú ímityúneri. Ímiááneríyé múu ihjyúvá éhnííñevu tsíjtyeke tene ípiáábo Píivýéébeke dítye úráávyénetu. ³⁰ Ahdícyane óvjyacoóné múhdurá medáíívémeíhíjcyané Píivýéébe Apíichó mépañe íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévu díbye pícyóónej tééveri méwaajácú ímiááné dííbyeéjteréjucu méjcyámeke díbye újcuvaíñe.

³¹ Ahdícyane ílluréjucu méihvété ímityúné ámuha medáíívéjcatsíñe páhduvaré nehníwu meúhbácatsíhíjcyánetu. ³² Ááne ímiááméré méjcyáne ténéhji méimíbáchojcatsí muhdúhjáa Píivýéébe ámuhádi ídáátsóvéne Críjtoj tééveri ámuhákye ímbajchódu.

5

Píivýéébeéjté méjcyáiyóne

¹ Muurá ámuha ímiááné tsúuca Píivýéébej tsíímé méjcyámeke wájuúbe. Áánéllii métsúúraméí dííbyedi díbye íjcyadu ámuha méjcyaki. ² Ááne mewájuycatsí muhdú Críjto meke wájuudu. Muuráhjáa meke iwájuúnéllii meke ípájtyetétso íhvéjtsámeííbyeke dsíjívetsómé éhne múu obééjake dsíjívetsódu. Ááneríi Píivýéébe mítyane ímíjyuuvéhi.

³ Ahdícyane tsúuca dííbyeéjté ámuha méjcyame tsáhájucu múu íjtsámeítyú ihdícyámema idyómácójcatsíyóneri. Óvjyacoóné panévare ímityúné ámuha meméénune. ⁴ Áhdure tsá múu áteréénéhjí úbálléjcatsítyúne. Múu Píivýéébeke ityéhdújtsóneríyé ihjyúváhi. ⁵ Muurá ihdícyáméhjíma dómácócatsíhíjcyámé tsá Píivýéébe avyéjéjte íjcyatúne. Áhdure tsíñéhjí ímityuháñé méénuhíjcyámema panévare ímityúneri úmúúpíyehíjcyámé tsá dííbye avyéjéjte íjcyatúne. Aane muurá tsúuca ámuha méwaajácúhi. Ténéhjiríyé muurá íjcyame tsá dííbyeke ícyááníváiyóne éllevu íjcyatúne. ⁶ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ícyahíjcyámé áteréénéhjí úwáábohíjcyámedívu. Muurá ehdu dítye ícyahíjcyané hallútu Píivýéébe ícúbáhraa ávyetá íhnáho díityédí dííbyeke dítye lléébohíjcyátúné hallútu. ⁷ Áánéllii tsá múu tehdu néémema náhbévatúne.

⁸ Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méícyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájácútúnéllíihye. Áronáa icyooca tsúuca ámuha méwaajácújucóó Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha méjcyame. Aame ihdyu óví ámuha méjcyá ímiáámeréjucu. ⁹ Muurá téjijto mewáájácúme ímiáámeréjucu méjcyame tsíjtyeke mépiáabóhi. ¹⁰ Áánéllii ihdyu métsúúraméí Máavyéjuube Críjtoke ámuha méimíjyújtsóiyóneri. ¹¹ Aame ihdyu tsá múu náhbénutú ímiáájú wáájácútúmé ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure múu úwaabó keená ímiáájú íjcyane dítye iwáájácúki. ¹² Ehdu muurá teevétari wáájácúratúné dítye méénuhíjcyáneri méihjyúváiyóné nucójpítsóhi. ¹³ Aane muurá íñe Jetsocríjto uwááboju díityédívú bohówajtsó páneere ímityúné dítye méénuhíjcyáne. ¹⁴ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé:

Muhdú éhne múu dsíjívémé íjcyadu wáájácúmeítyuube u íjcyaae cána wáájácúúvéne ímíñevúvú díjtsaméí Críjto uke iwáájácútsó ímiájíjtóvu.

Ehdu neéne Píivýéébe waajácúháámitu.

¹⁵ Aane cána metéíbúwáávéne ímíñéúvú méjtsaméí muhdú ámuha meicyahjcyáneri. Tsá múu ímiánéjcu wáájácútúmé ícyahjcyádú íjcyatúne. Múu ímíñéúvú íjcyá tsúuca ímiánéjcu ámuha mewáájacúme. ¹⁶ Muurá íhnáhóóné Píivýéébeke meúraavyéné panévaré múhdurá neénéllíihye. Ároné pañe múu tsúúrámeihjcyá tenejcuríye. ¹⁷ Tsá múu ávyeta pevé íbúwará íjcyatú wáájácúmeityúme. Múu tsúúrámeí muhdú meijcyáiyóné Píivýéébe ímílléneri tehdu ámuha meijcyaki. ¹⁸ Tsá múu llíyícyávetúne. Muurá tehdu meijcyáhajchíí ílluréjuco metútávaáveíñe. Áánéllíí ámúhá pañévu dííbyé Apííchó meújcu ámúhake tene ityúkévéjtsoki. ¹⁹ Ááne múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúruvameré íhjyúvájcatsi tenejcurí. ²⁰ Áhdure idyé múu dííbyeke paíjyuvaré téhdútsohjcyá panéva hallúvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewájyújcatsíñe

²¹ Múu Píivýéébeke ámuha maávyéjcuúllédú panéjcvavú avyéjcuúlléjcatsíhi. ²² Ahdícyane óvíí ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjuullé Máavyéjuube Jetsocríjtoke íavyéjcuúllédu. ²³ Muurá ájyu mewá túkévéjtsooke Mepájtyetétsoobe Críjto íhñéjté meijcyámé túkévéjtsooke íjcyadu. ²⁴ Áábeké íhñéjté meijcyame maávyéjcuúlléne mecáhcujsótúdu óvíí wal-léémú téhdure ájyúmuke íavyéjcuúlléne cáhcujsóhi. ²⁵ Áhdure idyé wajpímú ícyánéjcutu múu mewámyuke íavyéjcuúlléne wájyu Críjtoó meke íhñéjteke mítyane iwájyúnéllíí wájyúmeityuubéré dsíjívédu. ²⁶ Muuráháa dsíjívéebe mewájyuri dííbyé uwááboju mecáhcujsónej téeveri meke íimíbájchoki. ²⁷ Aame tsúuca méimíbaavyé íine ímítýú méhdi íjcyájucotúmé ímiááméré dííbyema meijcyaki. ²⁸ Ahdícyane múu ímíñéúvú wájyu mewakye muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Muurá ímí meijcyane meimíllebe métáábake mewájyúhi. ²⁹⁻³⁰ Tsá muurá méjpi meere meicúbáhráityuróne. Muurá mewájyúmeíñéllíí ímí météhmémeí panévatúré muhdú Críjto íhñéjté meijcyámeke téhmejcyádu. ³¹ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu neéne wajpi cáánímútsídítýú íñéne ityáábávállema tsahéecoréjuco íjcyáiñe. ³² Ehdu ámúhake o neéne pañe íjcyáné muhdú Críjto íhñéjtema íjcyáné uwááboju. ³³ Ahdícyane tsiíñe ámúhake o neé ámúhá taabámuke ámuha mewájyú muhdú ámuha mewájyúmeídyu. Áhdure idyé díitye ámúhá taabámú óvíí ícyánéjcutu ámúhake íavyéjcuúlléne wájyúhi.

6

¹ Áhdure tsiime múu lleebó cáánímuke. Ehdu Píivýéébeéjté meijcyane ímílleébe. ²⁻³ Muurá dííbyé tauhbaju neéhií: “Ámúháj caánímuke mewájyúne máavyéjuulle cáámene íñíújí hallúrí ámuha meijcyaki.” Ehdu muurá ityáuhbaju néhdu íjcyámeke píááboobe.

⁴ Áánéllíí cáánimu tsá múu uhbáduré úwáábotú ítsíimeke. Muurá tehdu neéne uwáábó díityéké ímítýúnejcúvúré íjtsámehcíoíyáhi. Áánéllíí múu ímíñéúvú choocoré úwáábó díityéké Píivýéébe ícyánéjcu dííbyeke dítye ícyáhcujsóki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu díityéké íavyéjcuúlléne dítye tauhbáné meenú Críjtoke íicúvéiyódu. ⁶ Tsá múu íavyéjute íitécocará ímí wákímyeityú dítye ámúhake ímí íjtsúcunúrokíye. Múu dítye ámúhama íjcyátúrónáa tsalmíyé wákímyeí ímiáané Críjto ícúve múnáa ámuha meijcyaki. Ehdu meijcyane ímíllebe Píivýéébe. ⁷ Áánéllíí múu ímiááméré meenú íwákímyeí Máavyéjuube Jetsocríjtoke íicúvenéjuco. ⁸ Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeke tsahdúré áhdóíbye muhdú dítye íjcyadújuco.

⁹ Áánéllíí múu íavyéjute ícyánéjcutu ímíñéúvú pícyóó ícúbáhratúmeré íunú múnáake. Cáhawáá méjtsúcunuj, muurá páme Avyéjuube Píivýéébe níjkyéjiri íjcyabe tsá tsaatéké éhñíñevu ímí íjtsúcunútúne. Muurá tsahdúré meke wájyúube pámeekére.

Ímítýunéhjí metáhjane

¹⁰ Ámuúha táñahbému, ícyooca ihdyu méítsutúvú Máavyéjuube Jetsocríjto téeveri dííbyé íhnáhoóri. ¹¹ Aame Píivýéébe ámúhake tújkevéjtsótú ímíñéúvú météhmémeí Naavéné ámúhake mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. ¹² Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhíjcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhíjcyá díibye Naavéné ájkímú ípííma íjcyatúné míamúnáa ímítýúmé íjcyame Píivýéébeke wáájácútúmeke íimíllédú dáríívehjcyámema. ¹³ Áánéllíí ámúhake o neé muhdú Píivýéébe ámúhake túkévéjtsótú ímíñéúvú ámuha meijcyá tehdívanehjí ámuha maáábúcué íhtsutúme meijcyaki.

¹⁴ Ahdícyane ímíchi meijcyáne ímiáájú ímíñéúvú ámúhá pañévu mepícyó éhne múúne cóhpene ócájimíñé méhdiyu chíícunúdu. Ááne ímiááméré meijcyá ímítýunévu ámuha

metáhjatsámeityu éhne múúne méénucátsi múnaa ityáhjatsámeityu túémiihónú pícýámeídyu. ¹⁵ Ímíñeúvú meijcyátsííivýéne méúwáábohíjcyá tsaímíyé meijcyané uwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevu iújcámeíñe íjcyátsíiivýédu. ¹⁶ Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámúhá watájcódú nééne téénej tééveri ámúhake Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. ¹⁷ Aane íñe tsúuca pajtyéte mééma íjcyane tsáma méíhvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú nééne ímityúnéhjitu meke téhmehíjcyáne. Áhdure Píivýéébé ihjyu méníitsúwádú nééne Ípííchoj tééveri mééma íjcyane ímíñeúvú meújcu ámúhá pañévu. ¹⁸ Aane ámúhá pañe íjcyáne j tééveri óóchevéllétumé dííbyema paíjyuvaré méihjyúvahíjcyá. Métáuméí dííbyeke píáábó ímí ámuha meijcyaki. Áhdure métáuméí pahúllevaré dííbyeéjité íjcyámé hallúvú díbye díityéké ípíááboki. ¹⁹ Téhdure táhallúvú métáuméí díbye oke ityúkévétso muhdú mepájtyeténé úwáábojúvú pamévakéré o wáájácútsoki. ²⁰ Muuráhjáa tééné wákimyéivu oke Píivýéébe pícyoobe íñe tééné déjúcotu ícyooca oo cúvéhóójari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí píáábó núhnévétuubéré o úwáábohíjcyá ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Aane cáhawáá ihdyu óví ménahbe Tííkico tééné wákimyéityu oke píáábohíjcyaaabe ímíñeúvú ámúhake táuubállé meenúhi. Dííbye waajácú páneere muhdú o íjcyaaabe íiná o méénuhíjcyáne. ²² Áánéllí dííbyeke ámúhá éllevu ó wallóo díbye ámúhake iúúballe muhdú muhtsi meicyahíjcyané ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

²³ Áhdícyane óví Méécááni Píivýéébe Máavyéjuube Jetsocríjtoma ámúhake píaabó ímí ámuha dííbyeke mecáhcujtsómé mewájyújcatsíñe íbúwajíí meijcyá íñerí íjtsámeíjyúcootúme. ²⁴ Áámeke ihdyu óví ámúhake píáábohíjcyaaabe múhdumé ímíáané ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewájyúmeke. Áyu tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoroo, Timotéoo, íjcyamútsí Jetsocríjtó íicúve múnáajtétsí íhyaami ámuha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori dííbyé cahcújtso múnáa Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámuhá uwáábojtemá túkevjtsojté éllevu. ² Áámeke ihdyu óví ámúhake píáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú Páávoró píáábó taúmeíne

³⁻⁵ Muurá paíjyuvaré ámúhake o ítsáávécocca ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámuhá hallúvú ó táumeíhíjcyá píáábó ímiáájú mecáhcújtsoné wákimyéiyu ícyocápi oke ámuha mepíáábohíjcyánéllííhye. ⁶ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámúhake tsaímíyé píáábohíjcyané ímí dííbyeke ámuha meuráávye mújyú tsííne Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááíneévújucu. ⁷ Ehdu íne ámúhadítýú o néé oke ípíáábódúré Píívyéébe ámúhake píáábohíjcyámeke o wájýunema. Muuráhjáa íhde oke ípíáábohíjcyadúré íne cúvéhóójari o íjcyaróóbeke oke píáábohíjcyaaabe tsíjtyeke o úúbállehíjcyá dííbyé ihjyu tóónútuubére. ⁸ Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámúhake o wájýune muhdú Jetsocríjtó meke wájýudu. ⁹⁻¹⁰ Aabe ámuhá hallúvú ó táumeíhíjcyá píáábó ámuha mewájýucatsííne mewáájácu muhdú dííbyeke tsaímíyé meuráávyéiyóne. Áame ímiáámeréjucu ámuha meíjcyame íínerí menéétsámeítyu Jetsocríjtó tsííne tsáácooca. ¹¹ Ehdu dííbyere Jetsocríjtó píáábori tsaímíyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máávyéjútsohíjcyaaíhi.

Críjtokéré íicúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

¹² Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámuha mewáájácúné íne páneere múhdurá oke pátyehíjcyaronéhjí íllure oke píaabóné éhníínevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítýú íjcyane o úwáábohíjcyaki. ¹³ Áabeke tsúúca oke pámeere páñétúejpi avyéjúubé já tehméjté íjcyámema tsíjtyehjí íjcyame waajácújucóó Críjtóejpi o íjcyané hallútú cúvéhóójari o íjcyane. ¹⁴ Aabe teene cúvéhóójari o íjcyaróobe ímí o úwáábohíjcyané tsaate ménahbému íwáájácúne téhdure úwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme.

¹⁵ Áronáa íjcyámé tsaate tsíjtye ímí méénuhíjcyaneríyé íñómíutááváne íhnáhó úwáábohíjcyáme. Áanetu ihdyu tsíjtye úwáábohíjcyá ímiááné téhdújucu. ¹⁶⁻¹⁷ Ímí úwáábohíjcyámé oke íwájýune íne tééné déjýucotu cúvéhóójari o íjcyane íwáájácúnéllííhye. Áanetu tsíjtye úwáábohíjcyá íllure oke éhníínevu ítyútávájtsu íne cúvéhóójari o íjcyáabeke. Tsá dítye ímiá úwáábó méénuhíjcyatúne. ¹⁸ ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénuíyónejíivari? Áronáa eene ímityúné íjtsámeíne ímiáájú Críjtodítýú íjcyane dítye úwááboróné tsúúca míamúnáa lléébucunúhíjcyánéllíi o ímíjyuhíjcyáhi. ¹⁹ Áhdure ó ímíjyuhíjcyá íne panévaré ímityunéhjí oke pátyehíjcyaroné tsaímíyé óoma níjkévaííne o wáájácúnema. Ehdu óoma tene níjkévaííne ó waajácú ámuha táhallúvú píáábó metáumeíhíjcyánéllíi Jetsocríjtó oke píááboíne ípííchoj tééveri. ²⁰ Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpívétsámeítyuróné íná táhallúrí íjcyátuube panévaríyé Jetsocríjtóke o bóhówátsohíjcyá díbye íhtsútuube íjcyane paíjyuva o bóhówátsohíjcyádu. Áabeke tééné hallútú oke dítye dsíjívétsóháchíí óvi ó dsíjívéhi. ²¹ Muurá íne o bóhíbe dííbyeke o úravvyéné o ímíllédúré idyé ó imíllé o dsíjívéné tsaímíyéjucu awáá dííbyema o íjcyaki. ²² Áronáa ihdyu ó imílléhíi o íjcyane éhníínevu dííbyedítýú íjcyané uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáájácútu muhdú o íjcyaníne. ²³ Muurá íhtsútú óhdivu teene muhdú o íjcyáiyóne. Tsánejcútú ímí téhdújúcooro teene ílluréjucu o dsíjívéné tsaímíyéjucu Críjtoma o íjcyaki. ²⁴ Áronáa idyé ímí óhdivu teene ói o íjcyane éhníínevu ámúhake o píááboki. ²⁵ Aane tsúúca o waajácú ói o íjcyaníne ámúhake o píáábo ámuha ímííneúvú Críjtóke mecáhcújtsoneri meííjyuúki. ²⁶ Ehdu muurá ámúhake éhníínevu ó ímíjyúúvétsó tsííne ámuhá éllevu o péijyu dííbyere Jetsocríjtó oke píáábori tééné hallúvú ámuha maávyéjútso dííbyeke.

²⁷ Ahdícyane ihdyu ámúhake o néé ámuha tsaímíyé meíjcyá muhdú dííbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áanéllíi ó imíllé ámuhá éllevu o péétúroobe o wáájácúné tsaímíyé ámuha meíjcyané uuballe. Áronáa idyé tsá ámúhama o íjcyanéllííhyéré ímiáámé ámuha meíjcyáítyuróne. Ó imíllé ámuha tsaméhjí ímííneúvú tééné uwááboju mecáhcújtsoné ímí

meijcyane. ²⁸ Aame tsá múu illityétú ámuéhake múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meijcyameke ehdu ditye dárívehíjcyánetu méwaajácú ditye wágóóovéne. Áanetu tsúúca méwaajácú Píivyéébé piáábori ámuha mepájtýeténe. ²⁹ Aane tehdújúcooro ímí ámuha dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Áronáa íjcyáné téhdure tééné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeííne. ³⁰ Aane ihdyu óvíi ámuha máaabúcuéhíjcyá páneere ámuéhake pájtýenéhjí muhdúhjáa o áábúcuéhíjcyádu. Áaneriyéi muurá ííne ícyoocápi o íjcyane ámuha méwaajácúhi.

2

Muhdú Ávyéjuube Jetsocríjtó íjcyane

¹ Ahdícyane ímiááné oke ámuha meidaatsólléne mewájýuhajchíi óvíi oke ámuha éhniíínevu meímíjyúúvetsó ímí tsajíjtóré ámuha meíjtsámeímyé mewájýujcátsííne mepiáábócatsíhíjcyáneri. ² Óvíi Críjto ámuéhake wájýúneri ámuha meímíjyúúvéme paíne dííbyé Apííchó íjcyane ámuéhake tsápitsohíjcyáhajchíi ámuha oke meímíjyúúvetsó ímiááméré meijcyáneri. ³ Aame ihdyu tsá múu tsaate tehdúivane meénúne imiyíyé idyé meénutú illure tééneri imityájkímyeíki. Tsáííbuwáre múu íjcyáne piáábójcátsí panéjcuavávú iávyejúúlléjcatsííne. ⁴ Tsá múu iíye tsáiimíyé íjcyáíyóneri tsúúrameítyúne. Téhdure múu tsúúrameí muhdú tsíjtyeke ipiáábóíyóneri. ⁵ Múu íjtsámeí muhdú Jetsocríjtó íjtsámeídyu. ⁶ Muuráhjáa Píivyéébere íjcyároobe tsá ávyeta tehdú ííneéíyóneri íjyáacunútyúne. ⁷ Muuráhjáa íhtsútuube íjcyároobe míamúnáajpídyú ítsímávámeííne íhdícyaabéduréjucu íjcyane meke ipiááboki. ⁸ Aabée íhtsútuuháñé lííííétuube íiná néetuubéré ídátso íhvéjtsámeííbyeke nucójpítso wátyétyehcúmé páwachékevu ehne múu átéreejpi ímityúúbeké meénudu. ⁹⁻¹¹ Ehdúhjáa meénuube 'tsíjyú' néetuubéré muhdú Píivyéébe dííbyeke néhdújucu. Áánéllíihyé dííbyeke Píivyéébe iávyéjuutétsóobeke meménú páme éhniíínevu díbye íjcyaki, dííbyé úmíwávú páhduube níjkyéjiri íjcyámema íííújiri íjcyame naavémuháñemáyé imíhmóúbáne iávyéjútsoóobeke iwáájácu ímiááné avyéjuube díbye íjcyane tééneri Méécááni Píivyéébeke iávyéjútsooki.

Cahcújtsó múnaa peetédu nééneé

¹² Ahdícyane, ámuúha táñahémuj, éhnée ámuháma o íjcyaaabe ámuéhake o nééne ámuha meléébohíjcyádu idyé oke melléébó ííne tsíihyulle ámuhadítýú o íjcyároobe ámuéhake o néhíjcyáne. Ááne muhdú Píivyéébe ímillédú meijcyá teenéjucu ámuha mepájtýetííne íjcyáneri. ¹³ Muurá ihdyu dííbyere ámuéhake ácuéhíjcyá ímiá íjtsámeívu muhdú díbye ímillédú ámuha meijcyaki.

¹⁴ Aane ihdyu meméénuhíjcyá íjyevéllétúmé úhbájcátsityúmeré. ¹⁵ Áíjyu ihdyu ámuha Píivyéébeéjté meijcyame ímiá uwááboju úwááboméré mepéhíjcyámé mébóhówaucúnú ímityúne míamúnáaj píínétú ehne múúne míicuru cúúvétsíhdyu péetéccúnúdu. ¹⁶ Ehdu ámuha meméénuhajchíi mítyane ámuhádi o ímíjyúúveé Críjto tsáácooca ópée dííbyema bañúháñé o wákímyeíhíjcyátúneri. ¹⁷ Aane mítyane tééneri o ímíjyúúnéllíi ámuéhake o néé téhdure ámuha meímíjyúúki. Áánéllíi eene ámuha mecáhcújtsóne hallúú ihdyu o dsíjívíyá éhniíínevu ímí ámuha mecáhcújtsó dííbyeke. ¹⁸ Aane ihdyu metsu tsaméhjí meímíjyúúki.

Timotéoma Eaporodítomútsikyé Páávoro úwáábovu wáalloóne

¹⁹ Aane óvíi Ávyéjuube Jetsóó ímilléhajchíi Timotéoke o wáalloó ámuéhake díbye iúújeté muhdú ícyooca ámuha meijcyane oke díbye úúballéváneri éhniíínevu o ímíjyúúveki. ²⁰ Muurá apáábýeré dííbyé íjtsaméí táíjtsaméídyú néénéllíi íjyáacunúúbé ámuéhake ipiáábóíyóneri. ²¹ Áanetu tsíjtyehjí íjyáacunúhíjcyá iíye ímí íjcyáíyóneri. Tsá ditye íjyáacunútu Jetsocríjtó ímillédú íjcyáíyóneri. ²² Áanetu muurá ámuha méwaajácú dííbye ávyetá mítyáné oke piáábohíjcyáné ímiáájú Críjtodítýú íjcyané wákímyéityu ehne múu cááníkye íjcyadu. ²³ Aane óvíi ííne ícyooca o íjcyane muhdú óoma péé o wáallo dííbyeke ámuéhake díbye iúújetéki. ²⁴ Áronáa o íjtsúcunú tsáíjyu múúne Píivyéébé piáábori lléváhréjucu oore ámuéhake o úújeténe.

²⁵ Téhdure o íjtsúcunú ménahbe Eaporodítóke ámuhá éllevu o wáallooííne téhdure mítyane panévaturé oke piáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke mepiááábónema taéllevu mewáalloóbeke. ²⁶ Aabe téhdure mítyane ímillé ámuéhake íájtyumíné díbyeé chéméné uubállé ámuha méwáájacúné múhdurá dííbyeke íjtsámeíhónéllíihye. ²⁷ Ímiááné muurá dsíjívéroobe. Áronáacáa ihdyu Píivyéébe dííbyema múhtsidi íídáátsóvéne bóhítsó dííbyeke ííne muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánáa díbye dsíjívéné oke éhniíínevu ávyénéjcyáíyónéllíihye. ²⁸ Áabeke ámuhá éllevu o wáalloó ámuha meímíjyúúvéne tujkéveri o állíjchu eene dííbyedi ámuha

mekímóóvehíjcyáné múhdurá oke íjyácunúhíjcyánetu. ²⁹ Áábeke ihdyu óví ámuha ímjyuri méwaatsúcúpejtsó Ávyéjúúbeéjé meíjcyáméjpi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsijtye díbyedu néméhijke idyé múu wajyúhi. ³⁰ Muuráhjáa ávyeta wájyúmeítyuubéré ámuháa oke mepiáábóiyóné Críjtó wákimyéí imyéénúneri íllúhwu dsíjívéráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhmémelíyóne

¹ Ámuúha táñahbému, tsáháturo muhdú tene óhdivu neétu tsiíne biwáánéré ámúhake o úwaabóné ámúhake tene piáábóíñéllíhye. Ahdícyane múu imíjyúú Ávyéjúúbeéjé ámuha meíjcyame. ² Aame ihdyu tsáma téibúwá méíjcyaco oohímýedú neéme ímityúmé íjcyame eene kihdyahírótsámeityúmé pájtyetétyúné úwáábohíjcyámeke. ³ Áronáa tsá téénetu Pívyéébeéjé meíjcyatúne. Muurá ihdyu díbye Apíichó meke tükévéjtsóné piáábori díbye ímillédú díbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné díbyeéjé meíjcyá Jetsocríjtó mééma méénunéjuco. Áánéllí díbyeke ímjyuri méduurúvahíjcyáhi. Muurá tsá meere íná meméénúneri mepájtyetétsámeítyuróne. ⁴ Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeítyáhi. Aaca muurá tsá múha óhdivu újjetétyuróne. ⁵ Muuráhjáa idyé oke waháro tsímávátsihdyu íhyojtsítú pápilhchúúj coojíyatu óhdivu kihdyahírótsómé íjraéjé tsíménémúhaabe heeberéomuube o íjcyabe páñétéju muúhá íhjyúrí o íhjyúváabedívu. Díityéjéjtsí íllíhyómútsi. Aabe muurá oo Bejamíí dohjíba múnáajpi. Áhdure parítséomuube oo muuháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyáabe. ⁶ Aabéé ó íjyácunúhíjcyá Jetsóóéjtéhacáa íjcyámeke o ícúbáhráiyóneri. Áábekéé muurá tsá múha oke íná neéítyuró taúhbajúu néhdújuco o íjcyánéllíhye. ⁷ Ehdúu o dáriívmelíjcyanéjhi ó íjtsúcunúhíjcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone ícyooca Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánéllí óhdivu ateréénéréjuco ínéúbatú meke piáábóityúne. ⁸ Áhdurée panévaré tsiínehji íjcyaróne díbyé hallúhcuri ó íhvejtsó díbye páné ehnuíñevu íhtsútuube íjcyane o wáájácunéllíhye. Ehdúu muurá panévaré o ímilléonéjhi ó íhvejtsó ehne múúne tsieméne ateréene meíhvejtsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokéréjuco o ícúveki. ⁹ Ehdúu ó meenú tsaímíyéjuco díbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Pívyéébe oke ímiáábedi díllóityuró taúhbaju néhdu o íjcyaróóbeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej tééveríyé oke díllóobe ímiáábedi. Aabe apáámyéré díbyeke cáhcújtsómeke pájtyetésoóhi. ¹⁰ Áánéllí ó ímillé Críjtoke o wáájácuné tsúúcajáa dsíjívéjúcóóróóbeke Pívyéébe bóhítsóné íhnáhó téhdure óoma íjcyaki. Muuráhjáa díbye ímillédújuco ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívéne. Ahdú idyé ó ímillé o ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívédú íwane téhdure Pívyéébe ímillédú o íjcyane o ímillénéllíhye. ¹¹ Ááne ehne múu dsíjívéebe tsiíne bóhíbe íjcyadu o neébe ímiááberéjuco o íjcyaki.

Tsaímíyé meíjcyáiyóneri metsúúráméíñe

¹² Áronáa idyé tsá ámúhake o neétu panévatúré tsaímíyéjuco ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu ehnuíñevu o tsúúrámehíjcyá múhdutú ávyeta tsaímíyé Jetsocríjtó ímillédú o íjcyáiyóneri. Tehdúu díbyema o íjcyake ojúcuube. ¹³⁻¹⁴ Ámuúha táñahbému, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjcyatúne. Áánéllí íhdée múhdurá o ícyahíjcyáné o íhvéjtsóne ícyooca ó tsúúrámehíjcyá muhdú díbye ímillédú o íjcyáiyóneri bóttsí tééne áhdó o újcu íñe múhdumé ímí díbyema ícyahíjcyámeke tééne áhdóllí níjkyejívú Pívyéébe piúvácooca. ¹⁵ Áánéllí íñe múhdumé tsúúca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o neé ámúhake ímí tene íbúúve íñe ámúhake o néhíjcyáne. Áánetu tsátsii tsíhdyure ámuha meíjtsúcunúhajchíí óví Pívyéébe ámúhake waájácútsó téénevu. ¹⁶ Áánéllí ámúhake o neé ímíñeúvú ámuha meíjtsámeíñe meúrúávyé muhdú tene íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyá. Áhdure tsijtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávyehíjcyámé íjcyadu meíjcyá. ¹⁸ Áánetu ámúhake o néhíjcyádú íjcyáméi muurá mítyame Críjtó páwachékevu dsíjívéneri mepájtyeténé úwááboju íllure tsárlílehíjcyáme. Aane íñe idátsó táábere tsiíñe ámúhake o úúballéhi. ¹⁹ Aame muurá ímityúné ícyahíjcyámé tééne déjúcotu íllure wágóóóveéhi. Muurá Pívyéébeke ítsáávetúmé muhdú tsaímíyé íñújiri ímillédú íjcyáiyóneríyé tsúúrámehíjcyáhi. Ááneri íllure mítyákímíyehíjcyámé múu núcópívehíjcyánaáaca. ²⁰ Áánetu ihdyu mee níjkyéjéjteréjuco meíjcyame íñe météhmehíjcyá Mepájtyetésoobe Jetsocríjtó meke újcuúváíbyeke. ²¹ Aabe muurá íñe idátsó meícyahíjcyáne jpi meke cápáyoácómé meíjcyáa díbyeduréjuco dsíjívétyúnéj píiháñema. Ehdú meke ímbájhchóibye panévaré ípiívyetédú íjcyáabe.

4

Múu imíjyúú pajjyváre

¹ Ámuúha, táñahbémú mítyane ámúhake o wájyúmeke o ájtyumíjyóneri o ijyáacunúhijcyámej, ámúhadi ihdyu mítyane ó imíjyuhijcyá tawákimyéi áhdódú néene imí ámuha táuwaábó mecáhcúsohijcyánéllíihye. Áámeke ihdyu ámúhake o néé tsaimíyé ámuha meúráávyne Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

² Téhdure Ebóódiamúpíke Tsíitikyémá o néé dityépi ímiáámúpiréjuco ijcyata srárrílléjatsíyumuúpi. Tsá ehdu mejjcyáiyuró Jetsocríjtoéjté mejjcyame. ³ Aane íñe uke o néé tawákimyéityu oke u náhbenuhijcyaaabe diityépike u piááboki. Muurá mítyane oke téhdure piáábohijcyamúpi ímiáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméétema tsijtye oke téené wákimyéityu piáábohijcyáhi. Ááme mémeháñe tsúúca ijcyá mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí újcúmye mémeháñe cáátúvane waajácúháámitu.

⁴ Áánéllíi ámúhake o néé ámuha pajjyváre meímíjyú tsúúca ávyéjúúbeéjte ámuha mejjcyame. Áánéllíi tsáma meímíjyuhijcyá. ⁵ Muurá piáhijucóóné tsiíñe Máavyéjuube tsááíñe. Áámeke ihdyu óvíi ámúhake pamévare waajácú ímiáámé ámuha mejjcyame pamévakéré mepiáábohijcyámeke.

⁶ Aame ihdyu tsá múu imityúné íjtsámeityú tsíeméné ámúhake pájtyécooca. Múu pajjyváre Píivyéébeke úbállehijcyá muhdú ijcyane. Áhdure múu díbyeke téhdúsohijcyá panévá hallúvure. ⁷ Ehdu ihdyu ámuha mejjcyácooca díbyere Píivyéébe ámúhake piááboó íñeri íjtsámeijyúcootómé tsaimíyé ámuha mejjcyá múhdumé Críjtodívú ámuha mecátsípáávehijcyáme. Ehdu meke Píivyéébe piáábonévú méjtsaméí tsá úújetéityuróne.

Imiááneriyé méjtsaméíñe

⁸ Áhdícyane méjtsaméí ímiááneriyé muhdú tsíjtyema ámuha maávyéjúúlléjatsíñe tsaimíyé mejjcyáiyóneri ámuha téenetu mebohówaucunúmeke imí Píivyéébe íjtsúcunúki, ámuúha táñahbémuj. Ehdu múu nénéhijiriyé íjtsámeíñe tsáhájucó atéréénéhijiri íjtsámeijyúcootúne.

⁹ Áánéllíi ménúsohijcyá ímíñeúvú ámúhake o uwáábohijcyáné téhdú ámuha mejjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhake o néhijcyanéhji. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténehji o méénuhijcyáne. Áhdu méméénucó Píivyéébe ámúhama íjcyame imí ámuha mejjcyaki.

Pirípó cahcújtso múnaa Páávoroké piáabóne

¹⁰ Muurá ávyeta ó téhdújtsó Píivyéébeke íñe icyooca tsiíñe ámuha oke mepiáábóneri mítyane o imíjyúúvénema. Aabe tsá o néétu íveeki ámuha oke meítsáávehijcyatúne. Muurá ímiááné oke ámuha mepiáabóné meimíllérónáa tsá ámuha mepiívyetéhijcyatúne. ¹¹ Áronáa idyé tsá ámuha oke maájcyúne tájpi o íjcyáiyóné o ímílléne ehdu ámúhake o néétu. Muurá óhdi íjcyane tsúúca téhdunéjuco. ¹² Aabe ó piivyéé o íjcyane éhnevátúroobe. Áhdure idyé ó piivyééiyá o íjcyane éhnevá múnáajpi. Téhdure ó piivyééte íbúwájí íiná májchótúroobe o íjcyane óoma tene íjcyácooca o ícyahijcyádure. ¹³ Aabe ó piivyééte panévare o táhjane Jetsocríjtó oke piáábóne tsíjpari. ¹⁴ Áabeke ihdyu téhdújuco ámuha oke mepiáabóné íñe ídátso múhdurá o íjcyáábedi ámuha meídáátsóvénema.

¹⁵ Aame ímiááné apáámyéré ámuha Pirípóri íjcyané cahcújtso múnaa tsúúcajátújuco meíjtsámeíñe muhdú oke ámuha mepiáábóíñeri. Muuráhjáa éhne tujkénuré Críjtodityú íjcyané uwááboju ámúhake o uwáábótsihdyu Matsedóóniá íñújítu tsiéllévuréjuco o péébeke apáámyéré ámuha oke mepiáabó Píivyéébe íhijyúvú ámúhake o úwaabóné tsaimíyé ámúhake búútvénéllíihye. ¹⁶ Téhdurée Tetsaróónicári o íjcyácooca ámuha taéllevu mewálohijcyá oke mepiáabóne. ¹⁷ Áronáa idyé tsá ámuha oke maájcyúyóneri o íjyáacunúnéllíi ehdu ámuha meméénuhijcyatúne. Muurá ihdyu ó ímíllé ehdu ámuha meméénúneri éhniíñevu tsaimíyé Píivyéébeama mejjcyane. ¹⁸ Muurá ámuha oke maácuhihijcyanéhji mítyanéjuco éhnevá Epa-porodítoma ámuha mewállóónema. Aane imí Píivyéébe íjtsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cívááné pacúúcu méjtsúcunúdu. ¹⁹ Áámeke ámúhake ájcuúbye íná ámúhadiyú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyaaabe Jetsocríjtoéjté ámuha mejjcyánéllíihye. ²⁰ Aane ihdyu óvíi díbyeke méduurúvahijcyá pajjyváre mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Áhdícyane Jetsocríjtó uráávye múnaa elle íjcyámeke méuubállé mítyane diityéké muha ílle mejjcyame medúúrváne. ²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá únú múnaa ámúhake duurúváhi.

²³ Aane óví Mávýéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

COROTSÉÉTSE

Coróótari íjcyáme éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo Jetsocríjtodítúy ímiáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píívyééberée ihdyu oke ityújkevééllédú íjcyaaabe tééné wákimyéivu pícyoóbe. ² Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámi muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóo ámuha elle Coróótari meijcyame Críjtoke meúraavyémé múúhá nahbému éllevu. Áámeke óví Méécááni Píívyéébe ámúhake píaabó íbúwájí ámuha meijcyaki.

Całcújtso múnáá hallúvú píáábó Páávororo táúmeñe

³ Pajyuvaré Píívyéébe Jetsocríjtóy Caanikyé muhtsi météhdútsóhíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíhgyúvácoóca. ⁴ Muuráhjáa múhtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáčujtsónéllíi tsaimíyé mewájúycatsihíjcyáné pámeemáyé Píívyéébeéjté íjcyámema. Áánéllíi muhtsi météhdútsóhíjcyá dííbyeke. ⁵ Ehdúvá ímí ámuha meicyahíjcyá íñe imíjyaú meijcyaiñé Píívyéébe mewáájácuñe níjkyejívú meénune ámuha mewáájácuñema. Muuráhjáa Jetsocríjtodítúy pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújuco teene ámuha meitsohíjcyáne. ⁶ Áané uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllévávú íñújiri. Aane mítyame icyáhcújtsoñe ímí uráávyehíjcyá éhnée ámuha tujkénú meijcyadu. Muuráhjáa Píívyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácuñe ímí mecáčujtsóhí. ⁷ Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájúy menéébe ímichi ámúhake úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke uráávyeebe múhtsikye píáábohíjcyá ámuha múhtsikye mepíáábóiyóne. ⁸ Aabée múúhake úúballé ímí ámuha mewájúycatsíñe.

⁹ Áánée muha mewáájácuñesihdyu pajyuvaré ámúhá hallúvú píáábó Píívyéébeke métáúmeihíjcyá díbye ámúhake ímíñeúvú iwáájácuñtso íjtsaméivu. ¹⁰ Áhdurée idyé muha métáúmeihíjcyá ámúhake díbye íajcu dííbyé icyanéjcu ámuha meíjtsóíñé waajácuvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácuñe muhdú díbye imíllédú meijcyámedítúy ímiááneréjuco íbóhówaucunúki. ¹¹ Ehdu nééné píáábó muha métáúmeihíjcyá ámúhá hallúvú Píívyéébeke díbye íñnáhoori ámúhake tsípajtsómé panévá imítuyuháñé ámuha maáábúcuñhíjcyaki. ¹² Aame díbye ámúhake ímbájchóné hallúvú ímíjyuri ámuha dííbyeke metéhdújtsoki. ¹³ Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe meke íjchívyetsó Naavéné hójtsi pañétú éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu meicyahíjcyámeke. Áanemáa meke pícyoobe mítyane iwájyuube ílí avyéjvuréjuco. ¹⁴ Díbye muurá dsíjívénéj tééveri mééma ímbájchoobe méimítyuháñé méhdi ídáátsóvnema.

Jetsocríjtó dsíjívénéj tééveri ímí Píívyéébema meijcyane

¹⁵ Muuráhjáa Píívyéébeke maájtyumítuube ílí Jetsocríjtóy tééveri méhdivu bóhówaavé pañé píívyééberé íjcyaaabe. ¹⁶ Dííbyéhjáa muurá Jetsocríjtóy tééveri ípívyéjtsoobe páneere múhdúné tsíeméné íñújiri íjcyánéhjima íévéhóowari íjcyanéhjí maájtyumínee, maájtyumítúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsoobe níjkyéji múnáama naavémuke pámeere íavyéjútéma. Ehdúhjáa panévare ípívyéjtsoobe íllj tééveri ténéhjiri díbye íavyéjúttsámeiki. ¹⁷ Aabéhjáa ihdyu Críjto icyahíjcyá tsúúcajátújuco íjcyaduré íñeubáréikyé íjcyátúné ihdejuco. Áabe tájpi muurá íñe páneere múhdúné tsíeméné íjcyane íjcyáhi. ¹⁸ Aabe muurá dííbyé całcújtso múnáa meijcyámé túkevéjtsoobe íñe méhíwau meke túkévétsóhíjcyádú néébeé. Muuráhjáa dsíjíveebe tsiíñe bohí téhdure medsíjívémé mebóhííñé tújkénuúbe. Áabekée Píívyéébe pícyóo pané avyéjuubéré díbye íjcyaki. ¹⁹ Ehdúu Píívyéébe imíllé íbóhówájtsámeíñé Críjtoj tééveri. ²⁰ Muuráhjáa páwachékevu ítyujpacyó waagóoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íñújiri íjcyánema íévéhóowari íjcyanéhjí ímbáávvyeki, téhdure tsaimíyé míamúnáa Píívyéébema íjcyaki. Áanéé Píívyéébe ímí íjtsacunúhi.

²¹ Muuráhjáa íhde ámuha Píívyéébeke mémúnáátsóhíjcyá ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéllíihye. Árómeke tsúúca ámúhake ímímbájchómeke újcuube tsaimíyéjuco ámuha dííbyema meijcyá Críjtóo míamúnáájpidívú ípívyéévéne dsíjívénéj tééveri. ²² Ehdúu méénuube íñé imítúy máhallúrí íjcyájúcootúmé tsaimíyéjuco menéémeke íujcuki. ²³ Áánéllíi ámúhake o néé íñevú táhjátsámeityúmé tsaimíyé ámuha meúraávyé muhdú mepájtyetéíñé uwááboju tsúúca ámuha mewáájácuñe. Áané uwááboju muurá íñe uwááboobéré o péhíjcyáné tsúúca íñújiri pahúllévávú tsújaavéhi.

Całcújtso múnáá píááboobe Páávororo

²⁴ Áánéllii ó imjyúú ámúhake o piáábóné wákimyéí o méénúneri o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Crjto mewájuryi ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeihjcyáne. ²⁵ Muuráhjáa Píivyéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtsco múnáake o piáábohíjcyáne. Aabe ámúhake ó úwáábohíjcyá tene íjcyadújuco. ²⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco díbye pítýájcámeíñé tsá múha wáájácuhijcyatúne. Méihde múnááúvúhjáa íjcyarómé tsá wáájácutú teéne. Áánevu íñe icyooca tsúúca meke waajácútsóobe íñéjéjt meijcyámeke. ²⁷ Aane Crjto mééma íjcyáneri tsúúca méwaajácú tsaimíyé Píivyéébe avyėjuri meijcyaiñe. Eene muurá wáájácutatúné íjcyanévu imilleebe téhdure ámúhake iwáájácutsoné jodiómú ámuha meijcyátúróméke.

²⁸ Aane íñe muha méúwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré túkévéjtsomé ré ditye Crjtoj tééveri éhniíñe iwaájácutúne ímiááméré Píivyéébe ma íjcyaki. ²⁹ Áánéllii muurá íñe ávyétá íhnáhó ó úwáábohíjcyá ícúbáhrámeíbyéré Crjto oke piáábóneri.

2

¹ Aane ó imillé ámuha Raoditséa cóomi múnáa tsijtye oke wáájácutúrómema mewáájacúné ávyétá íhnáhó ámúhá hallúvú piáábó o táúmeihjcyáné Píivyéébeke ímiñeúvú ámuha Crjtoke meúráavyeki. ² Aabe ó imillé ámuha tsaimíyé mewáájucatsíñe ímiñeúvú mewáájacúné muhdúhjáa Píivyéébe mééma Crjtoj tééveri wáájácutatúné méénuhjcyáne. ³ Dílbyedi ihdyu páneere ímiá tujkéveju íjcyáhi. ⁴ Ehdú íñe ámúhake ó téibúwátsohíjcyá tsaate ámúhake íállíñeri imújtátsótuki. ⁵ Muurá tsá ámúhama elle o íjcyáturóne. Áronáa ámúhama ó íjcyá táijtsaméiyi. Áánéllii ó imjyúú ími ámuha Crjtoke mecáhcujsómé tsaimíyé meijcyáneri.

⁶ Aame muhdúhjáa ámuha tujkénú dílbyeke mecáhcujsótóijyu meijcyadu tsaahdúré ímiñeúvú meijcyá dílbyema. ⁷ Ahdícýane ímiñeúvú mecáhcujsótóobedívu meihvéjtsámeíñe pajjyuvaré Píivyéébeke métehdútsóhíjcyá muhdúhjáa ámúhake o úwaabódu.

Crjtoke cáhcujsómé tshídyuréjuco íjcyane

⁸ Téibúwá tsáma méijcyaco tsaate íjtsaméityúré iújcúné uwáábori ámúhake imújtátsótuki. Muurá míamúnáa íjtsaméityúré tsáane méénuhjcyáme. Tsá Crjtodítýu tsáané íjtsaméiyi ditye úwáábohíjcyatúne.

⁹ Muurá muhdú Píivyéébe íjcyane méwaajácú Crjto míamúnáájpidívu ípíivyéévébej tééveri. ¹⁰ Aabe muurá pámeere níjkyéji múnáa naavémuu, íjcyámé éhniíñe iñtsútuúbe. Áánéllii dílbyema meijcyámema téhdure íjcyaa Píivyéébe. ¹¹ Aabe tsúúca ámúhake íjchívyetsó ímityúnetu Crjto ámúhama íjcyánéllíihye. Tsá idyé mekihdyahírótsámeíñeri meimlábávyetúne. Muurá ihdyu Crjtoj tééveriyé meke ímbájchoóbe. ¹² Muuráhjáa metsójsótsámeíñeri ménaavénú dsíjivéébeke ditye cúúne. Ááneri méúújétsó íhdée múhdurá meicyahíjcyáné tsúúca meihvéjtsóne. Aame icyooca tshídyuréjuco mee Píivyéébe éhniíñe bóhítsóobeke mecáhcujsónema. ¹³ Muuráhjáa éjju ámuha éhne mú dsíjivemédu méicyahíjcyá ámuha ímityúné meicyahíjcyáné meihvéjtsótúnéllíihye. Áronáa icyooca tsúúca Píivyéébe ámúhake ímjpyetétsó téénetu Crjtoj tééveri ámúhadi ídáátsóvéne. ¹⁴ Muuráhjáa dílbyé taúhbaju néhdu meijcyátúné déjúcotu méhdi ícúbáhráyoóbe. Áronáa mééma ímbájchoobe Íllí Crjtoke ditye páwachékevu wátyétyéhuube dsíjivénej tééveri. Ehdúu mééma ímbájchoobe mewágóóóvénónetu meke ípájtýetétsoki. ¹⁵ Muuráhjáa páwachékevu ditye wátyétyéhuube Crjto idsíjivéneri tsúúca tahjá Naavéneke íhyájkímumájucó. Áánetu méwaajácú tsúúca ditye táhjátsámeíñe.

Níjkyéjéneri metsúúrámeíñe

¹⁶ Ahdícýane méíícúvedí tsaate ámuha memáchohíjcyánéhjtu íhjuváne. Áhdure méíícúvedí eene béébe nuha íchívyécooca ditye wáñehjivatéhíjcyáneri ámuha méíícúvétúneri ditye ámúhadi íhjuvánhíjcyáneri. Áhdure méíícúvedí kéjcoojí Píivyéébeke idyúúrvánhíjcyáneri ditye íhjuvánhíjcyáneri. ¹⁷ Ehduhjíkyé muurá meméénúneri Píivyéébeke méúráávyehíjcyáhi. Áánerihjáa ménaavénuhjcyá Crjtoke díbye méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Áronáa icyooca tsáhájucó tehdú meméénújúootú tsúúca díbye mééma íjcyánéllíihye. ¹⁸ Ahdícýane tsáma máállítsámeídí eene níjkyéji múnáakéva ámuha meidúúrvátúhájhíí ámuha mewágóóóveíñé tsaate ímiááneúvúdu úwáábohíjcyámedívu. Muurá iwáájácutúnéré baúháhé méénuhjcyámé naavévaa diityédívu bóhówáávéné pañe íajtyumíne. Ehdú imyééne pánehjídú ícyahíjcyámé idáátsóméhjuúvu. Áronáa mítyákímyeihjcyámé iye íjtsámeíñe imyééneri. ¹⁹ Ááne dílbyéjuco Crjto ítyúkevjtsoobe íjcyáyoóbedi tsá ditye ícúvehíjcyatúne. Muurá dílbye tájpiyé méijcyá dílbyejé meicyame. Aame méúráavyehíjcyá Píivyéébeke muhdú díbye ímíllédú dílbyé piááboríye.

²⁰ Muuráhjáa mewájyuri díbye dsíjivéné ámuha mecáhçújtsóneri tsúúca métahjá míamúnáá íjtsaméí állíuré íjcyane. Aame ámuha ténéjcu mewáájacújúcóótúnéllí méijcyá ténéjçútú éhne múu dsíjivemédu. Áronáa jíveekí Píívyéébeke wáájacútúmé íjcyadu ámuha íjienéví métahjátsámehijcyáhi? ²¹ Jíveekí majchóháñetu ámuha mebóícyúcatsíhijcyáhi? Óvíjyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsíhijcyáne. ²² Muurá ténéhçitu ámuha mebóícyúcatsíhijcyaroné ijcyá memájchoki. Muurá míamúnáá íjtsaméityúré tsááne ámuhákye úwáábohíjcyáme. ²³ Aane pánehçídú meke bãñuhíjcyá ímiáané ímí Píívyéébeke dítye úráávyéúvúdu. Muurá itsúcunúhijcyámé íçúbáhrámeíñe idáátsóméhçijúvú íjcyáneri tehçújuco Píívyéébeke íavyéjútsohíjcyáne. Áronáa tsá díityéké tene píáábotú dítye íimíbaávyeki.

3

¹ Ahdícyane Críjtóo dsíjíveebe tsiíñe bóhíínej téeveri ímityúmé ámuha meícyahíjcyánetu tsúúca meíjchivyéme métsúúraméí níjkyéjéene íjcyáneri dílbyeke ámuha meíçuvémé dílbyema cááni úniúvú maávyéjútéki. ² Áanéllíi téeneriyé métsúúraméí. Óvíjyacóóné íñújéene. ³ Tsúúca muurá ámuha Críjtóke mecáhçujtsómé Píívyéébeéjéjéjuco meíjcyame ténéjçurí meíçuvéjúcóótúnéllíi ámuha ténéjçútú méijcyá dsíjivemédu. ⁴ Aabe muurá tsiíñe tsáácooca dílbyema tsaímíyé méijcyaa íavyéjuri.

Tsihdyuréjuco meíjcyane

⁵ Ahdícyane ílluréjuco méihvéjtsó páneere ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Óvíjyacóóné íhdícyáméhçijima ámuha medómácócatsíhijcyáne. Áhdure tsiíñehçi ámuhákye tútávájtsóíyóneri ámuha meímúúpívyehíjcyanehçi ílluréjuco méihvéjtsó. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváyóneri meítsámehijcyané méihvéjtsó. Muurá níjcyotájteke medúúruvané ímityúné íjcyané tujkévéeneré teéne. ⁶ Ehdu nénehçi lléébotúmé méénuhíjcyamedi íhnáhoóíñe Píívyéébe íçúbahráne. ⁷ Tehçúu muurá nénehçi téhdure ámuha méméénuhíjcyáhi. ⁸ Árone ílluréjuco méihvéjtsó ámuha mecááyóbahíjcyáne, ímityúné ámuha medááñvécatsíhijcyáne, néhni ámuha menéáyócatsíhijcyáne, núçójpítsó nénehçi ámuha meihjyúvahíjcyáne. Énehçi panévaré ílluréjuco méihvéjtsó. ⁹ Ténéhçitu tsúúca ámuha tsiíñeçuríjéjuco meíjcyame tsáhájucó múu állíúúnúçatsítyúne. ¹⁰ Métsúúraméí éhniíñevu ámuha meímíjpyetéyóneri ímíñeúvú ámuha Píívyéébeke mewáájacu dílbyedu ímiáámeréjuco ámuha meíjcyaki. Muurá ímiáané tsúúca ámuha tsihdyuréjuco. ¹¹ Tsá dílbyeéjéte meíjcyatú jodíómú meíjcyanéllíihye. Muurá íhdyu pamévaré dílbyeéjéte ijcyá jodíómú íjcyáturómé kíhdyahírótsámeyuróme, tsiíñe íñújéene múnaa íjcyaróme, íñeúbará wáájacúturóme, tsaaté únu múnaa íjcyaróme, tsaatéúbámáyé wákímyeityuróme. Muurá pámeere Críjtóke mecáhçujtsómé tshadhúré dílbyeéjéte méijcyáhi.

¹² Muuráhjáa Píívyéébere ámuhákye ujçú mítyane ámuhákye iwájyúnéllíi dílbyeéjéte ámuha meíjcyaki. Aame múu ímiáneççúvú íjtsaméí icyápáyóóvéne wajyújçatsíhi, píáábóçatsíhi, idáátsóméhçijúvú íjcyáhi, ímiááméré pamévamáyé íjcyáhi, ámuha meíçúbáhrámeíyonéhçi aabúçúhi. ¹³ Ááne múu tsáíjyu múhdurá ámuháma pátyéronéhçi ímíbáchóçatsí ídaatsólléçatsíñe Críjtóo méhçi ídaátsóvéne meke ímíbajchódu. ¹⁴ Áhdure múu éhniíñevu wajyújçatsí tsaímíyé ámuha meíjcyá íñevú táhjátsámeyúme. ¹⁵ Áámeke íhdyu óvíi ámuhákye Píívyééberéjuco tükévejtsóne. Muurá ímíllebe Críjtó téeveri ámuhákye ípiaabóné ímí tsame meíjcyaki.

¹⁶ Áané hallúvú múu dílbyeke ityéhdújtsóne ímíjyuuri duurúvahíjcyá ámuhá íbuúúnetu íjchivyéne májtsiyi. Aame íhdyu wajáçúneççútsi meíjcyáne méúwáábohíjcyá Críjtó uwááboju ámuhá pañe íjcyane tsápítsóçatsímyére. ¹⁷ Panévaré múu íiná ímyéénunee, íhçyuvánee, íjcyane méénuhíjcyá muhçú ímiáané Ávyéjyuube Jetsóóéjéte meíjcyame meméénuíyóçú téné hallúvú Mééçááni Píívyéébeke dílbye téeveri téhdújtsómé.

Muhçú cahçújtsó múnaa íjcyane

¹⁸ Ámuúha walléémuj, tsúúca Ávyéjyuube Críjtó uráávye múnaa ámuha meíjcyame múu avyéjuullé ámuhá tajímuke. ¹⁹ Áhdure idye ámuha wajpímú múu wajyú ámuhá taabámuke. Tsá múu ímityúné dáñvéçatsítyúne.

²⁰ Áhdure tsiíme mecáhçújtsó ámuháç caanimuke. Ehdu muurá ámuha meíjcyane Píívyéébe ímílléhi. ²¹ Áhdure ámuha cáánu tsá múu ámuháç tsiímeke úmécóçtsotú dítye ityútáváávetuki. ²² Téhdure idye tsáne avyéjútémá wákímyeímyé múu cáhçujtsó díityéke. Tsá múu dítye íítérokíyé tsaímíyé wákímyeítyúne. Múu Píívyéébeke íavyejuúlléne tsaímíyé wákímyeíhi. ²³ Áhdure panévaré íiná ámuhá wákímyeí íjcyane múu meenú ímíñeúvú óvéheetúmé dílbyeke

ámuha meícuvénéjuco. ²⁴ Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocrijtóke meícúvéne áhdó díbye meke újcuíñé íavyéjuvu tsáimiyéjuco díbyema meíjcyaki. ²⁵ Áanetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcuíibye téene áhdovu. Muurá Píivyéébe meke pámeekéré tsahdúré wájýuroobe áhdoó muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

¹ Aabe níjkyéjiri íjcyaae Máavyéjuube meke íitehíjcyá muhdú meíjcyane. Áanéllii múu ávyéjujite íjcyame ímíñeúvú íwákimyéi múnáake picyóó ícúbáhratúme.

² Ahdícyane múu téiibúwá íjcyáne pajjyuvaré Píivyéébeke piáábó táúmeíhíjcyá óochévetúmé panéva hallúvú téhdújtsomére. ³ Téhdure múuhá hallúvú métáuméi díbye múuhake piáábónej péévé múuhake múha íiná néétume éhniíñevu míamúnáake muha meúwáábo Crijtóo mééema pajtyéteju méénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá íñe ícyooa oo cúvéhóójari. ⁴ Áanéllii ámúhake o nées táhallúvú piáábó ámuha Píivyéébeke metáúmei díbye oke ipiáábo míamúnáake téénevu o wájácútsoki.

⁵ Téhdure ámúhake o nées panévatúré ímiááméré ámuha meíjcyáne cahcújtso múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewáájácútsoki. ⁶ Aame ihdyu múu ímíñeúvú ihjýuvahíjcyá tsaate ámúhake díllócooca tsáimiyé díityéke ámuha meúúbálleki.

Páávoró pítyajcóné

⁷ Ahdícyane óví ménahbe Tííkico ámúhake táubállé meenu díbyema muhtsi Ávyéjuube Jetsocrijtó wákimyéi meméenuhíjcyaaébe. Dílbye muurá oke tsáimiyé téené wákimyéityu piáábohíjcyáhi. ⁸ Áábeke ámuha éllevu o wallóó ámúhake tsápijtsoobéré úúbálle muhdú ílle muha meíjcyane. ⁹ Áábema téhdure tsaapi ménahbe ímiáábé íjcyaae Onéétsimo péé ámúhadityúu tsáábé. Aamútsí óví ámúhake úúbállé páneere muhdú ílle íjcyane.

¹⁰ Áanetu íñe díbyema muhtsi cúvéhóójari meíjcyaae Arijtáácó ámúhake dúúruváné ámúhake o úúbálléhi. Áhdure Benabéé nahbe Máácó uubállé ámuha wájácú menéébe ámúhake duurúváhi. Aabe ámúhake ááhívetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcuco. ¹¹ Téhdure idyé Jetsóó díbyere 'Jójtóo' némeíbyé ámúhake duurúváhi. Éhdume tamúnaa jodíómudítýú cahcújtso múnaa íjcyame oke piáábohíjcyá Píivyéébé avyéjú wákimyéi o méénunetu. Aame oke mítyane tsápítsohíjcyáhi. ¹² Téhdure ámúhadityúu tsáabe Epáápara Crijtó wákimyéi méénuhíjcyaae ámúhake duurúváhi. Téhdure ámúhá hallúvú mítyane piáábó Píivyéébeke táúmeíhíjcyaae ámuha tsáimiyé díbyeke meúraávye muhdú díbye ímillédu. ¹³ Aane ímiááné o waajácú ámúhá hallúvú mítyane piáábó díbye táúmeíhíjcyáne. Téhdure Raoditséá cóómiyi íjcyámema Hierááporíyí íjcyámé hallúvú táúmeíhíjcyaaébe. ¹⁴ Téhdure wájýú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhake duurúváhi.

¹⁵ Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere díbye jávú dóbéévehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuubálle. ¹⁶ Aane íhyaami ámuha éllevu o wálloháámí ámuha meéévéné boone méwáalloco díitye Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu téhdure dítye íééveki. Áhdure téhullétú ámuha éllevu dítye wálloháámí ímíñeúvú méééveco. ¹⁷ Áanetu Akíípoke mene díbye ímíñeúvú iníjkéva Píivyéébé díbyeke pícyóóné wákimyéi.

¹⁸ Ehdu íñe ámúhake pámeekéré o dúúruváné o caatúnú páñetu oóre. Áábeke ihdyu oke máábájíivedí íñe cúvéhóójari o íjcyáábeke. Ahdícyane óví Píivyéébe ámúhake piabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSEÉTSE

Tujkénú Tetsaróonicáí Ijcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Ámuhá Tetsaróonicá múnaa múhá nahbému, ihyaa mi íne muha mécaatúnú ámuhá éllevu oo Páávoroo, Tsiháánoo, Timotéoo, Ijcyame elle ámuha meijcyame tsaimiyé Máavyéjuube Jetsocrjtomútsikye Mécécaáni Píivyéébema meuráavyehijcyáme éllevu. Aamútsi ihdyu óvii ámúhake piaabó íbúwajii ámuha meijcyaki.

Tetsaróonicá múnaa cáhcujtsóne

² Ími ámuha Píivyéébeke meuráavyehijcyánellii pajjuvare muha díibeke metéhdútsohijcyáhi. ³ Áhdure muha méitsáavehijcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujtsómé tsaimiyé díibe wákimyéi ámuha meméénume méitsohijcyané tsiíne díbe tsááíne. Áané hallúvú muha téhdure Píivyéébeke metéhdútsohijcyáhi. ⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhakee táñahbému iwájyúnellii díbe yjunc. ⁵ Muuráhjáa ámúhake muha pajtyté tsúuca méema Ijcyané uwááboju meúwáábócooca tsá pevénére meúwáábohijcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe Apíichó múhake piáábóneri panévare méénuráitýurónéhji muha meméenuhijcyá imiáánéjuco Ijcyane muha meúwáábohijcyánelliihye. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa ámúhama muha meijcyame ámúhake mepiáábohijcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píivyéébe Apíichóre ámúhake ímjjuuvu ajcume tsaimiyé ámuha mecáhcujtsó díibe uwááboju ámúhake muha meúwaabóne. Aane muurá eene muhdú muha díibeke meuráavyehijcyádújuco ámuha meuráavyehijcyané ámuha meicúbáhrámeifýóné pañe. ⁷ Ehdú néeróné pañe ámuha díibeke tsaimiyé meuráavyehijcyamedítýú muurá Matsedóoniámá Acááyá iñjícú cahcújtsó múnaa ámúhadítýú íiváne tehdú uráavyehijcyáhi. ⁸ Áané uwááboju muurá ámúhadítýú tsújaavéné tsá apáayéré téené iñjícú múnaa wáájacutúne. Muuráhjáa tsúuca pahúllevá múnaaré waajácúhi. Téhdurée waajácúme ámuha ími Píivyéébeke mecáhcujtsóne. Áánellii tsáhájucó muha muucá teene meúúballéitýuróne. ⁹⁻¹⁰ Muurá téhdure múhake úbállehijcyámé éhnée ámúhake muha maááhívéjémeke tsaimiyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múhake úbállehijcyámé níjcyotájtekéré ámuha mecáánivahijcyámé icyooca botsii imiáábé Píivyéébeke réjuco ámuha mecáániváabe meicúvémé metéhmehijcyané mújyú tsiíne ílli tsááíne éhnée dsjívéebeke díbe bóhíitsoóbe. Díibeke muurá tsúuca meke pajtyetétsó méimítýú hallútú meicúbáhrámeifýónetu.

2

Tetsaróonicáí Páávoró úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha táñahbému méwaajácú bañuháñee ámúhake muha maááhívéjetúne. ² Muuráhjáa Pirípovu múhake ditye ícúbáhraróné pañe íneri íllityétúme ámúhake muha meúwááboté Píivyéébedívú muha mecátsípáávéne. Áamedii múuhadi tsaate úhívatéróné pañe ámúhake muha meúwaabóné muurá ámuha mecáhcujtsóhi. ³ Tsáháa ímityúné ámúhadítýú muha meijtsámeíne íllure ámúhake muha maállityúne. ⁴ Muuráhjáa ihdyu Píivyéébe páme íjtsaméiyé wájácú néébe múhake ityújkevéeílemekéjuco níwáavéné uwááboju íne muha meúwáábohijcyá ámúhake díbe ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohijcyatú míamúnaa múhake ími íjtsuncunúki. ⁵ Aane wájácú ámuha menéene tsáháa múhake ámuha maáhdórokíyé tsaimiyé ámúhake muha meúwáábohijcyatúne. Aane Píivyéébe waajácúhi. ⁶ Áhdurée tsá muha meijyacunútú míamúnaa múhake mítyájtsoíyóneri. Muuráhjáa ihdyu imiááné múhake ámuha memítýájtsoíyá Crjtorée múhake uwáábotédívú pícyóomeke. Áronáacáa tsá muha meijyacunútú téeneri. ⁷⁻⁸ Muuráhjáa ihdyu ámúhakeré muha tsaimiyé mepiáábohijcyá éhne múúne tsiiméké tsiiju téhmedu ámúhake muha mewájyúnema. Aamée ámúhake muha meúwáábohijcyá imiáájú apíichó nénehji múhake pátyehijcyaróné pañe. ⁹ Aane cáhawáa méitsááve muhdúhjáa ámúhake muha meúwáábo ámúháj piñe muha meijcyame mewákímyelíhijcyané pécóhahjchótá cójhahjchótá téene tájpi muha meijcyaki. Tsáháa íneri ámúhake muha meijyévétsohijcyatúne. ¹⁰ Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaimiyé ámúhama muha meicyahijcyánellii ínetú muha menéétsámeitýúne. Aane téhdure Píivyéébe waajácúhi. ¹¹ Áhdure ámuha méwaajácú ámúhake muha meúwaabómé mecáánájánuhijcyané éhne múúne tsiiméké cááni meénudu.

12 Muuráhjáa ámuhákye muha ménehíjcyá Píivýéebema ímíñeúvú ámuha meijcyá muhdú díbyeéjté íjcyáiyódu íavýéjéjté ámuha meijcyáíñéúvú ámuhákye díbye méménuke.

13 Ááné hallúvú muha pajjuváre météhútsóhíjcyá díbyeke. Muuráhjáa díbyé uwááboju míamúnáa íjtsaméi íjcyatúné muha ámuhákye meúwáábónéllii ámuha ímí mecáhcujsómé tsúúca méimíjpyetéhi. 14 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Críjtoke ámuha mecáhcujsóné hallútú ámuha múnáaré ámuhádi ícúbábrahíjcyádúu idyé múúhadi Jodéari muha meicyané cahcútso múnáadi múúha múnáaré jodíómú ícúbábrahíjcyáhi. 15 Diityéree muurá dsíjivetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múúha múnáaré idyé íjcyámeke Píivýéébé ihjyú uubálle múnáake idsíjivetsódu. Aame tsá Píivýéébe ímillédú íjcyáityuróne. Áánéllii pamévakéré tsarílléme. 16 Aame muurá tsá ímíllehíjcyatú jodíómú íjcyátúmeke muha meúwaabóne. Ááneri íhyallúvúre éhniíñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke téené hallútú Píivýéébe ícúbábraáhi.

Páávro ímillé Tetsaróonicárl íjcyané cahcútso múnáake íááhíveténe

17 Ámuúha múúhá nahbémuj, éhnee ámuháditýú muha metsátsihdyu muurá tsúcááhírejuco meé. Aame íñe ámuháditýú tsíhyulle muha meijcyarómé ámuhákye méítsáávehíjcyáhi. Áánéllii muha méimíllérá ámuhákye maááhíveténe tsiíñe maátyúmíjcatsíki. 18 Éjyúúcooróo o ítsámehíjcyaróné oore ámuhákye o ááhívetéíyóneri. Áronáacáa Naavéné tájtsaméi títávajtsóhi. 19-20 ¿Aane íñe íñevú muha mecátóroóvéne méimíjyúúveé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca? Muurá ihdyu diityéjuco ámuha ámuhádi téjyju muha méimíjyúúveímye.

3

1 Ááamekéé ámuhákye muha maájtyúmíyóneri meijyáacunúhíjcyanéllii ámuha éllevu tsúúca muha mepéjúcooráhi. Áronáacáa muhtsi mécoévá Atéénávúre. 2-3 Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píivýéébé ícúve múnáajpi íjcyáábekéréjuco muhtsi mewáalloone ámuhákye díbye Críjtodítýú íjcyané uwááboju íúwáábóneri ítsápíjtsoté éhniíñevu ímí ámuha díbyeke mecáhcujtso tsaate ámuha múhdurá meíjtsáméityu íñe ícyooca meícúbábrámeíhíjcyánéhjitu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Píivýéébeéjté meijcyame ehdu nénéhjiri meícúbábrámeíñe. 4 Muuráhjáa ámuháma muha meijcyácooca ménehíjcyá meícúbábrámeíñe. Ahdújuco muurá meícúbábrámeíhíjcyáne. 5 Ááneríi mityane ámuhádi o íjyáacunúnéllii Timotéoke o wallóó díbye ámuhákye íúújeté muhdújuco ámuha Críjtoke mecáhcujsóné o wáájácuki. Ópée mityane ó íllityé baúháhé ámuhákye muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné ícyánejcúvú líúúciúyóneri.

6 Áronáa Timotéó ámuhádi Tetsaróonicárl ílléjeebe múhtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píivýéébeke mecáhcujsóné pamévamáyé mewájúcatsíhíjcyáne. Téhdure múhtsikye úúballébe ámuhádi muha meijyáacunúhíjcyádúreva idyé múúhake ámuha maájtyúmíyóneri meijyáacunúhíjcyáne. 7-8 Ááneri mityane muha méimíjyúuve panévaríyé muha meícúbábrámeíyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocríjtoke meúráávyéneri. 9 Ááné hallúvú mityane muha Píivýéébeke météhútsóhíjcyáhi. 10 Muurá pajjuváre muha díbyeke píáábó métámeíhíjcyá tsiíñe ámuhákye muha maááhívetémé éhniíñevu ámuhákye meúwáábo díbyeke mecáhcujsónéjcytu tsátsii ímíñeúvú ámuha mewáájácútúne.

11 Aane ihdyu óví Máavyéjuube Jetsocríjtoma múúhake píáábomútsi ámuhákye muha maááhívetéki. 12 Ahdure óví ámuhákye píááboobe íñe ámuhákye muha mewájúdu ámuha pamévamáyé mewájújcatsíki. 13 Aane óví ámuhákye píááboobe tsaimíyé díbyeke ámuha meúráávyé mújyú Máavyéjuube Jetsocríjtó íhñéjteke újcúvácooca íñé ímityú ámuhá hallúrl íjcyatúme ámuha díbyedívú meúújetéki.

4

Píivýéébe ímillédú meijcyane

1 Áánéllii ámuhákye múúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévatúré tsaimíyé ámuha meijcyá Píivýéébe ímillédú muhdúhjáa ámuhákye muha meúwaabódu. Aane óví ámuha méúraavyé éhniíñevu.

2 Muurá ámuha méwaajácú Ávyéjuube Jetsóo taúhbajuré ámuhákye muha meúwáábohíjcyáne. 3 Muurá Píivýéébe ímillé díbyedívú ámuha meíhvéjtsáméíñe díbye ímillédú meijcyane. Áánéllii tsá múu íhdícyámema dómácójcatsítyúne. 4 Múu ityáábávájcatsíñe tsaimíyé íjcyáhi. 5 Tsá múu Píivýéébeke wáájácútúme dáríivécatsíhíjcyádú átéréénehjí

hallútú ícúbáhrájcatsíyúne. ⁶ Tsá múu íñáhbé táábake pátsárijcyotúne. Muurá ehdu dáñíiveméihjicyámeke tééne hallútú íhnáhoóíñé Píivyéébe ícúbahráne. Tééneéllihyée muurá tsúuca ámúhake éjju muha meúúballé teéne. ⁷ Tsáháa ímítunéhjí meméénu díbye meke újcútúne. Mekéé újcuube ténehji meíhvéjtsóne meímíjpyetéki. ⁸ Ááné uwaáboju tsaate éhdiivállehjicyámé tsá míamúnáake éhdiiválletúne. Píivyéébekeké éhdiivallémé mépañévúu ípííichó ípícyóóneri meke ímíjpyetátsóóbeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájjúycatsííñetu tsáhájucó ámúhake o cáátúnúityú tsúuca Píivyéébé túkevéjtsójjú pañe ámuha meíjcyame tehdújucó mewájjúycatsííñéllíihye. ¹⁰ Muurá Matsedóóniá íñúji múnaa ménahbémuma ímí tehdújucó ámuha mewájjúycatsíhijcyáne. Áronáa ámúhake muha menéé éhniíñevu ámuha pamévamáyé mewájjúycatsíki. ¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsaimíyé íbúwajíí ámúhá wákimíyeyi meíjcyá íná ámúhadítúyú ípíhtótu muhdúhjáa ámúhake muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso múnaa íjcyatúmé ámúhake íávyejtúúlleki.

Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe tsááíñe

¹³ Ámuúha múúhá nahbémuj, téhdure muha meímíllé ámúhake meúúballéné íñe tsúuca cahcújtso múnaa íjcyame dsíjívéhijcyámé muhdú íjcyaiñé ámuha ídátso meíjtsúcunúne mekímóóvétu eene pájtyetéityúmé ídátso kímóóvehijcyádu. ¹⁴ Muuráhjáa Jetsóó dsíjívéebe tsiíñe bóhiine mecáhcujtsómé méwaajácú téhdure Píivyéébe meke bóhítsoíñé dífbyeke mecáhcujtsómé medsíjívémeke.

¹⁵ Muurá tsiíñe díbye tsáácooca téjju íjcyame tsá pééityú medsíjívémé íhdéré dífbye éllevu. Ehdu Píivyéébere nééne íñe ámúhake muha meúúballéhi. ¹⁶ Aabe Jetsóoma wáalloo níjkyéji múnáa avyéjúúbeke dífbyé rojrócori díbye meke ípíúva dífbyé cahcújtso múnaa meíjcyámeke. Ájju muurá pámeere múhdumé dífbyé cahcújtso múnaa meíjcyame tsiíñe mébóhiíhi. ¹⁷ Átsihdyu ihdyu botsíí téjju íjcyámema tsaméhjíjucó mepééíñe cáámevu Máavyejúúbema maátýimíjycatsíki. Aame dífbyema meíjcyáá muhdú íjcyáityúmeréjucó. ¹⁸ Áánéllii téénevu mecátóróóvéne métsípátsócatsíhijcyá.

5

¹ Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóó tsááíñe, ámuúha múúhá nahbémuj. Áronáa ihdyu tsá mewájjácutú mújju díbye tsááíñe. ² Muurá tsúuca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa díbye tsááíñe éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúdu. ³ Muurá míamúnáa nehjicyáá íñe ímíjyaú íjcyaiñe. Áhdure íjtsúcunúimye mújju íná pájtyetéityúne. Áronáa ílluú nééttútsihdyu íjcyaiñé ícúbáhráméí éhne múúne wállehdívú peecútéré tsiimáva ávyé wájtside. Áánetu muurá tsá múha pállójcóityúne. ⁴⁻⁵ Áronáa tsáhájucó ámuha meíjcyatú éhne múu cúúvétsii meíjcyadu. Muurá tsúuca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóoji páneere íná maájtýumíñé mewájjácutúdu. Áánéllii tsáhájucó ámúhake tene ábájínejcúityúne. ⁶ Áhdícyane metsu ímiááméré meíjcyá tsiíhúwaréjucó. Tsáhájucó tsaatédú wáájácúmeityúmé meíjcyáityú éhne múúne cúwame íjcyadu. ⁷ Muurá cúwamee, lílýícyavémee, éhdume tsá wáájácúmeityú éhne múu cúúvétsii íjcyadu. ⁸ Áánetu ihdyu mee pééétsihyi múu íjcyadu menééme tsúuca teene mewájjácúmé metsu ímiááméréjucó meíjcyáne Píivyéébeke mecáhcújtso ímítýunehjívú metájhjátsámeityú éhne múúne tsodáhó itýájhjátsámeityú cohpeúúvú wátájcámeidyu. Ááne metsu ímíñeúvú meúráávye íñe mepájtyeténé uwaáboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátajcódú ívane mewággóóóféyónetu meke pájtyetétsoíñe. ⁹ Tsáháa Píivyéébe meke újcutú meícúbáhrámeíki. Muuráhjáa ihdyu íllure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri. ¹⁰ Áánélliihyée dífbyeke wáalloobe mewájjuri díbye ídsíjívé mújju meke díbye újctúvácoca pámeere téjju íjcyámema medsíjívéjúcoorómé tsaméhjí dífbyema meíjcyaki. ¹¹ Áánéllii ámuha meméénuhijcyádú éhniíñevu métsípátsójcátsí tsaimíyé Píivyéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoró túkévejtsoñe

¹² Áhdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámúhake muha menéé ámuha maávyejúúle ámúhá túkévejtsojtéke. ¹³ Ímiááméré meíjcyáne mewájjú díityéke. Tsá múu múnáátsójcatsíyúne.

¹⁴ Téhdure ámúhake muha menéé tsaate wákimíyeyi óvéhéémeke ámuha metáúhaki. Téhdure panévaturé íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múu piáábohíjcyá pamévakéré múhdurá dítye íjcyáronéhjí íáábúcnema.

¹⁵ Aame ihdyu téibúwá méijcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámúhake méénuróné píameítýúne. Ímiááméré meijcyáne íllure mépiáábojcałsi.

¹⁶⁻¹⁷ Pajyuvaré Píivyéebema meihjyúváne méimijyuhjcyca. ¹⁸ Métehduťsohijcyá panévá hallúvuré díbyeke. Muurá íñe Jetsocrjtoéjté meijcyame panévaré meke pátyehijcyánéhjí hallúvú díbyeke metéhduťsoné imílleébe.

¹⁹ Áábé Apííchó ámúhá pañe íjcyane ámúhake túkévětsohijcyané tsáma méihvéjtsodiñe. ²⁰ Áhdure íñe díbyere tsaatédívú bóhówajťsoneri íiná pájtyeiñé ditye úúbálleneri tsá múu íicúvetúmé íjcyatúne. ²¹ Áronáa ihdyu múu imíñeúvú íjťso keená ímiááne íjcyane iúráávyeki. ²² Aame ihdyu mémeenújűcohdí imityúne.

²³ Áhdícyane óví Píivyéébe ámúhake píaabó íñé imityú ámúhá hallúrí íjcyájűcóótuki. Aabe ihdyu óví ámúhake tehme ámúhaj pi, ámúhá íjťsaméí, ámúhá íbuúúné, mújyú tsiíñe Ávyéjuube Jetsocrjťó tsáácooca ámuha íñeri menéťtsámeťyuki. ²⁴ Tsá muurá íñeri meke díbye báñúityúne. Muuráhjáa íñéhduťjuco meke díbye újűcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuú muhdú íñéhdúú.

Páávoró pítyajűcóne

²⁵ Áhdícyane ámuha múúhá nahbémú meijcyame múúhá hallúvú Píivyéébeke píaabó pajyuvaré métáuméí múúhake díbye ipíááboki.

²⁶ Téhdure ámúhake muha menéé ámuha tsané nahbémú meijcyame medúúrúvájűcatski.

²⁷ Téhdure ámúhake muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsóo mémeri íñe íhyaamí pañe ámúhama o íhgyuváne ámuha mewáájűcúťso pámeekéré elle íjcyáne cahcúťűso múnáake.

²⁸ Áhdícyane óví díbyeréjuco Mávyéjuube Jetsocrjťó ámúhake píaabóne. Áyu tehduťjuco.

2 TETSARONITSEÉTSE

Hállúvéháámí Tetsaróónicáří Ijcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnáa múúhá nahbémut, ihyaami íñe tsiíñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Ijcyame elle ámuha meijcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocrijtómútsikyé Méécááni Píívyéébema meúrúávyehijcyáme éllevu. ² Aamútsí ihdyu óví ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meijcyaki.

Ímityúmema Píívyéébe ímibájchoju méénuíñe

³ Ámuúha múúhá nahbémut, muurá Píívyéébeke muha météhdútsóhijcyá ámúhá hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé mewájyújtsáíñéllííñe. ⁴ Mityane muha méimíjyúú ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsóne meúrúávyéneri. Aane muha meúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújtsó múnáake. ⁵ Ehdu muurá ámuha meícúbáhrámeíhijcyáneri ámúhake waajácútsóobe ímiááné tsúúca dííbyé avyéjúeje ámuha meijcyane. Áánéllíi ámuha meícúbáhrámeíhijcyá ímiáámeréjuco ámuha dííbyema meijcyaki.

⁶ Áronáa ihdyu eene ámúhadi ícúbáhráhijcyámeke téhdure ícúbáhráííbye. ⁷ Áánetu ihdyu meícúbáhrámeíhijcyánetu meke állíjchútsóíbye mújyú Máavyéjuube Jetsóó íhtsutúmé níjkyéji múnáama cúújuwádú péétécunúnéj píine tsáácooca. ⁸ Ehdu tsááíbye íñe Píívyéébeke íehdíiválléne dííbyedítý Ijcyáné uwááboju ímiááné Ijcyáneri ícúvéhijcyátúmeke ícúbáhraki. ⁹ Aame ílluréjuco wágóóovéíñe mújyú níjkéváityúné ícúbáhrámeííhullévu. Aame tsá mújyú dííbyé avyéjú íhtsutúné Ijcyane ájtyúmíityúne. ¹⁰ Ehdu muurá méénuíbye Ávyéjuube Jetsóó tsiíñe itsáácooca. Ájyú dííbyeéjté meijcyame dííbyeke maávyéjujtsómé méduurúvaáhi. Muurá téjyú tsaméhjí dííbyema meijcyaa dííbyé uwááboju muha ámúhake meúwáábohijcyáné ámuha ímí mecáhcújtsónéllííñe.

¹¹ Áánéllíi pájyuvaré muha Píívyéébeke píaabó ámúhá hallúvú métáúmeíhijcyá ámúhakeyé díbye újcyeme tsaímíyé dííbyema ámuha meijcyaki. Áhdure muha métáúmeíhijcyá dííbyeke ámuha mecáhcújtsómé ímiáánéré meméénuíyóneri metsúrámeíhijcyáné ámúhama díbye ípanéévétsoki. ¹² Ehdu nénéhjiri máavyéjújtsó Máavyéjuube Jetsocrijtóke. Muurá meke avyéjújtsóíbye Píívyéébe meke ídaatsólléne dííbyej tééveri újcyumeke.

2

Naavénééjpi méénune

¹ Ámuúha múúhá nahbémut, muurá Máavyéjuube Jetsocrijtó tsááíñe úmíwari páhduvaré nééne mávaríjchojúúné Ijcyaaí. ² Áánéllíi ámúhake muha menéé íñe Píívyéébe uwáábódú nénéhji tsaate naavédú nééne íííténé pañe íájtyumíné uwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate múúha mémeri íllure íállíñe icyáátúnúháámí pañe 'tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhíí' íñéhaami ámuúha éllevu wállóhahjíí meícúvedí tééneri. ³ Tsáma tsaatédívú máállítsámeííñe. Muurá ihdyu ímiááné díbye tsááíñe ihde tsaate Píívyéébe uwááboju állíríyéjuco díllóíñe. Téjyú muurá bóhówáávéíbye ímityuube Naavénééjpi Ijcyáabeke Píívyéébe ícúbáhráííbye. ⁴ Aabe páhduvaré dárííveé Píívyéébeéjteke dííbyekéré dítye dúúrúváíyóneri íjyácunúnema. Muurá Píívyéébedi idillómeíñe dííbyé duurúvájá pañévu úcáávéíbye.

⁵⁻⁶ Aane muurá ámuha méwaaajácú íveekí icyooca díbyeí bóhówáávetúne. Muurá ihdyu íéévéi újjetécococa bóhówáávéíbye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhnéne ámúhake ehdu mééma tene pájtyeíñe o néhijcyáne? ⁷ Tééne pañéjúcooro muurá mee icyooca. Áronáa ihdyu tsáhái díbye méhdivu bóhówáávetú Píívyéébere néhdújuco. Díbye ihdyu dííbyeke íhvéjtsócooca botsíi bóhówáávéíbye. ⁸⁻¹² Aabe muurá Naavéné íhnáhooríyé méénuráítyúronéhjí méénuú tééneri míamúnáake ímújtátsoki. Ehdu imyéénúneri mújtátsóíbye Crijtodítý Ijcyáné uwááboju ímiáájú cáhcújtsótúmé wágóóovéímyeke. Áánéllíi Píívyéébe díityéké íhvéjtsó dítye awáá ímíllédú teene icyáhcújtsoki. Aame tééne déjúcotu ílluréjuco wágóóovéíñe. Áronáa Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca eene ténejcúvú díityéké íbúwátsóhijcyáabeke íámítsaráhcori ícúbáhráabeke íllure íbátsuhjáconeri dsíjívétsoóhi.

Muhú mepájtyetíne

¹³ Áanetu ihdy amúhake Pívyéébe wájyunéllii ámuha díbyeke ímí mecáhcújtsóné hallúvú muha díbyeke météhdútsohjcyáhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco díbye meke újcune Íapííchó meke ímíjpyetétsónej téeveri díbyeke mecáhcújtsómé mepájtyetéki. ¹⁴ Ahdújucoo muurá íne amúhake muha meúwáábónej téeveri díbye amúhake újcune Máavyéjuube Jetsocríjtomá tsaméhjí díbyé avyėjuri meijcyaki.

¹⁵ Ehdú teéne, ámuúha múúhá nahbému. Ahdícyané tsáma máábájívedí éhné amúhadi muha meúlléjécooca amúhake muha meúwáábohjcyáne. Áhdure íne waajácúháámí pañe amúhake muha menéhjcyáne méihvéjtsodíne. ¹⁶⁻¹⁷ Aane óví Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Pívyéébema amúhake píaabó tsaímíyé ámuha meijcyane ímiáánéré meméénuhijcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meihjúvahijcyaki. Muuráhjáa mityane meke iwájyunéllii méhdi ídáátsóvéne meke újcuube mújyú níjkéváityúné meímjyú díbyema lavyjuri meijcyáiñévú mecátsípáávénema.

3*Páávaro néé piááboju diityé hallúvú ditye ityáúmelki*

¹ Ahdícyané ámuúha múúhá nahbému, múúhá hallúvú téhdure Pívyéébeke piáábó métáuméí díbye múúhake ipiáábo Jetsocríjtodítýú íjcyáne uwááboju muha pahúllévá múnáadívú metsújaúcúné ditye tsaímíyé icyáhctjtsó amúháa mecáhcújtsódu. ² Áhdure métáuméí díbye múúhake ityéhme ímityúmé múúhake imyéénútki. Tsá muurá pamévare díbyé uwááboju cáhcújtsótúne. ³ Áronáa Pívyéébe ímiáábé íjcyabe amúhake piááboó tsaímíyé ámuha meijcyaki. Áhdure idyé amúhake téhméiibe ímityúnéhjitu. ⁴ Muurá muha méwaajácú amúhake muha meúwáábohjcyáne ámuha meméénuíñé amúhake díbye tükévéjtsóneri. ⁵ Aabe ihdy óví amúhake píaabó ímíñévú ámuha mewájácú mityane meke díbye wájyune. Áhdure idyé óví amúhake píááboobe ímityunéhjí ámuha maáábúcu muhdúhjáa Críjto áábucuhijcyádu.

Muhú mewákímyeíne

⁶ Ahdícyané ámuúha múúhá nahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri amúhake muha menéé íne amúhake muha meúwáábohjcyádú íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñé ímíllehijcyátúmema. ⁷ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú muhdú muha meijcyadu ámuha meijcyáiýone. Muuráhjáa elle amúhama muha meijcyácooca tsá wákímyeíyúmé muha meijcyatúne. ⁸ Aaméé tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohijcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámehijcyá wákímyeíyi cójéhajchótá pécóhahjchótá tééne tájpi muha meijcyaki. Ehdúu muha mewákímyeíhijcyá íñeri amúhake muha meijyévéjtsótuki. ⁹ Muuráhjáa ihdy ímiáánéjuco múúhake ámuha mepiáábóiyóné íne Pívyéébe wákímyeí muha meméénúmeke. Áronáacáa ihdy múúhaye mewákímyeíne tájpi méicyahjcyá tehdu ámuha meijcyaki. ¹⁰ Muuráhjáa amúhama muha meijcyácooca ménehjcyáhi: “Iwákímyeíñé ímílletúmé tsá múu májchótúne.” ¹¹ Áanáacává muurá ámuha tsaate pevétaré tsíñéhjiriyé méicyahjcyáhi. ¹² Áanéllii ehdu icyahjcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaju íjcyane muha menéé ímiááméré íjcyáne iwákímyeíne tájpi íjcyaki.

¹³ Ámuúha múúhá nahbému, méóóchévedí ímiáánéré ámuha meméénuhijcyánetu. ¹⁴ Ehdú íne amúhake muha waajácúháámí pañe meúwaabóné tsaate lléébtómeke mewáájaco caatyé íjcyane. Áamema ménahbévájuchóhí ditye téeneri íñúócjívéne iwájácúúve múhdurá idyáíñévmeihijcyáne. ¹⁵ Áronáa ihdy tsá múu diityéké tééne hallútú múnáájtstótúne. Íllure ihdy chooco ímíñévú meúwáábó ditye ímíjpyeté ménahbémújuco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcóné

¹⁶ Aane óví Pívyéébe ímiáábé íjcyabe amúhake tükévéjtsó íbúwájíí ámuha meijcyaki. Aabe ihdy óví amúhake panévaturé píaabóhi.

¹⁷ Aane íne icyooca amúhake pámeekéré o dúúruváné páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdú muurá nihñéré ooréjuco o cáátúnúhijcyáne páneere táwaajácúhaamínetu. ¹⁸ Ahdícyané óví Máavyéjuube Jetsocríjtó amúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TIMOTÉO

Tujkénú Timotéo éllevu Páávaro cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávaro o Ijcyáábekée Mepájtyetsoobe Pívyéébe picyóó Jetsocrijtodítýú Ijcyáné uwááboju úwááboobéré o péhijcyaki. ² Aabe ihyaami diéllevu o caatúnú ópée o úwáábóneri Pívyéébeke o cáhcújtsónéllii ávyeta tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbe Timotéo éllevu. Aane ihdyu óví meke ídaatsóllédú Ijcyamútsí Máavyéjuube Jetsocrijtoma uke piabó íbúwajíí u Ijcyaki.

Átééréne uwáábotu Páávaro teíbúwajtsóne

³⁻⁴ Muuráhjáa Matsedóóniá íñújivu o péébe uke ó neíñú Éépetsóvú u cóéváne tétsii átéreenéhjí íhdé múnáaúvúu icyahijcyanéhjí úwáábohijcyámeke u bóijcyu ditye teene íuwaabójúcoótuki. Muurá bañúháñé ténéhjiriyé mejcyame tsá meméénútyuró Pívyéébe tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóíñévu meke níwaavéne.

⁵ Áanéllii uke o néé diityéké o úwáábo íñé íjtsaméí íbuúúneri Ijcyájúcootúmé tsaimiyé Pívyéébeke icyáhcújtsóne iwájýjcatsí muhdú ímiááné mewájýjcatsíhdyu. ⁶ Ehdu íjcyáíyótsihvu tsaate íinetú diityéké piáábóityúnéhjiriyé ityáhhájcatsíne tsá tehdu Ijcyatúne. ⁷ Aame muurá imíllera Pívyéébe taúhbájú uwáábojte Ijcyane. Áronáa tsá ditye wáájacutú íñélliihyéhjáa ímichi meke téénevu díbye ájcune. Úwáábohijcyámé íevenéré iwáájacutúne.

⁸ Muurá íñélliihyéhjáa meke díbye téénevu ájcune mewáájácúhahjchíí tehdujuco teéne. ⁹ Tsá teene taúhbaju tsaimiyé Ijcyámé wáábyuta Ijcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotúmé ímityunéhjí méénuhijcyámé wáábyuta teéne. Pívyéébeke áveyjútúletúmé dsíjívétso múnáa, cáánimuke, tsíjímuke, dsíjívétsohijcyámé wáábyuta teéne. ¹⁰ Áhdure íhdícáméhjima idyómácójcatsíne, tsamééré wajpíímú walléemú dómácócátsíhijcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhhíhénuhijcyáme, állíu múnáa, pánehjídú imyéénúityúné íhjuváhijcyáme, ímiá uwááboju íllure éhdívallehijcyáme, éhdúmé wáábyuta teéne. ¹¹ Áané uwááboju muurá íñe ímiáájú pajtyéteju úwááboobéré ó pehijcyá Pívyéébe oke níwaavéne.

Páávaro duurúvá Pívyéébe díbyedi idáátsovéne

¹² Áanéllii mítyane ó téhdújtsó Máavyéjuube Jetsocrijtóke ávyetáa múhdurá o nééróóbeke oke téénevu ípícyóóbeke díbye tsípátsohijcyánélliihye. ¹³ Díbyedi o úhívaténe díbyé cahcújtsó múnáadi o ícúbáhráhijcyáróóbeke oke téénevu pícyoóbe. Áronáacáa ihdyu táwaajácútubááné ehdu ó dáríívémeihijcyá dílbyekékýéé o wáájacutúnélliihye. Áróóbedí ihdyu Pívyéébe óhdi idáátsovéhi. ¹⁴ Aabe oke mítyane piáábóneri íñe Crijtóke o cáhcújtsóóbedívú o cátsípáávéne botsí pamévakéré ó wajjýhu.

¹⁵ Áanéllii ó íjyacúnúhijcyá pámeere dílbyeke cáhcújtsóíyóneri. Muuráhjáa ímiááné mewájýuri tsaabe íñújívú ímityúmé mejcyámeke ípájtyetsooki. Aanéhjáa muurá oo páme ehñíñevuré ávyetá ímityúbe. ¹⁶ Áróóbedí óhdi Pívyéébe ídaátsovéne oke ímjpyetétsó muhdú pámeere ímityúmé Ijcyárómeke iwájýune tajtyéeveri íújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúmé Ijcyaróme Crijtóke icyáhcújtsócooca újcuñé mújýú ídsíjívéjúcóóityúne bóhi. ¹⁷ Áanéllii metsu Pívyéébe apaábyéré Ijcyaa me mójýu muhdú Ijcyáityuube pane wáájacúúbeke maáveyjútsohijcyá maájtyúmitúróóbeke. Ehdu teéne.

¹⁸ Áhdícýane Lihíu Timotéoj, ímíchi dícyáne íhnáhoóroné pañe ímíñéúvú tsaíñbuwáre dícyáne dúwááboco Pívyéébe íhjuvúu uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú díbyere tükévéjtsóneri úhdityu néhijcyádu. ¹⁹ Muurá tsaate ímí íjcyáíyóné wáájacújucóorómé tehdu Ijcyane ímíllehijcyátúné níjcaúvú ílluréjuco tútávaávehijcyáne. Áane ílluréjuco Crijtodi ditye úhívatéhijcyáne. ²⁰ Tehdúu Himenéomútsí Arejáadorómá dáríívémeíñéllii diityétsikye ó íhvejtsó Naavéné hójtsí pañévu dítyétsi iwáájacu Pívyéébeke múhdurá idyáíívehijcyáne.

2

Muhdú Pívyéébema meihjuváne

¹ Aane uke o néé pámeere míamúnáa hallúvú Pívyéébeke piáábó ámuha métáúmeihijcyá panévá hallúvuré téhdújtsómé. ² Múu táumeihijcyá múhdumé méiñújí avyéjujte Ijcyámé hallúvú Pívyéébe diityéké piáábónéje pévéé ímí ditye meke ityúkévétso tsaimiyé díbyema

meijcyame maávyeyúúlléjcatsiki. ³ Ehdu meijcyane ímí ijtsúcunúúbé Mepájtjetétssoobe Píivyéébeé. ⁴ Muurá ímilleebe pámeere míamúnaa díbyé uwááboju icyáhcújtsóne pájtjeténe. ⁵ Muurá tsáápiye Píivyéébe ijcyáhi. Áabemáa ímí meijcyaiñé téhdure tsáápiye méema ímbajchó Jetsocríjto míamúnáájpídívú ípívyéévéenema. ⁶ Muuráhjáa wájuúmeityuubéré dsíjívé pámeere míamúnaa ipájtjeté Píivyéébeé díbyeke néene éévé úújetétsihvu. ⁷ Áané uwáábojúu jodíómú ijcyátúrómeke uwááboobéré o péhíjcy a oke díbye pícyoobe íñe ó uwáábohíjcyá teene mecáhcújtsómé mepájtjeténe. Ehdu íñe uke ó nehíjcyá ímiáánéjucu ijcyane Jetsocríjto cahcújtsó múnáajpi o íjcyánéllíihye.

⁸ Áanéllii uke o néé pahúllevaré íjcyané cahcújtsó múnáa ímiááméré íjcyáne íínevú táhjácatsityúme tsaimíyé Píivyéébema íhhyúvahíjcy a íhyójtsine cáamevu íihbúcúnema. ⁹ Aane walléemú waajacutábare ímbájkímyeíyáhi. Tsá dítye mítyane áhdómeijyahjívú iújcámeíñe páhduvaré íhñiwaúúne idyáriívéne icyáávéityuró téhdure mítyane áhdómeíñe icyáávevu. ¹⁰ Píivyéébedívúré íhvéjtsámeíñe díbye ímilléduré íjcyáiyóme. ¹¹ Aame díbyé uwááboju íavyeyúúlléne cúuvéhulléré lleebúcunúiyáhi. ¹² Tsá muurá walle uwáábóityuróne. Áhdure tsá dílle wájpíiye ityháálléne díbyeke túkévéjtsóityuróne. Áanéllii o néé walléemú cúuvéhulléré íjcy a píhcyáávé pañe. ¹³ Muuráhjáa Píivyéébe tujkénú Adáake ípívyéjtsóné boone Éébáke ípívyejtsóhi. Ehdu néenéllii tsá walle wájpí túkévéjtsolle íjcyáityuróne. ¹⁴ Tsáháa muurá Adáa Naavenedívú állítsámeityúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre íállítsámeíñéllii ímityúné meenúhi. ¹⁵ Ehdu néenéllii muurá walle itsíimáváneri ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Árólleke ihdyu Píivyéébe pájtjetétsóo díbyeke icyáhcújtsóne dílle ímiáálléré íjcyáhahjíjyju.

3

Muhdú cahcújtsó múnáa uwáábojte íjcyane

¹ Áánetu cahcújtsó múnáa uwáábojte tsaate íjcyane ímilléhajchíi tehdújucu ímiá wákimyéi íjcyane dítye ímilléne. ² Áronáa ihdyu téené wákimyéi méénume íínetú néétsámeityúme panévaturé ímiááméré íjcyáne uwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekére táábaváiyáhi. Áhdure tsaimíyé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme. ³ Aame tsá líiyícyávéityuróne. Tsá dítye tsaatémá úhbácatsíturóne. Tsá mítyane idsídsíváiyóneri dítye íjyáacunúityuróne. Ímiááméré íjcyáne píáábóiyá pamévakéré ídaatsóllénema. ⁴ Áhdure píivyéétyómé méwámyuma ítsíimeke ímíñeúvú ityúkévetsóné dítye ímiááméré íjcyáne pamévakéré íavyeyúúlleki. ⁵ Muurá ítsíimeke ityúkévetsóné píivyetétumé tsá Píivyéébe cahcújtsó múnáake túkévéjtsóityuróne. ⁶ Áhdure bótší béhnére cáhcújtsómé tsá uwáábojte íjcyáityuróne. Muurá béhmérei íjcyame tsáijyu múúne íllure ímityájkímyeíñeri tútávájtsámeíiyá muhdúhjáa Naavéné tútávájtsámeidyu. ⁷ Áhdure panévaturé ímiááméré íjcyáiyá cahcújtsó múnáa íjcyáturómé díityéké íavyeyúúlleki. Áijyu tsá íñej téeveri Naavéné díityéké ícyánejcúvú lílúcutúityuróne.

Muhdú túkévéjtsóte íjcyane

⁸ Téhdure idyé túkévéjtsóte ímiááméré íjcyáiyá pame díityéké íavyeyúúlleki. Tsá dítye állíúúityuróne. Áhdure tsá dítye líiyícyávéityuróne. Tsá dítye áteréénéhí hallúvú dsídsíváityuróne. ⁹ Tsá dítye íínetú néétsámeíityuróne. Aame íñe mecáhcújtsónéjcu ímíñeúvú waajácúiyáhi. ¹⁰⁻¹³ Áanéllii múu tujkénú díityéké tsáneeri waajacullé ímí dítye méénúhajchíi bótší díityéké téené wákimyéivu ípícyoóki. Aame tsáápíllekére táábaváiyáhi. Téhdure píivyéétyómé méwámyuma ítsíimeke ímíñeúvú ityúkévetsóné. Áhdure méwamyu panévaturé ímiááméré íjcyáiyá dítye díityéké íavyeyúúlleki. Tsá dítye állíúúnújcatsíturóne. Ehdu muurá tsaimíyé téené wákimyéi múnáa íjcyámeke pame avyéjuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhñíñevu íñeri núhnévetumé úwaabóhi.

Muhdú néjyto meúraavyéne

¹⁴⁻¹⁵ Aane lléváhréjucu uke o ááhívetéiñe. Áronáa ihdyu tsáijyu múúne íicúí o péétúnéllii íñe uke apáhajchíi ó nehíjcyá muhdú Píivyéébeéjéte íjcyame díbyé uwááboju íhvéjtsotumé úráavyehíjcyámema o íjcyaiñe. ¹⁶ Muurá íñe meúraávyehíjcyajjító ímiááné íhtsutuné íjcyánéllii íllu nééneé:

Píivyéébeé méhdivu bóhówaavé míamúnáájpídívú ípívyéévéenema. Aabée ímiáábé íjcyane íapíichó bóhówátsohíjcyáhi. Áábekée níjkyéji múnáa ícúvehíjcyáábé uwááboju pámehdíyé tsújaavéné cáhcújtsóme. Átsihdyúu tsiíñe peebe íavyéjvu níjkyéjvu. Ehdu muurá nééneé.

4

Píivyéébeke icyáhcujsóné tsaate ihvétsóñe

¹ Aane Píivyéébe Ípííchoj tééveri meke boohówáwu nehíjycá páneere tsíhdyuréjuco cápáyooóveíñe ihde nihñéétsihvúre tsaate dííbyeke icyáhcujsóroné ihvéjtsóne naavéneéjé átéréenéhjí úwaabónerejuco úráavyeíñe. ² Aame ílluréjuco mújtaíñe eene íjtsaméiúvú wáájácumeityúme pánehjídú ímiáámeúvúdú úwáábohíjycáné icyáhcujsónema. ³ Muurá téeméjtéjuco úwáábohíjycáné metáábávájcatsíñe ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñe ímityúné íjcyane nehíjycáme. Áronáacáa muurá Píivyéébe páneere majcho ípívyéjtsó dííbyé cahcújtsó múnáa meíjcyame tééne tájpi meíjycáné hallúvú dííbyeke metéhdútsohíjcyaki. ⁴⁻⁵ Muuráhjáa páneere tsaimíyé ípívyéjtsóobe. Áánéllii tééne tájpi meícyahíjycánéhjitu tsáneetsa tsá múhdurá meíjtsúcunúityuróne. Muurá panévare dííbyedívú ímí néénéllii ténehji méóóveyíá dííbyeke téhdújtsómere.

Muhdú uwáábojte íjcyane

⁶ Ehdu íñe uke o úwaabóné ménahbémuke ímí u úwáábohajchíí ímiááné Jetsocríjto wákimyéi múnáajpi ú íjcyaaíhi. Aabe dííbyedítú íjycáné uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráavyéhajchíí éhniíñevu ímí u íjcyaaíhi.

⁷ Áánéllii éhniíñevu ténejcúri pííñuméi ímíñeúvú u wáájácuki. Tsá múu íicúvetú átéréenéhjí íhdityúre íjycune tsaate úúbállehíjycánéhjiri. ⁸ Muurá íñetú meke píáábóityúnéllii meíhnáho méjpi mépííñúhi. Ááné éhniíñevu muurá panévaturé meke píaabóné Píivyéébe ícyanéjcuri mepííñúmeíñe. Muurá meke píaabóné íñíjji hallúri meíjycánetu. Téhdure meke píáábóné dííbyema tsaimiyéjuco meíjcyáíñetu. ⁹ Ehdu íñe uke ó néé ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óví pámeere cáhcujtsóhi. ¹⁰ Muurá méwaajácú íñé ímíjyaú tsaimíyé Mépájtjetésoobe Píivyéébema meíjcyaiñe dííbyeke mecáhcujtsóme. Áánéllii muurá nehniwu méhdityu míamúnáa íhjývahíjycámé panévaryé meícúbáhrámeíyóné pañe tééne wákimyéi méméenuhíjcyáhi.

¹¹ Aane páneere íñe uke o nehíjycanéhjí óví u úwaabóhi. ¹² Áronáa ihdyu uke tsíiméneéllidímé ováhtsaráe u íjcyáábeke. Áánéllii uke o néé cahcújtsó múnáake u úújétsó muhdú múúne ímiáábé Críjto cahcújtsó múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáabóneri, pamévakéré u wájýuneri, panévaturé ímiáábé u íjcyáneri. ¹³ Áamema íñe ílle o íjycáné hajchótá Píivyéébe waajácuháámí déhvéne dúwáábohíjycá tsápíjtsóobere. ¹⁴ Aabe ihdyu ímíñeúvú méénuhíjycá Píivyéébe uke ájcúné waajácúri íiná u méénune u píivyeténe. Muuráhjáa dííbyere túkévéjtsóneri cahcújtsó múnáa túkévéjtsóje díhyallúvú íhyójtsine ípicyóóne dííbyeke píáábó táúmeíñe tujkéveri téénevu uke ájcuúbe.

¹⁵ Ááné wákimyéi ihdyu ímíñeúvú méénuhíjycá pámeere iwáájácu ténejcu ímí u úravýene. ¹⁶ Áánéllii uke o néé u úwáábohíjycánéjcutu panévaturé ímíñeúvú u téhmémeíñe tsaimíyé ténejcu u úráavyeki. Ehdu u íjcyáhajchíí ámuha tsaméhjí mépájtýeteé múhdumé díuwaábó ílléébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtsó múnáama meíjcyane

¹ Aabe múu kéémeke díicyáánidyu íjtsúcunúne ímíñeúvú chooco túkévéjtsóhi. Tsá múu uhbádúre túkévéjtsótné. Áhdure ováhtsámuke díñahbémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó. ² Kéémélleke díítsíjjudu díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó. Bádsíjcake díñaallémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó ímityúné díityédítú íjtsámeityuubere.

³ Téhdure píibájuytéké píáábó tééne tájpi dítye íjcyáíñetu. ⁴ Áánetu ítsíimema íaachímuma íjcyámeke óví díityére píaabó cáánímutsí díityéke píivyétsóne áhdódú ívane. Ehdu nééne Píivyéébe ímí íjtsúcunúhi. ⁵ Áánetu ímiááné íyee íjycáné píibájuyulle óví Píivyéébedívú icyátsípáavéne pájyuvaré píáábó táúmeíhíjycá díbye díílleke ípíááboki. ⁶ Áánetu ímíllédú íjycáné píibájuyulle ímityúné méénuhíjycálleke tsá múu píáábotúne. ⁷ Íllu íñe uke o nehíjycanéhjí páneere duwáábó cahcújtsó múnáake dítye íñetú íñéétsámeityuki. ⁸ Muurá tsaate íhyájkímuke íñahbétjeke ípíáábóiyóné ímíllétumé tsá ímiá cahcújtsó múnáa íjcyatúne. Ímityumé díitye cáhcújtsótumé éhniíñevu.

⁹⁻¹⁰ Téénéllii mépíáábohíjycá píibájuyte walléémudítú tsúuca 60 píjcyábájuco íjcyame ímiááméré íjcyánetu bóhówaucunúmeke, tsáápiikýéree tájvámeke, tsaimíyée ítsíimeke

pívyétsómeke, íaahíve múnáake tsaímíyé wáátsúcuhiŷcyámeke, cahcújtso múnáake piáábohŷcyámeke, tsaatéké kímóhcó nénehji pájtyémeke piáábohŷcyámeke, ímiáánéré méénuhŷcyámeke. Éhdu icyahŷcýané piibájujytékéré múu piabóhi.

¹¹ Áánetu badsíjcaíchóméhjívú nééné piibájujytéké mépiáábodí tsáijyu múúne bañúháñé ámuha mepiáábohŷcýanáa tsiíñe ityáŷíváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcuŷtsónetu. ¹² Aame téeneri ityútávaávéhachíí ihyallúvuré ímytúné meenú tééné déjúcotu iwágóóveíñe ípyéé íñéhu íjcyátúnéllíihye. ¹³ Muurá tééméjté jááháñeri pehŷcyá tsíjyáturéjuco óvehe múnaa ŷcyame. Aame tsíjtyedi ihjyúvaméré pehŷcyá áteréénéhjí úbálléjcatsímýere. ¹⁴ Áánéllii o néesé dítye ityáŷíváne itsiímávámeke tsaímíyé ityéhme múha diityédítýú íná íhhyúvátuki. ¹⁵ Muurá tehdu nééné piibájujytédítýú tsaatésáhjí Críjtoke icyáhcuŷtsóné íhvéjtsóne Naavénéekéréjuco úraavyéne.

¹⁶ Ahdícyane ámuha cahcújtso múnáadítýú ámuha hájkímú piibájujyte ŷcyáhachíí múu iipe piabó tsíjtyedívú tájpityúme. Áánetu ihyájkímuma ŷcyátúmeke múu pámeere cahcújtso múnáa piabóhi.

¹⁷ Áhdure múu túkevjtsojtemá uwáábojtéké avyéjuulléhi. ¹⁸ Muurá Pívyéébé waajácúháámitu nééené: “Tríógó tátsojcori ŷcyáábeke ócájkýe tsá múu tsíménevu ihjyu wátájtótu díbye ímáŷchótuki.” Áhdure nééené: “Wákímýeí múnáajpi íwákímýeí áhdó ujcúhi.” Éhdu nééne Pívyéébé waajácúháámitu.

¹⁹ Téhdure uke o néesé tsaapi cahcújtso múnáa túkevjtsoobe tsáijyu múhdurá ŷcyane tsáápiye díbyé hallúvú úbálléhachíí tsá múu ícúvetúne. Áánetu ihdyu mítyétsiuba pápilhchúúmeváuba úbálléhachíí múu ícúvéhi.

²⁰ Múu pámeere cahcújtso múnáa húmíj piínévú íhnáhóónécoba úwaabó ímytúné imyéenuhŷcýané íhvejtsópítýúmeke tsíjtye téeneri íñúhnévéne tehdu íjcyátuki.

²¹ Aane íñe Pívyéébé, Avyéjuube Jetsocríjto, níjkyéji múnaa, ŷcyámé húmíj piínévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeúvú dúwáábohŷcyá múhdí núhnévétuubére. ²² Áronáa ihdyu tsá múu tsaatéké peecútéré méménutú cahcújtso múnáa túkevjtsojte dítye íjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímytúné íjcyámeke u méménúhachíí tsaate uke íjtsúcunúiyá téhdure ímytuube u ŷcyane. Áánéllii uke o néesé panévá ímytúnéhjitu u téhmeméiki.

²³ Áánetu eene díhbá uke ávyéneri u chémehŷcýanéllii uke o néesé áyánéwu bínojácýotu u ádo uke tene ipiááboki. Tsá múu tsanééré nújpacyo ádotúne.

²⁴ Muurá tsaate ímytúné méénune tsá téévetú diityémái tene ímbáŷchómeítýurónáaca. Áhdure tsiñehji wáájácúratúné ŷcyaróné páneere ímbáŷchómeícyooa bóhówááveéhi. ²⁵ Muurá ímiánéhjí méméenuhŷcýané tsá téévetúne. Áhdure tsiñehji wáájácúratúné ŷcyaróné bóhówááveéhi.

6

¹ Áánéllii múu tsaaté hójtí pañe ŷcyame ímíñeúvú diityéké panévatúré avyéjuullé ímytúné Pívyéébedítýú múha íhhyúvátu muha meúwáábohŷcýánetu. ² Ahdícyane tsaaté avyéjujyte cahcújtso múnaa ŷcyáhachíí múu avyéjuulléhi. Tsá dítye cahcújtso múnaa ŷcýánéllii ávyéjuúletúmé ŷcýáitýuróne. Awáá tsame ŷcyame múu ímíñeúvú piáábójcatsíhi. Muurá cahcújtso múnaa meŷcyame mewájujycatsíñe tsaímíyé mépiáábójcatsiyáhi. Éhdu íñe uke o néhŷcýanéhjí dúwáábohŷcyá.

Pívyéébeke meúraavyéne

³ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó uwááboju ímiáájú meúráávyéné tsíjtoríyéjuco tsaate úwáábohŷcýáne. ⁴ Éhdu úwáábohŷcýámé áteréejte ŷcyame íñéubará wáájácúturómé íllure téeneri ímytýájkímyeiki. Áámé íbúwari muurá tsaanééré áterééné íjtsaméi ŷcyame táhjácatsíhŷcyá ténéhji. Áámedítýú ímichi dóhéjúúvehŷcýané ímytúnéhjí ŷcyane nómitúáava, úhbajcatsi, áabojcatsi, tútávátsojcatsi. ⁵ Aame ímiáájú wáájácútmé méénúcatsíhŷcyá íjtsaméi wáájácúmeítýúme. Aame itsúcunúhŷcýá tééné hallúvú medsíñdsíva meúwáábohŷcýané Pívyéébé uwááboju. Tsá múu ehdu néémedívú náhbévatúne. ⁶ Muurá ihdyu íñe méhdi ŷcyadúnéwúma tsiñéhjiri íjtsámeítýúme tsaímíyé Pívyéébeke meúráávyejjtó meúraavyémé nihñéétsihvuré íñe ímjyaú méjcyaaahi. ⁷ Tsáháa muurá ehnémá íñujívú metsíímávámeítýúne. Áhdure medsíjivécooca tsá íná metsájtýetúne. ⁸ Áánéllii múu tééne tájpíjuco memájchoma mewajámuma, meŷcyane, ími íjtsúcunú tehjújuco. ⁹ Muurá éhniíñevúré íéhnéváyóneri tsúúrámeihŷcýámé tsá áábúcutú panévá umúpi. Aame éhniíñevu idsíñdsíva áteréénéhjí wákímýehŷcýámé ílluréjuco tútávaavémé tééné níjcaúvú wágóóveéhi.

¹⁰ Muurá medsiídsíwáíyóneríyé meíjyáacunúhíjcyánetu ímichi tsááne panévaré ímityúne. Muurá tsaate Píivyéébeke cáhcujtsójucooromé téeneríyé íjyáacunúhíjcyámé ílluréjuco teene íhvejtsóne. Aame ídátsó íjcyáhi.

Tsáimíyé mecáhcujtsóne

¹¹ Áánetu ihdyu tsúúca Píivyéébeéjpi u íjcyaaabe tsá múu téeneri íícúvetúne. Ímiáábéré díicyáne ímíñeúvú dílbyeke mecáhcújtsojító duráávye. Ááne pamévakéré wajyu. Aabe panévaré ímityunéhjí uke pátyehíjcyáronéhjí ímiáábéré díicyáne daabucuhíjcyá. Tsá múu 'mityáhmítýá' néétune. ¹² Aabe ímichi díicyáne íínevú táhjátsámeityuubéré ímíñeúvú Máavyéjuube Jetsocríjtoke cahcújtsó mújyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhí u újcuki. Muuráhjáa téénéllii Píivyéébe uke ujcúhi. Áábeke ímí u cáhcujtsóné tsúúca mítyame waajácúhi. ¹³⁻¹⁴ Ahdícyane ícyooa dílbye tájpi páneere íjcyaaabe Píivyéébé húmíj pññévu, éhné Póótsio Piráátó úmíwávú íhtsútuube íjcyane úúbállémeíbyé Jetsocríjtó húmíj pññévu, íjcyane uke o néé íñe muhdú uke o néhíjcyádú u úwáábohíjcyá íínetú néétsámeityuubéré mújyú tsiiñe díbye tsááíñéwújuco. ¹⁵ Muurá Píivyéébe páñétúejpi íhtsútujte ávyéjujte íjcyároméhjí avyéjuube íjcyaaabe Críjto tsááíñe éévé úújetécooca wállóo dílbyeke. ¹⁶ Aabe apáábyéré Píivyéébe íjcyá muhdú íjcyáítyuube. Áábé ámítsaráhcovu muurá tsá múha pññéwéityuróne. Áhdure tsá múha dílbyeke ájtyúmítyuróne. Áábeke ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke medúúrúvahíjcyá mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

¹⁷ Ahdícyane ícyooa uke o néé téhdure éhnéva múnáake u úwááboki. Tsá dítye ítsíméné múhajchótá íjcyáíñéwújí ícyátsípáávéne mítyájkímíyeyítyuróne. Píivyéébe ímiáábé íjcyaaabe íínetú meke píhtótsótúúbedívuré cátsípáávényóme. ¹⁸ Dúwaabo díityéké íéhnevádú íjcyame tsaate píhtóméhjike ítsíméneri ipiáábóiyóneri íjtsáméiki. ¹⁹ Ájyú muurá panévatúré tsáimíyé íjcyámé úmíwa ííne ímíjyaú nééme újcuíyá mújyú ídsíjivéjúcúóóityúne bóhí.

Timotéoke Páávoró téíbúwajtsóne

²⁰ Ahdícyane uke o néé Timotéoke Píivyéébéke uke níwáávéne wákímíyeyí ímíñeúvú u méénuki. Tsá múu íícúvetú áteréénéhjí íjienéré íjcyane míamúnaa iwáájácúneri táhjácatsíhíjcyáneri. ²¹ Muurá ténehji iúráávyéne tsaate tsáhájúco Píivyéébeke cáhcújtsotúne. Aabe ihdyu óvíi uke píaabóhi. Áyu tehdujuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Paávoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Paávoro o Ijcyáábekée Píivýéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtóke mecáhcujsómé mújyú medsjívéjúccóóityúne bóhí meújúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íñe tsiíñe íhyaami diéllevu ó caatúne ávyeta tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mítyane o wáyyuube Timotéo éllevu. Aane óvíi uke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivýéébe pámeeke ídaatsóllédú íjcyaae píaabó ímí u íjcyaki.

Críjtotíyú Paávoro úwaabóne

³ Áánéllii paíjyuvaré Píivýéébeke píaabó díhyallúvú ó táumeíhijcyá panévá hallúvúré téhdútsobéere. Áábeke tsaimiyé ó íicúvehíjcyá íñerí íjtsámeityuube méihédé múnáatúvú íicúvehíjcyáábeke. ⁴ Aabe ó ítsáávehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúneri ídátso u kímooovéne. Áánéllii ó imíllé uke o ájtyumíné o ímjyúúveki. ⁵ Muurá ó waajácú ímí Píivýéébeke u cáhcujsóné díityáállé Róóidámúpí díitsíju Eonítsema cáhcujsódu.

⁶ Muuráhjáa díhyallúvú táhójtisicu o pícyóóne díbyeke píaabó o táumeíñé tujkéveri uke díbye píááboobe ú piivýeté díbyé wákimyéi u méénune. Áánéllii uke o née ímíñeúvú teene u méénuki. ⁷ Tsáháa Píivýéébe ípííchó mépañévu pícyootú meillityéki. Mépañévu pícyoobe ténej téeveri íhtsutúme méjcyá ínevú táhjátsámeityúme ímiááméré méjcyame mewáyyújcatsíki. ⁸ Ahdícyane núcojpillétuubéré dúwáábohíjcyá Jetsocríjtotíyú íjcyané uwááboju. Áhdure íñe tééné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáneri núcojpivétuubéré Píivýéébedívú cátsípáávéne téhdure tééné déjúcotu u ícúbáhrámeiyóné daabúcu. ⁹ Muuráhjáa tsúúca meke ípátyetétso meke ímiáámedi díbye díllome méjcyá díbyeéjte. Tsáháa idyé íñá ímiááné meméénúnéllii meke díbye újcutúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco íñíjji íjcyátúné íhdéjuco meke iwáyyúne díbye íjtsámeíñé Críjtoj téeveri meke íjcuíñe. ¹⁰ Áhdújucó díbyeke iwállóneri meke díbye újjetsóné ímiááné meke iwáyyune. Aabée mééma ímbajchó mépée mewágóóóvéiyóné. Áánemáa méhdivu bóhówajcároobe mújyú medsjívéjúccóóityúne bóhí meújcuíñé uwááboju.

¹¹ Aane íñe úwááboobéré ó pehíjcyá jodíomú íjcyátúmeke okée Píivýéébe níwaavédújuco. ¹² Aabe tééné déjúcotu páhduvaré nénéhjiri o ícúbáhrámeiyooobe tsá o núcojpivetú díbyedívú o cátsípáávéne. Muurá ó waajácú oke díbye píááboíñé tsiíñe Jetsocríjtó tsááíñévujuco.

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú díbyé uwááboju cáhcujsóné duráávyé muhdúhjáa uke o úwaabódu. Ááne pamévakéré wajyu Críjto meke wáyyudu. ¹⁴ Aabe óvíi Píivýéébe uke ityújkevéélléne níwáávéne wákimyéi ímíñeúvú ú meenu díbyé Apííchó mépañe íjcyane uke píáábóneri.

¹⁵ Áánétú Áátsiá íñíjji cáhcújtso múnáadítýú tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdityu péémema téhdure Píjéerómútsí Hemóójenemá pééhií. Aane muurá tsúúca ú waajácúhi. ¹⁶ Áánétú Onetsíporo pívájyúvú oke aahívejé 'bohíbohíúvú' cúvéhóójari o íjcyane núcojpillétuubére. Áábedi óvíi Píivýéébe ídáátsóvéne píaabó panévatúré pámeekéré ítsíímema. ¹⁷ Íllévuíhjáa Róómávu wájtssiibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyané níjcaúvú ájtyúmité cúvéhóójari o íjcyáábeke. ¹⁸ Aane muurá uure ú waajácú muhdúhjáa meke díbye píáábohíjcyané Éépetsóri méjcyámútsikye. Ahdu óvíi díbyeke Píivýéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó ítsáácooca tsaimiyé díbyeke íjucuki.

2

Muhdú uwáábojte íjcyane

¹ Aane óvíi Píivýéébe uke píaabó íñe Críjtoke mecáhcujsónéjcutu u íhtsútúveki, Llihú Timotéoj. ² Aabe ihdyu muhdúhjáa mítyáméj píñévu o úwaabóné u wáájane tsíjtyeke ímíñeúvú duwáábó téhdure díityéréjuco íwáábo tsíjtyeke.

³ Ááné wákimyéyi u ícúbáhrámeiyonéhí ímíchi dícyáne daabúcuíhíjcyá díbyéjuco Jetsocríjtó wákimyéi múnáajpi u íjcyáabe. ⁴ Tsá muurá tsodáhó ímíllédú íjcyatú pevéjte íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújuco díbye íjcyane. ⁵ Muurá tsáne ícური ímíñeúvú ícutúme tsá téene áhdó újcutúne. ⁶ Áánetu úmihéneri wákimyéimé íbájtso kéémécooca ujcú

tééne tájpi íjcyaki. ⁷ Íllu íñe uke o nehíjcyáné cáhawáá ímíñeúvú díjtso Píivýéébe páneere úhdivu íbóhówájtsoki.

⁸ Cáhawáá díjtsúcunu muhdúhjáa Jetsocríjtó míamúnáa icyanéjcutu Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe íjcyabe idsíjívétshdyu tsiíñe bóhíñe. Áábedítýú íjcyáné uwááboju íñe meúwáábohíjcyá pajtyéteju. ⁹ Áané hallútú muurá ehne múúne dsíjívétso múnáájpkýe icyúvéhoojánúdu oke míamúnáa cuvéhoojánuuibe ó ícúbáhrámeihíjcyáhi. Áronáa tééne uwááboju tsúuca pahúllévávúré tsújaavéné tsá múha muhdú méénútyuróne. ¹⁰ Áánéllii o ícúbáhrámeiyonéhjí ó aabúcuhijcyá Píivýéébe újcúmeke o úwáábo mújyú muhdú íjcyáityumeréjucu Jetsocríjtó téeveri ípájtýeteki.

¹¹ Íllu muurá nééne ímiáánéjucu:

Críjtoke mecáhcujtsómé medsíjívécooca íñe imíjyaú dílbyema mejjcyáahi. ¹² Áhdure meícúbáhrámeiyonéhjí maáábúcuahjchí dílbyema máávýéjúúteéhi. Áánetu dílbyeéjté mejjcyane metóónúmeihajchí téhdure tóónúiiybe ihñéjté mejjcyaróne. ¹³ Muurá múhdurá medárhívémeiyónáa íjcyaduré ímiáábé íjcyánéllii meke piáábohíjcyáabe.

Ímiá uwáábojte

¹⁴ Áánéllii ímíñeúvú duwáábó míamúnáake Ávyejúube Jetsóó mémeri dítye átéréénéhjiri ityáhjácatsíjyúcoótuki. Muurá ténéhjiri íllure tútávátsohíjcyámé ímiá uwááboju lléébóiyómeke. ¹⁵ Áánetu ímiá uwááboobe u íjcyabe ímíñeúvú dúwáábohíjcyá ímiá uwááboju íñeri núcójpívétuubéré Píivýéébedívú u úújeteki. ¹⁶ Átééréénéhjí dítye úbállécatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Muurá ténéhjiri ehníñíñevu iye tútávátsohíjcyáme. ¹⁷ Áané uwááboju muurá míamúnáadi tsújaavéné íllure díityéké tútávátsohíjcyá ehne múúne cheme méjpiíyí lílyaaténé meke tútávajtsódu. Muuráhjáa Himenéomútsikye Píiréetoma tééne uwááboju tútávajtsóhi. ¹⁸ Aamútsí muurá nehíjcyá meeve medsíjívémé tsiíñe mebóhíjúcóoítýúne. Ááneri cahcújtso múnáake tsíñejcúvuréjucu dítyetsí íbúwátsohíjcyáné tshídyuréjucu úwáábóneri. ¹⁹ Áronáa méwaajácú íllu tene nééne: “Píivýéébe waajácú ihñéjteke.” Áhdure nééneé: “Pámeere Críjtoéjté tsáhájucu ímityúné méénútyuróne.” Ehdú Píivýéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Muurá tsája pañe tsá apááñéere ímiááné wáabyuta oórótuú, tsítsíñe uwáñewáánetuu, méénúmeíñe lílyihllóné íjcyatýúne. Téhdure muurá íjcyáné átéréénéhjí wáabyuta úmehetuu, núpájkityuu, méénúmeihllóji. ²¹ Ahdu muurá ímityunéhjí méénújúcootúmé ímiáámeréjucu íjcyámej téeveri Píivýéébe meenu íwákímyéi.

²² Ahdícýane ihdyu díícúvedí óvátshámú íbúwatu ímityúné íjtsaméi tsíñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré dífcýane ímíñeúvú duráávýe u cáhcújtsojító. Ááne pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré íjcyáne dílbyedi tsúúrámehíjcyámema íbúwají ámuha mejjcyaki. ²³ Tsá múu ícúvetú átéréénéhjiri míamúnáa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú tééménéhjí níjkeváné úhbajcátsívuréjucu. ²⁴⁻²⁵ Tsá tene ímityú Píivýéébe wákímyéi méénume úhbajcátsíñe. Pamévamáyé ímiááméré íjcyáne aabúcuhijcyáiyá ímityunéhjí íjcyaróne. Ímiááméré mítyájkímyeítýmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné íjcyámeke Píivýéébe piáábori dítye ímíjpyeténe íwáájacu ímiá uwááboju. ²⁶ Ááne dítye íjchívye Naavéné hójtsí pañétú ímíllédú díbye díityéké dáriíveihíjcyánetu.

3

Muháívané míamúnáa íjcyáñe

¹ Áánetu wájácútsi dífcýaco. Muurá nihñéétsihvúré páneere tsíhdyuréjucu cápáyóóvéíñe úmíwari míamúnáa ímityúné íjcyáahi. ² Ímílleímýé tsáímíyé íjcyá mítyane idsídsíváiýóne. Mítyákímyeihíjcyáimye. Ááne nehníwu Píivýéébedítýú íhjíyúváne dílbyeke meúráávyejító tsá dítye ávyejúúlléítýúne. Áhdure tsá dítye cáánimu íjcyarómeke ávyejúúlléítýúne. ³ Tsá muucá dítye wájyúítýúne. Míamúnáadi nehníwu íhjíyúvahíjcyáimye. Ímityúnéhjiri úmúúpívyehíjcyáimye. Íllure tsaríllehíjcyáimye páneere ímiááné íjcyane. ⁴ Íñáhbévahíjcyarómeke ímityúné dáriíveimye. ‘Meihméí’ nééme Píivýéébedi ícúvetúméré iye tsáímíyé íjcyáiyóneri tsúúrámehíjcyáahi. ⁵ Pánehjídú dílbyeke meúráávyejító úráávyeimye. Áronáa tsá dítye ímiááneturé cáhcújtsoítýúne. Áámedi tsá múu ícúvetúne. ⁶ Muurá tééméjtéjucu míamúnáake íáhívéne állíuré úwáábohíjcyáne. Ááneri walléémuke mütátsohíjcyámé ímityúné íjtsaméi íjcyame ténéhjiré lííñémeke. ⁷ Aane díityé uwáábó úráávyerómé tsá mújyú wáájácúítýú keená ímiááné íjcyane. ⁸ Tehdúhjáa muurá ápiíchojtétsí Jáánémutsi Jááberémá Moitséúvú

úwaabóné ehdííwállehíjcyáhi. Ahdu nééme íjtsaméiúvú wáájácúmeítyúmé tsá ícúvehíjcyatú Píívyéébé uwááboju ímiáájú íjcyáneri. ⁹ Ároméi wájácúúvétsáméi ímityúné imyéénuhíjcyanévú díityétsihjyáa ápiíchojtétsí imyéénuhíjcyanévú wájácúúvétsáméldyu.

Timotéoke éhniíñevu Páávoro úwaabóne

¹⁰ Áánetu ihdyu ímí tehdíjucu u ícyahíjcyáné ukéé o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o íjtsáméíñe, muhdú Críjtoke o cáhcujtsóne, panévare oke pájtyéronéhjí o áábúcuhijcyáne, pamévakéré o wájyuhíjcyáne, o úwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeyonéhjí o áábúcuhijcyáne. ¹¹ Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia múnaa, Icóónio múnaa, Ríítará múnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcuhijcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píívyéébe oke ténéhjítu pátyetétsohíjcyáne. ¹² Aane ímiááné íhnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhráméíñe. ¹³ Áánetu ímityúmé állíu múnaa íjcyame ávyetá tútavááveréjucu meénume míamúnáake éhniíñevúré állíhíjcyá muhdú ímityúnehjívú íállítsámehíjcyádu.

¹⁴ Áánetu ihdyu ímíneúvú duráávyé ukéé o úwaabóné tsúúca u wáájacúne. ¹⁵ Muurá ímí tehdíjucu tsííménedítýuré u wáájacúne Píívyéébé uwááboju muhdú íwaajácúháámitu nééneé. Aane uke tükévéjtsóneri tsaimíyé Jetsocríjtoke u cáhcújtsoobe ú pájtyééehi. ¹⁶⁻¹⁷ Muuráhjáa Píívyéébé uwááboju íwaajácúháámitu íhjyú uubálle múnaa caatúnú dííbyere tükévéjtsóneri meke tene íúwáábo keená ímiáájú íjcyane, téhdure meke tene ityúkévéjtsó keená állíuré íjcyánetu, áhdure meke tene íúwáábo múhdurá meicyahíjcyánetu meímibáávyéne ímiáámé dííbyema meíjcyame ímiánéhjíréjucu meméénuki.

4

¹ Muurá Ávyéjuube Jetsocríjto íhtsútuube íjcyaae tsiíñe tsaá pámeere míamúnaa dsíjívéjúcóróméhjíma muhdú ícyahíjcyáne ímíbájchoki. Áánéllíi dííbyee, Píívyéébeé, íjcyámútsí úmiwávú uke o néé dííbyedítýú íjcyáne uwááboju pajjyuvaré u úwáábohíjcyá íhdícyajcójí íjcyaróne. ² Ímíneúvú múhdurá nééronéhjí pañe óvéhéétuubéré cáhcújtsótúmeke chooco duwáábó muhdú tene néhdújucu. Áánetu cáhcujtsójúcoorómé múhdurá ícyahíjcyámeke íhnáhóónécoba duwáábó dítye ímíjpyetéki. ³ Muurá íjcyaiñé míamúnaa ímiá uwááboju íhvéjtsóne ímíllehíjcyádú áteréénéhjí uwáábojtékeréjucu néhcoíñe. ⁴ Aame úúbállénéhjíríyéjucu íjcyame ílluréjucu íhvéjtsóíñe ímiá uwááboju. ⁵ Áánetu ihdyu ímiáábéré díícyane daabúcuhijcyá ímityunéhjí uke pájtyeróne. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pajtyéteju míamúnaa ícyáhíjtsoki. Ehdu ímíneúvú meénuhíjcyá díwákímyéíjyucu íjcyane.

⁶ Muurá íñe tsúúca téeneri o ícúbáhrámehíjcyánetu ó wáyéeevéhi. Aabe wahájchotaréjucu o íjcyánetu o dsíjívéíñe. ⁷ Tsúúca íñe okéé Píívyéébe níwáávéné wákímyéí o meénúnetu ó níjkéváhi. Aabe dííbyeke o cáhcujtsóne tsá o íhvéjtsotúne. ⁸ Áánéllíi Jetsocríjto ímiáábé íjcyaae tsiíñe itsáácooca tééne áhdó oke ávyéjútsoóhi. Áronáa tsá apáábyekéré oke díbye ávyéjútsoóityúne. Pámeere múhdumé ímiááméré íjcyáne tsaimíyé dííbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjútsoóíbye.

Timotéoke Páávoro tükévejtsóne

⁹ Aane óvjyucu ícúí oke duhjéva. ¹⁰ Muurá oke náhbénuhíjcyarómé péjucóó óhdítýu. Dééma péjucóó Tetsaróónicávú íjienéré ímíllehíjcyánéllíihye. Áhdure Cretsééé péjucóó Garáátsiá íiñújivu. Áhdure Tíito péjucóó Damáátsiá íiñújivu. ¹¹⁻¹² Áánetúu Tííkyóké ó wallóó Ééptsovú. Apáábyeréjucu Róoca óhdivu cóeváne. Áánéllíi uke o néé kíá Mááco íjcyáábeke u néhcóne óhdívu u tsíva oke díbye táwákímyéityu ípiááboki. ¹³ Aabe néhi u tsáácooca óhdívu tsíva Tóróóavú Cáápo jávú tátsuucójama táwaajácúhaamíné o pícyoíñúne. Tsáma dáábájíívedí ímichi tápañétúéhaamíjí íjcyane.

¹⁴ Áánetu uke o úúbállé Arejáádoro ímityúné oke dáriívéné éhne úwáñewáánetu panévare meénuhíjcyaaabe. Áábema ihdyu óví Píívyéébe ímíbajchó teéne. ¹⁵ Áábeke téíibúwá díícyaco. Uke mújtátsódííbye. Muurá íñe meúwáábohíjcyáne ehdííwállehíjcyaaabe.

¹⁶ Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdítýu péené boone ímityúnéhjí ímíbájchojté úmiwávú o íhjyúvúábeke tsá múha oke píáábotúne. Árómeke néhi tsá íiná pájtyéityú tééné hallútu. ¹⁷ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke píáábóneri pajtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíómú íjcyátúrómédívu. Áhdurée oke pájtyetétsoobe oohímyé oke dóóíyónetu. ¹⁸ Aabe

muurá oke panévatúré téhmeé tsaímíyé íavyéjuri dííbyema nǎjkyéjiri o íjcyaki. Áábeke metsu maávyéjútso mújyú nǎjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávoró pítyajóne

¹⁹ Aane óóma duubállé Pírícama Akííramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onetsííporóké pámeere ítsíímema ó duurúváhi. ²⁰ Téhdure uke ó úúballé Coríítovúu óhdityu Eráátó cóeváne. Áánetúu Tóroópimo chéméébeke ó pícyoíñú Miréétovu. ²¹ Áánéllii uke o néesé ícúí úúnjyabái íjcyátúné ihde u tsáákíí. Téhdure uke ó úúballé ílletu uke dítye dúúruváne Eobóóroo, Podéétee, Ríínoó, Cáráóódiaa, íjcyame. Téhdure pámeere tsjtyehji ménahbémú uke duurúváhi. ²² Ahdícyane óvíí Píívyéébema Ávyéjuube Jetsocríjtomútsí pámeekéré ámúhakye píaabóhi. Áyu tehdújuco.

TÍÍTOÓ Tító éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Píívyéébe ñcúve múnáajpi o íjcyaae ñne Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá díbyéé tsúúca újçúmeke dítye ímíñeúvú iwáájácu téjijto meúraavyémé mújyú medsíjívéjúcóóítýúne bóhí meújçune. ² Tsá muurá Píívyéébe állíuutúne. Aabéé téénevu meke íajçuíñé néé tsúúcajátújuco íñíjyíkyéé ípívyéévéétúné ihdējuco. ³ Áané uwáábojúu mewáájácúíñé éévé újçetétsihvújuco muurá ñne meke díbye wáájácútsóné téénevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mépájtýetétsoobé Píívyéébe oke néhdújuco. ⁴ Aabe ñne íhyaami ó caatúnú, uu, Tító éllevu táuwaáborí Píívyéébeke u cáhcújtsónéllíi tájtsíménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óví pámeeke ídaatsóllédú íjçyamútsí Mépájtýetétsoobe Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwájí u íjçyaki.

Cáhcújtsó múnáake Tító píaabóne

⁵ Muuráhjáa uke 'Créetaá' némeíñé caapáhovu ó pícyoíñú tétsii íjçyácoomjiri íjçyáné cáhcújtsó múnáake panévatúré u píaaboki. Áhdurée uke o néé díityémá túkevéjtsotéké u méménuki. ⁶ Aame díitye túkevéjtsoje íjçyáiyá panévatúré ímiááméré íñetú néétsámeítýúme. Tsáápíllekeré táábáváiyóme. Áámej tsíímé cáhcújtsó múnáa íjçyáiyá cáánímudívú íñéétsótuki. ⁷ Muurá túkevéjtsóobe páneere Píívyéébe icyanéjçú wákimyéí ejçcunúhi. Áanéllíi tééné wákimyéí méenume panévatúré ímiááméré íjçyáiyáhi. Tsá dítye ávyéjuuháñé llííñéítýuróne. Tsá dítye cááyóbáítýuróne. Tsá dítye llíyíçyávéítýuróne. Tsá dítye áteréénéhjí hallúvú dsíídsíváítýuróne. ⁸ Keená ímiááné íjçyane Píívyéébe ímílléneréjuco dítye méénúiyóné íñevú táhjátsámeítýúme. Aame tsáímíyé íaahíve múnáake waatsúcúiyáhi. ⁹ Tsáímíyé ímiá uwááboju tsúúca iwáájácúné úráavyéiyóme. Áane úwáábóiyómé téénetu ímityúné íhjuvuhíjçyámeke ímí díityéké tene íbúúveki.

¹⁰ Muurá íjçyámé mítyame tamúnáa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjçyáné míamúnáa kíhdyahírótsámeítýónetu. Áaneri llure míamúnáake állíhíjçyáme. ¹¹ Áanéllíi múu díityéké bóijçyú téénetu. Múhdurá úwáábohíjçyámé tééné hallúvú ídsíídsívákíye. Muurá pívájavá múnáakéjuco dítye mújtsatóné ímiájíjtó dítye úráávyénetu.

¹² Aanéhjáa muurá tétsii múnáajpíyé uwááboobe néehíi: "Créeta múnáa ávyétá állíjçte iyámédú néeme ovéhe múnáa íjçyame mítyane majchóhi." ¹³ Ímiáánéjucóhjáa díbye néené. Áanéllíi uke o néé íhnáhóónécoba tétsii múnáake u úwáábo dítye ímíñeúvú Críjtoke icyáhcújtsoki. ¹⁴ Aame tsá íçcuvéjúcóóítýú áteréénéhjí íjçsaméítýuré újçcune dítye úúbálléhíjçyáneri. Áhdure tsá dítye íçcúvéítýú ímiájíjtó úraavyéjúcootúmé díityéké tsíñejçúvúré túkévéjtsóneri.

¹⁵ Muurá cáhcújtsó múnáa ímiáánéré íjçtsámeíhi. Áanetu cáhcújtsotúmé tsá mújyú ímiááné íjçtsámeítýuró ímityúnéré díityé íbúwari íjçyánéllíihye. ¹⁶ Tehdu néeme muurá bañúháñé nehíjçyá Píívyéébeke iwáájácúne. Áronáa múhdurá dítye íçyáhíjçyánetu méwaaájúú llure dítye állíhíjçyane. Aame ímityúmé íjçyame tsá mújyú ímiááné méénúítýuróne.

2

Ímiá uwááboju

¹ Áanetu ihdyu ímíñeúvú díhjuvuhíjçyá muhdú ímiá uwááboju néhduú. ² Ááne dúwáábohíjçyá kéémemújuco íjçyáné nahbémuke dítye tsáíbuwaráé íjçyáne pamévakéré íávyejúúlléki, ímityúnéhjívú dítye ityáhjátsámeítýuki, Críjtoke dítye ímí icyáhcújtsoki, ímityúnéhjí íjçyaróné íáábúçúne dítye pamévamáyé iwájýújçatsíki. ³ Áhdure kéémemújuco íjçyáné naallémuke dúwáábó pamévakéré íávyejúúlléne tsíjtyedítýú állíunéhjí dítye íhjuvúvátuki. Áhdure tsá dítye llíyíçyávéítýuróne. Ímiáánetúré bóhówaúçunúiyóme. ⁴ Aame úwáábóiyá bádsíjçake muhdú múúne walle ájyúma iwájýújçatsíñe tsáímíyé ítsíimeke téhmené. ⁵ Úwáábóiyómé ímityunévú dítye ityáhjátsámeítýuki, panévatúré ímiááméré dítye íjçyaki, tsáímíyé íhja dítye ityéhmeki, tsíjtyeke ídaatsólléne dítye ípíáboki, ájyumu túkévéjtsódú tsáímíyé dítye íjçyaki. Ehdu íjçyáiyómé Píívyéébe uwáábóju múnáa ímityúné íhjuvúvátuki.

⁶ Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiááméré íjcyaki. ⁷ Ááne panévaturé ímiáábé diityémá diicya tehdu ditye íjcyaki. Tsá múu májchíjyuri dílotú diityéké úwaaabóne. ⁸ Tsaate úhdityu ímityúné íhjuúváneri díícúvedí ditye téeneri íñúcójpívéne tsiíñe íhjuvájúccóótuki.

⁹ Téhdure idyé uke o nées tsaate hójtsí pañe íjcyámeke u úwáabo ditye ímiááméré íjcyáne íavyéjyte táuhbáné imyéénuki. Tsá tene ímityú lliíñeturé diityéké ditye áñjúciyóne. ¹⁰ Tsá ditye nánítyuró diityé éhne. Panévaturé ímiááméré íjcyáiyá Mépájtyetétsoobe Píivyéébé úwáaboju diityédítú íbóhówaúccunúki.

¹¹ Muuráhjáa meke ídaatsólléne iwájyúmeke waajácútsoobe muhdú mepájtyetéíñe. ¹² Áánéllii tsúuca méwaaajácú páneere íjí ímityuháñe meíhvéjtsóne tsaimiyéjuco dílbyeke meúraávyeyíóné íñevú táhjátsámeityúme. ¹³ Áhdure tsúuca méwaaajácú ípyée íñéhdú íhtsútuube Mépíivyéébé Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó íñe ímíjyaú tsááíñe metéhmehíjcyáne. ¹⁴ Dílbyé muurá dsíjivé mewájyuri mepée mewágóóóvéyíónetu meke ípájtyetétsooki. Ehdúu meke ímíjpyetétsoobe dílbyéjéte meíjcyame ímiááne meimílléne ímiááneréjuco meméénuki.

¹⁵ Ehdú múu úwaaabó míamúnáake tsápíjtsoobé. Áhdure múu íhnáhóónécoba úwaaabó múhdurá ícyahíjcyámeke diityédítú táhjátsámeityuubé.

3

Muhdú múúne cahcújtso múnaa íjcyane

¹ Áhdure idyé duwáábó cahcújtso múnáake ditye pámeere ííñújí avyéjyutéké íavyejuúlléne muhdú ditye néhdú íjcyáne imyéénuhíjcyane ímiááneréjuco. ² Ááne ímiááméré íjcyáne mítyájkímyeityúme míamúnáake ídaatsólléne ípiáábohíjcyaki. Aame tsá múhdityú ímityúné íhjuváiityúne.

³ Muuráhjáa tujkénú múhdurá menéénéllii tsá Píivyéébeke melléébohíjcyatúne. Idátsóhrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduváre nénehji pánehjídú ímíwu meíjtsúccunúné meúraávyehíjcyáhi. Ehdúu ímityúnéhjí pañe meíjcyame tsíñéhjiri ménomíutáavahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjima métsaríllécatsíhíjcyáhi. ⁴ Arónáacáa Píivyéébe Mepájtyetétsoobe ímiááne pámeekéré míamúnáake iwájyune úújetsó meke ípájtyetétsooneri. ⁵ Tsáháa íná ímiááne meméénúnéllii meke díbye pájtyetétsootúne. Mekée ídaatsóllénéllii pájtyetétsoobe Íapííchoj téeveri meke díbye ímíbajchómé béhné íjtsaméimáyéjuco meíjcyaki. ⁶⁻⁷ Teenée Íapííchó mépañévú pícyoobe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoj téeveri ímiáámeréjuco meíjcyame mújyú medsíjivéjúcóóóityúne bóhí meítsohíjcyáne meújcyuki.

⁸ Aane éhníñevu dúwáábohíjcyá Píivyéébeke cáhcujtsómé keená ímiááne íjcyaneré imyéénúñeri itsúúrámekí. Ehdú íñe uke o nées pámeekéré píáaboíñe. ⁹ Áánetu eene átéréenéhjí meke píáabóityúné muhdúhjáa méíhdé múnáaúvú íhdééné taúhbáju úráavyehíjcyáneri ditye táhjácatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Íllure ténéhji meke mújtsátsohi.

¹⁰ Áánéllii múu tsaate ténéhjiri táhjácatsíhíjchíí bóijcyurá míjyúccure. Aane ditye lléébótúhíjchíí múu ílluréjuco íjchívyetsóné diityéké tsíjtyeke ditye ímújtsátsoótuki. ¹¹ Muurá ehdu dáríivemeímyé tsáhájuco ímíllétú ímí íjcyane. Aame waajácúrá íhyallúvuré ímityúné imyéénune.

Tíitóke Páávoró túkévetsóne

¹² Aane díellevu Tííkicyómá Atéémamútsidítú tsáápikye o wáalloobe úújetécooca íccúí oke dúhjetécó Nicóóporíyí o íjcyáábeke. Técomíyí úúníjyaba o pájtyeíñé ó wábyujtsóhi. ¹³ Áánetu íhdyu óví muhdú u píivyetédú ú píaabó Apóóromútsikye ímityúné múúne meénúmé hallúvú íhjuvúvaabe Tséénáma dityétsí kíavú ípyéhullévú péécooca. ¹⁴ Aane íhdyu óví éhnée méuwáábóri cáhcujtsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píaabó ímiáájú diityédítú íbóhówaúccunúki.

Páávoró pítyajcóne

¹⁵ Áhdícyane óví Píivyéébe pámeekéré ámúhake píaabóhi. Pámeere ménahbémú ílle íjcyane uke duurúváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duurúváhi. Áyu tehjújuco.

PIREMÓO

Piremóo éllevu Páávororo cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo Críjtoko o úráávyéné déjúcotu cívéhóojari o íjcyáábema ménahbe Timotéó íjcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píívyéébé wákimyéí muhtsi meméenuhíjcyádú téhdure tééné wákimyéí u méénúúbeke mityane uke muhtsi mewáyyuube Piremóo éllevu. ² Téhdure idyé díhyávú pihcyáávehíjcyáné cahcújtso múnáá wáábyuta téhaami. Áhdure uwáábotu meke piáábohíjcyaae Akípoo, ménaalle Áapiaa, íjcyamútsí wáábyuta téhaami. ³ Áámeke ihdyu óví ámúhakye Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Mécéáani Píívyéébema piáabó íbúwajíí ámuha mejcyaki.

Piremóo ímí cáhcujtsóne

⁴⁻⁵ Muurá pajyuvaré Píívyéébema o íhjuvácococa díhyallúvú ó téhdútsóhíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoko u cáhcújtso pámeekéré cahcújtso múnáake u wáyyuhíjcyáné uubállé o lléébónéllíhye. ⁶ Áánéllí díhyallúvú ó táuméíhíjcyá piáábó íne Jetsocríjtoko mecáhcújtsonej tééveryé méema piáábó íjcyane éhniínevu u wáájácúne tsíjtyeke u úwááboki. ⁷ Muurá mityane ó ímíjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wáyyúne panévaríyé díityéké u ímíjyúúvétsohíjcyáneri.

Páávororo Onéétsimó hallúvú íhjuváne

⁸ Áábeke muurá uke ó piivyéterá o táuhbáné íná u méénúíñévu Críjtoréé oke uwáábóóbedívú pícyoóbe. ⁹⁻¹⁰ Aabe íne ídátso keeméjuco o íjcyaae dífbyeke o cáhcújtsoné déjúcotu cívéhóojari o íjcyaae úuma ó íhjuvúvú Onéétsimó hallúvú táuwaábori díbye Píívyéébeke cáhcújtsonéllí tájtsiiménéú o íjtsúcunúúbé hallúvu. Áánéllí uke o néé oke u wáyyúhahjíí dífbyeke u piááboki.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu éjyú díhyójtí pañe íjcyaae tsá ínetú uke piáábohíjcyatú átéréejpi íjcyánéllíhye. Ároobe ícyooca tsúúca ímíjpyetéhi. ¹² Áábeke íne tsiiíne diéllevu o óómíchóóbeke ihdyu ímíñetúvú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu. ¹³ Ó ímíllérá díbyéí óómaye íjcyane íne ímiá uwáábójtú déjúcotu cívéhóojari o íjcyáné hajchótá oke díbye ípiáábo oke u piáábóiyódu. ¹⁴ Árónáa tsá o ímíllétú u wáájácútúnáa díbye óhdivu cóeváne. Ihdyu dícyánéjcutu u ímílléhajchíí tehdújuco óhdivu ícyóéváne oke díbye piáábóiyóne. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe íimíbáávyéne úumaye íjcyaki. ¹⁶ Aabe ihdyu tsiiíne díhyójtí pañévu úújetéébeke éhniínevu ú wáyyuúhi. Muurá téhdure dífbyeke mityane ó wáyyuúhi. Ááné éhniínevu dífbyeke wáyyu tsúúca Píívyéébeke cáhcújtsoobe díñahbéduréjuco néébeke.

¹⁷ Ahdícyane tsáma ímíñetúvú dífbyeke waatsúcucó muhdú oke u wáátsúcúiyódu ímiááné díñahbéébe o íjcyáábeke u wáyyúhahjííjyú. ¹⁸ Aabéé uke ímityúné dáriívéhahjííjyú, díbyéé tsíméné úhdityu áhdótuube újcúhahjíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso. ¹⁹ Aane uke o áhdoiíne o nééne oo Páávororo ó caatúnúhi. Árónáa ihdyu tsá uke o nééteu téhdure oke u áhdóiyóné ukée o piabóne. ²⁰ Ehdú teéne, muúbej. Ahdícyane óví Ávyéjuube Jetsocríjtoko mecáhcújtsonéjcutu táñahbe u íjcyaae oke ú tsípajtsóhi.

²¹ Ehdú íne diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnéllíhye. Áánéllí ó waajácú uke o néhíjcyáné éhniínevu panévaré tsaimíyé u méénuíne. ²² Aane uke o néé táihde tsátsii u ímíbhajchoki. Tsáijyú múúne Píívyéébeke ámuha táhallúvú piáábó metáuméíhíjcyánej péévé ámúhadívú ó útjetéhi.

Páávororo pítyajcóne

²³ Áhdure uke ó úubállé Epáápara uke dúurúváne téhdure Jetsocríjtoko iúráávyéné déjúcotu óóma cuvéhóojari íjcyaaébe. ²⁴ Áhdure uke duurúvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, éhdume muha mewákímyehíjcyáme.

²⁵ Ahdícyane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakye piáabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO Heeberéomu éllevu cáátúnúmeiháami

Píivýéébe Íllij tééveri míamúnáama ihjyuváne

¹ Éjjuuvúhjáa Píivýéébe ihjyuvahjycá méihdé múnáaúvuma páhdúváré nénehji ihjú uubáalle múnáadvú ibóhówajcáronéj tééveri. ² Áánetu icyooca íjcyané míamúnáama ihjúvaabe Ílli Jetsocríjtoj tééveri. Aanéhjáa díibyej tééveri páneere múhdúné tsieméné ípívyéjtsóne díibýé hójtsi pañévu pícyoobe tééné avyéjuube díbye íjcyaki. ³ Aabéhjáa Cááni Píivýéébeke bóhówajtsóobe meke úújsetsó muhdú díbye íjcyane. Áábedítýú díibýé ámítaráhcó bóhówaucunúúbé íhtsútuube íjcyáábe tájpi páneere íjcyáhi. Muuráhjáa ídsíjíveneri méimítýuháñé ímíbájchóne Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjucu díbye avyéjuuténe.

Níjkyéji múnáa ehniíñevu Píivýéébe Hajchi avyéjuúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáa ehniíñevu íhtsútuube Cáániye Píivýéébe díibyeke avyéjútsoóbe. ⁵ Tsáháhjáa muurá mújýú díbye tsáápikeye níjkyéji múnáadvítýú neéetune:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o avyéjútsoóhi.

Áhdurée tsá díbye díibýedítýú neéetune:

Díibýéj caani o íjcyánéllii tájtsiméné díibye.

⁶ Áronáacáhjáa ihdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke ííñujívú ibóhówajcároóbedítýú neébe:

Óví pámeere tahñéjté níjkyéji múnáa Hájchíwúuke íavyéjútsoóbeke duurúváhi.

⁷ Áánetúhjáa ihdyu díitye níjkyéji múnáadvítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnáa kíjyebádu. Áhdure cúújuwádú díitye.

⁸ Téhduréhjáa tsiíñe Íllídítýú neébe:

Uu íhtsútuube Píivýéébe u íjcyáábé avyéjút tsá mújýú níjkéváitýúne. Aabe ímiáábé u íjcyaae muhdú tene íjcyadvújucu míamúnáama u méénuíñe. ⁹ Muurá ímiáábé u íjcyánéllii tsá ímítýúné u ímíletúne. Áánéllii oo Dípiivýéébe o íjcyaae uke pámé ehniíñevu ó piááboó íine ímjyaú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiíñe díibýedítýú neébe:

Uu íhtsútuube avyéjuube u íjcyaaabé ú ípívyejtsó páneere íévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji.

¹¹⁻¹² Áronéhjí wágóóóveé wájyamu nójcanújá wágóóóvedu. Ehdu ténehji u wágóóóne boone béhnéréjucu u ípívyejtsóíñé éhne múúne wájyamu nójcanúné boone béhjáréjucu dítye cápáyoácódu. Áronáa ihdyu díjtsaméí tsá mújýú cápáyoóvéitýúne. Áhdure tsá mújýú muhdú u íjcyáitýúne.

¹³ Téhduréhjáa tsá mújýú díbye tsáápikeye níjkyéji múnáadvítýú neéetune:

Íchihvú táúniúvú díicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

¹⁴ Muurá díitye níjkyéji múnáa Píivýéébe piáábojte íjcyame tsá íjpiíma íjcyatúne. Aame panévaturé piáábohíjycá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meihvéjtsóitýú mepájtyetéíñe mecáhcujsóne

¹ Áánéllii metsu téibúwá meijcyáne ímiíñevúvú meuráávye íñe mepájtyetéíñe uwááboju melléébohíjcyané téénetu memújtátuki. ² Éjjuuvúhjáa muurá díitye níjkyéji múnáaj tééveri Píivýéébe uwáábohíjycá ímí tehújucu. Aanéhjáa tsaate lléébotúmé ímítýúné méénuhíjcyámeke tééné hallútú ícúbáhrahíjcyaaabe. ³ ¿Aane íñe teenéjucu mepájtyetéíyóneri meíícúvétúhahjíí múhdutú mepájtyetéíhi? Muuráhjáa díibýere Ávyéjuube Jetsocríjtoj úúballé tsúúca teene mééma imyéénune. Ááné uwáábojúu lléébotújkénúmé méhdivu pajtyétsóhi. ⁴ Áánevu Píivýéébe meke ímiíñevú waajácútsó páhdúváré nénehji méénuráitýuróné imyéénúneri. Muuráhjáa díibyeke cáhcújtsómé pañévu íapííchó ipicyóónej tééveri páhdúváré piáábohíjcyaae muhdú íjtsúcunúdu.

Jetsocríjtoj míamúnáajpídýú íjcyane

⁵ Áronáacáa tsá díbye neétu béhné ííñújiri meihjúvuhíjcyaji ípívyéjtsóji níjkyéji múnáa hójtsi pañévu ípicyoóíñe. ⁶ Muurá díibýe waajácúháámitu neéneé:

¿Aca muhdú ñívamedi míamúnáadi ú ijjáacúnúhijcyáhi? Áhdure ¿muhdú ñíváabedi Míamúnáájpidívú ípívyéevébedi ú ijjáacúnúhijcyáhi? ⁷ Muuráhjáa dílbyeke ú picyóó wahájchotáwu díbye níjkyéji múnáá ihtsútú lliñévréjucu ijcyaki. Áróobekée bóónétu ú avyéjújtsóné ú picyóó páné avyéjuubéré díbye íjcyaki.

⁸ Ehdú Pívyéébe waajácúháamitu nééne páneere Crijó hójtsi pañe íjcyane. Áronáa tsáhái panévare dílbyé hójtsiri íjcyatúne. Íjcyañíe ihdyu mújyú páneere dílbyé hójtsirívyéjucu íjcyane. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Pívyéébe dílbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáá lliñévréjucu míamúnáa wájyuri díbye idsíjiveki. Ároobe ícyooa ílluréjucu avyéjuuténe.

¹⁰ Dílbyej téeverí páneere Pívyéébe ípívyejtsó téeneri íavyéjújtsámeiki. Áanéllihyée mewájyuri dílbyeke íhvétsoobe Mépájtjetésoobe íjcyaaabe ícúbáhrámeñej téeveri meímíbaávyeiki. ¹¹ Aame dílbyema tsané nahbémuréjucu mejjcyame tsaapíkyéré mécaanívahi. Áanéllii Pívyéébe Hajchi tsáhájucu meke núcojpilletú tsúúca íñahbémú mejjcyámeke. ¹² Muurá dílbyé waajácúháamitu nééneé:

Uke ó bóhówájtsó táñahbémudívu. Aame tsaméhjí uke muha medúúruváné mé mátsivahíjcyaaahi.

¹³ Téhdure nééneé:

Pívyéébedívú ó cátsípáavehíjcyaaahi.

Téhdure tsiíñe nééneé:

Tsúúca okée Pívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdú nééne Pívyéébe waajácúháamitu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnáa mejjcyadúréé idyé Jetsocrijó ijcyá ípííma, ítyujpácyma. Ehdú míamúnáájpidívú ípívyéevéne dsíjiveebe mépée mewágóóóvélíyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyaaabe Naavéneke ityáhjaki. ¹⁵ Ehdú dílbyé hójtsi pañétú meke pájtjetésoobe mewágóóóvélíyónetu. ¹⁶ Tsáháa Crijó tsáatu níjkyéji múnáake ípiááboki. Tsaabée Aavaráaúvúj tsiíménémuhaabe mejjcyámeke ípiááboki. ¹⁷ Áanéllihyée míamúnáájpidívú ípívyéevébe ímiá lluvváábé íjcyaaabe íñe muhdú meicyahíjcyané iwáájacu méhdi ídáátsóvène máhallúvú Pívyéébeke piáábó ityáúmeiki. Aabée mewájyuri pájámeíbyedi ícúbáhrámé méimítyuháñé íábájívemeiki. ¹⁸ Téhdurée dílbyeke Naavéné máváríjchóneri ícúbáhrámeñéllii waajácuube muhdú ténehji meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyeté meke ténetu ípiaabóne.

3

Moitsée ehniñevu Jetsóó avyéjújucu

¹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémuj. Áanéllii Pívyéébeéjté mejjcyame metstu ímíñevú meuráávyé uwááboobe Jetsocrijtóke, dílbyeke meuráávyehíjcyánéjcu lluvváábé pañétúejpi íjcyáabeke. ² Muuráhjáa Pívyéébe dílbyeke níwáávéne wákimyéi tsaímíyé níjkevaabe Moitséévukéhjáa díbye íñéjtedívú níwáávémeke díbye tsaímíyé téhmehíjcyádu. ³ Áronáa ihdyu Moitséévú ehniñevu avyéjújllémeíbyé páneeré díbye ípívyejtsónéllii éhne múúne jaa méénuube téjéj ehniñevu avyéjújllémeídyu. ⁴ Muurá míamúnáa jaa meenúhi. Áronáacaa ihdyu páneere Pívyéébere ípívyejtsónéllii ehniñevu díbye avyéjújhi. ⁵⁻⁶ Ehdú muurá Crijó Moitséévú ehniñevu avyéjújtsámeíhi. Muuráhjáa dílbyevú Pívyéébeéjté jahdu néémeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dílbyé ícúve múnáajpíye. Áánetu ihdyu ílli Crijó dílbyeéjté avyéjuúbe. Áábédítúu muurá dílbye Moitséévú meke úúballéhi. Aane ímiááné dílbyeéjté mejjcyame dílbyedívú mecátsípáávène nihñéétsihvúré ímí dílbyeke meuráávyéhajchíi tsaímíyé méjicyaaahi.

Pívyéébeéjté tsaímíyé íjcyane

⁷ Muurá Pívyéébe waajácúháamitu dílbyé Apíchó túkevéjtsóneri dílbyé ihjyú uubálle múnáajpi néehíi:

Pívyéébe o íjcyaaabe ámuúhake o nééne melléébo. ⁸ Tsá múu oke táhjalletú éhnée ámuúhá íhdé múnáaúvú íñeubá pívyétúné íñújiri íjcyácooca oke dáríívehíjcyádu. ⁹ Ehdú téhulle íjcyame dáríívémeíhíjcyá 40 píjcyá hajchótá díityéme méénuráítýronéhjí o méénuhíjcyané ájtyumíjúcooróme. ¹⁰ Aanée oke cáyobáavatésoobe díityédítý o néehíi: “Íjtsaméi tútávaavémé tsá ímíllétú díityéké o túkévejtsóné ílléébone.” ¹¹ Ehdú díityédívú o cáyobáavaténe ímiááneturé o néé díityékée tsaímíyé o pícyooíñé o nehíjcyátsihvu dítye újjetéityúne.

Ehdúháa Pívyéébe waajácúháamitu dílbyé ihjyú uubálle múnáajpi néé dílbyé Apíchóré túkévéjtsóneri.

¹² Ahdíciane tsáma téñbúwá méjcyaco, ámuúha táñahbému. Ámúhá íjtsaméi métútáváavedí díbyéjuco ímiá Piivýéébe íjcyáábeke ámuha mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki. ¹³ Mú tsápítsójcatsí teenéjuco ícyooa meíjcyarááhori meíjcyané hajchótá ímityúné ámuúhake ímújtátsótuki. ¹⁴ Muurá tujkénutújuco nihñéétsihvúre tsaimiyé Piivýéébedívú mecátsípáávéne díbyeke meúráávyéhajchíí íné ímíjyaú Críjtoma méjcyaa íavyejuri. ¹⁵ Áánéllíi máábájíivedí Piivýéébe íwaajácúháámitu íllu nééne:

Piivýéébe o íjcyabe ámuúhake o néene melléébo. Tsá múu oke táhjálletú ámuhá íhdé múnáaúvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Piivýéébeke ímityú dáriívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíhto múnáa hójtí pañétú Moitséeúvú íjchívyetsómé Piivýéébeke ímityúné dáriívehíjcyáhi. ¹⁷ ¿Acáa caatyédí Piivýéébe icyááyóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchótá? Diityéree muurá ímityú níjcaúvú úújetémé ínéubará piivýétúné íñújivu dsíjívehíjcyáhi. ¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaimiyé diityéké ípícyooíñé ínéérotsihvu ditye úújetéityúne? Diityédityúree ehdu neebe ditye díbyeke lléébohíjcyátúné djéjucotu. ¹⁹ Ahdújucóo muurá tsá ditye úújetétú díbyéke diityéké néhíjcyátsihvu ípyéé icyáhcújtsótúnéllíihye.

4

¹ Ahdure muurá ícyooa mééma íjcyájúcooróné Piivýéébe meke néhíjcyané tsaimiyé díbyema maávyéjuutéiyóne. Áánéllíi téñbúwá méjcyaco téeneri mebáñúmeítyu dityéhjáa báñúmeídyu. ² Muuráhjáa diityéké íúwáábohíjcyádúre ícyooa Piivýéébe méhdivu muhdú mepájtjetéíñé úwááboju bóhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dityé íjcyadúre melléébójúcoorómé mecáhcújtsótúhajchíí tsá ínetú meke tene píáábóityúne. ³ Áánetu ihdyu ímiáané cáhcújtsómé tsaimiyé íjcyaa Piivýéébema. Muurá cáhcújtsótúmedítýú neébe: Cáhcújtsótúmedítýú o cáyobáavaténe o néé mújyú ditye úújetéityúné diityéké tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

Ehdúhjáa cáhcújtsótúmedítýú neebe íñújii ípívyéjtsóijyújuco pámeere míamúnáa íné ímíjyaú díbyema íjcyaiñé íñéjyu. ⁴ Muurá díbyé waajácúháámitu nééne:

Páneeree Piivýéébe íwákimyéí ínjkévátsihdyu 7 coojívá úújetéjcoójí ílluréjuco wáyéeevéne.

⁵ Ahdure néene cáhcújtsótúmedítýu:

Tsá mújyú ditye úújetéityú diityéké tsaimiyé o pícyooíñé o nétsihvu.

⁶ Áronáa íjcyámé tsaate pajtyété úwááboju icyáhcújtsóné ímí Piivýéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú téené úwááboju ílléébójúcooróné cáhcújtsótúme íllure báñúmeíhi. ⁷ Áánéllíihyeé Piivýéébe meke íyaahóvú íajcúrááhori Dabíúvuj téeveri íwaajácúháámitu neéhi:

Piivýéébe o íjcyabe ámuúhake o néene melléébo. Tsá múu oke táhjálletúne.

Ehdúu Piivýéébe néé íwaajácúháámitu. ⁸ Aanée muurá méíhdé múnáaúvuke tsaimiyé ípícyooíñé ínéene Jotsoeéúvuj téeveri ímyéénuca tsáhájucó Dabíúvuj téeveri mééma díbye íhjuvúváyuróne. ⁹ Áánéllíi muurá íjcyanéi méumíwari tsaimiyé Piivýéébema meíjcyaiñé. Tsáhái mééma tene panéévetú meké íajcúíñé díbye nééne. ¹⁰ Muurá ihdyu díbyema tsaimiyé meíjcyácooca ílluréjuco mewáyééveíñé díbyé panévaré ípívyéjtsóné níjcautu wáyéeevédu. ¹¹ Áánéllíi metsu tsaimiyé Piivýéébeke meúráávyé ímí díbyema meíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa báñúmeídyú mebáñúmeítyuki.

¹² Muurá díbyé íhju íhtsutúné íjcyanéllíi páneere míamúnáa íbúwá íjtsaméi bóhówajtsó ehne múne nítsúwari tsíméné mewáhdahíroné pañe muhdíívané íjcyane maájtymídu.

¹³ Díbyeree páneere ípívyéjtsónéllíi tsá íná díbyedívú téévetúne. Páneere muurá waajácúbe. Áábé úmíwari meíjcyácooca páneere mééma ímbájchóiiibe muhdú meícyahíjcyáne.

Jetsóo pañétúejpi llúuváabe íjcyane

¹⁴ Áábé Hajchí muurá Jetsocríjtó pañétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe díbyema íjcyabe máhallúvú píáábó táumeíhíjcyáhi. Áánéllíi metsu ímíñéúvú díbyeke meúráávyeki.

¹⁵ Muurá meke ídaatsólléne píáábohíjcyabe mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeítyuki. Muuráhjáa téhdure íjiri íjcyácooca ténéhjiri ícúbahrámeíñéllíi waajácúbe muhdú meícúbahrámeíñé. Áronáacáa ihdyu tsá díbye ímityúné méénutúne. ¹⁶ Ahdíciane cáhawáá metsu díbyedívú mecátsípáávéne Piivýéébeke píáábó metáúmeí méhdi ídaátsóvéne meke díbye ípiááboki.

5

¹ Muurá mee míamúnáadítýú pañétúejte llúuvájte íjcyáimyeke meménuhíjcyámé ityújkevééllémeke ditye Piivýéébema tsaaté hallúvú íhjuvúváne díbyeke íicúvéné iyámeke

icyóvajtso diityé imítýú íábáíívémeiki. ² Áronáa llúúváábe íjcyároobe míamúnáajpi íjcyánéllíí waajácú muhdú mávaríjchó íjcyane. Áánéllíí tsaate ímííñéúvú wáájácútmé mújítameke píivyéetebe chooco íúwaabóne. ³ Aabe tujkénú íhyallúvú Píivyéébeke íícúvéné íyáábeke cóvajtso ímítýú íábáíívémeiki. Ááné boonétú tsíjtyé hallúvú méénuube diityé imítýú íábáíívémeiki. ⁴ Tsá tsaapi iye méménúmeítyuró llúúváábedívu. Píivyéébere ihdyu itýujkevélémeke téénevu pícyóó Aróúuvukéhjáa ípícyohdu. ⁵ Ahdúu Críjtóke Píivyéébere pícyóó pañétúejpi llúúváábe díbye íjcyaki. Tsáháa iye díbye méménúmeítyúne. Áábedítýú muurá neebe íwaajácúháámitu:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó ávyéjujtsóhi.

⁶ Téhdure tsiííne neébe:

Uke ó pícyóó níjkéváityúne íhtsútuube llúúváábe u íjcyá Mekítsedéé íjcyadu.

Ehdu Píivyéébe neé íwaajácúháámitu Críjtodítýu. ⁷ Aabée Críjto íjjií íjcyácooca Cááni Píivyéébema ávyetá íhnáho kímoóveebéré íhjuvuhíjcyá díbyeé dsíjvéíñetu díbye muhdú íñéhajchíí díbyeke ípájtyetétsoki. Áronemáhjáa íhvéjtsámeíbye muhdú díbye ímíllédú díbyema tene ípájtyeki. Áánéllíihéyhjáa Píivyéébe díbyeke píaaabóhi. ⁸ Aabée muurá díbyé Hájchí íjcyaaabe pañetu ícúbáhrámeíñéllíí waajácú muhdú mecáhcujtsóne. ⁹ Ehdúhjáa ímiáábé íjcyánéllíí mepájtyetéíne méénuube díbyeke cáhcujtsómé muhdú íjcyáityúmeréjucu díbyema íjcyaki. ¹⁰ Áánéllíihéyhjáa Píivyéébe díbyeke pícyóó íhtsútuube pañétúejpi llúúváábe díbye íjcyá Mekítsedéé íjcyadu.

Mecáhcujtsómé meíhvéjtsómé úmíwa apíchó nééneé

¹¹ Íjcyaróné ténetu mítyane ámúhake o úwáábóiyóne. Áronáa tsáhájucu ámúhake o úwáábóityú téeneri ámuha meíicúvehíjcyátúnéllíihye. ¹² Tsáhájucu bėje ámuha meíjcyájucóóturóne. Muurá ícyooca ámuha tsíjtyekéréjucu meúwáábóiyóne. Áronáa muhdú íivane ámúhake túhuutúné píéénéréí tsiííne ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsiíimene majcho méénúttsi tsanééré mújpañe óóvedu. ¹³ Aane ehdu tsiíimenédú néeme tsáhái ímííñéúvú wáájácútmé muhdú ímiájító meúráávyéiyóne. ¹⁴ Áanetu ihdyu kéemejte tsanééréjucu majcho méénudu néeme tsúúca waajácú ímítýúnetu keená ímiááné íjcyane.

6

¹⁻² Áánéllíí metsu ímííñéúvú Píivyéébé úwááboju meúráávyé éhnííñevu ténejcu mewáájácuki. Tsá apááñeriyé meíhjuvúáityuró Píivyéébema meímíbaávyé meíjtsaméí mecápáyóóvénéri, díbyeke mecáhcujtsómé ímítýunéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóóvénóyóneri, metsójtsótsámeíñeri, cahcújtsó múnáá hallúvú méhójtisine mepícyóóne díbyeke píáábó metáúmeíñeri, medsíjivémé mebóhííñeri, díbye muhdú meícyahíjcyané mééma ímíbjáchoíñeri. Éhdúneri tsá apááñeriyé tsúúca Críjtodítýú íjcyané úwááboju mewáájácúneri meíhjuvúáityuróne. ³ Aane óví meke píááboobe éhnííñevu tsíínehjí mewáájácuki.

⁴ Muurá díbyé úwááboju tsúúca íwáájacúné ímí íjtsúcunúné úráávyémé pañe íjcyájucóóné díbyé Apíícho. ⁵ Aame tsúúca waajácú díbyé íhnáhoori béhjíréjucu ííñuji cápáyóóvécooca muhdú meíjcyaiíne. ⁶ Áronáa ihdyu ténetu ávyeta mújta ímyéénuhajchíí tsáhájucu dítye mújyú tsiííne ímíbaávyéiyóne. Ehdu dáriívémeímyé Píivyéébé Hájchikye múu tsiííne dsíjívetsódu meenu míamúnáake díbyedívú íúhívatétsoneri. ⁷ Áanetu ihdyu ímiááné díbyeke cáhcújtsóméke ímí íjtsúcunúúbé éhne múúne tsáápi bájtsó níjyaba pípájchóneri ímíwu íííne díbye íjtsúcunúdu. ⁸ Áanetu éhne ímí ííñuji néérótsihdyu tsanééré bííva ííñedu ímítýú Píivyéébeke meúráávyéhajchíí cútújwá pañévu meke waagóóíbye.

Tsaímíyé meíjcyaiíñé meíjtsone

⁹ Ehdu ííne ámúhake ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbémut. Áronáacúbá tsá ámuha tehdu meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehjújucu ámuha meíjcyame mepájtyetéíne. ¹⁰ Muurá Píivyéébe ímiáábé íjcyaaabe tsá ábáíívéityú tehjújucu ámuha mewákímyeíhíjcyane. Áhdure tsá díbye ábáíívéityú tsíjtye cahcújtsó múnáake ámuha mewájyúne mepíáábóné raahóvú tsíínehjí ímiáánéré ámuha meméenuhíjcyane. ¹¹ Ahdícyane ó ímíllé ámuha óóchévetúme meítsóhíjcyané ííne ímíjyaú meíjcyaiíñé meúmíwari íjcyane ámuha téeneri mebañúmeítyuki. ¹² Méóóchévedí ténetu. Íhnáhoóróné pañe ímííñéúvú mecáhcújtsó éjjuuúvúhjáa tsaate ímí icyáhcújtsóne díbyeé diityéké nehíjcyádú tsaímíyé díbyema íjcyadu téhdure ámuha meíjcyaki.

¹³ Píivyéébéhjáa muurá íhtsútuube íjcyánéllíí Aavaráaúvuke pañetu iye neé ímiááné díbyeke ípíááboííne. Tsáháhjáa tsaatėj téeveri díbyeke ípíááboííñé díbye néétune. ¹⁴ Íllúhjáa

neebe díbyeke: “Uke panévatúré mítyane ó piááboóhi. Áánéllii díjtsiiménémúhaabe mítyane líiyáatééhi.”¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píivyéébe Aavarááuvuke néene icyáhcújtsóne óóchévétuube ítsóhíjycánéllii ímiááné íñéhdújuco díbyema díbye méénune.¹⁶ Muurá tsáijyu tsaate ímiáánéré íñéécooca íehnííñevu íhtsútuúbe mémé dómajcó tsijtye icyáhcújtsoki. Ehdú díbye mémé dómajcómé ‘óvíi oke muhdú méénuube o állíhájhíjju’ íñéénema.¹⁷ Ahdúhjáa ímiááné imyéénuíñé pañetu iye Píivyéébe néé ditye icyáhcújtsoki. Aanéhjáa imílleebe díityéké iwáájacútsóné ávyeta íñéhdú imyéénuíñé íjtsaméi cápáyoácótuube.¹⁸ Ahdícyane muurá tsúuca méwaajácú íhtsútuube íjcyabe muhdú íñéhdú méema méénuíñé. Tsá díbye meke állítyúne. Áánéllii díbyedívú metájpimye tsaímíyé méijcyá ípyéé íñéhdú meke díbye ípájtyetétsoki.¹⁹ Aane mewáájacúmé tsaímíyé díbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cúújúwami dóhjívami íoovéjúcótumi íjcyadu. Áánéllii tsúuca icyooca mépiivyéte meeréjuco Píivyéébema meihjyuváné muhdú pañétúejpi llúúváabe duurúvájá pañévú pañétúétsihvu díbyema íhjúvahíjcyádú.²⁰ Ehdúu meeréjuco Píivyéébema meihjyuváíñé méema Jetsóó ímbájchóhi. Aabe pañétúejpi llúúváabe íjcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú íjcyáítyuube.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóó pañétúejpi llúúváabe íjcyane

¹ Díbyéhjáa Mekitsedéé Tsáaré cóomí avyéjuube íjcyabe idyé llúúváabe pañétúejpihjáa Píivyéébere pícyoobe. Abéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavarááuvú íhtsútúrómhjíke ávyéjuktéke ityáhhájétsihdu méénujcátsiyu oómíbyedívu. Áábé hallúvúhjáa Píivyéébeke piáábó táúmeíbye.² Áábekéhjáa Aavarááuvú ajcú tsáneevu ípyéé ityáhhámé tsíméné ítsívánetu. Áábe mémé Mekitsedéé ‘ímiá avyéjuube’ nééiyóne. Áánetu díbyéé íjcyácóomi mémé Tsáare ‘íbúwajíi méijcyane’ nééiyóne. Áánéllii téhdure díbye mémé ‘tsaímíyé meke pícyóóné avyéjuube’ nééiyóne.³ Díbyéhjáa Mekitsedéé pevétsihdyuré bóhówaavénéllii tsá mewáájacutú díbyéé cááníma, tsíjjuma, íhdé múnáama, íjcyáhájhíjju. Tsá mewáájacutú muhdúhjáa díbye ípívyeevne. Áhdure tsá mewáájacutú díbyéé dsíjívéhájhíjju. Ahdúu muurá Píivyéébe Hajchi pañétúejpi llúúváabe múijyú muhdú íjcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajácú ímiááné Mekitsedéé íhtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavarááuvú íjcyároobe díbyeke ajcú tsáneevu méénujcátsiyí íhtsutúmé íjcyároomeke ityáhhámé tsíménetu.⁵ Muuráhjáa Moítsééuvuke Píivyéébe néé Revíiúvúj tsíiménémúháabedítú llúúvájte íjcyámeke imúnaa ítsíménetu íacuhíjcyaki. Ehdúu neebe Aavarááuvúj tsíiménémúhaabe íjcyane ípiáábójcátsíki.⁶ Muuráhjáa Mekitsedéé Revíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyátúróobeke Aavarááuvú ajcú ítsíménetu tsáneevu. Áijyúu díbye Aavarááuvú hallúvú táúmeíbyé piáábó Píivyéébeé panévatúré díbyeke ípiáaboíñé néhíjcyáábé hallúvu.⁷ Tsáháa Aavarááuvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táúmeityúne. Muuráhjáa Mekitsedééré táúmeí díbyé hallúvu. Áánéllii méwaajácú Aavarááuvú ehnííñevu díbye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáápi hallúvú ímí díbye íjcyáíñé piáábó táúmeíbyé éhnííñevu avyéjúúllémehi.⁸ Muurá llúúvájteke métsíménetu maacuhíjcyarómé dsíjívéeíhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúúváabe íjcyáábédítú Píivyéébe waajacuháámí néé díbye icyoocápi íjcyane.⁹ Áánéllii méwaajácú Aavarááuvúhjáa Revíj tsíiménémúháabédítú llúúvájte íjcyáímyemájucó ítsíménetu Mekitsedééke ájcune dityéé ájcúiyódú ívane dityéi íjcyátúronáaca.¹⁰ Téijyúikyéhjáa tsáhái díbyéj tsíiménémúhaabe Revíj tsíimávameityúne.

¹¹ Aanéé Revíj tsíiménémúhaabe Aróodítú llúúvájte íjcyane Píivyéébe táuhbaju meúraávyéneriyé mepájtyetéíñe ímbájchoca muurá tsáhájucó Críjtoke Píivyéébe Mekitsedééhjáa ícyahíjcyádú íhtsútuube llúúváabedívú pícyoóityuróne. Arónáacáhjáa íhdyu tsá díbye Aróóuvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tshídyuréjúcójháa néébeke díbye pícyoóne.¹²⁻¹⁴ Aabéé Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa íhdyu Jodáá dohjíba múnáajpíyé íjcyáróobeke Píivyéébe llúúváabedívú pícyoónéllii ityáuhbaju cápáyoové tshídyuréjuco. Arónáacáa tsá Moítsééuvú néétu tsaate díityé dohjíba múnáadítú llúúvájte íjcyáíñe.

¹⁵ Áánetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváabedívú Píivyéébe Críjtoke ípícyoónéllii tshídyuréjuco ityáuhbaju cápáyoácóne.¹⁶ Tsáháa díbye llúúváabedívú mémévatú Revíj dohjíba múnáadítúu tsaate llúúvájte íjcyáíñé némeihíjcyádú díbyedítú tene némeíñéllííhye. Muuráhjáa íhdyu memévaabe múijyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube íjcyaki.¹⁷ Muurá Píivyéébe díbyedítú iwajácúháamitu néehíi:

Uu íhtsútuube llúúváabe ú íjcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú u íjcyáítyuube.

Ehdu Píivyéébe néé dílbyedítu. ¹⁸⁻¹⁹ Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Píivyéébe Moitséeúvuj tééveri méénune meúráávyerómé mepájtyetítuúronéllii tsíhdyuréjuco mééma díbye teene cápáyoácóne. Áánélliihyé Críjtoj tééveri meke éhniíñevu piááboobe ímí dílbyema mejjcyaki.

²⁰⁻²¹ Muuráhjáa tsíjtyehji llúúvájte pevénéré memévahjicyáhi. Áánetú Críjtoke páñetu Píivyéébere meménú mújyú muhdú jcyáítuúné lluuváábé díbye ijcyaki. Muurá dílbyé waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe ímiááneturé néehí: “Uke ó picyóó Mekitsedéé jcyadu mújyú muhdú u jcyáítuube llúúváábe u jcyaki.”

Tsáhájáa mújyú ehdu tsíjtyedítu díbye néétune. ²² Aabée Jetsóó mééma béhné pityájcoju meenu íhdééné taúhbajúu meúráávvehjicyáné ehniíñevu tsaimíyé Píivyéébema mejjcyaki. ²³ Muuráhjáa éjyuuúvú mityame llúúvájte jcyame tsaapi dsíjívécocoo tsijpi cápáyoóvehjicyáhi. ²⁴ Áánetu icyooca íhtsútuube Jetsóó mújyú muhdú jcyáítuube llúúváábe jcyáábeke tsá múha cápáyoóvéityúne.

²⁵⁻²⁶ Aabe piivyéte meke ipájtyetétsoné ímiáábé ijcyánélliihye. Tsá díbye ímityuube jcyatúne. Áánélliihyé tsá díbye mújyú ímityúné méénutúne. Aabée Cááni élleu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe icyooca dílbyedi tsúúrameímýé hallúvú Píivyéébeke piáábó táúmeihjicyá muhdú jcyáítuúmeréjuco tsaimíyé dílbyema ijcyaki. ²⁷ Tsáháa miamúnaa llúúvájte méenuhijcyádú díbye méénutúne. Diityéhjáa muurá Píivyéébe úmiwávú tujkénú cóvátsohijcyá iyáábeke ímityú íábájiívemeíki. Ááné boonétúhjáa botsji tsíjtyé hallúvú méenuhijcyámé diityé ímityú téhdure íábájiívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iye pájámeíbyé dityéé iyámeke cóvátsohijcyádú ívane páme hallúvuréjuco. ²⁸ Muuráhjáa éjyuuúvú Píivyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye miamúnaa ímityúmé jcyárómedítu méénuhijcyáné páñétúejte llúúvájte ditye ijcyaki. Arónáacáa ihdyu Píivyéébe íñéhdújuco íli íné ímityú méénutúúbeke pícyoone páñétúejpi llúúváábe díbye ijcyaki mújyú cápáyoóvéityuubéréjuco.

8

Jetsóoj tééveri béhné pityájcoju jcyane

¹ Aane íñe meihjyúvahjicyánetu éhniíñevu ímí méjtsúscunú páñétúejpi Críjto mélluuváábé jcyane. Aabe icyooca ijcyá Cááni Píivyéébe únuri níjkyéjiri. ² Aabe téhulle jcyaja duurúvájá páñétú páñétúétsihdyu Cáánikye máhallúvú piáábó táúmeihjicyáhi. Tsá miamúnaa méénújari díbye jcyatúne. Píivyéébere méénújari díbye.

³ Muuráhjáa miamúnaadítu páñétúejte llúúvájte jcyame Píivyéébe úmiwávú iyámeke cóvátsohijcyá tsíjtyé ímityuháñé íábájiívemeíki. Ahdúu Críjto páñétúejpi llúúváábe ijcyánéllii meenu miamúnaama. Arónáacáa tsá díbye diityéé méenuhijcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iye pájámeíbyé páme ímityuháñéré ímíbájchoki. ⁴ Muuráhjáa íñúújiejpiyé ijcyaca tsá díbye llúúváábe jcyáítuúró tsúucájáa Moitséeúvuj tééveri Píivyéébe pícyóóné taúhbaju néhdújuco tsaate llúúvájte dílbyeke ícúvehjicyámé jcyánélliihye. ⁵ Muuráhjáa diitye lluu-vájte Píivyéébeke ícúvehjicyá páñétúejte duurúvaja níjkyéjiri jcyajádú imyénújá pañevu. Píivyéébéhjáa muurá Moitséeúvuke néehí: “Ímíñevú tsáma méénuco éhné ‘Tsinai’ némeíhbaúvú páñétúejte náávevu uke o úújtsóné u ájtyumídu.” Ehdúhjáa Píivyéébe néé Moitséeúvuke. ⁶ Arónáa éhniíñevu icyooca páñétúétsihyi Jetsóó llúúváábe jcyaaabe máhallúvú Píivyéébeke piáábó táúmeihjicyáhi. Dílbyej tééverihjáa muurá Píivyéébe mééma béhné pityájcoju meenu tsaimíyé dílbyema mejjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa díbye méénúne pityájcoju néhdu mejjcyaneriyé mepájtyetécá tsáhájco béhné pityájcoju díbye méénútyuróne. ⁸ Tujkénúéné pityájcoju néhdu miamúnaa icyahijcyátúnéllii béhné pityájcojúrjúco díbye méénune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúrjúco o méénuíñé tahñéjtema íjraéémuu, jodaámuu, jcyámema. ⁹ Tsáhájco o méénútyú diityé íhdé múnáaúvukée Ejíhtó íñújitu o íchívyétsócooca diityémá o méénudu nééné pityájcoju. Diityé tééné pityájcoju néhdu jcyátúnéllii diityéké múu íhvejtsódú ó meenuhi. Ehdu o néé Píivyéébe o jcyaaábe. ¹⁰ Ahdícyane tsíhdyuréjuco nééné pityájcoju o méénuíñé íjraéémuma ditye ímíñevú tééné uwááboju íwáájácúne muhdú tene néhdu ijcyaki. Ájyú ímiááné tahñéjé jcyámé Piivyéébe ó jcyaaáhi. ¹¹ Téjyú tsáhájco múha óhdivu wáajácútsójcatsítyú pámeere íhtsúúrómhéjímáyé icyátújtsiméné oke wáajácúíñélliihye. ¹² Áámedi o ídáátsóvéne ílluréjuco diityé ímityú o ábájiívéíñe. Aane tsáhájco mújyú o ítsáávéityúne.

¹³ Ehdúhjáa Píivýéébe béhné pityájcojúrjúco bóhówajtsóné íhdééne pityájcoju pañe mejjyarómé mepájtjetétyúronéllíhye. Aane tsúúca mééma cápáyoovéhi.

9

Níjkyéjiri pañétúeja duurúvaja

¹ Teené tujkénúéné pityájcoju túkévétsohíjcyá ífíújiri íjcyané duurúvájá pañétú muhdú dífbyeke ditye íícúvehíjcyaki. ² Aanéhjáa teeja imyéénúcooca meénúme míhyóócu míjcohoóócu ímichi tétsihvu Píivýéébeke íícúveki. Tujkénúétsí méméhjáa ‘ímiátsí’. Átsihíhíjyáa imíwu nééne peetéihcyú únuri méétsáwá hallúrí páaa dífbyé ícúve. ³ Áané bóunáálléríhíjyáa íjcyaho wájýamuwáwú wátájcámeítsí mémé ‘Pañétúétsí ímiátsí’. Átsihvúhjáa apáábyéré pañétúejpi llúúváabe Píivýéébema ihjyúvahíjcyáhi. ⁴ Átsihíhíjyáa óórótu méénúmeíñé wájí téjijí hallúvú ditye Píivýéébeke idyúúruvané imyéwu cúvaane cóvátsohíjcyáiji. Áané únuríhíjyáa cajóónaba imíwu téenere óórótu hálluú, pañee, méénúmeiba. Áhbá pañéhjáa Píivýéébe taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwáácuu, Aróóúvú cuujúí béhjívái, ‘manáa’ némeíñe pááá óóróíhlló pañe íjcyanee, éhdune. ⁵ Áhbá hallúríhíjyáa níjkyéji múnáajétsí níjcyota ‘tétsihyí Píivýéébe íjcyane’ nééiyóne. Áámútsí nuwáácúhíjyáa wállúríhíjcyáané llííhévú pañétúejpi llúúváabe iyáábe tujpácýó pícyohíjcyá míamúnáa imítýú íábájíívémeiki. Aane óví éhdunéré téenéri méihjyúváhi.

⁶ Ehdúhjáa duurúvaja imyéénújá pañévú pajjyuvaré llúúvájte tujkénúéhó pañévú iúcaávéne Píivýéébeke íícúvehíjcyáhi. ⁷ Áánetúhjáa pañétúétsihvu tsáné pijcyábá llííñe tsájjyúré pañétúejpi llúúváabere úcaávehíjcyá iyáábe tujpácýoma ímítýuu, tsíjtyé ímítýuu, íjcyane íábájíívémeiki. ⁸ Ehdú méénuhíjcyámé pamévaréi Píivýéébema méihjyúváíñé ímbáávýétúné hajchóta. Aane méwaajácu Píivýéébe Apííchó túkevéjtsori. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Críjto mééma méénúíñe náávé iyámeke icyóvájtsóneri panévariyé Píivýéébeke íícúvehíjcyáme. Áronáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímbáávýétyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa panévaré majchóháñé, dooháñé, adóháñé, téñbúwáre méénuhíjcyámé Píivýéébe díityéké néhdújuco. Áhdurée íjpi ityútáváávécooca nítyáméihjcyámé ímbáávýeki. Ehdú méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píivýéébe téené taúhbaju Críjtoj tééveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí díityéké íjtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówáávebe ícyooca pañétúejpi llúúváabe íjcyá tsáimiyé mejjyaíñé mééma méénúbe. Aabe ícyooca míamúnáa méénútuja tsáimiyé Píivýéébere méénúne duurúvájá pañétú máhallúvú piáábó táumeihíjcyáhi. ¹² Tééj pañévúu úcáávebe pañétúétsihvu. Ároobée tsá llúúvájtee méénuhíjcyádú ténévá pijcyábádú ócájiwuu, cáávaraa, íjcyámeke idsíjívétsómé tujpácýoma úcaávetú téenéri Píivýéébeke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu pañetu ityujpácýóré waagóoobe tsájjyúré páme hallúvurjúco téenéri mepájtjetéki. ¹³ Muuráhjáa éjyuuúvú ímítýúúvémeke ócájimuu, cáávarámuu, íjcyámé tujpácýori wáchíyáhcuhíjcyámé ditye ímíjpyetéki. Téhduréhjáa ócájimééwáwúke icyóvájtsóné hallíjyú íúúrúnúneri wáchíyáhcuhíjcyámé ditye íjpi ímbáávýeki. Áronáacáhjáa tsá díityé ímítýú ímbáávýehíjcyatúne. ¹⁴ Áánetú ihdyu Críjto ityujpácýori meke ímíjpyetétsó méímítýutu. Píivýéébe Apííchó mújyú muhdú íjcyáityúné dífbyeke piáábóneri pájámeíbyé mewájyuri ííne ímítýú méénúúroobe. Áánéllí dífbyé tujpácýó tsúúca meke ímíjpyetétsó ímítýúnéhjitu tsáimiyéjuco Píivýéébeke méíícúvéébema mejjcyame mewágóóóvétuki.

¹⁵ Díifbyé muurá Jetsocríjto tsáá béhné pityájcojúrjúco mééma imyéénuki. Muuráhjáa tujkénú Píivýéébe méénúne pityájcojú pañe íjcyámé ímítýuháñé téhdure tsúúca ímbaavýé dífbye dsíjíveneri. Áánéllí ícyooca pámeere Píivýéébe tsúúca meke újcume tsáimiyéjuco dífbyema mejjyaíñé dífbyé néhdú. ¹⁶ Muurá múúne medsíjívétúné ihde mécaatúnú métsíméné caatyé újcuíñé úúbálléne waajácuháami. Aane medsíjívécooca botsíi újcúme teene. ¹⁷ Áánetu méi medsíjívétúné hajchótá tsá múha dómájcóityuró téené waajácuháami mécaatúnúronáaaca. ¹⁸ Ahdúhjáa ívane Jetsocríjto dsíjívétúné hajchótá Píivýéébe íhdé múnááúvuma tujkénúéné pityájcoju méénune néhdújuco ditye dífbyeke íícúvehíjcyané iyámeke illííhyanúme tujpácýori. ¹⁹ Téjyúhjáa Moitsééúvú Píivýéébe taúhbajúúné úúbálléhíjcyáhi. Átsihdúhjáa obééjámú ihjíné tujpáíhdsíúvú nééne uméhéí níjcautu ípícyoone ócájiwúumuke, cáávaráwúumuke, idsíjívétsómé tujpácýó núpácýotu icyátáhbóné pañévú íeényóneri wáchíyáhcube teene taúhbaju íjcyané waajácuháami. Téhduréhjáa míamúnáake wáchíyáhcúbe. ²⁰ Áánemáhjáa neebe díityéke: “Ámúhake íñe tujpácýori ó wáchíyáhcú muhdú mejjyaíñé pityájcoju Píivýéébe mééma méénúne uubálle.” ²¹ Áhduréhjáa

duurúvaja wáchíyáhcuube páneere tééjá pañe íjcyánéhjimájucu. ²² Muuráhjáa teene Píivyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéne tújpácyoríyé ímbájchoméihjcyañe. Áanéllii tsá míamúnáá ímityuháñe pevénére ímbáavyéityuróne.

Crijto mewáiyuri pájameíñe

²³ Ehdúhjáa iyámeke idsíjívetsómé tújpácyori duurúvaja ímbáchohjcyámé tééjá pañévu íucáávehjicya Jetsocrijtóo méema ítyujpácyori méimítyú ímbajchomé díbyema pañétúétsihvu meúújetéíñe náave. ²⁴ Tsáháa díbye úcáávetú míamúnáa méénúné duurúvájá pañévu méimítyú ímbájchoki. Muuráhjáa ihdyu pañétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañévúré úcááveebe máhallúvú Píivyéébema ílhjyúvaki. ²⁵ Áronáacáa tsá díbye míamúnáajpi llúúvábé meénuhjcyádú ténéva píjcyábádú iyámé tújpácyoma pañétúétsihvu íucáávehjicyatú míamúnáa hallúvú Píivyéébema ílhjyúvaki. ²⁶ Muuráhjáa díyte meénuhjcyádú ímyénuca íñujíi ípívyéévétsihdyu múhdújyúvájúcooíyó díbye méimítyú hallúvú dsíjívéne. Áronáacáa íéévé úújetétsihvu íbóhówáavéne tsáneere pájameíñe páme hallúvuréjucu. ²⁷ Téhdure mee míamúnáa tsáneere medsíjívémema Píivyéébe muhdú meicyahjcyané ímbájchoóhi. ²⁸ Muuráhjáa Crijto tsáiyúré pájameí páme ímityuháñére ímbájchoki. Aabe tsiiñe ítsáacooca tsáhájucu téénevu tsááiyúne. Tsáíbye tsaimíyé díbyeke téhmhjácyámeke ítsájtyeki.

10

¹ Muuráhjáa Moitsééuvuj tééveri Píivyéébe ájúné taúhbaju Jetsocrijtó méema méénúñe náavére. Áanélliihýe ténéva píjcyábádú iyámeke illíhyanúmedi Píivyéébeke díyte ícúvehjcyarónáa tsá díyte ímbáavyehjcyatúne. ² Muuráhjáa tehdu tsáneere ímyééúneri tsúúca ímbáavyeca tsáhájucu tsiiñe díyte tehdu meénuhjcyáítyuróne. Áacáa díityé hallúrí tsáhájucu íná íjcyáítyuróne. ³ Áronáacáhjáa ténéva píjcyábádú íhyallúvú iyámeke idsíjívetsóhjcyanéllii waaajáculhjácyámé ímityúme íjcyane. ⁴ Áronáa tsá ócájimuu, cáavarámuu, íjcyámé tújpácyó méimítyú ímbájchóítyuróne.

⁵ Muuráhjáa Crijto íñujívú ítsáacooca néé Píivyéébeke:

Míamúnáa ímityú hallúvú iyámeke illíhyanúmedi uke ícúveróné díityéké tsá ímbáavyétsotúne. Áanéllii íñe oke míamúnáajpidívú ú ípívyéévétsó o dsíjíveneri botsíi díityéké o ímbájchoki. ⁶ Muurá ímityuháñe ímbáavyéro díyte iyámeke covátsóhjácyaróné tsá díityéké píáábotúne. ⁷ Áanéllii uke o néehíi: “Áanu oo, Tápiivyéébej. Óví muhdú óhdityu díwaaajácuháámitu tene cáátuvádú u ímillédú ó íjcyáhi.”

Ehdúhjáa Crijto néé Píivyéébeke íñujívú ítsáacooca. ⁸ Tujkénúhjáa neebe míamúnáa Píivyéébé taúhbaju néhdújúcooro iyámedi díbyeke ícúveróné díityéké ímbáavyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsíñéhjiri díyte ícúveróné díityéké ímbáavyétsotúne. ⁹ Áané boonétúhjáa tsiiñe neébe: “Áanu oo, Tápiivyéébej. Óví muhdú u ímillédú ó íjcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocrijtó íñéene íhdééne pítyájcoju tsíhduréjucu cápáyoácóne. ¹⁰ Aabé Píivyéébe ímillédújucu mewáiyuri tsáneere pájameíñe páme hallúvuréjucu. Ehdú díbye dsíjívéne tééveri Píivyéébe méimityuháñe tsúúca ímbajchóné tsá máhallúrí íjcyájúcootúne.

¹¹ Áanetúu éjyúuvú íhdééne taúhbaju néhdújucu llúúvájte pájyuvaré Píivyéébeke iyámedi ícúvehjcyáne. Ároné tsá mújyú míamúnáa ímityuháñe ímbájchóítyuróne. ¹² Áanélliihýehjáa Jetsocrijtó mewáiyuri tsáneere idsíjívéne boone Cáani Píivyéébe úniúvú ávyéjuutéhi. ¹³ Aabe tétsihdyu téhmhjácyá Píivyéébe díbyema ímunáake táhjaíñe. ¹⁴ Muuráhjáa tsáneere dsíjívéebe pámeere díbyeke mecáhcujtsómé tééne tééveri Píivyéébema meímbáavyeki. ¹⁵ Aanéhjáa éhniñe Píivyéébe ípííchoj tééveri méhdivu bóhówájtsoobe néehíi:

¹⁶ Ícyooca tsíhduréjucu nééne pítyájcoju díityémá o méénuíñe díyte ímíñeúvú tééne úwááboju iwáájácúne ímíáané ímílléne muhdú tene néhdu íjcyaki.

¹⁷ Áhdure tsiiñe neébe:

Díityé ímityuháñe o ábájívéne tsáhájucu mújyú o ítsáavéityúne.

Ehdu muurá Píivyéébe méhdivu bóhówájtso ípííchoj tééveri. ¹⁸ Áanéllii tsáhájucu díbyeke méimítyú hallúvú tsíménéhjiri meíicúvéityú tsúúcajáa méema díbye teene ímbajchóné ábájívéjucóónéllíhýe.

Tsaimíyé Píivyéébema meíjcyáne

¹⁹ Ámutúha táñahbému, ícyooca tsúúca mépiivyéte pamévare Píivyéébema meihjyuvané íñerí núhnévetúme Jetsocrijtóo dsíjívénej tééveri. ²⁰ Teené neéiyóné díbye dsíjívéne

tujkéveri duurúvájá pañétú tsátsii pañétúétsíi watájó wájámuwa dóchéreevé wájáahnécu. Ehdúu méema ímbájchoobe ícúbáhrámeíñeri téene tééveri Píivýéebema ímí mejjcyaki. ²¹ Aabe Jetsóo pañétúejpi méhlluuváábé Píivýéebeéjté mejjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe. ²² Áánéllii metsu ímiááméré mejjcyáne ímiñéuvú dífbyeke mecáhcújtso tsaimíyé Píivýéebema mejjcyaki. Muuráhjáa tsúúca páneere méimityuháñé méema ímbájchoobe idsíjíveneri. Ehdúu meke ímbájchoobe Píivýéébe Apíichoj tééveri. ²³ Ahdícycane óvíi ímiñéuvú méúraavyé tsaimíyé Píivýéebema mejjcyaiñé méema díbye méénujjito. Muurá Píivýéébe páneere méénuú muhdú íñéhjycyádu. ²⁴ Áánéllii metsu keená ímiááné íjycaneréjuco meméenuhíjycyaki. Métsu ímiááné mewájýjycatsíñe panévaturé mepiáábójcysíki. ²⁵ Tsá tsaate méhdityu ícyahjycyádú píhcyáávevu tsáatuméréjuco mejjcyáityuróne. Métsu metsapítsójcysíñe pajjyuvaré mepíhcyáávehjycyaki. Muurá méwaajácú lléváhréjuco tsiíñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiñe.

²⁶ Muurá tsúuca ímiáájító méúraavyéjúcoorómé meimilléduré ímityúné meméenuhíjycámé tsá muhdutú meimibáavyéityuróne. ²⁷ Tehdu néemeke Píivýéébe waagóó dífbyeke icyáhcujtsóné ímillétumeke ícúbáhráiñé cuujúwá ávyétá íhnáho péetéecunúwá pañévu. ²⁸ Muuráhjáa éjyuuuvú Moitsééuvuj tééveri díbye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyahjycyátúmé hallúvú mítyétsúba, pápíhchúúmeváuba, úúbálléhajchíi tsúúca dsíjívétsohíjycámé ídáátsóvetúmére. ²⁹ Aanéjívva awáá muurá éhniñevu ícúbáhrámeímye íllii mewájyuri ítyujpácó wáágoóné icyáhcútsótúne dífbyé Apíichó meke piáábóneri úúhívátéhíjycáme. ³⁰ Muurá Píivýéébe néehíi: “Ooréi ó ícúbáhraa ámuhá hallútú ímityúné ámuhákye méénúmeke.” Tehdure tsiíñe neébe: “Tahñéjteke ímityúné méénúmeke teene ó ímbájchoóhi.” ³¹ Muurá ápíchó teene Píivýéébe méema ímbájchoíñe.

³² Áánéllii máábájívédí muhdúhjáa Críjtóke ámuha mecáhcújtso tujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuñjycáne. ³³ Muuráhjáa ámuhádi tsaatédí tsíjtye nehniwu íúúhíváténe míamúnááj piínévú ícúbáhráhíjycáhi. Áhdurée tsíjtyeke dítye méénúneri ámuha méídáátsóvehíjycáhi. ³⁴ Dítyeé cúvéhoojánúmedi ámuha méídáátsóvehíjycáhi. Ámuhá tsíménée dítye dójtúcúronáa íllure ámuha méimíjyuhjycá níjkyéjiri ímiátsíi íñe ímíjyaú mújyú níjkéváityúné ámuha mejjcyaiñé mewáájácúnema. ³⁵ Áánéllii Críjtóke ámuha mecáhcújtso netu méihvetédíñe. Muurá dífbyeke ámuha mecáhcujtsóné ímí ámuháma níjkévaáhi. ³⁶ Áánéllii múu ícúbáhrámeíyonéhjí panévare íaábúcuñe Píivýéébe ímillédú íjcyá meke díbye néhíjycyádú tsaimíyéjuco dífbyema ámuha mejjcyaki. ³⁷ Muurá dífbyé waajácúháámitu Críjtodítýú nééne:

Lléváhréjuco díbye tsiíñe tsááiñe. ³⁸ Ahdícycane dífbyeke cáhcújtso meke ímí tehdújuco o íjtsúcunúme pájtyeteéhi. Áánetu dífbyeke cáhcujtsójucoorómé tsiíñe ímityúnejcúvú óómímyeke tsá ímí o íjtsúcunúityúne.

Ehdu néene Píivýéébe waajácúháámitu. ³⁹ Áánéllii tsá tsiíñe ímityúnejcúvú meóómíjycúoóityú tsaate ímiááné cáhcújtso tsumé wágóóóveímyé méénuhíjycyádu. Muurá ihdyu ímiááné dífbyeke mecáhcujtsómé mepájtyeteéhi.

11

Cahcújtso

¹ Muurá ímiááné Píivýéébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú íñéhdú méema díbye méénuíñé teenéi maájtyumítúronáaaca. ² Tehdúhjáa méíhdé múnáaúvudítýú tsaate ímí dífbyeke cáhcújtso meke ímí íjtsúcunúúbe.

³ Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíménéhjáa díbye méíténáa ípívyéjtsoturóné mecáhcujtsó ímiáánée díbye ípívyéjtsóné pevétsihdyuré íllure íhíjyuváneri.

⁴ Abééhjáa muurá ímí Píivýéébeke icyáhcújtsonéllii íñahbe Calí ehniñevu tsaimíyé dífbyeke ícúvehíjycáhi. Aanéhjáa ímí Píivýéébe íjtsúcunúne dífbyeke dílló ímiáábédi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsonéllii ícyoocapí dífbyeke méítsáávehíjycá tehdu mecáhcújtso meke Píivýéébe téhdure ímí íjtsúcunúki.

⁵ Áhduréhjáa Enóo ímí cáhcújtsonéllii dsíjívétúúbekéré díbye újcúúbeke tsáhájucó múha ájtyumítúne. Áábedítýú Píivýéébe néé ímíhyeváa díbye ícyahíjycáné díbye ímillédu. ⁶ Tsá muurá Píivýéébe ímí íjtsúcunútú dífbyeke cáhcújtso tsuméke. Áánéllii ihdyu dífbyema tsaimíyé menábhévájcysíñe meimílléhajchíi mecáhcujtsó ímiááné díbye íjycane. Ájyju meke piááboobe dífbyedi metsúúrámeímyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánéllihyéhjáa Píivýéébe nújpacyo icyáájávétsoíñé dífbyeke néene cáhcujtsoobe tsáijyúubárei tehdíivane ájtyúmitúroóbe. Áánemáhhjáa míínécoba méénuube téémiri ítsímema ipájtjetéki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú íjcyaae pájyetenáa tsi-jtye míamúnaa ícúbáhrámeíhi. Áábekéhjáa ímí Píivýéébe íjtsúcunú díbye ímí dífbyeke cáhcujtsónéllihye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráá ímí cáhcujtsóhi. Muuráhjáa Píivýéébe kíá dífbyé íñújí íjcyáíhullévú dífbyeke wállóónéllii iwáájácútúróhullévú peebe dífbyeke icyáhcujtsónema. ⁹ Aabéhjáa úújeté Píivýéébe dífbyeke íñéhdújuco ájcúné íñújivu. Áronáacáhhjáa ihdyu tétsii ícyahíjcyaae éhne múúne ullé múnaa íjcyadu nújuwááneríye. Téhduréhjáa Itsáamútsí ílli Jacóóboma nújuwááneríye ícyahíjcyá téené pityájcójú pañéré íjcyánéllihye. ¹⁰ Ehdúhjáa Aavaráá ícyahíjcyaae ítshóhíjcyá mújyú muhdú íjcyáitycóómí pañetu Píivýéébere méénúcoomívú iúújetéíñe.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáára ímí icyáhcujtsónéllii tsímavá ajchibá íjcyalle kéémelléjuco íjcyárolle. Muuráhjáa ihdyu Píivýéébe ímiáané dílle tsímaváiñé néene icyáhcujtsónéllii tsímavalle. ¹² Ehdúhjáa ávyeta kéémemútsjyucyo íjcyáromútsí tsáápiwúuke tsímaváábédítýú mítyane míamúnaa lílyaaté múcúruma néwayúúhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjivé Aavaráa, Itsáa, Jacóóboo, íjcyame Píivýéébé díityéké nénehji ájtyúmitúmere. Áronáacáhhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiáané díityéké íñéhíjcyádú díbye díityemá méénuíñé díbyeí méénútrónáaaca. Aaméhjáa nehíjcyá íñújiri ullé múnaare íjcyane. ¹⁴ Ehdúhjáa dítye néenetu méwaajácú tsíji íñúji dítye ítshóhíjcyané tééjiri botsí íñé ímíjyáú íjcyáji. ¹⁵ Muuráhjáa tsáháturo muhdú tene néetu tsiíñe dítye íñújí ítsáávéne óómíyóne. ¹⁶ Áronáacáhhjáa ihdyu ávyeta ímíllémé éhniíñevu ímí dítye íjcyáíñé íñújí Píivýéébe níjkejevú díityemá méénuji íajtyumíne. Áánéllihyéhjáa tsá Píivýéébe núcópítsó íjtsúcunútu díityé Píivýéébé íjcyane.

¹⁷⁻¹⁸ Tsáijyúhjáa muurá Aavaráake ílli Itsáadítýú neébe: “Daachi Itsáadítýú lílyaatémé íjcyáa pañétújte díjtsíménémúhaábe.” Ehdúhjáa Píivýéébe íñéeróóbedi Aavaráake waajácullé díbye ídsíjivétsóne icyóvájtsóóbedi dífbyeke íícúveki. Ahdújucóhhjáa díbye méénújucooróné dífbyeke ímiáané icyáhcujtsónéllihye. ¹⁹ Imiáané cáhcujtsoobe Píivýéébe íhtsútuube dsíjivémeke tsiíñe bóhiítsóne. Áánéllihyéhjáa íjtsúcunúbé tsúúca íllíkye díbye lílíhyánúúbeke Píivýéébe tsiíñe bóhiítsóúvúdu.

²⁰ Áhduréhjáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Etsaóoo, íjcyámútsí hallúvú piáábó Píivýéébeke díbye táúmeidyú díityétsikyé díbye piááboíñe.

²¹ Áhduréhjáa Jacóóbó cáhcujtsó íááchimútsí Jotséé hájchimútsí hallúvú piáábó díbye táúmeidyú Píivýéébe piááboíñe. Aabéhjáa ídátso dsíjiveríjyucyo íjcyaae ícyuujútyu icyátóróóvene Píivýéébeke duurúvahíjcyáhi.

²² Áhduréhjáa díibye íaachi Jotséé ímí icyáhcujtsónéllii ídsíjivéíñé ihde néé íhyájkímú íjraéémuke Píivýéébe díityéké íjchívyétsoíñé Ejíhto múnáá hójtsí pañetu. Téhduréhjáa neebe díityéké dítye tétsihdyu ípyéécooca dífbyé bajcúné téené íñújivu iúújeíñútki.

²³ Áhduréhjáa Moitsééj caanímútsí ímí Píivýéébeke icyáhcujtsónéllii tsá íllityétú téené íñújí avyéjuube díityéj tsímé wapímúj tsíméwuúmudivú dsíjivétsósoneri. Aamútsihyáa díibye Moitséé ímíwú néébéwúuke ítsímaváábeke páátanú pápíhchúú nuhbává hajchóta.

²⁴ Aabéhjáa íkyéémévene téhdure ímí Píivýéébeke icyáhcujtsónéllii tsá ímíllétu teene Ejíhtó avyéjúbé ajoyúwá hájchidi ídíllooméíñé díityemá ímí íjcyáíyónáaaca. ²⁵ Imílleebéhjáa ihdyu ímúnaa íjraéémú Píivýéébejéte íjcyame ídátso ícúbáhrámeíhíjcyáromemáyé íjcyane. Tsáháhhjáa díbye ímíllétú íñe íñújíene ímityúné múhajchótá dífbyeke ímíjyúúvétsóíñeríjívá íjcyáiyóne. ²⁶ Waajácúubéhjáa ímúnáama íjcyaae ícúbáhrámeíyónáa nihíñéétsihvúré Crijtoma tsáímíjéjuco íjcyáíñé Ejíhtó íñújí avyéjuri ímí íjcyáíyóné ehniíñevu.

²⁷ Aabéhjáa Píivýéébeke íajtyúmitúroóbeke ímí icyáhcujtsóóbedívú icyátsípáávéne íjchívyé téené íñújí avyéjuube dífyedívú cáyobáávatéróneri íllityétuubére. ²⁸ Aanéhjáa ímiáané icyáhcujtsónéllii íhyájkímuke neebe dítye obééjámuke íllíhyánúmé tujpácoryi íhyáháñé llehówáané iwáchíyáhcú níjkejéi múnáájpikye Píivýéébe wállóobe Ejíhto múnáaj tsímé amíajtéké dsíjivétsóíñetu díityéj tsímé ipájtjetéki.

²⁹ Aaméhjáa idyé ímí icyáhcujtsónéllii tsáímíyé Tújpáñe Móóá pajtyé nújpacyo dówáávéjijtori. Áame déjutúhjáa díitye Ejíhto múnaa pééromé hallúvú nújpacyo wátáhaavémé májcanúhi.

³⁰ Áhduréhjåá ímí icyáhcújtsónéllíí Píivýéébe néhdújuco ditye Jericóó hallúrí pápajtsi péhíjcyánéj piínéwú 7 coojívatu técoomí mjico cáhvyabáne. ³¹ Áhduréhjåá Raáá nahtsiwamééwá íjcyárolle ímí icyáhcújtsónéllíí tsaate diityédítýú técoomí wáájvau péémeke tsaimíyé ihjyáwú waatsúcúpejtsóhi. Áánéllíihyéhjåá muurá técoomí múnaa icyáhcújtsótúné níjcaúwú úújetémé dsíjívémédítýú pájtyetélle.

³² Áánetu íjcyarómé tsijtye téhduréhjåá ímí Píivýéébeke cáhcújtsómedítýú o úúbálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsaajtsóoo, Jetéee, Dabíiii, Tsamoéee, íjcyame. Áhduréhjåá tsijtye Píivýéébé ihjýú uubáalle múnaa ímí cáhcujtsóhi. ³³ Ehdúhjáa ímí Píivýéébeke ditye cáhcújtsónéllíí panévaturé díbye píaabómé tsaate tsíjtye múnaá iñújíné caavácuhijcyáhi. Aaméhjåá tsaimíyé túkévétsócatsíhijcyáhi. Tsáijyúhjáa tsaatéké bájú oohímýé dóóiyómeke pájtyetétsoobe. ³⁴ Áánetúhjáa tsaatéké cújúwá pañéwú ditye wájójcorómeke pájtyetétsoobe. Tsaatéhjáa pátyetéhijcyá nátsúmuri ditye lííhyánúíyónetu. Áhduréhjåá íhnáhoóturómé ímunáake táhjahíjcyá díbyere Píivýéébe píaabóneri. ³⁵ Áhduréhjåá tsaate walléemú ímí díbyeke cáhcújtsónéllíí ítsime dsíjívérómé tsiíne bóhíhijcyáhi. Áánetúhjáa tsijtye Píivýéébeke icyáhcujtsóné íhvéjtsótúné hallútú ícúbáhrámeke dsíjívétsohíjcyáme. Ehdúhjáa wájýumeítyómé dsíjívéhíjcyá dsíjívérómé Píivýéébema ímí íjcyaiñé icyáhcújtsónéllíihye. ³⁶ Áhduréhjåá tsijtyeke tééné hallútú ícúbáhrámeke úwáñehííñeri íchíjchúmeke cuvéhoojánuhíjcyáme. ³⁷ Tsaatékhjáa dsíjívétsohíjcyámé néwayúúnevu íáámúneri. Tsíjtyekéhjáa tsaahdúnéhjí wácherécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu íbójcyúróne dsíjívétsohíjcyámé nátsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátso ínéúbamá íjcyatúmé úlleméré pehíjcyá obééjámuu, cáavarámuu, íjcyámé miíhénévu íbííjívánéhjima ícúbáhrámeímyé. ³⁸ Ehdúhjáa ídátso ínéúbará píivýétúné íñújiri, cámeñbauner, pevétsihíjiri, páñehújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píivýéébeke cáhcújtsótúmé diityéké cáavájúcoótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píivýéébeke cáhcújtsómeke ímí tehújuco díbye íjtsúcunúrómé tsáhái újcutú diityéké íajcuíñé díbye nééneé. ⁴⁰ Muurá imíllebe tsáijyú meke téénevu íajcune tsaimíyé díbyema meíjcyaki.

12

Jetsóope ícyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúúca méwaajácutú méíhdé múnaaúvúhjáa íhnáhoóróne pañe tsaimíyé Píivýéébeke úráávvehíjcyáne. Ahdu metsu panévare meke mújtsátsoíyonéhjí meíhvéjtsóne tsaimíyé óóchévetúmeré díbyeke meúráávveki. ² Muuráhjáa tsúúca Jetsóó mééma ímíabjchó tsaimíyé díbyema meíjcyaiñé núcojpiítsó páwáchékevu idsíjíveneri. Ároné muurá tsá díbye núcojpiíletú bóónétu íné ímíjyaú Píivýéébema íavyéjuutéíñe iwáájácúnema. Áábeke ihdyu metsu ímíñeúwú mecáhcújtsóne díbyéee ícyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa díbye míamúnáake iwájýune ímítyúmé hójtsi pañéwú íhvéjtsámeílyedi ditye ícúbahráne. Aane múu ítsáávéne íhvéjtsótúmé tsaimíyé díbyeke úraavyéhi. ⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítyúnéhjiri meícúbáhrámeíñe medsíjívétune. ⁵ ¿A tsá ámuha méítsáávétú muhdú Píivýéébe ítsíime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá íwaajácutúháamitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútú Díavyéjuube o íjcyaaabe uke o túkévejtsóne. ⁶ Muurá áátsíime íjcyámeke íhnáhoó úwaabó diityéké o wájýúnema.

Ehdu muurá Píivýéébe nééhíí. ⁷ Ahdícýane ovíí ímíááméré meíjcyáne máaabúcuhijcyá éhne múúne méétsíimeke meúwaabódú meke díbye úwaabóne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ítsíimeke úwáábotúme? Pámeere muurá méétsíimeke meúwaabó mewájýúnema. ⁸ Muurá Píivýéébe méétsíimeke meúwaabódú meke úwáábotúhjáchíí tsá díbyej tsíimé meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátso cáánívatúmé íjcyadu. ⁹ Muurá tsíimene meíjcyácooca méécáánimútsi meke úwaabóné melleebó diityétsikye mewájýúnema. Aanéjívva jíveekí tsá Méécááni Píivýéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúmé díbyema meíjcyaiñéllíí meke díbye úwáábohíjcyáne? ¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotaré íñújíí hallúrí ímí meíjcyaki. Áánetu Píivýéébe meke úwaabóné éhniíñe meke píaabó díbye íjcyadu ímíáámé meíjcyaki. ¹¹ Muurá íhnáho meke ditye úwaabóné ávyé meke pájtyene muhdurá téijyu méíjtsúcunúhi. Áronáa téénetu meíllíjkyvéne bóónétu tsaimíyéjuco meíjcyane.

Píivýébeke éhdivállémé hallúri ápíchó nééneé

¹² Áánéllii imíchi mejjcyá tsaimíyé Píivýéébeke ámuha meúráávyeki. ¹³ Métsúúraméi tsaimíyé díbyeke ámuha meúráávyéiyóneri tsijtye ámúhake ííténe íimíbáávye ímí tsaméhjí ámuha díbyeke meúráávyeki.

¹⁴ Aame pamévamáyé ímiááméré mejjcyá ímityúné dáríivéjcatsityúme. Muurá ímiáámé mejjcyátúhachíí tsá mújyú Píivýéébema mejjcyáityúne. ¹⁵ Áánéllii panévaré ímityúnéhjitu météhmemeí ámúhake díbye ipiááboki. Tsá múu tsijtyeke tútávajtsotú éhne múúne námijtya meke tútávajtsódu. ¹⁶ Ihdícyáméhjima médómácójcatsídiñe. Tsá múu íhvéjtsotú ímí Píivýéébema ámuha mejjcyáiyóné éhnhéjáa Etsaóó ámiáabe piáábó újcúiyóné íbonéébedivú dójrtúcsútsámeidy. ¹⁷ Muurá ámuha méwaaajácú díbyéhjáa újcúiyóné piáábó íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cááni éllevu péeroobe ílluréjuco bánúmeíñe. Ááneríhjáa ávyétá íhnáhó támeyoobe tsáhájucó újcutúne. Ahdu ámúhake tene ipátyétu ímíñeúvú météhmemeí.

¹⁸ Muuráhjáa méhde múnáaúvuma ‘Tsinai’ némeíhbaúvú Píivýéébe íhjuvávijyu tétsii íjyunúnáa cúújuwa peetecunúhi. Áhduréhjáa apíchóvu kíjyébama níjyaba íjcyané tujkéveri íññuji vaaúmeíhi. ¹⁹ Áijyúhjáa lleebómé Píivýéébe diityémá íhjuváváné tujkéveri rojrócó íhjuvávane. Ááneríhjáa íllityéne néeme éhnhíñevu díbye íhjuvávátuki. ²⁰ Íhdétújucóhjáa muurá díbye téénetu nééneé: “Tsaate íhdícyame iyáábéuba íñe cámebháú tíváámeke néwayúúneri, hójtsívarí, médsíjívétsoco.” Ehdúhjáa íhdétújuco Píivýéébe néene ápíchó íjtsúncunúllii mítyane íllityémé téijyu diityémá díbye íhjuvávani. ²¹ Díibyhjáa Moitsééúvú íjcyároobe téijyu muhdú tene pájtyene íájtyúme néehí: “Muhdú íhya o íllityeneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa diityéké tene pájtyedu néene muurá tsá ámúhake pájtyetúne.

²² Áronáa íhdyu tsá ámuha Píivýéébedi meíllityéjucootúne. Muurá mítyame níjkyéji múnaa ámúhake náhbenúme ámuha méúújetéjucóó páñétúétsihvu Tsióó caméhbaúvú díbye cóómí Jerotsarée níjkyéjiri íjcyacoomívu. Áánéllii ámuha tsúuca mépiivyéte díibyema meíhjuvávane. ²³ Aame ámuha pámeere íhdeejte cahcújtsó múnáaúvuma téhullétú ámuha mémeháne tsúuca cáátuvámé ímí méjcyá Píivýéébema muhdú meicyahíjcyané pámeemáyé ímbábjchóííbyema. ²⁴ Áhdure tsúuca ámuha Jetsóoma ímí méjcyá ítyujpácýo iwáágóóneri mééema béhne pityájcojúrjúco méénúúbema. Tsáháa díbye pevénéré ítyujpácýo iwáágóóne dsíjivetú Abééúvúhjáa dsíjivédu. Muuráhjáa íhdyu díbye ítyujpácýo wáágóónej tééveri Píivýéébe meke ímbábjchóhi.

²⁵ Áánéllii tsá múu táhjalletú díbye meke iwájyúne úwaabóne. Éjjuvúvúhjáa muurá Moitsééúvuj tééveri díbye úwaabóné lleébohíjcyatúme ícúbáhrámeíhijcyá tééne déjucotu. Aanéjji muurá díbyere níjkyéjiri íjcyaaabe meke úwaabóné melléébótúhachíí téhdure meke ícúbáhráíbye. ²⁶ Muuráhjáa ‘Tsinai’ némeíhbaúvú díbye Moitsééúvuma díbye íhjuvávijyu íññuji ávyétá íhnáhó vaaúmeíñetu neébe: “Tsiíñeí ávyétá íhnáhó íññuji ó vaaúmeíchoó páneere ívéhóówari íjcyánéhjimájucó.” ²⁷ Ehdúhjáa neebe páneere ípyé ípíivýéjtsóné tsíméné níjkévaíñe. Áánetu íhdyu tsane coévaá mújyú muhdú íjcyáityúne. ²⁸ Áánevuú tsúuca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú mejjcyáityúme díibyema mejjcyaki. Áánéllii metsu díbye ímillédú mejjcyáne díbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki. ²⁹ Muurá íhstútuube Mépiivyéébe íjcyaaabe ímityúmeke waagóó éhne múúne cúújuwa tsíméné áitúcúdu.

13*Píivýéébema ímí mejjcyáiyóne*

¹ Ahdícyane tsáma ámuha cahcújtsó múnaa mejjcyame mewájyújcatsíñe méíhvéjtsodiñe. ² Máábájíivedí tsaimíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcpétsohíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuíhíjcyámé wáájácúratúné níjkyéji múnáake íícúvehíjcyáhi.

³ Áánéllii cúvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá diityémá ámuha mejjcyáiyódúré meijtsúncunúmeíñema. Áhdure múu ídáátsové ícúbáhrámeíhíjcyámedi téhdure ámuha diityédúré mejjcyane meijtsúncunúmeíñema.

⁴ Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múu wajyújcatsíhi. Tsá múu íhdícyáméhjima dómácójcatsityúne. Muurá tehdu néémema Píivýéébe íhnáhoíñé teene ímbábjchóne.

⁵ Áhdure tsá múu mítyane ídsíídsívaríyóneri íhjuvávunúne. Muhdú íjcyane múu ímí íjtsúncunú tehjújuco. Muurá Píivýéébe néehí: “Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá íñnerí bánúmeítyúne.” ⁶ Áánéllii muurá díbyedivú mecátsípáávéne íñnerí áábímyeityúme ménehíjcyáhi:

Píivýéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllityétú míamúnáa óhdi ícúbáhráiyóneri.

⁷ Ahdícyané tsáma máábájíívedí muhdúhjáa tujkénú Píívyéébé ihjyu ámuéhakye úwaabómé íícúbáhrámeíyóné pañe tsaímíyé dííbyeke úráavyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dííbyeke mécahcújtso.

⁸ Tsá muurá Jetsocríjtó mújyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Íjcyaduré dííbye paíjyuvaré.

⁹ Áánéllíí máállítsámeídí tsíhduyhjíré úwáábohíjcyámeídí. Muurá Píívyéébere meke iwájyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dííbyeke meúráávyeki. Tsá muurá meke díbye éhnííínevu píáábóityuró téene tájpijyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu meénuhíjcyarómé íllure báñúmeíhi.

¹⁰ Áánetú ihdyu Crijto mewájyuri pájámeí ííne ímíjyaú Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañévu dííbyeke íícúveneri tsúúrámeíhíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne.

¹¹ Muuráhjáa pañétúejpi llúúváabe iyámé tujpácýoma tééjá pañévu pañétúétsihvu úcáávehíjcyá ímítyuu, tsíjtyé ímítyuu, íjcyane íímíbbáavyeki. Ehdúhjáa imyéénúne díiye iyámeke tsiéllévu itsájtyéne cóvátsohíjcyáme. ¹² Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóómityu tsiéllévu itsájtyéebedi íícúbáhráne dsíjivetsómé ítyujpácýo wágóóóveneri pámeere míamúnáá ímityuháñé íímíbbáavyeki. ¹³ Áánéllíí óvjyacóóné tsíjijtóríyé úwáábomeííne meúráávyehíjcyáne.

Métso Jetsóokéréjuco meúráávyé tsíjtye meke dííbyekéé itsárillehíjcyádú tsáriléróné pañe. ¹⁴ Tsá ííñújiri meíjcyatú paíjyuvaré muhdú íjcyáityúme. Píívyéébe ihdyu meke újcucooca botsíí dííbyema meíjcyaa muhdú íjcyáityúmeréjuco. ¹⁵ Áánéllíí metsu Jetsocríjtó tééveri dííbyeke medúúrúváne dííbyé uwááboju tsíjtyeke meúúballéneri dííbyeke meíícúveki.

¹⁶ Ahdícyané meíhvéjtsodí ámuha tsieménetu tsíjtyeke mepíáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí íjtsúcunúúbe.

¹⁷ Áhdure idyé múu ámuhá túkevjtsojtéké íavyejúúlléne lleebó ditye ámuéhakye úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúballéímíyé muhdú imyéénuhíjcyáne. Áánéllíí panévatúré ímíááméré meíjcyá díiyyéké ámuha mekímóvéjtsótuki. Ímityúné ámuha medáráívémeíhájchíí tsá íínetú ámuéhakye tene píáábóityúne.

¹⁸ Muurá ícyooa muha ímí tsaííbuwaré meíjcyámeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Áánéllíí múúhá hallúvú píáábó métáuméí ehdícyarónéhjí pañe ímí muha meíjcyaki. ¹⁹ Ímichi táhallúvú métáuméí íícúí ámuhadívu ó úújetéki.

Díbye pítyajcóne

²⁰ Ahdícyané óví Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjámú tehmeébedú néébe dsíjivéébeke tsiííne bóhíitsoobe ámuéhakye ímíbbájchíí. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácýo iwáágóóneri mééma béhne pítyajcoju meenú mújyú níjkéváityúne. ²¹ Áábej tééveri ihdyu óví meke túkevjtsoobe muhdú díbye ímillédú meíjcyaki. Áánéllíí metsu Jetsocríjtóke maávyéjútso mújyú níjkéváityúne.

²² Ámuúha táñahbému, íllu ííne íhyaamí pañe ámuéhakye ó túkévejtsoné tsáma tsáryóné pañe melléébo. ²³ Téhdure ámuéhakye ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cúvéhóójatu íjchiviyéne. Aabe óhdivu íícúí wátsíhájchíí dííbyema muhtsi ámuéhakye máaahívéteéhi.

²⁴ Téhdure ámuéhakye ó úúballé Itááríá ííñújí múnáa ámuéhakye dúúruváne. Téhdure idyé ámuhá túkevjtsojtémá pámeere cahcújtso múnáake ó duurúváhi.

²⁵ Ahdícyané óví Píívyéébe ámuéhakye píaabó pámeekére. Áyu tehdújuco.

TSAJTIÁGO

Tsajtiágo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo iñe Tsajtiágo Avyējuube Jetsocríjtoma Píivýéebemútsi iicúve múnáajpi o íjcyaaabe ámúhake ó duurúvá 12-nevá dohjíba múnaa ijraéémú meíjcyámedítýú ámúhake ditye wáchájanúme panévá iñúñnévú ámuha memújtámeke.

Píivýébedítýú tsááne waajácu

² Ámuúha táñahbémut, páhduvaré nééne evéllejúúné ámúhama íjcyaróné pañe múu illure imíjyuhíjcyáhi. ³ Muurá méwaajácú Píivýéébeke mecáhcuíjtómema íjcyané evéllejúúné meke pátsaríjcyoróné illure meke píaabóné éhniñevu ímí dííbyeke meuráávyeki. Ááneri muurá mépiivýeté ímítýunéhjí meke pájtyeróné maáábucúne. ⁴ Áánéllii ímíñeúvú métémmeméí ténéhji ámuha maáábucúne ímiááméré meíjcyaki. Áíjyu muurá ímí ámuha meíjcyaa íñé ímítýú ámúhake táhjatúmeréjucu.

⁵ Áánetu tsaate ámúhadítýú muhdú meíjcyáiyóné wáajácútmé múu Píivýéébeke táúmeí ámúhake díbye iwáajácútsoki. Díibye ihdyu ámúhake waajácútsóo panévavuré iiná néétuubére. ⁶ Áronáa ihdyu ámuha metáúmeícyooa tsá múu íjtsámeítýú díbye ámúhake píáábóítýúne. Múu cáhcujtsó díbye ámúhake píááboíñe. Muurá páhduvaré ámuha meíjtsámeíhachíí ámuha meíjcyá éhne múúne mooa kíjyebári nóhjne íjcyadu. ⁷ Aane ehdu nééme tsá íjtsotú Píivýéébeke ityáúmeíñé iúcuíñe. ⁸ Muurá ehdu páhduvaré íjtsámeímyé tsá mújyú tsajjítóré íjtsámeítýuróne.

⁹ Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú ímiááméré íjcyané cahcújtso múnaa imíjyúúhíí. Muurá tehdu néémeke Píivýéébe ímí íjtsúcunúhí. ¹⁰ Téhdure íhtsutúme éhnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá ídáátsonúcooca. Muurá diitye tsaimíyé íjcyá múhachótáwuurá éhne wajco íñé imíjyaú néérone wáhájchotáwuuré íjcyadu. ¹¹ Muurá núhba ájchuri íjtone illuréjucu tsóúuvéne. Ehdu muurá diitye íhtsutúme éhnéva múnaa dsíjívécocaa diityé tsíméné illuréjucu níjkeváne.

Ímítýúné úmuupívyeháñe

¹² Áánetu ihdyu maímijyu diitye eene ímítýúneri iúmúúpívyeróné áábucuhíjcyámé íjcyanej. Muurá tehdu néémeke tééne áhdó Píivýéébe ajcú mújyú ditye dsíjívéjúcóóítýúne bóhívu dííbyeké wájuúmeke íajcuíñé íñéhdújucu. ¹³ Áánetu tsaate ímítýúné imyéénuíyóneri úmúúpívyehíjcyámé tsá nééítýuró Píivýéébe nééjuri íúmúúpívyehíjcyáne. Tsá muurá mújyú díbye úmúúpívyéítýuró ímítýúné imyéénuíyóneri. Áhdure tsá díbye muucá úmúúpívyétsóítýuró ditye ímítýúné imyéénuki. ¹⁴ Muurá ihdyu méhdítýuré íjcyane meere ténéhjíri meíjtsámeíñéllii meúcaávehíjcyá tééne pañevu. ¹⁵ Aane téénevuréjucu meíbúwáávené níjcaúvú muurá illuréjucu mewágóóóvéiyóne.

¹⁶ Ehdu tééne, ámuúha táñahbémut. Áhdícyane tsáma ténéhjívú máállítsámeídíñe. ¹⁷ Muurá ímiááne íjcyane tsáa caame íjcyaaabe Píivýéébedítýú iyévéhoowávúu peeteháñé ípívyétsóóbedítýu. Aabe muurá tsá mújyú íjtsaméí tsíhdýuréjucu cápáyoácóítýuróne. ¹⁸ Muuráhjáa íimílléllii meke ímíjpyetétsoobe múhdurá menéérómeke dííbyeéjté meíjcyaki.

Píivýéébeke meuráávejíto

¹⁹ Áhdícyane, ámuúha táñahbémut, múu ímíñeúvú lleebúcnú tsaate ámúhama íhjuváne. Tsá múu pecútéré íhjuvatúne. Téhdure tsá múu cááyóbatúne. ²⁰ Muurá cááyóbámé tsá Píivýéébe ímíllédú íjcyatúne. ²¹ Áánéllii ímítýúné ámuha meméénuhíjcyané meíhvéjtsóne Píivýéébedítýú meídátsójkímyeíñe dííbye uwááboju ímíñeúvú meuráávyé. Teene muurá ihdyu meke pájtyetétso mewágóóóvéiyónetu.

²² Áronáa ihdyu tsá múu tene uwáábó ávyetá lleebúcnuré meénutúne. Tene néhdu múu íjcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meíjcyatúhájchíí ámuháyé máállímyeíhi. ²³ Muurá tsaate ávyetá lleebúcnuré meenú éhne múúne mícúmíri méhúmi meíítémeídyu. ²⁴ Muurá meíítémeícyoocaré méwaajácúmeí muhdíivámé meíjcyane. Áánetu meíítémeítyúcooca tsáhájucu mewáajácútu muhdíivámé meíjcyane. Ehdu muurá diitye uwáábó ávyetá lleebúcnuré meénuhíjcyáme. ²⁵ Áánetu ihdyu Píivýéébe ímítýúnéhjitu meke tükévejtóne ábájívetúméré tsaimíyé meuráávyémeke píááboobe panévavuré ímí meíjcyaki.

²⁶ Áanetu 'tsaímíyé Píívyéébeke ó úraavyéhi' menéérome peecútéré ímityúné meihjúváhíjcyáhajchíi meere máállímyeihi. Aane tsá ínetú meke piáábotúne. ²⁷ Muurá ihdyu ímiáané Méécáániky meúraavyémé mépiaabó újýveke. Téhdure mépiaabó piábájujtéké panévatúré íiná diityéké pátyehíjcyánéhjitu. Aame tsáhájucó meícúvetú múhduná íjjiene ímityúné íjcyánéhjiri.

2

Tsahdúré pámeekéré méícúvéiyóne

¹ Ámuúha táñahbémuj, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcújsómej, tsá tsaatékéré ímí meíjtsúcunútyuróne. Tsahdúré pámeekéré meíjtsúcunúiyáhi. ² Tsáijyu muurá tsaapi ehnéva múnáajpi ímíwu nééné wajyámuma óóropáájí íhyótsíwapáájí íjcyaaabe ámuha élluva úúbámyénúúbé raahórí téhdure tsijpi ídáátsoobe átéréjea íwájyámuma uubámyénúiyáhi. ³ Aane dílbye ehnéva múnáajpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne 'íchihvu ímítsihvu dacúúve' menééne dílbye ídáátsóóbeke 'étsihjívúré baavu dacúúve' menéhajchíi muurá ímityúné íjtsaméiyé ámuhá pañe. ⁴ Aane muurá ehdu íhtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhahjchíi tsúúca ímityúné mémeenúhi.

⁵ Aane cáhawáá íñe ámuháma o íhjuváné ímíñeuvú mélleebúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píívyéébe ídáátsojekté ujcú dílbyeke ditye icyáhcújtsóne íavyéjuutéki. Muurá neebe dílbyeke wájýumeke íavyéjútsoíñé íavyéjuvu. ⁶ Áánáa çíveeki ámuha diityéké meéhdíiválleneri ménúcópívétsohíjcyáhi? çAca tsá ámuha mewáájacutú téhdure íhtsútúmé ámúhadi íicúbáhráne ávyéjúté élluva ámúhake tsátyehíjcyáne? ⁷ Áhdure çaca tsá ámuha mewáájacutú ditye túútávátuube Mépájtyetétsoobe Crijtoke meúraávyehíjcyáábedi úúhívatéhíjcyáne?

⁸ Áanetu ihdyu Píívyéébe táuhbaju íwaajácúháámitu 'pamévakéré múu wájýu muhdú u wájýumeidyu' néhdu ámuha meíjcyáhajchíi ímiáané téhdújuco ámuha meméénune. ⁹ Árónáa tsaatékéré ámuha ímí meíjtsúcunúhahjchíi ímityúné ámuha mémeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píívyéébe táuhbaju néhdu ámuha meíjcyátúneri. ¹⁰ Muurá tene néhdújuco meúraávyerómé tsane néhdu meíjcyátúhahjchíi tsúúca íjcyané ímityúné máhallúri. ¹¹ Muurá Píívyéébe néehíi: "Tsá múu íhdícýámema dómácójcatsityúne." Téhdure tsiíñe neébe: "Tsá múu miámúnáake dsíjívétsoúne." Aane muurá íhdícýámema medómácójcatsityurómé tsaatéké medsíjívétsohahjchíi tsúúca ímityúné mémeenú tsane Píívyéébe táuhbaju néhdu meíjcyátúnéllíhye. ¹² Áanéllíi múu ímíñeuvú íjtsameíñé ímiáánéré meenúhi. Muurá Píívyéébe mééma ténéhi ímíbáchoo muhdú béhné pityájcoju néhdu. ¹³ Muurá tsíjtyedi meídáátsóvétyúmedi téhdure tsá díbye ídáátsóvéityúne. Áanetu tsíjtyedi meídáátsóvétyúmedi téhdure ídáátsóvéilbye pámeere muhdú meícyahíjcyané ímímbájhócoóca.

Píívyéébeke mecáhcújsóne

¹⁴ Ámuúha táñahbémuj, ça ímí téhdújuco teene 'Píívyéébeke mecáhcújsóhi' menéérome díbye ímillédú meíjcyatúne? çA ehdu meíjcyame mépájtyetéiyáhi? ¹⁵ Tsáijyu muurá tsaate ménahbémú ídátsó ímájhchoma íjcyatúmé idyé wájyamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: "Ámuhá wájýamuunévú tsaímíyé meújcámeíñe memájcho." ¹⁶ Ehdu diityéké íñevú ájcutúmeré ámuha menééne çaca ínetú diityéké piááboiyáhi? ¹⁷ Ehdu muurá 'Píívyéébe ó cáhcújsó' menééromedítýu ímiáánéré meméénune bóhówaucunúúhahjchíi tsá ínetú meke tene piáábotúne.

¹⁸ Muurá tsaate meke nééiyáhi: "Ú nehíjcyá apááñéré Píívyéébeke u cáhcújtsóneri tsúúca dílbyeéjpi u íjcyane. Áanetu ó nehíjcyá téhdure dílbyeke o cáhcújtsóobe ímiáané o méénúneri dílbyeéjpi o íjcyane." Ehdu muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane íñe çmuhdú meúújétsó Píívyéébeke mecáhcújsóné díbye ímillédú meíjcyátúhahjchíijyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiáané meméénúneri meúújétsó dílbyeke mecáhcújsóne. ¹⁹ Aane íhya ihdyu téhdújuco ámuha mecáhcújsóné tsáápiye Píívyéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú dílbyeéjté íjcyáturómé téhdure dílbyeke iwáájacúúbeke illíhi. ²⁰ Aanéjívva çmuhdú ámuha meíjtsúcunú pevénéré dílbyeke mecáhcújsómé díbye ímillédú meíjcyáturómé dílbyeéjté meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune. ²¹ Muurájháa méíhdé múnáajpi Aavaráaúvuke Píívyéébe ímiáábedi dílló díbyeé dílbyeke icyáhcújtsóóbeke ííicúve ílli Itsáake dsíjívétsoíyónéllíhye. ²² Aane muurá mewáajácú ímiááné Píívyéébeke dílbyeuvú ímí cáhcújtsóné dílbyéhjáa néhdu díbye méénúnéllíhye. ²³ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: "Aavaráa Píívyéébeke ímí

cáhcújtsonéllii ímiáábedi dífbyeke dílloóbe.” Ehdúhjáa díbye ímí cáhcújtsonéllii Píivyéébé nahbévaabe dífbye.

²⁴ Áhdicyane íhya tsúuca ámuha méwaajácú Píivyéébe meke ímiáámedi díllone dífbyeke mecáhcujtsómé díbye néhdu meíjcyámeke. ²⁵ Téhduréhjáa muurá nahtsíwamééwá Raáake dílloobe ímiáálledi dílléhjáa íjraéemudítýú waajá múnaa íhcyóómivu úújetémeke técoomí múnaa dsíjívétsoíyónetu pájtyetétsonéllíihye. ²⁶ Aane muurá Píivyéébeke mecáhcújtSORómé díbye ímillédú meíjcyátúhajchíí tsá ínetú meke tene piáábotúne. Aame meíjcyá ídátso wáajácúmeítýúmé éhne múúne medsíjívéné boone peveneréjucu méjpi íjcyadu.

3

Methjyuváne

¹ Ámuúha táñahbému, tsá múu uwaábojtédí iye idílloméíne peecutére tsíjtyeke ímityúné dítye íjcyane néétune. Muurá méwaajácú uwaábojte panévaré wáajácúromé ímityúné méénúhajchíí éhniínevu íhnáhó dítyémá tene ímíbájhoméíne. ² Muurá pámeere ímityúné mémeenúhi. Áánetu ihdyu tsaate tsáijyúbaré ímityúné íhjuvátúhajchíí ímiáámé dítye. Aame piivyéte panévatúré ityéhmémeíne. ³ Muurá íjímuke métsajtye meímilléhullévú íhjuháñetu úwáñéiwuúné mepicyóoneri. ⁴ Téhdure muurá cújúwamííné témíhjí túkévéjtsote kémúúturóné itýúkévéjtsojííneri ímilléhullévú túkévéjtsó íhnáhó kíjyeba íjcyarónáaaca. ⁵ Áhdu muurá méjpiítýu méhniíjwa áyarówari ímityúné mémeenú meíhjuváne. Cáhawáá méjtsúccunu muhdú cújúwari tsátsíhhuuré pééteróné líyaaténé báju áitúccune. ⁶ Áhdu muurá ímityúné meíhjuváne méttávájtsámeí teene cúújuwa báju tútávájtsódu. Aane tsahíjcyá cújúwá pañévú wágóóóvéeiibe Naavenedítýu. ⁷ Muurá paméva íyámedítýú ííñújiri úllemee, wahpéjtee, núpácýo pañe úllemee, íjcyámedítýú ápíchó nééromeke ímí metéhmeme ívámeímýé tsá meke tútávájtsotúne. ⁸ Áánetu tsá mújyú méhju metéhméítýuró meke dsíjívetsóné námijtyádú nééne néhni meíhjuvahíjcyaju. ⁹ Muurá tééjuri Méécáánikye medúúrúvahíjcyajuríyé idyé dífbyeere ípívyejtsómé míamúnáake méuhbáhi. ¹⁰ Áhdu míñéécú tééjuri méíhjuvahíjcyá ímiááne, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééítýuróne, ámuúha táñahbému. ¹¹ ¿Aca ímiá nujpácýo íjchívyétsihdyúré idyé nehniwu néjpacyo íjchívyéiyáhi? ¹² Áhdure ¿aca hígyéerahe nééváiyá atseitóona? Áhdure ¿aca óovahe nééváiyá híígo? Áhdure muurá tsá tsahéjutúré núpáhyéjutu ímiá nujpácýoma cánáamajpácýo meújcúítýuróne.

Ímiá waajácu

¹³ Aane ímiáané waajácu múnaa ámuha meíjcyáhajchíí óví ímiááméré ámuha idáátsóméhjiúvú meíjcyane ámuhadítýú bóhówaúccunúhi. ¹⁴ Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómítááváne ámuháyé ímí meíjcyáiyóneri metsúúrámeíhajchíí tsá ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha máallíhi. Aame tsá ííneri ámuha memítýájkímeítýuróne. ¹⁵ Muurá áhdu nénehji tsá Píivyéébedítýú tsáátune. Íjjenéré teene Naavéne éhne. ¹⁶ Muurá iye ímí íjcyáiyóneri tsúúrámeíhijyámé tsíjtye íjcyari íñómítááváne panévaré ímityúné méénúhíjcyáhi. ¹⁷ Áánetu ímiá waajácu Píivyéébedítýú tsáánema íjcyame ímityúné méénutúme pamévamáyé ímí íjcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiiválletúne. Áhdure tsá dítye állíuutúne. Pamévakéré ídaatsólléne piáabóme. ¹⁸ Áhdu ímí ícyahíjcyámema teene níjkévaá tsaimíye.

4

Íñújiene

¹ Áánetu ¿aca kíatú íjcyane ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi? Muurá ihdyu ámuhadítýuré íjcyane ámuháyé ímityúnéhjiri meúmúúpívyehíjcyánéllii ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi. ² Muurá ámuha tsíjtyé tsieméné múhdutú dítyédítýú meújcúítýuróné nomíú tééné hallútú dítyémá méméénúcatsíhijcyáhi. Aane muurá tsáijyu ámuha médsíjívétsohíjcyá dítyéké tééné hallútú ámuhadítýú píhtone Píivyéébeke ámuha ímíñéúvú metáúmeíhíjcyátúnéllíihye. ³ Muurá ámuha dífbyeke metáúmeíyónáa tsá díbye ámuhákye áchíjcyatú ímityúné ámuha metáúmeíñéllíihye. Muurá ámuha metáúmeíhijcyá íllure tééneri ámuha meímíjyúúveki. ⁴ Ámuúha, Píivyéébeke ímíñéúvú úraavyépítýúné míamúnaaj, ¿aca tsá ámuha mewáajácútu ímityúné íñújiene meméénúneri íllure Píivyéébeke memúnáátsóhíjcyáne? Muurá dífbyeke wájyutúme tééneríyé tsúúrámeíhijcyámé tsá ímí dífbyema íjcyatúne. ⁵ Muurá dífbyé waajácúháamitu nééne: “Píivyéébe ípííchó mépañévú pícyoone meke iwájýúne nomíuuváhi.” ⁶ Aane meke iwájýudu íjcyaae meke piáábohíjcyá ímityúné metáhjaki.

Muurá tsiíne díbyé waajácúháámitu nééneé: “Píivýéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmítýá’ néémedi tsá díbye ícúvetúne.” Ehdú muurá nééne Píivýéébe waajácúháámitu. ⁷ Áánéllii díbyeke maávyejúúlléne díbyedívú méihvéjtsaméi Naavéné ámuhádi tsúúrámeyóneri ícúvetúmére. Áijyu muurá íllurejuco ámuháditý díbye íhvetéíne. ⁸ Ahdícýane ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéhjitu meímíbbáavyéne ímíneúvuréjuco Píivýéébema mejjcyá téhdure díbye ímí ámuháma íjcyaki. Téhdure mójijtócutú ámuha meúráávyehíjcyánetu meímíbbáavyéne díbyekéréjuco meúráávyé. ⁹ Aame mékímóóveméi ímityúné ámuha meméénuhíjcyáneri metsárvyénema. Óvíjyacóóné ámuha meímíjuhíjcyáne. ¹⁰ Íllure méidátsójkimyéi Píivýéébedívú díbye ámuhákye ipiááboki.

Ménahbé mudítýú meíhjiyváné ímityúne

¹¹ Ahdícýane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímityúné íhjiyvátú íñahbé mudítýu. Téeneri muurá íllure ámuha méehdíívallehíjcyá Píivýéébé taúhbaju. Muurá meke neebe méwájýucatsiki. Aane mecáhcújtsóiyótsihvu ímityúné mejjcyáneri díbyé taúhbaju méehdíívallehíjcyáhi. ¹² Muurá ihdyu ápáábyéré díbye tééne taúhbajúvúu meke ájcuube nééiyá muhdú mejjcyane. Áábere ihdyu meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagóóbe. Aanéjívva ámuha çmuhdú tsijtye íjcyáneri méihjiyváiýáhi?

Tsá mewáájacutú méúmiwa

¹³ Cáhawáá ímíneúvú melléébone méjtsaméi eene ‘técoomívú mépeé tsané pijcyábá náhjihe meméénúneri medsíídsívaki’ ámuha menéhíjcyáme. ¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájacutú muhdú méúmiwa íjcyane. Muurá éhne cúúvénetúré íjcyane ójtsó ícúíye kiávú péiñúú méé. Aame tsá mewáájacutú múhachótá íñújiri mejjcyáíne. ¹⁵ Áánéllii múu íllure néehí: “Óví Píivýéébe ímílléhajchíí teene mémeentúhi.” Éhdure múu íhjiyváhi. ¹⁶ Áronáa çjveeki ímínejíí íllure ámuha metúmeíne ménehíjcyá ámuháyé meímíllédú meméénúiyóne? ¹⁷ Muurá ímiááné íjcyane imyéénúiyóne wáájacurómé teene méénúúhahjíí tsúúca ímityúné meenúmé téeneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeíne

¹ Ahdícýane, ámuúha ehnéva múnáaj, mékímóóveméi ímityúné ámuhákye pájtyeíneri. ² Muurá ámuhá tsíeméné ámuha mewájyuhíjcyaroné nójcánuúhi. Ámuhá wajyamúúne ímiájáhjí máharumú májchoóhi. ³ Áhdure ámuhá dsíídsí ámuhádivú tütávááveéhi. Aane múhdurá ámuháma níjkevámé ámuha méjcyáá wáájacurátumeréjuco éhne múúne cúújuwa tsíeméné áiuúcúdu. Ehdú ámuháma níjkeváiñé nihñéétsihvúré ímityúné hallúvú bañúháñé ámuha medsíídsívahíjcyáne. ⁴ Muurá ámuhá wákimyéi múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri dítye íhjiyvahíjcyáné íhtsútuube Píivýéébe waajácúhi. ⁵⁻⁶ Áhdure waajácube íñújiri íñé ímíjyaú ámuha mejjcyame íñá ámuhákye píhtotúmé íñé ímityú ámuhákye méénúúrómeke ámuha medsíjívétsohíjcyáne. Árome ámuha méníjkeváá éhne múúne ócájímuke íjçávátsómeke dítye lílíhyanúdu. ¡Ehdú ámuháma tene níjkeváiñéví tsúúca meúújéteéhi!

Píivýéébema meíhjiyváne

⁷ Ámuúha táñahbému, óóchévetúmére ihdyu Jetsóoke météhmehíjcyá mújyú tsiíne díbye tsáíñévíjuco éhne múúne úmíhé múnáajpi íbájtso téhmehíjcyádu. Muurá óóchévétuubéré téhmehíjcyá níjya áálléneri kéémevéné íjçuki. ⁸ Ahdu múu íjcyáhi. Muurá Jetsóó tsááíne tsúúca píihíjucóóhi.

⁹ Áánéllii ímityúné médaríívçatsidí ámuhá hallúri teene íjçyátuki, ámuúha táñahbému. Muurá ténehji méema ímbáçhóiiibe tsúúca meke tehméhi. ¹⁰ Áánéllii múu íjçyá íhdéé Píivýéébe íhjiyú uubálle múnááúvú íçyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari ícúbáhrámeyonéhjí aabúcu híjcyáme. ¹¹ Aane méwajácú íçyooca tsaimíjéjuco dítye íjçyane ípyéé íábúcu híjcyánéllíhíe. Muurá ámuha méwajácú muhdúhjáa Jóóuvu téhdure ícúbáhrámeyonéhjí aabúcu híjcyánéllii Píivýéébe díbyeke íñé ímíjyaúréjuco píçyoóne. Muurá ímiááné mityane meke idáátsólleébe.

¹² Ahdícýane, ámuúha táñahbému, tsá múu níjkyejí, íñújii, íjçyánema tsíñéhji mémé dómáçotú ímiááné ámuha maállityúné menééçoóca. Tsá múu óví muhdú níjçyéjima íñúji íjçyá ó állíhahjíjyu néétu tééne hallúú Píivýéébe ámuhákye ícúbáhrátuki. Múu ímiááné tene

Íjcyáhajchíí 'ééé, tehdújuco teéne' nééhií. Áánetu ímiááné tene íjcyátúhajchíí múu 'tsáhaá' nééhií.

¹³ Aane ámúhadítýú tsaatéké ímityúné pájtyeme ícúbáhrámeihajchíí múu ihjyúvá Píívyéébema ámúhake díbye ípíááboki. Ááne múu ímjyuri májtsivá díbyeke idyúúruváne.

¹⁴ Téhdure ámuha mechémécooca múu píuvá cahcújtso múnáá túkevjtsotjéke dítye ámúhake Píívyéébe mémeri dúúrúbájpácyori ípípájchóne ámúhá hallúvú píáábó ityáúmeí ámúhake díbye íbóhítsoki.

¹⁵ Ájyju muurá ámúhake bóhítsóiibye ímiááné ámuha mecáhújtsoáne díbyeke metáúmeihajchííjy. Áhdure ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné ámúhadi ídáátsóvéne ábájíivéiíbye.

¹⁶ Áánéllíi ímityúné ámuha meméénuhíjcyáné tóónutúméré miamúnáá úmíwávú Píívyéébeke meúúbálléne díbyeke píáábó métáuméí ámúhake díbye ípíááboki. Muurá ímiááné ímí díbyema íjcyame tsá báñúmeítýú íiná ityáúmeíñeri.

¹⁷ Muuráhjáa éjyuuúvú méhdure nééroobe Eríáúvú díbyé ihjyú uubálle múnájpi díbyeke táúmeí tene íáállétuki. Áhdújucóhjáa tsá tene álletú 3 píjcyábáj pínévu.

¹⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsiíñe táúmeíbyé díbye íállétsoki. Áhdújucóhjáa tsiíñe maálléneri panévaré ííñéne nééevane.

¹⁹⁻²⁰ Aane ámuúha táñahbému, tsaate ámúhadítýú ímiáájú iúráávyénetu mújtámeke tsijtye ímjpyetétsóhajchíí muurá dítyéke píaabómé Píívyéébe dítyédí ídáátsóvéne dítyé ímityuháñé íábájíive dítye iwágóóvétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO Tujkénú Péédoro caátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Péédoro Jetsocríjtó úwááboobéré o péhíjyáíñe wákimyéivu oke pícyoobe íñe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú díbyékée ámuha mecáhcújtsóné déjúcotu méiíñújitu ámuhákye dítye wáchájánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadóótsiaa, Áátsiaa, Bitíúniaa, éhdúné íñújínéri ámuha meíjcyáme éllevu. ² Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Méécááni Píívyéébe ámuhákye íñéhdújuco újcune díbyeéjéte ámuha meíjcyaki. Aane muurá Ípííchoj tééveri ámuhákye píáábohíjcyaaabe Jetsóope mewájuryi ítyujpácýo wáágóónej tééveri ámuha meímíjpyeténe díbye ímíllédú meíjcyaki. Aabe ihdyu óví ámuhákye panévatu píaabó íbúwajíí íñerí íjtsámeityúme ámuha meíjcyaki.

Ímí méúmiwa nééneé

³ Muuráhjáa mítyane meke ídaatsólléne béhnétu meke tsímávaabe Jetsocríjtóo idsíjívéne tsiíñe bóhíñej tééveri. Áánéllíí íñe imíjyaú méúmiwa íjcyane méitsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtó Caani Píívyéébeke medúúrúvane metéhdújtsoki. ⁴ Muurá íjcyáné níjkyéjiri ítsiime meíjcyámé wáábyuta mújyú muhdú íjcyáityúné díbye pícyoone meke téhmené. ⁵ Ímí díbyeke mecáhcújtsónéllíí íhnaáhoori meke píáábohíjcyaaabe nihñéétsihvuré téhullévú meúújetécooca teene meújucúki.

⁶ Áánéllíí múu íllure imíjyúú díbyeke ámuha mecáhcujtsómé ámuha meícúbáhrámeiyónáaaca. ⁷ Muurá téeneri meke waajácúllebe ímiááné díbyeke mecáhcújtsóhahjíí éhne múúne óoro cúújúwari dítye wáajácullédu. Muurá teene óoro meke píáábóné ehniíñevu Píívyéébeke mecáhcujtsóné meke píaabóné tsá mújyú mééma níjkéváityúne. Áánéllíí díbyeke ámuha mecáhcujtsómé íñetú menéétsámeityúhahjíí íñé imíjyaú ámuhákye ávyéjútsoiibe dúúrúvaabéré tsiíñe Jetsocríjtó tsáacooca.

⁸ Muurá Jetsocríjtóke ámuha maájtyúmitúróobeke mewájuryúbedívú ámuha mecátsípáávéne méimíjyúúhí. ⁹ Áábeke ámuha mecáhcújtsónéllíí tsúúca ámuha mepájtyetéhi.

¹⁰ Muuráhjáa éjyuuúvú Píívyéébe ihjyú uubálle múnaa ihjyúvájúcoorá muhdú díbye meke ídaatsólléne pájtyetésoíñeri. Ároméhjáa tsá pahdu wáajácútu muhdú tene íjcyáiñe. ¹¹ Áánéllííhíyéhjáa díllócatsíhijcyámé caabye Críjto íjcyaaabe mújyú muhdú ícúbáhrámeíñe ávyéjuutéíñe Píívyéébe Apííchó dítyéké néhijcyáne. ¹² Áánéllííhíyéhjáa Píívyéébe dítyéké waajácútsó dítye íjcyáiyúú tene pájtyeityúne, bóónétúí tene pájtyeíñe. Áánéé muurá tsúúca ámuhákye tsaate úúballé muhdú mepájtyetéíñe Píívyéébe Apííchó níjkyéjitu tsááne píáábohíj tééveri. Aane muurá idyé níjkyéji múnaa téhdure imíllérá páñetu íwáájácúiyóné muhdú mepájtyetéíñe.

Ímiááméré meíjcyáiyóne

¹³ Aane ímiááméré meíjcyáne métsúúraméí tsiíñe Jetsocríjtó tsáacooca Píívyéébe ámuhákye ídaatsólléne ájcuíñeri. ¹⁴ Aame tsúúca Píívyéébe tsiíme ámuha meíjcyame múu díbye ímíllédú íjcyáhi. Tsá múu díbyekée ámuha mewáajácútucooca ímityúnéhjiri meúmúúpvíyehíjcyádú néjúcootúne. ¹⁵ Muurá meke újcuube ímiááméré meíjcyaki. Áánéllíí múu ímiáámé íjcyá díbye íjcyadu. ¹⁶ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé meíjcyá ímiáábé o íjcyadu.”

¹⁷ Aane díbyeke ámuha mecáánívahíjcyámé múu íñíújiri ámuha meíjcyané hajchótá díbye ímíllédú íjcyáhi. Muurá tshdúré mééma ímbájhóíiibe mehdú meícyahíjcyané tééne áhdovu meke íajcúki. ¹⁸ Muurá ámuha méwaajácú mépée mepájtyetéityurojító méíhdé múnaáúvú úráávyehíjcyánetu meke díbye pájtyetétsóne. Áronáaaca ihdyu tsá meke díbye pájtyetétsotú dsíídsídívú íáhdóneri. ¹⁹ Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájyuuube Críjto tujpácýo wáágóóóveneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáa ímityuháñé hallúvú dítye dsíjívetsódu. ²⁰ Píívyéébéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco díbyeke mémenúné íñúji ípívyéjtsótúné íhdéjuco díbye mewájuryi idsíjívéki. Ahdújucóhjáa díbye tsááne meke ípíááboki. ²¹ Áánéllíí díbyej tééveri Píívyéébeke mecáhcujtsómé díbyedívú mecátsípáávehíjcyá díbyéé dsíjívébeke íbóhíítsóne ávyéjuutétsónéllííhíyee. Aame méwaajácú díbyema meíjcyame íñerí mebáñúmeityúne.

²² Ahdícýane tsúúca Píívyéébé Apííchó ámuéhakye píáábónej tééveri ímiáájú ámuha mecáhcujtsómé óví ámuha méwajýjcatsí ámuhá ííbúuri. ²³ Muurá Píívyéébeke mecáhcujtsómé tsíhdyuréjucó meijcyane. Tsáhájucó meúráávyetú méécáánimú meke tsíímávátsihdyu meijcyajító illure níjkévájító. Áánetu ihdyu Píívyéébé ihjyu mecáhcujtsóné tsá múijýú níjkéváitýúne. ²⁴⁻²⁵ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Pámeere míamúnaa wahájchotaré ijcyá tsójcómují íjcyadu. Téhdure ijcyámé wahájchotaré íné imíjyaú wajco íjcyadu. Áánetu ihdyu Píívyéébé tsá múijýú níjkéváitýúne. Ááné uwááboju ímiáájú muurá tsúúca ámuéhakye úwáábomeíhi.

2

¹ Ahdícýane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Tsá múu állíuutýúne. Tsá múu pánehjídú ímiáámé íjcyatýúne. Tsá múu nómutáávatýúne. Tsá múu ímityúné íhjuvátú tsíjtyedítýu. ² Ímiá uwááboriyé métsúúraméí éhne múúne tsíímene ñohñóri íjycunúdu. Ááne tééne uwáábó ímiñeúvú méuráávyé ámuha mepájtyeteki. ³ Aane óví ehdu méijcyá Jetsocríjto ímiáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto páñétúejpi

⁴ Aame ihdyu ímiñeúvú meijcyá dííbyema nééwayúdú néébe meke bohíívú ájcúúbema. Muuráhjáa dííbyeke míamúnaa éhdiiválléróóbeke Píívyéébe picyóó ávyeta íhtsútuube páñétúejpi díbye íjcyaki. ⁵ Ahdu óví meke téhdure nééwayúdú menéémeke pícyoobe ihjyádú meijcyaki. Téhdure óví meke llúúvájtedívú pícyoobe díbye ímíllédú meijcyame dííbyeke meícúvémé ímí dííbyema meijcyá Jetsocríjto tééveri. ⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Tsióó cóomi múnáa pañéúvú ó pícyoó ávyeta wájýúmeíbyeke éhne ímichi tééutu jaa éjkeu nééwayúdú néébeke. Áábeke cáhcujtsómé tsá íínerí bañúmeítyúne. Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

⁷ Aane dííbyeke cáhcujtsómé dííbyeke wajyúhi. Áánetu dííbyeke cáhcujtsotúmé tsá wájyutú Píívyéébé waajácuháámitu íllu tene néhdújucó:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéí múnáa íñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu.

⁸ Téhdure tsiíñe nééneé:

Dííbye muurá éhne múúne nééwáyutu ávyé mecábóhcámeímyé maáákityeúdu néébeé. Ahdújucó muurá dííbyé uwááboju ímí cáhcujtsotúmé mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébeéjte

⁹ Áronáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere ámuéhakye íjucúmeke pícyóó llúúvájtedívú dííbyé wákiméí ámuha ímiááméré meijcyáne meméénu dííbyeke dúúrúvamére. Aane imíllebe míamúnáake ámuha meúúballéné muhdú díbye ámuéhakye ímityúnetu ímiánejcúvú íjchivetsóne. ¹⁰ Muuráhjáa íhde ámuha íhdícýameré meijcyame tsá dííbyé píáábóju pañe meijcyatýúne. Áronáa ícyooca tsúúca dííbyeéjte ámuha meijcyame tééne pañe meijcyáhi.

Píívyéébekéré meícúvéiyóne

¹¹ Ahdícýane tsá íñújjejte ámuha meijcyájucóotýúne, ámuúha táñahbé muj. Muurá ihdyu Píívyéébé avyéjuejtéréjucó ámuúha. Áánéllíi ámuéhakye o néé meke tútávájtsoíyónéhjiri ámuha meumúúpívyétuki. ¹² Ímiááméré meijcyá Píívyéébeke wáájacutúmé ímityúné ámuhádiyú íhjuvárónáa ímí ámuha meijcyáne hallúvú dííbyeke dítye íávyéjútso tsiíñe Jetsóó tsáacooca.

¹³⁻¹⁴ Téhdure múu avyéjuullé páñétúejpi méiíñújí avyéjúúbeke pahúllévaré dííbyé píáábo múnáa íjcyámémájucó. Muurá Píívyéébere díityéké pícyóó dítye ímityúmeke íuwááboki, áánetu ímiáámeke dítye ípiááboki. ¹⁵ Muurá imíllebe ímiááméré meijcyane ténejcu wáájacutúmé ímiáájú meúráávyénetu ímityúné íhjuvátuki.

¹⁶ Áánéllíi ímiááméré meijcyá tsúúca ímityúnetu ámuha meijchivyéme. Aame ihdyu ímityúné mémeenújucóhí tsúúca Píívyéébé hójtsí pañéréjucó ámuha meijcyame. ¹⁷ Aame múu dííbyeke íllíñe díbye ímíllédú íjcyame pámevakéré avyéjuullé méiíñújí avyéjúúbemájucó. Téhdure múu pámeere Píívyéébeéjtema wájýjucatsíhi.

Muhdú ícúbáhaméí maáábucúne

¹⁸ Ahdure múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame díityéké íávyejuúlléne meenú dítye táuhbáne. Tsá múu ímiáámémáyé ímí íjcyatýúne. Ímityúmé íjcyárómema múu ímiáámé íjcyáhi. ¹⁹⁻²⁰ Muurá

ihdyu Píivýéébe ímillédú mejjycáné hallútú meke ditye ícúbahráné maáábúćúhachíí ímí meke ijtsúcunúbe. Áanetu ímityúné meméénúné hallútú meke ditye ícúbahráné maáábúćúrónáa ɷaca meke ímí ijtsúcunúbe? Tsáháa. ²¹ Muuráhjáa Píivýéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhrámeíbyé ímiáábé íjcyadu mejjcyaki. ²² Tsáháa muurá dibye mújyú ímityúné méénutúne. Áhdurée tsá muucá dibye állityúne. ²³ Muuráhjáa díbyedítýú ímityúné íhjuvárómeke tsá dibye píámeíhíjcyatúne. Áhdurée díbyeke ícúbáhrárómeke tsá dibye méénúllehíjcyatúne. Íllurée íhvéjtsámeíbyé Píivýéébedívú dibye teene diityémá íimíbájcho muhdú tene íjcyadújuco. ²⁴ Aabée muurá Críjto dsíjívé páwachekevu méepe medsíjívéiyóné tsúúcajáa méimítýú déjuco dsíjívemédú mejjycarómé meimíbaavyeki. Ehdúu mewájyuri dibye ícúbáhrámeínej téeveri méimíbaavyehi. ²⁵ Muuráhjáa éjyju idátsó méicyahíjcyá Píivýéébeke wáájacutúmé éhne múúne obééjámú mújtame íjcyadu. Árónáa ícyooca tsúúca métehméébe Críjtoma méijcyáhi.

3

Muhdú métaábama mejjcyane

¹ Ámuúha walléemuj, ámuhá tajímuke máavyéjuulle. Tsaímíyé mejjycá diityémá Críjto uwááboju tsaate cáhcújtsóturómé ímí ámuha mejjcyane ííténe bhotsí icyáhcújtsó íiná diityéké ámuha menéétúrónáaaca. ² Muurá ímiááméré ámuha mejjcyane ííténe ímíléiyómé téhdure Píivýéébeke íuraavyéne. ³ Tsá múu ávyeta íimíbájkímyeíyóneri íjyácutúúne. Téhdure tsá múu íjyácutúú íhńíwaco idyóíhdsínúmeíñe tsaímíyé ípíhđámeíyóneri, mútpane áhdómeíñe icyááveháñevu ícyáávéiyóneri, ímiá wájyámuunévú íújcámeíyóneri. ⁴ Apáañeriyé múu íjyácutúú tsaíbuwáre íjcyáiyóneri. Ehdú ihdyu íjcyámeke Píivýéébe ímí ijtsúcunúhi. ⁵ Tehdúhjáa muurá éjyjuvúvú íjcyáné walléemú Píivýéébedívú íhvéjtsámeíñe dibye ímillédú ícyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyéjúúllehíjcyáhi. ⁶ Tsááráuvúhjáa muurá ájyju Aavaráavúvuke icyáhcújtsóne avyéjúúllehíjcyáhi. Aane díllée íjcyadu ámuha ímiááméré ámuhá tajímuma mejjcyáhachíí tsá ámuha ínerí meíllityeítýúne.

⁷ Áhdure ámuha wajpímú ámuhá taábámuma ímiñevúvú mejjcyane. Tsá múu diityédí ícúbáhratúne. Múu íjtsámeí diityéké íavyejuúlléne muhdú ípíáábóíneri ámuhá tsíjpá tujkévevu ditye íjcyátúnéllíhnye. Muuráhjáa Píivýéébe wajpíi, wallee, picyóó dityétsí píáábójcatsíñe ímí íjcyaki. Aane ehdu ámuha mejjcyáhachíí Píivýéébe ámuha meíhjuvácóoca tsá íiná ámuhákye pátsárijcyóitýúne.

Ímiááné hallútú meícúbáhrámeíñe

⁸ Áhdícyane ihdyu pámeere tsaímíyé mejjycá pamévamáye. Tsá múu pájúvatúne. Meídaatsólléjcatsíñe mewájyújcatsi tsané nahbémú múúne wájyújcatsidyú mítyájkímyeítýúme. ⁹ Tsá múu píámeítýú ámuhákye ímityúné méénúmeke. Téhdure ámuhákye úhbámeke tsá múu úhbatúne. Íllure diityé hallúvú píáábó métaáméí Píivýéébeke. Ehdú dibye ímillédú ámuha mejjcyáhachíí ámuhákye píáábóíbye. ¹⁰⁻¹² Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé:

Ímí íjcyane ímillémé tsá ímityúné íhjuvatúne. Áhdure tsá ditye állíuutúne. Muurá ímityúné ímyéénuhíjcyánetu íhveténe ímiááneréjuco ditye méénune. Aame íjcyá tsaímíyé pamévamáye. Muurá Píivýéébe ímiáámeke píaabóhi. Aabe díbyeke ditye táumeíñé lleebóhi. Áanetu ímityúmedí tsá dibye íícúvetúne.

Ehdú néene Píivýéébe waajácuháámitu.

¹³ Aane ehdu ímiááméré ámuha mejjcyáhachíí ɷaca ííné hallútú múha ámuhákye ímityúné méénúiyáhi? ¹⁴ Muurá ehdu ímí ámuha mejjycáné hallútú meícúbáhrámeíhachíí maímíjyju ámuha mejjcyanej. Áhdícyane tsáma ínerí maáábímyeídíñe. Muurá Píivýéébe ámuhákye píaabóhi. ¹⁵ Múu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávéne íjcyátsíivye ámuhákye dílómeke ámuha mewáájacútsó íveeki díbyedi ámuha mejjycacunúhíjcyane. Árónáa ihdyu múu ímiñevúvú chooco úúballé mítyájkímyeítýúme. ¹⁶ Aame téíbúwá mejjycá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúné íhjuvávneri íñúćójpíveki.

¹⁷ Aane ihdyu óvi meícúbáhrámeí ímiáánéré meméénúné hallútú Píivýéébe ímílléhachííjyju. Muurá tééne hallútú meícúbáhrámeíñe maáábúćúhachíí ímí meke ijtsúcunúbe. Áanetu ímityúné meméénúné hallútú meícúbáhrámeíñe maáábúćúrónáa tsá dibye meke ímí ijtsúcunúúne. ¹⁸ Muuráhjáa Críjto mújyú ímityúné méénúťuroobe ícúbáhrámeí méimítýú hallúvu. Aabée tsájyúrú dsíjívé méhllíi pámeere ímityúme mejjcyame wájyuri téénej

téeveri meimíabáavyéne ímí Píivýeébema mejjcyaki. Aabée dsíjívérónáa ííbbuu íbóhí ijcyáhi. ¹⁹ Aanéhjáa péé éjyúuvú dsíjívémé íbuúúné íjcyátsihvu diityéké úwááboki. ²⁰ Muuráhjáa éjyúuvú Noéé míinécoba meénuhíjcyánáa Píivýeébe télmehíjcyará miamúnaa díbyeke icyáhcújtsóne téémí pañévu úucáave ipájtyeteki. Áronáacáhljáa apáámyéré 8-meva pájtyeté pámeere ííhjuji cáájáveneri májcanúnetu. Áameúvu íbuúúnéhjáa íjcyátsihvu Jetsóo íbbuu péé diityéké úwááboki. ²¹ Aanéhjáa téjyju nújpácyotu ditye pájtyeténé naavenú íne icyooca metsójtsótsámeímyé mepájtyetéíne. Aane tsá metsójtsómeityú méjpi ííhú íñityááveki. Muurá ihdyu téeneri meúújtsó Píivýeébedívú mecátsípáavéébeke metáumeíñé díbye meke ímíbájhchoki. Aane ihdyu meke ímíbájhchoobe Jetsocríjtóo dsíjívéebe tsiíne bóhíbej téeveri. ²² Díibye muurá icyooca íhstútuubéréjucu nýjkyéjiri Cááni Píivýeébe únuri íjcyáábeke pámeere nýjkyéji múnáama naavémú avyéjuulléhi.

4

Muhdú Píivýeébe meícuvéne

¹ Aanée muurá Críjto ííhújiri íjcyácooca ícúbáhrámeí mewájuryi. Áánéllii metsu meícúbáhrámeiyóné maábúcu díbyeé áábucúdu. Muurá meícúbáhrámeiyóné maábucúmé tsá ímityúné meméénújcootúne. ² Aame tsáhájuco meúmúúpívyetú ímityúné meméénúyóneri. Píivýeébe ímillédú mejjcyáiyóneriyéjucu metsúúrámeíne. ³ Ahdícycane óvlyjacóóné Píivýeébeke wáájácutúmé íjcyadu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha meúmúúpívyehíjcyáhi, ámuháa ménahstívatéhíjcyáhi, ámuháa mewánehjívaténé pañe méllíyícyávehíjcyáhi, nýjcyotájtekeé ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúityuróne. Ánehji óvlyjacóone. ⁴ Muurá ténéhji ámuha meihvéjtsóneri ámúhake náhbévahíjcyámé téeneriyé íjcyame íllure ámuhádi uuhívatéhíjcyáhi. ⁵ Árómemá Píivýeébe muhdú ditye ícyahíjcyané ímíbájhchoóhi. Muurá pámeere dsíjívétúmema ímíbájhchoóibye tsúúca dsíjívéjúcóóróméhhímájuco. ⁶ Téénéllíihyéhhjáa muurá éjyju múnáaúvuke téhdure úwáábomeíñé diityé íbuúúné íbóhí ímí íjcyá Píivýeébe íjcyadu.

⁷ Muurá tsúúca ííhjuji mééma nýjkevaríjyucu. Áánéllii ímiááméré mejjcyáne pájyuvaré Píivýeébema méihjyúvahíjcyá. ⁸ Aame múu wajyújcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájyume ímityúné meke meénúrómeke mepiámeíyóneri tsá mejjácunúteri. ⁹ Ahdícycane múu ímíñeúvu waatsúújcátsi ámuha maááhívéjatsicyooca íná íjtsámeityúmére. ¹⁰ Mépiáábojcatsi muhdú ámuha mepíivyetédú Píivýeébe meke ájcúné piáábori bañúháñé díbye meke ipiáábótuki. ¹¹ Áánéllii ámuha meúwáábócooca ímíñeúvu meúwáábóhíjcyá díbyé ihjyju néhdújucu ámuháj téeveri díbye íhhyúvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepiáábócooca ímíñeúvu mépiáábó muhdú díbye ámuhákye túkévejtsódu. Aane páneere íiná ámuha meméénune múu ímíñeúvu meenu díbyeke ámuha Jetsocríjtoj téeveri maávyéjtsóne. Áábedívú ihdyu metsu meihvéjtsámeíne díbyeke maávyéjtsó mújyú nýjkeváityúne. Ehdú teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíne

¹² Ámuháa táñahbému, tsá múu mávaríjchojúúné ámuháma íjcyánetu íjtsámeityú tene ámuháma íjcyáityuróne. ¹³ Íllure múu ímíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeiyú ámuha meícúbáhrámeíneri tsiíne íavyéjuma díbye tsáácooca ámuha meímíjyúúveki. ¹⁴ Áánéllii díbyeéjté ámuha mejjcyáné hallútú ámuhákye tsaate úhbáhajchíí múu ímíjyúú Píivýeébe Apííchó ámuhá pañe íjcyánéllíihye. ¹⁵ Áronáa ihdyu núcójpítsóhreyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhne menániíne, tsaatéke ámuha medsíjívetsónee, tsíjtye íhhyú pañévu ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meícúbáhrámeíne. ¹⁶ Áánetu ihdyu Críjtoéjté mejjcyané hallútú meícúbáhrámeíne tsá núcójpítsotúne. Íllure Píivýeébeke tééné hallúvu dúúrúvaméré métehdujtsó díbyeéjté mejjcyánéllíihye.

¹⁷⁻¹⁸ Muurá tsúúca muhdú meicyahíjcyané díbye mééma ímíbájhchoóíne éévé újyéteéhi. Aane méhdityu tujkénúibye íhñéjté mejjcyámedítyu. Aabéjii awáa ¿muhdíívanéami íhya tsáma ímíbájhchooi eene díbyé uwááboju cáhcújtsótúmema, ímiáámé íjcyarómé íhstúúnetu pájtyetéíñáaaca? ¹⁹ Ahdícycane díbyedívú meihvéjtsámeíne díbye ímillédú mejjcyá ámuha meícúbáhrámeiyónáaaca. Muurá meke ípívyéjtsóobe íñéhdújucu meénune.

5

Cahcújtsó múnáa túkevéjtsóju

¹ Téh dure ó imíllé cahcújtso múnáá túkevjtsojtéké o úwaabóné téhdure túkevjtsoobe o íjcyabe muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmiíbe. Aabe téhdure ó íjcyáá díbyé avyėjuri tsiíñe díbye tsáácooca. ² Áánéllii ámúhake o néé ímíñeúvú ámuha metúkévjtso Píivyéébeéjté ámúhá hójtsí pañe íjcyámeke. Tsá múu díbyéé ámúhake níwáávéné iijyeveriyé tééné wákimiyéí méénutúne. Áhdure tsá múu tééné hallúvú ámuha medsídsívakíyé méénutúne. Múu ímíñeúvú meenu Píivyéébe ímillédu. ³⁻⁴ Tsá múu tsíjpánécoba dítyéké úwáábotúne. Choocóré múu úwaabó páñétúejpi Métehméébé tsáácooca ámuha maávyėjuuaté díbyema múijyú níjkéváityúne.

⁵ Téh dure ováhtsámú máavyėjuelle ámúhá túkevjtsojtéké. Panéjcuwávú máavyėjúúllejcatsí mityájkimyeityúmere. Muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé:
Píivyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néemeke. Áánetu 'mityáhmitýá' néemedi tsá díbye íícúvetúne.

⁶ Áánéllii mityájkimeityúmeré méíhvéjtsameí íhtsútuube Píivyéébedívú díbyere ámúhake ityúkévjtsoiki. Áijyu muurá ámúhake avyėjútsóiibye díbye meke avyėjútsóíñe éévé úújetéijyu. ⁷ Áánéllii íñerí áábimyeityúmeré díbyedívú mecátsipááve. Muurá imíllebe meke ipíaabóne.

⁸ Árónáa ihdyu téiibúwá meijcyá Naavéné ámúhake imújtátsótuki. Muurá mémunáajpi íjcyabe meke imújtátsóiyóneri ijjácunú éhne múúne bájú oohíbyé iyámeke idyóóiyóneri íjjácunúdu. ⁹ Áróóbeke ihdyu metáhjá Píivyéébeke ámuha mecáhjútsónej tééveri. Muurá méwaajácú pahúllevaré íñújiri ménahbémú téhdure ténéhjiri ícúbáhrámeíhijcyáne. ¹⁰ Árónáa ícyooa wahájchotaré méicúbáhrámeíñe níjcáutu Mépiivyéébé meke avyėjuuatétsóó múijyú níjkéváityúné Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájyuri meke ímíbjachó íhtsutúmé meijcyame íñevú metáhjátsámeityuki. ¹¹ Áánéllii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáábeke maávyėjújtso paíjyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéénéré pityájcoju

¹² Aane íñe íhyaami o cáátúnuháámí ámúhá éllevu ó wallóó ménahbe Píivyéébeke ímí úráávyebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámúhake ó ítsáávetsó ímiááné ímí Píivyéébe ámúhake píáábohíjcyáne. Áánéllii múu tsáimíyé díbyema íjcyáhi.

¹³ Ámúhake Babiróóníá cóómíyi íjcyané cahcújtso múnáa duurúvú ámúhakeé íújcuđu téhdure Píivyéébe dítyéké újcume. Téh dure tájtsiménédú néébe Mááco ámúhake durúváhi. ¹⁴ Téh dure ámúhake táicyánéjcutu o néé ámuha Críjtoéjté tsané nahbémú meijcyame medúúrúvájcatsíki. Ahdícyané óví íbúwajíí ámuha méijcyáhi. Áyu tehdújuco.

2 PÉÉDORO Hállúvúeháámí Pééedoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Tsimóo Pééedoro Jetsocríjtó ñcúve múnáajpi o íjcyáábekée oke díbyere picyóó úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íñe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú Mépájtjetésoobe Jetsocríjtó téeveri Píivýéébe meke ájcné uwááboju muha mecáhcujtsódu idyé ámuha mecáhcujtsóme éllevu. ² Aane óví Píivýéébe tsúúca ámuha mewáájacuube Jetsocríjtó téeveri ámuhake piaabó tsaimíyé ámuha mejíjcyaki.

Muhdú Crijóéjté íjcyane

³ Muurá díbye íñnáhori meke piaabómé ímiááméré méjicyá díbye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube díbye íjcyadu mejíjcyá díbyema maávyéjuutéki. ⁴ Aabe meke íñédu piáábohíjcyá díbyedu mejíjcyá íñújiri ímityúne meke tútávátsohíjcyánéhjiri meúmúúpívyétuki. ⁵ Áánéllii ímiááméré Píivýéébeke mecáhcujtsóne méwaajácú muhdú ámuha tsaimíyé mejíjcyáiyóne. ⁶ Ááne métehméméi ámuha panévaré ímityunéhji maáábúcné íñevú táhjátsámeityúme díbye ímillédu mejíjcyaki. ⁷ Mú wajyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájyújcatsídyu.

⁸ Ehdú ámuha tsaimíyé Máavyéjuube Jetsocríjtóke meúraavyémé ímí díbyé wákimyéi meméénuhahjíí tsá ámuha díbyedi mebañúmeityúne. ⁹ Áánetu ehdu íjcyáiyóné ímíllétúme íjcyá hállúvatúme íjcyadu. Aame ílluréjuco ábáájívéné muhdúhjáa Píivýéébe díityéké ímíjpyetétsóné ímityutu. ¹⁰ Ahdícyane ihdyu tsúúcajáa díbye ámuhake újcume métsúúraméi ímiááméré ámuha mejíjcyáiyóneri ámuhadítú tene íbóhówaucunú díbyedítú ámuha memújtátuki, ámuha táñahbémuj. ¹¹ Ájyú ihdyu ámuhake waatsúcpéjtsóiiybe ímíjyuri Máavyéjuube Mépájtjetésoobe Jetsocríjtó avyéjuri mújyú níjkéváityúne díbyema tsaimíyé ámuha mejíjcyaki.

¹² Áánéllii éhniíñevu ámuhake ó ítsáávétsohíjcyáá muhdú Píivýéébeke meúraavyéné tsúúca ámuha mewáájácúne tehdújuco mejíjcyárónáaaca. ¹³ Ímí ó íjtsúcnú ói o dsíjívétúné hajchótá ámuhake téénevu o ítsáávétsohíjcyáne. ¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocríjtó oke úúballé lléváhréjuco o dsíjívéíñe. ¹⁵ Áánéllii ó ímillé ímíñevú ámuhake o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábáájívétuki.

Crijó avyéjútútsámeíñe

¹⁶ Tsá muurá álliu tene íjcyatú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyaae íñújiri úlléjéébedítú ámuhake muha meúúballéhíjcyáne. ¹⁷ Muuráhjáa ávyeta muha meíténeryé Cááni Píivýéébe díbyeke avyéjútútsóhi. Áhdurée muha méllébo díbye díbyedítú nééne: “Ánu Hájhíwúuke o wájyúúbedi mityane ó ímíjyúhíí.” ¹⁸ Ehdúu níjkyéjitu díbye néene muha méllébo cámehábuú Jetsóó múuhadívú tshdyuréévécooca díbyema muha mejíjcyame.

¹⁹ Áánéllii Píivýéébe íhjú uubáalle múnááhjáa díbyedítú néhíjcyáné tsá álliu íjcyatúne. Áánéllii mellébo díbyedítú dítye úwaabóne. Muurá dítye úwaabóné meke waajácútsó mewáájácútnéhjívú ehne múúne peete cúúvétsihdyu ájchúcnúdu. Áánetu méwaajácú ímiáábé díbye íjcyane ehne múúne íñé ímíjyáú tsítsívé máicúruwa ájchúcnúdu. ²⁰ Téhdure muurá méwaajácú Píivýéébe íhjú uubáalle múnááhjáa díbyé waajácúháamitu cáatúnúne díityé tujkéveju íjcyatúne. ²¹ Tsáháhjáa íjtsaméiyíyé íná pájtyeíñe iwáájacúné dítye cáatúnúne. Muuráhjáa ihdyu Píivýéébe Apííchóré díityéké túkévéjtsóneri caatúnúhíjcyáme.

2

Álliu múnáá uwááboju

¹ Áronáacáhjáa téhdure íjcyámé téjyú álliu múnáa iyee Píivýéébe íhjú uubáalle múnáadi díllómehíjcyáme. Téhdure icyooca díityédú néeme ámuháj piene íjcyáá ámuhake állíúúné átéréenéhjí úwááboímye. Aame íllure ehdiívalleé Máavyéjuube Jetsocríjtó díbyéjuco ípájtjetésoobe íjcyáróobeke. Ááneri iyee íellevu lícyúhcoímyé Píivýéébe díityéké ícúbáhraíñe. ² Aane mityame díityéké icyáhcujtsóne ímityúné méenuhí. Crijtóke cáhcujtsotúme ímityúné íhjúvúá díbyé uwáábotu. ³ Aane díitye átéréenéhjí uwáábojte íllure ámuhake állíhíjcyáá ámuha dsíídsí újcyúroki. Árómé hallúrí tsúúca íjcyáné ícúbáhraméi Píivýéébe tsúúcajtújuco ehdu néeme wáabyuta méenune.

⁴ Muuráhjáa níjkyéji múnaa íjcyáromedítýú ímityúné meénúmedi ídáátsóvétuubéré illure diityéké waagóó ditye ícúbáhrámeiki. Aame icyooca cúúvétsii dóhjinúmeíyú téhnehíjcyá mújyú Píívyéébe pámeemáye muhdú ditye icyahíjcyané ímbájchoíñe. ⁵ Téhdurehjáa muurá éjyúuúvú ímityúmé íjcyámedi tsá díbye ídáátsóvetúne. Muuráhjáa íñúji díbye cáájávétsoneri májcanúmedítýú apáábyekéré pájtyetétsoobe dityéé ímíjpyetéro diityéké úwáábohíjcyabe Noéee 7-meva ítsímema. ⁶ Téhdurehjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake áiuúube. Ehdúhjáa imyéénúneri meke úújétsoobe íñe icyooca téhdure ímityúné meénuhíjcyámeke muhdú ícúbáhraíñe.

⁷⁻⁸ Téhdurehjáa muhdú ímiáámeke ipájtyetétsofñé úújétsoobe ípyéé íaiúúrócoomícyutu Róóke ipájtyetétsoneri. Muuráhjáa diityéj píine íjcyároobe ímiáábé íjcyánéllii múhdurá itsúcunúhíjcyá ímityúné imyéénúneri ditye íhjúvuhíjcyáne. ⁹ Áánéllii muurá méwaajácu Píívyéébe meke pájtyetétsoné meke mújtátsóíyónetu díbyedívú meíhvéjtsámeímyeke. Áánetu ihdyu ímityúmé tsúúca ícúbáhraméi pañe íjcyá díbye muhdú meícyahíjcyané meéema ímbájchoíñéúvújuco. ¹⁰ Muurá ícúbáhraíiibe eene ímillédú ímityúné imyéénúne díbyeke ávyejúúllehíjcyátúmedi. Muurá uuhívatéhíjcyámé íhtsutúmé níjkyéjiri íjcyáromedi núhnevétúmére. ¹¹ Muurá níjkyéji múnaa diityé ehníñevu íhtsutúmé íjcyáromé tsá mújyú ávyéjútédítýú ímityúné íhjúvátú Píívyéébe úmíwávu.

¹² Áronáa diitye állú múnaa átéréénéjji úwáábojte nehniwu uuhívatéhíjcyá iwáájácúúneri. Ávyeta iyámédú néeme wáájácúmeíyúmé ímillédú dáríívemeíhíjcyáhi. Árome wágóóóové diitye iyámé wágóóóvehíjcyádu. ¹³ Muurá ímillédú íjcyáne itsúcunúhíjcyámé ímí tehjújuco íjcyane. Árome múhdurá ícyahíjcyáneri tsíjtyeke ityútávátsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyétá nucójpitso néeme ámúhama nahbévahíjcyá ímiáámeúvúdu.

¹⁴ Muurá tenáhtsíré ítème. Aame tsá mújyú íhvetéítýú ímityúné imyéénuhíjcyánetu. Muurá dúhcú íbúwámeke tenejúcúvúre íbúwátsohíjcyáme. Aame panévaré íehnéváíyóneri úmúúpívyehíjcyá ímityúmé íjcyame. ¹⁵ Muurá ímiájító iúráávyérónetu ímújtáne ímityúné pañeréjuco ditye ícyahíjcyané tsaapíhjáa Píívyéébe íhjúvú uubáalle múnáajpi Beóóúvú h- jchi Baraáá íjcyadu. Díbyéhjáa ímíllera ímityunéhjí imyéénúné hallúvú ídsídsíwane. ¹⁶ Áronáacáhjáa íju mújyú íhjúvuhíjcyátuube íñe meíhjúvájuri díbyeke úhbánetu íhvetéébé téénetu.

¹⁷ Aane muurá diitye állú múnaa átéréénéjji úwáábojte ehne múúne núpjacyo íjcyátúné nupáhvejúdu, áhdure diitye ehne múúne ojtso kíjyeba íhdícyáhallúvú tsájtyedu. Aame bañú múnaa íjcyame tsá ínetú píáábotúne. Aame wágóóóové ávyeta cúúvé nehullévú mújyú níjkévátýúne. ¹⁸ Muurá ímityunéhjí íhjúvúváneeri tsúúcajáa téénetu íhvetéjúcóórómeke tsiíñe íbúwátsohíjcyámé tenejúcúvu. ¹⁹ Muurá nehíjcyáme: “Tsúúca mepájtyetémé hallúri ína íjcyájúúcoótúnéllii mépiivyété meímillédú meíjcyane.” Áronáa tsá ditye wáájácúmeíyú ímityúné pañe íjcyane. Muurá tsáneevu metáhjátsámeíñe pañe méijcyáhi. ²⁰ Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej tééveri meímjpyetéjúcooromé bíwáhdúre íhdéé meícyahíjcyádú meíjcyáhajchíí ehníñevu ídátóréjuco meíjcyane. ²¹ Aame tsáháa ihdyu ímiájító Píívyéébe taúhbaju méhdivu bóhówájtsonejcúvú meíbúwáávétýuróne. Muurá teene mewáájácújúcooróne meéhdívallehíjcyámé úmíwa ídátóshreé. ²² Ehdú méijcyá illu tsaate néhdújuco: “Oohímýé íllímutúhcú tsiíñe majchóhi. Téhdure meénimu nityááveromé bíwáhdúre íñújáámiri cávilyíñúmeíhí.”

3

Jetsocríjtó tsiíñe tsááíñe

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, íhyaami ámuha éllevu o cáátúnúháámí pañe tsiíñe ámuhákye ó úwaabó íhdééháámí pañéé ámuhákye o úwaabónere. ² Aane ihdyu tsáma máábájívedí Píívyéébe íhjúvú uubáalle múnáahjáa tsúúcajátújuco meke nehíjcyáne. Téhdure máábájívedí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó úwááboju díbyé úwáábojte ámuhákye úwáábohíjcyáne.

³ Áánéllii wájácútsi méijcyaco dityéé néene Jetsóó tsiíñe tsááíñe íhdéwu tsaate ímillédú ímityúné imyéénúne dííbyedi úúhívatéíñe. ⁴ Muurá neeímye: “¿Mújyúuami tsááiibe Críjto idyévúvúvú tsááiibe? Muurá íñe meíhdé múnáaúvúvú íjcyáájyú ícyahíjcyádúre íñúji icyoocápívu ípyéé ípívyéévétsihdyu.” ⁵⁻⁶ Ehdú neeímýé Píívyéébhéjja íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íhjúvúváneeríyé ípívyéjtsóné wáájácúróme. Muuráhjáa díbye nééjuriyé núpjacyo tsatsíhívú dóbeevé íñúji íbóhówááveki. Téhdurehjáa muurá íñéhdújuco díbye éjyúuúvú íñúji

icyájáávetsóneri míamúnáake májcanútsóné diityé imityú hallútu. Aane wáájacurómé állú múnáa áteréénéhjí uwáábojte tsá téeneri íícúvehíjcyatúne. ⁷ Áronáa muurá Píivyéébe néé íimílléijyu ííñújima páneere iévéhóowari íjcyanéhjí iwáágóoíñé cúújúwari. Áijyu muhdú meicyahíjcyané mééma díbye ímíbájhócooca dííbyeke cáhcújtsótúmé ímityú ícyahíjcyámé ílluréjuco wágóóovéíñe.

⁸ Cáhawáá méijtsúcunu, ámuúha táñahbémuj. Muurá Píivyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótáre. Muurá tsájcoojíuvúdúre íjtsúcunúúbé éhdúné píjcyábá íjcyaróne. ⁹ Áánéllii tsá múu néetu íveeki Jetsóó íícúí tsáátune. Muurá ihdyu téhmehíjcyabe míamúnáa imityúné íicyahíjcyánetu ííhveténe ímíjpyeténe. Tsá díbye ímilléturó tsaatéuba wágóoovéne.

¹⁰ Aabe muurá ihdyu méijtsótúnáa tsaá ehne múúne naní múnáajpi meke ábájínejcúdu. Téijyu páneere iévéhóowari íjcyanéhjí áiiivyéné ihjyúváá ávyetá apíícho. Téhdure ííñuji cámaráúúvéé páneere tééjí hallúrí íjcyánéhjimájucó.

¹¹ Ehdu páneere cúújúwari wágóóovéehi. Áánéllii téiibúwá meijcyáne ímíñeúvú Píivyéébeke méuráávyé dííbyedívréjuco mecátsípáávéneema. ¹²⁻¹³ Ááne météhmehíjcyá múijyu tehdu tene pájtyeíñé díbye nééneé. Muurévá páneere iévéhóowari íjcyanéhjí ííñújimájucó cúújúwari chócoovéné wágóóóovéné boonétú béhjíréjuco ííñuji díbye ípívyéjtsóíñé páneere iévéhóowari íjcyánéhjimájucó. Áájí hallúríva páneere tsaímiyéjuco íjcyáíñe. Tsáhájucóvá íná imityúné íjcyáityúne.

¹⁴ Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímiááméré meijcyá íínetú ámuha menéétsámeityúmeke Críjto íájtýmívaki, ámuúha táñahbémuj. ¹⁵ Muurá Píivyéébe téhmehíjcyá páneere míamúnáa ípájtyetéíñé uwááboju cáhcujtsóne. Áánéllii tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájjyuube Páávoró amúhake caatúnuhíjcyá Píivyéébe dííbyeke tükévéjtsóneri. ¹⁶ Muurá pahúllevaré íjcyané cahcújtsó múnáa éllevu iwáállóhaamíjí pañe téeneri íhgyúvahíjcyaaabe. Áronáa tsane túhú díbye úwaabóné tsá páneere ímí melléébohíjcyatúne. Aane íjcyámé tsaate dííbyé uwáábó wáájacurómé tsíñejcúvúre úwáábohíjcyané Píivyéébeke ímí iuráávyétúnélliihye. Aame ehdu dííbyé ihjyu íúníutúre iúwáábóneri íhyallúvúre ímityúné méénuhíjcyáhi.

¹⁷ Ahdícyane ámuha táñahbémú tsúúca ámuha íñehji mewáájacúmé ímíñeúvú météhmeméí állú múnáa amúhake ímiáájú ámuha mecáhcújtsónetu ímújtátsótuki. ¹⁸ Áánéllii éhniíñevu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtotodívú mecátsípáávé amúhake díbye ípiáábo ámuha mewájjycatsíki. Ahdícyane ihdyu óví dííbyeke máávyéjujtsó múijyú níjkéváityúne. Áyu tehdujúco.

1 JÓAA

Tujkénú Jóaa cáátúnuháámi

Mepájtjeténé uubálleju

1 Ámúhake ó caatúnú Críjtodityú dílbyej tééveri Píivyéébe meke pájtjetétsóobedityú íjcyáné uubálle. Dílbyéhjáa ihdyu íjcyaduré ícyahíjcyá ípíivyema íjcyátuube ífíujíi ípíivyéévtúné ihdéjuco. Áábekée muha maájtjyúmíibe ihjyuváné muha mélleebóhi. ² Aabée bóhówaávéebedityú íjcyáné uwaáboju íne ámúhake ó úúbálléhíjcyá mújijyú medsíjivéjucóóityúne bóhí dílbyedityú meújcné uwaáboju. Aabéhjáa ihdyu íjcyaduré Cááníma ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu bóhówaavéhi. ³ Aanée páneere díbye méénunéhjí muha máájtjyúmíhi. Áhdurée díbye íhjyuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhake ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íne muhdú muha Cááni Píivyéébeé, dílbye ílli Jetsocríjto, íjcyámútsima meíjcyadu. ⁴ Aane ámúhake ó úúballé tééneri ámuha meímíjyúki.

Píivyéébedi ímiáájú

⁵ Áané uwaábojúu dílbyere Jetsocríjto múúhake úwaabóné íne ámúhake ó úúballé Píivyéébe ímiáábé íjcyáábédi íné ímityú íjcyatúne. ⁶ Áábeke 'ímí ó úraavyé' menéérome ímityunéhjí meméénúhachíí íllure máállíhi. ⁷ Áánetu ímiáábé díbye íjcyadu meíjcyáhachíí ímí menáhbévájcatsí pamévamáye. Áijyu tsá íiná máhallúri íjcyájúcootu tsúúcajáa ílli Jetsocríjto ítyujpácýó íwáágóóneri páneere meímityú ímbájbchónéllíihye.

⁸ Áánetu ímityúmé meíjcyarómé 'tsá ímityuube o íjcyatúne' menéhachíí íllure máállímyeímyé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. ⁹ Áronáa ihdyu Píivyéébe ímiáábé íjcyaaabe íñédu méénúúbeke meímityuháñé meúúbálléhachíí méhdi ídáátsóvéne mééma ímbájbchoobe páneere. ¹⁰ Áánetu 'tsá mújijyú íné ímityú o méénutúne' menéhachíí Píivyéébeke állíu múnáájpidi médíllóhi. Aane ehdu menéeme tsá ímí dílbyé uwaáboju mecáhcújtsotúne.

2

Críjto mépiááboobe

1 Ámuúha Líhíúmuj, ícyooa íne ámúhake o cáátúnúné pañe o nées ámuha ímityúné meméénútki. Áronáa ihdyu ímityúné meméénúhachíí Jetsocríjto ímiáábé mépiááboobe íjcyaaabe meke Méécááni húmíj pñnévú píaabóhi. ² Muuráhjáa pájáameílbýé meímityuháñé méema ímbájbchoki. Áronáacáa tsá apáámyéllíihyeré méhllí díbye dsíjivetúne. Muuráhjáa pámeere míamúnaa ífíújiri íjcyáméllíi dsíjiveébe.

³ Aane muurá ihdyu Píivyéébe táuhbajúúné néhdu meíjcyánetu méwaajácú ímiááné dílbyeéjté meíjcyane. ⁴ Áánetu tsaate 'dílbyeéjté muúha' néérome dílbyé táuhbajúúné néhdu íjcyatúmé állíu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. ⁵ Muurá ihdyu Píivyéébe néhdu meíjcyame dílbyeke méwajjúhi. Áánetu méwaajácú ímiááné dílbyeéjté meíjcyane. ⁶ Áánéllíi múu tsaate 'Píivyéébeke ímí ó úraavyéhi' néeme íjcyá muhdúhjáa ífíújiri Jetsocríjto ícyahíjcyadu.

Tsííne táuhbaju bóhówaavéne

⁷ Ámuúha táñahbému, íne ámuha éllevu o cáátúnúné tsá béhné táuhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámúhama tene íjcyane. Áánéllíi tsúúca ámuha teene méwaajácúhi. ⁸ Áronáa béhnévúvúdu ámúhake ó nehíjcyá muhdú Críjto meke wájyudu ámuha mewájjújcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

⁹ Aane muurá 'ímiáájú ó úraavyéhi' menéérome menáhbémuke menéhnílléhachíí ímityunéjcuréi meúraavyéhi. ¹⁰ Áánetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé mewájjú ménáhbémuke. Aame tsáhájucó ímityúné pañévú memújtatúne. ¹¹ Áánetu ménáhbémuke menéhníllémé ímityúné pañe meíjcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé meíjcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeityúme.

¹² Aane íne ámuha áátsímédú menéemeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj tééveri Píivyéébe ámúhadi ídáátsóvéne ámúhá ímityú ímbájbchómeke. ¹³ Aane ámuha kéemejteké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneeréikyée ípíivyéévtúné ihdéjuco íjcyáabeke ámuha mewáájácúnéllíihye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke

metáhjánéllihye. Áhdure ámuha tsáiméké ó caatúnú tsúuca Méécáánikyé ámuha ímí mewáájácúnéllihye.

¹⁴⁻¹⁵ Ahdícyané pámeere kéémejtémá ováhtsámú tsúuca Píivýéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu lǵyacunújúcootú íńńújénéhjiri. Muurá tsaate ténéhǵiriyé lǵcyame tsá Píivýéébeke wáǵjutúne. ¹⁶ Muurá páneere íńńúǵiene tsá Píivýéébedítýú tsáátune. Naavénédítyuré tsááne meǵpǵiyi imityúné meméénúǵyóneri meúmúúpivýéne, íńná meíténeri meúmúúpivýéne, meéhnéváneri memítýáǵkímýeíńe. ¹⁷ Áronéhǵi muurá páneere teéǵjima wáǵóóveéhi. Áánetu ihdyu Píivýéébe ímillédu ícyahǵjcyámé tsá múǵjýú muhdú lǵcyáǵityúne.

Imiáájju

¹⁸ Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, tsúuca íńńujǵi mééma nǵjkévaáhi. Muurá tsúuca ámuha méwaaǵácú tééné ihde Crǵjtoke múnáátsohǵjcyabe bóhówááveíńe. Muurá tehdu neéme mítýaméǵuco méhdivu bóhówáávénetu méwaaǵácú tsúuca íńńujǵi mééma nǵjkévaíńe. ¹⁹ Muurárhǵáa tǵjkénú meke íńáhbévahǵjcyáróne méhdityu ihvetémé imiá nahbémú lǵjcyátúnéllihye. Imiá nahbémúu lǵjcyaca tsá ditye méhdityu dówáávétyuróne. Áánetu méwaaǵácú ménahbémú ditye lǵjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu tsá ámuha díityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúuca Píivýéébé Apííchó ámúhá pańe lǵjyanéllii ámuha méwaaǵácú imiáájju. ²¹ Tsá idýe ámuha mewáájácútúnéllii ámúhake o cáátúnutúne. Muurá tsúuca ámuha méwaaǵácú keená állíuré lǵjcyane. Áánéllii ámúhake ó caatúnú ámuha maállítsámeǵyuki. ²² ¿Aane caatyé íńe díitye állíu múnaa? Jetsóó Crǵjto Mépáǵtýetsetsoobe lǵjcyatúné néhǵjcyámé muurá állíu múnaa. Aame íllure dílǵyke ehdíívalléhǵjcyá Cááni Píivýéébe ma díityétsikyé icyáhcúǵjtsótúnéllihye. ²³ Muurá íllíkye cáhcúǵjtsótúmema tsá Cááni Píivýéébe lǵjcyatúne. Áánetu ihdyu dílǵyke cáhcúǵjtsómema lǵjcyáabe.

²⁴ Aane muhdúhǵáa ámuha tsúúcaǵátúǵuco teene melléébone ímí mecáhcúǵjtsóhahǵhíí íńé imǵjyaú ámuha méǵjcyáa Méécááni Píivýéébé, íllí Jetsocrǵjto, lǵjcyámútsima. ²⁵ Muurárhǵáa dílǵyere Jetsocrǵjtó neé múǵjýú medǵjǵivéǵúcoóǵityúne bóhíivú meke lǵjcyune.

²⁶ Ehdu íńe ámúhake ó caatúnú tsaate ámúhake múǵtátsóǵyóné íhdétu.

²⁷⁻²⁸ Áronáa tsá múha ámúhake állítyuró Píivýéébé Apííchovu tsúuca Jetsocrǵjtó ámúhake áǵcúmeke. Áánéllii tsá múha ámúhake úwáábótyuró téenere ámúhake úwáábóhǵjyanéllihye. Ááne úwááboju muurá tsá állíu lǵjcyatúne. Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, imíńeúvú méǵjcyá Crǵjtoma muhdú Píivýéébé Apííchó ámúhake túkéveǵtsódú múǵjýú tǵińe díbye tsáácooca íńnerí núcǵǵpívetúmé tǵaimýé dílǵyke ámuha mewáátsúcúpéǵtsoki. ²⁹ Muurá ámuha méwaaǵácú Jetsocrǵjtó imiáábé lǵjcyabe múǵjýú imityúné méénutúne. Ahdu lǵjcyame Píivýéébeǵ tsáimé lǵjcyáhi.

3

Píivýéébeǵ tsáime

¹ Cáhawáá méǵjtsúcunu muhdú Píivýéébe mítýane meke iwáǵjúnéllii íńtsáimédi díllone. Aame imiááné dílǵybeǵ tsáimé méǵjcyáhi. Áánetu dílǵyke cáhcúǵjtsótúmé tsá wáájácútú dílǵybeǵté méǵjcyane dílǵyke iwáájácútúnéllihye. ² Ámuúha táńahbémuj, imiááné tsúuca dílǵybeǵ tsáimé méǵjcyarómé tsáhái imí mewáájácútú muhdú méǵjcyaińe nihńévéúre. Áronáa méwaaǵácú Crǵjto meke úǵcúvácooca dílǵybedúreǵuco méǵjcyaińe dílǵyke maáǵtýúmíńéllihye. ³ Muurá imiááné dílǵyke mecáhcúǵjtsómé métsúúrámehǵjcyá imiáámeréǵuco méǵjcyáǵyóneri díbye lǵjcyadu méǵjcyaki.

⁴ Áánetu imityúné meméénuhǵjcyámé Píivýéébé táuhbaju íllure méehdíívalléhi. Muurá tsá díbye ímilletú imityúné meméénune. ⁵ Muurá ámuha tsúuca méwaaǵácú Jetsocrǵjtó múǵjýú imityúné méénútuube íńńujǵivú tsááne méimítýuháńé méhdityu iwááǵóoki. ⁶ Aane pámeere ímí dílǵyema lǵjcyame tsá imityúné méénutúne. Áánetu imityúné méénuhǵjcyámé tsá dílǵybeǵté lǵjcyatúne. Aame tsá dílǵyke wáájácútúne. ⁷ Ahdícyané, ámuúha Llihíúmuj, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíńe. Muurá imiáánéré méénuhǵjcyámé imiáámé lǵjcyá Jetsóó lǵjcyadu. ⁸ Áánetu Naavéneǵté lǵjcyame imityúné méénuhǵjcyá tsúúcaǵátúǵucoo díbye lǵjcyadu lǵjyanéllihye. Áánéllihyeé muurá Píivýéébé Hajchi tsáá íńńujǵivú dílǵyke itýáhǵáne díbye tútáváǵtsonéhǵjǵi ímíbáǵchoki.

⁹ Aane imiááné Píivýéébeǵ tsáimé méǵjcyame tsáháǵuco imityúné meméénutú béhne íǵtsameíúvéúreǵuco díbye meke áǵcúnéllihye. Aame tsáháǵuco imityúné méǵjcyatú tsúuca íńtsáimédi díbye meke díllone. ¹⁰ Aane muurá méwaaǵácú caatyé Píivýéébeǵ tsáimé lǵjcyane.

Áhdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíímé Ijcyane muhdú ditye Ijcyánetüre. Muurá ímityúné meméénuhíjcyámé ménahbémuke mewájjytúmé tsá Píivyéébeéjté mejjcyatúne.

Mewájjytújcatsíñe

¹¹ Muurá ámuha méwaajácú tujkénúu meúwáábójcatsíñé muhdú mewájjytújcatsíyóne. ¹² Aame tsá mejjcyatú Caíiuvúhjáa Ijcyadu. Muuráhjáa Naavéneéjpi Ijcyánéllii íñáhbeke líihyánuube. Aanée jíveeki líihyánuube íñáhbeke? Dibyéjháa múhdurá méénúnáa íñahbe ímí méénune itsárlíléne díibyeke líihyánuube.

¹³ Ahdícycane múhdurá méjtsúcunúdí ámuéhake Píivyéébeke cáhcújtsotúmé néhnílléhajchííjyu, ámuúha táñahbému. ¹⁴ Muurá méwaajácú Píivyéébeéjté mejjcyame ménahbémuke mewájjyume mújjyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhiima mejjcyane. Áánetu íñahbémuke wájjytúmé tsá téenema Ijcyatúne. ¹⁵ Muurá dsíjivétso múnaádú néeme íñahbémuke nehnílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke idsíjivétsoíyóneri Ijcyacunúhíjcyámema mújjyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhi Ijcyatúne. ¹⁶ Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjtó meke iwájjyune úújetsóné idsíjivéneri. Ahdu téhdure ménahbémuke meúújétsóiyá díityéké mewájjyune. ¹⁷ Ditye píhtónetu díityédí meidaátsóvéne mepiáábótúhachíí tsá ímiááneturé Píivyéébeke mewájjytúne. ¹⁸ Ámuúha átsíímédú ámuha menéemeéj, tsá múu apááñéré ihjyúri íñahbémuke wájjytúne. Múu ímiááné díityéké iwájjyune úújétsó díityéké ipiáábóneri.

Píivyéébema ímí mejjcyane

¹⁹ Ehdú meméénune ímiáánéjucó ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááné ímí Píivyéébema mejjcyane. ²⁰ Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píivyéébe íná túhúúlléébejii waajácú muhdú meícyahíjcyáne. ²¹ Ámuúha táñahbému, muurá ímityúné meméénútúcooca méwaajácú ímí Píivyéébe meke íjtsúcunúne. ²² Aabe meke ajcú páneere díibyeke metáumeíñé díibyé taúhbjáúúné mecáhcújtsóne díbye ímíllédú mejjcyámeke. ²³ Meke muurá táúhbaabe ílli Jetsocríjtóke mecáhcújtsóne mewájjytújcatsí muhdú meke díbye wájjyudu. ²⁴ Díbye meke néhdú mejjcyame ímí díibyéme méjjcyáhi. Aame méwaajácú mééma díbye Ijcyane Íapíichó mépañévu ipícyóónej tééveri.

4

Ímiáájú Píivyéébedityú tsááne

¹ Ámuúha táñahbému, tsá múu pecútéré cáhcújtsotú tsaate ámuháma Píivyéébé icyánéjcuri ihjyuváne. Tujkénú múu ímiíneúvú íjtsó iwáájácú ímiááné díibyedityú tene Ijcyáhajchííjyu. Muurá mítyame állíu múnaa díibyé ihjyú uubálle múnaadi idíllómeíñe úwáábohíjcyáhi. ² Aane cáhawáá ámuéhake o néé muhdú mewáájacúné ímiááné Píivyéébé Apíichó túkevéjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjtó Píivyéébé Hajchí Ijcyaae Míamúnáájpidívú ípíivyéévéne ííñujívú tsááne cáhcujtsómé úwáábohíjcyá Píivyéébé Apíichó túkévéjtsóneri. ³ Áánetu teene cáhcújtsotúmé tsá tééné túkevéjtsori úwáábotúne. Críjtó munáajpi Naavéné apíichó túkevéjtsoriyé úwáábohíjcyáme. Aane díitye úwááboju tsúúca Ijcyá ííñujiri éhnéé éjjyújucó tééné uubállé ámuha melléébone.

⁴ Ámuúha Líihíúmuj, muurá Píivyéébeéjté ámuha mejjcyame tsúúca díityéké métahjá díityémá Ijcyáábé íhnáhó éhniíñevu ámuháma Ijcyáábé íhnáhó Ijcyánéllíihye. ⁵ Íji múnaaré Ijcyánéllii míamúnáadityúré tsááne íjtsaméí ditye úwáabóné díitye míamúnáa lleebúacunúhíjcyá téhdure tééji múnaa Ijcyánéllíihye. ⁶ Áánetu ihdyu Píivyéébeéjté mejjcyánéllii téhdure díibyeke wáájacúmé meke lléébohíjcyáhi. Áánetu díibyeke wáájacútúmé tsá meke lléébotúne. Ááneturé méwaajácú caatyé ímiááné Píivyéébé Apíichó túkévéjtsori úwáábohíjcyáne, áánetu caatyé állíuré Naavéné apíichó túkévéjtsori úwáábohíjcyáne.

Píivyéébe meke wájjyune

⁷ Áánéllii metsu Píivyéébedityú tsááne íjtsaméima mejjcyame mewájjytújcatsíki, ámuúha táñahbému. Muurá mewájjytújcatsíneri meúújétsó ímiááné díibyej tsíímé mejjcyame díibyeke mewáájacúne. ⁸ Áánetu tsíjtyeke wájjytúmé tsá díibyeke wáájacútúne. Muurá díibyej tsíímé Ijcyaca tsíjtyeke wájjyúiyá muhdú díbye meke wájjyudu. ⁹⁻¹⁰ Muuráhjáa meícyánéjcutu díibyeke mewájjytúrónaa meke mítyane iwájjyune úújétsóobe apáábyéré ílli Ijcyáábeke ííñujívú díbye wállóobe dsíjivénej tééveri méímityuháñé ábájíivémeímyé mújjyú medsíjivéjúcúóóityúné bóhi meújcuki.

¹¹ Áánéllii méwajjújcatsíyáhi, ámuúha táñahbému. ¹² Muurá díbyeke mújýú maájýúmiturómé mewájýújcatsíhajchíí méwaaajácú Íapííchó mépañe Íjcyane. ¹³ Áánevu meke díbye ájcúnéllii méwaaajácú ímiááné díbyeéjté meíjcyane. ¹⁴ Muuráhjáa muha Jetsocríjtoke maájtyumímé íñe méúúbállehíjcyá Méécáání díbyeke íñújívú wáloone díbyej tééveri pámeere míamúnáake ipájtyetésoki. ¹⁵ Aane Jetsóó Píivýéébé Hajchí Íjcyane mecáhcújtsóne díbyedívú mecátsípaavémé tsaimíyé Píivýéébema méíjcyámé pañe Íjcyaae Íapííchoj tééveri.

¹⁶ Aane díbye meke wájyune mewáájácúnéllii díbyeke mecáhcújtsóne díbyedívú mecátsípáavehíjcyáhi. Muurá ihdyu íjcyaduré meke wájyuúbe. Aane pámeekéré mewájyume ímí díbyema meíjcyámema idyé Íjcyaae Íapííchoj tééveri. ¹⁷ Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó íñújiri Íjcyadu meíjcyáneri méúújetsó ímiááné díbyeke mewájyune. Aabe meke wájýúnéllii tsá meíllityétú nihñéétsihvúré mééma díbye muhdú meicyahÍjcyáné ímíbájhóíñeri. ¹⁸ Muurá meke wájýumedi tsá meíllityétúne. Áánetu meke wájýútúmeke méillí dítye meke ímítýú dáíivéyóónéllíhye. Muurá tsaate meke wájyune mewáájácútúnéllii dítyéké méíllíyáhi.

¹⁹ Áronáacáa ihdyu Píivýéébe tsúúcjátújuco meke wájyune mewáájácúnéllii díbyeke mewájýúhi. ²⁰ Áánetu 'Píivýéébeke ó wájýúhi' menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí íllure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmirómeke mewájýúmejíiva Píivýéébeke mewájýúú awáá maájtyúmiíbekejíivari? ²¹ Áronáacáa meke neebe díbyeke mewájýúne téhdure ménahbémuke mewájýuki.

5

Ímityúné metáhjane

¹ Muurá Jetsóó Mépájtyetésóóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méíjcyá Píivýéébej tsíime. Aane díbyeke wájyune téhdure ítsíimeke wájýúhi. ² Aane díbyeke mewájýúnéllii díbye meke néhdu meíjcyame téhdure tsíjtye díbyej tsíimé Íjcyámeke ménahbémuke mewájýúhi. ³ Muurá díbye néhdu meíjcyáneri méúújetsó díbyeke mewájýune. Aane tsáháturo túhuutúne. ⁴ Muurá díbyej tsíimé meíjcyame íñújí ímityuháñe métahjá Jetsóoke mecáhcújtsóneri. ⁵ Píivýéébé Hajchí díbye Íjcyane mecáhcujtsómé métahjá panévaré meke tútávájtsóiyóne.

Jetsóó Píivýéébé Hajchí

⁶ Muurá méwaaajácú Jetsóó Píivýéébé Hajchí Íjcyane díbyeé tsójtsótsámeicyooca Ílli díbye Íjcyane díbyere Píivýéébe cáámetu néénéllíhye. Áhdurée díbye dsíjívécocaa úújétsoobe Ílli díbye Íjcyane. Aane muurá Íapííchó méhdivu bóhówátsohíjcyá ímiááné tene Íjcyane. ⁷ Muurá Íjcyámé níjkyejíri pápíhchúúmeva Píivýéébé Hajchí Jetsóó Íjcyane néémeé: Díbye páñetu Ílli Jetsocríjto, Cáání, Íapííchoo, éhdume. Aane pápíhchúúmeva Íjcyame tsáápiiyéro. ⁸ Téhdure íñe íñújiri pápíhchúúneva teene bóhówajtsóhi: Díbyeé tsójtsótsámeicyooca Cáání nééneé, díbyeé dsíjívécocaa tsííñe díbyere nééneé, Íapííchó meke néhíjcyáne, éhdume. Aane pápíhchúúneva Íjcyane tsanééré méhdivu bóhówajtsóhi. ⁹ Muurá mecáhcujtsó míamúnáa meke nééneé. Aanéjii muurá mecáhcújtsóiyá Píivýéébe meke nééneé. Muurá díbyere meke néé Jetsóó Ílli Íjcyane. ¹⁰ Áánéllii pámeere díbyeke cáhcujtsómé waajácú íñbúuri ímiááné Píivýéébé Hajchí díbye Íjcyane. Áánetu teene cáhcujtsotómé állíu múnáájpidi dílló díbyeke. ¹¹ Áronáa neebe Íllj tééveri meke íajcuíñe mújýú medsíjívéjúcóótyúne bóhívu. ¹² Aane pámeere díbyé Hájchima Íjcyame tsúúca teene ujchíhi. Áánetu díbyema Íjcyátúmedi tsá tene Íjcyatúne.

Nihñéneré túkevétsoju

¹³ Ehdú íñe ámuúhake ó caatúnú Píivýéébé Hájchikye ámuha mecáhcújtsómeke ámuha mewáájácú tsúúca ámuha mújýú medsíjívéjúcóótyúne bóhíma meíjcyane.

¹⁴ Muurá méwaaajácú Píivýéébe ímillédújuco tene nehajchíí díbyeke metáúmeíñe díbye meke lléébone. ¹⁵ Áánéllii méwaaajácú díbye meke píááboíñe páneere díbyeke metáúmeíñetu.

¹⁶ Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí múu díbyé hallúvú píáábó táúmeí Píivýéébeke díbye díbyedi ídáátsóvéne díbyé ímityú íábájíive díbye tééné déjúcotu idsíjívétuki. Áronáa íjcyáné tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjívéiyóne. Aane téénéeméné díbye méénúhajchíí metáúmeídí píáábó díbyé hallúvu. ¹⁷ Muurá páneere Píivýéébe ímilletúné meméénunéhíí ímityúne. Áronáa íjcyáné tsane tééné déjúcotu medsíjívéiyóne.

¹⁸⁻¹⁹ Áronáa méwaaajácú ímiááné Píivýéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúné pañévú meúcaavéjúcotúné díbyé Hajchí meke Naavéné mújtátsóiyónetu téhmehíjcyánéllíhye.

Áánéllii muurá tsá dibye meke mújtátsóityuró Píivyéébeéjté meíjcyámeke. Áánetu íñe múhdumé íñújiri íjcyané míamúnaa Píivyéébeke cáhcújtsotúmé diibye Naavéné hójtsí pañe. ²⁰ Muurá méwaajácú Píivyéébé Hajchíi tsááne íñújívú meke iwáájácútso muhdú ímiáábé Cááni íjcyane díbyema ímí meíjcyaki. Aame ícyooca ímí díbyema méijcyá Ílli Jetsocríjtoma meíjcyánéllíihye. Aane ímiáábé Píivyéébe íjcyabe meke ajcú mújyú medsíjivéjúcóóityúne bóhívu. ²¹ Ahdícyane, ámuúha Llihúumuj, óvjyacóóné díbyedítýú ámúhake mújtátsóiyonéhjí ámuha mecáánívahjcyáne. Áyu tehdújuco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóáa cáátúnuháámi

Muhdú mewájjyune

¹ Muúllej, Píivýéébé cahcújtso múnáá túkevjtsoobe o íjcyabe dútsíimema ámuáhake o wájyumeke tsúuca Píivýéébe újcúme éllevu íñe íhyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámuáhake o wájyutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámuáhake wájyúhi. ² Aane ímiááné ámuáhake ó wájyú ímiáájú mújjyú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánéllíihye. ³ Ahdícyane óví Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámuáhake wájyumútsi ámuhadí ídáátsóvéne píaabó íbúwajíí ámuha mejjcyaki.

⁴ Mítýane ó ímjyuvé tsaate dútsíimedítýú ílle ímí tehdtújoco ímiáájú úráávyémeke o íténema. Muurá Píivýéébé taúhbaju néhdújoco dítye íjcyane. ⁵ Aane, muulle, uke o néé mewájjyújcatsíki. Tsá béhné taúhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúucajátújoco Píivýéébe meke taúhbáné mewájjyújcatsíki. ⁶ Muurá ímiááné dífbyeke mewájjyúhajchíí díbye meke néhdu mejjcyáhi.

Állíu múnáa

⁷ Aane téibúwá méjjcyaco állíu múnáake. Muurá mítýame íjcyá íñújiri Jetsocríjtóo íñújjívú itsááne ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame íllure dífbyeke ehdíiválehíjcyá icyáhcuútsótúnema. ⁸ Ahdícyane téibúwá méjjcyaco ámuha mebánúmeítýu ámuhá wákimyéí áhdori Píivýéébe meke ájcune ámuha meújcuki.

⁹ Muurá ámuha Críjtó uwááboju íjcyané tsíjjítoréjoco meúráávyéhajchíí tsá Píivýéébé icyánéjcuri ámuha mejjcyatúne. Áánetu téené uwáábóré ímí ámuha meúráávyéhajchíí Píivýéébé, Ílli Jetsocríjtóo, íjcyámútsima ímí ámuha mejjcyáhi. ¹⁰ Aane tsaate Críjtó uwááboju cáhcújtsotúme ámuha éllevu ámuáhake íúwáábo péhajchíí tsá múu íhjáwú wáátsúcúpéjtsotúne. ¹¹ Muurá díityéké ámuha mepiáábóhajchíí tsúuca ímityúné ámuha mémeenúhi.

Jóáa pítyajcóné

¹² Aane íjcyaróné mítýane ámuáhake o neéiyóne. Áronáa tsáhájoco ó ímíletú éhniíñevu íhyaamí pañétú o cáátumúné lléváhréjoco ámuha éllevu o pééíñéllíihye. Téjjyú botsíi ámuáhake ó neé éhniíñevu meimíjyuuíki.

¹³ Aane díñaalle ímí Píivýéébeke úráávyéllej tsíímé mítýane ámuáhake duurúváhi. Áyu tehdtújoco.

3 JÓÁÁ

Nihñéeháámíré Jóáa cáátúnuháámi

Gááyo ímiáábe

¹ Oo Píívyéébe cahcújtso múnáá túkevéjtsoobe o íjcyaaabe íhyaami diéllevu ó caatúnú uke o wájyuube Gááyo élllevu.

² Aane Píívyéébeke, muube, piáábó ó táumeñhijcyá díhyallúvú panévatúré ímí u íjcyaa muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu. ³ Mítýane ó ímjyuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaate ellétú tsááme oke úúbálléneri. ⁴ Téhdure ávyétá mityané ó ímjyuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úúbálléneri.

⁵ Aane, muube, ímí tehdújuo u piáábohijcyané ménahbémuke ímichi tsiélletu tsááme Píívyéébe íhjuu úwáábóméré péñhijcyámeke. ⁶ Muurá íllevu ménahbémú dóbéévémeke úúbállémé muhdú diityéké u wájyuune u piaabóne. Aane ímí tehdújuo diityéké u piáábohijcyané Píívyéébe ímillédújuo. ⁷ Muurá dííbyé íhjuu úwáábori úlleñhijcyámé tsá ímilléturó cáhcújtsoómé diityéké piababóne. ⁸ Áánéllii metsu meere mepiáábohijcyaa diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

⁹ Muuráhjáa éjju waajácuháámi ó wallóo elle íjcyané cahcújtso múnáa élllevu diityéké o túkévéjtsoháámi. Áronévaá tétsíí túkevéjtsoobe Dióóterépé iye íhtsútuube íjcyane ímilléneéllii tsá lléébotú táuwáábo. Ímilleebévaá iye iúwaabóne. ¹⁰ Áánéllii téhullévú o péécooca dííbyeke ó díllóo táhallúvuváa díbye állííne. Aabéva muurá tsá wáátsúcuñhijcyatú Píívyéébe íhjuu úwáábo múnáa téhullévú úújetémeke. Muuréva ímí diityéké wáátsúcuémeke íbóíjcyuróne tsaméñhijkéjuo díbye íchívyétsohijcyáne.

¹¹ Tsá múu íhdyu, muube, ehdu ímityuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu íjcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Píívyéébeéjte. Áánetu ímityuné méénume tsá dííbyeke wáájácútué.

Deméétrio ímiáábe

¹² Áánetu pámeere nehijcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácú ímí díbye íjcyane. Aane ímiááné tehdújuo dííbye. Muurá uure wájácú u nééne tsá mújjuu állii o íhjuúvatúne.

¹³ Aane íjcyaróné mítýane uke o nééiyóne. Áronáa tsá o ímíllétú éhñííñevu o cáátunúne. ¹⁴ Muurá lléváhréjuo maájtyúmíjcatsííne botsíí ímíñéuvú méñhijyúvájcatsííki.

¹⁵ Áhdícyane óvíí íbúwajíí ú íjcyáhi. Ílle íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óóma duubállé ménahbémuke diityéké o dúúruváne. Áyu tehdújuo.

JÓÓDAÁ Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóóbó nahbe Jetsocríjtó ñcúve múnáajpi o Ijcyaaabe ñhe ñhyaami ó caatúnú ámúhakyé Mééecááni ñmíbájhóne újcúmeke Jetsocríjtó téhmehijcyáme éllevu. ² Aane ihdyu óvíi ámúhake ñdaatsólléne píááboobe íbúwajíí ámuha meijcyame mewájyújcatsiki.

Allú uwáábo múnáa

³ Ámuúha táñahbému, ó imíllérá éhñíñevu ámúhake o cáátunúne muhdúhjáa mepájteteíñhe Píivýéébe méema méénunetu. Áronáa tsaate ámúhake pátsáricyohijcýánéllii ó imíllé ñllure ámúhake o tsápijtsóné Píivýéébe meke ájcune ímiáájú icyánéjcutu ámuha meitsútúveki. ⁴ Muurá ijcyámé tsaate ímityúme Píivýéébeke cáhcújtsóturómé ñllure íállíñhe ámúhá pañévu úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtóke íehñiválléne nehíjcyá Píivýéébe meke iwájyúnéllii muhdú meke méénúityúné ímityúme meijcyáromeke. Tehdu néeme muurá wágóóové Píivýéébe waajácuháámi pañétúu tsúúcajájucó tene néhduu.

⁵ Aane ó imíllé tsúuca ámuha mewáajacújucooróné ámúhake o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píivýéébe íjraéémú íññéjté íjcyáromeke méénune dífbyeke dítye cáhcújtsótúnélliihhe. Muuráhjáa Ejíhtó íññúji múnáá hójtíí pañétú díityéké díbye íjchívyétsórónáa díityédítýú tsaate dífbyeke cáhcújtsótúmeke dsíjívétsoóbe. ⁶ Téhduréhjáa muurá níjkyéji múnáa ímí dífbyema íjcyatúme múhdurá dáríívemeímyeke waagóoobe íjcyátsihdyu. Áamekéhjáa pícyoobe cúúvétsíí pañévu úwáñehííñeri íchíjchúmeke dítye tétsii íjcyá díbye muhdú meicyahíjcyáné ímíbájhóñévuújuco. ⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, íúniúecoomíji múnáa, íjcyámeke ícúbáhraabe cújúwari íhdcýáméhjima dítye dómácóatsihíjcyáné djéjucotu. Áanetu méwaajácú Píivýéébe ímityúmeke ícúbahráné cújúwari mújyú níjkéváityúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáaúvuke díbye ícúbáhránáa ¿íveeki dífbyé taúhbajúúné íehñiválléne ímityúné íhgyúvahíjcyámé níjkyéjiri íhtsútujte íjcyámedítýu? Aame ímityúné íjcyáneri íjpiíhañe ñllure tútávátsohíjcyáhi. ⁹ Muuráhjáa íhtsútúube níjkyéji múnáa avyéjuube íjcyároobe Mígyééré tsá ímityúné íhgyúvatú Naavénedítýú dífbyema Moitsééúvu ítéméhó hallúvu ítyáhjácatsicyoóca. Tsáháa díbye dífbyedi íúúhívátene néetu díbye ímityúne íjcyane. Ílluréhjáa neebe dífbyeke: “Óvíi ihdyu muhdú Píivýéébe uke nééhií.” ¹⁰ Áronáa muurá díitye állú múnáa tsá tehdu néétune. Muurá ímityúné íhgyúvahíjcyámé iwáajácútúnéhjiri íúúhíváténema. Aame iyámédú dáríívemehíjcyáhi. Ehdú ímíllédú íjcyáneri íyee íhyallúvu íllyúhcohíjcyámé iwágóóovéñhe.

¹¹ Ímáidáátsoju ihdyu díityéké tene pájtyeíñej! Éhnehjáa Caíí íñáhbeke dsíjívetsó díivane muurá méenuhíjcyáme. Áhdure éhnehjáa Baraáá ímityúné méénu díivane ídsíídsíváiyóneri íjyáacúnúhíjcyáme. Aame muurá múhdurá idyáíívemehíjcyáné níjcaúvu wágóóové éhnehjáa Coréé ílleebótú níjcaúvu dsíjíveebe wágóóovédu. ¹² Muurá eene ámuha menáhbéwájatsííñhe wañéhjinévu nucójpítsówu ímiáámeúvúdu múúbaké ávyejúúletúme ípyééne majchóháñe íyee oróhcohíjcyá tsíjtyéjtane díityéké ítsáávétúme. Aame éhne múúne maálléityúcooca ojtso kíjyeba pevénéré tsájtýedu. Áhdure díitye éhne úmehééne íñéeváiyótsihvu néevátúnéllii ílluréjuco meíllone tébajkyéjimájucó mewáágoódu. ¹³ Áhdure díitye éhne nohji páné íhdéene móóá úniúvu íjchívyetsódu. Áhdure díitye éhne mícuro waájácúráityúmeréjuco íjcyáíhullévu áakityédu. Aame wágóóové cúúvétsíí pañévu mújyú níjkéváityúne.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Enó Adáaúvúj tsíménémúhaabe 7-íjyúvájucó dífbyévudítýú dítye lílyaaténáa íjcyaaabe Píivýéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néémedítýu: “Ávyéjuube tsájucóó mítyame íhñéjtama pámeere míamúnáama muhdú dítye ícyahíjcyáné ímíbájhóki. Muurá pámeere ímityúné méénuhíjcyámema ímityúné dífbyedítýú íhgyúvahíjcyámé íáhdó újcuúhi.” Ehdúhjáa Enóóúvu nééhií. ¹⁶ Aame muurá tsá mújyú íjtsúcunútu tsíméné ímí tehdujuco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehíjcyáme. Ááne ímíllédú ímityúné íjcyáne mítyákímyehíjcyáme. Aame ímiáámeúvúdu tsaatémá tsafímíyé íhgyúvahíjcyá díityé tsíméné díityédítýú íjyúroki.

Cáhcújtsó múnáa túkevétsoju

¹⁷ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méítsáávé éhnéhjáa Jetsocríjto mamýémú nééneé:
¹⁸ “Muurá Jetsocríjto tsiíñe tsááiñe pííhícooca íjcyaimyé tsaate íimillédú ímityúné íjcyame
 íllure dííbyedi úúhívatéimye.” ¹⁹ Aaméjuco muurá eene míamúnáake páhduvaré íjtsámeíchóne
 ímityúneríyé tsúúrámehijcyáne. Áámé pañe tsá Píívyéébé Apííchó íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu imíchi meíjcyáne Píívyéébema méihjyúvahíjcyá dííbyé Apííchó piáábori
 ámuha metéhmémeí Crijtóke mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbému.
²¹ Ahdícyane ímiááméré meíjcyá díbye ámúhake iwájyúne ipííáboki. Óochévetúmeré
 météhmehíjcyá Jetsocríjto meke íídaatsóllédú íjcyabe mújyú medsíjivéjúcóóítyúne bóhívu
 íájcuiki.

²² Múu tsaate páhduvaré íjtsámeímyeke úwaabó ditye iwájácúúvéne ímíñeúvú icyáhcuíjtsoki.
²³ Ehdu múu pájtyetésó cúújwá pañévú ditye wágóóóvéiyónetu. Árónáa ihdyu múu
 téíibúwá íjcyá ditye ímityúné méénúnetu ámuha meíivátuki.

Duurúvaju

²⁴⁻²⁵ Aane ihdyu óví Píívyéébe Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ámúhake tehme ámuha
 dííbyedítú memújtátuki. Áhdure óví ámúhake túkévéjtsóobe íínetú ámuha menéétsámeítu
 dííbyedívú ámuha meúújetécooca ímjyuri ámuha meíjcyaki. Áánéllii metsu Píívyéébeke
 apáábyekéré maávyéjútso panévatúré íhtsútuube íjcyabe mújyú níjkéváítyúúbeke. Áyu
 tehjújuco.

APOCARÍHTSI

Muhdú pájtyeíñéhjí Jóáa ájtyumíne

Jetsocríjtó úúballené tújkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocríjtó ñícúve múnáajpi o íjcyabe íñe íhyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjucu tene pájtyeíñe. Píívyéébéhjáa Jetsocríjtóke néé díbye ñícúve múnáadívú teene íbóhówájtsoke. Áanéé óhdivu bóhówájtsoobe naavédú néené ñeéne páñe níjkyéji múnáájpij tééveri. ² Aane íñe ícyooca o úúballené muurá ímiáané Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtóo óhdivu bóhówájtsoné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éévevej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjucu téhaami úúballenéhjí pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnáa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá íññújiri meíjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aane óví Píívyéébe ípíívyema íjcyátuube íjcyaduré íjcyabe ámúhake píaabó íbúwájí ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevadú néene óví téhdure ámúhake píaabóhi. ⁵ Téhdure óví Jetsocríjtó páñétéjpi dsíjivetúu bóhítujkénuube ámúhake píaabó pámeere íññújiri íjcyané avyéjúté avyéjuube íjcyáabe. Díbye ímiáábé íjcyabe méhdivu ímiáájú bóhówátsóhíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwájyúnéllii ítyujpácýo waagóoobe téénej tééveri méimítýú méhdityu iwáágóoki. ⁶ Aabée meke picyóó Cááni Píívyéébé avyéjújte meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúúvájte meíjcyame dífbyeke meíícúveki. Aabe íhtsútuube avyéjuube íjcyáabeke ihdyu metsu maavýéjútsohíjcyapaíjyuvaré mújýu níjkéváityúne. Ehduteéne.

⁷ Ámuúháj, muurá pámeere míamúnáa dífbyekée cáváájcomema maájtyumíi ojtsó páñe tsáábeke. Aane dífbyeke cáhcújtsoómé íájtyumíne taáhi. Ehdute pájtyeíñe ímiááne.

⁸ Muurá Píívyéébe nééhí: “Oo panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyabe muurá ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye.” Ehdute muurá Píívyéébe nééhí.

Críjtoke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyabe ámuha meícúbáhrámeídyuré ó ícúbáhrámeíhíjcyá téhdure dífbyé avyéjújte o íjcyabe. Áhdure ámuha teene maáábucúdúré o aabúcuíhíjcyá Jetsocríjtó oke píaabóneri. Okée muurá waagóómé móóáj pñnetú páhbau ‘Páhmóo’ némeítsihvu Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtódítyú íjcyane o úwáábohíjcyané hallútu. ¹⁰ Aabée tétsihyi o íjcyabe Píívyéébé wáábyuta íjcyajcójí dífbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnejcutu kéévanécoba óoma íhýjývá éhne múúne rojrócó mellíjchune íhýjývádu. ¹¹ Okée neébe:

–Ímichi oo téhíjpi páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. Áhdícyane páneere ícyooca o ájtyumíne waajácúháámitu u cáátunúne ú wálloó Áátsiá íññújiri 7 coomíva Éépetsoo, Ejmíínaa, Péegamoo, Tiatíraa, Tsáadíi, Piradéépiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyané cahcújtso múnáa éllevu.

¹² Ehdú oke díbye néénéllii ó révoové múha óoma íhýjýváne o wáájacuki. ¹³ Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj pñne tsaapi míamúnáajpídyú néébe íjtyúháácýú hallúvú íwajyamú íjcyabe íjyócumúbeke. Áábéj pñnetúu óoro míhé chíúacunú íjpiújívújucu íjcyamiñe. ¹⁴ Áábé níwacóo ávyéta tsítsi obééjáj íhjinédu. Áánetúu íhyálluúúcú éhne múu cúújuwa peéétcunúdu. ¹⁵ Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútu’ éhne múúne cúújwari úwááñewa peéétcunúdu. Áánetúu díbye íhýjýváne keeváwu téhiñe níwácunúne íhýjývádu. ¹⁶ Aabée ímiánéjucúéhójtísi ejécunú 7-meváké míícúruke. Áánetúu íhýjýtu nítsúwá kéhiúacunú ‘pajtyo’ neéwa panéjcvaré tsúhíjwava. Áábé húmí ámítsaráhócó nuhba ájchúacunúdu.

¹⁷ Áábekée o ájtyumíne dífbyé llííñéví o áákityeíñú múu dsíjivédu. Áronáacáa íhýjýtsi ímiánéjucúéhójtísi táhallúvú ípícyóóne oke neébe:

–Díhllytédíñe. Muurá ímichi téhíjpi oo páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. ¹⁸ Muuráhjáa o dsíjiveebe tsiíñe ó bohíi. Aabe tsáhájucu mújýu o dsíjívéityúne. Aabe míamúnáake cúújwá páñéví ó waagóóhi. ¹⁹ Áhdícyane páneere íñe ícyooca tsúúca íjcyánema bóónétu pájtyeíñe o ájtyumíne caatúnú waajácúháámitu. ²⁰ Muurá táimiánéjucúéhójtísi 7-meva míícúruke o ájtyumíne 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane

nééiyóne. Áanetu 7-ihcyúvá peetéihcyúné u ájtyumíné diitye 7-hava cahcújtso múnáa Ijcyane nééiyóne.

2

Éépetsóri Ijcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Ahdícyane Éépetsóri Ijcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “7-meva miícúruke ímiánéjécúéhójtisiri éjécunúúbé 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj piine úllehíjcyaaabe ámúhake nééhií: ² Ó waajácú muhdú ámuha meijcyame ímí táwákimyéí meméénuhíjcyané panévaré ámuha maáábúcúnema. Téhdure ó waajácú ímí tehdújuco ámuha meúwáabohíjcyané ímityúmeke. Muurá Píivyéébé uwáábo múnáadi iye díllómeíyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá állíu múnáaré ditye Ijcyane. ³ Aane ímiáné ó waajácú táwájyuri ámuha meícúbáhrámeíhíjcyané oke íhvéjtsotúmére. ⁴ Áronáa Ijcyané tsane ímityúné ámúhá hallúri: ¿íveeki tsáhájucó oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhcújtsoíjy mewájyudu? ⁵ Aane meítsáávéne méihvété ímityúné ámuha meméénuhíjcyanetu. Áane méimibáávye éjyíu ámuha meicyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhájchíí ílluréjuco ámúhake o íhvéjtsóíñe wáájácúratúmeréjuco ámuha meijcyaki. ⁶ Áronáa tehdújuco ámuha metsárillehíjcyané nicoraitámú ímityúné méénuhíjcyanéjí téhdure idyé ó tsárilíne. ⁷ Aane ihdyu óví ímiáné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá ínerí táhjátsámeityúmé ímí ícyahíjcyámeke nihñéétsihváre ó ájcuú mújyú ditye dsíjívécúoóityúne bóhívu Píivyéébé avyéjuri tsáimíyé ditye íjcyaki.”

Ejmíinari Ijcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁸ Téhdure Ejmíinari Ijcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Ímichi téhijpi páneere ípívyéjtsóobe téhdure níjke Ijcyaaabe páneere níjkévátsóíbye éhnée dsíjívéebe tsiíñe bóhíbe ámúhake nééhií: ⁹ Ó waajácú idátsó ámuha meícúbáhrámeíhíjcyané oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Muurá tsaate íllure íállíñe Píivyéébeéjtedi díllómeíyómé nehíwú ámúhadítý ihjyúvahíjcyá Naavéneéjteré íjcyanéllíihye. Ehdu idátsó ámuha íñújiri meijcyáronáa ámúhá avyéjú níjkyéjiri Ijcyáhi. ¹⁰ Ahdícyane maáábímyeídí éhniíñevu ámuha meícúbáhrámeíñeri. Muurá ámúhadítý tsaatéké Píivyéébere wáájácúlémeke Naavéné cívéhoojánutsómé ámuha meícúbáhráméí pahójtisícúj coojíva. Áronáa ihdyu íhvéjtsotúmé tsáimíyé oke meúráávyeco ámuha medsíjívétsihvújuco ámúhake o ávyéjutsómé ámuha meijcyá mújyú dsíjívéityúmeréjuco. ¹¹ Aane ihdyu óví ímiáné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá ínerí táhjátsámeityúmé tsá nihñéétsihváre wágóóóvéityúne.”

Péégamóri Ijcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹² Téhdure Péégamóri Ijcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Níitsúwá ‘pajtyo’ néewa panéjcvaré tsúhíjvawama Ijcyaaabe ámúhake nééhií: ¹³ Ó waajácú ámuha muhdú meicyahíjcyané Naavéné ávyéjúkímyeíñe íñújiri. Árome ímí tehdújuco oke ámuha meúráávyehíjcyané oke ámuha mecáhcújtsoñema. Muuráhjáa táuubállé méénuhíjcyaaabe Atípake ditye dsíjívétsóronáa tsá oke ámuha meihvéjtsotúne. ¹⁴ Áronáa Ijcyané tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúháj piine Ijcyámé tsaate Baraáa uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa díbye Baráake úwááboobe íjraéémuke ímityunévú íbúwajtsómé níjcyotájté ícúvé máchohíjcyáhi. Téhdure íhdícyámema dómácóatsíhíjcyáme. ¹⁵ Áhdure idyé Ijcyámé tsaate ámúháj piine nicoraitámú uwáábó o tsárilíne cáhcujtsóme. ¹⁶ Aane ímityúné ámuha meméénuhíjcyané ihdyu meihvéjtsóne méimibáávye. Muurá ámuha meímibáávvetúhájchíí lléváhréjuco ámúhá éllevu o pééíñe ílluréjuco ámúhadi o ícúbáhraki. ¹⁷ Aane ihdyu óví ímiáné lléébome cáhcujtsó Píivyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhíjcyáne. Muurá ínerí táhjátsámeityúmeke ó ájcuú ímiáájyvu wáájácúratúné majchódú néénevu. Áhdure diityéké ó ájcuú tsítsíj néené neewáyuvu wáájácúratúne mémé tééutu cáátúvaúvu. Aane apaámyéré teeu újcume waajácúú mumémé Ijcyane.”

Tiatíirari Ijcyané cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹⁸ Téhdure Tiatíirari Ijcyané cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Píivyéébé Hájchí cúújuwa pééteecunúúdí íhýálluúúcú néébéj tuháácýú ávyeta ‘rutúrútu’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa pééteecunúúdí néébe ámúhake nééhií: ¹⁹ Ó waajácú páneere muhdú ámuha meijcyame tehdújuco mewájycatsíhíjcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí táwákimyéí ámuha meméénúné déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíyóné maáábúchíjcyáne.

Áhdure ó waajácú táwákimyéi ímí tehdújuco ámuha meméénuhíjcyáné tujkénúu ámuha meméénuhíjcyáné éhniíñevu. ²⁰ Árónáa íjcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: Ámúhá piine Jetsabéé íjcyalle Píivýéébé ihjyú uubálle múnáálledi díllómeilleke iná ámuha menéétulle táicúve múnáake íuwáabori állihíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle ihdícyáméhjima ditye dómácójcátsiyóné ímityúné íjcyatúne. Áhdure nehíjcyalle ditye níjcyotájé icúvé májchoróné ímityúné íjcyatúne. ²¹ Aane ó téhmehíjcyará dille múhdurá ícyahíjcyáné íhvéjtsóne ímiáállérjuco íjcyaki. Árónáa tsá dille ímilletú ímíjpyetene. ²²⁻²³ Áánéllii ó íhvéjtsóo dílleke dille cheméri ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeiki. Téhdure díllej tsíimé dsíjívéeéhi. Áhdure díllema ímityúné meénuhíjcyámé ícúbáhráméii teene íhvéjtsótúhájhíjyju. Áánetu pámeere cahcújtsó múnáa waajácútu ímiááné míamúnáa íbuúúné íjtsaméi ó wáájacúne. Aabe ámúhake ó ájcuú muhdú ámuha meicyahíjcyáne áhdovu. ²⁴ Árónáa íjcyámé tsaate ámúhadítý Tiatíírari dílle Jetsabéé uwáábó úráávyetúme. Aame tsá wáájacútu állíuré íjcyane Naavenedítýuré tsááne íhtsútúneri idíllone ditye úráávyehíjcyáne. Áyu éhdunéré téeneri ámúhama ó ihjyúváhi. ²⁵ Ahdícyane tsúuca oke ámuha meúraavyémé ímíñevúv méthéméicyó tsíiñe ó tsááíñévújuco. ²⁶ Muurá íineri táhjátsámeityúme ó ímillédú nihíéétsihvuré ícyahíjcyámeke ó pícyoo íñújñé avyéjute ditye íjcyaki. ²⁷ Aame míamúnáake íhtsútú táuhbaá éhne múúne núpájkityu meénuímeíñé llyíhllóné úméhéiyi mewápújuhcodú. Ehdu ávyéjuutéimey Llihíyoo oke ávyéjútsoódu. ²⁸ Áámeke ó ájcuú éhne tsítsívé máicúruwa ímíwu ájhcúcnútdú néébedívu. ²⁹ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivýéébé Apííchó cahcújtsó múnáake nehíjcyáne.”

3

Tsáádíyi íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Téhdure Tsáádíyi íjcyáné cahcújtsó múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píivýéébé Apííchó 7-nevadáú nééne díbyedi íjcyaaabe 7-meváké míicúruke éjécunúhíjcyaaabe ámúhake néehíi: Ó waajácú muhdú ámuha meicyahíjcyáne. Muurá ámuha mékévaucunúhíjcyará Píivýéébeke ámuha meúraávyenetu. Árónáa tsá ámuha ímí meúraávyetúne. ² Áánéllii téibúwá meíjcyáne métsúraméi ímí dílbyeke ámuha meúraávyéíyóneri dílbyedítý ámuha memújtátuki. Muurá ó waajácú díbye ímillédú ámuha meijcyatúne. ³ Méitsááv éjyúu ámúhake ditye úwaabóné tsúuca ámuha mecáhcujtsóne. Ááne meímibáávyéne tsíiñe ímíñevúv dílbyeke meúraávye. Muurá ámuha meímibáávyetúhájhí éhne múúne naní múnáajpi wáájacúratúné tsáhdú ó tsáábe ámúhake ó tuvááóvaáhi. ⁴ Árónáa íjcyámé tsaate ámúhadítý ímityúné meénutúme. Aame ímiáámé íjcyánéllii óoma íjcyaa tsaimíyé tsítsíj nééne wajjámuunévú íjccámeíñema. ⁵ Íineri táhjátsámeityúme ehdu íjcyaaáhi. Ááme memeháñé tsá ó páacyúityú wágóóóvélityúme memeháñé cáátúváne waajácúháámitu íjcyane. Áámeke ó bóhówájtsoo Llihíyodívu, téhdure níjkyéji múnáadívu. ⁶ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivýéébé Apííchó cahcújtsó múnáake nehíjcyáne.”

Piradéepiári íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁷ Téhdure Piradéepiári íjcyáné cahcújtsó múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Ímiáábé állíútuube Dabíúvú avyéjú dílbyedi íjcyaaabe páacyúné tsá múha wátájcóityuróne. Áhdure díbye wátájcóné tsá múha páacyúúityuróne. Aabe ámúhake néehíi: ⁸ Ó waajácú muhdú ámuha meicyahíjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéérome ímí táuwaábó meúraávyehíjcyá oke tóónutúme. Áánéllii ámuha meúwáábóíñé uwááboju ámúhama ó páacyúné tsá múha wátájcóityúne. ⁹ Árónáa íjcyámé tsaate jodíómú íjcyarómé Naavéné icyanéjcuré úraavyémé íllure íállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome ícúbáhrámeíñetu ámúhá líiíñévú ímíhmóúbáne ámúhake avyéjútsoo ámúhake ó wájyune iwáájacúnema. ¹⁰ Muurá íhnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcújtsónéllii ámúhake ó téhme íñújñi ícúbáhráméi íjcyánetu. ¹¹ Aane lléváhréjuco ó tsááíñe. Áánéllii múu muhdú ámuha meicyahíjcyádú tsaimíyé íjcyá ámúhá wáábyutájúco íjcyáneri ámuha mebáñúmeityuki. ¹² Muurá íineri táhjátsámeityúmeke ó pícyoo Tápiivýéébé duurúvájá apihajcúnédú nééme ditye íjcyaki. Aame tsá mújyú dílbyedítý íñéityúne. Áamedítý ó caatúnuú dílbye mémema íhcyóómi béhné Jerotsarée níjkyéjiri íjcyácóómi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamýémé díityédítý. ¹³ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píivýéébé Apííchó cahcújtsó múnáake nehíjcyáne.”

Raoditséari íjcyáné cahcújtsó múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹⁴ Téhdure Raoditséari íjcyáné cahcújtsó múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píivýéébe páneerée ípívýejtsoobe íjcyadúré ícyahíjcyaaabe allíútuube ámúhake néehíi: ¹⁵ Ó waajácú

muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meúraávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó imíllérá tsaimíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímillétúhachíí óvjyacoóne. ¹⁶ Ehdú múhdurá oke ámuha medáriívénéllíi illuréjuco ámúhake o wáágooíne. ¹⁷ Muurá ámuha ménehíjcyá íhtsutúmé ámuha tsaimíyé mejjcyame íinetú mepíhtotúne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúmeítyú nucójpitsówu íévejte múúne íjcyadu ámuha mejjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáájácúmeítyú hállúvatúmé múúne íjcyadu ámuha mejjcyane. ¹⁸ Áánellíi oke métáuméí ámúhake o ímbájcho nucójpitsó nénéhjítu ámuha mebóhówaucunújúcóótuki. Muurá ámúhake o piáábóneri botsíi ámuha mewáájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúné ímityúmé ityáábótsámeíne bostíi ímiíneúvú ítetu. Óhdi ímiá uwááboju íjcyane ímiíneúvú mecáhcújtsóne méimíjpyeté éhne múúne óoro cútújwari chócóóvénétu íñéhní wágoóóvéné boone íine ímíjyaú tene íjcyadu ámuha mejjcyaki. ¹⁹ Muurá o wájyúmeke o úwaabó ditye óoma íimíbáávyeki. Ahdícyane ímiááméré mejjcyáne méimibáávyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. ²⁰ Ámúhake o píúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíuvádú oke ámuha mecáhcújtsóhachíí ámúhake o ímbájcho tsaimíyé menáhbéjvcatsíki. ²¹ Muurá íínerí táhjátsámeítyúmé ímí ícyahíjcyámeke o pícyoo tániúvú muhdú llihiyó oke íúniúvú íavyéjuvu pícyohdu. ²² Aane ihdyu óví ímiááné llééboome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake nehíjcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

4

Píívyéébe ávyéjútsámeíne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyúacunúne. Ááne pañétúu oke tsiíne éhneé ihde rojrócó mellíjchúnej kéévádú íhgyúvaabe néehíi:

—Cáhawáá taéllevu dichá muhdú pájtyeíñehjívú uke o úújétsoki.

² Ájyúu Píívyéébé Apííchó piáábori ó ájtyumí teene níjkyéjí pañe ávyéjú íjyáwá hallúri tsaapi ácuúacunúúbeke. ³ Áábé ámitsaráhcóo jájpeé, conarínaa, íjcyáne neewáýúúcu ‘rutúrútu’ néené ámitsaráhcódu. Aanée teewa íjyáwá hallútú tuuhi pajtsícunú imíwu ‘ejmerááda’ némeíñe neewáýú áchaucunúdu. ⁴ Ááwá úniúúcuríi tsiwahjí 24-wava íjcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhjí hallúrii téhduméré 24-meva túkevéjtsojte óoro chahíwáánema íjcyame ácuújcyatémé wajyámúúné tsítsíjáhjíu. ⁵ Aanée pañétúéwatu rórihcyóné íhnáhó íhgyúvá éhne múúne chijchi íhgyuvádu. Áánetúu tééwá úmíwari 7-neva peetéháñe 7-nevádú nééne Píívyéébé Apííchó íjcyáne nááve. ⁶ Téhdurée tééwá úmíwari nújpcyodú ‘rauráú’ nééneé. Átsihyí 4-meva iyámédú néémé hálluúné panéjcvatú íjcyame tééwá hallúri panéjcvári. ⁷ Áámedítyúu tsaapi bájú oohíbyécobádu. Áánetúu tsijpi jééú ocájídyu. Áánetúu tsijpi húmí míamúnáájpi humídu. Ááne tsijpi mewáájícobádú néébe wállúríjícunúhi. ⁸ Áámedítyúu 6-wava íhñúwaane tsáápiitsádítý íjcyámé hálluúné patsíhívatúre. Aamée ‘dái’ nééture cójíchachótá pécóhachótá nehíjcyáhi:

Panévatúre íhtsútuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaae íjcyaduré ú íjcyá dipívyema íjcyátuube.

⁹ Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú íjyáwá hallúri ácuúacunúúbe mújyú dsíjivétyúúbeke durúvahíjcyá téhdújtsomére. ¹⁰ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevéjtsojte dílbyé úmíwávú ímíhmóóbáne dílbyeke duurúváhi. Aamée íchahíwááné dílbyé lliíneúvú iwájójcóne néehíi:

¹¹ Píívyéébe múúhá avyējuube u íjcyaae ihdyu tehdujuco panévatúre íhtsútuube u íjcyaae u ávyéjúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohíjcyá páneerée u ímíllédú u ípívyéjtsónéhjí dityájpíyé íjcyáábeke.

Ehdúu nehíjcyáme.

5

Obéjáuúúú néébeé

¹ Áhdurée ó ájtyumí dílbye íavyéjú íjyáwá hallúri ácuúacunúúbe panéjcvaré cáátívaháámí waajácuháámí éjécunúné ímiánejcúéhójtsiri. Áhaamí 7-neva wáumíñúmeíháámí ténevádú ejké múha íhdícyame téhaami ipááyútuki. ² Ájyúu níjkyéjí múnáajpi íhtsútuube kéévánécoba néehíi:

—¿A íjcyámé tsaate ímiáámé téhaami pááyúciyóme? ³ Tsá muurá tsáápiuba níjkyéjima íñíjiri íjcyamedítyú ímiáábé íjcyatú téhaami ipááyúúne éévéyóme. Téhdure tsúúcjáa

dsĩjĩvemedítýú tsá tsáapĩubáre ĩjcyatũne. ⁴⁻⁵Ehdúu díbye néeneri o táhĩjcyárónáa tsaapi díiye túkevéjtsójtédítýú oke néehĩ:

—Tahĩĩne bóhoj. Muurá ĩjcyaae tsaapi Jodáá dohĩba múnáajpi Dabĩúvũj tsiménémũhaabe bájú oohĩbyédú ĩhtsútuube ĩjcyaae. Aabe ihdyu óví téhaami paayúcu ĩmiáábée ĩjcyane úújétsóobe.

⁶Ehdúu oke díbye néerónáa teene ávyéjú ĩjyáwá únĩuri díiye túkevéjtsójtémá 4-meva iyámédú nééméj piine ó ájyumi obééjáuúúú néébe ĩjyócunúúbeke. Áábekée boohówáné dítyée idsĩjĩvetso dílbyeke méenunéhji. Áábejtóónée 7-jtoova ĩjcyáábé hallúúúúné téhdunéré 7-uva Píĩvyéébe Apĩíchó 7-nevátú néene páneere ĩĩũjĩvũ wállómeĩĩne náávé ĩjcyane. ⁷Aabée díibye obééjáuúúú néébe ávyéjú ĩjyáwá hallúrí ácuúcunúúbe élelu ĩpyéene ujcú téhaami dílbyé ĩmiánéjcuéhójsĩri ĩjcyaháámi. ⁸Aabée téhaami újcúúúbe lliĩĩnévú díiye 24-meva túkevéjtsójtémá 4-meva iyámédú néeme mĩhmóubáhi. Aamée ĩtyujkévevu ĩjcyumúbáanema ĩjcyámedi téhdure óoróihllóne. Áihllójí pañée tsanééré pácuúcu wahpécunú muhdú Píĩvyéébema dílbyeéjéte meihjyuváné dílbyedívú újjetehĩjcyane nááve. ⁹⁻¹⁰Aamée dílbyeke idyúúruváné béhju majsĩjyú majsĩvaju ĩllu néehĩ:

Apáábyéré ĩmiáábé u ĩjcyaae ihdyu ú piivyéte téhaami u páayucũne. Úpée muurá múúha wájyuri u ĩcúbáhrámeĩne ú dsĩjĩvéhi. Aabée dítyujpácyó u wáágóonej téeveri múúhake panévá ĩĩũjĩne múnáa páhduvaré ĩhjuvámema ú ĩmĩbajchó ĩmĩ Píĩvyéébema muha meĩjcyaki. Áánemáa múúhake ú picyóó dílbyé avyéjũjete muha meĩjcyaki. Áhdurée múúhake ú picyóó llúúvájte muha meĩjcyame dílbyeke meĩcúveki. Aame muha meĩjcyáá ávyéjũjete ĩĩũjĩri.

Ehdúu nééju majsĩváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o ĩtéhĩjcyánáa ávyétá mityámé nĩjkyéjĩ múnáa eevératu ĩjcyame téhdure kéévánécoba ĩllu nééju majsĩváhi:

Obééjáuúúú néébéé ĩcúbáhrámeĩbyé ihdyu tehdújuco panévatúré ĩhtsútuube ĩjcyaae pane wáájacũne. Áhdure tehdújuco díbye ávyejũúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjũjtsó dúúúruvamére.

Ehdúu nééju majsĩváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé ĩhdéejpi nĩjkyéjĩri, ĩĩũjĩri, ĩĩũjĩ pañe, nújpacýó pañe, ĩjcyame ĩllu nééju majsĩváne:

Eene ávyéjú ĩjyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, obééjáuúúú néébeé, ĩjcyamútsĩ panévatúré ĩhtsútũjétsĩ ĩjcyámútsĩkye ihdyu tehdújuco metsu maávyéjũjtsó dúúúruvaméré mújyú nĩjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju dítye majsĩváné boone díiye 4-meva iyámédú néeme néehĩ:

—Ehdu teene tehdújuco. Áánetúu díiye túkevéjtsójte ĩmĩhmóúbáné díiyeĩtsĩkye duurúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvéne

¹ Átsihdyúu o ĩténáa tsúuca díibye Obééjáuúúú néébe teene waajácuháámi éjketá tujkénúene idyóvájacároné paayúcuhi. Áánaacáa ó lleebó chĩjchĩ múu ĩhjuvádú oke tsaapi díiye 4-meva iyámédú néemedítýú néenéé:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ² Ahdújucoó o ĩtécunúné díbye páayúcuháámi pañe tsĩtsĩbeúvú ĩjju hallúrí tsaapi tubóowama ĩjcyáábeke. Aabée ĩhtsútuube méenujcátsĩyũ ĩjcyáábeke cháhiivávú dítye ávojhácoobe péé méenujcátsĩyũ tsĩjtyeke ĩtyáhjaki.

³ Ááné hallúvúéháámi éjketáa idyóvájacároné díbye páayúcunúna idyé oke tsĩjpi díiye 4-meva iyámédú néemedítýú néehĩ:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ⁴ Ahdújucoó o ĩtécunúné téhaami pañe tsĩjpi ĩju tújpacýeúvú néébeke. Áábé hallúrí ĩjcyáábeke némeĩne díbye pámeere ĩĩũjĩri mĩamúnáa ĩjcyámeke ĩtyútávájtsó dítye ĩllĩhyanújcsĩki. Áábedĩ ávyétá ĩhtsútú néené cávaájco.

⁵ Ááné hallúvúéháámi éjketáa idyóvájacároné díbye páayúcunúna idyé díiye 4-meva iyámédú néemedítýú tsĩjpi oke néehĩ:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucoó o ĩtécunúné téhaami pañe tsĩjpi ĩju cúúvéébeúvú néébe hallúrí ĩjcyaae eevéjĩ éjécunúúbeke. ⁶ Áánaacáa ó lleebó díiye 4-meva iyámédú nééméj piĩnétú tsaate néenéé:

—Ícyooca tsájcoojí wákimyéí hallúvú tsáne áamuréjuco tríigo újcúmeíñe. Áánetu tsebááá 3 áamuréjuco újcúmeíñe. Áánéllii tsáhájuco múu íjyáacunújucootú bíinójpácyoma dúúrúbjápácyó újcyúyóneri.

⁷ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nihñéejpýé oke nééhií:

—Eje, cáhawáá dihtécunuj. ⁸ Áhdújucoo o íitécunúné téhaamí pañe tsijpi iju líjcyáábeúvú néébé hallúrí Dsjívé imyémé íjcyáábeke. Áábe déjutúu tsijpi tsáábe mémé ícúbáhaméi. Áámútsikyé némeíñe tshadúnéécuéllé míamúnaa íñújiri íjcyámeke dityétsi idsíjívétso méénujcátsii, ájyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikyé némeíñe iyámedi diityéké dityétsi idsíjívétso téhdure tshadúnéécuélle.

⁹ Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píivyéébé ícúvé wájjí líiñe díbyé ihjyúu íhvéjtsotúmé ímí úwáábohíjcyané hallútú ditye dsíjívétso méhjíke. ¹⁰⁻¹¹ Áámé wajyámúnéé tsitsíjhájjí íjcyame wáníjcyámei kéévánécoba illuú:

—Ávyéjuube Píivyéébe ímiáábé u íjcyaae muhdú u néhdújuco u méénúúbeke uke muha menéé çmújyú íñújiri íjcyame míamúnaa múúhakyéé dsíjívétso meke tééné hallútú u ícúbáhraíñe? Áánéllihyée diityéké némeíñe diityékéé idsíjívétso dú téhdure íñahbémú Críjtó ícúve múnáake dityéi dsíjívétso né ditye ityéhmeki.

¹² Ááné hallúvúéháámí éjketáa idyóváajcárone dibye pááyúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyétá íhnáhó íñúji váumeíñe tujkéveri cóójeppi nuhba cúúvenúné ávyeta kímóóvé wajyámuj cúúvédu. Áánetúu péjcoéjpi tújpacýoduréjuco íjcyane. ¹³ Áánáacáa míicuru dojco íñújívú éhne múúne higyééráhe néévá tsíjpáné kíijyébari dójcodu. ¹⁴ Ájyúu caame íévehóówá pevétsíyéjuco éhne múúne waajácuháámí mepívíyoácódu. Áhdurée cáme wájúnema móóáj piine íjcyáhbaújí íñe tsiéllévuréjuco. ¹⁵ Ájyúu pámeere míamúnaa íñújiri íjcyame ávyéjutee, ehnéva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobané raahóvú wáhyejúné pañévu. ¹⁶ Aamée teene néwáyúcobáneke, cáme wájúneme, nééhií:

—Múúhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbé múúhake íájtyumí tuki, áhdure Obééjáuúdu néébe múúhadi ícúbáhráiyóné íhdétu. ¹⁷ Muurá tsúuca múúhadívú ícúbáhaméi wajtsí múha áábúúctýuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o íitee.

7

Ijraéemudítýú tsaate Píivyéébeéjte

¹ Átsihyúu idyé tsiíne naavédú nééné pañe ó ájtyumí 4-meva níjkyéji múnaa íñújiri patsíjhívarí íjyóújcyatýemeke. Téhmehíjcyáméé íñújii, móañee, bájuneé, íjcyane kíjyeba ivááútuki. Áámekéé némeíñe íñújima nújpacýo ditye ityútávájtso. ² Áronáacáa tsijpi diityédítýú nuhba tsáhícyánéjcutu Píivyéébe mémé cáátúnúmeíñema tsáábe néé kéévánécoba: ³ —Métútávájtso díñe íñújii, móañee, bájuneé, íjcyane Píivyéébé ícúve múnáá úmicóónetu díbye mémé mepicyóótúné hajchóta.

⁴⁻⁸ Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnaa íjraéémú íjcyámedítýú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píivyéébe mémé tsúuca pícyámeíñe: Jodáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Robéé dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Atséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Netaríí dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Revíí dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaaboró dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotséé dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamíí dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsíjhájima íjcyame

⁹⁻¹⁰ Átsihyúu idyé ó ájtyumí tétsihyí diibye íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsí úmíwari ávyétá mítyané míamúnaa eevératu panévá íñújine múnaa íjcyame páhduvaré íhjúvámeke. Áámé wajyámúnéé tsitsíjhájíúvú nééme wájyuhóónema íjcyame kéévánécoba nééhií:

Muurá pajtyéteju tsáá íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsídítýu.

¹¹⁻¹² Téhdurée idyé tétsihyí diitye túkevétsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piine pámeere níjkyéji múnaa íjcyame imíhmóúbáné Píivyéébeke dúúrúvámé nééhií:

Tehdújuco ihdyu Mépiivyéébé mújyú níjkéváítyuube panévatúré íhtsútuube ávyéjuube íjcyaaabe pane wáájacúne. Áabeke ihdyu metsu maávyéjútso dúúrúvamére. Ehdú teéne. Ehdúu néeme níjkyéji múnaa.

¹³ Áanáacáa tsaapi túkevéjtsojtédítýú oke néehíi:
—¿Aca aatye eene tsítsíjáhjima íjcyámeke ú waajácú kiátú dítye tsááneé? ¹⁴ Áánélliihyéé o néehíi:

—Tsáha, Ávyéjuubej, u ihdyu ú waajácú díityéke.

Áánélliihyéé oke neébe:

—Íjtyéé ímibaavyé Obééjáuudúu néébé tujpácýó wágóóóvénéj tééveri. Aamée ávyetá ihnáhó nééne ícúbáhrámé ííñújiri íjcyánetu pajtyéhi. ¹⁵ Áánéllii ícyoooca Píívyéébema íjcyame díbyeke íícúvehíjcyámeke ííne ímíjyaú pícyoóbe. ¹⁶ Aame tsáhájucó mújyú ájyabáavatéityúne. Tehdure tsáhájucó dítye ádópíyvenúityúne. Tsáhájucó mújyú nuha díityéké áñúityúne. ¹⁷ Muurá ávyéjú íjyáwá únúri íjcyaaabe díityé tehmeébé Obééjáuudúu néébe tsaímýé díityéké túkévejsómé ííne ímíjyaú íjcyáhi. Áamedítýú Píívyéébe kímóóve wáágoómé tsá íínerí kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevéjtsojtédítýú tsaapi néé naavédú nééne o íiténé pañe.

8

Nihñéeháámíré waajácúháámí páyuuvéne

¹ Áijyúu idyé nihñéeháámí éjketaré idyóváajcáróne dílbye Obééjáuudúu néébe pááyúcúháámí pañe ó íiténé níjkyéji dáíhañéréjuco íjcyane wahájchotáwu. ² Áanáacáa ó ájtyumí 7-meve níjkyéji múnaa ítyujkévevu rojrócónema íjcyame Píívyéébé úmíwari íjcyámeke. ³ Áánetúu tsaapi dílbye íícúvé waiji únúivú íjyócuuvéwá dílbyeéjité dílbyema íhnyúvahíjcyáne náávé mítyane pácúúcu oóoróíhlló pañe íjcyánema teene icyóvájtsóneri dílbyeke íícúveki. ⁴ Aanée teene pácúúcu dílbye cóvájtsóne ójtsó úújeté Píívyéébedívu. ⁵ Átsihdyúu dílbyeke íícúvéjítu teene llíyíhlló pañéwú cújúwayúúhá újycune dílbye ííñúji hallúvú wááónemáyé apíchówu chíjchímuba 'roríhrórí' dóvájaavéhi.

Rojrócóóné llíjchúmeñe

⁶ Áanáacáa díitye 7-meve níjkyéji múnaa tsúúca ímbájkímyé írojrócóóné illíjchuki.

⁷ Aanée tujkenú tsaapi írojrócó llíjchúné tujkéveri cújújwama tújpacyo úmevánhé páwahji nééne dójconeri tsahdúnéécuéllé ííñúji áiiivyé bájúnemájucó.

⁸ Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri cámeháábúcobádúu nééne péétécunúné móóá pañéwú áákityéné nújpacyo tsahdúnéécuéllé píívyetétsó tújpacyóvuréjuco. ⁹ Áánerí tsahdúnéécuéllé téjpacýo pañe íjcyame dsíjivéhi. Áhdurée tsahdúnéécuéllé téjpacýorí úllénéj cújúwamiíne wágóoovéhi.

¹⁰⁻¹¹ Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri níjkyéjitu 'Paapáwa' némeíñé mícúruwácoba áákityé péétécunúábéré páneere téhíñé pañéwu. Áánerí tsahdúnéécuéllé nújpacyo páapañújpácýo mítyame míamúnaa iádóne dsíjivéhi.

¹² Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri nuha cóójiejpii, péjcoejpii, mícúruu, íjcyame tsahdúnéécuéllé áábatémé tsá ímí ájchújúcootúne.

¹³ Áijyúu méwaajídú néébe íévéhóówari wáhpeebe kéévánécoba néehíi:

—¿Máidáátsoju ihdyu ííñúji hallúri íjcyáné míamúnáake tene pájtyeíñé nihñéjetéré 3-meve níjkyéji múnaa írojrócóóné llíjchúcoóca!

9

¹ Ároné illúhwúúree tsúúca tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri mícúruwa níjkyéjitu ííñújívú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta páñé néhejú watájco ípááyúcuki. ² Aabée téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtso íjchívyé éhne múúne wájcyoha pééte ne ójtsodo. Aanée cóójiejpii núhbake wátajco cútúvénécobaúvuréjuco. ³ Aanée teene ojtso pañétú tséereu cájtime tsújaavé páneere ííñújiri oóvimu núúodu míamúnáake íñúúoki. ⁴⁻⁵ Áámekée némeíñé apáámyekéré Píívyéébe mémé ímicóónetu íjcyátúmeke dítye ícúbáhra 5 nuhbává hajchótá díityéké dsíjívétsotúmére. Tehdurée díityéké némeíñé ííñújiri páneere úmehéénema bájtsóháñé íjcyane dítye ícúbáhrátuki.

⁶ Ehdú tene pájtyeoooca míamúnaa idsíjívíyóneri íjyácunúróme tsá dsíjívéityúne.

⁷ Aamée díitye tséereu panéjuco míamúnáa humínédú íhyúmíne néeme oóro चाहíwaanédú néénema íjcyame tsúúca íjcyátsíivyé éhne múúne méénujácátsíllii íjyumu

ĩjcyátsiĩvyeđu. ⁸ Áámé níwacóónéé walléémú níwacóóné hajchónéhjí ĩjcyámé ihwájííné bájú oohĩbyécóbá ihwájíínéđu. ⁹ Ááméj píujíínéé úwáñé miihónédú néénuju wátájcámeĩmyé wáhpene ihjyúvá apíchówu éhne múúne méénucátsıvı ĩjchĩmĩíné ĩjıvı ĩlıcyuhcóné ĩhıvıváuđu. ¹⁰ Áámé nuówáánéé óóvímú nuówaanéđu téeneri dıye mıámúnáake tsáhıtsı nuhbává hajchótá ĩcúbáhıraĩñé. ¹¹ Áámé avyējuubée ĩjcyaae téhdure wáhyējućoba ávyéta páñé néhejú avyējuube ĩjcyáábe memé heeberéomú ihjyúri Abadóo. Áánetúu grıéégomú ihjyúri Aporıó ‘tútaváıtsı múnáajpı’ nééıyóne.

¹² Ehdúu ó ájtyumı téhaamı pañe ĩcúbáhırameı pájtyene. Áronáacáa némeıñé tsiıñéı mıñééću ĩjcyane.

¹³⁻¹⁴ Átsıhıyúu idyé tsiıñe téhaamı pañe tsıjpi díıtye níjkyéjı múnáadıtyú ĩrojrócó ĩlıjchúné tıjkeveri Pııvyéébe ĩcúvé wáájı óórotu méénúmeıjııı hallúri ócájıj tóónéđu néénej pıınétyú tsaapi díıbyeke nééhiı:

–Tsiıñaácó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej tééhı únıtu dóhıjvámeke.

¹⁵ Ahdújucóo díbye tsiıñaácómé tsahdúnééćuéllé mıámúnáake dsıjıvetsóné ĩmıchıı ihıdyu téjıyú wáábyıtájıćo pıcyámeımye. ¹⁶ Áıjyúu némeıñé díıtye tsodáhómú ĩjıvmıdı úlleme 200 mıllóóné ĩjcyane.

¹⁷ Ááméj píujıñnetúu ĩmyéénućátsı miihóné chíájcatyé páhdıváraé némeıhójí tújıpámıhójíıvıvıu, ĩlıjcyámıhójíıvıvıu, ájtyúvámıhójíıvıvıu, ĩjcyane. ¹⁸ Áánetúu díıtye ĩjıvmú níwáuúné bájú oohımyé níwáuúnéđu néémé ihjyúháñetu cúújuwaa, ojtsoo, atsóóperee, ĩjcyane ĩjchıvyénerı tsiıñe mıtyane mıámúnáa dsıjıvıé tsahdúnééćuélle. ¹⁹ Muhdú ĩhıyáa ĩhıyúháñema ĩbówaañe ĩıñımyémú níwáuúnéđu néénerı mıámúnáake ĩlııhyánıhıjcyáme.

²⁰ Áronáacáa dsıjıvetúmé tsá ĩmıtyúné ĩmyéénuhıjcyáné ĩhvéjtsotúne. Tsáháa dıtye naavémuke ıcyáánıvahıjcyáné ĩhvéjtsotúne. Áhdurée tsá dıtye ĩhvéjtsotú ĩbóhıúbamáyé ĩjcyátımeke óórotu, úwááñéwatu, nééwáıyutu, úméhetu, méénúmeımyéhıjıke ıcyáánıvahıjcyane. ²¹ Áhdurée tsá dıtye ĩhvéjtsotú ĩdsıjıvıétsótııdsıjıvıétsótııhıjcyane, ĩwáábyénucátsıhıjcyane, ĩhdıcyámema ıdyómácóatsıhıjcyane, ĩñánıcyatsıhıjcyane. Ehdúu ó ájtyumı téhaamı pañe.

10

Nıjkyéjı múnáajpı waajácúháámıma ĩjcyane

¹ Átsıhıyúu idyé tsiıñe naavéđu nééne pañe ó ájtyumı tsıjpi ĩhtsútuube níjkyéjı múnáajpı ĩhyallıtú tuuhi cápátsıćunúnúbe ojtso pañe cáámetu níıtyéébeke. Áábe húmıı ajchúćunú cóójıejpi nuhba ájchúćunúđu. Áánetúu ĩjcyúbaacu peetéćunú cúújuwa peétećunúđu. ² Aabée waajácúháámıwu wájıhtćunúnúháámı éjéćunúúbe ĩmıánéćıjejtúhá túvaúćunú móóatu. Áánetúu nánıñéćıjejtúhá túvaúćunúúbe ĩñıjıtu. ³ Aabée éhne múúne bájú oohĩbyécoba ĩhıvıváuđu ávyéta ĩhnáhó ĩhıyúváne tıjkeveri 7-meva chıjchımu ihjyúvá ávyéta ĩhnáho. ⁴ Aanée dıtye muhdú nééne ó cáátúnıyónáa tsaapi oke cáámetu nééhiı:

–Caátúnadı dıtye ĩhıvıváne. Téhdure muuca dúúbállédı teéne.

⁵ Áané boonétyú díıbye níjkyéjı múnáajpı eenée móóama ĩñıjıtu tárváıaúćunúnúbe ĩmıánéćıjejtıtsı cáámevu ĩhbúćıhı. ⁶ Áánemáa mújıyú dsıjıvıétyuube páneere íévéhóówari ĩjcyánéhıjıma ĩñıjıtu, nıjıpacyo, múhdúné tsıeméné ĩjcyanehıjı ĩpıvyéjtsóóbe mémerı neébe:

–ĩmıááné tsúuca páneere níjkeváiñe éévé újıtehi. ⁷ Muurá 7-meva níjkyéjı múnáa ĩjcyáméđıtyú níñééjıjıé ĩrojrócó ĩlıjchúćıćooca páneere ĩllurējućo níjkeváiñe Pııvyéébeé mıhá wáájıćıtúné ĩhıyú uubálle múnáake néhdúćo. Ehdúu oke neebe níjkyéjı múnáajpı eenée móóama ĩñıjıtu tárváıaúćunúnúbe.

⁸ Áánetúu cáámetu óoma ĩhıyúvaabe tsiıñe oke nééhiı:

–Aadı níjkyéjı múnáajpı eene móóama ĩñıjıtu tárváıaúćunúnúbedıtyú éhaamı waajácúháámıwu dúucu. ⁹ Ahdújucóo ó péene ó túúmeıñé téhaamıwu díıbyeke. Áánélııhyée oke neébe:

–Áju, májcho téhaamı. Muurá ú májchone ĩımúwu néérone díhbáu pañévú páápáñıhı.

¹⁰ Ahdújucóo ó úćúháámıwu ó májchone ĩmıááné ĩımúwu néérone táhbáu pañévú páápáñıhı. ¹¹ Átsıhıvúu oke neébe:

–ĩjcyánéı díhyallúrı tsiıñe pámeere mıámúnáake ú úúbálleıñé ĩnńá díıtyéké pájtyeıñé panévá ĩñıjıne múnáa páhdıváraé ĩhıyúvámeke pámeere ĩavyéjıtmájıćo.

11

Mĩtyétsi uubálle múnáajtétsi

¹ Ehdúu oke inéené boonétu eevéivu oke iájcúne neébe:

– Iiyi dehvéé Pívyéébe duurúvájama dífbyé ĩcúvé waiji. Áhdure ú éévé múhdúmevá téjari dífbyeke dúúrúvahjycámeke. ² Áanetu ihdyu tééjá llahájsi tsúuca tsiĩne iĩñuji múnáá hójtsi pañe ĩjcyane tsá u éévéiyúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Pívyéébe cóomiya ĩjcyame técoomi tútávajtsoóhi. ³ Ájju ó wáloo mítyétsi kímóové wajyámuma ĩjcyamútsi táuubállé meénúimútsikye dityétsi tamyémeri 1,260 coojivá hajchótá iúúbálle iná pájtyeĩne. Ehdúu oke neebe cáámetu óoma ihjyúvaábe.

⁴ Aane diityétsi ĩjcyane neéiyóné eene pané iĩñují avyējuubéré Pívyéébe ĩjcyáábé úmíwari orívoheécuma mĩnéecu peete ĩjcyane. ⁵ Áamútsikye múnáajtsóromeke dsjívétsoimútsi cújuwa diityé hallúvú ĩrípíacóneri. ⁶ Ehdú iná pájtyeĩne iúúbálléne hajchótá neémútsi tene iállétuki. Téhdure núpacyo tújpacývuréjuco dityétsi pívyetétsoĩne iĩñujiri ĩjcyámeke páhduvaré neéne chemeháneri ichémétsoki.

⁷ Áronáa teene iúúballehijcyané dityétsi níjkévacooca iyáábécobádú neébe teene wáhyéjúcobá déjucotu ĩchíivyeebe diityétsima imyéénújcatsimútsikye dsjívétsoóhi. ⁸ Áamútsi itémehóócú dómájcóratúné ĩcyahjycyáa ĩhtsútu cóomí Máavyējuubé wátýétyécúmeicyóomí uulléjijtónéj pñe técoomiyé Tsodóoma, Ejíhto, némeicóomí pañe. ⁹ Áhóocúuvuke pápilhchúuj coojiváj piñnévújuco panévá iñujine múnáa ĩtehjycyáhóocuke tsá múha imílléityú tsaate cúuune. ¹⁰ Aame ávyeta téeneri imjyúúvéne iwáñehjivaténé pañe tseménehjivú bohbanújcatsiíhi. Ehdú imjyúúveimeyé ĩjyévéhreváa dityétsi diityéké Pívyéébe ihjyu iúwáábóneri pátsáricyohijcyanéllíhye.

¹¹ Áronáa téhdune 3 coojiváj piñnévú Pívyéébe tsiĩne diityétsikye bóhĩtsómútsikye iájtyumíne miamúnáa ávyetá ĩhnáhó illítyeéhi. ¹² Áamútsikye tsaapi cáámetu kéevánécoba neéhi:

– Métsa illevu. Ahdújuco diityétsi pééĩne cáámevu ojtsó pañévú imunáa diityétsikye ĩténáaaca. ¹³ Ájju ávyetá ĩhnáhó iĩñuji vááumeĩneri técoomityú tsátsii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva miamúnáa dsjívééhi. Áaneri cõeje ávyetá ĩhnáhó illítyéne Pívyéébe níjkyéjiri ĩjcyáábeke ávyéjútsoóhi.

¹⁴ Ehdú míjyucújuco ĩcúbáhraméi pájtyeĩne. Áronáa ĩjcyanéi tsiĩne ĩcúive téené boonétu pájtyeĩne.

Nĩñéejpýé ĩrojrocó lljchune

¹⁵ Aanée nihñéejpýé níjkyéji múnáajpi ĩrojrocó lljchúné tujkéveri cáámetu tsaate kéevánécoba neéhi:

Naavéné avyéjú iĩñujiri ĩjcyaroné Mépiivyééberéjuco cáavacúné iiyéjuco Críjtoma iávyéjuutéki.

Áaberéjuco tééji avyējuube ĩjcyaiñé mújyú níjkéváityúne.

¹⁶⁻¹⁸ Áanáacaá 24-meva túkevéjtsoje Pívyéébe úmíwari iávyéjú ĩjyáwáané hallúri ácújcatýmé dífbyé lliĩñévú imíhmóúbáne dífbyeke dúúrúvámé neéhi:

Tehdújuco Ávyējuube Pívyéébe ĩhtsútuube ĩjcyaduré u ĩcyahjycyáabe díhñáneri u ávyéjuuténe.

Aabe iĩñujiri ĩjcyané miamúnáa úhdivu cááyóbahjycámeke u ĩcúbáhráĩne éévé úújetéhi.

Áhdure tsúuca dsjívéjúcóórómema muhdúhjáa ditye ĩcyahjycyáané u imibájhóĩne éévé úújetéhi. Aabe díicúve múnáa ĩhtsútujtémáyé ídáatsojte uke iávyéjúúlléne imí

díwákimyéi meénuhjycámeke téene áhdovu ú ájcuúhi. Áanetu illure iĩñujiri miamúnáake

tútávátsohjycyámedi ú ĩcúbáhraáhi.

¹⁹ Ehdú Pívyéébeke ditye dúúrúvánáa níjkyéjiri ĩjcyaja dífbyé duurúvaja páyucúúvéne pañe ó ájtyumí dífbyé pityájcoju téhbá pañe ĩjcyané cajóonaba. Áanáacaá chíjchímuba dówáavéné ávyeta ‘roríhróri’ neénáa iĩñuji vááumeĩhi. Áhdurée mítyane núpacyowáané dojcóhi.

12

Wálleemútsi apíchó neéne iyáábema

¹⁻² Áané boonétu idyé tsiĩne muhdú tene pájtyeĩne uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápillé ééválle iévhoowávú óhdivu bóhówaavé cóójieppi núhba ájchúdú ĩwajyámú neéllé. Aallé péjcojeppi núhba hallúri ĩjyocunúllé चाहिवा 12-meva míicuru. Aallé ihjyucunúhijcyá iávyeneri. ³ Áanáacaá idyé apíchówu nĩhbácobádú neébe tújpaábyécoba bóhówaavéhi. Áábé

níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááne ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóóne 10-jtoova. ⁴ Aabée ííbówari tsahdúnéécuéllé mícúruke wájojcó íñújí hallúvu. Átsihdyúu íjyócuúvetéébé díille eenéé itsímáváñeri íjcyállé úniúvú dílle tsímávátsike idyóókí. ⁵ Áánáacáa tsúuca tsímáváalle wájpíwúuke páné íñújíne avyéjuube íhtsútuube íjcyáíbyeke. Áábekée Píívyéébe íavyéjuvu ujcú díbye díbyemáyéjuco íjcyaki. ⁶ Ááné boonée tsíju umívá íñéubará píívyétúné íñújívu tsátsii Píívyéébe dííllema íhdénútsihvu. Átsihyíu íjcyáalleke díbyere tehme 1,260 coojíwá hajchóta.

⁷ Ááné boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáa avyéjuube Migyééré íhyájkímuma díbye apííchówu níhbácobádú néébe téhdure íhyájkímuma íjcyáábema méénújcatsíhi. ⁸⁻⁹ Aabée Migyééré díbye ityájháne waagóó tétsihdyu íñújí hallúvú pámeere íhyájkímumájucu éhnehjáa éjyúvúvú íñimyédi míamúnáake tútávátsohíjcyaae Naavéneke.

¹⁰ Ááné boonétúu tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba néehí:

—Tsuúca Píívyéébe íhtsútuube íjcyaae íavyéjúejtéké pájtyetósoíne éévé újetéhi. Muuráhjáa ílí Críjtoke pícyoobe téené avyéjuube díbye íjcyaki. Aane tsúuca díbyeke díbyé cahcújtso múnáa hallúvú pájyuvaré cójíhajchótá pécóhajchótá álliúnuhíjcyaae wágóoovéjucó níjkyéjitu. ¹¹ Díbye tsúuca táhjátsameí Obééjáuudú néébe tujpácó wágóóóveneri. Aané díbye Obééjáuudú néébe uwááboju cáhcútsómé téhdure tsúuca díbye tahjáhi. Áánéllihyéé tsá díye íllyétúu ídsíjvéñeri. ¹² Ahdícýane méimíjyúu pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áánetu íhdyu máidáatsoju tene pájtyeíñé íñújíri íjcyámeke. Muurá tsúuca Naavéné wahájchotáréjuco íumiwa íjcyane iwáájácúne ávyétá íhnáhó icyáyobáávaténe níhñéréjuco míamúnáadi ícúbáhraíñe.

Ehdúu tsaapi kéévánécoba néé níjkyéjitu.

¹³ Aabée díbye níhbácobádú néébe tsúuca íñújívu iwágóóóveíñé iwáájácúne imíllérá eenéé wájpíwúuke tsímáváalleke ídsíjívetsóne. ¹⁴ Áronáacáa Píívyéébere nééjuri méwáájí núwácobácúdu néene dííllédítýu íjcyáneri wááménelle ípyéé ícyahíjcyáhullévú íñéubará píívyétúné íñújívu tsiíne íñimyédiyéjuco díbye díílleke ipátsárijcyótuki. Aallé 3 píjcyábáj píinévú téhulle íjcyáalleke díbyere Píívyéébe téhmehíjcyáhi. ¹⁵ Áánéllihyéé idyé díbye níhbácobádú néébe díbyere íñimye íjcyaae íllímútuuhjáco nújpacyo pámeere icyáájávetsóneri díílleke imájcánútsóroki. ¹⁶ Áronáacáa íñújí wácaavéné nújpacyo adúcuhi. ¹⁷⁻¹⁸ Áánetúu awáá éhniíñevu dííllédítýu icyáyobáávaténe díílle hájkímumájycu díbye méénújcatsíñé Jetsorjító uwááboju tsáimíyé úravyéme Píívyéébe táuhbaju néhdújuco ícyahíjcyámema.

13

Apííchó nééne iyáábemútsícyobácu

¹ Átsihdyúu móóá úniúvú díbye íjyócuúveténaa téémó pañétú apííchówu nééne iyáábécoba íjchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyáúhjítu nehnívu Píívyéébedítýu íhjuváne caatúváhi. Áánetúu íjtyóóne 10-jtoova íjcyánetu íchahíwááne. ² Aabée báju oohíbyécobádú néébéj tuháñé báju íjju tuháñédú néébe íhju apííchówu. Áábekée díbye níhbácobádú néébe pícyóó avyéjuube díbye íjcyaki. ³ Áábé níwaúúnétúu tsau tsaate cáváájcou dsíjivérou tsiíne bóhíneri panévá íñújíne múnáa mityane iúllévénúne díbyeke ávyéjutsóhi. ⁴ Áhduréé díbye níhbácobádú néébeke ávyéjutsómé díbye iyáábécóbake ávyéjuutétsónéllihye. Áánemáa díbye iyáábécóbádítýu néémeé:

—¿Aca íhya íjcyaae tsaapi áadídívú újetéébe? Tsáhábá muurá múha íjcyatú díbyeke táhjáiyóme.

⁵⁻⁷ Áábekée díbye níhbácobádú néébe pícyóó díbye íñújí avyéjuube íjcyá 42 nuhbává hajchóta. Áánemáa táuhbaabe díbye ímityúné Píívyéébedítýu íhjuvávaki. Áhdújucoó ávyéta néhni díbye íhjuváne díbyedítýu, díbyé duurúvájatuu, níjkyéjiri íjcyámedítýu, íjcyane. Áánemáa díbyeéjtema imyéénújcatsímeye táhjaabe. Áábé hójtsí pañee pámeere páné íñújíne múnáa páhduvaré íhjuváme. ⁸ Aamée pámeere díbyeke ávyéjutsó dúúrúvamé. Áánetúu apáámýéré tsá díbyeke ávyéjutsótú íñújíkyéé ípívyéévétné íhdéjuco ídsíjívéñé pítyájcámeíbyé Obééjáuudú néébedi íjcyáháámitu imyémeháñé íjcyame. ⁹ Aane íhdyu óví ímíááné lléébome cahcújtsóhi. ¹⁰ Muurá tsíjtyeke cuvéhoójánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsíjtyeke dsíjívetsómeke idyé dsíjívétsoímye. Áhdícýane tsúuca Píívyéébeéjté íjcyame múu ímíñevú díbyeke icyáhécújtsóne ehdu nééronéhjí aabúcuhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsíjpi iyáábécoba íñújí pañétú íjchívyéné obééjáuuj tódú íjtyóocu néébeé. Aabée íhjuvává ávyétá apííchó níhbácobádúu néébe íhjuvávú. ¹² Aabée

ĩhtsútuube éhnee tsau ihñíwau cáváájcameú tsiĩne bóhĩbe iyáábécoba ĩhtsútuube ĩjcyadu. Aanée diibye obéjájwúj tódú ĩjtyóocu néébe táuhbá pámeere míamúnaa ĩñũjiri ĩjcyameke ditye diibye eenée ihñíwau tsau cáváájcameú tsiĩne bóhĩbeke idyúúrúvaki. ¹³⁻¹⁴ Áanemáa díbyé úmíwáwú méénúrúĩtyuróné méénuhĩjcyáabe. Aabée míamúnaa ĩténériyé cáámetu niityétsó cúújuwa ĩñũjĩvu. Áaneri míamúnáake iállĩne táuhbaabe ditye diibye ihñíwáwú cáváájcameú tsiĩne bóhĩuma ĩjcyáábé nĩjcyota imyéénuki. ¹⁵ Ahdújucoo ditye nĩjcyóné pañévu díbye ĩhnáhoori íbóhí pĩcyoobe ĩhjuvúváhi. Áanemáa neebe pámeere múhdumé díbye nĩjcyotáabeke dúúrúvatúmeke idsĩjívétsoĩne. ¹⁶ Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsojte tsĩjtyé hójtsí pañe ĩjcyamee, tsĩjtyé hójtsí pañe ĩjcyatúmee, ĩhtsutúme éhneva múnaa, ĩjcyameke úmicóónetu ĩmíánéjécúéhojtsĩjĩubatu díbye mémé ĩjcyaki. ¹⁷ Áijyúu teene díbye mémema ĩjcyatúmé tsá píivyetétú ĩná ĩñáhjihenúne. Apáámyérée díbye mémema, díbyé nóómerómá, ĩjcyame píivyeté tsíméné ĩñáhjihenúne.

¹⁸ Aanée díbyé nóómero 666 ĩjcyane ihdyu óví wájácúnejcútmé waajácú imichi cáábye nóómeró teene ĩjcyane, ĩná nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí Obéjájwúudú néébe Tsióo camewájú hallurí ĩjyóconúúbeke. Áábemáa 144,000-meva míamúnaa ĩjcyámé úmicóónetu díbye mémema Cááni mémé caatúváhi. ² Áanáacáa nĩjkyéjitu tsane ĩhjuvúvá éhne múu teehi níwávacunúne ĩhjuvúvádu. Áhdurée ó lleebo chíjchi ĩhjuvúvádu. Áronáacáa botsíi imíñeúvú ó lleebo éhne múu cúmubááné ditye áámune ĩhjuvúvú tene ĩhjuvúvane. ³⁻⁴ Áanáacáa Píivyéébe ívayéjú ĩjyáwá hallurí ĩjcyáábé únuri 4-meva iyámédú néemema túkevėjtsoje ĩjcyámé úmíwari dítye 144,000-meva ĩjcyame májtsivá béhju majtsijyu. Aajjú tsá múha tsĩjtye píivyetétú imájtsiváne. Apáámyérée tsúúca Píivyéébe újcume tsaimíyé Obéjájwúudú néébeke úraavyémé ímityúné méénújucootúme píivyeté teeju imájtsiváne. Muuráhjáa díbyej téeveri ĩñũjiri ĩjcyáné míamúnáadityú tsúúca pájtyetémeke Cááni Píivyéébema ímí ĩjtsúcunúmútsí tehjújuco ímiá ĩcúvédu. ⁵ Aamée tsá állíuutúne. Áhdurée tsá ditye ĩnerí néetsámeityúne.

Nĩjkyéji múnaa úúballéne

⁶ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi nĩjkyéji múnáajpi íévéhóowari wáhpéébeke. Aabée panévá ĩñũjĩne múnaa páhduvávé ĩhjuvúvameke ímiáájú pajtyéteju mújijyú nĩjkéváityúné úwaabóhi. ⁷ Aabée kéévánécoba nééhíi:

–Píivyéébeke imíñeúvú mecáhjújtsóne máavyejújtso. Muurá tsúúca míamúnaa muhdú ícyahĩjcyáné dítyemá díbye ímíbájchóĩne éévé úújetéhi. Ahdícycane díbyeke méduurúvá páneerée íévéhóowari ĩjcyánéhjima ĩñũji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

⁸ Aané boonée idyé tsijpi bóhówáávebe nééhíi:

–Tsuúca Babirónia ĩhtsútu cóomí ĩjcyárocóomí wágoové panévá ĩñũjĩne múnáake téccoomí múnaa ímityúnejcúvúre íbúwátsohĩjcyáné déjúcotu.

⁹⁻¹¹ Átsi ehóowari ĩjcyánéhjima ĩñũji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdýu idyé tsijpi bóhówáávebe téhdure kéévánécoba nééhíi:

–Téhdure pámeere múhdumé díbye iyáábécóbama ĩñĩjcyota dúúrúvahĩjcyámé úmicóónetu, ĩhyójsínéubatu, díbye mémé cáatúnútsámeímyedívú Píivyéébe ávyétá ĩhnáho ícyáyobáávaténe cúújuwa atsóoperemá péetécutúnúwá pañévu dítyéké waagóoóhi. Aame ícúbáhráméi mújijyú nĩjkéváityúné Obéjájwúudú néébema nĩjkyéji múnaa ĩjcyámé úmíwávu. Aame ditye tééwá pañe ícúbáhráméiñe ójtsó tsá mújijyú nĩjkéváityúne.

¹² Áané íhdétú múu pámeere íñe múhdumé tsúúca Píivyéébeéjé ĩjcyame díbyé táuhbaju néhdu ícyahĩjcyámé imíñeúvú Jetsóoke úraavyé panévare mávarĩjchojúúné íáábúcnema.

¹³ Átsihdyúu idyé tsaapi oke nĩjkyéjitu nééhíi:

–Íllu nééne caatúnu: “Maímijyu ihdyu dítye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsĩjívémé ĩjcyanej. Muurá Píivyéébe Apííchó néé íwákimyéityu ditye wáyéeevéne. Áané wákimyéi ímí dítyemá nĩjkéváhi.”

Íñũjiri ĩjcyame újcúmeĩne

¹⁴ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí íévéhóowari tsítsíwu nééne ójtsó hallurí tsaapi míamúnáajpidýú néébe ácuúcnúúbeke. Aabée ímíwu óóró चाहíwama ĩjcyaaabe ejécunú tsuhjíváwu nééwa

nñitsúwa. ¹⁵ Áanáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píívyéébe dúúrúvájá pañétú íjchíivyeebe kéévánécoba dííbyeke nééhií:

—Tsúúca ííñújiri bajtsóháñe íjcyane keeméhi. Aaneajpídyú néébe ácuúacunúúbeke. Aabée imíwu óoró चाहívama íjcyaaabe ejéacunú tshújív ílluréjuco wáhdáhinúne daahívetso. Tsúúca teene u áahívetsóíñe éévé úújetéhi. ¹⁶ Ahdújucóo díbye iwáhdáhinúné áahívetsóne.

¹⁷ Áané boonée idyé tsijpi Píívyéébe duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétú íjchívye téhdure tshújíváwu nééwa nñitsúwá ejéacunú. ¹⁸ Áábekée tsijpi cúújúwá tehmeébe Píívyéébe íicúvé waijí íjcyátsihdyu tsáabe kéévánécoba nééhií:

—Tsúúca óova nééva naamé ííñújiri. Aane ílluréjuco péene daahívetsóte. ¹⁹ Ahdújucóo díbye ipyéene újycune wáojocóné tééné dotsúhcúhcyú pañévu muhdú Píívyéébe ímítúmedívú icyáyobáávaténe díityéké ícúbáhráñe nááve. ²⁰ Ahdújucóo díbye míamúnáake Jerotsarée tsíéllévuré ícúbáhrámé tujpácóo caajávé tésii íjyunu íjcyámé ihjyúháñe tujkévevu 300 kiróométró hajchótá ííñújí hallúri.

15

Nihñéenére 7-neva ícúbáhráméi íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiíñe apíchówu nééne íévéhóowari. 7-meváa níjkyéji múnáa bóhówaavé Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéeré míamúnáadi páhdvavé ícúbáhráñéhjima tsáameé.

² Ahdurée ó ájtyumí éhne múúne tsane núpacyo ávyeta 'rauráú' néhdu nééne pañétú cúújuwa péetécunúne. Áané úniuri díitye iyáábécobá níjcyotáa dúúrúvahjcyatúme téhdure dííbye mémema íjcyatúme. ³⁻⁴ Aamée Píívyéébe díityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá dííbyé íicúve múnáajpi Moitséeúvú majtsijyú Obééjáwuúdu néébedítýú íllu nééjuú:

Panévaturé íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyaaabe u állíúútuube páné avyéjuubéré ú íjcyáhi. Áabeke uke panévá íñújíne múnáa íávyejúúlléne duurúvahjcyáhi. Muurá waaajcúme ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

⁵ Áané boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébe duurúvájá pañétú pañétúho mójcoho páyúcuuvéné dííbyé taúhbajúúné cáátuváné téého pañe íjcyaho. ⁶ Téhdurée tééjá pañétú díitye 7-meva níjkyéji múnáa íjchívye Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráñéhjima. Áamé wajyámúúnée ávyeta 'namínámí' néémé ocájmíihéné óórómíihéné díityéké íjpiujínevújuco íjcyane. ⁷ Áámekée díitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsaapi ajcú díityé tujkévevu óorótu méénúmeíhllójuvu. Áihllóji pañe teene Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáitýuube míamúnáadi ícúbáhráñe. ⁸ Áanáacáa dííbyé íhtsútu ojtsódú nééne wahpécunú duurúvájá pañe. Áijyúu tsá múha tééjá pañévu úcáávetú díitye níjkyéji múnáa míamúnáadi ícúbáhráné níjkévátúné hajchóta.

16

Ícubáhráméíhllóne

¹ Áanáacáa tééjá pañétú tsaapi kéévánécoba díitye 7-meva níjkyéji múnáake nééhií:

—Ííñújívú mepéene eene éihllóji pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáa wáábyuta méénune mécalhpíñú díitye ícúbáhráméiki.

² Ahdújucóo tsaapi ipyéene íhñéíhlló pañe íjcyane cáhpíoneri pámeere iyáábécobá níjcyotáa dúúrúvahjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyame áhllávatéhi.

³ Áané boonétúu tsijpi íhñéíhlló pañe íjcyane móóacobá pañévu cáhpíoneri éhne múúne dsíjívémé tujpácódú núpacyo íjcyáneri pámeere téjpacóo pañe íjcyame dsíjívéhi.

⁴ Áané boonétúu idyé tsijpi íhñéíhlló pañe íjcyane íayáhlíji pañévu cáhpíoneri núpacyo píivyeté tujpacyóvuréjuco. ⁵ Áánemáa neébe:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyadúré u íjcyaaabe míamúnáake u ícúbáhráne. ⁶ Muuráhjáa díhjúu uubálle múnáama tsijtye ímí uke cáhcújtsómé tujpácóo waagóome. Áánéllii tehdújuco díityéké tujpacyóvu u íjchone.

⁷ Áané boonée tsijpi Píívyéébe íicúvé waijí íjcyátsihdyu nééhií:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe panévaturé íhtsútuube ávyéjuube u íjcyaaabe míamúnáake u ícúbáhráne.

⁸ Átsihdyúu idyé tsijpi íhñéíhlló pañe íjcyane cóóíejpi núhbá hallúvú cáhpíoneri nuhba éhniíñevu állócoténé míamúnáake áíucúhi. ⁹ Ááne j tsaríi nehníwu Píívyéébedítýú íhhyúváne

ímytúné imyéenuhíjcyánetu tsá ditye ímíletú íhveténe. Áánemáa tsá dífbyeke ditye ávyejútúllétúne.

¹⁰ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane diibye iyáábécoba eenéé móóá pañétú íjchívyéébé avyējú iyyáwá hallúvú cáhpíóneri dífbyé avyējú tútávaavéhi. Áijyúu miámúnaa ávyeta ícúbáhrámeíñe ávyeri ihñíjwááñe íhdóhi. ¹¹ Aaméé éhniíñevúré nehníwu ihjyúvá níjkyéjiri íjcyaae Píivyéébedítúy áhlláháñema tsíñéhjiri ícúbáhrámeíñe déjúcotu. Áánemáa tsá ditye íhvéjtsotú ímytúné imyéenuhíjcyáne.

¹² Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane Eoparááté pañévu cáhpíóneri teehi áraavé ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcátsivu tsáame tsíñejcúehívú ípájtyeki.

¹³ Áánáacáa diibye níhábocobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píivyéébé ihjyú uubálle múnáájpidi díllómeíbyee, éhdúme íhgyúháñetu naavémú ahcómúdú némeheji cájtume méénuráitýúronéhji méénuhíjcyáhi. ¹⁴ Aaméé panévá íñújine múnáake íavyéjútémá píhgyúcu íhtsútuube Píivyéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné diityémá ímbájhócooca dífbyema imyéénujcátsiki.

¹⁵ Áánáacáa Jetsóo oke néehíi:

—Pecútétsihdyuré muurá ó bóhdíi múha íjtsótúnáa éhne múúne nani múnáajpi tsáhdúu. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá íñerí núcójpívéitýú éhne múúne íevejte íjcyame núcójpívéidu.

¹⁶ Aanée diitye naavémú tsúuca píhgyúcu pámeekéré miámúnáake íavyéjútémájucó tsátsihvu heeberómú íhgyúri ‘Amagedóo’ némeitsihvu.

¹⁷ Átsihdyúu idyé nihñéejpíyé ihñéíhlló pañe íjcyane íévéhoowávú cáhpíóné tujkéveri Píivyéébe níjkyéjitu idyuurúvájá pañétú kéévánécoba néehíi:

—Áyu ícyooca ihdyu tsúuca páneere níjkéváhi. ¹⁸ Áánáacáa ávyétá íhnáhó chíjchímuba dóvájaavéné ‘roríhróri’ néené tujkéveri ávyétá íhnáhó íñuji váúmeí íhdée ivááúmeíhíjcyáné ehniíñevu. ¹⁹ Áánerí Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wáhcabá 3-neva panéjcuávú. Ehdúu técoomí múnáa ímytúné méénuhíjcyáné déjúcotu Píivyéébe ícyáyobáavaténe ávyétá íhnáhó diityédi ícúbahráhi. Áhduré páneere íñújiri íjcyáoomíjí wáhcávyabáhi. ²⁰ Áhduré páneere móáñej píne íjcyáhaubájima íjchí íñújijí camewájúné tsáhájucó íjcyatúne. ²¹ Áijyúu Píivyéébedítýú nehníwu miámúnaa uhbá díbye diityé hallúvú núpácýowácobáné dójcoósoneri ícúbáhrámeíñe déjúcotu.

17

Nahtsíwamééwa ícúbáhrámeíñe

¹ Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéji múnáa 7-meve íjcyámédítýú oke néehíi:

—Dícha uke o úújésto aalle eene núpácýó hallúri íjcyalle íhtsútulle nahtsíwamééwá muhdú ícúbáhrámeíñe. ² Muurá panévá íñújine múnáa íavyéjútémáyé ímytúné dílllema imyéénúneri íjtsaméi tútávajtsóhi.

³ Ehdúu naavédú nééne o íténé pañe oke íñééne tsajtyéébé íñeubará píivyéetúné íñújivu. Áhullée ó ájtyumí túpáabyécoba néébe iyáábeke íhñíwaúúné 7-úva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedítýúu mítyane meméháñe caatúvá nehníwu Píivyéébedítýú íhgyuváne. ⁴ Áábé hallúri dílle walle ácuúcnúllé wajyámú ávyéta ímí duujínuudú nééja tsániíñe túpájaúvu. Aallée ícyaaé tsaimíyé óórótu, péérátu, páhdváré ímíwu nééne newáýúúnetu, méénúmeíñehjyvu. Aallée ejécnúú óóróíhlló pañe páhdváré nééne ímítyuháñe imyéenuhíjcyánéhji wáhpécunúne. ⁵ Áállé úmicótuú caatúváné íñáhjáubájhjáa nééiyóné íllúu: “Íhtsútu cóomí Babiróonia pámeere nahtsíwamééwámúj tsíju; téhdure páneere ímytúnéhji íñújiri íjcyánéj tsíju técoomí.” ⁶ Áállékée o íténé o waajácú Píivyéébeéjté ímí Jetsóoke íuráávyéné déjúcotu dsíjvehéjcyámé tujpácýori dílle ílyíicyavéne. ⁷ Áánerí mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéji múnáajpi néehíi:

—Íveeki ayájú íhnáhórá u úllévenúne? Cáhawáa eene dífbyé hallúri dílle íjcyáné iyáábé 7-úva íhñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema diityétsidítýú uke o úúbálleki.

⁸ Muurá diibye tsáhájucó íjcyájúcootúne. Ároobe tsiíñe íbóhíñe wáhyéjúcóbá pañétú íjchívyéé mújijyú tsiíñe íbóhíjúcóóitýúhullévú iwágóóóveki. Áábedi miámúnaa ullévenúu íñújijí ípívyéévéjijyújucó pájtyetéme mémeháñe caatúváné waajácúháamitu imyéemeháñe íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óví wájácúnejcúme waajácú íñerí tene íhgyuváne. Muurá eene 7-báúvá caméhbaúné hallúri dílle walle ácuúcnúhbaújí nééiyóné eene 7-úva íhñíwaúúné. ¹⁰ Áhdure 7-meve ávyéjute íjcyane nééiyóné. Áámedítýú ícyooca tsaapi ávyéjuube íjcyáhi. Áánetu 5-meve

tsúúca téénetu pajtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéepjáyé ávyéjúúteé wahájchotáwuúre. ¹¹ Áábeditýú diibye iyáábécoba tsúúcajáa dsjívéroobe tsiñhe bóhíibe cáamávéehi. Áábema 8-mevájúcooi teene 7-neva íjcyané avyéjutu pájtyeíñe. Ároobe bóónétu ávyétá wágoóóveréjucu méénuíñe.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuutetiñe nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane. ¹³ Aame ipítýacójcatsíñe dííbyeke piááboó dibye éhniíñevu íhtsútúúveki. ¹⁴ Aame Obééjáuúúúú néébema méénújcatsíyómeke tsanéjúcuúré táhjáiibye pámeere ávyéjúté ehniíñevu íhtsútúube ávyéjuube íjcyaaábe. Áánetu ihdyu ípyéé itýújkevéléllémeke dibye újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyámé dííbyema íjcyaaáhi. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiíñe oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwamééwá nújpacýó hallúri ácuúncunújpacýó ú ájtyumí mítyane míámúnaa panévá íñújíine múnáa páhduvaré íhjuvámé dóbééveíñe nééiyóne. ¹⁶ Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyaaábema téhduméré ávyéjute íjcyame diille nahtsíwamééwake nehniíleéhi. Aame dílléke itýútávájtsoñe íhvéjtsolle íjcyaaá ícúvérátulléréjucu. Áálleke bóónétu ílluréjucu ditye cóvájtsóñe. ¹⁷ Píívyéébere diityéké tééné íjtsaméivu ájcuú dibye muhdú néhdújucu tene ipájtyeki. Áánélii diitye ávyéjute 10-meva iyáábeke íhtsútúúvetsóó dííbyere Píívyéébe néhdújucu. ¹⁸ Áánetu diille wáleeke u ájtyumíné panévá íñújíine avyéjú comíñé nééiyóne. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

18

Babiróónia wágoóóovéne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi íhtsútúube íjcyaaabe cáámetu nítyéébé ámítsaráhcó íñúji ájchúcnúúbeke. ² Aabée kéevánécoba néehí:

—Tsúúca Babiróónia íhtsútu cóomí íjcyarocóomí wágoóóóvéné boone téapajyúri naavémuréjucu nehniíwu nééné wahpéjtema. Aane ihdyu óvi téhdújucu técoomi wágoóóovéne. ³ ¿Íveeki panévá íñújíine múnáake ímityunévú íbúwátsohíjcyacóomí? Téhdure ¿íveeki técoomíyí állíuré úwáábomeíñe íñújíine avyéjute icyáhctújtsoñe ávyétá ímityúné méénuhíjcyáhi? Áhdure técoomí múnáa mítyane íéhnéváyíóneri íjyáacuné panévá íñújíine nahjíhe múnáake mítyane dsídsínuhíjcyáhi. ⁴ Ehdúu dibye néenáa idyé tsijpi téhullétúré cáámetu néehí:

—Méjchívyé écoomítýú múhdumé tahñéjté íjcyame técoomí múnáa ímityúné méénuhíjcyané ámuha meméénútki, áhdure tééné hallútú ditye ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeítyuki. ⁵ Muurá técoomí múnáa ímityúcoba éhniíñevúré líyaaténé oo Píívyéébe múhdurá o íjtsúcunúnéllíi tééné déjúcotu diityéké ó ícúbáhraáhi. ⁶ Áhdícyane óvi ihdyu diityéké ó ícúbáhrá muhdúhjáa ditye tsíjtyeke ícúbáhrahjcyáne áhdó ditye iwáájacuki. ⁷⁻⁸ Muurá íñúwá pañe ímityájkímeyíñe nehíjcyámé íhtsútúmé íjcyámeke mújyú kímoóve pájtyéityúne. Áhdure nehíjcyámé mújyú muhdú íhcyóomí íjcyáityúne. Áámeke ihdyu téene áhdó óvi o kímoóvejtsómé ícúbáhrámeí ájyáháñema dsjívéri. Muurá panévátúré íhtsútúube Píívyéébe o íjcyaaabe diityé ímityú déjúcotu diityéké o ícúbáhráme cóomí áíívyééhi.

⁹ Aane muurá panévá íñújíine avyéjute técoomí múnáama ímityúné méénuhíjcyámé tsaimíyé ímjyuuiri íjcyarómé técoomi ámpácýoovéné íájtyúmícooca kímoóveéhi. ¹⁰ Aame tééneri íillityéne tsíhullétúré ítteme néehi:

—¡Máidáatsoju muhdú íveeki íhtsú cóomíjñí Babiróónia íñá pajtyej! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecutéré tsúúca wágoóóóvecóomí! Ehdú neeímye.

¹¹ Ááneri panévá íñújíine nahjíhe múnáa mítyane kímoóveé íhñénehjí kíá íñáhjíhenújúcóóítýúneri. ¹² Muurá técoomi nahjíhénuhíjcyámé óóroó, páráataá, bóroótsee, íééroó, péeraá, tsíñehji panévare mítyane áhdómeíñe néwayúúnee, íjcyane. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé ímiá wajyámúúné ríinoó, tséedaá, íjcyane túpájáñjuúvú néénema duujínuúúdnéjahji. Áhdure nahjíhénuhíjcyámé páhduvaré nénehji imyéwu cuváané umehéenema ímíwu nééné néwayúúnetu méénúmeíñehjí. ¹³ Áhdure páhduvaré nééné pacúúcuháñe imyéwu cuvánéhjí míraá, íjtsiéétsóo, íjcyane nahjíhénuhíjcyáme. Majchóháñe nahjíhénuhíjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríínaa, tríigoó, íjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjíhénuhíjcyámé canéérama tsíñehji. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé jéémú ocájímúu, obééjámúu, íjyumúu, íjchíemiínee, míámúnaa, íjcyane. Ánehji kíá íñáhjíhenújúcóóítýúneri kímoóveímye. ¹⁴ Aame técoomíúvutu néehi:

—¿Kíávújucu ícyooca técoomíúvú íhtsútú? Tsúúca páneemáyé técoomi wágoóóóvéné tsá mújyú maájtyumíjúcóóítýúne.

15-16 Aame téeneri iállityéne técoomíuvú ijcyátsíí kémuélléturé ííteme ikímóóvéne neéhi:
 —¡Máidaátsoju íveeki íhtsu cóomijíí Babiróónia muhdú ijcyá éhne múúne walle imíwu neéne wajyámúúnama íjcyalle tsaimíyé icyáávellédú nécoómi! ¡Avyeta muhdú meijtsótútsihdyu peecutére tsúúca wágóóóvecóómi! Ehdú neeímye. ¹⁷ Aane muurá muhdú técoomi wágóoóvéne cújúwamííneri úllehíjcyámé pámeere íavyéjyutémá íwákimyéi múnaa ájtyúmiíhi. ¹⁸ Aame técoomi áiivyéne ámópácyoúacunúne ííténe neéhi:

—¿A íjcyacóómi tsicyoomi écoomíuvúdu nécoómij? ¹⁹ Aame ikímóóvéne ihñíwauúúne íballííñúmeííne neéhi:

—¡Máidaátsoju muhdú íveeki écoomi íhtsu cóomijíí íiná pajtye técoomíuvújuco múúhá wákimyéi cújúwamííneri muha metsájtyéne hallúvú medsíídsívahíjcyacóómi! Ácoomi ¿íveeki peecutére tsúúca wágóoóvéhi? ²⁰ Ehdú ditye kímóóvéneá pámeere níjkyéji múnáama múhdumé tahñéjte íjcyame táuwaáboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomi múnáadi ó ícúbáhraá tahñéjteke díbye ímityúné dáíívehíjcyáné déjúcotu. Ehdú Píívyéébe neéhií.

²¹ Átsihdyúu idyé o ííténáa tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi neéwáyúcoba móóá pañévu íwááóne neéhií:

—Eene móóá pañévu neéwayu o wááodu muurá íhtsútu cóómi Babiróónia wágóóóvecóómi tsáhájucó mújyú maájtyúmiityúne. ²² Tsáhájucó mújyú técoomi múnaa iwáñehjíváténe cúmubáánema chíiyóro líjchune melléébóityúne. Téhdure tsáhájucó técoomíyí ípyéé imyéénuhíjcyádú panéva wákimyéi dítye méénune maájtyúmiityúne. ²³ Tsáhájucó mújyú técoomi tsaimíyé pététcunúityúne. Tsáhájucó técoomívu dítye ityáábávájatsííé wañéhjiné méénúityúne. Páneere técoomi íhtsútú níjkévaáhi. Muuráhjáa técoomi nahjíhe múnaa íhtsutúmé tsíjtyé nahjíhe múnáá ehniíñevu íjcyame panéva íñújííne múnáake mútátsohíjcyá waabyénujúúneri.

²⁴ Áhdurée técoomívu Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáama pámeere dífbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdú níjkyéji múnáajpi neé naavédú neéne o ííténé pañe.

19

¹ Átsihdyúu idyé tééne pañére ó lleebó cáámetu mítyame míamúnaa kéévánécoba neéneé:

Métsu Mépiivyéébe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítú pajtyéteju tsáábeke maávyéjútsoki.

² Muurá muhdú tene íjcyádújuco díbye muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímbajchóne. Muuráhjáa nahsíwamééwá panéva íñújííne múnáake ímityúneri ityútávájtsóne dífbyé ícúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu dífillede ícúbáhraábe.

³ Átsihdyúu idyé tsiííne neémeé:

—¡Métsu maávyéjútso Píívyéébeke! Muurá técoomi íhtsútu cóómi áiivyéne ójtsó tsá mújyú íhvetéityúne.

⁴ Áhdurée idyé dítye 24-meva túkevjtsojtemá 4-meva iyámédú neéme Píívyéébe íavyéjú íjyáwá hallúrí ácuúacunúúbe líiíñévú ímhímóúbáne neéhií:

—¡Métsu maávyéjútso Píívyéébeke!

⁵ Áhdurée idyé tsijpi tétsihyí íjcyaaabe neéhií:

Métsu pámeere ídáátsojtemá íhtsútujte múhdumé Mépiivyéébe ícúve múnaa meijcyame díbye ímillédú meijcyame dífbyeke maávyéjútsoki.

Obééjáuúdu neébe wáñehjíváténe

⁶⁻⁸ Átsihdyúu idyé tsiííne ó lleebó éhne múúne teehi níwáacunúne tújkéveri mítyane chíjchimu íhjuvádú míamúnaa íhjuváne. Íllúu neémeé:

Panévatúre íhtsútuube Ávyéjuube Píívyéébe íjcyáábeke ihdyu metsu maávyéjútsoñeri meimíjyuúki. Muurá Obééjáuúdu neébe tsúúca íhñéjtema wáñehjívátéé éhne múúne tsaapi ityáábáváne wañéhjí méénudu. Áánéllíi tsúúca íjcyátsíiivyéme ímiá wajyámúúne tsítsíjahjívú íjycámeííne.

Ehdú neémeé. Aane teene tsítsíjahjí Píívyéébeéjte ímiáámé meijcyane neéíyóne.

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke neéhií:

—Íllú caatúnu: “¡Maímíjyu ihdyu Obééjáuúdu neébe méwadyu neéme íhñéjteke ímííñútsómema wáñehjíváténej!”

Átsihdyúu oke neébe:

—Ehdú ímiáané Píívyéébere neéhií.

¹⁰ Áánéllíihyé dífbyé líiíñévú o mímóúúvéne dífbyeke o dúúrúváyónáa oke neébe:

pañe tsúuca iyáábécobaa, iye Píivyéébe ihjyú uubálla múnáájpidi díllómeíhijyaábee, Ijcyamútsi Ijcyawá pañévu. Aamée tsúuca tééwá pañe ícúbáhrámei mújyú níjkéváiyúne.

Ímbájchoju

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsij néené avyéjú ijyáwá hallúri tsaapi ácuúcunúubeke. Áábedyúu íññújima íévéhóowari Ijcyanéhjí peíñú pevétsíiyéjucu. ¹² Ájyúu díbyé úmíwari íhtsútúmehímáyé ídáátsoje dsíjivehíjcyámé tsiíne bóhíímedívú pááyuuibe muhdú ditye icyahíjcyané cáátúváne waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyetéme mémeháñé Ijcyaháámi. Áánemáa díityémá ímbájchoobe téhaamíjí pañétú muhdú ditye icyahíjcyané cáátúnúmeidyújucu. ¹³ Téjyúu pámeere dsíjivémé ijchívyécunú móáñé pañétuu, íññújí pañétuu, Ijcyane. Áamemáa ímbájchoobe muhdúhjáa ditye icyahíjcyanéhjí. ¹⁴ Ájyúu tsáhájucu dsíjívé Ijcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjivémé úújetéhíjcyatsíí tsúuca wágóoové cúújúwá pañévu ditye wágóoóvéwá pañévu. ¹⁵ Ááwá pañévu wágóoovéme íñe múhdumé pájtyetéme mémeháñé Ijcyaháámitu imyémé Ijcyatúme.

21

Béhné íññújima níjkyéji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné íññújí íévéhóowari Ijcyanéhjíma bóhóowaavéné íhdéénéhjí tsúuca wágóoóvéne boóne. Áronáacáa tsáhájucu móáñe Ijcyatúne. ² Ájyúu o íténáa béhné Jerotsarée níityé níjkyéjitu Píivyéébedítyu. Ácoomí tsaímíyé íñe ímíjyaú ehne múúne walle ityájívané wañéhjí pañe ímbájkimíyedyu. ³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévanécoba néehíí:

—Ícyooca Píivyéébe íhñéjtéj píine Ijcyaabéréjucu díityéké tükévétsoíñe. Áábema Ijcyaimyé tsaímíyéjucu. ⁴ Áámema tsáhájucu kímóóve, dsíjívé, panévá ícúbáhrámeí, Ijcyájúcoótyú tsúuca díbye páneere tsíhdyuréjucu cápáyoacónéllíihye.

⁵ Ehdúu díbye néené boone íavyéjú ijyáwá hallúri ácuúcunúúbé néehíí:

—Panéváré béhnéréjucu o ípívyéjtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátumu íñe úuma o íhjuváne. Tsá álliu tene Ijcyatúne. Muurá ímíáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiíñe oke neébe:

—Áyu tsúuca páneere muhdú o néhdújucu pájtyene. Aabe panévaturé íhtsútuube tapíivyema o Ijcyátuube Ijcyaduré o Ijcyaaabe ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye. Aabe áátsímédú néeme ímityunévú táhjátsámeityúmé tsaímíyé íjcyáíyóneri tsúúrámeímyeke o ájcuú ímíá bóhívu áhdóratúne. Áámé Píivyéébe o Ijcyaaahi. ⁸ Áánetu oke íuráavyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóneri íllityéne cáhcújtsotúmee, dsíjívétso múnáa, íhdícyámema dómácócatsíhijcyámee, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyámee, waabyénu múnáa, álliu múnáa, éhdume wágóoóové cúújuwa atsóóperémá péétécunúwá pañévu. Ehdú botsíí ávyétá wágóoóoveréjucu ditye meénuíñe. Ehdúu oke Píivyéébe néehíí.

Béhcóomi Jerotsarée

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéjí múnáajpi éhnée 7-mevádityú nihñéeneré ícúbáhrámeí Ijcyáíhlloma Ijcyaaabe oke néehíí:

—Cáhawáa uke o úújéto Obééjáuúúú néébe uráávyé múnáa ehne múúne tsáápi taaba Ijcyadu néémedívú. ¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o íténé pañe oke tsajtyéébe cámeháú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsóobe Píivyéébe cóomí Jerotsarée ímíwu nécoomi níjkyéjitu íññujívú níityecoomívu. ¹¹ Ácoomítyúu ávyeta Píivyéébe ámtsaráhcó cádíucunú ehne 'jájpeé' némeíñé neewáyú 'rauráú' nééu ímíwu 'rutúrúú' néhdú. ¹²⁻¹³ Ácoomí míjcoo cáámé míjcoocoba ávyéta píímí némíjcotú 12-wava lléhowááne. Panéjcvátúu 3-wavátsá 4-tshíjívatu. Áwahjítúu íjraéémú dohjíbá 12-neva Ijcyáne mémeháñé caatúvá téwavadu. Áwahjítú níjkyéjí múnáa tsáápiitsa tehméhi. ¹⁴ Áhdurée idyé témíjcotú 12-uva néwáyúcobáné ímichi témíjco éjkeúhjí. Áuhjítúu idyé téuvadú tsáápiitsa Obééjáuúúú néébe mamýému mémeháñé caatúváhi.

¹⁵ Ájyúu díibye níjkyéjí múnáajpi óoma íhjuvávábedi óórova eevéwá díbye tééwari técoomi íééve páneere témíjco ílleshówáánemájucu. ¹⁶⁻¹⁷ Ácoomí ávyeta tshadú cóomíyé páhíjyáwá nécoomi muhdú míamúnáa meévéhíjcyádú panéjcvaré icyáámema íwatyúúve éhnéjcu ééveebe tsahájchotaráé 2,200 kíróómetro. Áánetuú técoomí míjcoj píímí ééveebe 64 ééveta.

¹⁸ Ámijcáo meénúmei tsanééré 'jájpeé' némeifné newáyúúnetu. Áánetú ipácóómí tsanééré óórótu meénúmeicyóómí mícúumijidú íiné imíjyaú 'rutúrutú'. ¹⁹⁻²⁰ Ácoomí mijcáo ímichi éjkéné newáyúcobané ícyáávetsámei 'jájpeé, tsapiíroo, áágataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonariínaa, critsóóritoo, berííroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjtoo, amatújtaa', némeifné newáyúúné imíwu páhduvaré néuhjítu. ²¹ Áánetú técoomí mijcáo llehówáané 12-wava meénúmei téhdunéré 12-uva péerá newáyúúnetu. Áánetú pañétúéjító técoomí ulléjító téenere óórótu meénúmeijító mícúumijidú imíwu 'rutúrutú'.

²² Áronáacáa ihdyu tsá o ájtyumítú duurúvaja técoomíyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáuúúú néébema Píívyéebemútsí tééjaju néémutsi íjcyánéllíihye. ²³ Ácoomí muurá tsáhájucó núhhamútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéébé ámitsaráhcoréjucó Obééjáuúúú néébedítúyí ájchúacunéj tééveri técoomí íjcyáiíne. ²⁴ Áábej tééveri pámeere míamúnaa panéva íñújíné avyéjútémá tsaimíyé íjcyame técoomí avyéjútsoóhi. ²⁵ Ácoomí llehówáané tsá wátáhajcatyéityú tene mújyú íjyunúityúnéllíihye. ²⁶ Muurá técoomívú panéva íñújíné avyéjú dóbéévéehi. ²⁷ Ácoomíyí tsá íná ímityúne íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehji meénúmea állíúumé téhullévú útjetéityúne. Apáámyéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáuúúú néébedi íjcyáháámitu cáátuvámé técoomívú úújéteéhi.

22

¹ Átsihdyúu díibye níjkyéji múnáajpi oke úújetsó tééhivu Obééjáuúúú néébema Píívyéebemútsí avyéjú íjcyátsihdyu íñéacunúhí pañétúéjító técoomí ulléjító pínétú níívahívu. Aahí nujpácyóo avyéta ímí 'raúrúú' néjpacyo meke bohíívú ajcúhi. ² Ááhi únírúí tsanéjícúcuri úmehééné meke medsíjivéjúcóóityúne bóhíivu ájcuhéhjí ténuhbávádú néévahíjcyahéhji. Áhéhjihaamíne panéva íñújíné múnáake bohíívú ajcúhi. ³ Aane Obééjáuúúú néébema Píívyéebemútsí avyéjú técoomí pañé íjcyánéllíi tsá íné ímityú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébé ícúve múnáa íjcyame dííbyeke duurúvaáhi. ⁴ Aame dííbyeke ájtyumí múhdumé dííbye mémé íumicóónetu cáátuváme. Aame avyéjúúteé dííbyema mújyú níjkéváityúne. ⁵ Tsáhájucó nuhba téhulle íjyunúityúne. Áánéllíi tsáhájucó peetéháñé íjcyáityúne. Áhdure tsáhájucó nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe íhtsútuube íjcyaabéréjucó peete íjcyáiíne.

Jetsocríjto tsááiíne pñhíjucóone

⁶ Átsihdyúu díibye níjkyéji múnáajpi oke néehíi:

—Íne uke o néene muurá avyeta ímiááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píívyéébe ípííchoj tééveri íhjuu uubálle múnáake íná pájtyeíñé íhdétújucó wáájácútsóhíjcyaaabe oke wallóó téhdure dííbyé ícúve múnáake o úúballe muhdú lléváhréjucó tene pájtyeíñé.

⁷ Muurá Jetsóó néehíi: “Ílléváhréjucó o tsááiíne! Áhdícyane ihdyu maímijyu dítye íjcyáiíne íñé íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeíñé cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

⁸⁻⁹ Aanéé ó ájtyumí ehdu páneere muhdú pájtyeíñé oke úúbállémeíñéhji. Áánéllíihyé díibye níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóóbé llííñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváyónáa oke neébe:

—Í oke duurúvadííne! Muurá ámuhádturé oo Píívyéébé ícúve múnáajpi ámuha díñahbémuma dííbye íhjuu uubálle múnáa meíjcyame íhyaamí pañé íjcyané uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meíjcyadu. Áánéllíi ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúva.

¹⁰ Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátúnuháámí páátánutúne. Muurá muhdú téhaamí pañé tene néene lléváhréjucó pájtyeíñé. ¹¹ Áhdícyane óví Píívyéébema ímí íjcyáíyóneri tsúúráméimyé ímíñevúvú íjcyá dííbyema. Áánetu ihdyu óví ímityúmé ímíllédú íjcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke néehíi.

¹² Áané boonétúu idyé Jetsóó oke néehíi:

—Í Muurá lléváhréjucó o tsááiíne! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú dítye ícyahíjcyáne áhdovu. ¹³ Aabe panévatúré íhtsútuube o íjcyaaabe tapíívyema o íjcyátuube ímichi téhíjpi oo páneeré o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíbye.

¹⁴ Áhdícyane maímijyu dítye íjcyáiíne tsaimíyé ícyahíjcyáme. Muurá béhné Jerotsaréevu úúújetécooca bohíívú ájcné uméhe néévá llééneimye. ¹⁵ Áánetu ímityúmé waabyénu múnáa, íhdícyámema dómácócatsíhíjcyamee, dsíjivétso múnáa, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyamee, állíu múnáa, íjcyame tsá técoomívú útjetéityúne.

¹⁶ Aane íñe n̄jkyéj̄i múnááj̄pikye díéllevu ó wallóó díbye úhdivu íbóhówáj̄tso páneere muhdú páj̄tyeíñéh̄j̄i uuréjuco tácahcújtso múnáake u wááj̄ácútsoki. Muuráh̄jáa páneere o ípívýéétsóroobe Dabííúv̄j̄ t̄s̄iménémúhaabe ó ijcyá tsítsívé m̄icúruwádú o néébeé. Ehdúu Jetsóó oke nééh̄íí.

¹⁷ Ahdíc̄yane Píívyéébé Apííchó íh̄jyú uubáalle múnáaj̄ tééveri m̄iamúnáake píuváhi. Áhdure Obééj̄awuúdí néébé cahcújtso múnáa ehne múúne tsáápi taaba íjcyadu néeme m̄iamúnáake píuváhi. Aane ih̄dyu óvíí lléébome itsáane adóvá bohí nujp̄acyotu áhdóratúne.

¹⁸ Aane íñe tsúúca íhyaamí pañe cáátúvané uwááboju lléébómeke o n̄éé ditye éh̄n̄ííñevu iiyéjuco tsíñeh̄j̄i íáméj̄tsótuki. Muurá tehdu méénúmeke Píívyéébe ávyétá íhnáho ícúbáh̄raá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco. ¹⁹ Áhdure ídyé téené uwáábój̄utu tsane wáágóóme mémé páacyúíbye tsúúca páj̄tyeteme mémeháñé cáátúváháamitu. Aame tsá dííbyé cóómivu úújetéiyú íñe íhyaamí pañétú úúbállémeícyoomívu.

²⁰ Aanée dííbye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyabe nééh̄íí:

—Ímíáané lléváhréjuco o tsááiñe.

Áánéllih̄yée dííbyeke o nééh̄íí:

—Juújuj, tehdujuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa íícúí tsaácoj.

²¹ Aabe ih̄dyu óvíí ámúhake píaabó páj̄jyuváre. Áyu tehdujuco.